



Tupã Je'ẽha

Kaapor New Testament

Contents

Jesu rehe har Matéu mupinim	1
Jesu rehe har Mak mupinim	80
Jesu rehe har Ruk mupinim	125
Jesu rehe har Juã mupinim	205
At Jesu kotyhar ta ma'e ke ma'ema'e	260
Hom ok ta pe har ta pe Páu mupinim	326
Korin ok ta pe har ta pe Páu mupinim Peteïhar ke	362
Korin ok ta pe har ta pe Páu mupinim Mokõihar ke	396
Ngara ywy pe har ta pe Páu mupinim	419
Ese ok ta pe har ta pe Páu mupinim	433
Siri ok ta pe har ta pe Páu mupinim	446
Koro ok ta pe har ta pe Páu mupinim	454
Tesaron ok ta pe har ta pe Páu mupinim Peteïhar ke	462
Tesaron ok ta pe har ta pe Páu mupinim tĩ Mokõihar ke	469
Timo pe paper pinim ke Páu mondo Peteïhar ke	473
Timo pe paper pinim ke Páu mondo tĩ Mokõihar ke	483
Tit pe paper pinim ke Páu mondo	490
Siremõ pe paper pinim ke Páu mondo	494
Emberéu awa ta pe mupinim me'ẽ ke	496
Tian mupinim me'ẽ ke	523
Petu mupinim me'ẽ ke Peteïhar ke	532
Petu mupinim me'ẽ ke Mokõihar ke	542
Juã mupinim me'ẽ ke Peteïhar ke	548
Juã mupinim me'ẽ ke Mokõihar ke	556
Juã mupinim me'ẽ ke Mahapyrihar ke	558
Jun mupinim me'ẽ ke	560
Apokarip Ma'e ke uhyk ta ame'ẽ rehe har	563



Tupã Je'êha

New Testament in Kaapor (BR:urb:Kaapor)

Language: Kaapor

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

9937d708-f97a-50d1-aa97-d4946063e8d0

ISBN: 978-1-5313-0679-3

Jesu rehe har Matéu mupinim

Matéu kome'ē paper ke mupinim. Jesu rehe har a'e mupinim. Kome'ē ywy keruhū pe Jesu ixo rahā, ma'e ke a'e ma'ema'e ixo, ame'ē rehe har Matéu mupinim.

Jesu Kirisutu ramūi ta ke

(Ruk 3.23-28)

1 Ko Jesu Kirisutu ramūi ta rer ihē amupinim ai. Ihē Matéu. Kome'ē paper ihē amupinim ai. (“Kirisutu” aja ihē apandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja amujekwa.) Jesu riki Ndawi rainō ke a'e. (Aja rahā, Ndawi aja kapitā keruhū a'e tī.) Ndawi Amarā rainō. Kuja riki Jesu ramūi ta rer.

² Amarā Isak ru. Isak Jako ru. Jako Junda ru. Imu ta heta. Jako ame'ē ta pái tī.

³ Junda Per ru. Sera ru a'e tī. Junda rakehar Tam. Per Erō ru. Erō Aran ru.

⁴ Aran Amina ru. Amina Nasō ru. Nasō Samō ru.

⁵ Samō Mboa ru. Hambe Samō rakehar. Mboa Ombe ru. Mboa rakehar Hut. Ombe Jese ru.

⁶ Jese Ndawi ru. Ndawi kapitā keruhū tī. Ndawi Saromā ru. Saromā māi Uri ambyr rakehar.

Amarā rainō hetaha ke jande jamanga manga rahā, awa py tumeme (14) hetaha ixo. Pe, Ndawi rehe mangaha uhyk.

⁷ Saromā Homoā ru. Homoā Ambi ru. Ambi Asa ru.

⁸ Asa Josapa ru. Josapa Jorā ru. Jorā Usi ru.

⁹ Usi Jotā ru. Jotā Aka ru. Aka Eseki ru.

¹⁰ Eseki Manase ru. Manase Amon ru. Amon Josi ru.

¹¹ Josi Jekoni ru. Imu ta ru tī.

Mambiro ok ta pe jundéu awa ta ke kapitā keruhū raho. Mambiro ok ta pe

har tama'e kapitā keruhū raho. Arahā Jekoni ra'yr ta u'ar.

A'erehe Ndawi rainō ta hetaha jamanga manga rahā, awa py tumeme (14) hetaha ixo. Pe, Jekoni rehe uhyk. Arahā Mambiro ok ta pe jundéu awa ta ke Mambiro ok ta pe har tama'e kapitā keruhū raho.

¹² Mambiro ok ta rehe jundéu awa ta ixo rahā, Jekoni ra'yr u'ar.

A'e Sarati ru. Sarati Soromambe ru.

¹³ Soromambe Ambiu ru. Ambiu Eriakī ru. Eriakī Asor ru.

¹⁴ Asor Sando ru. Sando Akī ru. Akī Eriu ru.

¹⁵ Eriu Erea ru. Erea Matā ru. Matā Jako ru.

¹⁶ Pe, Jako Jose ru. Jose Mari ke pyhyk. Mari pusu ngi Jesu u'ar. Jesu mokōi her. “Kirisutu” amō her tī. (“Kirisutu” aja ihē apandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Jundéu awa ta harō katu hū ixo ame'ē ke a'e.)

¹⁷ Mambiro ok ta pe jundéu awa ta ixo. Arahā Jekoni ra'yr ta u'ar. Hainō ta hetaha jamanga manga rahā, awa py tumeme (14) hetaha ixo. Pe, Jesu rehe mangaha uhyk.

Jesu Kirisutu u'ariha rehe har

(Ruk 2.1-7)

¹⁸ Jesu Kirisutu u'ariha kuja riki. Mari Jesu māi wan ta. “Mari ke ihē apyhyk ta” aja Jose pandu katu. Pe, pyhyk ym rahā we, Mari pusu pe imembyr ihī, aja a'e ukwa. Tupā'ama'e pyrātāha ihī ehe. A'erehe ipusu pe imembyr ihī. (Awa ke mujā ym.) ¹⁹ “Mā! Imembyr” aja Jose ukwa rahā, Mari ke hijar ta tipe. Anī. Mari ke muhuxī tar ym. Ma'e katu ame'ē ke aja te'eha a'e ma'ema'e ixo ame'ē ke a'e. A'erehe Mari ke a'e muhuxī tar ym. A'erehe amō ta ukwa ym ha rupi Mari pe a'e pandu ta: “Nde ke ihē apyhyk ym ta apo 'y” aja. Aja a'e ukwa. ²⁰ Aja a'e ukwa

ukwa ou rahã, Tupã je'êha rahoha uhyk uwyr ehe. Ixeraiha pe a'e mujekwa ipe:

—Jose! Nde riki Ndawi rainõ. Mari pyhykiha ngi ekyje ym. Mari ke epyhyk katu. Tupã'ãma'e pyrãtãha ihĩ katu ehe, a'erehe Mari imembyr namõ ixo.²¹ Imembyr u'ar ta. Sawa'e ra'yr ta. “Jesu” aja her emoĩ ehe. Ma'e ka'u te'eha ke jundéu awa ta ma'ema'e. Ame'ê ke rehe Jesu muhepy ta. A'erehe jundéu awa ta ke Tupã muhã katu ta — aja Jose pe.

²²⁻²³Upa aja rahã, ymanihar panduha ke uhyk. Yman Tupã je'êha ke pandu ame'ê ta mupinim. Aja uhyk apo 'y. Kuja a'eta mupinim:

“Kũjã ixo te'e ame'ê ke imembyr namõ ixo. Imembyr u'ar ta. Sawa'e ra'yr ke.

‘Emanue’ aja her moĩ ta ehe.”
[“Emanue” aja pandu rahã: “Jande namõ Tupã ixo” aja ngã ukwa katu.]

²⁴Pe, Jose upak rahã, Tupã je'êha rahoha mujekwa ame'ê ke a'e ma'e. Mari ke pyhyk 'y. ²⁵Imembyr u'ar ym rahã we, Jose pyta ym te ehe. Pe, imembyr u'ar. Sawa'e ra'yr riki. “Jesu” aja her ke Jose moĩ ehe.

Warahy uhemihã koty ngi uwyr ame'ê ta rehe har

2 Merẽ ok ta pe Jesu u'ar. Jundéi ywy rehe Merẽ ok ta ihĩ. Arahã Ero jundéu awa tama'e kapitã. Arahã amõ awa sawa'e ta Jerusarẽ ok ta pe uhyk uwyr. (Jundéu awa ym ame'ê ta ke a'eta.) Warahy uhemihã koty ngi uhyk uwyr. Jahy rata ta rehe har ukwa katu ame'ê ta ke a'eta. Usak usak hũ jahy rata ta rehe tĩ. ²Pe, a'eta pandu:

—My riki u'ar ame'ê ke my? A'e riki jundéu awa tama'e kapitã keruhũ wan ta. Warahy uhemihã koty jande jaxo rahã, jahy rata weraha keruhũ rehe jasak. (A'erehe amõ kapitã keruhũ u'ar

ta aja jakwa.) A'erehe jande py'a jamoĩ moĩ ta jajur ehe — aja Ero ta pe pandu.

³Ame'ê ke rehe Ero hendu rahã: “Mã! Katu ym ihẽ pe” aja jupandu jupe. Inamõ ixo ame'ê ta kapitã ta aja tĩ. “Katu ym” aja pandu pandu a'eta jupe. (Amõ kapitã keruhũ wan ta ame'ê ke jumai ta a'eta namõ, aja Ero ta ukwaha naĩ.) A'erehe: “Mã! Katu ym” aja pandu pandu a'eta jupe. ⁴Jundéu awa tama'e pa'ihu ta ke Ero mujyar. Moise je'êha mu'e ame'ê ta ke mujyar tĩ. A'e pandu:

—My riki Kirisutu u'ar ta my? Tupã mu'am ame'ê ke a'e — aja pandu. (“Mu'am ame'ê ke” aja pandu rahã: “Kapitã keruhũ” aja Tupã mu'am, aja mujekwa katu.)

⁵—Merẽ ok ta pe u'ar ta, Jundéi ywy pe. Kuja Tupã je'êha pandu ame'ê ta mupinim:

⁶“Merẽ ok ta riki Jundéi ywy rehe ihĩ. Ame'ê ok ta ngi kapitã keruhũ uwyr ta. A'erehe ame'ê ok ta ke upa ngã ukwa katu.

Ame'ê kapitã keruhũ jundéu awa tama'e ke.

A'e riki ma'e Tupã putar my, ame'ê ke a'e mujekwa ta. Jundéu awa ta pe mujekwa ta” aja Tupã je'êha pandu ame'ê ta mupinim — aja pa'ihu ta pandu Ero pe.

⁷Warahy uhemihã koty ngi uhyk ame'ê ta ke Ero mujyar. A'eta jõ mujyar. Pe, a'eta namõ Ero pandu pandu. Arahã kuja ukwa. Jahy rata keruhũ uhem, ame'ê ngi myja hetaha jahy kanim apo my, ame'ê ke ukwa. ⁸Upa ukwa rahã, Merẽ ok ta pe a'eta ke Ero mondo. Kuja ame'ê ta pe pandu:

—Kurumĩ ra'yr ke pekekar katu peho. Pemahem rahã, ihẽ pe pepandu pejur. Aja rahã, ihẽ py'a ke ihẽ amoĩ moĩ katu ta ehe tĩ — aja Ero pandu naĩ.

⁹⁻¹⁰Pe, a'eta oho. Oho ixo rahã, jahy rata weraha keruhũ rehe a'eta usak tĩ. Warahy uhemihã koty ixo rahã, usak.

Ame'ë ke rehe a'eta usak tî. A'erehe hury katu hû ixo. Hundutar koty ame'ë jahy rata weraha keruhû wata oho ixo. Pe, kurumî ra'yr ixo. Ame'ë ok 'ar pe jahy rata weraha pyta, ywa rehe. ¹¹ Hok pe a'eta ixo oho. Kurumî ra'yr rehe a'eta usak. Imâi namō ixo, Mari namō. Pe, a'eta pynarâi pe a'eta wapyk uî. Aja kurumî ra'yr rehe ipy'a ke a'eta moî moî. Pe, ma'e katu ame'ë ke a'eta me'ë me'ë ipe. Ko, itatawa ke. Ma'e pihe katu ame'ë ke me'ë ipe tî. Amō pihe katu ame'ë ke me'ë ipe tî. Her mi. ¹² Pe, a'eta ukwer rahâ, a'eta ixerai riki. Ame'ë pe Tupã mujekwa:

—Ero pe pepandu ym peho — aja mujekwa.

A'erehe amō awa rape rupi hekoha pe jywyr oho.

Eji wyy pe Jose ta tyryk oho

¹³ Sawa'e ta ukwa katu te ame'ë ta upa jywyr oho rahâ, Jose pe Tupã je'ëha rahoha mujekwa. Ixeraiha pe mujekwa:

—Epu'am. Kurumî ra'yr ke epyhyk. Eji wyy pe ekanim eho, imâi namō. Ero riki kurumî ra'yr ke kekar ta. Mahem rahâ, jukwa ta, a'erehe pahar ejan eho sengi. Eji wyy pe epyta we rî. Ihê amujekwa rahâ jō ejywyr — aja ipe.

¹⁴ Pe, pahar Jose pu'am. Kurumî ra'yr ke pyhyk. Pe, ame'ë pytun rahâ, Eji wyy pe oho, ta'yn mâi namō, Mari namō.

¹⁵ A'ep a'eta pyta. Jundéi wyy rehe Ero ixo rahâ, a'eta jywyr ym. Ero manō rahâ, jywyr. Aja rahâ, yman Tupã je'ëha pandu ame'ë mupinim, aja uhyk. Kuja.

“Ihê ra'yr Eji wyy ngi ihê amujywyr' aja Tupã pandu” aja amō mupinim.

Ta'yn ta ke Ero jukwa

¹⁶ Warahy uhemihä koty ngi uwyr ame'ë ta Ero koty jywyr ym oho. “Mâ! Ihê pe te'e” aja Ero ukwa. A'erehe parahy riki. Pe, sonda ta pe a'e pandu:

—Pahar Merë ok ta pe peho. Upa katu te kurumî ra'yr ta ke pejukwa. Moköi

warahy 'ar ame'ë ta ke pejukwa. Upa moköi warahy 'ar wyr koty ame'ë ta ke pejukwa tî. Merë ok ta rake rupi ixo ame'ë ta aja tî. Pejukwa tî — aja Ero pandu.

Aja riki warahy uhemihä koty ngi uwyr ame'ë ta mujekwa ipe. Jahy rata weraha keruhû uhem rahâ, moköi warahy 'ar aha oho. A'erehe: “Kurumî ra'yr ta moköi warahy 'ar ame'ë ta ke pejukwa” aja Ero pandu. (Jesu ke Ero jukwa ta tipe. A'erehe upa kurumî ra'yr ta ke Ero jukwa.) ¹⁷ Aja rahâ, yman Jeremi pandu ame'ë ke uhyk. A'e pandu: ¹⁸ “Hama ok ta pe jixi'uha rehe amō hendu.

Imembyr ta manō, a'erehe Hakéu jixi'u.

Marã ka ym muputu'uha” aja riki.

“Hama ok ta” aja pandu rahâ: “Merë ok ta” aja ngã ukwa. “Hakéu” aja pandu rahâ: “Ame'ë ok ta pe har kûjã ta” aja ngã ukwa tî.)

Eji wyy ngi Jose ta jywyr

¹⁹ Ero manō rahâ, Eji wyy pe Jose ixo we rî. Pe, Tupã je'ëha rahoha mujekwa ipe. Ixeraiha pe mujekwa ipe.

²⁰ —Kurumî ra'yr ke jukwa tar katu ame'ë ta upa manō. A'erehe jundéu awa tama'e wyy pe ejywyr eho. Kurumî ra'yr ke eraho, imâi namō. Pejywyr peho — aja Tupã je'ëha rahoha mujekwa.

²¹ A'erehe Jose pu'am. Pe, jundéu awa tama'e wyy pe jywyr oho. Kurumî ra'yr ke raho, imâi namō.

²² Ero manō rahâ, henda ke pe Akeráu kapitã. Jundéi wyy pe har tama'e kapitã a'e. Ame'ë ke Jose ukwa rahâ, ame'ë wyy pe a'e oho tar ym. Kyje ingi, a'erehe a'ep oho tar ym. Pe, ixeraiha pe Tupã mujekwa:

—Ngariréi wyy pe eho — aja mujekwa.

A'erehe Ngariréi wyy pe a'e oho. ²³ Pe, Nasare ok ta pe uhyk oho. Nasare ok ta Ngariréi wyy rehe ihî. Pe, a'ep hok ke a'e

mujã. Aja rahã, yman Tupã je'êha pandu ame'ê ta mupinim, aja uhyk. “Nasare ok ta pe har ke a'e” aja Jesu rehe har ngã ukwa. Aja uhyk.

Juã mujahukiha panduha ke

(Mak 1.1-8; Ruk 3.1-18; Juã 1.19-28)

3 Nasare ok ta pe Jesu ixo rĩ. Arahã awa nixói te ame'ê pe Juã mujahukiha uwyr. Ame'ê awa nixói te ame'ê ke Jundéi ywy rehe ihĩ. (Ixoty heta ngã uhyk uwyr.) ² Ame'ê ta pe a'e pandu:

—Apandu pehẽ pe. “Tupã kotyhar ta aja pemuruwak.” Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym. Ame'ê rehe pepyai. Pexoha pyahu ame'ê ke Tupã putar, aja pexo katu. Aja rahã: “Ihẽ kotyhar ta ke pehẽ” aja pehẽ pe a'e pandu ta — aja ngã pe Juã pandu pandu.

³ Isai riki Tupã je'êha pandu ame'ê ke a'e. Kuja a'e mupinim:

“Awa nixói te ame'ê pe amõ pandu pandu. Kuja:
'Jandema'e sawa'e te uwyr ta. A'erehe pe ke pemukatu. (Aja rahã, pexoha ke pemukatu.)

Pe ke pemutatambyk. Aja rahã, oho katu ta a'e' aja pandu” aja Isai mupinim. (Aja rahã ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngã hijar. Pe, Tupã koty ipy'a ke muruwak ta.) Aja Isai mupinim. (Yman ame'ê ke a'e mupinim rahã, Juã rehe har mupinim.)

⁴ Juãma'e mundeha awa rymba ra ke te'e mujã ame'ê ke. “Kame” aja ngã rymba rer. (Ymanihar Erima'e mundeha, aja saka ame'ê mundeha. Aja rahã, Tupã je'êha pandu ame'ê ke Juã tĩ, aja mujekwa tĩ.) So'o pirer pe ixu'a rupi pukwar. Tukuxixik mixir ame'ê ke a'e u'u. Eir namõ u'u tĩ. ⁵ Jerusarẽ ok ta ngi heta uhyk uwyr ixoty. Jundéi ywy ngi uhyk uwyr ixoty tĩ. Jondã y rake rupi ixo ame'ê ta uhyk uwyr ixoty tĩ. ⁶ Tupã pe kuja a'eta pandu:

—Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Jande py'a ngi ame'ê ke ejuhyk — aja a'eta ipe.

Aja pandu ame'ê ta ke Juã mujahuk. Jondã y pe mujahuk.

⁷ Parise ta Juã koty uhyk uwyr tĩ. Sanduse ta uhyk uwyr ehe tĩ. Ame'ê ta Moise je'êha mu'e ame'ê ta ke a'eta. Johu pandu ipe:

—Jande ke emujahuk. Tupã kotyhar ta aja jaxo tar katu tĩ — aja Juã pe.

Ame'ê ke Juã ukwa rahã, pandu a'eta pe:

—Kupixa amõ hany rahã, tata ngi mbói ujan oho. Aja mbói aja pehẽ tĩ. Aja Tupã mupyraraha ngi pehem tar katu. Ipy'a ym ehe ame'ê ta ke Tupã mupyrara ta. Ame'ê mupyraraha ngi pehem peho aja pehẽ pe amõ pandu my. Anĩ. Pehem ym ta. ⁸ Mã peja ma'e katu ame'ê ke pema'ema'e. Aja rahã, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar, aja ngã pe pemujekwa ta kÿ. Aja rahã jõ, Tupã mupyraraha ngi pehem ta.

⁹—“Amarã riki jande ramüi, a'erehe Tupã kotyhar ta ke jande. (A'erehe jande ke Tupã mupyrara ym ta)” aja pekwaha naĩ. Anĩ. Pehem ym ta tĩ. Pesarahã! Ko apandu pehẽ pe. Tupã putar rahã, peme'ê ita ta ngi Amarã rainõ ta ke a'e muhem ta. Pehẽ ke ombor, pe, pehẽ renda ke pe amõ ta ke muhem ta. (Aja rahã, kuja mujekwa. Tupã pyrãta te hü. A'e putar rahã, je'êha rupi amõ awa pyahu ame'ê ta ke a'e muhem ta. Hendu katu ehe, ame'ê ta ke muhem ta, aja mujekwa katu.)

¹⁰—Ma'eywa jaxer rahã, ame'ê i'y ke amõ mondok ta. Pe, ame'ê myra ke amõ hany. Pesarahã! Ji riki hapo rake ihĩ. (Aja rahã, mondok tate, aja mujekwa katu.) Aja ngã tĩ. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ixo rahã, ame'ê ta ke Tupã mupyrara hü ta. (I'y mondok, ame'êja saka.) Pesarahã! Ji pehĩ aja ngã ke a'e mupyrara tate tĩ. ¹¹ Y pe pehẽ ke ihẽ

amujahuk. Aja rahã, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar aja ihẽ amujekwa amõ ta pe. Pesarahã! Ihẽ raikwer rupi amõ uwyr ta. A'e riki pehẽ ke Tupãã namõ mujahuk ta. Tata namõ aja tĩ. Mujahuk ta pehẽ ke tĩ. Ihẽ 'ar koty te we ipy'a hãtã te ha a'e. Katu te ame'ẽ ke a'e, a'erehe ima'e miasu aja ihẽ axo rahã, ihẽ katu ym ihẽ jupe ihẽ. ¹² Ahúi aja me'ẽ ngi ipirer ke amõ ombor rahã, urupen py'a pe mukatak. Ywate ombor. Aja ixurer ke ombor. Pe, ixurer matyr rahã, upa katu te tata pe ombor ta. Upa ukwái ta. Pe, ahúi aja me'ẽ ke matyriha renda pe matyr ta. Aja riki awa ta ke tĩ. Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ke Tupã mupyrara Tate. Tata keruhũ renda pe mupyrara hũ ta. (Ixurer ke ukwái ta, ame'ẽja saka.) Tupã rehe ipy'a katu ame'ẽ ta jõ ixoty a'e mujy'ar ta. Inamõ ixo ta — aja Juã pandu. (“Tupãã namõ mujahuk ta” aja pandu rahã: “Tupãã ke muwyr ta” aja mujekwa. “Tata namõ mujahuk ta” aja pandu rahã: “Mupyrara ta” aja mujekwa.)

Jesu ke Juã mujahuk

(Mak 1.9-11; Ruk 3.21-22; Juã 1.31-34)

¹³ Jondã y rake Juã ixo rĩ. Arahã Jesu uhyk oho ehe. Ngariréi ywy ngi Jesu uhyk uwyr ehe. Pandu:

—Ihẽ ke emujahuk — aja Juã pe.

¹⁴ —Anĩ. Ihẽ ke nde riki eremujahuk ta me'ẽ te'e. Nde ke ihẽ amujahuk, anĩ riki — aja Juã pandu.

¹⁵ Pe, Jesu pandu ipe:

—Anĩ. Katu riki. Ihẽ ke emujahuk! Aja rahã, Tupã putar ame'ẽ ke jama'e ta — aja.

Juã pandu ipe:

—Hã — aja.

(Pe, Jesu ke mujahuk.) ¹⁶ Upa Juã mujahuk rahã, pahar y ngi Jesu uhem oho. Pe, ywa riki pirar, ame'ẽja saka Juã usak. Tupãã wyjy uwyr ehe ame'ẽ ke rehe a'e

usak. Pykahuran aja saka Jesu rehe wyjy uwyr. ¹⁷ Pe, ywa ngi panduha uwyr:

—Peme'ẽ ihẽ ra'yr. Ihẽ apy'a katu ehe ame'ẽ ke a'e. Ihẽ ke a'e muhury katu — aja Jesu rehe har pandu.

Jesu ke Satana manga manga tipe (ãjã ramüi a'e)

(Mak 1.12-13; Ruk 4.1-13; Emberéu 2.18; Emberéu 4.15)

4 Ajame'ẽ ke awa nixói te ame'ẽ pe Jesu ke Tupãã muhyk raho. Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ẽ ke Satana putar tipe. (ãjã ramüi a'e.) Ame'ẽ ke a'e manga manga tipe. ² Mokõi awa pypa hetaha (40) werã rahã, ma'e ke Jesu u'u ym te. A'erehe myjahy te hũ. ³ Pe, Satana uhyk ehe. Pandu ipe:

—Tupã ra'yr nde. Kome'ẽ ita ra'yr ta pe kuja epandu: “Mbeju wan ewak. A'u ta” aja ita ra'yr ta pe — aja Jesu pe.

⁴ Jesu pandu:

—Anĩ. Ita ke mbeju wan amuruwak ym ta. Kuja Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ tĩ:

“Marã ka ym humi'u namõ jõ amõ ixo katuha.

Tupã pandu ame'ẽ ke namõ amõ ixo katu ta tĩ” aja riki panduha ihĩ — aja Satana pe.

⁵ A'engi Jerusarẽ ok ta pe Jesu ke Satana raho. Ok ta katu te ame'ẽ ke aja ngã ukwa. A'ep uhyk rahã, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ kupe 'ar pe raho. (Ame'ẽ renda kupe ipe katu.) Ywatehar te ame'ẽ pe raho. Ame'ẽ renda kupe rymy'y rehe muhyk raho. ⁶ Pe, pandu ipe:

—Tupã ra'yr nde. Sengi epor eho. Ywy rehe e'ar ekwa rahã, ahy ym ta nde pe. Kuja Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ:

“Ima'e je'ẽha rahoha ta pe Tupã pandu ta: ‘Pepyhyk peho!’ aja riki.

Aja rahã, nde po rehe a'eta pyhyk ta. Aja rahã, nde py ke ita rehe nde ertukwa ym ta. Nde eremahy ym ta tĩ.”

Aja panduha ihĩ. (A'erehe sengi nde erepor rahã, ahy ym ta nde pe) — aja Satana pandu ipe.

⁷Pe, Jesu pandu:

—Anĩ. Apor ym ta. Kuja Tupã je'êha rehe panduha ihĩ tĩ:

“Tupã riki jandema'e sawa'e te. Ima'e katuha ke mã peja te'e emanga ym” aja panduha ihĩ — aja Jesu.

⁸A'engi ywy'ã keruhũ 'ar pe Jesu ke Satana muhyk raho. Kome'ê ywy keruhũ rupi heta te hũ kapitã keruhũ ta ixo. Amõ amõ ywy pe ixo. Upa katu te ame'ê ke pahar Jesu pe Satana mujesak. Usak rahã, katu te hũ, aja ukwa. ⁹Pe, a'e pandu:

—Ihẽ rehe nde py'a nde eremoĩ moĩ katu rahã, upa katu te jasak ramõ ame'ê ke nde pe ihẽ amuwyr ta. Nde rehe upa ame'ê ta hendu katu ta — aja Jesu pe.

¹⁰Pe, Jesu pandu:

—Anĩ. Aja ym ta ihẽ. (Nde rehe ihẽ py'a amoĩ moĩ ym te ta.) Kuja Tupã je'êha rehe panduha ihĩ:

“Tupã rehe jõ nde py'a nde eremoĩ moĩ katu.

A'e riki sawa'e te. A'e ke rehe jõ ehendu katu” aja panduha ihĩ.

—A'erehe ihẽ ngi eho! Nde rehe ihẽ ahendu ym te ta — aja Satana pe.

¹¹A'erehe Satana oho ingi. Pe, Tupã je'êha rahoha ta wyjy uwyr ehe, Jesu rehe. Usak katu uwyr ehe.

Ngariréi ywy rupi Tupã je'êha ke Jesu pandu pandu oho

(Mak 1.14-15; Ruk 4.14-15)

¹²Kyndaha pe Juã ke amõ ta kynda raho. Arahã Ero kapitã a'e. (Ngariréi ywy pe har tama'e kapitã a'e.) Juã pandu ipe: “Nema'e ma'eha katu ym” aja ipe. A'erehe kyndaha pe Juã ke Ero kynda. “Juã ke kapitã kynda.” Ame'ê ke Jesu pe amõ ta pandu oho. Ame'ê ke rehe hendu rahã, amõ ywy pe Jesu oho. Ngariréi ywy pe oho. ¹³Ame'ê ywy rehe Nasare ok ta ihĩ. A'ep Jesu pyta tar ym. A'erehe

Kapana'ũ ok ta pe a'e pyta oho. Ypa rake ame'ê ok ta ihĩ. Ypa rer Ngariréi. Ame'ê ok ta wajar Semurõ ywy rake ihĩ. Wajar Natari ywy rake ihĩ tĩ. ¹⁴Kapana'ũ ok ta pe Jesu pyta rahã, yman Isai mupinim ame'ê ke uhyk. Ymanihar Tupã je'êha pandu ame'ê ke Isai. Kuja a'e mupinim: ¹⁵⁻¹⁶“Weraha keruhũ rehe Semurõ ywy pe har ta usak ta. (Aja rahã, Tupã rehe har ukwa ta.)

Natari ywy pe har ta aja tĩ. Weraha keruhũ rehe usak ta tĩ. Ngariréi ywy pe har ta aja tĩ. Weraha keruhũ rehe usak ta tĩ. (Aja rahã, ame'ê pe har ta Tupã rehe har ukwa ta tĩ.)

Jundéu awa aja ym ame'ê ta ixo a'ep. Tupã rehe har a'eta ukwa ta tĩ.

Y ruwái, Jondã ruwái koty ame'ê ywy ta ihĩ. Ame'ê rupi awa rape asa oho.

Y ramüi koty awa rape oho ixo. Upa ame'ê ywy pe har ta ukwa ym ma'e. Tupã rehe har ukwa ym te, aja ixo ame'ê ta ke a'eta.

Apo upa ame'ê ta pe Tupã rehe har amõ mujekwa ta. Ipy'a upak aja saka wera katu te hũ ta” aja Isai mupinim. (A'ep Tupã rehe har Jesu mu'e, a'erehe Tupã rehe har ukwa katu ta.)

¹⁷Kapana'ũ ok ta pe oho. A'engi kuja Jesu pandu:

—Tupã mu'am ame'ê ke a'e muwyr. Kapitã keruhũ aja mu'am ame'ê ke. A'erehe peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Ixoty pehẽ py'a pemuruwak. Aja rahã, ehe har pekwa katu ta — aja ngã pe Jesu pandu.

Pira pyhyk ame'ê ta ke Jesu mujy'ar

(Mak 1.16-20; Ruk 5.1-11)

¹⁸Ypa rymy'y rupi Jesu wata oho ixo, Ngariréi ypa rymy'y rupi. Mokõi sawa'e ta pira pyhyk ixo. Ame'ê ta rehe usak. Mokõi imu namõ ixo. Her Simã. [“Petu” aja amõ her tĩ.] Imu rer Andere. Kyha-

pari pe pira ke a'eta pyhyk ixo. ¹⁹A'eta pe Jesu pandu:

—Pira ke pepyhyk pexo. Apo har aní. Amō kotyhar ta. Pehē ke ihē amu'e ta. A'erehe amō ta py'a ke Tupā koty pemuruwak ta pexo kŷ. (Pira pepyhyk, ame'ēja saka.) A'erehe ihē namō peho 'y — aja mokōi sawa'e ta pe.

²⁰Pe, pahar jarusu keruhū hijar oho. Pe, Jesu namō a'eta oho.

²¹A'engi oho we rahā, amō mokōi imu ta rehe Jesu usak. Tian rehe a'e usak, imu namō. Imu rer Juā. Semende ra'yr ta ke ame'ē ta. Jarusu keruhū pe ipái namō kyhapari a'eta mukatu uī. Jesu pandu:

—Ihē namō peho 'y — aja riki.

²²Pe, pahar jarusu keruhū hijar oho. Ipái ke a'eta hijar oho tī. Pe, Jesu namō mokōi imu ta oho.

Tupā rehe har Jesu mu'e

(Ruk 6.17-19)

²³Upa Ngariréi wyy rupi Jesu wata oho. Inamō ixo ame'ē ta oho tī. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e mu'e. Kujá myrandu katu ke a'e mu'e mu'e. “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemuruwak. Tupā putar aja pexoha pyahu aja pexo katu. Aja rahā: ‘Ihē kotyhar ta ke pehē’ aja a'e pandu ta” aja mu'e. Upa katu te ma'e ahy ixo ame'ē ta ke mukatu tī. ²⁴Amō wyy rupi Jesu rehe har ngā pandu pandu oho. Si wyy rupi pandu oho. A'erehe upa ma'e ahy ixo ame'ē ta ke ngā raho ipe. Upa ame'ē ta ke mukatu. Ko ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ta ke raho ipe. Manō manō ixo ame'ē ta ke raho ipe tī. Upa jupyrātā rātā ame'ē ta ke raho ipe tī. Upa katu te ame'ē ta ke mukatu. ²⁵Heta ngā inamō wata wata oho ixo. Heta ngariréi wyy pe har ta inamō wata wata oho ixo tī. Jande popa ok ta ngi amō ta wata wata oho ixo. Heta Jerusarē ok ta pe har ta inamō wata wata oho ixo tī. Heta jundéi wyy pe har ta aja tī.

Jondā y ruwái kotyhar ta aja tī. Inamō wata wata oho ixo tī.

Wwy'ā rehe ihī rahā, Jesu mu'e ame'ē rehe har

(Ruk 6.20-23)

5 Heta te hū ngā rehe Jesu usak. A'erehe wwy'ā rehe jupir oho. A'ep wapyk. Ixotyhar ta juramā jy'ar tī. ²Pe, ame'ē ta ke a'e mu'e.

Myja me'ē rahā hury katu my

(Ruk 6.20-23)

³Pe, kuja Jesu pandu:

—“Tupā rehe har jakwa ym jande” aja ukwa ame'ē ta mā peja hury katu ixo. Ixotyhar ta aja muruwak ta. Pe, inamō ixo ta, a'erehe mā peja hury katu ixo.

⁴Ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'ema'e, a'erehe pyai ixo. Jixi'u tī. Ame'ē rehe har Tupā pe pandu. Aja rahā, Tupā ipy'a jywyr ta a'eta rehe. A'erehe mā peja hury katu ixo.

⁵“Jande katu te jande” aja ym pandu ame'ē ta mā peja hury katu ixo.

Ma'e ke Tupā pandu katu, ame'ē ke a'eta pe a'e muwyr ta. Katu ame'ē ke muwyr ta.

⁶Amō myahy rahā, ma'e ke u'u ta. Jyngwéi rahā, y ke u'u ta tī. Aja Tupā putar ame'ē ke amō ma'e tar katu te rahā, ame'ē ta riki hury katu te ame'ē ta ke a'eta.

Upa ame'ē ta putar ame'ē ke Tupā muwyr katu ta.

⁷Amō ta rehe amō ta pyrara usak rahā, ame'ē riki hury katu ame'ē ta ke a'eta.

Ame'ē ta rehe Tupā pyrara usak katu ta tī.

⁸Ipy'a juhyk, aja ixo ame'ē ta riki hury katu ame'ē ta ke a'eta.

Tupā namō a'eta ixo ta.

⁹Jumaiha ke mukatu ame'ē ta riki hury katu ame'ē ta ke a'eta.

Ame'ë ta pe Tupã pandu ta: “Pehë riki ihë ra'yr ta” aja riki. A'erehe ame'ë ta rehe a'e usak katu ta.

¹⁰Tupã putar ame'ë ke amõ ta ma'ema'e rahã, ame'ë ta ke amõ ta mupyrara. Aja rahã, ame'ë ta riki hury katu ame'ë ta ke a'eta. Tupã kotyhar ta ke a'eta aja mujekwa. A'erehe ma'e katu ame'ë ke Tupã muwyr ta a'eta pe.

¹¹⁻¹²—Ihë kotyhar ta ke pehë. A'erehe pehë rehe har amõ ta juru ai. Mupyrara ta tĩ. Pehë rehe har te'e pandu tĩ. Upa aja rahã, pehë rury katu pexo. Ywa pe ma'e katu ame'ë ke pehë pe Tupã me'ë ta, a'erehe mã peja pehë rury katu pexo apo. Pesarahã! Yman Tupã je'ëha pandu ame'ë ta ke amõ ta mupyrara hũ tĩ. Se pehë nixói rahã, ame'ë ymanihar ta ke amõ ta mupyrara hũ. A'erehe ame'ë ymanihar ta aja pehë ke ngã mupyrara ta apo tĩ. Ihë kotyhar ta ke pehë, a'erehe mupyrara ta pehë ke tĩ — aja Jesu pandu.

Jukyr aja saka pehë.

Weraha aja saka tĩ.

(Mak 9.50; Ruk 14.34-35)

¹³Jesu pandu tĩ:

—Jukyr riki ma'e ke muhe'ë katu. Pe, jukyr ngi he'ëha kanim rahã, marã ka ym he'ëha amõ mujywyr ehe. Jaxer riki. Ombor riki awa. Pe, amõ pyrũ ehe. A'erehe jukyr katu aja katu pexo. “Pehë katu” aja Tupã ukwa. Pe, katuha ke pehijar rahã, jaxer riki pehë. Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta aja pejumuruwak tĩ. Katu ym aja. ¹⁴Tupã rehe har pemujekwa amõ ta pe, a'erehe kome'ë ywy keruhũ pe ma'e muweraha aja saka pehë.

—Ywy'ã keruhũ 'ar pe ok ta ihĩ rahã, upa ngã usak katu ehe. Aja saka pehë. Tupã kotyhar ta ke pehë. A'erehe katu ame'ë ke pema'ema'e, ame'ë ke rehe upa amõ ta usak katu.

¹⁵—Araparin ke amõ muwera rahã, kúi wyr pe jupyk ym. Ywate henda 'ar pe amõ moĩ. Aja rahã, muwera katu, pe, usak katu ma'e ke amõ. ¹⁶Aja weraha aja saka pehë tĩ. Aja rahã, katu ame'ë ke jõ pema'ema'e, ame'ë ke ngã pe pemujekwa. Ame'ë ke rehe a'eta usak rahã, jande pái keruhũ pe a'eta pandu ta: “Ne jõ riki katu te me'ë ke” aja. A'e riki ywatehar ke — aja Jesu pandu.

Moise je'ëha rehe har

¹⁷Ngã pe Jesu pandu tĩ:

—Moise je'ëha ke ihë amukanim ajur, aja pekwaha naĩ. Anĩ. Amukanim ym ta. Ymanihar Tupã je'ëha pandu ame'ë ta mu'e ame'ë ke ihë amukanim ajur tĩ, aja pekwaha naĩ tĩ. Anĩ. Upa ame'ë ke amukanim ym ta tĩ. Upa ame'ë mu'e ame'ë ke ihë amuhyk katu te ta kÿ. ¹⁸Moise je'ëha mu'e ame'ë ke mukanim ym te ta awa. Ywa pehĩ rahã, marã ka ym amõ mukanĩha. Upa katu te ame'ë mu'e ame'ë ke amõ hendu katu ta me'ë te'e. Kome'ë ywy keruhũ kohĩ rahã, aja tĩ. Marã ka ym Moise je'ëha mu'e ame'ë ke amõ mukanĩha. 'Ar rehe angaha uhyk rahã, Moise je'ëha upa ta. ¹⁹Arahã Tupã namõ jaxo ta, a'erehe arahã Moise je'ëha upa. A'erehe ihë apandu pehë pe. Amõ riki Moise je'ëha rehe hendu katu. Ame'ë riki katu te ame'ë ke a'e. Amõ ta ke mu'e: “Pehendu katu ehe tĩ” aja. Ame'ë riki katu te tĩ. Tupã ixo ame'ë pe ixo ta rahã, a'e riki katu te aja Tupã mujekwa ta.

—Amõ ta anĩ. Upa katu te Moise je'ëha rehe amõ hendu ym. Pe, amõ ta pe pandu: “Pehendu ym ehe tĩ” aja mu'e. Ame'ë riki Tupã renda rehe ta'yr te mi katu ame'ë ke a'e. ²⁰Myja katu ame'ë ke amõ ma'ema'e my? Ame'ë ke Moise je'ëha mu'e. Ame'ë ke amõ ma'ema'e. Aja rahã: “Pehë katu” aja sawa'e ta pandu. Ame'ë ke a'eta putar. Parise ta aja tĩ. Katu ame'ë ke ma'ema'e tĩ. Aja rahã:

“Pehē katu” aja sawa'e ta pandu. Ame'ē ke putar katu tī.

—Pehē anī. Tupā putar aja katu ame'ē ke pema'ema'e rahā jō, Tupā ixo ame'ē pe peho katu ta. Aja Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e rahā: “Pehē katu” aja Tupā pandu. Ame'ē ke peputar katu. A'erehe katu ame'ē ke pema'ema'e katu — aja Jesu pandu.

Pahar ka'u te'eha ma'eha ke amō mukatu ta me'ē te'e

(Ese 4.26; Tian 1.19-20; 1 Juā 2.11)

²¹ (Ma'e ke amō ipy'a pe ukwa ukwa ixo, ame'ē ke amō ma'e te, aja Jesu mujekwa.) A'erehe a'e pandu tī:

—Ymanihar panduha ke pekwa. Kuja riki. “Amō ke ejukwa ym. Amō ke jukwa rahā, ame'ē ke amō ta mupyrara ta tī” aja riki. ²² Apo amō kotyhar. Apo pehē pe ihē apandu: “Amō rehe amō parahy rahā, ame'ē ke a'e jukwa” ame'ēja saka. Aja rahā, ame'ē ke amō ta mupyrara ta tī. Pe, amō pe amō pandu: “Katu ym nde” aja. Aja pandu rahā, ame'ē ke kapitā ta mupyrara ta. Pe, amō pe amō pandu: “Jaxer ai te'e nde” aja. Aja rahā, ame'ē ke tata keruhū renda pe Tupā mupyrara ta tī. ²³⁻²⁴ A'erehe kuja katu. Tupā rehe nde py'a nde eremoī moī rahā, ma'e ke Tupā pe nde ereme'ē. Ame'ē ke jumu'eha renda keruhūma'e myrape 'ar pe nde erehapy ta. Upa ukwái ta. Ame'ē ke nde erehapy Tate rahā, kuja nde erekwa ere'am: “Éi! Ihē rehe amō parahy. Aharái riki” aja. Aja rahā, ame'ē ne rymba nde erehapy ame'ē ke ehijar py. Myrape ruwa koty emapyk, pe, parahy ame'ē koty eho. Pahar eho. Pe, emukatu. Upa rahā jō jumu'eha renda keruhū pe ejywyr eho. Pe, ma'e ke Tupā pe hany katu. Aja nde py'a emoī moī katu ehe, Tupā rehe. (Aja rahā jō nde rehe Tupā ipy'a jywyr katu ta tī.)

²⁵ Nde pe amō pandu: “Tamatarer ke ihē pe nde emujywyr ym. Kapitā pe

nde ke ihē araho ta” aja. Aja nde pe pandu rahā, kapitā koty inamō nde ereho erexo rahā, pahar inamō pangariha ke emukatu. Kapitā rehe nde erehyk ym rahā we, pangariha ke emukatu. Tamatarer ke emujywyr ipe. Anī rahā, kapitā rehe nde erehyk rahā, kapitā pe nde ke ne ruwajan mondo ta. A'engi sonda ta pe nde ke kapitā mondo ta. A'engi kyndaha pe nde ke sonda ta kynda ta raho. ²⁶ Apandu katu nde pe. A'ep nde erepyta katu ta. Marā ka ym nde erehemiha ingi. Upa katu te tamatarer ke nde eremujywyr ym rahā, marā ka ym nde erehemiha. A'erehe kapitā rehe uhyk ym rahā we, emukatu — aja Jesu pandu.

(A'erehe amō ta namō katu aja pexo. Aja Tupā namō katu aja pexo tī. Aja rahā, mupyraraha renda pe peho ym ta tī. Kyndaha ngi uhem ym, ame'ēja saka ame'ē.)

Amō rehe peka'u te'e ym pexo

(Matéu 18.8-9; Mak 9.43-48)

²⁷ (Ma'e ke amō ipy'a pe ukwa ukwa ixo rahā, ame'ē ke ma'e te, aja Jesu mujekwa tī.) A'erehe a'e pandu tī:

—Yman pandu ame'ē ke rehe pehendū. Kuja riki. “Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym. Amō kūjā rehe eka'u te'e ym tī” aja. ²⁸ Apo amō kotyhar. Apo pehē pe ihē apandu katu. Kūjā rehe amō usak, pe, ipy'a pe ka'u te'e ehe. Aja rahā, amō kūjā namō jumusarái aja tī. Katu ym aja. ²⁹ A'erehe kūjā rehe nde eresak, pe, a'engi ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e rahā, katu ym. Esak ym. Nde reha ejo'ok, pe, ame'ē ke embor, ame'ēja saka. Esak ym. Nde eresak, pe, nde ereka'u te'eha ke nde erema'e, a'erehe mupyraraha renda pe nde ke Tupā ombor ta. Nde reha nde erembor, ame'ēja saka esak ym. Ema'e ym ma'e nde ereka'u te'eha ke. Ame'ē riki i'ar koty te we katuha.

³⁰—Nde po pe te'e ma'e ke nde erema'e. Aja ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e rahã, nde po pe ema'e ym. Nde po emondok, pe, ame'ë ke embor, ame'ëja saka. Nde po pe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e, a'erehe mupyraraha renda pe nde ke Tupã ombor ta rahã, katu ym. Nde po embor, ame'ëja saka exo. Ema'e ym ma'e nde ereka'u te'eha ke. Ame'ë riki i'ar koty te we katuha — aja Jesu pandu.

Hakehar ke hijar ym ta me'ë te'e

(*Matéu 19.9; Mak 10.11-12; Ruk 16.18*)

³¹(Te'e hakehar ke sawa'e hijar rahã, katu ym. Aja Jesu mu'e tar katu.) A'erehe kuja a'e pandu:

—Yman kuja panduha ihĩ tĩ: “Hakehar ke sawa'e hijar rahã, paper rehe a'e mupinim: ‘Nde ke ihẽ aputar ym apo. Ahijar ta nde ke apo’ aja. Ame'ë ke hakehar pe me'ë. Pe, hijar” aja riki. ³²Apo amõ kotyhar. Apo pehẽ pe ihẽ apandu katu. Hakehar riki ka'u te'e ym amõ rehe. Ame'ë ke ixawa'e hijar rahã, katu ym ixawa'e ma'eha. Pe, ame'ë kũjã ke amõ sawa'e pyhyk rahã, ixawa'e aja ym ame'ë namõ kũjã jumusarái. Katu ym aja. Pe, ame'ë sawa'e riki hakehar aja ym ame'ë namõ jumusarái tĩ. Katu ym aja. Ixawa'e py katu ym ame'ë ke ma'e — aja Jesu pandu.

Ma'e ke pandu ame'ë ke ma'e ta me'ë te'e

(*Tian 5.12*)

³³(Ma'e ke amõ pandu rahã, ame'ë ke ma'e ta me'ë te'e. Aja Jesu mu'e tar katu.) A'erehe a'e pandu tĩ:

—Yman amõ ta pe jande ramüi ta pandu ame'ë ke rehe pehendü. Kuja riki: “Tupã ruwa koty aja saka nde erexo. A'erehe ma'e ke nde erepandu ame'ë ke ema'e katu. Ame'ë panduha emukanim ym” aja pehendü. ³⁴Apo amõ kotyhar ihẽ apandu. “Ma'e ke nde erepandu

ame'ë ke nde erema'e katu. Ame'ë jõ. Ma'e ruwa koty aja saka nde erexo, aja ym ekwa exo.” Kuja pepandu ym tĩ.

“Ywa pehĩ aja pekwa katu, a'erehe jete-har te japandu” aja pepandu ym.

—Pesarahã! Ywa riki Tupã renda ke. A'erehe: “Ywa pehĩ, jete-har te japandu, aja pekwa” aja pepandu ym tĩ. ³⁵Ywy keruhü rehe har aja tĩ. Kome'ë ywy keruhü Tupãma'e ke tĩ. Ipy moĩha aja saka ipe. A'erehe:

“Kome'ë ywy keruhü kohĩ, a'erehe jete-har te japandu” aja pepandu ym.

—Jerusarẽ ok ta aja tĩ. Sawa'e te renda ke ame'ë. A'erehe:

“Jerusarẽ ok ta kohĩ. A'erehe jete-har te japandu, aja pekwa” aja pepandu ym tĩ.

³⁶—Nde pyahu rahã, marã ka ym nde ra nde eremutuwyriha. Marã ka ym nde eremutamüiha. Nde tamüi rahã, marã ka ym nde ra nde eremupihüha. Marã ka ym nde eremupyahuha. A'erehe kuja epandu ym:

“Ihẽ äkã kohĩ aja pekwa katu. A'erehe jete-har te apandu, aja pekwa tĩ” aja epandu ym.

³⁷—Kuja jõ epandu katu: “Jete-har te ke apandu. Ihẽ ama'e katu ta” aja. Anĩ rahã: “Anĩ. Ihẽ ama'e ym ta” aja jõ katu. Kuja amõ we nde erepandu: “Jete-har te ihẽ apandu ym rahã, ihẽ ke Tupã mupyrara ta” aja nde erepandu rahã, ame'ë riki Satana ngi uhem, ame'ëja saka. Katu ym aja. (A'erehe aja epandu ym. Satana riki te'e pandu ame'ë ke a'e. Äjã ramüi a'e. Aja te'eha te'e pandu ame'ë ke a'e) — aja Jesu pandu.

Mã peja mupyraraha pemujywyw ym
(*Ruk 6.29-30*)

³⁸A'e pandu tĩ:

—Yman pandu ame'ë ke rehe pehendü. Kuja riki. “Nde reha ke amõ mupuk rahã, ima'e ke emupuk eho tĩ” aja. “Nde räi ke amõ mupen rahã, ima'e

ke emupen eho tĩ” aja riki. ³⁹Apo amō kotyhar. Apo pehē pe ihē apandu katu. Nde ke amō mahy rahā, aja juja katu te nde emujywyr ym te ipe. Nde ruwa ke amō nupā rahā, aja emujywyr ym te ipe tĩ. Mā peja nde ruwa wajar ke a'e nupā tĩ. ⁴⁰Kapitā ruwa koty nde ke amō raho, pe, pandu: “Tamatarer mujywyr ym kome'ē. Ima'e kamixa ihē aputar” aja ipe. Pe, kapitā pandu: “Ere. Ejo'ok!” A'erehe nema'e kamixa ke jo'ok nengi. Aja rahā, amō we eme'ē ipe. Nema'e xirur te'e me'ē ipe tĩ.

⁴¹—Pe, nde pe sonda pandu: “Ihēma'e sak ke eraho ihē pe” aja. Aja peteĩ kiro met nde ererahoha pandu rahā, amō we eraho. Mokōi kiro met eraho. ⁴²Ma'e ke nde pe amō pandu: “Ihē pe emuwyr” aja. Aja rahā, eme'ē ipe. Pe, amō pandu nde pe: “Kome'ē araho ta. Pahar ihē amujywyr ta” aja. Aja rahā, nde erepandu ipe: “Ere. Eraho” aja riki — aja Jesu pandu.

Nde ruwajan rehe nde erepy'a katu

(Ruk 6.27-28; Ruk 6.32-36; Ruk 23.24; At 7.60; Hom 12.14; Hom 12.17-21)

⁴³A'e pandu tĩ:

—Yman pandu ame'ē ke pekwa. Kuja riki. “Nde rehe katu ame'ē ta rehe nde erepy'a katu” aja. Amō we pehē ramüi ta je'ēha pekwa: “Ne ruwajan rehe eparahy exo” aja pehē ramüi ta pandu. ⁴⁴Apo amō kotyhar. Apo pehē pe ihē apandu katu. Pehē ruwajan ta rehe epy'a katu. Pehē ke mupyrara ame'ē ta rehe har Tupā namō pepandu pandu katu: “Mā peja a'eta rehe esak katu” aja pepandu Tupā namō. ⁴⁵Aja rahā, pehē riki jande pái keruhū ra'yr ta. A'e riki ywatehar ke a'e.

—Pesarahā! Katu ame'ē ta rehe warahy ke a'e muwera katu. Katu ym ame'ē ta rehe warahy ke a'e muwera katu tĩ. Juja katu te Tupā ma'eha. (Aja pehē tĩ. Upa katu te amō ta pe katu ame'ē ke pema'ema'e tĩ.) Katu ame'ē ke

amō ma'ema'e ame'ē ta rehe aman ke a'e mungyr tĩ. A'erehe upa ma'eywa hury katu. Katu ym ame'ē ke amō ma'ema'e ame'ē ta rehe aman ke a'e mungyr tĩ. Juja katu te Tupā ma'eha. (Aja pehē tĩ. A'erehe upa katu te amō ta pe katu ame'ē ke pema'ema'e tĩ.)

⁴⁶—Pehē rehe ipy'a katu ame'ē ta rehe jō pepy'a katu rahā, pehē pe ma'e katu ame'ē ke Tupā me'ē ym ta. Pesarahā! Jaxer ame'ē ta aja ma'e riki. Kapitā rehe tamatarer matyr ame'ē ta riki aja tĩ. Ipy'a katu ehe ame'ē ta rehe jō a'eta ipy'a katu tĩ. Juja katu te mujywyr a'eta pe. ⁴⁷Pehē rehe katu ame'ē ta namō jō pepandu rahā, marā ka ym pehē katuha. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja tĩ. Ipy'a katu ehe ame'ē ta namō a'eta pandu pandu katu tĩ. (A'erehe pehē ruwajan rehe pepy'a katu tĩ.) ⁴⁸Jande pái keruhū riki katu te me'ē ke. Ywatehar ke a'e. A'e aja amō rehe pepy'a katu tĩ — aja Jesu pandu.

Ma'e ke me'ēha rehe har

6 A'e pandu tĩ: —Tupā rehe pehē py'a pemoi moiha ke rehe amō ta usak, aja peputar. A'erehe amō ta ruwa koty ma'e ke pema'e. Aja rahā: “Peme'ē katu” aja amō ta pandu ta naĩ. Mā peja aja ym pehē. Amō ta ruwa koty aja pema'e ym. Pema'e rahā, pehē pe ma'e katu ame'ē ke Tupā muwyr ym ta. Ywatehar ke a'e.

²—A'erehe ima'e ym te ame'ē pe ma'e ke nde ereme'ē rahā, ma'e tyapu ym ha rupi eme'ē. (Amō ta ukwa ym ha rupi eme'ē.) Tyapu rahā, amō ta nde rehe usak ta, aja nde erekwa. Usak rahā: “Mā! Katu peme'ē sawa'e” aja nde rehe har pandu naĩ. Aja riki mokōi ukwaha ta ma'eha. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ima'e ym te ame'ē pe tamatarer me'ē. Ame'ē ke rehe amō ta usak, aja a'eta putar. (Usak rahā: “Mā! Peme'ē

katu” aja pandu naĩ.) Aja mokõi ukwaha ta putar.

—Awa rape rupi wata ixo rahã, ma'e ke me'ẽ rahã, aja tĩ. A'eta rehe amõ ta usak, aja putar. Usak rahã, amõ ta pandu ta: “Mã! Sawa'e katu” aja pandu naĩ. Ame'ẽ panduha jõ riki ima'e ma'e katu ame'ẽ pyhykiha. Tupã anĩ. Ma'e ke ame'ẽ ta pe muwyr ym te. A'erehe mokõi nde erekwaha aja exo ym nde. ³Ima'e ym te ame'ẽ pe ma'e ke nde ereme'ẽ rahã, amõ ta ukwa ym ha rupi eme'ẽ. Nde rehe katu ame'ẽ ukwa ym tĩ. Aja rahã, katu. ⁴Aja rahã, nde atu erekwa katu ta. Ima'e ym te ame'ẽ ukwa katu tĩ. Pehẽ mokõi jõ ukwa katu. Amõ ta ukwa ym ha rupi nde erema'eha ke rehe jande pái keruhũ usak ta tĩ. Pe, a'e riki nde pe ma'e katu ame'ẽ ke muwyr ta — aja Jesu pandu.

Myja me'ẽ Tupã namõ pandu pandu rahã, katu my

(Ruk 11.2-4)

⁵A'e pandu tĩ:

—Mokõi ukwaha ta Tupã namõ pandu pandu rahã, a'eta rehe amõ ta usak, aja a'eta putar. A'erehe jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Tupã namõ pandu pandu rahã, a'eta pu'am, pe Tupã namõ pandu pandu. Awa rape rupi ixo rahã, Tupã namõ pandu pandu tĩ. Aja rahã, a'eta rehe amõ ta usak, aja ukwa. A'eta rehe amõ ta usak rahã, pandu: “Mã! Sawa'e ta katu” aja naĩ. Ame'ẽ panduha jõ riki ima'e ma'e katu ame'ẽ pyhykiha. A'eta pe Tupã riki muwyr ym te ta ma'e ke. A'erehe Tupã namõ pepandu pandu rahã, mokõi pekwaha ym pehẽ.

⁶—Tupã namõ nde erepandu pandu rahã, kapy pe eho. Hukwen ke ekynda. Pe, jande pái keruhũ namõ epandu pandu katu. Nde rehe usak ym awa. Pe, amõ ta ukwa ym ha rupi Tupã namõ nde erepandu pandu rahã, nde rehe jande pái keruhũ usak katu ta. Pe, ma'e katu ame'ẽ ke nde pe a'e muwyr ta. ⁷Tupã

namõ pepandu pandu rahã, amõ we amõ we aja ym pepandu pandu inamõ. Aja riki Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta pandu pandu. Ima'e tupã namõ a'eta pandu pandu rahã, i'i pandu pandu. Aja rahã, tupã hendu ta aja ukwaha naĩ. ⁸Ame'ẽ ta aja ym pehẽ. Tupã namõ pepandu ym rahã we, upa a'e ukwa katu. Ma'e ke pehẽma'e nixói te, ame'ẽ ke a'e ukwa katu. A'erehe ame'ẽ rehe har i'i ym inamõ pepandu. ⁹Tupã namõ pepandu rahã, kuja pepandu:

Jande pái keruhũ! Ywa pe har ke nde. Nde rehe har amõ hendu rahã, mã peja pandu: “Mã katu te” aja.

¹⁰Nema'e jetehar te ke rehe upa katu te awa ta hendu katu ta, ame'ẽ angaha ke rehe ihẽ aharõ hũ axo.

Nde ereputar ame'ẽ ke ywa pe har ta ma'ema'e katu. Aja mã peja kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta aja tĩ. Ma'ema'e katu tĩ.

¹¹Kome'ẽ wera rahã, jande mi'u ke ja'u ta, ame'ẽ ke jande pe emuwyr.

¹²Jande pe ma'e ka'u te'eha ke amõ ta ma'e rahã, ame'ẽ ta rehe jande py'a jamujywywyr ta. Aja jamujywywyr jaxo rahã, jande rehe nde py'a emujywywyr katu tĩ. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Jande rehe nde py'a emujywywyr katu tĩ.

¹³Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu rahã, ame'ẽ ke jande py'a ngi emukanim. Aja rahã, jama'e ym ta. Jande ke Satana manga tar katu rahã, a'e ke jande ngi emujan katu.

[Nde riki kapitã keruhũ te. Upa katu te ma'e ke nde eremuhendu katu nde juehe. A'erehe nde rehe hendu katu.

Pyrãtã te hũ ame'ẽ ke nde.

Katu te hũ ame'ẽ ke nde tĩ.

Aja te'e ta nde erexo tĩ.

Amen. A'e tỹ.]

—Upa aja Tupã namõ pepandu pandu katu. ¹⁴Pehẽ pe ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'e rahã, pehẽ py'a pemujywywyr katu

ehe. Aja rahã, pehẽ rehe ipy'a ke jande pái keruhũ mujywyr ta tĩ. Ywatehar ke a'e. ¹⁵Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Pe, amõ ta rehe pehẽ py'a pemujywyr ym rahã, pehẽ rehe ipy'a ke jande pái keruhũ mujywyr ym ta tĩ — aja Jesu pandu.

Ma'e pe'uha ke pehijar rahã, amõ ta usak ame'ẽ ke peputar ym

¹⁶A'e pandu tĩ:

—Mokõi ukwaha ta ma'e u'uha ke hijar rahã, pyai te aja ame'ẽ ta rehe amõ ta usak. U'u ym, a'erehe myahy aja amõ ta usak. A'erehe amõ ta pandu: “Mã! Huwa xi'a. U'uha hijar my. A'erehe Tupã namõ pandu pandu ixo” aja amõ ta ukwa. Ame'ẽ ta rehe amõ ta usak rahã: “A'eta katu” aja ukwaha naĩ. Ame'ẽ panduha jõ riki ima'e ma'e katu ame'ẽ pyhykiha. Tupã muwyr ym te ta ma'e ke. (A'erehe mokõi pekwaha ym pehẽ.)

¹⁷—Tupã namõ nde erepandu pandu tar katu, a'erehe ma'e nde ere'uha ke nde erehijar rahã, y pe nde ruwa eku-tuk. Nde'a emutyro tĩ. ¹⁸Aja rahã, nde ere'uha ke nde erehijar, aja amõ ta ukwa ym. Tupã namõ nde erepandu pandu aja amõ ta ukwa ym tĩ. Jande pái keruhũ jõ ukwa katu ta. Usak ym ehe awa ame'ẽ ke a'e. Pe, amõ ta ukwa ym ha rupi nde erema'e, ame'ẽ ke rehe jande pái keruhũ ukwa. Pe, ma'e katu ame'ẽ ke nde pe a'e muwyr ta — aja Jesu pandu.

Ma'e katu ame'ẽ ke ywa pe ihĩ

(Ruk 12.33-34; 2 Timo 4.8; Emberéu 10.34-39; 1 Petu 1.4-5; Apokarip 7.15)

¹⁹A'e pandu tĩ:

—Kome'ẽ ywy keruhũ pe pexo rahã, heta ym pehẽma'e ke pematyr. Aja ima'ehũ ame'ẽ ta matyr. A'eta ta aja ym pehẽ. Se tarawe mujaxer ta ma'e ke. Puxi hũ tĩ. Pehẽ rok pe ma'e mukaniha ixo tĩ. Pe, upa mukanim raho. A'erehe heta ym pehẽma'e ke pematyr. ²⁰Kuja katu. Kome'ẽ ywy keruhũ pe ma'e ke pema'e

rahã, Tupãma'e ma'eha ke pema'ema'e katu. Ima'e je'eha rehe pehendu katu. Aja rahã, ywa pe ma'e ke pematyr katu, ame'ẽja saka. Ywa pe pehẽ rury katuha pematyr, ame'ẽja saka. A'ep tarawe nixói te ta. (A'erehe ma'e ke mujaxer ym te ta.) Puxi nixói te ta tĩ. (A'erehe mujaxer ym te ta tĩ.) Mukaniha nixói te ta tĩ. (A'erehe raho ym te ta tĩ.) ²¹Pehẽma'e ke ihĩ. Ame'ẽ rehe har pehẽ py'a pe pekwa pekwa pexo. A'erehe ywa pe pehẽma'e ke ihĩ rahã, a'ep pehẽ py'a ihĩ ta tĩ, ame'ẽja saka. Aja rahã, myja Tupã ke pemuhury katu ta my? Ame'ẽ rehe har pekwa pekwa ta pexo — aja Jesu pandu.

Ma'e katu ame'ẽ ke amõ ma'e rahã, ma'e weraha katu, aja saka

(Ruk 11.34-36; Siri 4.6; 1 Petu 5.7)

²²A'e pandu tĩ:

—Awa reha riki ma'e muweraha aja saka. (Aja rahã, Tupã rehe har ukwa katu, a'erehe ixoha katu aja ixo ta. Ma'e katu ame'ẽ ke ma'e ta tĩ.) A'erehe pehẽ reha katu rahã, pehẽ rete rupi weraha katu, ame'ẽja saka. ²³Pehẽ reha katu ym rahã, weraha nixói, ame'ẽja saka. (Aja rahã, Tupã putar, aja ym pexo. Ma'e katu ame'ẽ ke pema'e ym ta tĩ.) Pe, weraha uwe rahã, pytun aja saka. Aja rahã, mäte hũ pytun. (Aja rahã, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Katu ym aja) — aja Jesu pandu.

Pehẽ rehe Tupã usak katu

(Ruk 16.13; Ruk 12.22-31)

²⁴A'e pandu tĩ:

—Marã ka ym mokõi ijar pe te'e paraky ame'ẽ paraky katuha. Mokõi jar pe paraky rahã, peteihar rehe jõ ipy'a katu ta. Amõ rehe anĩ ta. Peteihar jar je'eha rehe hendu katu ta. Amõ jar je'eha rehe anĩ ta. Hendu ym ta ehe. (Aja saka Tupã rehe tĩ.) Tamatarer ke rehe jõ ipy'a ke amõ moĩ moĩ rahã, marã ka ym Tupã rehe ipy'a katuha. (Mokõi jar aja saka tĩ.)

Upa pyrātāha namō tamatarer ke matyr tar katu te hū ixo. Aja rahā, marā ka ym Tupā putar ame'ē ke amō ma'eha tī. (Mokōi jar aja saka tī.)

²⁵—Pehē mi'u rehe har pejumupyai ym pexo. “Ma'e ja'u ta my? Nixói ma'e. Jandema'e mundeha nixói. Awa me'ē ta jande pe my?” aja pejumupyai ym. Ixoha namō amō ixo rahā, ame'ē riki humi'u 'ar koty te we katuha. Awa rete aja tī. Awama'e mundeha 'ar koty te we katuha tī. A'erehe pehē mi'u rehe har pekwa pekwa ym pexo.

²⁶—Ma'ewyra ta wewe ixo, ame'ē rehe pesarahā! Ma'e ra'ī ke ame'ē ta jytym ym. Ma'eywa matyr ym tī. Matyriha renda pe mupyta ym tī. Ame'ē ta rehe jande pái keruhū usak katu. Ame'ē ta rehe ipy'a katu tī.

—Pesarahā! Ma'ewyra ta 'ar koty te we pehē rehe jande pái keruhū ipy'a katuha. (A'erehe pehē rehe Tupā usak katu ta tī, aja mujekwa katu.) ²⁷“Myja hetaha warahy 'ar rahā, ko pehē pexo ta my” aja pekwa pekwa pexo rahā, yman rahā pexo te we ta rī, aja pekwaha naī. Anī. Marā ka ym pexoha pemupyta te we ta rī.

²⁸—“Ma'e jande jamunde ta my?” aja pejumupyai ym pexo tī. Ka'a rupi ma'eputyri ihī. Ame'ē rehe pesarahā! Paraky ym riki. Ima'e mundeha ke mujā ym tī. ²⁹Katukwer aja amō usak. Ko ihē apandu pehē pe. Ymanihar Saromā riki ima'ehū namō ixo. Ima'e mundeha katukwer. Apandu pehē pe. Peme'ē ma'eputyri katu te ha riki Saromāma'e mundeha 'ar koty te we katu te ha. ³⁰Tupā riki kupi'i ke mujā. Katukwer aja mujā. Apo pehī. Koī tata renda pe amō hany. Kupi'i rehe Tupā usak katu. Ame'ē ta 'ar koty te we pehē rehe Tupā ipy'a katu. Aja rahā, i'ar koty te we pehēma'e mundeha ke pehē pe a'e muwyr ta. Mā! Tupā rehe pejurujar katu ta me'ē te'e. ³¹A'erehe kuja ym pepandu: “Ma'e ihē

a'u ta my? Myja me'ē ihēma'e mundeha ke ihē ajo'ok ta my?” Aja ym pekwa pekwa pexo. Ame'ē ke Tupā muwyr ta pehē pe. ³²Ame'ē rehe har jō Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa ukwa ixo. Aja te'eha ukwa ukwa ixo. Mā peja aja ym pehē. Upa pehēma'e ke nixói, ame'ē ke jande pái keruhū ukwa katu. A'erehe pehē atu pekwa pekwa ym pexo. Pehē pe a'e muwyr ta. A'e riki ywatehar ke. ³³Kuja katu pehē pe. Myja Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu ta my? Ame'ē rehe har pekwa pekwa py pexo. Myja ija katu ame'ē ke pema'ema'e ta my tī? Ame'ē rehe har pekwa pekwa py pexo tī. Aja rahā, upa pehēma'e ke nixói ame'ē ke a'e muwyr ta pehē pe. Pehēma'e mundeha rehe har aja tī. Pekwa pekwa ym tī. A'e muwyr ta. ³⁴A'erehe koī har rehe har pekwa pekwa ym pexo. “Koī myja me'ē ta my?” aja pekwa pekwa ym pexo. Apo kome'ē weraha rehe jō pesak katu. Koī har rehe har anī. Ame'ē rehe har pekwa pekwa ym pexo — aja Jesu pandu.

Mā peja amō ta rehe pehē juru ai ym

(Ruk 6.37-38; Ruk 6.41-42; Hom 2.1; Hom 14.1; 1 Korin 4.5; Tian 4.11)

7¹⁻² A'e pandu tī:

—Amō ta rehe har kuja ym pepandu: “Peme'ē ta katu ym” aja. Aja pepandu rahā, aja juja katu te pehē rehe har Tupā pandu ta tī. A'erehe aja ym pepandu. Myja me'ē amō ta rehe har pepandu, aja juja katu te pehē rehe har Tupā pandu ta tī. Myja me'ē amō ta pe ma'e ke pema'e, aja juja katu te pehē pe Tupā ma'e ta tī — aja ngā pe.

³(Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e, ame'ē riki myra kurer aja saka, aja Jesu mujekwa.) A'erehe kuja a'e pandu:

—Ne mu reha ke myra kurer mupuk, ame'ē rehe nde eresak. (Aja rahā, ta'yr mi ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e, aja mujekwa.) Mā peja ame'ē rehe har ekwa

ekwa ym exo. Nde reha rehe myra keruhū mupuk riki. (Aja rahā, māte hū nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e, aja mujekwa.) Mā peja ame'ē rehe har ekwa ekwa py exo. ⁴Nde reha rehe myra keruhū ihī, ame'ēja saka. A'erehe kuja ym nde mu pe epandu: “Nde reha ngi myra kurer ke ihē ajo'ok ta” aja epandu ym. (Aja rahā, kuja riki: “Ta'yr mi ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Ame'ē ke mā peja ehijar” aja nde erepandu.) Mā! Nde eresak ym my? Nde reha rehe myra keruhū ihī. (Aja rahā, māte hū ma'e nde ereka'u te'eha ke nde atu erema'ema'e, aja nde eremujekwa.) ⁵Mā! Nde katu, aja nde erekwa nde jupe. Anī. Mokōi erekwaha namō erexo. Nde reha ngi myra keruhū ejujo'ok py nde jupe. (Aja rahā, māte hū ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e, ame'ē ke nde erehijar katu py.) Aja rahā, upa ma'e ke nde eresak katu ta. Aja rahā, nde mu reha ngi myra kurer ta'yr mi nde erejo'ok katu ta. (Aja rahā, nde mu pe nde erepandu: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e, ame'ē ke ehijar” aja nde erepandu katu) — aja Jesu pandu.

⁶A'e pandu tī:

—Ihē amu'e ame'ē ke katu te me'ē ke. Ame'ē ke amō ta putar ym rahā, ame'ē ta pe pemujekwa ym. Hendu tipe rahā, putar ym. Jawar jarō aja saka jumai mai ta. Je'ē je'ē hū ta.

—Ihē amu'e ame'ē ke katu te me'ē ke. Ame'ē ke amō ta jaxer, aja ukwa rahā, ame'ē ta pe pepandu ym tī. Kure aja saka riki. Jaxer aja ukwaha, a'erehe pyrū ehe aja saka ta. “Ihē amu'e ame'ē ke te'e” aja ame'ē ta ukwaha naī. Putar ym tī. (A'erehe ame'ē ta pe pepandu ym tī) — aja Jesu pandu.

Tupā namō pepandu pandu

(Ruk 11.9-13)

⁷Tupā namō pandu pandu, ame'ē rehe har Jesu mu'e rahā, kuja pandu:

—Pehēma'e nixōi te rahā, ame'ē rehe har Tupā namō pepandu pandu katu. Aja rahā, ame'ē ke a'e muwyr ta pehē pe. Tupā namō pepandu rahā, pekekar, ame'ēja saka. Pe, Tupā muwyr rahā, pemahem, ame'ēja saka. (Amō rok pe pexe tar katu rahā, pehē po penupā nupā. Pe, hukwen ke ijar pirar.) Tupā namō pepandu pandu rahā, hukwen pirar ame'ēja saka. Pirar rahā, pepandu ame'ē ke a'e muwyr ta pehē pe. ⁸Upa inamō pandu ame'ē ta pe a'e muwyr ta. Amō kekar rahā, mahem ta. Ipo nupā nupā rahā, hukwen ke a'e pirar ta. Aja saka riki. ⁹Ipái pe ta'yr pandu: “Papa! Mbeju ihē aputar. A'u ta” aja. Aja rahā, ta'yr pe ita ra'yr ke ipái me'ē my? Anī. Aja ym ta. Mbeju me'ē ta ipe. ¹⁰Pe, ta'yr pandu: “Papa! Pira ka'ē ihē aputar. A'u ta” aja. Aja rahā, ta'yr pe mbói ke ipái me'ē ta my? Anī. Aja ym ta. Pira ka'ē me'ē ta ipe. ¹¹Awa ta ke te'e pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ē ta ke pehē. Pe, pehē ra'yr ta pe ma'e katu ame'ē ke peme'ē katu. Aja rahā, pehē 'ar koty te we ma'e katu ame'ē ke jande pái keruhū me'ē ta. Ma'e ke amō pandu ipe, ame'ē ke a'e muwyr ta. A'e riki ywatehar ke.

¹²—Ma'e katu ame'ē ke pehē pe amō ta ma'e, aja amō ta pe pema'e katu tī. Aja riki Moise je'ēha mu'e. Aja ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mu'e tī — aja Jesu pandu.

Tupā koty ohoha

(Ruk 13.24; Siri 3.19-20)

¹³⁻¹⁴A'e pandu tī:

—Tupā ixo ame'ē pe ohoha riki hukwen rupi asa oho, ame'ēja saka. Asa oho rahā, uhā te hū aja ixo. Ame'ē hukwen riki ta'yr mi. Ame'ē hape aja tī. Ta'yr mi tī. Ame'ē hape ohoha riki janam, ame'ēja saka. Marā ka ym ohoha, ame'ēja saka. Heta ym ame'ē rupi oho ame'ē ta ke.

—Mupyraraha renda pe ohoha anĩ. Hukwen riki tiha. Hape riki aja tĩ. Tiha tĩ. Ame'ẽ rape ohoha riki sorok katu hũ, ame'ẽja saka. Pe, heta te hũ ame'ẽ rupi wata oho ame'ẽ ta ke — aja riki.

Ma'eywa ame'ẽ rehe har

(Ruk 6.43-44; Juã 15.4; Tian 3.11-12)

¹⁵ A'e pandu tĩ:

—Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta ran rehe har mã peja pekwa katu. Arapuharan ipy'a pitu te'e aja a'eta ixo tĩ. (Aja rahã, katu ame'ẽ ta aja pehẽ koty uwyr naĩ.) A'engi ma'e so'o jarõ aja a'eta rehe har amõ ukwa. Ma'e ke jukwa, ame'ẽja saka. (Aja rahã, pehẽ pexoha ke mujaxer ta. Pe, pehẽma'e ke te'e raho tar katu tĩ.)

¹⁶ Myja ame'ẽ ta rehe har pekwa ta my? Kuja. Ima'e ma'eha namõ pekwa ta. Juruwe'y ngi akaju ke amõ po'ok ym. Ju'y ngi ama'yrary po'ok ym tĩ. ¹⁷ Ma'eywa'y riki katu rahã, i'a katu. Aja amõ katu rahã, ima'e ma'eha katu tĩ. Ma'eywa'y katu ym rahã, anĩ. I'a ym. Aja amõ katu ym rahã, ima'e ma'eha katu ym tĩ.

¹⁸ Ma'eywa'y riki katu rahã, marã ka ym i'a ym ha. I'a katu ta. Ma'eywa'y katu ym rahã, marã ka ym i'a katuha. I'a ym ta. ¹⁹ Ma'eywa i'a ym te rahã, jaxer rahã, ame'ẽy ke ijar mondok. Pe, myra ke hany. Upa ukwái ta. Aja amõ jaxer rahã, Tupã mupyrara ta tĩ. (Myra ke hany, ame'ẽja saka tĩ.) ²⁰ Aja riki Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta ran rehe har pekwa katu ta. Ma'eywa i'a ym aja a'eta tĩ. Aja rahã, a'eta ma'eha riki katu ym. A'erehe ame'ẽ ta rehe har pekwa katu ta. A'eta ma'eha namõ a'eta rehe har pekwa katu ta — aja Jesu mujekwa.

Tupã renda pe oho ame'ẽ ta ke

(Ruk 6.46-47; Ruk 13.25-27; 2 Korin 11.13-15; 2 Korin 13.5; 2 Petu 2.1; 1 Juã 2.3-6; 1 Juã 5.12)

²¹ A'e pandu tĩ:

—Amõ ta pandu: “Nde riki jandema'e sawa'e te” aja ihẽ pe pandu naĩ. Upa katu te ame'ẽ ta Tupã ixo ame'ẽ pe oho ym ta. Amõ amõ oho. Upa katu te anĩ. Ihẽ pái keruhũ putar ame'ẽ ke amõ ma'ema'e. Ame'ẽ ta jõ henda pe oho katu ta. Ihẽ pái riki ywatehar ke a'e. ²² Ngã ke Tupã mupyrara rahã, heta ihẽ pe pandu ta: “Sawa'e! Nde je'ẽha rupi Tupã je'ẽha ke japandu pandu riki. Nde je'ẽha rupi äjã ta ke amõ ta py'a ngi jamuhem jamondo riki. Nde je'ẽha rupi marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke nema'e pyrãtãha namõ jama'ema'e katu riki” aja ihẽ pe. ²³ Pe, ame'ẽ ta pe ihẽ apandu ta: “Anĩ. Pehẽ rehe har ihẽ akwa ym te. Ihẽ kotyhar ta ym pehẽ. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ẽ ta ke pehẽ. Sengi peho. Ihẽ ngi peho” aja riki — aja Jesu pandu.

Ma'e ok mujã ame'ẽ ta ke

(Ruk 6.47-49)

²⁴ A'e pandu tĩ:

—Pesarahã! Ihẽ je'ẽha rehe amõ hendu katu. Pe, aja ma'ema'e rahã, ukwa katu ame'ẽ ke a'e. Kuja saka. Y rake ok ke a'e mujã. Ok pyter ke a'e jytyka katu te. Ok kangwer aja tĩ. Jytyka katu te tĩ. A'erehe katak ym te. ²⁵ Pe, aman ukyr hũ. Ywytu keruhũ peju hũ tipe. Y tiha tĩ. Upa munde. Y ombor ym. Ywytu keruhũ ombor ym tĩ. Ok pyter ke jytyka katu te. Ok kangwer ke aja tĩ. Jytyka katu te tĩ. A'erehe u'ar ym ame'ẽ ok.

²⁶ —Pe, amõ riki ihẽ je'ẽha rehe hendu tipe. Pe, aja a'e ma'ema'e ym rahã, ka'u te'e ame'ẽ ke a'e. Kuja saka. Y rake ok ke a'e mujã. Ywy ku'i 'ar pe mujã. ²⁷ Pe, aman ukyr hũ. Y tiha oho. Pe, ywytu keruhũ peju hũ ok rehe. Pahar ame'ẽ ok u'ar. Tũ! Aja riki — aja Jesu mu'e.

(Ok riki amõ ixoha aja saka. A'erehe Jesu je'ẽha rehe amõ hendu katu ta me'ẽ te'e. Je'ẽha mujekwa, aja ma'ema'e ta me'ẽ te'e tĩ.)

Jesu ukwa katu

(Mak 1.22)

²⁸Upa aja me'ë Jesu pandu rahã, hendu ame'ë ta pandu:

—Mã! A'e mu'e katu! ²⁹Moise je'ëha mu'e, ame'ë ta aja ym a'e. Anĩ. Jesu pandu rahã, a'e je'ëha te reko aja a'e mu'e — aja ukwa.

Ahy ixo ame'ë ke Jesu mukatu

(Mak 1.40-45; Ruk 5.12-16)

8Upa mu'e rahã, ywyã ngi Jesu wyjy uwyr. Arahã, heta ngã haikwer rupi wata. ²Pe, pereran ma'e u'u hũ ame'ë ke uhyk uwyr ehe. Jesu ruwa koty ipynarãi pe wapyk oho. (Aja sawa'e katu te ame'ë ke kohĩ, a'erehe hendu katu ehe aja mukjewa.) Pe, pandu:

—Sa'e! Nde ereputar rahã, ihë ke nde eremukatu ta, aja akwa katu — aja Jesu pe.

³Ijywa ke Jesu mupuku. Pe, sawa'e akã rehe ipo ke a'e mujar. Pandu ipe:

—Ere. Nde ke ihë amukatu tar katu. Nde katu apo 'y — aja Jesu ipe.

Pe, pereran ma'e u'u hũ ame'ë ke pahar upa ka'ë oho ipe. ⁴Pe, Jesu pandu ipe:

—Ehendu katu. Nde ke ihë amukatu, ame'ë ke amõ ta pe epandu ym we rĩ. Pahar jundéu awa tama'e pa'i koty eho. Emujesak nde juehe har ipe. Pe, Moise mupinim, aja ma'e ke pa'i pe eme'ë. Ame'ë ke pa'i hapy ta Tupã pe. Upa ukwái ta. Aja rahã, upa nema'e pere ka'ë oho aja ngã pe a'e mukjewa ta — aja sawa'e pe.

Homa awama'e miasu ke Jesu mukatu

(Ruk 7.1-10)

⁵⁻⁶Kapana'ũ ok ta pe Jesu uhyk oho rahã, homa awa usak ehe. Sonda tama'e kapitã ke a'e. Jesu pe a'e pandu:

—Sa'e! Ihëma'e miasu ixyha pe tui. Ma'e ahy ipe. Wata ym ti. Emukatu ihë pe — aja ipe.

⁷Jesu pandu:

—Hã! Nde rok pe ihë amukatu ta aho — aja ipe.

⁸Kapitã pandu:

—Anĩ. Sa'e! Ihë rok pe nde erexe rahã, ihë ruxĩ riki. Jundéu awa ym ihë. A'erehe eho ym. Sengi epandu: “Epu'am!” Aja rahã, ihëma'e miasu katu ta oho. ⁹Akwa katu ihë. Ihëma'e kapitã je'ëha rehe ihë ahendu katu ti. Pe, ihë je'ëha rehe amõ sonda ta hendu katu ti. Kuja. Amõ pe ihë apandu: “Eho!” Pe, pahar a'e oho. Amõ pe ihë apandu: “Ejur se!” Pe, pahar a'e uwyr ti. Ihëma'e miasu pe ihë apandu: “Ereparaky eho!” Pe, a'e paraky katu oho ti. Aja ihë je'ëha rehe hendu katu. A'erehe nde erepandu rahã, ihëma'e miasu katu ta, aja akwa katu — aja Jesu pe.

¹⁰Ame'ë ke rehe Jesu hendu rahã: “Mã! Katu” aja a'e ukwa. Pe, haikwer rupi tur ame'ë ta pe a'e pandu:

—Mã! Sonda tama'e kapitã jurujar katu te ihë rehe. Ko apandu pehë pe. Aja jundéu awa ta jurujar ym ihë rehe. Aja me'ë jurujar katu ame'ë ke ihë amahem ym. ¹¹Ihë apandu. Tupã ixo ame'ë pe heta ngã oho ta ti. Warahy uhemihã koty ngi heta oho ta. Jundéu awa aja ym ame'ë ta oho ta ti. Amarã namõ hury katu ta ixo. Isak namõ aja ti. Hury katu ta ixo ti. Aja warahy u'ariha koty ngi heta oho ta ti. Jundéu awa aja ym ame'ë ta oho ta ti. ¹²Tupã ixo ame'ë pe Amarã namõ jundéu awa ta ixo ta tipe. Jurujar ym riki. A'erehe oho ym. Anĩ. Mupyraraha renda pe a'eta ke Tupã ombor ta. A'ep ahy hũ ta, a'erehe jixi'u hũ ta. Tupã rehe parahy hũ ti, a'erehe hái ke su'u su'u hũ — aja Jesu pandu.

¹³Pe, kapitã pe a'e pandu:

—Nde jõ nde rok pe ejywyr eho 'y! Ihë rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde ereputar ame'ë ke ihë ama'e ta kÿ. Ne miasu upa ihë amukatu riki — aja ipe.

Arahã pahar kapitãma'e miasu katu oho.

Petu pen ke Jesu mukatu. Heta ahy ixo ame'ẽ ta ke mukatu tĩ.

(Mak 1.29-34; Ruk 4.38-41)

¹⁴ Petu rok pe Jesu uhyk oho rahã, Petu pen rehe a'e usak. Ixyha pe tũ. Haku a'e. ¹⁵ Ipo ke Jesu pyhyk. Pahar hakuha maha oho ipe. Pe, kũjã pu'am. Pe, a'eta mi'u ke Jesu ta pe a'e me'ẽ me'ẽ.

¹⁶ Ame'ẽ pytun ramõ rahã, (jundéu awa tama'e putu'uha 'ar upa. A'erehe wata katu apo.) A'erehe ipy'a rehe ãjã ihĩ ame'ẽ ta ke ngã raho ipe. Heta te hũ raho ipe. Ame'ẽ ta ke Jesu mukatu. A'e pandu.

—Ehem eho ingi! — aja.

Aja mukatu. Upa katu te ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ke a'e mukatu tĩ. ¹⁷ Ngã ke a'e mukatu rahã, Isai pandu aja Jesu ma'ema'e. Isai riki ymanihar Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ke a'e. Yman kuja a'e mupinim:

“Jandema'e ahyha ke a'e jo'ok mondo.

Jandema'e pyaiha ke mukanim tĩ”
aja mupinim.

Ame'ẽ riki Jesu ma'ema'eha.

Jesu namõ amõ ta oho ta tipe

(Ruk 9.57-62)

¹⁸ Ixoty heta ngã jy'ar. Ame'ẽ rehe Jesu usak rahã, jumu'eha ta pe a'e pandu:

—Ypa ruwái koty jahorahã! — aja.

—Ere — aja jumu'eha ta.

¹⁹ Pe, oho Tate rahã, Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ke Jesu rehe uhyk uwyr. Pandu ipe:

—Sa'e! Ngã mu'eha nde. Ko ihẽ axo. Ne namõ ihẽ aho ta kũ tĩ — aja Jesu pe.

²⁰ Jesu pandu ipe:

—Hokwar rupi ma'e so'o ukwer. Haity pe ma'ewyra ta ukwer tĩ. Ihẽ anĩ. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha rupi ajur. Ihẽ akertiha renda nixói — aja ipe. (Aja rahã, in-

amõ oho rahã, ok nixói ta, aja mujekwa. Sawa'e jetehar te oho ta my, ame'ẽ ke Jesu manga, a'erehe aja pandu.)

²¹ Pe, amõ jumu'eha pandu:

—Sa'e! Anĩ we rĩ. Ne namõ aho ym we ta rĩ. Ihẽ rok pe ajywyr we ta rĩ. Papa manõ rahã, ihẽ riki ajytym ta. Upa rahã, ne namõ ihẽ aho ta kũ — aja Jesu pe.

²² A'e pandu ipe:

—Anĩ. Ihẽ namõ eho apo 'y! Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta manõ, ame'ẽja saka. Ame'ẽ ta riki manõ te ame'ẽ ta ke jytym ta. Nde anĩ. Ihẽ namõ eho apo 'y — aja ipe.

Ywytu keruhũ ke Jesu muputu'u

(Mak 4.35-41; Ruk 8.22-25)

²³ Jarusu keruhũ pe Jesu opor oho. Jumu'eha ta inamõ opor oho tĩ. ²⁴ Oho ixo rahã, pahar ywytu keruhũ ypa rupi peju uwyr. Pe, jarusu keruhũ pe y ke oho rã. Amõ ta kyje riki. Jesu anĩ. A'e ukwer ou. ²⁵ Pe, ixoty jumu'eha ta oho. Pe, mupak. A'eta pandu ipe:

—Sawa'e! Jande jamanõ Tate riki. Emukatu, aja rahã, jamanõ ym ta — aja ipe.

²⁶ Jesu pandu:

—Mã! Pkyje ym pe'am. Tupã rehe pejurujar katu ta me'ẽ te'e — aja.

Pe, a'e pu'am. Ywytu keruhũ pe a'e pandu:

—Mã peja eputu'u katu ihẽ pe! — aja.

Pe, ywytu keruhũ ke upa putu'u. Y kotok keruhũ pe a'e pandu tĩ:

—Mã peja ewapyk katu! — aja.

Pe, y kotok keruhũ ke wapyk katu. ²⁷ Jumu'eha ta jupandu a'eta jupe:

—Mã! Katu tiki! Pyrãtã te ame'ẽ ke kohĩ. Je'ẽha rehe ywytu keruhũ hendu katu! Y kotok keruhũ aja tĩ. Hendu katu tĩ. Mã! Myja me'ẽ sawa'e ko my? — aja a'eta jupe.

**Amō ta py'a rehe ājā ihī
ame'ē ta ke Jesu mukatu**

(Mak 5.1-20; Ruk 8.26-39)

²⁸ Ypa ruwái rehe Jesu uhyk oho rahā, Jera ywy pe uhyk oho. Jarusu keruhū ngi uhem oho rahā, mokōi sawa'e ta uhyk uwyw ehe. Kangwerupa rupi har ta ke ame'ē ta. Itakwar rupi ixo ame'ē ta ke. Ame'ē sawa'e ta py'a rehe ājā ta ihī. Parahy war ame'ē ta ke a'eta. A'erehe kangwerupa rape rupi wata ym awa. ²⁹ Jesu rehe ājā ta usak rahā, pahar hātā a'eta pandu:

—Jesu! Nde riki Tupā ra'yr! Jande pe ema'e ym ma'e ke. 'Ar rehe angaha uhyk ym we rī. A'erehe jande ke emupyrara ym we rī — aja Jesu pe pandu.

³⁰ Petete kure ta i'āi. Heta te hū i'āi. Kāpī u'u ixo. ³¹ A'erehe Jesu pe ājā ta pandu:

—Jande ke nde eremuhem eremondo rahā, kure ta koty jande ke emondo — aja pandu.

³² Ājā ta pe Jesu pandu:

—Peho! — aja.

A'erehe sawa'e ta ngi ājā ta uhem oho. Kure ta pe ixo oho. (Ka'u te'e hū uwak.) Pe, upa katu te kure ta ujan oho. Upen te'e hū ame'ē pe u'ar oho. Pe, ypa pe u'ar. Upa katu te y jukwa. ³³ Ame'ē ke kure usakiha ta usak rahā, ok ta pe ujan oho. Ok ta pe har ta pe upa pandu pandu. “Kure ta upa manō. Amō ta py'a rehe ājā ihī ame'ē ta ke amō sawa'e mukatu” aja riki pandu pandu. ³⁴ A'erehe upa ok ta pe har ta usak oho. Pe, Jesu rehe usak rahā, a'eta pandu:

—Jande ywy ngi eho! — aja Jesu pe.

(Pyrātā te hū ame'ē ke kohī, aja ukwa, a'erehe kyje ingi. Amō we a'etama'e kanim ta, aja a'eta putar ym tī. A'erehe: “Eho” aja Jesu pe a'eta pandu.)

**Upa jupyrātā rātā ame'ē
ke Jesu mukatu**

(Mak 2.1-12; Ruk 5.17-26)

9 Jarusu keruhū pe Jesu opor oho tī. Ypa aha oho tī. Hekoha pe a'e jywyr oho. Kapana'ū ok ta pe jywyr oho. ² Pe, upa jupyrātā rātā ame'ē ke sawa'e ta hupir werur. Kyha aja me'ē ke pe a'eta werur. Amō ke Jesu mukatu ame'ē rehe sawa'e ta jurujar katu. Ame'ē ke Jesu ukwa rahā, upa jupyrātā rātā ame'ē pe a'e pandu:

—Sa'e! Nde rury katu eju. Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Apo nde rehe ihē py'a jywyr katu — aja Jesu ipe.

³ Ame'ē ke Moise je'ēha mu'e ame'ē ta hendu rahā, jupandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Katu ym a'e pandu. Tupā jō riki amō ta pe pandu katu: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr” aja. A'erehe peme'ē riki Tupā aja jupe my. Katu ym aja — aja jupandu pandu a'eta jupe.

⁴ Ame'ē ipy'a pe ukwa ukwa uī ame'ē ke Jesu ukwa rahā, pandu:

—Ma'e katu ym, aja pehē py'a pe pekwa pekwa ym peī. ⁵ Myja me'ē riki hātā ma'eha my? Kuja my: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr katu” aja apandu rahā, hātā ma'eha my? (Ame'ē ke rehe usak ym awa.) Anī rahā, kuja my? “Epu'am! Ewata eho!” aja apandu rahā, hātā te ma'eha my? (Ame'ē ke rehe usak katu awa.) ⁶ Pesarahā! Tupā jō riki ahyha mukatu aja pekwaha. Tupā jō riki ipy'a mujywyr katu ngā rehe aja pekwaha tī. Apo ihē tī. Ihē riki Tupā mu'am ame'ē ke aja ihē amujukwa ta apo 'y. Ihē pe Tupā pandu tī: “Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ame'ē ta rehe nde py'a emujywyr katu” aja ihē pe. Pesarahā! Ame'ē ke pekwa ta apo — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pe Jesu pandu.

A'erehe upa jupyrātā rātā ame'ē pe a'e pandu:

—Epu'am. Nde kyha aja me'ē ke emupu'a. Nde rok pe ejywyr eho — aja Jesu.

⁷ Sawa'e pu'am. Pe, hok pe jywyr oho. ⁸ (Jesu riki Tupā aja mujekwa sawa'e pe.) Ame'ē ke amō ta ukwa rahā, pandu: “Mā! Katu tiki!” aja. Pe, Tupā pe a'eta pandu tī:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Nde riki pyrātāha ke sawa'e ta pe nde eremuwyr katu — aja.

**“Ihē namō eho” aja
Matéu pe Jesu pandu**

(Mak 2.13-17; Ruk 5.27-32)

⁹ A'engi Jesu oho ixo rahā, Matéu rehe a'e usak. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer ke a'e matyr matyr uī. Matyriha renda kapy pe a'e wapyk uī. Jesu pandu ipe:

—Ihē namō eho 'y — aja.

Matéu pu'am. Upa hijar, pe, inamō oho.

¹⁰ Pe, Matéu rok pe ma'e ke Jesu u'u uī rahā, amō heta kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta inamō wapyk uī tī. Inamō jumu'e'ha ta ma'e ke u'u uī tī. Amō ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta inamō wapyk uī tī. ¹¹ Ame'ē ke parise ta usak rahā, jumu'e'ha ta pe je'ē je'ē:

—Ma'ewā ame'ē sawa'e ta jaxer ame'ē ta namō Jesu u'u uī my? Tamatarer ke matyr ame'ē ta namō aja tī. U'u inamō tī. Katu ym aja — aja parise ta.

¹² A'eta pandu ame'ē ke rehe Jesu hendu. A'erehe a'e pandu:

—Ma'e ahy ixo rahā, mukatuha koty amō oho. Ahy ym rahā, mukatuha koty oho ym awa. (Aja saka apo. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ihē rehe uhyk. Ipy'a juhyk. Ame'ē ke a'eta putar, a'erehe ihē rehe uhyk. Katu jupe, anī. Ame'ē ta ihē rehe uhyk ym.) ¹³ Pesarahā!

Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Tupā pandu:

“Ihē rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, ma'e hymba ke ukwāi, arapuharan ra'yr ke. Ame'ē ke ihē aputar ym.

Kuja katu te. Amō ta rehe awa pyrara usak, ame'ē ke ihē aputar katu” aja panduha ihī.

—Aja Tupā pandu ame'ē ke pekwa peho. (Tupā je'ēha rehe pesak peho.) Pesarahā! Sawa'e katu aja ukwa jupe, ame'ē ta pe kuja ym ihē apandu: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja apandu ym. Anī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta pe kuja ihē apandu katu: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja riki — aja parise ta pe Jesu pandu.

Ma'e u'uha ke hijar, ame'ē rehe har

(Mak 2.18-22; Ruk 5.33-39)

¹⁴ Juā mujahukiha namō jumu'e ixo ame'ē ta Jesu pe pandu uwyr:

—Jande riki ma'e ja'uha ke jahijar hijar jaxo. Amō amō rahā, jahijar. (Aja japyaiha ke jamujekwa Tupā pe.) Tupā namō japandu pandu rahā aja tī. Ma'e ja'uha ke jahijar tī. Parise ta aja tī. Ma'e u'uha ke a'eta hijar hijar tī. Pe, ne namō jumu'e ixo ame'ē ta aja ym. Ma'e ke a'eta u'u katu. Ma'e u'uha ke hijar ym. Ma'erehe my? — aja Jesu pe.

¹⁵ A'e pandu:

—Sawa'e jumendar rahā, a'eta mi'u matyr. Huryha mujā. Pe, ame'ē pe oho ame'ē ta ma'e u'uha ke hijar ym. Sawa'e namō ixo rahā, ma'e u'uha ke hijar ym. Pyaiha mujekwa ym. (Ihē namō ihēma'e jumu'e'ha ta ixo apo, a'erehe upa ma'e u'uha ke a'eta hijar ym.) Yman rahā, ihē ke amō ta pyhyk ta raho a'eta ngi. Arahā ihēma'e jumu'e'ha ta upa ma'e u'uha ke hijar ta. (Aja pyaiha ke mujekwa ta.)

¹⁶ —Kamixa ymanihar sorok rahā, pan jupu'a ym ame'ē ke amō mujar ym ehe. Mujar ehe rahā, jupu'a we oho. Pe,

kamixa ymanihar ke musak we ta. Sorok we ta oho. ¹⁷ Kawī mupupur ramō ame'ē ke hyru ymanihar te pe awa purakar ym. Ame'ē pe purakar rahā, pupur we ixo rī. Pe, hyru ymanihar ke mupuk ta. Pe, upa kawī jyhē ta oho. Hyru ymanihar ke mujaxer ta tī. A'erehe kawī mupupur ramō ame'ē ke hyru pyahu ame'ē pe awa purakar rahā, katu ta tiki. Aja rahā, kawī jyhē ym ta. Hyru ke upuk ym ta tī — aja Juā namō jumu'e ixo ame'ē ta pe Jesu pandu.

(Jesu mu'e rahā, myja ixoha katu aja mujekwa. Ixoha pyahu aja saka. A'erehe parise mu'e, aja ymanihar ixoha namō marā ka ym muparaha, aja Jesu mujekwa.)

“Ihē rajyr emukatu” aja Jái pandu

(Mak 5.21-24; Ruk 8.40-42)

¹⁸ Jesu mu'e uī rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda kapitā uhyk uwyr ehe. Huwa koty ipynarāi pe a'e wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu ipe:

—Ihē rajyr manō ramō. Ihē rok pe eho-rahā! Nde po ke iākā rehe emujar! Aja rahā, kwera katu ta tī — aja Jesu pe.

¹⁹ —Hā! Aho ta kŷ — aja pandu ipe.

Pe, a'e pu'am. Inamō oho. Inamō jumu'e ixo ame'ē ta oho tī.

Jesuma'e mundeha ke pyhyk, ame'ē kūjā rehe har

(Mak 5.25-34; Ruk 8.42-48)

²⁰⁻²¹ Oho ixo rahā, Jesu raikwer rupi amō kūjā oho. Jai ha pupuriha namō ixo ame'ē ke a'e. Awa py mokōi warahy 'ar rahā, aja te'e a'e ixo. A'e jupandu jupe:

—Ima'e mundeha ke ihē apyhyk rahā jō, ihē katu ta aho — aja kūjā jupe.

A'erehe Jesuma'e mundeha apyr ke a'e pyhyk. ²² Aja rahā, ixoty Jesu uwak. Pe, usak ehe rahā, pandu ipe:

—Éi kūjā! Upa ma'e ahyha ke amukatu, ame'ē rehe nde erejuru jar katu, a'erehe nde katu apo 'y. Nde rury katu eho apo 'y — aja kūjā pe.

Arahā kūjā katu oho.

Jái rajyr ke Jesu mukwera katu

(Mak 5.35-43; Ruk 8.49-56)

²³ Jundéu awa tama'e jy'ariha rendama'e kapitā rok pe Jesu ixo oho rahā, takwar ra'yr peju ame'ē ta rehe a'e usak. (Aja te'eha riki jundéu awa ta. Amō manō rahā, takwar ra'yr ke peju. Aja pyaiha ke mujekwa.) Amō ta mutyapu hū ixo tī. (Aja pyaiha ke mujekwa tī.) ²⁴ A'e pandu:

—Kar pe upa pehem peho! Kūjātāi manō ym riki. Ukwer te'e ou riki — aja Jesu a'eta pe. (Kūjātāi manō te aja Jesu ukwa katu tī.)

A'eta puka puka hū ehe. Manō te, aja ukwa katu, a'erehe puka puka hū ehe. ²⁵ Kar pe upa a'eta ke a'e mondo rahā, kūjātāima'e kapy pe Jesu ixo oho. Ipo rehe pyhyk. Pe, kūjātāi kwera katu. Pe, pu'am. ²⁶ Ame'ē mukweraha rehe har amō ta pandu pandu oho. Ame'ē ywyrupi amō ta pandu pandu oho.

Mokōi sawa'e ta eha ym te ame'ē ta ke Jesu mukatu

²⁷ A'engi Jesu wata oho ixo rahā, mokōi sawa'e ta eha ym te ame'ē ta haikwer rupi oho. Hātā a'eta pandu:

—Sa'e! Ndawi rainō ke nde! Tupā mu'am ame'ē ke nde. Jande rehe epyrara esak. Nema'e pyrātāha namō jande ke emukatu — aja. (“Tupā mu'am me'ē ke” aja pandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am, aja mujekwa katu.)

²⁸ Ok pe Jesu ixo oho rahā, eha ym te ame'ē ta uhyk uwyr ehe. A'eta pe a'e pandu:

—Pehē ke ihē amukatu ame'ē ke ihē akwa katu. Ame'ē rehe pejuru jar katu my? — aja Jesu.

—A'e tÿ. Jajuru jar katu — aja a'eta pandu.

²⁹ Pe, a'eta reha rehe ipo ke a'e mujar. Pandu:

—Ma'e ahyha ihē amukatu, ame'ē rehe pejuru jar katu. Aja mā peja uhyk apo 'y — aja mokōi sawa'e ta pe.

³⁰ Pe, upa ma'e ke rehe a'eta usak katu. Hātā Jesu pandu:

—Pehē ke ihē amukatu, ame'ē rehe har amō ta pe pepandu ym! — aja pandu tipe.

³¹ Anī. A'eta uhem oho rahā, Jesu rehe har upa ame'ē ywy rupi pandu pandu oho.

Sawa'e je'engai ame'ē ke Jesu mukatu

³² Sawa'e ta uhem oho ixo rahā, sawa'e je'engai ame'ē ke Jesu rehe amō ta muhyk muwyr. Sawa'e py'a rehe ājā ihī, a'erehe je'engai ame'ē ke a'e. ³³ Ājā ke Jesu muhem mondo rahā, sawa'e rembe katak katu tī. Pandu pandu u'am tī. Pe, upa amō ta pandu:

—Mā! Katu tiki! Jundéu awa tama'e ywy rupi aja me'ē jasak ramō te — aja.

³⁴ Pe, parise ta pandu:

—Ājā tama'e kapitā riki pyrātāha ke muwyr ipe. A'erehe ājā ta ke a'e muhem mondo — aja pandu nāi.

Heta ame'ē ta rehe Jesu pyrara usak

³⁵ Upa ok ta rupi Jesu ohoho. Upa ok ta hū rupi a'e oho tī. Amō amō rupi wata oho. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe mu'emu'e oho. Kuja myrandu katu ke a'e mu'emu'e. “Ma'e peka'u te'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemuruwak. Aja rahā: ‘Ihē kotyhar ta ke pehē’ aja a'e pandu ta” aja mu'e. Upa katu te ma'e ahy ixo ame'ē ta ke a'e mukatu tī. ³⁶ Heta ame'ē ta rehe a'e usak rahā, ame'ē ta rehe pyrara usak. Ame'ē ta ke amō ta mupyrara. Usakiha ta nixói tī. A'erehe ame'ē ta rehe Jesu pyrara usak.

Ame'ē ta riki arapuharan ta aja saka. Usakiha ta nixói, ame'ēja saka. Katu ym aja. ³⁷ A'erehe inamō jumu'e ixo ame'ē ta pe a'e pandu:

—Ahúí aja me'ē itawa hū tipe. Pe, matyr ame'ē ta heta ym. ³⁸ Tupā riki ahúí aja me'ē jar aja saka. A'erehe ijar namō pepandu: “Kupixa pe matyr ame'ē ta ke emondo. Ahúí aja me'ē ke matyr ta” aja — aja Jesu pandu.

(Aja pandu rahā, heta ame'ē ta rehe har Jesu pandu. Tupā rehe har ukwa ym ame'ē ta heta hū ixo. Ahúí aja me'ē ta heta hū, ame'ēja saka. Ehe har pandu ame'ē ta heta ym tī. Matyr ame'ē ta heta ym tī. A'erehe Tupā namō pandu ta me'ē te'e: “Nde rehe har pandu pandu ame'ē ta ke emondo” aja Tupā pe. Aja Jesu mujekwa.)

Jesu namō jumu'e ixo ame'ē ta ke

(Mak 3.13-19; Ruk 6.12-16)

10 Inamō jumu'e ixo ame'ē ta ke Jesu mujy'ar. Awa py mokōi sawa'e ta hetaha ke. A'e pandu:

—Pejur! Pesarahā! Ihē je'ēha rupi ājā ta ke pemuhem ta katu pemondo. Ihē je'ēha rupi upa katu te ma'e ahy ixo ame'ē ta ke pemukatu ta tī — aja awa py mokōi sawa'e ta pe.

² Pe, ame'ē ta ke a'e mondo. Awa py mokōi sawa'e ta ke Jesu mondo. Kuja riki sawa'e ta rer. Ko Simā. Petu aja amō her tī. Amō Andere tī. Simā mu a'e. Amō Tian tī. Semende ra'yr a'e. Imu amō tī. Her Juā. ³ Amō Siri tī. Amō Matoroméu tī. Amō Tome tī. Amō Matéu tī. Amukwehe homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ke a'e. Amō Tian tī. Apéu ra'yr a'e. Amō Tandéu tī. ⁴ Amō Simā tī. Jundéu awa tama'e ywy ngi huwajan ta ke a'e mujan tar katu muhem ame'ē ke a'e. Amō Jun Ikario amō tī. A'e riki Jesu rehe huwajan ta ke muhyk ta werur.

**Awa py mokõi sawa'e
ta pandu pandu oho**

(Mak 6.7-13; Ruk 9.1-6)

⁵Ame'ë awa py mokõi sawa'e ta ke Jesu mondo. Kuja a'eta pe a'e pandu:

—Jundéu awa aja ym ame'ë ta koty peho ym. Samari ywy pe har tama'e ok ta pe peho ym tí. ⁶Jundéu awa ta koty jô peho. Tupã rehe har mu'e ame'ë ta nixói ngã pe, a'erehe arapuharan ta kanim ame'ë ta aja saka a'eta. A'erehe ame'ë ta pe jô pepandu pandu peho. ⁷Kuja pepandu peho: “Ixoty ipy'a ke ngã muruwak rahã, Tupã pandu ta: ‘Pehë rehe ihë rury katu. Ihëma'e ta ke pehë’ aja. A'erehe mã peja pehë py'a ke ixoty pemuruwak” aja pepandu peho. ⁸Pepandu pandu peho rahã, kuja pema'ema'e tí. Upa ahy ixo ame'ë ta ke pemukatu. Manõ ame'ë ta ke pemukwera katu tí. Pereran ma'e u'u hũ ame'ë ta ke pemukatu tí. Ipy'a rehe ãjã ta ihĩ ame'ë ta py'a ngi ãjã ta ke pemuhem pemondo tí. Pehë pe pyrãtãha ke Tupã muwyr. A'erehe ame'ë pyrãtãha namõ amõ ta ke pemukatu tí. Mukatuha rehe pemuhepy ym.

⁹—Tamatarer ke peraho ym. ¹⁰Pehë kupe pe ma'e ryrũ peraho ym tí. Mokõi kamixa peraho ym tí. Mokõi sapat peraho ym tí. Myra te'e pehë po pe peraho ym tí. (Myra rehe te'e wata ame'ë ke.) Pehë po te'e peho. Pesarahã! Ma'e nixói ame'ë ke parakyha pe ijar muwyr ta me'ë te'e. A'erehe ma'e ke peraho ym. Ma'e ke Tupã riki muwyr ta pehë pe. (Parakyha pe ijar muwyr ta, ame'ëja saka.)

¹¹—Amõ ok ta pe pehyk rahã, hok pe pehë ke muxe ame'ë ke pekekar. Mahem rahã, a'ep pepyta we rĩ. Ame'ë ok ta pe pexo rahã, ame'ë rok pe jô pepyta. Amõ amõ ok ta pe peho rahã, aja pema'ema'e tí. ¹²Amõ ta rok pe pexe peho rahã, kuja pepandu: “Mã peja pehë rehe Tupã usak katu” aja. ¹³Pe, ame'ë rok wyr pe har ta pandu: “Ko pejur katu” aja. Pehë po ke

pyhyk katu pehë ngi rahã, ame'ë ta rehe Tupã usak katu ta.

—Pe, ame'ë rok wyr pe har ta hok pe pehë ke muxe tar ym rahã, ame'ë ta rehe Tupã hury ym ta. ¹⁴Hok pe amõ ta pehë ke muxe ym rahã, peho rahã, pehë py ngi ywy ku'i pejuhyk pembor. (Tupã ke putar ym ame'ë ta ke ko, aja pemujekwa ngã pe tí.) Ok ta pe har ta pehë ke putar ym rahã, aja pemujekwa tí. Pehë py ngi ywy ku'i pejuhyk pembor tí. (Aja rahã, ame'ë ok ta pe har ta ke Tupã putar ym tí, aja pemujekwa ngã pe tí.)

¹⁵—Ko ihë apandu pehë pe. Yman rahã ngã ke Tupã mupyrara ta. Sondo ok ta pe har ta ke Tupã mupyrara ta. Ngomo ok ta pe har ta ke Tupã mupyrara ta tí. Ame'ë ta 'ar koty te we pehë rehe hendu ym ame'ë ta ke Tupã mupyrara ta. Ymanihar ta 'ar koty te we pehë ke putar ym ame'ë ta ke a'e mupyrara ta tí — aja awa py mokõi sawa'e ta pe Jesu pandu.

Pehë ke amõ ta mupyrara ta

(Mateú 24.9; Mak 13.9-13;
Ruk 21.12-17; 1 Petu 4.12-16)

¹⁶A'e pandu tí:

—Pehendurahã! Jundéu awa ta koty pehë ke ihë amondo axo. Amõ amõ ta Tupã je'ëha putar ym tí. Parahy ta. So'o jarõ, ame'ëja saka. A'erehe pesak katu peho. Mã peja pesak katu kÿ! Pehë riki peparahy ym tí. ¹⁷Pesak katu kÿ. Pehë ke amõ ta pyhyk ta. Pe, kapitã ruwa koty pehë ke raho ta. Pehë rehe har je'ë je'ë hũ ta. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pehë ke raho ta tí. A'ep pehë rehe har je'ë je'ë hũ ta tí. So'o pিরer pu'i pe pehë ke pirok ta tí.

¹⁸—Ihë rehe pejurujar katu, a'erehe kapitã keruhũ ruwa koty pehë ke amõ ta raho ta tí. Pehë rehe har a'eta je'ë je'ë hũ ta. Pe, mahy ta. Kapitã ruwa koty aja tí. Pehë ke mupyrara ta tí. Arahã myrandu katu ke pepandu ta a'eta pe. Jundéu awa aja ym ame'ë ta pe pepandu

ta tí. ¹⁹Kapitã ta ruwa koty pehê ke pyhyk raho rahã: “Ma'e ke jande japandu ta my? Myja me'ê jande japandu ta my?” aja pekwa pekwa ym pexo tí. Arahã ma'e pepandu ta ame'ê ke pehê pe Tupã mujekwa ta. ²⁰Arahã pepandu rahã, pehê je'êha aja ym ta. Anĩ. Tupã'ã muwyr ame'ê je'êha ke pepandu ta. Jande pái keruhũ I'ã ke muwyr ta pehê pe.

²¹—Arahã amõ ke kapitã pe imu pandu ta: “Ko Jesu kotyhar ke. Ejukwa” aja pandu ta. Ipái ta aja tí. Kapitã pe ta'yr ta ke raho ta tí. “Ko Jesu kotyhar ta ke. Ejukwa” aja ta tí. Ipái ta ke ta'yr ta raho ta tí. “Ko Jesu kotyhar ta ke. Ejukwa” aja ta tí. ²²Ihê rehe pejurujuar katu, a'erehe pehê rehe upa amõ ta parahy ta. Ihê rehe tapijar te'e we pejurujuar katu rahã, Tupã namõ pexo katu ta. ²³Pehê ke ok ta pe har ta mupyrara rahã, amõ ok ta pe pejan peho. Apandu katu pehê pe. Upa katu te ok ta rupi peho. Ame'ê upa rahã, ihê ajoywyr ta. Ko awa ihê tí. Tupã je'êha rupi ajur.

²⁴—Pesarahã! Jumu'eha 'ar koty te we mu'eha katuha. Te'e paraky ame'ê 'ar koty te we ijar katuha tí. ²⁵A'erehe mu'eha aja jumu'eha ixo rahã, katu tiki tí. Ijar aja te'e paraky ame'ê ixo rahã, katu tiki tí. Pehê riki aja tí. (Ihê riki mu'eha aja. Pehê riki jumu'eha ta.) Ihê rehe har amõ ta pandu: “Nde riki Satana” aja naĩ. (Ãjã ramũĩ a'e.) Aja rahã, ihê 'ar koty te we pehê rehe har ma'e jaxer ai ame'ê ke amõ ta pandu ta — aja Jesu mujekwa. Awa py mokõi jumu'eha ta pe mujekwa.

**Sawa'e ta ngi pekyje
ym. Tupã ngi pekyje.**

(Ruk 12.2-7)

²⁶⁻²⁸Awa py mokõi jumu'eha ta pe Jesu pandu tí:

—Pehê ke amõ ta mupyrara ta. Anĩ. Sawa'e ta ngi pekyje ym. Pehê pe ihê apandu ame'ê ke amõ ta ukwa ym. Yman

rahã upa ame'ê ke amõ ta pe pepandu pandu ta. Upa amõ ta ukwa ta. Ma'e ke rehe pehê jõ pehendu ame'ê ke amõ ta pe pemujekwa ta. Apo ma'e kanim aja ixo ame'ê ke upa mujekwa ta amõ ta pe. Amõ ta ukwa ym ha rupi pekwa ame'ê ke upa pemujekwa ta a'eta pe tí.

—Pesarahã! Sawa'e ta ngi pekyje ym. Pehê ke a'eta jukwa rahã, ame'ê jõ riki. Pehê'ã ke marã ka ym mahyha. Tupã anĩ. Pekyje ingi. Pehê ke a'e jukwa rahã, amõ we tí. Mupyraraha renda pe pehê ke a'e mupyrara ta. A'erehe pekyje ingi.

²⁹⁻³¹—Mokõi ma'ewyra ra'yr rehe amõ muhepy rahã, peteĩ tamatarer pu'a ra'yr muhepy. Pe, ame'ê ma'ewyra ra'yr rehe har Tupã usak katu. Jande pái keruhũ pandu ym rahã, ma'ewyra ra'yr manõ ym ta. (Aja rahã, kuja mujekwa katu. Ma'ewyra ra'yr 'ar koty te we pehê rehe jande pái keruhũ usak katu.) Pehê aja tí. Pehê ãkã rehe pehê'a ihĩ. Ame'ê hetaha ke a'e ukwa katu. (Ame'ê ke ukwa rahã, upa katu te pehê rehe har a'e ukwa katu tí, aja mujekwa katu. A'erehe pehê rehe Tupã usak katu te we ta, aja mujekwa katu tí) — aja Jesu pandu.

**Kirisutu rehe har ukwa
katu ame'ê ta rehe har**

(Ruk 12.8-9; 2 Timo 1.8)

³²A'e pandu tí:

—Mupyrara ame'ê ta namõ amõ ixo rahã, kuja pandu: “Jesu kotyhar ke ihê” aja pandu. Aja rahã, kuja ehe har ihê riki apandu ta tí: “Ihê kotyhar te ke a'e” aja ihê pái keruhũ pe ihê apandu ta. (Aja rahã, ame'ê ke ihê pái keruhũ putar katu tí.) Ywatehar ke a'e. ³³Pe, mupyrara ame'ê ta namõ amõ ixo rahã, kuja pandu: “Ihê anĩ. Jesu ke ihê akwa ym. Ixotyhar ym ihê” aja pandu. Aja rahã, kuja ehe har ihê apandu ta tí: “Peme'ê anĩ. Ihê akwa ym peme'ê. Ihê kotyhar aja ym a'e” aja ihê pái keruhũ pe ihê apandu ta. (Aja

rahã, ame'ë ke ihë pái keruhũ putar ym tí.) Ywatehar ke a'e — aja Jesu pandu.

Inam ta jumai ta ame'ë rehe har

(Ruk 12.51-53; Ruk 14.26-27)

³⁴ A'e pandu tí:

—Kome'ë ywy keruhũ pe har ta jumai mai ixo. Ame'ë ke ihë amuputu'u ajur, aja pekwa ha my? Anĩ. Aja ym ajur. Ihë ajur, a'erehe amõ amõ ta jumai mai ta. ³⁵ Ipái ta ihë rehe jurujar katu, a'erehe ta'yr ta je'ë je'ë hũ ta. (Huwajan ta aja saka ta.) Imãi ta ihë rehe jurujar katu, a'erehe imembyr kũjã ta je'ë je'ë hũ ta tí. (Huwajan ta aja saka ta tí.) Ixawa'e mãi ta ihë rehe jurujar katu, a'erehe imembyr reko ame'ë ta je'ë je'ë hũ ta tí. (Huwajan ta aja saka ta tí.) ³⁶ Ihë rehe amõ jurujar katu rahã, hok wyr pe har ta je'ë je'ë hũ ta. (Huwajan ta aja saka tí.) Amõ ruwajan 'ar koty te we katu ym ha.

³⁷ —Ipái rehe amõ ipy'a katu, ame'ë 'ar koty te we ihë rehe ipy'a katu. Aja jõ rahã, ihë kotyhar te a'e. Imãi rehe aja tí. Ipy'a katu tí. Pe, i'ar koty te we ihë rehe ipy'a katu. Aja jõ rahã, ihë kotyhar te a'e tí. Ta'yr rehe aja tí. Tajyr rehe aja tí. Ame'ë ta 'ar koty te we ihë rehe ipy'a katu. Aja jõ rahã, ihë kotyhar te a'e tí. ³⁸ Ihë kotyhar aja amõ ixo rahã, ame'ë ke amõ ta jukwa tar katu. Ame'ë ngi kyje ym rahã, ihë kotyhar aja ixo ta. ³⁹ Amõ riki ihë kotyhar wan ta. A'erehe ame'ë ke amõ ta jukwa tar katu. A'erehe ihë rehe jurujar tar ym. Hijar, a'erehe jukwaha ke amõ muputu'u. A'erehe a'e ixo we tipe. Ame'ë ke Tupã putar ym. Inamõ ixo ym ta. Aja ihë tí. Aputar ym tí. Amõ riki ihë rehe jurujar katu, a'erehe a'e ke amõ ta jukwa. Jurujar katuha ke hijar ym. Aja rahã, Tupã namõ a'e ixo katu ta. Uhã te hũ aja a'e ixo ta — aja Jesu pandu.

Ma'e katu ame'ë ke Tupã muwyr ta

(Mateú 25.34-40; Mak 9.41; Juã 13.20; Emberéu 13.1-3; 3 Juã 5-8)

⁴⁰ A'e pandu tí:

—Ihë rehe har pepandu pandu peho. A'erehe pehë pe amõ pandu: “Ihë rok pe pepyta katu” aja. Aja pehë ke hok pe muxe katu rahã, ihë ke a'e muxe katu, ame'ëja saka tí. Tupã ke a'e muxe katu tí, ame'ëja saka tí. Ihë ke Tupã muwyr. ⁴¹ Tupã je'ëha pandu ame'ë ke ko, aja amõ ukwa. A'erehe hok pe a'e muxe katu. Aja rahã, ma'e katu ame'ë ke Tupã muwyr ta ipe. Tupã je'ëha pandu ame'ë pe ma'e katu ame'ë ke Tupã muwyr ta ipe. Aja ok jar pe a'e muwyr ta tí. Juja katu te muwyrriha ke. “Ko sawa'e katu” aja amõ ukwa. A'erehe hok pe ame'ë sawa'e ke muxe katu rahã, ma'e katu ame'ë ke Tupã muwyr ta ipe tí. Sawa'e katu ame'ë pe ma'e katu ame'ë ke Tupã muwyr ta ipe. Aja ma'e katu ame'ë ke ok jar pe Tupã muwyr ta tí. Juja katu te muwyrriha ke. ⁴² Pesarahã! Kuja pekwa katu pexo. “Ko Jesu kotyhar ke” aja amõ ukwa. A'erehe jyngwéi rahã, kúi pe y rysã me'ë ipe. (Aja rahã ipy'a katu ehe aja mujekwa.) Aja rahã y me'ëha pe ma'e katu ame'ë ke Tupã riki muwyr ta tí — aja Jesu pandu.

Jesu koty sawa'e ta ke Juã mujahukiha mondo

(Ruk 7.18-35)

11 Awa py mokõi jumu'eha ta pe Jesu upa pandu rahã, ame'ë ok ta ngi a'e oho. Hake rupi amõ ok ta ihĩ. Ame'ë rupi a'e mu'e oho. ² Kyndaha pe Juã mujahukiha ixo. Upa ma'e Jesu ma'ema'e ame'ë rehe har hendu rahã, sawa'e ta ke a'e mondo, Jesu pe. Inamõ jumu'e ixo ame'ë ta ke Juã mondo. ³ Ame'ë ta uhyk rahã, Jesu pe pandu:

—“Amõ sawa'e uwyr ta” aja jande pe Juã pandu. Nde riki ame'ë sawa'e ke my?

Ame'ë ym rahã, amõ sawa'e rehe jaharõ ta my? Emujekwa katu jande pe — aja Jesu pe sawa'e ta pandu.

⁴ Jesu pandu:

—Juã koty pejywyr peho. Pesak ramõ ame'ë ke upa pepandu ipe. Pehendu ame'ë ke upa pepandu ipe tĩ. ⁵ Kuja. “Eha ym te ame'ë ke apo ma'e ke rehe usak katu tĩ. Wata ym te ame'ë ke apo wata katu tĩ. Pereran ma'e u'u hũ ame'ë namõ ixo ame'ë ta ke apo upa ka'ë oho ipe tĩ. Ma'e hendu ym te ame'ë ta apo ma'e hendu katu tĩ. Manõ ame'ë ta kwera katu uhem tĩ. Pyrara ixo ame'ë ta pe myrandu katu ke amõ ta pandu raho tĩ. ⁶ Pe, ihë rehe jurujar katuha ke hijar ym rahã, hury katu a'e ixo.” Aja Juã pe pepandu peho — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Hã! Japandu ta jaho kÿ — aja sawa'e ta.

(Ahy ame'ë ta ke Jesu mukatu. Manõ ame'ë ta ke mukwera tĩ. Aja rahã, a'e riki Kirisutu. “Kapitã keruhũ” aja Tupã mu'am ame'ë ke a'e. Jundéu awa ta harõ hũ ame'ë ke a'e aja mujekwa katu.)

⁷ Juã muwyr ame'ë ta jywyr oho ixo rahã, Juã rehe har amõ ta pe Jesu pandu:

—Amukwehe awa nixói te ame'ë pe Juã rehe pesak peho rahã, ma'e pesak peho my? Sawa'e pitu te'e ame'ë rehe pesak peho my? Anĩ. Aja ym Juã. Pyrätã a'e. Pahar amõ koty koty ukwaha ke mondo ym a'e. ⁸ Ima'e mundeha katu te ame'ë ke namõ ixo. Ame'ë sawa'e rehe pesak peho my? Anĩ. Pesarahã! Aja mundeha katu te ame'ë ke namõ ixo ame'ë ta kapitã keruhũ rok rehe jõ ixo. (Juãma'e aja ym. Ima'e mundeha katu te aja ym namõ ixo.) ⁹ Ihë pe pepandurahã! Awa rehe pesak peho my? Tupã je'ëha pandu ame'ë ke rehe pesak peho my? A'e riki. Pesarahã! Ihë apandu pehë pe. Ymanihar Tupã je'ëha pandu ame'ë ta 'ar koty te we Juã katuha. (A'erehe Juã rehe pehendu katu ta me'ë te'e.) ¹⁰ Juã rehe

har kuja Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ. Kuja Ta'yr rehe har Tupã pandu:

“Ne ndutar koty myrandu raho ame'ë ke ko ihë amondo py.

Nde ereho tate rahã, amõ ta py'a ke ihë koty a'e riki muruwak ta mondo” aja panduha ihĩ. (Ame'ë mondo py ame'ë ke Juã.)

¹¹ —Apandu pehë pe. Upa katu te sawa'e ta 'ar koty te we Juã katuha ke. Apo amõ ixo. Apo myrandu katu pandu oho ame'ë ta ixo. Myrandu katu ymanihar Tupã je'ëha pandu ame'ë ta pandu pandu. Juã pandu ame'ë ke i'ar koty te we katuha. Apo anĩ. Ihëma'e jumu'eha ta myrandu katu ke pandu. Ame'ë ta Juã 'ar koty te we katuha. Ihëma'e jumu'eha ta ukwa ym ame'ë ta ke, aja pekwaha naĩ. Anĩ. Ame'ë ta katu te, aja Tupã pe. ¹² Myrandu ke Juã pandu pandu. “Ixoty pehë py'a ke pemuruwak rahã, Tupã pandu ta: ‘Ihëma'e ta ke pehë’ aja Tupã pandu” aja Juã pandu. Pe, Tupã koty heta ipy'a ke muruwak. Apo ihë apandu ame'ë ke rehe amõ ta heta te hũ jurujar katu tĩ. Putar katu hũ tĩ. A'erehe Tupã koty ipy'a ke muruwak katu. ¹³ Juã uwyr ym rahã we, upa Tupã je'ëha pandu ame'ë ta pandu pandu tĩ. Myja me'ë Tupã kotyhar aja muruwak ta my? Ame'ë rehe har pandu pandu. Aja Moise je'ëha mujekwa tĩ. ¹⁴ Ame'ë ta je'ëha rehe pejurujar tar katu rahã, kuja pekwa ta. Juã riki Eri. Eri riki uwyr ta kÿ, aja yman amõ mupinim. Juã riki ame'ë Eri aja saka. ¹⁵ Pekwa tar katu rahã, pehendu apo.

¹⁶ —Ihë ke putar ym ame'ë ta riki kurumĩ ra'yr ta aja saka. Jumusarãiha ke a'eta mujã. Muhepyha renda pe wapyk. Pe, wajar ta pandu: ¹⁷ “Jande rury katuha ke jajyngar tipe. Pepurahã ym. Japyaiha jajyngar tipe. Pejixi'u ym” aja wajar ta pe. ¹⁸ Hury ym kurumĩ ra'yr ta. Aja riki ihë ke putar ym ame'ë ta tĩ. Juã uwyr rahã, amõ amõ rahã, ma'e u'uha ke a'e hijar. Kawĩ ke a'e u'u ym te

tí. Pe, ehe har amō ta pandu: “Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ke a'e. Katu ym a'e” aja naī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e, aja a'eta putar ym. Jundéu awa ta hury ym ehe. (Jumusaráiha wajar saka.)

¹⁹—Ko awa ihē tí. Tupā je'ēha rupi ajur. Ko ihē ajur rahā, upa ma'e ke ihē a'u. Ma'e a'uha ahijar ym. Kawī ihē a'u tí. Pe, ihē rehe har amō ta pandu: “Pesak eherahā! Ma'e u'u hū ame'ē ke a'e. Kawī ngi ka'u ame'ē ke a'e” aja naī. Amō we tí. “Ma'e jaxer ame'ē ta rehe katu ame'ē ke a'e. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta rehe katu ame'ē ke a'e tí. Katu ym aja” aja riki naī. Tupā muwyr ame'ē ke ihē, aja a'eta putar ym. Jundéu awa ta hury ym ihē rehe. (Jumusaráiha wajar saka.)

—Pesarahā! Tupā rehe amō jurujar katu rahā, Tupā riki upa ma'e ke ukwa katu, aja amō ukwa. Pe, ixotyhar aja a'e jumuruwak ta — aja Jesu pandu.

**Jesu ke amō amō ok ta
pe har ta putar ym**

(Ruk 10.13-15)

²⁰ Amō amō ok ta pe marā ka ym amō ma'eha. Ame'ē ke Jesu ma'ema'e katu tipe. Heta hū ma'ema'e tipe. A'ep pe har ta hijar ym ma'e ke. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar ym. Tupā koty ipy'a ke muruwak ym. A'erehe a'ep pe har ta rehe har Jesu pandu:

²¹—Korasī ok ta pe har ta! Māte hū pehē ke Tupā mupyrara ta. Mesái ok ta pe har ta aja tí! Māte hū pehē ke Tupā mupyrara ta tí. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke heta te hū pehē ruwa koty ihē ama'ema'e tipe. Pehē ruwa koty ihē ama'ema'e, ame'ē ke ymanihar Tir ok ta pe ihē ama'ema'e ta tipe rahā, a'ep pe har ta ma'e ka'u te'eha ke hijar ta tipe. Pan xuru aja me'ē ma'e mundeha ke munde ta tipe. (Aja pyaiha ke mujekwa ta tipe.) Tatimbuk ke iākā rehe ombor ta tipe tí. (Aja pyaiha ke mujekwa ta tipe

tí.) Ymanihar Sinō ok ta pe har ta aja tí. (Pyaiha ke mujekwa ta tipe tí.)

²²—Ko ihē apandu. Ngā ke Tupā mupyrara rahā, Tir ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. Sinō ok ta pe har ta aja tí. Mupyrara ta tí. Ame'ē ok ta pe har ta 'ar koty te we Korasī ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. (Ihē rehe jurujar ym, a'erehe i'ar koty te we mupyrara ta tí.) Aja Mesái ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta tí. (Ihē rehe jurujar ym, a'erehe i'ar koty te we mupyrara ta tí.)

²³—Kapana'ū ok ta pe har ta tí. “Jande anī. Katu te jande” aja pekwaha naī. Upa pehēma'e ok ta ke Tupā mumba ta tí. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke pehē pyter pe ihē ama'ema'e katu tipe. Aja ymanihar Sondo ok ta pe ihē ama'ema'e ta tipe rahā, ame'ē ok ta apo ixo ta tipe tí. ²⁴ Pehē pe ihē apandu katu. Ngā ke Tupā mupyrara rahā, Sondo ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. Ame'ē 'ar koty te we Kapana'ū ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. (Ihē rehe jurujar ym, a'erehe i'ar koty te we mupyrara ta tí) — aja Jesu pandu.

Pehē py'a ke ihē amuhury ta

(Ruk 10.21-22)

²⁵ Arahā Jesu pandu:

—Papa! Sawa'e te nde! Ywa ke nde eremujā. Kome'ē ywy keruhū aja tí. Nde eremujā tí. Ihē amu'e ame'ē ke paper rehe jumu'e ym ame'ē ta pe nde eremujekwa katu. A'erehe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja apandu nde pe. “Jakwa katu jande” aja ukwa ame'ē ta pe anī. Nde eremujekwa ym tí. “Upa jande jajumu'e” aja ukwa ame'ē ta pe anī tí. Nde eremujekwa ym tí. ²⁶ Aja riki nde ereputar ame'ē ke uhyk riki. Papa! Katu aja — aja ipái keruhū pe Jesu pandu.

²⁷ Jumu'eha ta pe Jesu pandu tí:

—Upa katu te ma'e ke ihē pe ihē pái keruhū muwyr. Ta'yr ke ihē. Ihē rehe har ukwa ym awa. Ihē pái jō ukwa katu. Aja ihē pái rehe har ukwa ym awa. Ihē jō

akwa katu. Pe, ihē aputar ame'ē ta pe ehe har ihē amujekwa katu. Aja rahā, ame'ē ta ukwa katu ta ehe har tī.

²⁸—Pehē ramūi ukwaha ke pehendu tipe. Hātā riki ame'ē pema'eha. Pehē re'ō, ame'ēja saka tī. A'erehe ihē koty pejur. Pehē py'a ke ihē amuhury katu ta.

²⁹Ihē apandu ame'ē ke pema'e. Hātā ym ame'ē pema'ema'eha. A'erehe ihē namō pejumu'e katu. Hātā ihē aje'ē ym ta. Ihē katu. A'erehe ihē namō pejumu'e katu. Aja rahā, pehē py'a ke ihē amuhury katu ta. ³⁰Ihē apandu ame'ē ke pema'e rahā, hātā ym riki ame'ē pema'eha. Ihē amu'e ame'ē ke pema'e rahā, ame'ē hātā ym tī — aja Jesu pandu.

Jundéu awa tama'e putu'u 'ar rehe har
(Mak 2.23-28; Ruk 6.1-5)

12 Heta ym ukwer rahā, ahúí aja me'ē ty rupi Jesu wata ixo. Jumu'eha ta namō wata ixo. Arahā jundéu awa tama'e putu'uha 'ar ke. Jumu'eha ta myahy riki. A'erehe ahúí aja me'ē ke a'eta po'ok. (Ame'ē ke ipo pe kamyrik. Aja pিরer ke ombor.) Pe, u'u ixo. ²Ame'ē rehe parise ta usak. Pe, Jesu pe pandu:

—Anī. Katu ym u'uha. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, aja nema'e jumu'eha ta kamyrik rahā, katu ym. (Paraky te'e, aja saka. A'erehe katu ym.) Aja Moise je'ēha rehe panduha ihī — aja parise ta pandu.

³(Amō rehe pyrara usak ta me'ē te'e, aja Jesu mujekwa tar katu) a'erehe pandu:

—Yman Ndawi myahy te riki. Inamō ixo ame'ē ta aja tī. Myahy te tī. Ame'ē ta ma'eha ke Tupā je'ēha rehe pesak riki. ⁴Ma'e u'u ame'ē ke nixói te rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'eta ixo oho. Pe, mbeju a'ep ihī. Ame'ē ke u'u. Ame'ē mbeju Tupā ruwa koty pa'ihu moī, ame'ēja saka. Pa'i ta jō ame'ē ke u'u katu. Amō ta u'u rahā, anī. Katu ym.

A'erehe Ndawi ta u'u rahā, katu ym ta tipe. (Ndawi ta pa'i ta ym. Aja Moise je'ēha rehe hendu ym.)

⁵—Amō we tī. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā pame katu te pa'i ta paraky ixo. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe paraky ixo. Putu'uha 'ar rahā, paraky rahā, katu ym, aja Moise je'ēha rehe pesak. Pa'i ta paraky riki. Ame'ē katu pehē pe. A'erehe: “Mā peja pa'i ta paraky” aja pepandu.

⁶—Ko amujekwa pehē pe. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū riki katu. T'ar koty te we amōma'e katuha kohī. Ihē riki ame'ē. (A'erehe ihēma'e jumu'eha ta ma'eha katu.) ⁷Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. (Tupā pandu:)

“Ihē rehe pehē py'a pemoī moī rahā, pehē rymba ke pehapy tipe. Upa ukwái tipe. Arapuharan ra'yr ke ame'ē. Ame'ē ke ihē aputar ym.

Kuja katu te. Amō ta rehe pepyrara pesak. Ame'ē ke ihē aputar katu” aja panduha ihī.

—Ame'ē pinīha ke pekwa rahā, ma'e katu ame'ē ke amō ta ma'ema'e ta. Ame'ē ta pe: “Pehē katu ym” aja pepandu ym ta tipe. ⁸Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur ame'ē ke ihē. A'erehe jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ma'e ke amō ma'e, ame'ē ke ihē riki apandu katu — aja Jesu.

Ipo ke upa te'e jupu'a ame'ē ke Jesu mukatu

(Mak 3.1-6; Ruk 6.6-11)

⁹A'engi a'e oho. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e ixo oho. ¹⁰A'ep amō sawa'e ihī. Ipo ke upa te'e jupu'a ame'ē ke a'e. Amō sawa'e ta ihī tī. Jesu rehe a'eta usak katu uī. Jesu pe a'eta pandu:

—Putu'uha 'ar rahā, ma'e ahy ixo ame'ē ke amō mukatu rahā, katu ym, aja Moise je'ēha mujekwa my? — aja ipe.

¹¹⁻¹²Jesu pandu:

—Anī. Katu, aja mujekwa. Pesarahā! Pehē ngi har amō riki arapuharan namō ixo. Putu'uha 'ar rahā, ywykwar pe ame'ē u'ar rahā, ame'ē ke hyk'yi ta muhem riki. (Ame'ē ke paraky te'e, aja pekwa.) Arapuharan riki katu. Sawa'e riki arapuharan 'ar koty te we katuha. A'erehe putu'uha 'ar rahā amō ta rehe amō pyrara usak rahā, katu te tiki, aja Moise je'ēha mujekwa — aja Jesu.

¹³ Pe, sawa'e pe a'e pandu:

—Nde po epirar 'y! — aja ipe.

Ipo ke sawa'e pirar rahā, upa puku oho ipe. Imembek katu oho ipe tī. Wajar aja katu oho. ¹⁴ A'engi parise ta uhem oho. Pe, a'eta jupandu pandu a'eta jupe:

—Myja Jesu ke japyhyk ta my? Pe, ja-jukwa ta — aja parise ta jupe.

Tupāma'e miasu ke

¹⁵ A'e ke amō ta jukwa tar katu, aja Jesu ukwa rahā, ame'ē renda ngi oho. Kapana'ū ok ta rake ngi oho. Heta ngā haikwer rupi oho tī. Upa ahy ixo ame'ē ta ke a'e mukatu. ¹⁶ Pe, ame'ē ta pe a'e pandu:

—Pehē ke ihē amukatu. Ihē Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē. Ame'ē ke ngā pe pepandu ym — aja Jesu.

¹⁷ Aja ahy ixo ame'ē ta ke mukatu rahā, yman Tupā pandu, ame'ē panduha uhyk. Je'ēha ke Isai mupinim. ¹⁸ Ta'yr rehe har Tupā pandu:

“Ko ihēma'e miasu ke. Ihē kotyhar aja ajo'ok. Ihē apy'a katu ehe. Ihē ke a'e muhury katu tī.

Ihē'ā ke ihē amuwyr ta ipe. Upa awa ta pe ihē rehe har a'e pandu ta.

¹⁹ Hātā a'e pandu ym ta ngā pe. Je'ē je'ē ym ta tī. Awa rape rupi hātā a'e je'ē je'ē ym tī.

²⁰ Amō pitu te'e ame'ē ta pe wewe katu ma'e ke a'e ma'e ta.

Pyrātā ym ame'ē ta rehe a'e pyrara usak ta tī. Aja tapijar te'e we a'e ixo ta.

Aja rahā, myrandu katu ke upa ngā ukwa katu ta.

²¹ Pe, ehe har amō ta mujekwa. A'erehe upa amō ta ukwa katu ta ehe har tī” aja Tupā pandu ame'ē ke Isai mupinim.

Jesu rehe har. Satana rehe har tī (ājā ramūi a'e.).

(Mak 3.20-30; Ruk 11.14-23)

²² Ajame'ē ke eha ym te ame'ē ke amō ta werur ipe. Sawa'e py'a rehe ājā ihī, a'erehe eha ym te. Ame'ē je'engai tī. Pe, ame'ē ke Jesu mukatu rahā, ma'e ke sawa'e pandu katu tī. Upa ma'e ke rehe usak katu tī. ²³ Ahy ixo ame'ē ke Jesu mukatu, a'erehe a'eta pandu:

—Mā! Katu tiki! Pyrātā te ame'ē ke a'e! Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nahā my? Jaharō hū ehe ame'ē ke — aja amō ta pandu.

²⁴ Ame'ē ke parise ta hendu rahā, pandu:

—Anī. Aja ym. Satana riki pyrātāha ke muwyr ipe, a'erehe ājā ta ke Jesu muhem katu mondo — aja riki naī.

²⁵ Ame'ē ta ipy'a pe ukwa ukwa uī, ame'ē ke Jesu ukwa katu, a'erehe a'eta pe pandu:

—Anī. Aja ym. Ihē pe pyrātāha ke Satana muwyr ym te. (Ājā ramūi a'e.) Pesarahā! Ihē amujekwa ta. Ywy pe har ta amō koty koty jy'ar. Pe, jumai mai ngā juehe rahā, pahar jumumba ta ngā juehe riki. (A'erehe jumai mai ym ta ngā juehe.) Ok ta pe har ta aja tī. Ok wyr pe har ta aja tī. Amō koty koty jy'ar, pe, jumai mai a'eta juehe rahā, jumumba ta a'eta juehe tī. (A'erehe jumai mai ym ta a'eta juehe.) ²⁶ Aja ājā ta jumai mai a'eta juehe rahā, Satana koty har ta amō koty koty ixo, aja mujekwa. Aja rahā, pahar jumumba ta a'eta juehe. (A'erehe ihē pe pyrātāha ke Satana muwyr ym te.) ²⁷ Ājā ramūi riki ihē pe pyrātāha ke muwyr, a'erehe ājā

ta ke ihê amuhem amondo, aja pepandu naĩ. Pesarahã! Ājã ta ke ihê amuhem amondo. Pehê kotyhar ta aja tĩ. Ājã ta ke muhem mondo tĩ. Aja rahã, awama'e pyrãtãha namõ muhem mondo my? Satanama'e pyrãtãha namõ my? Anĩ. Aja ym. Aja rahã, ihê aja tĩ. Satanama'e pyrãtãha namõ aja ym ihê tĩ. A'erehe pehê je'eha pejawy te'e aja pehê kotyhar ta mujekwa katu pehê pe. ²⁸ Pesarahã! Ihê pe Satana pyrãtãha ke muwyr ym te. Tupã'ã riki ihê pe pyrãtãha ke muwyr. A'erehe ãjã ta ke amuhem katu amondo. Aja rahã, ihê riki kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ẽ ke ihê aja pekwa katu ta me'ẽ te'e. Peharõ katu pexo ame'ẽ ke ihê.

²⁹—Sawa'e pyrãtã rok pe ma'e ke mukanim ym oho awa. Mukanim oho rahã, sawa'e pyrãtã ame'ẽ jywa ke a'e mujere ta pukwar py. A'engi sawa'ema'e ke upa mukanim ta raho. (Aja ihê riki tĩ. Satanama'e pyrãtãha ngi sawa'e ke ihê riki amuhem. Aja rahã, Satanama'e pyrãtãha ke ihê riki amuputu'u aja ihê amujekwa.)

³⁰—Ihê kotyhar aja amõ ixo ym rahã, ihê namõ jumai ame'ẽ ke a'e. Tupã koty ihê namõ ngã ke amõ mujy'ar ym rahã, ame'ẽ riki amõ koty ihê ngi muhãi mondo a'e. Tupã ruwajan koty mujy'ar mondo. ³¹ Ko ihê apandu pehê pe. Ma'e ka'u te'eha ke ngã ma'ema'e. Ame'ẽ rehe Tupã ipy'a jywyr katu. Juru ai ehe rahã, ame'ẽ rehe Tupã ipy'a jywyr katu tĩ. Tupã'ã rehe juru ai rahã, ame'ẽ rehe marã ka ym Tupã ipy'a jywyrriha. ³² Awa ihê tĩ. Tupã je'eha rupi ajur. Ihê rehe har katu ym amõ pandu rahã, ame'ẽ rehe Tupã ipy'a jywyr ta. Tupã'ã rehe har katu ym amõ pandu rahã, ame'ẽ rehe Tupã ipy'a jywyr ym te ta. Apo jywyr ym te

ta. Yman rahã, jywyr ym te ta tĩ — aja Jesu pandu.

Ma'eywa rehe har

(Ruk 6.43-45)

³³ A'e pandu tĩ:

—Ma'eywa'y riki hury katu rahã, i'a hũ ta. Ma'eywa'y hury ym rahã, i'a ym ta. A'erehe i'a hũ rahã, ma'eywa'y riki katu aja amõ ukwa katu. ³⁴ Parise ta! Mbói aja saka pehê! Katu ym ame'ẽ ta ke pehê, a'erehe mbói aja saka. Ma'eywa'y katu ym aja saka pehê. A'erehe katu ame'ẽ ke ihê ama'ema'e, ame'ẽ rehe har: “Mã! Katu tiki” aja pepandu ym te. Pehê py'a pe peka'u te'eha ke pekwa pekwa pexo. A'erehe ame'ẽ ke pepandu rahã, ma'e jaxer ame'ẽ ke pepandu. ³⁵ Sawa'e katu ame'ẽ ke ipy'a pe katu ame'ẽ ke ukwa ukwa ixo. A'erehe a'e pandu rahã, katu ame'ẽ ke pandu katu. Sawa'e katu ym ame'ẽ ke ipy'a pe ma'e jaxer ame'ẽ ke ukwa ukwa ixo. A'erehe a'e pandu rahã, ma'e jaxer ame'ẽ ke pandu. Pehê parise ta katu ym, a'erehe ma'e katu ym ame'ẽ ke pepandu. (Ma'eywa'y katu ym, ame'ẽja saka pehê.)

³⁶—Yman rahã ngã ke Tupã mupyrara rahã, upa ma'e jaxer ame'ẽ ke amõ pandu, ame'ẽ ke Tupã mujekwa ta. Pe, a'e mupyrara ta. Upa katu te amõ tama'e panduha ke a'e mujekwa ta. ³⁷ Ma'e pepandu ame'ẽ ke Tupã ukwa ta. Pe, mupyrara ta. “Nde katu ym” aja a'e pandu rahã, a'e mupyrara hũ ta. “Nde katu” aja a'e pandu rahã, mupyrara ym ta. A'erehe myja me'ẽ pepandu apo, ame'ẽ ke pekwa pekwa katu pexo. (Katu ame'ẽ ke jõ pepandu katu) — aja Jesu pandu.

**Marã ka ym amõ ma'eha,
ame'ẽ ma'ema'e ame'ẽ ke rehe**

Amõ ta usak tar katu

(*Mak 8.11-12; Ruk 11.29-32*)

³⁸ Ajame'ẽ ke Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta uhyk uwyr. Parise ta uhyk uwyr tĩ. Upa ame'ẽ ta Jesu pe pandu:

—Sa'e! Ngã mu'eha nde. Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke ema'e apo. Jasak ta. (Aja rahã, nde ke Tupã muwyr, aja jakwa katu ta) — aja ipe.

³⁹ Jesu pandu:

—Anĩ. Pehẽ ruwa koty ama'e ym ta. Mã! Tupã rehe har pekwa ym te. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ẽ ta ke pehẽ tĩ. Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke ama'ema'e katu. Ame'ẽ ke rehe pesak tar katu. Anĩ ta. Pesarahã! Jon riki Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ke a'e. Yman pira keruhũ pusu rehe Jon túi. (Manõ ym.) A'erehe uhem ingi rahã: “Ihẽ ke Tupã muwyr” aja Jon mujekwa ngã pe. Jon aja ihẽ tĩ. Aja jõ ihẽ amujekwa ta pehẽ pe tĩ. Amanõha ngi akwera katu ahem rahã, ihẽ ke Tupã muwyr, aja amujekwa ta. (Pira keruhũ pusu ngi Jon uhem, ame'ẽja saka ihẽ tĩ.) ⁴⁰ Pira keruhũ pusu pe Jon túi. Mokõi ukwer rahã, a'ep túi. Aja ihẽ amanõ rahã, mokõi aker rahã, itakwar keruhũ pe ihẽ rete pete'e túi. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha rupi ihẽ ajur.

⁴¹ —Yman rahã, ngã ke Tupã mupyrara ta. Arahã Nini ok ta pe har ta pu'am ta. Jon pandu ame'ẽ ke rehe a'eta hendu katu. Pe, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar. Tupã koty ipy'a muruwak mondo. A'erehe yman rahã, Tupã mupyrara rahã, kuja pandu ta: “Jesu je'ẽha rehe pehendú ym. Katu ym pehẽ” aja apo ihẽ ke putar ym ame'ẽ ta pe pandu ta. Jon pandu ame'ẽ ke rehe Nini ok ta pe har ta hendu katu. Pesarahã! Ko ihẽ axo. Jon 'ar koty te we ihẽ katuha. Anĩ. Ihẽ je'ẽha rehe

pehendú ym. (A'erehe pehẽ ke Tupã mupyrara hũ ta.)

⁴² —Yman rahã, ngã ke Tupã mupyrara ta. Arahã amõ kũjã pu'am ta. Kapitã keruhũ kũjã ke a'e. Pepaite ngi Saromã mu'e ame'ẽ ke rehe hendu uwyr kwe. A'erehe yman rahã, Tupã mupyrara rahã, ame'ẽ kũjã pandu ta: “Jesu je'ẽha rehe pehendú ym. Katu ym pehẽ” aja apo ihẽ ke putar ym ame'ẽ ta pe pandu ta. Pepaite ngi kũjã uwyr. Amõ wata oho rahã, heta ukwer. Warahy jurukwã koty ngi uwyr. Iapyr koty ngi. Ukwa katuha namõ ma'e Saromã mu'e ame'ẽ ke rehe kũjã hendu uwyr. Pesarahã! Ko ihẽ axo. Saromã 'ar koty te we ihẽ akwa katuha. Anĩ. Pehendu ym ihẽ je'ẽha rehe. A'erehe pehẽ ke Tupã mupyrara hũ ta — aja parise ta pe Jesu pandu.

Ãjã ta jywyr uwyr

(*Ruk 11.24-26*)

⁴³ A'e pandu tĩ:

—Amõ py'a ngi ãjã uhem oho rahã, awa nixói te ame'ẽ rupi wata wata ixo. Putu'uha renda ke kekar tipe ixo. Mahem ym. ⁴⁴ A'erehe jupandu jupe: “Sawa'e py'a ngi ihẽ ahem ajur. Ame'ẽ pe ajy-wyr ta aho. Ihẽ rok aja saka ihẽ pe” aja jupandu jupe. Pe, jywyr oho. Pe, uhyk rahã, hok pe nixói amõ. Upa peir katu amõ. Upa mukatu. Aja saka ipy'a ke. ⁴⁵ Ame'ẽ ke rehe usak rahã, amõ ãjã ta rehe oho piam. Awa po wajar mokõi het-aha muhyk. Ame'ẽ ta riki i'ar koty te we jaxer ai ame'ẽ ta ke a'eta. Pe, muhyk rahã, sawa'e py'a rehe a'eta ixo oho tĩ. A'erehe ame'ẽ sawa'e mâte jaxer te apo 'y. ãjã pete'i ixo rahã, katu ym. Apo heta ihĩ, a'erehe i'ar koty te we jaxeraha — aja parise ta pe Jesu pandu.

(Aja awa tĩ. Juehe ixoha jumukatu aja ixo tar katu. Anĩ. Tupã rehe jurujar ym. Nixói ma'e, ame'ẽja saka. A'erehe i'i atu

we rahã, ymanihar aja jywyr. Pe, jywyr rahã, i'ar koty te we jaxeriha aja ixo ta.)

Jesu mãi rehe har. Imu ta rehe har tĩ.

(Mak 3.31-35; Ruk 8.19-21;
Emberú 2.11-13)

⁴⁶Ngã pe Jesu pandu pandu uĩ rahã, imãi uhyk uwyr. Imu ta uhyk uwyr tĩ. Hukwen rake soroka pe a'eta pyta. Pe, amõ pe pandu:

—Jesu namõ japandu tar katu. Epandu eho — aja imãi ta.

⁴⁷[A'erehe amõ pandu Jesu pe:

—Esarahã! Soroka pe ne mãi i'ãi. Ne mu ta i'ãi tĩ. Ne namõ pandu tar katu — aja riki.]

⁴⁸Pe, Jesu pandu:

—Awa riki ihẽ mãi my? Awa riki ihẽ mu ta my tĩ? — aja a'eta pe pandu.

⁴⁹Pe, jumu'eha ta koty ijiywa ke mupuku. Pe, pandu:

—Pesarahã! Ko riki ihẽ mãi. Ko riki ihẽ mu ta tĩ. ⁵⁰Ihẽ pái keruhũ riki ywa pe har ke. A'e putar ame'ẽ ke amõ ma'ema'e rahã, ame'ẽ riki ihẽ mu aja saka. Ihẽ rendyr aja saka tĩ. Ihẽ mãi aja saka tĩ — aja Jesu pandu.

Ma'e raĩ ke muhãi ame'ẽ rehe har

(Mak 4.1-9; Ruk 8.4-8)

13 Ame'ẽ wera rahã, ame'ẽ ok ke Jesu hijar oho. Ypa rymy'y rehe uhyk oho. A'ep wapyk. Pe, ngã ke mu'e uĩ. ²Heta ngã juramã jy'ar ehe. Heta te hũ. A'erehe jarusu keruhũ pe opor oho. Ame'ẽ pe wapyk. Ypa rymy'y rehe ngã pu'am u'am. ³Myja me'ẽ ma'e raĩ my, ame'ẽ ke ngã pe Jesu pandu uĩ. Kuja riki:

—Ma'e raĩ ke amõ sawa'e muhãi oho. ⁴Kupixa pe ma'e raĩ muhãi rahã, awa rape rupi amõ haĩ u'ar. Ame'ẽ ke ma'ewyra u'u uwyr. Upa u'u. ⁵Amõ ma'e raĩ ita ty rupi u'ar. Ywy katu ame'ẽ ke ta'yr mi a'ep. Pe, haĩ hywõi. Ywy heta ym a'ep, a'erehe pahar hywõi. ⁶Pe, warahy haku rahã, i'y manõ. Hapo ipyp

oho ym, a'erehe upa te'e manõ. ⁷Amõ ma'e raĩ juruwe ty rupi u'ar. Juruwe tiha py oho, a'erehe ma'e raĩ hywõi rahã, hury ym, a'erehe i'a ym. ⁸Amõ ma'e raĩ ywy katu ame'ẽ rehe u'ar. Pe, hywõi rahã, hury katu oho. Tiha katu oho. I'a uhem, pe, tyarõ. Hymbo rehe heta i'a ihĩ. Tirĩ ta (30) aja hetaha. Amõ hymbo rehe heta we hũ i'a ihĩ. Sesen ta (60) aja hetaha. Amõ hymbo rehe heta te hũ i'a ihĩ. Sẽ (100) aja hetaha — aja Jesu pandu.

⁹Ame'ẽ upa rahã, a'e pandu:

—Pehẽ pekwa tar katu rahã, ihẽ apandu ame'ẽ ke rehe pehendu katu ta me'ẽ te'e — aja riki.

**Myja me'ẽ ma'e ke my,
ame'ẽ ke Jesu pandu**

(Mak 4.10-12; Ruk 8.9-10)

¹⁰I'i we Jesu rehe jumu'eha ta uhyk rahã, pandu ipe:

—Ngã pe nde erepandu pandu rahã, myja me'ẽ ma'e ke my aja nde erepandu. Ma'erehe my? — aja ipe.

¹¹Jesu pandu:

—Apo amõ koty Tupã mujekwa. Pyahu ame'ẽ ke, ame'ẽja saka. Kuja. Ixoty ipy'a ke amõ muruwak ame'ẽ ke a'e putar katu. "Ihẽma'e a'e" aja a'e pandu. "Ame'ẽ ke nema'e jumu'eha ta pe emujekwa" aja Tupã pandu ihẽ pe. Amõ ta pe anĩ. Amujekwa ym ta. (A'erehe myja me'ẽ ma'e ke my aja apandu pandu.)

¹²Amõ ukwa wan rahã, amõ we ukwaha ke Tupã muwyr ta ipe. Aja rahã, upa a'e ukwa. (Ukwa tar katu, a'erehe muwyr ta ipe.) Ta'yr te mi amõ ukwa rahã, ame'ẽ ta'yr te mi ukwaha ke Tupã mukanim ta ingi. (Ukwa tar ym, a'erehe mukanim ta ingi.) ¹³Myja me'ẽ ma'e ke my aja ngã pe ihẽ apandu. Ma'erehe my? Kuja riki. A'eta ma'ã tipe. Usak ym ma'e ke. A'eta hendu tipe. Ukwa ym riki. ¹⁴A'erehe yman Isai pandu aja uhyk. Kuja riki ame'ẽ:

“Peme'ë ta Tupã je'ëha rehe hendu hendu tipe. Ukwa ym riki. A'eta usak usak tipe. Ukwa ym ma'e ke.

¹⁵ Iäkã riki ianam räi, a'erehe pyhyk ym. Ukwa ym.

Ipyakwar ke kynda, ame'ëja saka. Hendu tar ym.

Eha ke jupyk tĩ, ame'ëja saka tĩ. Usak tar ym.

Upa aja ym rahã, upa ma'e ke usak ta. Upa ma'e ke rehe hendu katu ta. Upa ma'e ke ukwa katu ta.

Aja rahã, Tupã koty ipy'a ke a'eta muruwak ta.

Aja rahã, ipy'a ke Tupã mujywyr ta a'eta rehe” aja Isai pandu.

¹⁶—Pehë anĩ. (Pehë riki ihëma'e jumu'eha ta ke.) Upa ihë ama'ema'e ame'ë ke rehe pesak. Upa ihë apandu pandu ame'ë ke rehe pehendu tĩ. A'erehe jetehar te ke pekwa katu riki. A'erehe pehë rury katu ame'ë ta ke pehë. ¹⁷ Ko apandu pehë pe. Ihë rehe pesak. Aja ihë rehe heta ymanihar Tupã je'ëha pandu ame'ë ta usak tar katu te riki. A'eta usak ym. (Pesak, a'erehe pehë rury katu ame'ë ta ke pehë.) Ihë je'ëha rehe pehendu. Aja ihë je'ëha rehe heta ymanihar Tupã je'ëha pandu ame'ë ta hendu tar katu te tĩ. A'eta hendu ym. (Pehendu, a'erehe pehë rury katu ame'ë ta ke pehë) — aja Jesu pandu.

Ma'e ra'ĩ jyty m ame'ë rehe har Jesu mujekwa

(Mak 4.13-20; Ruk 8.11-15)

¹⁸ A'e pandu tĩ:

—Pehendu katu! Myja me'ë ma'e ra'ĩ my aja ihë apandu ngã pe. Ame'ë ke ihë amujekwa ta pehë pe. ¹⁹ Apo amõ koty Tupã mujekwa. Pyahu ame'ë ke, ame'ëja saka. Kuja. Ixoty ipy'a ke amõ muruwak rahã, ame'ë ke a'e putar katu. “Ihëma'e a'e” aja a'e pandu. Ame'ë rehe har amõ hendu tipe. Ukwa ym. Ame'ë riki ma'e ra'ĩ awa rape rupi u'ar, ame'ëja

saka. Tupã je'ëha rehe hendu tipe. Pe, äjã ramüi uhyk rahã, ame'ë ke a'e upa mukanim ingi. (Ma'ewyra u'u uwyr, ame'ëja saka.)

²⁰—Ita ty rupi amõ ma'e ra'ĩ u'ar. Ame'ë riki kuja saka. Tupã je'ëha rehe hendu rahã, hury katu tipe. (Pahar hywõi, ame'ëja saka.) ²¹ Ame'ë Tupã je'ëha ke ipy'a pe pyta ym. Hury wan riki. Tupã je'ëha rehe a'e jurujar katu, a'erehe ame'ë ke amõ ta mupyrara rahã, pahar jurujar katuha ke hijar. (Warahy upa jukwa, ame'ëja saka.)

²²—Juruwe ty rupi amõ ma'e ra'ĩ u'ar. Ame'ë riki kuja saka. Tupã je'ëha rehe amõ hendu tipe. Ima'e ixoha rehe har a'e ukwa ukwa ixo. “Ma'e ihë a'u ta my? Ma'e ihë amunde ta my?” aja ukwa ukwa ixo. Tamatarer ke a'e matyr tar katu hũ tĩ. A'erehe upa Tupã je'ëha ke mukanim, ame'ëja saka. Upa harái riki. (A'erehe ma'e i'a ym ame'ëja saka.) Aja rahã amõ we Tupã rehe har ukwa tar ym.

²³—Ywy katu, ame'ë pe amõ ma'e ra'ĩ u'ar. Ame'ë riki kuja saka. Tupã je'ëha rehe hendu. Pe, upa ukwa katu. Aja rahã, amõ hymbo rehe i'a katu. Tirĩ ta (30) aja hetaha. Amõ hymbo rehe heta we hũ i'a ihĩ. Sesen ta (60) aja hetaha. Amõ hymbo rehe heta te hũ i'a ihĩ. Së (100) aja hetaha. (Aja rahã, Tupã rehe har ukwa katu, a'erehe ma'e katu ame'ë ke ma'ema'e katu te hũ tĩ. Hymbo rehe i'a heta ihĩ, ame'ëja saka) — aja Jesu mujekwa jumu'eha ta pe.

Ahúi aja me'ë ran rehe har

²⁴ Amõ myja me'ë ma'e ke my, ame'ë ke Jesu pandu:

—Apo apandu ta pehë pe. Yman rahã, upa katu te ngãma'e ma'ema'eha ke Tupã ukwa ta. Katu ame'ë ke ma'ema'e my? Jaxer ame'ë ke ma'ema'e my? Ame'ë ke ukwa ta. Ame'ë riki kuja saka. Kupixa pe ma'e ra'ĩ katu ame'ë ke sawa'e jyty m, ahúi aja me'ë ra'ĩ ke. ²⁵ Amõ py-

tun rahã, amõ ta ukwer rahã, kupixa pe sawa'e ruwajan uhyk oho. Pe, ahúí aja me'ë pyter pe ahúí aja me'ë ran raĩ ke jytytym. Pe, oho. ²⁶Ahúí aja me'ë tiha oho. Pe, hymbo uhem Tate rahã, ahúí aja me'ë ran tiha oho tĩ. ²⁷Ame'ë ke miasu ta usak rahã, ijar koty uhyk oho. Pandu ipe: "Sa'e! Nema'e kupixa pe ma'e raĩ katu ame'ë ke jande jajytym. Myja me'ë ahúí aja me'ë ran uhem my?" aja ijar pe. ²⁸Miasu ta pe ijar pandu: "Thë ruwajan riki jytytym" aja ijar pandu. Miasu ta pandu: "Ahúí aja me'ë ran ke jande jahykýi ta jaho my? Aja nde ereputar my?" aja. ²⁹"Anĩ. Ahúí aja me'ë ran ke pehykýi pemuhem rahã, ahúí aja me'ë'y ke pehykýi pemuhem ta my tĩ. Juja katu te saka. ³⁰A'erehe mã peja ihĩ. Ahúí aja me'ë namõ ahúí aja me'ë ran pyta. Ahúí aja me'ë itawa ym rahã, mã peja ihĩ. Itawa rahã, parakyha ta pe ihë apandu ta: 'Ahúí aja me'ë ran ke pemondok py. Pekakwar. Pe, upa hany. Upa rahã, ahúí aja me'ë ke pemondok tĩ. Pe, ame'ë ke matyriha renda pe pematyr'" aja ijar pandu — aja Jesu pandu.

Amõ ma'e raĩ rehe har (mosata raĩ)

(Mak 4.30-32; Ruk 13.18-19)

³¹Amõ myja me'ë ma'e ke my, ame'ë ke Jesu pandu tĩ:

—Kome'ë ywy keruhũ pe Tupã kotyhar ta ixo. Ame'ë riki kuja saka. Kupixa pe ma'e raĩ ta'yr te mi, ame'ë ke sawa'e jytytym. Mosata raĩ ke. ³²Amõ ma'e raĩ wyr koty te we ta'yriha ame'ë. Ame'ë hywõi. I'y tiha te hũ oho rahã, kupixa pyter pe tiha te ame'ë ke a'e. Myra aja tihaha, a'erehe ma'ewyra riki haity mujã ehe. Hãkã rehe mujã — aja pandu.

(Aja rahã, Jesu pandu py rahã, Tupã kotyhar ta heta ym te. Ma'e raĩ ta'yr te mi, ame'ëja saka. I'i atu te rahã, ixotyhar ta heta te hũ ta. I'y tiha te hũ, ame'ëja saka, aja mujekwa.)

Ma'e mupururukiha rehe har

(Ruk 13.20-21)

³³Amõ myja me'ë ma'e ke my, ame'ë ke Jesu pandu tĩ:

—Kome'ë ywy keruhũ pe Tupã kotyhar ta ixo. Ame'ë riki kuja saka. Ahúí aja me'ë ku'i pe ma'e mupururukiha ke kũjã mupara. Rar tyryhem mupara. Upa rahã, upa ahúí aja me'ë ku'i pururuk hũ — aja pandu.

(Aja rahã, Jesu pandu py rahã, Tupã kotyhar ta heta ym te. I'i atu te rahã, heta te hũ, aja mujekwa.)

Myja me'ë ma'e ke my aja Jesu pandu. Ma'erehe my?

(Mak 4.33-34)

³⁴Ngã pe myja me'ë ma'e ke my aja jõ Jesu pandu pandu. ³⁵Aja rahã, yman Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ, aja me'ë uhyk. Kuja riki:

"Ngã pe ma'e ke ihë apandu pandu rahã, myja me'ë ma'e ke my aja ihë apandu ta.

Kome'ë ywy keruhũ Tupã mujã, ame'ë ngi har ma'e ke amõ ukwa ym. Ame'ë ke ihë apandu pandu ta ngã pe" aja Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ. Ame'ë panduha uhyk apo 'y.

Ahúí aja me'ë ran rehe har Jesu mujekwa

³⁶Ngã ke Jesu hijar. Pe, hok pe ixo oho. Jumu'eha ta jõ uhyk uwyr ehe. Pandu ipe:

—Ahúí aja me'ë ran rehe har nde erepandu. Ame'ë ke jande pe emujekwa katu — aja ipe.

³⁷Jesu pandu:

—Ko awa ihë tĩ. Tupã je'ëha rupi ajur. Ma'e raĩ katu ame'ë ke sawa'e jytytym. Ihë riki ame'ë sawa'e ke. ³⁸Kupixa riki kome'ë ywy keruhũ aja saka. Ma'e raĩ katu ame'ë riki Tupã kotyhar ta aja saka. Ahúí aja me'ë ran riki Satana kotyhar

ta aja saka. ³⁹Ahúí aja me'ë ran ra'í ke sawa'e ruwajan jytyim. A'e riki Satana. (Ájã ramúí a'e.) Itawa rahã, ijar matyr. Ame'ë riki 'ar rehe angaha uhyk. Parakyha ta riki Tupã je'ëha rahoha ta ke. ⁴⁰Ahúí aja me'ë ran ke parakyha ta kakwar. Pe, hapy. Aja riki 'ar rehe angaha uhyk ta rahã, (Satana kotyhar ta ke mujy'ar ta tí.) Kuja. ⁴¹Awa ihë tí. Tupã je'ëha rupi ajur. Pesarahã! Tupã je'ëha rahoha ta ke ihë amondo ta. Parakyha ta aja amondo ta. Kome'ë ywy keruhü pe ihë amondo ta. Pe, kome'ë ywy keruhü pe har ta ngi upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ë ta ke Tupã je'ëha rahoha ta mujy'ar ta. Amõ ta pe ngã pandu: "Ma'e peka'u te'eha ke pema'erahã!" aja. Aja pandu ame'ë ta ke Tupã je'ëha rahoha ta mujy'ar ta tí. ⁴²Pe, upa mujy'ar rahã, tata keruhü renda pe ombor ta. A'ep ahy te hũ ta, a'erehe jixi'u hũ ta. Ahy te hũ, a'erehe hã ke su'u su'u rãí. ⁴³Tupã kotyhar ta aní. Tupã je'ëha rahoha ta mujy'ar ta tí. Pe, jande pái keruhü koty hury katu te ta. Tupã ixo ame'ë pe hury katu te ta. Warahy hendy katu rahã, hury katu awa. Aja Tupã kotyhar ta hury katu te ta. Pehë pekwa tar katu rahã, ihë apandu ame'ë ke rehe pehendü katu ta me'ë te'e — aja Jesu pandu.

Kupixa pe ma'e katu ame'ë ke amõ mahem

⁴⁴A'e pandu tí:

—Tupã ixo ame'ë pe amõ oho tar katu te hũ. Ame'ë riki kuja saka. Kome'ë ywy keruhü pe har kupixa pe tamatarer hũ ke amõ mukanim. Jytyim riki. Ame'ë ke amõ riki mahem. Pe, amõ renda pe mutyryk. Jytyim tí. Hury katu a'e. A'erehe upa ima'e ke a'e muhepy. Pe, ame'ë tamatarer pe kupixa ke ijar ngi a'e jo'ok oho. Muhepy. Aja putar katu aja mujekwa — aja Jesu pandu.

(Aja rahã, Tupã ixo ame'ë pe oho tar katu te hũ, aja mujekwa. A'erehe upa

ima'e ke hijar. Pe, ohoha pyhyk katu. Ame'ë riki tamatarer keruhü 'ar koty te we katuha, aja Jesu mujekwa katu.)

Pero rehe har

⁴⁵Jesu pandu tí:

—Tupã ixo ame'ë pe amõ oho tar katu te hũ. Ame'ë riki kuja saka tí. Pu'yr aja ame'ë ke. Pero ke. Ituwyr ame'ë. Ma'e ra'í jupu'a. Ame'ë ke amõ sawa'e kekar. Kome'ë ywy keruhü muhepyha renda rupi kekar kekar ixo. Katu te ame'ë ke kekar. ⁴⁶Pe, amõ katu te ame'ë ke sawa'e mahem rahã, upa katu te ima'e ma'e ke muhepy. Pe, ame'ë tamatarer pe ame'ë pero ke jo'ok oho. Muhepy. Aja putar katu aja mujekwa — aja Jesu.

(Aja rahã, Tupã ixo ame'ë pe oho tar katu te hũ, aja mujekwa. A'erehe upa ima'e ke hijar. Pe, ohoha pyhyk katu. Ame'ë riki pu'yr hepy te hũ 'ar koty te we katuha, aja Jesu mujekwa katu.)

Kyhapari rehe har

⁴⁷A'e pandu tí:

—Yman rahã, ngã rehe har Tupã ukwa ta. Katu ame'ë ke ma'ema'e my? Ka'u te'eha ke ma'ema'e my? Ame'ë ke a'e ukwa ta. Ame'ë riki kuja saka tí. Kome'ë ywy keruhü pe har ypa pe kyhapari ke pira pyhykiha ta ombor ombor ixo. Upa ma'e pira ke a'eta pyhyk. ⁴⁸Kyhapari tyryhem rahã, ypa rymy'y rehe hykýi raho. Pe, wapyk rahã, pira ke amõ koty koty matyr. Amõ u'u katu ame'ë ke wasãkã pe mou. U'u ym ame'ë ke ombor. ⁴⁹'Ar rehe angaha uhyk rahã, aja ta tí. Tupã je'ëha rahoha ta ohoho. Pe, awa ta pyter ngi katu ym ame'ë ta ke a'eta mujy'ar. Katu ame'ë ta Tupã koty pyta ta. ⁵⁰Katu ym ame'ë ta aní. Tata keruhü renda pe ombor ta. (Ahy hũ ta,) a'erehe jixi'u hũ ta. (Ahy te hũ ta,) a'erehe hã ke su'u su'u riki — aja Jesu pandu.

**Ma'e pyahu ame'ë ke. Ma'e
kwehehar ame'ë ke tĩ.**

⁵¹ Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Upa ame'ë ihë apandu ame'ë ke pekwa katu my? — aja.

—Upa jakwa katu — aja Jesu pe.

⁵² Pe, a'e pandu:

—Aja rahã, kuja riki. Mu'eha ukwa katu ame'ë ke, aja saka. Moise je'ëha mu'e ame'ë ta Tupã kotyhar ta aja jumuruwak rahã, ok jar aja saka. Matyriha renda pe ima'ehũ namõ ixo. Pe, ame'ë ngi ma'e pyahu ame'ë ke muhem. Ma'e kwehehar ame'ë ke muhem tĩ. (Ame'ë riki ma'e ke mu'e, ame'ëja saka tĩ) — aja Jesu pandu.

(Aja rahã, Jesu rehe har jeteihar te jumu'eha ta mu'e ta. Ame'ë riki ma'e pyahu, ame'ë ke muhem, ame'ëja saka. Ymanihar Tupã je'ëha pandu ame'ë ke jeteihar te mu'e ta tĩ. Kwehehar ame'ë ke muhem, ame'ëja saka tĩ. Aja Jesu mukjwa katu jumu'eha ta pe.)

**Jesu ke Nasare ok ta
pe har ta putar ym**

(Mak 6.1-6; Ruk 4.16-30)

⁵³ Myja me'ë ma'e ke my, ame'ë ke Jesu upa pandu rahã, ame'ë ok ngi oho.

⁵⁴ Hekoha pe a'e jywyr oho, Nasare ok ta pe. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e mu'e. Hendu ame'ë ta pandu:

—Mã! My riki ukwa katuha pyhyk my? Awa a'e ke mu'e my? (Jakwa ym jande.) Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ë ke a'e ma'ema'e katu te. Mã! Jande aja awa te'e a'e tĩ. Myja ame'ë ke ma'ema'e my? (Jakwa ym tĩ.) ⁵⁵ Myra rehe ma'eha ame'ë ra'yr Jesu. Mari membyr a'e. Imu ta kohĩ tĩ, jande rekoha pe. Tian. Jose amõ tĩ. Jun amõ tĩ. Simã amõ tĩ. ⁵⁶ Upa hendyr ta jande rekoha pe ixo tĩ. My ngi upa ima'e ukwa katuha ke a'e pyhyk my? (Jande jakwa ym) — aja Jesu rehe har pandu.

⁵⁷ A'erehe Jesu ke a'eta putar ym. (A'erehe a'eta pe Jesu pandu:)

—Tupã je'ëha pandu ame'ë ke upa amõ ok ta pe har ta putar katu. Hekoha te pe har ta anĩ. Putar ym. Katu ym aja usak ehe. Ianam ta aja tĩ. Katu ym aja usak ehe tĩ. (Aja ihë ke ihë rekoha pe har ta putar ym tĩ) — aja Jesu.

⁵⁸ Awa te'e a'e, aja jõ a'eta ukwaha naĩ. A'erehe a'ep pe har ta jurujar ym ehe. A'erehe marã ka ym amõ ma'eha, ame'ë ke heta a'e ma'e ym. (Aja a'e ke kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ë ke a'e aja Jesu mukjwa tar ym a'ep pe har ta pe.)

Juã mujahukiha manõ ame'ë rehe har

(Mak 6.14-29; Ruk 9.7-9)

14 Jesu ke amõ ta putar ym. Arahã Jesu ma'ema'eha rehe har Ero hendu. A'e riki ngariréi ywy pe har tama'e kapitam. ² Inamõ ixo ame'ë ta pe a'e pandu:

—Jesu riki Juã mujahukiha ke. Juã ke manõha ngi Tupã mukwera katu muhem tĩ. A'erehe pyrãtã te ha namõ ma'e ke Jesu ma'ema'e katu. Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ë ke ma'ema'e katu — aja Ero ukwaha naĩ.

³⁻⁴ Amukwehe te kuja ixo. Ero mu ixo. Her Siri. Siri rakehar rer Erondi. Ame'ë imu rakehar ke Ero jo'ok raho ingi. A'erehe Juã pandu ipe:

—Peja ym. Ne mu rakehar namõ nde erexo rahã, katu ym tiki — aja Ero pe pandu.

Ame'ë panduha ke Erondi putar ym. A'erehe Ero pe kũjã pandu:

—Kyndaha pe Juã ke ekynda eraho — aja ixawa'e pe.

A'erehe sonda ta pe Ero pandu:

—Juã ke pepyhyk peho. Pepukwar, pe, kyndaha pe pekynda peraho — aja riki.

⁵ A'e ke Ero jukwa ta tipe. Juã riki Tupã je'ëha pandu ame'ë ke aja jundéu awa ta ukwa katu. Juã ke jukwa rahã,

jundéu awa ta parahy ta. A'erehe Ero kyje. Jundéu awa ta ngi kyje. A'erehe jukwa ym we rī.

⁶(Pe, jukwaha angaha rehe uhyk 'y.) Yman imāi pusu ngi Ero u'ar. Ame'ē u'ariha ke ukwa ukwa uī ngā. A'erehe huryha amō ta mujā. Arahā Eronđi membyr riki purahái. Imembyr kūjā ke. Ame'ē rehe Ero usak rahā, hury katu. ⁷(A'erehe kūjātāi pe a'e pandu:)

—Ma'e ke nde ereputar ame'ē ke nde pe ihē ame'ē ta. Jete katu te atu ihē apandu. Ihē ame'ē ta nde pe. Jete katu te atu ihē apandu ym rahā, mā peja Tupā ihē ke jukwarahā! — aja Ero pandu.

⁸Pe, kūjātāi pe imāi pandu: “Juā ākā ke epanđu ipe, Ero pe” aja. A'erehe kūjātāi pandu:

—Juā mujahukiha ākā ihē aputar. Ita paratu 'ar pe ihē pe erur apo — aja Ero pe.

⁹Ame'ē ke rehe Ero hendu rahā, pyai riki. Juā ke jukwa tar ym, a'erehe pyai tipe. A'e pandu ramō: “Ma'e ke nde ereputar ame'ē ke ihē ame'ē ta nde pe” aja kūjātāi pe. Ame'ē ke rehe upa inamō ixo ame'ē ta hendu tī. Panduha aja ma'e ym rahā, huxī ta. A'erehe sonda ta pe pandu:

—Kūjātāi putar ame'ē ke pema'e peho — aja Ero.

¹⁰A'erehe sonda ta ke kyndaha pe mondo. Pe, a'eta Juā ākā ke mondok ingi. ¹¹Ita paratu 'ar pe iākā ke sonda ta werur. Pe, kūjātāi pe me'ē. Ame'ē ke imāi pe kūjātāi raho. (A'erehe Juā manō te, aja Eronđi ukwa katu 'y.) ¹²Juā namō jumu'e ixo ame'ē ta kyndaha pe oho. Hete ke raho ingi. Pe, jytyr raho. Upa rahā, Jesu pe a'eta pandu oho. “Juā ke sonda ta jukwa” aja Jesu pe pandu oho.

**5.000 hetaha ta pe
ngā mi'u ke Jesu me'ē**

(Mak 6.30-44; Ruk 9.10-17; Juā 6.1-14)

¹³“Juā ke amō ta jukwa” aja Jesu hendu rahā, jarusu keruhū pe opor oho.

Y ruwái rehe oho. Awa nixói te ame'ē pe oho. Jesu oho ame'ē ke rehe ngā hendu. A'erehe ok ta ke hijar, pe, awa rape rupi wata oho. Jesu oho, a'ep a'eta oho tī. ¹⁴Jarusu keruhū ngi uhem oho rahā, heta ngā rehe Jesu usak. Pyrara a'e usak ngā rehe. Pe, ahy ixo ame'ē ta ke mukatu. ¹⁵Ka'aruk koty rahā, jumu'eha ta uhyk ehe. Pandu ipe:

—Ka'aruk te apo. Ko awa nixói te ame'ē ke ko. Ngā ke emondo sengi. Paite ok ta rupi imi'u ke a'eta jo'ok ta oho — aja Jesu pe.

¹⁶A'e pandu:

—Anī. Ame'ē ke pehē atu peme'ē ngā pe. Aja rahā, a'eta oho ym ta — aja Jesu.

¹⁷Jumu'eha ta pandu:

—Mbeju ke awa po wajar peteihar upa jō kohī. Pira ka'ē mokōi jō kohī tī. Marā ka ym ngā rehe uhykiha.

¹⁸—Ame'ē ke ihē pe perur — aja Jesu.

¹⁹Ngā pe Jesu pandu:

—Kāpī 'ar pe upa pewapyk — aja.

Pe, mbeju awa po wajar peteihar upa a'e pyhyk, mokōi pira ka'ē namō. Ywa rehe a'e ma'ā. Pe, pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u ke jande pe nde eremuwyr katu — aja Tupā pe.

Pe, mbeju ke a'e mopok. Ame'ē ke jumu'eha ta pe me'ē. Pandu:

—Ngā pe peme'ē me'ē peraho — aja Jesu.

²⁰Upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u. Pyta we ame'ē ke jumu'eha ta matyr matyr. Wasākā pe matyr. Wasākā kuja, awa py mokōi hetaha a'eta matyr. ²¹Upa ngā u'u. Sawa'e ta u'u. Kūjā ta u'u tī. Ta'yn ta u'u tī. Sawa'e ta jō hetaha manga rahā, 5.000 sawa'e ta hetaha.

Y 'ar rupi Jesu wata te'e

(Mak 6.45-52; Juā 6.15-21)

²²Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Hok pe ngā ke ihē amujywyr ta amondo axo rahā, ypa ruwái rehe peho.

Jarusu keruhū pe peho. I'i atu rahā we, ihē aho ta kŷ — aja riki.

²³ Jarusu keruhū pe jumu'eha ta opor oho. Pe, oho ingi. Pe, amō ta pe pandu:

—Pehē rok pe pejywyr peho — aja ngā pe.

Upa ngā hijar oho rahā, ywy'ā 'ar pe jeje Jesu oho. Tupā namō a'e pandu pandu oho. Pytun ramō rahā, a'ep jeje a'e ihī. ²⁴ Arahā, ypa pyter pe jarusu keruhū ihī. Ywytuhu juwapi uwyr ehe. A'erehe y kotok nupā hū ehe. ²⁵ Sapukái je'ē tate rahā, Jesu uhyk uwyr ixo a'eta rehe. Y 'ar rupi a'e pyrū oho ixo. ²⁶ Ame'ē ke rehe jumu'eha ta usak rahā, mukahem hū ingi. Kuja pandu:

—Ājā riki peme'ē — aja ukwaha naī.

Ahem hū tī. ²⁷ Pahar a'eta pe Jesu pandu:

—Anī. Ihē te'e ko. Pemukahem ym ihē ngi! Pehē py'ahu te'e — aja Jesu.

²⁸ Pe, Petu pandu:

—Sawa'e! Nde te rahā, ihē pe ebandu: “Y 'ar rupi ihē koty ejur” aja ebandu — aja Jesu pe.

²⁹ —Ejur! — aja Jesu ipe.

Pe, jarusu keruhū ngi Petu uhem oho. Pe, y 'ar rupi Jesu koty a'e wata we oho tipe. ³⁰ Ywytu keruhū jupeju hū. Ame'ē ke a'e ukwa rahā, kyje a'e ingi. A'erehe y pe a'e jypypyk. Hātā pandu:

—Sawa'e! Ihē ke epyhyk! — aja Jesu pe.

³¹ Pahar ipo ke Jesu pyhyk. Pandu ipe:

—Mā! Tapijar te'e we nde erejurujar katu ta me'ē te'e. Ma'erehe ihē rehe nde erejurujar ym my? Katu ym aja — aja Jesu pandu.

³² Jarusu keruhū pe a'eta mokōi opor oho. Pe, ywytuhe ke putu'u. ³³ Jarusu keruhū pe jumu'eha ta ihī. Jesu rehe a'eta py'a ke moī moī katu. A'eta pandu:

—Jetehar te riki. Tupā ra'yr nde — aja jumu'eha ta.

Jenesare ywy pe ahy ixo ame'ē ta ke Jesu mukatu

(Mak 6.53-56)

³⁴ Ypa ke a'eta aha oho rahā, Jenesare ywy pe uhyk oho. ³⁵ A'ep pe har ta usak ehe rahā, pandu:

—Ko Jesu uhyk uwyr — aja.

A'erehe ame'ē renda juramā rupi amō ta pandu oho:

—Jesu pete'e ixo. Upa ahy ixo ame'ē ta ke peraho ipe — aja.

A'erehe Jesu pe ahy ixo ame'ē ta ke ngā werur. ³⁶ Jesu pe ngā pandu:

—Mā peja nema'e mundeha rehe ahy ixo ame'ē ta pyhyk. Mā peja mundeha apyr rehe jō pyhyk — aja riki.

Pe, ima'e mundeha ke pyhyk ame'ē ta upa katu te katu oho.

Jundéu ramūi je'ēha rehe har

(Mak 7.1-13)

15 Ajame'ē ke parise ta uhyk uwyr ehe. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Uhyk uwyr ehe tī. Jerusarē ok ta ngi Jesu rehe uhyk uwyr. A'eta pandu ipe:

²—Ma'erehe jande ramūi mu'e ame'ē ke rehe nema'e jumu'eha ta hendu ym my? Ame'ē ta u'u rahā, jande ramūi mu'e, aja ipo ke a'eta kutuk ym riki. Katu ym aja — aja Jesu pe.

³ Pe, parise ta pe Jesu pandu:

—Pehē tī. Tupā pandu ame'ē ke rehe pehendu ym tī. Pe, pehē atu pemu'e ame'ē ke rehe pehendu katu. Katu ym aja. ⁴ Tupā pandu:

“Nde pái rehe epy'a katu. Ne māi rehe aja tī. Epy'a katu tī” aja riki.

—Amō we tī:

“‘Papa! Nde jaxer' aja amō pandu rahā, ame'ē ke jundéu awa ta jukwa ta me'ē te'e.

‘Māi! Nde jaxer' aja pandu rahā, aja tī. (Aja rahā, ipái ta rehe ipy'a ym,

ame'ēja saka.) Ame'ë ke jukwa tí”
aja Tupã pandu.

⁵—Apo amõ koty pemu'e. Ma'e ke pehĩ. Ame'ë namõ ipái ta rehe usak katu ta me'ë te'e. Anĩ. “Ko Tupãma'e apo 'y. Tupã pe ihë ame'ë ta, ame'ēja saka. A'erehe pehë pe ihë ame'ë ym ta apo 'y” aja ipái ta pe. ⁶Aja rahã, ame'ë namõ ipái ta rehe usak ym ta apo 'y. Aja rahã, Tupã pandu ame'ë ke rehe pehendu ym. “Nde pái rehe epy'a katu” ame'ë rehe pehendu ym. Anĩ. Pehë pemu'e ame'ë ke rehe pehendu katu. Katu ym aja. ⁷Parise ta! Moise je'ëha mu'e ame'ë ta! Mokõi pekwaha pereko ame'ë ta ke pehë! Yman pehë rehe har Isai mujekwa. Ame'ë riki jete har te ke. Kuja a'e mupinim. Tupã pandu:

⁸⁻⁹“Peme'ë ta riki ihë pe pandu: ‘Ne jõ riki katu te me'ë ke' aja tipe. Anĩ. Hendu ym ihë je'ëha rehe. Ihë rehe ipy'a ke a'eta moĩ moĩ ym tí.

Hamüi ta je'ëha ke a'eta mu'e ixo. Kome'ë riki Tupã je'ëha aja a'eta mu'e nai” aja Tupã pandu. Aja Isai mupinim.

—Aja riki pehë tí. (Tupã je'ëha rehe pehendu ym tí) — aja parise ta pe Jesu pandu. Moise je'ëha mu'e ame'ë ta pe pandu tí.

Ma'e mujaxeriha rehe har

(Mak 7.14-23)

¹⁰Ngã pe Jesu pandu:

—Se pehë pejur. Pehendurahã! Aja rahã, pekwa katu ta. Ipo kutukiha rehe har amujekwa ta. ¹¹Ma'e ke juru pe amõ moĩ. Ipo pe moĩ. Ame'ë ke amõ py'a ke mujaxer ym. Anĩ. Ma'e ke amõ pandu ame'ë ke juru ngi uhem, ame'ēja saka. Ame'ë riki ipy'a jaxeriha ke mujekwa katu — aja ngã pe.

¹²Pe, jumu'eha ta jõ uhyk uwyr ehe. Pandu ipe:

—Parise ta pe ymanihar Tupã je'ëha ke nde erepandu ramõ. Arahã nde rehe

a'eta parahy riki. Ame'ë ke nde erekwa my? — aja Jesu pe.

¹³A'e pandu:

—A'e tÿ. Akwa riki. Pesarahã! Ihë pái keruhũ riki ywatehar a'e. Parise ta mu'e ame'ë ke ma'eywa'y aja saka. Ma'eywa'y ke ihë pái keruhũ jyty ym rahã, ame'ë ke a'e hykÿi muhem ta. (Aja rahã, parise ta mu'e nai, ame'ë ke upa a'e mukanim ta, aja mujekwa.) ¹⁴Ame'ë parise ta rehe har pekwa pekwa ym pexo. Eha ym te ame'ë tama'e kapitã ta ke a'eta. Eha ym te, ame'ēja saka riki. Eha ym te ame'ë ke amõ eha ym te ame'ë hykÿi raho rahã, mokõi riki janãha pe oho ta — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

¹⁵Amõ py'a ke mujaxer, ame'ë rehe har Petu pandu:

—Ma'e amõ u'u ame'ë ke rehe har nde erepandu. Ame'ë ke jande pe emujekwa katu. Jakwa ym — aja ipe.

¹⁶Jesu pandu:

—Mã! Amõ ta aja pekwa ym my tí. ¹⁷Pekwa ta me'ë te'e. Amujekwa ta. Ma'e ke amõ juru pe moĩ rahã, ame'ë ke u'u. Pe, pusu pe oho. A'engi ka'a rahã, uhem tí. ¹⁸Pe, ma'e ke jurukwar ngi uhem rahã, ame'ë riki ma'e pandu, ame'ēja saka. Aja rahã, ipy'a ngi muhem, ame'ēja saka. Ame'ë riki amõ ke jaxeriha mujekwa. ¹⁹Ipy'a pe upa ma'e ka'u te'eha ke ukwa ukwa ixo. Pe, ukwa ukwa ixo ame'ë ke a'e ma'ema'e tí. Ko amõ ke jukwa tar katu. Amõ kÿjã rehe ka'u te'e tí. Amõ sawa'e rehe ka'u te'e tí. Amõ ka'u te'eha ma'ema'eha ke putar katu tí. Amõma'e ke mukanim tar katu tí. Te'e pandu tar katu tí. Amõ rehe juru ai tar katu tí. Upa aja ukwa ukwa ixo rahã, ame'ë ke ma'ema'e ta tí. Katu ym aja. ²⁰Upa ame'ë riki amõ ke mujaxer ai. Ipy'a ke juhyk ym, aja ixo. Hamüi ta mu'e, aja ipo ke amõ kutuk ym ha namõ ma'e ke u'u rahã, ame'ë ke amõ py'a jaxeriha mujekwa ym — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

**Jundéu awa aja ym
ame'ë jurujar katu ehe**

(Mak 7.24-30)

²¹ A'engi Jesu oho, jumu'eha ta namō. Pe, amō ywy pe oho. Tir ok ta rake ame'ë pe oho. Sinō ok ta rake ame'ë ywy tī. ²² Ame'ë ywy pe har uhyk uwyr ehe. Kūjā ke a'e. Jundéu awa aja ym ame'ë ke a'e. Hekoha te riki amō ywy ke. Kanaā ywy ke. Jesu pe a'e pandu:

—Sa'e! Ndawi rainō ke nde. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke nde. Pyrātāha namō nde erexo, a'erehe ihē membyr ke nde eremukatu katu, aja akwa katu. A'erehe ihē rehe epyrara esak! Ihē membyr py'a rehe ājā ihī, a'erehe māte ixo — aja kūjā pandu.

²³ Jesu pandu ym te ipe. Jumu'eha ta uhyk uwyr ehe. Pandu:

—Imembyr emukatu. Pe, emondo sengi. Jande raikwer rupi kūjā wata ixo. Mutyapu hū riki. Jixi'u hū riki — aja Jesu pe.

²⁴ A'e pandu:

—Jundéu awa ta pe jō ihē ke Tupā mondo, a'erehe ihē amukatu tar ym. Jundéu awa aja ym kūjā. Jundéu awa ta riki arapuharan ta kanim, ame'ëja saka riki. Tupā ke hijar oho, a'erehe kanim oho, ame'ëja saka — aja Jesu.

²⁵ Ame'ë ke rehe kūjā hendu rahā, uhyk uwyr ehe. Ipynarāi pe wapyk uī. (Aja sawa'e katu te ame'ë ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pandu ipe:

—Sa'e! Ihē rehe epyrara esak. Ihē membyr emukatu — aja Jesu pe.

²⁶ A'e pandu:

—Ta'yn ta mi'u ke jawar ta pe ombor rahā, katu ym — aja kūjā pe. (Aja rahā, jundéu awa tama'e ke jundéu awa aja ym ame'ë ta pe me'ë rahā, katu ym, aja Jesu mujekwa.)

²⁷ Kūjā pandu:

—Sa'e! Ame'ë riki jetehar te ke. Anī we rī. Ijarma'e myrape 'ar ngi u'ar ame'ë ke jawar ta u'u riki — aja ipe. (Aja rahā, jawar aja ma'e katu ame'ë ke rehe kūjā harō ta, aja mujekwa katu.)

²⁸ Pe, kūjā pe Jesu pandu:

—Ihē rehe nde erejuruar katu te. Ne membyr ke ihē amukatu ame'ë ke nde ereputar. Ame'ë ke ihē ama'e ta kŷ — aja ipe.

Arahā imembyr upa katu oho 'y.

Heta ngā ke Jesu mukatu

²⁹ A'engi Jesu oho tī. Ypa rymy'y rake rupi wata ixo. Ngariréi ame'ë ypa ke. Pe, ywy'ā rehe jupir rahā, wapyk. ³⁰ Heta ngā uhyk uwyr ehe. Ahy ixo ame'ë ta ke a'eta werur. Wata katu ym ame'ë ta ke werur tī. Eha ym te ame'ë ta ke aja tī. Werur ipe tī. Ipy pyrātā ame'ë ta ke aja tī. Je'engai ame'ë ta ke aja tī. Werur ipe tī. Heta ahy ixo ame'ë ta ke werur ipe. Jesu py rake mou. Pe, upa ame'ë ta ke a'e mukatu. ³¹ Je'engai ame'ë ta pandu pandu katu. Ipy pyrātā ame'ë ta wata katu tī. Wata katu ym ame'ë ta wata katu tī. Eha ym te ame'ë ta upa ma'e ke rehe ma'ā katu tī. Ma'e ke rehe usak katu tī. Upa aja ngā usak rahā, pandu:

—Mā! Katu te hū! — aja riki.

Pandu tī:

—Ne jō riki katu te me'ë ke — aja Tupā pe.

Tupā rehe ipy'a ke jundéu awa ta moī moī. Ame'ë Tupā pe ngā pandu: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja.

4.000 hetaha ma'e ke u'u

(Mak 8.1-10)

³² Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se pejur pehē! Pesarahā! Peme'ë heta ame'ë ta ihē namō ixo. Mahapyr ukwer apo. Ngā mi'u nixói ngā pe. A'erehe ngā rehe apyrara ihē asak. Hok pe amujywy amondo rahā, myjahyha ixangwer

ym. Ngã mi'u ke ihê ame'ê ym rahã, hok pe amujywyr tar ym amondo — aja.

³³ Jumu'eha ta pandu ipe:

—Se awa nixói te ame'ê pe jande jaxo. Myja me'ê heta ame'ê ta pe ngã mi'u ke jame'ê ta my? My ngi jajo'ok ta my? — aja Jesu pe.

³⁴ A'e pandu:

—Myja hetaha mbeju namõ pexo my? — aja.

A'eta pandu:

—Kuja, awa po wajar mokõi hetaha kohi. Pira ka'ê ta'yr mi kohi tĩ — aja.

³⁵ Pe, ngã pe Jesu pandu:

—Upa pewapyk! Ywy rehe pewapyk — aja.

³⁶ Pe, mbeju ke a'e pyhyk, pira ka'ê namõ. Pe, Tupã pe a'e pandu:

—Ne jõ riki katu te me'ê ke. Jande mi'u ke jande pe nde eremuwyr katu — aja Jesu pandu.

Mbeju a'e mopok. Pira ka'ê mupen tĩ. Ame'ê ke jumu'eha ta pe me'ê me'ê. Pandu:

—Ngã pe peme'ê me'ê peraho — aja.

Pe, jumu'eha ta me'ê me'ê raho. ³⁷ Pe, upa ngã u'u. Uhyk ngã u'u. Pyta we ame'ê ke jumu'eha ta matyr matyr. Wasãkã pe matyr. Kuja wasãkã, awa po wajar mokõi hetaha a'eta matyr. ³⁸ Sawa'e ta u'u. Kũjã ta u'u tĩ. Ta'yn ta u'u tĩ. Sawa'e ta hetaha ke jõ amõ manga rahã, kuja, 4.000 sawa'e ta hetaha. ³⁹ Pe, ngã ke Jesu mujywyr mondo, hok pe. Pe, jarusu keruhũ pe a'e opor oho, jumu'eha ta namõ. Pe, amõ ywy pe oho, Mangandã wpy pe.

**Marã ka ym amõ ma'eha,
ame'ê ke Jesu ma'e**

Ame'ê ke amõ ta usak tar katu

(Matéu 12.39; Mak
8.11-13; Ruk 12.54-56)

16 Amõ parise ta uhyk uwyr ehe, Jesu rehe. Moise je'êha mu'e

ame'ê ta uhyk uwyr ehe tĩ. Johu ngã pandu ipe:

—Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ê ke mã peja ema'e. Ywa rehe ma'e ke ema'e. Nde erema'e rahã, nde ke Tupã muwyr aja jakwa katu ta — aja Jesu pe.

A'eta jurujar tar ym. Jesu jawy rahã, marã ka ym ma'eha rahã, a'e ke Tupã muwyr ym, aja ngã pe pandu ta tipe. A'erehe a'eta manga tipe. ² Jesu pandu:

—[Warahy wapyk tate rahã, pepandu: “Ywa riki pirã, a'erehe koĩ warahy katu ta” aja. ³ Pytuniwe pepandu: “Ywa riki pirã. (Aman pihun tĩ.) A'erehe apo aman ukyr ta” aja. Mã! Aman ukryriha rehe har pekwa. Ywa rehe pesak rahã, pekwa. Ihê rehe har anĩ. Ihê ke Tupã muwyr ame'ê ke pekwa ym. Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ê ke pyrãtãha namõ ihê ama'ema'e. Ame'ê ke rehe pesak tipe. Anĩ. Ihê riki Tupã muwyr ame'ê ke ihê aja pekwa ym.] ⁴ Mã! Katu ym pehê. Tupã rehe har pekwa ym tĩ. Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ê ke pyrãtãha namõ ihê ama'ema'e. Ame'ê ke rehe pesak tar katu. Anĩ. Ihê amujesak ym ta pehê pe. Kuja jõ ihê amujekwa ta pehê pe. Yman Jon pira keruhũ pusu rehe ihĩ. Mokõi a'ep ukwer. Pe, katu jywyr tĩ. Aja rahã, a'e ke Tupã mondo, aja mujekwa ngã pe. Aja ihê tĩ — aja Jesu pandu.

(Jon aja Jesu tĩ. Jesu manõ te rahã, katu jywyr ta tĩ. Manõha ngi kwera katu uhem tĩ. Aja rahã, Jesu ke Tupã muwyr, aja mujekwa katu tĩ.)

Upa pandu rahã, parise ta ke Jesu hijar oho. Amõ koty oho.

Parise tama'e mupururukiha rehe har

(Mak 8.14-21)

⁵ Jarusu keruhũ pe ypa ruwái koty jumu'eha ta oho rahã, mbeju ke raho ym. Harái riki. ⁶ Pe, Jesu pandu:

—Pesak katu pe'am! Mbeju mupuru-rukiha ke pepyhyk ym, parise tama'e ke.

Moise je'êha mu'e ame'ê tama'e ke aja tĩ. Pepyhyk ym tĩ — aja jumu'eha ta pe.

⁷ A'eta pandu pandu a'eta jupe:

—Mbeju ke jande jarur ym, a'erehe aja Jesu pandu — aja pandu a'eta jupe.

⁸ A'eta pandu pandu a'eta jupe, ame'ê ke Jesu ukwa, a'erehe pandu:

—Mbeju ke peharái, ame'ê rehe har pepandu ym pexo. Mă! Pehê mi'u ke ihê riki ame'ê katu, ame'ê rehe pejurujar ym riki. Katu ym aja. ⁹ Pehê mi'u ke ihê ame'ê katu, pehê pe, ame'ê ke pekwa ta me'ê te'e. Kuja, 5.000 sawa'e ta hetaha pe mbeju awa po wajar peteihar upa ihê amopok. Pe, ihê ame'ê. Ame'ê rehe har pekwa pekwa pexo. Pyta ame'ê ke heta wasăkă pemutyryhem. Ame'ê rehe har pekwa pekwa pexo tĩ. ¹⁰ Amō we tĩ. Kuja, 4.000 sawa'e ta hetaha pe mbeju awa po wajar mokōi ihê amopok. Ihê ame'ê. Ame'ê rehe har pekwa pekwa pexo tĩ. Pyta ame'ê ke heta wasăkă pemutyryhem tĩ. Ame'ê rehe har pekwa pekwa pexo tĩ. ¹¹ Mbeju rehe har ihê apandu ym riki. Mă! Ame'ê ke pekwa ym. Parise tama'e mupururukiha rehe pesak te'e kÿ. Sanduse tama'e mupururukiha rehe aja tĩ. Pesak te'e kÿ tĩ — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

¹² Arahă jumu'eha ta ukwa katu. Mbeju ke mupururukiha amō moĩ. Ame'ê rehe har Jesu pandu ym, aja a'eta ukwa. Parise ta mu'e ame'ê ke mbeju mupururukiha aja saka. Ame'ê ta mu'e ame'ê ke rehe usak te'e kÿ. “Pejumu'e ym” aja mujekwa. Moise je'êha mu'e ame'ê ta ke rehe aja tĩ. “Pesak te'e kÿ. Pejumu'e ym tĩ” aja a'eta ukwa tĩ.

Jesu rehe har Petu pandu

(*Mak 8.27-30; Ruk 9.18-21*)

¹³ Sesaréi Siri ok ta rake amō henda túi. A'ep Jesu oho. Arahă jumu'eha ta pe a'e pandu:

—Awa ihê tĩ. Tupă je'êha rupi ajur. Ihê rehe har amō pandu rahă, myja pandu my? — aja.

¹⁴ A'eta pandu:

—Kuja amō ta: “Juă mujahukiha ke nde” aja je. Amō ta: “Eri nde. Ymanihar Tupă je'êha pandu ame'ê ke” aja je. Amō ta: “Jeremi nde” aja tĩ. Amō ta: “Amō Tupă je'êha pandu ame'ê ke nde” aja je — aja ipe.

¹⁵ Jesu pandu:

—Pehêrahă! Myja me'ê ihê rehe har pekwa my? — aja.

¹⁶ Simă Petu pandu:

—Kirisutu nde. Tupă mu'am ame'ê ke nde. Tupă ra'yr ke nde. Tupă riki uhă te hũ ame'ê ke a'e — aja ipe. (“Tupă mu'am ame'ê ke” aja pandu rahă: “Kapită keruhũ” aja mu'am, aja mujekwa katu.)

¹⁷ —Katu tiki, Simă. Juă ra'yr nde. Ihê rehe har jeteihar te nde erekwa. Ame'ê ke kome'ê ywy keruhũ pe har mujekwa ym nde pe. Anĩ. Ihê pái keruhũ nde pe mujekwa. Ywa pe har a'e. ¹⁸ Petu! Ko apandu nde pe. Ita aja saka nde. Ihê rehe har nde erepandu, a'erehe amō amō we hũ ngă ke ihê amu'e katu ta. (Aja rahă, ihê rehe a'eta jurujar katu ta.) Pe, a'eta manō tipe rahă, pyta ym ta. Yman rahă, kwera katu ta uhem tĩ. ¹⁹ Ihê je'êha ke nde pe ihê amondo. Pe, ihê je'êha rupi nde erepandu rahă, ihê rehe amō ta jurujar katu ta. Nde erepandu: “Peme'ê ema'e ym.” Aja rahă, ame'ê ma'eha ke Tupă putar ym tĩ. Nde erepandu: “Ere. Peme'ê katu.” Aja rahă, ame'ê ma'eha ke Tupă putar tĩ — aja Jesu pandu.

²⁰ Pe, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihê riki Kirisutu. Kapită keruhũ aja Tupă mu'am ame'ê ke ihê. Ame'ê rehe har amō ta pe pepandu ym — aja Jesu.

Jesu ke amō ta mupyrara ta

(Mak 8.31-33; Ruk 9.22)

²¹ Arahā har jumu'eha ta pe Jesu mupyrara katu:

—Jerusarē ok ta pe ihē aho ta me'ē te'e. Ihē ke jundéu awa tamūi ta mupyrara hū ta. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta aja tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Mupyrara hū ta ihē ke tī. Pe, ihē ke jukwa ta. Mokōi aker rahā, mahapyrihar wera rahā, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem — aja riki.

²² Jumu'eha ta ngi Jesu ke Petu hykíyí raho. Pe, pandu ipe:

—Anī. Sawa'e! Aja ym ta. Nde ke amō ta jukwa ym ta. Tupā putar ym aja — aja Jesu pe naī.

²³ Pe, Petu koty Jesu uwak. Pandu ipe:

—Mā! Nde riki Satana aja saka. (Ājā ramūi a'e.) Ihē ruwajan aja saka. Eho ihē ngi. Nde erekwa erekwa exo, ame'ē ke Tupā muwyr ym riki. Sawa'e ukwaha namō nde erepandu. A'erehe ihē ke nde eremupyta tar katu naī. Katu ym aja — aja ipe.

Jesu kotyhar ta ke

(Mak 8.34–9.1; Ruk 9.23-27)

²⁴ Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihē namō amō ixo tar katu rahā, ima'e putariha ke hijar. Pe, Tupā putar ame'ē ke ma'ema'e ta me'ē te'e. Pe, ihē namō oho. ²⁵ Amō manō tar ym. A'erehe a'e pandu: “Anī. Jesu rehe ajurujar ym ihē” aja. Aja rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Ihē rehe amō jurujar katu, a'erehe a'e ke amō ta jukwa. Aja rahā, Tupā namō aja te'e ta a'e ixo. ²⁶ Upa katu te kome'ē wry keruhū pe ma'e katu ame'ē ke ihī. Ame'ē ke amō jo'ok. Matyr hū tī. Pe, manō rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Aja rahā, marā ka ym katuha. Uhāha rehe marā ka ym ma'e ke muhepyha. Nixói te ma'e.

²⁷⁻²⁸ —Ywa ngi ihē ajywyr ta tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē pái keruhū katuha namō ajywyr ta. Tupā je'ēha rahoha ta namō ajywyr ta. Arahā ma'e katu ame'ē ke ihē ame'ē me'ē ta. Katu ame'ē ke amō ma'ema'e katu rahā, ame'ē pe ihē ame'ē hū ta. Katu ame'ē ke amō ma'ema'e we mi rahā, ame'ē pe ihē ame'ē we mi ta tī. Aja myja me'ē amō ma'ema'e, aja ihē ame'ē ta ipe.

—Ko apandu katu pehē pe. Se amō ta ixo. Ihē riki kapitā keruhū, aja a'eta usak ta kŷ. Ame'ē ke usak ym rahā we, manō ym we ta rī — aja Jesu pandu.

Amō koty Jesu uwak

(Mak 9.2-13; Ruk 9.28-36)

17 Awa po wajar peteī ukwer rahā, wry'ā keruhū 'ar pe Jesu jupir oho. Petu ke a'e raho tī. Tian amō tī. Imu amō tī. Her Juā. A'eta jō oho. ² A'eta usak ixo ehe rahā, amō koty Jesu uwak. Warahy hendyha aja huwa ke hendy. Ima'e mundeha riki ituwyr te tī. Hendy hū. ³ Pe, Moise ta rehe mahapyr jumu'eha ta usak. Jesu namō Moise pandu pandu u'am. Eri amō tī. ⁴ Pe, Petu pandu:

—Sawa'e! Ko jande ja'am. Katu tiki. Nde ereputar rahā, xipa ihē amujā ta. Mahapyr amujā ta. Nde pe amō. Moise pe amō tī. Eri pe amō tī. (Aja rahā, pepyta we ta rī) — aja riki.

⁵ Ame'ē ke Petu pandu u'am rahā, ywa takāxīha hendy ame'ē ke jupyk. Pe, ame'ē ngi panduha uwyr:

—Ko riki ihē ra'yr. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Ihē ke a'e muhury katu. A'e pandu ame'ē ke rehe pehendu katu — aja.

⁶ Ame'ē ke rehe jumu'eha ta hendu rahā, mukahem riki. Pe, wry rehe u'ar oup. Wry koty huwa ke ihī. ⁷ Mahapyr sawa'e ta rehe Jesu uhyk uwyr. Ipo ke mujar Petu ta rehe. Pe, pandu:

—Pepu'am! Pekyje ym ingi! — aja.

⁸ A'erehe a'eta ma'ã tĩ. Nixói awa. Jesu rehe jō a'eta usak. ⁹ Ywy'ã keruhũ ngi wjy uwyr ixo rahã, Jesu pandu:

—Pesak ramō ame'ẽ ke amō ta pe pepandu ym te. Moise ta namō ihẽ apandu ame'ẽ ke. Manōha ngi ihẽ ke Tupã mukwera katu ta muhem. Arahã jō pepandu katu — aja.

¹⁰ (Eri rehe Petu ta usak ramō,) a'erehe Jesu pe pandu:

—Nde riki Kirisutu. Nde ndutar koty Eri riki uwyr py, aja Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta pandu. Ma'erehe aja pandu my? Eri uwyr ym rĩ — aja Jesu pe.

¹¹ A'e pandu:

—Anĩ. Eri upa uwyr. Ihẽ Kirisutu. Ihẽ ndutar koty Eri riki uwyr py ixo. Ngã pe pandu pandu, aja rahã, ihẽ rehe ngã jurujar katu ta. Aja upa ma'e ke a'e mukatu ta. ¹² Ko pehẽ pe ihẽ apandu. Eri uwyr riki. Ngã ukwa ym ehe har. A'eta putar, aja a'e ke a'eta mupyrara. Jukwa riki. Aja ihẽ ke ngã mupyrara ta tĩ. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha rupi ajur — aja Jesu pandu.

¹³ Pe, jumu'eha ta ukwa katu. Eri te rehe har pandu ym. Anĩ. Eri rehe har Jesu pandu rahã, Juã mujahukiha rehe har pandu. Juã riki Eri aja tĩ, aja jumu'eha ta ukwa.

Kurumĩ ra'yr ke Jesu mukatu

(Mak 9.14-29; Ruk 9.37-43)

¹⁴ Ywy'ã keruhũ ngi jywyr rahã, heta ame'ẽ ta koty Jesu ta jywyr oho. Uhyk rahã, amō sawa'e uhyk ehe, Jesu rehe. Ipynarã pe a'e wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ẽ ke kohĩ, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) ¹⁵ Pandu ipe:

—Sawa'e! Ngã mu'eha nde. Ihẽ ra'yr rehe epyrara esak. Manō manō a'e ixo. Aja rahã, tata pe a'e u'ar. Amō rahã, y pe a'e u'ar. ¹⁶ Nema'e jumu'eha ta pe ihẽ ra'yr ke ihẽ arur tipe. Mukatu ym a'eta — aja sawa'e pandu.

¹⁷ Jesu pandu a'eta pe:

—Mã! Pejurujar ym! Katu ym pehẽ! Pehẽ namō aja te'eha ihẽ axo ym ta. Aja te'eha pejurujar ym ha ihẽ aputar ym. Kurumĩ ihẽ pe erur — aja ipe.

¹⁸ Ājã pe Jesu hãtã pandu. Arahã ājã uhem oho ingi. Pe, kurumĩ katu u'am. ¹⁹ Pe, Jesu pe jumu'eha ta jō pandu oho. Heta ame'ẽ ta nixói rahã, pandu oho. Kuja:

—Ma'erehe ājã ke jande jamuhem ym jamondo my? — aja Jesu pe.

²⁰ A'e pandu:

—Tupãma'e pyrãtãha rehe pejurujar katuha uhyk katu ym. Ko apandu pehẽ pe. Tupã rehe amō jurujar katu rahã, upa katu te ma'e ke a'e ma'ema'e katu ta. Ma'e ra'ĩ riki ta'yr te mi, mosata ra'ĩ ke. Ame'ẽ ta'yriha saka, ta'yr mi jurujar katu ehe rahã, peme'ẽ ywy'ã rehe pepandu: “Sengi paite etyryk eho!” aja. Aja rahã, tyryk ta. Aja upa ma'e ke pema'e ta. ²¹ [Peme'ẽ kurumĩ py'a rehe ājã ihĩ. Ame'ẽ ke amō muhem mondo rahã, Tupã namō pandu pandu. Ma'e u'uha ke hijar hijar tĩ. Aja jō rahã, ājã ke pemuhem katu ta pe-mondo] — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe. (“Ywy'am” aja pandu rahã: “Upa ma'e hãtã ma'eha ke” aja a'e mujekwa.)

“Ihẽ amanō ta” aja Jesu pandu tĩ

(Mak 9.30-32; Ruk 9.43-45)

²² Ngariréi ywy pe Jesu namō jumu'eha ta jy'ar uwyr. Arahã Jesu pandu:

—Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha rupi ajur. Ihẽ rehe sawa'e ta ke amō muhyk ta werur. ²³ Pe, ihẽ ke ame'ẽ sawa'e ta jukwa ta. Mokõi aker rahã, ihẽ ke Tupã mukwera katu ta muhem — aja jumu'eha ta pe pandu.

Ame'ẽ ke rehe hendu rahã, a'eta pyai ixo.

**Tupã rehe jumu'eha renda
keruhúma'e tamatarer rehe har**

²⁴ Kapana'ü ok ta pe jumu'eha ta namõ Jesu uhyk uwyr rahã, Petu koty amõ ta uhyk. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ rehe tamatarer ke a'eta matyr. (Ame'ẽ tamatarer namõ jundéu awa tama'e pa'i ta ma'ema'e ixo.) Matyr ame'ẽ ta Petu pe pandu:

—Nema'e mu'eha tamatarer me'ẽ my? Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ rehe a'e me'ẽ my? — aja riki. (“Nema'e mu'eha” aja pandu rahã: “Jesu ke” aja ukwa.)

²⁵ —A'e tÿ. Me'ẽ katu a'e — aja Petu.

Ok pe Petu ixo oho. (Tamatarer ke rehe oho.) Arahã Jesu pandu py ipe:

—Simã! Myja me'ẽ nde erekwa my? Kome'ẽ ywy keruhũ pe har tama'e kapitã keruhũ pe awa riki tamatarer me'ẽ ipe my? Awa ngi a'e pyhyk my? Ta'yr ta ngi pyhyk my? Amõ ta ngi pyhyk my? — aja Petu pe. (“Ta'yr ta” aja pandu rahã: “Ixo-tyhar ta ke” aja mujekwa.)

²⁶ A'e pandu:

—Amõ ta ngi tamatarer ke a'e pyhyk — aja Jesu pe.

—Aja rahã, ta'yr ta kapitã keruhũ pe tamatarer me'ẽ ym ta riki. Aja ihẽ tĩ. Tupã ra'yr ihẽ. A'erehe Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe ihẽ ame'ẽ ym ta me'ẽ te'e. ²⁷ Anĩ. Peme'ẽ tamatarer matyr ame'ẽ ta ke jamuparahy tar ym. A'erehe tamatarer jame'ẽ ta. A'erehe ypa pe eho. Pinda embor. Pira nde erepyhyk py, ame'ẽ jurukwar rehe esak katu. A'ep tamatarer nde eremahem ta. Ame'ẽ ejo'ok. Pe, tamatarer matyr ame'ẽ ta pe eme'ẽ. Ame'ẽ riki Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhúma'e ke. Uhyk katu ta. Nema'e ke rehe uhyk katu ta. Ihẽma'e ke rehe aja tĩ. Uhyk katu ta tĩ — aja Petu pe Jesu pandu.

**Amõ 'ar koty te we
katu ame'ẽ rehe har**

(Mak 9.33-37; Ruk 9.46-48; Siri 2.3-5; 1 Petu 3.4; 1 Petu 5.5)

18 Arahã, Jesu rehe jumu'eha ta uhyk uwyr. Pandu ipe:
—Nde namõ jande riki kapitã keruhũ aja jaxo rahã, jande ngi har awa riki amõ ta 'ar koty te we katu te me'ẽ ke my? — aja Jesu pe.

² Pe, ta'yn pe a'e pandu:

—Ejur — aja.

Pe, jumu'eha ta ruwa koty ta'yn ke a'e mupu'am. ³ Pandu:

—Ko apandu pehẽ pe. Pehẽ py'a pemuruwak, pe, ta'yn ta aja pehẽ. Aja ym pehẽ pexo rahã, ihẽ namõ kapitã keruhũ aja pexo ym ta tĩ. ⁴ Ihẽ namõ kapitã keruhũ aja amõ ixo rahã: “Katu te ame'ẽ ke ihẽ” aja ym ixo. Ta'yn ta aja muruwak. Ame'ẽ riki amõ ta 'ar koty te we katu ame'ẽ ke.

⁵ Kome'ẽja ta'yn ke hok pe mupyta katu, ihẽ kotyhar ke, a'erehe pandu ipe: “Ko nde erejur katu. Ihẽ rok pe epyta katu” aja. Aja rahã, ihẽ ke hok pe mupyta katu tĩ — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu. (Aja rahã, upa Jesu kotyhar ta rehe amõ hury katu rahã, Jesu rehe hury katu tĩ, aja mujekwa katu.)

**“Tupã rehe nde erejurujar
katuha ke ehijar”**

Aja mu'e ame'ẽ ke katu ym te

(Mak 9.42; Ruk 17.1-2)

⁶ Jesu pandu tĩ:

—Ihẽ rehe amõ amõ ta'yn ta jurujar katu. Pe, amõ pandu: “Mã! Jesu rehe pejurujar katuha ke pehijar” aja. A'erehe ta'yn ta hijar. Aja rahã, mã peja pandu ame'ẽ jurupy rupi itahu pukwar. Pe, itahu namõ a'e ke ypa pe ombor. Pe, y jukwa. (Aja rahã, ta'yn ta ke mu'e ym ta.) Aja manõ rahã, Tupã mupyraraha 'ar koty te we katuha. Tupã mupyrara

rahã, mupyrara te hũ ta. ⁷ Mã! Kome'ẽ wyy keruhũ pe har ta ma'e ke rehe usak. Ma'e ke rehe hendu. A'erehe ihẽ rehe jurujar katuha ke hijar. Aja rahã, mã katu ym. Aja ihẽ rehe jurujar katuha ke hijar ame'ẽ ta ixo. Pe, amõ pandu: “Tupã rehe nde erejurujar katuha ke ehijar” aja. A'erehe hijar. Aja rahã, mãte hũ pandu ame'ẽ ke Tupã mupyrara ta. “Ehijar” aja pandu ame'ẽ ke mã katu ym te — aja pandu.

**Ma'e ka'u te'eha ke ma'e tar
katu ame'ẽ rehe har**

(Mak 9.43-48)

⁸ Jesu pandu tĩ:

—Nde po pe amõ amõ ma'e ke nde erema'ema'e, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihẽ rehe nde erejurujar katuha ke nde erehijar. Aja rahã, ame'ẽ nde erema'eha ke ema'e ym. Nde erema'e ym rahã, nde po ke nde eremondok, ame'ẽja saka. Nde po peteĩ nixói, aja Tupã koty nde ereho ta rahã, katu tiki. Mokõi nde po rahã, mupyraraha renda pe nde ereho ta rahã, katu ym te tiki.

—Nde py aja tĩ. Amõ amõ ma'e renda pe nde erewata ereho, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihẽ rehe nde erejurujar katuha ke nde erehijar. Aja rahã, eho ym. Nde ereho ym rahã, nde py nde eremondok, ame'ẽja saka. Nde py peteĩ nixói, aja Tupã renda pe nde ereho ta rahã, katu tiki. Mokõi nde py rahã, mupyraraha renda pe nde ereho ta rahã, katu ym te tiki.

⁹—Amõ amõ ma'e ke rehe nde eresak, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihẽ rehe nde erejurujar katuha ke nde erehijar. Aja rahã ma'e ke rehe esak ym. Nde eresak ym rahã, nde reha nde erejo'ok, ame'ẽja saka. Nde reha peteĩ nixói, aja Tupã renda pe nde ereho ta rahã, katu tiki. Mokõi nde reha

rahã, mupyraraha renda pe nde ereho ta rahã, katu ym te tiki — aja Jesu pandu.

Arapuhan kanim ame'ẽ rehe har

(Ruk 15.3-7)

¹⁰ A'e pandu tĩ:

—Kome'ẽ ta'yn riki jaxer, aja ym pekwa pexo. Ko apandu pehẽ pe. Ima'e Tupã je'ẽha rahoha ta riki ihẽ pái namõ ixo. A'erehe ta'yn ta rehe har ihẽ pái namõ a'eta pandu pandu. Ihẽ pái riki ywa pe har a'e — aja Jesu. (“Ta'yn ta rehe har” Jesu pandu rahã: “Ixotyhar ta rehe har” a'e pandu.)

¹¹ [Jesu pandu tĩ:

—Awa ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha rupi ajur. Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'ema'e, ame'ẽ ta ke ihẽ amuhã ajur. (Ame'ẽ ta riki kanim ame'ẽ ta aja saka.)]

¹²—Pesarahã! Heta arapuhan ta namõ amõ ixo. Kuja, 100 hetaha ke. Pe, peteĩhar kanim oho rahã, myja me'ẽ ijar ma'e ta my? Myja me'ẽ pekwa my? Kuja riki. Heta ame'ẽ ta ke ijar mupyta. Ywy'ã rehe kãpĩ u'u ixo. Aja mupyta. Pe, kanim ame'ẽ ke a'e kekar kekar oho. ¹³ Mahem rahã, hury katu a'e. Ko apandu pehẽ pe. Heta ame'ẽ ta kanim ym. Pe, ame'ẽ peteĩhar kanim ame'ẽ ke rehe heta ame'ẽ ta 'ar koty te we huryha. ¹⁴ Aja riki pehẽ pái keruhũ tĩ. Ywa pe har a'e. Kome'ẽ ta'yn ta riki kanim oho ame'ẽ ke aja a'e putar ym — aja Jesu pandu.

(Aja rahã, amõ ke mupyraraha renda pe oho, ame'ẽ ke Tupã putar ym, aja Jesu mujekwa katu.)

Imu riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e

(Ruk 17.3-4; Ngara 6.1;

Tian 5.16; Tian 5.19-20)

¹⁵ A'e pandu tĩ:

—Nde rehe ma'e ka'u te'eha ke ne mu ma'e rahã, ixoty eho. Pe, a'e ma'eha ke emujekwa. “Mã peja ehijar” aja epandu ipe. Pehẽ jõ mokõi pe'am rahã, pepandu pehẽ jupe. Amõ ta ukwa ym ha rupi

pepandu pehê jupe. Nde rehe hendu katu rahã, nde rehe ne mu ipy'a jywyr ta. Katu ta. ¹⁶Nde rehe a'e hendu ym rahã, amõ mokõi sawa'e ta ne namõ nde ereho. Mokõi nixói rahã, petei eraho. Aja rahã, ame'ê ta riki ne mu pe nde erepandu ame'ê ke rehe hendu ta tĩ. Pe, ame'ê ta pandu ta tĩ. “Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke ehijar” aja ta tĩ. Kuja Tupã je'eha rehe panduha ihĩ.

“Katu ym nde erema'e' aja amõ pe nde erepandu rahã, ame'ê ke amõ mokõi hendu katu tĩ. Mokõi ym rahã, mahapyr hendu ta.

Pe, nde erepandu, ame'ê ke a'eta mukwa katu ta tĩ” aja riki panduha ihĩ.

¹⁷—Pe, ame'ê mokõi sawa'e ta juja katu te pandu ame'ê ke rehe ne mu hendu ym rahã, upa jumu'eha renda pe jy'ar, ame'ê ta pe nde erepandu tĩ. Upa ne mu rehe har epandu. Pe, jumu'eha renda pe jy'ar ame'ê ta ne mu pe pandu ta tĩ. “Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke ehijar” aja ta tĩ. Ame'ê rehe ne mu hendu ym rahã, a'e riki jaxer ai ame'ê ke, aja pekwa ehe har. Tupã rehe ipy'a ym aja ixo ta, aja pekwa ehe har tĩ. Jaxer ame'ê riki ne mu, aja pekwa ehe har tĩ — aja Jesu pandu. (“Amõ imu rehe har” Jesu pandu rahã: “Ixotyhar rehe har” a'e pandu.)

Tupã kotyhar ta ixoha rehe har

(*Matéu 16.19; Juã 20.23*)

¹⁸A'e pandu tĩ:

—Ko pehê pe ihê apandu. Kome'ê ywy keruhũ pe Tupã kotyhar ta ixo. Ame'ê ta pe pepandu: “Pema'e ym” aja. Aja rahã, aja Tupã pandu ta tĩ. Pe, Tupã kotyhar ta pe pepandu: “Katu. Ma'e ke pema'e katu” aja. Aja rahã, aja Tupã pandu ta tĩ. ¹⁹Ko amõ we ihê apandu. Ma'e ke Tupã namõ pepandu pandu. Pehê ngi har mokõi ame'ê ta juja katu te pandu rahã, ame'ê ma'e ke jande pái keruhũ

muwyr ta ame'ê ta pe. Ywa pe har a'e. ²⁰Pe, ihê rehe ipy'a ke amõ ta moĩ moĩ tar katu, a'erehe jy'ar uĩ. Pehê ngi har mahapyrihar jõ jy'ar rahã, ame'ê ta namõ ihê axo ta tĩ. Mahapyrihar nixói rahã, mokõihar jõ jy'ar rahã, ame'ê ta namõ ihê axo ta tĩ — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Amõ rehe ipy'a ke mujwyr ym

(*Matéu 6.14-15; Ruk 17.3-4; Ese 4.32; Koro 3.13*)

²¹Jesu pe Petu pandu uwyr:

—Sawa'e! Ma'e ka'u te'e ame'ê ke ihê pe ihê mu ma'e rahã, ihê py'a ihê amujwyr ehe. Myja hetaha ihê py'a amujwyr ta ehe my? Awa po wajar mokõi hetaha my? — aja ipe.

²²Jesu pandu:

—Anĩ. Awa po wajar mokõi jõ aja ym. Heta te hũ nde py'a emujwyr ehe. Marã ka ym nde eremangaha. Aja nde py'a emujwyr ehe. ²³Amõ ta rehe Tupã ipy'a jywyr katu. Ame'ê ke pehê pe ihê amu'e ta. Kuja riki. Yman amõ ywyma'e kapitã keruhũ ixo. Myja tamatarer hetaha ke miasu ta jo'ok ingi my? Ame'ê ke kapitã keruhũ ukwa ta. ²⁴A'erehe miasu ta ke amõ ta werur werur ipe. Kapitã keruhũ ukwa ukwa uĩ ramõ rahã, amõ ke amõ ta muhyk. Ame'ê riki tamatarer heta te hũ kapitã keruhũ ngi jo'ok. Mujwyr ym riki. ²⁵Marã ka ym mujwyrriha. Nixói te miasuma'e tamatarer. A'erehe kapitã keruhũ pandu: “Kome'ê miasu ke emuhepy eho. Amõma'e wan ta. Amõ pe te'e paraky ta. Nde eremuhepy rahã, tamatarer ihê pe erur. Hakehar ke emuhepy tĩ. Ta'yr ta aja tĩ. Tajyr ta aja tĩ. Upa ima'e ke aja tĩ. Emuhepy. Pe, tamatarer ihê pe erur. Muhepyha riki” aja kapitã keruhũ pandu tĩ. ²⁶Pe, ipynarãi pe miasu wapyk. Kapitã keruhũ ruwa koty wapyk. Pandu ipe: “Eharõ we rĩ. Upa katu te tamatarer ke nde pe ihê amujwyr ta” aja mi-

asu. ²⁷ Kapitā keruhū pyrara usak ehe. A'erehe pandu ipe: “Katu. Upa ihē aharái apo 'y. Tamatarer ihē pe emujywyr ym ta me'ē te'e. Eho te'e 'y” aja.

²⁸—Soroka pe ame'ē miasu oho ramō rahā, ianam ke rehe a'e usak, amō miasu ke rehe. Ta'yr te mi tamatarer ke ame'ē mujywyr ym. Pe, ame'ē jurupy rupi miasu hātā pyhyk. Pandu ipe: “Ihē ngi tamatarer nde ereraho. Ame'ē ke emujywyr” aja. ²⁹ Ipy'arāi pe ame'ē ianam wapyk. Pe, pandu: “Eharō we rī. Pe, upa tamatarer nde pe ihē amujywyr ta” aja. ³⁰ Miasu pandu: “Anī. Aharō ym ta” aja. Pe, ianam ke kyndaha pe kynda raho. Upa katu te tamatarer mujywyr ym rahā, uhem ym ta riki.

³¹—Ame'ē ke amō miasu ta ukwa rahā, parahy riki. Pe, upa katu te ijar pe a'eta pandu oho. ³² A'erehe miasu ke ijar muhyk tī. Pandu ipe: “Mā! Jaxer ame'ē ke nde. Tamatarer heta te hū ihē pe nde eremujywyr ym. Upa katu te ihē aharái riki. Nde erepandu ihē pe. 'Marā ka ym ihē amujywyrriha nde pe. A'erehe eharái katu' aja riki. A'erehe upa katu te ihē aharái. ³³ Nde rehe apyrara ihē asak, aja amō miasu rehe nde erepyrara eresak ta me'ē te'e” aja ijar. ³⁴ Ame'ē miasu rehe kapitā keruhū parahy. Amō rehe ame'ē miasu pyrara ym usak, a'erehe parahy ehe. (Amō sawa'e pe pandu:) “Kyndaha pe peme'ē ekynda eraho. Tamatarer upa katu te ihē pe mujywyr ym rahā, a'ep a'e ke nupā ta amō” aja kapitā keruhū pandu — aja Jesu pandu.

³⁵ A'e pandu tī:

—Ame'ē kapitā keruhū aja ihē pái keruhū tī. Pehē mu rehe pehē py'a pe-mujywyr ym rahā, aja pehē ke ihē pái keruhū mupyrara ta tī. A'e riki ywa pe har a'e — aja Jesu pandu.

Hakehar ke hijar ame'ē rehe har

(Matéu 5.31-32; Mak 10.1-12;
Ruk 16.18; 1 Korin 7.10-11)

19 Ipy'a jywyrriha rehe har upa pandu rahā, Ngariréi ywy ke Jesu hijar. Pe, Jundéi ywy rehe a'e oho. Jumu'eha ta oho tī. Oho rahā, Jondā y ruwái rehe oho. ² Heta ngā haikwer rupi oho tī. Pe, ahy ixo ame'ē ta ke a'e mukatu a'ep. ³ Amō parise ta uhyk uwyr ehe. Jesu panduha ke a'eta manga uwyr tipe. A'e jawy rahā, a'eta pandu ta tipe: “Jaxer ame'ē ke nde erepandu” aja. A'erehe kuja a'eta pandu:

—Upa ma'e amō putar rahā, hakehar ke a'e hijar katu my? Myja me'ē jundéu awa ta je'ēha mujekwa my? — aja Jesu pe.

⁴ A'e pandu:

—Tupā je'ēha rehe pesak riki. Kuja amō mupinim:

“Ma'e ke Tupā mujā py rahā, sawa'e ke a'e mujā. Kūjā ke mujā tī” aja riki.

⁵—Amō we tī:

“Jumendar rahā, ipái ta ke sawa'e hijar, pe, hakehar namō ixo katu. Ame'ē mokōihar riki peteihar aja ixo apo 'y” aja.

⁶—A'erehe ame'ē ta riki mokōi ym. Peteihar aja ixo apo 'y. A'erehe peteihar aja Tupā riki mujā. Ame'ē ke sawa'e mumokōi rahā, katu ym tiki — aja Jesu. (“Mumokōi” aja pandu rahā: “Hakehar ke ixawa'e hijar” aja mujekwa.)

⁷ Parise ta pandu ipe:

—Aja rahā, ma'erehe Moise pandu my: “Hakehar ke amō hijar rahā, paper rehe mupinim: ‘Nde ihē rakehar ym apo 'y’ aja. Pe, ipái ta koty hakehar ke mujywyr mondo, paper namō” aja riki Moise — aja Jesu pe.

⁸ A'e pandu:

—Jundéu awa ta iākā jumujanam ngā juehe. Tupā je'ēha rehe hendu tar ym, a'erehe Moise pandu: “Hakehar ke amō

hijar rahã, katu we” aja. Ma'e ke Tupã mujã py rahã, anĩ riki. Hakehar amõ hijar rahã, katu ym arahã. ⁹A'erehe apandu pehẽ pe. Hakehar ipy'a wapyk katu tipe. Ame'ẽ ke ixawa'e hijar, pe, amõ kũjã ke pyhyk rahã, hakehar aja ym namõ jumusarái. Katu ym aja — aja Jesu.

¹⁰ Jumu'eha ta pandu:

—Aja rahã, amõ jumendar ym rahã, katu tiki — aja ipe.

¹¹ Jesu pandu:

—Aja upa sawa'e ma'e ym ta. Tupã mujekwa rahã, pe, sawa'e jumendar ym ta. ¹²Amõ koty koty ukwa, a'erehe amõ amõ sawa'e jumendar ym. Amõ ta marã ka ym jumendaraha. Imãi pusu ngi u'ar rahã ngi har aja riki. Marã ka ym jumendaraha. Ehe ihĩ ame'ẽ ke nixói. Aja te'eha u'ar. Amõ ta amõ koty. Ame'ẽ ta ngi ehe ihĩ ame'ẽ ke amõ ta mondok, a'erehe marã ka ym jumendaraha. Amõ ta Tupãma'e ma'eha ke ma'ema'e, a'erehe jumendar tar ym. Tupã rehe har pandu pandu oho. Ame'ẽ riki ima'e ma'eha. Ame'ẽ ke ma'ema'e, a'erehe jumendar tar ym rahã, mã peja ixo te'e — aja Jesu pandu.

Ta'yn ta rehe har Jesu pandu katu

(Mak 10.13-16; Ruk 18.15-17)

¹³Ta'yn ta ke amõ ta werur ipe. Ipo ke ta'yn ta ãkã rehe Jesu mujar ame'ẽ ke a'eta putar. (Ipo mujar rahã, Tupã usak katu a'eta rehe, aja mujekwa.) Ta'yn ta rehe har Tupã namõ a'e pandu pandu, ame'ẽ ke a'eta putar tĩ. A'erehe werur ipe. Anĩ. Jumu'eha ta je'ẽ je'ẽ:

—Mã! Jesu ma'ema'e ixo. A'erehe pe-rur ym ipe — aja riki.

¹⁴ Jesu pandu:

—Anĩ. Mã peja ta'yn ta ihẽ rehe uhyk katu. Ta'yn ta ke se pemuhyk perur. Pemupyta ym. Aja riki Tupã putar tĩ. Kome'ẽ ta'yn ta aja me'ẽ Tupã kotyhar wan ta tĩ — aja jumu'eha ta pe. (Ta'yn ta

aja ixo rahã: “Katu te ame'ẽ ta ke jande” aja ym ukwa, a'erehe pahar Tupã koty ipy'a ke muruwak, aja mujekwa katu.)

¹⁵ Pe, ipo ke ta'yn ta ãkã rehe Jesu mujar mujar. Upa rahã, a'engi a'e oho.

Ima'ehũ namõ ixo, ame'ẽ rehe har

(Matéu 13.22; Mak 10.17-31; Ruk 18.18-30; 1 Timo 6.6-10; Tian 5.1-3)

¹⁶ Amõ rahã, amõ sawa'e uhyk uwyr ehe. Pandu:

—Sawa'e! Ngã mu'eha nde. Myja me'ẽ katu ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e rahã, ihẽ ke Tupã muhã katu ta my? — aja Jesu pe.

¹⁷ A'e pandu:

—Katu ame'ẽ ke nde erema'ema'e, ame'ẽ rehe har mã peja ihẽ pe epandu ym. (Nde erekwa riki.) Katu te ame'ẽ ke peteihar jõ ixo. Tupã a'e. Nde ke Tupã muhã katu, ame'ẽ ke nde ereputar rahã, a'e pandu ame'ẽ ke ema'ema'e katu — aja sawa'e pe.

¹⁸—Ma'e Tupã pandu my? — aja sawa'e pandu ipe.

Jesu pandu:

—Amõ ke ejukwa ym. Amõ kũjã rehe eka'u te'e ym. Amõma'e ke emukanim ym. Amõ rehe har te'e epandu ym. ¹⁹Nde pái rehe epy'a katu. Ne mãi rehe aja tĩ. Epy'a katu tĩ. Nde erepy'a katu nde juehe, aja ne namõ ixo ame'ẽ ta rehe epy'a katu tĩ — aja ipe.

(“Ne namõ ixo ame'ẽ ta” aja Jesu pandu rahã: “Upa amõ ta rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e” aja mujekwa katu.)

²⁰ Sawa'e pandu:

—Upa aja Tupã pandu ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu katu. Myja amõ we ihẽ ama'e rahã, ihẽ ke Tupã muhã katu ta my? — aja riki.

²¹ Jesu pandu ipe:

—Katu te aja nde erexo tar katu rahã, upa katu te nema'e ke emuhepy eho. Pe, tamatarer nde erepyhyk rahã, upa katu te ame'ẽ ke ima'e ym te ame'ẽ ta pe te'e eme'ẽ me'ẽ. Aja rahã, ma'e katu ame'ẽ ke

Tupã koty nema'ehũ ta. Pe, ihẽ namõ eho — aja ipe.

²² Ame'ẽ ke rehe sawa'e hendu rahã, pyai riki. Ima'ehũ namõ ixo ame'ẽ ke a'e. (Ame'ẽ ke te'e me'ẽ tar ym) a'erehe pyai oho ingi. (Ima'e ke muhepy tar ym tĩ.)

²³ Ame'ẽ ke rehe usak rahã, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ko apandu pehẽ pe. Tupã putar, aja amõ ixo katu. Aja tamatarer rehe ipy'a moĩ moĩ ame'ẽ ta mã Tupã putar aja ixo tar ym te. ²⁴ Ko apandu tĩ. Awi jupiha kwar rupi marã ka ym amõ rymba asa ohoha. Kame, ame'ẽ rymba asa ohoha ke. Pe, ima'ehũ namõ ixo ame'ẽ ta i'ar koty te we marã ka ym Tupã putar aja ixoha — aja Jesu pandu.

²⁵ Ame'ẽ ke jumu'eha ta hendu rahã, pandu:

—Mãte hũ puki! Aja rahã, awa ke Tupã muhã katu ta my? — aja Jesu pe.

²⁶ Jumu'eha ta rehe Jesu usak. Pe, pandu:

—Ame'ẽ ke sawa'e ta marã ka ym ma'eha. Tupã anĩ. Upa katu te a'e ma'e katu. Amõ ke a'e riki muhã katu ta — aja Jesu.

²⁷ Pe, Petu pandu:

—Esarahã! Sawa'e pe nde erepandu, aja upa katu te jandema'e ke jahijar jajur. Pe, ne namõ jaxo 'y. A'erehe ma'e jande pe Tupã muwyr ta my? — aja Jesu pe.

²⁸ A'e pandu:

—Hã! Pesarahã! Awa ihẽ tĩ. Tupã je'eha rupi ajur. Ko apandu pehẽ pe. Upa ma'e ke Tupã mupyahu rahã, kapitã keruhũ aja ihẽ axo ta. Ngã ke ihẽ amondo mondo ta axo. Arahã pehẽ riki kapitã wan ta tĩ. Pehẽ awa py mokõi sawa'e ta. Jundéu awa tama'e kapitã ta ke pehẽ tĩ. A'eta ke pemondo mondo ta tĩ.

²⁹ —Ihẽ rehe har amõ pandu tar katu, a'erehe hok ke hijar oho. Imu ta ke hijar tĩ. Hendyr ta ke hijar tĩ. Ipái ke hijar

tĩ. Imãi ke hijar tĩ. Ta'yn ta ke hijar tĩ. Kupixa ke hijar tĩ. Aja rahã, upa katu te aja ixo ame'ẽ ta pe ma'e heta te hũ Tupã mujywyr ta. Pe, ame'ẽ ta ke a'e muhã katu ta.

³⁰ —Ixoty uhyk rahã, upa katu te uhyk ame'ẽ ta rehe juja katu te Tupã me'ẽ me'ẽ ta. Tupã kotyhar aja muruwak py, ame'ẽ ta rehe Tupã usak katu ta. Tupã kotyhar aja a'ejõhar muruwak, ame'ẽ ta rehe juja katu te a'e usak katu ta tĩ — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Kupixa rehe paraky ame'ẽ ta rehe har

20 Jesu pandu tĩ: —Yman rahã, ixotyhar ta pe ma'e katu ame'ẽ ke Tupã me'ẽ me'ẽ. (Juja katu te ngã rehe a'e usak katu ta.) Ame'ẽ ma'ema'eha kuja riki. Pytuniwe te rahã, parakyha ta pe amõ sawa'e pandu oho. Ame'ẽ ta rehe usak rahã, sawa'e pandu: “Ihẽma'e kupixa pe peparaky peho. ² Peteĩ wera rahã, peparaky. Peteĩ wera rahã muhepyha, ame'ẽ tamatarer pehẽ pe ihẽ ame'ẽ ta” aja kupixa jar pandu. “Katu. Jaho ta kÿ” aja parakyha ta. A'erehe a'eta ke kupixa pe ijar mondo.

³ —Ywa ku'a rahã, ma'e muhepyha renda pe kupixa jar oho tĩ. Amõ sawa'e ta i'ãi rĩ. Te'e ixo. ⁴ Kupixa jar pandu: “Ihẽma'e kupixa pe peparaky peho tĩ. Ma'e katu ihẽ akwa, aja pehẽ pe ihẽ amuhepy ta” aja ijar. “Hã!” aja sawa'e ta. A'erehe ame'ẽ ta kupixa pe paraky oho tĩ.

⁵ —Warahy jandar rahã, aja tĩ. Muhepyha renda pe kupixa jar oho tĩ. Parakyha ta ke kupixa pe mondo tĩ.

—Warahy ywa ku'a ihon rahã, aja tĩ. Muhepyha renda pe kupixa jar oho tĩ. Amõ sawa'e ta rehe usak rahã, kupixa pe mondo tĩ.

⁶ —Ka'aruk koty rahã, muhepyha renda pe kupixa jar oho rahã, amõ sawa'e ta i'ãi rĩ. Ijar pandu: “Ma'erehe te'e pexo se my?” aja sawa'e ta pe. ⁷ Sawa'e ta pandu: “Peparaky peho.

Amuhepy ta” aja jande pe pandu ym awa, aja kupixa jar pe. “Aja rahã, ihêma'e kupixa pe peparaky peho apo” aja riki kupixa jar. A'erehe ame'ë ta paraky oho tî.

⁸—Pytun ramõ rahã ima'e tamatarer usakiha ame'ë miasu pe kupixa jar pandu: “Parakyha ta ke emujy'ar. Tamatarer ke eme'ë me'ë. Kupixa pe a'ejõhar oho ame'ë ta pe eme'ë py. Ka'aruk koty oho ame'ë ta pe tamatarer eme'ë py. A'engi warahy ywa ku'a ihon rahã oho ame'ë ta pe eme'ë tî. A'engi warahy jandar rahã oho ame'ë ta pe eme'ë tî. A'engi ywa ku'a rahã oho ame'ë ta pe eme'ë tî. Pe, a'ejõhar pytuniwe rahã oho ame'ë ta pe eme'ë tî” aja kupixa jar.

⁹—Ka'aruk koty paraky oho ame'ë ta pe tamatarer ke miasu me'ë. Peteĩ wera rahã, wetep muhepyha me'ë riki. ¹⁰A'erehe amõ ta kuja: “Éi! Ame'ë ta 'ar koty te we japaraky, a'erehe ame'ë ta 'ar koty te we tamatarer japyhyk ta” aja pytuniwe rahã paraky oho ame'ë ta ukwaha naĩ. Anĩ. Peteĩ wera rahã, wetep muhepyha a'eta pe miasu me'ë tî.

¹¹—A'eta tamatarer ke pyhyk, pe, je'ë je'ë hũ u'am. Kupixa jar rehe har je'ë je'ë hũ. ¹²A'eta pandu: “A'ejõhar paraky oho ame'ë ta ta'yr te mi paraky, ma'e, ka'aruk koty oho ame'ë ta ke. Jande anĩ. Warahy haku rahã, japaraky hũ. Pytuniwe jaho. Warahy jere rahã jaho tî. Pe, ka'aruk koty japutu'u. Japaraky hũ. Jande aja a'eta pe juja katu te nde ereme'ë me'ë. Katu ym aja” aja kupixa jar pe.

¹³—Je'ë je'ë hũ ame'ë ta ngi har peteĩhar pe kupixa jar pandu: “Sa'e! Ehendurahã! Nde pe upa ihê amuhepy riki. Te'e ym ihê. Nde ereparaky ereho rahã, peteĩ wera rahã, wetep muhepyha nde erepyhyk ta, aja nde erekwa. Aja japandu katu riki. ¹⁴Nema'e tamatarer eraho. Nde rok pe ejywyr eho. Kome'ë a'ejõhar paraky oho ame'ë pe nde aja ihê

ame'ë tar katu tî. ¹⁵Ihêma'e tamatarer namõ ihê aputar ame'ë ke ihê ama'ema'e katu. Amõ ta rehe ihê riki akyty'y ym. Pehê rehe anĩ, aja pekwaha naĩ, a'erehe nde ereje'ë je'ë hũ ihê rehe my. Katu ym aja” aja kupixa jar — aja Jesu pandu.

¹⁶Pe, a'e pandu tî:

—Kupixa jar aja Tupã tî. Ixotyhar aja a'ejõhar muruwak, ame'ë ta rehe Tupã usak katu ta. Ixotyhar aja muruwak py, ame'ë ta rehe juja katu te a'e usak katu ta tî — aja Jesu pandu.

“Ihê ke amõ ta jukwa ta” aja Jesu pandu tî

“Ihê ke Tupã mukwera katu ta muhem” aja pandu tî

(Mak 10.32-34; Ruk 18.31-34)

¹⁷Jerusarê ok ta pe a'e oho ixo rahã, jumu'eha ta ke a'e raho. Heta ame'ë ta ngi har jumu'eha ta awa py mokõi jõ mujy'ar. A'eta wata oho ixo rahã, kuja Jesu pandu:

¹⁸⁻¹⁹—Pehendurahã! Jerusarê ok ta pe jaho jaxo. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta kotyhar ta ke ihê rehe amõ muhyk ta werur. Moise je'ëha mu'e ame'ë ta kotyhar ta aja tî. Ihê rehe muhyk ta werur tî. Awa ihê tî. Tupã je'ëha rupi ajur. Upa ame'ë ta ihê ke pyhyk ta. Pe, ihê pe a'eta pandu ta: “Katu ym nde. Nde eremanõ ta me'ë te'e” aja riki. Pe, jundéu awa aja ym ame'ë ta pe ihê ke ame'ë ta raho ta. Pe, ihê rehe jundéu awa aja ym ame'ë ta puka puka hũ ta. Ihê ke pirok ta tî. Pe, myra ngã mupia ame'ë ke rehe ihê ke jukwa ta. Mokõi aker rahã, ihê ke Tupã mukwera katu ta muhem — aja jumu'eha ta pe pandu.

Tian ta mõi pandu Jesu pe

(Mak 10.35-45)

²⁰Semende rakehar uhyk uwyr ehe. Mokõi imembyr werur. (Imembyr rer Tian. Juã amõ tî.) Ipynarãi pe imõi

wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ë ke kohĩ, a'erehe hendu katu ta ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Ma'e ke ihë apandu ta nde pe — aja Jesu pe.

²¹ A'e pandu:

—Ma'e nde pe? — aja ipe.

Tian mõi pandu:

—Nde riki kapitã keruhũ rahã, ko mokõi ihë membyr nde rake wapyk ta. Ame'ë ke emanga katu ihë pe apo. Nde jywa katu koty peteĩ wapyk ta. Nde jywa'i koty amõ wapyk ta tĩ — aja Jesu pe. (Jesu rake wapyk rahã, amõ ta 'ar koty te we je'ëha te reko, aja mujekwa.)

²² A'e pandu:

—Mã! Upa pepandu ame'ë ke pekwa katu ym. Ihë rake pewapyk tar katu rahã, amõ we ta pehë pe tĩ. Kuja. Ihë apyrara hũ ta axo. Ihë aja pepyraraha ke pepyryk ta katu my tĩ? — aja Jesu.

Tian ta pandu ipe:

—A'e tỹ. Japyhyk katu ta — aja.

²³ Jesu pandu:

—A'e tỹ. Jetel! Ihë kotyhar ta ke pehë, a'erehe pehë ke amõ ta mupyrara hũ ta. Ihë ke mupyrara hũ aja ta pehë tĩ. Pesarahã! Ihë rake pewapyk, anĩ. Apandu ym ta ame'ë. “Se ihë jywa katu koty ewapyk. Se ihë jywa'i koty ewapyk” aja ihë apandu ym ta. Ame'ë ke ihë pái jõ pandu katu. A'e riki ame'ë renda mukatu — aja Tian ta pe.

²⁴ Ame'ë ke rehe jande popa jumu'eha ta hendu rahã, imu ta rehe parahy, Tian ta rehe. (A'eta jyty'ym Tian ta rehe, a'erehe parahy.) ²⁵ A'erehe upa jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar. Pe, pandu:

—Jundéu awa aja ym ame'ë tama'e kapitã keruhũ ta mondo mondo hũ ngã ke. Ima'e je'ëha rupi kapitã ta mondo mondo hũ ngã ke tĩ. ²⁶ Pehë anĩ. Aja kapitã ta aja pexo rahã, katu ym. Amõ riki kapitã keruhũ aja ixo tar katu rahã, amõ ta namõ ma'e ke ma'ema'e katu ixo.

Te'e paraky ame'ë ta aja mã peja ixo. Aja rahã, katu tiki. ²⁷ Pe, pehë ngi har peteĩ riki amõ ta 'ar koty te we katuha aja ixo tar katu rahã, a'e riki pehë rehe te'e paraky aja mã peja ixo. Aja rahã, katu tiki. ²⁸ A'e riki ihë aja ta tĩ. Pesarahã! Awa ihë tĩ. Tupã je'ëha rupi ajur. Ihë namõ ma'e ke amõ ma'ema'e, a'erehe ihë ajur my? Anĩ. Aja ym. Amõ ta namõ ihë ama'ema'e. A'erehe ko ihë ajur. Ihë amanõ ta, a'erehe ngãma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe amuhepy. A'erehe heta ngã ke Tupã muhã katu ta — aja Jesu.

Mokõi eha ym te ame'ë ta ke Jesu mukatu

(Mak 10.46-52; Ruk 18.35-43)

²⁹ Jeriko ok ta ngi Jesu ta uhem oho ixo rahã, haikwer rupi heta ngã oho tĩ.

³⁰ Awa rape rake mokõi eha ym te ame'ë ta wapyk uĩ. Jesu asa oho ixo, aja a'eta hendu. A'erehe hãtã a'eta pukái:

—Jesu! Ndawi rainõ ke nde! Jande rehe epyrara esak! — aja riki. (“Ndawi rainõ” aja pandu rahã: “Kapitã keruhũ” aja Tupã mu'am ame'ë ke a'e, aja mujekwa.)

³¹ Mokõihar ta pe heta ame'ë ta pandu:

—Pepandu ym aja — aja tipe.

Eha ym te ame'ë ta i'ar koty te we hãtã pukáiha:

—Sawa'e! Ndawi rainõ ke nde! Jande rehe epyrara esak! — aja riki.

³² Jesu pyta. Pe, pandu:

—Pejur! Ma'e nde pe? Ma'e ihë ama'e ta pehë pe my? — aja.

³³ A'eta pandu:

—Sawa'e! Jande reha ym te. Jande reha ke emukatu. Jasak tar katu — aja.

³⁴ Pe, a'eta rehe Jesu pyrara usak. Eha rehe ipo ke a'e mujar. Pahar upa ma'e ke rehe a'eta usak usak. Pe, haikwer rupi a'eta oho tĩ.

**Jerusarē ok ta pe
jumen 'ar pe Jesu oho**

(Mak 11.1-11; Ruk
19.28-40; Juā 12.12-19)

21 Jerusarē ok ta pe uhyk tate rahā, Metaje ok ta pe uhyk py oho. Ame'ē riki ywy'ā rake ihī. Ywy'ā rer Oriwēi ty. A'engi mokōi jumu'eha ta ke hundutar koty Jesu mondo. ²Mokōihar ta pe pandu:

—Jande ruwa koty ok ta ihī, Mbeta ok ta ke. A'ep pehē mokōi peho. Pehyk rahā, jumen rehe pesak ta. Myra jytyka ame'ē rehe amō pukwar. Imembyr namō i'āi. Ame'ē mokōi pejirar. Pe, se ihē pe pemuhyk perur. ³“Ma'erehe jumen pejirar my?” aja amō pandu rahā, pepandu ipe: “Sawa'e riki putar apo” aja. “Hā!” aja a'e pandu ta. Pahar pehē namō jumen ta ke a'e mondo ta — aja Jesu pandu.

⁴Aja rahā, yman Tupā je'ēha pandu ame'ē ke amō mupinim, aja uhyk tī. Kuja riki:

⁵“Siā ok ta pe har ta pe pepandu: ‘Pesarahā! Pehēma'e kapitā keruhū petur ixo apo 'y. A'erehe peta kŷ.

“Katu te me'ē ke ihē” aja ym ame'ē ke a'e.

Jumen 'ar pe a'e tur ixo. A'erehe kapitā keruhū a'e, aja pekwa katu ta' aja.” (“Siā ok ta” aja pandu rahā: “Jerusarē ok ta ke” aja mujekwa.)

⁶Upa Jesu pandu rahā, mokōi jumu'eha ta oho. Upa Jesu pandu, aja a'eta ma'ema'e. ⁷Jumen ke Jesu pe werur. Imembyr ke werur tī. Jumen 'ar pe kamixa ke a'eta mou. Ame'ē 'ar pe Jesu wapyk uī. Pe, oho. (Kamixa mou rahā, a'e riki kapitā keruhū aja a'eta ukwa.) ⁸Awa rape rupi heta ngā kamixa ke mou mou tī. Amō ta pindo ro aja me'ē mondok. Ame'ē ke awa rape rupi mou mou tī. (Aja rahā, kapitā keruhū ko tur. Jumai ym ha aja uwyr, aja mujekwa katu.) Ame'ē 'ar rupi jumen

pyrū oho. ⁹Jesu ndutar koty heta ngā wata oho. Haikwer rupi aja tī. Heta wata oho tī. Upa ame'ē ta hātā pandu pandu:

—Ko nde erejur katu! Ymanihar Ndawi aja kapitā keruhū nde tī. Aja Tupā mu'am ame'ē ke nde. Sawa'e te je'ēha rupi nde erejur ame'ē ke nde. Mā peja nde rehe Tupā usak katu. Tupā riki katu te ame'ē ke a'e — aja ngā pandu pandu.

¹⁰Jerusarē ok ta pe Jesu ixo oho rahā, ngā mutyapu tyapu hū. Amō ta pandu:

—Awa ko my? — aja ngā.

¹¹Amō ta pandu:

—Ko Jesu. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Nasare ok ta pe har ke a'e — aja. Nasare ok ta riki Ngariréi ywy rehe ihī.

**Tupā rehe ngā jumu'eha renda
keruhū pe Jesu oho**

(Mak 11.15-19; Ruk
19.45-48; Juā 2.13-22)

¹²Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu ixo oho. Pe, upa ma'e ke muhepy ame'ē ta ke a'e muhem mondo ingi. Ma'e ke muhepy jo'ok ame'ē ta ke muhem mondo ingi tī. Tamatarer muruwak ame'ē tama'e myrape ke mujere tī. Aja upa tamatarer ke muhāi ombor. (Amō ywy ngi amō ta uwyr. Amō koty tamatarer ke ame'ē ta werur. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har tama'e tamatarer ke pe muruwak. Ame'ē tama'e myrape ke Jesu mujere.) Pykahuran ke muhepy ame'ē tama'e myrape ke mujere tī. ¹³Upa ngā pe a'e pandu:

—Mā! Mukaniha renda aja se pemuruwak. Sengi pehem peho. Tupā pandu ame'ē ke amō mupinim. Kuja riki Tupā pandu:

“Se ihēma'e jumu'eha renda keruhū ke. Ihē namō ngā pandu pandu, ame'ē renda ke se” aja Tupā pandu.

—Pehē anī. Ame'ē ke amō koty pemuruwak. Ma'e ke mukaniha renda aja pe-

muruwak — aja upa muhepyha ta pe Jesu pandu.

Pe, muhem mondo ingi. (Muhepyha ta muhepy rahã, ka'u te'eha rupi muhepy, a'erehe mukaniha aja ame'ë ta tĩ.)

¹⁴Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe Jesu i'ãi. A'ep eha ym te ame'ë ta uhyk ehe. Wata katu ym ame'ë ta uhyk ehe tĩ. Upa ame'ë ta ke a'e mukatu. ¹⁵Aja ma'e katu ame'ë ke a'e ma'ema'e. Ame'ë rehe parise ta usak rahã, parahy ehe riki. Moise je'ëha mu'e ame'ë ta aja tĩ. Parahy ehe tĩ. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe kurumĩ ra'yr ta hãtã pandu pandu:

—Ko nde erejur katu! Kapitã keruhũ nde. Nde riki katu te me'ë ke — aja Jesu pe pandu. Kũjãtã ra'yr aja tĩ. Pandu pandu tĩ.

Ame'ë ke rehe parise ta hendu rahã, Jesu rehe parahy tĩ. Moise je'ëha mu'e ame'ë ta aja tĩ. Parahy ehe tĩ. ¹⁶A'erehe Jesu pe a'eta pandu:

—Kurumĩ ta pandu ame'ë ke rehe nde erehendu my? Katu ym jande pe — aja ipe.

—A'e tÿ. Ahendu katu. Tupã je'ëha rehe amõ mupinim, ame'ë rehe pesak riki. Kuja: “Kurumĩ ra'yr ta ke nde eremu'e, a'erehe a'eta pandu katu: ‘Nde riki katu te me'ë ke.’ A'erehe ame'ë panduha aja a'eta pandu katu tĩ” — aja Jesu pandu. (Kurumĩ ra'yr ta Tupã rehe har pandu katu, aja Jesu mujekwa. Kũjãtã ra'yr aja tĩ.)

¹⁷Parise ta ke Jesu hijar oho. Pe, Mbeta ok ta pe oho. A'ep a'e ukwer.

Sik'y ke Jesu muxirik

(Mak 11.12-14; Mak 11.20-24)

¹⁸Ku'ë rahã, pytuniwe rahã, Jerusarẽ ok ta pe Jesu jywyr oho ixo rahã, myahy a'e. ¹⁹Awa rape rake ma'eywa'y rehe a'e usak. Sik'y ke. A'erehe uhyk oho ehe tipe. U'u ta tipe. Mahem ym ma'eywa. Ho ke te'e i'ãi. A'erehe ma'eywa'y pe a'e pandu:

—Apo har ma'eywa nixói te ta — aja riki.

Pahar ame'ë sik'y xirik oho. ²⁰Ame'ë ke rehe jumu'eha ta usak rahã, a'eta pandu:

—Mãte hũ puki! Pahar sik'y xirik oho! Myja me'ë my? — aja.

²¹Jesu pandu:

—Ko apandu pehẽ pe. Ame'ë sik'y ke ihẽ amuxirik. Tupã rehe pejurujar katu rahã, aja pema'e ta tĩ. Pejurujar katuha ke pehijar ym. Aja rahã, ihẽ ama'eha aja pema'e katu ta tĩ. Ame'ë jõ ym. Kome'ë ywy'ã pe pepandu: “Eho! Ejumbor eho y ramũ pe!” aja. Tupã namõ pepandu, pe, pejurujar katu ehe tĩ. “Mã! Opor ta nahã my? Akwa ym” aja ym pepandu. Aja rahã, ame'ë ywy'ã opor ta oho. ²²Pejurujar katu ehe rahã, ma'e ke pepandu pandu inamõ, ame'ë ke pehẽ pe Tupã muwyr ta — aja Jesu. (“Ywy'ã keruhũ” aja Jesu pandu rahã: “Upa ma'e hãtã ma'eha ke” aja a'e mujekwa.)

Awa riki Jesu ke muwyr my, ame'ë ke amõ ta ukwa tar katu

(Mak 11.27-33; Ruk 20.1-8)

²³Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe Jesu jywyr oho. A'e mu'e mu'e ixo rahã, jundéu awa tama'e pa'ihu ta uhyk uwyr ehe. Jundéu awa tama'e kapitã ta uhyk uwyr ehe tĩ. A'eta pandu ipe:

—Sengi muhepyha ta ke nde eremuhem eremondo. Awa je'ëha rupi nde eremuhem eremondo my? Awa riki nde ke muwyr se my? — aja ipe.

²⁴Jesu pandu:

—Ihẽ aja tĩ. Pehẽ pe ihẽ apandu ta tĩ. Pe, ihẽ pe pepandu py rahã, awa je'ëha rupi ma'e ke ihẽ ama'ema'e, ame'ë ke ihẽ apandu ta pehẽ pe tĩ. ²⁵Apo pepandu py ihẽ pe. Sawa'e je'ëha rupi Juã mujahuk ngã ke my? Awa Juã ke mondo my? A'e ke Tupã mondo my? Sawa'e mondo my? Pepandurahã! — aja Jesu.

Ame'ë ke rehe pa'ihu ta hendu rahã, se koty Jesu ngi oho. Pe, pandu pandu a'eta jupe. Jundéu awa tama'e kapitã ta namō pandu pandu ngã jupe. Kuja:

—Mã! Myja japandu ta ipe my? “Tupã je'ëha rupi Juã mujahuk” aja japandu ipe rahã, kuja jande pe Jesu pandu ta: “Aja rahã, ma'erehe Juã pandu ame'ë ke rehe pejurujar ym my?” aja jande pe Jesu pandu ta. ²⁶ Anĩ. “Sawa'e je'ëha rupi Juã mujahuk” aja japandu rahã, jande rehe ngã parahy ta. Mahy ta jande ke tĩ. Juã riki Tupã je'ëha pandu ame'ë ke a'e, aja ngã ukwa katu. Sawa'e mondo ym a'e aja ukwa katu. A'erehe jande rehe parahy ta. Mã! Myja japandu ta my? — aja pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe.

²⁷ A'erehe Jesu pe pa'ihu ta pandu:

—Juã rehe har japandu ym ta nde pe — aja.

A'eta pe Jesu pandu:

—Aja rahã, ihë aja tĩ. Awa je'ëha rupi ma'e ke ihë ama'ema'e, ame'ë ke pehë pe ihë apandu ym ta tĩ — aja pa'ihu ta pe. Kapitã ta pe pandu tĩ.

Mokõi ta'yr ta ame'ë rehe har

²⁸ Amō we pa'ihu ta pe Jesu pandu. Jundéu awa tama'e kapitã ta pe pandu tĩ:

—Myja pekwa my? Amō rahã, ipái namō mokõi ta'yr ta ixo. Pe, u'ar py, ame'ë pe ipái pandu oho: “Sa'e! Kupixa pe eparaky eho apo” aja. ²⁹ “Aho ym ta ihë” aja ipái pe. I'i atu rahã ipy'a ke muruwak, pe, kupixa pe ta'yr paraky oho. ³⁰ Pe, amō ta'yr pe ipái pandu oho: “Sa'e! Kupixa pe eparaky eho apo” aja riki. Ta'yr pandu: “Aho ta kÿ” aja tipe. Anĩ. Oho ym riki. ³¹ Mokõi ta'yr ta ngi har awa riki ipái putar ame'ë ke ma'e my? — aja Jesu.

—U'ar py ame'ë ke — aja pa'ihu ta pandu.

A'erehe Jesu pandu a'eta pe tĩ:

—Ko apandu pehë pe. Ame'ë ta'yr ta rehe har amujekwa ta pehë pe. Amō ta jaxer ai te aja pekwaha. Homa awa tama'e kapitã keruhū pe tamatarer matyr ame'ë ta ke. Kūjã ka'u te'e ame'ë ta jaxer ai aja pekwaha tĩ. Ame'ë ta Tupã koty ipy'a ke muruwak, a'erehe Tupã kotyhar ta aja muruwak. (Ta'yr u'ar py, ame'ëja saka.) ³² Myja Tupã kotyhar aja amō muruwak my? Ame'ë rehe har Juã mujahuk-iha mujekwa uwyr pehë pe. A'e pandu ame'ë ke rehe pejurujar ym. Pehë pa'ihu ta. Pejuruar ym ehe tĩ. Kapitã keruhū pe tamatarer matyr ame'ë ta jurujar katu ehe. Kūjã ka'u te'e ame'ë ta aja tĩ. Juru- jar katu ehe tĩ. Ame'ë ke rehe pesak tipe. Anĩ. Pehë py'a ke pemuruwak ym. (Ta'yr iapyr aja pehë tĩ.) Juã pandu ame'ë ke rehe pejurujar ym, a'erehe Tupã kotyhar ta aja pemuruwak ym tĩ — aja Jesu pandu.

Ma'eywa ty usakiha ta rehe har

(*Mak 12.1-12; Ruk 20.9-19*)

³³ Amō we pa'ihu ta pe Jesu pandu tĩ:

—Amō myja me'ë ma'e ke my aja ihë apandu ta. Pehendurahã! Amō sawa'e ixo. Kupixa ke a'e mondok. (Upa hapy.) Pe, ma'eywa'y rãkã ra'yr ke a'e jyty. Uwa'y rãkã ke. Kupixa rymy'y rupi a'e mukurar kurar. Pe, ma'eywa rykwer jo'okiha renda ke pykūi tĩ. Kupixa my'y pe myta mujã tĩ. (Ywate ame'ë ke mujã. Ame'ë ngi usakiha usak usak katu.) Upa mujã rahã, amō ta pe pandu: “Kupixa rehe pesak katu. I'a tyarō rahã, ko amō pehëma'e ta kÿ. Amō i'a ihëma'e ta kÿ” aja. “Ere” aja ame'ë ta pandu. Pe, pepaite kupixa jar usak te'e oho. (Paxia oho.)

³⁴ —I'a tyarō rahã, miasu ta ke kupixa jar mondo, ima'e kupixa pe. Kupixa usakiha ta ngi ma'eywa rykwer ke miasu ta jo'ok we ta tipe oho. ³⁵ Miasu ta ke usakiha ta pyhyk. Amō ke a'eta nupã riki. Amō ke jukwa. Amō rehe ita ke a'eta ombor. Mujan riki. Ijar pe me'ë ym te ma'e

rykwer ke. ³⁶ Amō miasu ta ke kupixa jar mondo tī. Mondo py, ame'ē 'ar koty te we hetaha mondo tipe. Ame'ē ta ke usakiha ta juja katu te mahy. Amō ke nupā. Amō ta ke jukwa. Aja riki. Ijar pe me'ē ym te ma'eywa rykwer ke.

³⁷ —Pe, a'ejōhar ta'yr ke kupixa jar mondo. “Ihē ra'yr rehe a'eta hendu katu ta, aja ihē akwa” aja a'e jupe. A'erehe ta'yr ke mondo tipe. ³⁸ Ta'yr rehe usakiha ta usak rahā, a'eta pandu pandu a'eta jupe: “Ko riki kupixa jar ra'yr. Ipái manō rahā, kupixa riki ima'e wan ta. Jajukwa ta peme'ē ke. Aja rahā, kupixa riki jandema'e wan ta” aja a'eta jupe. ³⁹ A'erehe a'eta pyhyk a'e ke. Pe, kupixa ngi hykýi raho. Pe, jukwa. Ta'yr ke jukwa.

⁴⁰ —Apo kupixa jar uhyk uwyr rahā, usakiha ta pe myja me'ē a'e ma'e ta my? — aja Jesu.

⁴¹ —Ame'ē jaxer ame'ē ta ke kupixa jar jukwa ta. Pe, amō ta pe a'e pandu ta: “Ihēma'e kupixa rehe pesak katu” aja ta. Pe, i'a tyarō rahā, ame'ē ta riki ma'eywa rykwer ke mowok ta. Kupixa jar pe ima'e rykwer ke me'ē ta — aja a'eta pandu ipe.

⁴² A'eta pe Jesu pandu:

—Aja ta riki. Pesarahā! Kuja Tupā je'ēha rehe panduha pesak katu riki. Kuja:

“Ita rehe har ita ok mujāha pandu: ‘Jaxer te'e kome'ē ita ke' aja.

Anī. Tupā pandu: ‘Peme'ē riki ok pyter wan mupu'am katu riki’ aja.

Aja jandema'e sawa'e te ma'eha riki. Katu te aja jakwa katu” aja panduha ihī.

⁴³ —A'erehe pehē pe ihē apandu. Je'ēha pyahu ke Tupā muwyr. Aja Tupā kotyhar ta aja pemuruwak tar ym. Peputar ym, a'erehe pehē ke a'e putar ym tī. Pe, amō awa ta pe a'e pandu ta: “Ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja. Ame'ē ta putar katu ta. Pe, katu ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e ta. Tupā putar aja a'eta ma'ema'e ta. ⁴⁴ [Kome'ē ita rehe ipy ke

amō tukwa rahā, ahy ta. Amō rehe ita u'ar rahā, mupe ta] — aja Jesu pandu.

“Ita rehe har” Jesu pandu rahā: “Juehe har” a'e pandu. “Ipy tukwa” aja pandu rahā: “Jesu ke amō ta putar ym” aja mujekwa. Amō rehe ita u'ar rahā, ame'ē ke Jesu mupyrara hū ta, aja a'e mujekwa katu.)

⁴⁵ Myja me'ē kupixa usakiha ta my, ame'ē ke Jesu pandu. Ame'ē rehe jundéu awa tama'e pa'ihu ta hendu rahā, a'eta rehe har Jesu pandu aja a'eta ukwa. Parise ta rehe har a'e pandu tī, aja a'eta ukwa tī. ⁴⁶ A'erehe a'eta parahy ehe, Jesu rehe. A'erehe Jesu ke a'eta pyhyk ta tipe. Heta ame'ē ta ngi a'eta kyje. Jesu riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e, aja heta ame'ē ta ukwa katu, a'erehe heta ame'ē ta ngi parise ta kyje. A'erehe Jesu ke pyhyk ym arahā.

Ta'yr riki jumendar ame'ē rehe har

(Ruk 14.15-24)

22 Ngā pe pandu rahā, myja me'ē ma'e ke my aja Jesu pandu pandu. Kuja:

² —Tupā pandu: “Ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja. Ame'ē ke putar ame'ē ta kuja riki. Amō rahā, sawa'e ixo. Kapitā keruhū a'e. Ta'yr riki jumendar, a'erehe imi'u ke ipái matyr. Huryha mujā. ³ Pe, miasu ta pe kapitā keruhū pandu. “Pepandu peho. Kwehe amō ta pe ihē apandu: ‘Ihē mi'u ke pe'u pejur’ aja. Ame'ē ta pe pepandu peho: ‘Pe'u pejur apo’ aja.” A'erehe miasu ta pandu oho tipe. Uwyr tar ym ngā.

⁴ —A'erehe amō miasu ta ke kapitā keruhū mondo. Kwehe pandu: “Pejur” ame'ē ta pe miasu ta pandu we ta oho tī. Kuja pandu ta: “Kapitā keruhū pandu: ‘Ihē mi'u ke upa amatyr hū. Tapi'iruhu upa ihē ajukwa. Tapi'iruhu ra'yr ixa ame'ē ke ajukwa tī. Upa amuka'ē riki. Myrape 'ar pe ihī apo. Ihē ra'yr jumendaraha rehe pesak pejur’ aja riki.” Aja

miasu ta pandu tipe. ⁵ Ame'ë rehe ngã hendu ym tí. Pe, ima'e ma'ema'e oho. Amõ riki kupixa pe paraky oho. Amõ riki ima'e muhepyha renda pe paraky oho. ⁶ Amõ ta riki miasu ta ke pyhyk. Pe, nupã hü. Pe, jukwa. ⁷ Ame'ë ukwa rahã, kapitã keruhũ riki parahy. A'erehe sonda ta ke a'e mondo. Pe, miasu ke jukwa, ame'ë ta ke sonda ta jukwa tí. Ame'ë ta rekoha ke sonda ta hany tí. Upa ukwái.

⁸—Pe, amõ miasu ta ke kapitã keruhũ mujy'ar. A'e pandu: “Jumendaraha rehe ihẽ mi'u ke ihẽ amatyr. Kwehe ihẽ apandu: ‘Pejur’ ame'ë ta uwyr rahã, katu ym ta tipe. Uwyr tar ym, putar ym, a'erehe u'u rahã, katu ym. ⁹ Apo awa rape rupi peho. A'ep amõ ta ke pemahem rahã, pepandu: ‘Kapitã mi'u matyriha rehe pe'u pejur’” aja kapitã keruhũ pandu. ¹⁰ A'erehe miasu ta oho. Awa rape rupi oho. Pe, ame'ë rupi wata ame'ë ta mujy'ar. Katu ame'ë ta ke a'eta mujy'ar. Jaxer ame'ë ta ke mujy'ar tí. Pe, jumendaraha renda ke mutyryhem.

¹¹—Uwyr ame'ë ta rehe kapitã keruhũ usak oho. Pe, amõ rehe usak. Ma'e mundeha nixói riki. (Jumendaraha rehe amõ oho rahã, ma'e mundeha katu ame'ë ke ijar me'ë ngã pe.) Ame'ë ke pyhyk ym. Putar ym, a'erehe munde ym. ¹² Kapitã keruhũ pandu ipe: “Sa'e! Jumendaraha rehe amõ oho rahã, ma'e mundeha katu ame'ë ke munde. (Ihẽ ame'ë, ame'ë ke nde eremunde ym.) Myja se nde erexe my?” aja ipe. Ame'ë sawa'e je'ë ym. ¹³ Pe, miasu ta pe kapitã keruhũ pandu: “Sawa'e po ke pepukwar. Ipyta ke pepukwar tí. Pe, soroka pe pembor. A'ep pytun. A'ep ahy ixo, a'erehe jixi'u hü ta. Ahy hü, a'erehe hãi ke su'u su'u rãi” aja kapitã keruhũ pandu — aja Jesu pandu.

“Ta'yr jumendaraha rehe oho” aja pandu rahã: “Tupã renda pe ohoha” aja mujekwa. “Ma'e mundeha katu ame'ë ke Tupã me'ë” aja pandu rahã: “Ipy'a juhyk”

aja mujekwa. Aja ym rahã, marã ka ym Tupã koty amõ ohoha.)

¹⁴ Pe, Jesu pandu tí:

—Heta te hü ame'ë ta pe Tupã pandu: “Ihẽ renda pe pejur” aja. Anĩ. Heta te hü ame'ë ta oho ym. Heta ym ame'ë ta rehe a'e katu usak. Ixotyhar ta jõ aja jo'ok riki — aja pandu.

Kapitã keruhũ pe tamatarer me'ë ame'ë rehe har

(*Mak 12.13-17; Ruk 20.20-26*)

¹⁵ Parise ta oho ingi. A'eta pandu pandu a'eta jupe. “Jesu pe ma'e ke japandu ta. Pe, je'ëha a'e jawy rahã, japyhyk ta” aja riki pandu pandu a'eta jupe. ¹⁶ A'erehe ima'e jumu'eha ta ke parise ta mondo. Jesu koty mondo. Ero kotyhar ta ke a'eta mondo tí. Ame'ë ta Jesu rehe uhyk. (Muka'u te'e tar katu, a'erehe katu ehe har pandu py.) Kuja pandu:

—Sawa'e! Ngã mu'eha nde. Jetehar te ke nde erepandu, ame'ë ke jakwa katu. Myja me'ë amõ ixoha ke Tupã putar, ame'ë rehe har jetehar nde eremu'e. Amõ ngi nde erekyje ym ha rupi nde eremu'e katu. Upa awa ta rehe juja katu te nde eresak, a'erehe nde erekyje ym ha rupi nde eremu'e katu. ¹⁷ Apo jande pe epandu. Myja me'ë nde erekwa my? Homa awa tama'e kapitã keruhũ pe tamatarer jame'ë rahã, katu my? Anĩ rahã, katu ym my? Myja me'ë jundéu awa ta je'ëha mujekwa my? “Pehẽ peme'ë katu” aja mujekwa my? “Peme'ë ym” aja mujekwa my? Myja my? Epandu jande pe — aja Jesu pe.

¹⁸ A'eta riki katu ym ame'ë ke ma'e tar katu, aja Jesu ukwa. A'erehe kuja a'e pandu:

—Mã! Mokõi pekwaha ta ke pehẽ! Ihẽ ke pemuka'u te'e tar katu. ¹⁹ Kapitã keruhũ pe tamatarer ke amõ me'ë. Ame'ë tamatarer ke ihẽ pe pemujesak — aja parise tama'e jumu'eha ta pe.

Tamatarer ke a'eta werur ipe. ²⁰Pe, Jesu pandu:

—Kome'ë tamatarer rehe awa'ã ihĩ my? Awa rer ngã mupinim ko my? — aja.

²¹—Homa awa tama'e kapitã keruhũma'e ke! Sesama'e riki — aja a'eta pandu. (Sesa riki homa awa tama'e kapitã keruhũ.)

A'erehe Jesu pandu:

—Aja rahã, kapitã keruhũma'e ke kapitã keruhũ pe peme'ë katu. Tupãma'e ke rahã, pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu ehe tĩ. Ame'ë riki ma'e ke peme'ë, ame'ëja saka — aja pandu.

²²Ame'ë ke rehe a'eta hendu rahã, pandu:

—Mã! Ukwa katu a'e! — aja.

Pe, a'eta oho ingi, Jesu ngi.

Ngã ke Tupã mukwera katu muhem ame'ë rehe har

(Mak 12.18-27; Ruk 20.27-40)

²³Jesu namõ parise tama'e jumu'eha ta pandu uwyr. Ame'ë wera rahã, sanduse ta uhyk ehe tĩ. Ame'ë ta manõha ngi amõ kwera ym te ta, aja ukwa ame'ë ta ke a'eta. ²⁴A'eta pandu:

—Sawa'e! Ngã mu'eha nde. Yman kuja Moise mujekwa:

“Sawa'e jumendar, pe, ta'yr ym ipe. Pe, manõ rahã, imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk. Pe, a'e ta'yr ipe.

Ame'ë ta'yr riki imu ambyr ra'yr aja saka ngã ukwa” aja Moise mujekwa.

²⁵—Apo ehendurahã! Se awa po wajar mokõi imu ta ixo kwe. U'ar py ame'ë ke jumendar. Pe, ta'yr ym ipe. Pe, manõ. A'erehe imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe tĩ. ²⁶Mokõihar aja tĩ. Sawa'e manõ tĩ. Ta'yr ym ipe tĩ. A'erehe imu mahapyrihar kũjã ke pyhyk tipe tĩ. Ame'ë aja tĩ. Manõ tĩ. Ta'yr ym ipe tĩ. Aja upa imu ta riki tĩ. Imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe tĩ. Pe, manõ tĩ. Ta'yr ym ipe tĩ.

²⁷Upa awa po wajar mokõi imu ta manõ.

Pe, kũjã manõ tĩ. ²⁸Apo epandurahã! Yman rahã, manõ ame'ë ta kwera katu uhem rahã, kũjã riki awa rakehar wan ta my? Se ixo rahã, upa imu awa po wajar mokõi riki pyhyk — aja sanduse ta pandu.

(“Manõ ame'ë ta kwera katu ta uhem” aja ukwa ame'ë ta ke muka'u te'e tar katu, a'erehe ame'ë panduha ke sanduse ta pandu.) ²⁹Pe, Jesu pandu:

—Mã! Tupã je'ëha pekwa ym. Tupãma'e pyrãtãha ke pekwa ym tĩ, a'erehe pehẽ je'ëha ke pejawy. ³⁰Yman rahã, ngã kwera katu uhem rahã, jumendar ym te ta awa. Ywa pe Tupã je'ëha rahoha ta ixo. Ame'ë ta aja ngã ixo ta tĩ. Jumendar ym te ta tĩ. ³¹Apo kweraha rehe har amujekwa ta. Tupã pandu ame'ë rehe har pekwa riki. Paper rehe pesak riki. Tupã pandu:

³²“Ihẽ rehe ipy'a ke Amarã moĩ moĩ katu. Isak aja tĩ. Jako aja tĩ. Ipy'a ke a'eta moĩ moĩ katu tĩ” aja Tupã.

—Pesarahã! Ixuwe ixo ame'ë ta jõ Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ katu. Manõ ame'ë ta anĩ. Aja rahã, Amarã ta'ã ixuwe katu aja te'e ta ixo 'y. Yman riki manõ. I'ã ixuwe katu aja te'e ta ixo 'y. A'erehe tapijar te'e we ipy'a ke moĩ moĩ katu Tupã rehe. A'erehe manõ ame'ë ta kwera katu ta kÿ, aja Tupã mujekwa katu — aja Jesu pandu.

³³Ame'ë ke rehe sanduse ta hendu rahã, pandu:

—Mã! Mu'e katu a'e — aja Jesu rehe har.

Moise je'ëha katu te me'ë ke ame'ë rehe har

(Mak 12.28-34; Ruk 10.25-28; 1 Juã 5.3)

³⁴Sanduse ta je'ëha ke Jesu mukanim, aja parise ta hendu. A'erehe a'eta jy'ar uwyr ehe. ³⁵Ame'ë ta ngi har amõ pandu ipe. Jesu je'ëha ke a'e mujawy tar katu, a'erehe kuja pandu ipe:

³⁶—Sawa'e! Ngã mu'eha nde. Moise je'êha ke jande jakwa jaxo. Ame'ê ngi har myja me'ê riki katu te me'ê ke my — aja Jesu pe.

³⁷ A'e pandu:

—Tupã rehe epy'a katu te. Aja te'eha ehe har ekwa ekwa katu exo. Nde py'a emoï moï katu ehe tí. Aja epy'a katu te ehe. ³⁸ Ame'ê riki Moise je'êha katu te ame'ê ke. Amõ 'ar koty te we katuha ame'ê. ³⁹ Mokõi katu te ame'ê ke ihê apandu py aja tí. Kuja. Ne namõ ixo ame'ê ta rehe epy'a katu. Nde juehe nde erepy'a katu, aja amõ ta rehe epy'a katu tí. ⁴⁰ Ame'ê mokõi riki katu te me'ê ke. Ame'ê mokõi rehe amõ hendu katu te rahã, upa katu te Moise je'êha rehe hendu katu, ame'êja saka — aja Jesu pandu parise ta pe. (“Ne namõ ixo ame'ê ta rehe ipy'a katu ta me'ê te'e” aja Jesu pandu rahã: “Upa amõ ta rehe ipy'a katu ta me'ê te'e” aja mujekwa katu.)

Kirisutu rehe har Jesu pandu

(Mak 12.35-37; Ruk 20.41-44)

⁴¹ Amõ parise ta jy'ar uwyr. Arahã kuja Jesu pandu ngã pe:

⁴²—Kirisutu rehe har, myja me'ê pekwa my? Awa rainõ ke a'e my? Myja ehe har pekwa my?

—Ndawi rainõ ke a'e, aja ehe har jakwa — aja parise ta pandu.

⁴³ Jesu pandu:

—A'e tÿ. Awa a'e tí. A'erehe Ndawi rainõ ke a'e. Amõ we tí. Tupã'ã mujekwa ame'ê ke Ndawi pandu: “Ihêma'e sawa'e te” aja Kirisutu pe. (Aja rahã, Tupã a'e tí.) Kuja Ndawi pandu:

⁴⁴ “Ihêma'e sawa'e te pe sawa'e te pandu: ‘Se ihê rake ewapyk eï. (Aja rahã, katu te ame'ê ke nde, aja amujekwa.) Ne ruwajan ta ke ihê amuputu'u ta.

Ame'ê ym rahã we, se ewapyk eï.

Nde rehe a'eta hendu ym rahã we, se ewapyk eï tí” aja Ndawi pandu.

⁴⁵—“Ihêma'e sawa'e te” aja Ndawi pandu. Aja rahã, Kirisutu riki ima'e sawa'e te aja mujekwa katu. (Aja rahã, a'e Tupã tí, aja Ndawi ukwa katu tí.) Aja jõ ym. A'e riki hainõ ke tí. (Aja rahã, awa a'e tí, aja mujekwa tí) — aja Jesu mujekwa.

⁴⁶ Jesu pe marã ka ym je'êha ke amõ mujywyriha. A'engi ma'e ke amõ ta pandu ym ipe.

Ma'e ke parise ta ma'ema'e, ame'ê rehe har

(Mak 12.38-39; Ruk 11.43; Ruk 11.46; Ruk 20.45-46)

23 Heta ngã pe Jesu pandu. Jumu'eha ta pe pandu tí:

²—Moise mupinim, ame'ê ke Moise je'êha mu'e ame'ê ta mujekwa ngã pe. Parise ta aja tí. Mujekwa ngã pe tí.

³ A'erehe a'eta mujekwa ame'ê ke rehe pehendu katu ta me'ê te'e. Ame'ê ta mu'e, aja pema'ema'e katu tí. Kuja jõ anĩ. Parise ta aja pema'ema'e ym. A'eta mujekwa, aja a'eta ma'ema'e ym. Mokõi ukwaha aja a'eta ixo. ⁴ A'eta mu'e ame'ê ke kuja pandu: “Mã peja jande jamu'e ame'ê ke pema'ema'e katu” aja riki. Ame'ê riki mã hãtã te hũ ma'eha. Ame'ê riki mã'e puhýi ame'ê ke xupe pe hupir raho, ame'êja saka. “Pehê namõ jama'e ta. Pehê rehe japy'a katu” aja pandu ym te parise ta. (Aja rahã: “Pehê namõ pehêma'e puhýiha ke jahupir ta” aja pandu ym te ta. Katu ym aja.) ⁵ Ma'e ke parise ma'e ixo rahã, ame'ê ke rehe amõ ta usak. Ame'ê ke a'eta putar katu. Amõ ta usak rahã: “Mã! Pehê katu” aja amõ ta pandu naĩ. Amõ we tí. Tupã je'êha ke paper rehe a'eta mupinim. Ame'ê ke mupu'a, pe, ijywa rehe pukwar. Ipykã pyter pe pukwar tí. Tiha ame'ê ke pukwar. (Aja rahã, Tupã rehe ipy'a ke moï moï katu, aja ukwaha naĩ.) Kamixa apyr rehe iham pukwar tí. Puku ame'ê ke pukwar. (Aja rahã, Tupã rehe ipy'a ke moï moï katu,

aja ukwaha naĩ.) ⁶Ngā mi'u matyriha ke amō mujā rahā, kapitā keruhū rake jō a'eta wapyk tar katu. Kapitā ta jupe. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe oho rahā, kapitā ta rake jō a'eta wapyk tar katu tī. “Jande katu te ame'ē ke jande” aja mujekwa tar katu naĩ. ⁷Muhepyha renda rupi wata ixo rahā: “Sa'e ta! Ko pexo. Katu putar” aja amō ta pandu. Ame'ē ke putar katu tī. A'eta pe amō ta pandu: “Ngā mu'eha pehē” aja a'eta putar katu tī.

⁸—Pehē anī. Ihēma'e jumu'eha ta ke pehē. Pehē pe: “Ngā mu'eha pehē” aja mā peja amō ta pandu ym ta me'ē te'e. Pehē riki pehē mu pehē juehe, a'erehe pehē pe: “Ngā mu'eha pehē” aja mā peja pandu ym. Peteī riki pehēma'e mu'eha. (Ihē ame'ē.) ⁹Kome'ē ywy keruhū pe har pe: “Ihē pái keruhū” aja pepandu ym ta me'ē te'e tī. Peteī riki pehē pái keruhū. Ywa pe har jō riki ame'ē, a'erehe ywy pe har pe pepandu ym: “Ihē pái keruhū.”

¹⁰Pehē pe: “Ihēma'e jar keruhū” aja mā peja amō ta pandu ym ta me'ē te'e. Peteī riki pehēma'e jar keruhū. Kirisutu jō riki pehēma'e jar keruhū. (Ihē ame'ē.)

¹¹Pehē pyter ngi har peteī riki katu te ame'ē ke aja putar rahā, mā peja amō ta rehe te'e paraky aja ixo. ¹²“Katu te” aja amō ukwa jupe rahā: “A'e katu ym” aja Tupā ukwa. “Katu ym ihē” aja amō ukwa jupe rahā: “A'e katu” aja Tupā ukwa — aja Jesu pandu.

Parise ta riki mokōi ukwaha reko ame'ē ta ke, aja Jesu pandu

(Mak 12.40; Ruk 11.39-42; Ruk 11.44; Ruk 11.52; Ruk 20.47)

¹³A'e pandu tī:

—Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Mā pehē ke Tupā mupyrara ta. Parise ta! Pehē ke aja tī. Tupā mupyrara ta tī. Upa pehē riki mokōi pekwaha namō pexo ame'ē ta ke pehē. “Ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja Tupā pandu. Parise ta! Pehē

anī. Ame'ē ke peputar ym. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Pehē aja tī. Peputar ym tī. Amō ta anī. Putar katu. Ame'ē ta ke pemuka'u te'e, a'erehe Tupā kotyhar ta aja muruwak ym. Ame'ē ta pe: “Anī. Pemuruwak ym” aja pepandu. Katu ym aja. Mā pehē ke Tupā mupyrara ta.

¹⁴—[Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Parise ta! Mā mokōi pekwaha namō pexo ame'ē ta ke pehē! Te'e peje'ē, pe, ixawa'e manō ame'ē rok ke pejo'ok te'e ingi. A'engi te'e pejo'okiha ke amō ta ngi pemukanim tar katu, a'erehe i'i we Tupā namō pepandu pandu tipe. Aja rahā, katu ame'ē ta ke pehē aja amō ta ukwaha naĩ. Mā pehē ke Tupā mupyrara ta. Amō ta 'ar koty te we pehē ke mupyrara ta.]

¹⁵—Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Parise ta! Mā upa pehē riki mokōi pekwaha namō pexo ame'ē ta ke pehē! Upa katu te ma'e ke pema'e, aja peteī jundéu awa ym ame'ē ke pehē kotyhar aja pemuruwak. Upa pemuruwak rahā, pehē 'ar koty te we a'e riki mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ke a'e. (Pehē 'ar koty te we ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ke apo 'y. A'erehe mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ke a'e.) Mā pehē johu Tupā mupyrara ta.

¹⁶—Parise ta! Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Pehē johu riki eha ym te ame'ē ta aja pehē. Pe, amō ta ke pehykíy peraho pexo. Kuja pemu'e:

“Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe itatawa ihī, aja pekwa. A'erehe jete katu te atu ihē apandu. A'erehe apandu ame'ē ke ihē ama'e ta” aja pekwa tī.

—Aja pandu rahā, itatawa rehe har pandu. A'erehe ame'ē panduha ke a'e ma'e te ta, aja pekwa. Anī. Jumu'eha renda keruhū jō pepandu rahā, amō koty pemu'e. Itatawa pandu ym. Kuja amō pandu:

“Tupā rehe jumu'eha renda keruhū pehī, aja pekwa. A'erehe jete katu te atu

ihē apandu. A'erehe apandu ame'ē ke ihē ama'e ta" aja pekwa tī.

—Aja pandu rahā, itatawa rehe har pandu ym. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e ta nahā my? Ma'e ym ta nahā my? Ukwa ym awa, aja pekwa. Aja pemu'e. Mā katu ym pemu'eha. ¹⁷ Mā! Eha ym te ame'ē ta aja pehē! Ma'e riki katu te my? Itatawa riki katu te my? Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū riki katu te my? Pesarahā! Jumu'eha renda keruhū riki katu te tiki. Ame'ē riki itatawa ke mukatuha, ame'ēja saka, a'erehe itatawa 'ar koty te we jumu'eha renda keruhū katuha. ¹⁸ Kuja pemu'e tī:

“Myrape 'ar pe ma'e hymba ke hany, Tupā pe. Ame'ē ke pekwa, a'erehe jete katu te atu apandu. Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'e katu ta” aja pekwa katu.

—Aja pandu rahā, hymba rehe har pandu. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e te ta, aja pekwa. Aja pemu'e. Myrape jō pandu rahā, anī. Ma'e ym ta nahā my. Ukwa ym awa. Kuja amō pandu:

“Myrape 'ar pe ma'e ke hany. Ame'ē myrape pehī, aja pekwa. A'erehe jete katu te atu apandu. A'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'e katu ta” aja pekwa katu tī.

—Aja pandu rahā, hymba rehe har pandu ym. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e ta nahā my? Ma'e ym ta nahā my? Ukwa ym awa, aja pekwa. Aja pemu'e. Mā katu ym pemu'eha. ¹⁹ Mā! Eha ym te ame'ē ta aja pehē. Ma'e riki katu te ame'ē ke my? Tupā pe hymba ke hany ame'ē ke katu te my? Myrape riki katu te ame'ē ke my? Pesarahā! Myrape riki katu te. Ame'ē riki ma'e hymba ke mukatuha, ame'ēja saka. ²⁰ A'erehe:

“Myrape 'ar pe ma'e ke hany, ame'ē myrape pehī, aja pekwa, a'erehe jete katu te atu ihē apandu. Ihē apandu

ame'ē ke ihē ama'e katu ta” aja pekwa tī.

—Aja pandu rahā, upa myrape 'ar pe moī, ame'ē ke pandu. Myrape ke amō pandu tī. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e ta me'ē te'e. ²¹ Pe, amō pandu:

“Tupā rehe jumu'eha renda keruhū pehī, aja pekwa. A'erehe jete katu te atu ihē apandu. Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'e katu ta” aja pekwa tī.

—Aja pandu rahā: “Tupā pete'e ixo, aja pekwa” aja pandu, ame'ēja saka. Tupā riki jumu'eha renda keruhū pe ixo, ame'ēja saka. Pe, jumu'eha renda keruhū ke amō pandu tī. A'erehe ame'ē panduha aja amō ma'e ta me'ē te'e tī. ²² Pe, amō pandu:

“Ywa pehī, aja pekwa, a'erehe jete katu te atu ihē apandu. A'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'e katu ta” aja pekwa katu tī.

—Aja pandu rahā, ywa pe Tupā ihī, aja amō ukwa. Wapyka ngi je'ēha mondo mondo, aja ukwa tī. A'erehe aja pandu rahā, ame'ē panduha aja ma'e ta me'ē te'e.

²³ —Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Parise ta! Mā! Mokōi pekwaaha namō pexo ame'ē ta ke pehē! Pehēma'e kupixa ngi ta'yr mi ma'e ke Tupā pe peme'ē me'ē. Pehē mi'u muhembykiha ke peme'ē. Ky'in. Ma'ero muhe'ē ame'ē ke. Aja peme'ē me'ē. Katu ame'ē. Amō we anī. Moise je'ēha katu te ame'ē ke rehe pehendū ym. Katu ame'ē ke amō ta pe pema'e ym. Amō ta rehe pepyrara ym pesak. Mā! Kuja riki katu te me'ē ke. Ma'e ke pepandu, aja pema'e ta me'ē te'e. Te'e peje'ē ym. Katu ame'ē ke amō ta pe pema'e ta me'ē te'e tī. Amō ta rehe pepyrara pesak ta me'ē te'e tī. Pehēma'e ta'yr mi Tupā pe pemujuwyr ta me'ē te'e tī. Mā! Upa aja pema'e ym. A'erehe pehē ke Tupā mupyrara ta. ²⁴ Eha ym te ame'ē ta aja pehē. Pe, amō ta ke pehykí per-aho aja saka. Pehē pekwaaha ke pemu'e,

a'erehe pehykýi peraho aja saka. Moise je'èha ta'yr te mi, ame'ë ke rehe pehendu katu. Moise je'èha katu te ame'ë ke rehe pehendu ym. Katu ym aja.

²⁵—Moise je'èha mu'e ame'ë ta! Parise ta! Mā! Mokōi pekwaha namō pexo ame'ë ta ke pehē. Kúí soroka ke pejuhyk katu. Ita rekúí ra'yr soroka aja tī. Soroka ke pejuhyk tī. Jywī pe anī. Upa ma'e ka'u te'eha pehī. Ame'ëja saka pehē. Pehē pejahuk riki. Soroka jō pekutuk katu. Pehē py'a pe upa ma'e peka'u te'eha pehī, ame'ëja saka. (Pehē py'a juhyk ym, aja pexo.) Amō tama'e ke pemukanim peraho. Ame'ë namō pexo. Katu ym aja. Amō ta rehe pekyty'ym tī. Mā! Pehē ke Tupā mupyrara ta. ²⁶Parise ta! Eha ym te ame'ë ta aja pehē! Jywī ke pekutuk py, aja pexo. (Aja rahā, pehē py'a juhyk, aja pexo ta.) Aja rahā, soroka xi'a ym ta tī, aja pexo tī. Pehē py'a pe ma'e katu ame'ë ke pekwa pekwa pexo. Aja rahā, upa juhyk, ame'ë ta aja pexo ta tī.

²⁷—Moise je'èha mu'e ame'ë ta! Parise ta! Mā! Pehē ke Tupā mupyrara ta! Mokōi pekwaha namō pexo ame'ë ta aja pehē tī. Kangwerupa pe ita ke amō mupu'am. “Ko kangwerupa” aja mujekwa. Ame'ë ke amō mutuwyr. Amō usak rahā, katu aja ukwa. Ywy jywī pe ixangwer heta ihī. Inēha pehī tī. ²⁸Aja saka riki pehē. Pehē rehe amō usak rahā, katu, aja ukwaha naī. (Kangwerupa pe ita pehī, ame'ëja saka.) Pehē py'a riki upa peka'u te'eha ihī. (Ywy jywī pe ixangwer pehī, ame'ëja saka.) Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Mokōi pekwaha namō pexo ame'ë ta ke pehē — aja Jesu pandu.

**Parise ta ke Tupā mupyrara
ta, ame'ë rehe har**

(Ruk 11.47-51)

²⁹A'e pandu tī:

—Moise je'èha mu'e me'ë ta! Parise ta! Pehē katu te aja pekwaha pehē jupe! Anī. Jaxer ame'ë ta ke pehē! Mā! Pehē

ke Tupā mupyrara ta! Mokōi pekwaha namō pexo ame'ë ta ke pehē. Ymanihar Tupā je'èha pandu ame'ë ta kangwer 'ar pe ngā ukwaha pemupu'am. Ita ke pemupu'am. Ymanihar katu ame'ë ta kangwer 'ar pe ngā ukwaha pemupu'am tī. Ngā harāi ym, ame'ë ukwaha ke. Ame'ë ke pemukatu. Aja rahā, ngā pandu: “Mā! Katu te” aja. ³⁰Pe, pepandu: “Jande ramūi namō jaxo ta tipe rahā, a'eta ma'e, aja jama'e ym ta tipe. Ymanihar ta aja Tupā je'èha pandu ame'ë ta ke jajukwa ym ta tipe tī” aja pepandu. ³¹Mā! Aja rahā, jukwaha ta rainō ta ke pehē, aja pepandu. Tupā je'èha pandu ame'ë ta ke pehē ramūi ta jukwa. Ame'ë jukwaha ta rainō ta ke pehē. (Aja rahā, ame'ë ta aja pema'e ta tī, aja pepandu.) ³²Pehē ramūi ta aja tapijar te'e we ma'e peka'u te'eha ke pema'e apo tī. Mā peja pehē ramūi ma'eha ke pemumbarahā! Ihē riki Tupā je'èha apandu, ame'ë ke ihē tī. Ihē ke pejukwa ta. Aja rahā, pehē ramūi ta ma'eha ke pemumba ta tī, aja ta tī.

³³—Mbói aja pehē tī! Mbói ra'yr aja pehē tī! Amō ke mbói ahy su'u rahā, mahy, aja amō ta ixoha ke pemujaxer riki. Katu ym aja. Mupyraraha renda pe pehē ke Tupā mupyrara ta. Marā ka ym pehemihā.

³⁴—Ko apandu pehē pe. Pehē koty Tupā je'èha pandu ame'ë ta ke ihē amondo ta. Ukwa katu ame'ë ta ke ihē amondo ta tī. Tupā je'èha mu'e ame'ë ta ke ihē amondo ta tī. Ame'ë ta ngi har amō amō ke pejukwa ta. Amō ta ke myra ngā mupia ame'ë ke rehe pejukwa ta tī. Amō ta ke jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pemupirok hū ta tī. Hok ngi amō ta ke pemujan ta pemondo. Amō amō ok ta rupi pemujan ta pemondo. ³⁵⁻³⁶Aja rahā, pehē ke Tupā mupyrara ta. Yman katu ame'ë ta ke amō ta jukwa. Ame'ë ta ke Tupā mupyrara ta. Pehē riki upa katu te ame'ë mupyraraha ke

pepyhyk ta. Ambéu riki katu ame'ë ke a'e. A'e ke amō jukwa. A'engi amō amō heta katu ame'ë ta ke pehë ramūi ta jukwa. Pe, a'ejōhar Sakari rehe uhyk. A'e ke pejukwa tī. Mbaraki ra'yr ke a'e. Aja upa katu te jukwa ame'ë ta ke Tupā mupyarara ta. Ame'ë mupyaraha ke pehë aja amō ta pyhyk ta tī. Pehë ke Tupā mupyarara ta. Ko jetehar te apandu pehë pe. Yman katu ame'ë ta ke amō ta jukwa. Upa katu te ame'ë jukwaha mupyaraha ke pehë aja ame'ë ta pyhyk ta tī — aja Moise je'ëha mu'e ame'ë ta pe Jesu pandu. Parise ta pe pandu tī.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kapy katu te ame'ë ke ihī. Myrape ihī tī. Ame'ë mokōi pyter pe Sakari ke amō jukwa. Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, ame'ë myrape 'ar pe hymba ke hany. (A'ep ixo rahā, a'e ke jukwa ym ta me'ë te'e. Anī. Jukwa riki. Katu ym aja.)

Jerusarē ok ta pe har ta rehe Jesu ipy'a katu

(Ruk 13.34-35)

³⁷ Jesu pandu tī:

—Mā! Jerusarē ok ta pe har ta! Tupā je'ëha pandu ame'ë ta ke pejukwa. Tupā muwyr ame'ë ta ke ita pe pejapi. Aja pejukwa. Pehë rehe ihë jywa ke ihë aman tar katu tipe. Sapukái ra'yr ta ke ipypo wyr pe imāi moī. Aja saka pehë rehe ihë apy'a katu tipe. Anī. Peputar ym ihë ke. ³⁸ A'erehe pehëma'e Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke ngā hijar ta oho. (A'ep jy'ar ym te ta ngā tī.) ³⁹ Ko apandu pehë pe. Apo har ihë rehe pesak ym te ta. “Jandema'e sawa'e te je'ëha rupi tur ame'ë rehe mā peja Tupā usak katu” aja pepandu rahā jō, ihë rehe pesak ta tī — aja Jesu pandu.

Tupā rehe jumu'eha renda keruhū ke amō ta mujaxer ta

(Mak 13.1-2; Ruk 21.5-6)

24 Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi Jesu uhem oho. Uhem ixo rahā, jumu'eha ta pandu ipe:

—Esarahā! Mā! Katu jumu'eha renda keruhū ke — aja ipe.

² Jesu pandu:

—A'e tī. Pesak katu ehe apo. Yman rahā nixói ta. Ko apandu pehë pe. Peme'ë ke amō ta upa mujaxer ta kī. Ita mokōi mokōi ihī ym te ta. Upa katu te ita ke amō ta ombor ta. Aja rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha keruhū muhāi ta — aja jumu'eha ta pe.

Ngā mupyaraha ame'ë rehe har

(Mak 13.3-13; Ruk 21.7-19; 1 Petu 1.6-7; 1 Petu 2.19; 1 Petu 3.14; 1 Petu 4.12-16)

³ Jumu'eha renda keruhū ngi uhem rahā, ywy'ā 'ar pe jupir oho. Ywy'ā rer Oriwéi ty. A'ep Jesu wapyk uī. Pe, amō ta nixói rahā, jumu'eha ta jō pandu uwyr ipe. A'eta pandu:

—Myja rahā, ita mokōi mokōi ihī ym ta my? Emujekwa jande pe. Ma'e uhyk rahā, nde erejywyr ta, aja jakwa ta my? Ma'e uhyk rahā, 'ar rehe angaha uhyk ta, aja jakwa ta my tī? — aja Jesu pe.

⁴ A'e pandu:

—Pesak katu kī! Mā peja pehë ke amō ta muka'u te'e ym. ⁵ Heta uwyr ta. “Jesu je'ëha rupi ihë ajur” aja pandu te'e ta. “Ko Kirisutu ihë. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke ihë” aja pandu te'e ta tī. Pe, heta ngā ke a'eta muka'u te'e ta. ⁶ Jumai ha tyapuha ke pehendu ta. “Paite amō ta jumai ixo” aja pehendu ta tī. Pemukahem ym ingi. Aja jumaiha uhyk ta. Uhyk rahā, 'ar rehe angaha uhyk ym we rī. ⁷ Amō amō ywy pe har ta jumai mai ta ngā juehe. Kapitā keruhū riki amō kapitā keruhū namō jumai mai ta. Amō amō ywy pe ngā mi'u nixói te ta. Amō

amō ywy katak hū ta. ⁸Upa aja riki ahy py, ame'ēja saka. Kūjā imembyr u'ar tate rahā, ahy py. Aja ahyha mangaha riki. I'i we rahā, ahy te ta. (Aja rahā, amō we mupyraraha uhyk ta, aja mujekwa katu.)

⁹—'Ar rehe angaha uhyk ym rahā we pehē ke amō ta pyhyk ta. Sonda ta koty pehē ke mondo ta. Pehē ke a'eta mahy ta. Pehē ngi har amō amō ke a'eta jukwa ta tī. Ihē kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rehe ngā parahy ta. Putar ym ta tī.

¹⁰Arahā, ihē rehe jurujar katuha ke heta hijar ta. Pe, ame'ē ta sonda ta pe pandu ta: “Pehī. Peme'ē riki Jesu kotyhar ta ke tī. Pepyhyk peho” aja. Ame'ē ta parahy ta ngā juehe tī. ¹¹Pe, heta Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ran uwyr ta. Heta hū ngā ke ame'ē ta muka'u te'e hū ta. A'erehe ihē rehe jurujar katuha ke hijar ta. ¹²Ma'e ka'u te'ēha ke i'ar koty te we ohoha. Pe, Tupā rehe ipy'a katuha hijar hijar ta oho. ¹³Pe, a'ejōhar rehe tapijar te'e we ihē rehe jurujar katu rahā, ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. ¹⁴Tupā koty ipy'a ke amō muruwak rahā, ame'ē pe: “Ihē kotyhar ke nde” aja Tupā pandu ta. Ame'ē myrandu katu ke kome'ē ywy keruhū rupi ihē kotyhar ta pandu pandu ta oho. Upa ngā hendu ta. Aja rahā jō 'ar rehe angaha uhyk ta — aja Jesu mujekwa.

Ahyha keruhū ngā rehe uhyk ta

(Mak 13.14-23; Ruk 21.20-24)

¹⁵'Ar rehe angaha uhyk ta, ame'ē rehe har Jesu pandu tī:

—Ma'e jaxer ai te ame'ē rehe pesak ta tī. Tupā rehe ngā jumu'ēha renda keruhū pe ixo ta. Kapy katu te ame'ē pe ixo ta. Ame'ē rehe har Ndanie mupinim yman. A'e riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e tī. [Kome'ē paper rehe amō usak rahā, mā peja ekwa katu exo.] ¹⁶Ame'ē jaxer ai te ame'ē rehe ngā usak rahā, mā peja ywy'ā koty kanim ujan oho. Jundéi ywy pe har ta kanim ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.)

¹⁷—Hok kupe 'ar pe amō ixo rahā, mā peja hok wyr pe ima'e ke pyhyk ym oho. (I'i pyta ym.) Pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.) ¹⁸Kupixa pe amō paraky ixo rahā, mā peja hok pe jywyr ym oho. Kamixa pyhyk ym oho. Pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.)

¹⁹—Ame'ē 'ar rahā, ipusu pe imembyr ixo, ame'ē ta pyrara ta ixo. (Marā ka ym pahar ujaniha.) Imembyr pe kamby me'ē, ame'ē ta pyrara ta ixo tī. (Marā ka ym pahar ujaniha.) ²⁰Tupā namō pepandu katu: “Aman ndy'ar rahā anī. (Aman heta rahā, jande jajan tar ym)” aja. Kuja tī. “Jundéu awa tama'e putu'u 'ar rahā anī. (Arahā jundéu awa ta wata ym riki)” aja Tupā namō pepandu. ²¹Ame'ē jaxer ai te ha 'ar rahā, ngā pyrara te hū ta. Arahā jō pyrara te hū ta. Aja pyraraha ke amō ukwa ym riki. Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā ame'ē ngi har, aja pyrara te ha nixói. Pe, yman rahā, aja uhyk ym ta tī. Arahā jō pyrara te hū ta ngā.

²²—Arahā jō aja ahyha keruhū 'ar ke Tupā muheta ym. Aja ym rahā, nixói te ta awa. Upa manō ta. Tupā kotyhar ta ixo. A'erehe ahyha keruhū 'ar ke a'e muheta ym ta. ²³Pe, pehē pe amō pandu: “Pesarahā! Kirisutu kotete ixo” aja. Ame'ē rehe pejurujar ym. Amō pandu: “Pesarahā! Kirisutu paite ixo” aja. Ame'ē rehe pejurujar ym tī. ²⁴Kirisuturan uhyk ta. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ran uhyk ta tī. Marā ka ym amō ma'ēha, ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e ta tī. Aja Tupā kotyhar ta ke muka'u te'e tar katu. ²⁵Pehendu katu! Aja uhyk ym rahā we, pehē pe upa ihē apandu. Upa ihē amujekwa ko. ²⁶Pe, amō ta pandu ta pehē pe. “Pesarahā! Awa nixói te ame'ē pe a'e ixo” aja. Ame'ē rehe pejurujar ym. (A'ep peho ym.) Amō pandu: “Pepaite a'e kanim ixo” aja. Ame'ē rehe pejurujar ym tī.

²⁷—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Yman rahā, ihē ajywyr ajur rahā, upa ngā ukwa katu ta. Tupā pirāha muwera rahā, warahy uhemihā koty ixo ame'ē ta ukwa katu. Warahy u'ariha koty ixo ame'ē ta ukwa katu tī. Upa katu te awa ta ukwa katu. Aja ihē ajywyr ajur rahā, upa katu te awa ta ukwa katu ta tī. ²⁸ Pesarahā! So'o inem ame'ē ke pehī rahā, pahar xumukape ukwa katu. (Pe, j'y'ar oho ehe.) Aja ihē ajywyr ajur rahā, upa katu te awa ta ukwa katu te ta tī — aja Jesu pandu.

Jesu jywyrriha rehe har

(Mak 13.24-27; Ruk 21.25-28; 2 Tesaron 1.7; 2 Petu 3.10; Apokarip 1.7)

²⁹ A'e pandu tī:

—Ame'ē ahyha keruhū 'ar upa rahā, amō we mâte ma'e uhyk ta. Warahy uwe ta. Jahy wera ym ta tī. Ywa ngi jahy rata u'ar u'ar ta tī. Ywa pe ihī ame'ē ke Tupā mukatak hū ta. ³⁰ Ame'ē upa rahā, ihē ajywyrriha ukwaha ke ywa pe ihē amoī ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ywa takāxīha 'ar pe ihē ajywyr ta ajur. Tupāma'e pyrātāha namō ajur ta. A'e katu te ha namō ajur ta tī. Pe, ihē rehe kome'ē wyy keruhū pe har ta usak rahā, jixi'u ta. (“Jande ke mupyrara ta apo” aja ukwa, a'erehe jixi'u ta.) ³¹ Tupāma'e jumi'a keruhū tyapu ta. Tupā riki ima'e je'ēha rahoha ta ke muwyr ta. Upa katu te kome'ē wyy keruhū rupi muwyr ta. Pe, upa katu te Tupā kotyhar ta ke a'eta muj'y'ar ta — aja Jesu pandu.

Jesu jywyrriha ke ma'eywa'y mujekwa ta ngā pe

(Mak 13.28-31; Ruk 21.29-33)

³² A'e pandu tī:

—Ihē ajywyrriha ke ma'eywa'y mujekwa ta pehē pe. Sik'y ke. Hākā rehe hokyr uhem rahā, warahy haku Tate, aja pekwa. ³³ Aja ihē ajywyrriha riki. Ihē apandu ramō, ma'e warahy uwe. Ma'e

jahy rata ta katak. Upa aja pesak rahā, ihē riki ajywyr Tate, aja pekwa katu ta tī. (Hākā rehe hokyr uhem, ame'ēja saka.) ³⁴ Pesarahā! Apandu katu pehē pe. Amō ihē kotyhar ta pyrara hū ta ixo. Upa aja me'ē uhyk ta kŷ. Manō ym ta rī. Upa usak ta. (Anī. Tapijar te'e we ihē rehe jurujar katu ta rī.) ³⁵ Ywa upa kanim ta. Kome'ē wyy keruhū upa kanim ta tī. Ihē apandu ame'ē ke anī. Ame'ē ke kanim ym te ta. (Aja ihē je'ēha rehe jurujar katu ame'ē ta tapijar te'e we ixo ta kŷ.) Apandu, aja me'ē upa katu te uhyk ta kŷ — aja Jesu pandu.

Myja rahā Jesu jywyr ta my?

(Mak 13.32-37; Ruk 12.35-40; Ruk 17.26-30; Ruk 17.34-36; 1 Tesaron 5.2-3; 2 Petu 3.1-15)

³⁶ A'e pandu tī:

—Myja rahā, ihē ajywyr ta my? Ma'e wera rahā, ajywyr ta my? My warahy rahā, ajywyr ta my? Ame'ē ke ukwa ym awa. Ywa pe ixo Tupā je'ēha rahoha ta ukwa ym tī. Ihē riki akwa ym tī. Ihē pái jō ukwa katu. ³⁷ Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ajywyrriha riki kuja. Yman Noe ixo. Arahā aja saka tī. ³⁸ Y keruhū upa ngā ke jukwa. Kuja riki. Y keruhū uhyk Tate rahā, aja te'eha ngā ixo. Amō ta kekar oho. Pe, so'o ke jukwa rahā, ame'ē ke u'u riki. Sawa'e ta kūjā ta ke pyhyk. Kūjā ta sawa'e ta ke pyhyk tī. Aja te'e ngā ixo. Jarusu keruhū pe Noe ixe ym rahā we, aja te'e ngā ixo. ³⁹ Y keruhū uhyk ta, aja ngā harō ym. Pe, y keruhū uhyk rahā, upa katu te y jukwa. Aja ihē ajywyr rahā, ngā harō ym rahā, ihē ajywyr ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. ⁴⁰ —Ihē ajywyr rahā, kuja ta tī. Kupixa pe mokōi sawa'e ta paraky ixo. Peteī pyta ta a'ep. Amō ke Tupā je'ēha rahoha ta raho ta. ⁴¹ Paratu rok pe mokōi kūjā ta paraky u'am. Peteī pyta ta a'ep. Amō ke Tupā je'ēha rahoha ta raho ta. ⁴² A'erehe pesak katu pexo. Peta kŷ. Ihē ajywyrriha

angaha ke pekwa ym. A'erehe pesak katu pexo. Ihē riki pehēma'e sawa'e te. ⁴³ Ma'e mukaniha uwyr ame'ē ke ok jar ukwa rahā, ukwer ym ta tipe. Harō ta tipe. Hok pe mukaniha ixē tate rahā, a'e ke ok jar mujan ta tipe mondo. ⁴⁴ A'erehe pesak katu pexo. Peta kŷ. Peharō ym pexo rahā, ihē ajoywyr ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur — aja Jesu pandu.

Miasu katu me'ē ke.

Katu ym ame'ē ke tī.

(Ruk 12.41-48)

⁴⁵ (Miasu katu ame'ē ta aja ixotyhar ta ixo ta me'ē te'e tī. Aja Jesu mu'e tar katu.) A'erehe a'e pandu:

—Myja me'ē miasu riki ukwa katu ame'ē ke my? Myja me'ē miasu riki ijar pandu ame'ē ke ma'ema'e katu my? Ko apandu ta. Amō miasu pe ijar pandu: “Amō miasu ta rehe esak esak katu exo. Myahy rahā, a'eta mi'u ke eme'ē me'ē katu a'eta pe” aja ijar. Pe, ijar paxia oho. ⁴⁶ Pe, ijar pandu, aja miasu ma'ema'e ixo. Hok pe jywyr rahā, ame'ē ke rehe ijar usak. Aja rahā, ame'ē miasu hury katu ta. ⁴⁷ Pesarahā! Ihē apandu pehē pe. Ame'ē miasu pe kuja ijar pandu ta: “Katu ame'ē ke nde. Upa katu te ihēma'e ke rehe nde eresak eresak katu ta apo 'y” aja ta.

⁴⁸ —Aja ym rahā, katu ym. Miasu katu ym ame'ē ke rahā, kuja jupandu jupe: “Ihē jar pepaite oho. Yman rahā jywyr ta” aja jupe. ⁴⁹ Pe, amō miasu ta ke a'e nupā nupā ta. Pe, jaxer ame'ē ta namō ma'e ke a'e u'u hū ta uī. Kawī ngi ka'u, ame'ē ta namō u'u uī. Ka'u tī. ⁵⁰ Pe, ijar rehe harō ym rahā, ame'ē wera rahā, ijar jywyr ta. “Apo jywyr ym we ta rī” aja pandu rahā, pahar ijar jywyr ta. ⁵¹ Ame'ē miasu jaxer ame'ē ke ijar pirok hū te ta. Mokōi ukwaha ta ke amō ta mupyrara hū, aja ame'ē miasu ke ijar mupyrara hū ta tī. (Ahy te hū,) a'erehe jixi'u hū ta. (Ahy te hū,) a'erehe hāi ke su'u su'u ta tī — aja Jesu pandu. (A'erehe miasu katu

aja Jesu jywyrriha rehe ixotyhar ta harō katu ta me'ē te'e tī.)

Jande popa kūjātāi ta rehe har

25 Jesu pandu tī: —Ihē ajoywyr rahā, kuja riki Tupā ma'eha. Awa riki inamō ixo ta my? Awa riki inamō ixo ym te ta my? Ame'ē ke amujekwa ta. Kuja. Amō rahā, jande popa kūjātāi ta ixo. Pytun rahā, araparin ke kūjātāi ta raho. Sawa'e jumendar ame'ē rehe usak oho. ² Awa po wajar peteihar upa kūjātāi ta ukwa katu ame'ē ta ke. Amō awa po wajar peteihar upa anī. Ukwa katu ym riki. ³⁻⁴ Awa po wajar peteihar upa kūjātāi ta riki ukwa katu ame'ē ta ke a'eta. A'erehe araparin raho rahā, amō hyru pe tykwer tyryhem raho. Amō kūjātāi ta anī. Ukwa katu ym ame'ē ta ke a'eta. A'erehe araparin raho rahā, amō hyru pe tykwer raho ym. ⁵ Sawa'e jumendar ame'ē ke pyta we rī. Uhyk ym we rī. I'i hū pyta. A'erehe kūjātāi ta pyhī hū. Pe, ukwer tī.

⁶ —Pytun pyter pe amō pandu: “Petur. Sawa'e jumendar ta ame'ē ke petur. Peho. Pesak pehorahā!” aja riki. ⁷ Upa kūjātāi ta upak. Pe, araparin hapu tī. ⁸ Pe, kūjātāi ukwa katu ame'ē ta pe amō ta pandu. Ukwa katu ym ame'ē ta pandu: “Jandema'e araparin uwe tate. Jande pe tykwer pemuwyr we mi” aja. ⁹ “Anī. Pehē pe jame'ē rahā, jandema'e uwe ta tī. Upa jande pe uhyk ym tykwer. Muhepyha renda pe pejo'ok peho” aja ukwa katu ame'ē ta pandu.

¹⁰ —A'erehe ukwa katu ym ame'ē ta jo'ok oho. A'eta nixōi rahā, sawa'e jumendar ame'ē ke uhyk uwyr. Awa po wajar peteihar upa kūjātāi riki araparin hapu, aja ixo. Pe, sawa'e namō ixē oho. Ngā mi'u matyr ame'ē rehe ixē oho. Huryha rehe ixo katu. Upa ixē rahā, hukwen ke amō kynda katu.

¹¹ —I'i rahā amō kūjātāi ta uhyk uwyr tī. “Sa'e! Hukwen epirar jande pe” aja

riki. ¹²“Anĩ ta. Pehē ke ihē akwa ym” aja sawa'e jumendar ame'ē ke pandu — aja Jesu pandu.

¹³A'e pandu tĩ:

—Aja riki ihē ajywyriha. Myja rahā, ihē ajywyr ta my? Ame'ē ke pekwa ym. My warahy rahā, ihē ajywyr ta my? Ame'ē ke pekwa ym tĩ. A'erehe pesak katu kŷ. Peharō katu pexo — aja jum'u'eha ta pe.

Mahapyr miasu ta ame'ē rehe har

(Ruk 19.11-27)

¹⁴Jesu pandu tĩ:

—Ihē apandu ame'ē ke ihē kotyhar ta ma'ema'e katu rahā, ma'e katu ame'ē ke ihē ame'ē me'ē ta a'eta pe. Ame'ē rehe har amujekwa ta apo. Kuja riki. Amō sawa'e ixo. Pepaite paxia tate rahā, miasu ta pe a'e pandu: “Upa ihēma'e ke rehe pesak” aja. ¹⁵Pe, tamatarer ke a'e me'ē me'ē. Amō miasu pe 5.000 itatuwyр tamatarer me'ē. Amō pe 2.000 itatuwyр tamatarer a'e me'ē. Amō pe 1.000 itatuwyр tamatarer a'e me'ē. Miasu ta ma'eha ukwa katuha, aja ijar me'ē me'ē. Upa me'ē rahā, pepaite paxia oho.

¹⁶—Kuja, 5.000 itatuwyр tamatarer pyhyk, ame'ē miasu pahar oho. Ame'ē tamatarer namō muhepy hepy. Pe, muheta. Amō 5.000 itatuwyр tamatarer pyhyk. (A'erehe 10.000 hetaha apo 'y.)

¹⁷Aja amō miasu tĩ. Kuja, 2.000 itatuwyр tamatarer pyhyk ame'ē ke. Tamatarer namō a'e muhepy hepy tĩ. Pe, muheta tĩ. Pe, amō 2.000 itatuwyр tamatarer ke a'e pyhyk. (A'erehe 4.000 hetaha apo 'y.) ¹⁸Amō miasu anĩ. 1.000 itatuwyр tamatarer pyhyk ame'ē ke. Ywykwar ke a'e pykũi oho. Pe, ijarma'e tamatarer ke a'ep a'e mou. Jupyk tĩ.

¹⁹—Yman rahā, miasu jar jywyр uwyr. Pe, miasu ta ma'ema'eha ke a'e ukwa ta. ²⁰Kuja, 5.000 itatuwyр tamatarer pyhyk, ame'ē miasu uhyk py. Ijar pe 5.000 itatuwyр tamatarer ke a'e mujwyр. A'e

pandu: “Sawa'e! Kuja 5.000 itatuwyр tamatarer ihē pe nde ereme'ē. Esarahā! Ko amō 5.000 itatuwyр tamatarer ke ihē apyhyk. Amuheta riki. A'erehe ko 10.000 hetaha kohĩ” aja ijar pe. ²¹“Mā! Katu! Nde katu. Ihē apandu ame'ē ke nde erema'ema'e katu. Ta'yr mi tamatarer namō nde ereparaky. Apo heta ame'ē namō nde ereparaky ta. Ejur. Ihē rury katu riki. Aja nde rury katu nde erexo tĩ” aja ijar ipe.

²²—Pe, amō miasu uhyk uwyr tĩ. Kuja, 2.000 itatuwyр tamatarer pyhyk ame'ē ke a'e. A'e pandu: “Sawa'e! Kuja, 2.000 itatuwyр tamatarer ihē pe nde eremuwyр. Ame'ē kohĩ. Esarahā! Amō we 2.000 itatuwyр tamatarer ke ihē apyhyk. Amuheta riki. A'erehe ko 4.000 hetaha kohĩ” aja ijar pe. ²³“Mā! Katu! Nde katu. Ihē apandu ame'ē ke nde erema'ema'e katu. Ta'yr mi tamatarer namō nde ereparaky. Apo heta ame'ē namō nde ereparaky ta. Ejur. Ihē rury katu riki. Aja nde rury katu nde erexo tĩ” aja ijar ipe.

²⁴—Pe, kuja, 1.000 itatuwyр tamatarer pyhyk, ame'ē miasu uhyk uwyr tĩ. Pandu: “Sawa'e! Amō rehe nde erepyrara nde eresak ym ame'ē ke nde, aja akwa. Amōma'e kupixa ngi ma'e ke nde ere'u. Nde erejytym ym, ame'ē kupixa ngi. Amōma'e ke nde erematyr tĩ. Nde erejytym ym ame'ē ke, amō riki jytym. (Aja rahā, amō riki paraky ame'ē ke nde erepyhyk.) ²⁵Nde ngi ihē akyje. A'erehe nema'e tamatarer ke ywykwar pe ihē amukanim araho. Esarahā! Ko 1.000 itatuwyр tamatarer nema'e ke” aja ijar pe. ²⁶Ame'ē ke rehe hendu rahā, ijar pandu ipe: “Mā! Nde katu ym! Jyty'ym ame'ē ke nde. Ihē ajytym ym, ame'ē kupixa pe har ma'e ke ihē a'u. Ihē ajytym ym, amō jytym ame'ē ke ihē amatyr, aja nde erekwa katu. Amō paraky ame'ē ke ihē apyhyk, aja nde erekwa katu. ²⁷Aja rahā, tamatarer

renda pe ihēma'e tamatarer ke nde eremupyta ta me'ē te'e. Aja rahā, amō ta riki ihēma'e tamatarer namō paraky ta tipe. Aja muheta ta tipe. Aja rahā, ihē azywyr rahā, i'ar koty te we ihēma'e tamatarer muheta ta tipe” aja ijar pandu. ²⁸Pe, amō miasu pe ijar pandu tī: “Tamatarer ejo'ok ingi. Miasu katu ym ame'ē ke ngi ejo'ok. Pe, 10.000 hetaha namō ixo ame'ē pe eme'ē. ²⁹Ma'e ta'yr mi ame'ē namō amō ma'ema'e rahā, amō we hū amō me'ē ta ipe. Aja rahā, ima'ehū ta. Pe, ma'e ta'yr mi ame'ē namō amō ma'ema'e ym rahā, ame'ē ta'yr mi ame'ē ke amō jo'ok ta ingi. Aja rahā, nixói te ta ima'e ke. ³⁰Apo kome'ē miasu jaxer ame'ē ke embor eho, soroka pe. Pytuniha renda pe embor. A'ep ahy ta. A'erehe jixi'u ta. Ahy te ta, a'erehe hāi ke su'u su'u ta” aja ijar pandu — aja Jesu pandu.

(Aja Tupā kotyhar ta ma'ema'e ta me'ē te'e tī. Ma'e ke Tupā me'ē, ame'ē namō ma'ema'e katu ta me'ē te'e tī.)

**Ngā ke Jesu mupyrara
ta, a'ejōhar ame'ē ke**

(*Apokarip 20.11-14*)

³¹ Jesu pandu tī:

—Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Kapitā keruhū aja ihē azywyr rahā, Tupā je'ēha rahoha ta ihē namō uwyr ta tī. Arahā myrape katu te ame'ē pe ihē awapyk ta aī. ³²Pe, upa katu te kome'ē wyy keruhū pe har ta ke mujy'ar ta. Tupā je'ēha rahoha ta mujy'ar ta. Ihē ruwa koty mujy'ar ta. Pe, ngā ke ihē amondo mondo ta. Se koty amō ta ke ihē amondo ta. Amō ta amō koty. Arapuharan usakiha ta aja saka. Arapuhame ta ke arapuharan ta pyter ngi mondo mondo. Aja ngā ke ihē amondo mondo ta tī. ³³Katu ame'ē ta ke ihē jywa katu koty ihē amondo ta. Amō pyta ame'ē ta ihē jywa'i koty ihē amondo ta. ³⁴Ihē riki kapitā keruhū. Pe, ihē jywa katu koty

i'āi, ame'ē ta pe kuja ihē apandu ta: “Pejur! Pehē riki ihē pái ke muhury katu ame'ē ta ke pehē. Ihē pái renda pe pexe peho. Ame'ē renda ke yman a'e mukatu. Kome'ē wyy keruhū a'e mujā rahā, ame'ē renda ke a'e mujā pehē pe tī. Apo pexe peho a'ep. ³⁵Pesarahā! Ihē myahy rahā, ihē pe pehē mi'u peme'ē. Ihē hyngwéi rahā, y ke ihē pe peme'ē tī. Ihē rehe pesak ramō rahā, pehē rok pe ihē ke pemupyta katu tī. ³⁶Ihēma'e mundeha nixói rahā, pehēma'e mundeha ihē pe peme'ē tī. Ihē ahy axo rahā, ihē pe puhā peme'ē katu tī. Kyndaha pe ihē axo rahā, ihē rehe pesak pejur tī” aja ihē apandu ta.

³⁷—Aja rahā, ihē jywa katu koty i'āi ame'ē ta pandu ta. Katu ame'ē ta ke ame'ē ta. Kuja pandu ta: “Sawa'e! Myja rahā nde myahy, pe, jande mi'u nde pe jame'ē my? Jakwa ym. Myja rahā, nde nengwéi, pe, nde pe y jande jame'ē my tī? Jakwa ym tī. ³⁸Myja rahā, nde rehe jasak ramō, pe, jande rok pe nde ke jamupyta my? Jakwa ym tī. Myja rahā, nema'e mundeha nixói, pe, jandema'e mundeha ke jame'ē nde pe my tī? Jakwa ym tī. ³⁹Myja rahā, nde ahy nde erexo, pe, nde pe puhā jame'ē katu my? Jakwa ym tī. Myja rahā kyndaha pe nde erexo, pe, nde rehe jasak jaho my? Jakwa ym tī” aja ihē pe.

⁴⁰—Pe, ihē apandu ta. Ihē riki kapitā keruhū. Kuja apandu ta: “Ko apandu pehē pe. Ko ihē kotyhar ta ixo. Ihē mu ta aja riki. ‘Katu ym’ aja amō ta ukwaha naī. Ame'ē ta pe ma'e ke pema'ema'e rahā, ihē pe pema'ema'e katu, ame'ēja saka. A'erehe ihē pái renda pe pehē rury katuha namō pexe peho” aja ihē apandu ta.

⁴¹—Pe, ihē jywa'i koty i'āi, ame'ē ta pe kuja ihē apandu ta: “Peho ihē ngi! Pehē riki Tupā mupyrara ta ame'ē ta ke pehē. Tata keruhū renda pe peho. Ame'ē tata uwe ym te ta. Ame'ē renda

ke Tupā mujā. A'ep Satana ke mupyrara ta. (Ājā ramūi ke a'e.) Ame'ē renda ke tata keruhū renda. Satana kotyhar ta ke a'e mupyrara ta a'ep tī. Ame'ē renda pe peho. ⁴²Pesarahā! Ihē myahy rahā, pehē mi'u ihē pe peme'ē ym. Ihē hyngwēi rahā, y ke ihē pe peme'ē ym tī. ⁴³Ihē rehe pesak ramō rahā, pehē rok pe ihē ke pemupyta ym tī. Ihēma'e mundeha nixói rahā, pehēma'e mundeha ke ihē pe peme'ē ym tī. Ihē ahy rahā, ihē pe puhā peme'ē ym tī” aja ihē jywa'i koty i'āi ame'ē ta pe apandu ta.

⁴⁴—Pe, a'eta pandu ta ihē pe: “Sawa'e! Myja rahā, nde myahy my? Pe, jande mi'u jame'ē ym nde pe my. Jakwa ym. Myja rahā, nde nengwēi my? Pe, y jame'ē ym nde pe my? Jakwa ym tī. Myja rahā, nde rehe jasad ramō my? Pe, jande rok pe nde ke jamupyta ym my? Jakwa ym tī. Myja rahā, nema'e mundeha nixói my? Pe, jame'ē ym nde pe my? Jakwa ym tī. Myja rahā, nde ahy my? Pe, puhā jame'ē ym nde pe my? Jakwa ym tī. Myja rahā, kyndaha pe nde erexo my? Pe, nde rehe jasad ym jaho my? Jakwa ym tī” aja ta.

⁴⁵—Ihē riki kapitā keruhū. Kuja ame'ē ta pe ihē apandu ta. “Ko apandu pehē pe. Ihē kotyhar ta kohī. ‘Ame'ē ta katu ym’ aja amō ta ukwaha naī. Ame'ē ta pe ma'e ke pema'ema'e ym rahā, ihē pe ma'e ke pema'ema'e ym tī, ame'ēja saka” aja ihē apandu ta. ⁴⁶Pe, ame'ē ta ke mupyraraha renda pe ihē pái mondo ta. A'ep ahyha upa ym te ta. Katu ame'ē ta anī. Ihē pái namō aja te'e ta ixo. Uhā te hū ta a'eta — aja Jesu pandu.

“Jesu ke japyhyk ta” aja pa'ihu ta pandu pandu

(Mak 14.1-2; Ruk 22.1-2; Juā 11.45-53)

26 ¹⁻²Jywyriha rehe har upa a'e mu'e rahā, jumu'eha ta pe a'e pandu:

—Mokōi jaker rahā, Pasuko 'ar rehe uhyk ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ruwajan ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. Pe, ame'ē ta ihē ke jukwa ta. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa ta — aja Jesu.

³Pe, pa'ihu ta jy'ar oho. Jundéu awa tamūi ta namō jy'ar oho. Kái rok keruhū pe jy'ar. Kái riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū. ⁴A'eta pandu pandu a'eta jupe: “Jesu ke jande japyhyk ta jaho. Ngā ukwa ym ha rupi japyhyk ta. Pe, a'e ke jande jajukwa ta. ⁵Pasuko 'ar rahā, japyhyk ym we ta rī. Anī. Arahā japyhyk rahā, ngā parahy ta. Mutyapu tyapu hū ta. Katu ym aja. A'erehe arahā japyhyk ym we ta rī” aja a'eta jupe.

Ma'e piheha ke Jesu ākā rehe kūjā jyhē

(Mak 14.3-9; Juā 12.1-8)

⁶Mbeta ok ta pe Jesu ihī. Simā rok pe ihī. Ame'ē Simā riki yman pere ma'e u'u hū ame'ē namō ixo. Apo anī. Upa ka'ē katu. ⁷Ma'e ke Jesu u'u uī rahā, kūjā uhyk uwyr ehe. Ma'e piheha ke a'e werur. Ame'ē hepy hū ame'ē ke. Hyru pe werur. Ame'ē hyru riki aramba ke te'e mujā ame'ē ke. Pe, kyndaha ke mopok rahā, tykwer ke Jesu ākā rehe kūjā jyhē. ⁸⁻⁹Ame'ē rehe jumu'eha ta usak rahā, parahy kūjā rehe. A'eta je'ē je'ē hū:

—Mā! Tykwer upa kanim. Ame'ē tykwer ke amō muhepy rahā, tamatarer hū pyhyk ta tipe. Pe, ame'ē tamatarer ke ima'e ym te ame'ē ta pe amō me'ē me'ē katu ta tipe — aja riki.

¹⁰Jumu'eha ta panduha ke Jesu ukwa. A'erehe a'eta pe kuja a'e pandu:

—Kūjā rehe har aja ym peje'ē je'ē. Ma'e katu ame'ē ke ihē pe a'e ma'e. ¹¹Ima'e ym te ame'ē ta pe ma'e ke peme'ē tar katu rahā, pete'e a'eta ixo. Aja te'eha a'eta ixo koropi. Ihē anī. Aja te'eha pehē namō ihē axo ym ta. ¹²Kūjā putar aja a'e ma'e katu. Pesarahā! (Jundéu awa

manō rahā, hete ke amō ta mupihe te'e, aja te'eha a'eta ma'eha.) Aja ihē rehe tī. Ihē amanō ym rī. Ko ihē ke mouha rehe kūjā upa mupihe. (A'erehe ihē rehe pyaiha apo mujesak rahā, katu tiki.)¹³ Pesarahā! Apo ihē apandu katu. Ihē rehe har myrandu katu ke amō ta pandu pandu raho. Kome'ē ywy keruhū rupi pandu pandu raho rahā, kome'ē kūjā ma'eha rehe har pandu ta tī. Kūjā ma'eha ke harái ym ta ngā — aja Jesu pandu.

Pa'ihu ta koty Jun oho

(Mak 14.10-11; Ruk 22.3-6)

¹⁴ Pe, jundéu awa tama'e pa'ihu ta koty Jun oho. Jun amō her Ikario. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har peteī a'e.¹⁵ A'e pandu:

—Jesu rehe pehē ke amuhyk araho rahā, myja tamatarer hetaha peme'ē ta ihē pe my? — aja pa'ihu ta pe.

—Jande pypa, amō jande popa hetaha (30) jame'ē ta nde pe — aja pa'ihu ta pandu.

Pe, itatuwyr tamatarer ke pa'ihu ta manga. Kuja, 30 hetaha me'ē Jun pe.¹⁶ A'engi Jesu rehe pa'ihu ta ke muhyk ta raho ame'ē angaha ke rehe Jun harō ixo.

Pasuko 'ar ke Jesu ta ukwa ukwa uī

(Mak 14.12-21; Ruk 22.7-14;
Ruk 22.21-23; Juā 13.21-30)

¹⁷ Pasuko 'ar rahā, jundéu awa ta arapuharan ra'yr ka'ē ke u'u. Arahā mbeju ke mupururukiha nixói ame'ē ke u'u py. Ame'ē 'ar rehe har Jesu pe jumu'eha ta pandu:

—Pasuko 'ar rahā, arapuharan ra'yr ka'ē ke nde ere'u ta. Ame'ē ke jamatyr, aja nde ereputar. My jamatyr ta my? — aja ipe.

¹⁸ Jesu pandu:

—Paite awa ok ta hū ihī, Jerusarē ok ta ke. A'ep peho. A'ep amō sawa'e ixo. Pepandu ipe: “Jandema'e mu'eha pandu:

‘Ihē ahoha angaha rehe uhyk. Ihēma'e jumu'eha ta namō arapuharan ra'yr ka'ē ke ihē a'u ta kŷ. Nde rok pe a'u ta kŷ' aja ipe” — aja jumu'eha ta pe pandu. (“Ohoha angaha” aja pandu rahā: “A'e manō ta” aja mujekwa.)

¹⁹ Jesu pandu ame'ē ke jumu'eha ta ma'e katu. Pasuko 'ar rahā, a'eta mi'u ke a'eta matyr.²⁰ Pytun ramō rahā, ame'ē renda pe Jesu ta oho. Pe, awa py mokōi jumu'eha ta namō Jesu wapyk. Arapuharan ra'yr ka'ē ke u'u.²¹ A'eta u'u uī rahā, Jesu pandu:

—Ko apandu pehē pe. Pehē ngi har peteī ihē rehe ihē ruwajan ta ke muhyk ta werur — aja riki.

²² Ame'ē ke rehe a'eta hendu rahā, a'eta pyai uī. Peteī teī Jesu pe pandu:

—Sawa'e! Ihē ke ame'ē my? — aja ipe.

²³ Jesu pandu:

—Ihē namō arapuharan ra'yr rykwer namō mbeju ke mururu, ame'ē ihē rehe ihē ruwajan ta ke muhyk ta werur.²⁴ Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Myja ihē amanō ta my, ame'ē ke Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Ame'ē panduha aja ihē amanō ta. Aja ihē rehe ihē ruwajan ta ke muhyk ta werur, ame'ē ke mā Tupā mupyrara hū ta. Ame'ē imāi pusu ngi u'ar ym rahā, katu ta tipe — aja jumu'eha ta pe pandu.

²⁵ Jun pandu. A'e riki Jesu rehe huwajan ta ke muhyk ta werur ame'ē ke a'e. Kuja pandu:

—Sawa'e! Ihē ke ame'ē my? — aja.

—A'e tŷ — aja Jesu pandu.

Jesu manōha ke ukwa ukwa uī ame'ē rehe har

(Mak 14.22-26; Ruk 22.15-20;
1 Korin 11.23-25)

²⁶ A'eta mi'u ke u'u uī rahā, mbeju ra'yr ke Jesu pyhyk. Tupā namō a'e pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u jande pe nde ereme'ē katu” aja. Upa

rahã, mbeju ke mopok, pe, jumu'eha ta pe me'ë me'ë. Pandu:

—Ko pepyhyk. Pe'u. Kome'ë riki ihë rete — aja Jesu.

²⁷ Upa rahã. Ita rekúi ra'yr ke a'e pyhyk tí. Ame'ë pe ma'eywa rykwer ihĩ, uwa rykwer ke. Tupã namō pandu tí: “Ne jō riki katu te me'ë ke. Jande mi'u jande pe nde ereme'ë katu” aja. Pe, ita rekúi ra'yr ke jumu'eha ta pe me'ë. A'e pandu:

—Pehë johu pe'u. ²⁸ Kome'ë riki ihë ruwy. Ihë ruwy uhem ta, a'erehe Tupã pandu katu ta: “Ihë ra'yr rehe amō jurujar katu rahã, ame'ë ke ihë amuhã katu ta” aja Tupã pandu. Ihë ruwy uhem ta, a'erehe heta ngã rehe ipy'a ke Tupã mujywyr katu ta. Ma'e ka'u te'eha ke ngã ma'ema'e. Ame'ë ta rehe ipy'a ke a'e mujywyr katu ta. ²⁹ Ko apandu pehë pe. Uwa rykwer ihë a'u ym te ta apo 'y. Kapitã keruhũ aja ihë ke ihë pái keruhũ mu'am ta kÿ. Arahã jō pyahu ame'ë ke pehë namō a'u ta kÿ tí — aja Jesu.

³⁰ Tupã rehe har upa jyngar rahã, ywy'ã koty a'eta oho. Ywy'ã rer Oriwéi ty.

**“Jesu ke akwa ym”
aja Petu te'e pandu ta**

*(Mak 14.27-31; Ruk
22.31-34; Juã 13.36-38)*

³¹ Pe, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Kome'ë pytun rahã, upa katu te ihë ngi pejan ta peho kÿ. Kuja Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ:

“Arapuharan usakiha ke Tupã jukwa ta. Aja rahã, upa arapuharan ta uhãi ta oho” aja amō mupinim.

—Aja ihë ke jukwa rahã, upa ihë ngi pejan ta peho tí. ³² Pe, ihë ke Tupã mukwera katu ta muhem rahã, Ngariréi ywy pe pehë ndutar koty ihë aho ta — aja Jesu.

³³ Petu pandu ipe:

—Nde ke ihë ahijar ym te ta. Nengi upa amō ta ujan ta oho. Ihë anĩ ta. Nde namō apyta ta kÿ — aja Jesu pe.

³⁴ Jesu pandu:

—Petu! Ko apandu katu nde pe. Kome'ë pytun upa ym rahã we, sapukãi je'ë ym rahã we, mahapyr nde erepandu ta: “Jesu ke akwa ym ihë” aja nde erepandu ta — aja Petu pe Jesu pandu.

³⁵ —Anĩ. Aja ihë apandu ym te ta. Nde namō ihë ke amō ta jukwa rahã: “Nde rehe har akwa ym ihë” aja ihë apandu ym te ta — aja Petu pandu ipe.

Upa amō jumu'eha ta aja pandu ipe tí.

**Ngese renda pe Tupã
namō Jesu pandu pandu**

(Mak 14.32-42; Ruk 22.39-46)

³⁶ Pe, amō renda pe Jesu oho, Ngese renda pe. Jumu'eha ta inamō oho tí. A'e pandu:

—Se pewapyk we rĩ. Kotete Tupã namō apandu ta aho — aja jumu'eha ta pe pandu.

³⁷ Pe, iãkã koty we Petu ke a'e raho. Mokõi Semende ra'yr ta ke a'e raho tí. Tian ke. Juã amō. Pyai te riki Jesu.

³⁸ Petu ta pe a'e pandu:

—Apyai te hũ ihë ke. Amanō aja ihë apyaiha tí. Se pepyta we rĩ. Peker ym we rĩ — aja.

³⁹ A'engi a'e oho we. Ipixi'a pe u'ar te'e oup. Pe, Tupã namō pandu pandu:

—Papa! Nde ereputar rahã, ihë apyraraha ngi ihë ke emuhem kÿ. Anĩ. Ihë aputar ame'ë ke ema'e ym. Nde ereputar ame'ë ke ema'e katu — aja Jesu.

⁴⁰ Upa pandu rahã, mahapyr jumu'eha ta rehe uhyk tí, Petu ta rehe. A'eta ukwer ou. Mupak rahã, Petu ta pe a'e pandu:

—Mã! Peker peju. Ta'yr mi ihë namō pesak ym we rĩ. ⁴¹ Peker ym we rĩ. Tupã namō pepandu. Aja rahã pejurujar katuha ke amō ta manga rahã, pehijar

ym ta. Ihē namō nde erepyta tar katu te. Anī. Nde riki pitu te'e — aja Jesu pandu.

⁴² Pe, Petu ta ngi a'e oho we tī. Tupā namō pandu tī. Kuja:

—Papa! Ihē apyraraha ke marā ka ym aha oho ihē ngi rahā, ihē py'ahu te'e ahendu katu ta kŷ. Nde ereputar ame'ē ke ihē ama'e ta kŷ — aja Jesu pandu.

⁴³ Upa pandu rahā, Petu ta koty a'e jywyr tī. A'eta ukwer ou tī. Pyhŷi riki.

⁴⁴ Pe, a'eta ngi a'e oho we tī. Tupā namō pandu tī. Ipái namō pandu ramō, aja a'e pandu tī. Mahapyrihar ke a'e pandu. ⁴⁵ Pe, upa rahā, Petu ta koty a'e jywyr tī. Mupak rahā, a'eta pe pandu:

—Mā! Peker peju. Mā! Peputu'u peju we rī. A'ewan pekeriha. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Ihē ruwajan ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. Ame'ē angaha ke rehe uhyk oho. ⁴⁶ Pepu'am. Jahorahā! Pesarahā! Ihē ruwajan ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. Ame'ē ke petur ixo — aja Petu ta pe Jesu pandu.

Jesu ke amō ta pyhyk

(Mak 14.43-50; Ruk 22.47-53; Juā 18.3-12)

⁴⁷ Jesu pandu u'am rahā, Jun uhyk uwyr ehe. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har peteī a'e. Jun namō heta amō ta ixo. Tamarā a'eta pyhyk werur. Kyse puku pyhyk werur tī. Jesu koty heta a'eta ke pa'ihu ta mondo. Ixoty heta a'eta ke jundéu awa tamūi ta mondo tī. ⁴⁸ Ame'ē ta pe Jun pandu ramō:

—Kuja Jesu ke pekwa ta. Huwa ke ihē apyter. Ame'ē riki Jesu. Pahar pepyhyk a'e ke — aja.

⁴⁹ Jun uhyk rahā, pahar Jesu rehe uhyk oho. Pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Ko nde ere'am — aja.

(Pe, huwa ke a'e pyter.) ⁵⁰ Jesu pandu:

—Mā! Sa'e! Ame'ē rehe pejur — aja Jun pe.

Pe, ngā uwyr. Jesu jywa ke hātā a'eta pyhyk. ⁵¹ Jesu namō ixo ame'ē ta ngi har amō riki kyse puku ke muhem. Pe, ame'ē pe amō nambi ke mopok ingi. Jundéu awa tama'e pa'i keruhūma'e mi-asu nambi ke mopok ingi. ⁵² Pe, Jesu pandu ipe:

—Anī. Hyru pe nema'e kyse puku emu-jywyr. Kyse puku namō jumai ame'ē ke kyse puku pe amō jukwa ta. ⁵³ Ihē pái pe apandu rahā, pahar ihē pe Tupā je'ēha rahoha ta ke muwyr ta. Ame'ē ke nde erekwa riki. Heta te hū a'e muwyr ta. Kuja, 12.000 hetaha ta. Ame'ē ta ihē namō jumai ta. Anī. Ame'ē ke aputar ym. (A'erehe apandu ym ta.) ⁵⁴ Tupā je'ēha rahoha ihē pe a'e muwyr ta tipe rahā, Tupā je'ēha rehe panduha ihī, aja uhyk ym ta. Ihē apyrara ta, aja uhyk ym ta. A'erehe: “Tupā je'ēha rahoha ta ke emuwyr” aja apandu ym ta ihē pái pe — aja jumu'eha pe pandu.

⁵⁵ Ngā pe Jesu pandu:

—Ma'e mukanīha aja ihē ke pepyhyk pejur tī. A'erehe kyse puku namō pejur. Tamarā namō. Wera rahā pame katu te Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē amu'e axo. Arahā ihē ke pepyhyk ym. ⁵⁶ Apo ihē ke pepyhyk. Katu 'y. Aja rahā yman Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim, aja upa uhyk apo 'y — aja Jesu pandu.

Pe, Jesu ke upa katu te jumu'eha ta hi-jar oho. Ujan oho ingi.

Ngā panduha renda pe Jesu ke amō ta raho

(Mak 14.53-65; Ruk 22.54-55; Ruk 22.63-71; Juā 12.15-16; Juā 18.19-24)

⁵⁷ Jesu ke amō ta pyhyk. Ame'ē ta jundéu awa tama'e pa'i keruhū rok pe pyhyk raho. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū rer Kái. Moise je'ēha ke mu'e ame'ē ta jy'ar a'ep. Jundéu awa tamūi ta aja tī. Jy'ar a'ep tī. ⁵⁸ Petete Jesu raikwer rupi Petu tur ixo. Jundéu awa tama'e pa'i

keruhū rok soroka pe jō uhyk oho. A'ep harōha ta namō a'e wapyk. Ma'e Jesu namō amō ta ma'e ta my, ame'ē ke Petu ukwa tar katu uī tī.

⁵⁹ Jesu katu ym, aja pandu te'e ame'ē ta ke pa'ihu ta kekar. A'ep jy'ar ame'ē ta aja tī. Pandu te'e ame'ē ta mahem rahā, ame'ē panduha rupi Jesu ke a'eta jukwa ta. ⁶⁰ Pe, a'eta kekar tipe. Heta te'e pandu ehe har tipe. Pe, mokōi sawa'e ta pandu uwyr. ⁶¹ Kuja a'eta pandu:

—Peme'ē sawa'e kuja pandu: “Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke ihē upa amai ta. Pe, mokōi aker rahā, amō pyahu ame'ē ke ihē amujā ta” aja peme'ē sawa'e pandu — aja mokōi sawa'e ta pandu.

⁶² Pa'i keruhū pu'am. Pandu Jesu pe:

—Mokōi sawa'e ta pandu. Myja me'ē nde erepandu ta apo my? — aja ipe.

⁶³ Jesu pandu ym. Amō we pa'i keruhū pandu ipe:

—Tupā je'ēha rupi ihē apandu nde pe. Uhā te hū ame'ē ke a'e. Jete har te nde erepandu ym rahā, mā peja nde ke Tupā mupyrara. Apo jande pe epandu katu. Kirisutu ke nde my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde my? Tupā ra'yr nde my? — aja.

⁶⁴ Jesu pandu ipe:

—A'e tī. Apandu pehē pe. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Apo har kupe koty Tupā rake ihē awapyk ta aho kī. Ame'ē ke pekwa ta. Ywa takāxiha 'ar pe ihē ajy-wyr ta ajur tī. Ame'ē rehe pesak ta tī — aja pandu. (“Tupā rake” aja Jesu pandu rahā: “Tupā a'e tī” aja mujekwa.)

⁶⁵ Jesu pandu ame'ē ke rehe pa'i keruhū hendu rahā, ima'e mundeha ke pa'i keruhū musak. (Aja rahā, Tupā parahy tī, aja mujekwa naī.) Pe, pandu:

—Mā! Pehendu my! Peme'ē riki Tupā aja jupe. Katu ym aja. Peme'ē rehe har amō pandu ame'ē ke jakekar ym ta apo 'y. ⁶⁶ Myja pekwa my? — aja.

Amō ta pandu:

—Katu ym riki a'e. Manō ta me'ē te'e — aja.

⁶⁷ Pe, Jesu ruwa rehe a'eta tymū. Nupā tī. (Eha ke pan pe jupyk.) Pe, ipo pe huwa ke nupā. Ame'ē ta pandu:

⁶⁸ —Kirisutu! Awa nde ke nupā my? Epandu jande pe! — aja Jesu pe.

Jesu rehe har Petu pandu te'e

(*Mak 14.66-72; Ruk 22.56-62; Juā 18.17-18; Juā 18.25-27*)

⁶⁹ Soroka pe Petu wapyk uī rahā, jundéu awa tama'e pa'i keruhūma'e parakyha uhyk uwyr ehe. Kūjā ke. Kuja pandu ipe:

—Jesu namō nde erexo ame'ē ke nde. Jesu ngariréi ywy pe har namō — aja.

⁷⁰ Pe, Petu te'e pandu:

—Anī. Ihē akwa ym ehe har. Nde erepandu ame'ē ke akwa ym ihē — aja.

⁷¹ Pe, soroka pe a'e oho, hukwen rake. Amō kūjā parakyha usak ehe. Pe, a'ep i'āi ame'ē sawa'e ta pe a'e pandu:

—Jesu Nasare ok ta pe har ke a'e. In-amō ixo ame'ē kohī — aja.

⁷² Amō we Petu te'e pandu tī:

—Anī. Ihē akwa ym ehe har. Jete har te ihē apandu. Akwa ym ehe har. Jete har te apandu ym rahā, mā peja ihē ke Tupā mupyrara katu — aja.

⁷³ A'ep sawa'e ta pu'am u'am. I'i atu rahā, ame'ē ta uhyk uwyr ehe, Petu rehe. Pandu ipe:

—A'e riki. Peme'ē ta ngi har nde tī. Nde je'ēha riki ngariréi ywy pe har je'ēha aja jahendu. A'erehe a'eta ngi har nde tī, aja jakwa — aja pandu.

⁷⁴ Petu te'e pandu tī:

—Jete har te ihē apandu. Jesu rehe har ihē akwa ym. Jete har te ihē apandu ym rahā, mā peja ihē ke Tupā mupyrara — aja.

Upa Petu pandu rahā, sapukái je'ē. ⁷⁵ Pe, Jesu pandu ame'ē ke Petu ukwa ukwa u'am. Kuja: “Sapukái je'ē ym rahā we, mahapyr kuja nde erepandu ta:

‘Akwa ym ehe har’ aja ihē rehe har nde erepandu ta.” Ame’ē panduha ke Petu ukwa ukwa u'am apo. A'erehe a'engi a'e uhem oho. Jixi'u hū. Huxī, a'erehe jixi'u hū.

**Pirat ruwa koty Jesu
pu'am ame'ē rehe har**

(Mak 15.1; Ruk 23.1-2; Juā 18.28-32)

27 Pytuniwe te rahā, upa jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe. Jundéu awa tamūi ta namō pandu pandu a'eta jupe. Kuja: “Jesu ke jajukwa ta” aja. ²Pe, Jesu ke pukwar. Tupaham pe a'eta pukwar. Pe, kapitā pe raho. Her Pirat. (Homa awa tama'e kapitā a'e.)

Jun manō ame'ē rehe har

(At 1.16-19)

³Jun riki ngā ke Jesu rehe muhyk raho. Jesu ke pa'ihu ta jukwa ta, aja Jun ukwa rahā, ipy'a ke a'e muruwak. Pe, pa'ihu ta koty a'e oho. Tamūi ta koty oho tī. Tamatarer ke a'e mujywyr raho. Kuja, 30 itatuwyr tamatarer ke a'e raho. ⁴A'e pandu:

—Katu ym ihē. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ym te, ame'ē ke pehē pe ihē arur, Jesu ke. Ame'ē ke pejukwa ta. Katu ym aja — aja pa'ihu ta pe pandu.

A'eta pandu:

—Jande jakwa ym ame'ē. Nde atu erekwa — aja Jun pe.

⁵Pe, tamatarer ke Jun ombor. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ombor. Pe, a'engi uhem oho. Oho riki. Pe, jurupy rupi tupaham jeje jupukwar. Aja tupaham rehe jixiko manō.

⁶Ita tamatarer ke pa'ihu ta pyhyk. Pe, pandu pandu a'eta jupe:

—Kome'ē tamatarer riki amō ke jukwaha muhepyha ke. A'erehe jumu'eha renda keruhūma'e tamatarer renda pe jamoī rahā, katu ym. Aja jundéu awa

je'ēha rehe panduha ihī — aja pa'ihu ta jupe.

⁷Pe, a'eta pandu pandu a'eta jupe rahā, kuja a'eta ukwa. Ame'ē tamatarer pe ywy ke pa'ihu ta jo'ok. Ame'ē ywy riki tujuk pander mujāhama'e ke. Pe, amō awa ta manō rahā, a'ep amō ta jytym ta. Kangwerupa renda aja riki. (Jundéu awa aja ym ame'ē ta jō a'ep jytym ta.)

⁸A'erehe ame'ē ywy rehe har ngā pandu: “Huwy namō muhepy, ame'ē ywy ke” aja. Aja apo ixo tī.

⁹Aja yman Jeremi mupinim ame'ē ke rehe uhyk apo 'y. Kuja a'e mupinim:

“Ita tamatarer ke a'eta pyhyk. Kuja, 30 itatuwyr tamatarer ke pyhyk. Ame'ē riki muhepyha ke.

A'eta pandu: ‘A'e koty jande ke nde eremuhyk ereraho rahā, kuja, 30 itatuwyr tamatarer ke jame'ē ta nde pe’ aja.

¹⁰Ame'ē tamatarer pe ywy ke jo'ok. Ywy pander mujāhama'e ke jo'ok ingi. Aja jandema'e sawa'e te pandu ihē pe” aja Jeremi mupinim.

Jesu namō Pirat pandu

(Mak 15.2-5; Ruk 23.3-5; Juā 18.33-38)

¹¹Homa awa tama'e kapitā ruwa koty Jesu pu'am. Jesu pe a'e pandu:

—Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde my? — aja.

Jesu pandu:

—A'e t̄y — aja ipe.

¹²Jundéu awa tama'e pa'ihu ta je'ē je'ē hū. Jundéu awa tamūi ta aja tī. Ame'ē ta rehe je'ēha ke Jesu mujywyr ym te.

¹³Pirat pandu ipe tī:

—Māte nde rehe har ame'ē ta je'ē je'ē hū. Upa nde erehendu. Nde erepandu ym ta my? — aja.

¹⁴Jesu pandu ym te. A'erehe kapitā ju-pandu jupe: “Mā! Ma'erehe pandu ym my?” aja jupe.

“Jesu ke pejukwa” aja Pirat pandu

(Mak 15.6-15; Ruk 23.13-25;
Juã 18.39–19.16)

¹⁵ Pasuko 'ar rahã, ngã mi'u ngã matyr. Arahã pame katu te kyndaha ngi sawa'e ke Pirat muhem ta. ¹⁶ Arahã kyndaha pe amõ ihĩ. Upa ngã ukwa katu ehe har. Her [Jesu] Mahamba. ¹⁷ Pe, ngã jy'ar rahã, Pirat pandu:

—Awa ke pehẽ pe ihẽ amuhem ta amondo my? [Jesu] Mahamba, ame'ẽ katu pehẽ pe my? Anĩ rahã, Jesu Kirisutu amuhem ta my? — aja ngã pe pandu.

¹⁸ A'eta jyty'ym Jesu rehe. A'erehe Jesu ke raho ipe. Aja Pirat ukwa katu. ¹⁹ Ngã panduha renda pe Pirat wapyk uĩ rahã, myrandu ke hakehar muwyr ipe. Kuja riki:

—Peme'ẽ sawa'e ke ma'e katu ym ame'ẽ ke ma'e ym te. Jukwaha epandu ym. Pytun rahã, ihẽ kerai ehe. A'erehe a'e ke nde erejukwa rahã, pyraraha uhyk ta jande rehe aja ihẽ akwaha. A'erehe ihẽ aker ym te ihẽ — aja panduha ke Pirat rakehar muwyr.

²⁰ Ngã pe pa'ihu ta pandu pandu. (Kuja Pirat pe pepandu:)

—Mahamba ke emuhem emondo jande pe. Jesu ke ejukwa — aja jundéu awa tamüi ta ngã pe pandu tĩ.

²¹ Pe, kapitã pandu ngã pe:

—Mokõi sawa'e ta kohĩ. Awa ke ihẽ te'e amuhem ta amondo my? Myja peputar my? — aja.

A'eta pandu:

—Mahamba ke jande japutar — aja ipe.

²² Pirat pandu:

—Ko Jesu Kirisutu. Myja ihẽ ama'e ta my? — aja.

A'eta pandu:

—Myra ngã mupi'a ame'ẽ ke rehe ejukwa — aja.

²³ Pirat pandu:

—Ma'ewã my? Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e te ym riki — aja.

Pe, hãtã ngã pandu:

—Myra ngã mupia ame'ẽ ke rehe ejukwa — aja.

²⁴ Pirat pandu pandu tipe. Pe, ngã mutyapu tyapu tate, aja a'e ukwa rahã, Pirat pandu: “Y ihẽ pe erur” aja sonda pe. Werur rahã, ame'ẽ pe ipo ke a'e kutuk. Ame'ẽ ke rehe ngã usak. Pe, Pirat pandu:

—Ko ihẽ po ihẽ akutuk. Aja rahã kome'ẽ sawa'e ke ihẽ ajukwa tar ym, aja ihẽ amujekwa pehẽ pe. Pehẽ riki kome'ẽ sawa'e ke pejukwa tar katu — aja Pirat.

²⁵ Ngã pandu ipe:

—A'e ke jajukwa rahã, mã peja jande rehe pyraraha uhyk. Jande ra'yr ta rehe uhyk tĩ — aja.

²⁶ Pe, Mahamba ke a'eta pe Pirat te'e muhem mondo. Amõ sonda ta pe a'e pandu:

—Jesu ke epirok — aja. (Pirok rahã, jukwa ta ame'ẽ ke a'e, aja mujekwa katu.)

Aja mahy hũ. Upa rahã, sonda ta pe Jesu ke Pirat me'ẽ. Myra ngã mupia ame'ẽ ke rehe Jesu ke a'eta jukwa ta raho.

Jesu rehe sonda ta puka puka hũ

(Mak 15.16-20; Juã 19.2-3)

²⁷ Pe, homa awa tama'e kapitã rok keruhũ pe Jesu ke Piratma'e sonda ta raho. Heta ngã jy'ar jy'ar uwyr a'ep.

²⁸ Upa katu te Jesuma'e mundeha ke a'eta jo'ok ingi. Pe, pytangwer ame'ẽ ke moĩ ehe. (Kapitã keruhũma'e aja saka. Aja puka puka hũ ehe. “Ko kapitã keruhũ” aja riki puka puka hũ ehe.)

²⁹ Japekã rãkã ke te'e iãkã rehe har a'eta mujã. Ame'ẽ ke iãkã rehe a'eta moĩ. (Aja mahy.) Myra ke ipo pe moĩ tĩ. (Kapitã keruhũma'e aja saka.) Pe, huwa koty ipy-narãi pe a'eta wapyk. “Ko kapitã keruhũ”

aja puka puka hū ehe. Katu katu ipe. Kuja pandu ipe tī:

—Sa'e! Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde! — aja riki puka puka hū ehe.

³⁰ A'eta tymū ehe tī. (Aja jaxer ai ame'ē ke a'e, aja a'eta ukwaha naī.) Pe, myra ra'yr pe iākā ke nupā nupā. Japekā rākā rehe nupā. (Aja mahy.) ³¹ Upa a'eta puka puka rahā, mundeha ke a'eta jo'ok ingi, pytangwer ame'ē ke. Pe, Jesuma'e mundeha ke a'eta mujwyr ipe tī. Pe, soroka pe raho. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa ta raho.

Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke amō ta jukwa

(Mak 15.21-32; Ruk 23.26-43; Juā 19.17-27)

³² Ok ta ngi a'eta uhem oho ixo rahā, amō sawa'e rehe a'eta usak. Her Simā. Syre ok ta pe har ke a'e. Sonda ta pandu ipe:

—Kome'ē myra ngā mupia ame'ē ke ehupir eraho. Jesuma'e ke — aja Simā pe. (Jesu ke ngā mahy hū, a'erehe arahā Jesu pyrātā ym. A'erehe Simā raho.)

³³ Pe, Ngōu renda pe a'eta uhyk oho. Ame'ē renda rehe awa usak rahā, awa ākā kangwer 'ā ke aja saka. ³⁴ A'ep kawī namō puhā mupara. Iro riki ame'ē. (Ahyha muputu'u ame'ē ke.) Ame'ē ke Jesu pe sonda ta me'ē ta tipe. Jesu manga rahā, u'u ym. Putar ym.

³⁵ Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke a'eta jukwa. Pe, ima'e mundeha ke a'eta pyhyk pyhyk raho. Ita pinim ra'yr ke a'eta ombor. Amō ombor, pe, piniha i'ar koty te we u'ar rahā, a'e riki mundeha ke pyhyk. Aja Jesuma'e mundeha ke sonda ta pyhyk pyhyk. ³⁶ Pe, upa rahā, a'ep a'eta wapyk. Jesu manōha ke rehe a'eta harō uī.

³⁷ Jesu ākā 'ar koty ngā ukwaha ke amō mupinim. Ma'erehe jukwa my? Ame'ē ukwaha ke moī. Kuja:

“Jundéu awa tama'e kapitā keruhū riki kome'ē”

aja mupinim.

³⁸ A'ep mokōi ma'e mukaniha ta ke a'eta jukwa tī. Jesu jywa katu koty peteī. Ijywa'i koty amō ke jukwa tī. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa tī. ³⁹ A'ep wata oho ame'ē ta puka puka hū ehe. Iākā ke a'eta mukatak katak ipe. (Aja puka hū ehe.) Katu katu ipe. Pandu ipe tī:

⁴⁰ —Mā! Nde erepandu: “Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū upa ihē amai ta. Pe, mokōi aker rahā, amō amujā ta” aja nde erepandu. Nde riki Tupā ra'yr rahā, myra ngā mupia ame'ē ngi ewyjur. Aja rahā, nde eremanō ym ta — aja puka puka hū ehe. Katu katu ipe.

⁴¹ Aja jundéu awa tama'e pa'ihu ta puka puka hū ehe tī. Moise je'ēha ke mu'e ame'ē ta aja tī. Jundéu awa tamūi ta aja tī. Puka puka hū ehe tī. ⁴² A'eta pandu pandu:

—Amō ta ke a'e mukatu. A'erehe manō ym. Mukatu riki. Mā! Jumumanō ym juehe. A'e riki jundéu awa tama'e kapitā keruhū. Apo myra ngā mupia ame'ē ngi wyjy uwyr rahā, jande jajurujar katu ta ehe. ⁴³ Tupā rehe a'e jurujar katu. A'e pandu: “Tupā ra'yr ihē” aja. Apo jasak ta. A'e ke Tupā mujy ta muwyr my? Jasak ta — aja puka puka hū. Katu katu ipe tī.

⁴⁴ Aja ma'e mukaniha ta puka puka hū ehe tī. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe i'āi ame'ē ta ke a'eta. Katu katu ipe tī.

Jesu manō ame'ē rehe har

(Mak 15.33-41; Ruk 23.44-49; Juā 19.28-30)

⁴⁵ Warahy jandar rahā, ame'ē ywy pe pytun oho. Warahy uwe riki. Aja te'e warahy ywa ku'ap oho. ⁴⁶ Warahy ywa ku'a ihon rahā, hātā Jesu pandu:

—Eroi! Eroi! Rema samatani? — aja. Ame'ē jundéu awa je'ēha kuja riki:

—Tupā! Tupā! Ma'erehe ihē ke nde erehijar my? — aja.

⁴⁷ Ame'ē je'ēha rehe a'ep ixo ame'ē ta hendu rahā, amō koty ukwaha. A'erehe pandu:

—Ymanihar Eri pe a'e pukái — aja a'eta ukwaha naī.

⁴⁸ A'eta ngi har petēi sawa'e ujan oho. Mandeju aja me'ē pe ma'e rykwer mupyta, kawī iro ym te ame'ē ke. Wina aja me'ē rykwer ke. Ame'ē ke u'ywa aja me'ē rehe pukwar. Pe, me'ē ta tipe ipe.

⁴⁹ Pe, amō ta pandu:

—Anī we rī. Eharō we! Jasarahā! Myra ngā mupia ame'ē ngi Eri jo'ok ta uwyr my. Jasak ta — aja.

⁵⁰ Pe, Jesu ahem hū. Pe, manō.

⁵¹ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kyndaha ihī. Pan janam te hū ke. Ame'ē hukwen pehī. Ame'ē riki ywate ngi owok riki. Iwyr rehe owok-ihā upa uhyk oho. (Aja rahā, Tupā koty ohoha apo katu aja mujekwa.) Ywy ke katak hū tī. Ita keruhū owok hū tī. ⁵² Kangwerupa opok tī. Yman manō, ame'ē ta ngi har amō amō Tupā koty-har ta ke Tupā mukwera katu muhem. ⁵³ Kangwerupa ngi uhem oho. Jesu riki kwera katu uhem rahā, Jerusarē ok ta keruhū pe a'eta ixo oho tī. A'ep a'eta rehe heta ngā usak.

⁵⁴ Jesu manō ame'ē ke rehe sonda tama'e kapitā usak u'am. Sonda ta aja tī. Usak u'am tī. Pe, ywy katakiha ke rehe a'eta usak. Warahy uwe ame'ē ke rehe usak tī. Arahā a'eta pandu:

—Jetehar te ke. Tupā ra'yr te riki peme'ē sawa'e — aja.

⁵⁵ Paite we kūjā ta usak u'am. A'eta riki Ngarirēi ywy ngi Jesu namō uwyr. Inamō ma'e ke a'eta ma'ema'e. ⁵⁶ Ame'ē kūjā ta namō Mari Mandare usak u'am. Amō Mari usak u'am tī. Tian māi ke ame'ē. Jose māi tī. Semende ra'yr ta māi usak u'am tī.

Jesu rete ke mou ame'ē rehe har

(Mak 15.42-47; Ruk 23.50-56; Juā 19.38-42)

⁵⁷ Pytun tate rahā, amō sawa'e uhyk uwyr. Her Jose. Arimatēi ok ta pe har ke a'e. Jesu namō jumu'e ixo ame'ē ke a'e tī. Ima'ehū namō ixo ame'ē ke a'e. ⁵⁸ Pirat koty a'e oho. Pe, pandu:

—Jesu rete ke ihē aputar. Amou ta araho — aja.

Pirat pandu amō pe:

—Jesu rete ke eme'ē ipe — aja.

⁵⁹ Pe, Jesu rete ke a'e mujy muwyr. Pan tuwyr pyahu ame'ē pe hete ke pukek. ⁶⁰ Ima'e itakwar keruhū pe hete ke Jose mou. Pykūi ramō ame'ē ke ame'ē. Pe, itahu pe hukwen ke Jose kynda. Pe, a'engi oho. ⁶¹ Itakwar keruhū rukwen koty Mari Mandare wapyk uī. Amō Mari inamō wapyk uī tī.

Itakwar keruhū rehe harōha ta harō

⁶² Ku'ē rahā, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar ke. Pirat namō parise ta jy'ar oho. Pa'ihu ta aja tī. ⁶³ A'eta pandu:

—Kapitam! Ame'ē te'e pandu ame'ē ke se ixo rahā, kuja pandu: “Mokōi aker rahā, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem” aja. Ame'ē riki te'e aja jakwa ja'am apo. ⁶⁴ A'erehe kuja sonda ta pe epandu: “Itakwar keruhū rehe peharō katu pexo. Mokōi peker rahā, peharō pexo. Pesak katu ehe kŷ.” aja epandu a'eta pe. Aja rahā, Jesu rete ke jumu'eha ta mukanim ym ta raho. Mukanim rahā, ngā pe a'eta te'e pandu ta: “A'e manōha ngi kwera katu uhem” aja te'e pandu ta. Ame'ē riki: “Mokōi aker rahā, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem” ame'ē 'ar koty te we katu ym te ha — aja parise ta pandu ipe.

⁶⁵ Pirat pandu:

—Pehē atu sonda ta ke peraho. Pepandu katu: “Itakwar keruhū rehe peharō katu te pexo. Pesak katu kŷ” aja

sonda ta pe pepandu — aja parise ta pe pandu.

⁶⁶ A'eta oho ingi. Pe, itakwar kyndaha ke yraity aja me'ë pe kynda. Ita keruhū riki kyndaha ke. Yraity aja me'ë pe mu-jar. (Amō pirar rahā, ame'ë ke ukwa ta.) Pe, sonda ta pe a'eta pandu: “Se peharō katu pe'am. Aja rahā, ixē ym ta awa” aja riki.

Jesu kwera katu uhem ame'ë rehe har
(Mak 16.1-10; Ruk 24.1-12; Juā 20.1-10)

28 Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar upa. Nomin pytuniwe te rahā itakwar keruhū rehe Mari Mandare usak oho. Amō Mari namō usak oho tī. ² Pahar ywy ke katak hū. Ywa ngi Tupā je'ēha rahoha wyjy uwyr. Itahu hukwen ke a'e mujere mondo. Ame'ë 'ar pe a'e wapyk uī. ³ Hendy riki ima'e mundeha. Tupā weraha aja hendyha. Mandeju aja ituwyr te hū tī. ⁴ Sonda harōha ta a'ep ixo rī. A'eta ryrýi. Kyje riki, a'erehe ryrýi. A'eta manō ame'ēja ywy rehe u'ar oup. ⁵ Pe, kījā ta pe Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Pekyje ym. Jesu ke pekekar, aja ihē akwa. Myra ngā mupia ame'ë ke rehe a'e ke amō ta jukwa. ⁶ A'e ke Tupā mukwera katu muhem. A'e pandu aja uhyk apo 'y. Pejur! Mouha renda rehe pesak pejur. Se a'e nixōi te 'y. ⁷ Pahar jumu'eha ta pe pepandu peho apo. Kuja: “A'e ke Tupā mukwera katu muhem. Ngariréi ywy pe pehē ndutar koty a'e oho ta. A'ep pehē johu pesak ta ehe.” Ihē apandu ame'ë ke peharái ym — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁸ Pe, pahar itakwar keruhū ngi a'eta oho. Kyje riki. Pe, hury katu tī. Jumu'eha ta pe pandu oho. Ujan riki oho. ⁹ Oho ixo rahā, pahar a'eta rehe Jesu uhyk. Pandu:

—Ko ihē ajur — aja.

Ixoty a'eta uwyr. Ipy ke a'eta pyhyk. Ipy'a ke a'eta moī moī katu ehe, Jesu rehe. ¹⁰ A'eta pe Jesu pandu:

—Pekyje ym. Ihē mu ta pe kuja pepandu peho: “Ngariréi ywy pe peho. A'ep ihē rehe a'eta usak ta tī” aja pepandu — aja kījā ta pe pandu. (“Ihē mu ta” aja pandu rahā: “Upa katu te jurujar katu ehe ame'ë ta ke” aja mujekwa.)

Harōha ta te'e pandu ame'ë rehe har

¹¹ Itakwar keruhū ngi kījā ta oho ixo rahā, sonda ta ngi har amō ta uhyk oho tī. Jerusarē ok ta keruhū pe harōha ta uhyk oho tī. Pe, jundéu awa tama'e pa'ihu ta pe upa katu te pandu. Ywy katak hū. Itahu rukwen kyndaha amō mujere mondo. Ame'ë ke upa katu te pandu. ¹² Tamūi ta namō pa'ihu ta jy'ar. Pandu pandu a'eta jupe. Pe, kuja a'eta ukwa. Sonda ta pe tamatarer ke a'eta me'ë me'ë hū. ¹³ Pandu:

—Kuja pepandu ngā pe. “Pytun rahā, jande jaker rahā, Jesu rete ke jumu'eha ta mukanim raho” aja pepandu. ¹⁴ Ame'ë ke homa awa tama'e kapitā hendu rahā, japandu ta ipe: “Sonda ta anī. Ame'ë ta ke emupirok ym” aja. A'erehe pekyje ym ingi. Pehē ke a'e mupyrara ym ta — aja sonda ta pe.

¹⁵ Parise ta ngi tamatarer ke sonda ta pyhyk. Te'e pandu ame'ë muhepyha ke. Pe, parise ta panduha aja sonda ta pandu pandu oho tī. A'erehe sonda ta pandu, aja jundéu awa ta pandu pandu naī apo rī. “Jesu rete ke jumu'eha ta mukanim raho” aja pandu pandu naī apo rī.

**Awa py peteī jumu'eha
ta pe Jesu mujesak**

(Mak 16.14-18; Ruk 24.36-49;
Juā 20.19-23; At 1.6-8)

¹⁶ Jesu mujekwa ame'ë ywy'ā pe awa py peteī jumu'eha ta oho. Ngariréi ywy pe ame'ë ywy'ā ihī. ¹⁷ Jesu rehe usak rahā, a'eta py'a ke a'eta moī moī katu ehe. Ame'ë ta ngi har amō amō kuja: “Kome'ë Jesu my? Kwera katu uhem

ame'ë ke my?" aja amō ta ukwa ukwa u'am. ¹⁸ A'eta koty Jesu oho. Pe, pandu a'eta pe:

—Ihë pe Tupã pandu: “Ywa pe upa katu te nde erema'e tar katu. Ame'ë ke ema'e katu. Peme'ë ywy keruhū pe aja tī. Ema'e katu tī” aja ihë pe. ¹⁹ A'erehe pehë pe ihë apandu: “Upa kome'ë ywy keruhū pe har ta pe pepandu peho. Ihë rehe har pepandu pandu peho. Aja a'eta ke ihë kotyhar ta aja pemuruwak ta. Ame'ë ta ke pemujahuk. (Aja rahã, ihë kotyhar

ta ke, aja pemujekwa ta ngã pe.) Jande pái keruhū je'ëha rupi pemujahuk. Ta'yr je'ëha rupi pemujahuk tī. Tupã'ã je'ëha rupi pemujahuk tī. ²⁰ Upa pehë pe ihë amu'e ame'ë ke amō ta pe pemu'e katu tī. Aja rahã, ame'ë ta hendu katu ta tī. Ihë je'ëha rehe hendu katu ta tī. Wera rahã pame katu te pehë namō ihë axo ta kÿ. 'Ar rehe angaha uhyk ym rahã we, aja te'eha pehë namō ihë axo ta kÿ” — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Upa.

Jesu rehe har Mak mupinim

Mak kome'ë paper ke mupinim. Jesu rehe har a'e mupinim. Kome'ë wvy keruhū pe Jesu ixo rahā, ma'e ke a'e ma'ema'e ixo, ame'ë rehe har Mak mupinim.

Juā mujahukiha rehe har

(Matéu 3.1-12; Ruk 3.1-18; Juā 1.19-28)

1 Myrandu katu ke Mak mupinim werur. Jesu Kirisutu rehe har a'e mupinim. [Tupā ra'yr a'e.] ²Kuja riki a'e uwyriha. Yman paper rehe Isai mupinim. Tupā je'ëha ke a'e mupinim tī. (Kuja, Ta'yr pe Tupā pandu:)

“Ihē je'ëha pandu ame'ë ke amondo py ta kŷ. Kuja ngā pe pandu py ta oho: ‘Jandema'e sawa'e te uwyr tate, a'erehe pe ke pemukatu. (Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pehijar. Aja pexo katu 'y')’ aja ihē je'ëha pandu ame'ë ke pandu ta.

Ame'ë raikwer rupi nde ereho ta” aja Ta'yr pe Tupā pandu.

³Kuja awa nixói te ame'ë pe amō pandu u'am:

“Kapitā keruhū uhyk tate rahā, ma'e ke upa mukatu. Aja jandema'e sawa'e te uhyk tate.

A'erehe pexoha ke pemukatu.

A'erehe ma'e peka'u te'eha ke pehijar” aja pandu u'am. Aja riki Isai mupinim. (Yman aja a'e mupinim rahā, Juā rehe har mupinim.)

⁴Pe, awa nixói te ame'ë pe Juā mujahukiha uhyk uwyr. (A'ep heta ngā uhyk uwyr ehe.) Ame'ë ta pe pandu:

—Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Katu ame'ë ke pema'ema'e katu 'y. Aja rahā, pehē rehe ipy'a ke Tupā mujwyr ta. Pe, pehē ke ihē amujahuk ta — aja Juā pandu.

⁵Juā koty heta ngā uhyk uwyr. Jundéi wvy ngi heta ngā uhyk uwyr ehe. Heta

Jerusarē ok ta pe har ta uhyk uwyr ehe tī. “Ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke upa jande jahijar 'y” aja pandu ame'ë ta ke Juā mujahuk. Jondā y pe mujahuk. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa.)

⁶Juāma'e mundeha awa rymba ra ke te'e mujā ame'ë ke. “Kame” aja ngā rymba rer. Ame'ë ra ke ima'e mundeha. (Ymanihar Erima'e mundeha aja ame'ë mundeha. Aja rahā, Tupā je'ëha pandu ame'ë ke Juā tī, aja mujekwa.) So'o pirer pe ixu'a rupi pukwar. Tukuxixik mixir ame'ë ke a'e u'u. Eir namō u'u tī. ⁷Juā pandu:

—Ihē raikwer rupi amō tur. Katu te hū me'ë ke a'e. Ihē anī. Aja ym ihē. A'erehe ima'e miasu aja axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē. ⁸Y pe pehē ke ihē amujahuk. A'e anī. Pehē ke Tupā'ā namō mujahuk, ame'ëja saka — aja ngā pe Juā pandu. (“Tupā'ā namō mujahuk” aja pandu rahā: “Ngā py'a rehe Tupā'ā ke a'e muwyr ta” aja mujekwa katu.)

Jesu ke Juā mujahuk

(Matéu 3.13-17; Ruk 3.21-22)

⁹Arahā Ngariréi wvy ngi Jesu uhyk uwyr ehe, Juā rehe. Nasare ok ta ngi uhyk uwyr ehe. Pe, y pe Jesu ke Juā mujahuk. Y rer Jondā. ¹⁰Pe, y ngi Jesu uhem rahā, pahar ywa pirar, ame'ëja saka Juā usak u'am. Pe, Jesu rehe Tupā'ā wyjy uwyr. Pykahuran aja saka wyjy uwyr ehe. ¹¹Pe, ywa ngi panduha uwyr:

—Nde riki ihē ra'yr. Nde rehe ihē apy'a katu. Ihē ke nde eremuhury katu — aja Ta'yr pe Tupā pandu.

Jesu rehe Satana uhyk uwyr

(Matéu 4.1-11; Ruk 4.1-13)

¹²Pahar awa nixói ame'ë pe Tupā'ā Jesu ke muhyk raho. ¹³A'ep heta ukwer rahā, ixo. Kuja, mokōi awa pypa (40) hetaha wera rahā, a'ep ixo. Arahā, Satana uhyk uwyr ehe. (Ājā ramūi a'e.)

Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ë ke Satana putar tipe. Manga manga tipe. Anĩ. Jesu ma'e ym te. Ame'ë renda pe so'o jarō ame'ë ta ixo tĩ. Pe, Jesu rehe Tupã je'ëha rahoha ta wyjy uwyr. Usak katu uwyr ehe.

Jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar

(Matéu 4.12-22; Ruk 4.14-15; Ruk 5.1-11)

¹⁴ Ajame'ë ke kyndaha pe Juã ke amō ta kynda raho rahã, Ngariréi wyw pe Jesu uhyk oho. Myrandu katu ke pandu oho. Tupã rehe har pandu oho. ¹⁵ Kuja pandu:

—Angaha ke rehe uhyk oho apo 'y. Ixotyhar ta ke pehẽ, aja Tupã putar. A'erehe ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupã koty pehẽ py'a pemuruwak. Pexoha pyahu ame'ë ke Tupã putar, aja pexo katu. Aja rahã, ixotyhar ta ke aja pehẽ ke a'e muruwak ta. Ame'ë myrandu katu rehe pejurujar katu — aja Jesu pandu ngã pe.

¹⁶ Ypa rymy'y rupi Jesu wata ixo rahã, pira pyhyk ame'ë ta rehe usak. Ypa rer Ngariréi. Mokōi sawa'e ta ixo. Her Simã. Imu rer Andere. Kyhapari pe pira pyhyk ixo. Ypa pe ombor ombor ixo. ¹⁷ Pe, Jesu pandu:

—Ihẽ namō peho 'y. Pira pepyhyk ame'ë ta ke pehẽ. Apo har anĩ. Amō kotyhar ta. Pehẽ ke amu'e ta. Pe, ngã py'a ke Tupã koty pemuruwak ta 'y. Pejur — aja Jesu Simã ta pe.

¹⁸ Pahar kyhapari hijar. Pe, Jesu namō a'eta oho.

¹⁹ A'engi Jesu oho we rahã, ame'ë ypa pe amō mokōi sawa'e ta rehe uhyk oho tĩ. Tian ta rehe uhyk oho. Imu rer Juã. Semende ra'y ta ame'ë ta. Jarusu keruhũ pe kyhapari mukatu uĩ. ²⁰ Ame'ë ta rehe usak rahã, pandu:

—Pejur. Ihẽ namō peho — aja Jesu Tian ta pe.

Pe, Jesu namō Tian ta oho tĩ. Jarusu keruhũ pe ipái ihĩ. Semende aja her.

Parakyha ta namō ihĩ. Upa ame'ë ta ke Tian ta hijar. Pe, Jesu namō a'eta oho.

Ipy'a rehe ãjã ihĩ me'ë ke

(Ruk 4.31-37)

²¹ A'engi Kapana'ũ ok ta pe Jesu uhyk uwyr. Inamō ixo ame'ë ta uhyk uwyr tĩ. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahã, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ixo oho. A'ep ngã ke mu'e uĩ. ²² Amō ta Moise je'ëha mu'e. Aja ym Jesu mu'e. Ukwa katuha namō mu'e katu. A'erehe hendu ame'ë ta pandu: “Mã! Je'ëha te reko aja pandu katu” aja ngã.

²³ Pe, amō sawa'e jy'ariha renda pe ixo uwyr. Ipy'a rehe ãjã ihĩ ame'ë ke a'e. Pe, hãtã pandu:

²⁴ —Éi! Jesu! Nasare ok ta pe har ke nde. Ma'ewã jande ke nde eremupyrara erejur my? Nde rehe har ihẽ akwa katu. Tupã koty ngi nde erejur ame'ë ke nde. Ima'e je'ëha ke nde erepandu erejur. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke nixói te nde pe, aja akwa katu — aja hãtã pandu.

²⁵ Pe, ãjã pe Jesu pandu:

—Eje'ë ym! Sawa'e py'a ngi ehem eho — aja ãjã pe.

²⁶ Pe, ãjã sawa'e ke mukatak katak hũ. Ahem hũ riki. Pe, uhem oho ingi. ²⁷ A'ep ixo ame'ë ta mukahem riki. Pandu pandu a'eta jupe:

—Mã! Mã katu tiki? Amō kotyhar ma'e mu'eha ko. Ima'e je'ëha rupi pandu, pe, ãjã ta hendu katu ehe. Mã! — aja ngã.

²⁸ Pe, Jesu rehe har upa Ngariréi wyw rupi ngã pandu pandu oho. Pahar pandu pandu oho.

Petu pen ke Jesu mukatu ame'ë rehe har

(Matéu 8.14-15; Ruk 4.38-39)

²⁹ Ajame'ë ke jundéu awa tama'e jy'ariha renda ke Jesu hijar oho. Simã ta oho tĩ. Pe, Simã rok pe ixo oho. Ame'ë ke Andere rok tĩ. Tian oho tĩ. Juã amō oho

tī. ³⁰ A'ep Simā pen haku. A'erehe ixhya pe tūi. Jesu uhyk rahā, pahar amō ta pandu ipe. “Simā pen haku hū” aja ipe. ³¹ A'erehe hake Jesu oho. Ipo rehe pyhyk, pe, mupu'am. Pahar hakuha maha oho ipe. Pe, imi'u Jesu ta pe a'e me'ē me'ē.

Heta ngā ke Jesu mukatu ame'ē rehe har

(*Matéu 8.16-17; Ruk 4.40-41*)

³² Ame'ē pytun ramō rahā, upa warahy u'ar rahā, (jundéu awa ta putu'uha 'ar upa. A'erehe wata katu apo.) A'erehe ma'e ahy ixo ame'ē ta ke upa katu te ngā werur ipe. Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ta ke ngā werur ipe tī. ³³ Ok ta pe har ta mäte hū hukwen rake rupi i'āi. ³⁴ Ma'e ahy ixo ame'ē ta ke mukatu hū. Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ta ke upa mukatu tī. Jesu rehe har ājā ta ukwa katu, a'erehe hātā Jesu pandu: “Epandu ym ihē rehe har” aja ājā pe.

Tupā je'ēha ke Jesu pandu pandu oho

(*Ruk 4.42-44*)

³⁵ Ame'ē ku'ē rahā, sapukái je'ē py rahā, Jesu pu'am. Simā rok ngi uhem oho. Pe, paite we awa nixói te ame'ē pe oho. A'ep Tupā namō pandu pandu. ³⁶ Pe, Simā upak rahā, Jesu ke kekar oho. Inamō ixo ame'ē ta kekar oho tī. ³⁷ Pe, usak ehe rahā, Simā ta pandu ipe:

—Upa ngā nde ke kekar ixo tipe — aja.

³⁸ Jesu pandu:

—Amō ta renda rupi jaho ta me'ē te'e. A'ep pe har ta pe Tupā rehe har apandu ta me'ē te'e tī. A'erehe ihē ajur. Jaho-rahā! — aja Simā ta pe.

³⁹ A'erehe upa Ngariréi ywy rupi wata oho. Upa jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu oho. Amō ta py'a ngi ājā ke muhem mondo tī.

Pereran ma'e u'u hū ame'ē ke mukatu

(*Matéu 8.1-4; Ruk 5.12-16*)

⁴⁰ Pereran ma'e u'u hū ame'ē ke Jesu rehe uhyk uwyr. Ipynarāi pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Nde ereputar rahā, ihē ke nde eremukatu ta aja akwa katu — aja sawa'e.

⁴¹ Pyrara Jesu usak ehe. Pe, ijiywa ke mupuku. Pe, sawa'e ākā rehe ipo ke a'e mujar. Pandu ipe:

—Ere. Nde ke ihē amukatu tar katu. Nde katu apo 'y — aja sawa'e pe.

⁴² Pahar upa katu ipe 'y. Upa ka'ē oho ipe. ⁴³⁻⁴⁴ Pe, hātā Jesu pandu ipe:

—Ehendurahā! Nde ke ihē amukatu, ame'ē ke amō ta pe epandu ym we rī. Jundéu awa tama'e pa'i koty eho py. Nde rehe pa'i usak ta. “Katu apo 'y” aja pandu ta. Pe, yman Moise pandu, aja ma'e ke pa'i pe eme'ē. Aja rahā, upa nde pিরer katu, aja ngā ukwa ta tī — aja Jesu pandu tipe ipe.

Pe, pahar sawa'e ke muhem mondo. ⁴⁵ Pe, sawa'e oho ingi. (Jesu rehe hendu ym.) Mukatuha rehe har pandu pandu oho. Upa katu te ok ta rupi pandu pandu oho. Pyta we ym awa renda ke. A'erehe ok ta pe marā ka ym Jesu ixeha. Upa ngā ukwa katu ehe har. A'erehe amō koty pyta. Awa nixói te ame'ē pe pyta. A'ep upa hekoha ngi ngā uhyk oho ehe.

Upa jupyrātā rātā ame'ē ke Jesu mukatu

(*Matéu 9.1-8; Ruk 5.17-26*)

2 Ku'ē rahā ha pe we Kapana'ū ok ta pe Jesu jywyr oho. “Hok pe apo ihī” aja amō ta pandu pandu oho. ² A'erehe heta te hū ngā jy'ar uwyr ehe. Ok wyr pe soroka nixói te. Hukwen rupi soroka nixói te tī. Pe, ngā pe Tupā je'ēha ke Jesu pandu pandu uī. ³ Arahā tumeme sawa'e ta uhyk uwyr ehe. Ame'ē ta upa

jupyrātā rātā ame'ē ke muhyk werur. ⁴Māte hū ngā i'āi. A'erehe marā ka ym Jesu rehe muhykiha. A'erehe ok kupe 'ar pe jupir oho. (Ame'ē ok kupe ipe katu.) Pe, jupyka jo'ok jo'ok. Ixwar ihī rahā, upa jupyrātā rātā ame'ē ke ame'ē rupi mujy mondo ehe. Kyha aja me'ē 'ar pe sawa'e tūi. Tupaham rehe mujy mondo. Pe, Jesu rake mou. ⁵Ma'e ahyha Jesu mukatu. Ame'ē rehe sawa'e ta jurujar katu. Ame'ē ke Jesu ukwa rahā, jupyrātā rātā ame'ē pe pandu:

—Sa'e! Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Apo nde rehe ihē py'a jywyr katu — aja Jesu.

⁶A'ep Moise je'ēha mu'e ame'ē ta wapyk uī tī. Jesu pandu ame'ē ke rehe hendu rahā, kuja ipy'a pe ukwa ukwa uī:

⁷—Mā! Aja pandu rahā, katu ym. Tupā jō riki ngā pe pandu katu: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr” aja. A'erehe peme'ē riki Tupā aja jupe my? Katu ym aja — aja a'eta py'a pe a'eta ukwa ukwa uī.

⁸Pe, pahar ame'ē ta ukwaha ke Jesu ukwa tī. A'erehe pandu:

—Mā! Pehē py'a pe ma'e ke pekwa pekwa ym peī. ⁹Myja me'ē riki hātā ma'eha my? Kuja my: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr katu” aja apandu rahā, hātā ma'eha my? (Ame'ē ke rehe usak ym awa.) Anī rahā, kuja my? “Epu'am! Nde kyha aja me'ē ke emupu'a! Ewata inamō eho!” aja apandu rahā, hātā ma'eha my? (Ame'ē ke rehe usak katu awa.)

¹⁰—Pesarahā! (Tupā jō riki ahyha mukatu aja pekwhaha. Tupā jō riki ngā rehe ipy'a mujwyr katu aja pekwhaha tī.) Apo ihē tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē riki kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē aja ihē amujekwa ta apo. Ihē pe Tupā pandu tī: “Ma'e ka'u te'eha ke awa ta ma'ema'e. Ame'ē ta rehe nde py'a emujwyr katu” aja ihē pe. Pe-

sarahā! Ame'ē ke pekwa ta apo. Amujekwa ta — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pe Jesu pandu.

Pe, jupyrātā rātā ame'ē pe pandu:

¹¹—Ko apandu nde pe. Epu'am! Nde kyha aja me'ē ke emupu'a! Nde rok pe ejywyr eho — aja Jesu.

¹²Pe, upa ngā usak usak uī rahā, sawa'e pu'am. Kyha aja me'ē ke mupu'a. Pe, pahar uhem oho. A'erehe ngā pandu: —Mā! Katu tiki — aja riki.

Pe, Tupā pe pandu tī:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Mā! A'eramō te aja mukatuha jasak py 'y. Katu! — aja ngā.

Jesu namō Rewi oho ame'ē rehe har

(Matéu 9.9-13; Ruk 5.27-32)

¹³A'engi Jesu uhem oho. Pe, ypa rymy'y rehe jywyr oho tī, Ngariréi ypa rehe. A'ep heta ngā jy'ar oho ehe tī. Ame'ē ta ke mu'e uī. ¹⁴A'engi wata oho ixo rahā, amō sawa'e rehe usak. Her Rewi. (Amō her: “Matéu” aja.) Apéu ra'yr a'e. Tamatarer matyriha renda pe wapyk uī. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr matyr. (A'erehe a'e ke jundéu awa ta putar ym ame'ē ke a'e.) Jesu pandu ipe:

—Ihē namō eho 'y — aja ipe.

Rewi pu'am. Upa hijar. Pe, inamō oho.

¹⁵I'i atu rahā, Rewi rok pe ma'e ke Jesu ta u'u uī. Heta tamatarer matyriha ta inamō uwyr tī. Amō heta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta aja tī. Inamō uwyr tī. Ame'ē ta ngi har heta Jesu namō ma'e ke u'u uī. Jumu'eha ta u'u uī tī. ¹⁶Pe, amō Moise je'ēha mu'e ame'ē ta i'āi tī. Parise kotyhar ta ke ame'ē ta. Kuja jumu'eha ta pe ame'ē ta je'ē je'ē:

—Ma'ewā ame'ē sawa'e ta jaxer ame'ē ta namō Jesu u'u uī my? Tamatarer ke matyr ame'ē ta namō aja tī. U'u inamō tī. Katu ym aja — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pandu.

¹⁷ Ame'ë ke rehe Jesu hendu rahā, pandu:

—Ma'e ahy ixo rahā, mukatuha koty amō oho. Ahy ym ixo rahā, mukatuha koty oho ym. (Aja apo. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ë ta ihē rehe uhyk. Ipy'a juhyk. Ame'ë ke a'eta putar, a'erehe ihē rehe uhyk. Mukatuha rehe uhyk, ame'ëja saka. Katu jupe ame'ë ta anī. Ame'ë ta ihē rehe uhyk ym.) Pesarahā! Sawa'e katu aja ukwa jupe, ame'ë ta pe kuja ihē apandu ym: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja. Anī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ë ta pe kuja ihē apandu katu: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja — aja Jesu pandu.

U'uha ke hijar ame'ë rehe har

(Matéu 9.14-17; Ruk 5.33-39)

¹⁸ Amō rahā, Juā mujahukiha namō jum'u'e ixo ame'ë ta upa ma'e u'uha ke hijar ixo. Parise ta aja tī. Ma'e u'uha ke hijar ixo tī. (Aja pyaiha ke mujekwa Tupā pe.) Pe, amō ta pandu uwyr. Jesu pe pandu:

—Juā mujahukiha namō jum'u'e ixo ame'ë ta upa ma'e u'uha ke hijar ixo. Parise ta namō jum'u'e ixo ame'ë ta aja tī. Upa ma'e u'uha ke hijar ixo tī. Nde namō jum'u'e ixo ame'ë ta anī. Upa ma'e u'uha ke hijar ym. Ma'erehe hijar ym my? — aja Jesu pe.

¹⁹ Jesu pandu:

—Sawa'e jumendar rahā, imi'u matyr. Huryha mujā. Pe, ame'ë pe oho ame'ë ta ma'e u'uha ke hijar ym. Sawa'e namō ixo rahā, ma'e u'uha ke hijar ym. ²⁰ (Ihē namō ihēma'e jum'u'eha ta ixo apo, a'erehe upa ma'e u'uha ke a'eta hijar ym.) Yman rahā, ihē ke amō ta pyhyk ta raho a'eta ngi. Arahā ihē jum'u'eha ta upa ma'e u'uha ke hijar ta. (Aja pyaiha mujekwa ta.)

²¹ —Amō we tī. Kamixa ymanihar ke sorok rahā, pan jupu'a ym ame'ë ke amō

mujar ym ehe. Mujar ehe rahā, jupu'a we oho. Pe, kamixa ymanihar ke musak we ta. Sorok riki tiha we ta oho. ²² Kawī mupupur ramō ame'ë ke hyru ymanihar te pe amō purakar ym. Ame'ë pe purakar rahā, pupur we ixo rī. Pe, hyru ymanihar ke mupuk ta. Pe, upa kawī jyhē ta oho. Hyru ymanihar ke mujaxer ta tī. A'erehe kawī mupupur ramō ame'ë ke hyru katu ame'ë pe amō purakar rahā, katu ta tiki. Aja rahā, kawī jyhē ym ta. Hyru ke upuk ym ta tī — aja ngā pe Jesu pandu.

(Jesu mu'e rahā, myja ixoha katu aja mujekwa. Ixoha pyahu aja saka. A'erehe parise ta mu'e aja ixoha namō marā ka ym muparaha, aja Jesu mujekwa katu.)

Ahúí aja me'ë ke jum'u'eha ta po'ok ame'ë rehe har

(Matéu 12.1-8; Ruk 6.1-5)

²³ Amō jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ahúí aja me'ë ty rupi Jesu wata oho ixo. Jum'u'eha ta namō oho ixo rahā, jum'u'eha ta amō amō po'ok oho. (Ame'ë ke ipo pe kamyrik. Aja pিরer ke ombor. Upa ombor rahā, ame'ë ke u'u.) ²⁴ Pe, Jesu pe parise ta pandu:

—Anī. Katu ym kamyrikiha. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, aja nema'e jum'u'eha ta kamyrik rahā, katu ym. (Paraky te'e, ame'ëja saka. A'erehe katu ym.) Aja Moise je'eha rehe panduha ihī — aja ipe.

²⁵⁻²⁶ (Amō rehe pyrara usak ta me'ë te'e, aja Jesu mujekwa tar katu) a'erehe pandu:

—Yman Ndawi myahy te riki. Inamō ixo ame'ë ta aja tī. Myahy te tī. Ame'ë ta ma'eha Tupā je'eha rehe pesak riki. Ame'ë pekwa riki. Ma'e u'u ame'ë ke nixói te rahā, Tupā rehe ngā jum'u'eha renda keruhū pe Ndawi ixo. A'ep mbeju ihī. Ame'ë ke Ndawi u'u. Inamō ixo ame'ë ta pe me'ë me'ë tī. Ame'ë ta u'u tī. Arahā Amiata pa'i keruhū. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū. Ame'ë mbeju ke Tupā ruwa

koty aja saka pa'ihu moī. Pa'i ta jō ame'ē ke u'u katu. Amō ta u'u rahā, anī. (Ndawi ta pa'i ym. A'erehe Ndawi ta u'u rahā, katu ym ta tipe. Aja Moise je'ēha rehe hendu ym) — aja parise ta pe Jesu pandu.

²⁷ Pandu tī:

—Putu'uha 'ar ke Tupā mujā py my? Anī. Aja ym. Awa ke a'e mujā py. A'engi putu'uha 'ar ke manga. Aja rahā, awa rehe putu'uha 'ar haihu katu, ame'ēja saka riki. Putu'uha 'ar rehe awa haihu katu, aja ym. ²⁸ A'erehe putu'uha 'ar rahā, ma'e ke amō ma'e, ame'ē ke ihē riki apandu katu. Tupā je'ēha rupi ajur ame'ē ke ihē. Awa ihē tī — aja Jesu.

**Ipo ke upa te'e jupu'a
ame'ē ke Jesu mukatu**

(Matéu 12.9-14; Ruk 6.6-11)

3 Amō wera rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Jesu ixo oho tī. A'ep ipo ke upa te'e jupu'a ame'ē ke ihī. ² A'ep amō ta ixo. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, Jesu mukatu ta my? Ame'ē ke ukwa tar katu. Mukatu rahā: “Katu ym. Putu'uha 'ar rahā, nde eremukatu. (Nde ereparaky te'e aja nde.) A'erehe katu ym nde erema'eha” aja Jesu pe pandu ta tipe. A'erehe ame'ē ta Jesu rehe usak usak uī. ³ Pe, ipo ke upa te'e jupu'a ame'ē pe Jesu pandu:

—Se ejur. Ngā ruwa koty ejur e'am — aja riki.

⁴ Pe, ngā pe Jesu pandu:

—Myja me'ē Moise je'ēha pandu katu my? Myja me'ē putu'uha 'ar rahā, amō ma'e my? Ko katu ame'ē ke amō pe ma'e my? Anī rahā, katu ym ame'ē ke ma'e my? Ko amō rehe pyrara usak my? Anī rahā, amō ke jukwa my? Myja me'ē katu pehē pe my? — aja ngā pe.

Anī. Je'ē ym ngā. ⁵ Ame'ē ta rehe Jesu juramā ma'ā. Parahy ngā rehe. Katu ame'ē ke ame'ē ta ma'e tar ym, a'erehe Jesu parahy ngā rehe. Amō we tī. Pyrara

usak ngā rehe a'e tī. Jumen saka jurupy hātā, aja ngā ixo. Hendu tar ym. Jetehar te ke putar ym tī. A'erehe pyrara usak ngā rehe a'e tī. Pe, sawa'e pe pandu:

—Nde po epirar 'y — aja Jesu.

Ipo ke sawa'e pirar. Upa puku oho ipe. Imembek katu oho ipe tī. ⁶ A'engi parise ta uhem oho. Pahar Ero kotyhar ta namō jy'ar oho. Ame'ē ta namō pandu pandu.

—Myja Jesu ke japyhyk ta my? Pe, jujukwa — aja riki parise ta jupe.

Y rymy'y rehe heta te hū ngā jy'ar

⁷ A'engi ypa pe Jesu oho tī, Ngariréi ypa pe. Jumu'eha ta oho inamō tī. Haikwer rupi heta te hū ngā oho tī. Ngariréi ywy ngi heta uhyk oho ehe. Jundéi ywy ngi aja tī. Heta ngā uhyk oho ehe tī. ⁸ Jerusarē ok ta ngi aja tī. Heta ngā uhyk oho ehe tī. Inuméi ywy ngi aja tī. Uhyk oho ehe tī. Jondā y ruwái pe har ta aja tī. Heta ngā uhyk oho ehe tī. Tir ok ta rake ixo ame'ē ta aja tī. Sinō ok ta rake ixo ame'ē ta aja tī. Heta te hū uhyk oho ehe tī. Upa ma'e katu ame'ē ke Jesu ma'ema'e ixo, aja ngā hendu, a'erehe johu ngā uhyk oho ehe. ⁹⁻¹⁰ Mā heta te hū ngā ixo. Ahy ixo ame'ē ta ke Jesu mukatu hū. A'erehe upa katu te ahy ixo ame'ē ta ixoty jusosok oho ixo. Ipo ke mujar tar katu ehe. (Aja rahā, katu ta oho.) Ixoty jusosok sosok hū oho ixo ngā. A'erehe jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se jarusu keruhū pemuhyk perur — aja riki.

Pe, jumātā hū ngā uwyr ehe rahā, jarusu keruhū pe Jesu opor ta oho. (Aja rahā, jusosokiha rupi jukwa ym ta.)

¹¹ Ahy ixo ame'ē ta ke Jesu mukatu. Pe, ipy'a rehe ājā ihī, ame'ē ta usak ehe rahā, Jesu ruwa koty u'ar. (Aja rahā, katu te ame'ē ke kohī, aja mujekwa katu.) Pe, hātā pandu:

—Nde riki Tupā ra'yr — aja.

¹² Anī. Hātā Jesu pandu:

—Pepandu ym ihē rehe har — aja ājā ta pe.

Awa py mokōi jumu'eha ta ke Jesu mujyar

(Matéu 10.1-4; Ruk 6.12-16)

¹³ Ajame'ē ke ywyā rehe Jesu jupir oho. Pe, sawa'e ta pe pandu:

—Pejur! — aja.

Katu usak ame'ē ta ke mujyar. Sawa'e ta uhyk uwyr ehe. ¹⁴ Kuja, awa py mokōi sawa'e ta ke jo'ok. “Ko ihē amondo ame'ē ta ke” aja Jesu. Ame'ē ta pe pandu tī:

—Amō ta ngi har pehē ke ihē ajo'ok. Ihē namō pepyta ta. Amō ta renda rupi pehē ke ihē amondo ta tī. Ame'ē rupi Tupā je'ēha ke pepandu pandu ta peho tī. ¹⁵ Ihē je'ēha rupi ājā ta ke pemuhem ta katu tī. Awa ta py'a ngi pemuhem ta katu — aja awa py mokōi sawa'e ta pe.

¹⁶ Jo'ok ame'ē ta kuja sawa'e ta rer. Ko Simā. [Amō her Jesu moī ehe. “Petu” aja ipe.] ¹⁷ Amō sawa'e Tian. Imu Juā. Semende ra'yr ta ame'ē ta. [Ame'ē ta rehe amō her ke Jesu moī tī. “Mboane” aja a'eta pe. Ame'ē je'ēha: “Pahar ipy'a pihun” aja.] ¹⁸ Amō sawa'e Andere. Siri amō tī. Amō Matoroméu tī. Amō Matéu. Amō Tome tī. Tian amō tī. Apéu ra'yr ame'ē. Tandéu amō tī. Simā amō tī. Sero aja her tī. (“Sero” pandu rahā: “Jundéu awa tama'e ywy ngi huwajan ta ke a'e mujan tar katu muhem” aja a'e.) ¹⁹ Amō Jun Ikario tī. A'e riki Jesu rehe huwajan ta ke muhyk werur.

Satana rehe har (Ājā ramūi a'e)

(Matéu 12.22-32; Ruk 11.14-23; Ruk 12.10)

²⁰ Ajame'ē ke hok pe Jesu jywyr oho. Heta te hū ngā uhyk uwyr ehe tī. Ame'ē ta pe Tupā je'ēha pandu pandu hū. Mukatu hū ngā ke. Heta te hū ngā uwyr ehe. A'erehe marā ka ym ma'e ke u'uha uī. Jumu'eha ta aja inamō ixo tī. ²¹ Ame'ē

rehe har ianam ta hendu rahā, Jesu ke oho piam tipe. Amō ta pandu u'am:

—Ka'u te'e riki a'e — aja naī.

A'erehe oho piam tipe. (Anī. A'eta namō Jesu oho ym.)

²² Jerusarē ok ta ngi amō Moise je'ēha mu'e ame'ē ta uhyk uwyr ehe. Ame'ē ta pandu pandu u'am:

—Ipy'a rehe Mesembu ihī, a'erehe ājā ta ke Jesu muhem katu mondo — aja pandu naī. (“Mesembu” aja pandu rahā: “Satana ke” aja ukwa. Ājā ramūi a'e.)

Amō ta pandu:

—Satana je'ēha rupi ājā ke a'e muhem mondo tī — aja pandu naī tī.

²³ Pe, ngā ke Jesu mujyar. Myja me'ē ājā ta my, ame'ē ke pandu pandu:

—Satana jumuhem ym jumondo.

²⁴ Ka'a rupi har ta jumai mai ngā juehe rahā, jumumba ta ngā juehe. (A'erehe jumai mai ym ta ngā juehe.) ²⁵ Ok wyr pe har ta jumai mai a'eta juehe rahā, jumumba ta a'eta juehe tī. (A'erehe jumai mai ym ta a'eta juehe.) ²⁶ Aja ixotyhar ta namō Satana jumai mai a'eta juehe rahā, jumumba ta a'eta juehe tī. (A'erehe jumai mai ym ta a'eta juehe. A'erehe Satana je'ēha rupi ājā ta ke ihē amuhem ym amondo.)

²⁷ —Sawa'e pyrātā rok pe ma'e ke mukanim ym oho awa. Mukanim ta oho rahā, sawa'e pyrātā ame'ē jywa ke mujere pukwar py, pe, sawa'ema'e ke upa mukanim ta raho. (Aja ihē tī. Satanama'e pyrātāha ngi sawa'e ke ihē riki amuhem tī. Aja rahā, Satanama'e pyrātāha 'ar koty te we ihēma'e pyrātāha, aja ihē amujekwa katu.)

²⁸ —Ko apandu katu pehē pe. Upa ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e. Ame'ē rehe Tupā ipy'a jywyr ta. “Tupā! Nde katu ym” aja pandu ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a jywyr ta tī. ²⁹ Tupā'ā pe anī. “Tupā'ā! Nde katu ym. Nde erema'eha katu ym” aja pandu ame'ē ke rehe anī. Ame'ē rehe jō Tupā ipy'a jywyr ym te ta.

Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha aja te'e ta ixo, a'erehe Tupā ipy'a jywyr ym te ta — aja Jesu pandu.

³⁰ A'eramō amō ta pandu: “Ājā ipy'a rehe ihī” aja Jesu rehe har pandu nāi. A'erehe myja me'ē ājā ta my, ame'ē rehe har Jesu pandu.

Jesu anam ta rehe har

(*Matéu 12.46-50; Ruk 8.19-21; Emberéu 2.11*)

³¹ Imāi uhyk uwyr ehe. Imu ta amō tī. Hukwen rake uhyk u'am. Pe, amō pe imāi pandu:

— Jesu pe epandu eho: “Se ejur” aja ipe — aja imāi.

³² Heta ngā juramā jy'ar ixo ehe. Amō ta pandu ipe:

— Soroka pe ne māi i'āi, ne mu ta namō. Nde pe pandu tar katu — aja Jesu pe.

³³⁻³⁴ Pe, ngā rehe juramā usak. Pandu:

— Pesarahā! Ko riki ihē māi. Amō ta ihē mu ta aja tī. ³⁵ Tupā putar ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, ame'ē riki ihē mu aja saka. Ihē rendyr aja tī. Ihē māi aja tī — aja Jesu pandu.

Ma'e raī muhāi ame'ē rehe har

(*Matéu 13.1-9; Ruk 8.4-8*)

4 Amō rahā, ypa rymy'y rehe Jesu mu'e mu'e uī tī. Heta hū ngā jumātā katu te jy'ar ehe, a'erehe jarusu keruhū pe opor oho. A'ep wapyk uī. Y pe jarusu keruhū túi. Ypa rymy'y rehe upa ngā wapyk uī. Aja Jesu mu'e hū ngā ke. ² Myja me'ē ma'e raī ta my ame'ē ke pandu uī. Mu'e rahā, kuja pandu:

³ — Pehendu katurahā! Ma'e raī ke amō muhāi oho. ⁴ Kupixa pe ma'e raī muhāi rahā, awa rape rupi amō haī u'ar. Ame'ē ke ma'ewyra u'u uwyr. Upa u'u.

⁵ Amō ma'e raī ita ty rupi u'ar. A'ep wpy katu ame'ē ke ta'yr mi. Pe, haī hywōi. Wpy heta ym a'ep, a'erehe pahar hywōi.

⁶ Pe, warahy haku rahā, i'y manō. Hapo

ipy'p oho ym, a'erehe upa te'e manō. ⁷ Amō ma'e raī juruwe ty rupi u'ar. Juruwe tiha py oho. A'erehe ma'e raī hywōi rahā, hury ym. A'erehe i'a ym. ⁸ Pe, amō ma'e raī wpy katu ame'ē rupi u'ar. Pe, hywōi rahā, hury katu oho. Tiha katu oho. I'a uhem, pe, tyarō. Hymbo rehe heta i'a ihī. Tirī ta (30) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta we hū i'a ihī. Sesen ta (60) aja hetaha. Amō hymbo rehe heta te hū i'a ihī. Sē (100) aja hetaha — aja Jesu pandu.

⁹ Pandu tī:

— Pekwa tar katu rahā, ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e — aja Jesu pandu.

Ma'e raī ame'ē rehe har mujekwa

(*Matéu 13.10-17; Ruk 8.9-10*)

¹⁰ Jesu jeje ixo rahā, awa py mokōi jumu'eha ta pandu uwyr ipe. Amō ta aja tī. Pandu uwyr ipe tī.

— Jande pe emujekwarahā! Myja me'ē ma'e raī ta my, ame'ē ke emujekwa katu — aja Jesu pe.

¹¹ A'e pandu:

— Apo amō koty Tupā mujekwa. Pyahu ame'ē ke. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak, ame'ē ke a'e putar katu. “Ihēma'e a'e” aja a'e pandu. “Ame'ē ke nema'e jumu'eha ta pe emujekwa” aja Tupā pandu ihē pe. Amō ta pe anī. Amujekwa ym ta. A'erehe myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke apandu pandu. Ame'ē ke rehe jō ngā hendu tipe. ¹² Aja rahā:

“A'eta usak usak tipe. Anī. Ukwa ym riki. Hendu hendu tipe. Anī. Ukwa ym riki tī.

Ukwa rahā, Tupā rehe ipy'a ke muruwak ta tipe. Pe, ame'ē ta rehe ipy'a ke Tupā mujwyr ta tipe” aja ta — aja Jesu pandu.

Ma'e raī rehe har

(*Matéu 13.18-23; Ruk 8.11-15*)

¹³ Pe, a'e pandu tī:

—Ko ma'e ra'i rehe har pekwa ta me'e te'e. Pekwa ym rahā, amō myja me'e ma'e ke my, ame'e ke ihē apandu rahā, pekwa ym ta tī. A'erehe ko amujekwa ta. ¹⁴Ma'e ra'i ke amō muhāi oho. Ame'e riki Tupā je'ēha pandu pandu oho. ¹⁵Ma'e ra'i awa rape rupi u'ar. Ame'e riki kuja. Tupā je'ēha rehe amō ta hendu. Pe, hendu rahā, pahar Satana mukanim uwyr. (Ma'ewyra uwyr, ame'ēja saka.)

¹⁶—Amō ma'e ra'i ita ty rupi u'ar. Ame'e kuja. Tupā je'ēha rehe hendu tipe. Hendu rahā, hury katu tipe. (Pahar hywōi, ame'ēja saka.) ¹⁷Tupā je'ēha pyta katu ym, a'erehe tapijar te'e we jurujar ym. Tupā je'ēha rehe jurujar, a'erehe amō ta parahy ehe. (Warahy haku, ame'ēja saka.) A'erehe pahar Tupā je'ēha ke hijar. Amō ta puka puka hū ehe, a'erehe pahar Tupā je'ēha ke hijar tī. Katu ym aja.

¹⁸—Amō ma'e ra'i juruwe ty rupi u'ar. Ame'e kuja. Tupā je'ēha rehe hendu tipe. ¹⁹Ima'e ixoha rehe te'e a'e ukwa ukwa ixo. “Ma'e ihē a'u ta my? Ma'e ihē amunde ta my?” aja ukwa ukwa ixo. Ko tamatarer matyr tar katu hū. Upa ma'e ke matyr tar katu hū. Upa ame'e ke Tupā je'ēha ke mukanim. (Juruwe jukwa, ame'ēja saka.) Tupā rehe har ukwa ukwa tar ym. Ima'e ke rehe ipy'a katu. Katu ym aja. A'erehe ma'e i'a ym, ame'ēja saka. (Aja rahā, amō we Tupā rehe har ukwa tar ym.)

²⁰—Amō ma'e ra'i ywy katu rupi u'ar. Ame'e ke kuja. Tupā je'ēha rehe hendu katu. Hury katu. I'a heta aja ixo. Tirī ta (30) aja hetaha. Amō amō heta we hū. Sesen ta (60) aja hetaha. Amō heta te hū. Sē (100) aja hetaha. (Aja rahā, Tupā rehe har ukwa katu, a'erehe ma'e katu ame'e ke ma'ema'e hū tī. Hymbo rehe i'a ihī, ame'ēja saka) — aja Jesu mujekwa katu jumueha ta pe.

Araparin rehe har

(Ruk 8.16-18)

²¹ Jesu pandu tī:

—Araparin amō hapy rahā, pander pe jupyk ym. Myrape wyr pe moī ym tī. Anī. Ywate pukwar. Aja rahā, ok pe amō ta ixo rahā, wera katu a'eta pe. ²²Ihē amu'e ame'e ke ame'ēja saka. Apo mukanim, ame'ēja saka. I'i atu rahā, upa mujekwa ta ngā pe. Wera katu, ame'ēja saka riki. Apo jupyk, ame'ēja saka. I'i atu rahā, upa pirar ta, ame'ēja saka. (Aja rahā, juehe har Tupā mujekwa ta ngā pe. Wera katu, ame'ēja saka.) ²³Pekwa tar katu rahā, pehendu katu 'y — aja Jesu pandu.

²⁴ A'e pandu tī:

—Amō pandu rahā, pehendu katu ehe. Pehendu tar ym rahā, pehē pe Tupā mujekwa ym ta. Pehendu tar katu rahā, pehē pe a'e mujekwa katu ta. Jete. I'ar koty te we mujekwa katu ta pehē pe. ²⁵Kuja riki. Amō ukwa katu rahā, amō we ukwa katuha ke Tupā muwyr ta ipe. Amō ukwa tar ym rahā, ta'yr mi ukwa, ame'e ke upa mukanim ta ingi. (Aja rahā, ukwa ym te ta) — aja Jesu pandu.

Ma'e ra'i hywōi ame'e rehe har

²⁶ Pe, a'e pandu tī:

—Ihē amu'e ame'e ke myja my? Ame'e rehe har pehē pe apandu ta. Ame'e ke kuja. Ywy rehe ma'e ra'i ke amō muhāi. ²⁷ Pe, ima'e ke rehe a'e ma'ema'e oho ixo. Pytun rahā, aja. Wera rahā aja tī. Ima'e ke ma'ema'e oho ixo tī. Aja ixo rahā, ma'e ra'i hywōi. Pe, tiha oho. Myja tihaha my, ukwa ym awa. ²⁸ Jeje ywy ngi uhem. Ho uhem py. A'engi i'y. A'engi hākā. A'engi hymbo. Pe, i'a. ²⁹ Tyarō rahā, amō matyr oho. Matyriha angaha ke rehe uhyk oho — aja Jesu pandu.

(Aja rahā, kuja mujekwa. Jesu mu'e, ame'e ke rehe jurujar katu te rahā, ixoha amō koty muruwak ta. Katu aja muruwak ta, aja mujekwa.)

Ma'e raĩ jytym ame'ë ke tĩ

(Matéu 13.31-32; Matéu
13.34; Ruk 13.18-19)

³⁰ A'e pandu tĩ:

—Se Tupã kotyhar ta ixo. Ame'ë rehe har pehë pe apandu ta tĩ. ³¹ Kuja ma'e raĩ aja saka. Mosata raĩ ame'ëja saka. Ha'ĩ riki ta'yr te mi. ³² Pe, amõ jytym rahã, hywõi katu. Pe, i'y tiha te hũ oho. Kupixa pe har ta pyter pe tiha te ame'ë ke a'e. Hãkã ke pia pia hũ. Pe, ma'ewyra ta haity ta matyr ehe, hãkã rehe. Pytun atu ame'ë wyr pe ma'ewyra ta ihĩ — aja Jesu pandu.

(Aja rahã, kuja mujekwa. Jesu pandu py rahã, Tupã kotyhar ta heta ym te. Ma'e raĩ ta'yr te mi, ame'ëja saka. Pe, i'i atu te rahã, ixotyhar ta heta te hũ ta. I'y tiha te hũ, ame'ëja saka, aja mujekwa katu.)

³³ Pe, ngã ukwa katu rahã, amõ amõ myja me'ë ma'e ke my, ame'ë ke Jesu pandu ngã pe. ³⁴ Aja jõ ngã pe pandu. Jumu'eha ta anĩ. Ame'ë ta namõ jõ ixo rahã, upa katu te mujekwa. Myja me'ë ma'e ke my ame'ë ke upa katu te mujekwa jumu'eha ta pe.

Ywytu keruhũ ke Jesu muputu'u ame'ë rehe har

(Matéu 8.23-27; Ruk 8.22-25)

³⁵ Ame'ë pytun ramõ rahã, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Y ruwái rehe jaha jaho — aja.

³⁶ Y rymy'y rehe heta ngã ke a'eta hijar oho. Jarusu keruhũ pe Jesu ihĩ. Ame'ë pe jumu'eha ta opor oho tĩ. Pe, y ruwái rehe oho. Amõ jarusu keruhũ pe amõ ta oho tĩ. ³⁷ Pe, oho we rahã, ywytu keruhũ uhyk ehe. Y kotok keruhũ katak hũ tĩ. Y ke oho rãĩ ipe. Tate jere oho. ³⁸ Jarusu keruhũ tangwa koty Jesu ukwer ou. Iãkã renda rehe iãkã mupyta. Aja ukwer ou. Pe, amõ mupak oho. Pandu ipe:

—Sa'e! Jande ke jajere Tate riki. Nde erema'e ym ma'e ke my? — aja Jesu pe.

³⁹ Pe, pu'am rahã, hãtã ywytu keruhũ pe Jesu pandu.

—Mã peja ym! Eputu'u katu ihẽ pe — aja riki.

Y kotok keruhũ pe pandu tĩ:

—Mã peja ym! Ewapyk katu — aja riki.

Pe, ywytu keruhũ putu'u. Y ke wapyk katu te tĩ. ⁴⁰ Pe, jumu'eha ta pe pandu:

—Mã! Pekyje ym ta me'ë te'e. Ihẽ rehe pejurujar ym my rĩ — aja Jesu.

⁴¹ Anĩ. Jumu'eha ta kyje hũ. Pandu a'eta jupe:

—Mã! Katu tiki! Pyrãtã te ame'ë ke kohĩ! Je'eha rehe ywytu keruhũ hendu katu! Y kotok keruhũ aja tĩ. Hendu katu ehe tĩ. Mã! Myja me'ë sawa'e ko my? — aja jumu'eha ta pandu.

Ipy'a rehe ãjã ihĩ ame'ë ke Jesu mukatu

(Matéu 8.28-34; Ruk 8.26-39)

5 A'engi ypa ruwái rehe uhyk oho, Jera ywy pe. ² Jarusu keruhũ ngi Jesu uhem oho rahã, amõ sawa'e uhyk uwyr ehe. Itakwar kangwerupa ngi uhyk uwyr ehe. ³ Ipy'a rehe ãjã ihĩ ame'ë ke a'e. Itakwar kangwerupa rupi ixo ame'ë ke a'e. Ngã pukwar ym a'e ke apo 'y. Ita tupaham pe pukwar rahã, pyta ym. ⁴ Amukwehe te ita tupaham pe ijywa ke mujere pukwar pukwar. Itymã ke pukwar tĩ. Anĩ riki. Ijywa pukwariha ke mohok riki. Ten! Itymã pukwariha ke mohok tĩ. Ten! Aja tĩ. Pyrãtã te hũ. A'erehe parahyha ke marã ka ym ngã mukanĩha ingi. Parahy te'e ixo. ⁵ Pytun rahã, ahem hũ. Wera rahã, ahem hũ tĩ. Itakwar kangwerupa rupi ahem ixo. Ywy'ã rupi ahem ixo tĩ. Hãtã ita pe jumu'i mu'i.

⁶ Paite we Jesu rehe usak rahã, ixoty ujan oho. Hake ipynarãĩ pe wapyk oho. (Aja sawa'e katu te ame'ë ke kohĩ,

a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.)

⁷⁻⁸ Jesu pandu ixo:

—Ājā! Sawa'e py'a ngi ehem eho! — aja riki.

A'erehe hātā je'ēha uhem ingi:

—Jesu! Nde riki Tupā ra'yr! Ywatehar te a'e. Ihē pe ema'e ym ma'e ke. Tupā je'ēha rupi apandu: “Ihē ke emahy ym” — aja riki hātā pandu.

⁹ Pe, Jesu pandu:

—Ma'e nde rer? — aja.

Sawa'e pandu:

—Jande reta ame'ē ke jande, a'erehe: “Heta” aja riki jande rer — aja Jesu pe.

¹⁰ Jesu pe pandu pandu u'am:

—Kome'ē renda ngi ājā ta ke emujan ym emondo — aja.

¹¹ Ame'ē ywy'ā rehe kure ta mäte hū ixo. Kāpī ke u'u ixo. ¹² Ājā ta pandu:

—Kure ta koty jande ke emondo. Kure ta rehe jande jāi ta — aja Jesu pe.

¹³ —Ere. Peho — aja Jesu.

Pe, sawa'e ngi ājā ta uhem oho. Pe, kure ta pe ixo oho. (Ka'u te'e hū uwak.) Pe, kure ta ujan oho. Upen te'e hū ame'ē pe u'ar oho. Ypa pe u'ar oho. Upa katu te y jukwa. Heta te hū kure ta manō. Kuja, 2.000 hetaha manō.

¹⁴ Kure usakiha ta ujan oho. Ok ta rupi pandu pandu oho. Ma'e usak ramō, ame'ē rehe har pandu pandu oho. Amō amō awa renda rupi pandu oho tī. Pe, a'ep pe har ta usak uwyr. ¹⁵⁻¹⁶ Jesu rehe uhyk rahā, sawa'e rehe ngā usak. Ame'ē sawa'e ngi ājā ta uhem ramō. Wapyk uī. Ka'u ym apo 'y. Ima'e mundeha namō ixo apo 'y. Myja sawa'e ka'u ame'ē ke katu oho. Ame'ē ke rehe usak ame'ē ta upa pandu pandu ngā pe. Kure ta ka'u oho, ame'ē rehe har upa pandu tī. (Pyrātā te hū ame'ē ke pehī, aja ukwa. A'erehe ngā kyje ingi, Jesu ngi. Amō we ngāma'e kanim ta, ame'ē ke putar ym tī.)

¹⁷ A'erehe pandu ipe:

—Jande rekoha ngi eho — aja Jesu pe.

¹⁸ Jarusu keruhū pe Jesu opor oho ixo rahā, ājā ta uhem ramō ame'ē sawa'e pandu:

—Ne namō ihē aho ta — aja Jesu pe.

¹⁹ —Anī. Nde rekoha pe ejywyr eho. Jandema'e sawa'e te nde ke mukatu, ame'ē rehe har ne anam ta pe epandu eho. Nde rehe pyrara usak, ame'ē ke epandu tī — aja sawa'e pe Jesu pandu.

²⁰ Pe, sawa'e jywyr oho. Amō amō ok ta rupi pandu pandu. “Jesu ihē ke mukatu” aja pandu pandu. Aja Jande popa ok ta, ame'ē rupi upa pandu pandu oho. Sawa'e panduha rehe hendu ame'ē ta pandu:

—Mā! Katu tiki! Katu te hū — aja ngā.

“Ihē rajyr emukatu” aja Jái pandu

(Matéu 9.18-19; Ruk 8.40-42)

²¹ Y ruwái rehe Jesu jywyr oho tī. Jarusu keruhū pe aha oho. Pe, heta ngā jy'ar uwyr ehe tī. Y rymy'y rehe pyta. ²² Amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Her Jái. Jundéu awa tama'e jy'ariha rendama'e kapitā a'e. Jesu rehe uhyk rahā, ipixi'a pe u'ar oho oup. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe, aja mujekwa.) Pandu ipe:

²³ —Ihē rajyr manō tate. Ihē rok pe eho! Iākā rehe nde po nde eremuja rahā, katu ta oho — aja Jesu pe.

²⁴ Pe, oho inamō. Oho ixo rahā, heta ngā Jesu rake rupi tuka tuka hū oho ixo.

Kūjā ke Jesu mukatu ame'ē rehe har

(Matéu 9.20-22; Ruk 8.43-48)

²⁵ Pe, amō kūjā oho ixo tī. Ma'e ahyha namō ixo. Jaiha ke pupur rāi namō ixo. Aja yman riki ixo. Kuja. Awa py mokōi (12) warahy 'ar rahā, aja te'e ixo. ²⁶ Ahyha mukatuha koty oho oho hū tipe. Ame'ē ta pe upa tamatarer me'ē me'ē tipe. Mukatu ym. I'ar koty te we mupyraraha riki ame'ē ta. Pe, katu ym oho ipe rī. ²⁷⁻²⁸ Jesu rehe har ngā pandu pandu, ame'ē ke hendu. “Jesu mukatu”

aja kūjā hendu. A'erehe kuja ipy'a pe ukwa ukwa ixo:

—Ima'e mundeha rehe ihē po amujar rahā, ihē katu ta aho — aja kūjā.

Pe, ngā pyter rupi kūjā wata oho ixo. Pe, xupe rehe uhyk oho. ²⁹Pe, Jesuma'e mundeha apyr rehe ipo mujar. Pahar jaiha ke pupur ame'ē ke putu'u ingi. Upa katu, aja ukwa. ³⁰Pe, pahar Jesu ukwa. Amō ke mukatu, aja ukwa. A'erehe uwak u'am. Pe, pandu:

—Awa ihēma'e mundeha rehe ipo mujar my? — aja.

³¹—Nde rake rupi heta ngā juramā u'am, a'erehe nde rehe tukwa tukwa hū u'am. Ma'ewā nde erepandu my: “Awa ihēma'e mundeha rehe ipo mujar” aja — aja jumu'eha ta pandu ipe.

³²Anī. Jesu usak usak we rī. Awa mujar my? Kekar we rī. ³³Katu apo, aja kūjā ukwa katu, a'erehe kyje uhyk ehe. Ryrī tī. Huwa koty ipynarāi pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe, aja mujekwa.) Pe, upa katu te Jesu pe pandu.

³⁴—Ēi, kūjā! Upa ma'e ahyha ke amukatu, ame'ē rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde katu apo 'y. Nde rury katu eho apo. Jaiha pupur ame'ē ke upa putu'u katu te nde pe apo 'y — aja Jesu ipe.

**Jái rajyr ke Jesu mukwera
katu ame'ē rehe har**

(*Matéu 9.23-26; Ruk 8.49-56*)

³⁵Kūjā namō pandu u'am rahā, Jái rok ngi amō ta uhyk uwyr.

—Nde rajyr manō ramō te. Mā peja mu'eha jywyr oho — aja Jái pe. (“Mu'eha” aja pandu rahā: “Jesu ke” aja a'eta ukwa.)

³⁶Tajyr manō ame'ē ke rehe Jesu hendu rahā, Jái pe pandu:

—Anī. Nde py'ahu te'e exo. Ihē rehe tapijar te'e we ejurujar katu — aja ipe.

—Hā! — aja Jái.

³⁷A'engi Jái rok pe oho inamō. Heta ngā anī. Mupyta.

—Se pepyta — aja.

Kuja jō oho. Kūjātāi pái. Petu oho. Tian oho tī. Imu oho tī. Her Juā. Ame'ē ta jō inamō oho. ³⁸Pe, Jái rok pe uhyk rahā, heta ngā i'āi a'ep. Ngā mutyapu tyapu hū. Jixi'u xi'u hū ngā. Ahem amō tī. (Aja pyaiha ke mujekwa.) Ame'ē ke rehe Jesu usak. ³⁹Pe, pandu:

—Mā! Pemutyapu tyapu hū ym. Pe-jixi'u ym tī. Kūjātāi manō ym. Ukwer ou riki — aja Jesu.

⁴⁰Pe, ngā puka puka hū ehe. Manō te aja ukwa katu, a'erehe puka puka hū ehe. A'erehe soroka pe upa ngā ke Jesu muhem. Pe, kūjātāi túi, ame'ē kapy pe oho. Mahapyr jumu'eha ta ke raho inamō tī. Kūjātāi pái raho tī. Imāi raho tī. Ame'ē ta jō kapy pe ixo oho. ⁴¹Uhyk rahā, ipo rehe Jesu pyhyk. Pe, pandu:

—Tarita kumi — aja.

Ame'ē jundéu awa ta je'eha ipe: “Kūjātāi! Nde pe apandu, epu'am!” aja. ⁴²Pahar kūjātāi pu'am. Pe, wata ixo. Awa py mokōi warahy 'ar ame'ē ke kūjātāi. Kweraha rehe usak ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Katu tiki! — aja kapy pe ixo ame'ē ta.

⁴³Pe, Jesu pandu:

—Pehē py'a rupi te'e pereko — aja.

Imāi pe pandu tī:

—Ma'e ke eme'ē ipe. Kūjātāi u'u ta — aja.

(Ma'e ke u'u rahā, ixuwe katu a'e, aja ukwa katu ta, a'erehe: “Ma'e ke eme'ē ipe” aja Jesu pandu ipe.)

**Jesu ke Nasare ok ta
pe har ta putar ym**

(*Matéu 13.53-58; Ruk 4.16-30*)

6 A'engi Jesu oho. Hekoha pe jywyr oho, Nasare ok ta pe. Upa jumu'eha ta oho inamō tī. ²⁻³Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jundéu awa tama'e

jiy'ariha renda pe mu'e oho. Heta ngā ixo a'ep. Pe, hendu ame'ē ta pandu:

—Mā! My riki ukwa katuha ukwa my? Awa a'e ke mu'e my? (Jakwa ym jande.) Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu te. Mā! (Jande aja awa te'e a'e tī.) Myja ame'ē ke a'e ma'ema'e my? (Jakwa ym tī.) Jesu riki peme'ē. Myra rehe ma'eha peme'ē. Mari membyr ke a'e. Imu ta ko jande namō ixo tī, jande rekoha pe. Tian. Jose amō tī. Jun amō tī. Simā amō tī. Hendyr ta jande namō ixo tī — aja ngā pandu.

Hekoha pe har ta aja Jesu tī, aja ngā ukwa, a'erehe Jesu ke putar ym. ⁴A'erehe Jesu pandu:

—Tupā je'ēha pandu ame'ē ke amō hekoha pe pandu oho rahā, ame'ē ta hendu katu. Putar katu. Hekoha te pe pandu rahā, anī. Hekoha pe har ta hendu ym. Putar ym. Hok wyr pe har ta aja tī. Hendu ym tī. Amō ianam ta aja tī. Hendu ym tī. Putar ym tī — aja ngā pe pandu.

⁵Ngā putar ym, a'erehe mukatu hū ym a'ep. Peteī teī ma'e ahy ixo ame'ē ta rehe ipo mujar. Aja mukatu. ⁶Ipy'a pe Jesu ukwa ixo:

—Mā! Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. Aja ihē ke Tupā muwyr, aja amujekwa. Anī. Peme'ē ta jurujar ym ihē rehe. Mā! — aja jupe.

Pe, a'engi amō ta hekoha rupi mu'e mu'e oho.

Awa py mokōi jumu'eha ta ke Jesu mondo

(*Matéu 10.5-15; Ruk 9.1-6*)

⁷⁻⁹Ajame'ē ke awa py mokōi jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se pejur. Ko pehē ke ihē amondo ta. Pehē mokōi mokōi peho. Ihē je'ēha rupi peho. Amō ta py'a ngi ājā ta ke pemuhem katu ta. Peho rahā, ma'e ke peraho ym. Pehē mi'u peraho ym. Pehē kupe pe ma'e ryrū ke peraho ym tī. Tamatarer peraho ym tī. Myra te'e pehē po pe peraho katu.

(Pehē re'ō rahā, myra rehe pepyta pyta peho pexo.) Pehē py rehe har pemunde. Peteī kamixa namō peho katu.

¹⁰—Amō rekoha rehe pehyk rahā, amō pandu ta: “Ko pejur katu. Se ihē rok pe pepyta katu” aja. Ame'ē rok pe pepyta katu. A'ep pepyta pexo rahā, ame'ē rok pe jō pepyta katu.

¹¹—Amō rekoha pe pehyk. A'ep pe har ta putar ym pehē ke. Pehē je'ēha rehe hendu tar ym tī. Aja rahā, ame'ē hekoha ngi peho. Ok ta ngi pehem peho rahā, ywy ku'i pehē py ngi pejuhyk katu. Ame'ē ke ngā usak rahā, kuja ukwa ta. Tupā ke a'ep pe har ta putar ym aja pemujekwa — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

¹²Pe, jumu'eha ta oho. Mokōi pame a'eta oho. Amō ok ta rupi pandu pandu oho.

—Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemuruwak — aja pandu oho.

¹³Heta ājā ta ke ngā py'a ngi muhem mondo tī. Ma'e ahy ixo ame'ē ta rehe ma'e ka kytyk tī. Ipykā rehe kytyk. Karapatu ka aja me'ē. Aja ngā ke mukatu hū.

Juā mujahukiha ke jukwa ame'ē rehe har

(*Matéu 14.1-12; Ruk 9.7-9*)

¹⁴Jesu ma'ema'eha rehe har upa ngā pandu pandu. Ame'ē ke rehe Ero hendu. A'e jundéu awa tama'e kapitam. Amō ta kuja pandu:

—Peme'ē riki Juā mujahukiha ke. Manōha ngi Tupā mukwera katu muhem. A'erehe pyrātā te ha namō ma'e ke Jesu ma'ema'e katu. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'ema'e katu — aja riki.

¹⁵Amō ta pandu:

—Anī. Peme'ē riki Eri. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke jywyr — aja riki tī.

Amō ta pandu:

—Anī. Peme'ē riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Ymanihar aja Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e tī — aja tī.

¹⁶ Amō koty koty Jesu rehe har Ero hendu rahā, kuja pandu:

—Anī. Peme'ē riki Juā mujahukiha ke. A'e ke Tupā mukwera katu muhem tī. Amukwehe te we amō pe ihē apandu: “Juā ākā ke emondok eho ingi” aja. Kwera katu uhem apo 'y — aja ukwaha naī.

¹⁷⁻¹⁹ Amukwehe te we kuja ixo. Ero mu ixo. Her Siri. Siri rakehar rer Eroni. Ame'ē imu rakehar ke Ero jo'ok raho ingi. A'erehe Juā pandu ipe:

—Mā peja ym. Ne mu rakehar namō nde erexo rahā, katu ym — aja Ero pe pandu.

Ame'ē ke Eroni ukwa tī. A'erehe parahy ehe, Juā rehe. Jukwa tar katu tī. Ame'ē ke Ero putar ym, a'erehe marā ka ym Juā ke hakehar jukwaha. ²⁰ Juā riki sawa'e katu ame'ē ke a'e aja Ero ukwa. Jaxer ame'ē ke nixói ipe aja ukwa tī, a'erehe kyje ingi, Juā ngi. A'erehe amō renda pe Juā ke Ero mupyta. (A'erehe marā ka a'e ke hakehar jukwaha.) Juā je'ēha rehe Ero hendu tar katu tī. Hendu katu tipe. Amō amō rahā, hendu rahā: “Mā! Myja me'ē ihē ama'e ta my?” aja Ero pandu jupe.

²¹ Pe! Juā jukwaha angaha ke rehe uhyk 'y. Kuja. Yman imāi pusu ngi Ero u'ar. Ame'ē rehe imi'u matyr ixo apo. Aja ukwa ukwa ixo tī. Pe, kapitā ta ke mujy'ar. Sonda tama'e kapitā ta ke mujy'ar tī. Ima'ehū namō ixo ame'ē ta ke mujy'ar tī. Ame'ē ta ngariréi wyy pe har ta ke a'eta. Ma'e u'uha renda pe upa ame'ē ta ihī. ²² Ame'ē renda pe Eroni membyr ixu uwyr. Kūjātāi keruhū a'e. Pe, purahái. Upa kapitā ta ke muhury. Ero hury katu tī. Pe, kūjātāi pe pandu:

—Ma'e nde ereputar my? Upa nde ereputar ame'ē ke ihē riki ame'ē ta nde pe — aja Ero.

²³ Pandu pandu riki tī:

—Ko Tupā ruwa koty aja jaxo. Apandu katu. Upa nde ereputar ame'ē ke ihē riki ame'ē ta nde pe. Esarahā! Upa katu te ihēma'e ihī. Nde ereputar rahā, ame'ē ke amowok ta nde pe. Wajar nema'e ta — aja Ero.

²⁴ Imāi pe kūjātāi pandu oho:

—Māi! Ma'e ihē apandu ta my? — aja. Imāi pandu:

—Juā mujahukiha ākā ke epandu ipe — aja.

²⁵ Pahar Ero koty jywyr oho. Pe, pandu ipe:

—Juā ākā ke ihē aputar. Ita paratu 'ar pe ihē pe erur apo — aja kūjātāi.

²⁶ Ame'ē ke rehe hendu rahā, Ero pyai te hū. (Juā ke jukwa tar ym.) A'erehe pyai te hū. Ero je'ēha rehe upa kapitā ta hendu ramō te: “Tupā ruwa koty aja jaxo. Nde ereputar ame'ē ke ihē riki ame'ē ta” aja. A'erehe kūjātāi pe: “Anī. Ama'e ym ta” aja marā ka ym panduha. Pandu rahā, huxī hū ta tipe. ²⁷ A'erehe pahar sonda pe pandu:

—Juā ākā ke emondok erur — aja.

Kyndaha pe sonda oho. Pe, iākā mondok ingi. ²⁸ Pe, ita paratu 'ar pe werur. Kūjātāi pe me'ē. Ame'ē ke imāi pe kūjātāi raho. ²⁹ Juā ke amō jukwa, aja Juā namō jum'u'e ixo ame'ē ta hendu rahā, hete ke oho piam. Pe, kangwerupa pe jytym raho.

Kuja, 5.000 hetaha ma'e ke u'u ame'ē rehe har

*(Matéu 14.13-21; Ruk
9.10-17; Juā 6.1-14)*

³⁰ Ajame'ē ke Jesu mondo ame'ē ta jywyr uwyr ixoty, Jesu koty. Upa ma'ema'eha ke pandu ipe. Upa ma'e mu'e ame'ē ke pandu ipe tī. ³¹ Pe, heta ngā uhyk uwyr ehe tī. Pe, hekoha pe ame'ē ta jywyr oho tī. Amō ta uhyk ehe tī. Ame'ē ta jywyr oho tī. Amō amō ta uhyk tī. Aja riki ixo. A'erehe marā ka ym ma'e ke

u'uha. (Ma'ema'e hū ixo, myja ym ma'e ke u'uha.) A'erehe Jesu pandu:

—Jande jō ngā nixói te ame'ē pe jaho. A'ep japutu'u we ta — aja jumu'eha ta pe pandu.

³² Pe, ngā nixói te ame'ē pe a'eta jō oho ixo. Jarusu keruhū pe oho, y ruwái rehe. ³³ Amō ta ohoha rehe usak. Jesu ta oho, aja ame'ē ta ukwa. A'erehe pe rupi ngā ujan oho. Y rymy'y rupi ujan oho. Ok ta ngi upa ngā ujan oho. Pe, ngā nixói te ame'ē pe uhyk py oho. ³⁴ A'ep Jesu uhyk rahā, heta te hū ngā rehe usak. Usak rahā, pyai. Ame'ē ta riki arapuharan ta aja saka. Usakiha nixói, ame'ēja saka. (Aja rahā, ngā rehe usakiha nixói tī, aja mujekwa.) A'erehe Jesu pyai. A'erehe pyrara ngā rehe usak. A'erehe Tupā je'ēha ke mu'e hū ngā pe. ³⁵⁻³⁶ Ka'aruk koty rahā, jumu'eha ta uhyk ehe. Ngā mi'u nixói te, a'erehe pandu ipe:

—Warahy ka'aruk te apo. Ko awa nixói te, ame'ē renda ke se. Ngā ke emondo sengi. Paite ok ta rupi imi'u ke a'eta jo'ok ta oho — aja ipe.

³⁷ —Anī. Ngā mi'u ke pehē atu peme'ē me'ē katu — aja jumu'eha ta pe pandu.

—Mā! Kuja, 200 wera rahā, paraky. Aja tamatarer pyhyk. Ame'ē tamatarer pe mbeju jajo'ok. Pe, ngā pe jame'ē me'ē. Aja nde ereputar my? — aja jumu'eha ta.

³⁸ —Myja mbeju hetaha pehī my? Pe-sak peho — aja Jesu.

Usak rahā, pandu ipe:

—Kuja pehī. Awa po wajar peteihar upa mbeju hetaha. Pira ka'ē, kuja, mokōi jō — aja jumu'eha ta pandu.

³⁹ Jesu pandu:

—“Pewapyk” aja ngā pe pepandu — aja jumu'eha ta pe.

Ngā pe jumu'eha ta pandu:

—Amō koty koty pejy'ar aja pewapyk — aja.

Pe, kāpī ra'yr 'ar pe ngā wapyk. ⁴⁰ Ko 50 hetaha wapyk. Se koty amō 100 het-

aha. Se koty amō 50 hetaha. Se koty amō 100 hetaha. Aja upa katu te ngā wapyk uī. ⁴¹ Pe, awa po wajar peteihar upa mbeju ke Jesu pyhyk, pira ka'ē namō. Pe, ywa rehe ma'ā. Tupā namō pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u nde eremuwyr katu — aja.

Pe, mbeju mopok. Jumu'eha ta pe me'ē. Ame'ē ke ngā pe jumu'eha ta me'ē me'ē raho. Aja mokōi pira ka'ē ke me'ē me'ē tī. ⁴²⁻⁴³ Pe, upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u. Upa u'u rahā, jumu'eha ta pyta we ame'ē ke matyr. Kuja, awa py mokōi wasākā tyryhem matyr. Mbeju pyta we ame'ē ke matyr. Pira ka'ē aja tī. Pyta we matyr tī. ⁴⁴ Ngā mi'u u'u, ame'ē ta heta te hū. Sawa'e ta jō manga rahā, kuja, 5.000 hetaha ngā ixo.

Y 'ar rupi Jesu wata oho

(Matéu 14.22-33; Juā 6.15-21)

⁴⁵ Ajame'ē ke pahar jumu'eha ta ke Jesu mondo. Jarusu keruhū pe mondo. Pandu:

—Hok pe ngā ke ihē amujywyr ta amondo axo rahā, ypa ruwái koty peho. Mesái ok ta pe peho. Jarusu keruhū pe peho. I'i atu rahā we, ihē aho ta kŷ — aja Jesu.

Pe, jarusu keruhū pe jumu'eha ta opor oho. Pe, aha oho ixo. Jesu pyta we rī. Pe, amō ta pe pandu:

—Pehē rok pe pejywyr peho — aja ngā pe.

⁴⁶ Upa ngā hijar oho rahā, ywy'ā rehe Jesu jeje jupir oho. Tupā namō a'e pandu pandu oho. ⁴⁷ Pytun rahā, ywy rehe Jesu jeje ixo rī. Jarusu keruhū ke ypa pyter pe ihī. Ame'ē pe jumu'eha ta ihī. ⁴⁸ Ame'ē ta rehe ywytuhu juwapi uwyr. A'erehe jumu'eha ta pykūi hū tipe. Henda te'e ihī. Paite ngi ame'ē ta rehe Jesu usak. Pe, sapukái je'ē ramō rahā, a'eta rehe Jesu uhyk uwyr ixo. Y 'ar rupi te'e uwyr ixo. Xupe 'ar rupi aha ta tipe oho. ⁴⁹ Y 'ar rupi wata uwyr ixo ame'ē ke rehe jumu'eha

ta usak. Ame'ë riki Jesu aja ukwa ym, a'erehe ahem hū:

—Ājā pe tur ixo — aja jumu'eha ta ukwaha naī.

⁵⁰ Upa usak ehe rahā, mukahem hū. Pe, pahar Jesu pukái:

—Pekyje ym! Pehē py'ahu te'e pexo. Ihē Jesu — aja.

⁵¹ Pe, jarusu keruhū rehe uhyk, pe, opor oho. Ywytuhu putu'u. Jumu'eha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Y 'ar rupi wata katu! — aja riki.

⁵² Pyrātāha namō ngā mi'u ke Jesu muheta. Ame'ë ke jumu'eha ta ukwa ym, (a'erehe pyrātāha namō y 'ar rupi Jesu wata katu tī. Ame'ë ke ukwa ym tī.) Iākā riki janam rāi te'e.

Jenesare ywy pe har ta ke Jesu mukatu

(Matéu 14.34-36)

⁵³ A'engi y ruwái rehe uhyk, Jenesare ywy pe. A'ep jarusu keruhū pukwar.

⁵⁴ Pe, jarusu keruhū ngi uhem oho rahā, ame'ë ta rehe heta ngā usak. Pe, pahar ngā ukwa katu.

—Ko Jesu — aja.

⁵⁵ Pe, ame'ë hekoha rupi upa ma'e ahy ixo ame'ë ta ke ngā oho piam. Muhyk werur ehe. Kyha aja me'ë pe werur tī. “Paite ixo apo” aja hendu rahā, a'ep ahy ixo ame'ë ta ke raho ngā. ⁵⁶ Pe, amō amō hekoha rupi Jesu oho. Ok ta rupi oho. Ok ta keruhū rupi oho tī. Awa renda rupi oho tī. Upa ame'ë rupi oho rahā, soroka pe ma'e ahy ixo ame'ë ta ke ngā mou. Pete'e tūi. Ame'ë ta pandu:

—Mā peja nema'e mundeha rehe ahy ixo ame'ë ta pyhyk. Mā peja nema'e mundeha apyr rehe jō pyhyk — aja Jesu pe.

Pe, ima'e mundeha apyr ke pyhyk ame'ë ta upa katu te katu oho.

Hamūi je'ēha rehe hendu katu ame'ë ta ke

(Matéu 15.1-9)

7¹⁻⁴ Hamūi ta mu'e aja ipo ke jundéu awa ta kutuk ym rahā, ma'e ke u'u ym. Aja te'eha a'eta ma'eha. (Hamūi ta mu'e aja ipo ke kutuk rahā, Tupā usak katu ehe, aja ukwaha naī.) Parise ta aja tī. Upa ymanihar hamūi ta mu'e ame'ë ke rehe hendu katu. Ma'e muhepyha renda ngi hok pe jywyr rahā, ma'e ke u'u ym rī. Ipo ke kutuk py, pe, u'u. Aja amō amō heta ymanihar hamūi ta mu'e ame'ë ke rehe hendu katu. Ko y u'uha ke kutuk. Pander ke aja tī. Ita pander ke aja tī. Hamūi ta mu'e aja upa kutuk riki tī. (Aja rahā, Tupā usak katu ehe, aja ukwaha naī.)

Pe, Jesu rehe parise ta jy'ar uwyr. (Parise ta riki hamūi mu'eha rehe hendu katu te ame'ë ta ke a'eta.) Jundéu awa ramūi ta je'ēha ukwa, ame'ë ta jy'ar uwyr tī. Jerusarē ok ta ngi johu jy'ar uwyr ehe. Jesu namō ame'ë ta je'ë je'ë. Hamūi ta mu'e aja ipo ke jumu'eha ta kutuk ym. Aja te'e ma'e ke u'u. ⁵ A'erehe Jesu pe a'eta pandu:

—Ma'erehe jande ramūi mu'e ame'ë ke rehe nema'e jumu'eha ta hendu ym my? Ame'ë ta u'u rahā, jande ramūi mu'e, aja ipo ke a'eta kutuk ym tiki. Katu ym aja — aja Jesu pe.

⁶—A'e riki. Ipo ke kutuk ym. Pe-sarahā! Yman pehē rehe har Tupā je'ēha rehe Isai mupinim, aja mokōi pekwaha namō pexo ame'ë ta ke pehē. Ame'ë rehe har a'e mupinim. Kuja Tupā pandu:

“Ihē rehe har ngā katu pandu tipe. Anī.

Hendu ym ihē je'ēha rehe.

⁷ Ihē rehe har katu pandu tipe. Pandu te'e riki. Hamūi je'ēha ke ngā mu'e ixo.

‘Kome'ë riki Tupā je'ēha' aja ngā mu'e naī” aja Tupā pandu. Aja Isai mupinim.

⁸—Tupā je'ēha ke pehijar. Apo ymanihar pehē ramūi ta mu'e ame'ē ke rehe jō pehendu katu. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

⁹A'e Pandu tī:

—Mā! Tupā je'ēha ke pehijar. A'erehe ymanihar pehē ramūi ta mu'e, ame'ē ke pemu'e katu ta, aja pekwha naī. Aja rahā, pekwa katu ame'ē ta ke pehē, aja pekwha naī. ¹⁰Yman Moise mupinim: “Nde pái rehe epy'a katu. Ne māi rehe aja tī. Epy'a katu tī.

Kuja tī. 'Papa! Nde jaxer' aja amō pandu rahā, ame'ē ke ejukwa.

'Māi! Nde jaxer' aja pandu ame'ē ke ejukwa tī” aja Moise mupinim. (“Jaxer” aja pandu rahā: “Ipái ta rehe ipy'a ym” aja mujekwa.)

¹¹⁻¹³—Anī riki. Ame'ē rehe pehendu ym te. Pesarahā! Ma'e ke pehī. Ame'ē namō ipái ta rehe usak katu ta me'ē te'e. Anī. “Ko Tupāma'e ke apo 'y. Tupā pe ihē ame'ē, ame'ēja saka. A'erehe pehē pe ihē ame'ē ym ta apo 'y” aja ipái ta pe pandu. Aja rahā, ame'ē namō ipái ta rehe usak ym ta apo 'y. Haihu ym ta apo 'y. A'erehe Tupā je'ēha rehe pehendu ym. “Pehē pái ta rehe pepy'a katu” ame'ē rehe pehendu ym. Katu ym aja. Aja amō amō we pemu'e ame'ē ke pehī. Aja Tupā je'ēha rehe pehendu ym. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

Ma'e mujaxeraha rehe har

(Matéu 15.10-20)

¹⁴(Pe, ipo ke kutuk ym ha namō ma'e ke u'u. Ame'ē ke mujekwa.) Kuja heta ngā pe Jesu pandu:

—Se pejur! Pehendu katurahā! Pekwa katu ta. ¹⁵Soroka pe ma'e ke ihī. Ame'ē ke amō juru kwar rupi oho rahā, ipy'a ke mujaxer ym. Ma'e ke amō pandu, ame'ē ke juru ngi uhem, ame'ēja saka. Ame'ē riki ipy'a jaxeraha ke mujekwa katu. ¹⁶[Pekwa tar katu rahā, pehendu katu] — aja ngā pe.

¹⁷Hetaha ta ke Jesu hijar oho. Pe, ok pe ixē oho rahā, jumu'eha ta pandu:

—Ame'ē amō py'a jaxer ame'ē rehe har emujekwa jande pe. Jakwa ym — aja ipe.

¹⁸—Mā! Amō ta aja pekwa ym my tī! Ko amujekwa ta pehē pe. Ma'e ke amō u'u rahā, juru kwar rupi oho. Ame'ē mujaxer ym amō py'a ke. ¹⁹Ipy'a pe oho ym, a'erehe ipy'a mujaxer ym. Ipusu pe ihon. A'engi ka'a aja uhem oho — aja Jesu pandu. (Aja pandu rahā, upa ma'e ke ngā u'u ame'ē ke katu, aja mujekwa.)

²⁰Pandu tī:

—Amō jywī ngi ma'e ke uhem rahā, ame'ē riki amō ke mujaxer. ²¹Amō jywī ngi uhem. Aja rahā, ipy'a ngi uhem, ame'ēja saka. Ko ma'e ka'u te'eha ke ipy'a pe ukwa ukwa ixo. Upa rahā, ame'ē ke ma'ema'e. Ko amō kūjā rehe ka'u te'e. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Amōma'e ke mukanim. Amō ke jukwa tar katu. ²²Hakehar aja ym ame'ē namō jumusarái. Ixawa'e aja ym ame'ē namō jumusarái. Amōma'e ke rehe ipy'a moī hū. Upa ma'e katu ym ame'ē ke ma'ema'e. Te'e pandu. Ma'e ke mujesak ame'ē rehe huxī awa. Katu ym aja. Kyty'ym. Amō ta rehe juru ai. “Ihē jō katu me'ē ke” aja jō pandu. Ko ka'u te'e hū ame'ē ke. ²³Upa katu te aja jaxer ame'ē ke amō jywī ngi uhem. Ipy'a ngi uhem, ame'ēja saka. Upa ame'ē ke mujaxer awa ke — aja Jesu mujekwa.

Jesu rehe amō awa kūjā jurujar katu

(Matéu 15.21-28)

²⁴A'engi Jesu uhem oho. Amō ywy pe oho. Tir ok ta rake ame'ē pe oho. Sinō ok ta rake ame'ē ywy tī. Pe, amō rok pe ixē oho. A'ep a'e ixo aja amō ta ukwa. Ame'ē ke a'e putar ym. Anī. Marā ka ym mukaniha. “Pete'e ixo” aja ngā ukwa riki. ²⁵⁻²⁶A'e uhyk aja amō kūjā hendu. Pe, uhyk oho ehe. Amō koty je'ēha kūjāma'e ke. Ngere ywy pe har

je'ēha ke ame'ē. Jundéu awa ym a'e. Siro-seni wywy pe har a'e. Ame'ē membyr py'a rehe ājā ihī, kūjātāi ra'yr ke a'e. Pe, Jesu rehe kūjā uhyk rahā, pahar huwa koty ipynarāi pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu ipe:

—Ihē membyr ngi ājā ke emuhem emondo — aja Jesu pe.

²⁷ —Ta'yn ta pe a'eta mi'u ke amō me'ē py. Ta'yma'e mi'u ke jawar ta pe ombor rahā, katu ym — aja Jesu. (Aja rahā jundéu awa ta namō Jesu ma'ema'e py ta, aja mujekwa katu.)

²⁸ Kūjā pandu:

—Sa'e! Esarahā! A'eta mi'u ke ta'yn ta mukurer kurer riki. Ame'ē ke jawar ra'yr ta myrape wyr pe u'u riki — aja ipe. (Aja rahā, ta'yr mi ma'e katu ame'ē ke amō awa ta pyhyk ta, aja kūjā mujekwa katu. “Jawar ra'yr” aja pandu rahā: “Amō awa ta” aja mujekwa katu.)

²⁹ —Mā! Nde erepandu katu. Nde rok pe ejywyr eho. Ne membyr py'a ngi ājā uhem oho apo 'y — aja Jesu.

³⁰ Pe, hok pe kūjā jywyr oho. Uhyk rahā, imembyr rehe usak. Myrape 'ar pe nino ou. Jete. Ipy'a ngi ājā uhem oho, aja kūjātāi tūi. (Jesu pandu, aja me'ē uhyk katu 'y.)

Je'engai ame'ē ke Jesu mukatu

³¹ Ajame'ē ke ame'ē renda ke Jesu hijar oho. Ame'ē renda Tir ok ta rake ihī. Oho rahā, Sinō ok ta rupi asa oho. Ngariréi ypa pe oho ixo. “Jande popa ok ta” ame'ē rupi asa oho ixo tī. ³² A'ep pe har ta sawa'e ke muhyk raho ehe. Ame'ē ipyakwar ym. Hembe ke hātā tī. Jesu pe a'eta pandu:

—Sawa'e rehe nde po emujar — aja ipe.

³³ Heta ame'ē ta ngi Jesu sawa'e ke hyk'yi raho. A'eta jō ixo. Pe, sawa'e pyakwar rupi ipo ke pu'ē. Ipo rehe tymū tī, ame'ē namō sawa'e rembe rehe mu-

jar. ³⁴ Pe, ywa rehe Jesu ma'ā. He'ōha mupuk. (Aja pyrara usak ehe, aja mujekwa.) Pe, pandu: “Epata” aja Jesu. Ame'ē jundéu awa ta je'ēha ipe: “Epirar” aja. ³⁵ Pahar sawa'e pyakwar sorok katu. Hendu katu ma'e ke. Hembe imembek katu tī. Pandu katu ma'e ke apo 'y. ³⁶ Pe, hātā Jesu pandu ipe:

—Amukatuha rehe har amō ta pe pepandu ym — aja ngā pe tipe.

Anī. Pandu pandu hū ngā. Amō we Jesu pandu tipe:

—Pepandu ym — aja.

Anī tī. Pandu pandu we hū ngā.

³⁷ Hendu ame'ē ta pandu:

—Mā! Katu tiki. Upa katu te ma'ema'e katu tiki. Mā! Ipyakwar ym ame'ē ke mukatu! Pe, hendu katu apo 'y. Je'engai ame'ē ke mukatu tī. Pandu katu ma'e ke apo 'y — aja ngā jupe.

4.000 hetaha ma'e ke u'u

(Matéu 15.32-39)

8 Ajame'ē ke amō heta ngā jy'ar uwyr ehe tī. Ma'e ke ngā u'u ame'ē ke nixói te rahā, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se pejur. ² Pesarahā! Peme'ē heta ame'ē ta ihē namō ixo. Mahapyr ukwer apo. Ngā mi'u nixói te ngā pe. A'erehe ngā rehe apyrara ihē asak. ³ Hok pe amujywyr amondo rahā, myahyha ixangwer ym. Amō ta paite ngi uwyr — aja Jesu.

⁴ Jumu'eha ta pandu ipe:

—Ko awa nixói te ame'ē pe jande jaxo. Myja heta ame'ē ta pe mbeju jame'ē ta my? — aja ipe.

⁵ —Myja hetaha mbeju namō pexo my? — aja Jesu.

—Kuja. Awa po wajar mokōi hetaha kohī — aja jumu'eha ta.

⁶ Heta ame'ē ta pe Jesu pandu:

—Pewapyk — aja.

Pe, mbeju ke pyhyk. Tupā pe pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u nde eremuwyr katu — aja.

Pe, upa mbeju mopok rahā, jumu'eha ta pe me'ē. Pandu:

—Ngā pe peme'ē me'ē peraho — aja.

⁷Pe, jumu'eha ta me'ē me'ē raho. Heta katu ym pira ka'ē ke pehī tī. Ame'ē rehe Tupā pe Jesu pandu tī:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u nde eremuwyr katu — aja tī.

Pe, jumu'eha ta pe pandu:

—Kome'ē ngā pe peme'ē me'ē peraho tī — aja.

⁸Upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u. Pe, pyta we ame'ē ke matyr. Kuja, awa po wajar mokōi wasākā trynhem matyr. ⁹Arahā heta ngā u'u. Kuja, 4.000 hetaha u'u. Ngā heta ame'ē ta pe Jesu pandu:

—Pehē rok pe pejywyр peho — aja.

¹⁰Upa ngā oho rahā, pahar jarusu keruhū pe opor oho, jumu'eha ta namō. Ame'ē pe y ruwái rehe oho. Namanu wyy pe uhyk oho.

Ma'e ke parise ta usak tar katu

(Matéu 12.39; Matéu 16.1-4)

¹¹Amō parise ta uhyk ehe. (Parise ta ymanihar hamūi ta mu'e ame'ē ke rehe hendu katu te ame'ē ta ke a'eta.) Pe, Jesu namō je'ē je'ē hū. Parise ta pandu ipe:

—Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ema'ema'e. Jasak ta. Aja rahā, kome'ē wyy keruhū pe nde ke Tupā muwyr, aja jakwa ta — aja Jesu pe.

(Marā ka ym Jesu ma'eha rahā, Tupā muwyr ym, aja ukwa ta tipe. Ame'ē manga ta tipe.) ¹²He'ōha ke Jesu mupuk hū. (Parise ta ākā janam rāi aja ukwa, a'erehe he'ōha mupuk.) Pe, pandu:

—Anī. Ama'e ym ta. Mā! Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e. Ame'ē ke pesak tar katu. Ma'ewā my? Anī ta. A'ewan. Amujesak ym ta pehē pe — aja Jesu pandu.

¹³Upa pandu rahā, ame'ē ta ke hi-jar oho. Pe, jarusu keruhū pe opor oho. Huwái koty jywyр oho.

Mbeju mupururukiha rehe har

(Matéu 16.5-12)

¹⁴Jumu'eha ta mbeju ke harái. Raho ym riki. Mbeju peteī jō jarusu keruhū pe raho. ¹⁵Pe, jumu'eha ta ke Jesu mu'e. Kuja:

—Pesak katu pexo. Mbeju mupururukiha ke pepyhyk ym, parise tama'e ke. Eroma'e ke aja tī. Pepyhyk ym tī — aja Jesu.

¹⁶Ame'ē ke rehe hendu rahā, jumu'eha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mbeju nixói, a'erehe aja a'e pandu — aja a'eta jupe.

¹⁷Ame'ē panduha ke Jesu ukwa rahā, pandu:

—Mbeju nixói. Ame'ē rehe har pepandu pandu ym ta me'ē te'e. Mā! Pekwa ym my rī. Pehē ākā janam rāi. Pepyhyk ym ma'e ke. ¹⁸Pehē reha pehī. Pesak ym ma'e. Pehē pyakwar pehī. Pehendu ym ma'e. Aja pexo. Ihē ama'ema'eha ke peharái my? ¹⁹Awa po wajar peteihar upa mbeju ke 5.000 hetaha ame'ē ta pe amopok rahā, myja mbeju pyta we ame'ē ke pematyr my? Myja wasākā trynhem pematyr my? — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Awa py mokōi wasākā trynhem jamatyr — aja.

²⁰—Pe, awa po wajar mokōi mbeju ke 4.000 hetaha ame'ē ta pe amopok rahā, myja mbeju pyta we ame'ē ke pematyr my? Myja wasākā trynhem pematyr my? — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Awa po wajar mokōi wasākā trynhem jamatyr — aja ipe.

²¹Pe, Jesu pandu:

—Mā! Pekwa apo my? — aja jumu'eha ta pe.

(“Mbeju mupururukiha” Jesu pandu rahā: “Ame'ē riki parise ta mu'e ame'ē

ke” aja mujekwa. Ame'ë ke rehe hendu ym ta me'ë te'e, aja mujekwa katu.)

Eha ym te ame'ë ke Jesu mukatu

²² Ajame'ë ke Mesái ok ta pe Jesu uhyk uwyr, jumu'eha ta namō. Jesu rehe eha ym te ame'ë ke amō ta muhyk werur. Amō ta pandu:

—Nde po emujar ehe — aja ipe.

²³ Pe, eha ym te ame'ë po Jesu pyhyk. Pe, hyk'yi raho. Ame'ë ok ta ngi a'eta jō uhem oho. Pe, eha rehe tymū. Ipo ke mujar tī, eha rehe. Pandu ipe:

—Eresak ma'e ke apo 'y — aja sawa'e pe.

²⁴ Eha ym te ame'ë ke ma'ā. Pandu:

—Asak katu ym. Awa ta ke rehe asak. Myra aja ihē asak. Wata ixo — aja Jesu pe.

²⁵ Pe, eha rehe ipo ke Jesu mujar we tī. Pe, sawa'e ma'ā katu. Eha katu oho 'y. Upa katu te ma'e ke rehe usak katu apo 'y. ²⁶ Pe, hok pe sawa'e ke mujywyr mondo. Pandu ipe:

—Mesái ok ta pe ejywyr ym eho — aja sawa'e pe.

(Ame'ë ok ta pe ehe har ngā pandu pandu, ame'ë ke Jesu putar ym. A'erehe sawa'e pe pandu: “Ejywyr ym eho” aja.)

Jesu rehe har Petu pandu

(*Matéu 16.13-20; Ruk 9.18-21*)

²⁷ Ajame'ë ke amō renda pe Jesu oho, jumu'eha ta namō. Sesaréi Siri ok ta rake ihī, ame'ë pe oho. Oho ixo rahā, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihē rehe har amō ta pandu rahā, myja pandu my? — aja.

²⁸ A'eta pandu:

—Kuja amō ta: “Juā mujahukiha ke nde” aja je. Amō ta: “Eri ke nde. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ë ke nde” aja je. Amō ta: “Amō ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ë ke nde” aja ngā je — aja ipe.

²⁹—Pehē rahā! Myja pekwa my? — aja Jesu.

Petu pandu:

—Kirisutu nde. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke nde — aja ipe.

³⁰—A'e t̄y. Ihē rehe har amō ta pe pe-mujekwa ym — aja hātā jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Manōha rehe har Jesu pandu

(*Matéu 16.21-28; Ruk 9.22-27*)

³¹ Arahā har ngi jumu'eha ta ke Jesu mu'e:

—Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ke amō ta mupyrara ta. Jundéu awa tamūi ta putar ym te ta ihē ke. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta aja tī. Putar ym ta ihē ke tī. Moise je'ēha mu'e ame'ë ta aja tī. Putar ym ta ihē ke tī. Ihē ke jukwa ta. Pe, mokōi aker rahā, ihē akwera katu ta ahem — aja Jesu pandu.

³² Aja Jesu mujekwa katu juehe har. Pe, jumu'eha ta ngi Petu Jesu ke hyk'yi raho. Pandu ipe:

—Anī. Sawa'e! Nde ke jukwa ym ta awa — aja ipe.

³³ Pe, Jesu uwak, pe, amō jumu'eha ta rehe usak. Pe, Petu pe pandu:

—Nde riki Satana aja saka. (Ājā ramūi a'e.) Ihē ruwajan aja nde tī. Eho ihē ngi. Nde erekwa erekwa e'am, ame'ë ke Tupā muwyr ym riki. Sawa'e ukwaha namō nde erepandu. A'erehe ihē ke nde erempyta tar katu naī. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

Jesu kotyhar ta rehe har

(*Matéu 16.24-28; Ruk 9.23-27*)

³⁴ Pe, heta hū ngā ke Jesu mujy'ar, jumu'eha ta namō. Pandu ngā pe:

—Ihē namō amō ixo tar katu rahā, ima'e putariha ke hijar ta me'ë te'e. Pe, Tupā putar ame'ë ke ma'ema'e ta me'ë te'e. Ima'e putariha ke mukanim ta me'ë te'e tī. Pe, ihē namō oho katu. ³⁵ Amō manō tar ym. A'erehe a'e pandu: “Anī.

Jesu rehe ajurujar ym ihē” aja. Aja rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Ihē rehe amō jurujar katu, a'erehe a'e ke amō jukwa tar katu. Tupā je'ēha ke pandu oho, a'erehe ame'ē ke amō jukwa tar katu tī. Tapijar te'e we jurujar katu, a'erehe amō jukwa. Manō. Aja rahā, Tupā namō aja te'e ta ixo. ³⁶Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe ma'e katu ame'ē ke ihī. Ame'ē ke amō jo'ok. Matyr hū tī. Pe, manō rahā, Tupā namō ixo ym te. Aja rahā, marā ka ym katuha. ³⁷Uhāha rehe marā ka ym ma'e ke muhepyha. Nixói te ma'e. ³⁸Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e aja ngā ixo apo. Tupā nixói, aja ukwaha naī, aja ngā ixo apo tī. Ame'ē ta ruwa koty ihē ngi amō huxī rahā, ihē ruxī ta ingi tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē amu'e ame'ē ke ngi amō huxī rahā, ame'ē sawa'e ngi ihē ruxī ta tī. Ihē ajywyr rahā, ihē ruxī ta ingi. Katu te ha rupi ihē ajywyr ta. Papama'e katu te ha rupi ajywyr ta tī. Ima'e je'ēha rahoha tama'e katu te ha rupi ajywyr ta tī. Arahā ihē ngi huxī ame'ē ta ngi ihē ruxī ta tī — aja Jesu pandu.

9 A'e pandu tī:

—Jetehar te ke pehē pe apandu. Ko riki amō ta ixo apo. Ame'ē ta manō ym we ta rī. Pyrātā te ha namō ihē riki kapitā keruhū, ame'ē rehe usak py ta. Manō ym we ta rī — aja jumu'eha ta pe.

Moise namō Jesu pandu.

Eri namō pandu tī.

(*Matéu 17.1-13; Ruk 9.28-36*)

²Awa po wajar peteī ukwer rahā, Jesu oho. Petu ke raho inamō. Tian amō tī. Juā amō tī. Ame'ē tumeme jō a'eta oho. Ywy'ā keruhū rehe jupir oho. Pe, Jesu rehe Petu ta usak u'am rahā, amō koty a'e uwak oho u'am. ³Ima'e mundeha hendy hendy. Ituwyr te. Kome'ē ywy keruhū pe ame'ē tuwyrriha ke rehe uhyk ym. ⁴Pe, Eri rehe Petu ta usak. Moise rehe usak tī. (Ame'ē mokōi ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke a'eta.)

Jesu namō mokōi sawa'e ta pandu pandu u'am. ⁵Pe, Jesu pe Petu pandu:

—Sawa'e! Ko riki katu jande jaxo. Mahapyr xipa jamujā ta. Ko nde pe peteī. Amō Moise pe tī. Amō Eri pe tī. (Aja rahā pepyta we ta rī) — aja ipe.

⁶Petu ta mukahem hū ingi, a'erehe myja pandu rahā, katu my? Ukwa ym, a'erehe aja pandu. ⁷Pe, a'eta rehe ywa takāxiha uhyk. Ame'ē pytuniha te'e Petu ta i'āi. Pe, takāxiha ngi panduha uwyr:

—Peme'ē ihē ra'yr. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. A'e pandu ame'ē ke rehe pehendu katu — aja riki.

⁸Pe, pahar Petu ta juramā usak. Nixói awa. Jesu jō pete'e ixo.

⁹Pe, ywy'ā keruhū 'ar ngi wyjy uwyr ixo rahā, hātā Jesu pandu:

—A'eramō pesak ame'ē ke amō ta pe pepandu ym we rī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ke amō ta jukwa ta. Pe, ihē akwera katu ta ahem. Arahā jō pesak ramō ame'ē ke pepandu katu ngā pe — aja Petu ta pe.

¹⁰Petu ta hendu katu ehe, a'erehe amō ta pe pandu ym. Petu ta jupe:

—“Akwera katu ta” aja a'e. Ma'e ame'ē my? — aja a'eta jupe.

¹¹Pe, Jesu pe a'eta pandu:

—Moise je'ēha mu'e ame'ē ta kuja pandu: “Eri uwyr py ta. Haikwer koty Kirisutu uwyr ta” aja pandu. Ma'erehe aja pandu my? — aja ipe.

¹²Jesu mujekwa:

—Ame'ē panduha jetehar te ke. Eri uwyr py ta. Ngā py'a ke mukatu ta uwyr, aja rahā Kirisutu uwyriha rehe ngā harō katu ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Ihē ke amō ta mupyrara ta, aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ihē ke amō ta putar ym ta, aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī. ¹³Ko pehē pe apandu katu. Amō riki upa uwyr. Eri aja a'e tī. Amō ta putar, aja a'e ke amō ta mupyrara riki. Yman Tupā je'ēha mujekwa ehe har, aja amō ta muhyk ehe — aja Jesu pandu.

(Eri te rehe har pandu ym. Anī. Eri rehe har Jesu pandu rahā, Juā mujahuk-
iha rehe har pandu. Eri aja Juā tī, aja mujekwa.)

Kurumī ra'yr py'a rehe ājā ihī

(*Matéu 17.14-21; Ruk 9.37-43*)

¹⁴ A'engi amō jumu'eha ta rehe a'eta uhyk rahā, heta hū ngā rehe usak. Ngā heta ame'ē ta pyter pe jumu'eha ta ixo. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta namō je'ē je'ē hū u'am. ¹⁵ Jesu rehe heta ame'ē ta usak rahā, pandu:

—Mā! Pewe tur! — aja ngā.

Pe, huryha namō ixoty ujan oho. Pe, ipo pyhyk pyhyk ingi.

—Mā! Ko nde erejur — aja ngā pandu.

¹⁶ Jesu pandu:

—Ma'e ke rehe peje'ē je'ē hū pexo my? — aja ngā pe.

¹⁷⁻¹⁸ Amō pandu ipe:

—Sawa'e! Ihē ra'yr py'a rehe ājā ihī, a'erehe je'engai. Ājā ihī katu rahā, ihē ra'yr ke ombor mungwa. Tyjúi hū tái. Hāi hātā su'u su'u riki. Pe, upa jupyrātā rātā oho. Nde pe arur ta tipe. Nde nixói. A'erehe nema'e jumu'eha ta pe apandu: “Ājā ke pemuhem pemondo ingi” aja tipe. A'eta manga tipe. Anī riki. Muhem ym mondo — aja Jesu pe.

¹⁹ —Mā! Tupāma'e pyrātāha rehe pe-jurujar ym. Heta hū jahy rahā, pehē namō ihē axo riki. Mā! Ihē rehe pejurujar ym we rī. Pehē ke ihē amu'e hū tipe. Anī. Ihē rehe pejurujar ym we rī. Katu ym aja! Ere! Kurumī ke ihē pe erur — aja Jesu pandu.

²⁰ Pe, amō ta werur ipe. Jesu rehe ājā usak rahā, pahar kurumī ke mumanō manō. Kurumī wyw rehe u'ar ukwap. Pe, jere jere oup. Tyjúi hū tái. ²¹ Kurumī pái pe Jesu pandu:

—Myja jahy rahā ājā ihī ehe my? — aja.

—Ta'yn rahā har aja te'e. ²² Māte hū jukwa ta tipe. Tata pe kurumī ke ityk,

aja jukwa ta tipe. Pe, pu'am. Y pe pypyk tī. Pe, uhem. Jukwa ta tipe. A'erehe nde eremukatu tar katu rahā, jande rehe epyrara esak. Emukatu katu — aja Jesu pe.

²³ —Hā! Nde tī. Tupā rehe nde erejurujar katu rahā, upa katu te ma'e ke nde erema'e katu ta — aja Jesu.

²⁴ Pahar kurumī pái jixi'uha namō pandu:

—Ajurujar katu we riki ihē. A'ewan ym rī. A'erehe ihē pe emujekwa katu, aja rahā, ajurujar katu te ta tī — aja ipe.

²⁵ Heta ngā ujan uwyr. Juramā uwyr. Ima'e ma'eha ke mupyta ta, aja ukwa. A'erehe hātā ājā pe pandu:

—Ājā! Nde pe ihē apandu. Ehem eho ingi. Kurumī ke emupyakwar ym te apo. Emuje'engai ym tī. Eho ingi. Ejywyw ym te ehe kŷ — aja Jesu.

²⁶ Ājā riki ahem hū. Pe, kurumī ke mumanō manō. Pe, uhem oho ingi. Pete'e kurumī túi. Manō me'ē aja túi, a'erehe ngā pandu:

—Manō apo 'y — aja ukwaha naī.

²⁷ Ipo rehe Jesu pyhyk. Pe, mupu'am. Pu'am katu kurumī.

²⁸ Ajame'ē ke amō rok pe Jesu ixo oho. A'ep jumu'eha ta pandu ipe:

—Mā! Marā ka ym ājā ke jamuhemiha. Ma'erehe my? — aja Jesu pe.

²⁹ —Aja me'ē ājā ke kuja jō muhem mondo. Tupā namō pepandu pandu katu. Ma'e pe'uha ke pehijar tī. (Aja Tupā rehe pehē py'a pemoi moī katu.) Aja rahā jō, aja me'ē ājā ke pemuhem katu pemondo. (Pyrātā te ame'ē ke a'e, a'erehe aja rahā jō pemuhem katu pemondo) — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Manōha rehe har Jesu pandu tī

(*Matéu 17.22-23; Ruk 9.43-45*)

³⁰⁻³¹ A'engi oho tī. Ngariréi wyw ke asa oho. Jumu'eha ta ke Jesu mu'e tar katu u'am, a'erehe ohoha ke ngā ukwa, ame'ē ke putar ym. Jumu'eha ta pe jō pandu:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē rehe sawa'e ta ke amō muhyk ta werur. Pe, ihē ke ame'ē sawa'e ta jukwa ta. Mokōi aker rahā, akwera katu ta ahem tī — aja Jesu.

³² “Kwera ta” ame'ē je'ēha ke jumu'eha ta ukwa ym.

—Emujekwa jande pe — aja pandu tar ym.

Kyje ingi, a'erehe pandu ym we ipe.

Awa katu te ame'ē rehe har

(Matéu 18.1-5; Ruk 9.46-48)

³³ Kapana'ū ok ta pe uhyk uwyr. Amō rok pe ixe oho. A'ep jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pe rupi jande jajur jaxo rahā, peje'ē je'ē pexo pehē jupe. Ma'erehe peje'ē je'ē my? — aja pandu.

³⁴ A'eta pandu tar ym Jesu pe. Wata ixo rahā, kuja jumu'eha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Jande ngi har awa riki katu te ame'ē ke my? — aja riki.

A'erehe ame'ē ke pandu tar ym Jesu pe. ³⁵ A'e wapyk. Awa py mokōi jumu'eha ta ke mujy'ar. Pandu:

—Pejur se! Pesarahā! “Apo ihē py kŷ” aja amō putar katu rahā, a'ejōhar aja ixo ta me'ē te'e. Pe, upa amō tama'e miasu aja ixo ta me'ē te'e tī. Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e aja ixo — aja Jesu pandu.

³⁶ Pe, ta'yn ke Jesu pyhyk raho. Jumu'eha ta pyter pe raho. Peteĩ ijiywa jurupy rupi pyhyk. Pe, jumu'eha ta pe pandu:

³⁷ —Kome'ēja ta'yn ke hok pe mupyta katu. Ihē kotyhar ke, a'erehe pandu ipe: “Ko nde erejur katu. Ihē rok pe epyta katu” aja. Aja rahā, ihē ke hok pe mupyta katu, aja tī. Amō we tī. Ihē pái ke hok pe mupyta, aja tī. Ihē ke ihē pái muwyr — aja Jesu mujekwa.

Jesu namō ixo me'ē ke

(Ruk 9.49-50)

³⁸ Amō rahā, Juā pandu ipe:

—Sawa'e! Paite amō sawa'e rehe jasak. Nde je'ēha rupi ājā ta ke a'e muhem katu mondo. Jande namō ixo ym, a'erehe japandu ipe: “Anī. Mā peja ym. Jesu je'ēha rupi ājā ta ke emuhem ym emondo” aja ipe — aja Jesu pe pandu.

³⁹ —Anī. Aja pepandu ym sawa'e pe. Ihē je'ēha rupi ma'e katu ame'ē ke amō ma'e rahā, ihē namō ma'ema'e katu tī. Aja rahā, pahar ihē ruwajan wan uwak ym ta. ⁴⁰ Jande namō jumai ym rahā, jande kotyhar ta ke aja ixo. ⁴¹ Pesarahā! Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē. Ihē kotyhar ta ke pehē. A'erehe y ke pehē pe amō me'ē, ita rekúi ra'yr pe. Aja rahā, ame'ē rehe Tupā usak katu ta tī — aja Jesu pandu.

Ma'e ka'u te'eha rehe har

(Matéu 18.6-9; Ruk 17.1-2)

⁴² A'e pandu tī:

—Ihē rehe amō amō ta'yn ta jurujar katu. Pe, amō pandu: “Mā peja Jesu rehe nde erejurujar katuha ke ehijar” aja mu'e. A'erehe ta'yn hijar. Aja rahā, mā peja jurupy rupi itahu pukwar. Pe, itahu namō a'e ke ypa pe ombor. (Pe, y jukwa. Aja rahā, ta'yn ke mu'e ym ta.) ⁴³ Nde po pe amō amō ma'e ke nde erema'e, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihē rehe nde erejurujar katuha ke nde erehijar. Aja rahā, ame'ē nde erema'eha ke ema'e ym. Nde erema'e ym rahā, nde po ke nde eremondok, ame'ēja saka. Ema'e ym. Nde po peteĩ nixói, aja Tupā koty nde ereho ta rahā, katu tiki. Nde po mokōi namō nde erexo aja mupyraraha renda pe nde ereho ta rahā, katu ym tiki. Ame'ē renda pe tata uwe ym te. ⁴⁴ [Ame'ē renda pe tapuru manō ym te ta. Tata uwe ym te ta tī. (Aja

rahā, ahyha upa ym te ta, aja mujekwa katu.)]

⁴⁵—Nde py aja tī. Amō amō ma'e renda pe nde erewata ereho, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihē rehe nde erejurujuhar katuha ke nde erehijar. Aja rahā, eho ym. Nde ereho ym rahā, nde py nde eremondok, ame'ēja saka. Eho ym. Nde py petē nixói, aja Tupā renda pe nde ereho ta rahā, katu tiki. Nde py mokōi namō nde erexo aja mupyraraha renda pe nde ereho ta rahā, katu ym te tiki. ⁴⁶ [Ame'ē renda pe tapuru manō ym te ta. Tata uwe ym te ta tī. (Aja rahā, ahyha upa ym te ta, aja mujekwa katu.)]

⁴⁷—Nde reha aja tī. Amō amō ma'e ke rehe nde eresak, a'erehe ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. A'erehe ihē rehe nde erejurujuhar katuha ke nde erehijar. Aja rahā, mā peja ma'e ke rehe esak ym. Nde eresak ym rahā, nde reha nde erejo'ok, ame'ēja saka. Esak ym. Nde reha petē nixói, aja Tupā renda pe nde ereho ta rahā, katu tiki. Nde reha mokōi namō nde erexo aja mupyraraha renda pe nde ereho ta rahā, katu ym te tiki. ⁴⁸ Ame'ē renda pe tapuru manō ym te ta. Tata uwe ym te ta tī. (Aja rahā, ahyha upa ym te ta aja mujekwa katu.)

⁴⁹—(Jundéu awa ta Tupā rehe ipy'a moī moī rahā, hymba hany. Upa ukwái. Arahā jukyr ke ombor ehe.) Ame'ē jukyr aja johu ngā rehe tata ke Tupā ombor ta, ame'ēja saka. (Aja rahā, johu ngā ahyha manga ta. Tata ombor, ame'ēja saka. Aja ipy'a katuha ke Tupā manga ta.) ⁵⁰ Jukyr namō ma'e ke katu. Jukyr he'ēha kanim rahā, marā ka ym mujywyriha. Pehē aja tī. Jukyr katu, aja pexo. Aja rahā, pexoha katu aja pexo katu. Amō ta namō peju-mai ym aja pexo katu — aja jumu'eha te pe Jesu pandu.

Jumendar ame'ē rehe har

(Matéu 19.1-12; Ruk 16.18)

10 A'engi Jesu oho, jumu'eha ta namō. Jundéi ywy ke asa oho. Y ruwái koty oho. Y rer Jondā. Heta ngā jy'ar uwyr ehe tī. Jesu mu'e uī tī. Amukwehe mu'e, aja mu'e apo tī.

²Pe, parise ta uhyk uwyr ehe. Jesu ukwa katuha ke manga tipe, a'erehe pandu ipe:

—Hakehar ke awa hijar katu my? Myja me'ē jundéu awa ta je'ēha mujekwa my? — aja Jesu pe.

³—Yman ame'ē rehe har Moise mupinim. Myja mupinim my? — aja Jesu pandu.

⁴—Kuja mupinim. Hakehar ke amō hijar oho rahā, kuja je'ēha paper rehe mupinim. “Nde ihē rakehar ym apo 'y’” aja. Pe, ipái ta koty hakehar ke mujy-wyr mondo, paper namō, aja panduha mupinim — aja parise ta pandu.

⁵Jesu pandu:

—Aja riki yman Moise mupinim. Pehē ākā janam rāi. Tupā putar ame'ē ke pema'e tar ym, a'erehe aja yman Moise mupinim. ⁶Yman ma'e ke Tupā mujā py rahā, sawa'e ke mujā. A'engi kūjā ke mujā tī. ⁷A'erehe sawa'e jumen-dar rahā, ipái ta ke hijar. Pe, hakehar namō ixo katu. ⁸Ame'ē mokōihar riki petēihar aja ixo. A'erehe ame'ē ta riki mokōihar aja ym saka. ⁹A'erehe petēihar aja Tupā mujā rahā, ame'ē ke sawa'e mumokōi rahā, katu ym — aja parise ta pe Jesu pandu. (“Mumokōi” aja pandu rahā: “Hakehar ke ixawa'e hijar” aja mujekwa.)

¹⁰Ok wyr pe jywyr oho rahā, jumu'eha ta pandu:

—Ame'ē je'ēha rehe har emujekwa — aja Jesu pe.

¹¹—Hakehar ke ixawa'e hijar oho, pe, amō kūjā pyhyk rahā, hakehar aja ym ame'ē namō jumusarái aja riki. Katu ym

aja. ¹²Kūjā aja tī. Ixawa'e ke kūjā hijar oho, pe, amō sawa'e ke pyhyk rahā, ixawa'e aja ym ame'ē namō jumusarāi tī, aja tī. Katu ym tī — aja Jesu pandu. (Aja rahā, hakehar ke ixawa'e hijar rahā, katu ym. Ixawa'e ke hakehar hijar rahā, katu ym tī, aja mujekwa katu.)

Ta'yn ta rehe Jesu katu usak

(*Matéu 19.13-15; Ruk 18.15-17*)

¹³Jesu pe ta'yn ta ke ngā muhyk werur. Ta'yn ta ākā rehe ipo Jesu mujar, ame'ē ke ngā putar. (Aja Tupā usak katu a'eta rehe aja mujekwa. Anī. Ame'ē ke jumu'eha ta putar ym) a'erehe a'eta pandu:

—Mā! Jesu ma'ema'e ixo. A'erehe perur ym ipe — aja ngā pe.

¹⁴Ame'ē ke rehe Jesu hendu rahā, jumu'eha ta pe pandu:

—Anī. Mā peja ta'yn ta ihē rehe uhyk katu. Ta'yn ta ke se pemuhyk perur. Pemupyta ym. Aja riki Tupā putar tī. Kome'ē ta'yn ta Tupā kotyhar wan ta tī.

¹⁵Ko apandu katu. Tupā kotyhar ta aja ta'yn ta putar katu. Ta'yn ta aja amō putar ym rahā, Tupā kotyhar aja ym te ta awa — aja Jesu pandu.

¹⁶Pe, i'u 'ar pe ta'yn ta ke Jesu mapyk mapyk. Iākā rehe ipo mujar, pe, pandu:

—Nde rehe Tupā usak katu — aja.

Ima'ehū namō ixo ame'ē rehe har

(*Matéu 19.16-30; Ruk 18.18-30;*

1 Tīmo 6.6-10; Tian 1.9-11;

Tian 2.5-7; Tian 5.1-3)

¹⁷Pe, Jesu oho tate rahā, amō sawa'e ujan uwyr ixoty. Huwa koty ipynarāi pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Sawa'e! Katu te ame'ē ke nde. Ma'e ihē ama'ema'e rahā, Tupā ihē ke muhā katu ta my? — aja Jesu pe.

¹⁸—“Katu te ame'ē ke nde” aja ihē pe nde erepandu. Tupā jō riki katu te ame'ē

ke a'e. Awa ke anī. Ihē Tupā aja nde erekwa my? ¹⁹Esarahā! Tupā je'ēha ke nde erekwa katu. Kuja panduha ihī.

“Amō ke ejukwa ym.

Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amōma'e ke emukanim ym.

Amō rehe har te'e ebandu ym.

Ma'e te'e nde erepandu, aja amōma'e ke emukanim ym.

Nde pái rehe epy'a katu. Ne māi rehe aja tī. Epy'a katu ehe tī” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī — aja Jesu pandu.

²⁰Sawa'e pandu:

—Sawa'e! Aja kurumī rahā har upa Tupā je'ēha rehe ihē ahendu katu — aja ipe.

²¹Jesu usak ehe. Ipy'a katu ehe. Pe, pandu ipe:

—Pewe amō ma'e ke ema'e we rī. Eho. Upa katu te nema'e ke emuhyk. Aja tamatarer epyhyk. Pe, upa ame'ē ke ima'e ym te ame'ē ta pe te'e eme'ē me'ē. Aja rahā, Tupā koty nema'ehū ta. A'engi eho, ihē namō ejur — aja Jesu pandu.

²²Ame'ē je'ēha ke rehe hendu rahā, sawa'e pyai te. Pe, hok pe jywyr oho ingi. Ima'ehū aja ixo. (Ame'ē ke me'ē tar ym, a'erehe pyai te.)

²³Jumu'eha ta rehe Jesu juramā usak. Pandu:

—Tupā putar, aja amō ixo katu. Aja ima'ehū ame'ē ta mā ma'e tar ym te — aja Jesu.

²⁴Ame'ē ke rehe hendu rahā, jumu'eha ta pandu:

—Mā! Aja ym my? — aja pandu.

Jesu pandu tī:

—Sa'e ta! Tupā putar, aja amō ixo katu. Aja mā ma'e tar ym te. ²⁵Awī jupīha kwar rupi marā ka ym awa rymba asaha oho. Kame, ame'ē hymba asaha oho. Pe, ima'ehū ame'ē ke Tupā putar, aja ixo tar katu rahā, i'ar koty te we marā ka ym ma'eha — aja Jesu.

²⁶Jumu'eha ta mukahem te. Pandu:

—Mā! Aja rahā, awa ke Tupā muhā ta my? — aja Jesu pe.

²⁷ A'eta rehe Jesu usak katu. Pe, pandu:

—Ame'ē ke sawa'e ta marā ka ym ma'eha. Tupā anī. Upa katu te a'e ma'e katu. Awa ke a'e riki muhā katu ta — aja Jesu.

²⁸ Petu pandu:

—Esarahā! Sawa'e pe nde erepandu, aja upa katu te jandema'e ke jahijar jajur. Pe, nde namō jande jaxo 'y — aja ipe.

²⁹⁻³⁰ —Hā! Apandu katu pehē pe. Ihē rehe amō ipy'a katu, a'erehe upa ima'e ke hijar oho. Aja rahā, ame'ē pe ma'e ke Tupā mujywyr hū ta. Tupā je'ēha ke amō pandu oho, a'erehe upa ima'e ke hijar oho. Aja rahā, ame'ē pe ma'e ke Tupā mujywyr hū ta tī. Ko hok ke amō hijar oho. Imu ta ke hijar tī. Ianam ta ke hijar tī. Imāi ta ke hijar tī. Ta'yn ta ke hijar tī. Kupixa ke hijar tī. Pe, kome'ē ywy keruhū pe ame'ē ixo rahā, Tupā mujywyr hū ta ipe. Ko heta ok ke mujywyr ta. Heta imu ta ke mujywyr ta tī. Heta ianam ta ke mujywyr ta tī. Heta imāi ta ke mujywyr ta tī. Heta ta'yn ta ke mujywyr ta tī. Heta hekoha ke mujywyr ta tī. Amō we tī. Ame'ē ta ke amō ta mupyrara ta tī. Puka puka hū ta ehe tī. Pe, 'ar ke upa rahā, Tupā namō ixo katu ta. Uhā te hū aja ixo ta. ³¹ Ixoty uhyk rahā, upa katu te uhyk ame'ē ta rehe juja katu te Tupā me'ē me'ē ta. Tupā kotyhar ta aja muruwak py, ame'ē ta rehe Tupā usak katu ta. Tupā kotyhar ta aja a'ejōhar muruwak, ame'ē ta rehe juja katu te a'e usak katu ta tī — aja Jesu pandu.

Manōha rehe har Jesu pandu tī, mahapyrihar ke

(*Matéu 20.17-19; Ruk 18.31-34*)

³²⁻³³ Pe, Jerusarē ok ta pe Jesu oho ixo, pe rupi. Jumu'eha ta oho ixo inamō tī. Hundutar Jesu oho ixo. Amō ta

jumukahem. Jumu'eha ta aja tī. (Māte we uhyk ta, aja ukwa, a'erehe kyje riki.) Pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Jerusarē ok ta pe oho ixo! Ohoha ngi kyje ym a'e — aja.

Pe, awa py mokōi jumu'eha ta jō Jesu raho we tī. Kuja pandu ixo:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Jerusarē ok ta pe jande jaho jaxo. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta pe ihē ke amō raho ta. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pe aja tī. Ihē ke raho ta tī. Upa ame'ē ta ihē ke pyhyk ta. Pe, kuja pandu ta: “Nde katu ym. Nde eremanō ta me'ē te'e” aja ta. Pe, jundéu awa aja ym ame'ē ta pe ihē ke ame'ē ta raho ta. ³⁴ Pe, jundéu awa aja ym ame'ē ta puka puka hū ta ihē rehe. Ahem hū ta tī. Tymū ta ihē rehe tī. Hātā pirok katu te ta ihē ke. Pe, ihē ke jukwa ta. Mokōi aker rahā, akwera katu ta ahem tī — aja Jesu pandu.

Tian ta panduha ke

(*Matéu 20.20-28*)

³⁵ Pe, Tian uhyk uwyr ehe, imu namō, Juā namō. Semende ra'yr ta a'eta. Jesu pe pandu:

—Sawa'e! Ma'e ke nde pe japandu. Ame'ē ke jande pe nde erema'e, aja japutar — aja Tian ta pandu.

³⁶ Jesu pandu:

—Ma'e peputar my? — aja.

³⁷ —Nde riki kapitā keruhū te rahā, ame'ē renda katu te hū ta riki. Arahā kuja japutar. Nde rake jande mokōi riki jawapyk tar katu. Nde jywa katu koty pe-tei. Ko nde jywa'i koty amō tī — aja Tian ta.

³⁸ Jesu pandu:

—Mā. Pekwa ym pepanduha ke. Amō ta ihē ke mahy hū ta. Amō ta ihē ke jukwa ta. Ihē aja pehē ke rahā, ihē rake pewapyk tar katu rī? — aja Tian ta pe.

³⁹ —A'e tī! — aja ipe.

Pe, Jesu pandu:

—A'e riki. Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe pehē ke amō ta mahy hū ta. Pehē ke amō ta jukwa ta tī. Ihē aja pehē ke tī. Pepyrrara ta tī. ⁴⁰Ihē rake amō wapyk, ame'ē apandu ym ta. “Se ihē jywa katu koty ewapyk. Se ihē jywa'i koty ewapyk” aja ihē apandu ym ta. Ame'ē ke ihē pái jō riki pandu katu. Ame'ē renda ke a'e riki mukatu. Pe, a'e riki pandu katu ta — aja Jesu pandu.

⁴¹Ame'ē je'ēha rehe amō jande popa jumu'eha ta hendu rahā, Tian ta rehe parahy. (Imu ta rehe jyty'ym, a'erehe parahy.) ⁴²Pe, upa jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar. Pandu:

—Se pejur. Kuja pekwa katu. Jundéu awa aja ym ame'ē tama'e kapitā keruhū ta mondo mondo hū ngā ke. Ima'e je'ēha rupi kapitā ta mondo mondo hū ngā ke tī. ⁴³Pehē anī. Aja kapitā ta aja pexo rahā, katu ym. (Amō ta ke pemondo mondo rahā, katu ym.) Amō riki kapitā keruhū, aja ixo tar katu rahā, amō ta namō ma'ema'e katu ixo. Paraky te'e aja ixo. Aja rahā, katu tiki. ⁴⁴Pe, pehē ngi har petei riki amō ta 'ar koty te we katuha aja ixo tar katu rahā, a'e riki pehē rehe paraky te'e aja mā peja ixo. Aja rahā, katu tiki. ⁴⁵A'e riki ihē aja ta tī. Pesarahā! Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē namō ma'e ke amō ma'ema'e, a'erehe ihē ajur my? Anī. Aja ym. Amō ta namō ihē ama'ema'e. A'erehe ko ihē ajur. Ihē amanō ta, a'erehe ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe ihē amuhepy ta. A'erehe heta ngā ke Tupā muhā katu ta — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Matime reha ke Jesu mukatu

(Matéu 20.29-34; Ruk 18.35-43)

⁴⁶Pe, Jeriko ok ta pe a'eta uhyk uwyr. Pe, asa oho. A'engi Jesu uhem oho. Jumu'eha ta uhem oho inamō tī. Heta ngā uhem oho inamō tī. Pe rake amō sawa'e wapyk uī. Her Matime. Time ra'y'r a'e. Eha ym te ame'ē ke Matime, a'erehe

tamatarer ke ngā pe pandu pandu uī. ⁴⁷Pe, amō ta pandu:

—Jesu petur ixo. Nasare ok ta pe har a'e — aja ngā.

Ame'ē ke rehe hendu rahā, Matime pukái hū uī:

—Jesu! Nde riki Ndawi rainō ke. Epyrrara esak ihē rehe — aja riki. (“Ndawi rainō” aja pandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e aja mujekwa katu.)

⁴⁸Amō ta hātā je'ē ipe:

—Epu'ám ym — aja.

Anī. Matime pukái we hū:

—Sawa'e! Ndawi rainō ke nde! Epyrrara esak ihē rehe — aja.

⁴⁹Jesu pyta hendu. Pandu:

—Ihē pe emuwyr — aja ngā pe.

Pe, Matime pe amō ta pukái oho:

—Katu! Epu'am! “Ejur” aja nde pe Jesu pandu. Epu'am. Eho — aja ipe.

⁵⁰Pe, jupukeka ke ombor. Pahar pu'am. Pe, Jesu rehe uhyk. ⁵¹Jesu pandu ipe:

—Ma'e nde ereputar ihē ngi my? — aja.

Eha ym te ame'ē ke pandu:

—Sawa'e! Ihē reha ym te. Ihē reha emukatu — aja Jesu pe.

⁵²—Hā! Upa ma'e ahyha ke ihē amukatu, ame'ē ke rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde reha katu apo 'y. Eho katu — aja Jesu ipe.

Pe, pahar eha opok. Upa ma'e ke rehe usak katu 'y. Pe, pe rupi Jesu namō oho.

Jumen 'ar pe Jesu oho

(Matéu 21.1-11; Ruk 19.28-40; Juā 12.12-19)

11 Ajame'ē ke Jerusarē ok ta pe uhyk tate rahā, Mbetaje ok ta pe uhyk py oho. Ame'ē rake Mbeta ok ta ihī tī. Ame'ē ok ta ywy'ā rake ihī. Ywy'ā rer Oriwéi ty. Ame'ē ywy'ā rehe uhyk rahā, hundutar koty mokōi jumu'eha ta ke Jesu mondo. ²Kuja pandu:

—Pesarahā! Jande ndutar koty amō ok ta ihī, Mbeta ok ta ke. A'ep pehē mokōi peho. Pehyk rahā, jumen rehe pe-sak ta. Myra jytyka ame'ē rehe amō puk-war. Ame'ē jumen 'ar pe amō oho ym rī. Pejirar, pe, se ihē pe pemuhyk perur. ³“Ma'erehe jumen pejirar my?” aja amō pandu rahā, pepandu ipe: “Sawa'e riki putar apo. Pahar mujywyr ta nde pe” — aja mokōihar ta pe Jesu pandu.

⁴Pe, mokōihar ta oho. Jumen mahem. Awa rape rupi pu'am u'am. Hukwen rake amō pukwar. Pe, iham jirar. ⁵A'ep amō ta i'āi. Ame'ē ta ngi har amō pandu:

—Ma'erehe jumen pejirar my? — aja.

⁶Jesu panduha aja mokōihar ta pandu:

—Sawa'e riki jumen putar apo. Pahar mujywyr ta nde pe — aja ipe.

—Ererahā! — aja riki a'ep pe har pandu.

⁷Jesu pe jumen raho. Uhyk rahā, jumu'eha tama'e kamixa ke jumen kupe 'ar pe a'eta moī. Ame'ē 'ar pe Jesu wapyk oho. ⁸Awa rape rupi kamixa ke heta ngā mou mou tī. Amō ta myra rākā mupen ame'ē ke mou mou tī. (Kapitā keruhū jumai ym ha rupi ko tur aja ame'ē mujekwa katu.) Ame'ē 'ar rupi jumen pyrū oho. ⁹Hundutar oho ame'ē ta pukái pukái oho ixo. Haikwer rupi oho ame'ē ta pukái pukái oho ixo tī. Kuja pukái:

—Ko nde erejur katu! Ko riki sawa'e te je'ēha rupi uwyr ame'ē ke. Mā! Katu te ame'ē ke a'e. Tupā riki katu te ame'ē ke a'e tī. ¹⁰Ymanihar Ndawi aja kapitā keruhū nde tī. Aja nde ke Tupā mu'am ta. Mā peja Tupā usak katu nde rehe. Tupā riki katu te ame'ē ke a'e — aja ngā pukái pukái oho ixo.

¹¹Jerusarē ok ta pe Jesu uhyk oho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixo oho. Upa ma'e ke rehe juramā usak. Ka'aruk koty apo, a'erehe Jerusarē ok ta ngi uhem oho. Mbeta ok ta pe jywyr oho

tī. Awa py mokōi jumu'eha ta oho inamō tī.

Sik'y ke Jesu muxirik

(Matéu 21.18-19)

¹²Ame'ē ku'ē rahā, Mbeta ok ta ngi a'eta uhem oho. Oho ixo rahā, Jesu myahy. ¹³Paite ma'eywa'y rehe usak. Sik'y rehe usak. Ame'ē'y rehe ho heta tipe. Pe, i'a ke po'ok oho tipe. Pe, usak katu rahā, i'a nixói te. I'a angaha rehe uhyk ym we rī. Ho te'e jō ihī. ¹⁴Pe, sik'y rehe har pandu:

—Peme'ē myra ngi i'a ke po'ok ym te ta tī. U'u ym te ta awa — aja Jesu.

Ame'ē je'ēha rehe jumu'eha ta hendu tī.

Muhepyha ta ke Jesu muhem mondo

(Matéu 21.12-17; Ruk 19.45-48; Juā 2.13-22)

¹⁵Pe, Jerusarē ok ta pe a'eta jywyr oho tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu ixo oho tī. Ma'e ke muhepy ame'ē ta ke muhem mondo ingi. Ma'e ke jo'ok ame'ē ta ke muhem mondo tī. Tamatarer muruwak ame'ē tama'e myrape ke mujere tī. (Ame'ēja upa tamatarer ke muhāi ombor. Amō ywy ngi amō ta uwyr. Amō koty tamatarer ke ame'ē ta werur. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har tama'e tamatarer ke pe muruwak, ame'ē ta myrape ke Jesu mujere.) Pykahuran ke muhepy, ame'ē tama'e myrape ke mujere tī. ¹⁶Kuja pandu:

—Koropi peraho ym pehēma'e ke. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rupi peraho ym ma'e ke — aja Jesu pandu.

¹⁷Ngā ke mu'e rahā, kuja pandu:

—Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē ke pekwa katu. Kuja Tupā pandu: “Jumu'eha renda rehe har upa katu te ngā pandu ta: ‘Ko riki Tupā namō pandu panduha renda ke’ aja riki.” Pehē anī. Ame'ē ke amō koty pemuruwak. Ma'e

ke mukaniha renda aja pemuruwak riki. Katu ym aja — aja Jesu. (Muhepyha ta muhepy rahā, ka'u te'eha rupi muhepy, a'erehe mukaniha aja ame'e ta.)

¹⁸ Ame'e ke rehe pa'ihu ta hendu. Moise je'eha mu'e ame'e ta hendu ti. Ngā pandu ame'e ke rehe a'eta hendu ti. Kuja ngā:

—Mā! Jesu mu'e katu — aja riki pandu.

Ame'e ke rehe pa'ihu ta hendu ti. Jesu kotyhar aja ngā uwak ta, ame'e ngi pa'ihu ta kyje, a'erehe kuja pandu pandu a'eta jupe:

—Jesu ke jajukwa ta. Myja jajukwa ta my? — aja pandu pandu a'eta jupe.

Aja pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe. Moise je'eha mu'e ame'e ta namō pandu pandu a'eta jupe.

¹⁹ Pytun ramō rahā, Jerusarē ok ta ngi Jesu uhem oho, jumu'eha ta namō.

Sik'y manō ame'e rehe har

(*Matéu 21.20-22; Juā 14.13-14;*

Juā 16.24; Tian 1.6-8)

²⁰ Ame'e ku'e rahā, a'eta wata oho ixo. Ma'eywa'y rehe usak ti, sik'y ke rehe. Upa katu te xirik apo 'y. Ho ke xirik. I'y manō ti. Hapo manō ti. Upa katu te 'y. ²¹ Kwehe sik'y pe Jesu pandu, ame'e ke Petu ukwa ukwa ixo. Pe, pandu ipe:

—Sawa'e! Esarahā! Kwehe sik'y pe: “Ta ym te ta apo 'y” aja nde erepandu. Ame'e ke upa katu te manō apo 'y — aja Jesu pe.

²²⁻²³ A'e pandu:

—Ko apandu katu pehē pe. Tupā rehe pejurujar katu rahā, peme'e ywy'ā rehe pepandu katu: “Ere. Eho! Ejumbor eho y ramūi pe” aja. “Mā! Opor ta nahā my? Akwa ym” aja ym pepandu. Pejurujar katu ehe. Aja rahā, ame'e ywy'ā opor ta oho. Pepanduha aja Tupā muhyk katu ta. ²⁴ A'erehe apandu katu pehē pe. Tupā namō ma'e ke pepandu pandu rahā: “Pehi apo 'y. Uhyk katu apo 'y” aja

pejurujar katu rahā, upa katu te pehē pe Tupā muhyk katu ta — aja Jesu pandu. (“Ywy'ā keruhū” aja Jesu pandu rahā: “Upa ma'e hātā ma'eha ke” aja a'e mujekwa.)

²⁵ A'e pandu ti:

—Pe, Tupā namō pepandu pandu pe'am rahā, amō rehe pehē py'a pemu-jywyr katu. Amō rehe pemujiwyr ym we ri. Arahā pahar pemujiwyr katu. Aja rahā, ywa pe har jande pái keruhū pehē rehe ipy'a ke mujiwyr katu ti. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Pehē rehe ipy'a mujiwyr katu ta. ²⁶ [Amō rehe pehē py'a pemujiwyr ym rahā, pehē rehe Tupā ipy'a ke mujiwyr ym ta ti] — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Awa je'eha rupi ma'e ke Jesu ma'ema'e my

(*Matéu 21.23-27; Ruk 20.1-8)*

²⁷ Pe, Jerusarē ok ta pe a'eta jywyr oho ti. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu wata ixo rahā, jundéu awa tama'e pa'ihu ta uhyk uwyr ehe. Moise je'eha mu'e ame'e ta aja ti. Uhyk uwyr ehe ti. Jundéu awa tamūi ta aja ti. Uhyk uwyr ehe ti. ²⁸ Johu ngā pandu:

—Kwehe ngā ke nde eremuhem eremondo sengi. Awa je'eha rupi nde eremuhem eremondo my? Awa riki nde ke muwyr se my? — aja Jesu pe.

²⁹⁻³⁰ —Ani we ri. Pehē pe ihē apandu ta ti. Pe, ihē pe pepandu py rahā, awa je'eha rupi ma'e ke ihē ama'ema'e, ame'e ke ihē apandu ta pehē pe ti. Pesarahā! Yman Juā ambyr mujahuk, ngā ke. Myja pekwa my? Tupā je'eha rupi mujahuk my? Ani rahā, sawa'e je'eha rupi mujahuk my? Ame'e ke ihē pe pepandu py — aja pa'ihu ta pe.

³¹ Pa'ihu ta je'e je'e hū a'eta jupe:

—Mā! Myja japandu ta my? “Tupā je'eha rupi Juā mujahuk” aja japandu ipe rahā, kuja jande pe Jesu pandu ta: “Aja rahā, ma'erehe Juā pandu ame'e ke

rehe pejurujar ym my?" aja a'e pandu ta. ³²Anī. "Sawa'e je'ēha rupi Juā mujahuk" aja japandu rahā, ngā parahy te ta jande rehe. Myja japandu ta my? — aja je'ē je'ē hū a'eta jupe. (Juā ambyr ke Tupā je'ēha pandu ame'ē ke, aja upa ngā ukwa katu, a'erehe heta ame'ē ta ngi pa'ihu ta kyje. Ngā parahy ta, aja ukwa.)

³³A'erehe a'eta pandu:

—Juā rehe har japandu ym ta nde pe — aja pa'ihu ta.

Pe, Jesu pandu tī:

—Aja rahā, ihē aja tī. Awa je'ēha rupi ma'e ke ihē ama'ema'e. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi ngā ke amuhem amondo, ame'ē ke pehē pe apandu ym ta tī — aja a'e pandu.

Ma'eywa ty usakiha rehe har

(Matéu 21.33-46; Ruk 20.9-19)

12 Pe, myja me'ē ma'eywa ty usakiha ta my, ame'ē ke Jesu pandu pandu uī:

—Ko kupixa pe ma'eywa'y rākā ra'yr ke ijar jyty. Uwa'y rākā ke jyty. Kupixa rymy'y rupi mukurar kurar. Pe, ma'eywa rykwer jo'okiha renda pykūi tī. Kupixa rymy'y rehe myta mujā tī. Ywate ame'ē ke mujā. (Ame'ē ngi usakiha usak usak katu.) Pe, amō ta pe ijar pandu: "Pepaite ihē apaxia ta aho. Ihēma'e kupixa rehe pesak pesak katu. I'a tyarō rahā, ko amō pehēma'e ta kŷ. Amō i'a ihēma'e ta kŷ" aja ijar. "Ere" aja ame'ē ta pandu. Pe, ijar oho. ²I'a tyarō rahā, miasu ke kupixa jar mondo. Usakiha ta koty ma'eywa rykwer rehe miasu oho piam. ³Anī. Ame'ē ke usakiha ta pyhyk. Pe, upa pirok. Ijar koty mujy-wyr mondo. Ipo te'e jywyr oho. I'a me'ē ym te. ⁴A'engi amō miasu ke kupixa jar mondo. Ame'ē ke iākā rupi usakiha ta nupā nupā. Muhuxī ame'ē ke tī. Pe, mujy-wyr mondo. ⁵Pe, amō ke ijar mondo. Ame'ē ke usakiha ta jukwa. A'erehe amō amō miasu ta ke ijar mondo. Pe, amō

amō ke usakiha ta nupā hū tī. Amō amō ta ke jukwa tī.

⁶—Amō sawa'e ijar namō ixo. Ta'yr ke ame'ē. Ipái ipy'a katu ehe. Ame'ē ke usakiha ta koty mondo. Ijar pandu jupe: "Ko ihē ra'yr. Usakiha ta hendu katu ta ehe" aja ipái naī. ⁷Pe, usakiha ta rehe ta'yr uhyk rahā, ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe: "Peme'ē riki ijar ra'yr. (Ipái manō rahā, kupixa riki ima'e wan ta.) Jahorahā! Jajukwa ta peme'ē. Aja rahā, kupixa riki jandema'e wan ta" aja usakiha ta jupe. ⁸A'erehe ta'yr ke usakiha ta pyhyk. Pe, jukwa. Kupixa kupe koty hete ke ombor.

⁹—Mā! Ma'e kupixa jar ma'e ta apo my? Pesarahā! Ijar te uwyr, pe, upa katu te usakiha ta ke jukwa ta. Pe, amō usakiha ta pe kupixa me'ē ta. Ame'ē ta kupixa rehe usak usak katu ta ixo. ¹⁰Kuja Tupā je'ēha rehe panduha pesak katu.

"Ita rehe har ita ok mujāha pandu: 'Jaxer te'e kome'ē ita ke' aja.

Tupā pandu: 'Anī. Peme'ē ita riki ok pyter wan mupu'am katu riki' aja.

¹¹Aja jandema'e sawa'e te ma'eha riki. Katu aja jakwa" aja panduha ihī — aja Jesu pandu.

¹²Jesu ke jundéu awa tama'e kapitā ta pyhyk ta tipe. Ame'ē ta pandu:

—Ma'eywa ty usakiha ta rehe har Jesu pandu. Jande rehe har ame'ē — aja ukwa.

(Ame'ē ta riki usakiha ta aja saka, aja ukwa.) A'erehe a'e ke pyhyk ta tipe. Anī. Heta ame'ē ta hury katu, Jesu panduha rehe. Jesu ke pyhyk rahā, heta ame'ē ta parahy ta. A'erehe heta ame'ē ta ngi kapitā ta kyje, a'erehe pyhyk ym. Oho ingi.

Kapitā keruhū pe tamatarer me'ē katu my?

(Matéu 22.15-22; Ruk 20.20-26)

¹³Ajame'ē ke Jesu koty parise ta ke jundéu awa tama'e kapitā ta mondo. Ero

kotyhar ta ke mondo ixoty tī. Jesu je'ēha rehe hendu. Pe, je'ēha jawy rahā: “Katu ym nde erepandu” aja pandu ta. (Muka'u te'e tar katu, a'erehe katu ehe har pandu py.)

¹⁴ Jesu rehe uhyk rahā, ame'ē ta pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Jete har te ke nde erepandu, aja jakwa katu. Myja me'ē sawa'e my, ame'ē rehe nde eresak eresak ym, a'erehe nde erekwa katuha ke pahar amō mukanim ym. Muka'u te'e ym nde ke. Jete har rupi Tupā putar ame'ē ke nde eremu'e mu'e katu. A'erehe epandu katu jande pe. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer jame'ē rahā, katu my? Myja me'ē jundéu awa ta je'ēha mujekwa katu my? “Pehē peme'ē katu” aja mujekwa my? “Peme'ē ym” aja mujekwa my? Myja my? Epandu katu — aja parise ta pandu ipe.

¹⁵ Ame'ē ta mokōi ukwaha namō ixo, aja Jesu ukwa katu. A'erehe kuja pandu:

—Ma'erehe ihē akwa katuha ke pemanga te'e pexo my? Ita tamatarer ihē pe perur. Ihē asak ta — aja Jesu.

¹⁶ Pe, werur ipe. Jesu pandu:

—Kome'ē tamatarer rehe awa'ā ihī my? Awa rer amō ta mupinim ko my? — aja parise ta pe.

—Homa awa tama'e kapitā keruhū 'ā kome'ē. Sesa'ā ke — aja ipe. (Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.)

¹⁷ —Aja rahā, kapitā keruhūma'e ke kapitā keruhū pe peme'ē katu. Tupāma'e rahā, Tupā rehe pehē py'a pemoī moī katu. (Ame'ē riki ma'e ke peme'ē ipe, ame'ēja saka) — aja parise ta pe Jesu pandu.

Ame'ē ke rehe hendu rahā, parise ta pandu:

—Mā! Ukwā katu riki a'e — aja Jesu rehe har pandu.

Pe, oho ingi.

Kweraha rehe har

(Matéu 22.23-33; Ruk 20.27-40)

¹⁸ Pe, amō sawa'e ta uhyk uwyr ehe. Sanduse ta uhyk uwyr ehe. Kwera ym te ta awa aja ame'ē ta ukwa. Jesu pe pandu:

¹⁹ —Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Yman kuja Moise mupinim:

“Sawa'e jumendar, pe, ta'yr ym ipe rī.

Pe, manō rahā, imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk.

Pe, a'e ta'yr ipe. Ame'ē ta'yr riki imu ambyr ra'yr aja ngā ukwa” aja Moise mujekwa.

²⁰ —Apo ehendurahā! Se awa po wajar mokōi imu ta ixo kwe. U'ar py ame'ē ke jumendar. Pe, ta'yr ym ipe rī. Pe, manō.

²¹ A'erehe imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe tī. Mokōihar aja tī. Sawa'e manō tī. Ta'yr ym ipe tī. A'erehe imu mahapyrihar kūjā ke pyhyk tī. Ame'ē aja tī. Manō tī. Ta'yr ym ipe tī. ²² Aja upa imu ta riki tī. Imu ambyr rakehar ke pyhyk tī. Pe, manō tī. Ta'yr ym ipe tī. Upa awa po wajar mokōi imu ta manō. Pe, kūjā manō tī. ²³ Apo epandurahā! Yman rahā, manō ame'ē ta kwera katu uhem rahā, kūjā riki awa rakehar wan ta my? Se ixo rahā, upa awa po wajar mokōi imu ta riki pyhyk — aja sanduse ta pandu. (“Manō ame'ē ta kwera katu ta uhem” aja ukwa ame'ē ta ke muka'u te'e tar katu, a'erehe ame'ē panduha ke sanduse ta pandu.)

²⁴ Jesu pandu:

—Mā! Tupā je'ēha pekwa ym. Tupāma'e pyrātāha ke pekwa ym tī, a'erehe pehē je'ēha ke pejawy. ²⁵ Yman rahā, ngā kwera katu uhem rahā, jumendar ym te ta awa. Ywa pe Tupā je'ēha rahoha ta ixo. Ame'ē ta aja ngā ixo ta tī. Jumendar ym te ta tī. ²⁶ Apo kweraha rehe har amujekwa ta. Yman ju pirāy rehe har Moise mupinim. Ame'ē rehe har pekwa riki. A'ep kuja panduha ihī. Moise pe Tupā pandu:

²⁴ Jesu pandu:

—Mā! Tupā je'ēha pekwa ym. Tupāma'e pyrātāha ke pekwa ym tī, a'erehe pehē je'ēha ke pejawy. ²⁵ Yman rahā, ngā kwera katu uhem rahā, jumendar ym te ta awa. Ywa pe Tupā je'ēha rahoha ta ixo. Ame'ē ta aja ngā ixo ta tī. Jumendar ym te ta tī. ²⁶ Apo kweraha rehe har amujekwa ta. Yman ju pirāy rehe har Moise mupinim. Ame'ē rehe har pekwa riki. A'ep kuja panduha ihī. Moise pe Tupā pandu:

“Ihê rehe Amarā ipy'a moĩ moĩ katu. Ihê rehe Isak aja tĩ. Ipy'a moĩ moĩ katu tĩ. Jako aja tĩ. Ihê rehe ipy'a a'e moĩ moĩ katu tĩ” aja Tupã pandu.

²⁷—Pesarahã! Ixuwe katu ixo ame'ẽ ta jô Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ katu. Manô ame'ẽ ta anĩ. Aja rahã, Amarã ta 'ã ixuwe katu aja ixo rĩ. Yman riki manô. A'eta 'ã ixuwe katu ixo. A'erehe tapijar te'e we ipy'a ke moĩ moĩ katu Tupã rehe. A'erehe: “Amarã ta ihê rehe ipy'a ke moĩ moĩ” aja Tupã pandu. (A'eta 'ã pehĩ.) A'erehe manô ame'ẽ ta kwera katu ta kÿ, aja Tupã mujekwa. A'erehe pehẽ pekwaha pejawy riki — aja Jesu mujekwa.

Je'ẽha katu te ame'ẽ ke

(*Matéu 22.34-40; Ruk 10.25-28; 1 Juã 5.3*)

²⁸Jesu namô sanduse ta pandu pandu ame'ẽ ke amô Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ hendu. Sanduse ta pe ukwa katuha namô Jesu pandu, aja Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ukwa. A'erehe a'e riki Jesu pe Tupã je'ẽha rehe har pandu:

—Myja me'ẽ riki katu te ame'ẽ ke my? — aja ipe.

²⁹—Kuja riki katu te me'ẽ ke.

“Jundéu awa ta! Pehendu katurahã! Tupã riki jandema'e sawa'e te. A'e jô riki sawa'e te.

³⁰Tupã rehe nde py'a emoĩ moĩ katu. Tupã rehe har nde erekwa erekwa exo rahã, epy'a katu ehe.

Upa nde erekwa katuha namô epy'a katu ehe tĩ.

Upa nema'e pyrãtãha namô ma'e ke nde erema'ema'e rahã, epy'a katu ehe tĩ.”

³¹—Mokõihar Tupã je'ẽha katu te ame'ẽ ke kuja.

“Ne namô ixo ame'ẽ ta rehe epy'a katu. Nde juehe nde erepy'a katu, aja amô rehe epy'a katu tĩ.”

—Ame'ẽ mokõi je'ẽha riki katu te ame'ẽ ke. Aja me'ẽ amô je'ẽha uhyk ym — aja Jesu ipe.

³²Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ pandu:

—Sawa'e! Katu nde erepandu. Jete-har nde erepandu. Jandema'e sawa'e te jô riki Tupã. Amô Tupã aja nixói te. ³³A'erehe Tupã rehe amô ipy'a katu ta me'ẽ te'e. Upa ukwa katuha namô ipy'a katu ta me'ẽ te'e tĩ. Upa ma'e ke pyrãtãha namô amô ma'e rahã, Tupã rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e tĩ. Pe, inamô ixo ame'ẽ ta rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e tĩ. Juehe aja amô rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e tĩ. Ame'ẽ mokõi je'ẽha rehe hendu katu rahã, katu te ame'ẽ ke. Ma'e hymba hany, aja ymanihar ta aja Tupã rehe ipy'a moĩ moĩ tĩ. Ame'ẽ katu we. Amô ma'e heta ma'e ke hany, aja Tupã rehe ipy'a moĩ moĩ rahã, katu we tĩ. Tupã je'ẽha rehe hendu katuha riki i'ar koty te we katuha — aja sawa'e pandu.

³⁴Ukwa katuha namô sawa'e pandu, aja Jesu ukwa. A'erehe pandu ipe:

—Awa ixoha amô koty Tupã putar. Jete-har rupi amô ixo katu, aja a'e putar. Ame'ẽ ke nde erekwa nahã my, aja akwa. A'erehe ixotyhar aja nde eremuruwak tate nahã my — aja sawa'e pe.

Jesu mu'e katu te, a'erehe arahã har ngi ma'e ke ngã pandu ym ipe tĩ.

Ndawi rainô rehe har

(*Matéu 22.41-46; Ruk 20.41-44*)

³⁵Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe Jesu mu'e uĩ rahã, kuja pandu:

—Ihê pe pepandurahã! Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta kuja pandu: “Kirisutu Ndawi rainô. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ẽ ke a'e” aja pandu. Ma'erehe aja pandu my? ³⁶Tupã'ã mujekwa ame'ẽ ke Ndawi pandu. Kuja.

“Ihẽma'e sawa'e te pe jandema'e sawa'e te pandu: ‘Ihê rake ewapyk eĩ.’ (Aja rahã, katu te ame'ẽ ke nde, aja amujekwa.)

Nde ruwajan ta ke ihē amuputu'u ta, a'erehe nde rehe ame'ē ta hendu katu ta" aja.

³⁷—Kirisutu rehe har Ndawi pandu: "Ihēma'e sawa'e te" aja. (Aja rahā, a'e Tupā tī, aja Ndawi ukwa.) Aja rahā, myja me'ē Kirisutu Ndawi rainō aja ixo my tī? (Aja rahā, awa te'e a'e, aja mujekwa) — aja ngā pe Jesu pandu.

(Anī. Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu ym ma'e ke.) Heta ame'ē ta anī. Jesu je'ēha rehe upa ngā hendu. Hury katu ngā ehe.

Moise je'ēha mu'e ame'ē ta rehe har

(Matéu 23.1-36; Ruk 20.45-47)

³⁸Ngā ke Jesu mu'e rahā, kuja pandu:

—Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja mā peja ym pehē tī. Ame'ē ta ima'e mundeha katu te aja putar katu. (Aja rahā, kapitā jupe aja mujekwa tar katu tipe.) Amō we tī. Muhepyha renda rupi wata ixo rahā: "Ko nde erexo. Nde katu" aja je'ēha putar katu tī. (Katu te ame'ē ke jupe aja mujekwa tar katu tipe.) ³⁹Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe wapyk rahā, kapitā ta rake wapyk tar katu. (Aja rahā, katu te ame'ē ke jupe aja mujekwa tar katu tipe.) Ma'e huryha amō mujā rahā, imi'u matyr. Ame'ē pe oho rahā, aja tī. Kapitā ta rake wapyk tar katu tī. (Katu te ame'ē ke jupe aja mujekwa tar katu tipe tī.) ⁴⁰Ixawa'e manō ame'ē ta pe a'eta pandu: "Pehē ke jahaihu tar katu" aja naī. Anī. Te'e riki. Kūjāma'e ke te'e pyhyk raho. Hok ke te'e jo'ok ingi tī. Pe, katu te ame'ē ke jupe aja mujekwa tar katu, a'erehe i'i Tupā namō pandu pandu. (Aja rahā, katu te ame'ē ke aja ngā ukwaha naī.) Mā! Ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ta rehe har Jesu pandu.

Ixawa'e manō ame'ē ke tamatarer ke purakar

(Ruk 21.1-4)

⁴¹Pe, tamatarer purakariha renda koty Jesu wapyk uī. Henda pe tamatarer ke ngā purakar. (Aja Tupā rehe ipy'a moī moī katu.) Jesu usak usak uī rahā, ima'ehū namō ixo ame'ē ta heta purakar. ⁴²Pe, ixawa'e manō ame'ē ke uhyk uwyr a'ep. Tamatarer ta'yr mi namō ixo. Mokōi jō ita tamatarer ra'yr henda pe purakar. Ame'ē mokōi ta'yr te mi. ⁴³⁻⁴⁴Pe, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se pejur. Pesarahā! Amō ta ima'ehū namō ixo. Ame'ē ta ngi har a'eta jo'ok, pe, henda pe purakar. Ima'e ke pyta we hū rī. Peme'ē ixawa'e manō ame'ē ke anī. Tamatarer heta ym te. Mokōi jō namō ixo. Ame'ē ke upa katu te purakar. Ima'e ke pyta ym te. Nixói te apo 'y. Ima'e ke jo'ok ta tipe. Anī. Upa katu te ame'ē ke henda pe moī. (Tupā rehe ipy'a moī moī tar katu te hū, a'erehe upa katu te henda pe moī.) Upa katu te moī, a'erehe amō ta 'ar koty te we kūjā moī katu — aja Jesu pandu.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe har

(Matéu 24.1-2; Ruk 21.5-6)

13 Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi Jesu uhem ixo, jumu'eha ta namō. Ame'ē ta ngi har amō pandu ipe:

—Sawa'e! Esarahā! Jumu'eha renda keruhū katu te. Ita keruhū ke te'e mujā ame'ē ke. Mā! Katukwer — aja Jesu pe.

²Jesu pandu:

—A'e tŷ! Pesak katu ehe apo. Yman rahā nixói ta. Peme'ē ke amō ta upa mujaxer ta kŷ. Ita mokōi mokōi ihī ym te ta kŷ. Upa katu te ita ke amō ta ombor ta. (Aja rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke mujaxer ta, aja mujekwa) — aja jumu'eha ta pe pandu.

Jumai mai ame'ë rehe har

(*Matéu 24.3-14; Ruk 21.7-19; 1 Petu 1.6-7; 1 Petu 3.14; 1 Petu 4.12-14*)

³Ywy'ã rehe Jesu wapyk uĩ, Oriwéi wwy'ã rehe. Arahã Petu uhyk ehe. Tian aja tí. Juã amō tí. Andere amō tí. Uhyk ehe tí. A'eta jō Jesu namō ixo. Paite we Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ihĩ. Usak katu ehe. Ame'ë rehe har jumu'eha ta pandu:

⁴—Jande pe epanurahã! Myja rahã, ita mokõi mokõi ihĩ ym ta my? Ma'e jasad ta my, pe, ame'ë ke uhyk tate, aja jakwa katu ta my? — aja Jesu pe pandu.

⁵Jumu'eha ta ke Jesu mu'e:

—Pesak katu kÿ! Mã peja pehẽ ke amō ta muka'u te'e ym. ⁶Kuja. Heta uwyr ta. “Jesu je'eha rupi ihẽ ajur” aja pandu te'e ta. “Ko Kirisutu ihẽ. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ë ke ihẽ” aja pandu te'e ta tí. Heta ngã ke muka'u te'e ta tí. ⁷Kotete jumaiha tyapuha ke pehendu ta. “Paite amō ta jumai mai ixo” aja pehendu ta tí. Pemukahem ym. Aja jumaiha uhyk ta kÿ. Uhyk rahã, 'ar rehe angaha uhyk, anĩ we rĩ. ⁸Amō amō wwy pe har ta jumai mai ta ngã juehe. Kapitã keruhũ riki amō kapitã keruhũ namō jumai mai ta tí. Amō amō wwy katak katak hũ ta. Amō amō wwy rehe ngã mi'u nixói te ta tí. Aja ahyha uhem ramō. Ahy py, ame'ëja saka.

⁹—Pesak katu pehẽ juehe. Jundéu awa tama'e kapitã ta ruwa koty pehẽ ke amō ta raho ta. “Jaxer pehẽ” aja naĩ. Pe, pehẽ ke nupã ta. Pe, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe raho ta tí. A'ep ngã petek hũ ta pehẽ ke tí. Ihẽ kotyhar ta ke pehẽ, a'erehe homa awa tama'e kapitã ta ruwa koty pepu'am ta. Kapitã keruhũ ruwa koty pepu'am ta tí. Ame'ë ta pe pepandu ta: “Jesu rehe jō amō jurujar katu rahã, ame'ë ke Tupã muhã katu ta” aja pepandu ta. Ame'ë myrandu katu pepandu ta. ¹⁰Ame'ë myrandu katu

ke upa katu te ngã pe amō ta pandu pandu ta me'ë te'e. Pe, 'ar rehe angaha uhyk ta. ¹¹Pehẽ ke amō ta pyhyk ta kÿ. Jundéu awa tama'e kapitã ta ruwa koty raho ta tí. Arahã pehẽ py'a pe pekwa pekwa ym pe'am: “Ma'e jande japandu ta my? Myja me'ë katu my?” aja pekwa pekwa ym pe'am. Kapitã ta ruwa koty pepu'am rahã, je'eha amō muwyr ame'ë ke pepandu katu. Arahã pehẽ atu je'eha pepandu ta my? Anĩ. Aja ym. Tupãã riki mujekwa ame'ë ke pepandu katu ta. ¹²Arahã kapitã pe imu pandu ta: “Ko Jesu kotyhar ke. Ejukwa” aja pandu ta. Ipái ta aja tí. Kapitã pe ta'yr ta ke raho ta. “Ko Jesu kotyhar ke. Ejukwa” aja pandu ta tí. Ipái ta ke ta'yr ta raho ta tí. “Ko Jesu kotyhar ke. Ejukwa” aja pandu ta tí. ¹³Ihẽ kotyhar ta ke pehẽ, a'erehe pehẽ rehe upa ngã parahy ta. Ihẽ rehe jurujar katuha ke hijar ym ame'ë ke Tupã namō ixo ta. Manō. Anĩ. Tupã namō ixo katu ta — aja Jesu pandu.

Ahyha keruhũ ngã rehe uhyk ta ame'ë rehe har

(*Matéu 24.15-28; Ruk 21.20-24; 2 Tesaron 2.3*)

¹⁴A'e pandu tí:

—[Paper rehe esak katu! Pe, ekwarahã!] Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe amō ta ma'e jaxer ai te ame'ë ke moĩ ta. Katu ym a'ep. Ame'ë ke rehe pesak rahã, jundéi wwy pe har ta kanim ujan oho. Wwy'ã koty ujan oho. (Aja rahã, manō ym ta.) ¹⁵Hok kupe 'ar pe amō ixo rahã, mã peja hok pe ixo ym oho. Pyhyk ym oho ima'e ke. I'i pyta ym. Pahar ujan oho. (Aja rahã, manō ym ta.) ¹⁶Kupixa pe ixo rahã, ima'e ke rehe hok pe jywyr ym oho. Ima'e mundeha rehe pyhyk ym oho. Pahar ujan oho. (Aja rahã, manō ym ta.) ¹⁷Arahã ipusu pe imembyr namō kÿjã ixo rahã, mã pyrara ta ixo. (Marã ka ym pahar ujaniha.) Ixamby u'u ame'ë

ke namō ixo rahā, aja tī. Mā pyrara ta ixo tī. (Marā ka ym pahar ujanaha.)
¹⁸“Aman ndy'ar rahā, ahyha emuhyk ym” aja Tupā pe pepandu. (Aman ukyr rahā, rysā. A'erehe marā ka ym pahar ujanaha.)

¹⁹—Arahā ngā rehe ahyha keruhū uhyk ta. Aja ahyha keruhū ngā ukwa ym we rī. Yman kome'ē ywy keruhū Tupā mujā. Arahā har ngi aja ahyha keruhū ngā ukwa ym we rī. Uhyk ym we rī. Arahā jō uhyk katu ta. Ahyha keruhū upa rahā, aja ahyha keruhū ngā ukwa ym ta tī. Uhyk ym ta tī. ²⁰Pahar jandema'e sawa'e te ahyha keruhū ke mumba ym rahā, kome'ē ywy keruhū pe ngā nixói te ta tipe. Anī. Tupā rehe ipy'a katu ame'ē ta kome'ē ywy keruhū pe ixo. A'erehe pahar ahyha keruhū ke jandema'e sawa'e te mumba ta.

²¹—A'engi amō ta pehē pe pandu ta: “Ko Kirisutu ixo. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am me'ē ke” aja pandu naī. Amō: “Pete'e ixo apo” aja ta naī tī. Ame'ē rehe pejurujar ym pehē. Te'e ame'ē ta. ²²Amō ta te'e pandu ta uwyr: “Ihē Kirisutu” aja naī. Amō: “Tupā je'ēha pandu ame'ē ke ihē” aja riki te'e pandu ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'ema'e katu ta. Aja Tupā rehe ipy'a katu ame'ē ta ke muka'u te'e ta tipe. Tupā pandu: “Ihē kotyhar ta ke pehē.” Ame'ē ta ke muka'u te'e ta tipe. ²³A'erehe pesak katu kŷ! Ame'ē te'e pandu ame'ē ta uhyk ym we rī. Upa katu te ame'ē rehe har ihē amujekwa pehē pe apo 'y — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Jesu jywyriha rehe har

(Matéu 24.29-31; Ruk 21.25-28; 2 Tesaron 1.6-7; Apokarip 1.7)

²⁴A'e pandu tī:

—Ame'ē ahyha keruhū 'ar upa rahā, amō we mâte ma'e ke uhyk ta. Warahy muwe ta tī. Jahy werā ym ta tī. ²⁵Ywa

ngi jahy rata ta u'ar u'ar ta tī. Ywa rehe ihī ame'ē ke Tupā mukatak hū ta.

²⁶—Ajame'ē ke ihē ajywyr ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ywa takāxiha 'ar pe apu'am ta ajur. Tupāma'e pyrātāha namō ajywyr ta. Hendy hū aja ajywyr ta. ²⁷Pe, Tupā je'ēha rahoha ta ke ihē amondo ta. Upa katu te kome'ē ywy keruhū rupi amondo ta. Tupā pandu: “Ihē kotyhar ta ke peme'ē ta. Aputar ame'ē ta ke ame'ē ta” aja. Ame'ē ta ke Tupā je'ēha rahoha ta mujy'ar ta. Upa katu te ame'ē ta ke mujy'ar ta. (Pe, Tupā namō ixo ta) — aja Jesu pandu.

Ma'eywa putyr ame'ē rehe har

(Matéu 24.32-35; Ruk 21.29-33)

²⁸A'e pandu tī:

—Ma'eywa'y riki pehē pe mujekwa ta. Sik'y ke. Hākā rehe hokyr uhem rahā, warahy haku tate, aja pekwa. ²⁹Aja ihē ajywyriha pekwa ta tī. Warahy uwe, ame'ē rehe har apandu ramō. Aja pesak rahā, ywa ngi ajywyr tate, aja pekwa ta. ³⁰Ko apandu katu. Upa pehē pe apandu ramō, aja uhyk ta. Amō ihē kotyhar ta pyrara hū ta. Anī. Tapijar te'e we ihē rehe jurujar katu ta rī. ³¹Ywa ke upa kanim ta. Kome'ē ywy keruhū upa kanim ta tī. Ihē apandu ame'ē ke anī. Ame'ē kanim ym te ta. Apandu, aja upa katu te uhyk ta kŷ — aja Jesu pandu.

Jesu jywyriha angaha rehe har

(Matéu 24.36-44; 1 Tesaron 5.2-3; 2 Petu 3.10)

³²A'e pandu tī:

—Myja rahā, ihē ajywyr ta my? Ma'e werā rahā, ajywyr ta my? My warahy rahā, ajywyr ta my? Ame'ē ke ukwa ym awa. Ywa pe ixo ame'ē Tupā je'ēha rahoha ta ukwa ym tī. Ihē riki akwa ym tī. Ta'yr ke ihē. Ihē pái jō ukwa katu. ³³Pesak katu, aja pexo! (Peker aja ym pexo.) Ajywyriha angaha ke rehe pekwa ym. A'erehe pesak katu pexo. Peta kŷ.

³⁴—Kuja riki. Sawa'e paxia oho, ame'ēja saka. Oho rahā, hok ke hijar oho. Oho tate rahā, miasu ta pe pandu: “Ihē rok rehe pesak katu. Peparaky katu pexo rī” aja ijar pandu. Hukwen rupi harōha pe pandu tī: “Eharō katu e'am” aja. ³⁵Aja pexo tī. Pehē pe ihē apandu katu: “Pesak katu pexo.” Ywa ngi ihē ajywyw rahā, ihē ajywyriha angaha ke pekwa ym ta. Pytun ramō rahā, ajywyw ta nahā my. Pytun pyter pe, ajywyw ta nahā my. Sapukái je'ē ramō rahā, ajywyw ta nahā my. Pytuniwe rahā, ajywyw ta nahā my. Pekwa ym ta, a'erehe peharō katu pexo. ³⁶Ajywyriha riki pahar ta. Ajywyw rahā, peker aja pehē rehe asak rahā, katu ym ta. ³⁷A'erehe pehē pe apandu katu: “Peharō katu pexo.” Amō we tī. Upa katu te ngā pe apandu tī: “Peharō katu pexo” — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Jesu ke pa'ihu ta jukwa tar katu

(Matéu 26.1-5; Ruk 22.1-2; Juā 11.45-53)

14 Pe, mokōi ukwer rahā, Pasuko 'ar rehe uhyk ta. Arahā jundéu awa ta mbeju ke u'u ta. Mbeju ke mupuru-rukiha nixói, ame'ē ke u'u ta. Pe, Jesu ke jundéu awa tama'e pa'ihu ta pyhyk tar katu. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Pyhyk tar katu tī. Ngā ukwa ym ha rupi pyhyk tar katu. Pe, jukwa tar katu. ²Ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe:

—Ngā mi'u matyr rahā, heta ngā ixo. Arahā japyhyk ym we ta rī. Arahā japyhyk rahā, jande rehe ngā parahy ta. Jande namō jumai ta — aja a'eta jupe.

Jesu ākā rehe mupiheha kūjā jyhē

(Matéu 26.6-13; Juā 12.1-8)

³Mbeta ok ta pe Jesu ihī, Simā rok pe. Yman pere ma'e u'u hū ame'ē ke namō Simā ixo. Apo anī. Katu 'y. Pe, u'uha renda pe Jesu wapyk uī rahā, ita parasuku ke kūjā muhyk werur ehe. Ita aramba ke te'e mujā ame'ē ke ame'ē

parasuku. Ita parasuku pe na rykwer ihī. Pihe katu te ame'ē! Muhepy hū ame'ē tī. Parasuku kyndaha ke kūjā mopok. Pe, Jesu ākā rehe tykwer jyhē. ⁴Ame'ē rehe usak rahā, amō ta je'ē je'ē kūjā rehe har. Pandu pandu a'eta jupe:

—Ma'erehe tykwer ke te'e jyhē my? ⁵Peme'ē rykwer muhepy rahā, tamatarer hū pyhyk ta. Pe, ame'ē ke ima'e ym te ame'ē ta pe me'ē me'ē katu ta tipe — aja a'eta jupe.

A'erehe kūjā rehe har je'ē je'ē hū a'eta jupe. ⁶Anī. Jesu pandu:

—Mā peja ym pehē. Peje'ē je'ē ym pehē jupe. Katu ym aja. Kūjā rehe peparahy ym. Ma'e katu ame'ē ke ihē pe kūjā ma'e. ⁷Pesarahā! Ima'e ym te ame'ē ta kote'e ixo. Ame'ē ta pe tamatarer peme'ē tar katu rahā, pete'e ixo. Ihē anī. Pehē namō aja te'eha apyta ym ta. ⁸Kūjā putar aja a'e ma'e katu. Pesarahā! (Jundéu awa manō rahā, hete ke amō ta mupihe te'e, aja te'eha a'eta ma'eha.) Aja ihē rehe tī. Ihē amanō ym we rī. Ko ihē ke mouha rehe kūjā upa mupihe. (A'erehe ihē rehe pyaiha apo mujekwa rahā, katu tiki.) ⁹Pesarahā! Apo apandu katu. Ihē rehe har myrandu katu ke amō ta pandu pandu raho. Kome'ē yw keruhū rupi pandu pandu raho rahā, kome'ē kūjā ma'eha rehe har pandu ta tī. Kūjā ma'eha ke harái ym ta ngā — aja a'eta pe Jesu pandu.

Pa'ihu ta koty Jun oho

(Matéu 26.14-16; Ruk 22.3-6)

¹⁰Jundéu awa tama'e pa'ihu ta koty Jun Ikario oho. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har pete'ē a'e. Pa'ihu ta pe pandu:

—Jesu koty pehē ke ihē araho ta — aja Jun.

¹¹Ame'ē ke rehe pa'ihu ta hendu rahā, hury katu. Pe, pandu ipe:

—Jesu koty jande ke nde ereraho rahā, nde pe tamatarer jame'ē ta — aja Jun pe.

Pe, a'engi Jesu rehe pa'ihu ta ke muhyk ta raho ame'ë angaha ke rehe Jun harō ixo.

Pasuko 'ar ke Jesu ta ukwa ukwa uĩ

(*Matéu 26.17-25; Ruk 22.7-14; Ruk 22.21-23; Juã 13.21-30*)

¹² Ajame'ë ke Pasuko 'ar uhyk. Ame'ë 'ar rahã, arapuharan ra'yr ke jundéu awa ta jukwa. (Aja ipy'a pe Tupã rehe har ukwa ukwa uĩ.) Jesu pe jumu'eha ta pandu:

—Pasuko 'ar rahã, arapuharan ra'yr ka'ë ke nde ere'u ta. Ame'ë ke jamatyr, aja nde ereputar. My jamatyr ta my? — aja ipe.

¹³ Mokõi jō jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pehë mokõi ihë amondo ta. Paite awa ok ta hũ ihĩ, Jerusarë ok ta ke. A'ep peho. A'ep amō sawa'e rehe pesak ta. Iākã 'ar pe y ke ame'ë raho. Ame'ë sawa'e namō peho. Ijar rok pe a'e ixo ta. ¹⁴ Ame'ë rok pe inamō pexe peho tĩ. Ok jar rehe pesak rahã, kuja pepandu ipe: “Jandema'e mu'eha kuja me'u: ‘Pasuko 'ar ke jande jakwa jakwa tar katu. My u'uha renda ihĩ my? Ihëma'e jumu'eha ta namō arapuharan ra'yr ka'ë ke a'u ta” aja ijar pe pepandu. ¹⁵ Ywate pyrũha renda ke ijar mujesak ta pehë pe. Upa ma'e ke pehĩ. (Myrape, ita rekũi. Upa pehĩ.) A'ep jande rehe jande mi'u pe-matyr — aja mokõi jumu'eha ta pe Jesu pandu.

¹⁶ Jerusarë ok ta pe mokõi sawa'e ta oho. Ma'e u'uha renda mahem. Jesu pandu, aja upa katu te usak. Pe, a'eta mi'u matyr. A'ep Pasuko 'ar ke ukwa ukwa ta.

¹⁷ Pytun ramō rahã, Jerusarë ok ta pe Jesu uhyk. Ma'e u'uha renda pe uhyk oho, awa py mokõi jumu'eha ta namō.

¹⁸ Ma'e ke u'u uĩ rahã, Jesu pandu:

—Ko apandu katu pehë pe. Pehë ngi har petei ihë rehe ihë ruwajan ta ke

muhyk ta werur. Muhyk ta ame'ë ko ihë namō u'u uĩ apo — aja jumu'eha ta pe.

¹⁹ Ame'ë rehe hendu rahã, a'eta pyai. Peteĩ teĩ pandu ipe:

—Mã! Ihë ke ame'ë my? — aja upa pandu ipe.

Aja pame katu te upa jumu'eha ta pandu. ²⁰ Jesu pandu:

—Awa py mokõi hetaha pehë. Pehë ngi har petei ihë rehe amō ta ke muhyk ta werur. Ita rekũi pe ihë namō mbeju ke munde, ma'e rykwer pe. Ame'ë riki ihë rehe amō ta ke muhyk ta werur. ²¹ Awa ihë tĩ. Tupã je'ëha rupi ajur. Myja ihë amanō ta my? Kuja. Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ, aja amanō ta. Aja uhyk ta. Ihë ruwajan ta ke ihë rehe muhyk ta werur. Mã! Ame'ë ke pyrara te hũ aja ixo ta. A'erehe imãi pusu ngi u'ar ym rahã, katu ta tipe — aja Jesu pandu.

Jesu rete ame'ë ke. Huwy ame'ë ke tĩ.

(*Matéu 26.26-30; Ruk 22.15-20; 1 Korin 11.23-25*)

²² Ma'e ke u'u rahã, mbeju ke Jesu pyhyk. Pe, Tupã pe pandu:

—Ne jō riki katu te me'ë ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu — aja.

Pe, ame'ë ke mopok. Jumu'eha ta pe me'ë me'ë. Pandu:

—Pe'u! Kome'ë ihë rete — aja Jesu.

²³ Ita rekũi ra'yr ke Jesu pyhyk. Ma'eywa rykwer ita rekũi ra'yr pe ihĩ, uwa rykwer ke. Tupã pe pandu tĩ:

—Ne jō riki katu te me'ë ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu — aja.

Pe, jumu'eha ta pe me'ë me'ë tĩ. Johu u'u. ²⁴ A'e pandu:

—Kome'ë ihë ruwy. Upa ngã rehe ihë ruwy uhem ta, a'erehe Tupã pandu ta: “Ihë ra'yr rehe amō jurujar katu rahã, ame'ë ke ihë amuhã katu ta” aja ngã pe pandu ta. ²⁵ Ko apandu katu pehë pe. Uwa rykwer ihë a'u ym ta tĩ. Kapitã keruhũ te aja ihë ke ihë pái keruhũ

mu'am ta k̄y. Arahã jō pyahu ame'ē ke pehē namō a'u ta k̄y tī — aja Jesu pandu.

²⁶ Upa u'u rahã, Tupã rehe har jyn-gar. A'engi uhem oho. Oriwéi ywy'ã koty a'eta oho.

**Petu te'e pandu ta,
ame'ē ke Jesu mujekwa**

(*Matéu 26.31-35; Ruk
22.31-34; Juã 13.36-38*)

²⁷ Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihē ke upa pehijar ta. Kuja Tupã je'eha rehe panduha ihī.

“Arapuharan ta usakiha ke Tupã jukwa ta.

Aja rahã, upa arapuharan ta uhãi ta oho” aja amō mupinim.

—(Aja ta pehē ke tī. Amō ta ihē ke jukwa rahã, upa pehē pehãi ta peho tī.)

²⁸ A'engi ihē akwera katu ahem rahã, Ngariréi ywy pe ihē aho py ta — aja Jesu pandu.

²⁹ Petu pandu:

—Nde ke ihē ahijar ym te ta. Upa amō ta ujan ta oho nengi. Ihē anī ta. Nde namō apyta ta k̄y — aja riki.

³⁰ Pe, Jesu pandu:

—Petu! Ko apandu katu nde pe. Kome'ē pytun, sapukáí mokōihar je'ē ym rahã, kuja te'e nde erepandu ta: “Jesu rehe har akwa ym ihē” aja nde erepandu ta. Aja mahapyrihar te'e nde erepandu ta — aja ipe.

³¹ Anī. I'ar koty te we hãtã Petu pandu:

—Anī. Aja apandu ym te ta. Nde namō ihē ke amō ta jukwa rahã: “Nde rehe har ihē akwa ym” aja apandu ym te ta — aja ipe.

Petu pandu aja upa jumu'eha ta pandu pandu tī.

Ngese renda ke

(*Matéu 26.36-46; Ruk 22.39-46*)

³² Ajame'ē ke amō renda pe a'eta oho, Ngese renda pe. Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Se pewapyk we rī. Tupã namō ihē apandu ta aho — aja.

³³ Pe, iãkã koty we Petu ke Jesu raho. Tian ke raho tī. Juã ke raho tī. Ame'ē mahapyr jō raho. Pe, Jesu pyai te hū. Mãte hū ukwaha. ³⁴ Mahapyrihar ta pe pandu:

—Apyai te hū ihē! Amanō aja ihē apyaiha tī. Se pepyta we rī. Pesak katu pexo. (Aja rahã, amō uhyk ym ta jande rehe) — aja Jesu.

³⁵⁻³⁶ A'engi jeje Jesu oho we. Ipixi'a pe u'ar te'e oup. Aja Tupã namō pandu:

—Papa! Ihē apyraraha uhyk tate, ihē rehe. Nde ereputar rahã, ame'ē ngi ihē ke nde eremuhem katu, aja akwa katu. Upa katu te ma'e ke nde erema'ema'e katu. A'erehe pyraraha ngi emuhem katu ihē ke. Anī rahã, ihē py'ahu te'e ahendu katu ta. Nde ereputar ame'ē ke ihē ama'ema'e ta k̄y — aja Tupã pe Jesu pandu.

³⁷ A'engi mahapyrihar ta koty jywyr oho. Uhyk rahã, mahapyrihar ta rehe usak. Ukwer riki. Mupak rahã, Petu pe pandu:

—Simã! Mã! Nde ereker ereju. Nde eresak ym we rī. ³⁸ Pekar ym we rī. Tupã namō pepandu! Aja rahã, pejurujar katuha ke amō ta manga rahã, pehijar ym ta. Ihē namō nde erepyta tar katu te. Anī. Nde riki pitu te'e — aja Jesu.

³⁹ Pe, Jesu oho we tī. Tupã namō pandu tī:

—Papa! Ihē apyraraha ngi emuhem ihē ke. Anī rahã, ihē py'ahu te'e ahendu katu ta. Nde ereputar ame'ē ke ihē ama'e ta — aja Jesu pandu tī.

⁴⁰ Pe, jywyr tī. Mahapyr jumu'eha ta rehe uhyk tī. Ukwer ou tī. Pyhýi te hū. Upak rahã, je'eha ke uhem ym.

⁴¹ Jesu oho we tī. Pe, jywyr tī. Mahapyrihar ta koty jywyr rahã, a'eta ukwer ou tī. A'e pandu:

—Mã! Pekar peju tī. Peputu'u peju tī. A'ewan pekeriha. Pesarahã! Awa ihē tī. Tupã je'eha rupi ajur. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke ihē rehe amō

muhyk ta werur. Ame'ë angaha ke rehe uhyk apo 'y. ⁴² Pepu'am! Jahorahā! Pesarahā! Ihē ruwajan ta ke ihē rehe muhyk ta werur ame'ë ke petur ixo — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Jesu ke ngā pyhyk

(*Matéu 26.47-56; Ruk 22.47-53; Juā 18.3-12*)

⁴³ A'e pandu u'am rahā, Jun uhyk uwyr ehe. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har petei a'e. Jun namō heta ngā uhyk. Kyse puku namō ngā uwyr. Tamarā namō uwyr tī. Ame'ë ta ke Jesu koty pa'ihu ta mondo. Moise je'ēha mu'e ame'ë ta mondo tī. Jundéu awa tamūi ta mondo tī. ⁴⁴ Ngā pe Jun pandu ramō:

—Kuja Jesu ke pekwa ta. Huwa ke ihē apyter, ame'ë riki Jesu. Pahar pepyhyk a'e ke. Pesak katu peraho — aja Jun pandu.

⁴⁵ Pe, Jun uhyk rahā, pahar Jesu koty oho. Pandu ipe:

—Sa'e! — aja Jesu pe.

Pe, huwa ke pyter. ⁴⁶ Pe, Jesu ke ngā pyhyk. Hātā pyhyk. ⁴⁷ Pe, amō a'ep ixo. Ame'ë riki kyse puku jo'ok. Pe, pa'i keruhūma'e miasu ke nupā. Inambi ke mopok ingi, kyse puku pe. ⁴⁸ Ngā pe Jesu pandu:

—Kyse puku namō pejur, tamarā namō. Aja ma'e mukanīha ke amō ta pyhyk. Mā! Aja ihē ke pepyhyk pejur tī. Aja ym ta tipe rahā, katu. ⁴⁹ Pesarahā! Kwehe we amō amō wera rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē amu'e aī. Pehē pyter pe axo. Amō amō ku'ē rahā we, ihē amu'e aī tī. Amō ku'ē rahā we, aja tī. Amu'e aī tī. Arahā pepyhyk ym ihē ke. Anī. Apo ihē ke pepyhyk. Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Aja uhyk apo 'y. Aja ihē ke pepyhyk apo tī. Mukanīha aja ihē ke pepyhyk pejur tī — aja Jesu pandu.

⁵⁰ Pe, Jesu ke upa katu te jumu'eha ta hijar oho. Ujan riki oho ingi.

Jawe te'e ujan oho ame'ë ke

⁵¹ Jesu ke ngā raho rahā, haikwer rupi amō sawa'e wan oho ixo. Pan tuwyr pe jō hete rupi jupukek oho ixo. Pe, amō ta pyhyk a'e ke. ⁵² Anī. Pan tuwyr ombor oho. Jawe te'e ujan oho.

Ngā panduha renda pe Jesu ke amō ta raho

(*Matéu 26.57-68; Ruk 22.54-55; Ruk 22.63-71; Juā 18.13-14; Juā 18.19-24*)

⁵³ Jundéu awa tama'e pa'i keruhū rok pe Jesu ke amō ta raho. A'ep upa pa'ihu ta jy'ar uī. Upa jundéu awa tamūi ta aja tī. Jy'ar uī tī. Upa Moise je'ēha mu'e ame'ë ta aja tī. Jy'ar uī tī. Pa'ihu ta namō jy'ar uī tī. ⁵⁴ Paite we Jesu raikwer rupi Petu tur ixo. Pe, pa'i keruhū rok pe uhyk, soroka pe. Pa'i keruhūma'e parakyha ta namō Petu wapyk uī. Tata rake jumaku uī. ⁵⁵ Pa'ihu ta ma'e usakiha ke kekar kekar tipe. Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ë rehe usak ame'ë ta ke kekar tipe. Johu jy'ar ame'ë ta rupi kekar kekar tipe. Anī. Mahem ym riki. Mahem rahā: “Nde katu ym. Nde eremanō ta me'ë te'e” aja Jesu pe pandu ta tipe. Anī. Mahem ym. ⁵⁶ Amō amō pu'am. Te'e pandu, Jesu rehe har. Te'eha juja ym, a'erehe marā ka ym Jesu pe pandu: “Nde katu ym. Nde eremanō ta me'ë te'e” aja.

⁵⁷ Pe, amō sawa'e ta pu'am. Jesu rehe har te'e pandu. ⁵⁸ Kuja:

—Kwehe Jesu pandu ame'ë ke rehe jahendu: “Kome'ë Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke sawa'e ta mujā. Ihē amai ta. Mokōi aker rahā, amō ke ihē amujā ta. Ame'ë ke sawa'e mujā ym ame'ë ke. Ipo pe te'e mujā ym ame'ë ke” — aja jahendu.

⁵⁹ Ame'ë sawa'e ta panduha juja ym tī.

⁶⁰ Pe, pa'i keruhū pu'am. Heta ame'ë ta pyter pe pu'am. Jesu pe pandu:

—Nde rehe har amō ta je'ë je'ë hū. Nde erepandu ym ta my? — aja ipe.

⁶¹ Pandu ym riki Jesu. Pe, pa'i keruhū pandu tī:

—Kirisutu nde my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde my? Ngā pandu: “Nde riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe. Ame'ē ra'yr nde my tī? — aja Jesu pe.

⁶²—A'e tŷ. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Tupā pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Hake ihē awapyk ta aī. Ame'ē rehe pehē johu pesak ta kŷ. Ywa takāxiha 'ar pe ihē apyrū ta ajur. Ame'ē rehe pehē johu pesak ta kŷ tī — aja Jesu pandu. (“Tupā rake” aja Jesu pandu rahā: “Tupā a'e tī” aja mujekwa.)

⁶³⁻⁶⁴ Jesu pandu ame'ē ke rehe hendu rahā, pa'i keruhū parahy ehe. A'erehe ima'e mundeha ke musak. (Aja rahā, Tupā parahy tī, aja mujekwa naī.)

—Mā! Pehē johu pehendu riki. Peme'ē riki Tupā aja jupe. Katu ym aja. Peme'ē rehe har amō ta pandu ame'ē ke japutar ym apo. Myja pekwa my? — aja pa'i keruhū pandu.

A'ep johu jy'ar ame'ē ta pandu:

—Katu ym riki a'e. Manō ta me'ē te'e — aja.

⁶⁵ A'engi amō ta tymū ehe. Pan pe eha ke jupyk. Pe, hātā ipo pe huwa ke nupā. Pandu ipe:

—Awa nde ruwa nupā my? — aja Jesu pe.

Hukwen harōha ta aja tī. Huwa ke nupā tī. Aja mahy Jesu ke.

Jesu rehe har Petu te'e pandu

(*Matéu 26.69-75; Ruk 22.56-62;*

Juā 18.15-18; Juā 18.25-27)

⁶⁶ Soroka pe Petu ihī tī. Arahā pa'i keruhūma'e parakyha uhyk uwyr ehe. ⁶⁷ Petu rehe usak. Jumaku uī a'e. Kūjā usak katu ehe. Pe, pandu ipe:

—Jesu namō nde erexo ame'ē ke nde. Jesu Nasare ok ta pe har — aja Petu pe.

⁶⁸ Petu pandu:

—Anī. Ihē akwa ym ehe har. Nde erepandu ame'ē ke akwa ym ihē — aja ipe.

Pe, hukwen rake oho. Arahā sapukái je'ē. ⁶⁹ Kūjā usak ehe tī. A'ep ixo ame'ē ta pe pandu:

—Peme'ē riki amō tī. Jumu'eha ta ngi har amō tī — aja.

⁷⁰ Petu te'e tī:

—Anī. Aja ym ihē — aja pandu te'e.

I'i atu rahā, a'ep i'āi ame'ē ta pandu tī:

—Jetehar te ke. Jumu'eha ta ngi har nde tī. Ngariréi wyw pe har je'ēha aja nde ereje'ēha, a'erehe inamō nde erexo aja jakwa — aja Petu pe.

⁷¹ Pe, Petu kuja tī:

—Jetehar te ke pehē pe apandu katu. Ihē akwa ym te ehe har. Jetehar te ke apandu ym rahā, mā peja ihē ke Tupā mahy — aja te'e pandu.

⁷² Pejot sapukái je'ē, mokōihar ame'ē. Pe, Jesu je'ēha ke Petu ukwa ukwa u'am: “Sapukái mokōihar je'ē ym rahā we, mahapyr nde erepandu ta: ‘Jesu rehe har ihē akwa ym’ aja nde erepandu ta.” Ame'ē ke Petu ukwa ukwa u'am. Te'e pandu ramō aja Petu ukwa katu, a'erehe jixi'u hū a'e.

Pirat ruwa koty Jesu pu'am ame'ē rehe har

(*Matéu 27.1-2; Matéu 27.11-14; Ruk 23.1-5; Juā 18.28-38)*

15 Pytuniwe te rahā, jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe. Jundéu awa tamūi ta namō pandu pandu tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta namō pandu pandu tī. Amō sawa'e ukwa katu ame'ē ta namō pandu pandu tī. Johu ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe uī:

—Homa awa tama'e kapitā pe Jesu ke jaraho. A'e riki jukwaha ke pandu ta — aja.

Pe, Jesu po apyr ipixi'a koty pukwar. Pe, kapitā pe raho. Her Pirat. ² Jesu pe Pirat pandu:

—Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde my? — aja.

—A'e t̄y — aja Jesu.

³ Pa'ihu ta te'e je'ē je'ē hū:

—Ma'e ka'u te'eha ke peme'ē ma'ema'e hū — aja Pirat pe.

⁴ A'erehe ame'ē rehe har Jesu pe Pirat pandu t̄i:

—Mā! Māte nde rehe har ngā je'ēha ke. Nde juehe har nde erepandu ym ta my? — aja ipe.

⁵ Anī. Jesu pandu ym te ipe t̄i. A'erehe Pirat jeje ipy'a pe ukwa ukwa u'am:

—Mā! Ma'ewā je'ē ym my? — aja ipy'a pe.

“Jesu ke pejukwa” aja Pirat pandu

(Matéu 27.15-26; Ruk 23.13-25; Juā 18.39–19.16)

⁶ Pasuko 'ar rahā, ngā mi'u ke jundéu awa ta matyr. Arahā pame katu te kyndaha ngi peteī sawa'e ke Pirat muhem ta. Te'e poir. Ngā pandu ame'ē sawa'e ke poir. ⁷ Arahā kyndaha pe amō sawa'e ixo. Her Mahamba. Homa awa tama'e kapitāma'e sonda ta namō jumai. Ame'ē ta namō ixo, kyndaha pe. Amukwehe kapitāma'e sonda ta namō jumai rahā, amō sawa'e ke Mahamba jukwa. (A'erehe kyndaha pe ixo.) ⁸ Pirat rehe ngā uhyk. Pandu ipe:

—Kome'ē wera rahā, kyndaha ngi sawa'e ke nde eremuhem. Kome'ē wera rahā pame katu te nde erepoir. Aja sawa'e ke epoir emondo apo t̄i — aja Pirat pe.

⁹⁻¹⁰ Jesu rehe hetaha ta ipy'a katu aja pa'ihu ta ukwa. A'erehe Jesu rehe jundéu awa tama'e kapitā ta jyty'ym aja Pirat ukwa katu t̄i. A'erehe Jesu ke pa'ihu ta werur ipe, aja Pirat ukwa katu t̄i. A'erehe Pirat pandu:

—Awa peputar my? Jundéu awa tama'e kapitā keruhū ke ihē apoir te'e ta my? — aja a'eta pe.

¹¹ Anī. Ngā ke pa'ihu ta muparahy. Aja muka'u te'e ngā ke. Ngā pe pandu:

—“Mahamba ke te'e emuhem” aja Pirat pe peme'u — aja pa'ihu ta pandu.

A'erehe ngā pandu:

—Mahamba ke te'e emuhem — aja.

¹² Ngā pe Pirat pandu t̄i:

—Jundéu awa tama'e kapitā keruhū aja Jesu rehe har amō ta pandu. Myja ihē ama'e ta my? — aja.

¹³ Hātā ngā pukái:

—Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa — aja ngā pukái.

¹⁴ —Ma'erehe my? Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ym te. Jukwa rahā, katu ym — aja Pirat.

Anī. I'ar koty te we ngā pukái hū:

—Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa — aja riki.

¹⁵ Hetaha ta ke Pirat muhury tar katu. A'erehe kyndaha ngi Mahamba ke te'e muhem. Pe, sonda ta pe Pirat pandu:

—Jesu ke pepirok — aja.

(Pirok rahā, jukwa ta ame'ē ke a'e, aja mujekwa katu.) Upa Jesu ke sonda ta pirok rahā, ame'ē sonda ta pe Pirat me'ē. Ame'ē ta myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa ta raho.

Jesu rehe sonda ta puka puka hū

(Matéu 27.27-31; Juā 19.2-3)

¹⁶ Homa awa tama'e kapitā rok wyr pe Jesu ke sonda ta raho, ma'e renda pe, pereto renda pe. Sonda ta pyta we ame'ē ta pe pukái t̄i.

—Pejur — aja.

¹⁷ Pan pytangwer ame'ē ke pe Jesu ke pukek. (Kapitā keruhūma'e aja saka pan pytangwer.) Iākā rehe har moī ehe t̄i. (Kapitā keruhūma'e aja saka t̄i.) Ame'ē iākā rehe har sonda ta japekā rākā ke te'e mujā. Ame'ē ke moī ehe. ¹⁸ Pe, puka puka hū ehe.

—Nde katu. Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde — aja sonda ta puka puka hū ehe.

¹⁹ U'ywa aja me'ē pe iākā ke nupā, japekā rākā 'ar pe. (Aja mahy.) Tymū ehe tī. (Aja rahā, jaxer ai ame'ē ke a'e aja mujekwa naī.) Ipynarāi pe sonda ta wapyk tī. (Aja rahā, sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwaha naī.) Pe, pandu:

—Nde katu te — aja sonda ta puka puka hū ehe.

²⁰ Upa puka puka hū ehe rahā, pan pytangwer jo'ok ingi, Jesu ngi. Ima'e mundeha mujywyw ipe. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa raho.

Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke amō ta jukwa

(*Matéu 27.32-44; Ruk 23.26-43; Juā 19.17-27*)

²¹ Jukwaha renda koty ngā raho reko rahā, amō sawa'e wata oho ixo tī. Her Simā. Syre ok ta pe har ke a'e. Mokōi ta'yr ipe. Ta'yr rer Arexan. Amō Hu. Amō renda ngi hok pe Simā jywyw ixo. Arahā sonda ta pandu ipe:

—Kome'ē myra ngā mupia ame'ē ke eraho, Jesuma'e ke — aja ipe.

Pe, Simā jixi'y 'ar pe moī. ²² Pe, Ngóu renda pe Jesu ke muhyk raho. Ame'ē renda pe usak rahā, awa ākā kangwer 'ā aja saka. ²³ A'ep kawī namō mi puhā mupara. Ame'ē puhā ahyha ke muputu'u we ta. Ame'ē kawī Jesu pe me'ē ta tipe. Anī. U'u ym a'e. ²⁴ Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am. (Itapywa pe mujar mu'am.) Pe, ima'e mundeha ke sonda ta pyhyk pyhyk raho. Ita pinim ra'yr ke sonda ta ombor ixo. Awa ombor, pe, piniha i'ar koty te we u'ar rahā, a'e riki mundeha ke pyhyk. Aja Jesuma'e mundeha ke sonda ta pyhyk pyhyk raho.

²⁵ Warahy uhemihā koty ywa ku'a tate rahā, myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu

ke sonda ta mujar mu'am. ²⁶ Ma'erehe Jesu ke jukwa my, ame'ē ngā ukwaha ke iākā 'ar koty Pirat mupinim. Kuja:

“Jundéu awa tama'e kapitā keruhū kome'ē” aja mupinim.

²⁷ Ame'ē renda pe mokōi ma'e mukaniha ta ke sonda ta mujar mu'am tī, myra ngā mupia ame'ē ke rehe. Ko Jesu jywa katu koty peteī. Amō iyywa'i koty mujar mu'am. ²⁸ Yman Tupā je'ēha ke amō mupinim. Aja uhyk apo 'y. Kuja: “Ma'e ka'u te'ēha ke ma'ema'e, ame'ē ke ngā mupyrara. Ame'ē ta namō a'e ke ngā mupyrara ta tī” aja amō mupinim.

²⁹ A'ep wata ame'ē ta puka puka hū ehe. Iākā ke ngā mukatak katak hū ipe tī, aja puka puka hū ehe. Pandu tī:

—Mā! Nde erepandu: “Tupā rehe ngā jum'u'ēha renda keruhū upa ihē amai ta. Pe, mokōi aker rahā, amō amujā ta” aja nde erepandu. ³⁰ Pengi ejujo'ok ewyjy! Myra ngā mupia ame'ē ngi ewyjy ejur! Aja rahā, nde eremanō ym ta! — aja ngā puka puka hū ehe.

³¹ Aja jundéu awa tama'e pa'ihu ta puka puka hū ehe tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Puka puka hū ehe tī. Upa ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Amō ta ke a'e mukatu hū. (A'erehe manō ym.) Apo jumumanō ym juehe. ³² A'e Kirisutu rahā, myra ngā mupia ame'ē ngi ewyjyrahā! Tupā mu'am ame'ē ke Kirisutu. A'e riki jundéu awa tama'e kapitā keruhū rahā, ewyjyrahā! Aja rahā, jajurujar katu ta ehe — aja pa'ihu ta puka puka hū ehe tī.

Myra ngā mupia ame'ē ke rehe amō mokōi sawa'e ta jixiko u'am tī. Ngā aja ame'ē ta puka puka hū ehe tī.

Jesu manō ame'ē rehe har

(*Matéu 27.45-56; Ruk 23.44-49; Juā 19.28-30*)

³³ Warahy jandar rahā, ame'ē wpyw rupi pytun oho. Warahy uwe riki. Aja te'e

warahy ywa ku'ap ihon. ³⁴ Warahy ywa ku'a ihon rahā, hātā Jesu pandu:

—Eroi! Eroi! Rema samatani? — aja.

Ame'ē jundéu awa ta je'ēha kuja riki:

—Tupā! Tupā! Ma'erehe ihē ke nde erehijar my? — aja.

³⁵ Ame'ē je'ēha rehe a'ep ixo ame'ē ta hendu rahā, amō koty ukwa. A'erehe pandu:

—Pehendurahā! Eri pe pukái — aja ukwaha naī. (Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke Eri.)

(Anī. Eri pe pukái ym.) ³⁶ Pe, amō ujan oho. Mandeju aja me'ē namō ma'e rykwer mupyta, kawī iro ym te ame'ē ke. Wina aja me'ē rykwer ke. Ame'ē ke myra rehe pukwar, pe, Jesu pe me'ē. Juru rehe mujar. Amō pandu:

—Anī we rī. Eharō we. Jasarahā! Myra ngā mupia ame'ē ngi Eri jo'ok ta uwyr my. Jasak ta — aja.

³⁷ Jesu ahem hū. Pe, manō.

³⁸ Tupā rehe ngā jumu'ēha renda keruhū pe pan rātā ke te'e hukwen ke kynda mu'am. Ame'ē ihī. Ame'ē riki ywate ngi owok riki. Iwyr rehe owok-iha upa uhyk oho. (Aja rahā, Tupā koty ohoha katu apo aja mujekwa katu.)

³⁹ Amō sonda tama'e kapitā myra ngā mupia ame'ē koty i'āi. Jesu ahem hū, pe, manō. Myja manō my. Ame'ē rehe usak. A'erehe pandu:

—Jetehar te ke. Tupā ra'yr te peme'ē sawa'e — aja.

⁴⁰⁻⁴¹ Amukwehe Jerusarē ok ta hū pe heta kūjā ta Jesu namō uhyk uwyr. Paite ngi ame'ē ta Jesu rehe usak u'am, myra ngā mupia ame'ē ke rehe. Ko Mari usak u'am. Mandare ok ta ngi ame'ē. A'erehe Mari Mandare aja her. Amō kūjā Sarome. Amō Mari usak u'am tī. Ame'ē Jose māi. Tian māi tī. Ame'ē Tian sawa'e pyahu aja her tī. Amukwehe Ngariréi wry pe Jesu wata ixo rahā, ame'ē kūjā ta inamō wata tī. Amō heta kūjā ta in-

amō wata tī. Arahā Jesu ta namō ma'e ke a'eta ma'ema'e katu tī.

Jesu rete ke mou ame'ē rehe har

(Matéu 27.57-61; Ruk 23.50-56; Juā 19.38-42)

⁴² Pytun tate apo. Ngā mi'u matyr, ame'ē weraha tate upa aha oho. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar uhyk tate. Ame'ē wera rahā, jundéu awa ta putu'u ta. (Paraky ym te ta.) Pe, amō sawa'e ixo. Her Jose. Arimatéi ok ta pe har ke a'e. ⁴³ Sawa'e katu ame'ē ke a'e, aja jundéu awa tamūi ta ukwa. Jesu kapitā keruhū te aja Tupā mu'am ta, ame'ē rehe Jose harō katu tī. A'erehe Tupā koty ipy'a ke a'e muruwak. Ame'ē Jose ipy'ahu, pe, Pirat rehe uhyk. Pandu ipe:

—Jesu rete ke ihē aputar. Amou ta araho — aja Jose.

⁴⁴ Pirat pandu jupe: “Mā! Manō te apo my?” aja jupe. A'erehe miasu pe pandu:

—Sonda tama'e kapitā ke emuhyk se — aja.

Sonda tama'e kapitā uhyk rahā, Pirat pandu ipe:

—Jesu manō apo my'y? — aja ipe.

⁴⁵ —Manō riki 'y — aja kapitā.

⁴⁶ Jesu rete ke Pirat me'ē, Jose pe. Jose oho ingi. Pe, Jesu rete ke mujy werur, myra ngā mupia ame'ē ngi. Muhepyha renda ngi pan tuwyr katu ame'ē ke jo'ok. Ame'ē pe Jesu rete ke pukek. Pe, itakwar keruhū pe hete ke mou. Ita rupi hokwar keruhū pykūi, ame'ē rupi mou. Pe, hukwen ke itahu pe Jose kynda. Mujere kynda. ⁴⁷ Kūjā ta mouha rehe usak u'am. Ko Mari usak u'am. Ame'ē Mari Mandare. Amō Mari usak u'am tī. Ame'ē Jose māi.

Jesu kwera katu uhem ame'ē rehe har

(Matéu 28.1-8; Ruk 24.1-12; Juā 20.1-10)

16 Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar upa rahā, puhā pihe ame'ē ke

Mari Mandare jo'ok oho. Sarome oho inamō tī. Amō Mari oho inamō tī. Ame'ē Tian māi. Puhā pihe ame'ē namō Jesu rete ke mupihe ta. Aja te'eha jundéu awa ta ma'eha. ²Pe, nomin pytuniwe rahā, itakwar keruhū koty kūjā ta oho. Warahy uhem ramō te mi rahā, oho. ³Kwehe hukwen ke itahu pe amō kynda. A'erehe kūjā ta oho ixo rahā, pandu pandu a'eta jupe:

—Awa jande pe ame'ē itahu ke mujere jo'ok ta my? — aja a'eta jupe.

⁴Uhyk rahā, usak katu rahā, kyndaha ke hukwen rake tūi. Itahu te kyndaha ke. ⁵Pe, itakwar keruhū pe ixo rahā, Tupā je'eha rahoha rehe kūjā ta usak. Sawa'e wan aja usak. Kūjā ta jywa katu koty wapyk uī. Kamixa puku namō ixo. Ima'e ke ituwyr te! Pe, kūjā ta jumukahem ingi! ⁶Kūjā ta pe pandu:

—Pejumukahem ym ihē ngi. Jesu rete ke pekekar pexo. Nasare ok ta pe har a'e. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe manō a'e. Anī. Se nixói te a'e. Kwera katu uhem riki. Pesarahā! Mouha renda ke te'e ko. Nixói te Jesu se. ⁷Apo peho. Jumu'eha ta pe pepandu peho. Petu pe pepandu tī. Ngariréi ywy pe pehē ndutar koty Jesu oho ta. A'ep pehē johu pesak ta ehe. Aja kwehe pehē pe pandu: “Ngariréi ywy pe ihē aho py ta kŷ” aja johu pehē pe Jesu pandu — aja kūjā ta pe pandu.

⁸A'erehe itakwar keruhū ngi kūjā ta uhem oho. Ujan oho ingi. Ryrýi riki. Kyje! Mukahem tī. A'erehe ujan oho. Kyje hū, a'erehe amō ta pe pandu ym.

Jesu rehe Mari usak ame'ē rehe har

(*Matéu 28.9-10; Juā 20.11-18*)

⁹[Nomin pytuniwe te rahā, Jesu kwera katu uhem. Mari Mandare pe jumujesak py. Amukwehe te ame'ē Mari py'a ngi ājā ta ke Jesu muhem mondo. Kuja ājā hetaha. Awa po wajar mokōi hetaha muhem mondo ingi. ¹⁰Upa Jesu rehe usak rahā, jumu'eha ta pe Mari pandu

oho. Ame'ē ta pyai. Jixi'u tī. (Kweraha ukwa ym we rī, a'erehe pyai we rī. Jixi'u we rī.) ¹¹Ame'ē ta pe pandu:

—Jesu kwera katu uhem! Ihē asak ehe — aja Mari.

Anī. Mari je'eha rehe ame'ē ta jurujar ym.

Jesu rehe mokōi jumu'eha ta usak ame'ē rehe har

(*Ruk 24.13-35*)

¹²Ajame'ē ke Jerusarē ok ta ngi mokōi sawa'e ta wata oho ixo rahā, Jesu uhyk uwyr a'eta rehe. A'eta usak ehe rahā, amō koty saka, a'erehe usak py rahā, Jesu ke ukwa ym. ¹³Pe, ukwa katu rahā, amō ta rehe ame'ē mokōi sawa'e ta jywyr oho. Pandu:

—Jesu kwera katu riki! Jande jasak ehe! — aja riki mokōi sawa'e ta pandu.

Anī. Ame'ē je'eha rehe jumu'eha ta jurujar ym tī.

Awa py peteī jumu'eha ta pe Jesu jumujesak

(*Matéu 28.16-20; Ruk 24.36-49; Juā 20.19-23; At 1.6-8*)

¹⁴I'i atu rahā, awa py peteī jumu'eha ta rehe Jesu uhyk uwyr 'y. Ame'ē ta ma'e ke u'u uī. Jesu rehe a'eta usak. Jesu pandu a'eta pe:

—Mā! Pejurujar ym riki amō ta je'eha rehe. Ihē akwera katu rahā, amō ta ihē rehe usak. Ame'ē ta je'eha rehe pejurujar ym. Mā! Katu ym aja. Jumen jurupy hātā, aja pehē. Pehendu tar ym — aja jumu'eha ta pe pandu.

¹⁵⁻¹⁶Jesu pandu tī:

—Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta pe myrandu katu ke pepandu pandu peho. Ihē rehe amō jurujar katu. Pe, ame'ē ke amō mujahuk. (Aja rahā, ihē kotyhar ke, aja mujekwa.) Ihē rehe jurujar katu ame'ē ke Tupā muhā katu ta. Ame'ē myrandu katu ke pepandu pandu peho. Amō jurujar katu ehe rahā, Tupā

muhā katu ta. Amō jurujar ym rahā, ame'ē ke Tupā mupyrara ta. ¹⁷Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ma'e ke ma'ema'e ta. Pyrātā te ha ke Tupā muwyr, ame'ē namō ma'e ke ma'ema'e ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'ema'e katu ta. Aja rahā, Tupā inamō ixo, aja mujekwa ta ngā pe. Ko ihē je'ēha rupi ājā ta ke muhem ta mondo. Amō koty koty awa ta je'ēha ke pandu ta tī. ¹⁸Pe, mbói ahy hū ame'ē ke pyhyk tar ym ha rupi pyhyk rahā, mbói jukwa ym ta. Ma'e ahy ame'ē rykwer ke putar ym ha rupi u'u rahā, manō ym ta tī. Ma'e ahy ixo ame'ē ta ākā rehe ipo mujar. Aja rahā, katu ta oho ipe — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu katu.

Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr raho

(Ruk 24.50-53; At 1.9-11)

¹⁹Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jumu'eha ta pe upa pandu rahā, ywa

pe Jesu ke Tupā mujywyr raho. Hake wapyk oho. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e, aja a'e mujekwa katu.)

²⁰Ajame'ē ke upa katu te awa ta renda rupi jumu'eha ta pandu pandu oho. Tupā je'ēha ke pandu pandu raho. Ame'ē ta je'ēha ke jetechar te ke, aja jandema'e sawa'e te mujekwa. Jumu'eha ta pe pyrātā te ha ke muwyr. A'erehe marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke jumu'eha ta ma'ema'e katu. Aja je'ēha riki jetechar te ke aja mujekwa katu ngā pe.]

Upa.

Jesu rehe har Ruk mupinim

Ruk kome'ē paper ke mupinim. Jesu rehe har a'e mupinim. Kome'ē ywy keruhū pe Jesu ixo rahā, ma'e a'e ma'ema'e ixo, ame'ē rehe har Ruk mupinim.

Jesu rehe har Ruk mupinim

1 Teo! Nde riki katu me'ē ke. Ko pa-per pinim nde pe ihē amondo axo. Ihē Ruk. Jumu'eha ta namō Jesu ixo rahā, a'e ma'ema'e, ame'ē ke rehe ngā usak. Ame'ē rehe har amō ta mupinim, aja nde erekwa katu. Myrandu rehe hendu ame'ē ke upa amō mupinim katu. ²Jesu ma'ema'eha rehe usak py, ame'ē ta pandu pandu jande pe. Ame'ē ta riki myrandu katu ke pandu pandu raho tī. Ame'ē ke amō ta hendu. Pe, ame'ē ke amō ta mupinim.

³Ihē aja tī. Jesu ma'ema'eha rehe har amō ta pandu py. Ame'ē ta rehe ihē ahendu katu te tī. A'erehe nde pe ihē amupinim rahā, jetehar te ke aja nde erekwa katu. Ma'e ke Jesu ma'e py, ame'ē ke ihē amupinim aī. A'engi mokōi-har a'e ma'e, ame'ē ke ihē amupinim aī tī. A'engi mahapyrihar a'e ma'e, ame'ē ke amupinim aī tī. A'engi aja te'e a'e ma'ema'e ixo ame'ē ke ihē amupinim aī tī. ⁴Ko nde pe ihē amupinim aī, a'erehe nde erekwa katu te ta. Nde ke amō mu'e mu'e katu, ame'ē rehe har nde erekwa katu te ta tī. Jetehar te ke aja nde erekwa katu te ta tī.

“Juā u'ar ta kŷ” aja Tupā je'ēha rahoha pandu

⁵Ero riki jundéi ywy pe har tama'e kapitā rahā, amō sawa'e ixo. Her Sakari. A'e jundéu awa tama'e pa'i. Ambi kotyhar ke a'e tī. Hakehar rer Isambe. Jundéu awa tama'e pa'i rajyr a'e tī. ⁶Katu ame'ē ta ke a'eta. Aja Tupā ukwa katu

tī. Tupā je'ēha rehe a'eta hendu katu te tī. ⁷Isambe imembyr ym te, a'erehe a'eta ta'yn ym. A'e riki a'i te. Ixawa'e tamūi te tī.

⁸⁻⁹Amō wera rahā, pa'ima'e ma'ema'eha ke Sakari kotyhar ta ma'ema'e ixo. A'erehe Tupā rehe ma'e ke Sakari ma'ema'e ixo tī, ame'ēja saka. Parakyha rehe ohoha ke pa'i ta manga manga. “Awa oho ta my?” aja manga manga rahā, Sakari rehe uhyk oho. A'erehe Sakari riki paraky oho. A'erehe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Sakari ixo oho. A'ep ma'e pihe katu ame'ē ke hapy oho. (Aja Tupā rehe ipy'a ke moī moī ngā.) ¹⁰Ma'e pihe katu ame'ē ke Sakari hapy u'am rahā, Tupā namō heta jundéu awa ta pandu pandu u'am. Henda keruhū soroka pe pandu pandu u'am. ¹¹Pe, Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr ehe, Sakari rehe. Ma'e piheha hapyha renda rake pu'am u'am. Sakari jywa katu koty pu'am u'am. ¹²Pe, Sakari usak ehe rahā, jumukahem ingi. (Sakari harō ym ha rupi uhem, a'erehe kyje ingi.) ¹³Pe, Tupā je'ēha rahoha pandu ipe:

—Sakari! Ekyje ym ihē ngi! Tupā pe nde erepandu: “Ihē pe ihē ra'yr emuwyr” aja nde erepandu Tupā pe. Ame'ē ke a'e ukwa katu. A'erehe nde rakehar imembyr ta kŷ'y. Sawa'e ra'yr u'ar ta kŷ. U'ar rahā: “Juā” aja her emōi ehe. ¹⁴U'ar rahā, nde rury katu te ta. Heta ngā hury katu te ta tī. ¹⁵Sawa'e katu ame'ē wan ta a'e, aja Tupā ukwa katu tī. Kawī u'u ym ta me'ē te'e a'e. Kawī aja muka'u ame'ē ke u'u ym ta me'ē te'e tī. Ta'yn rahā har ipy'a rehe Tupā'a ihī katu ta. ¹⁶Heta jundéu awa ta py'a ke Tupā koty a'e muruwak ta mondo. Tupā riki jandema'e sawa'e te. ¹⁷Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu ta oho tī. Yman Eri Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Ame'ē Eri aja pyrātāha ke Tupā muwyr ta ipe tī, Juā pe tī. Eri aja ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ta tī. Kuja ta

tī. Ipái namō ta'yr ke a'e muhury katu ta tī. Katu ame'ē ke ukwa katu, ame'ē ta ma'ema'e. Ame'ē ta koty hendu ym ame'ē ta ke a'e muruwak ta mondo tī. Aja rahā, katu ame'ē ke a'eta ma'ema'e ta tī. Aja jandema'e sawa'e te rehe ngā py'a ke a'e muruwak ta. Aja rahā, huryha namō sawa'e te rehe harō ta ngā — aja ta'yn wan ta ame'ē rehe har Tupā je'ēha rahoha pandu.

¹⁸ Pe, Sakari pandu ipe:

—Myja ihē ra'yr ta my? Myja ihē akwa ta my? Ihē riki tamūi te. Ihē rakehar a'i te tī. A'erehe imembyr ym ta, aja akwaha — aja Sakari pandu.

¹⁹ Pe, Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Ihē rer Ngambie. Tupā pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e. Ima'e miasu ke ihē. Nde koty ihē ke a'e muwyr. A'erehe nde pe Juā u'ariha rehe har ihē apandu ajur. ²⁰ Esarahā! Angaha rehe uhyk rahā, ihē apanduha aja me'ē uhyk ta kŷ. Apo ihē apandu ame'ē ke rehe nde erejuruar ym, a'erehe ne je'ēha kanim ta oho. Ta'yn u'ar ym rahā we, aja nde erexo ta tī — aja Sakari pe pandu.

²¹ Pe, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū soroka pe heta ngā harō u'am. I'i atu we harō u'am. Kuja ipy'a pe ngā ukwa u'am:

—Mā! I'i we Sakari pyta u'am. Jumu'eha renda keruhū pe pyta hū. Ma'ewā my? — aja ngā.

²² Pe, Sakari uhem uwyr rahā, marā ka ym je'ēha ke uhemihā ipe. A'erehe jumu'eha renda keruhū pe ixeraiha aja usak, aja ngā ukwa. Je'ēha uhem ym, a'erehe ipo te'e ngā pe a'e pandu 'y. Ma'e usak, ame'ē ke ngā pe ipo te'e pandu 'y. ²³⁻²⁴ Pe, jumu'eha renda keruhū pe pa'ima'e ma'ema'eha ke a'e ma'ema'e we rī. Ima'e ma'eha upa rahā, hok pe jywyr oho, hakehar koty, Isambe koty. Pe, heta ym ukwer rahā, hakehar imembyr. Pe, awa po peteī jahy rahā, hok pe te'e ixo. ²⁵ Pandu:

—A'eramō ihē membyr. Ihē rehe Tupā ipy'a katu. Yman ihē membyr ym te ihē, a'erehe ihē ke amō kūjā ta muhuxī. Apo ihē rehe Tupā usak katu. A'erehe ihē membyr ym ha ke a'e mukanim apo 'y — aja Isambe pandu.

“Jesu u'ar ta kŷ” aja Tupā je'ēha rahoha pandu

²⁶ Isambe pusu tiha oho ixo. Awa po wajar peteī jahy kanim. Arahā ima'e je'ēha rahoha ke Tupā muwyr. Her Ngambie. Nasare ok ta pe muwyr. Ame'ē ok ta Ngarirēi ywy rehe ihī. ²⁷ Kūjā koty muwyr. Her Mari. Amō sawa'e pe ipái pandu katu ame'ē ke a'e. Jumendar ta. Sawa'e rer Jose. Ndawi rainō a'e. Ame'ē Ndawi ymanihar kapitā keruhū. ²⁸ Pe, kūjā rehe Ngambie uhyk rahā, pandu ipe:

—Ko ajur. Nde rehe Tupā katu usak. Ne namō a'e ixo katu — aja Mari pe.

²⁹ Ame'ē ke rehe Mari hendu rahā, ma'erehe ym ukwa. Ipy'a pe kuja ukwa ixo:

—Mā! Ma'erehe ihē pe aja pandu my? — aja jupe.

³⁰ Tupā je'ēha rahoha pandu ipe:

—Mari! Ekyje ym ihē ngi. Nde rehe Tupā katu usak. ³¹ Esarahā! Ne membyr ta apo kŷ. Sawa'e ra'yr ta kŷ. U'ar rahā, her emoī ehe: “Jesu” aja. ³² A'e riki katu te ame'ē ke a'e. “Tupā ra'yr” aja riki her tī. Tupā ywate te ixo, ame'ē ra'yr ke a'e. Kapitā keruhū aja a'e mu'am ta tī. Ndawi aja mu'am ta a'e ke tī. Ndawi ymanihar hamūi ke. ³³ Jesu jundéu awama'e kapitā keruhū wan ta. Aja te'e ta ixo a'e. Kapitā keruhū aja te'e ta ixo. Ame'ē ke upa ym ta — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

³⁴ Mari pandu ipe:

—Myja ihē membyr ta apo my? Ihē axo te'e me'ē te'e ihē — aja ipe.

³⁵ Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Nde rehe Tupāā ihī katu ta kŷ. Tupāma'e pyrātāha ne namō ixo katu

ta kÿ. A'erehe ne membyr ta kÿ, pe, ta'yn u'ar rahā, ame'ē riki katu te ame'ē ke ta. “Ihē ra'yr” aja Tupā pandu ta. ³⁶ Esarahā! Ne anam rehe har ekwa ekwa e'am. Her Isambe. Ehe har amō ta pandu: “Imembyr ym te ame'ē ke a'e” aja. Apo anī. A'e riki imembyr apo 'y. Awa po wajar pete'i jahy kanim ipe. A'i rahā, imembyr. ³⁷ Tupā putar rahā, upa katu te ma'e ke a'e ma'ema'e katu — aja Mari pe pandu.

³⁸ Pe, Mari pandu:

—A'e tÿ. Tupā pandu ame'ē ke ihē ama'e ta. Tupāma'e miasu aja ihē. Nde erepandu, aja mā peja ihē rehe uhyk katu — aja ipe.

Pe, Tupā je'ēha rahoha oho ingi.

Isambe rehe Mari usak oho

³⁹ Heta ym ukwer rahā, ima'e ke Mari munde katu. Pe, pahar amō ok ta pe oho. Isambe rehe usak oho. Wwy'ā ty rupi ame'ē ok ta ihī. Ame'ē ok ta Jundéi ywy rehe ihī. ⁴⁰ Pe, Sakari rok rehe uhyk oho rahā, Isambe pe pandu:

—Se te'e ihē asak ta ajur — aja Mari ipe.

⁴¹ Ame'ē rehe Isambe hendu rahā, ipusu pe imembyr katak katu. Pe, Isambe py'a rehe Tupā'a ihī katu. ⁴² Hātā Isambe pandu:

—Mā! Kūjā ta ngi har nde rehe jō Tupā katu te usak. Nde pusu pe ne membyr ihī, ame'ē rehe Tupā katu usak tī. ⁴³ Nde riki ihēma'e sawa'e te māi wan ta. Ihē rehe nde eresak erejur. Mā katu! Ihē rehe Tupā katu usak tī. ⁴⁴ Nde erepandu: “Se te'e ihē asak ta ajur” aja. Ame'ē rehe ihē ahendu rahā, ihē pusu pe ihē membyr katak katu. (Hury katu, a'erehe katak katu.) ⁴⁵ Tupā je'ēha ke Tupā je'ēha rahoha pandu nde pe. Aja nde rehe uhyk ta kÿ. Ame'ē rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde riki nde rury katu te — aja Isambe pandu ipe, Mari pe.

Tupā rehe har katu Mari pandu

⁴⁶ Pe, Tupā rehe har Mari pandu:
—Ihēma'e sawa'e te riki katu te ame'ē ke a'e.

⁴⁷ A'e riki ihē muhāha, a'erehe ihē rury katu ihē.

^{48–49} Ima'e te'e aparaky ame'ē ke ihē. Ihē katu ym ihē jupe ihē. Ihē rehe a'e harāi ym, a'erehe ihē rury katu ihē tī.

Tupā riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. A'e riki katu te ame'ē ke tī.

Ma'e katu te ame'ē ke ihē pe a'e ma'e, a'erehe apo har ngi upa ngā pandu ta: “Hury katu me'ē ke a'e” aja ihē rehe har.

⁵⁰ Upa katu te amō ipy'a ke moī moī ehe. Ame'ē ta rehe pyrara a'e usak. Aja te'ēha a'e.

⁵¹ Amō riki juehe jō katu ame'ē ke jupe, aja ipy'a pe ukwa. Ame'ē ukwaha ke Tupā mukanim ingi.

⁵² Henda ngi kapitā keruhū ke a'e mutyryk. “Katu ym ihē jupe” aja ukwa ame'ē ta pe a'e pandu: “Nde katu” aja.

⁵³ Pyrara ame'ē ta pe ma'e ke a'e me'ē katu. Ima'ehū namō ixo ame'ē ta ke a'e mujywyr te'e ta mondo. Ipo te'e mujywyr mondo.

⁵⁴ Yman Tupā manga katu: “Yman rahā, jundéu awa ta namō ihē axo ta” aja Tupā manga katu jande ramūi ta pe. Ame'ē panduha uhyk apo 'y.

Jundéu awa ta namō Tupā ixo katu 'y. Jundéu awa ta ipy'a moī moī katu ehe. Ame'ē ta namō ixo katu.

⁵⁵ Amarā rainō ta rehe a'e harāi ym, jundéu awa ta rehe. Pyrara usak ngā rehe.

Upa katu te hainō ta rehe pyrara usak tī. Aja te'ēha pyrara usak katu te ame'ē ke a'e — aja Mari pandu Tupā rehe har.

⁵⁶Pe, mahapyr jahy rahā, Isambe namō Mari pyta ixo rī. Upa rahā, a'engi hok pe jywyr oho.

Juā u'ariha ke

⁵⁷Imembyr u'ariha rehe uhyk oho 'y. Pe, Isambe membyr sawa'e ra'yr u'ar. ⁵⁸Tupā pyrara usak katu te ehe, aja ianam ta ukwa. Hok rake ihī ame'ē ta aja tī. Ukwa tī. A'erehe imāi ta namō a'eta hury katu.

⁵⁹Awa po wajar mokōi ukwer rahā, ta'yn rehe ihī ame'ē pিরer ke a'eta jupā uwyr. (Aja te'eha jundéu awa ma'eha.) Arahā ipái rer ngi har amō ta moī ta tipe. A'erehe: “Sakari” aja muher ta tipe.

⁶⁰Imāi pandu:

—Anī. “Juā” aja jamuher ta — aja ngā pe.

⁶¹Amō ta pandu ipe:

—Ma'erehe: “Juā” aja my? Ne anam ta rer ngi har aja me'ē nixói te — aja imāi pe.

⁶²Pe, ipái pe:

—Myja her nde eremoī ta my? — aja ipo te'e ngā pandu ipe.

⁶³Pe, ipo te'e ipái pandu:

—Myrape ra'yr mupinim ame'ē ke erur — aja.

Pe, amō werur rahā, ipái mupinim. Her: “Juā” aja mupinim. A'erehe upa ngā pandu:

—Mā! Juā tiki kome'ē ta'yn rer! Mā! — aja.

⁶⁴Ta'yn rer Sakari mupinim rahā, pahar je'ēha uhem ipe. Je'ēha jywyr tī. Pe, katu Tupā rehe har a'e pandu pandu u'am. ⁶⁵Ame'ē rehe hendu rahā, upa hok rake ihī ame'ē ta pandu: “Mā! Katu tiki!” aja. Tupāma'e pyrātāha usak, a'erehe pandu: “Mā! Katu tiki!” aja. Pe, upa ame'ē rehe har upa ok ta rupi ngā pandu oho. Jundéi ywy'ā rupi ixo ame'ē ta rupi pandu oho tī. ⁶⁶Ame'ē rehe upa hendu ame'ē ta ipy'a rehe ma'e ke ukwa ukwa ixo. Kuja. Ta'yn namō Tupāma'e

pyrātāha ixo te, aja ngā ukwa, a'erehe pandu:

—Mā! Sawa'e rahā, ma'e katu ame'ē ke kome'ē ta'yn ra'yr ma'ema'e ta kŷ — aja ngā ukwa.

Sakari je'ēha ke

⁶⁷Ipái py'a rehe Tupā'ā ihī katu, Sakari py'a rehe. Pe, Tupā je'ēha ke Sakari pe mujekwa. A'erehe Sakari kuja pandu:

⁶⁸—Mā peja katu jandema'e sawa'e te rehe har japandu. Tupā a'e. Jundéu awa ta ipy'a moī moī katu ehe ame'ē ke a'e.

Ixotyhar ta namō Tupā ixo katu, a'erehe katu ehe har japandu. Jande ruwajan ta ngi a'e poir uwyr tī.

⁶⁹Jande muhāha pyrātā te hū ame'ē ke a'e, aja a'e ke Tupā mu'am tī. Ndawi rainō ke a'e. Ndawi ymanihar ima'e miasu ke.

⁷⁰“Muhāha muwyr ta” aja ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu. Ame'ē ta katu ame'ē ta ke. Ame'ē ta pe je'ēha ke Tupā muwyr. Kuja ame'ē ta pandu tī:

⁷¹“Pehē ruwajan ta ngi pehē ke muhāha mupoir ta. Upa pehē rehe parahy ame'ē ta ngi aja tī. Mupoir ta tī” aja.

⁷²“Jande ramūi ta rehe pyrara Tupā usak ta” aja a'e pandu.

“Ymanihar manga katuha ke ihē akwa akwa ta axo. Ihē aharái ym ta” aja a'e pandu katu tī. Manga katuha katu te ame'ē ke ame'ē.

⁷³⁻⁷⁴Ymanihar Amarā pe Tupā manga katu. Amarā ymanihar jande ramūi ke.

Kuja Tupā manga katu te: “Pehē ruwajan ta ngi pehē ke ihē apoir ta, aja ihē amanga katu. Pehē ke ihē apoir ta, a'erehe ihē rehe pehē py'a pemoī moī katu ta.

Ame'ē ta ngi pekyje ym ta 'y. Aja ihē rehe pehē py'a ke pemoī moī katu ta” aja Tupā manga katu te.

⁷⁵Aja rahā, jande py'a juhyk. Aja Tupā rehe jande py'a jamōi mōi katu ta.

A'e pandu: "Pehē katu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha nixōi te pehē pe" aja. A'erehe jande py'a jamōi mōi katu ta ehe tī.

Jande jaxo rahā, aja jande py'a jamōi mōi katu ta ehe — aja Sakari pandu.

⁷⁶A'e pandu tī:

—Juā! Ihē ra'yr nde! Kuja nde pe Tupā pandu ta: "Ihē je'ēha ke nde erepandu ta. Ywatehar ame'ē ke ihē" aja Tupā pandu ta.

Jandema'e sawa'e te ndutar koty nde ereho py ta. Tupā koty ngā py'a ke nde eremuruwak ta eremondo. Aja rahā jandema'e sawa'e te uwyr rahā, ngā hendu katu ta ehe.

⁷⁷Kuja Tupā kotyhar ta pe nde erepandu ta. Jundéu awa ta pe nde erepandu ta: "Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Tupā ipy'a jywyr ta ngā rehe. Pe, a'eta ke Tupā muhā katu ta" aja nde erepandu ta ngā pe.

⁷⁸Jande rehe Tupā pyrara usak. Jande rehe ipy'a katu tī. A'erehe jande pe muhāha ke a'e muwyr ta.

⁷⁹Aja rahā, upa manōha ngi kyje, ame'ē ta ke a'e mu'e ta uwyr tī. (Aja rahā, kyje ym ta ngā.)

Myja Tupā namō jande juehe katu jaxo my, ame'ē ke a'e mu'e ta uwyr tī — aja Sakari pandu.

⁸⁰Pe, Sakari ra'yr tiha oho. Ipy'ahu ame'ē ke a'e. Ukwā katu te we oho tī. Sawa'e rahā, awa nixōi te ame'ē pe ixo. Jundéu awa ta pe ma'e ke pandu ym we rī. A'erehe awa nixōi te ame'ē pe pyta we rī.

Jesu u'ariha rehe har

(Matéu 1.18-25)

2¹⁻³ Imāi pusu ngi Juā u'ar. A'engi māhapyr jahy kanim nahā my. Arahā amō kapitā keruhū je'ēha ke mondo.

Homa awa tama'e kapitā keruhū mondo. Her Angu. Amō amō ywy pe har kapitā keruhū a'e tī. Ame'ē rupi je'ēha ke mondo. Kuja mondo:

—Ngā hetaha ke ihē akwa ta. Myja ngā hetaha my? Myja hetaha ihē rehe hendu katu ame'ē ta ixo my? Akwa ta. A'erehe pehē rer ke pemapyk peho. Aja rahā ngā hetaha akwa ta — aja je'ēha ke mondo.

Ame'ē ke ngā hetaha mapyk py ame'ē ke. Arahā Sirē kapitā tī. Si ywy pe har tama'e kapitā ke a'e. Angu ke je'ēha mondo, a'erehe her ke upa katu te ngā mapyk oho. Imāi pusu ngi u'ar, ame'ē ok ta pe ngā jywyr oho. A'ep her ke mapyk oho.

⁴A'erehe Jose jywyr oho tī. Imāi pusu ngi u'ar, ame'ē ok ta pe jywyr oho. Ok ta rer Merē. Jundéi ywy rehe Merē ok ta ihī. Yman te a'ep Ndawi imāi pusu ngi u'ar tī. Jose Ndawi rainō tī. A'erehe Merē ok ta pe a'e jywyr oho. A'ep Jose jywyr oho rahā, Nasare ok ta ngi uhem oho. Ngariréi ywy rehe Nasare ok ta ihī. ⁵Her ke Jose mapyk oho. Mari namō oho. Mari ke ipái me'ē katu ta ame'ē ke a'e. Ipusu tiha te ipe. Imembyr u'ar tate. ⁶Merē ok ta pe a'eta ixo rahā, imembyr u'ariha angaha ke rehe uhyk oho 'y. ⁷A'eta pe ukweriha renda nixōi te. Amō rok pe nixōi te. Heta te hū ngā ixo, a'erehe nixōi te ukweriha renda ke. A'erehe tapi'iruhu renda pe ixo oho. Pe, imembyr py ame'ē ke u'ar a'ep. Sawa'e ra'yr riki. Pan pe imāi pukek. Pe, tapi'iruhu mi'u renda pe mou, myrakwar pe.

Arapuhanan ta usakiha ta rehe Tupā je'ēha raho uhyk

⁸Merē ok ta sorokap pe arapuhanan ta usakiha ta ixo. Pytun rahā, arapuhanan ta rehe usak usak u'am. Kāpī ty rupi usak usak u'am. ⁹Pe, Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr a'eta rehe. A'eta ixo ame'ē rupi wera hū. Jandema'e sawa'e te muw-

era. (Aja rahā, Tupā a'ep ixo, aja mujekwa katu.) Wera hū, a'erehe usakiha ta mukahem hū! ¹⁰ Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Pemukahem ym ihē ngi! Pehē pe myrandu katu ke ihē arur. Ame'ē muhury katu te ta pehē ke. Upa katu te ngā ke muhury katu te ta tī. ¹¹ A'eramō Merē ok ta pe ta'yn ra'yr u'ar. Ndawi ambyr rekohama'e ke, aja ngā ukwa. A'ep ta'yn u'ar ramō. Yman te a'ep Ndawi u'ar tī. Apo ame'ē Merē ok ta pe ta'yn ra'yr u'ar. Ame'ē ta'yn ra'yr Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Jandema'e sawa'e te wan ta a'e tī. A'e riki pehē ke muhā katu ta. ¹² Kuja pekwa katu ta ehe har. Tapi'iruhu mi'u renda pe ta'yn ra'yr tūi. Pan pe imāi pukek. Aja pesak rahā, ngā muhāha petūi aja pekwa katu ta — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

¹³ Ame'ē ke upa pandu rahā, ywatehar ta uhem uwyr tī. Heta te hū uwyr. Uwyr py Tupā je'ēha rahoha rake uwyr. Upa Tupā rehe har katu a'eta pandu. Kuja:

¹⁴ —Ne jō riki katu te me'ē ke. Nde riki ywatehar ke. Kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe nde rury katu. Ame'ē ta pe ipy'a huryha nde eremuwyr. (Aja rahā, katu ngā juehe ixo) — aja a'eta pandu.

¹⁵ Pe, ywa pe Tupā je'ēha rahoha ta jywyr oho a'eta ngi. Arapuharan ta usakiha ta ngi jywyr oho. Upa jywyr oho rahā, arapuharan ta usakiha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Jasak jahorahā! Merē ok ta pe jasak jaho. A'eta pandu ame'ē ke rehe jasak jaho. Tupā riki jande pe mujekwa ame'ē ke rehe jasak jaho — aja pandu pandu a'eta jupe.

¹⁶ A'erehe pahar oho. Jose ta ke a'eta kekar oho. Mari ke kekar tī. Mahem rahā, ta'yn ra'yr rehe a'eta usak, imāi namō, Mari namō. Tapi'iruhu mi'u renda pe ta'yn ra'yr tūi. ¹⁷ Pe, a'eta usak ehe rahā, upa Tupā je'ēha rahoha pandu ame'ē ke a'eta pandu pandu ipái ta pe.

Ta'yn ra'yr rehe har Tupā je'ēha rahoha pandu, ame'ē ke a'eta pandu pandu tī. ¹⁸ Arapuharan ta usakiha ta pandu, ame'ē ke rehe hendu ame'ē ta pandu:

—Mā! Katu tiki! — aja ngā.

¹⁹ Arapuharan ta usakiha ta pandu ame'ē ke Mari upa katu te ipy'a pe moī. Ame'ē ke harái ym ta. ²⁰ Pe, arapuharan ta usakiha ta jywyr oho. Arahā Tupā rehe har a'eta katu pandu pandu oho ixo. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pandu oho ixo tī. Upa katu te a'eta hendu. Upa katu te a'eta usak tī. A'erehe Tupā rehe har katu a'eta pandu pandu oho ixo. Tupā je'ēha rahoha mujekwa, aja ta'yn ra'yr rehe a'eta usak.

Jesu ke muher

²¹ Awa po wajar mokōi ukwer rahā, ta'yn ra'yr rehe ihī ame'ē pিরer jupāha angaha rehe uhyk oho. Arahā: “Jesu” aja her ipái ta moī. Ame'ē her ke Mari pe Tupā je'ēha rahoha mujekwa. Imemyr ym rahā we, ame'ē her ke mujekwa ipe.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu ke Jose ta raho

²²⁻²³ Pe, Mari ipy'a juhykiha ke rehe uhyk oho. Yman te Moise mupinim, aja juhykiha ke rehe uhyk oho. (Upa juhyk rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Mari ixo katu ta tī.) Pe, ame'ē juhykiha upa rahā, Jerusarē ok ta pe ta'yn ra'yr ke a'eta raho. Jesu ke raho. Tupā ruwa koty raho, ame'ēja saka a'e ta raho. A'erehe Tupā pe Mari ta pandu: “Kome'ē ta'yn jande pe nde eremuwyr. Ko nema'e ke” aja imāi ta. Yman te Moise pe Tupā mujekwa. Ame'ē ke Moise mupinim:

“Sawa'e jepy ke Tupāma'e ke. Aja pame katu te ima'e ke” aja mupinim.

²⁴ Pe, Jose ta ma'e ke me'ē oho tī. Ma'e ke jukwa, aja ipy'a ke juhyk. Tupā je'ēha ke Moise mupinim, aja Jose ta me'ē raho. Kuja me'ē raho. Mokōi pykahuran ta.

Ame'ë nixói rahā, mokōi pykahuran ra'yr ta. Ame'ë ke jundéu awa tama'e pa'i pe me'ë raho. Ame'ë ke pa'i ta jukwa. Pe, hany. Aja rahā Mari ipy'a juhyk katu, aja Tupā je'ëha rehe panduha ihī.

²⁵ Jesu ke Jose ta raho rahā, Jerusarē ok ta pe amō sawa'e ixo. Her Simeā. Sawa'e katu ame'ë ke a'e. Tupā rehe ipy'a mo'i mo'i katu tī. Huwajan ta ngi jundéu awa ta ke amō mupoir ta. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke muwyr ta. Ame'ë angaha ke rehe Simeā harō ixo tī. Ipy'a rehe Tupā'ā ihī katu tī. ²⁶⁻²⁸ Yman Tupā'ā mujekwa katu ipe:

—Nde eremanō ym ta rī. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke rehe nde eresak ym rahā we, nde eremanō ym ta rī. Yman Tupā pandu: “Ihē amondo ta kŷ” aja riki. Ame'ë ke rehe nde eresak py ta kŷ — aja Simeā pe yman mujekwa.

Apo Simeā pe mujekwa tī:

—Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe eho apo 'y — aja ipe.

A'erehe Simeā oho, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe. A'ep ta'yn ra'yr ke Jose ta werur. Yman Moise mupinim, aja Tupā ruwa koty raho, ame'ëja saka Jose ta werur. Arahā Simeā uhyk. Pe, usak. Pe, ta'yn ra'yr ke pyhyk. Ta'yn rer Jesu. “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja Tupā pe Simeā pandu. ²⁹ Pandu tī:

—Sawa'e! Yman nde erepandu katu: “Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke rehe nde eresak ta kŷ” aja ihē pe. Aja uhyk apo 'y. Ihē asak 'y. A'erehe ihē rury katu. Ajaha ihē amanō ta. Ihē riki nema'e miasu.

³⁰ Ko ngā muhāha rehe ihē asak. Nde eremuwyr ame'ë ke rehe asak. Ihē atu asak katu.

³¹ Heta ngā usak ta ehe tī.

³² Nde rehe har amō awa ta pe a'e mujekwa ta tī. Jundéu awa aja ym ame'ë ta pe mujekwa ta.

Aja rahā, katu jundéu awa ta rehe har amō ta pandu ta tī. Jundéu awa ta nde kotyhar ta ke — aja Tupā pe Simeā pandu.

³³ Ta'yn rehe har Simeā pandu. Ame'ë rehe har Jose ta hendu rahā, jupandu a'eta jupe:

—Mā! Katu tiki! — aja ipy'a pe ukwa ukwa u'am.

³⁴ Pe, Jose ta pe Simeā pandu:

—Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja.

Imāi pe pandu tī:

—Kome'ë ta'yn rehe Tupā usak katu. A'e pandu: “Ihēma'e ko” aja. A'e uwyr, a'erehe heta jundéu awa ta ke kome'ë ta'yn muhā katu ta kŷ. Heta jundéu awa ta ke mupyraraha renda pe mondo ta kŷ tī. “Tupāma'e ko” aja ngā ukwa tī. A'erehe heta ngā je'ë je'ë hū ta ehe har tī. Putar ym ta tī. ³⁵ Aja ipy'a pe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngā ukwa ukwa ixo. Ame'ë ke amō ukwa ym. Anī. Ame'ë ke ngā pe kome'ë ta'yn mujekwa ta kŷ tī. A'erehe ngā je'ë je'ë hū ta ehe har.

—Mari! Ne rahā tī. A'e ke ngā mupyrara ta tī, ame'ë ke rehe nde eresak ta tī, a'erehe nde ke mupyai ta kŷ tī — aja Mari pe Simeā pandu.

³⁶ A'ep amō kūjā ixo. Her An. Panue rajyr ke a'e. Ase ambyr rainō ke a'e. A'i te apo 'y. Awa po wajar mokōi warahy 'ar rahā, ixawa'e namō ixo. ³⁷ (Pe, ixawa'e manō.) Yman ixo te'e a'e 'y. Kuja, 84 warahy 'ar rahā, ixo te'e a'e 'y. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e ixo. Aja te'eha a'e. Tupā rehe ipy'a ke mo'i mo'i katu. Aja te'eha a'e. Tupā rehe ipy'a mo'i mo'i rahā, Tupā namō pandu pandu katu. Ma'e u'uha ke hijar tī. (Aja ipy'a mo'i mo'i katu ehe tī.) ³⁸ A'ep Jose ta ixo. Arahā An uhyk. Pe, Tupā pe pandu:

—Ko nde eremuwyr ame'ë ke. Ihē asak ehe tī. Ne jō riki katu te me'ë ke — aja An.

Pe, amō ta ixo. Huwajan ta ngi Tupā mupoir ta. Jundéu awa ta ke mupoir ta. Ame'ē angaha ke rehe a'eta harō ixo. Ame'ē ta pe kuja An pandu tī:

—Ko uwyr 'y. Tupā muwyr ame'ē ke ko — aja a'eta pe.

³⁹Tupā je'ēha ke Moise mupinim. Aja upa ma'e rahā, Ngariréi ywy pe Jose ta jywyr oho. Hekoha pe uhyk oho. Hekoha rer Nasare ok ta. ⁴⁰Pe, ta'yn tiha oho ixo. Pырātā oho ixo tī. Tupā riki usak katu ehe. Ukwa katu ma'e oho ixo tī.

Kurumī rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe oho

⁴¹Warahy 'ar rahā pame katu te Jerusarē ok ta pe Jose ta ohoho. Jundéu awa ta imi'u matyriha rehe usak oho. Jundéu awa tama'e mi'u matyriha weraha rer Pasuko. ⁴²Awa py mokōi warahy 'ar ame'ē ke Jesu. Arahā Pasuko 'ar uhyk oho tī. Ame'ē pe Jose ta oho tī. Aja te'eha a'eta oho. ⁴³Pe, ngā mi'u matyriha upa rahā, hok pe a'eta jywyr wan oho. Jesu anī. Jerusarē ok ta pe a'e pyta we rī. Ame'ē ke Jose ta ukwa ym we rī. ⁴⁴Johuha ta namō a'e ixo, aja Jose ta ukwaha naī. A'erehe peteī wera rahā, a'eta wata oho. Pe, ka'aruk koty rahā, ianam ta rupi Jose ta kekar kekar tipe oho. Ehe katu ame'ē ta rupi kekar kekar tipe oho tī. ⁴⁵Anī. Mahem ym, a'erehe Jerusarē ok ta pe jywyr oho. A'ep kekar ixo tī. ⁴⁶Pe, mokōi ukwer rahā, mahem. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe usak ehe. Jundéu awa ta mu'eha ta namō Jesu wapyk uī. Mu'eha ta rehe hendu uī. Ame'ē ta pe pandu pandu uī tī. ⁴⁷Jesu pandu rahā, ukwa katu te ha namō pandu. A'erehe upa hendu ehe ame'ē ta pandu:

—Mā! My kome'ē kurumī ma'e ukwa katuha ukwa my! — aja.

⁴⁸Pe, Jose ta usak ehe rahā, ipy'a pe ukwa ukwa u'am tī.

—Mā! Myja a'e ukwa katu my! — aja ukwa.

Pe, imāi pandu ipe:

—Jesu! Ma'erehe ko te'e nde ereī my? Nde ke akekar axo rahā, nde rehe ihē apyai te axo. Nde pái aja tī — aja ipe.

⁴⁹Pe, imāi ta pe Jesu pandu:

—Ma'ewā ok ta rupi ihē ke pekekar pexo my? Ihē pái keruhū rok pe ihē axo ta me'ē te'e, aja pekwa ta me'ē te'e — aja imāi ta pe Jesu.

⁵⁰Anī. Ame'ē panduha rehe har imāi ta ukwa ym. (Tupā ra'yr a'e, aja imāi ta ukwa ym we rī, a'erehe Jesu panduha ke ukwa ym.)

⁵¹Ajame'ē ke Nasare ok ta pe Jose ta namō kurumī ra'yr jywyr oho. Jose ta rehe hendu katu. Upa katu te ipy'a pe imāi moī. Harái ym ta. ⁵²Pe, Jesu sawa'e oho. Ukwa katu ma'e oho ixo tī. Tupā usak katu ehe tī. “Katu ame'ē ke a'e” aja ukwa. Aja ngā ukwa tī. “Katu ame'ē ke a'e” aja ngā pandu Jesu rehe har tī.

Juā mujahukihama'e panduha ke

(*Matéu 3.1-12; Mak 1.1-8; Juā 1.19-28*)

3 Awa py wajar upa warahy 'ar rahā, Timbe kapitā keruhū. Ame'ē awa py wajar upa rahā, Juā pe ima'e je'ēha ke Tupā muwyr. Arahā Jundéi ywy pe Pon Pirat kapitā. Ngariréi ywy pe Ero kapitā tī. Imu Ituréi ywy pe kapitā a'e tī. Takoni ywy pe aja tī. Imu rer Siri. Ambiri ywy pe Risa kapitā a'e tī. ²Arahā Ana jundéu awa tama'e pa'i keruhū. Kái pa'i keruhū a'e tī. Arahā awa nixói te ame'ē pe Juā ixo. Juā Sakari ra'yr ke a'e. Pe, ima'e je'ēha ke Tupā muwyr ipe. ³A'erehe ame'ē ke ngā pe Juā pandu pandu oho. Y rymy'y rupi ok ta ihī ihī. Y rer Jondā. Ame'ē rupi Juā pandu pandu oho. Kuja ngā pe pandu:

—Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Ame'ē ke pehijar apo 'y. Pe, Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo. Aja rahā, pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ta. Aja

rahā, pehē ke ihē amujahuk ta — aja ngā pe Juā.

⁴Yman Tupā je'ēha ke Isai mupinim. Isai Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Kuja a'e mupinim:

“Ngā pe sawa'e pandu pandu u'am. Awa nixói te ame'ē pe pandu pandu u'am. Kuja: 'Kapitā keruhū uwyr tate rahā, pe ke amō mukatu. Aja pehē pexoha ke pemukatu tī.

Jandema'e sawa'e te uwyr ta, a'erehe pexoha pemukatu.

⁵Pehu ke amō mujā rahā, ywy'ā ke mupe. Ywy typy ame'ē ke mutyryhem tī.

Pehu iapar rahā, mutatambyk tī. Ita heta rahā, jo'ok tī. Aja pehē tī. (Pehu ke mukatu, aja pexoha ke pemukatu tī. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemuruwak.)

⁶Ngā muhāha ke Tupā muwyr. Aja rahā, myja me'ē ngā ke Tupā muhā katu ta my.

Ame'ē ke upa ngā ukwa ta' aja awa nixói te ame'ē pe ngā pe pandu pandu.” (Yman ame'ē Isai mupinim rahā, Juā rehe har mupinim.)

⁷Heta ngā Juā koty uhyk uwyr. Ok ta ngi uhyk uwyr ehe. Ngā pe Juā pandu:

—Mā! Mbói aja pehē. (Kupixa ke amō hany rahā, mbói ujan oho.) Aja pehē tī. Tupā mupyraraha uhyk tate. Ame'ē ngi pehem tar katu tipe. (A'erehe mbói aja pejan tar katu tipe tī.) Pehē ke ihē amujahuk rahā, pehē ke Tupā mupyrara ym ta, aja pekwaha naī. Aja amō pandu pehē pe naī. ⁸Anī. Pexoha katu aja pemujekwa. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar aja pemujekwa ta. “Amarā riki jande ramūi, (a'erehe Tupā kotyhar ta ke jande. A'erehe jande ke Tupā mupyrara ym ta)” aja pekwaha naī. Anī. Pehem ym ta. Pesarahā! Ko apandu pehē pe. Tupā putar rahā, kome'ē ita ngi Amarā

rainō ta ke a'e muhem ta. Pehē ke ombor, pe, pehē renda ke pe amō muhem ta. (Tupā riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Putar rahā, je'ēha rupi amō awa pyahu ame'ē ta ke a'e muhem katu ta. Hendu katu ehe ame'ē ta ke muhem katu, aja mujekwa katu.) ⁹Ma'eywa'y jaxer rahā, ame'ē i'y ke amō mondok ta. Pe, ame'ē myra ke amō hany riki. Pe, upa ukwāi. Pesarahā! Ji riki hapo rake ihī. (Aja rahā, mondok tate. Aja rahā, ngā ke mupyrara tate, aja mujekwa katu) — aja Juā pandu ngā pe.

¹⁰Pe, Juā pe amō ta pandu u'am:

—Myja jaxo rahā, katu ta my? — aja ngā.

¹¹Juā pandu:

—(Pexoha katu, aja pemujekwa.) A'erehe mokōi pehēma'e mundeha namō pexo rahā, ima'e ym te ame'ē pe peteī peme'ē katu. (Aja pepy'a katuha ke pemujekwa.) Pehē mi'u heta rahā, ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē katu. (Aja pepy'a katuha ke pemujekwa tī) — aja ngā pe pandu.

¹²Pe, homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta uhyk uwyr ehe, Juā rehe. Ame'ē ta pandu:

—Sa'e! Ngā mu'eha nde. Myja jaxo rahā, katu ta my? — aja ipe.

¹³Juā pandu:

—(Pexoha katu, aja pexo.) Kuja. Homa awa tama'e kapitā keruhū pandu, ame'ē jō ngā ngi tamatarer pepyhyk katu. Amō we pepyhyk ym te — aja tamatarer matyr ame'ē ta pe pandu.

¹⁴Pe, sonda ta pandu ipe tī:

—Jande riki! Myja jaxo rahā, katu ta my? — aja Juā pe.

A'e pandu:

—(Pexoha katu, aja pexo tī.) Kuja. Penupā aja amō tama'e tamatarer pepyhyk ym. Amō rehe har te'e pepandu ym. Te'e pepandu, aja amōma'e tamatarer ke pepyhyk ym tī. Pehē pe tamatarer ke homa awa tama'e kapitā keruhū me'ē.

Ame'ë namō jō pehē rury katu pexo — aja sonda ta pe Juā pandu.

¹⁵ Juā pandu katu, a'erehe ehe har ipy'a pe ngā ukwa ukwa u'am.

—Mā! A'e riki kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke nahā my. Jaharō ame'ë ke my? Apo Juā pandu ta — aja ngā ukwaha nai.

¹⁶ Anī. Ngā pe Juā pandu katu:

—Ihē riki aja ym. Kirisutu ym ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke aja ym ihē. Y pe pehē ke ihē amujahuk. Amō uwyr ta ixo. Tupā'ā namō pehē ke mujahuk ta, ame'ëja saka. (Aja rahā, pehē py'a rehe Tupā'ā muwyr ta, aja mukewa katu.) Tata namō mujahuk ta tī. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ë ta ke a'e mupyrara ta, aja mukewa katu.) Ihē 'ar koty te we pyrātāha a'e. A'erehe ima'e miasu aja axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē. ¹⁷ Urupen py'a ipo pe mukatak reko, aja ixo. Pe, ixurer ke peir tī. Ame'ë ke tata pe hany indo. Ame'ë tata uwe ym te ame'ë ke. Pe, matyriha renda pe ahūi aja me'ë ke matyr ta. Upa kome'ë ywy keruhū pe har ta ke a'e riki mutyryk tyryk ta. (Aja rahā ima'e te ame'ë ta ke inamō raho ta.) Henda pe matyr ta, ame'ëja saka. (Ima'e ym ame'ë ta ke mupyraraha renda pe mahy ta.) Ixurer hany, ame'ëja saka. Tata keruhū a'ep ihī. Uwe ym te ame'ë — aja Juā pandu.

¹⁸ Aja me'ë pandu pandu hū ngā pe.

—Tupā koty pehē py'a pemuruwak pe-mondo — aja ngā pe. Myrandu katu ke pandu pandu tī.

¹⁹ Ero kapitā a'e. Pe, Juā je'ë je'ë hū ipe. Ero mu pete'e ixo. Ame'ë mu rakehar ke Ero pyhyk raho. Imu rakehar rer Erondi. Juā pandu ipe:

—Mā! Ne mu rakehar nde erepyhyk. Katu ym aja. Mā peja amō amō ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'ema'e ym — aja Juā pandu Ero pe.

²⁰ Pe, i'ar koty te we Ero katu ym ame'ë ke ma'e. Kuja. Sonda ta pe a'e pandu.

—Kyndaha pe Juā ke pekynda peraho — aja.

(A'erehe Juā ke sonda ta kynda raho.)

Jesu ke Juā mujahuk

(Matéu 3.13-17; Mak 1.9-11)

²¹⁻²² Pe, kyndaha pe Juā ixo ym rahā we, heta ngā ke a'e mujahuk u'am. Arahā Jesu ke a'e mujahuk tī. Pe, Tupā namō Jesu pandu pandu u'am rahā, ywa ngi Tupā'ā wyjy uwyr ehe. Pykahuran aja saka wyjy uwyr ehe. Pe, ywa ngi panduha uwyr. Kuja:

—Nde riki ihē ra'yr. Nde rehe ihē apy'a katu ame'ë ke nde. Ihē ke nde eremuhury katu — aja Jesu pe.

Jesu ramūi ta ke

(Matéu 1.1-17)

²³ Kuja, tirī ta (30) warahy 'ar tate nahā Jesu apo my. Kuja, 30 warahy 'ar aha oho nahā my. Arahā ngā ke a'e mu'e mu'e oho. A'e Jose ra'yr aja je ngā ukwa. Jose Eri ra'yr.

²⁴ Eri Matate ra'yr. Matate Rewi ra'yr. Rewi Maki ra'yr. Maki Janai ra'yr. Janai Jose ra'yr.

²⁵ Jose Matati ra'yr. Matati Amo ra'yr. Amo Naū ra'yr. Naū Eseri ra'yr. Eseri Nangai ra'yr.

²⁶ Nangai Mate ra'yr. Mate Matati ra'yr. Matati Seméi ra'yr. Seméi Jose ra'yr. Jose Jonda ra'yr.

²⁷ Jonda Joanā ra'yr. Joanā Hesa ra'yr. Hesa Soromambe ra'yr. Soromambe Sarati ra'yr. Sarati Neri ra'yr.

²⁸ Neri Meki ra'yr. Meki Andi ra'yr. Andi Kosā ra'yr. Kosā Emanā ra'yr. Emanā Er ra'yr.

²⁹ Er Josue ra'yr. Josue Erie ra'yr. Erie Jorin ra'yr. Jorin Matate ra'yr. Matate Rewi ra'yr.

- ³⁰ Rewi Simeā ra'yr. Simeā Junda ra'yr.
Junda Jose ra'yr. Jose Jonā ra'yr.
Jonā Eriakī ra'yr.
- ³¹ Eriakī Merea ra'yr. Merea Men ra'yr.
Men Matata ra'yr. Matata Natā ra'yr.
Natā Ndawi ra'yr.
- ³² Ndawi Jese ra'yr. Jese Ombe ra'yr.
Ombe Mboa ra'yr. Mboa Sar ra'yr.
Sar Nasō ra'yr.
- ³³ Nasō Amina ra'yr. Amina Amī ra'yr.
Amī Ani ra'yr. Ani Erō ra'yr. Erō Per
ra'yr. Per Junda ra'yr.
- ³⁴ Junda Jako ra'yr. Jako Isak ra'yr. Isak
Amarā ra'yr. Amarā Ter ra'yr. Ter
Nakor ra'yr.
- ³⁵ Nakor Seru ra'yr. Seru Hangau ra'yr.
Hangau Pare ra'yr. Pare Embe ra'yr.
Embe Sa ra'yr.
- ³⁶ Sa Kainā ra'yr. Kainā Apaxa ra'yr.
Apaxa Sen ra'yr. Sen Noe ra'yr. Noe
Rame ra'yr.
- ³⁷ Rame Metusarē ra'yr. Metusarē Eno
ra'yr. Eno Jare ra'yr. Jare Marere
ra'yr. Marere Kainā ra'yr.
- ³⁸ Kainā Eno ra'yr. Eno Se ra'yr. Se Anā
ra'yr. Anā Tupā mujā ame'ē ke a'e.

**Jesu ke Satana manga
tipe (Ājā ramūi a'e)**

(Matéu 4.1-11; Mak 1.12-13;
Emberéu 2.18; Emberéu 4.15)

4 Y rake ngi Jesu jywyr oho. Y rer
Jondā. Oho rahā, ipy'a rehe Tupā'ā
ihī katu. Pe, awa nixói te ame'ē pe Jesu
ke Tupā'ā muhyk raho. ² A'ep Jesu ixo.
Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ē
ke Satana putar tipe. (Ājā ramūi a'e.)
A'erehe manga manga tipe ixo. Kuja, 40
wera rahā, manga manga tipe. Arahā
Jesu u'u ym te ma'e ke. A'erehe 40 wer-
aha upa rahā, myahy te hū. ³ Pe, Satana
pandu ipe:

—Tupā ra'yr nde. Aja rahā, kome'ē ita
pe epandu. “Mbeju wan ewak. A'u ta” aja
epandu ipe — aja Jesu pe Satana pandu.

⁴ Jesu pandu:

—Anī. Apandu ym ta. Tupā je'ēha rehe
kuja panduha ihī:

“Marā ka ym imi'u namō jō amō ixoha”
aja panduha ihī — aja Satana pe.

⁵ Pe, kome'ē ywy keruhū rupi heta te
hū kapitā keruhū ta ixo. Amō amō ywy
pe ixo. Upa katu te ame'ē ke pahar Jesu
pe Satana mujesak. Ywate ngi mujesak.
⁶⁻⁷ Pe, pandu ipe:

—Upa ame'ē ta ihē rehe hendu katu.
Ihēma'e ke. Tamatarer hū ame'ē rupi ihī
tī. Upa ame'ē riki ihēma'e tī. Upa ihē pe
amō muwyr ame'ē ke. Ihēma'e ke. Ihē
aputar rahā, upa ame'ē ke amō pe ihē
ame'ē katu. Apo ihē rehe nde py'a nde er-
emoī moī rahā, upa katu te ame'ē ke nde
pe ihē ame'ē ta kŷ. Upa katu te nema'e
ta — aja Jesu pe.

⁸ A'e pandu:

—Anī. Katu ym aja. Nde rehe ihē py'a
amoī moī ym te ta. Tupā je'ēha rehe kuja
pandu ihī tī:

“Tupā rehe jō nde py'a nde eremoī moī
katu. A'e riki sawa'e te. A'e ke rehe
jō ehendu katu” aja panduha ihī —
aja Satana pe Jesu pandu.

⁹ Ajame'ē ke Jerusarē ok ta pe Jesu
ke Satana muhyk raho. Tupā rehe ngā
jumu'eha renda keruhū kupe 'ar pe raho.
(Ame'ē kupe ipe katu.) Ame'ē kupe
rymy'y rehe muhyk raho. A'ejōhar ihī
ame'ē pe muhyk raho. Iwyr koty upen te
hū ame'ē ke ihī. Sorok katu hū riki. Pe,
Jesu pe pandu:

—Tupā ra'yr nde. Aja rahā, sengi epor
eho. Ywy rehe nde ere'ar erekwa rahā,
ahy ym ta nde pe. ¹⁰ Kuja Tupā je'ēha
rehe panduha ihī:

“Ima'e je'ēha rahoha ta pe Tupā pandu
ta: ‘Pepyhyk peho!’ aja riki. Aja nde
rehe a'eta usak usak katu ta” aja
pandu ihī. (A'erehe sengi nde ere-
por rahā, ahy ym ta nde pe.)

¹¹ —Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī
tī:

“Nde po rehe a'eta pyhyk ta, a'erehe ita rehe nde py tukwa ym te ta” aja panduha ihĩ — aja Jesu pe Satana pandu.

¹²Pe, Jesu pandu ipe:

—Anĩ. Apor ym ta. Tupã je'eha rehe kuja panduha ihĩ tĩ:

“Tupã riki sawa'e te. A'e katuha ke mā peja te'e emanga ym” aja panduha ihĩ tĩ — aja ipe.

¹³Upa ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ẽ ke Satana putar tipe. (Ãjã ramũĩ a'e.) Upa manga manga tipe. Anĩ. Jesu ma'e ym te. Upa manga rahã, oho ingi, Jesu ngi. Yman atu uwyr ym ehe rĩ.

Ngariréi ywy rupi Jesu pandu oho

(*Matéu 4.12-17; Mak 1.14-15*)

¹⁴Ajame'ẽ ke Ngariréi ywy pe Jesu jywyr oho. Tupã'ama'e pyrãtãha namõ jywyr oho. Upa ame'ẽ ywy rupi Jesu rehe har ngã ukwa ukwa. ¹⁵Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Jesu mu'e uĩ ngã ke. “Peme'ẽ sawa'e katu” aja ehe har upa ngã pandu.

Jesu ke Nasare ok ta pe har ta putar ym

(*Matéu 13.53-58; Mak 6.1-6*)

¹⁶Pe, Nasare ok ta pe Jesu jywyr oho. A'ep sawa'e ame'ẽ ke a'e. Pe, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahã, jy'ariha renda pe ixo oho. Aja te'eha a'e ma'eha. Pe, Tupã je'eha ke pandu tar katu, a'erehe pu'am. ¹⁷Pe, Isai mupinim ame'ẽ ke amõ me'ẽ ipe. Isai ymanihar Tupã je'eha pandu ame'ẽ ke a'e. Pe, paper ke Jesu pirar rahã, kuja panduha ihĩ ame'ẽ rehe muhyk. Kuja:

¹⁸“Ihẽ rehe Tupã katu usak, a'erehe ihẽ pe pandu: ‘Ihẽma'e ke nde’ aja. Pe, I'ã ke ihẽ py'a rehe a'e moĩ katu tĩ.

A'erehe myrandu katu ke pyrara ixo ame'ẽ ta pe ihẽ apandu aho. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ta marã ka ym hijariha. Kyndaha pe

ixo, ame'ẽja saka. Ame'ẽ ta pe apandu aho.

Myja ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar my, aja amujekwa aho. Jetehtar te ke ukwa ym ame'ẽ ta eha ym te, ame'ẽja saka. Ame'ẽ ta pe jetehtar te ke amujekwa aho tĩ.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'erehe pyai amõ. Myja ame'ẽ ke mukanim my, ame'ẽ ke ihẽ amujekwa aho tĩ.

¹⁹Jundéu awa ta pe ihẽ apandu tĩ. ‘Pehẽ ke jandema'e sawa'e te muhã katu ta’” aja panduha ihĩ.

²⁰Pe, paper pinim ame'ẽ ke Jesu maman. Pe, kapitã pe mujwyr rahã, wapyk. Mu'e ta. Upa jy'ariha renda pe ihĩ ame'ẽ ta usak katu ehe uĩ. ²¹Pe, a'ep pe har ta pe Jesu pandu:

—Apo ramõ Tupã je'eha ke ihẽ apandu. Aja panduha uhyk apo 'y. Pehendurahã! — aja ngã pe.

²²Hendu ehe rahã, upa ngã pandu:

—Mã! Pandu katu te a'e. Mã! Katu tiki. Jose ra'yr peme'ẽ. Myja ukwa katuha ukwa my? (Jakwa ym) — aja ngã.

²³Jesu pandu:

—Amõma'e panduha ke ihẽ pe pepandu tar katu, aja akwa. Kuja: “Éi, paje! Nde juehe ejumukatu!” aja. Kuja ihẽ pe pepandu tar katu tĩ: “Kapana'ũ ok ta pe ma'e katu ame'ẽ ke nde erema'ema'e, aja jahendu. Aja se nde rekoha pe ema'ema'e tĩ” aja pepandu tar katu ihẽ pe tĩ. Anĩ. Aja ama'e ym ta se. ²⁴Ko apandu katu pehẽ pe. Tupã je'eha mujekwa ame'ẽ ke ima'e hekoha te pe har ta putar ym. Aja ihẽ tĩ. Se ihẽ ke peputar ym tĩ.

²⁵—Pehendu katurahã! Jetehtar te ke. Yman te Eri ixo rahã, heta te hũ jahy rahã, aman ukyr ym te riki. Warahy 'ar mahapyr rahã, amõ ixu'a rupi rahã, aman ukyr ym te. A'erehe ame'ẽ ywy rupi myahy te hũ ngã. Ngã mi'u nixói. Arahã jundéu awa tama'e ywy pe heta ixawa'e manõ ame'ẽ ta ixo. ²⁶Pe, upa

ame'ē ta pe Eri ke Tupā muwyr ym te. Amō awa tama'e ixawa'e manō ame'ē pe muwyr. Jundéu awa aja ym ame'ē pe muwyr. Sare ok ta pe har pe muwyr. Sare ok ta Sinō ywy rehe ihī. Ame'ē ixawa'e manō ame'ē pe jō Eri oho.

²⁷ —Aja Erise tī. Yman te Erise Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. A'e ixo rahā, jundéu awa tama'e ywy pe heta ma'e ahy ixo ame'ē ta ixo. Pereran ma'e u'u hū ame'ē ta ke. Ame'ē ta ke a'e mukatu ym te. Amō awa sawa'e ke a'e mukatu. Jundéu awa aja ym ame'ē ke mukatu. Her Namā. Si ywy pe har ke a'e. Ame'ē jō Erise mukatu — aja ngā pe Jesu pandu.

²⁸ Ame'ē panduha ke rehe hendu rahā, upa katu te jy'ariha renda pe wapyk uī ame'ē ta parahy ehe, Jesu rehe. Ame'ē ta rehe har Jesu pandu, aja ngā ukwa, a'erehe parahy ngā Jesu rehe. ²⁹ Pe, a'eta pu'am. Pe, Jesu ke ngā hykíy muhem raho. Ok ta ngi hykíy muhem raho. Ame'ē ok ta ywy'ā rake ihī. Ame'ē ywy'ā 'ar pe hykíy raho. Upen te'e hū ame'ē pe ombor ta tipe raho. ³⁰ Anī. Heta ame'ē ta pyter rupi Jesu asa oho. Pe, wata oho ngā ngi.

**Amō py'a rehe ājā ihī
ame'ē ke Jesu mukatu**

(Mak 1.21-28)

³¹ Pe, Kapana'ū ok ta pe Jesu oho. Ame'ē ok ta Ngariréi ywy rehe ihī. A'ep jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Jesu mu'e mu'e ngā ke ixo. ³² Mu'e rahā, ukwa katu te ha namō ngā ke mu'e, a'erehe ngā pandu: “Mā! Je'ēha te reko aja pandu katu! Mā!” aja riki. ³³ Pe, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe amō sawa'e ihī. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ke a'e. Hātā ame'ē pandu:

³⁴ —Ēi! Jesu! Nasare ok ta pe har ke nde. Ma'ewā jande ke nde eremupyrara erejur my? Nde rehe har ihē akwa katu. Tupā ngi nde erejur ame'ē ke nde. Ima'e

je'ēha ke nde erepandu erejur. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te nde pe, aja akwa katu — aja sawa'e pandu.

³⁵ Ājā pe Jesu pandu:

—Eje'ē ym! Sawa'e ngi ehem eho! — aja ipe.

Hetaha ruwa koty sawa'e ke ājā ityk inom. Pe, uhem oho ingi. Mahy ym ha namō uhem oho. ³⁶ Pandu pandu ngā jupe:

—Mā! Katu tiki! Myja me'ē ame'ē panduha my? Hātā je'ēha rupi ājā pe pandu katu. Pe, sawa'e ngi ājā uhem oho. Pyrātāha namō ājā ke muhem mondo tī — aja ngā jupe.

³⁷ Pe, ame'ē ywy rupi Jesu rehe har ngā pandu pandu oho.

Petu pen ke Jesu mukatu

(Matéu 8.14-15; Mak 1.29-31)

³⁸ Jundéu awa tama'e jy'ariha renda ngi Jesu uhem oho. Pe, Simā rok pe ixo oho. Apo Simā pen ke haku hū ou. Pe, Jesu pe amō ta pandu oho: “Simā pen haku hū” aja. ³⁹ Pe, ixoty oho. Hake pu'am u'am rahā, pandu: “Eputu'u ipe” aja. Pahar hakuha maha oho ipe. Pahar pu'am. Pe, a'eta mi'u Simā pen me'ē me'ē a'eta pe.

Heta ngā ke Jesu mukatu

(Matéu 8.16-17; Mak 1.32-34)

⁴⁰ Pe, pytun ramō te rahā, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar upa. (A'erehe jundéu awa ta wata katu apo 'y.) A'erehe Jesu koty ma'e ahy ixo ame'ē ta ke ngā raho raho. Ehe katu ame'ē ta upa ma'e ahy ixo ame'ē ta ke raho ipe tī. Pe, ma'e ahy ixo ame'ē ta ākā rehe ipo ke Jesu mujar. Aja upa katu te mukatu. ⁴¹ Awa ta ngi ājā ta uhem oho tī. Ahem riki uhem oho. Kuja:

—Nde riki Tupā ra'yr — aja Jesu rehe har.

A'e riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Ame'ē ke upa ājā ta ukwa katu, a'erehe Jesu pandu:

—Ihē rehe har peje'ē ym — aja ājā ta pe.

Jundéi wyy rupi Jesu pandu oho

(Mak 1.35-39)

⁴²Pytuniwe te rahā, ok ta ngi Jesu uhem oho. Awa nixói te ame'ē renda pe oho. A'ep Tupā namō pandu pandu. Pe, ngā kekar kekar ixo. “My ihon my?” aja ngā. Pe, mahem rahā, Jesu ke ngā mupyta tar katu. Pandu ipe:

—Se jande rekoha pe epyta katu exo — aja Jesu pe.

⁴³A'e pandu:

—Anī. Apyta ym ta. Amō ok ta rupi myrandu katu ihē apandu ta me'ē te'e oho. Ame'ē rehe ihē ke Tupā muwyr. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e, a'erehe pyai. A'erehe ame'ē ke hijar. Pe, Tupā koty ipy'a muruwak rahā: “Ihē kotyhar ke nde” aja Tupā pandu ta. Aja a'e putar. Ame'ē myrandu katu ke ihē apandu ta aho — aja ngā pe Jesu pandu.

⁴⁴A'erehe pandu pandu oho. Jundéi wyy rupi heta jundéu awa tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ē rupi pandu pandu oho.

Jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar

(Matéu 4.18-22; Mak 1.16-20)

5 Amō wera rahā, ypa rake Jesu mu'e u'am. Ypa rer Jenesare. (Mokōi her: “Ngariréi” aja ngā ipe tí.) Pe, heta ngā ixoty jy'ar uwyr. Tupā je'ēha ke a'eta hendu tar katu, a'erehe ixoty ngā jy'ar uwyr. A'erehe jarusu keruhū pe opor oho. ²A'ep y rymy'y rehe mokōi jarusu keruhū rehe Jesu usak. Y rymy'y rehe musosok ame'ē ke rehe usak. Ame'ē ke pira pyhykiha ta hijar oho. Pe, kyhapari ke a'eta kutuk u'am. ³Peteihar jarusu keruhū pe Jesu opor oho. Simāma'e pe opor oho. Pe, Simā pe pandu:

—Y koty esosok we rī — aja Jesu.

Upa sosok rahā, Jesu wapyk. Pe, heta ame'ē ta ke mu'e uī.

⁴Upa mu'e rahā, pandu:

—Simā! Apo jarusu keruhū ke y typyha koty esosok we. Nde namō ixo ame'ē ta namō kyhapari embor emondo, y pe. Pira pepyhyk — aja Jesu ipe.

⁵Simā pandu:

—Sa'e! Pytun rahā jande jamanga hū jaxo tipe. Aja te'e xu'em oho. Japyhyk ym te riki jande. Ko nde erepandu, a'erehe kyhapari ke jambor ta tī — aja Jesu pe.

⁶Pe, kyhapari ke a'eta ombor indo. Pe, mâte hū te'e pira ke 'y. Kyhapari ke musak tate. ⁷A'erehe ehe katu ame'ē ta pe Simā ta pukái. Amō jarusu keruhū pe ehe katu ame'ē ta i'āi.

—Pahar pira rehe pejur! — aja.

Ixoty a'eta oho. Mokōi jarusu keruhū ke mutyryhem. Tate mupykyk indo. ⁸Ame'ē pira hetaha rehe Simā usak rahā, Jesu ruwa koty wapyk. Ipynarāi pe wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī aja mujekwa) Pe, pandu:

—Sawa'e! Nde riki katu te me'ē ke. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe. Ihē anī. Ma'e aka'u te'eha ke ama'ema'e ame'ē ke ihē. A'erehe ihē ruxī ihē. A'erehe ihē ngi eho — aja Jesu pe Simā pandu.

⁹Mâte hū pira ke Simā ta pyhyk, a'erehe: “Mā!” aja Simā ta. Inamō ixo ame'ē ta aja tí. “Mā!” aja tí. ¹⁰Simā rehe katu ame'ē ta aja tí. Her Tian. Imu rer Juā. Ame'ē mokōi Semende ra'yr. “Mā!” aja a'eta tí. Pe, Simā pe Jesu pandu:

—Pira ke pepyhyk pexo. Apo har anī. Amō kotyhar ta. Pehē ke ihē amu'e ta. A'erehe amō ta py'a ke Tupā koty pe-muruwak ta pexo kŷ. (Pira pepyhyk, ame'ēja saka.) Pkyje ym. (Ihē namō peho) — aja.

¹¹Pe, jarusu keruhū ke y rymy'y rehe Simā ta muhyk raho. Y ngi kyhapari ke hykŷi muhem rahā, upa katu te Simā ta hijar oho. Pe, Jesu namō a'eta oho.

**Pereran ma'e u'u hũ
ame'ë ke Jesu mukatu**

(Matéu 8.1-4; Mak 1.40-45)

¹² Amō wera rahā, amō ok ta pe Jesu ixo. A'ep amō sawa'e ixo. Pereran ma'e u'u hũ ame'ë ke namō a'e ixo. (A'erehe amō ta rake uhyk ym ame'ë ke a'e.) Pe, Jesu rehe usak rahā, Jesu ruwa koty wapyk oho. Ipynarāi pe wapyk oho. (Aja sawa'e katu te ame'ë ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) Pe, pandu:

—Sa'e! Nde ereputar rahā, ihē ke nde eremukatu katu aja akwa — aja Jesu pe.

¹³ Ijywa ke Jesu mupuku. Pe, sawa'e ākā rehe ipo ke mujar. Pandu ipe:

—Hā! Nde ke ihē amukatu tar katu. Nde katu apo 'y — aja Jesu ipe.

Pe, pereran ma'e u'u hũ ame'ë ke pahar upa ka'ë oho ipe. ¹⁴ Pe, Jesu pandu ipe:

—Ame'ë ke amō ta pe epandu ym. Pahar jundéu awa tama'e pa'i koty eho. Ejumujesak nde juehe har ipe. Nde rehe usak katu ta. “Nde katu” aja pandu ta. Pe, Moise mupinim aja ma'e ke pa'i pe eme'ë. Ame'ë ke a'e hany ta Tupā pe, ame'ëja saka. Aja rahā, upa ka'ë oho nde pe aja ngā pe nde eremujekwa ta — aja sawa'e pe.

¹⁵ Jesu mukatu, ame'ë rehe har ngā pandu pandu oho. Pe, heta ngā jy'ar ixoty. Ima'e panduha rehe a'eta hendu uwyr. Ma'e ahy ixo ame'ë ta ke Jesu mukatu, a'erehe a'eta uwyr tī. ¹⁶ Anī. Heta ame'ë ta ke Jesu hijar oho. Awa nixói te ame'ë pe oho. A'ep Tupā namō pandu pandu.

**Upa jupyrātā rātā ame'ë
ke Jesu mukatu**

(Matéu 9.1-8; Mak 2.1-12)

¹⁷ Amō wera rahā, ngā ke Jesu mu'e mu'e uī. A'ep parise ta ihī tī. Moise je'ēha ke mu'e ame'ë ta ihī tī. Ok ta pame katu te ngi a'eta uhyk uwyr ehe. Ngariréi ywy

rehe ok ta ihī, ame'ë ngi uhyk uwyr ehe. Jundéi ywy rehe ok ta ihī, ame'ë ngi uhyk uwyr ehe tī. Jerusarē ok ta ngi uhyk uwyr ehe tī. Tupāma'e pyrātāha ihī katu ehe, Jesu rehe. A'erehe ma'e ahy ixo ame'ë ta ke mukatu hũ. ¹⁸ Pe, upa jupyrātā rātā ame'ë ke amō sawa'e ta hupir werur reko. Kyha aja me'ë pe a'eta werur reko. Jesu ruwa koty a'eta mou tar katu raho. A'erehe hok pe a'eta ixo tar katu. ¹⁹ Heta te hũ ame'ë ta i'āi, a'erehe marā ka ym ixeha. A'erehe ok kupe 'ar pe upa jupyrātā rātā ame'ë ke a'eta hupir raho. (Ame'ë ok kupe ipe katu.) Pe, jupyka ke jo'ok. Ame'ë rupi upa jupyrātā rātā ame'ë ke mujy mondo. Kyha aja me'ë pe mujy mondo, tupa-ham rehe. Ngā pyter pe mou. Jesu rake mou. ²⁰ Amō ke Jesu mukatu, ame'ë rehe sawa'e ta jurujar katu. Ame'ë ke Jesu ukwa rahā, upa jupyrātā rātā ame'ë pe pandu:

—Sa'e! Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Apo nde rehe ihē py'a jywyr katu — aja Jesu ipe.

²¹ Pe, parise ta pandu pandu a'eta jupe. Moise je'ēha ke mu'e ame'ë ta namō pandu pandu a'eta jupe. Kuja:

—Mā! Amō pe Tupā jō riki pandu katu: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr katu” aja. Aja me'ë Jesu pandu rahā, katu ym riki. Awa te'e Jesu. A'erehe peme'ë riki Tupā aja jupe my. Katu ym aja — aja a'eta jupe.

²² Pe, a'eta pandu pandu a'eta jupe, ame'ë ke Jesu ukwa rahā, pandu:

—Aja ym pekwa pekwa peī. ²³ Myja me'ë riki hātā ma'eha my? Kuja my: “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr katu” aja apandu rahā, hātā te ma'eha my? (Ame'ë ke rehe usak ym awa.) Anī rahā, kuja my? “Epu'am! Ewata eho!” aja apandu rahā, hātā te ma'eha my? (Ame'ë rehe usak awa.) ²⁴ Pesarahā!

Tupā jō riki ahyha mukatu aja pekwaha. Tupā jō riki ipy'a mujywyr katu. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ke rehe mujywyr katu, aja pekwaha tī. Apo ihē tī. Ihē riki kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē, aja amujekwa ta apo. Ihē pe Tupā pandu tī: “Ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'ema'e. Ame'ē ta rehe nde py'a emujywyr katu” aja ihē pe. Pesarahā! Ame'ē ke pekwa ta apo — aja Jesu pandu.

A'erehe upa jupyrātā rātā ame'ē pe a'e pandu:

—Apandu nde pe! Epu'am! Nde kyha aja me'ē ke emupu'a! Nde rok pe ejywyr eho inamō — aja Jesu.

²⁵ Pe, heta ame'ē ta usak uī ehe rahā, pahar sawa'e pu'am. Kyha aja me'ē pe nino, ame'ē ke mupu'a. Ame'ē ke hok pe raho. Oho ixo rahā, Tupā pe pandu pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja sawa'e pandu oho ixo.

²⁶ Ame'ē rehe ngā usak rahā, pandu:

—Mā! Katu tiki! — aja.

Pe, Tupā rehe har katu ngā pandu tī:

—Mā! A'eramō marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'e katu, ame'ē ke rehe jasak katu. Mā! — aja ngā pandu.

(Arahā Jesu Tupā tī, aja ngā pe mujekwa katu.)

“Ihē namō ejur” aja

Rewi pe Jesu pandu

(Matéu 9.9-13; Mak 2.13-17)

²⁷ Ajame'ē ke ok ta ngi Jesu uhem oho. Pe, amō sawa'e rehe usak. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ke a'e. (A'erehe a'e ke jundéu awa ta putar ym ame'ē ke a'e.) Her Rewi. (Amō her: “Matéu” aja.) Tamatarer matyriha renda pe wapyk uī. Jesu pandu ipe:

—Ihē namō eho 'y — aja Rewi pe.

²⁸ A'e pu'am. Upa katu te hijar oho. Pe, Jesu namō oho.

²⁹ Hok pe jywyr rahā, Jesu pe imi'u ke Rewi moī hū. Amō heta tamatarer matyr ame'ē ta wapyk uī tī. Heta amō ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta wapyk uī tī. ³⁰ Parise ta amō ta ihī tī. Moise je'ēha ke mu'e ame'ē ta amō ta tī. Wapyk uī tī. Parise ta kotyhar ta ke a'eta. Upa ame'ē ta je'ē je'ē hū. Jesu namō jumu'e ixo ame'ē ta namō a'eta je'ē je'ē hū. Kuja a'eta pandu:

—Ma'ewā ame'ē sawa'e ta jaxer ame'ē ta namō Jesu u'u uī my? Tamatarer matyr ame'ē ta namō aja tī. U'u a'eta namō tī. Katu ym aja — aja parise ta je'ē je'ē hū.

³¹ Ame'ē ke rehe Jesu hendu rahā, pandu ngā pe:

—Ma'e ahy ixo rahā, mukatuha koty amō oho. Ahy ym rahā, mukatuha koty oho ym. (Aja apo tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ihē rehe uhyk. Ipy'a juhyk. Ame'ē ke a'eta putar, a'erehe ihē rehe uhyk. Katu jupe, ame'ē ta anī. Ihē rehe uhyk ym.) ³² Pesarahā! Sawa'e katu aja ukwa jupe ame'ē ta pe kuja ihē apandu ym: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja. Anī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, aja ukwa ame'ē ta pe kuja ihē apandu katu: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja riki — aja parise ta pe Jesu pandu.

Ma'e u'uha ke hijar ame'ē rehe har

(Matéu 9.14-17; Mak 2.18-22)

³³ Amō ta Jesu pe pandu:

—Juā namō jumu'e ixo ame'ē ta ma'e u'uha ke hijar hijar ixo. (Aja pyaiha ke mujekwa Tupā pe.) Tupā namō a'eta pandu pandu tī. Parise ta namō jumu'e ixo ame'ē ta aja tī. Ma'e u'uha ke hijar hijar tī. Ne namō jumu'e ixo ame'ē ta aja ym riki. Ma'e ke a'eta u'u katu ixo. Hijar ym. Ma'erehe my? — aja ipe.

³⁴ Jesu pandu:

—Sawa'e jumendar rahā, ngā mi'u matyr. Huryha mujā. Pe, ame'ē pe oho

ame'ë ta ma'e u'uha ke hijar ym. Sawa'e namō ixo rahā, ma'e u'uha ke hijar ym. ³⁵Ihē namō ihēma'e jumu'eha ta ixo apo, a'erehe upa ma'e u'uha ke a'eta hijar ym. Yman rahā, ihē ke amō ta pyhyk ta raho a'eta ngi. Arahā ihēma'e jumu'eha ta upa ma'e u'uha ke hijar ta. (Aja pyaiha ke mujekwa ta) — aja Jesu pandu.

³⁶Myja me'ë ymanihar ke my, ame'ë ke Jesu pandu tī:

—Kamixa ymanihar sorok rahā, kamixa pyahu mondok, ame'ë kurer ke amō mujar ym ehe. Mondok rahā, kamixa pyahu ame'ë ke mujaxer ta. Pe, ixurer ke kamixa ymanihar rehe katu ym tī. ³⁷Kawī mupupur ramō ame'ë ke hyru ymanihar te pe amō purakar ym. Ame'ë pe purakar rahā, mupupur we ixo rī. Pe, hyru ymanihar ke mupuk ta. Pe, kawī jyhen ta oho. Hyru ymanihar ke mujaxer ta tī. ³⁸Pesarahā! Kawī mupupur ramō ame'ë ke hyru katu ame'ë pe amō purakar rahā, katu ta tiki. (Aja rahā, kawī jyhen ym ta. Hyru ke upuk ym ta tī.) ³⁹Kawī iro ame'ë ke amō u'u rahā, kawī mupupur ramō ame'ë ke u'u tar ym. “Iro ame'ë ke katu te” aja pandu — aja Jesu pandu.

(Jesu mu'e rahā, myja ixoha katu aja mujekwa. Ixoha pyahu aja saka. Kawī mupupur ramō, ame'ëja saka ame'ë. Kamixa pyahu, ame'ëja saka ame'ë tī. A'erehe parise ta mu'e, aja ixoha namō marā ka ym muparaha. Hyru ymanihar, aja saka. Kamixa ymanihar, aja saka tī, aja Jesu mujekwa.)

Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rehe har

(*Matéu 12.1-8; Mak 2.23-28*)

6 Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ahúí aja me'ë ty rupi Jesu wata oho ixo, jumu'eha ta namō. Pe, ame'ë ke jumu'eha ta amō amō po'ok ixo. (Ame'ë ke ipo pe kamyrik. Aja pিরer ke ombor.

Upa ombor rahā, ame'ë ke u'u.) ²Pe, amō parise ta a'ep ixo. Ame'ë ta pandu:

—Anī. Katu ym u'uha. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, aja nema'e jumu'eha ta kamyrik rahā, katu ym. (Paraky te'e, aja saka. A'erehe katu ym.) Aja Moise je'ëha rehe panduha ihī — aja parise ta pandu.

³(Amō rehe pyrara usak ta me'ë te'e, aja Jesu mujekwa tar katu,) a'erehe a'e pandu:

—Yman Ndawi myahy te riki. Inamō ixo ame'ë ta aja tī. Myahy te tī. Ame'ë ta ma'eha ke Tupā je'ëha rehe pesak riki. ⁴Ma'e u'u ame'ë ke nixói te rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e ixo oho. Pe, mbeju a'ep ihī. Ame'ë ke u'u. Inamō ixo ame'ë ta pe me'ë tī. A'eta u'u tī. Ame'ë mbeju ke Tupā ruwa koty pa'ihu moī, ame'ëja saka. Pa'i ta jō ame'ë ke u'u katu. Amō ta u'u rahā, anī. (Ndawi ta pa'i ta ym.) A'erehe Ndawi ta u'u rahā, katu ym ta tipe. (Aja Moise je'ëha rehe hendu ym) — aja Jesu pandu.

⁵A'e pandu tī:

—Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ma'e ke amō ma'e, ame'ë ke ihē riki apandu katu. Tupā je'ëha rupi ajur ame'ë ke ko ihē. Awa ihē tī — aja parise ta pe Jesu pandu.

Ipo ke upa te'e jupu'a ame'ë ke Jesu mukatu

(*Matéu 12.9-14; Mak 3.1-6*)

⁶Amō jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ixo oho. A'ep ngā ke a'e mu'e uī. A'ep amō sawa'e ihī. Ipo ke upa te'e jupu'a ame'ë ke a'e. Ijywa katu kotyhar ipo ke upa te'e jupu'a. ⁷A'ep Moise je'ëha mu'e ame'ë ta amō ihī tī. Parise ta amō ihī tī. Jesu rehe a'eta usak katu uī. Putu'uha 'ar rahā, ma'e ahy ixo ame'ë ke Jesu mukatu ta my? Mukatu rahā, pandu ta ipe: “Mā! Katu ym nde erema'e. Putu'uha 'ar rahā, nde eremukatu. (Nde ereparaky

te'e, ame'ēja saka.) Jundéu awa ta je'ēha rehe nde erehendu ym. Katu ym aja" aja Jesu pe a'eta pandu ta. A'erehe a'eta usak katu ehe uī, Jesu rehe. ⁸ Ame'ē ta ipy'a pe ukwa ukwa uī, ame'ē ke Jesu ukwa katu. A'erehe ipo ke upa te'e jupu'a ame'ē pe pandu:

—Epu'am! Se heta ame'ē ta pyter pe ejur! — aja riki.

Sawa'e pu'am. Heta ame'ē ta pyter pe pu'am oho. ⁹ Pe, ngā pe Jesu pandu:

—Ihē pe pepandurahā! Putu'uha 'ar rahā, myja jundéu awa je'ēha mujekwa my? Myja riki katu my? Ko amō ta rehe amō pyrara usak rahā, katu my? Ko mai rahā, katu my? Ko amō ta ke jukwa rahā, katu my? Ko jukwaha ke muputu'u rahā, katu my? Myja katu my? Pepandurahā! — aja ngā pe pandu.

¹⁰ Pe, ngā rehe juramā usak. Pandu ym awa. A'erehe ipo ke upa te'e jupu'a ame'ē pe pandu:

—Nde po epirar 'y! — aja.

Ipo ke sawa'e pirar rahā, upa puku oho ipe. Imembek katu oho ipe tī. Upa katu. ¹¹ Ame'ē ke rehe usak rahā, parise ta parahy te ehe, Jesu rehe. Jundéu awa je'ēha rehe hendu ym, aja ukwaha naī, a'erehe parahy. Pandu pandu a'eta jupe:

—Myja Jesu ke japyhyk ta my? Pe, jakwaha — aja parise ta pandu pandu a'eta jupe.

Jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar

(Matéu 10.1-4; Mak 3.13-19)

¹² Amō pytun ramō rahā, wwy'ā rehe jeje te Jesu jupir oho. A'ep Tupā namō pandu pandu u'am. Aja te'e xu'em oho.

¹³ Wera rahā, jumu'eha ta ke mujy'ar. Ame'ē ta ngi har awa py mokōi sawa'e ta ke jo'ok. Ame'ē ta pe pandu:

—Pehē riki ihē amondo ta ame'ē ta ke apo 'y — aja.

¹⁴ Ame'ē ta rer kujā. Ko Simā. Amō her moī ehe. "Petu" aja her moī ehe. Ko Andere amō tī. Simā mu a'e. Tian

amō tī. Ko Juā amō tī. Tian mu a'e. Amō Siri tī. Amō Matoroméu tī. ¹⁵ Amō Matéu tī. Amō Tome tī. Amō Tian tī. Apéu ra'yr a'e. Amō Simā tī. Sero aja amō ta ipe tī. ("Sero" aja pandu rahā, jundéu awa tama'e wwy ngi huwajan ta ke a'e mujan tar katu muhem, aja mujekwa.) ¹⁶ Amō Jun tī. Tian ra'yr a'e. Ko Jun Ikario amō tī. A'e riki Jesu rehe huwajan ta ke muhyk ta werur.

Ngā ke Jesu mu'e. Ahy ixo ame'ē ta ke mukatu tī.

(Matéu 4.23-25)

¹⁷ Pe, ame'ē ta namō wwy'ā ngi wyjy oho. Wwy ipe katu ame'ē pe a'eta uhyk. Amō jumu'eha ta heta a'ep ixo tī. A'ep Jundéi wwy ngi uhyk uwyr ame'ē ta heta ixo tī. Jerusarē ok ta ngi uhyk uwyr ame'ē ta amō tī. Heta ixo tī. Tir ok ta ngi uhyk uwyr ame'ē ta amō tī. Sinō ok ta ngi uhyk uwyr ame'ē ta amō tī. Heta ixo tī. Sinō ok ta y ramūi rake ihī. Tir ok ta aja tī. Y ramūi rake ihī tī. ¹⁸ Jesu pandu ame'ē ke rehe johu ngā hendu uwyr. Ma'e ahy ixo ame'ē ta ke mukatu, ame'ē ke rehe johu ngā uhyk uwyr tī. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ta uhyk uwyr ehe tī. Ame'ē ta ke a'e mukatu tī. ¹⁹ Ima'e pyrātāha namō ngā ke mukatu hū. A'erehe upa ngā ipo ke mujar tar katu ehe. Mujar ehe rahā, upa katu oho ipe.

Huryha rehe har. Pyaiha rehe har tī.

(Matéu 5.1-12)

²⁰ Jumu'eha ta rehe Jesu usak. Pandu: —"Tupā rehe har jakwa ym jande" aja pekwa ame'ē ta mā peja pehē rury katu pe'am.

Ixotyhar ta aja pemuruwak ta. Pe, inamō pexo ta, a'erehe mā peja pehē rury katu pe'am.

²¹ Amō myahy rahā, ma'e ke u'u ta. Aja Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e tar katu te rahā, mā peja pehē rury katu

pe'am. Upa peputar ame'ë ke Tupã muwyr katu ta.

Ma'e peka'u te'eha ke pema'e, a'erehe pejixi'u apo. Ame'ë ke Tupã pe pepandu. Aja rahã, mã peja pehë rury katu ta pe'am. Pepuka ta tĩ. Tupã ipy'a jywyr ta pehë rehe, a'erehe pehë rury katu pe'am.

²²⁻²³—Mã! Pehë rury katu pehë. Ihë rehe pejurujar katu, a'erehe pehë rehe amõ ta parahy. Pehë ke putar ym tĩ. Pehë rehe juru ai ngã tĩ. “Peme'ë ta jaxer ai” aja pehë rehe har pandu naĩ tĩ. Ihë rehe pejurujar katu, a'erehe upa aja ta. Aja rahã, pehë rury katu pexo. Pehë ruryha namõ pepor pepor pexo. Pehë aja ymanihar Tupã je'eha pandu ame'ë ta tĩ. Ame'ë ta ke pehë ramüi ta mupyrara tĩ. Aja pehë ke amõ ta mupyrara ta tĩ. Anĩ. Tapijar te'e we ihë rehe pejurujar katu. Awa ihë tĩ. Tupã je'eha rupi ajur. Ywa pe pehëma'e hũ ta, a'erehe pehë rury katu pe'am.

²⁴—Apo pehëma'e hũ namõ pexo, a'erehe pehë rury katu pe'am.

Mã! I'i atu we rahã, pepyai ta. (Amõ ta rehe pekyty'ym.) A'erehe pehë ke Tupã mupyrara hũ ta.

²⁵“Ma'e ke japutar ym te apo. Upa katu te jandema'e kohi apo, a'erehe Tupã ke japutar ym” aja pepandu ame'ë ta. Mã! Tupã koty pehëma'e nixói te ta. Myahy te hũ, aja saka nixói te ta. Mã! Tupã mupyrara hũ ta pehë ke.

“Upa katu te jandema'e kohi, a'erehe Tupã ke japutar ym” aja apo pepuka puka ame'ë ta. Mã! Pepyai ta. I'i atu we rahã, pejixi'u hũ ta. Tupã mupyrara ta, a'erehe pejixi'u hũ ta.

²⁶—Yman Tupã je'eha pandu ame'ë ta ran rehe har amõ ta pandu: “Katu peme'ë ta” aja naĩ. Te'e riki. A'engi Tupã mupyrara hũ riki. A'erehe: “Mã! Katu peme'ë ta” aja pehë rehe har pandu naĩ rahã, mã pepyai pe'am. Ymanihar ta aja

Tupã mupyrara ta my tĩ — aja Jesu pandu.

Huwajan ta rehe ipy'a katu

(Matéu 5.38-48; Matéu 7.12; Ruk 23.34; At 7.60; Hom 12.17-21)

²⁷ A'e pandu tĩ:

—Ihë rehe hendu ame'ë ta pe ihë apandu katu. Pehë ruwajan ta rehe pepy'a katu. Pehë rehe parahy ame'ë ta rehe pepy'a katu tĩ. ²⁸“Mã peja pehë ke Tupã mahy” aja pandu ame'ë ta pe kuja pepandu: “Mã peja pehë rehe Tupã usak katu” aja ipe. Pehë ke mahy ame'ë ta rehe har Tupã namõ pepandu katu. (“Mã peja esak katu ehe” aja Tupã namõ pepandu.) ²⁹Nde ruwa amõ nupã rahã, aja emujywyr ym ipe tĩ. Mã peja nde ruwa wajar a'e nupã tĩ. Nema'e kamixa ke amõ raho rahã, mã peja nema'e xirur raho tĩ. ³⁰“Nema'e aputar” aja nde pe amõ pandu rahã, ame'ë ke eme'ë ipe. Nema'e ke amõ pyhyk rahã, ame'ë mujywyrriha ke epandu ym ipe. ³¹Pehë pe ma'e ke amõ ta ma'ema'e katu, ame'ë ke peputar. Aja pemujywyr ipe tĩ. Katu ame'ë ke pema'ema'e ngã pe tĩ.

³²⁻³⁵—Pehë rehe ipy'a katu ame'ë ta rehe jõ pepy'a katu rahã: “Mã! Peme'ë katu ame'ë ke” aja pehë rehe har Tupã pandu ym. Pesarahã! Jaxer ame'ë ta aja tĩ. Ipy'a katu ehe ame'ë ta rehe jõ ipy'a katu tĩ. (Mã! Pehë ruwajan ta rehe pepy'a katu ta me'ë te'e tĩ.)

—Pe, pehë pe ma'e katu ame'ë ke ma'e. Ame'ë ta rehe jõ pepy'a katu rahã! “Mã! Peme'ë katu ame'ë ke” aja pehë rehe har Tupã pandu ym tĩ. Pesarahã! Jaxer ame'ë ta aja tĩ. Ma'e katu ame'ë ke ma'e katu. Ame'ë ta rehe jõ ipy'a katu tĩ. (Mã! Pehë ruwajan ta rehe pepy'a katu ta me'ë te'e tĩ.)

—Amõ ta pe tamatarer pemupyta rahã, ame'ë ke pehë pe mujywyr ta, aja pekwa. A'erehe ame'ë ta pe pemupyta katu. Aja rahã: “Mã! Peme'ë katu ame'ë

ke” aja pehē rehe har Tupā pandu ym. Pesarahā! Jaxer ame'ē ta aja tī. Aja mupyta tī. Juja katu te mujywyr tī, aja ukwa. Aja ym pehē! (Pehē ruwajan rehe pepy'a katu.) Ame'ē ta rehe pesak katu tī. Tamatarer ke pemupyta katu. Mujy-wyriha ke peputar ym pexo. Aja rahā Tupā koty nema'e heta te hū ta. “Tupā ra'yr ta” aja ta pexo. Tupā riki ywate-har te ke a'e. Upa ngā rehe katu ame'ē ke a'e ma'ema'e. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pandu ym ame'ē ta rehe a'e usak katu tī. Jaxer ame'ē ta rehe aja tī. Usak katu tī. Upa ngā rehe aja tī. Usak katu tī. Aja Tupā. ³⁶ Pehē rehe pehē pái keruhū pyrara usak. Aja amō ta rehe pepyrara pesak tī — aja Jesu pandu.

“Katu ym nde” aja amō rehe har epandu ym

(*Matéu 7.1-5; Hom 2.1-3*)

³⁷ A'e pandu tī:

—Amō ta rehe har kuja ym pepandu: “Peme'ē ta katu ym” aja. Aja pepandu rahā, aja juja katu te pehē rehe har Tupā pandu ta tī. A'erehe aja ym pepandu. Kuja amō ta rehe har kapitā pe pepandu ym: “Peme'ē riki katu ym. A'erehe emahy” aja pepandu ym. Pepandu ym rahā, aja pehē rehe har Tupā pandu ym ta tī. “Katu ym pehē” aja a'e pandu ym ta tī.

—Amō rehe peparahy rahā, pehē py'a pemujywyr katu ehe. Aja rahā, pehē katu ym rahā, pehē rehe Tupā ipy'a jywyr katu ta tī.

³⁸—Amō ta pe ma'e ke peme'ē katu. Aja rahā, pehē pe ma'e ke Tupā me'ē katu ta tī. Tyryhem aja pehē pe muwyr ta. Jetehar te ke! I'ar koty te we muwyr ta, pehē pe. Myja me'ē amō ta pe ma'e ke pema'e, aja juja katu te pehē pe Tupā ma'e ta tī — aja Jesu pandu.

³⁹ Myja me'ē eha ym te ame'ē my, ame'ē ke jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Mokōi eha ym te ame'ē ta ixo rahā, marā ka ym jumokōi wataha. Ipo rehe a'eta jupyhyk wata oho rahā, janam ha pe te'e mokōi oho ta. (Aja eha ym te aja ym pehē tī. Jetehar te ke pejumu'e katu rahā, ame'ē ke amō ta pe pemu'e katu ta. Janam ha aja pejawy ym ta.) ⁴⁰ Jumu'eha riki mu'eha aja ym. Mu'eha 'ar koty te we ukwa ym. Pe, upa katu te jumu'e rahā, mu'eha aja a'e tī. Ukwa katu ta tī.

⁴¹—Ne mu reha ke myra kurer mupuk, ame'ē rehe nde eresak. (Aja rahā, ta'yr mi ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e.) Mā peja ame'ē rehe har ekwa ekwa ym exo. Nde reha rehe myra keruhū mupuk riki. (Aja rahā, mäte hū nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Katu ym aja.) Mā peja ame'ē rehe har ekwa ekwa py exo.

⁴²—Kuja ne mu pe epandu my: “Éi! Sa'e! Nde reha ngi myra kurer ke ihē ajo'ok ta” aja. (Aja rahā, kuja riki: “Ta'yr mi ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Ame'ē ke mā peja ehijar” aja nde erepandu.) Mā! Nde eresak ym my? Nde reha rehe myra keruhū ihī. (Aja rahā, mäte hū nde ereka'u te'eha ke nde erema'e.)

—Mā! Mokōi nde erekwaha namō nde erexo. Nde reha ngi myra keruhū ke ejujo'ok py. (Aja rahā, mäte hū nde ereka'u te'eha nde erema'ema'eha ke nde erehijar katu py.) Aja rahā, upa ma'e ke nde eresak katu ta. Pe, nde mu reha ngi myra kurer ta'yr mi nde erejo'ok katu ta. (Aja rahā, nde mu pe nde erepandu: “Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke ehijar” aja nde erepandu katu) — aja Jesu pandu.

I'a rehe har

(*Matéu 7.16-20; Matéu 12.33-35*)

⁴³ A'e pandu tī:

—Ma'eywa'y hury katu rahā, i'a katu riki. Pe, ma'eywa'y hury ym rahā, i'a ym.

⁴⁴ I'a katu rahã, ma'eywa'y rehe har amõ ukwa katu ta. (Ma'eywa'y hury katu, aja ukwa katu ta.) Pesarahã! Juruwe'y ngi akaju ke amõ po'ok ym te. Japekã'y ngi waja ke amõ po'ok ym te tĩ. ⁴⁵ Aja amõ tĩ. I'a aja amõ rehe har amõ ta ukwa katu tĩ. Katu ame'ẽ ke amõ ma'ema'e rahã, sawa'e katu ame'ẽ ke a'e, aja amõ ta ukwa. (I'a katu, ame'ẽja saka.) Jaxer ame'ẽ ke amõ ma'e rahã, sawa'e katu ym ame'ẽ ke a'e, aja amõ ta ukwa. (I'a ym, ame'ẽja saka.) Ipy'a pe ukwa ukwa ixo, ame'ẽ ke amõ pandu. A'erehe i'a ym aja: "Katu ym a'e" aja ehe har ukwa katu awa — aja Jesu pandu.

Ok mujãha rehe har

(Matéu 7.24-27)

⁴⁶ A'e pandu tĩ:

—Ihẽ pe nde erepandu: "Éi! Sawa'e! Nde katu!" aja. Mã! Aja panduha jõ. Anĩ. Ihẽ apandu ame'ẽ ke rehe nde erehendu ym rahã, katu ym aja. ⁴⁷ Ihẽ rehe amõ uhyk. Pe, ihẽ je'ẽha rehe amõ hendu katu. Pe, aja ma'ema'e. Esarahã! Ehe har ihẽ amujekwa ta pehẽ pe. ⁴⁸ Ok ke mujã a'e. Kuja y rake mujã. Ywykwar ypykũi katu. Itahu rehe uhyk oho. Ame'ẽ 'ar pe ok pyter ke jytyka. Ok pyter ke hãtã jytyka. Pe, y tiha rahã, ok ke u'ar ym. Ok pyter hãtã jytyka, a'erehe y ombor ym.

⁴⁹—Amõ anĩ. Ihẽ je'ẽha rehe amõ hendu tipe. Pe, aja a'e ma'e ym. Ame'ẽ riki amõ koty ok ke mujã. Kuja, y rake mujã tĩ. Ok pyter ke hãtã ym jytyka. Pe, y tiha rahã, upa munde raho. Pahar ok ke y ombor oho. Tũ! Mã! Tyapu hũ! — aja Jesu pandu.

Homa awama'e miasu ke Jesu mukatu

(Matéu 8.5-13)

7 Upa aja me'ẽ ngã pe Jesu pandu rahã, a'engi oho. Kapana'ũ ok ta pe oho. ² A'ep amõ sawa'e ixo. Homa awa ke a'e. (Jundéu awa ym a'e.) Sonda tama'e

kapitã ke a'e tĩ. Ima'e miasu ahy ixo. Ame'ẽ riki amõ miasu 'ar koty te we katu ame'ẽ ke ipe. Manõ tate a'e. ³ Pe, Jesu uwyriha rehe har kapitã ukwa rahã, jundéu awa tamũi ta ke ixoty a'e mondo. Tamũi ta pe pandu:

—"Ihẽma'e miasu ke emukatu ejur. Pahar ejur" aja Jesu pe peme'u peho — aja tamũi ta pe kapitã pandu.

A'erehe tamũi ta oho. ⁴ Jesu rehe uhyk rahã, pandu ipe:

—Sa'e! Kapitã panduha ke nde erema'e rahã, katu ta tiki. ⁵ Jundéu awa ta rehe a'e ipy'a katu. Jandema'e jy'ariha renda ke a'e riki mujã tĩ — aja Jesu pe.

⁶ Tamũi ta pandu, a'erehe a'eta namõ Jesu oho. Kapitã rok pe uhyk tate rahã, ixoty ehe katu ame'ẽ ta ke kapitã mondo tĩ. Kapitã je'ẽha ke a'eta raho. Kuja Jesu pe kapitã rehe katu ame'ẽ ta pandu oho:

—Sa'e! Ehendurahã! Kuja kapitã pandu: "Ihẽ rok pe nde erexe rahã, ihẽ ruxĩ riki. Amõ awa ihẽ. Nde aja jundéu awa ym ihẽ tĩ. ⁷ A'erehe nde koty ihẽ atu aho ym tĩ. Esarahã! Epandu jõ! Pe, ihẽma'e miasu katu ta oho. ⁸ Akwa katu ihẽ. Ihẽma'e kapitã je'ẽha rehe ihẽ ahendu katu tĩ. Pe, ihẽ je'ẽha rehe amõ sonda ta hendu katu tĩ. Amõ pe ihẽ apandu: 'Eho!' aja. Pe, pahar a'e oho. Amõ pe ihẽ apandu: 'Ejur se!' aja. Pe, pahar a'e uwyr. Ihẽma'e miasu pe ihẽ apandu: 'Eparaky eho!' aja. Pe, a'e paraky oho. A'erehe paite nde erepandu rahã, se ihẽma'e miasu katu ta, aja akwa katu" — aja Jesu pe pandu.

⁹ Ame'ẽ ke Jesu hendu rahã: "Mã! Katu tiki!" aja ukwa. Uwak rahã, haikwer rupi uwyr ame'ẽ ta pe pandu:

—Mã! Sonda tama'e kapitã jurujar katu te ihẽ rehe. Ihẽ apandu pehẽ pe. Aja jundéu awa ta jurujar ym ihẽ rehe. Amõ ywy pe nixói. Jundéu awa tama'e ywy pe nixói tĩ. A'eramõ akwa — aja Jesu pandu.

Arahā mukatuha ke pandu. Pe, kapitāma'e miasu katu oho. ¹⁰Sonda tama'e kapitā rok pe ehe katu ame'ē ta jō jywyr oho rahā, kapitāma'e miasu katu aja a'eta usak.

**Ixawa'e manō ame'ē
memyr ke Jesu mukwera**

¹¹Ku'ē rahā har pe we Naī ok ta pe Jesu oho. Inamō jumu'e ixo ame'ē ta oho tī. Inamō heta ngā oho tī. ¹²Ok ta kurar rukwen rehe uhyk tate rahā, ok ta ngi heta uhem uwyr ixo. Manō ame'ē ke jy-tym ta raho reko tī. Ixawa'e manō ame'ē membyr ke a'e. Peteihar ke a'e. Heta ok ta pe har ta kūjā namō uwyr ixo. ¹³Usak ehe rahā, pyrara Jesu usak ehe, ixawa'e manō ame'ē ke rehe. Pandu ipe:

—Ejixi'u ym! — aja kūjā pe.

¹⁴Pe, kaixā koty oho. Ipo ke mujar ehe rahā, sawa'e ta hupir raho ame'ē ta pyta. Pe, Jesu pandu:

—Sa'e! Ihē apandu nde pe: “Epu'am!” — aja riki.

¹⁵Pahar manō ame'ē ke wapyk tī. Kwera katu uī. Pandu pandu a'e tī. Imāi pe Jesu pandu:

—Ko ne membyr. Kwera katu tī — aja ipe.

¹⁶(Pyrātā te ame'ē ke kohī, aja ngā ukwa.) A'erehe Tupā rehe har katu ngā pandu tī.

—Mā! Katu tiki! Tupā je'ēha ke pandu ame'ē ke jande namō ixo apo! Katu te ame'ē ke a'e. Ima'e awa ta ke Tupā muhā katu uwyr, jundéu awa ta ke — aja ngā pandu.

¹⁷Pe, Jesu rehe har ngā pandu pandu oho. Jundéi ywy rupi pandu oho. Hake ywy ihī ame'ē rupi pandu oho tī. “Ngā ke Jesu mukatu” aja riki pandu oho ngā.

**Jesu koty sawa'e ta ke Juā
mujahukiha mondo**

(Matéu 11.2-19)

¹⁸Upa ame'ē mukatuha rehe har Juā pe inamō jumu'e ixo ame'ē ta pandu tī. Arahā kyndaha pe Juā ixo. Pe, inamō jumu'e ixo ame'ē ta ngi har mokōihar pe jō Juā pandu.

—Pejur! Pesarahā! ¹⁹Sawa'e te pe ma'e ke peme'u peho. Kuja: “Amō sawa'e uwyr ta' aja ihē apandu. Nde riki ame'ē ke my? Ame'ē ym rahā, amō sawa'e rehe jaharō ta my?” aja peme'u peho — aja Juā pandu mokōihar pe.

²⁰Pe, Jesu koty mokōihar ta oho. Uhyk ehe rahā, pandu ipe:

—Nde koty jande ke Juā mujahukiha muwyr. A'e pandu nde pe: “Amō sawa'e uwyr ta” aja a'e pandu. Nde riki ame'ē ke my? Anī rahā, amō sawa'e rehe jaharō ta my? — aja Juā muwyr ame'ē ta pandu ipe.

²¹Anī. Jesu pandu ym. Kuja a'e ma'ema'eha mujesak. Kuja. Arahā heta ahy ixo ame'ē ta ke mukatu hū. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ta ke mukatu hū tī. Eha ym te ame'ē ta ke mukatu hū tī. ²²Pe, Juā muwyr ame'ē ta pe pandu:

—Juā koty pejywyr peho. Pesak ramō ame'ē ke upa pepandu ipe. Pehendu ame'ē ke upa pepandu ipe tī. Kuja. Eha ym te ame'ē ke apo ma'e ke usak katu tī. Wata ym te ame'ē ke apo wata katu tī. Pereran ma'e u'u hū ame'ē ta ke apo upa ka'ē oho ipe tī. Ma'e hendu ym te ame'ē ta ke apo ma'e hendu katu tī. Manō ame'ē ta ke kwera katu tī. Pyrara ixo ame'ē ta pe myrandu katu ke amō ta pandu raho tī. A'erehe hury katu ixo apo 'y. ²³Pe, ihē rehe jurujar katuha ke hijar ym rahā, hury katu a'e ixo. Aja Juā pe pepandu peho — aja Jesu pandu.

—Hā! Japandu ta jaho kŷ — aja sawa'e ta.

(Ahy ixo ame'e ta ke Jesu mukatu. Manō ame'e ta ke mukwera katu tī. Aja rahā, a'e riki Kirisutu, kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'e ke a'e, aja mujekwa katu.)

²⁴ Juā muwyr ame'e ta jywyr oho rahā, Juā rehe har Jesu pandu ngā pe:

—Amukwehe te awa nixói te ame'e pe Juā rehe pesak peho rahā, ma'e pesak peho my? Sawa'e pitu te'e ame'e ke rehe pesak peho my? Anī. Aja ym Juā. (Pyrātā a'e. Pahar amō koty koty ukwaha ke mondo ym a'e.) ²⁵ Ima'e mundeha katu te ame'e ke namō ixo, ame'e sawa'e rehe pesak peho my? Anī. Aja ym tī. Pesarahā! Aja mundeha katu te ame'e ke namō ixo ame'e ta kapitā keruhū rok pe ixo. Ma'e katu te ame'e ke namō jō ixo ame'e ta a'ep ixo tī. Kapitā keruhū rok pe ixo tī. (Juāma'e aja ym. Ima'e mundeha katu te ame'e namō a'e ixo ym.) ²⁶ Ihē pe pepandu! Awa rehe pesak peho my? Tupā je'ēha pandu ame'e ke rehe pesak peho my? A'e tiki. Pesarahā! Apandu katu pehē pe. Ymanihar te Tupā je'ēha pandu ame'e ta 'ar koty te we Juā riki Tupā je'ēha pandu ame'e ke a'e. (A'erehe Juā rehe pehendu katu ta me'e te'e.) ²⁷ Ta'yr rehe har kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja Tupā pandu:

“Ne ndutar koty myrandu raho ame'e ke ko ihē amondo py.

Nde ereho tate rahā, ngā py'a ke ihē koty a'e muruwak ta mondo” aja panduha ihī. (Ame'e mondo py ame'e ke Juā.)

²⁸—Apandu pehē pe. Upa katu te sawa'e ta 'ar koty te we Juā katuha ke. Pe, amō ixo. Apo myrandu katu pandu oho ame'e ta Juā 'ar koty te we katuha. Myrandu ke ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'e ta pandu pandu. Juā pandu, a'e riki ymanihar ta 'ar koty te we katu. Apo anī. Ihēma'e jumu'eha ta myrandu katu ke pandu. Ame'e ta Juā 'ar koty te we katuha. Ihēma'e jumu'eha ta

ma'e ukwa ym ame'e ta ke, aja pekwhaha naī. Anī. Ame'e ta katu te, aja Tupā ukwa katu — aja ngā pe Jesu pandu.

²⁹ Jesu rehe heta ngā hendu. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'e ta hendu ehe tī. Amukwehe te Juā mujahuk ame'e ta ke a'eta. (Ame'e ta jaxer te, aja amō ta ukwaha.) Ame'e ta Tupā je'ēha rehe hendu katu. “Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Tupā koty pehē py'a pemuruwak” ame'e Tupā je'ēha rehe hendu katu. A'erehe Juā mujahuk. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke hijar aja mujekwa.) ³⁰ Parise ta anī. Putar ym. Ame'e ta pandu: “Jande ke Juā mujahuk ame'e ke japutar ym. Tupā mujekwa ame'e ke rehe jahendu tar ym tī” aja riki. Moise je'ēha mu'e ame'e ta aja tī. Tupā mujekwa ame'e ke rehe hendu tar ym tī.

³¹ Jesu pandu tī:

—Myja me'e ihē ke putar ym ame'e ta my? Kuja nahā my? ³² Ame'e ta riki kurumī ra'yr ta aja saka. Kūjātāi ta aja tī. Jumusaráiha ke a'eta mujā. Muhepyha renda pe wapyk. Pe, wajar ta pandu: “Huryha rehe jande jajyngar tipe. Pepurahái ym. Pyaiha rehe jajyngar tipe. Pejixi'u ym tī” aja wajar ta pe pandu.

³³—Aja apo jundéu awa ta ixo ame'e ta tī. Juā mujahukiha uwyr rahā, ma'e u'uha ke a'e hijar. (Aja pyaiha ke mujekwa.) Kawī ke u'u ym te tī. Pe, ehe har pepandu: “Ipy'a rehe ājā ihī ame'e ke a'e. Katu ym a'e” aja pandu naī. (Pehē rury ym ehe. Wajar ihī, ame'ēja saka pehē tī.)

³⁴—Pesarahā! Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Juā aja ym ihē. Upa ma'e ke ihē a'u. Kawī a'u we tī. Pe, ihē rehe har pepandu: “Pesarahā! Ma'e u'u hū ame'e ke a'e. Kawī ngi ka'u ame'e ke a'e” aja ihē rehe pandu naī. Katu ym aja. “Jaxer ai ame'e ta rehe katu ame'e ke a'e. Homa awa tama'e kapitā keruhū rehe tamatarer matyr ame'e ta rehe katu ame'e ke a'e tī. Katu ym aja” aja riki

ihē rehe har pandu nāi tī. Tupā muwyr ame'ē ke ihē, aja a'eta putar ym. Jundéu awa ta hury ym ihē rehe. (Jumusaráiha wajar saka.)

³⁵ —Pesarahā! Tupā koty ipy'a ke amō muruwak rahā, Tupā riki upa ma'e ke ukwa katu, aja a'e ukwa katu — aja Jesu pandu.

(Aja rahā, kuja riki. Juā ke Tupā muwyr. Juā ma'ema'eha katu, aja Tupā ukwa. Jesu ke Tupā muwyr tī. Pe, Jesu ma'ema'eha katu, aja Tupā ukwa tī. Aja Tupā kotyhar ta ukwa katu tī, aja mujekwa.)

Parise rok pe Jesu oho

³⁶ Jesu pe parise pandu:

—Ihē rok pe e'u ejur — aja ipe.

Pe, hok pe inamō uhyk rahā, wapyk. Ma'e ke u'u uī. ³⁷ Ame'ē ok ta pe amō kūjā ixo. Kūjā ixo te'e ame'ē ke a'e. Parise rok pe ma'e ke Jesu u'u uī, aja hendu. A'erehe ixoty oho. Ma'e piheha ke raho. Ita parasuku pe ihī, ame'ē ke raho. ³⁸ Pe, Jesu py rake wapyk uī. Jixi'u uī tī. Aja ipy ke makym. Pe, i'a puku ame'ē pe ipy ke muxikā rahā, ipy ke juru pe pyter pyter tī. (Aja ipy'a moī moī ehe.) Pe, ma'e piheha ke jyhen ehe. ³⁹ Ame'ē rehe parise usak. Hok pe Jesu ke muhyk ame'ē ke a'e. Her Simā. A'e jupandu jupe uī:

—Peme'ē sawa'e Tupā je'ēha pandu ame'ē ke rahā, kūjā rehe har ukwa ta tipe. Ipy ke pyhyk pyhyk, ame'ē rehe har ukwa ta tipe. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē kūjā ke a'e, aja a'e ukwa ta tipe — aja Jesu rehe har Simā jupandu jupe uī.

⁴⁰ Ame'ē ke Jesu ukwa, a'erehe pandu:

—Simā! Ma'e ke ihē apandu ta nde pe — aja.

Simā pandu:

—Ere! Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Epan-durahā! — aja ipe.

⁴¹ Pe, kuja Jesu pandu ipe:

—Ko mokōi sawa'e ta ixo. Tamatarer jar ngi tamatarer ke ame'ē ta pyhyk. Pe-teī sawa'e heta te hū pyhyk. Amō heta ym pyhyk. ⁴² Pe, ijar pe marā ka ym mujwyriha. A'erehe mokōi sawa'e ta pe ijar pandu: “Ere! Katu apo 'y. Tamatarer pe-mujwyrym ta me'ē te'e. Upa ihē aharái apo 'y” aja. Aja rahā, mokōi sawa'e ta ngi har myja me'ē sawa'e riki ijar rehe ipy'a katu te my? — aja Jesu Simā pe.

⁴³ Simā pandu:

—Tamatarer heta te hū pyhyk, ame'ē riki ipy'a katu te. Tamatarer mujwyriha ijar harái, a'erehe ipy'a katu te, aja nahā my — aja ipe.

Jesu pandu:

—A'e tŷ. Nde erepandu katu — aja.

⁴⁴ Simā pe pandu we rahā, kūjā koty uwak.

—Simā! Kome'ē kūjā rehe esarahā! Ko nde rok pe ihē ajur rahā, y ke nde eremoī ym. Ihē py kutukiha ke. (Aja jundéu awa ma'eha ke.) Kome'ē kūjā anī. Ihē py ke kutuk. Eha rykwer pe kutuk. Pe, i'a pe muxikā tī. ⁴⁵ Ahyk rahā, ihē rehe nde erejuman ym tī. “Ko nde erejur katu” aja nde erepandu ym. Kome'ē kūjā anī. Ihē ahyk rahā, ihē py ke pyter pyter. Putu'u ym a'e. Aja ipy'a katuha mujekwa. ⁴⁶ Ihē ākā rehe ma'e ka pihe katu ame'ē ke nde erejyhen ym. (Aja nde rury katuha ke nde eremujekwa ym.) Kūjā anī. Ihē py rehe ma'e piheha ke jyhen. Aja ipy'a katuha mujekwa. ⁴⁷ A'erehe ihē apandu nde pe. Ihē rehe ipy'a katu te ha ke kūjā mujekwa. (Aja rahā, Tupā koty ipy'a muruwak aja mujekwa.) A'erehe Tupā ipy'a jywyr ehe. Ma'e ka'u te'eha ke kūjā ma'ema'e. Tupā ipy'a jywyr ehe. Ta'yr mi ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, Tupā ipy'a jywyr ehe. Ta'yr mi ma'e. A'erehe ta'yr mi ipy'a katuha amō mujekwa tī — aja Simā pe pandu.

⁴⁸ Pe, kūjā pe Jesu pandu:

—Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Nde rehe ihē py'a jywyr — aja ipe.

⁴⁹ Myrape 'ar pe amō ta wapyk uī. Ame'ē ta jupandu a'eta jupe uī:

—Mā! Awa ko my? Esarahā! Amō ke rehe ipy'a jywyr ame'ē ke a'e. Tupā a'e my tī — aja jupandu a'eta jupe uī.

⁵⁰ Pe, kūjā pe Jesu pandu:

—Ihē rehe nde ererurur katu, a'erehe nde ke Tupā muhā katu. Ererahā! Eho katu — aja ipe.

Jesu namō kūjā ta oho

8 Ku'ē rahā har pe we amō amō ok ta rupi Jesu ohoho ixo. Awa renda rupi ohoho ixo tī. “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemuruwak. A'e putar aja pex-oha pyahu aja pexo katu. Aja rahā: ‘Ihē kotyhar ta ke pehē’ aja a'e pandu ta” ame'ē myrandu katu ke pandu pandu oho ixo. Jumu'eha ta inamō oho tī, awa py mokōi ame'ē ta ke. ² Inamō kūjā ta oho tī. Amukwehe amō kūjā ta py'a ngi ājā ke Jesu muhem mondo. Ame'ē kūjā ta oho inamō tī. Amukwehe amō ma'e ahy ixo ame'ē ta ke mukatu tī. Ame'ē kūjā ta oho inamō tī. Ko Mari Mandare oho inamō tī. Amukwehe te awa po wajar mokōi ājā ta ke Jesu muhem mondo ingi. ³ Ko Joa oho inamō tī. Ku rakehar ke a'e. Ku riki Ero rok pe ma'e ke ma'ema'e ixo ame'ē ke a'e. Ko Susā oho inamō tī. Ko amō kūjā ta heta oho inamō tī. Upa ame'ē ta ma'e ke me'ē katu, Jesu ta pe. Ima'e tamatarer ke me'ē. Ame'ē namō ma'e ke johu jo'ok jo'ok ngā pe.

Ma'e ra'ī muhāi me'ē rehe har

(Matéu 13.1-9; Mak 4.1-9)

⁴ Heta ngā ixoty jy'ar uwyr. Amō amō ok ta ngi jy'ar uwyr ixoty. Ame'ē ta pe myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke Jesu pandu:

⁵ —Ma'e ra'ī ke amō sawa'e muhāi oho. Kupixa pe ma'e ra'ī muhāi rahā, awa rape rupi amō ha'ī u'ar. A'ep amō ta pyrū ehe. Ma'ewyra ta u'u amō tī. ⁶ Amō ma'e ra'ī ita ty rupi u'ar. Ame'ē hywōi rahā, te'e manō. Ita ty rupi y nixōi, a'erehe te'e manō. ⁷ Amō ma'e ra'ī juruwe ty rupi u'ar. Juruwe namō hywōi. Pe, juruwe tiha py oho, a'erehe ma'e ra'ī hywōi rahā, hury ym. A'erehe i'a ym. ⁸ Amō ma'e ra'ī ywy katu ame'ē rehe u'ar. A'ep hury katu. I'a hū tī. Hymbo rehe heta te hū i'a ihī. Sē (100) aja hetaha. Aja hymbo pame katu te i'a ihī — aja Jesu pandu.

A'e pandu tī:

—Pesarahā! Pekwa tar katu rahā, ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e! — aja ngā pe Jesu pandu.

Myja me'ē ma'e ke my ame'ē rehe har

(Matéu 13.10-17; Mak 4.10-12)

⁹ I'i we myja me'ē ma'e ke my, ame'ē rehe har jumu'eha ta pandu:

—Ma'e ame'ē my? — aja Jesu pe.

¹⁰ Pe, a'e pandu:

—Apo amō kotyhar Tupā mujekwa. Pyahu ame'ē ke. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak ame'ē ke a'e putar katu. “Ihēma'e a'e” aja a'e pandu. “Ame'ē ke nema'e jumu'eha ta pe emujekwa” aja Tupā ihē pe pandu. Amō ta pe anī. Amujekwa ym ta. A'erehe myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke apandu pandu. Aja rahā, amō usak usak tipe. Anī. Ukwa ym te ame'ē rehe har. Amō hendu hendu tipe. Anī. Ukwa ym te tī — aja Jesu pandu.

Myja me'ē ma'e ra'ī my, ame'ē ke Jesu mujekwa

(Matéu 13.18-23; Mak 4.13-20)

¹¹ A'e pandu tī:

—Myja me'ē ma'e ra'ī my, ame'ē rehe har amujekwa ta apo 'y. Ma'e ra'ī riki Tupā je'ēha aja saka. ¹² Ma'e ra'ī awa rape rupi u'ar. Ame'ē riki Tupā je'ēha rehe amō ta hendu tipe. Pe, ame'ē ta rehe

Satana uhyk ta. (Ājā ramūi a'e. Ma'ewyra u'u uwyr, ame'ēja saka.) Pe, Tupā je'ēha ke upa mukanim a'eta ngi. Aja rahā, Tupā rehe jurujar ym. Pe, ame'ē ke Tupā muhā ym.

¹³—Ma'e raī ita ty rupi u'ar. Ame'ē riki Tupā je'ēha rehe huryha namō hendu katu tipe tī. (Pahar hywōi, ame'ēja saka.) Anī. Pyta katu ym. Heta ym jahy rahā, jurujar katu we rī. Pe, Tupā rehe jurujar katu, a'erehe amō ta putar ym. Mahy riki tī. A'erehe jurujar katuha ke hijar. (Warahy upa jukwa, ame'ēja saka.)

¹⁴—Ma'e raī juruwe ty rupi u'ar. Ame'ē riki Tupā je'ēha rehe hendu tipe tī. Pe, ixoha rehe har a'eta jumupyai ixo, a'erehe Tupā je'ēha harāi. Upa ipy'a ngi mukanim. Tamatarer hū pyhykiha rehe jō ukwa ukwa ixo, a'erehe Tupā je'ēha harāi tī. Jumuhuryha rehe jō ukwa ukwa ixo tī, a'erehe Tupā je'ēha harāi tī. Upa mukanim ingi tī. A'erehe Tupā rehe har ukwa tar ym. A'erehe ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ym. (I'a ym, ame'ēja saka.)

¹⁵—Ma'e raī ywy katu ame'ē rehe u'ar. Ame'ē riki Tupā je'ēha rehe hendu katu tī. Ipy'a pe ihī katu. Hendu katu te ehe tī. Amō koty uwak ym oho, a'erehe ma'e katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. (I'a heta hū, ame'ēja saka) — aja Jesu pandu.

Araparin rehe har

(Mak 4.21-25)

¹⁶ A'e pandu tī:

—Araparin amō hany rahā, pander pe jupyk ym. Myrape wyr pe moī ym tī. Anī. Ywate pukwar. Aja rahā, ok pe ngā ixo rahā, wera katu ipe. Wera katu, aja Tupā rehe har ukwa ta. ¹⁷Ihē amu'e ame'ē ke ame'ēja saka. Apo mukanim, ame'ēja saka. I'I atu rahā, upa mujekwa ta ngā pe. Wera katu, ame'ēja saka. Apo jupyk, ame'ēja saka. I'i atu rahā, upa pirar ta, ame'ēja saka. (Aja rahā, juehe har Tupā mujekwa ta ngā pe. Wera katu, ame'ēja saka.)

¹⁸—Pesarahā! Ma'e pehendu ame'ē ke pekwa katu pexo. Tupā rehe har ukwa tar katu. Aja rahā, ame'ē pe amō we Tupā mujekwa ta. Ta'yr te mi ukwa, aja amō ta ukwaha naī. Anī. Ame'ē ke upa katu te Tupā mukanim ta ingi. Aja rahā, ukwa ym te ta — aja jumu'eha ta pe Jesu mujekwa.

Jesu māi ta rehe har

(Matéu 12.46-50; Mak 3.31-35)

¹⁹ Jesu māi ixoty oho. Imu ta oho ixoty tī. Hake uhyk ym ehe. Heta te hū ngā, a'erehe marā ka ym uhykiha ehe. ²⁰ Pe, amō pandu oho ipe:

—Soroka pe ne māi ixo. Ne mu ta amō tī. Ne namō pandu tar katu — aja Jesu pe.

²¹ Pe, heta ame'ē ta pe Jesu pandu:

—Tupā je'ēha rehe hendu, pe, pandu: “Katu. Tupā je'ēha mujekwa, aja ihē ama'ema'e ta” aja. Aja pandu ame'ē ta ihē māi aja tī. Ihē mu ta aja tī — aja ngā pe pandu.

Ywytu keruhū ke Jesu muputu'u

(Matéu 8.23-27; Mak 4.35-41)

²² Amō wera rahā, jarusu keruhū pe Jesu opor oho. Jumu'eha ta opor oho tī. Ame'ē ta pe pandu:

—Ypa ruwāi koty jaha jaho — aja Jesu.

Pe, sosok mondo. ²³ Pe, aha oho ixo rahā, Jesu ukwer oup. Pe, pahar ywytu keruhū uhyk ehe. Ypa rupi peju hū. Jarusu keruhū pe y ke oho rāi. Tate jere oho. ²⁴ Pe, Jesu ke jumu'eha ta mupak oho. Pandu ipe:

—Sa'e! Jande jajere tate jaho — aja Jesu pe.

Pe, pu'am rahā, ywytu keruhū pe Jesu pandu:

—Mā peja ym! Eputu'u katu ihē pe — aja.

Pahar ywytu keruhū putu'u! Y kotok keruhū pe pandu tī:

—Mā peja ym! Ewapyk katu — aja.

Pahar y kotok keruhū wapyk katu te uī tī. ²⁵Pe, jumu'eha ta pe pandu:

—Mā! Pehē namō ihē axo. Ihē rehe pe-jurujar ym. Katu ym aja — aja Jesu.

A'eta mukahem riki. Kyje tī. Jupandu a'eta jupe:

—Mā! Katu tiki! Pyrātā te ame'ē ke kohī. Je'ēha rehe wytytu keruhū hendu katu! Y kotok keruhū aja tī. Hendu katu ehe tī. Mā! Myja me'ē sawa'e ko my? — aja a'eta jupe.

Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ke Jesu mukatu

(Matéu 8.28-34; Mak 5.1-20)

²⁶Pe, ypa ruwái rehe Jesu ta aha oho, jarusu keruhū pe. Jera ywy koty oho. Ame'ē ywy Ngariréi ywy kupe koty ihī.

²⁷Pe, jarusu keruhū ngi Jesu uhem oho rahā, amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Ok ta pe har ame'ē ke a'e kwe. Ipy'a rehe ājā ihī ame'ē ke a'e tī. Yman jawe te'e ixo rī, a'erehe hok pe pyta ym te. Kangwerupa rupi ixo ame'ē ke a'e. Itakwar rupi kangwerupa ihī. ²⁸⁻²⁹Pe, ājā ihī katu ehe rahā, awa nixói te ame'ē pe sawa'e ke mujan mujan mondo. Sawa'e ke amō ta pukwar kwe. Ita tupaham pe ipo apyr pukwar. Ipyta ke pukwar tī. Anī. Ten! Aja ame'ē ke upa te'e mohok. Pe, awa nixói te ame'ē pe ājā mujan mondo. Pe, Jesu rehe sawa'e usak rahā, ahem hū ixo. Jesu ruwa koty u'ar. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī aja mujekwa.) Ājā pe Jesu pandu:

—Sawa'e ngi ehem eho — aja.

A'erehe Jesu pe sawa'e hātā pandu:

—Jesu! Nde riki Tupā ra'yr! Ywatehar ke a'e. Ema'e ym ihē pe. Ihē apandu nde pe, emahy ym ihē ke — aja Jesu pe.

³⁰Pe, Jesu pandu ipe:

—Ma'e nde rer? — aja ipe.

—Ihē rer riki: “Heta” — aja.

Sawa'e py'a rehe heta te hū ājā ta ihī, a'erehe: “Heta” aja pandu. ³¹Pe, Jesu pe ājā ta pandu:

—Mupyraraha renda pe jande ke emondo ym we rī. Aja emahy ym we jande ke rī — aja ipe.

³²Pe, petete kure ta ixo. Ame'ē ke rehe ājā ta usak. Heta te hū kure ta i'āi. Ywy'ā rupi kāpī u'u ixo. Jesu pe ājā ta pandu:

—Kure ta koty jaho tar katu — aja.

—Ere! — aja Jesu.

³³A'erehe sawa'e ngi ājā ta uhem oho. Kure ta pe ixo oho. (Ka'u te'e hū uwak.) Pe, kure ta upa katu te ujan oho. Upen te'e hū ame'ē pe u'ar oho. Ypa pe u'ar. Upa katu te y jukwa.

³⁴Ame'ē ke kure usakiha ta usak rahā, ame'ē rehe har ok ta pe pandu pandu oho. Amō ta renda rupi pandu pandu oho tī. ³⁵Pe, ame'ē ke rehe ngā usak oho tī. Jesu rehe uhyk rahā, sawa'e rehe usak. A'eramō ājā ta uhem oho ingi, ame'ē ke rehe usak. Jesu rake wapyk uī. Ima'e mundeha namō ixo apo 'y. Apo ka'u te'e ym tī. Pe, upa ngā kyje ingi, Jesu ngi. (Sawa'e pyrātā te hū ko ixo, aja ukwa, a'erehe kyje ingi.) ³⁶Sawa'e ke Jesu mukatu, ame'ē ke rehe usak ame'ē ta upa ame'ē rehe har ngā pe pandu. ³⁷Pe, Jesu ngi upa jera ywy pe har ta kyje. (Sawa'e pyrātā te hū ko ixo, aja ukwa.) A'erehe kyje ngā ingi. (Amō we ngāma'e kanim ta, ame'ē ke putar ym tī.) A'erehe pandu ipe:

—Sengi eho — aja Jesu pe.

A'erehe jarusu keruhū pe Jesu opor oho. Oho ingi. ³⁸Oho tate rahā, sawa'e pandu ipe. A'eramō ājā ta uhem oho ingi ame'ē ke a'e. Kuja pandu:

—Sawa'e! Ne namō ihē aho ta — aja Jesu pe.

³⁹A'e pandu:

—Anī. Nde rok pe ejywyr eho. Nde ke Tupā mukatu, ame'ē rehe har epandu eho — aja sawa'e pe.

Pe, hok pe mujywyr mondo. Pe, ok ta rupi sawa'e pandu pandu oho. "Mā! Katu tiki. Ihē ke Jesu mukatu" aja pandu pandu oho.

"Ihē rajyr emukatu ejur" aja Jái pandu

(*Matéu 9.18-19; Mak 5.21-24*)

⁴⁰ Ypa ruwái koty Jesu jywyr oho. Y rymy'y rehe uhyk rahā, heta ngā harō u'am ehe. Huruha namō ame'ē ta pandu:

—Ko nde erejur! — aja Jesu pe.

⁴¹ Pe, amō sawa'e uhyk uwyr ehe. Her Jái. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda kapitā ke a'e. Huwa koty ipynarāi pe a'e wapyk. (Aja sawa'e katu te ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mukewa.) Pandu hū ipe:

—Ihē rok pe jaho! ⁴² Ihē rajyr ahy oup. Manō tate oup. Emukatu ejur! — aja Jesu pe.

Awa py mokōi warahy 'ar ame'ē ke tajyr. Tajyr peteīhar ke.

Kūjā ke Jesu mukatu

(*Matéu 9.20-22; Mak 5.25-34*)

Pe, Jái namō Jesu oho ixo rahā, heta ngā jumujar mujar hū te'e oho ixo tī.

⁴³ Heta ame'ē ta pyter pe amō kūjā oho ixo. Jaiha pupur hū ame'ē ke a'e. Awa py mokōi warahy 'ar rahā, aja te'eha a'e. [Mukatuha ta pe upa katu te tamatarer ke me'ē me'ē. Anī. Mukatu ym te a'e ke.]

⁴⁴ Jesu raikwer rupi uwyr. Pe, heta ame'ē ta rupi asa oho. Pe, Jesuma'e mundeha apyr ke pyhyk. Pahar jaiha pupur ame'ē ke putu'u katu ipe. ⁴⁵ Jesu pandu:

—Awa ihē ke pyhyk my? — aja.

Upa ngā pandu:

—Anī ihē — aja ipe.

Petu pandu:

—Sawa'e! Mā! Ukwa ym awa! Nde rake rupi heta ngā ixo. Mujar mujar hū tī — aja ipe.

⁴⁶ Jesu pandu:

—Jetehar te ke! Ihē ke amō pyhyk! Ihēma'e pyrātāha uhem oho. Amukatu amō ke, a'erehe ihēma'e pyrātāha uhem, aja akwa katu — aja riki.

⁴⁷ Pe, ngā ukwa ym ha rupi asa oho ym ta, aja kūjā ukwa. A'erehe Jesu rake oho. Ryrīi riki. Jesu rake wapyk oho. Pe, ngā pyter pe upa pandu. Ma'erehe Jesu ke pyhyk my, ame'ē rehe har upa pandu. Pahar katu oho jupe, ame'ē rehe har pandu tī. ⁴⁸ Pe, Jesu pandu ipe:

—Éi, kūjā! Upa ma'e ahyha ke amukatu, ame'ē rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde katu apo 'y. Ejywyr katu eho — aja kūjā pe.

Jái rajyr ke Jesu mukwera katu

(*Matéu 9.23-26; Mak 5.35-43*)

⁴⁹ Pe, pandu ixo rahā, kapitā rok ngi amō pandu uwyr, Jái rok ngi. Kuja Jái pe pandu:

—Nde rajyr manō ramō te. Mā peja mu'eha jywyr oho. Nde rajyr manō tái — aja sawa'e ta pandu. ("Mu'eha" aja pandu rahā: "Jesu ke" aja a'eta ukwa.)

⁵⁰ Sawa'e ta panduha rehe Jesu hendu rahā, Jái pe pandu:

—Anī. Nde py'ahu te'e. Ihē rehe nde erejurujar katu, aja rahā jō katu ta tiki. Pe, nde rajyr katu ta tī — aja Jesu ipe.

⁵¹ Pe, hok pe uhyk rahā, heta ame'ē ta pe pandu:

—Se pepyta. Soroka pe pepyta — aja Jesu.

Kuja jō inamō hok pe ixo oho. Ko Petu. Juā amō tī. Tian amō tī. Ipái amō tī. Imāi amō tī. Ame'ē ta jō. Heta ame'ē ta soroka pe pyta. ⁵² Kūjātāi manō, a'erehe a'ep pe har ta jixi'u hū. Ahem ehe ixo tī. Pe, Jesu pandu:

—Pejixi'u ym. Kūjātāi manō ym. Ukwer te'e oup — aja ngā pe.

⁵³ —Héi! Héi! Mā! Ukwa ym a'e — aja upa a'ep har ta puka puka hū ehe.

Kūjātāi manō te, aja a'eta ukwa. A'erehe puka puka hū ehe. ⁵⁴Kapy pe ixe rahā, ipo ke Jesu pyhyk. Pe, pandu:

—Kūjātāi! Epu'am! — aja Jesu.

⁵⁵Pe, pahar kwera katu. Pu'am tī. Pe, imāi pe Jesu pandu:

—Ma'e ke eme'ē ipe. U'u ta — aja.

(Ma'e u'u rahā, ixuwe katu a'e aja ukwa katu, a'erehe aja Jesu pandu.)

⁵⁶Ipāi ta pandu:

—Mā! Mā katu tiki! — aja.

Jesu pandu:

—Myja kwera katu my, ame'ē rehe har amō ta pe pepandu ym te — aja ipāi ta pe.

Petu ta pe aja tī. “Pepandu ym” aja pandu tī.

Awa py mokōi jumu'eha ta ke Jesu mondo

(Matéu 10.5-15; Mak 6.7-13)

9 Pe, awa py mokōi jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar. Pandu:

—Ihē je'ēha rupi amō ta py'a ngi ājā ta ke pemuhem pemondo. Ihēma'e pyrātāha namō aja tī. Pemuhem pemondo tī. Ihē je'ēha rupi ahy ixo ame'ē ta ke pemukatu tī. Ihēma'e pyrātāha namō aja tī. Pemukatu tī — aja Jesu pandu.

²Pe, ame'ē ta ke mondo rahā, kuja pandu tī:

—Kuja pepandu pandu peho: “Ixoty ipy'a ke amō muruwak rahā, Tupā pandu ta ipe: ‘Ihēma'e nde’ aja. A'erehe mā peja pehē py'a ke ixoty pemuruwak” aja ngā pe pepandu peho. Ahy ixo ame'ē ta ke pemukatu tī. ³Peho rahā, pehēma'e ke peraho ym te. Pehē mi'u ke peraho ym. Tamatarer ke peraho ym tī. Mokōi kamixa ke peraho ym tī. Pehē kupe pe ma'e ryrū peraho ym tī. Myra te'e pehē po pe peraho ym tī. Myra rehe te'e wata ame'ē ke. ⁴Amō ta rok pe pehyk, pe, pehē pe ijar pandu: “Ko nde erejur katu.

Ihē rok pe epyta katu” aja. A'ep pepyta katu we rī. Ame'ē ok ta pe pexo rahā, ame'ē rok pe jō peker. Ame'ē rok pe jō ma'e ke pe'u tī. (Aja rahā, ijar pandu py ame'ē ke parahy ym ta.)

⁵—Pehē ke amō ta putar ym rahā, ame'ē ok ta ngi pehem peho. “Ko nde erejur katu. Se epyta katu” aja pandu ym te awa. Aja rahā, pehem peho. Peho rahā, pehē py ngi wykyu'i pejuhyk pembor. Ame'ē ke a'ep pe har ta usak rahā, a'ep pe har ta ke Tupā putar ym tī, aja pemujekwa ta ngā pe tī — aja Jesu pandu.

⁶Upa Jesu pandu rahā, jumu'eha ta oho. Amō amō ok ta rupi ohoho. Myrandu katu ke pandu pandu oho. Oho ixo rahā, ahy ixo ame'ē ta ke a'eta mukatu.

Eroma'e ukwaha

(Matéu 14.1-12; Mak 6.14-29)

⁷Ero kapitā ke a'e. Ngariréi wyw pe har tama'e kapitā ke. Pe, upa Jesu ma'ema'e ame'ē rehe har hendu. Amō ta pandu:

—Jesu riki Juā mujahukiha ke. Juā ke Tupā mukwera katu muhem tī — aja Jesu rehe har pandu naī.

A'erehe ame'ē hendu rahā, Ero ka'u te'e. ⁸Amō ta pandu:

—Anī. Jesu riki Eri. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke jywyr uwyr a'e tī — aja Jesu rehe har pandu naī tī.

Amō ta pandu:

—Anī. Ymanihar te Tupā je'ēha pandu ame'ē ke kwera katu uhem tī — aja Jesu rehe har pandu naī tī.

⁹Pe, Ero pandu:

—Anī. Amukwehe amō pe apandu: “Juā ākā emondok eho ingi” aja. (Juā manō te, aja akwa katu. A'erehe Jesu riki Juā ym, aja akwa katu.) Pe, awa peme'ē my? Māte hū ehe har ihē ahendu — aja.

Pe, Jesu rehe Ero usak tar katu tipe. Ukwa tar katu ehe har.

5.000 hetaha ta pe ngā mi'u ke Jesu me'ē

(Matéu 14.13-21; Mak
6.30-44; Juā 6.1-14)

¹⁰ Pe, Jesu mondo ame'ē ta jywyr uwyr ixoty. Upa katu te ma'ema'eha ke pandu ipe. Pe, ame'ē ta namō jō Jesu oho. Mesái ok ta pe oho. ¹¹ Pe, ame'ē ke hetaha ta ukwa rahā, haikwer rupi ngā oho tī. Uhyk rahā, Jesu pandu:

—Ko pejur katu — aja hetaha ta pe.

Tupā rehe har kuja pandu: “Apo amō koty Tupā mujekwa. Pyahu ame'ē ke. Kuja. Ixoty ipy'a ke amō muruwak, ame'ē ke a'e putar katu. Ixoty ipy'a muruwak rahā: ‘Ihēma'e ke a'e' aja a'e pandu’” aja Jesu pandu pandu ngā pe. Ahy ixo ame'ē ta ke mukatu tī.

¹² Pe, warahy ka'aruk koty rahā, awa py mokōi jumu'eha ta uhyk uwyr ehe. Pandu ipe:

—Ko awa nixói te ame'ē pe jaxo. Ngā mi'u nixói te se. A'erehe hetaha ta ke emujwyr emondo. Paite ok ta rupi ngā oho ta. Ame'ē rupi imi'u ngā jo'ok ta. Ukweriha renda a'ep ihī tī. Amō awa renda rupi aja tī — aja Jesu pe.

¹³ Jesu pandu:

—Anī. Ame'ē ke pehē atu peme'ē me'ē ngā pe — aja jumu'eha ta pe.

A'eta pandu:

—Pira ka'ē mokōi jō kohī. Mbeju, awa po wajar peteihar upa jō kohī tī. Ame'ē uhyk ym ta ngā pe. Amō heta te hū jajo'ok ym rahā, uhyk ym ta ngā pe. Ngā heta te hū kote'e ixo — aja Jesu pe.

¹⁴ Kuja, 5.000 sawa'e ta a'ep ixo nahā my. Sawa'e ta jō manga rahā, aja hetaha ta ixo nahā my. Pe, Jesu pandu:

—Amō koty koty ngā ke pemujy'ar. Ko 50 hetaha nahā. Se amō 50 nahā. Paite amō 50 nahā. Aja pame katu te. “Pewapyk” aja pepandu ngā pe — aja jumu'eha ta pe.

¹⁵ Pe, aja jumu'eha ta mujy'ar. Upa ngā pe pandu:

—Pewapyk — aja riki.

Pe, wapyk. Se 50 hetaha. Se amō 50. Paite amō 50. Aja pame katu te. ¹⁶ Pe, mbeju ke Jesu pyhyk. Pira ka'ē amō. Ywa rehe ma'ā. Pe, pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u ke jande pe nde eremuwyr katu — aja Tupā pe.

Pe, mbeju mopok. Ame'ē ke jumu'eha ta pe me'ē. Pira ka'ē mupen tī. Ame'ē ke me'ē tī. Pandu:

—Ngā pe peme'ē me'ē peraho — aja Jesu.

¹⁷ Upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u. Pyta we ame'ē ke jumu'eha ta matyr matyr. Wasākā pe matyr. Kuja, awa py mokōi wasākā mutyryhem.

Jesu rehe har Petu pandu

(Matéu 16.13-19; Mak 8.27-29)

¹⁸ Pe, amō rahā, Tupā namō jeje Jesu pandu u'am. Jumu'eha ta uhyk uwyr ehe. Jesu pandu:

—Ihē rehe har ngā pandu rahā, myja pandu my? — aja jumu'eha ta pe.

¹⁹ Ame'ē ta pandu:

—Kuja amō ta: “Juā mujahukiha nde” aja je. Amō ta: “Eri nde. Ymanihar Tupā je'ēha pandu me'ē ke” aja je tī. Amō ta: “Amō ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke kwera katu uhem. Ame'ē ke nde” aja je tī — aja Jesu pe.

²⁰ A'e pandu:

—Pehērahā! Myja ihē rehe har pekwa my? — aja jumu'eha ta pe.

Petu pandu:

—Nde riki Kirisutu! Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde — aja Jesu pe.

Manōha rehe har Jesu pandu

(Matéu 16.20-23; Mak 8.30-33)

²¹ Pe, Jesu pandu:

—Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē. Ame'ē rehe har amō

ta pe pepandu ym te — aja jumu'eha ta pe.

²² A'e pandu tī:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ko apandu pehē pe. Ihē ke amō ta mahy hū ta. Jundéu awa tamūi ta putar ym te ihē ke tī. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū aja tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Ihē ke putar ym te tī. Ihē ke amō ta jukwa ta. Pe, mokōi aker rahā, ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Jesu kotyhar ta ke

(*Matéu 16.24-28; Mak 8.34-9.1*)

²³ Upa ngā pe Jesu pandu:

—Ihē namō amō ixo tar katu rahā, ima'e putariha ke hijar ta me'ē te'e. Pe, Tupā putar ame'ē ke ma'ema'e ta me'ē te'e. Wera rahā pame katu te ima'e putariha ke mukanim ta me'ē te'e tī. Pe, ihē namō tapijar te'e we oho ta me'ē te'e. ²⁴ Amō manō tar ym. A'erehe a'e pandu naī: “Anī. Jesu rehe ajurujar ym ihē” aja. Aja rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Ihē rehe amō jurujar katu, a'erehe a'e ke amō ta jukwa. Aja rahā, Tupā namō aja te'e ta a'e ixo. ²⁵ Kome'ē wyy keruhū pe ma'e katu ame'ē ke heta te hū ihī. Upa ame'ē ke amō pyhyk. Matyr hū tī. Pe, manō rahā, Tupā namō ixo ym te ta. Aja rahā, marā ka ym katuha.

²⁶ —Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ngi amō huxī rahā, ihē ruxī ta ingi tī. Ihē amu'e ame'ē ke ngi amō huxī rahā, ame'ē sawa'e ngi ihē ruxī ta tī. Ihē ajywyr rahā, ihē ruxī ta ingi. Katu te ha namō ihē ajywyr ta. Papama'e katu te ha namō ajywyr ta tī. Ima'e je'ēha rahoha tama'e katu te ha namō ajywyr ta tī. Arahā ihē ngi huxī ame'ē ta ngi ihē ruxī ta tī. ²⁷ Pesarahā! Apandu pehē pe! Ihē riki kapitā keruhū te. Ame'ē ke pehē ngi har amō ta usak ta. Ixuwe katu ixo rahā, usak ta, manō ym we ta rī — aja ngā pe Jesu pandu.

Moise namō Jesu pandu.

Eri namō pandu tī.

(*Matéu 17.1-13; Mak 9.2-8*)

²⁸ Upa ame'ē ke Jesu pandu rahā, kuja a'e ukwer nahā my, awa po wajar mokōi. Pe, wyyā keruhū pe oho. Petu ke raho. Juā amō tī. Tian amō tī. Tupā namō pandu oho. ²⁹ Pe, Tupā namō pandu u'am rahā, huwa ke amō koty uwak oho. Ima'e mundeha ke ituwyr te hū. ³⁰⁻³¹ Pahar ywa pe har weraha namō mokōi sawa'e ta uhem. (Wera te hū rahā, Tupā pete'e ixo aja mujekwa katu.) Ko ymanihar te Moise ke uhem. Ymanihar te Eri amō tī. Jesu namō a'eta pandu pandu u'am. Kuja a'eta pandu inamō:

—Jerusarē ok ta pe nde eremanō ta. Aja Tupā putar ame'ē ke nde erema'e ta — aja Jesu pe.

³² Petu ta riki ukwer katu te. Pe, upak rahā, Jesuma'e katu te ha rehe a'eta usak. Mokōi sawa'e ta inamō pu'am u'am, ame'ē ke rehe a'eta usak tī. ³³ Pe, mokōi sawa'e ta oho ixo ingi rahā, Jesu pe Petu pandu:

—Sawa'e! Ko jande johu jaxo, a'erehe katu tiki. Pehē mahapyr pe mahapyr xipa ke jamujā ta. Ko nde pe amō. Moise pe amō tī. Eri pe amō tī. (Aja rahā, amō we pepyta we ta my) — aja Petu Jesu pe.

Ukwa ym ma'e panduha ke, a'erehe aja Petu pandu.

³⁴ Pe, Petu pandu u'am rahā, ywa takāxiha uhyk a'eta rehe. Takāxiha rysāha uhyk a'eta rehe. Pe, ywa takāxiha pe mokōi sawa'e ta ixo oho rahā, Petu ta kyje. Usak ame'ē ke ngi kyje. ³⁵ Pe, ywa takāxiha ngi panduha uwyr. Kuja:

—Ko riki ihē ra'yr. Katu asak ame'ē ke a'e. Ihēma'e ke a'e. A'e pandu ame'ē ke rehe pehendu katu — aja.

³⁶ Panduha putu'u rahā, jeje Jesu ixo. Upa usak ame'ē ke amō ta pe Petu ta pandu ym te. Arahā pandu ym te rī.

Kurumī py'a rehe ājā ihī

(Matéu 17.14-18; Mak 9.14-29)

³⁷ Ame'ē ku'ē rahā, ywy'ā keruhū ngi Jesu ta wyjy oho. Wyjy uwyr ixo rahā, heta ngā uhyk ixoty. ³⁸ Heta ame'ē ta ngi har amō sawa'e pukái Jesu pe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Apandu nde pe. Ihē ra'yr rehe esarahā! Peteihar ke a'e. ³⁹ Ipy'a rehe ājā ihī rahā, pahar ahem ahem a'e. Mumanō manō a'e ke reko tī. Aja rahā, juru ke tyjúi hū. A'e ke mahy hū tī. Pe, he'ō te rahā, uhem oho ingi. ⁴⁰ Ne namō jumu'e ixo ame'ē ta pe ihē apandu hū: “Ājā ke pemuhem pemondo ingi” aja riki. Anī. Marā ka ym muhemihā — aja Jesu pe.

⁴¹ A'e pandu:

—Mā! Apo pehē pexo ame'ē ta! Mā! Tupā pyrātāha rehe pejurujar ym! Katu ym aja. Aja te'e pehē namō ihē axo ym ta. Pejurujar ym ha namō aja te'eha ihē py'ahu te'e ahendu. Anī. Aja ym ta — aja ngā pe.

Pe, sawa'e pe pandu:

—Nde ra'yr ihē pe erur — aja ipe.

⁴² Pe, kurumī uwyr ixo rahā, a'e ke ājā ityk. Ywy rehe ityk. Pe, mumanō manō hū. Ājā pe Jesu pandu:

—Ehem eho ingi — aja.

Pe, uhem oho. Aja mukatu, pe, ipái pe raho. ⁴³ Tupāma'e pyrātāha rehe har ngā pandu:

—Mā! Katu tiki! Katu hū — aja.

Manōha rehe har Jesu pandu tī

(Matéu 17.22-23; Mak 9.30-32)

Jesu ma'eha rehe har ngā pandu pandu ixo rī:

—Mā! Katu te me'ē a'e my! — aja.

Arahā jumu'eha ta pe Jesu pandu:

⁴⁴ —Ko ihē apandu ame'ē ke pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. Aja rahā, peharái ym ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

Pesarahā! Ihē rehe ihē ruwajan ta ke amō muhyk ta werur — aja riki.

⁴⁵ Anī. Ame'ē panduha ke jumu'eha ta ukwa ym. Mujekwa ym Jesu, a'erehe ukwa ym. Jumu'eha ta kyje ingi, a'erehe ame'ē rehe har pandu ym we ipe tī.

Katu te ame'ē rehe har

(Matéu 18.1-5; Mak 9.33-37; Siri 2.3-5; 1 Petu 3.4; 1 Petu 5.5)

⁴⁶ Jumu'eha ta je'ē je'ē hū a'eta jupe u'am:

—Jande ngi har awa riki katu te ame'ē ke my? — aja a'eta jupe.

⁴⁷ Ame'ē ta ukwa ukwa u'am ame'ē ke Jesu ukwa rahā, ta'yn ke pyhyk. Pe, hake mupu'am. ⁴⁸ Pandu:

—Kome'ē ta'yn ke hok pe mupyta katu. Ihē kotyhar ke, a'erehe pandu ipe: “Ko nde erejur katu. Ihē rok pe epyta katu” aja. Aja rahā, ihē ke hok pe mupyta katu tī, ame'ēja saka tī. Ihē pe: “Ko nde erejur katu” aja pandu rahā, ihē pái pe: “Ko nde erejur katu” aja pandu tī, ame'ēja saka tī. Ihē ke ihē pái muwyr ame'ē ke ihē. Pehē ngi har amō kuja ukwa: “Katu ym ame'ē ke ihē” aja ukwa. Aja rahā, ame'ē ke katu te aja Tupā ukwa — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Ehe katu ame'ē rehe har

(Mak 9.38-40)

⁴⁹ Juā pandu:

—Sawa'e! Paite amō sawa'e rehe jasad. Ame'ē riki nde je'ēha rupi ājā ta ke muhem katu mondo, ngā py'a ngi. Jande namō ixo ym a'e, a'erehe japandu ipe: “Anī. Mā peja ym. Jesu je'ēha rupi ājā ta ke emuhem ym emondo” aja sawa'e pe jande japandu — aja Jesu pe.

⁵⁰ Pe, Juā ta pe Jesu pandu:

—Anī. Aja ym pepandu ipe. Amō riki pehē ruwajan aja ym rahā, pehē rehe katu ame'ē ke a'e — aja Juā ta pe.

Jesu ke amō ok ta pe har ta putar ym

⁵¹ Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr ta, ame'ē angaha ke rehe uhyk tate rahā, Jesu pandu:

—Jerusarē ok ta pe ihē aho ta kŷ — aja.

Pe, ixoty oho ixo. ⁵² Amō sawa'e ta ke mondo py. Pe, sawa'e ta oho. Samari ywy pe amō ok ta ihī. Ame'ē pe oho. (A'ep Jesu rehe ukweriha renda ke mukatu oho.) ⁵³ Anī. A'ep pe har ta putar ym. (Jesu riki jundéu awa ke, a'erehe putar ym.) Jerusarē ok ta jaxer aja a'ep pe har ta ukwaha naī. Jerusarē ok ta pe Jesu oho ixo, aja a'ep pe har ta ukwa, a'erehe putar ym tī. ⁵⁴ Ame'ē ke Tian ukwa rahā, Jesu pe pandu. Juā aja tī. Jumu'eha ta ke mokōi. Kuja pandu:

—Sawa'e! Ame'ē ok ta pe har ta ke tata mai ta my. (Nde ke putar ym ame'ē ta ke a'eta.) Ywa ngi tata keruhū ke japandu ta. Aja nde ereputar my? — aja Jesu pe.

⁵⁵ Jesu uwak rahā, pandu a'eta pe:

—Anī. Peja ym! — aja Tian ta pe.

⁵⁶ Pe, amō ok ta pe Jesu ta oho.

Jesu namō amō ta oho ta tipe

(Matéu 8.18-22)

⁵⁷ Pe, a'eta oho ixo rahā, amō sawa'e pandu ipe:

—Nde ereho ame'ē pe ne namō ihē aho ta kŷ tī — aja Jesu pe.

⁵⁸ A'e pandu ipe:

—Hokwar rupi so'o ukwer. Haity pe ma'ewyra ta ukwer tī. Ihē anī. Awa ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur. Pesarahā! Ihē ak-erihā renda nixói — aja ipe. (Aja rahā, inamō oho rahā, hok te nixói ta, aja mujekwa katu. Sawa'e jetehar te oho ta my, ame'ē ke Jesu manga, a'erehe aja pandu.)

⁵⁹ Amō sawa'e pe Jesu pandu:

—Ihē namō eho — aja ipe.

Sawa'e pandu:

—Sa'e! Anī we rī. Ihē rok pe ajywyr we ta rī. Papa manō rahā, ihē riki ajytym ta. Arahā jō ne namō ihē aho ta kŷ — aja Jesu pe.

⁶⁰ A'e pandu:

—Anī. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta manō aja saka ixo. Ame'ē ta riki manō te ame'ē ke jytytym ta. Ne anī. Ihē namō ejur apo 'y. “Tupā kotyhar ta aja pemuruwak” aja epandu eho apo 'y — aja sawa'e pe.

⁶¹ Amō sawa'e pandu:

—Sa'e! Ne namō ihē aho ta kŷ. Kuja py ta rī. Ihē rok pe aho we ta rī. Papa ta pe ihē apandu ta: “Ihē aho ta kŷ” aja ta. Upa rahā, ne namō ihē aho ta kŷ — aja Jesu pe.

⁶² A'e pandu ipe:

—Mandi'ty ke purure pe amō jytytym rahā, hok pe purure mujywyr jywyr ym. Kupixa pe pyta. Aja Tupā rehe har amō pandu pandu oho rahā, hok pe jywyr jywyr oho rahā, katu ym tiki. (Jywyr jywyr rahā, ihē namō oho te ta, aja mujekwa ym. Katu ym aja) — aja Jesu pandu.

Kuja, 72 sawa'e hetaha ta ke Jesu mondo

10 Ajame'ē ke amō heta sawa'e ta pe Jesu pandu: “Ihē koty pejur. Ihēma'e ta ke pehē pexo” aja riki. Jesu jandema'e sawa'e te. Kuja, 72 sawa'e ta ke jo'ok. Ame'ē ta ke jumokōi mokōi pame katu te mondo. Jesu oho ta ame'ē rupi ame'ē ta ke mondo py. Ok ta rupi mondo. Awa renda rupi mondo tī. ² Ame'ē ta pe pandu:

—Heta te hū ngā ixo. Ihē rehe har pandu oho ame'ē ta anī. Heta ym. A'erehe Tupā namō pepandu. “Sawa'e te! Ne je'eha pandu oho ame'ē ta ke emondo. Heta emondo. Aja rahā, nde koty ngā py'a ke ame'ē ta muruwak ta” aja Tupā pe pepandu. ³ Peho apo 'y. Pesarahā! Arapuharan rehe jangwate usak rahā, marā ka ym arapuharan ujan oho

ingi. Arapuharan ta aja saka pehē. Pehē ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mahy tar katu tī. (Arapuharan ke jangwate pyhyk, ame'ēja saka.) A'erehe peta k̄y. ⁴Te'e peho. Peho rahā, tamatarer ryrū peraho ym. Ma'e ryrū pehē kupe pe peraho ym tī. Mokōi pehē py rehe har peraho ym tī. Peho peho rahā, i'i atu pehē rehe uhyk ame'ē ta namō pepyta ym. Pahar peasa peho. ⁵Amō rok pe pehyk rahā, pepandu py: “Mā peja kome'ē rok pe har ta rehe Tupā usak katu” aja. ⁶⁻⁷Pe, ok jar pandu: “Katu. Ko pejur katu! Se pepyta” aja rahā, Tupā usak katu ta ehe. Ame'ē rok pe jō pepyta katu. Pehē mi'u ke ok jar me'ē. Ame'ē ke pe'u katu. Parakyha pe ma'e ke ijar me'ē me'ē katu. Aja ihēma'e parakyha ke pehē, a'erehe pehē pe ijar werur ame'ē ke pe'u katu. Amō amō rok pe pehē mi'u pekekar ym peho.

—Anī. Ok jar putar ym rahā: “Katu. Ko pejur katu. Se pepyta” aja ym pandu rahā, peho ingi. Katuha pepandu ame'ē ke pehē rehe jywyr ta, ame'ēja saka. Pehē rehe Tupā usak katu ta.

⁸—Amō ok ta pe peho, pe, a'ep pe har ta mupyta katu rahā, ma'e ke pehē pe ngā werur ame'ē ke pe'u katu. ⁹A'ep ahy ixo ame'ē ta ke pemukatu. A'ep pe har ta pe pepandu tī: “Tupā koty pehē py'a ke pemuruwak. Aja rahā, Tupā pandu ta: ‘Ihē kotyhar ta ke pehē apo 'y' aja Tupā pandu” aja ngā pe pepandu.

¹⁰—Pe, amō ok ta pe peho, pe, a'ep pe har ta pehē ke mupyta ym rahā, ok ta pyter pe peho. A'ep pepandu: ¹¹“Pehē ok ta rupi jawata rahā, ywyku'i jande py rehe pyta rāi. Pesarahā! Ame'ē ke jajuhyk apo. Aja rahā, kuja pehē py'a rupi pekwa katu pe'am. Tupā pandu: ‘Ihē kotyhar ta aja pemuruwak apo' aja riki. Anī. A'e ke peputar ym” aja ok ta pe har ta pe pepandu.

¹²—Apandu pehē pe. Kome'ē ywy keruhū pe har ta ke Tupā mupyrara rahā, Sondo ok ta pe har ta ke a'e mupyrara

ta tī. (Ymanihar te jaxer ma'ema'e ame'ē ta ke a'eta, a'erehe mupyrara ta.) Pe, pehē ke mupyta ym apo. (Ame'ē ta Tupā muwyr ame'ē ke putar ym. Ihē riki Tupā muwyr ame'ē ke ihē.) A'erehe ame'ē ok ta pe har ta ke Sondo ok ta pe har ta 'ar koty te we Tupā mupyrara hū ta — aja 72 mondo ame'ē ta pe Jesu pandu.

Amō ok ta pe har ta Jesu rehe jurujar ym

(Matéu 11.20-24)

¹³A'e pandu tī:

—Korasī ok ta pe har ta! Mā! Māte hū pehē ke Tupā mupyrara ta tī. Mesái ok ta pe har ta! Pehē aja tī. Māte hū pehē ke Tupā mupyrara ta tī. Marā ka ym amō ma'e'aha, ame'ē ke heta hū pehē ruwa koty ihē ama'ema'e tipe. (Anī. Ihē rehe pejurujar ym.) Pehē ruwa koty ihē ama'ema'e ame'ē ke ymanihar Tir ok ta pe ihē ama'ema'e ta tipe rahā, a'ep pe har ta ma'e ka'u te'e'aha ma'ema'e'aha ke hijar ta tipe. Pan xuru aja me'ē ma'e munde'aha ke munde ta tipe. (Aja pyaiha ke mujekwa ta tipe.) Aja Tupā koty ipy'a ke muruwak, aja mujekwa ta tipe tī. Tatimbuk ke iākā rehe ombor ta tipe tī. (Aja pyaiha ke mujekwa ta tipe tī.) Ymanihar Sinō ok ta pe har ta aja tī. (Pyaiha ke mujekwa ta tipe tī.) Ma'e ka'u te'e'aha ke hijar ta tipe tī. Tupā koty a'eta py'a ke muruwak aja mujekwa ta tipe tī.

¹⁴—Ko ihē apandu. Ngā ke Tupā mupyrara rahā, Tir ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. Sinō ok ta pe har ta aja tī. Ame'ē ok ta pe har ta 'ar koty te we Korasī ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta. Aja Mesái ok ta pe har ta ke a'e mupyrara ta tī. ¹⁵Kapana'ū ok ta pe har ta! Kuja: “Jande anī. Katu te jande” aja pekwha naī. Upa pehēma'e ok ta ke Tupā mukanim ta tī — aja Jesu pandu.

¹⁶Jumu'e'aha ta pe pandu:

—Pehē rehe amō hendu katu rahā, ihē rehe hendu katu tī. Pehē ke amō putar

ym rahā, ihē ke putar ym tī. Ihē ke amō putar ym rahā, ihē pái ke putar ym tī. Ihē ke ihē pái muwyr. A'e ke putar ym tī — aja Jesu pandu.

(Upa Jesu pandu rahā, kuja 72 sawa'e ta pandu oho. Tupā je'ēha ke pandu oho.)

Kuja, 72 sawa'e ta jywyr uwyr

(*Apokarip 21.27*)

¹⁷ Ok ta rupi upa pandu oho rahā, kuja 72 sawa'e ta jywyr uwyr, Jesu rehe. Hury riki ame'ē ta. Jesu pe a'eta pandu:

—Sawa'e! Pesarahā! Ājā ta riki jande rehe hendu katu tī! Nde je'ēha rupi japandu: “Ehem eho ngā py'a ngi” aja. Aja rahā, ājā ta uhem katu oho — aja Jesu pe.

¹⁸ A'e pandu:

—A'e tŷ! Satana rehe asak a'am rahā, pyrātāha kanim ingi. (Ājā ramūi a'e.) Ame'ē ke rehe ihē asak. Ywa ngi Tupā weraha, aja pahar pyrātāha kanim ingi. A'erehe ājā ta ke pemuhem pemondo ngā py'a ngi. ¹⁹ Pesarahā! Ihēma'e pyrātāha ke pehē pe amondo, a'erehe mbói ta rehe pepyūrū, pe, su'u rahā, ahy ym pehē pe. Jawajyr ta rehe aja tī. Pepyūrū, pe, jupi rahā, ahy ym pehē pe tī. Satanama'e pyrātāha ke aja tī. (Ājā ramūi a'e.) Pehē ke mahy ym ta tī. Pehē ke mahy ym te ta ma'e ke. ²⁰ Ājā ta pehē rehe hendu katu. Ame'ē rehe pehē rury katu. Amō we tī. Tupā kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rer ke Tupā mapyk. Ima'e paper rehe mapyk. Ywa pe ame'ē ke ihī. A'erehe i'ar koty te we hū pehē rury katu te pexo — aja 72 sawa'e ta pe Jesu pandu.

Jesu huryha ke

(*Matéu 11.25-27; Matéu 13.16-17*)

²¹ Upa 72 sawa'e ta pe Jesu pandu rahā, Jesu rehe Tupāā ihī katu te. A'erehe hury katu te a'e. Pe, Jesu pandu:

—Papa! Ywa pe har ta kapitā keruhū ke nde! Kome'e ywy keruhū pe har ta kapitā keruhū ke nde tī. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja nde pe apandu. “Akwa katu te ame'ē ke ihē” aja pandu ame'ē ta pe nema'e pyrātāha ke nde eremujekwa ym. “Ihē riki ajumu'e katu te ame'ē ke ihē” aja pandu ame'ē ta pe nde eremujekwa ym tī. Ta'yn ta aja ihēma'e jumu'ēha ta. Upa katu te ukwa ym. Ame'ē ta pe nema'e pyrātā te ha ke nde eremujekwa katu. A'erehe apandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja nde pe. Papa! Jetehar te ke. Nde ereputar, a'erehe aja nde eremujekwa katu — aja Tupā pe Jesu pandu.

²² Pe, ngā pe pandu:

—Upa katu te ma'e ke ihē pe ihē pái mujekwa katu. A'erehe upa katu te ihē akwa katu. Ihē rehe har ukwa ym awa. Ihē pái jō ukwa katu te ihē rehe har. Ihē pái rehe har ukwa ym awa. Ihē jō akwa katu te ehe har. Ta'yr ke ihē. Pe, amō ta pe ehe har ihē amujekwa tar katu, ame'ē ta jō ukwa katu te ehe har tī — aja Jesu pandu.

²³ Pe, jumu'ēha ta jeje ixo rahā, hake Jesu oho. Pandu:

—Pehē rury katu ame'ē ta ke pehē! Ihē ama'ema'e ame'ē rehe pesak katu, a'erehe pehē rury katu pehē. ²⁴ Apandu pehē pe. Ihē ama'ema'e ame'ē ke rehe pehē atu pesak katu. Ame'ē rehe heta ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta usak tar katu tī. Marā ka ym usakiha. (Arahā se ihē nixói.) Heta ymanihar kapitā keruhū ta aja tī. Usak tar katu tī. Pehē riki ihē je'ēha rehe pehendū, ame'ē rehe ymanihar ta hendu tar katu tī. Marā ka ym henduha. (Arahā se ihē nixói tī.) Pehē anī. Pehendū, a'erehe pehē rury katu ame'ē ta ke pehē — aja Jesu pandu.

Samari ywy pe har sawa'e rehe har

(Matéu 22.34-40; Mak 12.28-34)

²⁵ Pe, amō sawa'e uhyk uwyre ehe. Moise je'ēha ke mu'e ame'ē ke a'e. Jesu ukwa katuha ke a'e manga tipe. Ame'ē ke mujawy tar katu, a'erehe pandu:

—Sa'e! Ngā mu'eha nde. Myja ma'e ke ihē ama'e rahā, ihē ke Tupā muhā katu ta my — aja ipe.

²⁶ Jesu pandu ipe:

—Moise mupinim ame'ē ke rehe nde eresak. Ame'ē mujekwa katu. Myja nde erema'e rahā, nde ke Tupā muhā katu ta. Ame'ē pehī. Myja nde erekwa my? — aja sawa'e pe.

²⁷ Sawa'e pandu:

—Kuja panduha ihī. Tupā riki jan-dema'e sawa'e te! Nde erepy'a katu te ehe.

Tupā rehe nde py'a nde eremoī moī ehe rahā, epy'a katu ehe.

Ehe har nde erekwa erekwa erexo rahā, epy'a katu ehe tī.

Upa nema'e pyrātāha namō ma'e ke nde erema'e rahā, epy'a katu ehe tī.

Upa nde erekwa katuha namō epy'a katu ehe tī.

Nde juehe nde erepy'a katu, aja ne namō ixo ame'ē rehe epy'a katu tī — aja Jesu pe pandu.

²⁸ A'e pandu:

—A'e tī. Aja ema'e eho. Aja rahā, nde ke Tupā muhā katu ta — aja sawa'e pe.

²⁹ Pe, sawa'e riki katu ame'ē ke a'e aja mujekwa tar katu, a'erehe Jesu pe pandu:

—Awa rehe ihē apy'a katu ta me'ē te'e my? — aja sawa'e.

³⁰ (Pe, amō rehe a'e ipy'a katu ta me'ē te'e, ame'ē rehe har Jesu mujekwa tar katu.) A'erehe kuja sawa'e pe Jesu pandu:

—Jerusarē ok ta ngi amō sawa'e uhem oho. Jundéu awa ke a'e. Jeriko ok ta pe oho ixo. Arahā a'e ke ma'e mukaniha ta

pyhyk. Upa ima'e ke ame'ē ta mukanim raho. Nupā hū tī. Tate jukwa. Pete'e tūi 'y.

³¹ —Arahā ame'ē pe rupi jundéu awa tama'e pa'i oho ixo tī. Sawa'e rehe usak rahā, asa oho. Xupe 'ar rupi asa oho. ³² A'engi amō sawa'e oho ixo tī. Pa'ima'e miasu ke a'e. Jundéu awa ke a'e tī. Sawa'e rehe usak rahā, ixoty usak oho. Pyrara usak tar ym ehe, a'erehe upa usak rahā, xupe 'ar rupi asa oho tī.

³³ —Pe, amō sawa'e ame'ē rupi oho ixo tī. Samari ywy pe har ke a'e. (Jundéu awa aja ym ame'ē ke a'e. Samari ywy pe har ta ke jundéu awa putar ym. A'erehe huwajan aja saka.) Sawa'e rehe uhyk oho tī. Usak ehe rahā, pyrara usak ehe.

³⁴ Hake oho. Pirokiha rape rehe puhā moī. Ame'ē ke pukek tī. Pe, ima'e hymba 'ar pe mondo, jumen 'ar pe. Aja amō ukweriha renda pe raho. A'ep usak katu we ehe rī. ³⁵ Ku'ē rahā, hyru ngi tamatarer ke muhem. Mokōi wera rahā, wetep paraky, ame'ē hepyha jo'ok. Ame'ē ke ukweriha renda jar pe me'ē. Pandu ipe: “Ko riki tamatarer ihī. Kome'ē namō sawa'e rehe esak katu kī. Amō we sawa'e mukatuha rehe puhā nde erejo'ok rahā, ame'ē ke upa nde pe ihē amujywyr ta kī. Koropi ajywyr rahā, amujywyr ta nde pe, a'erehe sawa'e mukatuha rehe esak katu tī” aja ijar pe samari ywy pe har pandu — aja Jesu pandu.

³⁶ Ame'ē panduha upa rahā, sawa'e pe Jesu pandu:

—Apo myja nde erekwa my? Mahapyr sawa'e ta usak ehe, ma'e mukaniha ta nupā ame'ē ke rehe. Mahapyr sawa'e ta ngi har awa ipy'a katu ehe my? — aja Moise je'ēha mu'e ame'ē ke pe pandu.

³⁷ A'e pandu:

—Raho ame'ē ke pyrara usak ehe. (Samari ywy pe har ke.) A'e riki ipy'a katu te — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—A'e t̄y. Eho t̄i. Aja nde t̄i. (Nde ruwanjan aja ame'ẽ rehe epy'a katu k̄y) — aja sawa'e pe.

**Mar rehe Jesu usak oho.
Mari rehe usak oho t̄i.**

³⁸ Pe, jumu'eha ta namō Jesu oho ixo rahā, amō ok ta pe uhyk oho. A'ep amō kūjā ixo. Her Mar. Hok pe Jesu ta ke mupyta katu. ³⁹ Ianam inamō ixo t̄i. Her Mari. Jesu py rake wapyk uī. A'ep Jesu mu'e ame'ẽ ke rehe hendu uī. ⁴⁰ Mar anī. Ma'e ke mupupur hū a'eta pe ixo. A'erehe ipy'a ahy Tate. (Mari mupupur ym uwyr, a'erehe ipy'a ahy Tate ehe.) Pe, Jesu rake oho rahā, pandu ipe:

—Sawa'e! Ihē namō ihē anam mupupur ym. Ihē jō riki ma'e ke amupupur axo. Aja katu nde pe my? Epandu ipe: “Inamō ma'e emupupur eho” aja Mari pe — aja Mar pandu.

⁴¹ Pe, Jesu pandu ipe:

—Mar! Heta ame'ẽ ta rehe nde eremupupur te'e hū erexo. Nde py'a ahy Tate t̄i. ⁴² Peteihar ma'e ke jō nde eremupupur rahā, katu tiki. (Ma'e ke ja'u ame'ẽ ke upa harái ta ngā.) Mari anī. Ihē je'eha rehe hendu tar katu uī. Ame'ẽ je'eha ke Mari harái ym ta. Ame'ẽ ke katu te ame'ẽ ke — aja Mar pe Jesu pandu.

**Tupā namō amō pandu pandu
katu ame'ẽ rehe har**

(*Matéu 6.9-15; Matéu 7.7-11; Mak 11.24; Ruk 18.1; 1 Tesaron 5.17*)

11 Amō renda pe Tupā namō Jesu pandu pandu u'am. Upa pandu rahā, jumu'eha ta ngi har peteī pandu ipe:

—Sawa'e! Myja Tupā namō japandu ta my? Ame'ẽ ke jande ke emu'erahā! Ima'e jumu'eha ta ke Juā mujahukiha mu'e, aja jande ke emu'e t̄i — aja Jesu pe.

² Pe, a'e pandu:

—Kuja Tupā namō pepandu:

“Jande pái keruhū! Nde rehe har amō hendu rahā, mā peja pandu: ‘Mā katu te' aja.

Nema'e jete har te ke rehe upa katu te awa ta hendu katu, ame'ẽ angaha ke rehe ihē aharō hū axo.

³ Jande mi'u werā rahā pame katu te emuwyr.

⁴ Ma'e ka'u te'eha ke jande pe amō ta ma'e rahā, ame'ẽ ta rehe jande py'a jamujwyr.

Aja jande rehe nde t̄i. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e. Ame'ẽ rehe japyai.

Aja rahā, jande rehe nde py'a emujwyr katu t̄i.

Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu rahā, ame'ẽ ke jande py'a ngi emukanim. (Aja rahā, jama'e ym ta)” aja pepandu ipe — aja Jesu mu'e.

⁵ Pe, jumu'eha ta ke mu'e t̄i. (Tapijar te'e we Tupā namō pandu pandu ta me'ẽ te'e, aja mu'e.) A'erehe kuja pandu:

—Pesarahā! Pehē ngi har peteī riki ehe katu ame'ẽ rok pe oho. Pytun pyter pe oho. Pandu ipe: “Sa'e! Ne mi'u ihē pe emuwyr te'e rī. ⁶ Ihē rehe katu ame'ẽ ke uhyk ramō te uwyr. Paite ngi uhyk uwyr. Myahy hū a'e. Nixói te ihēma'e ke apo. Ma'e ke ym ihē ame'ẽ ipe” aja ipe. ⁷ Pesarahā! Kuja a'e pandu nahā my. Kapy ngi je'eha ke ehe katu ame'ẽ pe pandu: “Apo anī ta. Hukwen ke jykynnda u'am. Ihē anino aju. Ta'yn ta aja t̄i. Marā ka ym apu'amiha. Marā ka ym nde pe ihē mi'u ihē ame'ẽha rī” aja pandu my. ⁸ Anī. Pesarahā! Aja ym ta. Aja pandu ym. Ihē apandu pehē pe. Ehe katu ame'ẽ ke a'e, a'erehe pahar pu'am ta my? Anī. A'e riki i'i pandu pandu hū u'am. Huxī ym panduha. A'erehe pu'am ta. Upa pandu ame'ẽ ke me'ẽ ta ipe.

⁹ —A'erehe ihē apandu pehē pe. Aja Tupā t̄i. Ma'e ke Tupā namō pepandu. Pe, ame'ẽ ke a'e muwyr ta pehē pe. (Tupā namō pepandu rahā, aja t̄i.) Pekekar,

ame'ēja saka tī. Pe, Tupā muwyr rahā, pemahem, ame'ēja saka. (Amō rok pe pexe tar katu rahā,) pehē po penupā nupā. Pe, hukwen ke ijar pirar. (Tupā namō pepandu pandu rahā, ame'ēja saka.) Pehē po penupā nupā, ame'ēja saka. Inamō pepandu pandu rahā, pe, hukwen pirar ame'ēja saka tī. (Pirar rahā, pepandu ame'ē ke a'e muwyr ta pehē pe tī.) ¹⁰Upa inamō pandu ame'ē ta pe a'e muwyr ta kŷ. Amō kekar rahā, mahem ta kŷ. Ipo nupā nupā rahā, hukwen ke a'e pirar ta kŷ. Aja riki.

¹¹—Pesarahā! Pehē namō ipái ta ixo. Pe, ta'yr pandu: “Papa! Pira ka'ē ihē a'u ta” aja. Aja rahā, mbói ke ipái me'ē ipe my? Anī. Aja ym. Pira ka'ē me'ē ta ipe. ¹²Pe, ta'yr pandu: “Papa! Sapukái pi'a ihē a'u ta” aja. Aja rahā, jawajyr ipái me'ē ipe my? Anī. Aja ym. Sapukái pi'a me'ē ta ipe tī. ¹³Awa ta te'e pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ē ta ke pehē. Pehē ra'yr ta pe ma'e katu ame'ē ke peme'ē me'ē katu. Aja rahā, pehē 'ar koty te we ma'e katu ame'ē ke jande pái keruhū me'ē me'ē ta pehē pe. Ywa pe ixo ame'ē ke a'e. “Jande py'a rehe Ne'ā emuwyr” aja pandu ame'ē ta pe l'ā ke a'e muwyr katu ta — aja Jesu mu'e jumueha ta pe. (Aja tapijar te'e we Tupā namō pandu pandu ta me'ē te'e, aja Jesu mu'e.)

**“Mesembu” Satana rehe
har (Ājā ramūi a'e)**

(Matéu 12.22-30; Mak 3.20-27)

¹⁴Amō sawa'e ke ājā muje'engai te'e. Ame'ē ājā ke Jesu muhem mondo ingi. Ājā uhem oho ingi rahā, sawa'e ma'e ke pandu pandu katu tī. Amō ta pandu:

—Mā! Katu tiki! — aja hetaha ta pandu.

¹⁵Amō ta anī. Jesu rehe har kuja pandu:

—Mesembu tiki. Ame'ē riki ājā tama'e kapitam. Ame'ē riki pyrātāha muwyr

ipe, Jesu pe, a'erehe ājā ke a'e muhem katu mondo — aja a'eta pandu naī.

¹⁶Jesuma'e pyrātāha ke amō ta manga tar katu. A'erehe ame'ē ta pandu ipe:

—Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ema'e apo. Aja rahā, ima'e pyrātāha ke Tupā muwyr nde pe, aja jakwa ta. Aja rahā, nde ke a'e riki muwyr, aja jakwa ta tī — aja Jesu pe.

¹⁷Anī. Ame'ē ta ma'e ke ipy'a pe ukwa ukwa u'am ame'ē ke Jesu ukwa, a'erehe pandu:

—Anī ta. Pesarahā! Ywy pe har ta amō koty koty henda pe jy'ar. Aja jumai mai ixo ngā juehe rahā, pahar ngā jumumba ta ngā juehe. (A'erehe jumai mai ym ta ngā juehe.) Ok wyr pe har ta aja tī. Amō koty koty jy'ar, pe, jumai mai ixo a'eta juehe rahā, pahar jumumba ta a'eta juehe tī. (A'erehe jumai mai ym ta a'eta juehe.) ¹⁸Aja Satana kotyhar ta amō koty koty jy'ar, pe, jumai mai ixo ngā juehe rahā, marā ka ym ājā ta ixoha. Jumumba ta ngā juehe tī. Satanama'e pyrātāha namō ājā ke ihē amuhem amondo, aja pepandu rahā, ājā ta riki jumumba ta ngā juehe, aja pepandu. Anī. Aja ym.

¹⁹—Pesarahā! Ājā ke ihē amuhem amondo. Pehē kotyhar ta aja tī. Ājā ta ke muhem mondo tī. Awama'e pyrātāha namō a'eta muhem mondo my? Satanama'e pyrātāha namō muhem mondo my? Anī. Aja ym. Aja rahā, ihē aja tī. Satanama'e pyrātāha namō aja ym tī. A'erehe pehē je'ēha pejawy te'e aja pehē kotyhar ta riki mujekwa pehē pe. ²⁰Jetehar te ke. Amō koty riki. Kuja. Tupāma'e pyrātāha namō ājā ta ke ihē amuhem amondo. Aja rahā, ihē riki kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē, aja pekwa katu ta me'ē te'e. Peharō katu pexo ame'ē ke.

²¹—Sawa'e pyrātā hū ame'ē ke hok rehe usak katu rahā, parā te'e ta ima'e ke rehe ngā. Upa moī katu, kyse puku,

itatakwar, hapar. Aja hok rehe usak katu. ²²Pe, i'ar koty te we sawa'e pyrātā ame'ē ke jumai uwyr ehe. Pe, upa muputu'u rahā, amō riki ijar moī katu ame'ē ke upa katu te raho, kyse puku, itatakwar, hapar. Ame'ē pe huwajan ke ijar muputu'u ta, aja ukwaha naī. Anī. Ame'ē ke i'ar koty te we pyrātā ame'ē ke upa raho. Pe, upa ma'e ke raho ame'ē ke amō ta pe me'ē me'ē. Inamō ixo ame'ē ta pe me'ē me'ē. (Aja ihē tī. Sawa'e pyrātā hū ame'ē ke Satana aja saka. Ihē riki i'ar koty te we pyrātā te hū ame'ē ke ihē. A'erehe a'e ke ihē amuputu'u katu. A'erehe ājā ta ke ngā py'a ngi ihē amuhem katu amondo.)

²³—Ihē kotyhar aja awa ixo ym rahā, ihē namō jumai ame'ē ke a'e. Tupā koty ihē namō ngā ke amō mujy'ar ym rahā, amō koty muhāi mondo ame'ē ke a'e tī. Tupā ruwajan koty mujy'ar mondo a'e — aja Jesu pandu.

Sawa'e py'a rehe ājā jywyr oho

(Matéu 12.43-45)

²⁴A'e pandu tī:

—Sawa'e py'a ngi ājā uhem oho rahā, awa nixói te ame'ē rupi wata wata ixo. Putu'uha renda ke kekar ixo. Mahem ym. A'erehe jupandu jupe: “Sawa'e py'a ngi ihē ahem ajur, ame'ē pe ajywyr ta aho. Ihē rok aja ihē pe” aja jupandu. ²⁵Pe, jywyr oho. Pe, uhyk oho rahā, hok pe nixói awa. Upa peir katu amō. Upa mukatu. Aja awa py'a ke. ²⁶Ame'ē rehe usak rahā, amō ājā ta a'e oho piam. Awa po waja mokōi hetaha a'e muhyk. Ame'ē ta riki i'ar koty te we jaxer ai ame'ē ke. Pe, muhyk rahā, sawa'e py'a rehe a'eta ixo oho. A'erehe ame'ē sawa'e mâte jaxer ame'ē ke apo. Ājā petēi ixo rahā, katu ym. Apo heta ihē, a'erehe i'ar koty te we jaxeriha — aja Jesu pandu.

(Aja awa tī. Jeje ixoha jumukatu aja ixo tar katu. Anī. Tupā rehe jurujar ym. Nixói ma'e, ame'ēja saka. A'erehe i'i atu

we rahā, ymanihar aja jywyr tī. Pe, jywyr rahā, i'ar koty te we jaxeriha.)

Hury te me'ē ke

²⁷Pe, ame'ē pandu rahā, amō heta ame'ē ta pyter ngi kūjā pandu:

—Nde ke ipusu ngi muhem, ame'ē ke mā hury katu a'e. Ne māi ke. Nde ta'yn rahā, nde pe kamby me'ē, ame'ē māi mā hury katu — aja Jesu pe pandu.

²⁸Pe, a'e pandu:

—A'e tī. Amō we tī. Tupā je'ēha rehe hendu. Pe, panduha aja ma'ema'e ame'ē riki i'ar koty te we hury katu ame'ē ke a'e — aja Jesu pandu.

Jesuma'e pyrātāha ke amō ta usak tar katu

(Matéu 12.38-42)

²⁹Ngā hetaha juramā jy'ar ehe rahā, Jesu pandu:

—Mā pehē katu ym riki. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e, ame'ē ke rehe pesak tar katu. Aja rahā, Tupā riki ihē ke muwyr, aja pekwa ta aja pepandu tipe. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke amujesak ym ta pehē pe. Kuja jō amujekwa ta. Pira keruhū pusu pe mokōi Jon ukwer. Pe, jywyr. (Manō ym.) Aja ihē rehe har amujekwa ta pehē pe tī. ³⁰Yman te Tupā je'ēha pandu ame'ē ke Jon. Pira keruhū pusu ngi Jon uhem rahā, nini ok ta pe har ta usak ehe rahā, a'e ke Tupā muwyr, aja ukwa katu. Aja ihē tī. Manōha ngi ihē akwera katu ahem rahā, ihē ke Tupā muwyr, aja pehē pekwa katu ta tī. Aja jō pehē pe amujekwa ta. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

³¹—Yman rahā, ngā ke Tupā mupyrara ta. Arahā amō kūjā pu'am ta. Kapitā keruhū kūjā ke a'e. Pepaite ngi Saromā mu'e ame'ē ke rehe hendu uwyr kwe. A'erehe yman rahā, Tupā mupyrara rahā, ame'ē kūjā pandu ta: “Jesu je'ēha rehe pehendu ym. Katu ym

pehē” aja apo pehē pexo ame'ē ta pe pandu ta. Pepaite ngi kūjā uwyr. (Amō wata oho rahā, heta ukwer.) Warahy jurukwā koty ngi uwyr, iapyr koty ngi. Ukwa katuha namō ma'e ke Saromā mu'e ame'ē ke rehe kūjā hendu uwyr. Pesarahā! Ko ihē axo. Saromā 'ar koty te we ihē akwa katuha. Anī. Pehendu ym ihē je'ēha rehe. (A'erehe ymanihar ta 'ar koty te we pehē ke Tupā mupyrara ta.)

³²—Yman rahā, ngā ke Tupā mupyrara ta. Arahā Nini ok ta pe har ta pu'am ta. Jon pandu ame'ē ke rehe ame'ē ta hendu katu. Pe, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar. Tupā koty ipy'a muruwak mondo. A'erehe yman rahā, Tupā mupyrara rahā, kuja pandu ta: “Jesu je'ēha rehe pehendū ym. Katu ym pehē” aja pehē pe pandu ta. Jon pandu ame'ē ke rehe Nini ok ta pe har ta hendu. Pesarahā! Ko ihē axo. Jon 'ar koty te we ihē katuha ke. Anī. Ihē je'ēha rehe pehendū ym. (A'erehe ymanihar ta 'ar koty te we pehē ke Tupā mupyrara ta) — aja Jesu pandu.

Amō ma'e weraha ke

(Matéu 5.15; Matéu 6.22-23)

³³A'e pandu tī:

—Araparin ke amō muwera rahā, mukanim ym awa. Pander pe jupyk ym tī. Anī. Ywate henda 'ar pe moī. Pe, hok pe ixē uwyr ame'ē ta usak katu ma'e. Aja ihē amu'e ame'ē ke amukanim ym. Anī. Amujekwa katu ngā pe. ³⁴Awa reha riki ma'e muweraha aja saka. (Aja rahā, Tupā rehe har ukwa, a'erehe ixoha katu aja ixo katu.) Pehē reha katu rahā, pehē rete rupi wera katu, ame'ēja saka. (Aja rahā, Tupā putar aja pexoha katu, aja pexo katu ta.) Nde reha katu ym rahā, weraha nixói, ame'ēja saka. (Aja rahā, Tupā putar, aja ym pexo.) ³⁵A'erehe apandu katu pehē pe. Pehē reha katu aja pexo. (Aja rahā, pexo ai te'e aja ym pexo.) ³⁶Aja rahā, pehē rete rupi wera

katu rahā, pytuniha nixói te rahā, upa katu te wera hū, ame'ēja saka. Nde rehe ma'e muwera, ame'ēja saka. (Aja rahā, aja te'eha Tupā putar aja pexoha katu aja pexo katu te ta) — aja Jesu pandu.

Parise kotyhar ta rehe har Jesu pandu hū

(Matéu 23.1-36; Mak 12.38-40)

³⁷Upa Jesu pandu rahā, parise pandu ipe:

—Ihē rok pe ma'e ke ja'u jaho rī — aja Jesu pe.

Pe, hok pe ixē oho. Pe, ma'e ngā u'uha renda pe wapyk oho. ³⁸Pe, jundéu awa ramūi ta ukwaha aja ipo ke kutuk hū ym ha namō ma'e ke Jesu u'u uī. Ame'ē ke parise usak rahā, ipy'a pe ukwa ukwa uī:

—Mā! Jundéu awa ramūi ta ukwaha aja ipo ke kutuk ym a'e. Katu ym, aja akwa — aja parise jupe.

³⁹Ame'ē ke Jesu ukwa, a'erehe pandu ipe:

—Pehē parise ta! Pehē riki paratuxī aja saka. Y amō u'uha aja tī. Paratuxī soroka ke jō pekutuk katu. Typyha ke anī. Aja pehē pিরer ke pekutuk katu. Pehē py'a anī. Juhyk aja ym pexo. Pehē py'a pe upa ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pekwa pekwa pexo. Amō ta ke pemahy hū tar katu, ame'ē ke pehē py'a pe pekwa pekwa pexo tī.

⁴⁰Pehē peka'u te'e! Pehē rete ke Tupā mujā. Pehē py'a ke a'e mujā tī. (A'erehe pehē py'a juhyk, aja pexo ta me'ē te'e tī.)

⁴¹Ima'e ym te ame'ē ta pe pehēma'e ke peme'ē me'ē. (Aja rahā, Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo, aja pemujekwa ta.) Aja rahā, pehē py'a ke juhyk aja pexo ta.

⁴²—Parise ta! Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke. Tupā rehe pehē py'a pemoī moī. A'erehe ta'yr mi so'o rukwer pupur muhemykiha ke peme'ē ipe. Jande popa hetaha ngi pete'ē peme'ē. Aja ky'in ke. Ma'eywanem ra'yr aja tī. Aja

pema'ema'eha. Amō koty anī. Katu ame'ē ke aja ym pema'ema'e. Tupā rehe pepy'a ym tī. Pesarahā! Amō we pema'ema'e ta me'ē te'e. Kuja. Tupā rehe pepy'a katu ta me'ē te'e. Katu ame'ē ke pema'ema'e katu ta me'ē te'e tī. Ma'e muhemykiha ke peme'ē ta me'ē te'e tī. Ame'ē me'ēha peharāi ym ta me'ē te'e tī.

⁴³—Parise ta! Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke! Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe peho rahā, kapitā ta wapyka pe jō pewapyk tar katu, myrape katu te ame'ē ke pe. (Aja pehē katu te aja pemujekwa tar katu naī.) Ma'e muhepyha renda pe peho rahā: “Ko nde erexo. Katu nde” aja panduha jō peputar katu. (Aja rahā, pehē katu te aja pekwaha naī.)

⁴⁴—Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke! Pehē riki kangwerupa aja saka. Ngā ukwa ame'ē ke nixói, a'erehe ukwa ym ha rupi kangwerupa rupi amō wata. (Aja rahā, ipy'a juhyk ym aja ixo apo, aja jundéu awa ta ukwa.) Aja pexo tī. Pehē py'a juhyk ym, aja te'e pexo. Ame'ē ke amō ta ukwa ym. Pe, pehē namō ame'ē ta ixo rahā, ame'ē ta py'a ke pemujaxer te'e ta tī — aja Jesu pandu.

Moise je'ēha mu'e ame'ē ta rehe har Jesu pandu hū

⁴⁵Pe, Moise je'ēha mu'e ame'ē ta ngi har petei pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Aja nde erepandu rahā, jande rehe har nde erepandu hū tī. Katu ym ihē pe — aja Jesu pe.

⁴⁶Ame'ē Moise je'ēha mu'e ame'ē pe a'e pandu:

—Mā! Parise ta aja pehē tī. Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke tī. Pehē pemu'e ame'ē ke rehe marā ka ym amō hendu katuha. Pe, pemu'e rī. Anī. Pehē atu pehendu ym te ehe tī. Katu ym aja. ⁴⁷Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke! Pehē ramūi ta Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke jukwa. Ame'ē ta kangwerupa ke pemukatu hū.

⁴⁸Aja rahā, pehē ramūi ta jukwa ame'ē riki katu aja pekwa tī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke pehē ramūi ta jukwa. Ame'ē ke katu, aja pekwa. A'erehe kangwerupa ke pemukatu pexo rī. ⁴⁹Anī. Upa ma'e ke Tupā ukwa katu. Kuja pandu: “Ihē je'ēha pandu ame'ē ta ke ihē amondo ta. Amō amō ta ke amondo tī. Pe, amō amō ke ngā jukwa ta. Amō amō ke ngā mahy ta tī” aja Tupā pandu. Ukwa katu a'e. ⁵⁰A'erehe ame'ē ta aja pehē ke Tupā mupyrara ta tī. Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā. A'engi amō amō ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke pehē ramūi ta jukwa. Jukwa ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē jukwa ame'ē ta aja pehē riki upa katu te mupyraraha ke pyhyk ta tī. ⁵¹Ko Ambéu ke amō jukwa py. A'engi amō amō ta ke ngā jukwa tī. Pe! Sakari ke amō jukwa tī. Jetehar te ke. Ngā jukwa ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē jukwa ame'ē ta aja pehē riki mupyraraha ke pyhyk ta tī. Tupā riki mupyrara hū ta — aja Jesu pandu.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kapy katu te ame'ē ke ihī. Myrape ihī tī. Ame'ē mokōi pyter pe Sakari ke amō jukwa. (A'ep a'e ixo rahā, a'e ke amō ta jukwa ym ta me'ē te'e. Anī. Jukwa riki.) Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, ame'ē myrape 'ar pe hymba hapy.

⁵²Jesu pandu tī:

—Moise je'ēha mu'e ame'ē ta! Mā! Tupā mupyrara ta pehē ke! Myja Tupā je'ēha ke amō ukwa katu my, ame'ē ke pemuka'u te'e. Pehē atu pekwa ym tī. Amō ta ukwa tar katu rahā, ame'ē ta ke pemuka'u te'e tī. A'erehe ame'ē ta ukwa ym tī. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

⁵³Pe, parise rok ngi Jesu uhem oho ixo rahā, parise ta je'ē je'ē hū ipe. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Je'ē je'ē hū ma'e ke ipe. ⁵⁴Ame'ē ta ma'e ke pandu pandu inamō, Jesu namō. Pe, Jesu ma'e panduha jawy rahā: “Katu ym nde” aja

parise ta pandu ta. A'erehe panduha manga manga tipe.

Ipy'a pe mokōi ukwaha namō ixo

(Matéu 10.26-27)

12 Heta te hū ngā jy'ar uwyr ehe. A'erehe jumujar mujar hū ngā juehe. Pe, jum'u'eha ta pe Jesu pandu py: —Parise ta riki ipy'a pe mokōi ma'e ukwaha namō ixo ame'ē ta ke a'eta. A'eta aja ym pehē tī. Ipy'a pe mokōi ukwaha namō a'eta ixo. Ame'ē riki mbeju mupururukiha aja saka. Katu ym aja. ² Pesarahā! Ma'e ke amō jupyk, aja ukwaha naī. Anī. Ame'ē ke Tupā mupirrar ta. (Aja rahā, upa mujekwa ta.) Jeje te'e ixokwa katu, aja ukwaha naī. Anī. Ame'ē ke Tupā mujekwa ta tī. ³ Pe, py-tun rahā, amō ta ukwa ym ha rupi ma'e ke pepandu, ame'ē ke wera rahā amō ta upa pandu ta. (A'erehe upa hendu ta, pe, ukwa ta ngā.) Kapy pe amō pe peje'ē ra'yr u'am, ame'ē ke amō ta pandu hū ngā pe. (Upa ngā ukwa ta) — aja Jesu pandu.

Tupā ngi pekyje ta me'ē te'e

(Matéu 10.28-31)

⁴ A'e pandu tī:

—Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē. Ko pehē pe apandu axo. Ko awa ke amō jukwa. Ame'ē ta ngi pekyje ym. Jukwa, pe, a'engi amō we marā ka ym awa ke mahyha 'y. ⁵ Ko ihē amujekwa ta pehē pe. Amō ngi pekyje. Tupā ngi pekyje. Upa jukwa rahā, amō we mahy ta. Je'ēha rupi tata keruhū pe ame'ē ke a'e ombor ta. Pyrara hū ta a'ep. Jete. Apandu pehē pe. Pekiye katu ingi, Tupā ngi!

⁶ —Pehē anī. Ihēma'e jum'u'eha ta ke pehē. Pehē rehe Tupā ipy'a katu. Pesarahā! Awa po wajar petēihar upa hetaha ma'ewyra ra'yr rehe amō muhepy rahā, mokōi tamatarer pu'a ra'yr me'ē ipe. Ame'ē ke Tupā ukwa katu. Ma'ewyra ra'yr rehe har ukwa katu a'e. (Aja rahā,

ame'ē 'ar koty te we pehē rehe har ukwa katu, aja mujekwa katu. A'erehe pekyje ym ingi.)

⁷ —Pesarahā! Pehē ākā rehe pehē'a ihī. Ame'ē hetaha ke Tupā ukwa katu. (Aja rahā, upa katu te pehē rehe har ukwa katu, aja mujekwa katu.) A'erehe pekyje ym ingi. Ma'ewyra ra'yr ta rehe a'e usak katu. Ame'ē ta 'ar koty te we pehē rehe a'e usak katu te we ta tī — aja Jesu pandu jum'u'eha ta pe.

Jesu kotyhar ame'ē ta ke. Jesu kotyhar aja ym ame'ē ta ke tī.

(Matéu 10.32-33; Matéu 12.32; Matéu 10.19-20; 2 Tīmo 1.8)

⁸ A'e pandu tī:

—Ko pehē pe amujekwa a'am. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ngi amō huxī ym. Amō ta pe kuja pandu: “Jesu kotyhar ke ihē” aja. Aja rahā, kuja ehe har ihē apandu ta tī: “Ihē kotyhar ke a'e” aja Tupā je'ēha rahoha ta pe apandu ta. ⁹ Amō ta anī. Ihē ngi huxī a'e. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ngi huxī. A'erehe amō ta pe kuja pandu: “Ihē anī. Ixotyhar aja ym ihē” aja pandu. Aja rahā, kuja ehe har ihē riki apandu ta tī: “Peme'ē anī. Ihē akwa ym peme'ē. Ihē kotyhar ym a'e” aja Tupā je'ēha rahoha ta pe apandu ta.

¹⁰ —Ihē rehe amō juru ai, ame'ē ke rehe Tupā ipy'a jywyr ta. (Tupā koty ipy'a muruwak rahā, Tupā ipy'a jywyr ta ehe.) Tupā'a rehe juru ai rahā, anī. Amō juru ai ehe rahā, ame'ē rehe Tupā ipy'a jywyr ym te ta.

¹¹ —Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pehē ke amō ta hykī ta raho. Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe mupyrara ta raho. Kapitā ruwa koty pehē ke raho ta tī. Kapitā ruwa koty aja tī. Mupyrara ta raho tī. Arahā myja pehē juehe har pepandu ta my, ame'ē rehe har pekwa pekwa ym pexo. Ma'e pepandu ta my, ame'ē rehe har pekwa pekwa ym pexo

tī. ¹² Arahā Tupā'ā riki mujekwa ta pehē pe. Ma'e pepandu ta, ame'ē ke mujekwa ta pehē pe. (Ame'ē ke pepandu ta) — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Ima'ehū rahā, muka'u te'e ta juehe

¹³ Hetaha ta pyter ngi amō sawa'e pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Jande pái manō. Pe, upa ima'e ke hijar jande pe. Ame'ē ngi har: “Ne mu pe eme'ē tī!” aja ihē mu pe epandu. Ihē mu riki upa katu te pyhyk — aja Jesu pe.

¹⁴ A'e pandu:

—Sa'e! Anī. Esarahā! “Ihē amanō rahā, ihē ra'yr ta pe ihēma'e ke eme'ē me'ē” aja nde pái pandu ym te ihē pe. A'erehe ame'ē me'ē ym ta nde páima'e ke — aja sawa'e pe.

¹⁵ Upa ngā pe a'e pandu tī:

—Pehendu katurahā! Upa katu te ma'e ke rehe pehē py'a pemoī moī tar katu rahā, pesak katu te'e. Pemoī ym pehē. Pesarahā! Ima'ehū namō amō ixo. Aja rahā, kome'ē ywy keruhū pe yman rahā ixo katu ta, aja ukwaha naī. Anī. Aja ym ta — aja Jesu pandu.

¹⁶ (Pe, ame'ē rehe har mujekwa te we. Upa ma'e ke rehe ipy'a moī moī rahā, katu ym aja mujekwa tar katu.) A'erehe myja me'ē ima'ehū matyr ame'ē ke my, ame'ē ke pandu:

—Ko amō sawa'e ixo. Ima'ehū namō ixo ame'ē ke a'e. Pe, heta te hū ma'e ke kupixa pe ihī. ¹⁷ Pe, ipy'a pe ma'e ukwa ukwa uī: “Mā! Kupixa ngi marā ka ym ma'e matyriha. (Tyryhem apo 'y.) Nixói te matyriha renda ke. Myja ta apo my?” aja sawa'e jupe. ¹⁸ Pe, kuja ame'ē jupandu jupe: “Aa! Akwa apo. Matyriha renda ihē amutiha te we ta apo. I'ar koty te we hū tiha ame'ē ke amujā ta. A'ep ihēma'e ke amatyr ta. Kupixa ngi ma'e matyr ame'ē ke amoī ta ipe tī. ¹⁹ Upa rahā, ihē ajupandu ta ihē jupe. ‘Mā! Katu tiki ihē pe. Yman rahā, pehū ta ihēma'e

ke. Aputu'u katu. Ihē mi'u amatyr. Aju-muhury katu ihē juehe' aja ihē pe” aja sawa'e pandu jupe tipe. ²⁰ Anī. Aja ym ta. Ywa ngi Tupā pandu: “Nde riki ereka'u te'e! Kome'ē pytun rahā, nde eremanō ta kŷ. Pe, nema'e matyr hū ame'ē ke awa pe nde eremupyta ta my? Nde pe anī. Amō pe nde eremupyta ta riki, aja Tupā pandu” — aja Jesu mu'e.

²¹ Pe, a'e pandu tī:

—Aja ta riki amō pe. Ima'e ma'e ke jō amō matyr hū rahā, aja ta. Pe riki Tupā koty nixói te ta ma'e ke. Ma'e katu ame'ē ke nixói te ta. Katu ym aja — aja Jesu pandu.

Tupā rehe ejurujar katu

(Matéu 6.25-34)

²² (Ma'e ke jō amō matyr hū rahā, katu ym, aja mu'e tar katu tī.) A'erehe jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pesarahā! Pehē pe apandu katu. Pehē mi'u rehe har jō pejumupyai ym pexo. “Ma'e jande ja'u ta my? Nixói ma'e. Jandema'e mundeha nixói. Awa me'ē ta jande pe my?” aja pejumupyai ym pexo tī. ²³ Ixoha namō amō ixo rahā, ame'ē riki awa mi'u 'ar koty te we katuha. Awa rete aja tī. Awama'e mundeha 'ar koty te we katuha tī. ²⁴ Ma'ewyra rehe pesarahā! Jytym ym ma'e ke. Matyr ym ma'e ke tī. Ma'e matyriha renda nixói tī. Humi'u ke Tupā me'ē katu ipe. Pesarahā! Ma'ewyra 'ar koty te we pehē pexoha katuha ke. (A'erehe pehē rehe Tupā usak katu ta aja mujekwa katu.)

²⁵ —“Myja hetaha warahy 'ar rahā, ko pehē pexo ta my” aja pekwa pekwa pexo rahā, yman pepyta te we ta rī, aja pekwha naī. Anī. Marā ka ym pexoha pemupyta te we ta rī. ²⁶ Aja ta'yr mi marā ka ym pexoha pemupyta te we ta rī. Aja rahā, amō ma'e ke rehe pejumupyai ym pexo tī.

²⁷ —Ma'eputyr rehe pesarahā! Ma'e puwan ym. Ima'e ma'e ke mujā ym tī.

Amō usak ehe rahā, katukwer. Apandu katu pehē pe. Ymanihar Saromā ima'ehū te namō ixo. Ima'e mundeha katukwer tī. Pesarahā! I'ar koty te we ma'eputy katu te ha ke. ²⁸Tupā riki ma'eputy kate mukatu te. Apo putyr katu. Koī upa ta kanim. Upa xirik. Ame'ē ke jape'a aja amō hany. Upa ukwāi. Pesarahā! Ma'eputy ke a'e mukatu te rahā, pehēma'e mundeha ke a'e me'ē katu ta pehē pe tī. Mā! Ame'ē rehe pejurujar katu ta me'ē te'e tī. ²⁹Pehē pe'u ame'ē ke rehe pekekar pexo. Aja te'eha ym pehē. Ame'ē rehe jō pejumupyai ym. ³⁰Ame'ē ke rehe jō kome'ē ywy pe har ta kekar kekar ixo. Aja te'eha ixo. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke a'eta. Aja pexo ym tī. Pehē mi'u peputar. Pehēma'e mundeha peputar. Ame'ē ke pehē pāi keruhū ukwa katu. (Pehē pe a'e muwyr ta.) A'erehe ame'ē ke rehe jō pejumupyai ym pexo. ³¹Kuja katu. Myja Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu ta my? Ame'ē rehe har pekwa pekwa py pexo. Aja rahā, upa pehēma'e nixói ame'ē ke a'e muwyr ta pehē pe tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Ma'e katu ame'ē ke ywa pe ihī

(*Matéu 6.19-21; 1 Petu 1.4*)

³² Jumu'eha ta pe a'e pandu tī:

—Ihē kotyhar ta ke pehē! Heta ym pehē. Apandu katu pehē pe. Ngā ngi pekyje ym pexo. Pehē rehe pehē pāi keruhū usak katu te ixo, a'erehe ngā ngi pekyje ym pexo. Yman rahā, henda ke pe pehē ke a'e raho ta tī. Aja a'e putar. ³³Pehēma'e ke upa katu te pemuhepy. Pe, ame'ē tamatarer ke ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē me'ē. Pe, tamatarer ryrū ijuk ym aja me'ē namō pexo. Ame'ē riki ywa pe ihī, ame'ēja saka. Ywa pe pehēma'e hū namō pexo, ame'ēja saka. A'ep ame'ē ke kanim ym te ta. Ma'e mukaniha nixói. A'erehe mukanim ym te ta awa. ³⁴Pehēma'e ke ihī. Ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo. A'erehe ywa pe pehēma'e

ke ihī rahā, a'ep pehē py'a ihī ta tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Jesu jywyrriha rehe peharō katu pexo

(*Matéu 24.36-44; Mak 13.32-36*)

³⁵ A'e pandu tī:

—Peharō katu pexo! Pehēma'e kamixa pemunde katu. Pehēma'e xirur aja tī. Pemunde katu tī. Araparin pemuwera katu aja pexo tī. ³⁶Ijar rehe miasu ta harō ixo. (Aja ihē rehe peharō katu pexo tī.) Jumentariha rehe ngā mi'u matyr. Ame'ē upa rahā, ijar jywyr uwyr. Ame'ē ke rehe miasu ta harō ixo. A'e jywyr uwyr rahā, pukái ta. Pe, pahar miasu ta hukwen ke pirar ta. ³⁷Miasu ta harō katu ixo. Ukwyr ym ngā tī. Ame'ē ke ijar ukwa rahā, miasu ta hury katu ta. Apandu pehē pe. Kamixa ke ijar pypyk katu ta, xirur wyr rupi. Pe, miasu ta pepandu ta: “Ma'e ngā u'uha renda pe pewapyk peho” aja. Pe, a'e atu ngā mi'u ke moī ta, miasu ta pe. ³⁸Pytun pyter pe ijar jywyr ta uwyr my. Satur rahā we ta jywyr my. Miasu ta harō katu ixo. Ame'ē ke ijar usak rahā, miasu ta hury katu ta. ³⁹Pesarahā! Ma'e mukaniha uwyriha angaha ke rehe ok jar ukwa katu rahā, ukwer ym ta tipe. Harō ta tipe. Pe, a'e ke muputu'u ta tipe. Hok ke ma'e mukaniha musorok ym ta tipe.

⁴⁰—Pehē aja tī. Ihē rehe peharō katu pexo. Awa aja ihē tī. Tupā je'eha rupi ajur. Ywa ngi ihē riki ajywyr rahā, peharō katu pexo my. “Jywyr ym ta apo rī” aja pekwa pekwa pexo rahā, pahar ihē ajywyr ta — aja Jesu pandu.

Miasu katu ame'ē ke. Miasu katu ym ame'ē ke tī.

⁴¹ Pe, Petu pandu ipe:

—Sawa'e! Apo myja me'ē miasu harō katu ixo my, ame'ē ke nde erepandu. Ame'ē ke jande pe jō nde erepandu my? Upa ngā pe nde erepandu my? — aja Jesu pe.

⁴² A'e pandu:

—Ihē kotyhar ta pe jō apandu. Upa ihē kotyhar ta ihē rehe harō katu ta me'ē te'e. Ijar rehe miasu harō katu. Aja ihē rehe harō katu ta me'ē te'e tī. Pesarahā! Myja me'ē miasu riki ukwa katu ame'ē ke my? Myja me'ē miasu riki ijar pandu ame'ē ke ma'ema'e katu my? Ko apandu ta. Amō miasu pe ijar pandu: “Amō miasu ta rehe esak esak katu exo. Myahy rahā, ngā mi'u ke eme'ē me'ē katu ngā pe” aja ijar pandu. (Pe, ijar paxia oho.)⁴³ Pe, ijar pandu, aja miasu ma'ema'e ixo. Hok pe jywyr rahā, ame'ē ke rehe ijar usak. Aja rahā, ame'ē miasu hury katu ta.⁴⁴ Pesarahā! Apandu pehē pe. Ame'ē miasu pe kuja ijar pandu ta: “Katu ame'ē ke nde. Upa katu te ihēma'e ke rehe nde esak esak katu ta apo 'y” aja ta.

⁴⁵—Amō kotyhar rahā, katu ym. Miasu katu ym ame'ē ke rahā, kuja jupandu jupe: “Ihē jar pepaite oho. Yman rahā, jywyr ta” aja jupe. Pe, amō miasu ta ke a'e nupā hū. Sawa'e ta ke. Kūjā ta ke aja tī. Nupā hū tī. Pe, ma'e ke jeje u'u te'e hū uī. Kawī ngi ka'u tī.⁴⁶ Pe, ijar rehe harō ym rahā, ame'ē wera rahā, ijar jywyr ta. “Apo jywyr ym we ta rī” aja pandu rahā, pahar ijar jywyr ta. Pe, ame'ē ke ijar mupyrara hū ta. Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta. Aja ijar mupyrara hū ta. Miasu katu ym ame'ē ke mupyrara hū ta.

⁴⁷—Ijar pandu ame'ē ke miasu ukwa katu tipe. Anī. Ukwaha aja ma'ema'e ym. Jeje ima'e ke ma'ema'e ixo rī. Hendu ym ehe, ijar rehe. Aja rahā, ijar mahy hū ta a'e ke. Pirok hū ta tī.⁴⁸ Pe, amō ihī. Ijar pandu ame'ē ke miasu ukwa ym. Pe, a'e ma'ema'eha katu ym. Ijar mahy a'e ke rahā, katu tiki. Mahy rahā, pirokiwe mi ta. Ukwā ym ha namō miasu ma'ema'e, a'erehe pirokiwe mi ta. Aja ihē kotyhar ta tī. Pekwa katu rahā, pehendū katu ta me'ē te'e. I'ar koty we pekwa katu rahā, i'ar koty te we pehendū katu ta me'ē te'e — aja Jesu pandu.

Jesu uwyr, a'erehe amō koty koty ngā jy'ar

(Matéu 10.34-36)

⁴⁹A'e pandu tī:

—Ihē ajur, a'erehe kome'ē ywy pe har ta amō koty koty jy'ar ta. Ame'ē ke upa rahā, katu ta tipe. Ame'ē upaha ihē aputar.⁵⁰ Amō ta ihē ke mupyrara hū ta me'ē te'e. Ame'ē upa ym we rī. A'erehe ihē apyai te'e axo we rī.⁵¹ Kome'ē ywy pe har ta jumai mai ixo. Ame'ē ke ihē amuputu'u ajur, aja pekwaha my? Anī. Aja ym. Ko pehē pe apandu. Ihē ajur, a'erehe amō koty koty amō ta jy'ar jy'ar ta.⁵² Apo ngi har ok wyr pe awa po pe-teihar upa hetaha ta ixo. Ihē rehe mahapyr jurujar katu ta. Mokōi anī ta. Amō rahā, ihē rehe mokōi jurujar katu ta. Mahapyr anī ta. Aja amō koty koty jy'ar jy'ar ta.⁵³ Ihē rehe ipái ta jurujar katu ta. Ta'yr ta anī. Pe, ihē rehe ta'yr ta jurujar katu ta. Ipái ta anī. Ihē rehe imāi ta jurujar katu ta. Imembyr kūjā ta anī. Ihē rehe imembyr kūjā ta jurujar katu ta. Imāi ta anī. Ihē rehe imembyr reko ame'ē ta jurujar katu ta. Kūjā ta anī. Ihē rehe kūjā ta jurujar katu ta. Imembyr reko ame'ē ta anī ta. Aja amō koty koty jy'ar jy'ar ta — aja Jesu pandu.

Tupā muwyr ame'ē ke ko ixo, aja ukwa ym ngā

(Matéu 16.2-3)

⁵⁴Ngā pe pandu tī:

—Aman pihuniha rehe pesak rahā, pahar pepandu: “Aa! Aman ukyr ta” aja. Pe, pahar aman ukyr.⁵⁵ Pe, ywytuhu rahā, pepandu: “Aa! Warahy haku ta apo” aja pepandu. Pe, warahy hakuha uwyr.⁵⁶ Mā! Mokōi pekwaha namō pexo! Ywa rehe ihī ame'ē ke rehe pesak rahā, ame'ē ke pekwa katu. Ywy rupi ihī ame'ē ke aja tī. Pekwa katu tī. Ihē rehe har anī. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e katu tipe. Ame'ē rehe

pesak tipe. Anī. Ihē riki Tupā muwyr ame'ē ke ihē, aja pekwa ym te riki — aja Jesu pandu.

Ne ruwajan namō pahar emukatu

(Matéu 5.25-26)

⁵⁷ A'e pandu tī:

—“Katu ame'ē ke ihē ama'ema'e. Ame'ē ke ihē akwa katu” aja nde erepandu. Aja rahā, katu ame'ē ke nde erema'e ta me'ē te'e. ⁵⁸ Esarahā! Nde rehe har ne ruwajan pandu: “Katu ym nde. A'erehe ngā panduha renda pe nde ke araho ta” aja riki. Mā! Inamō nde ereho erexo rahā, emukatu. “Mā peja ym. Eraho ym ihē ke. Ihē rehe nde py'a emujwyr katu. Katu ta apo 'y” aja pahar emukatu. Aja rahā, ngā panduha ruwa koty nde ke raho ym ta. Anī rahā, nde eremukatu ym rahā, nde ke raho ta. Aja rahā, sonda ta pe nde ke mondo ta. Pe, kyndaha pe nde ke sonda ta kynda ta raho. ⁵⁹ Apandu nde pe. Nde erehem ym te ta ingi. Mukatuha rehe upa katu te nde eremuhepy ym rahā, kyndaha ngi nde erehem ym te ta. (A'erehe mā peja pahar emukatu. Katu ame'ē ke ema'e katu) — aja Jesu pandu.

Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo

13 Arahā, amō ta Jesu rehe uhyk uwyr. Pandu ipe:

—Hymba ke amō ngariréi ywy pe har ta hany hapu ixo. Aja Tupā rehe ipy'a ke moī moī u'am. Arahā, ame'ē ta ke Pirat je'ēha rupi amō ta jukwa. Mā! Ame'ē ta jaxer ai te'e nahā my? — aja Jesu pe pandu uwyr.

² Pe, Jesu pandu:

—Hā! Aja ame'ē ngariréi ywy pe har ta ke amō ta jukwa. A'erehe kuja pekwha my: “Mā! Ame'ē ta jaxer ai ame'ē ta ke nahā my? Amō ngariréi ywy pe har ta 'ar koty te we jaxer te” aja pekwha naī. ³ Anī. Aja ym. Ko pehē pe apandu. Ma'e

peka'u te'eha pema'ema'eha ngi Tupā koty pehē py'a pemuruwak ym rahā, ame'ē ngariréi ywy pe har ta aja pemañō ta tī.

⁴ —Amō we tī. Siroe renda pe heta ngā ixo. Awa py wajar mahapyr hetaha ixo. Ame'ē ta rehe ywy pirā ok u'ar ukwa. Ok ywate ame'ē ke u'ar. Upa ngā ke jukwa. Kuja pekwha my: “Mā! Ame'ē ta jaxer te. Jerusarē ok ta pe har ta 'ar koty te we jaxer te” aja pekwha my? ⁵ Anī. Aja ym. Ko pehē pe apandu katu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi Tupā koty pehē py'a pemuruwak ym rahā, ame'ē ta aja upa katu te pemañō ta tī — aja Jesu pandu.

(“Pemañō ta” aja pandu rahā: “Mupyraraha renda pe mupyrara ta” aja mujekwa.)

Myja me'ē ma'eywa'y my, ame'ē ke Jesu mujekwa

⁶ Pe, myja me'ē ma'eywa'y my, ame'ē ke a'e pandu:

—Ma'eywa'y rehe amō sawa'e usak oho. Hok rake i'āi ame'ē ke. Ma'eywa rehe usak oho tī. Anī. I'a ym. Nixói. ⁷ Pe, kupixa usakiha pe ijar pandu: “Esarahā! Yman ma'eywa ke ihē apo'ok ta tipe. Mahapyr warahy 'ar rahā, kome'ē ma'eywa'y ngi apo'ok ta tipe. I'a ym te riki. Ma'ewā kuja i'āi my. Katu ym. Emondok embor” aja ijar pandu. ⁸ Pe, kupixa usakiha pandu ipe: “Sa'e! Anī we rī. Mā pewe i'āi rī. Ko ywy ke hake rupi ihē amungái mungái we ta rī. Ame'ē rupi ma'e muhuryha ihē amoī ta tī. ⁹ Pe, amō i'aha angaha ke rehe uhyk rahā, i'a rahā, katu ta tiki. I'a ym rahā: ‘Emondok embor’ aja ihē pe nde erepandu ta kŷ. Pe, ihē amondok ta” aja ijar pe kupixa usakiha pandu — aja Jesu pandu.

(Aja Tupā tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ipy'a ke ngā muruwak mondo. I'a katu, ame'ēja saka. Ixoty muruwak mondo, ame'ē ke rehe Tupā

harō we rī. Pyrara usak we ehe rī. Muruwak ym rahā jō, pe, mupyrara ta ngā ke. I'a ym, ame'ēja saka.)

**Putu'uha 'ar rahā, kūjā
ke Jesu mukatu**

¹⁰ Amō jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Jesu mu'e uī. ¹¹ A'ep amō kūjā ihī. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ke a'e, a'erehe ahy hū. Yman te ahy ixo. Heta te hū warahy 'ar rahā, aja te'e ixo. Kuja, 18 hetaha warahy 'ar rahā, aja ixo. Jixiko te'e wata. Marā ka ym pu'am katu wataha. ¹² Jesu usak ehe rahā, pandu ipe:

—Nde katu apo 'y — aja ipe.

¹³ Aja pandu rahā, iākā rehe ipo ke mujar. Aja rahā, pahar katu pu'am u'am. Tupā pe: “Mā! Ne jō riki katu te me'ē ke” aja kūjā pandu pandu.

¹⁴ Jy'ariha rendama'e kapitā parahy ehe, Jesu rehe. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, Jesu mukatu. (Aja rahā, paraky te'e, aja ukwaha naī, a'erehe parahy ehe.) A'erehe a'ep ihī, ame'ē ta pe pandu:

—Awa po wajar peteī wera rahā jō, ma'e ke amō ma'ema'e katu. Ame'ē wera rahā jō, amō mukatu katu pehē ke. Ame'ē wera rahā jō mukatuha rehe pejur. Putu'uha 'ar rahā, anī ta. Mukatu ym ta me'ē te'e — aja jy'ariha rendama'e kapitā pandu.

¹⁵ Jesu pandu:

—Mā! Putu'uha 'ar rahā ihē aparaky, aja pekwaha naī. Anī. Pesarahā! Upa pehē ngi har amō tapi'iruhu ke jīrar ta raho. Kurar ngi y ke me'ē ta raho. Jumen ke aja tī. Putu'uha 'ar rahā, aja te'e pehē. Ame'ē peparaky, ame'ēja saka tī. (Pehē py'a pe mokōi pekwaha namō pexo!) Katu ym aja. ¹⁶ Pesarahā! Ko kūjā riki Amarā rainō ke. (A'erehe Tupā usak katu ehe, ame'ē ke a'e tī.) Kuja, 18 hetaha warahy 'ar rahā, a'e ke Satana mupyrara. (Ājā ramūi a'e.) Mujixiko mahy. A'erehe

apo putu'uha 'ar rahā, kūjā ahyha ke amukatu. Apo jō putu'u a'e 'y — aja Jesu pandu.

¹⁷ Aja pandu rahā, huwajan ta huxī. A'e pandu katu, a'erehe ame'ē ta huxī ingi. Amō ta anī. Hury katu riki. Upa ma'e katu ame'ē ke Jesu ma'ema'e. A'erehe hury katu ngā ehe.

Ma'e raī jytym ame'ē rehe har

(Matéu 13.31-32; Mak 4.30-32)

¹⁸ Jesu pandu:

—Kome'ē ywy keruhū pe Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē ta riki kuja saka. ¹⁹ Kupixa pe ma'e raī ta'yr te mi ame'ē ke sawa'e jytym. Mosata raī ke. Ame'ē hywōi. I'y tiha te hū oho rahā, myra aja tiha oho tī. Pe, hākā rehe ma'ewyra ta haity mujā mujā — aja Jesu pandu.

(Aja rahā, Jesu pandu py rahā, Tupā kotyhar ta heta ym te. Ma'e raī ta'yr te mi, ame'ēja saka. I'i atu te rahā, ixotyhar ta heta te hū ta. I'y tiha te hū, ame'ēja saka, aja mujekwa katu.)

Ma'e mupururukiha rehe har

(Matéu 13.33)

²⁰ A'e pandu tī:

—Kome'ē ywy keruhū pe Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē ta riki kuja saka. ²¹ Ahūi aja me'ē ku'i pe ma'e mupururukiha ke kūjā mupara. Rar tyryhem mupara. Upa rahā, upa ahūi aja me'ē ku'i pururuk hū oho — aja Jesu.

(Aja rahā, pandu py rahā, Tupā kotyhar ta heta ym. I'i atu te rahā, heta te hū ta aja mujekwa katu.)

Hukwen pu'i mi ame'ē rehe har

(Matéu 7.13-14; Matéu 7.21-23)

²² Jerusarē ok ta pe Jesu oho ixo rahā, amō amō ok ta ra'yr rupi ngā ke mu'e mu'e oho ixo. Awa renda rupi aja tī. Mu'e mu'e oho tī. Aja Jerusarē ok ta koty oho ixo. ²³ Pe, amō pandu ipe:

—Sawa'e! Tupā muhā katu ame'ē ta heta ym my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

²⁴—Hukwen ta'yr mi rupi amō ixe. Pe-hēma'e pyrātā katuha namō mā peja pex-erahā! Ko pehē pe apandu. Heta ame'ē ta ixe tar katu tipe. Marā ka ym ixeha. ²⁵Pesarahā! Ok jar pu'am ta. Pe, hukwen ke kynda ta. Pe, soroka pe pepukái pe'am: “Sa'e! Epirar jande pe” aja ipe. Pe, a'e pandu ta: “Anī ta. My pe har pehē my? Akwa ym ihē” aja pehē pe. ²⁶Pe, pepandu: “Nde erekwa riki. Nde namō ma'e ke ja'u katu. A'erehe nde rehe katu ame'ē ta ke jande. Jande rekoha pe Tupā je'ēha ke nde eremu'e katu jande ke. Jahendu riki” aja ipe. ²⁷A'e pandu tī: “Anī. My pe har pehē my? Akwa ym ihē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ame'ē ta ke pehē. Pejywyr peho ihē ngi” aja pehē pe ok jar pandu ta. (Ihē riki ame'ē ok jar aja saka.)

²⁸—Tupā ixo ame'ē pe huryha namō Amarā ixo. Isak aja tī. Jako aja tī. Huryha namō ixo tī. Upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta aja tī. A'ep huryha namō ixo tī. Pehē anī. Soroka pe pepu'am ta. Ame'ē rehe pesak rahā, pejixi'u hū ta. Tupā rehe peparahy ta, a'erehe pehē rāi pesu'u su'u ta. ²⁹Heta ame'ē ta jy'ar ta uwyr. Amō awa ta jy'ar ta uwyr. Jundéu awa aja ym ame'ē ta jy'ar ta uwyr. Warahy uhemihā koty ngi jy'ar ta uwyr. Warahy u'ariha koty ngi aja tī. Jy'ar ta uwyr tī. Warahy jurukwā koty ngi aja tī. Jy'ar ta uwyr tī. Iapyr koty ngi. Tumaha koty ngi aja tī. Jy'ar ta uwyr tī. Tupā ixo ame'ē pe jy'ar ta uwyr. Tupāma'e imi'u matyriha rehe wapyk ta uwyr. Hury katu te hū ta ngā. ³⁰Upa katu te ame'ē ta rehe Tupā juja katu te ipy'a katu ta — aja Jesu pandu.

Jerusarē ok ta rehe har Jesu pandu

(Matéu 23.37-39)

³¹Arahā amō parise ta uhyk ehe. Pandu ipe:

—Eho nde sengi! Nde ke Ero jukwa tar katu — aja Jesu pe.

³²A'e pandu:

—Jawaran aja saka a'e. Ngā jukwaha ke. Kuja pepandu peho ipe: “Apyta we ta rī. Apo ngā py'a ngi ājā ta ke amuhem amondo axo. Apo ma'e ahy ixo ame'ē ta ke amukatu axo tī. Koī aja ta tī. Koī har pewe ihē ama'eha ke amumba ta” aja Ero pe pepandu peho. ³³Mā! Ihē aho we ta me'ē te'e rī. Koī aja tī. Koī har pewe aja tī. Pe, Jerusarē ok ta pe ahyk ta. Jerusarē ok ta pe jō Tupā je'ēha pandu ame'ē ke amō jukwa ta me'ē te'e. Amō renda pe anī — aja Jesu. (Aja rahā, Jerusarē ok ta pe a'e manō ta, aja mujekwa katu.)

³⁴A'e pandu tī:

—Jerusarē ok ta pe har ta! Mā! Ima'e je'ēha pandu ame'ē ta ke Tupā muwyr rahā, ame'ē ta ke pejukwa. Myrandu katu pandu ame'ē ta ke a'e muwyr rahā, ita ra'yr pe pejukwa tī. Jerusarē ok ta pe har ta! Pehē kotyhar ta ke amō amō rahā, ihē amujy'ar tar katu. Amujy'ar rahā, pehē ke amō ta jukwa ym ta tipe. Anī. Amujy'ariha ke peputar ym. Sapukái ra'yr ta ke ipypo wyr pe imāi mujy'ar inom, aja pehē ke amujy'ar tar katu tī. Anī. Peputar ym. ³⁵Jerusarē ok ta pe har ta! Pehē rekoha ke pehē pe te'e Tupā hijar oho. Ko pehē pe apandu katu. Kuja pepandu ta: “Mā peja jandema'e sawa'e te muwyr ame'ē ke rehe Tupā usak katu” aja ta pehē. Aja pepandu rahā jō, ihē rehe pesak ta tī. Ihē riki Tupā muwyr ame'ē ke — aja Jesu pandu.

Ahy ixo ame'ē ke Jesu mukatu

14 Amō jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, Jesu pe amō parise pandu. Parisema'e kapitā a'e.

—Ihē rok pe ihē namō ja'u jaho — aja.

Pe, inamō ma'e ke Jesu u'u oho. Parise rok pe uhyk rahā, amō ta usak usak katu ehe. Putu'uha 'ar rahā, mukatu ta my? Mukatu rahā: “Nde katu ym” aja pandu ta, a'erehe usak usak ehe. ²Huwa koty amō sawa'e wata uwyr. Ijywa ke punga rāi ipe. Itymā ke aja tī. Punga rāi tī. ³Pe, Moise je'ēha mu'ēha ta pe Jesu pandu. Parise ta pe pandu tī:

—Myja Moise je'ēha rehe panduha ihī my? Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ahy ixo ame'ē ke amō mukatu katu my? Anī ta my? — aja Jesu a'eta pe.

⁴Anī. A'eta pandu ym te ipe. “Ma'e katu ame'ē ke ema'e ym” aja Moise je'ēha pandu ym. A'erehe a'eta pandu ym te ipe. Pe, sawa'e po ke Jesu pyhyk. Mukatu. Pe, hok pe mujywyr mondo. Katu aja mujywyr mondo. ⁵Pe, a'ep pe har ta pe Jesu pandu:

—Pehē ngi har ta'yr ywykwar typy ame'ē pe u'ar rahā, pahar amō jo'ok ta ingi. Putu'uha 'ar rahā, u'ar. Pahar jo'ok ta ingi. Tapi'iruhu u'ar rahā, aja tī. Putu'uha 'ar rahā, u'ar tī. Pahar jo'ok ta ingi tī. (A'erehe putu'uha 'ar rahā, ahy ixo ame'ē ke amukatu rahā, katu tiki tī) — aja Jesu pandu.

⁶Ame'ē panduha rehe marā ka ym je'ēha ke amō ta mujywyrriha ipe.

“Ihē katu ihē” aja ekwa ekwa ym exo

⁷Ma'e ke amō ta u'u uwyr rahā, wapyka katu te ame'ē pe wapyk wapyk oho. Ame'ē rehe Jesu usak rahā, myja me'ē ma'e ke my, ame'ē ke pandu ngā pe.

⁸—Jumendaraha rehe ngā mi'u ke amō matyr rahā: “Ejur se nde tī” aja ijar pandu nde pe. Aja rahā, kapitā rake ewapyk ym eho. Nde erewapyk rahā, nde 'ar koty te we sawa'e katu ame'ē ke ijar mujy'ar my tī. ⁹Pe, nde pe pandu uwyr. “Nde wapyka ke kome'ē sawa'e pe

eme'ē” aja nde pe ijar pandu. Aja rahā, nde ruxī ta ingi. Amō wapyka, xupe kotyhar pe nde erewapyk ta ereho.

¹⁰—Pesarahā! Kuja katu. Nde pe ngā mi'u jar pandu: “Ejur se nde tī” aja. Nde ereho rahā, xupe kotyhar wapyka pe ewapyk eho. Pe, nde rehe ijar uhyk uwyr rahā, pandu nde pe: “Anī! Sa'e! Se koty ewapyk ejur” aja ngā mi'u jar. Aja rahā, nde rehe a'ep ihī ame'ē ta usak. Aja rahā, nde rury katu ta.

¹¹—“Ihē riki amō ta 'ar koty te we katuha” aja jupe ukwa rahā, ame'ē ke Tupā muhuxī ta. “Ihē riki amō ta 'ar koty te we katuha aja ym ihē” aja jupe ukwa rahā, ame'ē ke Tupā muhury katu ta — aja Jesu pandu.

¹²A'engi: “Ihē rok pe ja'u jaho” aja pandu ame'ē pe Jesu pandu:

—Ma'e ke nde ere'u rahā, nde rehe katu ame'ē ta ke jō emujy'ar ym. Aja nde mu ta ke jō emujy'ar ym tī. Ne anam ta ke jō emujy'ar ym tī. Amō amō nde rok rake rupi ihī, ame'ē ta ima'ehū namō ixo. Ame'ē ta ke jō emujy'ar ym tī. Esarahā! Nde eremujy'ar rahā, pe, i'i atu rahā, nde pe pandu ta uwyr: “Ihē rok pe ma'e ke e'u ejur” aja nde pe.

¹³A'erehe ngā mi'u nde erematyr rahā, ima'e ym te ame'ē ta ke emujy'ar. Wata katu ym ame'ē ta ke emujy'ar tī. Eha ym te ame'ē ta ke emujy'ar tī. Ijywa katu ym ame'ē ta ke emujy'ar tī. (Ame'ē ta marā ka ym so'o jukwaha.) Ame'ē ta ke emujy'ar. ¹⁴Aja rahā, nde rehe Tupā usak katu ta. Esarahā! Ame'ē ta nde pe marā ka ym ma'e ke juja katu te mujywyrriha. Esarahā! Nde pe Tupā riki mujywyr ta. Yman rahā, katu ame'ē ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mukwera katu muhem rahā, ma'e ke a'e riki mujywyr katu ta nde pe — aja Jesu pandu parisema'e kapitā pe.

Ngā mi'u matyr keruhū ke

(Matéu 22.1-10)

¹⁵ Amō sawa'e myrape rake wapyk uī. Jesu pandu ame'ē ke rehe hendu rahā, pandu ipe:

—Tupā ixo ame'ē pe oho. Pe, myrape rake wapyk ame'ē ta mā hury katu ta kŷ — aja Jesu pe.

¹⁶ Pe, sawa'e pe pandu:

—Amō sawa'e ngā mi'u ke matyr hū. Heta ngā pe pandu: ¹⁷ “Pehē johu pe'u pejur” aja ngā pe. Angaha ke rehe uhyk rahā, miasu pe pandu: “Eho. Ihē mi'u u'u ame'ē ta pe epandu eho. ‘Pe'u pejur. Upa ihē amōi katu’ aja epandu eho” aja ngā mi'u matyriha jar pandu.

¹⁸ —Pe, miasu pandu oho rahā, amō amō pandu: “Aho ym ta ihē” aja. Kuja amō pandu py: “Ywy ke ihē amō ajo'ok. A'erehe asak ta aho ehe apo 'y. ‘Aho ym ta ihē’ aja nde jar pe epandu” aja miasu pe. ¹⁹ Amō pandu: “Tapi'iruhu mokōi mu'am ame'ē ke ajo'ok. Aja me'ē awa po wajar peteihar upa ajo'ok. Ma'e ke hykŷi katu raho nahā my? Ame'ē ke amanga ta aho. ‘Aho ym ta ihē’ aja nde jar pe epandu” aja miasu pe pandu. ²⁰ Pe, amō pandu: “Ajumendar ramō te ihē. A'erehe marā ka ym ihē ahoha” aja miasu pe.

²¹ —Pe, upa amō ta pandu ame'ē ke ijar pe miasu pandu oho. Ijar parahy hū ngā rehe. Miasu pe pandu: “Pahar eho! Ok ta rupi eho. Upa awa rape rupi eho. Ima'e ym te ame'ē ta ke se emuhyk erur. Itymā hātā ame'ē ta ke aja tī. Se emuhyk erur tī. Eha ym te ame'ē ta ke aja tī. Se emuhyk erur tī. Wata katu ym ame'ē ta ke aja tī. Se emuhyk erur tī” aja miasu pe.

²² —I'i atu ijar pe miasu pandu: “Sa'e! Upa nde erepandu ame'ē ke ihē ama'e. Pewe soroka ihī, ma'e u'uha renda pe” aja ipe.

²³ —A'erehe miasu pe ijar pandu tī: “Eho we rī. Ok ta kurar kupe koty rupi

heta awa rape ihī. Ame'ē ngi upa ngā epyhyk erur. Ihē rok ke emutyryhem. ²⁴ Apandu katu. ‘Ma'e ke pe'u pejur’ aja ihē apandu py, ame'ē ta u'u ym te ta. Ihē mi'u amatyr ame'ē ke u'u ym te ta” aja ijar pandu — aja Jesu mu'e.

(Aja rahā: “Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo” aja jundēu awa ta pe pandu py. Ame'ē ta upa katu te jurujar ym ta. Jundēu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu ta, aja Jesu mujekwa.)

Jesu namō ixo ame'ē ta rehe har

(Matéu 10.37-38; Ruk 9.23-24)

²⁵ Heta te hū ngā oho ixo inamō. Pe, Jesu uwak rahā, pandu ngā pe:

²⁶ —Ihē namō amō ixo rahā, ihē rehe a'e ipy'a ym rahā, marā ka ym ihē kotyhar aja ixoha. Ipái rehe amō ipy'a katu. Ame'ē 'ar koty te we ihē rehe ipy'a katu. Aja rahā jō, ihē kotyhar aja ixo ta. Imāi rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Hakehar rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Ta'yr ta rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Imu ta rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Ianam ta rehe aja tī. Ipy'a katu tī. Juehe te'e aja tī. Ipy'a katu tī. Pe, ame'ē ta 'ar koty te we ihē rehe ipy'a katu. Aja rahā jō, ihē kotyhar aja ixo ta.

²⁷ —Ihē namō amō ixo rahā, ame'ē ke amō ta jukwa tar katu my. Pe, a'e pandu: “Anī. Ihē ajurujar katuha ke ahijar ym ta. Ihē ke jukwa ta my? Ahijar ym ta” aja. Aja rahā, ihē kotyhar aja ixo ta.

²⁸ —Pehē ngi har amō riki ok keruhū mujā rahā, myja myra hetaha rahā, uhyk ta my? Upa ta my? Aja ukwa ukwa py ixo. Upa katu te pehī nahā my, ame'ē ukwa ta. Ukwa ukwa py ixo. ²⁹ Ukwa ym rahā, mumba ym ta. Ixangwer jō upa jytyka. Uhyk ym myra ke. Marā ka ym mumbaha. Ame'ē rehe usak ame'ē ta upa puka puka hū ehe. ³⁰ “Mā! Ok keruhū sawa'e mujā ta tipe ixo. Mumba ym ta riki” aja ngā puka puka hū ehe.

³¹ —Pesarahā! Amō kapitā keruhū jumi tate oho. Heta te hū sonda ta namō

oho ta. I'ar koty te we huwajan ta rahā, ima'e pyrātāha ke a'e ukwa py ta. Huwajan ta ke a'e muputu'u ta my, ame'ē ke ukwa py ta. Ukwa ukwa py ixo. ³²Marā ka ym muputu'uha rahā, je'ēha ke mondo ta, amō kapitā keruhū koty, huwajan koty. Paite we huwajan ixo rahā, je'ēha ke mondo ta. "Myja rahā, nde ereputu'u ta my? Jamukatu jande juehe" aja je'ēha ke amō pandu ta oho ipe. Pe, muputu'u.

³³—Aja pehē pe tī. Pekwa pekwa katu py pexo. "Ixotyhar aja ihē axo ta. Ihē ke amō jukwa tar katu rahā, tapijar te'e we ixotyhar aja ihē axo ta" aja pekwa pekwa pexo. Pehē ngi har amō upa katu te ima'e ke hijar ym rahā, marā ka ym ihē kotyhar aja ixoha — aja Jesu pandu.

Jukyr jaxer aja ym pexo

(Matéu 5.13; Mak 9.50)

³⁴A'e pandu tī:

—Jukyr ma'e ke muhembyk katu. Pe, jukyr ngi he'ēha kanim rahā, marā ka ym he'ēha amō mujywyr ehe. ³⁵Jaxer riki. Ywy rehe moī rahā, muhury ym ma'eywa'y ra'yr ke. Amō ma'e muhuryha namō mupara ym tī. Ombor te'e awa. Pehē pekwa tar katu rahā, ihē amu'e ame'ē ke rehe pehendu katu! — aja Jesu pandu.

(Aja riki amō. "Jesu kotyhar aja ihē axo ta" aja amō pandu rahā, jukyr katu aja saka. Pe, Jesu rehe jurujar katuha ke hijar rahā, jukyr he'ēha upa kanim ame'ēja saka. Katu ym. A'e ke Tupā ombor te'e, ame'ēja saka ta tī.)

Arapuharan kanim ame'ē rehe har

(Matéu 18.12-14)

15 Amō rahā, heta ngā jy'ar uwyr ehe, Jesu rehe. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ta jy'ar uwyr ehe. Amō sawa'e katu ym ame'ē ta jy'ar uwyr ehe tī. Panduha rehe hendu uwyr. ²Pe, parise ta je'ē je'ē hū

ehe har, Jesu rehe har. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Je'ē je'ē hū ehe har tī. Kuja:

—Mā! Amō jaxer ame'ē ta namō ixo katu. Ma'e ke a'eta namō u'u tī. Katu ym aja jande pe — aja a'eta je'ē je'ē hū.

³A'erehe myja me'ē ma'e kanim ame'ē ke my, ame'ē ke Jesu pandu ngā pe:

⁴—Pehē ngi har amō heta arapuharan ta namō ixo. Kuja, 100 hetaha ke. Pe, peteī kanim oho rahā, ijar kekar kekar ta oho. Kāpī u'u, aja kanim ym ame'ē ta ke ijar hijar ta. Pe, kanim ame'ē ke kekar kekar oho. Pe! Mahem. ⁵Mahem rahā, hury katu ehe. Ijixi'y 'ar pe hupir werur. ⁶Hok pe muhyk rahā, ehe katu ame'ē ta ke mujy'ar. Hok rake rupi ixo ame'ē ta ke mujy'ar tī. Pandu: "Arapuharan kanim ame'ē ke amahem, a'erehe ihē namō pehē rury katu pexo!" aja arapuharan jar. ⁷Pesarahā! Aja ywa pe Tupā je'ēha rahoha ta hury katu tī. Amō ta katu ame'ē ta aja ixo. Kuja, 99 hetaha. Ame'ē ta ipy'a ke muruwak ym ta me'ē te'e. Katu ame'ē ta aja ixo. Ame'ē ta rehe Tupā je'ēha rahoha ta hury katu. Pe, peteī sawa'e katu ym ame'ē riki ipy'a ke Tupā koty muruwak mondo rahā, i'ar koty te we Tupā je'ēha rahoha ta hury katu ehe. Kuja, 99 hetaha 'ar koty te we hury katu te ta ha — aja Jesu pandu.

Tamatarer kanim ame'ē rehe har

⁸A'e pandu rī:

—Kuja amō we tī. Amō kūjā ita tamatarer pu'a namō ixo. Itatuwyr ke te'e mujā ame'ē ke. Jande popa hetaha namō ixo. Pe, peteī kanim rahā, kuja kekar. Araparin ke muwera. Ame'ē weraha rupi peir peir ixo. Ame'ē matyriha pe kekar kekar katu. Aja upa hok wyr rupi usak usak ixo ehe. Pe, mahem. ⁹Mahem rahā, ehe katu ame'ē ta ke mujy'ar. Hok rake ixo ame'ē ta ke mujy'ar tī. Pandu: "Ita tamatarer pu'a kanim ame'ē ke amahem, a'erehe ihē namō pehē rury katu pexo!"

aja kūjā pandu. ¹⁰ Pesarahā! Aja Tupā je'ēha rahoha ta hury katu ta tī. Peteī sawa'e katu ym ame'ē ke ipy'a ke Tupā koty muruwak mondo rahā, Tupā je'ēha rahoha ta hury katu ta ehe tī — aja Jesu pandu.

Ta'yr kanim ame'ē rehe har

¹¹ A'e pandu tī:

—Amō sawa'e mokōi ta'yr ta namō ixo.

¹² Amō wera rahā, ipái pe peteī pandu. Ame'ē riki u'ar we ame'ē ke. (Ame'ē ta'yr ipáima'e tamatarer pyhyk tar katu apo 'y. Ipái manōha rehe harō tar ym.) Kuja pandu: “Papa! Nde eremanō rahā, upa katu te nema'e ke jande pe nde eremupyta ta kŷ. Wajar ihēma'e ta. Apo ame'ē ke ihē pe emuwyrahā!” aja ipái pe. A'erehe ima'e ke ipái me'ē me'ē. Mokōi ta'yr ta pe me'ē hū.

¹³ —Pe, ame'ē ta'yr wajar pyhyk. U'ar we ame'ē ke. Upa muhepy. Aja tamatarer pyhyk. Pe, heta katu ym ukwer rahā, ipái rekoha ke hijar oho. Pepaite ihon. Amō wyy pe har ta koty oho. A'ep ka'u te'eha rupi tamatarer ke me'ē me'ē. Upa katu te ipy'a moī, ame'ē ke rehe tamatarer me'ē me'ē rāi. ¹⁴ Aja upa katu te tamatarer kanim ipe. Pe, ame'ē wyy rupi nixōi te ngā mi'u ke. A'erehe a'e pyrara ixo tī. ¹⁵ A'erehe ame'ē wyy pe har sawa'e pe pandu. “Ihē aparaky ta nde pe” aja. “Ere. Ihēma'e kure ta rehe esak katu. Kure mi'u eme'ē me'ē katu” aja sawa'e pandu. Ame'ē ke rehe a'e usak usak ixo. ¹⁶ Myahy a'e. Ynga aja me'ē ke kure ta u'u ixo. Ame'ē ke a'e u'u ta tipe tī. Me'ē ym ma'e ke ngā ipe.

¹⁷ —Peramō ipy'a upak ipe. Jupandu jupe: “Mā! Ihē páima'e miasu ta ma'e ke u'u rahā, pyta we riki. Heta ma'e ke ihī. Ko ihē myahyha namō ihē axo. Amanō tate ihē. ¹⁸ Papa rekoha pe ihē ayywyr ta aho tī. Kuja ihē apandu ta: ‘Papa! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e, aja Tupā ukwa katu. Nde aja tī. Nde erekwa katu tī.

¹⁹ “Ihē ra'yr” aja ihē pe nde erepandu ym rahā, mā katu apo 'y. Miasu aja nde pe aparaky te'e ta apo tī' aja papa pe ihē apandu ta” aja jupandu jupe. ²⁰ A'erehe a'engi oho. Ipái rekoha pe jywyr oho ixo.

—Ipái rok paite we riki. Uhyk oho ixo rahā, ipái usak ehe. Pyrara usak ehe. Pe, ujan ixoty. Ta'yr jurupy rupi juman juman. Huwa ke pyter pyter tī. (Aja hury katuha mujekwa.)

²¹ —Ta'yr pandu ipe: “Papa! Ma'e aka'u te'eha ke ama'ema'e, aja Tupā ukwa katu. Nde aja tī. Nde erekwa katu tī. ‘Ihē ra'yr’ aja ihē pe nde erepandu ym rahā, katu tiki” aja ipái pe.

²² —Anī. Miasu ta pe ipái pandu: “Pahar perur! Ma'e mundeha katu te ame'ē ke perur. Pemunde ehe. Ipo rehe har aja tī. Ipy rehe har aja tī. Perur tī. ²³ Upa rahā, perur amō tī. Tapi'iruhu ta'yrer ke perur. Ixa te ame'ē ke perur. Pejukwa. Jande rury katuha jamujā ta. ²⁴ Ko ihē ra'yr manō aja akwa naī. Anī. Apo ixuwe katu uhyk uwyr. Kanim oho aja ixo. Ko apo ixo 'y” aja ipái pandu. Pe, hury katuha ngā mujā ixo.

²⁵ —Aja ixo rahā, ta'yr jepy ame'ē ke kupixa pe paraky ixo. A'engi jywyr uwyr. Hok pe uhyk tate rahā, ma'e tyapuha rehe hendu. ²⁶ Pe, amō miasu pe pukái: “Ejur se! Ma'e puki?” aja ipe. ²⁷ A'e pandu: “Ne mu ko uhyk uwyr. Manō ym a'e. Katu uhyk uwyr. A'erehe jande pe nde pái pandu: ‘Tapi'iruhu ta'yrer ke pejukwa. Ixa te ame'ē ke' aja jande pe” aja miasu pandu ipe.

²⁸ —Ta'yr jepy ame'ē ke parahy te'e. Hok pe ixo tar ym. A'erehe ipái uhem oho ixoty. Pandu ipe: “Exe ejur nde tī” aja pandu hū ta'yr pe. ²⁹ Ta'yr pandu: “Anī. Axe ym ta. Esarahā! Aparaky hū axo nde pe. Heta warahy 'ar aha oho. Te'e paraky ame'ēja ihē. Ne je'ēha rehe ihē ahendu katu te. Aja te'eha ihē axo. Nde ereme'ē ym te ma'e ke ihē pe. Arapuhame ra'yr nde ereme'ē ym riki. Ame'ē

namō ihē rehe katu ame'ē ta namō jō amuhury ta tipe. Ja'u ta tipe. Anī. Nde ereme'ē ym ihē pe. ³⁰ Apo peme'ē nde ra'yr upa katu te nema'e ke mukanim. Kūjā ka'u te'e ame'ē ta pe upa mukanim. Ko riki jywyr uwyr. Pe, nde je'ēha rupi tapi'iruhu ta'yrer ke nema'e miasu ta jukwa. Ixa te ame'ē ke. Katu ym aja" aja ipái pe ta'yr jepy ame'ē pandu. ³¹ Pe, ipái pandu: "Sa'e! Ihē ra'yr nde. Ihē namō nde erexo. Aja te'eha nde. Upa ihēma'e kohī. Ame'ē riki upa katu te nema'e tī. ³² Ko nde mu riki manō, aja ixo. Apo ixuwe katu aja uhyk uwyr. Kanim oho aja ixo. Ko apo ixo 'y. A'erehe jande rury katuha jamujā ta me'ē te'e. Jande rury katu ta me'ē te'e. Jande rok pe jaxe jahorahā!" aja ta'yr pe ipái pandu — aja Jesu pandu.

(Aja Tupā tī. Peteī sawa'e katu ym ame'ē ke ipy'a ke ixoty muruwak mondo rahā, Tupā hury katu ta, aja Jesu mukewa katu.)

Ijarma'e tamatarer ke amō mukanim

16 Jumue'ha ta pe Jesu pandu: —Pe, amō sawa'e ixo. Ima'ehū ame'ē ke a'e. Ima'e tamatarer ke amō usak usak ixo. Pe, ijar pe amō ta pandu oho: "Tamatarer usakiha riki nema'e ke te'e mukanim ixo" aja ijar pe. ² Pe, amō pe ijar pandu: "Tamatarer usakiha emuhyk se" aja ipe. Usakiha uhyk rahā, ijar pandu ipe: "Nde erema'ema'eha rehe har ihē ahendu. Jete'har te my? Myja ihēma'e tamatarer nde ereme'ē me'ē my? Myja nde eremu'jwyr tī? Ame'ē ke upa katu te emapyk. Ihē asak ta. Ihēma'e ke nde eresak ym ta apo 'y" aja ijar pandu.

³ —Pe, hok pe jywyr rahā, usakiha jupandu jupe: "Ihēma'e parakyha ngi ihē jar ihē ke muhem ta apo. Myja aparaky ta apo my? Ihē pyrātā ym ihē. (Marā ka ym kupixa rehe aparakyha.) Tamatarer ke ngā pe apandu pandu rahā, ihē ruxī ta ihē ke ingi. Aja ama'e ym ta. ⁴ Aa! Apo akwa katu! Ihē rehe katu ame'ē ta

ke amu'am ta. Pe, ihēma'e parakyha ngi ihē ke muhem rahā, ihē rehe katu ame'ē ta ixo ta. Hok pe ame'ē ta ihē ke mupyta katu ta" aja jupandu jupe.

⁵ —A'erehe ijar pe ma'e ke mu'jwyr ame'ē ta ke muhyk. Upa muhyk. Amō pe pandu py: "Myja hetaha ihē jar pe nde eremu'jwyr ta my?" aja tamatarer usakiha pandu. ⁶ Sawa'e pandu: "Mandeju raī ka aja me'ē heta te hū amujwyr ta me'ē te'e. Kamuxī ra'yr ke tyryhem heta te hū, kuja, 100 hetaha ke" aja usakiha pe. A'e pandu: "Esarahā! Ko nema'e mangaha ke. Se ewapyk. Pahar iwyr koty paper rehe emupinim. Wajar jō nema'e mangaha kohī. Kuja, 50 aja hetaha jō emupinim. Ihēma'e parakyha nixói rahā, ihē rehe eharái ym" aja usakiha pandu. (A'e jupandu jupe tī: "Apo ihēma'e parakyha ngi ihē jar muhem rahā, peme'ē ihē rehe usak katu ta my" aja jupandu jupe.)

⁷ —Amō pe pandu: "Ne rahā tī! Myja nde eremu'jwyr ta ihē jar pe my?" aja usakiha pandu. Amō pandu: "Ahúi aja me'ē heta te hū amujwyr ta me'ē te'e. Kuja, 1.000 wasākā mangaha mutyryhem" aja usakiha pe. A'e pandu: "Ko nema'e mangaha kohī. Iwyr koty paper rehe emupinim. Kuja, 800 aja emupinim. Te'e apandu ta, aja rahā ihē jar ukwa ym ta. Esarahā! Ihēma'e parakyha nixói rahā, ihē rehe eharái ym" aja ipe. (A'e jupandu jupe tī: "Apo ihēma'e parakyha ngi ihē jar muhem rahā, peme'ē ihē rehe usak katu ta my" aja jupandu jupe.)

⁸ —Ame'ē usakiha ma'ema'eha rehe har ijar hendu rahā, pandu: "Mā! Usakiha ukwa katu ma'e. Ehe katu ame'ē ta ke mu'am ixo" aja riki ijar pandu. (Jete'har te rupi ym usakiha ma'e. Katu ym ame'ē.) Ukwa katuha rehe har jō ijar katu pandu — aja Jesu pandu.

A'e pandu tī:

—Ima'e ke rehe ukwa katuha namō Tupā kotyhar ta usak usak katu. Aja rahā, yman rahā ima'e ke pewe hū ta. Mā! Tupā kotyhar ta 'ar koty te we Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa katuha. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ke ukwa ukwa ixo, ame'ē ta pe ukwa katuha namō amō Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'e. Aja rahā, yman rahā ima'e ke pewe hū ta — aja Jesu pandu.

⁹A'e pandu tī:

—Pesarahā! Kome'ē wyy keruhū pe ma'e ke heta ihī. Tamatarer. Ma'e katu ame'ē ke. Heta ihī tī. “Aa! Ame'ē ke Tupā kotyhar ta pe ihē ame'ē ta. Aja rahā, kome'ē wyy keruhū pe Tupāma'e parakyha riki katu ta oho” aja pepandu. Aja rahā, pema'ō rahā, ixoty oho rahā, pehē pe Tupā pandu ta: “Se pejur katu. Katuha renda ke se. Manō ym te ta awa se. Katu tiki” aja pehē pe Tupā pandu.

¹⁰—Jetehar rupi ta'yr mi ma'e ke rehe amō usak usak katu. Aja rahā, jetehar rupi heta te hū ma'e ke rehe usak usak katu ta tī. Te'eha rupi ta'yr mi ma'e ke rehe usak usak. Aja rahā, te'eha rupi heta te hū ma'e rehe usak usak ta tī.

¹¹Kome'ē wyy keruhū pe ma'e ke heta hū ihī. Ame'ē ke jetehar rupi ym pesak pesak rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupā me'ē, ame'ē ke pehē pe a'e me'ē ym ta tī.

¹²Amō tama'e ke rehe pesak pesak katu ym rahā, pehēma'e ke pehē pe amō me'ē ym ta tī.

¹³—Mokōi ijar pe marā ka ym misasu paraky katuha. Mokōi jar pe paraky rahā, peteihar rehe jō ipy'a katu ta. Amō rehe anī ta. Petei jar je'ēha rehe hendu katu ta. Amō jar je'ēha rehe anī ta. Hendu ym ta ehe. (Aja Tupā rehe tī.) Tamatarer ke rehe jō ipy'a ke amō moī moī rahā, marā ka ym Tupā rehe ipy'a katuha. (Mokōi ijar aja saka tī) — aja Jesu pandu.

Jesu je'ēha ke

(Matéu 5.31-32; Matéu 11.12-13; Mak 10.11-12)

¹⁴Ame'ē panduha ke parise ta hendu rahā, puka puka hū ehe, Jesu rehe. Tamatarer ke rehe ame'ē ta ipy'a ke moī moī katu, a'erehe Jesu rehe puka puka hū. ¹⁵Jesu pandu:

—Sawa'e katu te pehē aja amō ta ukwaha. Ame'ē ke peputar katu. Anī. Aja ym pehē, aja pehē rehe har Tupā ukwa katu. Ma'e ke katu te aja sawa'e ukwaha. Anī. Ame'ē riki jaxer ame'ē ke te'e aja Tupā ukwa katu. Tupā riki ukwa katu te ame'ē ke a'e.

¹⁶—Aja Moise je'ēha rehe har amō koty pekwa. Pesarahā! Juā mujahukiha uhyk ym rahā we, Moise je'ēha rehe amō hendu katu rī. Tupā je'ēha ke pandu ame'ē ta rehe aja tī. Hendu katu tī. Pe, Juā uhyk. A'engi myrandu katu ke ihē apandu pandu axo. Ma'e ka'u te'eha ke amō hijar, pe, Tupā koty ipy'a ke muruwak. Aja rahā: “Ihē kotyhar ke nde” aja Tupā pandu. Ame'ē myrandu katu rehe heta te hū jurujar katu. ¹⁷Moise je'ēha rehe amō hendu katu ta me'ē te'e tī. Ywa ke kanim ta oho. Kome'ē wyy keruhū aja tī. Upa ta tī. Moise je'ēha rehe hendu katuha anī. Upa ym te ta. A'erehe Moise je'ēha rehe hendu katu ta me'ē te'e we rī.

¹⁸—Pesarahā! Kuja riki amō. Hakehar ke sawa'e hijar oho. Pe, amō kūjā ke pyhyk rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. Pe, hijar ame'ē kūjā ke amō sawa'e pyhyk rahā, ma'e ka'u te'eha ke ame'ē kūjā ma'e tī. Katu ym aja. A'erehe aja pema'e ym ta me'ē te'e — aja Jesu pandu.

Rasaro rehe har. Ima'ehū ame'ē rehe har tī.

¹⁹(Tamatarer rehe jō amō ipy'a moī rahā, katu ym aja Jesu mu'e.) A'erehe kuja pandu:

—Pe, amō sawa'e ixo. Ima'ehū namō ixo ame'ē ke a'e. Ima'e mundeha muhepy hū ame'ē ke namō wata ixo. Wera rahā pame katu te humi'u ke matyr hū. Aja jumuhury hury juehe. ²⁰Hok rukwen pe amō sawa'e ke amō ta muhyk muhyk raho. Her Rasaro. Ima'e ym te a'e. Pere ke mâte hū te'e ehe. ²¹A'ep harō uī. Ima'ehū, ame'ēma'e myrape 'ar ngi imi'u kurer u'ar u'ar. Ame'ē ke Rasaro u'u ta tipe. Me'ē ym amō ipe. Jawar ta riki pere ke here here tī. ²²Pe, ima'e ym te ame'ē ke manō, Rasaro ke. Amarā rake i'ā ke Tupā je'ēha rahoha ta muhyk raho. Ywa pe huryha rehe muhyk raho.

—Ima'ehū ame'ē ke manō tī. Pe, amō ta jyty m raho. ²³Mupyraraha renda pe pyrara hū ixo. Ma'ā rahā, Amarā rehe usak. Hake Rasaro i'āi. Pijaite we usak ehe. ²⁴Pe, pukái: “Amarā! Epyrara ihē rehe esarahā! Ihē koty Rasaro ke emuwyr. Y pe ipo ākā rakehar munde ta. Ame'ē pe ihē juru ke murysā ta. Tata keruhū pe ihē axo. Apyrara hū ihē ke” aja Amarā pe.

²⁵—Pe, Amarā pandu ipe: “Sa'e! Anī. Ywy pe nde erexo rahā, upa katu te ma'e katu ame'ē ke nema'e riki. Ame'ē ke rehe ekwa ekwa exo. Rasaro rehe anī. Upa katu te ma'e katu ym ame'ē ke ima'e riki. Apo anī. Se a'e hury katu ixo apo 'y. Nde anī. Nde erepyrara erexo apo 'y. ²⁶Ko riki amō we tī. Jande pyter rupi sorok te'e hū ame'ē ke tūi. A'erehe sengi marā ka ym nde koty amō ahaha oho. Nde koty har ngi marā ka ym jande koty amō ahaha uwyr tī” aja ipe.

²⁷—Sawa'e pandu: “Amarā! Aja rahā, ko apandu nde pe. Ihē pái rekoha pe Rasaro ke emondo. ²⁸A'ep ihē mu ta ixo. Awa po wajar petēihar upa hetaha ixo. Ame'ē ta pe je'ēha namō Rasaro ke emondo. Aja rahā, ame'ē ta se uwyr ym ta tī. Se pyrara hū awa” aja pyrara ixo ame'ē ke pandu.

²⁹—Amarā pandu: “Anī ta. Moise mupinim ame'ē ke namō ne mu ta ixo. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim. Ame'ē ta namō ixo tī. Ame'ē panduha rehe ne mu ta hendu katu ta me'ē te'e. Hendu katu rahā, ukwa katu ta. Aja rahā peme'ē pyraraha renda pe oho ym ta tī” aja pyrara ixo ame'ē pe Amarā pandu.

³⁰—Sawa'e pandu: “Anī ta Amarā! Ame'ē ke a'ewan ym we rī. Amō we rahā, katu. Kuja. Manōha ngi amō kwera katu uhem, pe, ame'ē riki Tupā je'ēha ke pandu oho rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ipy'a ke muruwak ta mondo. Tupā koty muruwak ta mondo” aja pyrara ixo ame'ē pandu.

³¹—Amarā pandu: “Anī. Moise je'ēha rehe a'eta hendu ym rahā, amō rehe hendu ym tī. Manōha ngi kwera katu uhem ame'ē ke Tupā je'ēha pandu. Ame'ē ke rehe hendu ym ta tī. Tupā je'ēha ke pandu ame'ē ta rehe hendu ym rahā, aja tī. Manōha ngi kwera katu uhem ame'ē ke pandu oho. Tupā je'ēha ke pandu oho. Ame'ē ke rehe hendu ym ta tī” aja pyrara ixo ame'ē pe Amarā pandu — aja Jesu pandu.

Ma'e ka'u te'eha ma'ema'e ame'ē rehe har

(Matéu 18.6-7; Matéu
18.21-22; Mak 9.42)

17 Jumu'eha ta pe Jesu pandu: —Ma'e ke rehe amō usak, a'erehe ma'e ka'u te'eha ke ma'e ta. Aja me'ē aja te'e ta ixo. Pe, ngā muka'u te'eha ke mu'e, ame'ē ke mā Tupā mupyrara te hū ta. ²Ihē rehe amō amō ta'yn ta jurujar katu. Pe, amō pandu: “Mā! Jesu rehe pejuru-jar katuha pehijar” aja. A'erehe ta'yn ta hijar. Aja rahā, mā peja pandu ame'ē jurupy rupi itahu pukwar. Pe, itahu namō a'e ke ypa pe ombor. Pe, y jukwa. (Aja rahā, ta'yn ta ke mu'e ym ta.) Aja manō rahā, Tupā mupyraraha 'ar koty te we

katuha. Tupā mupyrara rahā, mupyrara te hū ta.

³—Pesak katu te'e! Ma'e ka'u te'eha ke ne mu ma'e rahā: “Mā peja ym” aja epandu ipe. Ame'ē ngi ipy'a ke muruwak mondo rahā, nde py'a emujywyr ehe. ⁴Wera rahā, awa po wajar mokōi hetaha ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e nde pe. Pe, a'e ma'e, a'engi nde pe pandu: “Ame'ē ngi ihē py'a amuruwak amondo. Ihē rehe nde py'a emujywyr katu” aja nde pe pandu. Aja rahā, aja pame katu te nde py'a ke emujywyr ehe — aja Jesu pandu.

Jurujar katuha ke

(*Matéu 17.20; Mak 11.22-23*)

⁵ Jesu mondo ame'ē ta pandu ipe:

—Sawa'e! Mā! Jande py'a jamujywyrriha hātā ame'ē ma'eha. Jande ke emu'e katu. Aja rahā, jajurujar katuha amō we katu ta. Pe, nde erepandu aja jama'ema'e katu ta — aja Jesu pe.

⁶ A'e pandu:

—Pesarahā! Ta'yr mi pejurujar katu rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke pema'ema'e katu ta kŷ tī. Ta'yr mi pejurujar katu. Ma'e raī ta'yr te mi, ame'ēja saka. Aja rahā kome'ē myra keruhū pe pepandu ta: “Nde rapo ke namō ejujo'ok ehem eho. Y ramūi pe ejujytym eho” aja myra pe. Ta'yr mi pejurujar katu rahā, ame'ē myra jujo'ok ta oho — aja Jesu. (“Myra” aja pandu rahā: “Upa ma'e hātā ma'eha ke” aja mujekwa katu.)

Miasu ma'ema'eha ke

⁷ Ajame'ē ke Jesu mu'e:

—Pehē ngi har amō ixo. Miasu aja paraky ixo, kupixa rehe. Arapuharan ta rehe usak usak ixo amō nahā my. Pe, hok pe uhyk jywyr rahā, ame'ē pe kuja nde erepandu my: “Ere. Nde ereparaky katu. Pahar ma'e ke e'u eho” aja pandu my?

⁸ Anī. Aja ym. Amō koty nde erepandu ta. Kuja: “Ma'e ke ihē pe emupupur.

Nema'e kamixa emunde. Pe, ihē a'u rahā, ma'e ke emoī moī ihē pe. Upa a'u rahā, nde ere'u ta” aja miasu pe. ⁹ Miasu pe: “Katu nde. Nde ereparaky katu” aja nde erepandu ym ta. Anī. Ne je'ēha rehe jō hendu katu. Aja miasu katu ame'ē ke a'e, aja mujekwa. ¹⁰ Pehē aja tī. “Pehē katu. Pema'ema'e katu” aja jandema'e sawa'e te pandu ym rahā, nde rury katu pexo rī. A'e pandu ame'ē ke pema'ema'e rahā, kuja pepandu ta: “Miasu ta jō jande. Jande pe sawa'e te pandu ame'ē ke jō jama'ema'e” aja pehē — aja Jesu pandu.

“Ne jō riki katu te me'ē ke” aja peteī jō pandu

¹¹ Jerusarē ok ta pe Jesu oho ixo rahā, amō ywy rupi asa oho ixo. Ngarirēi ywy ngi uhem oho rahā, Samari ywy pe uhyk oho. Ame'ē rupi asa oho ixo. ¹² Pe, amō ok ta pe uhyk Tate rahā, pereran ma'e u'u hū ame'ē ta uhyk uwyr ixoty. Jande popa sawa'e ta hetaha. Paite we pu'am u'am. (Amō jundéu awa ta namō ixo ym ta me'ē te'e ame'ē ta.) ¹³ A'eta pukái:

—Jesu! Sawa'e! Jande rehe epyrara esak! Jande ke emukatu — aja ipe.

¹⁴ A'eta rehe usak rahā, pandu:

—Ere! Peho! Jundéu awa tama'e pa'ihu koty peho. Pemujesak pehē juehe har ipe. Pehē katu aja a'e mujekwa ta ngā pe — aja Jesu.

Pe, ame'ē ta johu oho ixo rahā, upa katu te katu 'y. ¹⁵ Ame'ē ta ngi har peteī jō jywyr. (Samari ywy pe har ke a'e.) Katu, aja ukwa rahā, Jesu koty jywyr uwyr. Tupā rehe har katu pandu pandu hū uwyr. ¹⁶ Jesu ruwa koty ipynarāi pe wapyk uwyr. (Aja ipy'a moī moī katu ehe.) “Ne jō riki katu te me'ē ke. Ihē ke nde eremukatu” aja pandu ipe, Jesu pe. Samari ywy pe har ke a'e. Jundéu awa ym ame'ē ke a'e.

¹⁷ Jesu pandu:

—Mā! Jande popa sawa'e hetaha amukatu. Awa po wajar tumeme sawa'e

ta jywyr ym uwyr, ihē koty. ¹⁸ Mā! Amō awa ke jō jywyr uwyr. Tupā pe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pandu uwyr. Mā! Aja jundéu awa ta pandu ym uwyr. Ko samari ywy pe har jō jywyr uwyr — aja Jesu pandu.

¹⁹ Pe, a'e pandu ipe:

—Epu'am katu! Eho! Ihē rehe nde ere-jurujar katu, a'erehe nde ke amukatu. A'erehe nde katu apo 'y — aja ipe.

Jesu riki kapitā keruhū

(Matéu 24.23-28; Matéu 24.37-41)

²⁰ Amō parise ta Jesu pe pandu:

—Myja rahā kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e muwyr ta my? Pe, jundéu awa ta ke huwajan ta ngi poir ta my? Pe, jandema'e ywy pe kapitā keruhū aja ixo ta my? — aja parise ta pandu.

Jesu pandu:

—Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke uwyr rahā, ehe har upa katu te ngā pandu pandu ym ta. ²¹ Kuja ym ta. Amō pandu: “Pesarahā! Ko riki ixo.” Amō: “Paite riki ixo!” Aja ym riki. Pesarahā! Pehē namō a'e ixo apo 'y. Pekwa ym riki — aja parise ta pe. (“A'e ixo apo 'y” aja pandu rahā: “Juehe har” Jesu pandu.)

²² Jumu'eha ta pe jō Jesu pandu. Kuja:

—Ngā pyrara hū, ame'ē angaha rehe uhyk ta. Arahā kuja peputar ta. Kirisutu uwyr. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Ihē riki Kirisutu. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pe, ngā mupyraraha ngi pehē ke ihē ajo'ok ta. Ame'ē ke peputar katu tipe. ²³ Pe, amō ta pandu ta pehē pe. “Paite pesak peho! Kirisutu pehi!” Amō: “Se pesak pejur. Kirisutu kohi!” Anī. Pekekar ym peho. Nixói. ²⁴ Tupā wera rahā, paite rupi upa ta wera oho. Paite rupi upa katu te ngā usak. Aja ihē ajywyr rahā, paite rupi upa katu te ngā ukwa katu ta kŷ tī. Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. ²⁵ Pesarahā! Ajwyriha angaha rehe uhyk ym

we ta rī. Kuja uhyk py ta. Ihē ke amō ta mupyrara hū ta. Parise ta aja amō ta putar ym ta ihē ke tī.

²⁶⁻²⁷ —Yman te Noe ixo rahā, amō ta ixoha rehe te'e ukwa ukwa ixo. Ma'e ke u'u uī. Sawa'e ta kūjā ta ke pyhyk. Kūjā ta aja tī. Sawa'e ta ke pyhyk tī. Aja te'e ngā ixo. Ima'e ke rehe jō usak usak ixo. Pe, jarusu keruhū pe Noe ixe oho. Pe, y ke upa katu te ma'e ke munde oho. Upa ngā ke jukwa. Ihē ajywyr Tate rahā, aja ta ngā ixo tī. Ixoha rehe te'e upa apo ixo ame'ē ta ukwa ukwa ixo tī. Ima'e ke rehe jō ukwa ukwa ixo. Pahar ihē ajywyr ta. Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

²⁸⁻³⁰ —Yman te Ro ixo rahā, aja upa ngā ixo tī. Ima'e ke rehe jō ukwa ukwa ixo. Ma'e ke u'u uī. Ma'e ke muhepy hepy u'am tī. Kupixa mujā mujā ixo tī. Hok ke mujā mujā ixo tī. Pe, Sondo ok ta ngi Ro uhem oho rahā, aman aja tata ke Tupā mungyr. Tatāpūi aja ita ra'yr ke mungyr tī. Upa katu te ame'ē ok ta pe har ta ke tata jukwa. Pahar jukwa. Ihē ajywyr rahā, aja ta ngā ixo tī. Ima'e ke rehe jō ukwa ukwa ixo tī. “Uwyr ym a'e” aja ngā ukwaha naī. Anī. Pahar ihē ajywyr ta. Ko awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur.

³¹ —Pyraraha uhyk rahā, hok kupe ipe ame'ē 'ar pe amō ixo rahā, pahar ujan oho. (Aja rahā, manō ym ta.) Hok pe ixe ym oho. Ima'e ke pyhyk ym oho. Pahar ujan oho. Kupixa pe ixo ame'ē ke hok pe jywyr ym oho tī. (Ima'e ke pyhyk ym jywyr.) Pahar ujan oho. ³² Ymanihar Ro rakehar rehe pekwa pekwa pexo. (Haikwer koty ma'ā. Pyta riki. Arahā pahar manō.) ³³ Ima'e ke amō mupyta ta katu aja jō ipy'a pe ukwa ukwa ixo rahā, ixoha kanim ta. Manō ta. Ima'e ke putar ym. “Mā peja kanim” aja ipy'a pe ukwa ukwa ixo. Pe, ujan oho rahā, ixoha kanim ym ta. Manō ym ta.

³⁴ —Ko apandu pehē pe. Ihē ajywyr rahā, mokōi sawa'e ukwer ou, pytun rahā. Petei pyta ta. Amō anī. Ame'ē ke

Tupā je'ēha rahoha raho ta. ³⁵Ma'e ke mokōi kūjā kytyk kytyk u'am. Peteī pyta ta. Amō anī ta. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha raho ta. ³⁶[Kupixa pe mokōi sawa'e ta paraky ixo. Peteī pyta ta. Amō anī ta. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha raho ta] — aja Jesu pandu.

³⁷Jumu'eha ta pandu ipe:

—Sawa'e! Myp pyraraha uhyk ta my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—Ma'e inem ame'ē ke tūi rahā, a'ep xumukape jy'ar ta oho. Aja ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e hū, ame'ē renda pe pahar pyraraha uhyk ta — aja Jesu.

(Aja rahā, Jerusarē ok ta pe har ta ke amō awa ta mupyrara ta uwyr, aja Jesu mujekwa. Jerusarē ok ta pe har ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe aja.)

Tapijar te'e we ixawa'e manō ame'ē ke pandu pandu hū

18 Pe, jumu'eha ta ke Jesu mu'e ixo. Tupā namō a'eta tapijar te'e we pandu pandu ta me'ē te'e. Myja me'ē ame'ē ke my, ame'ē ke a'e mu'e. “Mā! Tupā hendu ym jande rehe” aja pahar pandu ym ta me'ē te'e. A'erehe kuja mu'e ixo:

²—Amō ok ta pe sawa'e ixo. Ame'ē ke amō ta rehe har hendu, pe, pandu: “Nde katu” aja. Anī rahā: “Nde katu ym” aja. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ke a'e. Amō ta rehe pyrara usak ym tī. ³Ame'ē ok ta pe ixawa'e manō ame'ē ke ixo tī. Sawa'e koty ohoho hū ixo. Pandu pandu hū tipe ipe: “Ihē rehe ihē ruwajan ma'e ke ma'ema'e hū. Nde riki epandu ipe: ‘Ema'e ym’ aja. Nde jō riki nde eremukatu” aja kūjā pandu pandu hū tipe ipe. ⁴Anī. Yman atu kūjā rehe sawa'e hendu ym. A'erehe kūjā jywyr jywyr ixoty. A'erehe uhyk kūjā panduha ipe. A'erehe sawa'e jupandu jupe: “Mā! Tupā rehe ihē apy'a ym. Sawa'e ta rehe apyrara asak ym tī. ⁵Mā! Peme'ē ixawa'e manō ame'ē ke ihē

rehe uwyr uwyr hū ixo. Amukatu ym rahā, ihē ke muhe'ō te'e ta. A'erehe kūjā ruwajan pe ihē apandu ta: ‘A'ewan. Ma'e ke ema'e ym apo 'y. Mā peja pete'e pyta katu' aja apandu ta” aja sawa'e jupandu jupe — aja Jesu pandu.

⁶A'e pandu tī:

—Pesarahā! Ame'ē sawa'e katu ym ame'ē ke a'e. Anī. Pandu ame'ē ke katu riki. “Ihē amukatu ta” aja a'e pandu. ⁷Aja Tupā namō pepandu tī. Ixotyhar ta tapijar te'e we pandu pandu: “Jande ke amō ta mupyrara” aja. Aja rahā, ame'ē ke Tupā mukatu ta. (Sawa'e pe kūjā tapijar te'e we pandu, ame'ēja saka.) “Mā! Jande rehe Tupā hendu ym” aja ym pepandu. ⁸Anī. Pahar mukatu ta. Pesarahā! Ixotyhar ta rehe usak katu. Yman rahā, kome'ē ywy keruhū pe ihē ajywyr ta ajur tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Ihē ajywyr rahā, Tupā kotyhar ta tapijar te'e we Tupā namō pandu pandu ixo my. Yman ame'ē ta ke amō ta mupyrara riki. Anī. Tapijar te'e we Tupā namō pandu pandu rahā, katu tiki — aja Jesu pandu.

Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē rehe har

⁹Juehe har katu aja ukwaha jupe nāi, aja me'ē sawa'e ixo. Upa amō ta riki katu ym aja ame'ē ta ukwaha nāi tī. Ame'ē ta rehe har Jesu pandu. Myja me'ē ame'ē ta my, ame'ē ke pandu. Kuja:

¹⁰—Amō rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe mokōi sawa'e ta oho. Tupā namō pandu pandu oho. Peteīhar parise ke. Amō riki homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer matyr ame'ē ke a'e. (A'erehe ame'ē sawa'e jaxer ame'ē ke aja parise ta ukwa.) ¹¹Ko parise se koty jeje pandu pandu u'am, Tupā namō. Kuja: “Tupā! Amō ta aja ym ihē, a'erehe: ‘Ne jō riki katu te me'ē ke' aja ihē apandu nde pe. Amōma'e ke rehe ipy'a ke amō ta moī

moĩ hũ. Pe, pyrātāha namō jo'ok ingi. Ihē anĩ. Aja ym ihē. Sawa'e katu ame'ē ke ihē. Kūjā rehe amō ta ka'u te'e hũ. Ihē anĩ. Aja ym ihē. Kotete tamatarer matyr ame'ē ke i'āi. Sawa'e jaxer ame'ē ke aja ihē akwa. Peme'ē aja ym ihē, a'erehe: 'Ne jō riki katu te me'ē ke' aja apandu nde pe. ¹²Peteĩ seman ngi har mokōi wera rahā, ma'e ke a'u ym te. (Aja nde rehe ihē py'a amōi moĩ katu.) Upa ihē apyhyk ame'ē ke ngi ta'yr te mi nde pe ihē ame'ē. Jande popa hetaha ngi har peteĩ ihē ame'ē nde pe. (Aja nde rehe ihē py'a amōi moĩ)" aja parise jeje pandu pandu u'am. (Jeje te'e pandu pandu u'am. Tupā hendu ym ehe.)

¹³—Amō sawa'e amō koty panduha. Homa awa tama'e kapitā keruhũ pe tamatarer matyr ame'ē ke a'e. (Jaxer ame'ē ke a'e, aja parise ta ukwa.) Paite we mi pandu pandu u'am, Tupā namō. Huxĩ a'e, a'erehe ywa rehe ma'ā ym u'am. (Ywa pe Tupā ixo, ame'ē rehe ma'ā ym u'am.) Ipixi'a ke mokōi po pe nupā nupā u'am. (Aja pyaiha mujekwa.) Pe, kuja pandu u'am: "Tupā! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e. Ihē rehe epyrara esak. Ihē rehe nde py'a emujywyr" aja tamatarer matyr ame'ē ke pandu u'am. ¹⁴Ko apandu pehē pe. Ame'ē rehe Tupā pyrara usak. Ame'ē sawa'e rehe hendu. Pe, ame'ē pe Tupā pandu: "Nde katu. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Amō anĩ. Parise anĩ. Ame'ē rehe hendu ym. "Nde katu. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupā pandu ym. "Ihē katu te" aja ukwa jupe naĩ, ame'ē pe Tupā pandu: "Nde katu ym" aja. "Ihē katu ym. Ma'e aka'u te'eha ke ama'e" aja pandu ame'ē ke pe Tupā pandu: "Nde katu" — aja Jesu pandu.

Ta'yn ta rehe Jesu usak katu

(*Matéu 19.13-15; Mak 10.13-16*)

¹⁵Ta'yn ta ākā rehe ipo Jesu mujar ta. Aja ipy'a katuha mujekwa. Ame'ē ke amō ta putar, a'erehe ixoty a'eta raho raho. Ame'ē ke jumu'eha ta usak rahā, je'ē je'ē a'eta pe:

—Mā! Jesu ma'ema'e ixo. A'erehe perur ym ipe — aja jumu'eha ta.

¹⁶Pe, Jesu pandu:

—Anĩ. Mā peja ta'yn ta ihē rehe uhky katu. Ta'yn ta ke se pemuhyk perur. Pemupyta ym. Aja riki Tupā putar tĩ. Kome'ē ta'yn ta aja me'ē ta Tupā kotyhar wan ta tĩ. ¹⁷Ko pekwa pekwa pexo. Tupā kotyhar ta aja ta'yn ta putar katu. Ta'yn ta aja amō putar ym rahā, Tupā kotyhar aja ym te ta awa — aja Jesu pandu.

Ima'ehũ ame'ē rehe har

(*Matéu 13.22; Matéu 19.16-30; Mak 10.17-31; 1 Timo 6.6-10; Tian 5.1-3*)

¹⁸Pe, amō jundéu awa tama'e kapitā pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Nde riki katu te ame'ē ke nde. Ma'e ihē ama'e rahā, ihē ke Tupā muhā katu ta my? — aja Jesu pe.

¹⁹A'e pandu:

—"Katu te ame'ē ke nde" aja ihē pe nde erepandu. Tupā jō riki katu te ame'ē ke a'e. Awa ke anĩ. (Ihē Tupā aja nde erekwa my?) ²⁰Esarahā! Tupā pandu ame'ē ke nde erekwa katu.

"Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tĩ.

Amō ke ejukwa ym.

Emukanim ym amōma'e ke.

Te'e ma'e ke epandu ym.

Nde pái rehe epy'a katu.

Ne māi rehe aja tĩ. Epy'a katu tĩ" aja

Tupā je'ēha ke rehe panduha ihĩ — aja sawa'e pe Jesu pandu.

²¹Sawa'e pandu:

—Upa ame'ē panduha rehe ihē ahendu katu. Kurumī rahā har ahendu katu axo — aja Jesu pe.

²² Ame'ē ke rehe Jesu hendu rahā, pandu ipe:

—Pewe amō ma'e ke nde pe. Upa katu te nema'e ke emuhepy. (Aja tamatarer epyhyk.) Pe, ame'ē tamatarer ke ima'e ym te ame'ē ta pe upa katu te eme'ē me'ē. Aja rahā, ywa pe nema'e ke heta te hū ta. Pe, ihē namō eho — aja sawa'e pe.

²³ Ame'ē ke rehe sawa'e hendu rahā, pyai te'e u'am. Ima'ehū namō ixo ame'ē ke a'e. (Me'ē tar ym ma'e ke. A'erehe pyai te'e u'am.) ²⁴ Ame'ē ke Jesu ukwa rahā, pandu:

—“Ere. Tupā putar, aja ihē axo ta” aja ima'ehū ame'ē ta marā ka ym panduha. Aja panduha riki hātā. ²⁵ Awi jupiha kwar rupi marā ka ym amō rymba asaha oho. Kame hymba asaha oho. Aja ima'ehū ame'ē ta ke. Tupā putar aja ixo tar ym te — aja Jesu pandu.

²⁶ Ame'ē rehe hendu ame'ē ta pandu:

—Mā! Aja rahā, Tupā muhā ym te ta awa ke — aja ipe.

²⁷ Jesu pandu:

—Ame'ē ke sawa'e ta marā ka ym ma'eha. Myja awa ke muhā katu ta my, ame'ē ke Tupā jō ukwa katu — aja ngā pe.

²⁸ Pe, Petu pandu:

—Esarahā! Upa katu te jandema'e ke jahijar jajur. Ko ne namō jaho jaxo. Tupā putar aja jama'ema'e jaxo — aja Jesu pe.

²⁹ A'e pandu:

—Hā! Ko apandu pehē pe. Tupā putar, aja upa katu te amō ma'ema'e. A'erehe hok ke hijar oho. Hakehar ke aja tī. Hijar oho tī. Imu ta ke aja tī. Hijar oho tī. Ianam ta ke aja tī. Hijar oho tī. Ta'yn ta ke aja tī. Hijar oho tī. ³⁰ Aja rahā, ma'e ke hijar oho, ame'ē 'ar koty te we Tupā mujywyr ta ipe. Apo ixo rahā, mujywyr ta. Pe, yman rahā, Tupā namō ixo ta. Uhā te hū aja ixo ta — aja Jesu pandu.

Manōha rehe har Jesu pandu, mahapyrihar ke

(*Matéu 20.17-19; Mak 10.32-34*)

³¹ Awa py mokōi jumu'eha ta ke Jesu mujy'ar raho. Heta ame'ē ta ngi mujy'ar raho. A'eta pe jō pandu:

—Pehendu katurahā! Jerusarē ok ta pe jande jaho jaxo. A'ep ihē rehe har amō ta mupinim. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim. Ame'ē panduha aja upa katu te uhyk ta ihē rehe. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. ³² Jundéu awa aja ym ame'ē ta koty ihē ke jundéu awa ta raho ta. Pe, jundéu awa aja ym ame'ē ta puka puka hū ta ihē rehe. Ihē ke a'eta muhuxī ta tī. Ihē rehe tymū ta tī. (Aja ihē jaxer aja mujekwa ta naī.) ³³ Ihē ke a'eta pirok ta tī. Pe, ihē ke jukwa ta tī. Mokōi aker rahā, ihē akwera katu ta ahem tī — aja Jesu pandu.

³⁴ Anī. Ame'ē panduha ke jumu'eha ta ukwa ym te. Pyhyk ym te. Ukwaha ke Tupā mukanim te'e we ngā ngi. A'erehe Jesu pandu ame'ē ke ukwa ym.

Eha te ym ame'ē ke Jesu mukatu

(*Matéu 20.29-34; Mak 10.46-52*)

³⁵ Jeriko ok ta pe Jesu uhyk tate rahā, pe rymy'y rake amō sawa'e wapyk uī. Eha ym te ame'ē ke a'e. Tamatarer ke ngā pe pandu pandu uī. ³⁶ Heta ame'ē ta ohoha ke rehe hendu. Pe, pandu:

—Ma'e puki? — aja ngā pe.

³⁷ Amō ta pandu:

—Jesu Nasare ok ta pe har ko oho ixo — aja ipe.

³⁸ Pe, ame'ē pukái:

—Jesu! Ndawi rainō nde! Ihē rehe epyrara esak! — aja Jesu pe. (“Ndawi rainō” aja pandu rahā: “Kapitā keruhū” aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja mujekwa katu.)

³⁹ Hundutar oho ame'ē ta je'ē je'ē hū ipe:

—Epukái ym nde — aja ipe.

Anī. I'ar koty te we hātā pukái:

—Sawa'e! Ndawi rainō nde. Ihē rehe epyrara esak — aja Jesu pe.

⁴⁰Pe, Jesu pyta. Amō ta pe pandu:

—Se perur — aja.

Pe, eha ym te ame'ē ke uhyk tate uwyr ehe rahā, Jesu pandu ipe:

⁴¹—Ma'e nde pe ihē ama'e ta my? — aja ipe.

A'e pandu:

—Sawa'e! Ihē reha ym te. Ihē reha ke emukatu! — aja Jesu pe.

⁴²Pe, a'e pandu:

—Ere! Upa ma'e ahyha ke ihē amukatu, ame'ē ke rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde reha katu apo 'y. Eho katu 'y — aja ipe.

⁴³Pe, pahar eha opok. Upa ma'e ke rehe usak katu. Pe, inamō oho, Jesu namō. Tupā pe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pandu pandu oho ixo. Upa mukatuha rehe usak ame'ē ta aja tī. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pandu pandu oho ixo tī.

Sakéu rok pe Jesu oho

19 Pe, Jeriko ok ta pe Jesu uhyk oho. Ame'ē rupi asa oho ixo. ²A'ep amō sawa'e ixo. Her Sakéu. Ima'ehū namō ixo ame'ē ke a'e. (A'erehe te'eha rupi tamatarer a'e matyr hū. A'erehe sawa'e jaxer ai, aja ngā ukwa. Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer ke matyr. A'e aja amō ta ixo tī.) Ame'ē tama'e kapitā ke a'e. ³“Awa riki Jesu my?” Ame'ē ke ukwa tar katu. Heta ame'ē ta Jesu rake rupi ixo. A'e sawa'e ra'yr mi te'e, a'erehe marā ka ym jumupukuha usakiha. ⁴A'erehe heta ame'ē ta hundutar koty ujan oho. Pe, myrahu rehe jupir oho. A'ep harō uī. Ame'ē iwyr rupi Jesu oho rahā, Sakéu usak ta ehe.

⁵Pe, ame'ē myrahu wyr pe uhyk rahā, ywate koty Jesu ma'ā. Pe, pandu ipe:

—Sakéu! Pahar ewyjy ejur! Apo ne namō ihē apyta ta me'ē te'e — aja Jesu.

—Ere! — aja Sakéu.

⁶Pe, pahar Sakéu wyjy uwyr. Huryha namō Jesu ke muhyk katu, hok pe. ⁷Upa ame'ē ke rehe usak ame'ē ta je'ē je'ē hū:

—Mā! Sawa'e jaxer ai ame'ē ke namō pyta ta oho — aja Jesu rehe har je'ē je'ē hū.

⁸Ajame'ē ke Sakéu pu'am. Jesu pe pandu:

—Sawa'e! Ehendu katurahā! Upa ihēma'e ke ihē amowok ta apo 'y. Pe, wajar ke ima'e ym te ame'ē ta pe ihē ame'ē me'ē ta. Yman te'eha rupi amōma'e ke apyhyk. A'erehe amujywyr ta apo 'y. I'ar koty te we amujywyr ta ipe. Te'eha rupi peteī apyhyk rahā, tumeme amujywyr ta ipe — aja Jesu pe.

⁹A'e pandu ipe:

—Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'ema'eha ke nde erehijar aja nde eremujekwa. (A'erehe Tupā koty nde py'a nde eremuruwak, aja nde eremujekwa katu.) A'erehe nde ke Tupā muhā katu. Amarā rainō ke nde. ¹⁰Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke ihē akekar ajur. Ame'ē ta ke ihē amuhā katu ajur tī. Aja rahā mupyraraha renda pe oho ym ta — aja Jesu pandu. (“Amarā rainō” aja pandu rahā: “Jundéu awa ke a'e” aja mujekwa.)

Ita tamatarer tawa muheta ame'ē ta rehe har

(Matéu 25.14-30)

¹¹Sakéu pe pandu ame'ē ke rehe amō ta hendu. Ame'ē ta kuja ukwaha. Jerusarē ok ta pe Jesu uhyk tate, a'erehe kuja ukwaha naī. “Jundéu awa tama'e kapitā keruhū ihē” aja Jesu pandu ta, aja ame'ē ta ukwaha naī. (Anī. Yman rahā, kapitā keruhū wan ta aja Jesu mujekwa tar katu.) A'erehe myja me'ē

kapitā keruhū wan ta ame'ē my, ame'ē ke Jesu pandu ngā pe. Kuja:

¹²—Amō sawa'e ixo. Kapitā ra'yr ke a'e. Amō wyy pepaite ame'ē pe oho tate. A'ep kapitā keruhū wan amō mu'am ta. Upa rahā, hekoha pe jywyr ta. Kapitā keruhū aja jywyr ta. ¹³Oho tate rahā, miasu ta ke mujy'ar. Jande popa hetaha mujy'ar. Ame'ē ta pe ita tamatarer tawa ke me'ē me'ē. Peteī pame katu te me'ē me'ē. Pe, pandu: “Pepaite ihē axo rahā, kome'ē tamatarer pemuhepy hepy. Pemuhepy” aja ijar pandu. Pe, oho. ¹⁴Pe, hekoha pe har ta putar ym a'e ke. A'erehe haikwer rupi myrandu rahoha ke a'eta mondo. Kuja myrandu ke raho: “Peme'ē sawa'e kapitā keruhū aja emu'am ym. Japutar ym. Jandema'e kapitā keruhū aja japutar ym” aja hekoha pe har ta mondo.

¹⁵—Anī. Ame'ē sawa'e ke kapitā keruhū aja amō mu'am. Pe, hekoha pe jywyr oho. Uhyk rahā, amō ta pe pandu: “Se miasu ta ke pemuhyk perur. Tamatarer ihē ame'ē. Ame'ē ta ke pemuhyk perur. Myja ame'ē ta muheta my? Ame'ē ke akwa ta” aja ijar. ¹⁶Pe, uhyk py, ame'ē pandu: “Sa'e! Peteī ita tamatarer tawa ihē pe nde eremuwyr. Ame'ē ke amuhepy hepy. Aja amuheta mondo. Jande popa ita tamatarer tawa kohī apo. Ko upa nema'e” aja miasu. ¹⁷Ijar pandu: “Katu tiki! Miasu katu ame'ē ke nde. Ma'e ta'yr mi ame'ē ke rehe nde eresak eresak katu, aja akwa. A'erehe apo ngi har heta ok ta rehe nde eresak eresak ta. Kapitā aja nde tī. Kuja, jande popa hetaha ok ta rehe nde eresak eresak ta apo 'y” aja miasu pe.

¹⁸—Pe, amō miasu uhyk uwyr ehe tī. Pandu: “Sa'e! Peteī ita tamatarer tawa ihē pe nde eremuwyr. Ame'ē ke ihē amuheta tī. Awa po wajar peteīhar upa ita tamatarer tawa kohī apo. Upa nema'e ko” aja miasu. ¹⁹Ame'ē pe ijar pandu:

“Heta ok ta rehe nde eresak eresak ta tī. Kuja, awa po wajar peteīhar upa hetaha. Kapitā aja nde tī” aja ipe.

²⁰—Pe, amō miasu uhyk uwyr ehe tī. Pandu: “Sa'e! Ko nema'e ita tamatarer ke. Nde eremuwyr ihē pe, ame'ē ke ko. Pan kurer ra'yr pe ihē apukek, pe, amukanim katu inom. ²¹Kyty'ym ame'ē ke nde. A'erehe nengi akyje. Amōma'e ke nde erejo'ok katu. Kupixa pe amō jyty'm, ame'ē ngi ma'e ke nde ere'u te'e” aja miasu pandu. ²²Ijar parahy ehe. Pandu ipe: “Katu ym nde! Nde erepandu ame'ē namō nde ke ihē amahy ta. Akyty'ym ame'ē ke ihē, aja nde erekwa riki. Amōma'e ke ihē ajo'ok katu, aja nde erekwa tī. Amō jyty'm ame'ē ngi ma'e ke ihē a'u te'e, aja nde erekwa tī. ²³Aja rahā, tamatarer matyriha renda pe ihēma'e tamatarer nde eremoī rahā, katu ta tipe. Jeje jumuheta ta tipe. Pe, ihē ajy-wyr rahā, ame'ē ke ihē apyhyk ta tipe. Muhetaha ke apyhyk ta tipe tī” aja miasu pe.

²⁴—Pe, a'ep i'āi ame'ē ta pe ijar pandu: “Ita tamatarer tawa ke pejo'ok ingi. Amō miasu pe peme'ē. Jande popa hetaha namō ixo ame'ē pe peme'ē” aja. ²⁵[Amō ta pandu: “Mā! Sa'e! Heta riki ima'e apo 'y. Jande popa hetaha” aja ijar pe.] ²⁶A'e pandu: “Katu. Ko apandu pehē pe. Heta ima'e ke namō ixo ame'ē pe i'ar koty te we amō me'ē ta. Ima'e ym ame'ē ke ta'yr mi te'e namō ixo, aja ukwaha naī. Ame'ē ke amō jo'ok ta ingi.

²⁷—Apo ihē ruwajan ta ke ihē ruwa koty pemuhyk perur. Pejukwa. Ame'ē ta ihē ke putar ym. Ihē riki kapitā keruhū aja putar ym. Ame'ē ta ke pejukwa” aja ijar pandu — aja Jesu mu'e.

(Aja mu'e rahā, juehe har pandu. A'e riki kapitā keruhū aja putar ym ngā. Anī. Kapitā keruhū rahā, upa huwajan ta ke mupyrara ta, aja Jesu mu'e katu.)

Jerusarē ok ta pe Jesu uhyk oho

(Matéu 21.1-11; Mak
11.1-11; Juã 12.12-19)

²⁸ Ame'ē ke upa pandu rahā, Jerusarē ok ta pe oho. A'e ngā hundutar koty oho. ²⁹ Pe, amō mokōi ok ta pe uhyk tate. Her Metaje. Ame'ē rake Mbeta ok ta ihī tī. Ame'ē mokōi ok ta ywy'ā rake ihī. Ywy'ā rer Oriwéi ty. A'ep uhyk tate rahā, mokōi jumu'eha ta ke hundutar koty Jesu mondo. ³⁰ Kuja pandu:

—Pesarahā! Jande ndutar koty we ok ta ihī, Mbeta ok ta ke. A'ep pehē mokōi peho. Ok ta pe pexe rahā, a'ep jumen ra'yr rehe pesak ta. Myra jytyka ame'ē rehe amō pukwar. Ame'ē 'ar pe amō oho ym rī. Ame'ē ke pejirar. Se ihē pe pe-muhyk perur. ³¹ Amō ta kuja pandu ta pehē pe: “Ma'erehe jumen pejirar my?” aja. Aja rahā, kuja pepandu: “Sawa'e putar. Xupe 'ar pe oho ta” aja a'eta pe pepandu — aja mokōi jumu'eha ta pe Jesu pandu.

³² Pe, ame'ē mokōi sawa'e ta oho. Jesu pandu, aja upa katu te mahem. ³³ Jumen ra'yr ke jirar u'am rahā, jumen jar ta pandu: “Ma'erehe jumen pejirar my?” aja mokōi sawa'e ta pe. ³⁴ Sawa'e ta pandu:

—Sawa'e putar. Kome'ē 'ar pe oho ta — aja.

—Hā! — aja ame'ē ta pandu.

³⁵ Pe, jumen ra'yr ke Jesu rehe muhyk raho. Xupe 'ar rupi a'etama'e mundeha ke ngā mou mou. (Aja rahā, kapitā keruhū ko, aja mujekwa.) Jumen kupe rehe mundeha mou. Ame'ē 'ar pe Jesu ke a'eta mondo. ³⁶ Pe, jumen 'ar pe oho ixo rahā, a'ep ixo ame'ē ta mundeha ke mou mou. Awa rape rupi mundeha ke mou mou. (Aja rahā, kapitā keruhū jumai ym ha namō ko tur, aja mujekwa.) Pe, kamixa 'ar rupi jumen pyrū wata oho. ³⁷ Pe, Jerusarē ok ta pe uhyk tate

rahā, ywy'ā ngi amō wyjy oho. Ywy'ā rer Oriwéi ty. A'ep heta te hū jumu'eha ta oho ixo inamō. Pahar Tupā pe ame'ē ta pandu pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja ipe. Hātā Jesu rehe har katu pandu pandu tī. Jesu mukatu hū ngā ke ame'ē ke rehe a'eta usak. Ame'ē rehe har katu pandu pandu tī. ³⁸ A'eta pandu:

—Sawa'e te je'ēha rupi uwyr ame'ē ke ko. Mā peja Tupā usak katu ehe. Mā peja ywa pe har ta hury katu ixo. Tupā jō riki katu te me'ē ke. Ywatehar ke a'e — aja riki.

³⁹ Heta ame'ē ta pyter pe parise ta ixo. Ame'ē ta ngi har amō amō pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Nema'e jumu'eha ta pe epandu: “Pepukái ym” aja — aja Jesu pe parise ta pandu.

⁴⁰ Pe, a'e pandu:

—Anī. Ko apandu pehē pe. Ame'ē ta pandu ta me'ē te'e. Marā ka ym je'ēha mukaniha — aja parise ta pe.

Jerusarē ok ta pe har ta rehe Jesu jixi'u

⁴¹ Ok ta koty oho we. Usak ehe rahā, Jesu jixi'u ehe. ⁴² Pe, ame'ē Jerusarē ok ta pe har ta rehe har pandu:

—Mā! Myja pehē py'a ke amuhury katu my? Ame'ē ke apo pekwa rahā, katu ta tipe. Apo marā ka ym pekwaha. ⁴³ Pehē pe pyraraha 'ar ke uhyk ta kŷ.

Pehē ruwajan ta uhyk ta kŷ. Ok ta kupe 'ar rupi juramā ta u'am. Mukurar ta. Upa kynda ta. Pe, jumai ta. Juramā ta ngā jumai uwyr. ⁴⁴ Upa katu te ok ta ke mujaxer ta. Ok ta pe har ta ke jukwa ta tī. Ita ngā mupu'am ame'ē ke upa ombor ta. Ihē ke Tupā muwyr. Pehē py'a ke ihē riki amuhury katu ta tipe. Ihē ke peputar ym. Pekwa tar ym ihē rehe har. A'erehe pehēma'e ok ta ke pehē ruwajan ta upa mujaxer ta — aja Jesu pandu. (“Pehēma'e ok ta” aja pandu rahā: “Jerusarē ok ta ke” aja mujekwa katu.)

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu oho

(*Matéu 21.12-17; Mak 11.15-19; Juā 2.13-22*)

⁴⁵Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu oho. A'ep ma'e muhepyha ta ixo. Ame'ē ta ke muhem mondo.

⁴⁶Pandu a'eta pe:

—Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja Tupā pandu:

“Ihē rehe ngā jumu'eha renda pe ihē namō ngā pandu pandu katu. Ame'ē renda ke aja ngā ukwa” aja Tupā.

—Pehē anī. Ame'ē ke amō koty pemuruwak. Ma'e mukaniha renda aja pemuruwak. Katu ym aja — aja ma'e muhepyha ta pe Jesu pandu. (Ma'e ke muhepy rahā, ka'u te'eha rupi muhepy, a'erehe: “Mukaniha renda ke” aja Jesu pandu.)

Pe, muhem mondo ingi.

⁴⁷Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e. Wera rahā pame katu te mu'e. A'e ke jundéu awa tama'e pa'ihu ta jukwa tar katu. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Jukwa tar katu tī. Jundéu awa tamūi ta aja tī. Jukwa tar katu tī. ⁴⁸Myja jukwa ta my? Upa ngā hendu katu u'am ehe. Hury katu ehe. Upa katu te ukwa tar katu. A'erehe marā ka ym jukwaha. Pa'ihu ta kyje ngā ngi.

Awa je'ēha rupi Jesu pandu my

(*Matéu 21.23-27; Mak 11.27-33*)

20 Amō wera rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e uī. Ngā pe myrandu katu ke pandu pandu uī tī. Arahā amō ta uhyk uwyr ehe. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta uhyk uwyr ehe. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta uhyk uwyr ehe tī. Jundéu awa tamūi ta uhyk uwyr ehe tī. ²Upa ame'ē ta pandu ipe:

—Jande pe epanurahā! Sengi muhepyha ta ke nde eremuhem eremondo. Awa je'ēha rupi nde

eremuhem eremondo my? Awa riki nde ke muwyr se my? — aja Jesu pe.

³⁻⁴A'e pandu:

—Ihē aja tī. Pehē pe apandu ta tī. Ngā ke Juā mujahuk rahā, Tupā je'ēha rupi mujahuk my? — aja Jesu.

⁵Pe, se koty Jesu ngi oho. Pe, a'eta pandu pandu hū a'eta jupe.

—Myja japandu ta my? “Tupā je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu rahā, jande pe Jesu pandu ta: “Aja rahā, ma'erehe Juā pandu ame'ē ke rehe pe-jurujar ym my?” aja jande pe pandu ta. ⁶Anī. “Sawa'e je'ēha rupi Juā mujahuk” aja japandu rahā, peme'ē heta ame'ē ta jukwa ta jande ke. Ita pe jukwa ta. Juā riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e, aja peme'ē ta ukwa katu, a'erehe: “Sawa'e je'ēha rupi” aja japandu rahā, jande ke jukwa ta — aja a'eta je'ē je'ē hū a'eta jupe. ⁷Myja ym panduha. Ukwa ym. A'erehe Jesu koty jywyr rahā, a'eta pandu:

—Juā rehe har japandu ym ta nde pe — aja Jesu pe.

⁸Pe, a'e pandu:

—Aja rahā, ihē aja tī. Awa je'ēha rupi ma'e ke ihē ama'ema'e. Ame'ē ke pehē pe apandu ym ta tī — aja tamūi ta pe.

Kupixa usakiha ta katu ym ame'ē ta rehe har

(*Matéu 21.33-46; Mak 12.1-12*)

⁹Pe, myja me'ē kupixa usakiha ta my, ame'ē ke Jesu pandu:

—Ko amō sawa'e kupixa pe ma'e ke jyty. Ma'eywa rākā ra'yr ke jyty. Uwa'y rākā ke. Upa rahā, amō ta pe pandu: “Kupixa rehe pesak katu. I'a tyarō rahā, ko amō pehēma'e ta kŷ. Amō i'a ihēma'e ta kŷ” aja. “Ere” aja ame'ē ta pandu. Pe, amō ywy pe ijar paxia oho. Yman a'ep ihon rī.

¹⁰—Ma'eywa tyarō rahā, miasu ke ijar mondo. Pandu: “Kupixa usakiha ta koty eho. Ma'eywa rykwer rehe eho piam”

aja. Uhyk rahā, ame'ē ta pe miasu pandu: “Ihē jar ma'e ke jō ihē pe pemuwyr” aja. Anī. Miasu ke usakiha ta nupā te'e. Ijar koty ipo te'e mujywyr mondo. ¹¹ Pe, amō miasu ke ijar mondo tī. Ame'ē ke usakiha ta nupā te'e tī. Muhuxī tī. Pe, ijar koty ipo te'e mujywyr mondo tī. ¹² Pe, mahapyrihar ke ijar mondo tī. Ame'ē ke usakiha ta mahy te'e tī. Kupixa ngi ombor muhem mondo.

¹³—Pe, kupixa jar jupandu jupe: “Myja me'ē ihē ama'e ta apo my? Kuja nahā. Ihē ra'yr ke ihē amondo ta. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. A'e ke usakiha ta mahy ym ta nahā my” aja jupe. A'erehe ta'yr ke mondo. ¹⁴ Pe, ta'yr rehe usakiha ta usak rahā, pandu a'eta jupe: “Ko riki ijar ra'yr ke. (Ipái manō rahā, kupixa riki ima'e wan ta. Jahorahā!) Jajukwa ta peme'ē. Aja rahā, kupixa jandema'e wan ta” aja a'eta jupe. ¹⁵ A'erehe ta'yr ke kupixa ngi a'eta ombor muhem mondo. Jukwa riki — aja Jesu pandu.

A'e pandu tī:

—Apo myja usakiha ta pe kupixa jar ma'e ta my? Kuja riki. ¹⁶ A'e uhyk rahā, usakiha ta ke jukwa ta. Pe, amō kupixa usakiha ta ke mu'am ta — aja Jesu.

Ame'ē ke rehe ngā hendu rahā, pandu:

—Mā! Peja ym — aja ngā.

¹⁷ Jesu usak katu ngā rehe. Pandu:

—Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Ita rehe har ita ok mujāha pandu: ‘Jaxer te'e kome'ē ita ke' aja.

Tupā pandu: ‘Anī. Peme'ē riki ok pyter wan mupu'am katu riki' aja a'e pandu” aja panduha ihī.

¹⁸—Kome'ē ita rehe ipy ke amō tukwa rahā, ahy ta. Amō rehe ita u'ar rahā, mupe ta — aja Jesu pandu.

“Ita” rehe har Jesu pandu rahā: “Juehe har” a'e pandu. “Ipy tukwa” aja pandu rahā: “Jesu ke amō ta putar ym” aja mujekwa. “Amō rehe ita u'ar” aja pandu rahā: “Ame'ē ke Tupā mupyrara hū ta” aja a'e mujekwa katu.)

Kapitā keruhū pe tamatarer ke me'ē rahā, katu my?

(*Matéu 22.15-22; Mak 12.13-17*)

¹⁹ Kupixa usakiha ta rehe har Jesu pandu rahā, Moise je'ēha mu'e ame'ē ta kuja ukwa.

—Mā! Jande rehe har Jesu pandu. Mā! Katu ym — aja a'eta ukwaha.

A'erehe a'ep Jesu ke a'eta pyhyk tar katu. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta aja tī. Pyhyk tar katu tī.

—Apo japyhyk ta — aja pandu.

Anī. Pyhyk ym we rī. Ngā ngi kyje. Pyhyk rahā, ame'ē ta ke ngā nupā ta, ame'ē ngi kyje, a'erehe pyhyk ym we rī. ²⁰ A'erehe pyhykiha angaha ke rehe harō we ixo rī. Amō sawa'e ta pe pa'ihu ta pandu. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta pandu tī. Kuja.

—Jesu koty peho. “Nde eremu'e ame'ē ke jakwa tar katu” aja pepandu ipe. In-amō pepandu pandu. Pe, ma'e katu ym ame'ē ke pandu rahā, kapitā pe a'e ke jande johu jaraho ta. Kapitā je'ēha rupi jajukwa ta. Aja Jesu ke pepyhyk rahā, tamatarer hū pehē pe jame'ē ta — aja sawa'e ta pe.

²¹ Pe, Jesu rehe sawa'e ta uhyk rahā, (muka'u te'e tar katu, a'erehe katu ehe har pandu py.) Kuja, pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Nde erepandu ame'ē ke jetehar te ke aja jakwa. Nde eremu'e ame'ē ke aja tī. Jetehar te ke tī. Upa ngā rehe juja katu te aja nde eresak katu tī, aja jakwa tī. Myja awa ixoha katu my, ame'ē ke myja Tupā putar katu, ame'ē ke jetehar rupi nde eremu'e, aja jakwa tī.

²² Apo jande pe ebandurahā! Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer ke jame'ē rahā, katu my? Anī rahā, jame'ē ym ta my? Myja me'ē jundéu awa je'ēha mujekwa my? “Peme'ē katu” aja mujekwa my? “Peme'ē ym” aja

mujekwa my? Ependurahā — aja Jesu pe.

²³ Ame'ē panduha namō muka'u te'e tar katu, aja Jesu ukwa katu. A'erehe a'eta pe pandu:

²⁴ —Ita tamatarer pu'a ra'yr ke ihē pe perur. Asak ta — aja.

Pe, amō ta werur ipe rahā, pandu.

—Pesarahā! Kome'ē tamatarer rehe awa'ā ihī my? Awa rer amō mupinim ko my? — aja sawa'e ta pe.

Ame'ē ta pandu:

—Homa awa tama'e kapitā keruhūma'e ke — aja Jesu pe.

²⁵ Pe, a'e pandu:

—Aja rahā, ma'e ke kapitā keruhūma'e ke rahā, kapitā keruhū pe peme'ē katu. Tupāma'e rahā, Tupā rehe pehē py'a pemoi moī katu. Ame'ē riki ma'e ke peme'ē ipe, ame'ēja saka — aja sawa'e ta pe Jesu pandu.

²⁶ Panduha namō Jesu ke amō ta muka'u te'e ym te, a'erehe heta ame'ē ta ruwa koty: “Katu ym nde erepandu” aja Jesu rehe har marā ka ym panduha. Ma'e ka'u te'eha ke mahem ym te ipe, Jesu pe. A'erehe a'eta je'ēha uhem ym. Kuja jō ukwa:

—Mā! Pandu katu a'e — aja Jesu rehe har.

Kweraha rehe har

(*Matéu 22.23-33; Mak 12.18-27; Juā 5.21; Hom 8.10-11; 1 Korin 15.35-57; 1 Tesaron 4.16; Apokarip 20.4*)

²⁷ Pe, amō sanduse ta uhyk uwyr ehe. Ame'ē ta awa kwera ym te ta, aja ukwaha. A'eta pandu ipe:

²⁸ —Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Yman kuja Moise mupinim jande pe:

“Sawa'e jumendar, pe, ta'yr ym ipe rahā, manō rahā, imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk. Pe, a'e ta'yr ipe. Ame'ē ta'yr riki imu ambyr ra'yr aja ngā ukwa” aja Moise mupinim.

²⁹ —Apo ehendurahā! Se awa po wajar mokōi imu ta ixo kwe. U'ar py ame'ē ke jumendar. Pe, ta'yr ym ipe riki. Pe, manō. ³⁰ A'erehe imu riki imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe tī. Mokōihar ke ame'ē. (Ame'ē sawa'e manō tī. Ta'yr ym ipe riki tī.) ³¹ A'engi imu mahapyrihar kūjā ke pyhyk tipe tī. (Aja tī. Manō tī. Ta'yr ym ipe tī.) Aja upa imu ta riki tī. Awa po wajar mokōi imu ta ke. Upa imu ambyr rakehar ke pyhyk tipe. Upa manō tī. Ta'yr ym te a'eta ipe tī. ³² A'engi kūjā manō tī. ³³ Apo esarahā! Yman rahā, manō ame'ē ta kwera katu uhem rahā, kūjā riki awa rakehar wan ta my? Se ixo rahā, upa imu awa po wajar mokōi riki pyhyk? — aja sanduse ta pandu.

³⁴ Jesu pandu:

—Kome'ē wyw keruhū pe kūjā ta ke sawa'e ta pyhyk katu. Sawa'e ta ke kūjā ta aja tī. Pyhyk katu tī. ³⁵ Awa kwera katu uhem rahā, anī ta. “Pehē katu. Pekwera katu pehem. Ihē namō pexo katu” aja Tupā pandu ta. Ame'ē ta jumendar ym te ta. Arahā sawa'e ta pyhyk ym te ta kūjā ta ke. Pe, sawa'e ta ke kūjā ta pyhyk ym te ta tī. ³⁶ Ame'ē ta ke Tupā mukwera katu muhem. A'erehe Tupā ra'yr ta aja ame'ē ta. Tupā je'ēha rahoha ta aja saka tī. (A'erehe kūjā ta ke sawa'e ta pyhyk ym te ta tī. Sawa'e ta ke kūjā ta pyhyk ym te ta tī.) Pe, Tupā je'ēha rahoha ta aja manō ym te ta tī.

³⁷ —Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ta. Aja yman Moise mujekwa katu te. Kuja. Ju pirā'y ukwāi ukwāi u'am. Ame'ē rehe har Moise mupinim. Arahā Tupā panduha ke a'e mupinim. Arahā kuja Tupā pandu: “Ihē rehe ipy'a ke Amarā moī moī katu. Isak aja tī. Ipy'a ke moī moī katu tī” aja Tupā pandu. Aja Moise mupinim. ³⁸ Pesarahā! Ixuwe katu ame'ē ta jō Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu. Manō ame'ē ta anī. Aja rahā, Amarā ta'ā ixuwe katu aja ixo rī. Yman riki manō. I'ā

ixuwe katu ixo. A'erehe tapijar te'e we ipy'a moĩ moĩ katu Tupã rehe. (A'eta'ã pehĩ.) A'erehe manō ame'ẽ ta kwera katu ta kÿ, aja Tupã mujekwa katu — aja sanduse ta pe Jesu pandu.

³⁹Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta ixo. Ame'ẽ ta ngi har amō ta pandu:

—Sawa'e! Katu riki nema'e panduha ke — aja Jesu pe.

⁴⁰A'engi ma'e ke a'eta pandu ym we ipe, Jesu pe.

Kirisutu rehe har pandu

(*Matéu 22.41-46; Mak 12.35-37*)

⁴¹Jesu pandu ngã pe:

—Kirisutu riki Ndawi rainō ke, aja amō ta pandu. Ma'erehe my? ⁴²Pesarahã! Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ. Her Saumo. Ame'ẽ rehe ihĩ. Ame'ẽ pe Ndawi panduha ihĩ. Kuja pandu:

“Ihẽma'e sawa'e te pe jandema'e sawa'e te pandu: ‘Se ihẽ rake ewapyk eĩ. (Aja rahã, katu te ame'ẽ ke nde, aja amujekwa.)

⁴³Ne ruwajan ta ke ihẽ amuputu'u ta, a'erehe nde rehe ame'ẽ ta hendu katu ta” aja Ndawi panduha ke.

⁴⁴—“Ihẽma'e sawa'e te” aja Kirisutu rehe har Ndawi pandu. (Aja rahã, a'e Tupã tĩ, aja Ndawi ukwa.) Aja rahã, myja Kirisutu riki Ndawi rainō my tĩ? (Ndawi rainō aja rahã, awa te'e a'e tĩ, aja mujekwa katu) — aja Jesu pandu.

Ame'ẽ rehe har panduha mujywyr ym ipe, Jesu pe.

Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta rehe har

(*Matéu 23.1-36; Mak 12.38-40*)

⁴⁵Jesu pandu ame'ẽ ke rehe heta ame'ẽ ta hendu ixo. Arahã jumu'eha ta pe Jesu pandu:

⁴⁶—Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta aja ym pexo. Ima'e mundeha katu te ame'ẽ namō jō a'eta wata katu. (Aja rahã, Tupã rehe ipy'a moĩ moĩ katu aja mujekwaha jupe naĩ.) Muhepyha renda pe oho rahã:

“Sa'e! Ko nde erexo. Nde katu” aja panduha jō putar katu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe oho rahã, wapyka katu te ame'ẽ ke rehe jō wapyk tar katu. (Aja rahã, katu te ame'ẽ ke jupe aja mujekwa tar katu tipe tĩ.) Ngã mi'u matyriha pe oho rahã, kapitã tama'e wapyka rehe jō wapyk tar katu. (Aja rahã, katu te me'ẽ ke jupe aja mujekwa tar katu tipe tĩ.) ⁴⁷Ixawa'e manō ame'ẽma'e ke a'eta upa mukanim ingi. Hok ke aja mukanim ingi tĩ. Katu ym aja. I'i atu rahã, i'i Tupã namō ma'e pandu pandu u'am. (Aja sawa'e katu ame'ẽ ta ke a'eta aja mujekwaha jupe naĩ.) Mã! Ame'ẽ ta ke Tupã mupyrara ta. Amō ta 'ar koty te we ame'ẽ ta ke mupyrara ta. A'erehe Moise je'ẽha mu'e ame'ẽ ta aja ym pehẽ — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Ixawa'e manō ame'ẽ ke tamatarer me'ẽ hũ

(*Mak 12.41-44*)

21 Pe, usak u'am rahã, ima'ehũ namō ixo ame'ẽ ta rehe Jesu usak. Tamatarer ke ame'ẽ ta purakar u'am, tamatarer henda pe. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe henda ihĩ, ame'ẽ pe purakar. ²Pe, ixawa'e manō ame'ẽ ke rehe usak tĩ. Nixói te ima'e ke ipe. Mokõi jō tamatarer pu'a ke henda pe moĩ. Ta'yr te mi ame'ẽ mokõihar ke. ³Pe, amō ta pe Jesu pandu:

—Ko apandu katu pehẽ pe. Peme'ẽ ixawa'e manō ame'ẽ ke ixo. Nixói te ima'e ke ipe. Tamatarer moĩ rahã, amō ta 'ar koty te we moĩ. ⁴Pesarahã! Amō ta tamatarer pyta we, ame'ẽ ke ngi henda pe purakar. (Pe, amō we hũ pehĩ rĩ.) Ixawa'e manō ame'ẽ ke anĩ. Ima'e ke nixói te ipe. Mokõi jō tamatarer pu'a. Ame'ẽ namō ima'e ma'e ke jo'ok ta tipe. Anĩ. Upa katu te ame'ẽ ke henda pe moĩ. (Apo ima'e ym te 'y.) A'erehe amō ta 'ar koty te we kũjã moĩ katu — aja Jesu pandu.

**Tupā rehe ngā jumu'eha renda
keruhū ke amō ta mujaxer ta**

(*Matéu 24.1-2; Mak 13.1-2*)

⁵Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe har amō ta pandu pandu u'am.

—Pesarahā! Mā! Katu te! Ita keruhū katu te ke te'e ngā mujā. Ko Tupā pe ma'e ke ngā me'ē me'ē, ame'ē ke katu te hū tī — aja pandu.

Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, ma'e ke werur. Jumu'eha renda keruhū pe werur. Ame'ē riki katu te hū aja ngā ukwa. Pe, Jesu pandu:

⁶—Peme'ē rehe pesak katu apo. Yman rahā, nixói te ta 'y. Peme'ē ke amō ta upa mujaxer ta kŷ. Ita mokōi mokōi ihī ym ta kŷ. Upa katu te ita ke amō ta ombor ta. (Aja rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha keruhū muhāi ta) — aja amō ta pe pandu.

Pyraraha keruhū rehe har

(*Matéu 24.3-14; Mak 13.3-13; 1
Petu 1.6-7; 1 Petu 2.19; 1 Petu
3.14; 1 Petu 4.12-16*)

⁷Pe, amō ta pandu ipe:

—Sawa'e! Myja rahā, ita mokōi mokōi ihī ym ta my? Ma'e jasak ta my, pe, ame'ē ke uhyk tate, aja jakwa ta my? — aja Jesu pe.

⁸A'e pandu:

—Pesak katu kŷ! Mā peja pehē ke amō ta muka'u te'e ym. Heta uwyr ta. “Kirisutu je'ēha rupi ihē ajur” aja pandu te'e ta. “Ko Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē” aja pandu te'e ta tī. “Upa angaha rehe uhyk apo” aja pandu naī tī. Pehendu ym ehe. ⁹Jumaiha tyapuha rehe pehendu ta. Paite amō ta jumai ixo, aja pehendu ta tī. Pemukahem ym. Aja jumaiha uhyk ta. Uhyk rahā, 'ar rehe angaha uhyk, anī we rī — aja Jesu pandu.

¹⁰A'e pandu tī:

—Amō amō ywy pe har ta jumai mai ta ngā juehe. Amō amō kapitā keruhū ta jumai mai ta ngā juehe tī. ¹¹Amō amō ywy katak hū ta tī. Ngā mi'u nixói te ta tī. Ma'e ahyha uhem hū ta tī. Pe, ywa rehe ma'e ke ngā usak ta tī. Māte uhyk ta, aja ngā ukwa. A'erehe mukahem hū ta ngā.

¹²—Upa aja me'ē uhyk ym rahā we, pehē ke amō ta pyhyk ta. Mahy ta tī. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe raho ta tī. A'ep pehē rehe har je'ē je'ē hū ta. “Peme'ē ta jaxer” aja naī. Pe, pehē ke nupā ta. Kyndaha pe pehē ke a'eta kynda ta raho tī. Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe kapitā keruhū ruwa koty pehē ke amō ta mupu'am ta. Kapitā ruwa koty aja tī. Pe, mahy ta pehē ke. ¹³Arahā myrandu katu ke pepandu ta. ¹⁴Kapitā keruhū ruwa koty pepu'am ym rahā we, kuja pepandu pehē jupe my: “Mā! Myja jande juehe har japandu ta my” aja riki. Anī. Aja ym pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. ¹⁵Pesarahā! Kapitā ruwa koty pehē ke ngā raho rahā, pehē pe je'ēha ke ihē amondo ta. Ma'e pekwa katuha ke amondo ta tī. Pe, pehē ruwajan je'ēha ke pemukanim ta. “Te'e pepandu” aja a'eta pandu ym ta tī.

¹⁶—Pehē ke pehē pái ta kynda ta raho tī, kyndaha pe. Pehē māi ta aja tī. Kyndaha pe kynda ta raho tī. Pehē mu ta aja tī. Pehē rendyr ta aja tī. Kyndaha pe a'eta kynda ta raho tī. Pehē rehe katu ame'ē ta aja tī. Kyndaha pe a'eta kynda ta raho tī. Pe, pehē ngi har amō amō ta ke a'eta jukwa ta. ¹⁷Ihē rehe pejurujar katu, a'erehe pehē rehe upa ngā parahy ta. ¹⁸Pesarahā! Pehē rehe Tupā usak katu ta kŷ. (Aja rahā, pehē ke amō ta jukwa ym ta, aja mujekwa katu.) ¹⁹Ihē apandu ame'ē ke rehe tapijar te'e we pejurujar katu pe'am. Pehē py'ahu te'e pehendu. Aja rahā, pemañō ym ta — aja Jesu pandu.

Jerusarē ok ta ke amō ta mujaxer ta

(*Matéu 24.15-21; Mak 13.14-19*)

²⁰ A'e pandu tī:

—Jerusarē ok ta soroka rupi sonda ta juramā u'am. Ame'ē ke rehe pesak rahā, Jerusarē ok ta ke mujaxer Tate aja pekwa katu. ²¹ Pe, Jundéi ywy rehe ixo ame'ē ta kanim oho rahā, manō ym ta. Ywy'ā rupi kanim oho. Ok ta pe ixo ame'ē ta uhem oho rahā, manō ym ta tī. Ok ta soroka pe ixo ame'ē ta ok ta pe jy-wyr ym rahā, manō ym ta tī. Ujan oho ingi. ²² Jerusarē ok ta mujaxeriha 'ar ke: "Mahyha mangaha 'ar ke." Arahā Tupā je'ēha rehe panduha ihī, aja upa katu te uhyk ta. ²³ Arahā, imembyr ipusu pe ixo rahā, mā pyrara hū ta. (Marā ka ym pahar ujaniha.) Ixamby te'e u'u ame'ē namō imāi ixo rahā, pyrara hū ta tī. (Marā ka ym pahar ujaniha tī.) Kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe ma'e ahyha uhyk hū ta. Jundéu awa ta ke Tupā mupyrara hū ta tī. ²⁴ Heta jundéu awa ta ke amō ta jukwa ta, kyse puku pe. Amō amō ywy pe pukwar ta raho tī. Pe, Jerusarē ok ta ke amō awa ta mujaxer ta. Ame'ē awa tama'e angaha upa ym rahā we, aja te'eha ta. Mujaxer ta — aja Jesu pandu.

Jesu jywyrriha ke

(*Matéu 24.29-31; Mak 13.24-27; 2 Tesaron 1.7; 2 Petu 3.10; Apokarip 1.7*)

²⁵ A'e pandu tī:

—Warahy rehe ma'e ke ngā usak ta. Pe, mukahem hū ta. Jahy rehe aja tī. Ngā usak ta tī. Jahy rata rehe aja tī. Kome'ē ywy keruhū pe har ta mukahem hū ta. Y ramūi tyapu hū, ame'ēja saka heta te hū sonda ta uwyr ta. Ame'ē ngi mukahem hū ta ngā. Y kotok keruhū, ame'ēja saka uwyr ta tī. Mukahem hū ta ngā tī. ²⁶ Ma'e pyrara te hū ha kome'ē ywy keruhū rehe uhyk ta kŷ. Ame'ē rehe ngā usak rahā, mukahem hū ta. Iākā muka'u te'e hū ta. Pe, u'ar ukwap. Ywa rehe henda te'e ihī,

ame'ē ke wata hū. Ame'ē rehe mâte hū amō ukwaha. Mukahem hū ta.

²⁷⁻²⁸ —Ame'ē upa rahā, ihē ajoywyr ta ajur. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ywa takāxiha 'ar pe ajoywyr ta ajur. Tupāma'e pyrātāha namō ajoywyr ta ajur. Katuha namō ajoywyr ta ajur tī. Ihē apandu ame'ē ke rehe pesak rahā, pepu'am katu. Peta kŷ. Pejuma'u katu kŷ. Aja saka pexo. Pehē ruhāha angaha ke rehe uhyk Tate — aja Jesu pandu.

Ho kyr uhem ame'ē rehe har

(*Matéu 24.32-35; Mak 13.28-31*)

²⁹ Pe, myja me'ē ma'e ke upa Tate rahā my, ame'ē ke Jesu pandu:

—Ma'e'y rehe har pekwa pekwa pexo. Ma'e, parawa'y ame'ēja ma'e'y ke. Sik'y amō tī. ³⁰ Hokyr uhem ixo rahā, warahy haku Tate, aja pekwa. ³¹ Aja ta tī. Ywa rehe ihī, ame'ē rehe har ihē apandu ramō. Aja pesak rahā, kome'ē ywy keruhū pe Tupā riki kapitā keruhū wan ta. Ame'ē angaha ke rehe uhyk Tate, aja pekwa. ³² Kuja pekwa katu pexo. Ihē apandu ramō ame'ē ke upa katu te uhyk ta tī. Ngā mupyraraha ke ihē kotyhar ta pyhyk ta. Anī. Tapijar te'e we ihē rehe jurujar katu ta rī. ³³ Ywa ke upa kanim ta. Kome'ē ywy keruhū upa kanim ta tī. Ihē apandu ame'ē ke anī. Kanim ym te ta. Apandu, aja upa katu te uhyk katu ta kŷ — aja Jesu pandu.

Peta kŷ

³⁴ A'e pandu tī:

—Pesak katu pexo! "Jaho rahā! Jande mi'u jamatyr ta. Ja'u ta!" Aja jō pexo rahā, katu ym tiki. Pexoha rehe jō pekwa pekwa pexo rahā, katu ym tiki tī. Aja te'e pexo rahā, peharō ym rahā, pahar ihē ajoywyr ta ajur kŷ. ³⁵ "Jywy ym we ta rī" aja upa kome'ē ywy keruhū pe har ta pandu naī rahā, pahar ihē ajoywyr ta ajur kŷ. ³⁶ A'erehe peharō katu. Peta kŷ! Pe, kuja Tupā namō pepandu katu:

“Pyrātāha ke jande pe emuwyr. Aja rahā, upa ma'e uhyk, ame'ē ke jande py'ahu te'e jahendu ta. Nde ra'yr ruwa koty japu'am katu ta tī” aja tapijar te'e we Tupā namō pepandu — aja Jesu pandu. Awa a'e tī. Tupā je'ēha rupi uwyr a'e.

³⁷ Wera rahā pame katu te Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e uī. Ka'aruk koty ok ta ngi uhem oho. Jerusarē ok ta ngi uhem oho. Pe, amō ywy'ā pe pyta ixo. Ywy'ā rer Oriwéi ty. Aja te'e wera oho. ³⁸ Pytuniwe rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe heta ngā oho. A'ep Jesu mu'e ame'ē ke rehe hendu oho.

Jesu jukwaha rehe har amō ta pandu pandu

(Matéu 26.1-5; Mak
14.1-2; Juā 11.45-53)

22 Pe, ngā mi'u matyriha rehe uhyk tate. Her Pasuko. Arahā mbeju ke mupururukiha moī ym jundéu awa ta. ² Pe, amō ta Jesu ke jukwa tar katu. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta jukwa tar katu Jesu ke. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Jukwa tar katu tī.

—Myja Jesu ke jajukwa ta my? — aja ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe.

Heta ame'ē ta ngi a'eta kyje. Ngā ukwa rahā, mutyapu hū ta, a'erehe ngā ngi kyje.

Jesu ruwajan wan Jun uwak

(Matéu 26.14-16; Mak 14.10-11)

³ Pe, Jun py'a rehe Satana ihī katu. (Ājā ramūi a'e.) Amō we Jun her tī. Ikario aja Jun her tī. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har petēi a'e. ⁴ Pe, amō ta pe pandu oho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe sonda ta ixo. Harōha ta riki ame'ē ta. Ame'ē tama'e kapitā ta pe Jun pandu oho. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta pe pandu oho tī.

—Ihē riki Jesu koty pehē ke araho ta kŷ — aja Jun pandu oho.

⁵ Ame'ē ke rehe pa'ihu ta hendu rahā, hury katu riki.

—Jesu koty jande ke nde ereraho rahā, tamatarer jande jame'ē ta nde pe kŷ — aja a'eta pandu ipe, Jun pe.

⁶ —Ere! Katu! — aja Jun pandu.

Pe, ngā ukwa ym ha rupi Jesu koty a'eta ke muhyk ta raho, ame'ē angaha ke rehe Jun harō ixo.

Ngā mi'u ke matyr, Pasuko 'ar rehe har

(Matéu 26.17-25; Mak
14.12-21; Juā 13.21-30)

⁷ Pe, ngā mi'u matyriha 'ar rehe uhyk. Arahā mbeju ke mupururukiha moī ym jundéu awa ta. Arahā arapuharan ra'yr ke jundéu awa ta jukwa. Ame'ē xa'ē ke u'u ta. Aja Pasuko 'ar ke a'eta ukwa ukwa uī. ⁸ Pe, Petu pe Jesu pandu. Juā pe tī. Kuja pandu:

—Pasuko 'ar rahā, jande mi'u ke jande pe pematyr peho tī — aja Jesu.

⁹ A'eta pandu:

—Myp jande jamatyr ta my? Myp nde ereputar my? — aja ipe.

¹⁰ A'e pandu:

—Pesarahā! Jerusarē ok ta pe peho. Pehyk rahā, amō sawa'e pehē rehe uhyk ta. Kamuxī ra'yr pe y ke raho a'e. Ok pe ixo ta oho. Haikwer rupi peho tī. ¹¹ Ok jar pe kuja pepandu: “Sawa'e pandu nde pe: ‘My ma'e u'uha renda ihī? Pasuko 'ar rahā, imi'u ke amō matyr. Ame'ē ke ima'e jumu'eha ta namō u'u ta’” aja ok jar pe pepandu. ¹² Pe, ywate henda keruhū ke ok jar mujesak ta pehē pe. Upa ma'e ke ihī, myrape, paratuxī, koje, aja. A'ep jande mi'u ke pematyr — aja Petu ta pe Jesu pandu.

¹³ Pe, a'eta mokōi oho. Jesu pandu, aja me'ē upa katu te a'eta usak. Pasuko 'ar rahā, a'eta mi'u ke a'eta matyr tī.

**Myja manōha rehe har ukwa ukwa
uī ta my ame'e ke Jesu mujekwa**

(*Matéu 26.26-30; Mak
14.22-26; 1 Korin 11.23-25*)

¹⁴ Angaha ke rehe uhyk rahā, myrape rake Jesu wapyk uī. A'e mondo ame'e ta namō wapyk uī. ¹⁵ Pe, pandu:

—Pasuko 'ar rahā, jande mi'u ke jamatyr. Ko pehē namō ame'e ke ihē a'u tar katu te aī. Ihē ke amō ta mupyrara ym rahā we, pehē namō a'u tar katu. Ko pehē namō ihē a'u aī apo. ¹⁶ Apandu pehē pe. Kome'ēja me'e amō ke ihē a'u ym te ta tī. Kapitā keruhū aja ihē ke Tupā mu'am rahā jō amō pehē namō ihē a'u ta kŷ tī. Arahā Pasuko 'ar te aja jakwa ta kŷ — aja Jesu pandu.

¹⁷ Pe, ita rekūi ra'yr ke pyhyk. “Ne jō riki katu te me'e ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu” aja Tupā pe pandu. Pe, jumu'eha ta pe pandu:

—Peme'e ke pehē pame katu te pe'u.

¹⁸ Ko pehē pe apandu katu. Uwa rykwer ihē a'u ym te ta apo 'y. Kapitā keruhū aja ihē ke ihē pái keruhū mu'am ta kŷ. Arahā jō pyahu ame'e ke pehē namō a'u ta kŷ tī — aja Jesu pandu.

¹⁹ Ajame'e ke mbeju ke pyhyk. Ame'e rehe: “Ne jō riki katu te me'e ke. Jande pe jande mi'u nde eremuwyr katu” aja Tupā pe pandu. Pe, mopok. Ame'e ke me'e jumu'eha ta pe. Pandu:

—Peme'e riki ihē rete ke. [Pehē ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe ihē amuhepy ta. A'erehe ihē amanō ta. Ko mbeju ke ihē amopok ramō. Ihē aja pehē tī. Pemopok mopok tī. Ihē nixói rahā, pemopok pemopok tī. Aja rahā, ihē manōha ke pekwa pekwa ta peī — aja Jesu.

²⁰ A'eta mi'u upa u'u rahā, mbeju aja ita rekūi ra'yr ke a'e me'e tī. Kawī ihī ipe. Pandu:

—Peme'e riki Tupāma'e pandu katuha pyahu ame'e ke, ame'ēja saka. Kuja

pandu katu: “Ihē ra'yr rehe amō jurujar katu rahā, ame'e ke ihē amuhā katu ta” aja. Ihē amanō rahā, ihē ruwy uhem ta. A'erehe Tupā pandu katu, aja a'e muhyk katu ta kŷ.]

²¹ —Pesarahā! Ihē ruwajan ta ke ihē rehe amō muhyk ta werur. A'e riki ihē namō myrape 'ar pe wapyk uī apo. ²² Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē amanō ta. Yman ame'e rehe har Tupā pandu katu. Ame'e panduha aja ihē amanō ta. Pe, ihē rehe amō ta ke muhyk ta werur. Mā! Ame'e ke Tupā mupyrara hū ta — aja a'e mondo ame'e ta pe Jesu pandu.

²³ Pe, a'eta pandu pandu a'eta jupe:

—Jande ngi har awa muhyk ta werur my? Awa riki huwajan ta ke muhyk ta werur ehe my? — aja Jesu mondo ame'e ta pandu pandu a'eta jupe.

**“Awa riki katu te me'e ke” aja
jumu'eha ta pandu pandu hū**

²⁴ Jumu'eha ta pandu pandu hū a'eta jupe. A'eta pandu: “Jande ngi har awa riki katu te ame'e ke my?” aja a'eta pandu pandu hū. “Ihē ke!” “Anī. Peme'e riki!” “Anī. Ame'e riki” aja riki pandu pandu hū. ²⁵ Pe, Jesu pandu:

—Kome'e ywy keruhū pe kapitā keruhū ixo. Je'ēha rupi ngā ke a'eta mondo mondo. Pe, kapitā ta amō her jumōi juehe. Kuja. “Ima'e awa ta rehe usak katu ame'e ke a'e” aja jumōi juehe tipe. A'erehe katu te ame'e ke a'e, aja ukwaha jupe. ²⁶ Pehē anī. Aja ym pexo. Amō kotyhar katu. Kuja. Pehē ngi har amō kuja ukwa. “Amō ta 'ar koty te we ihē riki katu te ame'e ke ihē” aja ukwa rahā, mā peja pitu te'e aja ixo. Pehē ngi har amō riki katu te aja ukwa rahā, mā peja miasu aja ixo. ²⁷ Myrape 'ar pe amō sawa'e wapyk uī. Amō riki imi'u ke me'e me'e raho ipe. Ame'e mokōi ngi har awa riki amō 'ar koty te we kapitā my? Pesarahā! Wapyk ame'e riki amō

'ar koty te we kapitāha. Pehē pyter pe ihē riki kapitam. Anī. Ihē riki pehēma'e miasu aja ihē axo. A'erehe mā peja aja pexo tī. Miasu aja pexo tī.

²⁸—Ihē ke amō ta mupyrara rahā, ihē namō pepyta katu pexo. Aja te'eha ihē namō pexo. ²⁹Ihē ke kapitā keruhū aja ihē pái mu'am. Ko apandu katu pehē pe. Aja pehē ke ihē amu'am ta tī. ³⁰Pe, ywa pe ihē renda pe ihē namō pexo ta kŷ. Ihē riki kapitā keruhū, ame'ē renda pe pexo ta kŷ. A'ep pehē riki kapitā keruhū wan ta tī. Tupā kotyhar tama'e kapitā keruhū aja pexo ta tī — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Petu rehe har Jesu mujekwa

(*Matéu 26.31-35; Mak 14.27-31; Juā 13.36-38*)

³¹A'e pandu:

—Simā! Ehendu katurahā! Ahúí aja me'ē pírer ke amō ombor rahā, urupen pi'a ke mukatak katu. Aja ixurer ke ombor. Pe, ahúí aja me'ē pyta katu. Aja upa pehē ke Satana manga ta tī. (Ajā ramúí a'e.) Pehē pejurujar katuha ke manga ta. Pehijar my? Pehijar ym my? Ame'ē ke manga ta. Pesarahā! Tupā pe Satana pandu: “Nde kotyhar tama'e jurujar katuha ke ihē amanga ta” aja a'e. “Ere” aja Tupā pandu ipe. ³²Simā! Nde rehe har Tupā namō ihē apandu. Ihē rehe nde erejurujar katu. “Mā peja Simā py'a emātā katu. Aja rahā, jurujar katuha ke hijar ym ta” aja ihē apandu nde rehe har. Pe, ihē koty nde erejywyr rahā, amō ta py'a ke emātā katu. Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta py'a ke emātā katu tī — aja Jesu pandu.

³³Petu pandu ipe:

—Sawa'e! Ko axo. Kyndaha pe nde ke amō kynda raho rahā, ne namō ihē aho ta kŷ. Nde ke amō ta jukwa rahā, ne namō ihē ke jukwa ta kŷ. Akyje ym — aja Jesu pe.

³⁴A'e pandu:

—Petu! Ko apandu nde pe. Pytuniwe te rahā, sapukái je'ē ym rahā we, mahapyr kuja nde erepandu ta. “Jesu rehe har akwa ym ihē” aja ihē rehe har nde erepandu ta — aja Jesu pandu ipe.

Ma'e ke namō oho katu apo 'y

³⁵Jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ymaniwe pehē ke ihē amondo rahā, tamatarer ryrur peraho ym. Pehē kupep ma'e ryrur aja tī. Peraho ym tī. Mokōi pehē py rehe har aja tī. Peraho ym tī. Arahā pehē pe pehēma'e upa my? — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Anī. Upa ym — aja Jesu pe.

³⁶Pe, a'e pandu:

—Apo amō kotyhar. Tamatarer ryrur namō amō ixo rahā, inamō oho katu. Ma'e ryrur xupe pe har aja tī. Inamō oho katu tī. Kyse puku nixói rahā, ame'ē rehe kamixa muhepy rahā, katu tiki. Kyse puku namō pexo. ³⁷Tupā je'eha rehe kuja panduha ihī. “Ma'e mukaniha ta ke ngā jukwa. Aja ame'ē sawa'e ke ngā jukwa ta tī” aja panduha ihī. Ame'ē panduha riki ihē rehe har. Aja ihē rehe uhyk ta kŷ. Ihē aho tate — aja Jesu pandu. (“Kyse puku namō pexo” aja pandu rahā: “Peta kŷ. Pepyrrara ta pexo” aja a'e mujekwa. Anī. Amō koty jumu'eha ta ukwaha. “Pejumai ta pexo” aja ukwaha naī.)

³⁸Jumu'eha ta pandu:

—Sawa'e! Esarahā! Ko mokōi kyse puku — aja ipe.

A'e pandu:

—A'ewan — aja.

Tupā namō Jesu pandu pandu

(*Matéu 26.36-46; Mak 14.32-42*)

³⁹Ok ta ngi Jesu uhem oho. Ywy'ā pe oho. Ame'ē riki ohoho ame'ē ke. Ywy'ā rer Oriwéi ty. Jumu'eha ta oho inamō tī.

⁴⁰Pe, ame'ē renda pe uhyk rahā, pandu:

—Tupā namō pepandu pandu. Aja rahā, pejurujar katuha ke amō ta manga rahā, pehijar tar ym ta — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

⁴¹ Pe, kotete we oho ingi. Kuja, 30 met tate koteteha. Pe, ipynarāi pe wapyk. Aja Tupā namō pandu.

⁴² —Papa! Nde ereputar rahā, ihē apyrahaha ngi ihē ke emuhem katu. Anī. Ihē aputar ame'ē ke ema'e ym. Nde ereputar ame'ē ke ema'e katu — aja Jesu ipāi pe.

⁴³ [Ywa ngi Tupā je'ēha rahoha uhyk ehe. Ipy'a ke a'e mātā. ⁴⁴ Jesu pyai te hū. A'erehe Tupā namō a'e pandu pandu we hū. Hi'ái riki huwy aja ywy rehe sururu hū.]

⁴⁵ Upa pandu rahā, pu'am. Jumu'eha ta koty jywyw oho. A'eta ukwer ou, aja a'e usak. A'eta pyai te hū, a'erehe he'ō hū ou. A'erehe ukwer ou. ⁴⁶ A'e pandu:

—Peker ym rahā, katu ta tipe. Pepu'am. Tupā namō pepandu pandu. Aja rahā, pejurujar katuha ke amō ta manga rahā, pehijar tar ym ta — aja Jesu pandu.

Jesu ke ngā pyhyk

(*Matéu 26.47-56; Mak 14.43-50; Juā 18.3-11*)

⁴⁷ A'e pandu u'am rahā, heta ame'ē ta uhyk uwyr ixoty. Jun uwyr py. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har petēi a'e. Jesu rehe uhyk. Huwa ke pyter ta. ⁴⁸ Jesu pandu:

—Jun! Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ihē ruwa ke nde erepyter. Aja ihē ke nde eremujekwa ta ngā pe my? — aja ipe.

⁴⁹ Jesu ke ngā pyhyk ta. Ame'ē ke jumu'eha ta ukwa rahā, pandu:

—Sawa'e! Kyse puku pe ngā ke jamujan ta jamondo my? — aja ipe.

⁵⁰ Pe, amō nambi ke kyse puku pe amō mopok ingi. Ijywa katu kotyhar ke. Jundéu awa tama'e pa'i keruhūma'e mi-

asu pehī tī. Ima'e nambi ke mopok ingi.

⁵¹ Pe, Jesu pandu:

—A'ewan tiki — aja.

Pe, miasu nambi renda ke pe ipo mujar. Pe, mukatu. Inambi katu tī. Wajar aja katu tī.

⁵² Pe, pyhyk uwyr ame'ē ta pe Jesu pandu. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta pe pandu. Jundéu awa tamūi ta pe pandu tī. Kapitā ta pe pandu tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū harōha tama'e kapitā ta ke ame'ē ta. Kuja Jesu pandu:

—Ma'e mukanīha aja ihē ke pepyhyk pejur tī. A'erehe kyse puku namō pejur. Tamarā namō. Anī. Ma'e mukanīha ym ihē. ⁵³ Pesarahā! Wera rahā pame katu te Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe pehē namō ihē axo. Arahā ihē ke pepyhyk ym. Pepyhykiha pemanga ym tī. Apo anī. Ihē pepyhykiha angaha ke rehe uhyk apo 'y. Satana ma'ema'eha angaha ke rehe uhyk apo tī. (Ājā ramūi a'e) — aja Jesu.

Jesu rehe har Petu te'e pandu

(*Matéu 26.57-58; Matéu 26.69-75; Mak 14.53-54; Mak 14.66-72; Juā 18.12-18; Juā 18.25-27*)

⁵⁴ Pe, Jesu ke ngā pyhyk raho. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū rok pe raho. Haikwer rupi Petu oho tī. Pijaite te'e oho ixo. ⁵⁵ Pa'i keruhū rok soroka pe tata ke amō ta hapy. Ame'ē rake ngā jumaku uī. Ame'ē ta namō Petu wapyk oho uī. Jumaku uī tī. ⁵⁶ A'ep amō miasu usak ehe. Kūjā ke. A'e ma'ā katu ehe. Pe, pandu amō ta pe:

—Kome'ē sawa'e Jesu namō ixo ame'ē ke tī — aja kūjā.

⁵⁷ Petu pandu kūjā pe:

—Anī! Akwa ym ehe har — aja ipe.

⁵⁸ I'i atu amō sawa'e usak ehe tī. Pandu:

—Ame'ē ta ngi har nde tī — aja Petu pe.

A'e pandu:

—Anī! Sa'e! — aja Petu.

⁵⁹I'i atu we amō sawa'e pandu hū:

—Jete! Inamō ixo ame'ē ke a'e tī. Ngariréi ywy pe har ke a'e tī, a'erehe inamō ixo ame'ē ke a'e tī — aja Petu rehe har amō pandu hū.

⁶⁰Petu pandu:

—Sa'e! Nde erepandu ame'ē ke te'e! Akwa ym ehe har — aja ipe.

A'e pandu u'am rahā, pahar sapukái je'ē. ⁶¹Jesu riki uwak. Petu rehe ma'ā katu te. Ame'ē ke Petu ukwa. Pe, Jesuma'e panduha ke Petu ukwa ukwa u'am. Kuja Jesu pandu: “Sapukái je'ē ym rahā we, mahapyr kuja nde erepandu ta. ‘Akwa ym ehe har’ aja ihē rehe har nde erepandu ta.” Ame'ē panduha ke Petu ukwa ukwa u'am. ⁶²Pe, a'engi uhem oho. Jixi'u hū. Huxī, a'erehe jixi'u hū.

Jesu rehe sonda ta puka puka hū

(*Matéu 26.67-68; Mak 14.65*)

⁶³Jesu rehe usak te'e ame'ē ta puka puka hū ehe. Ipo pe nupā hū a'e ke tī. ⁶⁴Kuja. Eha ke amō ta pukek, pan pe. Pe, ipo pe huwa nupā. Pandu ipe:

—Epanurahā! Awa nde ke nupā my? — aja Jesu pe.

⁶⁵Amō we tī. A'eta juru ai ehe.

Ngā panduha renda pe Jesu ke raho

(*Matéu 26.59-66; Mak 14.55-64; Juā 18.19-24*)

⁶⁶Pytuniwe rahā, jundéu awa tamūi ta jy'ar oho. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta jy'ar oho tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta jy'ar oho tī. Ngā panduha renda pe johu jy'ar oho. Amō ta pe a'eta pandu:

—Jesu ke pemuhyk perur se — aja.

⁶⁷A'e uhyk rahā, a'eta pandu ipe:

—Epandu katu jande pe. Nde riki Kirisutu my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—Ihē amujekwa rahā, ihē rehe pejuru-jar ym ta. ⁶⁸Pe, ma'e ke pehē pe apandu

rahā, je'ēha pemujoywyr ym ta tī. ⁶⁹Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Apo har ngi Tupā rake ihē awapyk ta aho. Tupā pyrātā te hū ame'ē ke a'e — aja Jesu ngā pe. (“Tupā rake” aja Jesu pandu rahā: “Tupā a'e tī” aja mujekwa katu.)

⁷⁰Johu pandu ipe:

—Aja rahā, nde riki Tupā ra'yr my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—A'e ihē — aja Jesu.

⁷¹A'eta pandu:

—Mā! Ehe har jande pe amō pandu ame'ē ta ke japutar ym apo. Ima'e panduha ke jande atu jahendu. A'erehe ame'ē panduha namō jande riki japandu ta: “Katu ym nde. Nde eremanō ta me'ē te'e” — aja tamūi ta pandu.

Pirat ruwa koty Jesu pu'am

(*Matéu 27.1-2; Matéu 27.11-14; Mak 15.1-5; Juā 18.28-38*)

23 Johu pu'am. Pe, amō sawa'e koty a'eta oho. Pirat koty oho. Jesu ke ngā raho tī. ²A'ep ehe har ngā je'ē je'ē hū:

—Jundéu awa ta ke a'e muka'u te'e hū ixo rahā, peme'ē ke japyhyk. “Homa awa tama'e kapitā keruhū pe tamatarer peme'ē ym” aja a'e pandu. “Ihē riki Kirisutu. Kapitā keruhū ihē tī” aja a'e pandu. Aja muka'u te'e hū ngā ke — aja Pirat pe ngā pandu naī.

³Pirat pandu ipe:

—Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde my? — aja ipe.

Jesu pandu:

—A'e ihē — aja ipe.

⁴Pe, pa'ihu ta pe Pirat pandu. Heta ame'ē ta pe pandu tī:

—Peme'ē sawa'e ke jajukwa rahā, katu ym tiki. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipe. Amahem ym ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipe — aja Pirat pandu.

⁵Pe, ngā pandu pandu we hū:

—Ngā ke a'e mutyapu tyapu hū. Mu'e ame'ē ke namō muparahy ngā ke. Ngariréi ywy pe mu'e py. A'engi upa Jundéi ywy rupi mu'e tī. Apo se uwyr — aja ngā.

Ero ruwa koty Jesu pu'am

⁶“Ngariréi ywy” aja Pirat hendu rahā, ngā pe pandu:

—Peme'ē sawa'e ngariréi ywy pe har my? — aja Pirat.

—A'e riki — aja ngā.

⁷Ame'ē ywy pe har Jesu aja Pirat ukwa rahā, Ero koty Jesu ke a'e mondo. Arahā Jerusarē ok ta pe Ero ixo tī. Ero ngariréi ywy pe har tama'e kapitam. A'erehe Jesu rehe har a'e ukwa ta, aja Pirat putar tipe. Jesu katu my? Katu ym a'e my? Ame'ē ke Ero ukwa ta. (Katu ym rahā, Ero riki jukwaha ke pandu ta) aja Pirat putar tipe. A'erehe ixoty Pirat mondo.

⁸Pe, Jesu rehe usak rahā, hury katu Ero. Ehe har hendu. Yman usak tar katu ehe. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'e apo, ame'ē ke rehe usak tar katu tī. ⁹Pe, Jesu pe a'e pandu pandu hū. Anī. Jesu pandu ym te ipe. ¹⁰A'ep jundéu awa tama'e pa'i keruhū pu'am. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta aja tī. Jesu rehe har ame'ē ta je'ē je'ē hū.

—Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e hū — aja ame'ē ta je'ē te'e.

¹¹Pe, Ero puka puka hū ehe. Ima'e sonda ta aja tī. A'eta muhuxī a'e ke tī. Pe, ma'e mundeha katu te ame'ē ke ngā munde ehe. Kapitā keruhūma'e mundeha aja munde ehe. Aja puka puka hū ehe. Pe, Pirat koty a'e ke Ero mujy-wyr mondo. ¹²Arahā Pirat ipy'a jywyr ehe, Ero rehe. Yman Pirat ruwajan aja Ero ixo. Apo ehe katu aja jywyr 'y.

Jesu jukwaha ke Pirat pandu

(Matéu 27.15-26; Mak 15.6-15; Juā 18.39-19.16)

¹³Jundéu awa tama'e pa'ihu ta ke Pirat mujy'ar. Kapitā ta ke aja tī. Upa ngā ke aja tī. Mujy'ar tī. ¹⁴Pe, Pirat pandu:

—Ihē pe peme'ē sawa'e ke perur. “Ngā ke a'e muka'u te'e hū” aja ehe har pepandu. Pehē ndutar koty ehe har ihē ahendu katu. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe. Ehe har peje'ē je'ē hū pe'am, ame'ē ke nixói ehe tī. ¹⁵Aja Ero ukwa katu tī. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe. A'erehe jande koty Ero mujy-wyr muwyr tī. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe, a'erehe jajukwa rahā, katu ym tiki. ¹⁶A'erehe ihē je'ēha rupi a'e ke amō ta pirok ta. Pe, a'e ke ihē apoir ta — aja Pirat pandu. (Pirok rahā: “Amō ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'e ym” aja mujekwa.)

¹⁷[Pasuko 'ar rahā, imi'u ke jundéu awa ta matyr. Arahā pame katu te kyndaha ngi sawa'e ke Pirat muhem ta me'ē te'e.] ¹⁸Pe, upa ngā je'ē hū:

—Anī. Jesu ke ejukwa! Mahamba ke emuhem jande pe! Mahamba ke epoir! — aja Pirat pe.

¹⁹Mahamba ke sonda ta kynda. Ok ta rupi ngā ke a'e riki mutyapu tyapu hū. Arahā amō ke a'e jukwa tī. A'erehe a'e ke sonda ta kynda raho.

²⁰Jesu ke Pirat poir tar katu, a'erehe heta ame'ē ta pe a'e pandu tī.

—Jesu ke apoir ta — aja.

²¹Anī. Ngā je'ē hū:

—Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa! Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa! — aja ngā.

²²Pe, mahapyrihar Pirat pandu:

—Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ym te. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe. Amahem ym. A'erehe jukwa rahā, katu ym tiki. Ihē je'ēha rupi a'e ke amō ta

pirok ta. Pe, a'e ke ihē apoir ta amondo — aja ngā pe.

²³ Anī. Heta ame'ē ta hātā te hū pandu pandu u'am:

—Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke ejukwa — aja hātā pandu pandu hū.

Uhyk Pirat hendu! ²⁴ A'erehe pandu:

—Pehē pepandu ame'ē ke ihē ama'e ta apo — aja.

²⁵ Pe, Jesu ke jukwa ta, ame'ē ta pe Pirat mondo. Aja ngā putar ame'ē ke a'e ma'e. Pe, amō ke Pirat muhem, Mahamba ke. Ngā pandu ame'ē ke muhem tī. Kyndaha pe ame'ē ke amō ta kynda raho ame'ē ke a'e. Ngā mutyapu tyapu rahā, amō ke Mahamba jukwa tī. Ame'ē Mahamba ke Pirat muhem mondo, kyndaha ngi. Ame'ē ke poir.

Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke jukwa

(*Matéu 27.32-44; Mak 15.21-32; Juā 19.17-27*)

²⁶ Pe, Jesu ke sonda ta pyhyk raho. Oho ixo rahā, amō awa ke rehe a'eta usak. Her Simā. Syre ok ta pe har ke a'e. Kupixa ngi a'e jywyr uwyr ixo. Ame'ē rehe sonda ta pyhyk. Pe, jixi'y 'ar pe myra ngā mupia ame'ē ke a'eta moī. Pandu ipe:

—Jesu raikwer rupi ehupir eraho. Ima'e ke — aja Simā pe.

²⁷ Heta haikwer rupi ngā oho tī. Ame'ē ta namō kūjā ta oho ixo tī. Jixi'u oho ixo tī. Ahem oho ixo tī. (Jesu manō ta, aja ukwa, a'erehe jixi'u oho ixo.) ²⁸ Ixoty Jesu uwak. Pandu:

—Éi, kūjā ta! Jerusarē ok ta pe har ta ke pehē. Ihē rehe pejixi'u ym. Pehē atu pejixi'u pehē juehe. Pyraraha uhyk ta pehē rehe a'erehe pejixi'u pehē juehe. Pehē membyr ta rehe pejixi'u tī. Pyrara ta ame'ē ta, a'erehe pejixi'u tī. ²⁹ Ma'e 'ar ke uhyk ta. Arahā kuja upa ngā pandu ta: “Imembyr ym te ame'ē ta hury ixo. Pyraraha rehe imembyr usak ym

ta. A'erehe hury ixo. Ipusu ngi imembyr muhem ym ame'ē ta aja tī. Hury ixo tī. Imembyr rehe usak katu, aja ym ame'ē ta aja tī. Hury ixo tī. Pyraraha rehe imembyr usak ym ta, a'erehe hury katu ixo.”

³⁰ Arahā ywy'ā keruhū pe amō ta pandu ta: “Jande ke ejupyk. Pahar ejukwa. Aja rahā, pyraraha rehe jasak ym ta” aja. Amō ta ywy'ā pe: “Jande ke emukanim. Aja rahā, pyraraha rehe jasak ym ta” aja ngā. ³¹ Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e ym te. Anī. Ihē ke amō ta mupyrara ixo apo. Aja rahā, ihē 'ar koty te we pehē ke amō ta mupyrara hū ta. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e, a'erehe ihē 'ar koty te we pehē ke mupyrara hū ta — aja Jesu pandu.

³² Amō mokōi sawa'e ta ke sonda ta raho tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ta ke a'eta. Ame'ē mokōi Jesu namō jukwa ta. ³³ Pe, amō renda pe uhyk oho. Henda rer: “Awa ākā kangwer.” A'ep myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke mujar mu'am. Mokōi ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ta ke mujar mu'am tī. Jesu jywa katu koty peteī mujar mu'am. Amō ke ijywa'i koty aja tī. Mujar mu'am tī. ³⁴ [Pe, sonda ta rehe har Tupā pe Jesu pandu:

—Papa! Peme'ē ta rehe nde py'a ke emujywywyr. Ima'e ma'eha ke ukwa ym ha rupi ma'ema'e. A'erehe nde py'a emujywywyr a'eta rehe — aja sonda ta rehe har a'e pandu.]

Pe, Jesuma'e mundeha ke sonda ta pyhyk pyhyk raho. Ita pinim ra'yr ke omombor. Amō ombor, pe, piniha i'ar koty te we u'ar rahā, ame'ē riki mundeha ke pyhyk. Aja ima'e mundeha ke pyhyk pyhyk raho.

³⁵ A'ep amō ta usak usak u'am. Aja ixo rahā, jundéu awa tamūi ta puka puka hū ehe.

—Amō ta ke a'e mukatu hū! A'e riki Kirisutu rahā, mā peja pengi a'e wyjy uwyr. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am

ame'ē ke a'e rahā, mā peja pengi a'e wyjy uwyr — aja puka puka hū ngā.

³⁶ Sonda ta puka puka hū ehe tī. Ixoty a'eta oho. Pe, kawī iro ym te ame'ē ke me'ē tipe. Aja puka puka hū ehe. Anī. U'u ym Jesu. ³⁷ Pandu ipe:

—Nde riki jundéu awa tama'e kapitā keruhū rahā, pengi ewyjy ejur. Pep nde erepyta rahā, nde eremanō ta — aja puka puka hū ehe.

³⁸ Tar pe kuja amō mupinim: “Ko jundéu awa tama'e kapitā keruhū” aja pinīha moī.

³⁹ A'ep ma'e ka'u te'eha ma'eha ke jixiko u'am tī. Peteī je'ē je'ē hū ipe, Jesu pe. Kuja:

—Nde riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde. Pengi ewyjy eho. Aja rahā, nde eremanō ym ta. Jande ke emujy eraho tī. Aja rahā, jamanō ym ta tī — aja Jesu pe.

⁴⁰ Amō ma'e ka'u te'eha ma'eha anī. Kuja pandu:

—Mā! Peja ym epandu. Tupā ngi nde erekyje ym my? Ixoty nde py'a nde eremurwak ta me'ē te'e. Jesu aja jande ke amō ta jukwa u'am tī. ⁴¹ Jandema'e riki katu tiki. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e, a'erehe jande ke amō ta jukwa ta tī. Jesu anī. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe — aja amō jixiko u'am ame'ē pe pandu. Wajar pe pandu.

⁴² Pe, Jesu pe a'e pandu tī:

—Jesu! Kapitā keruhū aja nde erejy-wyr rahā, ihē rehe har ekwa ekwa katu exo — aja ipe.

⁴³ Jesu pandu ipe:

—Ko apandu nde pe. Apo ywa pe ihē namō katuha renda pe nde erexo ta tī — aja ipe.

Jesu manō

(*Matéu 27.45-56; Mak 15.33-41; Juā 19.28-30*)

⁴⁴ Warahy jandar tate rahā, ame'ē ywy rupi pytun oho. Warahy uwe riki. Aja

te'e warahy ywa ku'ap ihon. ⁴⁵ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe kyndaha u'am. Pan janam hū ke te'e mujā ame'ē ke ame'ē. Hukwen ke kynda u'am. Ame'ē riki ywate ngi owok riki. Pyter rupi owok oho. Iwyr rehe owokiha upa uhyk oho. (Aja rahā, Tupā koty ohoha apo katu, aja mujekwa katu.) ⁴⁶ Pe, hātā Jesu pandu:

—Papa! Ihē'ā ke eraho! — aja ipái pe. Upa pandu rahā, manō.

⁴⁷ Sonda tama'e kapitā upa ma'e ke rehe usak. Pe, Tupā rehe har katu pandu. Kuja:

—Jetehar te ke! Katu ame'ē ke peme'ē sawa'e — aja Jesu rehe har pandu.

⁴⁸ Upa ma'e ke rehe amō ta usak. A'ep jy'ar ame'ē ta usak. Upa usak rahā, hok pe jywyr oho. Pyaiha namō ipixi'a ke mokōi ipo pe nupā nupā. (Aja pyaiha mujekwa.) Aja hok pe jywyr oho. ⁴⁹ Jesu rehe katu ame'ē ta upa ma'e ke rehe usak usak tī. Paite we ame'ē ta usak usak u'am. Kūjā ta usak usak u'am tī. Ame'ē ta Ngariréi ywy ngi inamō uhyk uwyr ame'ē ta ke a'eta.

Jesu ke mou raho

(*Matéu 27.57-61; Mak 15.42-47; Juā 19.38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Pe, amō sawa'e ixo. Her Jose. Ari-matéi ok ta pe har ke a'e. Ame'ē ok ta Jundéi ywy rehe ihī. Sawa'e katu ame'ē ke a'e. Katu ame'ē ke jō a'e ma'ema'e. Jesu ke kapitā keruhū aja Tupā mu'am, ame'ē rehe Jose jurujar katu. Ame'ē rehe a'e harō ixo tī. A'erehe Tupā koty ipy'a ke a'e muruwak. Jesu jukwaha rehe har tamūi ta pandu pandu rahā, a'ep tamūi ta namō Jose ixo tī. Anī. Jesu jukwaha ke a'e jō putar ym. ⁵² Apo Pirat pe pandu oho.

—Kapitam! Jesu rete ke ihē aputar. (Amou ta araho) — aja Jose.

⁵³ —Ere. Eraho — aja Pirat pandu.

A'erehe hete ke Jose oho piam. Amō ta pe a'e pandu:

—Pemuju perur — aja Jose.

Pe, muju rahā, pan katu te ame'ē pe pukek. Pe, itakwar keruhū rupi mou raho. Ame'ē ke amō pykūi ame'ē ke. A'eramō mou raho. ⁵⁴Arahā séi ta séi ra. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar uhyk tate. (Putu'uha 'ar rahā, paraky ym te ta jundéu awa ta.) ⁵⁵Ngariréi ywy ngi Jesu namō kūjā ta uhyk uwyr. Ame'ē ta Jose namō usak oho tī. Itakwar keruhū rehe a'eta usak tī. Jesu rete mouha rehe usak tī. Ma'e pihe katu ame'ē namō hete ke kytik ym, aja kūjā ta ukwa. ⁵⁶Pe, hok pe a'eta jywy oho. Puhā pihe ame'ē ke a'eta matyr. Ma'e piheha ke matyr tī. Ame'ē ke Jesu rete rupi upa kytik ta. (Aja manō ame'ē rete rehe jundéu awa ta ma'eha ke.)

Pe, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, a'eta putu'u. Moise je'ēha mujekwa aja a'eta ma'e.

Jesu kwera katu uhem ame'ē rehe har

(Matéu 28.1-10; Mak 16.1-8; Juā 20.1-10)

24 Nomin pytuniwe te rahā, itakwar keruhū pe kūjā ta oho. Puhā pihe ame'ē ke matyr. Ame'ē ke a'eta raho. ²Hukwen ngi ita kyndaha ke amō mujere mu'am. Ame'ē ke rehe a'eta usak. ³A'erehe ixo oho. Anī. Jesu rete ke rehe usak ym. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Hete ke rehe kūjā ta usak ym. ⁴A'ep a'eta pu'am u'am. Myja ym ukwa. Pe, pahar mokōi sawa'e ta uhem. Hake pu'am u'am. Ima'e mundeha hendy hendy hū. ⁵Kūjā ta jumukahem hū a'eta ngi. Ywy koty te'e ma'ā. Sawa'e ta pandu:

—Ixuwe katu ame'ē ke pekekar pexo tipe. Ame'ē ke kangwerupa rupi pekekar rahā, katu ym tiki. ⁶Ko Jesu nixói te. Kwera katu uhem oho. Amukwehe Ngariréi ywy pe ixo rahā, pandu katu pehē pe. Ame'ē panduha rehe pekwa pekwa pe'am apo. ⁷Kuja: “Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Pesarahā! Sawa'e katu

ym ame'ē ta pe ihē ke amō raho ta kŷ. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe ihē ke amō ta jukwa ta. Mokōi aker rahā, ihē akwera katu ta ahem tī” aja Jesu pandu — aja sawa'e ta pandu.

⁸Pe, Jesu panduha ke kūjā ta ukwa ukwa u'am tī.

⁹Pe, itakwar keruhū ngi a'eta jywy oho. Upa usak ame'ē ke jumu'eha ta pe a'eta pandu tipe, awa py peteī jumu'eha ta pe. Amō ta namō ixo, ame'ē ta pe pandu tipe tī. (Anī. Kūjā ta panduha rehe jurujar ym.) ¹⁰Kuja kūjā ta rer. Ko Mari Mandare. Amō Joa. Amō Mari. Tian māi a'e. Ame'ē ta namō amō kūjā ta ixo. Upa ame'ē ta riki Jesu mondo ame'ē ta pe pandu tipe. Upa usak ame'ē ke pandu tipe. ¹¹Anī. Kūjā ta riki ka'u te'e, aja Jesu mondo ame'ē ta ukwaha naī. A'erehe kūjā panduha rehe jurujar ym. ¹²Pe, Petu pu'am rahā, itakwar keruhū pe usak ujan oho. Uhyk rahā, jumumbe ma'ā rahā, hete pukeka ke te'e usak. Ame'ē jō usak. Hete nixói te. Pe, hok pe jywy oho. Jupandu jupe:

—Mā! My ihon my? — aja jupe.

Emau ok ta pe oho ame'ē ta rehe har

(Mak 16.12-13)

¹³Ame'ē 'ar rahā, mokōi sawa'e ta wata oho ixo. Jesu kotyhar ta ke ame'ē ta. Emau ok ta pe oho ixo. Jerusarē ok ta ngi ame'ē pepaite we. Awa py peteī kiro met tate pepaiteha. ¹⁴⁻¹⁵Ame'ē mokōihar ta pandu pandu a'eta jupe. Jesu manō, ame'ē rehe har pandu pandu a'eta jupe. Aja rahā, Jesu te'e hake uhem u'am. A'eta namō a'e wata oho ixo tī. ¹⁶A'eta usak ehe. Anī. Ehe har ukwa ym we rī. ¹⁷Pe, Jesu pandu:

—Pehē pewata pexo rahā, ma'e pepandu pandu pehē jupe my? — aja sawa'e ta pe.

A'eta pyta. Pyai u'am. ¹⁸Pe, mokōihar ngi peteī pandu. Her Kereo. Kuja:

—Mā! Nde erekwa ym my? Jerusarē ok ta pe har ta ngi har ne jō riki ma'e ke nde erekwa ym my? A'ep amō amō wera rahā, ma'e ixo ame'ē ke nde erekwa ym my? — aja Jesu pe.

¹⁹ A'e pandu:

—Myja ame'ē my? — aja Jesu.

A'eta pandu:

—Jesu rehe har. Nasare ok ta pe har a'e. A'e pe ma'e uhyk ame'ē ke. A'e riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Pyrātāha namō ma'e katu ame'ē ke a'e ma'ema'e, aja upa ngā ukwa. Tupā aja tī. Ukwa katu tī. Jesu je'ēha te reko, aja upa ngā ukwa katu tī. Ma'e ke pandu katu tī, aja upa ngā ukwa tī. Tupā aja tī. Ukwa katu tī.

²⁰ —Pirat pe a'e ke jandema'e pa'ihu ta raho. Tamūi ta aja tī. Raho tī. Jukwaha ke Pirat jō pandu katu, a'erehe pa'ihu ta raho. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e ke amō ta jukwa. ²¹ A'e ke kapitā keruhū aja Tupā mu'am ta, aja jakwaha naī. Pe, jundéu awa ta ke poir ta, aja jakwaha naī. Jande ruwajan ta ngi poir ta tipe. Anī riki. A'e manō. (A'erehe jande ruwajan ta ngi poir ym.) Mokōi jaker apo.

²² —Jande ngi har kūjā ta muka'u te'e hū jande ke ixo. Pytuniwe te rahā, itakwar keruhū pe a'eta oho. ²³ Jesu rete rehe usak oho tipe. Mahem ym. Jywyr oho rahā, a'eta pandu: “Tupā je'ēha rahoha ta rehe jasad. ‘Jesu ixuwe katu’ aja jande pe a'eta pandu” aja kūjā ta pandu. ²⁴ A'erehe itakwar keruhū rehe amō ta usak tipe oho tī. Kūjā ta pandu, aja a'eta usak tī. Usak ym ehe, Jesu rehe — aja mokōi sawa'e ta pandu.

²⁵ Pe, mokōi sawa'e ta pe Jesu pandu:

—Mā! Pehē ākā tiha we. Upa amō ta pandu ame'ē ke rehe pejuru jar ym. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke rehe pejuru jar ym tī. ²⁶ Tupā muwyr ame'ē ke amō ta mupyrara ta me'ē te'e. Pe, ma'e katu

te ha ke Tupā me'ē ta ipe tī — aja Jesu pandu.

²⁷ Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Upa juehe har pandu ame'ē ke Jesu mujekwa. Mokōi sawa'e ta pe mujekwa. Yman Moise mupinim. Ame'ē rehe Jesu rehe har panduha ihī. Ame'ē ke upa mujekwa py. Yman Tupā je'ēha ke pandu ame'ē ta mupinim tī. Ame'ē rehe Jesu rehe har panduha ihī tī. Ame'ē ke upa mujekwa tī. Juehe har mujekwa.

²⁸ Ok ta pe a'eta oho ixo. Ame'ē pe uhyk tate rahā, Jesu pandu: “Asa we ta aho” aja.

²⁹ —Anī. Se eker rī. Warahy ka'aruk te oho. Pytun tate — aja Jesu pe pandu hū.

A'erehe a'eta namō pyta oho.

³⁰ A'eta namō wapyk. Ma'e u'uha renda pe wapyk. Mbeju ke pyhyk. Pe, Tupā pe pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u ke jande pe nde eremuwyr katu” aja. Pe, mopok mopok. Ame'ē ke a'e me'ē mokōi sawa'e ta pe. ³¹ Arahā ehe har Tupā mujekwa. Mokōi sawa'e ta pe mujekwa. Pe, mokōihar ukwa katu. “Ko Jesu” aja ukwa katu. Arahā pahar Jesu kanim oho. ³² Pe, pandu a'eta jupe:

—Pe rupi jande jajur rahā, Tupā je'ēha ke mujekwa katu jande pe. Arahā jande rury katu te jande jaxo — aja a'eta jupe.

³³ Pahar a'eta pu'am. Pe, Jerusarē ok ta pe jywyr oho. A'ep jumū'eha ta rehe uhyk oho. Awa py peteī hetaha ta rehe uhyk oho. A'eta jy'ar uī. Heta amō ta jy'ar uī tī. ³⁴ Ame'ē ta pe mokōi sawa'e ta pandu:

—A'e ty. Jandema'e sawa'e te kwera katu uhem riki. Simā usak ehe — aja uhyk ramō ame'ē ta pandu.

³⁵ Ame'ē ta pe mokōi sawa'e ta pandu pandu. Pe rupi oho ixo rahā, Jesu uhyk uwyr a'eta rehe. Ame'ē rehe har upa pandu pandu. Pe, mbeju ke mopok rahā, ehe har a'eta ukwa. Ame'ē rehe har upa pandu pandu tī.

Jesu rehe jumu'eha ta usak tī

(Matéu 28.16-20; Mak 16.14-18;
Juā 20.19-23; At 1.6-8)

³⁶Upa ma'e ke mokōi sawa'e ta pandu pandu u'am rahā, pahar Jesu uhem u'am. Ame'ē ta pyter pe uhem u'am. Pe, a'eta pe pandu:

—Mā peja pehē py'a ke Tupā muhury katu — aja Jesu.

³⁷A'eta mukahem te hū ingi. Awa'ā rehe a'eta usak, aja ukwaha nai. ³⁸Pe, a'e pandu:

—Pemukahem ym ihē ngi. “Awa ko my?” aja ym pepandu tī. ³⁹Ihē po rehe pesak katu. Ihē py rehe pesak katu tī. Itapywa rape rehe pesak. Ihē atu ko. Ihē rehe pehē po pemujar. Ihē pির kohī. Ihē te ko. Pepyhyk katu ihē ke. Awa'ā aja ym ihē. Pesak katu — aja Jesu.

⁴⁰Upa pandu rahā, a'eta pe ipo ke mujesak. Ipy ke mujesak tī. Itapywa rape ke mujesak tī. ⁴¹A'eta jurujar ym we rī. “Mā!” aja a'eta. Hury katu te tī. Pe, a'eta pe Jesu pandu:

—Pehē mi'u pehī my? — aja.

⁴²Pira ka'ē ra'yr ke a'eta me'ē ipe. ⁴³Ame'ē ke pyhyk rahā, a'eta ruwa koty u'u. (Aja rahā, Jesu te aja a'eta ukwa katu.)

⁴⁴Pe, a'eta pe Jesu pandu:

—Pehē namō ihē axo rahā, ma'e ke ihē apandu pehē pe. Kuja. Ihē rehe har Moise mupinim. Aja upa ihē rehe uhyk ta me'ē te'e. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim tī. Upa ihē rehe har mupinim tī. Aja upa ihē rehe uhyk ta me'ē te'e tī. Saumo rehe amō panduha ihī. Aja upa ihē rehe uhyk ta me'ē te'e tī — aja a'eta pe pandu.

⁴⁵Pe, Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē ke upa katu te Jesu mujekwa katu.

⁴⁶A'e pandu:

—Kuja amō ta mupinim. Kirisutu ke amō ta mupyrara hū ta me'ē te'e. Pe, jukwa. Mokōi ukwer rahā, a'e ke Tupā mukwera katu ta muhem. ⁴⁷Pe, upa awa ta pe myrandu ke pepandu pandu ta me'ē te'e. Kuja amō ta pe pepandu: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Pe, pehē py'a ke Tupā koty pemuruwak pemondo. Aja rahā, pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ta” aja amō ta pe pepandu. Ihē je'ēha rupi pepandu peho. Jerusarē ok ta pe pepandu py. Pe, amō amō ok ta pe pepandu peho. ⁴⁸Upa pesak, ame'ē rehe har pepandu pandu katu. ⁴⁹“Tupā'ā ke pehē pe ihē amondo ta” aja ihē pái pandu katu pehē pe. Ame'ē ke ihē riki pehē pe amuwyr ta. Pesarahā! Pehē pe pyrātāha ke Tupā muwyr ta. Ame'ē rehe peharō pexo rahā, se pepyta we rī. Jerusarē ok ta pe pepyta we rī — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr raho ame'ē rehe har

(Mak 16.19-20; At 1.9-11)

⁵⁰Pe, Jerusarē ok ta ngi uhem oho. In-amō ixo ame'ē ta ke a'e raho. Mbeta ok ta pe uhyk tate. A'ep pyta u'am. A'eta 'ar pe mokōi ijywa ke mupuku. Pe, a'e pandu:

—Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja Jesu.

⁵¹A'e pandu u'am rahā, a'eta ngi oho. Ywa pe a'e ke Tupā mujywyr raho. ⁵²Pe, ipy'a ke a'eta moī moī ehe, Jesu rehe. Pe, Jerusarē ok ta pe jywyr oho. A'eta hury katu ixo. ⁵³Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'eta ohoho. Tupā rehe har katu a'eta pandu.

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja ngā pandu.

Upa.

Jesu rehe har Juā mupinim

Juā kome'ē paper ke mupinim. Jesu rehe har a'e mupinim. Kome'ē ywy keruhū pe Jesu ixo rahā, ma'e a'e ma'ema'e ixo, ame'ē rehe har Juā mupinim.

Je'ēha ke

(Koro 2.9-10; Emberéu 1.2; 1 Juā 5.20)

1 Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā: “Je'ēha” pete'e ixo. (Jesu Kirisutu a'e.) Tupā namō a'e ixo. Tupā riki a'e tī. ²Ma'e ke nixói te rahā, Je'ēha Tupā namō ixo. ³Upa katu te ma'e ke a'e mujā. A'e mujā ym rahā, nixói te ta ma'e ke apo. ⁴Uhā te hū ame'ē ke a'e. Ngā pe uhāha ke Je'ēha me'ē. Weraha ngā pe a'e werur. (Aja rahā, Tupā rehe har ngā pe mujekwa.) ⁵Pytuniha ke muweraha muwera katu. Ame'ē ke marā ka ym pytuniha muweha. (Aja rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pe ma'e ke mujekwa. Tupā rehe har mujekwa. Pe, ame'ē ukwa katuha ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta marā ka ym mukaniha.)

⁶Ko amō sawa'e ke Tupā muwyr. Myrandu panduha ke a'e. Her Juā. ⁷Ngā pe ma'e ke a'e pandu uwyr. Weraha rehe har a'e pandu uwyr. Weraha aja Jesu Kirisutu a'e. Pe, ame'ē myrandu rehe heta ngā hendu. Aja rahā ame'ē rehe a'eta jurujar katu my. ⁸Weraha rehe har Juā pandu uwyr. A'e atu weraha aja ym. ⁹Ko riki weraha te. Jesu Kirisutu a'e. Kome'ē ywy keruhū pe a'e uwyr. Upa awa ta pe Tupā rehe har a'e mujekwa. (A'erehe weraha aja a'e.)

¹⁰Je'ēha kome'ē ywy keruhū pe ixo. Ehe har kome'ē ywy keruhū pe har ta ukwa ym. A'e je'ēha rupi kome'ē ywy keruhū Tupā mujā. ¹¹Ima'e ywy pe a'e uwyr. Anī. A'e ke a'ep pe har ta putar ym. (Jundéu awa ta putar ym.) ¹²Ame'ē ta ngi har amō amō ta putar katu. A'erehe

jurujar katu ehe tī. A'erehe Tupā ra'yr ta aja ame'ē ta ke Tupā muruwak. ¹³Tupā ra'yr ta ke a'eta apo 'y. Imāi pusu ngi u'ar, a'erehe Tupā ra'yr ta a'eta my? Anī, aja ym. Sawa'e ta putar, a'erehe Tupā ra'yr ta ke a'eta my? Anī, aja ym tī. Tupā jō putar, a'erehe Tupā ra'yr ta ke a'eta. “Ihē ra'yr ta pehē” aja a'e mu'am.

¹⁴Her Je'ēha. A'e uwyr. Awa aja uwyr. Jande namō a'e ixo. Ngā rehe a'e atu ipy'a katu te. Jete har Tupā rehe har a'e pandu. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Aja ima'e pyrātāha ke jasad. Ame'ē pyrātāha ke ipái muwyr ipe. Ta'yr peteihar ke a'e, a'erehe ipái muwyr ipe.

¹⁵Ehe har Juā pandu. Kuja:

—Amukwehe we ehe har ihē apandu: “Ihē raikwer rupi a'e uwyr ta. Ihē nixói rahā, pete'e a'e ixo. A'erehe ihē 'ar koty te we a'e katuha” — aja Juā pandu.

¹⁶Ngā rehe a'e atu ipy'a katu te. A'erehe jande rehe a'e usak katu. Jete. Amō amō we jande rehe a'e usak katu. ¹⁷Tupā je'ēha ke Moise mujekwa. (Ame'ē ke Moise je'ēha aja jakwa.) Myja katu ame'ē ke amō ma'ema'e my? Ma'e riki katu ym. Ame'ē jō Moise je'ēha mujekwa. Jesu anī. Ngā rehe Tupā atu ipy'a katu, ame'ē ke Jesu Kirisutu mujekwa. Jete har Tupā rehe har a'e mujekwa tī. ¹⁸Tupā rehe usak ym te awa. Ta'yr riki ehe har mujekwa ngā pe. A'erehe amō usak ehe rahā, Tupā rehe usak tī, ame'ēja saka. Ta'yr peteihar ke a'e. Tupā a'e tī. Ipái ipy'a katu ehe ame'ē ke a'e.

Juā mujahukiha pandu ame'ē rehe har

(Matéu 3.1-12; Mak 1.1-8; Ruk 3.1-18)

¹⁹Jerusarē ok ta pe jundéu awa tama'e kapitā ta ixo. Amō ta ke Juā koty a'eta mondo tī. Pa'i ta ke mondo. Rewi rainō ta ke mondo tī. Sonda aja a'eta. Myja me'ē sawa'e a'e my, ame'ē ke a'eta ukwa tar katu te. Kuja ame'ē ta pandu oho ipe:

—Awa nde? Kirisutu nde my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde — aja Juā mujahukiha pe pandu.

²⁰ Pe, a'e pandu katu te:

—Anī. Kirisutu ym ihē — aja a'eta pe.

²¹ A'eta pandu:

—Aja rahā, awa nde? Eri nde my? Ywa ngi Tupā muwyr ame'ē ke — aja ipe.

—Anī. Ihē Eri ym tī — aja Juā pandu.

A'eta pandu ipe tī:

—Amō Tupā je'ēha pandu ame'ē ke rehe jande jaharō jaxo. Ame'ē ke nde my? — aja ipe.

Juā pandu:

—Anī. Ame'ē ym ihē tī — aja a'eta pe.

²² Pe, a'eta pandu tī:

—Awa nde my? Epandu katu jande pe. Ko nde koty jande ke amō ta muwyr. Ame'ē ta pe nde rehe har japandu ta me'ē te'e. Myja nde juehe har nde erepandu my? — aja Juā pe.

²³ Isai riki yman Tupā je'ēha pandu ame'ē ke. Isaima'e panduha ke Juā pandu. Kuja a'e pandu:

—Kuja ihē.

“Awa nixói te ame'ē pe amō pandu u'am. Ngā pe pandu u'am: 'Jandema'e sawa'e te rape ke emutatambyk 'y. Ame'ē rupi a'e uwyr ta' aja Isai mupinim.”

—Ihē riki ame'ē awa nixói te ame'ē pe apandu a'am — aja Juā pandu. (Hape ke mututambyk rahā, ngā py'a Tupā koty muruwak. Aja rahā, jandema'e sawa'e te uwyr rahā, hendu katu ta ehe, aja mujekwa.)

²⁴ Juā namō pandu ixo ame'ē ta ke amō ta mondo. Parise ta riki mondo.

²⁵ Juā pe ame'ē ta pandu:

—Kirisutu ym nde. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke aja ym nde. Eri ym nde. Amō Tupā je'ēha pandu ame'ē ke rehe jaharō jaxo. Ame'ē ym nde. Aja rahā, ma'erehe ngā ke nde eremujahuk my? — aja ipe.

²⁶ A'e pandu:

—Y pe ngā ke ihē amujahuk. (Aja rahā, Tupā koty ipy'a ke ngā muruwak, aja mujekwa.) Esarahā! A'e riki pehē namō ixo tipe. (Pehendu ym ehe.) ²⁷ Ihē raikwer rupi a'e uwyr ta. Ihē 'ar koty te we a'e katuha. A'erehe ima'e miasu aja ihē axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē — aja Juā pandu ngā pe.

²⁸ Upa aja me'ē Juā namō amō ta pandu. Mbeta ok ta pe pandu. Ame'ē ok ta y ruwái koty ihī, Jondā ruwái koty. A'ep ngā ke Juā mujahuk u'am. (Mujahuk rahā, Tupā koty ipy'a muruwak, aja ngā mujekwa.)

Jesu rehe har Juā mujekwa ngā pe

(Matéu 3.11; Mak 1.10; Ruk 3.22)

²⁹ Ku'ē rahā Juā koty Jesu uwyr ixo. Juā usak ehe rahā, a'e pandu:

—Ko riki Tupāma'e arapuharan ra'yr aja a'e. Ma'e ka'u te'eha ke kome'ē ywy keruhū pe har ta ma'ema'e. Ame'ē ke rehe a'e muhepy ta. A'erehe Tupāma'e arapuharan ra'yr aja a'e. Tupā muwyr ame'ē ke a'e. (Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e.) ³⁰ Kwehe ehe har ihē apandu: “Ihē raikwer rupi amō uwyr ta. Ihē nixói rahā, pete'e a'e ixo. A'erehe ihē 'ar koty te we a'e katuha” aja ihē apandu kwehe. ³¹ Ihē aja tī. Ehe har ihē akwa ym we rī. (Ko Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e) aja akwa ym we rī. Pe, jundéu awa ta pe ehe har ihē amujekwa ta. A'erehe y pe ihē amujahuk ngā ke, aja rahā, ngā ipy'a ke Tupā koty muruwak aja mujekwa — aja Juā pandu.

³²⁻³⁴ Amō we Juā mujekwa. Ma'e a'e usak ame'ē ke a'e pandu ngā pe tī. Kuja a'e pandu:

—Ko Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke, aja ihē akwa ym we rī. Pe, Tupā'a rehe ihē asak. Pykahuran aja ihē asak. Ywa ngi wyjy uwyr ehe, Jesu rehe. Pe, Tupā pandu ihē pe: “Y pe ngā ke emujahuk eho” aja. A'e riki ihē

pe mujekwa tī: “Sawa'e rehe ihē'ā wyjy ta uwyr. Ame'ē ke rehe nde eresak ta. A'e riki ihē'ā namō ngā ke mujahuk ta” aja Tupā mujekwa ihē pe. Tupā'ā wyjy uwyr ehe tī. Aja ihē asak 'y. A'erehe ihē apandu pehē pe. Jesu riki Tupā ra'yr — aja Juā pandu. (“Tupā'ā namō mujahuk” aja pandu rahā: “Ngā py'a rehe Tupā'ā ke muwyr ta” aja mujekwa katu.)

Jesu namō ixo ame'ē ta rehe har

³⁵ Ku'ē rahā a'ep Juā ixo tī. Mokōi sawa'e ta namō. Inamō jumu'e ixo ame'ē ta ke a'eta. ³⁶ Pe, Jesu asa oho ixo rahā, Juā usak ehe. Pandu:

—Peme'ē Tupāma'e arapuharan ra'yr aja a'e. (Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e) — aja Juā pandu. (Yman arapuharan ra'yr ke jundéu awa ta jukwa rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe muhepy aja jundéu awa ta ukwa. Aja Jesu a'e tī.)

³⁷ Ame'ē ke rehe mokōi jumu'eha ta hendu rahā, Jesu raikwer rupi a'eta oho. (Juā ke a'eta hijar.) ³⁸ Pe, ixoty Jesu uwak. Mokōi sawa'e ta haikwer rupi uwyr. Ame'ē ta rehe a'e usak rahā, a'eta pe pandu:

—My pehē peho ta my? — aja Jesu.

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. My nde ereker ta my? — aja sawa'e ta ipe.

³⁹ Jesu pandu:

—Pesak pejur — aja sawa'e ta pe.

A'erehe inamō a'eta oho. Jesu ukweriha renda rehe usak oho. Warahy ywa ku'ap ihon rahā usak oho. Pe, inamō a'eta pyta. Aja te'e pytun oho.

⁴⁰ Kwehe Juā pandu ame'ē ke rehe mokōi sawa'e ta hendu. Pe, Jesu namō oho. Andere riki ame'ē mokōi ngi har pe-teī. Simā Petu mu a'e. ⁴¹ Pe, pahar Andere oho. Imu ke mahem oho, Simā ke. Pe, Andere pandu ipe:

—Kirisutu rehe asak — aja Simā pe. (“Kirisutu” aja pandu rahā: “Kapitā

keruhū” aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e aja mujekwa.)

⁴² Pe, Simā ke a'e muhyk werur ehe, Jesu rehe. Simā rehe a'e usak rahā, pandu ipe:

—Nde riki Simā. Juā ra'yr nde. Apo nde rer: “Sepa” aja tī — aja Jesu ipe. [“Sepa” aja her rahā: “Petu” aja tī. “Sepa” aja rahā: “Ita ke” aja ngā ukwa.]

Jesu namō Siri oho. Natanae oho tī.

⁴³ Ku'ē rahā Jesu jupandu jupe:

—Ngariréi wywy pe ihē aho ta — aja jupe.

Pe, oho ixo rahā, Siri rehe a'e usak. Pandu ipe:

—Ihē namō ejumu'e eho — aja Jesu.

⁴⁴ Siri riki Mesái ok ta pe har ke a'e. Andere aja tī. Petu aja tī. ⁴⁵ Pe, Natanae ke Siri mahem oho. Pandu ipe:

—Kirisutu rehe asak. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Ehe har pa-per rehe Moise mupinim. “Moise je'ēha ke” aja jakwa, ame'ē rehe mupinim. Sawa'e rehe har a'e mupinim. Amō ta mupinim tī. Sawa'e rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim tī. Ame'ē sawa'e rehe ihē asak. A'e riki Jesu. Jose ra'yr a'e. Nasare ok ta pe har a'e — aja pandu.

⁴⁶ —Mā! Ame'ē ok ta ngi katu ame'ē ke uwyr ym — aja Natanae pandu naī.

Siri pandu:

—Esak ejurahā! — aja Natanae pe.

Pe, Natanae oho inamō.

⁴⁷ Pe, Jesu rehe Natanae uhyk tate rahā, Jesu usak ehe. Pe, ehe har a'e pandu:

—Peme'ē riki jundéu awa te. Amō ta ke muka'u te'e ym ame'ē ke a'e — aja Jesu pandu.

⁴⁸ Pe, Natanae pandu ipe:

—Ihē rehe nde eresak ramō te. Myja ihē rehe har nde erekwa katu my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—Siri nde pe pukái ym rahā we, nde rehe har ihē akwa katu. Ma'eywa'y wyr pe nde ereī rahā, ihē akwa katu, sik'y wyr pe — aja Natanae pe Jesu pandu.

⁴⁹ Ame'ē ke rehe hendu rahā, Natanae pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Mā! Upa nde erekwa. Tupā ra'yr nde. Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde. Jande jaharō jaxo ame'ē ke nde — aja Jesu pe.

⁵⁰ Pe, a'e pandu:

—Sik'y wyr pe nde ereī rahā, nde rehe har ihē akwa katu. Aja nde pe ihē apandu. A'erehe ihē rehe nde erejuru jar katu. Amō we ma'e ke rehe nde eresak ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e ta. Ame'ē ke rehe nde eresak ta tī. ⁵¹ Pesarahā! Ywa pirar, aja nde eresak ta tī. Pe, Tupā je'ēha rahoha ta rehe pesak ta tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ihē ajur. Ihē rehe a'eta wyjy ta uwyr. Jupir jupir oho tī. Ame'ē ke rehe pesak ta kŷ — aja Jesu pandu ipe.

Jumendaraha rehe Jesu usak oho

2 Mokōi ukwer rahā, amō ok ta pe amō sawa'e jumendar. Ok ta rer Kana. Ame'ē ok ta Ngariréi ywy rehe ihī. A'ep Jesu māi ixo. ² Jesu pe amō pandu. Jumu'eha ta pe tī:

—Jumendaraha rehe pesak pejur tī — aja.

A'erehe a'ep a'eta ixo tī. ³ Pe, kawī ke ngā upa u'u rahā, Jesu pe imāi pandu:

—Kawī upa riki — aja ipe.

⁴ Jesu pandu:

—Māi! Anī we rī. Ihē akwa ta kŷ. Ihē ama'eha angaha ke rehe uhyk ym we rī — aja Jesu ipe.

⁵ Pe, parakyha ta pe imāi pandu:

—A'e pandu ame'ē ke pema'e katu — aja.

⁶ A'ep kamuxīhu i'āi. Tiha ame'ē ke. Kuja, 100 rit tihaha. Awa po wajar pe-

teī hetaha kamuxī i'āi. Ita ke te'e ngā mujā ame'ē ke. Y ke amō purakar ipe. Ame'ē pe jundéu awa ta jukutuk kutuk. Aja te'eha. (Aja rahā, ipy'a juhyk aja ixo aja jundéu awa ta ukwaha jupe.) ⁷ Pe, parakyha ta pe Jesu pandu:

—Peme'ē kamuxīhu ke pemutyryhem. Y ke te'e pemutyryhem — aja.

Pe, a'eta mutyryhem te. Hukwen rake rupi ihon u'am. ⁸ A'e pandu tī:

—Apo y ke pejo'ok 'y. Ame'ē ke ngā mi'u matyrihama'e kapitā pe peraho — aja parakyha ta pe Jesu pandu.

A'eta raho ipe. ⁹ Pe, me'ē ipe. Pe, a'e u'u. Kawī riki. Y ke te'e kawī wan uwak oho. (Pyrātāha namō Jesu muruwak.) My ngi kawī werur my? Ame'ē ke kapitā ukwa ym. Parakyha ta jō ukwa katu. A'eta riki y ke jo'ok. Pe, amō pe kapitā pandu:

—Se sawa'e jumendar ame'ē ke emuhyk — aja amō pe.

Pe, sawa'e uhyk. ¹⁰ Kapitā pandu ipe:

—Amō ta kawī iro ame'ē ke me'ē me'ē py. Pe, ngā mi'u matyriha rehe uhyk uwyr ame'ē ta u'u hū rahā, pe, iro ym ame'ē ke me'ē me'ē. Nde anī. Jande ja'u we hū, iro ym ame'ē ke. A'eramō kawī iro te ame'ē ke jande pe amō me'ē me'ē — aja kapitā pandu.

¹¹ Ame'ē ok ta pe ma'e katu ame'ē ke Jesu ma'e py. Kana ok ta pe. A'ep ima'e pyrātāha ke a'e mujesak py amō ta pe. A'erehe inamō jumu'e ixo ame'ē ta juru jar katu ehe. (Kirisutu a'e. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja a'eta ukwa katu.) Kana ok ta riki Ngariréi ywy rehe ihī.

¹² Ame'ē upa rahā, amō ok ta pe Jesu oho. Kapana'ū ok ta pe oho. Imāi oho tī. Imu ta oho tī. Jumu'eha ta oho tī. A'ep heta ym ukwer.

Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu oho

(Matéu 21.12-13; Mak 11.15-17; Ruk 19.45-46)

¹³Ma'e huruha ke rehe uhyk tate. Her Pasuko. Arahā jundéu awa ta imi'u matyr. (Aja yman te Eji wyy ngi jundéu awa ta ke Tupā muhem muwyr. Ame'ē ke ukwa ukwa u'am.) Ame'ē Pasuko weraha rehe uhyk tate, a'erehe Jerusarē ok ta pe Jesu oho. ¹⁴Pe, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e oho. A'ep amō sawa'e ta rehe a'e usak. Amō ta tapi'iruhu ta ke muhepy hepy u'am tī. Tupā rehe ipy'a ngā moī rahā, ame'ē ke ngā jukwa. Amō ta arapuharan ta ke muhepy hepy u'am tī. Tupā rehe ipy'a ke ngā moī rahā, ame'ē ke jukwa tī. Pykahuran ta aja tī. Muhepy tī. Amō wyy ngi amō ta uwyr. Amō koty tamatarer ke ame'ē ta werur. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har tama'e tamatarer ke muruwak ame'ē ta pehī tī. Tamatarer muruwak ame'ē ta ke a'eta. Myrape rake wapyk uī. Upa ame'ē ta rehe Jesu usak. ¹⁵Pe, tupaham pe nupāha ke a'e puwan. Ame'ē pe upa ngā rymba ke a'e muhem mondo. Jumu'eha renda keruhū ngi muhem mondo. Tapi'iruhu ta ke aja tī. Arapuharan ta aja tī. Muhem mondo tī. Myrape a'e mujere tī. Tamatarer muruwakiha tama'e ke. Tamatarer ke upa a'e ombor muhāi. ¹⁶Pykahuran ta ke muhepy ame'ē ta pe a'e pandu:

—Sengi upa pemuhem peraho! Ko riki ihē pái rok. Ame'ē ke muhepyha renda wan pemuruwak. Katu ym. Peho! — aja Jesu pandu.

¹⁷Ame'ē ke rehe jumu'eha ta hendu rahā, kuja ukwa ukwa u'am. Tupā je'ēha rehe panduha amō mupinim. Ame'ē ke ukwa ukwa u'am. Kuja:

“Tupā! Ko riki nde rok. A'ep nde rehe ngā py'a ke ngā moī moī katu. Ame'ē ke jō ihē aputar katu te.”

Ame'ē panduha ke jumu'eha ta ukwa ukwa u'am.

¹⁸Pe, Jesu pe amō ta pandu uwyr. Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu uwyr:

—Awa je'ēha rupi ngā ke nde eremuhem eremondo my? Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ema'ema'e katu apo. Jasak ta. Aja rahā, nde je'ēha rupi ngā ke nde eremuhem eremondo katu, aja jakwa katu ta tī — aja Jesu pe.

¹⁹A'e pandu:

—Kome'ē Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke upa pemaī. Pe, mokōi aker rahā, amō pyahu ame'ē ke ihē amujā ta tī — aja Jesu pandu.

²⁰A'eta pandu:

—Mā! Mokōi nde ereker rahā, amō nde eremujā ta my? Marā ka ym nde eremujāha. Yman te kome'ē jumu'eha renda keruhū ngā mujā mujā ixo. Heta te hū warahy 'ar rahā, mujā mujā ixo. Kuja, 46 warahy 'ar rahā, mujā mujā ixo — aja ngā pandu.

²¹Anī. Ame'ē jumu'eha renda keruhū rehe har Jesu pandu ym. Juehe har a'e pandu. (“Mai” aja rahā: “Jukwa” aja riki. Mokōi ukwer rahā, amō jumu'eha renda keruhū mujā ta, aja pandu rahā, mokōi ukwer rahā, manōha ngi a'e ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja mukwera katu.) ²²A'erehe manōha ngi a'e kwera katu uhem rahā, pe, ame'ē panduha rehe jumu'eha ta ukwa ukwa ixo. Pe, Tupā je'ēha rehe panduha ihī, ame'ē riki jetehar te ke, aja a'eta ukwa katu. Jesu pandu ame'ē ke rehe a'eta jurujar katu tī.

Ngā rehe har Jesu ukwa katu

²³Pasuko 'ar rahā, Jerusarē ok ta pe Jesu ixo. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'ema'e. Ame'ē ke mujesak jesak hū ngā pe u'am. Ame'ē ke rehe heta ngā usak, a'erehe: “Ko Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e” aja

a'eta ukwa katu. ²⁴Jesu anĩ. Ngā rehe har a'e ukwa katu. Pahar amō koty ngā ukwa ta, aja Jesu ukwa katu. A'erehe jurujar ym ngā rehe. Ma'e ke rehe usak rahā jō, ngā jurujar katu ehe, aja Jesu ukwa katu. A'erehe jurujar ym ngā rehe a'e. ²⁵Marā ka ym ngā rehe har amō panduha ipe. Upa a'e ukwa katu. Ipy'a pe ma'e ke amō ukwa ukwa ixo, ame'ē ke a'e atu ukwa katu tĩ.

Jesu namō Nikonde pandu pandu

3 Ko amō sawa'e ixo. Her Nikonde. Jundéu awa tama'e kapitā a'e. Parise kotyhar ke a'e. ²Amō pytun rahā, Jesu rehe a'e usak uwyr. Pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Nde ke Tupā muwyr, a'erehe ehe har jande ke nde eremu'e katu. Aja jakwa katu. Ne namō Tupā ixo, a'erehe marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke nde erema'ema'e katu. Pyrātā te ha namō nde erema'ema'e katu. A'erehe nde ke Tupā muwyr aja ihē akwa katu tĩ — aja Jesu pe.

³A'e pandu:

—Esarahā! Mokōihar amō uhem ym rahā, Tupā ixo ame'ē pe marā ka ym ohoha — aja ipe.

⁴Pe, Nikonde pandu:

—Mā! Marā ka ym. Tamūi rahā, mokōihar uhem ym awa. Marā ka ym mokōihar imāi pusu pe ohoha. Pe, marā ka ym mokōihar uhemihā — aja ipe.

⁵Jesu pandu:

—Esarahā! Imāi pusu ngi uhem rahā, awa te'e a'e. Amō we tĩ. Tupā'ā je'ēha rupi uhem rahā, Tupā ra'yr a'e. Aja ym rahā, Tupā ixo ame'ē pe marā ka ym ohoha. ⁶Imāi pusu ngi uhem rahā, awa te'e a'e. Tupā'ā je'ēha rupi uhem rahā, Tupā ra'yr a'e. ⁷“Mokōihar pehem ta me'ē te'e” aja ihē apandu nde pe. “Mā! Marā ka ym” aja ym ebandu. (Ame'ē ke nde erekwa ym my? Esarahā! Amō we nde erekwa ym ame'ē ke pehĩ. Ywytu ke.) ⁸Amō koty koty ngi ywytu jupeju

uwyr. Tyapuha nde erehendu. My ngi tur my? My ihon ta my? Ame'ē ke nde erekwa ym. Pehĩ. Ame'ē ke jō nde erekwa katu. Tupā'ā je'ēha rupi uhem rahā, ame'ēja saka tĩ. Nde erekwa ym tĩ. Tupā ra'yr, aja jō nde erekwa — aja ipe.

⁹—Myja puki? — aja Jesu pe.

¹⁰A'e pandu:

—Jundéu awa ta ke nde eremu'e tĩ. Mu'eha katu ame'ē ke nde. Mā! Ihē apandu ame'ē ke nde erekwa ym we rĩ. Jande jakwa katu, ame'ē rehe har japandu pandu katu. ¹¹Esarahā! Ma'e jasak ame'ē rehe har japandu katu tĩ. Pe, jande japandu ame'ē rehe har pekwa ym. Kapitā ta riki pehē. Pekwa ym rĩ. ¹²Ma'e ke kome'ē ywy keruhū pe ihĩ. Ame'ē rehe har ihē apandu rahā, pejurujar ym. Pe, ywa pe ma'e ke ihĩ. Ame'ē rehe har ihē apandu rahā, marā ka ym pejurujariha ehe. ¹³Ma'e ke ywa pe ihĩ. Ame'ē rehe har amō ukwa ta oho my? Anĩ. Aja me'ē ke nixói. Oho ym awa. Ihē jō akwa katu. Awa ihē tĩ. Tupā je'ēha rupi ihē ajur. A'erehe akwa katu.

¹⁴⁻¹⁵—Awa nixói te ame'ē pe Moise ixo rahā, mbóí'ā a'e mujar mu'am. Myra rehe mujar mu'am. Aja ihē ke amō ta mujar ta mu'am tĩ. Awa ihē tĩ. Tupā je'ēha rupi ajur. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe mujar ta mu'am tĩ. A'erehe ihē rehe upa ngā jurujar katu rahā, ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta — aja Jesu pandu.

¹⁶Kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe Tupā ipy'a katu te hū. A'erehe Ta'yr ke a'e muwyr. Ta'yr peteĩ har ke muwyr. A'erehe amō jurujar katu ehe rahā, mupyraraha renda pe oho ym te ta. Tupā namō ixo katu ta. ¹⁷Kome'ē ywy keruhū pe Ta'yr ke Tupā muwyr. Kome'ē ywy keruhū pe har ta ke Ta'yr muhā katu ta uwyr. A'eta ke a'e mupyrara ta uwyr. Anĩ. Aja ym. Muhā katu ta uwyr.

¹⁸Ta'yr rehe amō jurujar katu rahā: “Nde katu ym. Nde ke amupyrara ta” aja Tupā pandu ym te ta. Amō juru-

jar ym ehe rahā: “Nde katu ym. Nde ke amupyrara ta” aja Tupā pandu ta kŷ. Tupā ra'yr rehe a'e jurujar ym. Ta'yr pe-teihar rehe jurujar ym, a'erehe aja Tupā pandu ta kŷ.

¹⁹Ma'erehe mupyrara ta my? Kuja riki. Kome'ē ywy keruhū pe har ta pe weraha uwyr tipe. (Aja rahā, Tupā rehe har Ta'yr mujekwa tipe.) Ame'ē ke a'eta putar ym. Anī. Pytuniha ke a'eta putar. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke putar.) Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ixo, a'erehe weraha ke a'eta putar ym. ²⁰Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, weraha koty uwyr ym ta. (Tupā rehe har ukwa tar ym. Putar ym.) Weraha koty uwyr rahā, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke Tupā mujekwa ta. A'erehe uwyr ym. (Tupā rehe har ukwa tar ym.) ²¹Pe, ma'e katu ame'ē ke amō ma'e rahā, weraha rehe uhyk. (Aja rahā, Tupā rehe har a'e ukwa tar katu.) Aja rahā, Tupā putar ame'ē ke a'e ma'ema'e. Aja a'e mujekwa. Tupā rehe hendu katu, a'erehe ma'e katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu tī.

Juā mujahukiha rehe har

²²Nikonde namō upa Jesu pandu rahā, amō ywy pe oho. Jundéi ywy pe oho. Jumu'eha ta oho tī. A'ep jumu'eha ta namō a'e pyta we rī. A'ep amō ta ke a'eta mujahuk. ²³Amō renda pe Juā mujahuk ixo tī. Enō renda pe mujahuk ixo. A'ep y heta. Ame'ē renda Sarī ok ta rake ihī. Heta ngā uhyk oho ehe. Ame'ē ta ke Juā mujahuk. (Aja rahā, Tupā koty ipy'a muruwak, aja a'eta mujekwa.) ²⁴[Arahā kyndaha pe Juā ke amō ta kynda ym we rī.]

²⁵Juā namō jumu'e ixo ame'ē ta ngi har amō ta ixo. Ame'ē ta namō jundéu awa ta je'ē je'ē hū. “Juā mujahuk ame'ē ke riki katu te” aja Juā namō jumu'e ixo ame'ē ta pandu pandu u'am. “Anī. Jesu mujahuk ame'ē ke riki katu te” aja

jundéu awa ta je'ē je'ē hū. ²⁶A'erehe Juā pe a'eta pandu oho:

—Sa'e! Ngā mu'eha nde. Amukwehe y ruwái koty ne namō amō sawa'e ixo, Jondā ruwái koty. Ehe har nde erepandu. “Peme'ē riki Tupā ra'yr” aja nde erepandu. Ame'ē nde erekwa u'am my. Apo heta ngā ohoho ixoty. Ame'ē ta ke mujahuk u'am apo — aja Juā pe.

²⁷Pe, Juā pandu:

—Ixoty ngā ke Tupā mondo. A'erehe heta ngā ohoho ixoty. ²⁸Ihē apandu ame'ē ke pehē atu pekwa katu. Kuja ihē apandu: “Anī. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke aja ym ihē. Ihē ke Tupā muwyr py. Tupā muwyr ame'ē ndutar koty ihē ke Tupā mondo” aja ihē apandu. ²⁹Sawa'e jumendar rahā, kūjā riki sawa'ema'e wan ta. Pe, sawa'e rehe katu ame'ē ta sawa'e rake hendu u'am. Pe, sawa'e rehe kūjā uhyk rahā, ehe katu ame'ē ta hury katu. Aja ihē tī. Jesu rehe heta ngā uhyk oho rahā, ihē rury katu te ihē tī. ³⁰A'erehe ihē 'ar koty te we ixoty ngā oho rahā, katu tiki. Aja rahā, ihē rury katu te ihē axo rī — aja inamō jumu'e ixo ame'ē ta pe Juā pandu.

Ywa ngi wyjy uwyr, ame'ē rehe har

³¹Ywa ngi wyjy uwyr. Ame'ē riki i'ar koty te we a'e katuha. Upa awa ta 'ar koty te we a'e katuha. Awa ke anī. Kome'ē ywy keruhū pe ixo ame'ē ke a'e. A'e riki awa te'e tī. Kome'ē ywy keruhū pe ma'e ke ihī. Ame'ē rehe har jō a'e ukwa. Ame'ē ke a'e pandu. Panduha rehe jurujar katu awa tī. Ywa ngi wyjy uwyr ame'ē ke anī. I'ar koty te we jurujar katu ta me'ē te'e ehe. ³²A'ep a'e usak ame'ē rehe har a'e pandu pandu tipe. A'ep a'e hendu ame'ē rehe har a'e pandu pandu tipe tī. Pe, amō jurujar ym ehe. ³³A'e pandu ame'ē rehe amō jurujar katu rahā, kuja ukwa katu. Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Aja rahā, Tupā pandu ame'ē ke jetehar te ke aja mujekwa ngā

pe. ³⁴ Jesu ke Tupā muwyr. Pe, Tupā pandu ame'ē ke a'e pandu pandu. I'āma'e pyrātāha ke Tupā muwyr ipe. Ame'ē riki upa ym. A'erehe Tupā mujekwa ame'ē ke a'e pandu pandu katu. ³⁵ Ta'yr rehe ipái ipy'a katu. Upa katu te a'e me'ē ipe. A'erehe upa katu te ima'e ke. A'erehe upa katu te awa tama'e kapitā keruhū te a'e. ³⁶ Ta'yr rehe amō jurujar katu rahā, a'e ke Tupā muhā katu ta. Ta'yr rehe jurujar ym rahā, marā ka ym a'e uhāha. A'e ke Tupā mupyrara ta. Aja te'e ta ixo.

Amō awa kūjā namō Jesu pandu

4 Jesu koty amō amō we ngā jumu'e oho. Ame'ē ke parise ta hendu. Juā 'ar koty te we ngā ke Jesu mujahuk, aja parise ta hendu tī. ² Jesu riki ngā ke mujahuk ym. Inamō jumu'e ixo ame'ē ta riki mujahuk u'am, ngā ke. ³ Parise ta hendu ame'ē ke Jesu ukwa rahā, Jundéi ywy ngi a'e oho. Ngariréi ywy pe a'e jywyr oho. ⁴ Amō awa rape Samari ywy rupi ihon. Ame'ē rupi Jesu oho ta me'ē te'e.

⁵ Samari ywy rupi a'e asa oho rahā, amō ok ta rehe a'e uhyk tate oho. Her Sikar. Ame'ē ok ta rake ma'e ywy kotete ihī, Jakoma'e ywy ke. Yman te ta'yr pe ame'ē ywy ke Jako me'ē. Jose pe a'e me'ē. ⁶ A'ep wykwyr ihī. Yman te Jako pykūi ame'ē ke. Ame'ē rake Jesu wapyk. A'e wata hū, a'erehe he'ō. Warahy jandar tate rahā, a'ep a'e wapyk uī.

⁷⁻⁸ [Ok ta pe jumu'eha ta oho. A'eta mi'u ke jo'ok oho. Pe, Jesu jeje ihī rahā,] amō kūjā uhyk uwyr ehe. Samari ywy pe har ke a'e. Y rehe uwyr. Pe, Jesu pandu ipe:

—Y ihē pe emuwyr. Ihē hyngwéi te ihē ke — aja kūjā pe.

⁹—Mā! Nde riki jundéu awa. Ihē riki Samari ywy pe har. Ma'ewā y nde erepandu ihē pe my? — aja Jesu pe. [Samari ywy pe har tama'e ita rekūi ra'yr ke jundéu awa ta pyhyk ym te. A'erehe:

“Māte we ame'ē te a'e my” aja kūjā ukwa.]

¹⁰ Jesu pandu:

—Ma'e ke nde pe Tupā me'ē tar katu. Ame'ē ke nde erekwa rahā, ihē pe y nde erepandu ta tipe. “Y ihē pe emuwyr” aja nde pe ihē apandu. Ihē rehe har nde erekwa rahā, aja tī. Ihē pe y nde riki nde erepandu ta tipe tī. Ihē pe nde erepandu rahā, y ke nde pe ihē ame'ē ta tipe. Ame'ē y nde ke muxuwe katu ta tipe — aja ipe.

¹¹—Sa'e! “Y nde ke muxuwe katu ta” aja nde erepandu. Myja ame'ē ke ihē pe nde ereme'ē ta my? Ko wykwyr riki typy hū. Y jo'okiha namō nde erexo ym. ¹² Jande ramūi riki kome'ē wykwyr ke jande pe mupyta. Jako mupyta. Yman kome'ē y ke a'e u'u ixo. Ta'yr ta u'u tī. Hymba ta u'u tī. Jako riki mupyta jande pe. “Y muxuwe katu ta” aja nde erepandu rahā, Jako 'ar koty te we pyrātāha nde my? — aja kūjā pandu.

¹³—Kome'ē y amō u'u rahā, jyngwéi ta tī. ¹⁴ Y ke ihē ame'ē. Ame'ē ke amō u'u rahā, jyngwéi ym te ta. Y ihē ame'ē ipe rahā, ipy'a pe mundu aja saka. Upa ym te ta. Uhāha namō ixo ta — aja kūjā pe.

¹⁵ (Awa uhāha rehe har Jesu pandu uī. Ame'ē ke kūjā ukwa ym we rī.) A'erehe a'e pandu:

—Sa'e! Ihē ke y muxuwe katu, ame'ē ke ihē pe emuwyr. Aja rahā, ihē hyngwéi ym te ta tī. Se y ihē ajo'ok ym te ta ajur tī — aja Jesu pe.

¹⁶—Nde sawa'e pe epukái eho. Pe, se ejywyr inamō ejur tī — aja ipe.

¹⁷—Anī. Ihē sawa'e ym ihē — aja kūjā.

—“Ihē sawa'e ym” aja nde erepandu. Ame'ē riki jetehar te ke. ¹⁸ Heta sawa'e nde erepyhyk. Awa po wajar petēihar upa hetaha. Apo ne namō ixo ame'ē ke nde sawa'e ym. Jetehar te ke nde erepandu ihē pe — aja kūjā pe.

¹⁹ (Kūjā ixoha rehe har Jesu mujekwa, a'erehe) kūjā pandu:

—Sa'e! Tupā je'ēha pandu ame'ē ke nde. Aja ihē akwa 'y. (A'erehe ihē pe emujekwa. Myp Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī katu my?) ²⁰Tupā rehe ihē ramūi ta ipy'a moī moī, samari ywy pe har ta ke. Peme'ē ywy'ā keruhū 'ar pe a'eta moī moī. Pehē anī. Jundéu awa ta anī. Jerusarē ok ta pe jō Tupā rehe ipy'a ngā moī moī ta me'ē te'e, aja jundéu awa ta pandu. Myja me'ē katu te my? — aja Jesu pe kūjā pandu.

²¹ Pe, kūjā pe a'e pandu:

—Ko ihē apandu ame'ē jetehar te ke. Ame'ē ke nde erekwa katu ta. Peme'ē ywy'ā keruhū 'ar pe jande pái keruhū rehe ipy'a moī moī ym ta awa. Ame'ē angaha ke rehe uhyk Tate. Jerusarē ok ta pe aja tī. Jande pái keruhū rehe ipy'a moī moī ym ta awa a'ep tī. Ame'ē angaha ke rehe uhyk Tate tī. ²²Tupā rehe ipy'a ke samari ywy pe har ta moī moī tipe. Ehe har a'eta ukwa ym. Ipy'a jundéu awa ta moī moī ehe tī. Ehe har a'eta ukwa katu. Jundéu awa ta ngi har ngāma'e muhāha uwyr ta. A'erehe Tupā rehe har a'eta ukwa. ²³Jande pái keruhū rehe ipy'a amō moī moī katu te ta. Ame'ē angaha ke rehe uhyk Tate. Jete. Uhyk apo 'y. Tupā rehe har jetehar te ke Tupā'ā mujekwa. A'e riki amō py'a rehe ihī katu. A'erehe amō ixo, a'ep jande pái keruhū rehe ipy'a ke moī moī katu. (Aja rahā, henda nixói, ame'ēja saka. Amō ixo, a'ep ipy'a ke a'e moī moī katu ehe.) ²⁴Tupā riki I'ā te'e a'e. A'erehe jande pái keruhū rehe ipy'a ke amō moī moī tar katu rahā, Tupā'ā je'ēha rupi uhem ta me'ē te'e. Ame'ē ta riki jande pái keruhū rehe ipy'a moī moī katu — aja Jesu pandu.

²⁵ Kūjā pandu ipe:

—Kirisutu uwyr ta, aja ihē akwa. (Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e.) A'e uwyr rahā, upa katu te ma'e ke jande ke a'e mu'e ta — aja Jesu pe.

²⁶ A'e pandu:

—Ko ihē aī. Kirisutu ihē. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ihē — aja kūjā pe.

²⁷ Arahā jumu'eha ta jywyr uwyr. Kūjā namō Jesu pandu pandu uī. Ame'ē ke rehe a'eta usak rahā: “Mā!” aja. Anī. “Ma'e ke rehe har nde erepandu in-amō my?” aja Jesu pe a'eta pandu ym. “Ma'erehe nde erepandu inamō my?” aja a'eta pandu ym ipe tī. (Jundéu awa tama'e mu'eha rahā, kūjā namō pandu ym te awa, a'erehe: “Mā!” aja ukwa.)

²⁸ Pe, kamuxī ra'yr ke kūjā hijar oho. Ok ta pe a'e jywyr oho. A'ep pe har ta pe a'e pandu:

²⁹ —Sawa'e rehe pesak peho. Upa katu te ihē ama'ema'e ame'ē ke a'e mujekwa ihē pe. Kirisutu a'e my, kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e — aja kūjā pandu.

³⁰ A'erehe ok ta pe har ta uhem oho. Jesu koty a'eta oho.

³¹ Kūjā oho rahā, Jesu pe jumu'eha ta pandu pandu u'am:

—Sawa'e! Ko jande mi'u. E'urahā! — aja pandu hū tipe.

³² A'e pandu:

—A'ewan ihē pe. Ma'e a'u ame'ē ke namō ko ihē axo. Ame'ē ke pekwa ym pehē — aja jumu'eha ta pe.

³³ Pe, jumu'eha ta pandu pandu a'eta jupe:

—Imi'u ke amō ta werur ipe nahā my? — aja a'eta pandu pandu a'eta jupe naī.

³⁴ Jesu pandu:

—Tupā ihē ke muwyr. A'e putar ame'ē ke ihē ama'ema'e rahā, ame'ē riki ihē mi'u aja saka tī. Imi'u namō amō ixo rahā, hury katu a'e. Aja ihē tī. Ihē rury katu tī. Ma'e parakyha ke ihē pe a'e me'ē tī. Ame'ē ke ihē amumba ta axo. A'erehe ihē rury katu axo.

³⁵ —Pehē pepandu: “Amō tumeme jahy kanim rahā, ahúí aja me'ē ke itawa ta. Amō mondok ta” aja. Pe, ihē apandu pehē pe. Pesarahā! Itawa apo 'y. Mon-

dokiha angaha rehe uhyk apo 'y. (Aja rahā, ihē rehe a'ep pe har ta jurujar tar katu.) ³⁶ Ahūi aja me'ē mondokiha pe ijar muhepy. Pe, mondokiha matyr. (Aja matyriha aja apo tī. Ihē rehe peme'ē ta jurujar katu ta.) Aja rahā, ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. Matyr rahā, ma'e ra'ī jytym ame'ē ta hury katu. Matyr ame'ē ta hury katu tī. Johu hury katu. (Aja apo tī. Ajyтым aja Tupā je'ēha ke ihē apandu. Pe, matyr aja ihē rehe jurujar katu ta. Johu hury katu ta tī.) ³⁷ Aja amō panduha riki jete. Kuja:

“Ma'eywa ke amō jytym oho. Pe, tyarō rahā, ame'ē ke amō riki mondok oho” aja panduha ihī.

³⁸—Amō kupixa pe peparaky ym. Amō ta paraky. Ame'ē pe pehē ke ihē amondo. A'ep ma'e ke pematyr ta. Pe, pehē rury katu ta. (Aja apo tī. Amō rekoha pe amō ta Tupā je'ēha pandu. A'ep pehē ke ihē amondo. Pe, a'ep pe har ta ihē rehe jurujar katu. Pematyr, ame'ēja saka) — aja Jesu pandu.

³⁹ Ok ta pe samari ywy pe har ta ixo. A'eta pe kūjā pandu: “Upa katu te ihē ama'ema'e ame'ē ke a'e mujekwa” aja Jesu rehe har kūjā pandu. A'erehe heta ame'ē ok ta pe har ta jurujar katu ehe tī, Jesu rehe. ⁴⁰ Pe, Jesu rehe samari ywy pe har ta uhyk uwyr rahā, a'eta pandu ipe:

—Jande namō epyta we rī — aja pandu hū.

A'erehe a'ep mokōi Jesu ukwer.

⁴¹ Jesu mu'e. A'erehe amō we hū a'ep pe har ta jurujar katu ehe. ⁴² Pe, kūjā pe a'eta pandu:

—Ehe har jande pe nde erepandu, a'erehe jajurujar katu ehe apo tī. Ame'ē jō ym. A'e pandu ame'ē ke rehe jande atu jahendu. A'e riki kome'ē ywy keruhū pe har ta ke a'e muhā katu ta. Aja jakwa katu. A'erehe jajurujar katu ehe tī — aja a'ep pe har ta pandu.

Amō kapitā ra'yr ke Jesu mukatu

⁴³⁻⁴⁴ Samari ywy pe mokōi ukwer. Pe, Jesu oho. A'e riki pandu: “Tupā je'ēha ke pandu ame'ē rehe hekoha pe har ta katu ym usak” aja a'e ukwa. A'erehe hekoha te pe oho ym. Anī. Amō ok ta pe oho. Ame'ē ok ta Ngariréi ywy rehe ihī. ⁴⁵ Pe, ame'ē ok ta pe uhyk rahā, a'ep pe har ta hury katu ehe, Jesu rehe. Amukwehe Jerusarē ok ta pe a'eta ixo tī. Pasuko 'ar rahā, ngā mi'ū ke jundéu awa ta matyr. Arahā a'eta a'ep ixo tī. Arahā marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'ema'e. Ame'ē ke rehe upa a'eta usak. A'erehe a'eta hury katu ehe.

⁴⁶ Pe, ma'e ok ta pe a'e uhyk tī. Kana ok ta pe uhyk tī. Ngariréi ywy rehe ame'ē ok ta ihī. Yman a'ep y ke te'e kawī wan a'e muruwak. A'ep amō kapitā ixo. Ta'yr ahy ipe. Amō ok ta pe ta'yr ihī. Kapana'ū ok ta pe ihī. ⁴⁷ Jundéi ywy ngi Ngariréi ywy pe Jesu uhyk uwyr. Ame'ē ke kapitā hendu rahā, a'e pandu ipe, Jesu pe.

—Ihē rekoha pe ihē namō eho. Kapana'ū ok ta pe. Ihē ra'yr ahy ou. Manō Tate. A'e ke emukatu — aja Jesu pe.

⁴⁸ Jesu pandu ipe:

—Marā ka ym amō ma'eha. Ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. Ame'ē ke rehe nde eresak rahā jō, ihē rehe nde erejurujar katu. Mā! Katu ym — aja ipe.

⁴⁹ Kapitā pandu:

—Sa'e! Pahar ihē namō eho. Ihē ra'yr manō Tate. Manō ym we rī. Pahar eho — aja Jesu pe.

⁵⁰ (Usak rahā jō jurujar katuha katu ym, aja Jesu mujekwa tar katu.) A'erehe a'e pandu ipe:

—Anī. Aho ym ta. Nde jeje ejywyr eho. Nde ra'yr manō ym ta — aja kapitā pe.

Jesu mukatu, ame'ē ke rehe kapitā usak ym. Anī. Jesu pandu ame'ē ke rehe kapitā jurujar katu. A'erehe pahar a'e jywyr oho. ⁵¹ Hok pe a'e jywyr oho ixo

rahā, miasu ta uhyk uwyr ehe. Pandu uwyr:

—Nde ra'yr katu apo 'y — aja kapitā pe.

⁵²Pe, miasu ta pe a'e pandu:

—My warahy rahā, katu oho my? — aja.

A'eta pandu:

—Kwehe hakuha maha oho ipe. Se warahy rahā, hakuha maha oho ipe. Warahy jere rahā — aja ipe.

⁵³Arahā katu te: “Ne ra'yr manō ym ta” aja Jesu pandu kwehe. Ame'ē ke ipy'a pe ipái ukwa ukwa u'am. Pe, Jesu rehe a'e jurujar katu te. Upa hok wyr pe har ta jurujar katu ehe tī, Jesu rehe.

⁵⁴Aja marā ka ym amō ma'e'ha, ame'ē ke Jesu ma'e katu. (Aja Kirisutu a'e. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja mujekwa katu ngā pe.) Jundéi ywy ngi Ngariréi ywy pe uhyk rahā, marā ka ym amō ma'e'ha, ame'ē ke a'e ma'e katu. Ame'ē riki mokōihar ke.

Y kynda ame'ē rake amō sawa'e ke Jesu mukatu

5 Pe, heta ukwer rahā, amō jundéu awa ta mi'u matyriha rehe Jesu usak oho. Jerusarē ok ta pe usak oho. Arahā Tupā rehe jundéu awa ta ipy'a moī moī. A'erehe ngā mi'u matyr. ²Jerusarē ok ta pe y kynda ame'ē ke ihī. Hukwen rake ihī. Arapuharan ta ixē, ame'ē hukwen rake ihī. Y kynda ame'ē rake rupi ok rymy'y heta ihī tī. Katukwer ame'ē ta ke. Kuja, awa po wajar petēihar upa hetaha. Ame'ē kynda ame'ē rehe her ngā moī. “Mbetē” aja riki jundéu awa ta je'ēha ipe. ³Ok rymy'y wyr rupi ahy ixo ame'ē ta heta tūi. Eha ym te ame'ē ta a'ep ihī tī. Jupyrātā rātā ame'ē ta tūi tī. Wata ym te ame'ē ta ihī tī. [Y katak ame'ē rehe a'eta harō ixo. ⁴Amō amō rahā, Tupā je'ēha rahoha wyjy uwyr ehe, y kynda ame'ē rehe. Pe, y ke a'e mukatak. Arahā y pe u'ar py, ame'ē ke jō katu oho. Petēi jō

katu oho. Ma'e ahy ixo ame'ē ke upa katu oho.] ⁵A'ep amō sawa'e tūi. Heta te hū warahy 'ar rahā, ma'e ahyha namō te'e a'e ixo. Kuja, 38 warahy 'ar rahā, aja te'e a'e ixo. ⁶A'ep a'e tūi, aja Jesu usak ehe. Heta te hū warahy 'ar rahā, ma'e ahyha namō te'e a'e ixo, aja Jesu ukwa. A'erehe a'e pandu ipe:

—Katu aja nde ereputar my? — aja Jesu.

⁷—Sa'e! Aputar. Y katak rahā, y pe ihē ke mou ame'ē nixōi. Pe, ihē atu aho axo rahā, amō riki y pe opor py, a'erehe ihē katu ym aju — aja Jesu pe.

⁸—Epu'am. Nema'e tupe ke emaman. Inamō ewata eho 'y — aja ahy ixo ame'ē pe Jesu pandu.

⁹Pahar sawa'e katu oho. Tupe ke pyhyk. Inamō wata oho. Arahā riki jundéu awa tama'e putu'uha 'ar ke. ¹⁰A'erehe jundéu awa tama'e kapitā ta pandu ipe. Sawa'e wata ramō ame'ē pe pandu:

—Apo riki jundéu awa tama'e putu'uha 'ar ke. A'erehe nema'e tupe ke nde erepyhyk ereraho rahā, katu ym. (Nde ereparaky te'e, aja saka.) Katu ym. Aja jundéu awa je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē rehe jahendu katu — aja ipe.

¹¹Sawa'e pandu:

—Ihē ke mukatu ame'ē pandu ihē pe: “Nema'e tupe epyhyk. Inamō ewata eho” aja ihē pe — aja jundéu awa tama'e kapitā ta pe sawa'e pandu.

¹²A'eta pandu ipe:

—Awa aja me'ē pandu nde pe my? — aja sawa'e pe.

¹³A'e pandu:

—Awa mamy? Akwa ym ihē — aja sawa'e.

Heta ngā a'ep ixo, a'erehe Jesu oho. A'erehe ehe har sawa'e ukwa ym.

¹⁴I'i atu we rahā, sawa'e rehe Jesu usak. Tupā rehe ngā jum'u'eha renda keruhū pe a'e usak ehe. A'e pandu ipe:

—Esarahā! Apo nde katu 'y. Ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'e ym tī. Tapijar te'e

we nde ereka'u te'eha nde erema'e rahā, nde erepyrara we hū ta tī — aja sawa'e pe Jesu pandu.

¹⁵ Pe, sawa'e oho. Jundéu awa tama'e kapitā ta pe a'e pandu oho:

—Jesu riki ihē ke mukatu — aja pandu.

¹⁶ A'erehe Jesu ke jundéu awa tama'e kapitā ta mupyrara tar katu. Putu'uha 'ar rahā, a'e mukatu. (Aja rahā paraky te'e, aja ukwa, a'erehe mupyrara tar katu.)

¹⁷ Pe, ngā pe Jesu pandu:

—Ma'e katu ame'ē ke ihē pái keruhū ma'e ixo rī. Aja te'eha a'e. (Aja rahā, putu'uha 'ar rahā, a'e ma'e ixo rī, aja mujekwa.) A'erehe aja ma'e katu ame'ē ke ihē ama'e ta me'ē te'e tī. (Putu'uha 'ar rahā, ihē ama'e ta me'ē te'e tī) — aja ngā pe.

¹⁸ Ame'ē panduha rehe jundéu awa tama'e kapitā ta parahy. I'ar koty te we parahy ehe. Jukwa tar katu. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, sawa'e ke mukatu. (Paraky te'e, aja ukwa.) A'erehe katu ym, aja a'eta ukwaha naī. Amō we tī. Tupā riki ipái, aja a'e pandu. Aja rahā, Tupā a'e tī, aja a'eta ukwa. A'erehe parahy te hū ehe. “Mā! Jajukwa ta” aja pandu pandu a'eta jupe.

Jesu riki Tupā ra'yr

¹⁹ (Tupā a'e tī, aja Jesu mujekwa tar katu.) A'erehe ngā pe a'e pandu:

—Ko pehē pe ihē apandu: “Ta'yr ke ihē.” Ihē jeje ma'e ke ihē ama'e ym. Ihē pái ma'ema'eha rehe ihē asak. Aja ihē ama'e tī. Ihē pái ma'eha aja ihē tī. ²⁰ Ihē rehe ihē pái keruhū ipy'a katu. (Ta'yr ke ihē.) Upa a'e ma'e ixo ame'ē ke ihē pe a'e mujekwa. Peme'ē sawa'e ihē amukatu. Ame'ē 'ar koty te we marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e ta. Ihē pái mujekwa ta ihē pe tī. Ame'ē ke ihē ama'ema'e ta tī. Pesak ehe rahā: “Mā! Katu hū!” aja pekwa ta.

²¹—Manō ame'ē ke ihē pái keruhū mukwera katu muhem. Aja ihē aputar ame'ē ta ke ihē amukwera katu ta amuhem tī. Ta'yr ke ihē, a'erehe amukwera katu amuhem ngā ke tī.

²²—Ihē pái keruhū ihē pe pandu: “Nde riki ngā pe epandu katu. Kuja. Katu ma'ema'e ame'ē ta pe: ‘Katu nde. Tupā namō exo katu’ aja. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta pe: ‘Katu ym nde. Mupyraraha renda pe eho’ aja” aja ihē pái pandu ihē pe. Aja a'e atu pandu ym ta. Ihē riki apandu ta kŷ. ²³ Pe, ihē pái keruhū rehe har aja katu ihē rehe har amō ta pandu ta tī. Katu ihē rehe har amō ta pandu ym rahā, ihē pái keruhū rehe har katu pandu ym ta tī. Jande juja katu te jande tī. Ta'yr ke ihē. Ihē pái keruhū muwyr ame'ē ke ihē.

²⁴—Jete har ke pehē pe ihē apandu. Ihē pái ihē ke muwyr. Ihē je'ēha rehe amō hendu. Pe, ihē pái rehe a'e jurujar katu rahā, uhā te hū ame'ē ke a'e aja te'e ta ixo. A'e ke ihē pái keruhū mupyrara ym te ta. Anī. Manōha ngi mutyryk oho, ame'ēja saka. (Aja rahā, mupyraraha renda pe ohoha ngi mutyryk oho, ame'ēja saka.) Pe, uhā te hū ame'ē ke a'e aja te'e ta ixo. Aja rahā, Tupā koty oho ta ame'ē ke a'e. Aja rahā, apo Tupā pandu 'y: “Ame'ē ke mupyraraha renda pe oho ym te ta. Anī. Uhā te hū aja ixo apo 'y” aja Tupā pandu 'y.

²⁵—Ko apandu pehē pe. Tupā ra'yr ihē. Ma'e angaha ke rehe uhyk ta. Kuja. Manō ame'ē ta ihē je'ēha rehe hendu ta. Aja rahā, uhā ta. Apandu pehē pe. Apo aja tī. Ihē rehe jurujar ym ame'ē ta riki manō ame'ē ta aja saka. Uhā ym, a'erehe aja. Apo ihē je'ēha rehe hendu. Pe, ihē rehe jurujar katu ta. Aja rahā, uhā te hū aja ixo ta apo 'y.

²⁶—Ihē pái keruhū riki je'ēha te reko. A'erehe uhāha ke ngā pe a'e me'ē katu. Aja ihē tī. Ta'yr ke ihē. Ihē pe a'e pandu:

“Ngā pe uhāha nde ereme'e katu tī” aja ihē pe pandu.

²⁷—Ihē pái keruhū pandu: “Ngā pe epandu katu. Kuja. Katu ma'ema'e ame'e ta pe: 'Nde katu. Tupā namō exo katu' aja nde erepandu katu. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'e ta pe: 'Nde katu ym. Mupyraraha renda pe eho' aja nde erepandu katu tī” aja ihē pe pandu tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. A'erehe aja me'ē ihē pe ihē pái pandu.

²⁸—Ko ihē apandu ame'e ke rehe: “Mā!” aja pepandu ym. Kuja. Ihē je'ēha rehe upa katu te manō ame'e ta hendu ta. Ame'e angaha ke rehe uhyk ta kŷ. ²⁹Pe, ihē je'ēha rehe hendu rahā, a'eta kwera katu ta uhem. Pe, katu ame'e ke ma'ema'e, ame'e ta ke ihē pái keruhū mukwera katu ta muhem. Tupā namō ixo ta. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'e ta ke a'e mukwera katu ta muhem tī. Ame'e ta ke mupyraraha renda pe mondo ta kŷ — aja Jesu pandu.

Jesu rehe har amō pandu

³⁰ A'e pandu tī:

—Ihē jeje ma'e ke ihē ama'ema'e ym. Ihē pái keruhū mujekwa. Ame'e ke jō ngā pe ihē apandu pandu ta. “Pehē katu. Tupā namō pexo katu” aja. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'e ta pe: “Pehē katu ym. Mupyraraha renda pe peho” aja. Ihē aputar ame'e ke ihē ama'ema'e ym. Anī. Ihē pái keruhū ihē ke muwyr. A'e putar ame'e ke ihē ama'ema'e katu. A'erehe jetehar rupi ngā rehe har ihē pandu pandu ta.

³¹—Ihē apandu: “Ihē ke Tupā muwyr” aja. Aja ihē jō apandu rahā, ihē apandu ame'e ke rehe pejurujar ym ta me'ē te'e. ³²Anī. Amō ihē rehe har pandu ame'e ke pehī. Ihē pái ke ame'e. Ihē rehe har a'e pandu ame'e ke jetehar te ke. Aja ihē akwa katu. A'erehe ihē rehe pejurujar katu ta me'ē te'e. ³³Amō ta ke Juā koty pehē pemondo. Juā pe a'eta pandu oho.

Pe, jetehar te ke ihē rehe har Juā pandu. ³⁴Pesarahā! Ihē rehe har sawa'e pandu. Ame'e ke ihē aputar my? Anī riki. Kuja riki. Sawa'e pandu ame'e ke rehe pejurujar katu rahā, ihē rehe har pekwa katu ta tī. Aja rahā, ihē rehe pejurujar katu ta. Aja rahā, pehē ke ihē pái keruhū muhā katu ta.

³⁵—Araparin aja Juā. Hendy aja saka. (Aja rahā, jetehar Tupā rehe har a'e mujekwa.) Pe, pehendu ehe rahā, i'atu we pehē rury katu ehe. ³⁶(Ihē rehe har mujekwa, ame'e ke tumeme pehī.) Ihē rehe har Juā pandu pandu. Amō we tī. Juā 'ar koty te we ihē rehe har mujekwa ame'e ke ko ixo. Ihē ama'ema'eha ke. (Ame'e ihē rehe har mujekwa tī. Mokōihar ke ame'e.) Ame'e ke ihē pái keruhū me'ē ihē pe. Ame'e ke ihē ama'ema'e. Ame'e rehe amō usak rahā: “Ko Tupā muwyr ame'e ke” aja ukwa ta. ³⁷Amō we tī. Ihē ke ihē pái keruhū muwyr. A'e riki ihē rehe har pandu tī. (Ame'e ihē rehe har mujekwa tī. Mahapyrihar ke ame'e.) Ima'e je'ēha rehe pehendu ym te. Ima'e ma'ema'eha rehe pejurujar ym te tī. ³⁸Je'ēha ke a'e muwyr. Ame'e ke rehe pehendu tar ym tī. Ihē rehe pehē pejurujar ym, a'erehe pehendu tar ym ehe tī. A'e muwyr ame'e ke ihē.

³⁹—Tupā je'ēha rehe pejumu'e mu'e pexo. Aja rahā, pehē ruhā ta, aja pekwha naī. Pesarahā! Tupā je'ēha rehe ihē rehe har panduha ihī. (Ame'e ke ihē rehe har mujekwa tī. Tumemehar ke ame'e.) Ame'e ke jetehar ihē rehe har mujekwa tī. ⁴⁰Anī. Ihē rehe pejurujar tar ym. Ihē rehe pejurujar katu rahā, pehē ke ihē pái muhā katu ta.

⁴¹—Ihē rehe har katu amō ta pandu. Ame'e ke ihē aputar ym. (Katu ihē rehe har Tupā pandu. Ame'e ke ihē aputar.) ⁴²Pehē rehe har ihē akwa katu. Tupā rehe pehē pepy'a ym, aja ihē akwa katu. ⁴³Ihē pái keruhū je'ēha rupi ihē ajur. Pe, ihē ke peputar ym. A'erehe Tupā rehe

pehē pepy'a ym, aja akwa katu. Ima'e je'ēha rupi amō sawa'e uwyr rahā, ame'ē ke peputar katu. Ihē anī. Peputar ym.

⁴⁴—Pehē rehe har katu amō ta pandu. Ame'ē ke peputar katu. Pehē rehe har katu Tupā riki pandu. Ame'ē ke peputar ym. A'erehe marā ka ym ihē rehe pejurujariha. Tupā peteihar a'e. Pandu katuha ke peputar ym.

⁴⁵—Pehē rehe har ihē pái keruhū pe ihē apandu ym ta. Aja pekwaha naī. Kuja: “Pehē katu ym. Ihē rehe pejurujar ym” aja apandu ym ta, aja pekwaha naī. Anī. Pesarahā! Amō riki pandu ta tī. Moise pandu ta tī. “Pehē katu ym. Pejuru-rujar ym. Tupā muwyr ame'ē ke rehe pejurujar ym” aja pandu ta tī. A'e mupinim ame'ē ke rehe pehendū katu. Aja rahā, pehē ruhā ta, aja pekwaha naī. ⁴⁶ Moise mupinim ame'ē ke rehe pehendū katu ta tipe rahā, ihē rehe pejurujar katu ta tipe tī. Ihē rehe har a'e mupinim, a'erehe pejurujar katu ta me'ē te'e. ⁴⁷ Anī. A'e mupinim ame'ē ke rehe pejurujar ym. A'erehe ihē apandu ame'ē ke rehe marā ka ym pejurujariha tī — aja Jesu pandu jundéu awa tama'e kapitā ta pe.

Ngā mi'u ke Jesu muheta

(*Matéu 14.13-21; Mak 6.30-44; Ruk 9.10-17*)

6 Heta ukwer rahā, ypa ke Jesu aha oho, jarusu keruhū pe. Ypa rer Ngariréi. Mokōi her. Timberi aja her tī. ²Heta haikwer rupi ngā oho tī. Ma'e ahy ixo ame'ē ta ke a'e mukatu. Ame'ē ma'e katu ame'ē rehe ngā usak, a'erehe haikwer rupi a'eta oho. ³Ywyā rehe Jesu jupir oho. Ame'ē 'ar pe a'e wapyk, jumu'eha ta namō. ⁴Jundéu awa ta mi'u matyriha 'ar rehe uhyk tate. Her Pasuko. Arahā jundéu awa ta imi'u matyr. ⁵Jesu juramā usak rahā, hetaha ta uhyk uwyr ixoty. Ame'ē ke rehe a'e usak. Pe, Siri pe a'e pandu:

—Hetaha ta pe ngā mi'u jame'ē ta. My ame'ē ke jande jajo'ok ta my? — aja ipe.

⁶Myja ngā pe ngā mi'u me'ē me'ē ta my? Ame'ē ke Jesu ukwa katu. Siri ukwaha ke a'e manga u'am. A'erehe aja me'ē a'e pandu ipe, Siri pe. ⁷Siri pandu:

—Kuja, 200 'ar rahā, amō paraky. Ame'ē tamatarer pe mbeju jajo'ok rahā, uhyk ym ngā pe. Ta'yr mi ngā u'u ta — aja Jesu pe.

⁸Pe, amō jumu'eha uhyk. Andere ke. Simā Petu mu a'e. ⁹A'e pandu:

—Se amō kurumī ixo. Mokōi pira ka'ē namō a'e ixo. Mbeju ra'yr, awa po wajar peteihar upa. Ahúí aja me'ē ku'i ke te'e mujā ame'ē ke. Ame'ē ke ngā hetaha ta rehe uhyk ym te ta — aja Andere.

¹⁰Pe, Jesu pandu:

—“Pewapyk” aja ngā pe pepandu — aja jumu'eha ta pe.

Pe, jumu'eha ta pandu rahā, upa ngā wapyk. A'ep sorok katu. Kāpī ra'yr heta. Kuja, 5.000 sawa'e ta hetaha ta ixo nahā my. ¹¹Pe, mbeju ke Jesu pyhyk. Pe, Tupā pe a'e pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu — aja.

Pe, ame'ē ke jumu'eha ta pe a'e me'ē me'ē. Pe, wapyk ame'ē ta pe jumu'eha ta upa me'ē me'ē tī. Aja pira ka'ē tī. Me'ē me'ē tī. Upa ngā u'u. Uhyk ngā u'u. ¹²Upa u'u rahā, upa ngā iāpū rahā, jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Pyta we ame'ē ke pematyr. Aja rahā katu ta. Ombor ym ta awa, pyta we ame'ē ke — aja.

¹³Pe, mbeju pyta ame'ē ke a'eta matyr matyr. Ahúí aja me'ē ku'i ke te'e mujā ame'ē ke. Awa po wajar peteihar upa hetaha ngi ngā u'u. Ame'ē pyta we ame'ē ke matyr matyr. Heta wasākā mutyryhem. Awa py mokōi hetaha mutyryhem.

¹⁴Marā ka ym mbeju ke amō muhetaha. Ame'ē ke Jesu ma'ema'e katu. Ame'ē rehe a'ep pe har ta usak. A'erehe ngā pandu pandu ngā jupe:

—Tupā je'ēha pandu ame'ē ke kome'ē wyy keruhū pe uwyr ta. Peme'ē riki a'e — aja Jesu rehe har ngā pandu pandu ngā jupe.

¹⁵ A'e ke kapitā keruhū aja ngā mu'am tar katu. Pyrātāha namō a'e ke ngā mu'am ta raho. Aja Jesu ukwa. Ame'ē ke a'e putar ym. (A'e ke Tupā muwyr, aja ngā ukwa ym. Tupā ra'yr a'e, aja ukwa ym tī. Kome'ē wyy keruhū pe har kapitā keruhū, aja jō ngā putar. Ame'ē ke Jesu putar ym tī.) A'erehe oho ngā ngi. Amō we wyy'ā rehe jeje jupir oho. Ngā ngi oho.

Y 'ar rupi Jesu wata

(Matéu 14.22-33; Mak 6.45-52)

¹⁶ Pytun ramō rahā, ypa pe jumu'eha ta oho. ¹⁷ Pe, jarusu keruhū pe a'eta opor oho. Ame'ē pe a'eta aha ta oho ixo. Kapana'ū ok ta koty oho ixo. Pe, pahar pytun oho. Jesu uhyk ym we rī. ¹⁸ Pe, wyytu keruhū jupeju hū uwyr ehe. A'erehe y ke kotok hū. ¹⁹ Paite we jumu'eha ta pykūi hū oho ixo. Awa po wajar petēi kiro met paiteha nahā my. Pe, Jesu rehe a'eta usak. Y 'ar rupi a'e wata uwyr ixo. Jarusu keruhū koty wata uwyr ixo. A'eta jumukahem hū ingi. ²⁰ Jesu pandu a'eta pe:

—Ihē ko. Pejumukahem ym ihē ngi — aja.

²¹ Pe, huryha namō jumu'eha ta pandu ipe:

—Ejur nde ipe tī — aja Jesu pe.

A'e opor ipe rahā, pahar y ruwái rehe a'eta uhyk oho. Oho ta, ame'ē wyy pe pahar uhyk oho.

Jesu rehe ngā kekar

²² Ku'ē rahā, petēi jō jarusu keruhū rehe ngā usak. Y ruwái rehe pyta ame'ē ta ke a'eta. Jarusu keruhū pe jumu'eha ta namō Jesu oho ym, aja a'eta ukwa katu. Jumu'eha ta jō oho, aja a'eta ukwa katu. ²³ Pe, amō amō jarusu keruhū pe

heta ngā uhyk uwyr a'ep tī. Timberi ok ta ngi uhyk uwyr. Mbeju ke ngā u'u. Ame'ē renda y rymy'y rehe uhyk uwyr. Mbeju Jesu pyhyk rahā, Tupā pe: “Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u jande pe nde eremuwyr katu” aja a'e pandu. Ame'ē renda rake ame'ē. ²⁴ Pe, a'ep Jesu nixói, aja ngā ukwa. Jumu'eha ta nixói tī, aja a'eta ukwa tī. A'erehe jarusu keruhū pe opor oho tī. Pe, ame'ē pe Kapana'ū ok ta pe oho. Jesu ke a'eta kekar oho.

Mbeju rehe har Jesu pandu

²⁵ Ypa ruwái rehe Jesu ke ngā mahem rahā, pandu ipe:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Myja rahā nde erejur se my? — aja Jesu pe.

²⁶ A'e pandu:

—Pesarahā! Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke pyrātāha namō ihē ama'ema'e. Aja Tupā ihē ke muwyr, aja amujekwa. Ame'ē ke rehe pesak. A'erehe ihē ke pekekar pexo. Anī. Aja ym. Mbeju ke pe'u. Uhyk pe'u. A'erehe ihē ke pekekar pexo. ²⁷ Pehē mi'u ke rehe jō pehē py'a pemoi moī ym pexo. Ame'ē upa ta. Pahar myahy ta awa. Kuja katu. Ma'e mi'u upa ym, ame'ē ke rehe pehē py'a pemoi moī katu. Ame'ē ke amō u'u rahā, uhā te hū aja ixo ta. Ame'ē ke ihē ame'ē me'ē ta awa ta pe. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Ame'ē ngā mi'u ihē ame'ē me'ē, a'erehe Tupā, ihē pái keruhū pandu ihē pe: “Ngā pe uhāha nde ereme'ē me'ē katu, a'erehe nde rehe ihē rury katu” aja pandu. A'erehe awa ruhāha ihē ame'ē katu — aja Jesu pandu.

²⁸ A'eta pandu:

—Tupā putar ame'ē ke jama'e tar katu rahā, myja me'ē jama'e ta my? — aja Jesu pe.

²⁹ A'e pandu:

—Kuja Tupā putar katu. A'e muwyr ame'ē ke rehe pejurujar katu, ame'ē ke a'e putar katu. Ko ihē riki a'e muwyr ame'ē ke ihē. Aja rahā, ihē rehe pejuru-

jar katu, aja Tupā putar katu — aja ngā pe.

³⁰ A'eta pandu:

—Marā ka ym ma'e ke amō ma'eha. Ame'ē ke ema'e. Jande jasak ehe rahā, Tupā nde ke muwyr, aja jakwa ta. Ma'e nde erema'e ta my? ³¹ Esarahā! Awa nixói te ame'ē rupi jande ramūi ta ixo rahā, ma'e ke a'eta u'u. “Mana” aja ipe. Ame'ē ke a'eta u'u. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī:

“Ywa ngi ngā mi'u ke a'eta pe Moise me'ē” aja panduha ihī.

—Moise me'ē, a'erehe a'e ke Tupā mondo aja jakwa katu. Nerahā! Ma'e jande pe nde eremuwyr ta my? — aja Jesu pe.

³² A'e pandu:

—Pesarahā! Ywa ngi uwyr, ame'ē ngā mi'u ke pehē pe Moise me'ē ym. Ywa ngi uwyr ame'ē ke aja ym ame'ē. Pehē mi'u te ke pehē pe ihē pái keruhū muwyr.

³³ Ngā mi'u ke Tupā me'ē. Ame'ē riki ywa ngi wyjy uwyr ame'ē ke. Pe, kome'ē wyjy keruhū pe har ta ke a'e muhā katu ta — aja Jesu pandu.

³⁴ —Sa'e! Ame'ē mi'u ke jande pe eme'ē te'e — aja Jesu pe.

³⁵ A'e pandu:

—Ihē riki ame'ē mi'u aja saka. Ame'ē ke amō u'u rahā, myahy ym te ta. Aja rahā, ihē rehe jurujar katu ame'ē ta myahy ym ta tī. Uhāha namō ixo, a'erehe myahy ym ta. Kome'ē wyjy keruhū pe har mi'u ke amō u'u rahā, myahy tī. Jyngwéi tī.

³⁶ —Ihēma'e ma'ema'eha rehe pesak tipe. Ihē ke Tupā muwyr ame'ē rehe pe-jurujar ym. Aja me'ē upa ihē apandu ramō pehē pe. ³⁷ Amō amō ta ke ihē pái keruhū muhyk ta ihē rehe. A'erehe ihē rehe jurujar katu ta. Ame'ē ta riki ihē kotyhar wan ta. Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta pe ihē apandu ym te ta: “Nde ke aputar ym” aja. ³⁸ Ywa ngi ihē awyjy ajur. Ihē ke muwyr. A'e

putar ame'ē ke ihē ama'ema'e ajur. Ihē aputar ame'ē ke anī. Ame'ē ke ama'e ym.

³⁹ Ihē ke muwyr. A'e putar ame'ē ke ihē ama'ema'e ta. Kuja. Awa ta ke ihē rehe a'e muhyk ta. A'erehe ihē rehe a'eta jurujar katu ta. Ame'ē ta mupyraraha renda pe oho ym te ta. Ihē amondo ym te ta. Aja a'e putar. Ame'ē ta manō rahā, pe, 'ar rehe angaha uhyk rahā, upa ame'ē ta ke ihē amukwera katu ta amuhem. ⁴⁰ Kuja ihē pái keruhū putar: Ta'yr ke ihē. Upa ame'ē ke ukwa ame'ē ta jurujar katu ihē rehe. Ame'ē ta ke ihē amuhā katu ta. Pe, 'ar rehe angaha uhyk rahā, upa ame'ē ta ke ihē amukwera katu ta amuhem tī — aja Jesu pandu ngā pe.

⁴¹ Kuja Jesu pandu ramō: “Ngā mi'u aja saka ihē. Ywa ngi ihē awyjy ajur” aja a'e. A'erehe jundéu awa ta je'ē je'ē hū ehe har. ⁴² Kuja a'eta pandu:

—Mā! Ko riki Jesu. My ngi a'e uwyr my? Jakwa katu riki. Awa te'e a'e. Jose ra'yr a'e. Imāi rehe jasak. Ipái rehe aja tī. Jasak tī. A'erehe ywa ngi uwyr ym aja jakwa. Ma'ewā ywa ngi a'e wyjy uwyr aja a'e pandu my? — aja ngā je'ē je'ē hū.

⁴³ Jesu pandu:

—Anī. Peje'ē je'ē hū ym pehē jupe. ⁴⁴ Ihē ke ihē pái keruhū muwyr. Ihē rehe amō ke a'e muhyk katu rahā, ihē rehe a'e jurujar katu. Aja ihē pái muhyk ym rahā, ihē rehe jurujar ym ta awa. Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amukwera katu ta amuhem. 'Ar rehe angaha uhyk rahā, amukwera katu ta amuhem. ⁴⁵ Tupā je'ēha pandu ame'ē ta kuja mupinim:

“Upa awa ta ke Tupā mu'e ta” aja.

—Aja ihē pái keruhū rehe amō hendu katu rahā, ihē rehe a'e jurujar katu tī. Ihē pái keruhū pandu ame'ē ke amō jumu'e rahā, aja tī. Ihē rehe jurujar katu tī. ⁴⁶ Ihē pái keruhū rehe amō usak. Anī. Aja ym ihē apandu. Ihē jō asak katu ehe. Ingi ihē ajur. A'erehe ihē asak ehe.

⁴⁷⁻⁴⁸—Pesarahā! Ngā mi'u aja saka ihē. Ihē rehe amō jurujar katu rahā, myahy ym te ta ixo. Uhāha ke ihē ame'ē ta ipe, a'erehe myahy ym te ta ixo. ⁴⁹Ymanihar pehē ramūi ta ma'e ke u'u. “Mana” aja ipe. Ame'ē ke u'u. Awa nixói te ame'ē rupi ixo rahā, u'u. Pe, a'eta manō tī. ⁵⁰Ngā mi'u ywa ngi wyjy uwyr, aja ihē apandu. Ame'ē ke amō u'u rahā, manō ym te ta. ⁵¹Ywa ngi ihē awyjy ajur. Uhāha ke ihē ame'ē katu. Ngā mi'u aja saka ihē. Ame'ē ke amō u'u rahā, uhā te hū a'e. Ngā mi'u ke ihē ame'ē katu, ame'ē riki ihē rete ke. Ihē amanō rahā, ngā pe ihē rete ihē ame'ē, ame'ēja saka. A'erehe ihē rehe jurujar katu rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta uhā te hū ta — aja Jesu pandu ngā pe.

⁵²Pe, ame'ē ke hendu rahā, jundéu awa ta pandu pandu hū ngā jupe:

—Myja hete ke ja'u ta my? Myja ame'ē ke jande pe peme'ē sawa'e me'ē ta my? — aja a'eta pandu pandu hū tī.

⁵³Jesu pandu ngā pe:

—Pesarahā! Ihē rete ke pehē pe'u ym rahā, pehē ruhā ym te ta. Ihē ruwy ke pe'u ym rahā, aja tī. Pehē ruhā ym te ta tī. Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ajur. Tupā muwyr ame'ē ke ihē. ⁵⁴Ihē rete ke amō u'u rahā, Tupā namō ixo ta. Ihē ruwy ke amō u'u rahā, aja tī. Tupā namō ixo ta tī. Pe, 'ar rehe angaha uhyk rahā, a'e ke ihē amukwera katu ta amuhem. ⁵⁵Ihē rete riki ngā mi'u te aja saka. Myahy ym te ta awa. Ihē ruwy riki y te aja saka tī. Jyn-gwéi ym te ta awa. ⁵⁶Ihē rete ke amō u'u rahā, ihē namō a'e juehe katu a'e ixo tī. Ihē ruwy ke amō u'u rahā, aja tī. Ihē namō a'e juehe katu a'e ixo tī. Pe, ipy'a rehe ihē aī ta. ⁵⁷Ihē ke ihē pái keruhū muwyr. Uhā te hū ame'ē ke a'e. A'e uhā te hū, a'erehe aja ihē tī. Ihē ruhā te hū ihē tī. Kuja tī. Ihē ruhā te hū tī, a'erehe ihē rete ke amō u'u rahā, aja a'e tī. Uhā te hū a'e tī. ⁵⁸Aja riki ngā mi'u ke. Ywa ngi wyjy uwyr ame'ē ke. Ame'ē ke pehē

ramūi ta u'u ame'ē ke aja ym. Ma'e mi'u ke pehē ramūi u'u. Pe, a'eta manō. Ngā mi'u ihē ame'ē, ame'ē ke amō u'u rahā, uhā te hū ta a'e — aja Jesu pandu ngā pe.

⁵⁹Aja me'ē Jesu pandu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e mu'e rahā, aja me'ē a'e pandu. Kapana'ū ok ta pe ame'ē jy'ariha renda ihī. (Jesu rete ke amō u'u, ame'ē riki jurujar katu ehe aja riki. Huwy ke amō u'u, ame'ē ke aja tī. Jurujar katu ehe, aja tī.)

Amō ta Jesu ke hijar oho

⁶⁰Aja me'ē Jesu pandu ame'ē ke rehe heta jumu'eha ta hendu. Ame'ē ta ngi har amō amō ta pandu:

—Mā! A'e pandu ame'ē ke wewe jakwa. Japutar ym — aja a'eta.

⁶¹Jumu'eha ta riki je'ē je'ē hū a'eta jupe. Ame'ē ke Jesu ukwa katu. Amō pandu ym ipe. Ukwa katu. A'erehe a'e pandu:

—Ihē apandu ame'ē ke peputar ym my? A'erehe ihē namō peho tar ym apo my? ⁶²Yman ywa pe ihē axo. Apo a'ep ihē ajupiriha ke rehe pesak rahā, peparahy te ta my? Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ihē ajur. Tupā muwyr ame'ē ke ihē. ⁶³Awa ruhāha ke Tupā'ā me'ē katu. Awa pyrātāha rupi te'e ma'ema'e rahā, marā ka ym uhāha namō ixoha. Ihē apandu ramō ame'ē ke rehe amō jurujar katu rahā, ipy'a rehe Tupā'ā ixo ta. Uhā te hū ta a'e. ⁶⁴Pehē anī. Pehē ngi har amō amō ta jurujar ym ihē rehe — aja Jesu pandu.

[Amō amō ta jurujar ym ehe, aja Jesu ukwa katu. Aja te'eha ukwa katu. Huwajan ta ke Jesu rehe amō muhyk ta werur. Ame'ē rehe har Jesu ukwa katu tī.]

⁶⁵Pe, a'e pandu tī:

—Pehē ngi har amō amō jurujar ym ihē rehe. A'erehe pehē pe ihē apandu: “Amō amō ke ihē rehe ihē pái keruhū

muhyk ym rahā, marā ka ym ihē rehe jurujariha” — aja Jesu pandu.

⁶⁶ Ame'ē ke rehe jumu'eha ta hendu rahā, ame'ē ta ngi har amō amō ta hi-jar oho. Jesu namō a'eta wata ym te tī.

⁶⁷ Pe, awa py mokōi jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Ihē ke pehijar ta peho my tī? — aja.

⁶⁸ Simā Petu pandu:

—Anī. Sawa'e! Awa namō jaho ta my? Ne jō awa ruhāha rehe har nde erepandu katu. ⁶⁹ Katu te ame'ē ke nde, aja jakwa katu. Tupā muwyr ame'ē ke nde, aja jakwa katu tī. Ame'ē ke rehe jande ja-jurujar katu tī — aja Petu pandu.

⁷⁰ Jesu pandu:

—Awa py mokōi riki pehē. Pehē ke ihē amujy'ar ihē koty. Pehē ngi har amō ixo. Satana rehe hendu katu ta. (Ājā ramūi a'e) — aja Petu ta pe Jesu pandu.

⁷¹ Satana rehe hendu katu ta, aja pandu rahā, Jun rehe har Jesu pandu. A'e riki huwajan ta ke Jesu rehe muhyk ta werur. Jun riki Simā Ikario ra'yr. Awa py mokōi jumu'eha ta ngi har peteī a'e.

Jesu mu ta rehe har

7 Ajame'ē ke Ngariréi ywy rupi Jesu wata oho ixo. Jundéi ywy rupi a'e wata tar ym. Jywy tar ym. A'ep pe har ta a'e ke jukwa tar katu. A'e ke jundéu awa tama'e kapitā ta jukwa tar katu. A'erehe ame'ē rupi oho tar ym. ² Pe, jundéu awa ta mi'u matyriha ke rehe uhyk Tate. Arahā kupixa rymy'y rehe xipa mujā. (Ame'ē wyr pe jundéu awa ta ukwer. Aja ymanihar ta ma'ema'e.) Ame'ē ke jundéu awa ta ukwa ukwa ta ixo apo tī. Ame'ē rehe imi'u ngā matyr. ³⁻⁵ [Jesu rehe imu ta jurujar ym. A'erehe puka puka hū ehe.] A'erehe kuja pandu ipe.

—Sengi eho. Jundéi ywy pe eho, Jerusarē ok ta pe. Aja rahā nde erema'ema'eha ke rehe jumu'eha ta usak ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke

nde erema'ema'e. Ame'ē ke rehe a'eta usak ta. Jande jasak ta tī. Ima'e ma'eha ke amō ta pe amō mujesak tar katu rahā, ima'e ma'eha ke mukanim ym awa. Aja nde tī. Emujesak katu. Aja rahā, nde ke Tupā muwyr, aja ngā ukwa ta. Jande jakwa ta tī — aja Jesu pe.

⁶⁻⁸ A'e pandu:

—Ihē ahoaha angaha rehe uhyk ym we rī. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta parahy ihē rehe. Upa ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e ixo, aja ihē apandu pandu a'eta pe. A'erehe ihē rehe a'eta parahy. Pehē rehe parahy ym. A'erehe ngā mi'u matyriha pe peho tar katu rahā, pesak peho. Ihē ahoaha angaha ke rehe uhyk ym we rī. A'erehe pehē namō ihē aho ym ta — aja imu ta pe Jesu pandu.

⁹ Aja me'ē a'e pandu. Pe, Ngariréi ywy pe a'e pyta we rī.

Ngā mi'u matyriha rehe Jesu usak oho

¹⁰ Ngā mi'u matyriha rehe imu ta upa oho rahā, haikwer rupi Jesu oho tī. Ngā ukwa ym ha rupi oho. ¹¹ Ngā mi'u matyr, ame'ē pe heta ngā ixo. Ame'ē ta rupi Jesu ke jundéu awa tama'e kapitā ta kekar kekar ixo tipe. “Myp ixo my?” aja a'eta pandu pandu. ¹² Hetaha ta ngi har amō amō ta pandu pandu hū ehe har. Amō ta pandu:

—Sawa'e katu ame'ē ke a'e — aja.

Amō ta pandu:

—Anī. Muka'u te'e hū ngā ke — aja naī.

¹³ Jundéu awa tama'e kapitā ta ngi a'eta kyje. A'erehe hetaha ta ukwa ym ha rupi a'eta pandu pandu ehe har. Wewe katu pandu pandu.

¹⁴ Ngā mi'u matyriha rehe heta ngā ukwer ta. Awa po wajar mokōi hetaha ukwer ta. Pe, mahapyrihar rehe uhyk. Pyter pe uhyk. Arahā Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e oho. ¹⁵ Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta pandu pandu a'eta jupe:

—Mā! Myja a'e ukwa katu my? Jundéu awa tama'e paper renda pe a'e jumu'e ym riki — aja a'eta jupe.

¹⁶ Jesu pandu:

—Ihē atu ukwa ame'ē ke ihē amu'e ym ngā pe. Ihē ke muwyr. A'e ukwa katu ame'ē ke ihē amu'e katu. ¹⁷ Ihē akwa ame'ē ke ihē amu'e my? Anī. Aja ym. Ko Tupā mujekwa ame'ē ke ihē amu'e. Tupā putar ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, kuja ukwa katu ta. Ko Tupā mujekwa ame'ē ke ihē amu'e, aja ukwa katu ta. ¹⁸ Amō ukwa ame'ē ke a'e pandu rahā, katu ehe har amō pandu. Ame'ē ke putar. Ihē anī. Ihē ke muwyr. Katu ehe har amō ta pandu. Ame'ē ke ihē aputar katu. A'erehe ihē apandu ame'ē ke jetehar te ke. Ngā ke ihē amuka'u te'e ym. ¹⁹ Yman Tupā je'ēha ke Moise mupinim pehē pe tipe. Anī. Pehendu ym te ehe. Moise je'ēha rehe ihē riki ahendu ym, aja pekwaha naī. A'erehe ihē ke pejukwa tar katu — aja Jesu pandu.

²⁰ Amō amō pandu:

—Mā! Anī. Nde ke jukwa tar ym awa! Ājā nde py'a rehe ihī nahā my, a'erehe: “Ihē ke pejukwa tar katu” aja nde erepandu — aja Jesu pe.

²¹ A'e pandu:

—Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e. Ma'e ahy ixo ame'ē ke ihē amukatu. “Ihē aparaky te'e” aja pekwaha naī. “Ma'ewā my?” aja pepandu. ²² (Pehē aja tī. Peparaky te'e tī. Putu'uha 'ar rahā, ma'e ke pema'ema'e tī.) Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, kurumī ra'yr rehe ihī, ame'ē pিরer ke pejupā. (Aja rahā, jundéu awa ke a'e. Tupā usak katu ehe, aja mujekwa.) Moise mupinim aja pejupā. (Aja rahā, peparaky te'e tī.) [Ame'ē jupāha ke Moise mupinim py ym. Amō mupinim py. Ymanihar Moise ramūi riki pandu py.] ²³ Moise mupinim, ame'ē ke rehe pehendū katu, a'erehe kurumī ra'yr rehe

ihī pিরer ke pejupā. Putu'uha 'ar rahā, pejupā tī. (Aja rahā, peparaky te'e tī.) Aja rahā putu'uha 'ar rahā, amō ke ihē amukatu rahā, ma'erehe peparahy ihē rehe my? Katu ym aja. ²⁴ Ma'e ke rehe pesak, pe, pahar: “Ko katu” aja pepandu ym. Anī rahā, pahar: “Ko katu ym” aja pepandu ym tī. I'i atu te pekwa pekwa pexo. Aja rahā jō: “Ko katu.” Anī rahā: “Ko katu ym” aja pepandu katu. Jetehar rupi pepandu katu — aja Jesu pandu.

Jesu riki Kirisutu, Tupā muwyr ame'ē ke

²⁵ Jerusarē ok ta pe har ta ngi har amō amō ta pandu:

—Ko riki Jesu. A'e ke jundéu awa tama'e kapitā ta jukwa tar katu. ²⁶ Pesarahā! Ngā pe a'e pandu pandu ixo. Jumukanim ym a'e ixo. Je'ēha ke muputu'u ym awa. A'e riki Tupā muwyr ame'ē ke, aja jundéu awa tama'e kapitā ta ukwa katu nahā my apo. ²⁷ Anī nahā my. Tupā muwyr ame'ē ke uwyr rahā, my ngi uwyr my? Ukwa ym awa. Hekoha jakwa ym. Peme'ē sawa'e anī. Hekoha jakwa katu. (Nasare ok ta pe har ke a'e.) A'erehe my ngi a'e uwyr ame'ē ke jakwa katu. A'erehe peme'ē sawa'e Tupā muwyr ame'ē ke a'e aja ym nahā my — aja ngā pandu pandu naī.

²⁸ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu mu'e u'am rahā, hātā pandu ngā pe:

—Ihē rehe har pekwa katu my? Anī. Pekwa ym riki. Pesarahā! Ihē aputar, a'erehe ihē ajur. Anī. Aja ym. Ihē ke amō muwyr. Jetehar te ke pandu ame'ē ke a'e. Ehe har pekwa ym. ²⁹ Ehe har ihē akwa katu. A'e ixo. Ingi ihē ajur, a'erehe ehe har akwa katu. Ihē ke a'e muwyr. (Tupā ke a'e) — aja Jesu pandu.

³⁰ A'e pyhykiha ke jundéu awa tama'e kapitā ta manga te'e ixo. Anī. Pyhyk ym ngā. A'e manōha angaha ke rehe uhyk ym we rī. A'erehe pyhyk ym te ngā. ³¹ Ko

riki heta ame'ë ta ngi har amō amō ta jurujar katu ehe. A'eta pandu:

—Tupā muwyr ame'ë ke uwyr rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ë ke a'e ma'ema'e ta. Aja katu ame'ë ke peme'ë sawa'e ma'ema'e. A'erehe a'e riki Tupā muwyr ame'ë ke, aja jakwa katu — aja jurujar katu ehe ame'ë ta pandu.

Jesu ke harōha ta pyhyk ta oho

³²“A'e riki Tupā muwyr ame'ë ke” aja heta ame'ë ta wewe pandu pandu. Ame'ë ke rehe parisé ta hendu. A'erehe Jesu koty harōha ta ke a'eta mondo. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū harōha ta ke ame'ë ta. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta mondo tí. Jesu ke harōha ta pyhyk ta oho. ³³ Jesu pandu:

—Pehē namō ihē apyta we ta rī. Pe, ihē aho ta. A'engi ihē ke muwyr, ame'ë koty ihē ajywyr ta aho. ³⁴ Ihē ke pekekar ta. Ihē ke pemahem ym te ta. Ihē aho ame'ë pe marā ka ym pehoha — aja ngā pe Jesu pandu. (“Ihē aho ta” aja pandu rahā: “A'e manō ta” aja mujekwa.)

³⁵ Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta pandu pandu a'eta jupe:

—Jande jamahem ym, ame'ë pe a'e oho ta. My ihon ta my? Amō awa tama'e ok ta pe a'e oho ta my? A'ep jundéu awa aja ym ame'ë ta ke a'e mu'e ta oho my? ³⁶ A'e pandu: “Ihē ke pekekar ta. Ihē ke pemahem ym ta. Ihē aho ame'ë pe marā ka ym pehoha” aja a'e pandu. Myja ame'ë my? Jakwa ym jande — aja a'eta jupe.

Y mundu aja saka awa rehe ihī katu

³⁷ Ngā mi'u matyriha riki upa. Weraha a'ejōhar ke. Ame'ë wera rahā, hury katu te ngā. Arahā Jesu pu'am. Pe, hātā pandu ngā pe:

—Jyngwéi ame'ë ke mā peja ihē koty ejur. Amō y ke ihē ame'ë ta. Mā peja ame'ë ke e'u katu. ³⁸ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Ihē rehe amō jurujar katu rahā, y aja saka ipy'a ngi uhem ta. Ame'ë ke muxuwe katu ngā ke” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī — aja Jesu pandu.

³⁹ [Y aja saka ipy'a ngi uhem, aja Jesu pandu rahā, Tupā'ā ipy'a rehe ihī katu, ame'ë rehe har a'e pandu. Jurujar katu ehe ame'ë ta py'a pe a'e muwyr ta. Arahā ngā py'a rehe Tupā'ā ihī ym we rī. Ipái koty Jesu jywyr ym we rī. A'ep ipái pandu ta: “Nde katu te ame'ë ke nde” aja. A'ep jywyr ym we rī. A'erehe ngā py'a rehe Tupā'ā ihī ym we rī.]

Amō koty koty ngā ukwa

⁴⁰ Jesu pandu ame'ë ke rehe heta ngā hendu. Amō ta pandu:

—Jete. Peme'ë riki Tupā je'ēha pandu ame'ë ke a'e. Jaharō jaxo ame'ë ke a'e — aja pandu.

⁴¹ Amō ta pandu:

—Anī. A'e riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ë ke a'e — aja.

Amō ta pandu:

—Anī. Peme'ë riki ngariréi wyy pe har ke a'e. Ame'ë wyy ngi Kirisutu uwyr ym ta. A'erehe peme'ë riki Kirisutu ym a'e.

⁴² Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Kirisutu riki Ndawi rainō. Merē ok ta pe a'e u'ar ta. A'ep yman Ndawi ixo, ame'ë ok ta pe Kirisutu u'ar ta” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

—Peme'ë riki ngariréi wyy pe har ke a'e. A'erehe peme'ë riki Kirisutu ym — aja amō ta pandu nāi.

⁴³ Jesu rehe har muka'u te'e ngā panduha. A'erehe amō koty koty ngā ukwaha. ⁴⁴ Amō ta pyhyk tar katu a'e ke. Pe, jukwa tar katu. Anī. Pyhyk ym we rī.

Jundéu awa tama'e kapitā ta jurujar ym ehe

⁴⁵ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhūma'e harōha ta jywyr oho. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta koty jywyr

oho. Parise ta koty jywyr oho tí. Pe, harôha ta pe ame'ë ta pandu:

—Ma'erehe perur ym Jesu ke my? — aja a'eta pe.

⁴⁶ Harôha ta pandu:

—Mā! A'e pandu katu te. A'e je'ëha te reko, aja pandu katu te a'e. A'erehe jarur ym — aja pandu.

⁴⁷ Parise ta pandu:

—Mā! Pehë ke a'e muka'u te'e rāi tí.

⁴⁸ Jundéu awa tama'e kapitā ta ngi har amō jurujar katu ehe my? Anī. Nixói. Parise ta ngi har aja tí. Jurujar ym ehe tí.

⁴⁹ Mā! Paite ame'ë hetaha ta jurujar katu ehe. Anī. Peme'ë ta Moise je'ëha ke ukwa ym. A'erehe ame'ë ta ke Tupā mupyrara ta — aja parise ta pandu.

⁵⁰ Parise ta ngi har amō ixo. Her Nikonde. Amukwehe we Jesu rehe a'e usak oho. Ame'ë ke a'e. Inamō ixo ame'ë ta pe a'e pandu:

⁵¹ —“A'e jaxer” aja Jesu rehe har japandu rahā, katu ym. “Peme'ë riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e” aja jande japandu rahā, ehe har jahendu py ta. A'e ma'ema'eha ke jande jakwa py ta. Aja jande je'ëha rehe panduha ihī. A'erehe: “A'e jaxer” aja japandu rahā, katu ym — aja Nikonde pandu.

⁵²⁻⁵³ Pe, amō parise ta pandu ipe, Nikonde pe:

—Mā! Nde Jesu kotyhar nahā my tí. A'erehe ngariréi ywy pe har nde my tí? Tupā je'ëha rehe esak katu! Aja rahā, nde erekwa katu ta tí. Esarahā! Ngariréi ywy ngi Tupā je'ëha pandu ame'ë ke uwyr ym te ta. Mā! Nde ereka'u te'e — aja ipe.

Arahā, parise ta jy'ariha upa. Upa pandu rahā, hok pe a'eta jywyr oho.

Ixawa'e ym ame'ë namō amō kūjā ixo

8 [Pe, ywy'ā rehe Jesu oho. Ywy'ā rer Oriwéi ty. ² Ku'ë rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu jywyr oho. Pytuniwe oho. Pe, heta ame'ë ta juramā jy'ar uwyr ehe. Pe, ame'ë ta ke a'e

mu'e uī. ³ Pe, amō kūjā ke amō ta werur ipe. Ixawa'e aja ym ame'ë namō kūjā ixo rahā, amō ta pyhyk. Ame'ë kūjā ke ngā werur ipe. Moise je'ëha ke mu'e ame'ë ta werur. Parise ta namō werur. Pe, heta ame'ë ta pyter pe kūjā ke a'eta mupu'am. ⁴ Jesu pe a'eta pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Kome'ë kūjā riki ixawa'e aja ym ame'ë namō ixo rahā, jande japyhyk. ⁵ Aja rahā, kūjā ke ita pe jajukwa ta me'ë te'e, aja Moise mupinim. Nerahā! Myja nde erepandu my? — aja Jesu pe.

⁶ Aja me'ë a'eta pandu rahā, Jesu je'ëha ke a'eta manga tipe. Kuja. Moise mupinim, anī, amō koty Jesu pandu rahā: “Moise je'ëha rehe nde erehendu ym” aja a'eta pandu ta tipe. Anī. Jesu pandu ym. A'e wapyk. Pe, ywy ke ipo pe a'e mupinim uī. ⁷ Pe, a'eta pandu pandu we rī. Pe, Jesu pu'am. Ngā pe a'e pandu:

—Pehë ngi har ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te, ame'ë ke ixo my? Ame'ë riki kūjā rehe ita ke ombor py. Ejukwarahā! — aja Jesu.

⁸ Pe, a'e wapyk tí. Ywy ke ipo pe mupinim uī tí. ⁹ Pe, Jesu pandu ame'ë ke rehe a'eta hendu rahā, a'eta uhem oho ingi. Petei tei uhem oho ingi. Tamūi ta uhem py oho. (Ma'e ka'u te'eha ke upa ngā ma'ema'e, aja upa ngā ukwa katu.) A'erehe upa katu te uhem oho ingi. Pe, Jesu jeje pyta. Kūjā amō pyta u'am. A'eta mokōi jō pyta. ¹⁰ Pe, Jesu pu'am tí. Pe, kūjā pe a'e pandu:

—My ixo my? Nde ke jukwa tar katu ame'ë ta ke. My ixo my? Pyta ym my? — aja Jesu pandu.

¹¹ —Sa'e! Nixói se — aja kūjā.

—Aja ihē tí. Nde ke ihē amahy ym ta tí. Ejywyer eho. Pe, amō we ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'e ym tí — aja kūjā pe Jesu pandu.]

Jesu riki ma'e muweraha aja saka

¹² Pe, ngā pe Jesu pandu pandu tí:

—Kome'ë ywy keruhū pe weraha aja saka ihē. (Aja rahā, Tupā rehe har kome'ë ywy pe har ta pe ihē amujekwa.) Ihē kotyhar aja amō ixo tar katu rahā, weraha namō ixo. (Aja rahā, myja ixoha katu, ame'ë ke ukwa ta.) Pytuniha rupi wata ym te ta. (Aja rahā, tapijar te'e we ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym ta) — aja Jesu.

¹³ Parise ta pandu ipe:

—“Weraha aja saka ihē” aja nde erepandu ramō. Nde jeje nde erepandu. A'erehe katu ym. A'erehe jetehar te ym. A'erehe nde rehe jahendu ym ta me'ë te'e — aja Jesu pe.

¹⁴ A'e pandu:

—Ihē juehe har ihē apandu rahā, ame'ë riki jetehar te ke. My ngi ihē ajur my, ame'ë ke akwa katu. My ihē aho ta my, ame'ë ke ihē akwa katu tī. Aja rahā, awa je'ēha rupi ko axo, aja akwa katu. A'erehe ihē apandu ame'ë ke jetehar te ke. My ngi ihē ajur my, ame'ë ke pekwa ym. My ihē aho ta my, ame'ë ke pekwa ym tī. ¹⁵ Sawa'e ukwa katuha namō amō ta rehe har pepandu: “Ko katu ame'ë ke” aja. Anī rahā: “Ko katu ym ame'ë ke” aja. Aja sawa'e ukwa katuha namō pepandu. Ihē anī. ¹⁶ Ihē ke ihē pái keruhū muwyr. A'e ukwa katuha namō ihē apandu: “Ko katu ame'ë ke” aja. Anī rahā: “Ko katu ym ame'ë ke” aja ihē apandu. Ihē pái ukwa katuha namō aja ihē apandu, a'erehe jetehar rupi apandu katu. ¹⁷ Mokōihar ta juja katu te pandu rahā, jetehar te ke aja pekwa. Kuja Moise mupinim ame'ë ke rehe panduha ihī:

“Ma'e ke rehe har mokōihar ta juja katu te pandu katu rahā, ame'ë panduha riki jetehar te ke” aja panduha ihī.

¹⁸ —Ko mokōihar ta panduha riki. Ihē ke ihē pái keruhū muwyr. A'e riki ihē rehe har mujekwa katu. Ko ihē tī. Ihē juehe har ihē amujekwa. Jande jamujekwa ame'ë ke juja katu te pandu

katuha. A'erehe ihē rehe har ihē amujekwa riki jetehar te ke — aja Jesu pandu.

¹⁹ —My nde pái ixo my? — aja ngā ipe.

—Ihē rehe har pehē pekwa ta tipe rahā, ihē pái keruhū rehe har pekwa ta tipe tī — aja Jesu pandu.

²⁰ Aja me'ë Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Jesu pandu. Ngā ke a'e mu'e rahā, aja me'ë pandu. Tamatarer purakar, ame'ë kapy pe a'e pandu. Pe, a'e ke pyhyk ym awa. Ame'ë angaha ke rehe uhyk ym we rī. (Tupā putar ame'ë angaha ke rehe uhyk ym we rī. A'erehe pyhyk ym we rī.)

Jesu oho ame'ë pe jurujar ym ehe ame'ë ta oho ym te ta

²¹ Ngā pe Jesu pandu tī:

—Ihē aho ta. Pe, ihē ke pekekar ta. Ihē rehe pejurujar ym. Peputar ym. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Tupā ipy'a jywyr ym pehē rehe. Ajaha pema'ë ta kŷ. A'erehe ihē aho ame'ë pe peho ym te ta — aja Jesu pandu.

²² Pe, jundéu awa ta pandu:

—A'e pandu: “Ihē aho ame'ë pe peho ym te ta” aja riki. Myja ame'ë my? A'e jujukwa ta my? — aja ngā pandu.

²³ Jesu pandu:

—Kome'ë ywy keruhū pe har ta ke riki pehē. Ihē anī. Ywa pe har ke ihē. Pehē riki kome'ë ywy keruhū pe har ta ke. A'erehe kome'ë ywy keruhū pe har ta aja jō pekwa pekwa pexo. Ihē anī. Ihē kome'ë ywy keruhū pe har aja ym akwa akwa axo. ²⁴ A'erehe aja ihē apandu pehē pe. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Tupā ipy'a jywyr ym pehē rehe. Ajaha pema'ë ta. Ihē rehe pejurujar ym rahā, ajaha pema'ë ta. “Tupā muwyr ame'ë ke ihē” aja tapijar te'e we apandu axo. Ame'ë rehe pejurujar ym rahā, ajaha pema'ë ta — aja Jesu pandu.

²⁵ A'eta pandu:

—“Tupā muwyr ame'ē ke ihē” aja nde erepandu jande pe. Aja ym nahā my. Awa nde my? — aja Jesu pe.

—Ihē amu'e py rahā, kuja apandu: “Tupā muwyr ame'ē ke ihē” aja pehē pe. Aja me'ē ihē. ²⁶ Amō we pehē rehe har ihē apandu katu ta tipe. Ihē rehe pejurujar ym. A'erehe: “Pehē jaxer ai” aja apandu ta tipe. Anī. Ihē ke muwyr. A'e jō ame'ē ke pandu katu. A'erehe ihē rehe pejurujar ym rahā, mā peja a'e pandu ame'ē ke rehe pejurujar katu — aja Jesu pandu.

²⁷ Jesu ke ipái keruhū muwyr. Ehe har Jesu pandu pandu u'am. Ame'ē ke jundéu awa tama'e kapitā ta ukwa ym. ²⁸ A'erehe Jesu pandu tī:

—Awa ihē tī. Tupā je'ēha rupi ihē ajur. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ihē ke pejukwa rahā, pekwa ta. “Ihē atu ame'ē. Tupā muwyr ame'ē ke ihē.” Aja pekwa katu ta. Amō we pekwa ta tī. Ma'e ke jeje ihē ama'ema'e ym. Ihē pái keruhū ihē pe mujekwa, ame'ē ke jō ihē apandu. Aja pekwa katu ta tī. ²⁹ Ihē ke muwyr, a'e riki ihē namō ixo. A'e putar ame'ē ke ihē ama'ema'e. Aja te'eha ihē ama'ema'e. A'erehe ihē ke a'e hijar ym. A'erehe jeje ihē axo ym ihē. Ihē namō a'e ixo — aja Jesu pandu.

³⁰ A'e pandu ame'ē ke rehe heta ngā hendu. Ame'ē ta jurujar katu ehe.

Jesu panduha ke

³¹ Jurujar katu ehe ame'ē ta pe Jesu pandu. Jundéu awa ta ke ame'ē ta. Kuja:

—Ihē amu'e ame'ē ke rehe tapijar te'e we pejurujar katu rahā, ihēma'e jumu'eha ta te ke pehē. ³² Aja rahā, jete-har te ke pekwa katu ta. Ame'ē ke pekwa rahā, pehē ke Tupā muhem aja saka pexo ta — aja Jesu pandu. (“Muhem” aja Jesu pandu rahā: “Tupā muhā katu ta” aja mujekwa katu.)

³³ A'eta pandu:

—Mā! Jande ke muhem ta my? Ma'e ame'ē my? Jande riki Amarā rainō ta ke. Amō ta pe jande japaraky te'e ym te. Mā! “Muhem ta” ame'ē panduha jakwa ym — aja Jesu pe.

³⁴ A'e pandu:

—Pesarahā! Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, ame'ē riki ijar, ame'ēja saka. Aja rahā, marā ka ym ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijariha. ³⁵ Amō pandu: “Ihē aputar ame'ē ke ihē ama'ema'e katu” aja marā ka ym paraky te'e ame'ē panduha. Anī. Ijar pandu ame'ē ke ma'ema'e ta me'ē te'e. Ta'yr anī. Je'eha te reko, a'erehe upa putar ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. ³⁶ Tupā ra'yr ihē. A'erehe pehē ke ihē amuhem ta, ame'ē ke akwa katu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi ihē amuhem ta. Aja rahā, ame'ē pema'ema'eha ke pehijar katu ta. Pehem ame'ē ta ke aja pexo katu ta. (Aja rahā, pehē ruhā te hū aja pexo ta.) ³⁷ Pehē riki Amarā rainō ta ke. Aja ihē akwa katu. Ihē amu'e ame'ē ke peputar ym. A'erehe ihē ke pejukwa tar katu pexo. ³⁸ Ma'e ke ihē pái keruhū mujekwa. Ame'ē rehe har ihē apandu pandu pehē pe tipe. Pesarahā! Pehē riki pehē pái pandu ame'ē ke pema'ema'e — aja ngā pe Jesu pandu.

³⁹ A'eta pandu:

—Esarahā! Amarā jande ramūi ke — aja.

Jesu pandu:

—Pehē riki Amarā rainō te rahā, Amarā aja ma'e katu ame'ē ke pema'ema'e ta tipe tī. ⁴⁰ Jete-har Tupā rehe har pehē pe apandu. Ame'ē ke jō pehē pe ihē apandu pandu tipe. Pejurujar ym. A'erehe ihē ke pejukwa tar katu pexo. Amarā rainō aja ym pehē. Yman Tupā muwyr ame'ē ke a'e jukwa tar ym ixo. ⁴¹ Pehē pái ma'ema'e, ame'ē ke pema'ema'e pexo apo 'y — aja Jesu pandu.

—Anī. Peteĩ jō riki jande pái keruhũ. Tupā a'e. Amō rehe jande py'a jamoĩ moĩ ym — aja ngā pandu ipe naĩ.

⁴²—Tupā riki pehē pái keruhũ rahā, ihē rehe pepy'a katu ta tipe. Tupā ngi ihē ajur. Ko ihē axo apo 'y. Ihē aputar, a'erehe ihē ajur my? Anī. Aja ym. Ihē ke a'e muwyr, a'erehe ko ihē ajur. ⁴³Mā! Ihē apandu ame'ē ke pekwa ym. Ihē apandu ame'ē ke rehe pehendū tar ym, a'erehe pekwa ym.

⁴⁴—Satana riki pehē pái. (Ājā ramūi a'e.) Ta'yr ta ke pehē. A'e putar ame'ē ke pema'ema'e tar katu. Ngā jukwaha ke a'e. Aja te'eha riki a'e. Jetehar pandu ym te a'e, a'erehe te'e pame a'e pandu. Te'e a'e pandu rahā, aja te'eha te'e a'e. Amō ta ke a'e mu'e. (A'erehe te'e a'eta pandu tī.) ⁴⁵Te'e a'e. Ihē anī. Jetehar te Tupā rehe har ihē apandu. A'erehe ihē rehe pehē pejurujar ym. ⁴⁶“Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e” aja ihē rehe har pandu ym te awa. Jetehar ihē apandu rahā, ma'erehe ihē rehe pehē pejurujar ym my? ⁴⁷Tupā je'ēha rehe Tupā kotyhar ta hendu katu. Pehē anī. Pehē riki Tupā kotyhar ta ym pehē. A'erehe pehendū ym ehe — aja ngā pe Jesu pandu.

Amarā nixói rahā, pete'e Jesu ixo

⁴⁸Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu ipe:

—Jetehar japandu. Nde riki samari ywy pe har aja riki. (Jande ruwajan nde.) Ājā nde py'a rehe ihĩ. (A'erehe nde ereka'u te'e) — aja Jesu pe.

⁴⁹A'e pandu:

—Anī. Nixói te ājā ihē py'a rehe. Katu ihē pái keruhũ rehe har ihē apandu. Pehē anī. Ihē rehe har pehē juru ai. ⁵⁰Katu ihē rehe har ngā pandu. Ame'ē panduha ke ihē aputar ym. Ame'ē panduha ke amō riki putar. Ihē pái keruhũ putar. A'e riki ihē pe pandu ta: “Ne katu te” aja. ⁵¹Mā! Pejurujar ym ihē rehe. Pesarahā! Ihē apandu ame'ē ke rehe amō hendu

katu rahā, a'e manō ym ta — aja Jesu pandu.

⁵²⁻⁵³A'eta pandu:

—Mā! Nde ereka'u te'e. Amarā manō. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta manō tī. Nde erepandu: “Ihē apandu ame'ē ke rehe amō hendu katu rahā, a'e manō ym ta” aja. Mā! Nde ereka'u te'e. A'erehe ājā nde py'a rehe ihĩ, aja jakwa katu te apo 'y. Tupā je'ēha rehe Amarā hendu katu. A'e riki jande ramūi. A'e manō. I'ar koty te we nema'e pyrātāha my? Aja rahā, nde rehe hendu katu ame'ē ta manō ym ta my? Tupā je'ēha pandu ame'ē ta aja tī. Tupā je'ēha rehe a'eta hendu katu tī. A'eta manō tī. Nerahā! Nde erepandu ame'ē ke rehe amō hendu rahā, manō ym ta, aja nde erepandu. Anī. Amarā ta 'ar koty te we nema'e pyrātāha aja ym. A'erehe: “Manō ym ta” aja nde erepandu ym ta me'ē te'e — aja ngā pandu.

⁵⁴—Pesarahā! Kuja ihē. Ihē pái ihē rehe har pandu ame'ē ke ihē. “Nde katu te” aja. Ame'ē ke ihē jeje ihē rehe har apandu rahā, ame'ē panduha jaxer ta tipe. Anī. Amō pandu. Ihē pái riki ihē rehe har pandu: “Nde katu te” aja. A'e riki pehē pái keruhũ, aja pepandu. ⁵⁵Anī. Ehe har pekwa ym te. Ihē anī. Akwa katu ehe har. “Ehe har ihē akwa ym” aja ihē apandu ta tipe rahā, pehē aja te'e ihē apandu ta tipe tī. Ehe har ihē akwa katu. A'e pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu katu. ⁵⁶Amarā riki pehē ramūi, aja pepandu. Kome'ē ywy keruhũ pe ihē ajur, aja a'e ukwa. A'erehe hury katu. Jete. A'e usak. Pe, hury katu tī — aja ngā pe Jesu pandu.

⁵⁷Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu:

—Mā! Tamūi te ym riki nde. Kuja, 50 warahy 'ar ym nde. Marā ka ym nde rehe Amarā usakiha — aja Jesu pe.

⁵⁸A'e pandu:

—Pesarahā! Amarā nixói rahā, pete'e ihē axo — aja ngā pe Jesu pandu.

⁵⁹ Ame'ë ke a'eta hendu rahã, ita ra'yr ke pyhyk. (Tupã a'e tĩ, katu ym, aja a'eta ukwaha, a'erehe jukwa ta tipe.) Ita ra'yr ombor ta ehe, Jesu rehe. Anĩ. Jesu jumukanim ngã ngi. Pe, Tupã rehe ngã jum'u'eha renda keruhũ ngi uhem oho.

Eha ym te ame'ë ke Jesu mukatu

9 Jesu wata oho ixo rahã, amõ sawa'e rehe a'e usak. Eha ym te ame'ë ke a'e. U'ar ramõ rahã, aja te'e a'e. ² Jum'u'eha ta pandu ipe:

—Sawa'e! Ngã mu'eha nde. U'ar ramõ rahã, eha ym te ame'ë ke a'e. Ipái ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe eha ym te nahã my? Sawa'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe eha ym te nahã my? Myja my? — aja Jesu pe.

³ A'e pandu:

—Anĩ. A'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe eha ym te my? Anĩ. Aja ym riki. Ipái ta aja ma'ema'e. A'erehe eha ym te my? Anĩ. Aja ym tĩ. Tupãma'e pyrãtãha ke ihẽ amujesak ta ipe. A'erehe eha ym te aja a'e u'ar. ⁴ Ihẽ ke ihẽ pái muwyr. Tupãma'e parakyha ke jama'ema'e ta me'ë te'e. Wera rahã, aja jama'ema'e ta me'ë te'e. (Aja rahã, ko ihẽ axo rahã, Tupãma'e parakyha ke jama'ema'e ta me'ë te'e.) Pytun rahã, paraky ym ta awa. (Aja rahã, jamanõ rahã, marã ka ym japarakyha.) ⁵ Kome'ë wyr keruhũ pe ihẽ axo rahã, weraha aja ihẽ. (A'ep pe har ta pe Tupã rehe har ihẽ amujekwa katu, a'erehe weraha aja ihẽ) — aja Jesu pandu.

⁶ Aja me'ë upa a'e pandu rahã, wyr rehe a'e tymũ. Aja a'e mutu'um. Pe, ame'ë ke eha ym te ame'ë reha rehe a'e mujar. ⁷ Pe, Jesu pandu ipe:

—Nde reha ekutuk eho. Y kynda ame'ë pe ekutuk eho. Her Siroe — aja ipe.

[Ame'ë y renda rer: “Y ko werur ame'ë ke” aja ngã ukwa.] Pe, sawa'e oho. Eha ke kutuk oho. Upa rahã, a'e jywyr. Eha

katu jywyr uwyr 'y. Upa katu te ma'e ke rehe usak apo 'y.

⁸ Kwehe tamatarer ke ngã pe sawa'e pandu pandu rahã, amõ ta usak ehe. A'eta pandu. Sawa'e rok rake ixo ame'ë ta pandu tĩ. Kuja pandu:

—Peme'ë riki tamatarer ke ngã pe pandu pandu uĩ ame'ë ke a'e — aja ngã.

⁹ Amõ ta pandu:

—A'e tỹ. A'e riki — aja.

—Anĩ. Aja ym. A'e aja saka, amõ kome'ë — aja amõ ta pandu.

—Jete. Ihẽ ko — aja sawa'e pandu.

¹⁰ Pe, ngã pandu:

—Myja nde reha katu oho apo my? — aja ipe.

¹¹ Sawa'e pandu:

—Amõ sawa'e wyr ke mutu'um. Her Jesu. Ame'ë ke ihẽ reha rehe mujar. Pe, ihẽ pe a'e pandu: “Eho. Nde reha ekutuk eho. Y kynda ame'ë pe ekutuk eho. Her Siroe” aja ihẽ pe. A'erehe ihẽ aho. Pe, ihẽ reha ihẽ akutuk rahã, pahar upa ma'e ke rehe ihẽ asak katu 'y — aja ngã pe.

¹² Amõ ta pandu:

—My ame'ë sawa'e ixo my? — aja ipe.

—Ihẽ akwa ym — aja ngã pe sawa'e pandu.

Mukatuha rehe har parise ta ukwa tar katu

¹³ Pe, parise ta koty sawa'e ke amõ ta raho. Sawa'e eha katu ramõ ame'ë ke raho. ¹⁴ Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahã, wyr ke Jesu mutu'um. (Paraky te'e, aja ukwaha naĩ.) Eha ym te ame'ë ke a'e mukatu. ¹⁵ Amõ we parise ta pandu:

—Myja nde reha katu oho my? — aja ipe.

Sawa'e pandu:

—Wyr tu'um ke ihẽ reha rehe a'e mujar. Ihẽ reha ihẽ akutuk. Apo ihẽ asak katu ma'e ke rehe 'y — aja a'eta pe.

¹⁶ Parise ta ngi har amõ ta pandu:

—Aja mukatu ame'ë ke Tupã muwyr ym. Putu'uha 'ar rahã, a'e putu'u ym.

(Paraky te'e ame'ēja saka.) A'erehe a'e ke Tupā muwyr ym — aja pandu.

—Anī. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'e ym ta. A'e ma'e riki, a'erehe Tupā muwyr ame'ē ke a'e aja mujekwa — aja amō ta pandu.

Pe, a'eta amō koty koty ukwa.

¹⁷ Pe, sawa'e pe parise ta pandu tī:

—Ne reha ke a'e mukatu, aja nde erepandu. Myja ehe har nde erekwa my? — aja ipe.

Sawa'e pandu:

—A'e riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke — aja parise ta pe.

¹⁸ Jundéu awa tama'e kapitā ta jurujar tar ym. Sawa'e riki eha ym te ame'ē ke. Apo ma'e ke usak katu 'y. Ame'ē ke rehe a'eta jurujar ym. A'erehe ipái ta ke a'eta mujy'ar. ¹⁹ Pe, ipái ta pe a'eta pandu:

—Ko pehē ra'yr my? U'ar ramō rahā, eha ym te ame'ē ke a'e, aja pepandu. Aja rahā, myja a'e usak katu apo my? — aja ipái ta pe.

²⁰ Ipái ta pandu:

—A'e riki jande ra'yr, aja jakwa katu. U'ar ramō rahā, eha ym te ame'ē ke a'e, aja jakwa katu tī. ²¹ Myja a'e usak katu apo my, ame'ē ke jakwa ym. Eha ke awa mukatu my? Ame'ē ke jakwa ym tī. Pehē atu peme'u ipe! Sawa'e riki a'e apo. A'e pandu katu ta — aja parise ta pe ipái ta pandu.

²² Aja me'ē ipái ta pandu. Jundéu awa tama'e kapitā ta ngi a'eta kyje, a'erehe aja me'ē a'eta pandu. “Jesu riki Tupā muwyr ame'ē ke” aja amō pandu rahā, kapitā ta pandu ta: “Mā peja jy'ariha renda pe ame'ē ta jy'ar ym te ta apo 'y” aja. ²³ Ame'ē panduha ngi ipái ta kyje. Jy'ar tar katu we rī. A'erehe aja a'eta pandu: “A'e riki sawa'e apo 'y. Pehē atu peme'u ipe” aja.

²⁴ Sawa'e ke parise ta muhyk tī. Mokōihar muhyk. Eha katu ramō ame'ē ke. A'eta pandu ipe:

—Tupā ruwa koty aja jaxo. A'erehe jete har te ke nde erepandu katu ta me'ē te'e. Epandu katu apo 'y. Ame'ē sawa'e nde ke mukatu. A'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ke a'e, aja jakwa — aja parise ta pandu.

²⁵ Sawa'e pandu:

—A'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e nahā my? Aja ym nahā my? Ame'ē ke ihē akwa ym. Kuja jō ihē akwa katu. Ihē reha ym te ihē. Apo upa ma'e ke rehe ihē asak katu 'y — aja parise ta pe.

²⁶ A'eta pandu:

—Myja a'e ma'e nde pe my? Myja nde reha a'e mukatu my? — aja sawa'e pe.

²⁷ Sawa'e pandu:

—Upa ihē apandu pehē pe. Pe, pehendy ym ihē rehe. Ma'erehe amō we pehendy tar katu my tī? Inamō pejumu'e tar katu nahā my? — aja parise ta pe.

²⁸ Pe, sawa'e pe a'eta je'ē je'ē hū. Pandu ipe tī:

—Nde! Nde riki ima'e jumu'eha ke nde. Jande riki Moise ma'e jumu'eha ta ke jande. ²⁹ Moise namō Tupā pandu, aja jakwa katu. Ame'ē sawa'e anī. Jakwa ym ehe har. Awa je'ēha rupi a'e uwyr my? Jakwa ym — aja parise ta pandu.

³⁰ Sawa'e pandu:

—Māte hū puki! Ihē reha ke a'e mukatu. Pe, awa je'ēha rupi a'e uwyr my? Ame'ē ke pekwa ym! Mā! ³¹ Ma'e ka'u te'eha ke ma'e, ame'ē ke Tupā namō pandu rahā, Tupā hendy ym ehe, aja jakwa katu. Tupā rehe amō ipy'a katu. A'e putar ame'ē ke ma'e tī. Tupā namō ma'e ke ame'ē pandu rahā, Tupā hendy katu ta ehe. Aja jakwa katu. (A'erehe ihē ke mukatu ame'ē ke rehe Tupā hendy katu, aja ihē akwa katu.) ³² Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā. Arahā har eha ym te ame'ē ke amō mukatu. Eha ym te ame'ē ke u'ar. Ame'ē reha ke amō mukatu. Aja me'ē jahendy ym te. ³³ Apo ame'ē sawa'e ke Tupā muwyr ym rahā, marā ka ym

ma'e katu ame'ë ke a'e ma'eha — aja parise ta pe sawa'e pandu.

³⁴ A'eta pandu ipe:

—Mā! (Jaxer nde.) Nde ere'ar rahā, ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'eha namō nde erexo. Jande ke nde eremu'e tar katu rāi. Katu ym nde — aja sawa'e pe parise ta pandu.

Pe, pandu ipe:

—Apo ngi har jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe nde erejy'ar ym te ta 'y — aja sawa'e pe.

Amō ta eha ym te aja saka

³⁵ Sawa'e ke parise ta muhem mondo. Ame'ë ke Jesu hendu rahā, sawa'e ke kekar oho. Pe, mahem rahā, pandu ipe:

—Tupā je'ëha rupi uwyr ame'ë ke rehe nde erejuru jar katu my? Awa a'e tī. Tupā je'ëha rupi uwyr ame'ë ke a'e — aja Jesu ipe.

³⁶ —Sa'e! Awa ame'ë my? Ihē pe emujekwa. Aja rahā, ihē ajuru jar katu ta ehe — aja Jesu pe sawa'e pandu.

³⁷ —Ko ihē riki ame'ë. Upa nde eresak ihē rehe! Ne namō ihē apandu a'am — aja Jesu.

³⁸ Sawa'e pandu:

—Sawa'e! Nde rehe ihē ajuru jar katu — aja Jesu pe.

Pe, Jesu ruwa koty a'e wapyk. Ipynarāi pe wapyk. (Aja ipy'a ke a'e moī moī ehe.)

³⁹ (Ame'ë mukatuha rehe har ngā pe) Jesu pandu:

—Kome'ë ywy keruhū pe ihē ajur. A'erehe ngā rehe har ihē amujekwa ajur. Tupā rehe har amō ukwa tar katu my? Ehe har amō ukwa tar ym my? Ame'ë ke ngā mujekwa ta. Pesarahā! “Ehe har akwa ym” aja pandu ame'ë ke eha ym te, ame'ëja saka. Ame'ë ta ukwa ta. Aja rahā, eha katu ame'ë ke a'e aja mujekwa. Amō pandu: “Ehe har akwa katu” aja pandu naī. Eha katu ame'ë ke a'e aja ukwaha naī. Anī. “Ehe har ukwa ym” aja upa ngā

pe mujekwa. Aja rahā, eha ym te ame'ë ke a'e aja mujekwa — aja Jesu pandu.

⁴⁰ Amō parise ta a'ep ixo. Jesu pandu ame'ë ke rehe a'eta hendu. A'erehe pandu ipe:

—Mā! Jande riki eha ym te ame'ë ke jande aja nde erepandu my? — aja Jesu pe. (“Tupā rehe har jakwa” aja ame'ë ta ukwaha naī.)

⁴¹ Jesu pandu:

—Tupā rehe har pekwa, aja pepandu tipe. Pehē reha katu, aja pepandu tipe tī. Anī. Ihē rehe pehendu ym. A'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e pexo. A'erehe pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ym, aja pexo. Pesarahā! “Ehe har jakwa ym” aja pepandu ta tipe rahā, pehē reha ym te aja pexo ta tipe. Aja rahā, Tupā mujekwa ta tipe. Aja rahā, pekwa katu ta tipe. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ta tipe, aja pexo ta tipe — aja Jesu pandu.

Arapuharan ta usakiha rehe har Jesu pandu

10 Ajame'ë ke arapuharan ta usakiha rehe har Jesu pandu ngā pe:

—Pesarahā! Arapuharan kurar rukwen rupi amō ixo ym oho rahā, ame'ë riki mukaniha ke. Amō koty rupi ixo oho, mukanim raho. ² Hukwen rupi ixo oho, ame'ë riki usakiha ke. Arapuharan ta usakiha ke. ³ Hukwen harōha hukwen ke pirar ta ipe. Pe, her rupi usakiha pukái rahā, arapuharan ta hendu katu. Pe, soroka pe upa muhem raho. ⁴ Upa muhem raho rahā, usakiha riki oho py. Arapuharan ta haikwer rupi oho. Usakiha pukáiha ukwa katu. Haikwer rupi oho. ⁵ Amō pukái rahā, ame'ë raikwer rupi oho ym ta. Ijar pukáiha aja ym hendu, a'erehe haikwer rupi oho ym ta. Ujan ta oho ingi — aja Jesu pandu.

⁶ Myja me'ë arapuharan ta usakiha my, ame'ë ke Jesu pandu. Anī. (Arapuharan

ta usakiha rehe har Jesu pandu rahā, juehe har a'e mujekwa uī.) Ame'ē ke paris ta ukwa ym.

Jesu riki arapuharan ta usakiha katu aja a'e

⁷ Kuja Jesu pandu tī:

—Pesarahā! Ihē riki arapuharan kurar rukwen aja saka. (Aja rahā, ihē rehe jurujar katu ame'ē ta riki ihē pái keruhū koty oho ta.) ⁸ Amō usakiharan ta heta ixo. Tupā rehe har mu'eharan ta ke ame'ē ta. Ame'ē ta mukaniha aja saka. Ihē nixói rahā, uwyr. Ame'ē ta te'e pandu. Anī. Ame'ē ta rehe arapuharan ta hendu ym. (Aja rahā, Tupā rehe jurujar katu ame'ē ta hendu ym.) Mu'eharan ta rehe hendu ym.

⁹—Kurar rukwen aja saka ihē. Arapuharan ta ixo oho. (Aja rahā, ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē pái keruhū namō ixo ta.) Pe, hukwen rupi arapuharan ta ixo oho. Uhem oho tī. Pe, kāpī heta ame'ē rupi u'u oho. Aja usakiha usak katu, arapuharan ta rehe. Aja ihē tī. Ihē kotyhar ta rehe ihē asak katu tī. A'eta rehe ahaihu katu tī. ¹⁰ Mukaniha uwyr rahā, mukanim ta uwyr. Arapuharan ke jukwa ta tī. Mai ta uwyr tī. Ihē anī. Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta pe uhāha ihē ame'ē ajur. Hury katu hū ta.

¹¹—Ihē riki usakiha katu ame'ē ke ihē. Usakiha katu ame'ē manō ta. Aja rahā, arapuharan ta manō ym ta. Aja ihē tī. Ihē amanō ta. A'erehe ihē rehe jurujar katu ame'ē ta Tupā namō ixo ta. Mupyraraha renda pe oho ym te ta. ¹² Amō paraky ame'ē rehe arapuharan jar muhepy. Usakiha muhepyha ke. Pe, so'o jarō ame'ē ke uhyk rahā, ame'ē parakyha ujan ta oho. Usakiha te aja ym a'e. Arapuharan ta ima'e ym. Ijar ym a'e. A'erehe ujan oho. Pe, amō amō arapuharan ke so'o jarō ame'ē jukwa. Amō koty koty muhāi

mondo tī. ¹³ Tamatarer ke jō parakyha putar. Arapuharan ta rehe a'e ipy'a ym, a'erehe ujan oho.

¹⁴—Ihē riki usakiha katu ame'ē ke ihē. Awa ihē kotyhar ta my? Ame'ē ke akwa katu. Pe, ihē rehe har ihē kotyhar ta ukwa katu tī. ¹⁵ Aja ihē pái tī. Ihē rehe har ihē pái keruhū ukwa katu. Pe, ihē pái keruhū rehe har ihē akwa katu tī. Aja ihē kotyhar ta ke ihē akwa katu tī. Pe, ihē amanō ta. A'erehe ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ihē pái namō ixo ta.

¹⁶—Amō arapuharan ta ixo. Aja amō awa ta ixo. Ame'ē ta ke kurar pe amuxe ta me'ē te'e. Aja ihē rehe har ame'ē ta pe ihē amu'e katu ta. (Aja rahā, ame'ē ta ihē rehe hendu katu ta.) Peteihar henda pe johu ixo ta. Ame'ē ta johu peteī usakiha rehe jō hendu katu ta. Ihē riki ame'ē usakiha ke.

¹⁷—“Nde ereputar rahā, ihē amanō ta” aja ihē pái pe apandu. A'erehe ihē rehe ihē pái keruhū ipy'a katu. Ihē amanō rahā, ihē ke ihē pái mukwera katu ta muhem tī. ¹⁸ Ihē aputar ym rahā, ihē ke amō jukwa ym ta. Ihē jō aputar rahā, ihē ke amō jukwa ta. Ihē pe ihē pái keruhū pandu: “Ne jō nde ereputar rahā, nde eremanō ta. Pe, ne jō nde ereputar rahā, nde erekwera katu ta erehem tī” — aja Jesu pandu ngā pe.

¹⁹ Jesu pandu ame'ē ke rehe jundéu awa tama'e kapitā ta amō koty koty ukwa. ²⁰ Amō amō ta pandu:

—Ipy'a rehe ājā ihī. A'e riki ka'u te'e. Ma'ewā pehendu ehe — aja ngā.

²¹ Amō ta pandu:

—Anī. Ipy'a rehe ājā ihī rahā, marā ka ym aja me'ē katu panduha. Eha ym te ame'ē ta reha ke marā ka ym ājā mukatuha. (A'erehe ipy'a rehe ājā ihī ym aja jakwa katu) — aja Jesu rehe har ngā pandu.

Aja amō koty koty pandu.

Jesu ke jundéu awa ta putar ym

²² Pe, amō ngā mi'u matyriha rehe uhyk oho. Arahā yman Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū mukatu. Ame'ē ke jundéu awa ta ukwa ukwa ixo apo. Jerusarē ok ta pe jumuhury katu ta ngā juehe. Rysā riki arahā. ²³ Pe, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rymy'y wyr rupi Jesu wata oho ixo. Jumu'eha renda keruhū rymy'y rer: "Saromā." ²⁴ Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta juramā uwyr ehe. A'eta pandu:

—Aja te'e jande ke nde eremuka'u te'e my. Jetehtar te ke epandu jande pe. Nde riki Kirisutu my? Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke nde my? — aja Jesu pe.

²⁵ A'e pandu:

—Upa ihē apandu pehē pe tipe. Pe, pe-jurujar ym. Ihē pái keruhū je'ēha rupi marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e. Ame'ē riki ihē rehe har mukewa tipe. ²⁶ Pejurujar tar ym ehe. Ihē kotyhar ta aja ym pehē. Ihēma'e arapuharan ta aja ym pehē. A'erehe pejurujar ym ta. ²⁷ Ihē apandu ame'ē ke rehe ihē kotyhar ta hendu katu. Ihēma'e arapuharan ta aja a'eta. A'eta rehe har ihē akwa katu. Pe, ihē namō a'eta jumu'e ixo. ²⁸ A'eta ke ihē amuhā katu ta. Mupyraraha renda pe oho ym te ta. Ihē ngi a'eta ke mukanim ym te ta awa. ²⁹ Ihē rehe ame'ē ta ke ihē pái keruhū muhyk katu. (Aja rahā, ihē rehe ame'ē ta jurujar katu.) I'ar koty te we a'e pyrātāha ke. Aja rahā, ihē pái ngi ihē kotyhar ta ke mukanim ym te ta awa tī. ³⁰ Jande juja katu te jande — aja Jesu pandu ngā pe.

³¹ Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta ita ra'yr pyhyk tī. Japi ta a'e ke tī. Aja jukwa ta tipe. ³² Jesu pandu:

—Pehē ruwa koty marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'ema'e hū. Ihē pái keruhū mukewa ihē pe, ame'ē ke ihē ama'ema'e hū tī. My me'ē rehe peparahy

my? Pe, ihē ke ita ra'yr pe pejapi tar katu my? — aja Jesu pandu.

³³ Kapitā ta pandu:

—Ma'e katu ame'ē ke nde erema'ema'e. Ame'ē ke rehe ita ra'yr ke jambor ym ta. Anī. Awa te'e nde. Tupā nde tī, aja nde erepandu. A'erehe nde ke ita ra'yr pe jajapi ta — aja Jesu pe.

³⁴ A'e pandu:

—Tupā je'ēha rehe panduha ihī, ame'ē ke aja te'eha jetehtar te ke. Aja jande jakwa katu. Ame'ē pe kuja Tupā pandu: "Pehē riki tupā ta" aja.

³⁵ —Aja Moise je'ēha rehe panduha ihī. Ima'e je'ēha ke Tupā muwyr. Ame'ē ta pe a'e pandu: "Pehē riki tupā ta" aja. Aja rahā, ima'e je'ēha ke Tupā muwyr, ame'ē ta riki tupā ta aja panduha ihī.

³⁶ Aja rahā, ame'ē ta 'ar koty te we ihē apandu katu: "Tupā ihē" aja. Ihē rehe ihē pái keruhū katu usak. Kome'ē ywy keruhū pe ihē ke a'e muwyr. Ingi ajur. A'erehe: "Tupā ra'yr ihē" aja ihē apandu katu. Aja rahā: "Nde ke jajukwa ta" aja pepandu ym ta me'ē te'e.

³⁷ —Ihē pái keruhū putar ame'ē ke ihē ama'ema'e ym ta tipe rahā, ihē rehe mā peja pejurujar ym. ³⁸ Ihē pái keruhū putar ame'ē ke ihē ama'ema'e katu rahā, mā peja ihē rehe pejurujar katu. Ihē rehe pejurujar ym rahā, mā peja ihē ama'eha rehe pesak ame'ē ke rehe pejurujar katu. Aja rahā, pekwa katu ta. Ihē pái namō ihē juehe katu ihē axo, aja pekwa katu ta. Ihē namō a'e juehe katu a'e ixo, aja pekwa katu ta tī — aja Jesu pandu ngā pe.

³⁹ Pe, amō we tī. A'e pyhykiha ke jundéu awa tama'e kapitā ta manga tipe. Anī. Jesu oho te'e ingi.

⁴⁰ Pe, y ruwái koty Jesu jywyr oho tī. Y rer Jondā. Yman a'ep Juā mujahuk u'am. Ame'ē renda pe Jesu oho. A'ep a'e pyta.

⁴¹ Heta ngā uhyk uwyr ehe. A'eta pandu: —Tupā rehe har Juā mukewa rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Juā

ma'e ym. Ko riki upa a'e pandu ame'ë ke jete har te ke. Kome'ë rehe har Juá pandu hū, Jesu rehe har. Ame'ë riki upa jete har te ke. A'erehe Tupā muwyr ame'ë ke ko, aja jakwa katu — aja Jesu rehe har ngā pandu.

⁴²Pe, a'ep heta ngā jurujar katu ehe, Jesu rehe.

Rasaro manō

11 Pe, amō sawa'e ixo. Her Rasaro. Mbeta ok ta pe har ke a'e. A'ep hendyr ta ixo tī. Her Mari. Amō Mar. Pe, Rasaro ma'e ahyha pyhyk. ²[Ame'ë Mari riki Jesu py rehe ma'e pihe katu ame'ë ke jyhē. Pe, i'a pe juhyk. Muxikā riki. Ame'ë kywyr riki ma'e ahyha pyhyk, Rasaro ke.] ³Pe, Jesu pe je'ēha ke hendyr ta mondo. Kuja:

“Sawa'e! Nde erepy'a katu ehe ame'ë ke ahy hū ixo” aja ipe.

⁴Ame'ë ke rehe Jesu hendu rahā, a'e pandu:

—Ma'e ahyha namō a'e ixo. Manō ta a'e. Ame'ë ke rehe jō ym. Katu Tupā rehe har amō ta pandu ta tī, a'erehe ma'e ahyha ke a'e pyhyk. Pe, katu ihē rehe har amō ta pandu ta tī. Tupā ra'yr ihē — aja Jesu pandu.

⁵Mar rehe Jesu ipy'a katu. Ianam rehe aja tī. Rasaro rehe aja tī. Ipy'a katu tī.

⁶Pe, Rasaro ahy ixo, aja Jesu hendu tipe rahā, hendu ame'ë pe a'e pyta we rī. Mokōi a'ep a'e ukwer rī. ⁷Pe, jumu'eha ta pe a'e pandu:

—Jundéi wyy pe jaywyr ta jaho — aja.

⁸A'eta pandu:

—Sawa'e! Ngā mu'eha nde. Amukwehe a'ep pe har jundéu awa tama'e kapitā ta ahy usak nde rehe. Ita ra'yr pe nde ke japi tar katu tī. A'ep nde erejwyr ta my? — aja Jesu pe.

⁹Pe, a'e pandu:

—Aho ta kŷ. Warahy katu rahā, wera katu. Pe, weraha rupi amō paraky katu.

(Aja saka wera rahā, Tupā putar ame'ë ke ihē ama'ema'e ta me'ë te'e. Arahā, ihē ruwajan ta ihē ke jukwa ym ta.) ¹⁰Pytun rahā, paraky ym awa. (Arahā, Tupā putar ame'ë ke ihē ama'ema'e ta tipe rahā, ihē ruwajan ta ihē ke jukwa ta.) A'erehe wera rahā jō Tupā putar ame'ë ke ihē ama'ema'e ta — aja Jesu.

¹¹Pe, pandu tī:

—Rasaro riki ukwer ou apo. Amupak ta ihē aho kŷ. Rasaro riki jande rehe katu ame'ë ke a'e — aja Jesu pandu.

¹²Jumu'eha ta pandu ipe:

—Sawa'e! A'e ukwer ou rahā, katu ta oho — aja Jesu pe.

¹³Rasaro manō te. Anī. “A'e ukwer ou” aja me'ë Jesu pandu. Anī. Rasaro ukwer te'e ou, aja jumu'eha ta ukwaha naī.

¹⁴A'erehe Jesu mujekwa katu:

—Rasaro manō te. ¹⁵Inamō ihē axo ym, a'erehe pehē pe katu tiki. Inamō ihē axo ym, a'erehe ihē rehe pejurujar katu te we ta. Ihē ke Tupā muwyr aja pejurujar katu te we ta tī. A'erehe ihē rury katu axo. Jahorahā! Jasak ta jaho ehe — aja Jesu pandu.

¹⁶Pe, amō jumu'eha ta pe Tome pandu:

—Inamō jande johu jaho tī. (Jan-dema'e mu'eha ke ngā jukwa ta.) Inamō jamanō ta — aja.

Ame'ë Tome rehe har amō ta pandu: “Mokōihar ta ke” aja.

Kweraha rehe har Jesu pandu

¹⁷Mbeta ok ta pe Jesu uhyk oho rahā, Rasaro ke ngā upa mou, aja ukwa. Itakwar rupi mou. Tumeme ukwer apo. Ajaha pe Jesu uhyk oho. ¹⁸Mbeta ok ta riki Jerusarē ok ta ngi paite ym. Mahapyr kiro met tate nahā my, paiteha ke. ¹⁹Paite ym, a'erehe heta Jerusarē ok ta pe har ta uhyk uwyr ehe, Mar rehe. Jundéu awa ta ke a'eta. Mari rehe aja tī. Uhyk uwyr ehe tī. Ixywyr manō, a'erehe hendyr ta py'a ke muhury uwyr ngā.

²⁰ Jesu riki uwyr ixo, aja Mar hendu rahā, ixoty a'e oho. Mari anī. Hok pe a'e pyta. ²¹ Mar uhyk ehe rahā, a'e pandu:

—Sawa'e! Se nde erexo rahā, ihē kywyr manō ym ta tipe. ²² Apo Tupā pe ma'e ke nde erepandu rahā, nde rehe a'e hendu katu ta. Aja ihē akwa katu — aja Jesu pe.

²³ A'e pandu:

—Nde kywyr kwera katu ta uhem tī — aja ipe.

²⁴ Mar pandu:

—Ar rehe angaha uhyk rahā, a'e ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja ihē akwa katu — aja Jesu pe.

²⁵ A'e pandu ipe:

—Ihē riki ngā ke ihē amukwera katu ta amuhem. Uhāha ihē riki ame'ē me'ē ta ngā pe. Ihē rehe amō jurujar katu rahā, a'e uhā te hū ta ixo. Manō rahā, a'e kwera katu ta uhem tī. ²⁶ Apo ixo ame'ē ta ihē rehe jurujar katu rahā, uhā te hū ta ixo. Ihē apandu ame'ē ke rehe nde erejurujar katu my? — aja Mar pe Jesu pandu.

²⁷ Mar pandu:

—A'e tŷ. Sawa'e! Nde riki Tupā muwyr ame'ē ke, aja ihē akwa katu. Tupā ra'yr nde, aja akwa katu tī. Kome'ē ywy keruhū pe uwyr ame'ē ke nde — aja Jesu pe Mar pandu.

Jesu jixi'u

²⁸ Upa Mar pandu rahā, hok pe a'e jywyr oho. Mari pe pandu. Ngā ukwa ym ha rupi pandu.

—Sawa'e pete'e ixo. Nde pe pukái u'am — aja ianam pe.

²⁹ Ame'ē ke rehe Mari hendu rahā, pahar pu'am. Pe, ixoty a'e oho. ³⁰ [Ok ta pe Jesu uhyk ym we rī. Mar namō a'e pandu u'am. A'ep a'e pyta we rī.] ³¹ Hok pe Mari namō amō ta ixo. Jundéu awa ta ixo. Mari ke a'eta muhury we u'am. A'eta Mari rehe usak. A'e pu'am. Pe, pahar oho. Ame'ē ke rehe a'eta usak rahā, Mari raikwer rupi a'eta oho tī. Kangwer

renda rehe Mari jixi'u oho, aja a'eta ukwaha naī.

³² Jesu ixo ame'ē pe Mari uhyk rahā, usak ehe, Jesu rehe. Pe, Jesu ruwa koty ipynarāi pe Mari wapyk. (Aja ipy'a ke a'e moī moī ehe.) Pe, a'e pandu:

—Sawa'e! Se nde erexo rahā, ihē kywyr manō ym ta tipe — aja Jesu pe.

³³ A'e jixi'u, ame'ē ke rehe Jesu usak. Mari namō jundéu awa ta uwyr tī. A'eta jixi'u tī. Ame'ē ke rehe a'e usak tī. Pe, pyrara usak ehe. Pyai a'e tī. ³⁴ Pe, Jesu pandu:

—My pehē pemou my? — aja.

Amō ta pandu:

—Sawa'e! Esak ejurahā! — aja ipe.

³⁵ Jesu jixi'u. ³⁶ A'erehe jundéu awa ta pandu: “Mā! Pesarahā! Ipy'a katu ehe, Rasaro rehe” aja ngā. ³⁷ Amō ta je'ē je'ē hū:

—Mā! Eha ym te ame'ē ke a'e mukatu. Mā! Rasaro ke a'e mukatu ta tipe my tī? Aja rahā, manō ym ta tipe my tī. Katu ym — aja ngā ukwaha naī.

Rasaro ke Jesu mukwera

³⁸ Jesu pyai hū tī. Pe, kangwer renda pe a'e oho. Itakwar keruhū ke ame'ē. Itahu pe hukwen ke amō kynda. ³⁹ Jesu pandu:

—Itahu ke pemujere — aja ngā pe.

Pe, Mar pandu. Ixywyr ambyr rendyr ke a'e. Kuja pandu:

—Anī! Sawa'e! Inem apo! Tumeme mouha ke ukwer apo — aja Jesu pe.

⁴⁰ Jesu pandu:

—Nde erejurujar katu rahā, Tupāma'e pyrātāha rehe nde eresak ta kŷ. Aja nde pe ihē apandu — aja Mar pe.

⁴¹ Pe, amō ta itahu mujere. Pe, ywa rehe Jesu ma'ā. A'e pandu:

—Ihē pái keruhū! Ihē rehe nde erehendu katu, a'erehe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja apandu nde pe. ⁴² Aja te'eha ihē rehe nde erehendu katu, aja ihē akwa katu. “Nema'e pyrātāha ke emujesak”

aja apandu apo. Aja rahã, se ixo ame'ẽ ta usak ta tĩ. Aja rahã, ihẽ ke nde eremuwyr aja se ixo ame'ẽ ta jurujar katu ta — aja Jesu pandu.

⁴³ Upa pandu rahã, hãtã a'e pukái:

—Rasaro! Ehem ejur!

⁴⁴ Pe, manõ ame'ẽ ke kwera katu uhem uwyr. Upa jupukeka namõ uhem uwyr. Ijywa rupi pukek, pan pe. Itymã rupi aja tĩ. Huwa rupi aja tĩ. Pe, Jesu pandu amõ ta pe:

—Pejirar. Mã peja hok pe jywyr oho! — aja ngã pe.

Jesu ke amõ ta jukwa tar katu

(*Matéu 26.1-5; Mak 14.1-2; Ruk 22.1-2*)

⁴⁵ Mari rehe heta jundéu awa ta usak uwyr. Jesu mukwera ame'ẽ ke rehe ame'ẽ ta usak tĩ. Pe, ame'ẽ ta jurujar katu ehe. ⁴⁶ Pe, amõ ta oho. Parise ta koty oho. Pe, Jesu mukwera ame'ẽ rehe har ame'ẽ ta pe a'eta pandu. ⁴⁷ Pe, parise ta jy'ar oho. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta namõ johu jy'ar. Pe, pandu pandu a'eta jupe:

—Myja me'ẽ peme'ẽ ma'eha jamukanim ta my? Marã ka ym amõ ma'eha. Ame'ẽ ke upa peme'ẽ sawa'e ma'ema'e ixo. ⁴⁸ Ame'ẽ ke jamuputu'u ym rahã, upa ngã jurujar katu ta ehe my. Pe, homa awa tama'e kapitã ta parahy ta. Pe, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ke upa ta a'eta mai. Jande ngi jandema'e wyw ke a'eta jo'ok ta tĩ — aja a'eta jupe.

⁴⁹ Pe, amõ pandu. Her Kái. Jundéu awa tama'e pa'i keruhũ a'e. Ame'ẽ warahy 'ar rahã, pa'i keruhũ a'e. Kuja a'e pandu:

—Mã! Pekwa ym ma'e ke! ⁵⁰ Jande johu homa awa tama'e sonda ta jukwa rahã, katu ym. A'erehe peteĩ sawa'e manõ rahã, johu jande ke ame'ẽ ta jukwa ym ta. Ame'ẽ ke pekwa ym my — aja ngã pe Kái pandu. (“Peteĩ sawa'e manõ” aja

pandu rahã: “Jesu manõ ta me'ẽ te'e” aja mujekwa.)

⁵¹ [Aja me'ẽ a'e pandu tipe. Ukwa katu ym panduha ke. Ame'ẽ warahy 'ar rahã, jundéu awa tama'e pa'i keruhũ a'e. A'erehe Tupã mujekwa ame'ẽ ke a'e pandu katu u'am. A'erehe ukwa katu ym panduha ke. Kuja riki Jesu ke amõ ta jukwa ta. Pe, jundéu awa ta manõ ym ta. (“Manõ ym ta” aja pandu rahã: “Mupyraraha renda pe oho ym te ta” aja mujekwa katu.) ⁵² Jesu manõ, a'erehe jundéu awa ta jõ manõ ym ta my. Anĩ. Ame'ẽ jõ ym. Jesu manõ, a'erehe upa amõ awa ta manõ ym ta tĩ. Tupã ra'yr ta aja me'ẽ ta amõ koty koty ixo. Ame'ẽ ta manõ ym ta tĩ. Tupã ra'yr ta aja me'ẽ ta amõ koty koty ixo. Peteihar aja johu ngã ixo, aja mujy'ar. A'erehe Jesu manõ tĩ. (“Manõ ym ta” aja pandu rahã: “Mupyraraha renda pe oho ym te ta” aja mujekwa katu.)]

⁵³ Pe, a'engi Jesu ke jundéu awa tama'e kapitã ta jukwa tar katu. “Mã peja Jesu ke jajukwa” ame'ẽ ke a'eta pandu pandu a'eta jupe. ⁵⁴ A'erehe Jundéi wyw pe Jesu ixo rahã, heta ame'ẽ ta rupi a'e wata ym. Pe, amõ koty a'e oho. Amõ ok ta pe oho. Her Eparĩ ok ta. Ame'ẽ riki awa nixói te ame'ẽ rake ihĩ. A'ep jumu'eha ta namõ a'e pyta.

⁵⁵ Pe, ngã mi'u matyriha rehe uhyk tate. Her Pasuko. Arahã jundéu awa ta imi'u matyr. Jumuhury ngã. Pe, amõ amõ ok ta ngi Jerusarẽ ok ta pe heta ngã uhyk oho. A'ep imi'u matyriha uhyk ym rahã we, jahuk ngã. Moise mupinim, aja jahuk. Aja rahã, Tupã ruwa koty ipy'a juhyk, aja saka ixo, aja ngã ukwa. ⁵⁶ Arahã Jesu ke ngã kekar kekar ixo tipe. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe a'eta jy'ar rahã, pandu pandu ngã jupe:

—Myja ta my? Kome'ẽ ngã mi'u matyriha rehe Jesu usak ym ta uwyr my? Uwyr ym ta my? — aja ngã jupe.

⁵⁷ Jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu. Parise ta pandu tĩ. Kuja:

—Jesu rehe pesak rahā, jande pe pepandu pejur. Aja rahā, a'e ke japyhyk ta jaho — aja ngā pe pandu.

**Ma'e pihe katu ame'ẽ
ke Jesu py rehe Mari jyhẽ**
(*Matéu 26.6-13; Mak 14.3-9*)

12 Pasuko 'ar rehe uhyk ym we rĩ. Heta we ta ukwer rĩ. Kuja, awa po wajar peteĩ ukwer we ta rĩ. Pe, Mbeta ok ta pe Jesu oho. A'ep Rasaro ixo. Jesu mukwera ame'ẽ ke a'e. ²A'ep pe har ta imi'u moĩ ipe. Mar amõ moĩ moĩ ngā pe. Jesu namõ ma'e u'uha renda pe Rasaro wapyk uĩ. ³Pe, ita parasuku ra'yr ke Mari pyhyk. Ta'yr riki. Kuja meiju rit ihĩ. Ma'e jumupiheha ihĩ ipe. Her na. Hepy te hũ ame'ẽ ke. Ame'ẽ ke Jesu py rehe a'e jyhẽ. Pe, jutuwa pe juhyk. Upa hok wyr rupi piheha uhāi oho. ⁴Pe, jumu'eha ta ngi har amõ pandu. Jun Ikario ke. A'e riki Jesu ruwajan ta ke muhyk ta werur ehe. Ame'ẽ pandu:

⁵—Mā! Jumupiheha upa mujaxer. Ame'ẽ ke muhepy rahā, tamatarer pyhyk hũ ta tipe. Pe, ame'ẽ tamatarer ke ima'e ym te ame'ẽ ta pe me'ẽ me'ẽ katu. Aja rahā katu ta tipe — aja Jun pandu.

Jumupiheha hepy hũ. Kuja, 300 wera rahā, amõ paraky. Pe, ame'ẽ tamatarer pe ame'ẽ jumupiheha jo'ok katu. Hepy te hũ. ⁶Aja me'ẽ Jun pandu rahā, ima'e ym te ame'ẽ ta pe a'e me'ẽ tar katu. Anĩ. Aja ym. Mukanĩha a'e. A'e riki tamatarer ryru rahoha ke. Pe, ame'ẽ ngi a'e te'e jo'ok jo'ok. Pe, ima'e ke rehe jō ma'e muhepy hepy. (Amõ we tamatarer hyru pe matyriha a'e putar, a'erehe kūjā rehe har je'ẽ je'ẽ a'e.) ⁷Pe, Jesu pandu:

—Mā peja Mari rehe har peje'ẽ je'ẽ ym. Ihẽ rete ke amõ ta mou ta raho. (Aja riki jundéu awa ta. Amõ manõ, pe, hete ke mupihe. Pe, mou.) Ihẽ ke mou ym we rĩ. Mou ta raho. Mou ym rahā we, ihẽ

ke Mari mupihe. Mou apo, ame'ẽja saka. ⁸Ima'e ym te ame'ẽ ta pe tamatarer ke peme'ẽ me'ẽ tar katu rahā, pete'e ixo. Aja te'eha ixo. Ihẽ anĩ. Aja te'eha pehẽ namõ ihẽ axo ym ta, a'erehe kūjā ma'eha katu — aja ngā pe pandu.

Rasaro ke amõ ta jukwa tar katu tĩ

⁹Mbeta ok ta pe Jesu ixo, aja heta jundéu awa ta hendu. A'erehe a'eta oho ixoty. Jesu rehe a'eta usak oho. A'e ke rehe jō ym. Rasaro rehe a'eta usak oho tĩ. Jesu mukwera ame'ẽ ke a'e. ¹⁰⁻¹¹A'erehe heta jundéu awa ta jurujar katu ehe, Jesu rehe. A'erehe jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu pandu a'eta jupe: “Rasaro ke jajukwa jaho” aja a'eta jupe. Jesu rehe ngā jurujar katu rahā, jundéu awa tama'e kapitā ta koty ngi a'eta tyryk oho. (Jesu kotyhar wan ta.) A'erehe Jesu rehe jyty'ym, a'erehe Rasaro ke jukwa tar katu tĩ.

Jerusarẽ ok ta pe Jesu uhyk oho

(*Matéu 21.1-11; Mak 11.1-11; Ruk 19.28-40*)

¹²Ame'ẽ ku'ẽ rahā, Jerusarẽ ok ta pe Jesu uwyr ixo, aja heta te hũ ngā hendu. Pasuko 'ar rahā, ngā mi'u matyriha rehe ngā uwyr. Jesu uwyr ta aja ngā hendu. ¹³A'erehe pindo ro aja me'ẽ ngā mon-dok. Ame'ẽ ke namõ Jesu rehe ngā usak oho. (Aja rahā, kapitā keruhũ jumai ym ha rupi kotur, aja mujekwa katu.) Hātā pandu pandu oho:

—Tupā riki katu te me'ẽ ke. Sawa'e te je'ẽha rupi uwyr ame'ẽ ke nde. Mā peja Tupā usak katu nde rehe. Mā peja jundéu awa tama'e kapitā keruhũ rehe a'e usak katu tĩ — aja heta ngā pandu pandu.

¹⁴Pe, jumen ke Jesu mahem. Ame'ẽ 'ar pe a'e wapyk. Tupā paper rehe ymanihar panduha ihĩ, aja a'e oho. Kuja:

¹⁵“Siā ok ta pe har ta! Pekiye ym pehẽ! Pehẽma'e kapitā keruhũ petur ixo apo 'y.

Jumen ra'yr 'ar pe uwyr ixo” aja Tupã je'êha rehe panduha ihĩ. (“Siã ok ta pe har ta” aja pandu rahã: “Jerusarẽ ok ta pe har ta” aja mujekwa.)

¹⁶ Arahã ame'ẽ panduha ke jumu'eha ta ukwa ym. Ywa pe Jesu ke Tupã mujy-wyr raho rahã, ame'ẽ panduha ihĩ ame'ẽ ke ukwa ukwa ixo. Tupã je'êha rehe panduha ihĩ, aja a'eta ma'ema'e ipe. Ame'ẽ ke ukwa ukwa ixo tĩ.

¹⁷ Itakwar keruhũ ngi Rasaro ke Jesu pukái. Pe, mukwera katu. Arahã Jesu namõ heta ngã ixo. Ame'ẽ ta mukweraha rehe usak. Ame'ẽ rehe har a'eta pandu pandu ngã pe. ¹⁸ Ame'ẽ ke rehe ngã hendu. Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke Jesu ma'e. Aja riki. A'erehe a'eta usak ehe oho, Jesu rehe. ¹⁹ Pe, parise ta pandu pandu a'eta jupe:

—Pesarahã! Ixoty upa ngã oho rĩ. Katu ym jande pe. Marã ka ym ixoty ngã jy'ariha jamukanĩha! — aja a'eta jupe. (A'erehe jyty'ym ehe, Jesu rehe.)

Amõ awa ta Jesu rehe usak tar katu

²⁰ Ngã mi'u matyriha rehe amõ awa ta oho. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke. Ngere ywy pe har ta ke ame'ẽ ta. Tupã rehe ipy'a ke a'eta moĩ moĩ oho. Jerusarẽ ok ta pe moĩ moĩ oho. ²¹ A'ep ame'ẽ ta Siri rehe usak rahã, pandu ipe:

—Sa'e! Jesu rehe jasak tar katu — aja ipe.

[Siri riki Mesái ok ta pe har kwe. Ame'ẽ ok ta Ngariréi ywy rehe ihĩ.] ²² Pe, Siri Andere pe pandu oho. A'engi Jesu pe mokõihar ta pandu oho:

—Nde rehe amõ awa ta usak tar katu — aja.

²³ Pe, ngã pe Jesu pandu:

—Ihẽ katu te me'ẽ ke, aja Tupã mujekwa ta. (Ame'ẽ ke peme'ẽ amõ awa ta ukwa ta tĩ.) Ame'ẽ angaha ke rehe uhyk apo. Awa ihẽ tĩ. Tupã je'êha rupi ajur. ²⁴ Ko ihẽ apandu pehẽ pe. Ahúi aja me'ẽ ra'ĩ peteihar jõ ixo. Jytyym ym rahã, pe-

teihar jõ ixo. Jytyym rahã, hywõi ta. I'a hũ ta. Aja ihẽ tĩ. Ihẽ ke amõ ta jukwa ta. Ihẽ rete mou ta raho. (Ha'ĩ jytyym, ame'ẽja saka.) Pe, ihẽ akwera katu ta ahem. A'engi ihẽ rehe jurujar katu ta ngã. Pe, ihẽ kotyhar ta heta hũ ta. (I'a heta hũ, ame'ẽja saka.) ²⁵ Amõ pandu: “Jesu rehe ihẽ ajurujar katu, a'erehe amõ ta ihẽ ke jukwa tar katu. Anĩ. Amanõ tar ym. A'erehe ajurujar katuha ke ahijar ta” aja. Aja rahã, a'e te'e manõ ta kũ. Tupã namõ ixo ym ta. Amõ pandu: “Kome'ẽ ywy keruhũ pe axo. Jesu rehe ajurujar katu, a'erehe ihẽ ke amõ ta jukwa tar katu. Jesu putar rahã, ihẽ amanõ ta. Ihẽ ajurujar katuha ke ahijar ym ta” aja. Aja rahã, Tupã namõ a'e ixo katu ta. ²⁶ Ihẽma'e miasu aja amõ ixo tar katu rahã, mã peja ihẽ apandu ame'ẽ ke ema'ema'e katu. Pe, ihẽ axo ame'ẽ pe ihẽma'e miasu ta ixo ta tĩ. Ihẽ apandu ame'ẽ ke amõ ma'ema'e rahã: “A'e katu te ame'ẽ ke a'e” aja ihẽ pái keruhũ pandu ta — aja Jesu pandu.

Manõ ame'ẽ rehe har Jesu pandu

²⁷ A'e pandu tĩ:

—Apyai te ihẽ apo. Myja ta ihẽ apandu my? Kuja my: “Papa! Ihẽ apyraraha ngi ihẽ ke ejo'ok” aja my? Anĩ. Aja me'ẽ ihẽ apandu ym ta. Ihẽ apyraraha ihẽ apyhyk ta. A'erehe kome'ẽ ywy keruhũ pe ihẽ ajur. ²⁸ “Papa! Ihẽ apyrara ta axo. Ame'ẽ ke ngã ukwa rahã: ‘Tupã! Ne jõ riki katu te me'ẽ ke' aja emupandu ngã ke’ — aja ipái pe Jesu pandu.

Pejot ywa ngi panduha uwyr:

—“Ihẽ riki katu te me'ẽ ke” aja ngã ke ihẽ amupandu. (Aja rahã: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja ihẽ rehe har ngã pandu ta.) Aja amõ we ihẽ amupandu ta tĩ — aja.

²⁹ A'ep heta ngã ixo. Ame'ẽ je'êha rehe ame'ẽ ta hendu rahã, pandu naĩ:

—Mã! Tupã tyapu hũ — aja.

Amõ ta pandu:

—Anī. Tupā je'ēha rahoha pandu ipe — aja naī.

³⁰ Jesu pandu:

—Anī. Ihē pái pandu. Tupā pandu. Ihē ke a'e muhury tar katu, a'erehe aja me'ē a'e pandu my? Anī. Aja ym. Ihē ke a'e muwyr aja ihē rehe har pejurujar katu te we ta rī. A'erehe aja me'ē Tupā pandu. ³¹ Apo Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pe Tupā pandu ta: “Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Katu ym pehē” aja. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē tama'e kapitā pehī. Sātana a'e. (Ājā ramūi a'e tī.) Ame'ēma'e pyrātāha ke Tupā muputu'u ta kŷ tī. ³² Pe, ihē ke amō ta mujar ta mu'am. Pe, heta kome'ē ywy keruhū pe har ta ke ihē koty amujy'ar ta — aja Jesu pandu.

³³ [Aja me'ē a'e pandu rahā, myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō ta, aja mukewa ngā pe.] ³⁴ Pe, ngā pandu:

—Tupā je'ēha rupi uwyr ame'ē ke uhā te hū, aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Aja jande jakwa. Tupā je'ēha rupi uwyr ame'ē ke myra ngā mupia ame'ē ke rehe manō ta kŷ, aja nde erepandu tī. Kirisutu ke a'e. (Manō ta ame'ē ke uhā te hū aja saka.) Mā! Aja rahā, awa riki Tupā je'ēha rupi uwyr ame'ē ke my? Jakwa ym — aja Jesu pe ngā pandu.

³⁵ A'e pandu:

—Weraha aja pehē namō axo ta. Weraha aja ihē. (Aja rahā, amō we mi Tupā rehe har ihē amu'e katu te we ta rī.) A'erehe ihē axo rahā, ehe har pejumu'e katu te we rī. Pe, pytuniha aja uwyr ta. (Aja rahā, ihē nixói ta. Aja rahā, amu'e ym ta tī.) Tupā rehe har ukwa ym rahā, myja katu ame'ē ke amō ma'ema'e my? Ame'ē ke ukwa ym. Ixoha katu ym riki. ³⁶ Weraha aja ihē. Ihē axo rahā, Tupā rehe har ihē amu'e rī. Ame'ē rehe pejurujar katu. (Aja rahā, ihē kotyhar ta aja pexo ta.) Weraha aja pexo. (Aja rahā, Tupā rehe har pejumu'e ta rī) — aja Jesu pandu ngā pe.

Aja me'ē upa pandu rahā, a'e jumukanim oho ngā ngi. (Jundéu awa tamūi ta jukwa tar katu. Manōha angaha rehe uhyk ym we rī, a'erehe jumukanim oho.)

Jundéu awa ta jurujar tar ym ehe

³⁷ Jundéu awa tama'e kapitā ta ruwa koty marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Jesu ma'ema'e hū tipe. A'eta jurujar ym ehe. ³⁸ Pe, yman Isai mupinim, aja me'ē uhyk. Isai riki ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Kuja a'e mupinim:

“Tupā! Myrandu japandu, ame'ē ke rehe jurujar ym awa. Ngā pe nema'e pyrātāha nde eremujsak. Nde rehe jurujar ym awa tī” aja Isai mupinim.

³⁹⁻⁴⁰ Pe, jundéu awa ta jurujar ym ehe. Jesu rehe har amō we Isai mupinim. Ame'ē pandu ame'ē ke rehe uhyk apo tī. “Ngā ke Tupā muma'ā ym. Aja rahā, usak ym ma'e ke ngā.

Ngā ukwaha ke a'e mukanim tī. Aja rahā, ma'e ke ukwa ym ngā tī.

Ixoty ipy'a ke ngā muruwak ym mondo. A'erehe ame'ē ta ke Tupā muhā ym” aja Isai mupinim.

Ame'ē ke rehe uhyk apo tī. A'erehe jundéu awa ta jurujar ym ehe, Jesu rehe.

⁴¹ Yman Jesu nixói rahā, Jesuma'e pyrātāha rehe Isai usak, ame'ēja saka. A'erehe aja me'ē a'e mupinim. Yman Tupā'a mujekwa ame'ē ke Isai mupinim.

⁴² Amō ta anī. Heta jundéu awa tama'e kapitā ta jurujar katu ehe, Jesu rehe. Anī. Parise ta ngi ame'ē ta kyje. A'erehe ngā hetaha ta pe ame'ē ta pandu ym. Parise ta ukwa rahā, pandu ta: “Jy'ariha renda pe pejy'ar ym te ta apo 'y' aja. Ame'ē ke kapitā ta putar ym. Jy'ar katu te we ta rī, a'erehe: “Jesu rehe jajurujar katu” aja ngā hetaha ta pe ame'ē ta pandu ym. ⁴³ Ame'ē ta ma'e putar katu tī. “Mā! Pehē katu” aja sawa'e ta pandu. Ame'ē ke i'ar koty te we putar katuha.

“Pehē katu” aja Tupā pandu, ame'ē ke putar we.

**Jesu je'ēha rupi Tupā pandu
pandu ta ngā rehe har**

⁴⁴Ngā pe hātā Jesu pandu:

—Ihē rehe amō jurujar katu rahā, ihē rehe jō jurujar katu. Anī. Ihē ke muwyr, ame'ē ke rehe a'e jurujar katu tī. ⁴⁵Ihē rehe amō usak rahā, ihē ke muwyr ame'ē ke rehe usak tī, ame'ēja saka tī. ⁴⁶Weraha aja ihē ajur. Kome'ē wyy keruhū pe ihē ajur. (Aja rahā, Tupā rehe har ihē amujekwa ajur.) Pe, ihē rehe jurujar katu ame'ē ta pytuniha aja ixo ym. (“Tupā rehe har akwa ym” aja ixo ym ta.) ⁴⁷Ihē apandu ame'ē ke rehe amō hendu ym rahā, ehe har ihē apandu ym ta. “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e” aja apandu ym ta. Ehe har aja me'ē ihē apandu ym ajur. Anī. Kuja riki. Ame'ē ta ke ihē amuhā katu ajur. ⁴⁸Ihē ke amō putar ym. Ihē apandu ame'ē ke rehe hendu ym tī. A'erehe 'ar rehe angaha uhyk rahā, Tupā pandu ta. “Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Katu ym nde” aja ta. ⁴⁹Jete. Ihēma'e akwa katuha jō ihē apandu my? Anī. Aja ym. Ihē ke ihē pái keruhū muwyr. “Ma'e ihē apandu ta my” ame'ē ke a'e riki mujekwa ihē pe. Ihē pe je'ēha muwyr tī. ⁵⁰A'e pandu ame'ē ke rehe amō hendu katu rahā, ame'ē ke a'e muhā katu ta. Aja ihē akwa katu. A'erehe ihē pái keruhū pandu ame'ē ke ihē apandu katu ngā pe tī — aja Jesu pandu.

Y pe jumu'eha ta py ke Jesu kutuk

13 Peteī ukwer rahā, Pasuko 'ar rahā, imi'u matyriha rehe uhyk ta. Kome'ē wyy keruhū Jesu hijar ta oho. Ipái koty oho ta. Ame'ē angaha rehe uhyk oho 'y. Aja a'e ukwa katu. Kome'ē wyy keruhū pe ima'e jumu'eha ta ixo.

Ame'ē ta rehe aja te'eha a'e ipy'a katu. Upa ym ame'ē.

²Pytun ramō rahā, ma'e ke Jesu u'u uī, jumu'eha ta namō. Huwajan ta ke Jesu rehe Jun muhyk ta werur. Ame'ē ke Jun py'a rehe Satana upa moī. (Ājā ramūi a'e.) Jun riki Simā Ikario ra'yr. ³Upa pyrātāha ke ipái keruhū muwyr ipe, Jesu pe. Ame'ē ke a'e ukwa katu. Tupā ngi a'e uwyr. Ixoty a'e jywyr ta oho, aja a'e ukwa katu tī. ⁴Pe, Jesu pu'am. Kamixa i'ar rupi har jo'ok. Iwyr rupi har pete'e ihī. Pe, y juhykiha ke ixu'a rupi a'e pukwar. (Aja rahā te'e paraky ame'ē ma'eha aja a'e ma'e.) ⁵Pe, mbasi pe y ke a'e moī. Pe, jumu'eha ta py ke a'e kutuk, y pe. Upa kutuk rahā, y juhykiha pe muxikā. ⁶Pe, Simā Petu rehe uhyk rahā, Petu pandu:

—Sawa'e! Ihē py nde erekutuk ta my tī? — aja ipe.

⁷—A'e tŷ. Ma'erehe nde py ihē akutuk ta my? Ame'ē ke nde erekwa ym we rī. A'engi nde erekwa ta — aja ipe.

⁸—Mā! Ihē py nde erekutuk ym te ta! (Mā! Te'e paraky ame'ē ma'eha aja nde erema'e ym ta ihē pe. Ame'ē ke aputar ym) — aja Jesu pe.

—Nde py ihē akutuk ym rahā, ihēma'e jumu'eha aja ym ta nde — aja Petu pe.

⁹—Sawa'e! Aja rahā, ihē py jō ekutuk ym. Anī. Upa ekutuk. Ihē po ekutuk tī. Ihē ruwa aja tī. Ihē py tī. Upa ekutuk — aja Simā Petu pandu.

¹⁰—Y pe amō upa jahuk rahā, xi'a ym awa. Amō we jahuk ym ta awa. Ipy jō a'e kutuk katu. Upa katu te pehē py'a juhyk, aja pexo. Anī. Pehē ngi har peteihar jō ipy'a juhyk ym, aja me'ē ixo — aja Jesu ipe.

¹¹[Huwajan ta ke amō muhyk ta werur ehe, ame'ē rehe har Jesu ukwa. A'erehe a'e pandu: “Upa katu te pehē py'a juhyk, aja pexo. Anī. Pehē ngi har peteihar jō ipy'a juhyk ym, aja me'ē ixo” aja pandu. (Ame'ē riki Jun.)]

¹² Jumu'eha ta py upa kutuk rahā, kamixa i'ar rupi har ke Jesu munde tī. Pe, henda pe a'e wapyk oho tī. A'e pandu a'eta pe:

—Ma'erehe pehē py ihē akutuk my? Ame'ē ke pekwa my? Pehē pe amujekwa ta. ¹³ “Ngā mu'eha nde” aja ihē pe pepandu. “Ihēma'e sawa'e te” aja ihē pe pepandu tī. Aja me'ē ko ihē tī. A'erehe aja me'ē pepandu rahā, katu tiki. ¹⁴ Pehēma'e sawa'e te ihē. Pehēma'e mu'eha ihē tī. Pehē py ke ihē akutuk ramō. ¹⁵ Te'e paraky ame'ē ke aja pehē pe ihē ama'e tī. Aja rahā, aja pema'ema'e pehē jupe tī. Te'e paraky ame'ē ta aja pema'ema'e pehē jupe tī. ¹⁶ Pesarahā! Ijar 'ar koty te we miasu katuha my? Anī. Aja ym. Myrandu mondo ame'ē 'ar koty te we myrandu rahoha katuha my? Anī. Aja ym tī. (A'erehe ihē 'ar koty te we pehēma'e katuha my? Anī. Aja ym tī. Aja rahā ihē aja pehē tī. Te'e paraky ame'ē ta aja pema'ema'e ta me'ē te'e tī.) ¹⁷ Apo ihē apandu ramō, ame'ē rehe har pekwa katu. Aja me'ē te'e paraky ame'ē ta aja pema'ema'e rahā, pehē rury katu ta pexo.

¹⁸ —Pehē py'a juhyk, aja apandu ramō. Upa katu te pehē rehe har apandu ym. Ihē katu asak ame'ē rehe har ihē akwa katu. Pe, Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Aja uhyk ta me'ē te'e. Kuja:

“Ihē namō ma'e ke u'u. A'e riki ihē ruwan wan uwak oho” aja panduha ihī.

¹⁹ —Aja uhyk ym rahā we, ame'ē ke ihē apandu pehē pe. Aja rahā, ame'ē rehe uhyk rahā, ihē rehe pejurujar katu ta. Ihē ke Tupā muwyr. Aja me'ē ke ihē. Upa akwa katu. Ame'ē ke rehe pehē pejurujar katu ta tī. ²⁰ Ko jetechar te ke ihē apandu pehē pe. Ihē amondo ame'ē ke rehe amō ipy'a katu rahā, ihē rehe a'e ipy'a katu tī. Ihē rehe amō ipy'a katu rahā, ihē ke muwyr, ame'ē ke rehe a'e ipy'a katu tī. (Tupā rehe tī) — aja Jesu pandu.

Huwajan ta ke Jesu rehe Jun riki muhyk ta werur

(Matéu 26.20-25; Mak
14.17-21; Ruk 22.21-23)

²¹ Jesu upa pandu rahā, pyai te hū. Kuja a'e mujekwa:

—Ko jetechar te ke ihē apandu pehē pe. Pehē ngi har petei ihē ruwajan ta ke ihē rehe muhyk ta werur — aja Jesu.

²² Pe, jumu'eha ta ma'ā ma'ā a'eta juehe. Awa rehe har a'e pandu my, ame'ē ke a'eta ukwa ym te. ²³ Jumu'eha ta ngi har amō wapyk uī. Jesu rake wapyk uī. Jesu ipy'a katu ehe ame'ē ke a'e. ²⁴ Ame'ē pe ipo te'e Simā Petu pandu:

—Awa rehe har Jesu pandu my? Ame'ē ke eme'u ipe — aja Simā ipo te'e.

²⁵ Pe, ame'ē jumu'eha oho we ixoty, Jesu koty. Pe, pandu ipe:

—Sawa'e! Awa rehe har nde erepandu my? — aja Jesu pe.

²⁶ Jesu pandu:

—Ma'e rykwer pe mbeju ke ihē amururu ta. Ame'ē ke amō pe ihē ame'ē ta. Ehe har ihē apandu — aja ipe.

Pe, mbeju ke a'e pyhyk. Ma'e rykwer pe mururu. Pe, Jun pe a'e me'ē. A'e riki Simā Ikario ra'yr. (Aja ihē pe Jesu mujekwa. A'erehe Jesu rehe huwajan ta ke Jun riki muhyk ta werur, aja akwa. Ihē Juā.) ²⁷ Pe, mbeju ke Jun pyhyk rahā, pahar ipy'a rehe Satana ihī. (Ājā ramūi ke a'e.) Pe, Jesu pandu ipe, Jun pe:

—Ma'e ke nde erema'e ta, ame'ē ke pahar ema'e eho — aja ipe.

²⁸ A'ep wapyk uī ame'ē ta ukwa ym. Ma'erehe aja Jesu pandu my, ame'ē ke ukwa ym. ²⁹ Tamatarer usakiha ke Jun. A'erehe ngā mi'u matyriha rehe amō we ma'e ke jo'ok ta me'ē te'e, aja Jesu pandu ipe, aja amō amō jumu'eha ta ukwaha a'eta jupe naī. Amō ta kuja ukwaha a'eta jupe naī tī. Ima'e ym te ame'ē ta pe ma'e ke Jun me'ē me'ē, aja Jesu pandu ipe, aja ukwaha a'eta jupe naī tī. ³⁰ Mbeju ke

Jun upa pyhyk rahã, a'e uhem oho. Py-tun riki.

“Pepy'a katu pehẽ juehe pexo.”

Ame'ẽ panduha pyahu ame'ẽ ke.

³¹ Jun uhem oho rahã, amõ jumu'eha ta pe Jesu pandu:

—Awa ihẽ tí. Tupã je'eha rupi ajur. Apo ihẽ katuha ke Tupã mujekwa ta pehẽ pe. Tupã katuha ke ihẽ riki amujekwa ta tí. Ihẽ ma'eha namõ amujekwa ta pehẽ pe. ³² Pe, Tupãma'e pyrãtãha ke ihẽ amujekwa rahã, apo a'e atu ihẽma'e pyrãtãha ke mujekwa ta tí. ³³ Ihẽ ra'yr ta aja pehẽ. Pehendu katurahã! Pehẽ namõ yman ym ta ihẽ axo apo 'y. Ihẽ ke pekekar ta pexo kÿ. Amukwehe jundéu awa ta pe kuja ihẽ apandu: “Ihẽ aho ame'ẽ pe peho ym ta” aja. Apo aja me'ẽ pehẽ pe ihẽ apandu ta tí.

³⁴—Panduha pyahu ame'ẽ ke ihẽ apandu pehẽ pe apo. Kuja: “Pepy'a katu pehẽ juehe pexo.” Pehẽ rehe ihẽ apy'a katu. Aja pepy'a katu ta me'ẽ te'e pehẽ juehe pexo tí. ³⁵ Pepy'a katu pehẽ juehe pexo rahã, pehẽ riki ihẽma'e jumu'eha ta ke, aja amõ ta ukwa katu ta tí — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

**Petu te'e pandu ta,
ame'ẽ ke Jesu mujekwa**

*(Matéu 26.31-35; Mak
14.27-31; Ruk 22.31-34)*

³⁶ Simã Petu pandu:

—Sawa'e! My nde ereho ta my? — aja Jesu pe.

—Ihẽ aho ame'ẽ pe marã ka ym ihẽ raikwer rupi nde erehoha. Yman te rahã, ihẽ raikwer rupi nde ereho ta kÿ tí — aja Petu pe.

³⁷ Petu pandu ipe:

—Sawa'e! Ma'erehe nde raikwer rupi ihẽ aho ym ta my? Ihẽ amanõ ta, aja rahã, nde ke amõ ta jukwa ym ta — aja Jesu pe.

³⁸—Nde eremanõ ta my? Anĩ. Ko jete-har apandu nde pe. Sapukái je'ẽ ym rahã we: “Jesu rehe har akwa ym ihẽ” aja ihẽ rehe har te'e nde erepandu ta. Mahapyr aja me'ẽ te'e nde erepandu ta — aja Petu pe Jesu pandu.

Ipái koty ohoha Jesu mujekwa

14 Jesu pandu tí:
—Mã peja pepyai ym. Pejumpyai ym tí. Tupã rehe pejurujar katu. Aja rahã, ihẽ rehe pejurujar katu tí. ² Ihẽ pái renda pe mäte hũ ok ta ke ihĩ. Aja ym rahã, ihẽ apandu ym ta tipe. Mäte hũ ihĩ. A'ep upa katu te ihẽ amoĩ ta. Upa katu te ihĩ ta. ³ Pe, upa rahã, ihẽ ajywyr ta. Pe, ihẽ namõ pehẽ ke ihẽ araho ta kÿ. Ihẽ axo ame'ẽ pe pexo katu ta kÿ tí. ⁴ Ihẽ aho ta, ame'ẽ pe pehoha pekwa katu pexo — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

⁵ Tome pandu:

—Sawa'e! My nde ereho ta my? Jande jakwa ym. A'erehe jahoha jakwa ym tí — aja ipe.

⁶ Jesu pandu:

—Ihẽ rehe amõ jurujar katu rahã jõ, a'ep oho ta. Ihẽ riki jetehar te ke Tupã rehe har ihẽ amujekwa. Ihẽ riki awa ta ke ihẽ amuhã katu ta. Ihẽ rehe amõ jurujar ym rahã, ihẽ pái renda pe oho ym te ta awa. ⁷ Apo ihẽ rehe har pekwa katu. A'erehe ihẽ pái rehe har pekwa katu ta tí. Apo har kupe koty ehe har pekwa. Pesak ehe tí — aja jumu'eha ta pe.

⁸ Siri pandu ipe:

—Sawa'e! Nde pái keruhũ jande pe emujesak! Aja rahã, a'ewan apo — aja ipe.

⁹ Jesu pandu:

—Siri! Yman riki pehẽ namõ ihẽ axo. Ihẽ rehe har nde erekwa ym my rĩ? Ihẽ rehe amõ usak rahã, ihẽ pái rehe usak tí, ame'ẽja saka tí. A'erehe: “Nde pái keruhũ jande pe emujesak” aja ym epandu. ¹⁰ Ihẽ pái namõ ihẽ juehe katu

ihê axo. Aja nde erejurujar katu my — aja Siri pe pandu.

Pe, jumu'eha ta pe a'e pandu tî:

—Pehê pe ihê apandu ame'ê ke ihê jeje apandu. Anî. Aja ym. Ihê namō ihê pái ixo. A'e riki ihê ama'ema'eha ke mujekwa. ¹¹Ihê pái namō ihê juehe katu ihê axo. Ame'ê ke rehe mā peja pejurujar katu. Ame'ê ke rehe pejurujar ym rahā, marā ka ym amō ma'eha, ame'ê ke ihê ama'ema'e katu. (Ame'ê ke rehe pesak.) A'erehe mā peja ihê rehe pejurujar katu. ¹²Ko ihê apandu pehê pe. Ihê rehe amō jurujar katu rahā, ihê aja marā ka ym amō ma'eha, ame'ê ke a'e ma'ema'e katu ta tî. Jete. Ihê pái koty ihê aho ta, a'erehe ihê 'ar koty te we marā ka ym amō ma'eha, ame'ê ke a'e ma'ema'e katu ta tî. Ihê aho rahā, pyrātāha ke a'e muwyr ta, a'erehe ihê 'ar koty te we ma'e katu ame'ê ke amō ma'ema'e katu ta tî.

¹³—Ihê aputar aja pepandu ame'ê ke ihê amuwyr ta pehê pe. Aja rahā, ihê páima'e pyrātāha ke ihê amujesak ta pehê pe. Ta'yr ke ihê. ¹⁴Ihê aputar aja upa ihê pe pepandu rahā, ihê amuwyr ta pehê pe — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Tupā'ā ke ipái muwyr ta

¹⁵A'e pandu tî:

—Ihê rehe pepy'a katu rahā, ihê je'eha rehe pehendu katu ta. ¹⁶Ihê pái pe ihê apandu ta. Pe, amō pehê namō ma'e ke ma'ema'e, ame'ê ke a'e muwyr ta pehê pe. ¹⁷I'ā ke ame'ê. Jetehar te ke Tupā rehe har a'e mujekwa ta. Pehê namō aja te'eha a'e ixo ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ê ta pe a'e muwyr ym te ta. I'ā ke muwyr ym te ta. Tupā rehe har a'eta ukwa ym. A'erehe ame'ê ta pe muwyr ym te ta. Pehê anî. Tupā rehe har pekwa katu. Pehê namō a'e ixo. Pehê py'a rehe a'e ihî katu tî. A'erehe ehe har pekwa katu pexo.

¹⁸—Pehê jeje pexo aja ihê amupyta ym ta pehê ke. Pehê koty ihê ajywywyr ta.

¹⁹Heta ym ukwer rahā, ihê rehe amō ta usak ym ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ê ta usak ym te ta ihê rehe. Pehê anî. Ihê rehe pesak katu ta kŷ tî. Ihê ruhā te hū aja ihê axo, a'erehe pehê ruhā te hū aja pexo ta tî. ²⁰Ihê akwera katu ahem rahā, ihê rehe pesak ta kŷ tî. Arahā ihê pái namō ihê juehe katu ihê axo, ame'ê ke pekwa katu ta. Ihê namō pehê juehe katu pehê pexo, ame'ê ke pekwa katu ta tî.

²¹—Ihê je'eha ke amō ukwa, pe, hendu katu ehe rahā, ame'ê riki ihê rehe ipy'a katu ame'ê ke. Ihê rehe amō ipy'a katu rahā, ame'ê rehe ihê pái ipy'a katu ta tî. Ihê aja tî. Apy'a katu ehe tî. Pe, ihê juehe har ihê amujekwa katu te we ta ipe rî — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

²²Pe, amō Jun pandu. [Jun Ikario ame'ê anî. Amō Jun.] Kuja pandu:

—Sawa'e! Jande pe nde rehe har nde eremujekwa ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ê ta pe nde rehe har nde eremujekwa ym ta. Myja ame'ê my? — aja Jesu pe.

²³A'e pandu:

—Ihê rehe amō ipy'a katu rahā, ihê je'eha rehe hendu katu ta tî. Ihê pái ipy'a katu ta ehe tî. Ame'ê namō ihê pái pyta ta ixo tî. Ihê aja tî. Ipy'a rehe apyta ta tî.

²⁴Ihê rehe amō ipy'a ym rahā, ihê je'eha rehe hendu ym ta tî. A'erehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ê ta ukwa ym ihê rehe har. Ihê apandu ame'ê ke rehe jō pehendu. Anî. Ihê pái pandu ame'ê ke rehe pehendu tî. Ihê ke a'e muwyr.

²⁵—Pehê namō ihê axo rahā, upa Tupā'ā rehe har ihê apandu pehê pe.

²⁶A'e riki pehê namō ma'ema'e ame'ê ke a'e. Upa ma'e ke a'e mu'e ta pehê pe. Upa ihê apandu ame'ê ke a'e mujekwa ta pehê pe tî. Ma'e ke peharái rahā, ame'ê ke a'e mujekwa ta pehê pe. Ihê je'eha rupi I'ā ke Tupā muwyr ta kŷ. A'e riki mu'e katu ta pehê ke.

²⁷—Pehē py'a ke ihē amuhury katu ta. Pekiye ym ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta hury. Aja ym ihē amuhuryha. (I'ar koty te we ihē amuhury katuha.) Pejumupyai ym. (Pehē namō aja te'eha ihē axo ta.) A'erehe pekiye ym tī. ²⁸“Ihē aho ta. Pe, pehē koty ihē ajywyr ta” aja ihē apandu ame'ē ke rehe rehe pehendu. Ihē 'ar koty te we ihē pái katuha. A'erehe ixoty ihē aho ta. A'erehe mā peja pehē rury katu pexo. Ihē rehe pepy'a katu rahā, pehē rury katu ta. ²⁹Ame'ē rehe uhyk ym rahā we, ame'ē rehe har upa ihē apandu pehē pe. Pe, ame'ē rehe uhyk rahā, pejurujar katu ta ehe. ³⁰Amō uwyr ixo. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē tama'e kapitā ke a'e. A'e uwyr ixo, a'erehe i'i atu we pehē namō ihē apandu ym ta apo rī. Ihēma'e pyrātāha ke a'e muputu'u ym te ta. ³¹Ihē pái rehe ihē apy'a katu, aja kome'ē ywy keruhū pe har ta ukwa ta me'ē te'e. A'erehe upa a'e pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. Jaho. Sengi jahorahā — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Juehe har Jesu pandu

15 Jesu pandu: —Ma'eywa'y aja ihē. Ame'ē ma'eywa'y usakiha aja ihē pái. ²Amō amō hymbo rehe i'a ym. Amō amō hymbo rehe i'a katu. Pe, i'a ym ame'ē ke usakiha mondok. Pe, i'a katu, ame'ē ngi hākājuk aja upa ma'e jaxer ame'ē ke mondok. Upa mukatu. Aja rahā, i'a katu te ta. Aja ihē kotyhar ta tī. Amō amō tama'e ixoha katu ym. Ame'ē ta ke ihē pái mupyrara ta. (Mondok ame'ēja saka ta.) Amō amō tama'e ixoha katu riki. Ame'ē ta ixoha ke ihē pái mukatu ta tī. Aja rahā, i'ar koty te we ixo katuha. (Aja rahā i'ar koty te we ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ta.) ³Ihē apandu ame'ē ke rehe pejurujar katu. A'erehe pehē py'a ihē pái juhyk. ⁴Ma'eywa'y rehe hymbo pyta katu rahā, i'a katu ta. Aja ihē namō pehē juehe katu pexo rahā, pexoha katu

ta. (Aja rahā i'ar koty te we ma'e katu ame'ē ke pema'ema'e ta.) A'erehe mā peja ihē namō pehē juehe katu pexo.

⁵—Ihē riki ma'eywa'y aja saka. Pehē riki ma'eywa rymbo aja saka. Ma'eywa rymbo i'y rehe pyta rahā, i'a katu ta. Aja ym rahā, marā ka ym i'aha. Aja pehē tī. Ihē namō pehē juehe katu pexo rahā, pexoha katu aja pexo. (Aja rahā, i'ar koty te we ma'e katu ame'ē ke pema'ema'e katu ta.) Aja ym rahā, marā ka ym pexo katuha. ⁶Ma'eywa'y rehe hymbo katu ym rahā, usakiha ombor ta. Pe, ame'ē ke xirik ta oho. Ame'ē ke usakiha matyr ta. Pe, hapy ta. Upa ukwái ta. Aja pehē tī. Ihē namō pehē juehe katu aja ym pexo rahā, ihē pái mupyrara ta. ⁷Ihē namō pehē juehe katu pexo rahā, peputar ame'ē ke pepandu katu ihē pái pe. Aja rahā, ame'ē ke pehē pe a'e muwyr ta. Ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu rahā, aja ta tī. Muwyr ta pehē pe tī. ⁸Kuja ihē pái katuha ke pemujesak ta. Pexoha katu rahā, ame'ē ke pemujesak ta. Aja rahā, ihēma'e jumu'eha ta ke pehē, aja pemujekwa katu ta tī. ⁹Ihē rehe ihē pái ipy'a katu. Aja pehē rehe ihē apy'a katu tī. A'erehe mā peja ihē namō pehē juehe katu pexo. Aja rahā tapijar te'e we pehē rehe ihē apy'a katu. ¹⁰Ihē pái pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu katu. A'erehe tapijar te'e we ihē rehe a'e ipy'a katu. A'erehe ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu rahā, tapijar te'e we pehē rehe ihē apy'a katu ta tī.

¹¹—Upa aja me'ē pehē pe ihē apandu. Aja rahā, ihē rury katuha aja pehē tī. Pehē rury katu te ta tī. ¹²Pesarahā! Pehē pe ihē apandu. Pehē rehe ihē apy'a katu. Aja mā peja pepy'a katu pehē juehe tī. ¹³Ehe katu ame'ē ta rehe amō ipy'a katu te rahā, a'e manō ta my. Aja rahā, ehe katu ame'ē ta manō ym ta my. Amō rahā, i'ar koty te we ipy'a katuha mujesak. Aja ipy'a katuha rehe amōma'e uhyk ym. ¹⁴Pehē riki ihē rehe katu ame'ē ta

ke. Ihê apandu ame'ê ke rehe pehendu katu rahã, ihê rehe katu ame'ê ta ke pehê. A'erehe ihê amanô ta. Aja rahã, mupyraraha renda pe peho ym te ta. Aja pehê rehe ihê apy'a katu te, aja amujekwa ta.

¹⁵—Ijar ma'eha ke te'e paraky ame'ê ukwa ym. Pehê anî. Pekwa katu ihê ama'ema'eha. Ihê pái pandu ame'ê ke rehe ihê ahendu. Ame'ê ke upa katu te pehê pe ihê apandu. A'erehe upa pekwa katu. A'erehe: “Ihêma'e parakyha ta” aja ym pehê pe ihê apandu apo 'y. Anî. Upa pekwa katu, a'erehe: “Ihê rehe katu ame'ê ta ke pehê” aja pehê pe ihê apandu ta apo 'y. ¹⁶Ihê ke pehê pejo'ok. Anî. Aja ym. Pehê ke ihê riki ajo'ok. Pe, ihê apandu: “Mã peja katu pexo. Ma'e katu ame'ê ke pema'ema'e. Ame'ê ke ngã harái ym ta” aja.

—Pe, ihê je'eha rupi ihê pái pe ma'e ke pepandu rahã, ame'ê ke a'e muwyr katu ta pehê pe. ¹⁷Pe, kuja pehê pe ihê apandu: “Mã peja pepy'a katu pehê juehe pexo” — aja Jesu pandu.

Jesu koty har ta rehe amô ta ahy te'e usak

¹⁸ Jesu pandu tî:

—Tupã rehe ipy'a ym ame'ê ta ixo. Pehê rehe ame'ê ta ahy te'e usak rahã, kuja pekwa pekwa pexo. Ihê rehe ame'ê ta ahy te'e usak py. ¹⁹Pehê riki ame'ê ta kotyhar ta rahã, pehê rehe ame'ê ta ipy'a katu ta tipe tî. Ame'ê ta ngi har pehê ke ihê ajo'ok. A'erehe ame'ê ta kotyhar ta aja ym pehê apo 'y. A'erehe pehê rehe ame'ê ta ahy te'e usak. ²⁰Amukwehe ihê apandu ame'ê ke pekwa pekwa pexo. Kuja: “Miasu riki ijar 'ar koty te we katuha aja ym” aja ihê apandu. Ihê riki pehê jar ke. A'erehe ihê ke amô ta mupyrara rahã, miasu ta ke mupyrara ta tî. Aja rahã, pehê ke ame'ê ta mupyrara ta tî. Ihê apandu ame'ê ke rehe ame'ê ta hendu katu rahã, pepandu ame'ê ke rehe

ame'ê ta hendu katu ta tipe tî. ²¹Ihê kotyhar ta ke pehê. A'erehe pehê ke amô ta mupyrara ta tî. Pehê rehe hendu ym ta tî. Ihê ke muwyr ame'ê rehe har ame'ê ta ukwa ym, a'erehe pehê ke mupyrara ta. ²²Tupã rehe ipy'a ym ame'ê ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Pe, ihê ajur ym rahã, ihê amu'e ym rahã, ame'ê ta ke Tupã mupyrara ym ta tipe. Anî. Ihê ajur riki. Amu'e tî. A'erehe: “Jande jakwa ym ha rupi ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e” aja marã ka ym ame'ê ta panduha apo 'y. ²³Ihê rehe amô ahy te'e usak rahã, ihê pái rehe aja tî. Ahy te'e usak ta tî. ²⁴Tupã rehe ipy'a ym ame'ê ta ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'erehe ame'ê ta pe Tupã pandu: “A'e tÿ. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e” aja. Ame'ê ta ruwa koty marã ka ym amô ma'eha, ame'ê ke ihê ama'ema'e tipe. Ame'ê ke rehe usak tipe. Anî. Ihê rehe ahy te'e usak. Aja ihê ama'ema'e ym rahã, ame'ê ta ke Tupã mupyrara ym ta tipe. Anî. Usak riki. Pe, ihê rehe ame'ê ta ahy te'e usak. Ihê pái rehe aja tî. Ahy te'e usak tî. A'erehe ihê pái mupyrara ta. ²⁵Aja Tupã je'eha ke amô mupinim. Aja me'ê uhyk. Kuja: “Ihê rehe amô ta ahy te'e usak.”

²⁶—Pehê namô ma'e ke ma'ema'e, ame'ê uwyr ta. Tupã'a ke a'e. Ihê pái ngi uwyr ta. Jetechar te ke a'e mu'e ta pehê ke. Ihê pái ngi a'e ke ihê amuwyr ta. Ihê rehe har a'e mujekwa ta. ²⁷Pehê aja tî. Ngã ke amu'e py rahã har ihê namô pexo. A'erehe ihê rehe har pepandu pandu ta ngã pe tî — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

16 A'e pandu tî:
—Upa aja me'ê ihê apandu pehê pe. Aja rahã, ihê rehe pejurujar katuha ke pehijar ym ta. ²Pe, jundéu awa tama'e kapitã ta pandu ta: “Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pejy'ar ym te ta apo 'y” aja. Aja pehê ke a'eta muhem ta ingi. Pe, pehê ke amô ta jukwa ta. Ame'ê angaha ke rehe uhyk ta tî. Pehê ke amô ta

jukwa rahã, Tupã putar ame'ẽ ke ame'ẽ ta ma'ema'e, aja ame'ẽ ta ukwa a'eta jupe naĩ. ³Aja me'ẽ pehẽ pe a'eta ma'ema'e ta tĩ. Ihẽ rehe har a'eta ukwa ym. Ihẽ pái rehe har aja tĩ. Ukwã ym tĩ. A'erehe aja me'ẽ pehẽ pe a'eta ma'ema'e ta tĩ. ⁴Pepyraraha rehe har ihẽ apandu. Aja rahã, ame'ẽ angaha ke rehe uhyk rahã, ihẽ apandu ame'ẽ ke pekwa pekwa ta pexo. Peta kÿ. Aja rahã tapijar te'e we ihẽ rehe pejurujar katu rĩ — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Tupã'ã rehe har Jesu pandu we rĩ

A'e pandu tĩ:

—Pehẽ ke ihẽ amu'e py rahã, pehẽ pepyraraha rehe har ihẽ apandu ym. Pehẽ namõ ihẽ axo, a'erehe ame'ẽ rehe har ihẽ apandu ym. ⁵Apo anĩ. Apo ihẽ aho ta. Ihẽ ke muwyr. Ixoty ihẽ aho ta kÿ. “My nde ereho ta my?” aja ihẽ pe pehẽ ngi har pandu ym ta awa. Pekwa katu, a'erehe pandu ym ta awa. ⁶Ihẽ aho ta, ame'ẽ rehe har apandu. A'erehe pepyai te hũ. ⁷Pesarahã! Ihẽ aho rahã, pehẽ pe katu tiki. Ihẽ aho ym rahã, pehẽ namõ ma'e ke ma'ema'e, ame'ẽ uwyr ym ta pehẽ rehe. Tupã'ã ke a'e. Pe, ihẽ aho rahã, pehẽ pe a'e ke ihẽ amondo ta. ⁸Pe, a'e uwyr rahã, Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta pe ma'e ke a'e mujekwa ta. Kuja mujekwa ta. “Ma'e riki ka'u te'eha ma'ema'eha my? Ame'ẽ ke jande jakwa katu” aja Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta pandu. Anĩ. Ukwaha jupe naĩ, aja Tupã'ã mujekwa ta. Ma'e aka'u te'eha ama'eha ke nixói te ihẽ pe, aja mujekwa ta tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ma'ema'e. Ame'ẽ ta pe Tupã pandu ta: “Mupyraraha renda pe peho ta kÿ” aja. Ame'ẽ ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta pe Tupã'ã mujekwa ta tĩ. ⁹Ihẽ rehe Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta jurujar tar ym. Pandu tĩ: “Japutar ym a'e ke” aja. A'erehe kuja Tupã'ã mujekwa ta. “Ma'e riki ka'u te'eha ma'ema'eha

my? Ame'ẽ ke jakwa katu” aja ame'ẽ ta pandu. Anĩ. Ukwaha jupe naĩ, aja Tupã'ã mujekwa ta. ¹⁰Ihẽ pái koty ihẽ aho ta. A'erehe ma'e aka'u te'eha ama'eha ke nixói te ihẽ pe, aja a'e mujekwa ta tĩ. Ihẽ pái koty ihẽ aho ta. Pe, ihẽ rehe pesak ym ta tĩ. ¹¹Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ tama'e kapitã ixo. Tupã upa pandu: “Nde katu ym. Nde ke amupyrara hũ ta kÿ” aja. A'erehe Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ke a'e mupyrara hũ ta tĩ. Aja me'ẽ Tupã'ã mujekwa ta tĩ.

¹²—Amõ we pehẽ pe ihẽ apandu tar katu tipe. Pekwa ym we ta rĩ. ¹³Pe, Tupã'ã uwyr rahã, upa jete har te ke pehẽ pe a'e mu'e ta. Jete har te mu'eha ke a'e. A'e je'eha ke a'e pandu ta my? Anĩ. Aja ym. A'e hendu ame'ẽ ke pehẽ pe a'e mu'e ta. Tupã ngi hendu ame'ẽ ke mu'e ta. Pe, ma'e ke uhyk ym we rĩ. (Yman rahã, ma'e ke uhyk ta.) Ame'ẽ ke a'e mujekwa ta pehẽ pe tĩ. ¹⁴Katu ihẽ rehe har a'e pandu ta. Ihẽ apandu tar katu ma'e ke, ame'ẽ ke a'e riki mujekwa ta pehẽ pe. ¹⁵Upa ihẽ pái pandu ame'ẽ ke ihẽ apandu tĩ. A'erehe aja ihẽ apandu pehẽ pe. Ihẽ apandu ame'ẽ ke l'ã mujekwa ta pehẽ pe tĩ, aja ihẽ apandu — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Pyaiha ke huryha wan ta uwak

¹⁶A'e pandu tĩ:

—l'i atu rahã, ihẽ rehe pesak ym ta. Pe, amõ we mi rahã, ihẽ rehe pesak ta kÿ tĩ — aja jumu'eha ta pe.

¹⁷Pe, amõ ta jupandu pandu a'eta jupe:

—Mã! A'e pandu: “l'i atu rahã, ihẽ rehe pesak ym ta. Pe, amõ we mi rahã, ihẽ rehe pesak ta kÿ tĩ” aja jande pe. Myja me'ẽ ame'ẽ my? A'e pandu tĩ: “Ihẽ pái koty ihẽ aho ta, a'erehe ihẽ rehe pesak ym ta” aja. Myja me'ẽ ame'ẽ my tĩ? (Mã! Jakwa ym.) ¹⁸“Amõ we mi” aja a'e pandu. Myja me'ẽ ame'ẽ my? A'e pan-

duha jakwa ym — aja jumu'eha ta pandu a'eta jupe.

¹⁹ Ame'ë rehe har jumu'eha ta pandu tar katu ipe, aja Jesu ukwa katu. A'erehe a'e pandu:

—Ihê apandu pehê pe. “Ti atu rahã, ihê rehe pesak ym ta. Pe, amô we mi rahã ihê rehe pesak ta kÿ tî” aja pehê pe. Ame'ë rehe har pepandu pandu pehê jupe my? ²⁰ Ko ihê apandu pehê pe. Ihê ke amô ta jukwa rahã, pejixi'u hû ta. Pe, Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta hury katu ta. Pehê anî. Pehê pepyai tipe. A'engi pehê rury katu ta tî. Ihê rehe pesak rahã, pehê rury katu ta tî.

²¹ —Kûjã imembyr u'ar tate rahã, ahy ta. U'ar rahã, a'e hury katu. Imembyr ra'yr u'ar, a'erehe hury katu. A'erehe ahyha upa harái. ²² Aja ta pehê tî. Ihê ke amô ta jukwa ta. A'erehe pepyai hû apo. A'engi pehê rehe ihê asak ta tî. Ihê akwera katu ahem rahã, asak ta pehê rehe tî. (Ihê rehe pesak katu ta tî.) Aja rahã, pehê rury katu te ta tî. Ame'ë ke pehê ngi mukanim ym te ta awa.

²³ —Ihê pái koty ihê azywyr rahã, ma'e ke ihê pe pepandu ym ta. Anî. Ihê pái pe pepandu ta. Ko ihê apandu pehê pe. Ihê je'ëha rupi ma'e ke ihê pái pe pepandu rahã, upa pehê pe a'e muwyr ta kÿ. ²⁴ Ihê je'ëha rupi ma'e ke pepandu ym we rî. Apo mã peja pepandu katu inamô 'y. Aja rahã, pehê pe a'e muwyr katu ta kÿ. Aja rahã, pehê rury katu te ta — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

**Kome'ë ywy keruhû pe har
tama'e kapitãma'e pyrãtãha ke**

Jesu muputu'u

²⁵ A'e pandu tî:

—Ma'e ke pehê pe ihê apandu. Ihê aho, myja me'ë ame'ë my, ame'ë ke ihê apandu. Pekwa katu we. Amô we mi

rahã, aja me'ë ihê apandu ym ta. Ame'ë angaha rehe uhyk ta. Arahã, ihê pái rehe har ihê amujekwa katu te ta. Pekwa katu te ta. ^{26–28} Ihê pái ngi ihê ajur. Kome'ë ywy keruhû pe ihê ajur. Apo kome'ë ywy keruhû ke ihê ahijar ta aho. Ihê pái koty ihê aho ta. Ame'ë angaha ke rehe uhyk rahã, ihê je'ëha rupi ma'e ke pepandu ta ipe, ihê pái pe. Arahã pehê rehe har ihê apandu ym ta ipe. Pehê atu pepandu ta ipe. A'e atu pehê rehe ipy'a katu. Ihê rehe pehê pepy'a katu, a'erehe pehê rehe a'e ipy'a katu tî. Tupã ngi ihê ajur, ame'ë ke pekwa katu, a'erehe pehê rehe a'e ipy'a katu tî — aja jumu'eha ta pe pandu.

²⁹ Pe, jumu'eha ta pandu ipe:

—Jete! Nde ereho ta. Myja me'ë ame'ë ke my, ame'ë ke nde eremujekwa katu te jande pe apo. Jakwa katu te apo 'y. A'erehe myja me'ë ma'e ke my, aja nde erepandu ym ta me'ë te'e apo. ³⁰ Upa katu te nde erekwa katu, aja jakwa katu apo 'y. Jande japandu ym rahã, japandu tar katu ame'ë ke nde erekwa katu. A'erehe nde pe amô pandu ym ta me'ë te'e. A'erehe Tupã ngi nde erejur, ame'ë ke jakwa katu — aja jumu'eha ta ipe.

³¹ Pe, Jesu pandu:

—Apo ihê rehe pejurujar katu. ³² Pehendu katurahã! Ma'e angaha ke rehe uhyk ta. Jete! Uhyk apo 'y. Kuja. Ihê ke upa pehijar ta peho. Pehêma'e ke rehe pesak te'e ta peho. Ihê jeje ihê axo ta my? Anî. Jeje te anî. Ihê namô ihê pái ixo, a'erehe ihê jeje te ihê axo ym te ta. ³³ Upa aja me'ë ihê apandu pehê pe. Aja rahã, ihê namô pehê juehe katu pexo rahã, pehê rury katu ta. Pekiye ym ta. Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta mupyrara ta pehê ke. Anî. Pekiye ym. Tupã rehe ipy'a ym ame'ë tama'e kapitã ixo. Satana a'e. (Ajã ramûi ke a'e tî.) Ima'e pyrãtãha ke upa ihê amuputu'u — aja jumu'eha ta pe Jesu pandu.

Juehe har Tupã namõ Jesu pandu

17 Aja me'ẽ Jesu upa pandu rahã, ywa rehe a'e ma'ã. Ipái namõ pandu pandu. Kuja:

—Papa! Ma'e angaha ke rehe uhyk apo 'y. Kuja. Ihẽma'e pyrãtãha ke emujekwa ngã pe. Aja rahã, nema'e pyrãtãha ke ihẽ amujekwa ta ngã pe tĩ. Nde ra'yr ke ihẽ. ²Upa awa tama'e kapitã keruhũ ke ihẽ tĩ. Aja ihẽ ke nde eremu'am. Pe, ihẽ pe ngã ke nde eremuhyk katu. (A'erehe ame'ẽ ta ihẽ rehe jurujar katu.) Ame'ẽ ta ke ihẽ amuhã katu ta. ³Kuja ame'ẽ ta riki uhã te hũ ame'ẽ ta ke. Nde rehe har ukwa katu ame'ẽ ta uhã te hũ ame'ẽ ta ke. Ne jõ riki Tupã te. Ihẽ rehe har ukwa ame'ẽ ta aja tĩ. Uhã te hũ ame'ẽ ta ke a'eta tĩ. Ihẽ ke nde eremuwyr. ⁴Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta pe nema'e pyrãtãha ke ihẽ amujekwa. Ihẽ parakyha ihẽ pe nde ereme'ẽ, ame'ẽ ke ihẽ amumba. Nde rehe har ihẽ amujekwa. Ame'ẽ riki ihẽma'e parakyha ke. ⁵Papa! Kome'ẽ ywy keruhũ nixói te rahã, ne namõ ihẽ axo. Arahã ihẽma'e pyrãtãha ke nde eremujesak katu. Aja apo nde ruwa koty ihẽma'e pyrãtãha ke emujesak tĩ — aja ipái namõ Jesu pandu.

Ixotylhar ta rehe har Tupã namõ Jesu pandu

⁶A'e pandu tĩ:

—Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ngi har amõ ta ixo. Ame'ẽ ta ke ihẽ pe nde eremuhyk katu. (A'erehe ame'ẽ ta ihẽ rehe jurujar katu.) A'erehe ame'ẽ ta ihẽ kotylhar ta ke apo 'y. Ame'ẽ ta pe nde rehe har ihẽ amujekwa katu. Nde kotylhar ta ke ame'ẽ ta tĩ. Apo ihẽ kotylhar ta ke tĩ. Ame'ẽ ta ke ihẽ koty nde eremuwyr. Ne je'ẽha rehe ame'ẽ ta hendu katu. ⁷Kuja ame'ẽ ta ukwa katu. Upa ihẽ apandu ame'ẽ ke ihẽ pe nde eremuwyr. Ihẽma'e pyrãtãha aja tĩ. Nde eremuwyr tĩ. Aja ame'ẽ ta ukwa katu tĩ. ⁸Ihẽ pe nde erepandu ame'ẽ ke ame'ẽ ta pe

ihẽ apandu tĩ. Ame'ẽ ta hendu katu ehe. Nengi ihẽ ajur. Jetehar te ke ame'ẽ. Aja ame'ẽ ta ukwa katu tĩ. Ihẽ ke nde eremuwyr. Ame'ẽ rehe ame'ẽ ta jurujar katu tĩ.

⁹—Nde rehe ipy'a ym ame'ẽ ta rehe har nde pe ihẽ apandu ym. Ihẽ rehe nde eremuwyr katu. (A'erehe ame'ẽ ta ihẽ rehe jurujar katu.) Ame'ẽ ta nde kotylhar ta ke apo 'y. Ame'ẽ ta rehe har ne namõ ihẽ apandu pandu. ¹⁰Upa ihẽ kotylhar ta riki nema'e tĩ. Pe, upa nde kotylhar ta riki ihẽma'e tĩ. Pe, ihẽma'e pyrãtãha ke ame'ẽ ta mujesak katu ta ngã pe. ¹¹Apo nde erexo ame'ẽ pe ihẽ aho ta tĩ. Kome'ẽ ywy keruhũ pe ihẽ nixói ta. Ihẽ kotylhar ta anĩ. Pyta we ta se.

—Papa! Katu te ame'ẽ ke nde! Nema'e pyrãtãha namõ ame'ẽ ta rehe esak katu. Aja rahã, jande aja peteĩhar aja johu ngã ixo ta tĩ. Nema'e pyrãtãha ke ihẽ pe nde eremuwyr tĩ. ¹²Ame'ẽ ta namõ ihẽ axo rahã, ne je'ẽha rupi ihẽ asak katu ngã rehe. Ame'ẽ ta ke ihẽ pe nde ereme'ẽ, ame'ẽja saka. Ihẽ asak katu ngã rehe, a'erehe ihẽ rehe ame'ẽ ta tapijar te'e we jurujar katu te we rĩ. Peteĩ jõ ihẽ ke hijar. Mupyraraha renda pe oho ta ame'ẽ ke a'e. (Jun a'e.) Ihẽ ngi a'e oho, a'erehe yman Tupã je'ẽha rehe ehe har amõ mupinim, aja uhyk apo 'y. Ihẽ ke a'e hijar, aja uhyk apo 'y.

¹³—Apo nde erexo ame'ẽ pe ihẽ aho ta kũ. Se ihẽ axo rahã, ame'ẽ ta rehe har upa ihẽ apandu ne namõ. Aja rahã, ihẽ rury katuha aja a'eta hury katu te ta tĩ. ¹⁴Nde erepandu ame'ẽ ke ame'ẽ ta pe ihẽ apandu tĩ. Ihẽ aja ame'ẽ ta riki nde rehe ipy'a ym ame'ẽ ta aja ym. A'erehe nde rehe ipy'a ym ame'ẽ ta ahy te'e usak ngã ehe, nde kotylhar ta rehe. ¹⁵Kome'ẽ ywy keruhũ ngi nde kotylhar ta ke eraho. Anĩ. Aja ym ihẽ apandu ta. Kuja ihẽ apandu nde pe. Jaxer ai te ame'ẽ ta ixo. Ame'ẽ tama'e pyrãtãha ke emuputu'u ame'ẽ ta ngi. Aja rahã, ame'ẽ

ta rehe nde kotyhar ta hendu ym ta.
¹⁶Nde rehe ipy'a ym ame'ë ta kome'ë wyy keruhû pe ixo. Ame'ë ta aja ym ihê tî. Ihê aja nde kotyhar ta tî. Ame'ë ta nde rehe ipy'a ym ame'ë ta aja ym tî.
¹⁷Nde je'ëha riki jetehar te ke. Nde kotyhar ta hendu katu ehe. A'erehe nde ereputar ame'ë ke aja nde erema'ema'e katu. Aja rahã, nde ereputar ame'ë ke ame'ë ta ma'ema'e katu ta tî. ¹⁸Kome'ë wyy keruhû pe ihê ke nde eremuwyr. Ne je'ëha ke ihê apandu ajur. Aja ame'ë ta ke ihê amondo axo tî. Kome'ë wyy keruhû pe har ta pe ne je'ëha ke ame'ë ta pandu ta oho. ¹⁹Ame'ë ta rehe ihê apy'a katu. A'erehe nde ereputar ame'ë ke ihê ama'ema'e katu. Aja rahã, ame'ë ta nde ereputar ame'ë ke ma'ema'e katu ta tî — aja ipái namō Jesu pandu.

**Amō jurujar katu, ame'ë ta rehe har
 Tupã namō Jesu pandu pandu**

(A'e pandu tî:)

²⁰—Ihê kotyhar ta rehe har ne namō ihê apandu. Ame'ë ta rehe har jō ym. Ko ne je'ëha ke ame'ë ta pandu rahã, amō ta hendu katu ta. Ame'ë ta ihê rehe jurujar katu ta tî. Ame'ë ta rehe har ne namō ihê apandu axo apo 'y.

²¹—Papa! Mã peja peteihar aja a'eta ixo katu, aja nde pe ihê apandu. Ne namō ihê juehe katu ihê axo. Pe, ihê namō nde juehe katu nde erexo tî. Aja mã peja jande namō a'eta juehe katu a'eta ixo ta tî. Mã peja peteihar aja a'eta ixo katu ta. Aja rahã, ihê ke nde eremuwyr ame'ë ke rehe kome'ë wyy keruhû pe har ta jurujar katu ta tî. Nde riki ihê ke eremuwyr ame'ë ke nde. ²²Nema'e pyrãtãha ke ihê pe nde eremuwyr. Ame'ë ke ihê amondo ta tî, ame'ë ta pe. Aja rahã, peteihar aja a'eta ixo ta tî. Jande aja peteihar aja a'eta ixo ta tî. ²³A'eta namō ihê juehe katu ihê axo. Ihê namō nde juehe katu nde erexo. Pe, peteihar aja a'eta ixo katu ta tî. Aja rahã

ihê ke nde eremuwyr, aja kome'ë wyy keruhû pe har ta ukwa katu ta. Nde kotyhar ta rehe nde erepy'a katu, aja ame'ë ta ukwa katu ta tî. Ihê rehe nde erepy'a katu aja ame'ë ta ukwa katu ta tî, kome'ë wyy keruhû pe har ta ukwa katu ta tî.

²⁴—Papa! Nde kotyhar ta ke ihê pe nde eremuwyr. Ihê axo ame'ë pe ame'ë ta ixo ta tî. Ame'ë ke ihê aputar. Pe, ihê namō a'eta ixo rahã, ihêma'e pyrãtãha rehe a'eta usak ta. Kome'ë wyy keruhû nixói rahã, ihê rehe nde erepy'a katu. A'erehe nema'e pyrãtãha ke ihê pe nde eremuwyr.

²⁵—Papa! Katu te ame'ë ke nde! Nde rehe ipy'a ym ame'ë ta ukwa ym nde rehe har. Ihê aní. Ihê akwa katu nde rehe har. Pe, ihê ke nde eremuwyr, aja ihê namō ixo ame'ë ta ukwa katu. ²⁶Ame'ë ta pe nde rehe har ihê amujekwa. Tapijar te'e we ihê amujekwa katu. Aja rahã, a'eta ipy'a katu ta a'eta juehe ixo. Ihê rehe nde erepy'a katu, aja a'eta ipy'a katu ta a'eta juehe ixo tî. Pe, a'eta namō ihê juehe katu ihê axo — aja ipái pe Jesu pandu.

Jesu ke sonda ta pyhyk

(*Matéu 26.47-56; Mak 14.43-50; Ruk 22.47-53*)

18 Tupã namō upa pandu rahã, hãkã ra'yr ruwái koty Jesu oho. Jumu'eha ta namō oho. Hãkã ra'yr rer Senō. Hãkã ra'yr ruwái koty ita kurar ihí. Ame'ë pe a'eta ixo oho. ²Ame'ë renda ke Jun ukwa katu tî. Amō amō rahã, a'ep jumu'eha ta namō Jesu ohoho, a'erehe ame'ë renda ke Jun ukwa katu. Jun riki huwajan ta ke Jesu rehe muhyk ta werur. ³Pe, ame'ë renda pe Jun oho tî. Heta homa awa tama'e sonda ta ke a'e raho. Amō harõha ta ke a'e raho tî. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhû harõha ta ke. Ame'ë ta ke pa'ihu ta mondo. Parise ta mondo tî. Johu Jun namō oho rahã, kyse puku namō oho. Kandéi namō oho tî. Araparin namō oho tî.

⁴Upa ma'e ke ixo ta, ame'ë ke Jesu ukwa katu. A'erehe ngã koty a'e oho. Pe, pandu:

—Awa ke pekekar pexo my? — aja Jesu.

⁵—Jesu ke jakekar jaxo. Nasare ok ta pe har ke a'e — aja amō ta pandu ipe.

—Ko ihē a'am — aja Jesu ngā pe.

Sonda ta namō Jun ixo. A'e riki Jesu rehe har mujekwa ngā pe. ⁶“Ko ihē a'am” aja Jesu pandu rahā, sonda ta xupe koty jywyr. Pe, ywy rehe u'ar ukwap.

⁷Amō we Jesu pandu:

—Awa ke pekekar pexo my? — aja ngā pe.

—Jesu ke jakekar jaxo. Nasare ok ta pe har ke a'e — aja ipe tī.

⁸—Ihē te ko aja upa ihē apandu pehē pe. Ihē ke jō pekekar pexo rahā, mā peja ihē namō ixo ame'ë ta oho te'e — aja ngā pe Jesu pandu.

⁹[Aja me'ë a'e pandu rahā, i'i we a'e pandu ame'ë ke rehe uhyk apo 'y. Kuja: “Papa! Upa ihē pe nde ereme'ë. Ame'ë ta ngi har kanim ym amō.” Ame'ë panduha rehe uhyk.] ¹⁰Pe, Simā Petu kyse puku ke muhem. Ixu'a ngi muhem. Pe, amō sawa'e nambi ke a'e mopok ingi. Pa'i keruhūma'e miasu nambi ke mopok ingi. Her Mauko. Ijywa katu kotyhar inambi ke mopok. ¹¹Petu pe Jesu pandu:

—Anī. Henda pe kyse puku emuxe katu emondo, ipirer pe. Pyraraha ihē pe ihē pái muwyr. Ame'ë ke ihē py'ahu te'e ahendu katu ta. Ame'ë ke nde erekwa ta me'ë te'e — aja ipe.

Pa'i keruhū ruwa koty Jesu ixo

¹²Pe, Jesu ke homa awa tama'e sonda ta pyhyk. Sonda tama'e kapitā ta aja tī. Pyhyk tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rukwen harōha ta aja tī. Pyhyk tī. Pe, Jesu po apyr rupi a'eta pukwar. Tupaham pe pukwar. ¹³Pe, a'e ke Kái tutyr pe a'eta raho py. Her Ana. Ame'ë warahy 'ar rahā, Kái riki jundéu awa tama'e pa'i

keruhū. ¹⁴A'e riki jundéu awa tama'e kapitā ta pe pandu kwe. Kuja pandu:

—Petei sawa'e manō ta me'ë te'e. Aja rahā, jande ke homa awa tama'e sonda ta jukwa ym ta — aja Kái pandu kwe.

Petu te'e pandu

(*Matéu 26.57-58; Matéu 26.69-70; Mak 14.53-54; Mak 14.66-68; Ruk 22.54-57*)

¹⁵⁻¹⁶Jesu raikwer rupi Simā Petu oho. Amō jumu'eha oho tī. Ihē riki ame'ë. Ihē Juá. Ihē ke pa'i keruhū ukwa katu. A'erehe pa'i keruhū rok kurar pe Jesu ke amō ta raho rahā, ihē aho tī. Petu soroka pe pyta. Kurar rukwen rake pyta. A'erehe kūjā harōha pe ihē apandu:

—Petu ke emuxe katu — aja kūjā pe.

—Ere — aja kūjā.

Pe, Petu ixo tī. ¹⁷Hukwen rake kūjā ixo. A'e pandu Petu pe:

—Nde riki peme'ë sawa'e namō nde erejumu'e ixo ame'ë ke nde — aja ipe.

—Anī. Aja ym ihē — aja kūjā pe Petu te'e pandu.

¹⁸Rysā te riki. A'erehe miasu ta tata ke hapy. Harōha ta aja tī. Hapy tī. Ame'ë rake rupi a'eta jumaku uī. Pe, a'eta koty Petu oho tī. Pe, jumaku uī a'e tī.

Jesu namō pa'i keruhū pandu

(*Matéu 26.59-66; Mak 14.55-64; Ruk 22.66-71*)

¹⁹Pe, Jesu pe jundéu awa tama'e pa'i keruhū pandu. Her Ana. Kuja pandu:

—Myja hetaha ne namō ixo ame'ë ta my? Myja nde eremu'e mu'e my? — aja ipe.

(Ame'ë ke Ana ukwa rahā, homa awa tama'e kapitā pe pandu ta oho tī. Pe, ame'ë ukwaha rupi Jesu ke jukwa ta. A'erehe aja pandu.)

²⁰Jesu pandu:

—Hetaha pyter pe aja te'eha ihē apandu pandu. Ihē amu'e rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ihē amu'emu'e. Tupā rehe ngā jumu'eha

renda keruhū pe ihē amu'emu'e tī. A'ep jundéu awa ta jy'ar tī. Hetaha pyter pe jō ihē amu'emu'e. ²¹ Aja rahā, ma'erehe ihē pe nde erepandu my? Ihē apandu ame'ē ke rehe amō ta hendu. Ame'ē ta pe eme'u katu. Ihē apandu ame'ē ke a'eta ukwa katu. A'erehe ame'ē ta pe epanurahā! Ame'ē ta pandu ta nde pe — aja pa'i keruhū pe Jesu pandu.

²² Aja me'ē Jesu pandu ame'ē ke rehe harōha hendu rahā, a'e pandu:

—Mā! Aja me'ē pa'i keruhū pe nde erepandu ym ta me'ē te'e. Katu ym — aja Jesu pe naī.

Pe, Jesu ruwa ke harōha nupā. (Pa'i keruhū pe katu ym pandu aja ukwaha naī, a'erehe nupā.) ²³ Jesu pandu:

—Ihē apanduha ihē ajawy rahā, ame'ē ke emujekwa ngā pe. Anī rahā, jete-har te ke ihē apandu rahā, ihē ke nde erenupā rahā, katu ym — aja harōha pe a'e pandu.

²⁴ A'engi Jesu ke Ana mondo. Pukwar aja mondo. Kái koty mondo. A'e riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū tī.

Te'e Petu pandu tī

(*Matéu 26.71-75; Mak 14.69-72; Ruk 22.58-62*)

²⁵ A'ep Petu jumaku uī rī. Pe, amō ta pandu ipe:

—Peme'ē sawa'e namō nde erejumu'e erexo ame'ē ke nde my? — aja ipe.

Petu te'e pandu:

—Anī. Aja ym ihē — aja ngā pe.

²⁶ Pa'i keruhūma'e miasu nambi ke Petu mopok. Ame'ē ianam a'ep ixo tī. Pa'i keruhūma'e miasu a'e tī. Petu pe a'e pandu:

—Ita kurar pe Jesu namō nde erexo. A'erehe nde rehe ihē asak a'ep tī — aja ipe.

²⁷ Pe, Petu te'e pandu tī:

—Anī — aja.

Pe, pahar sapukái je'ē.

Pirat ruwa koty Jesu pu'am oho u'am

(*Matéu 27.1-2; Matéu 27.11-14; Mak 15.1-5; Ruk 23.1-5*)

²⁸ Kái rok ngi Jesu ke sonda ta raho. Homa awa tama'e kapitā rok pe raho. Pytuniwe te rahā, raho. Jundéu awa tama'e kapitā ta ixo ym. Homa awa tama'e kapitā rok pe ixo ym. Ixe rahā, katu ym ta. Ipy'a xi'a ta aja ukwa a'eta jupe. Pasuko 'ar rahā, ngā mi'u ke ngā matyr. Ame'ē ke ipy'a xi'a rahā, u'u ym ta. Jundéu awa aja ym ame'ē rok pe ixo rahā, u'u ym ta. Aja te'eha jundéu awa ta ukwa. ²⁹ A'erehe soroka pe Pirat uhem uwyr. A'ep jundéu awa tama'e kapitā ta namō pandu:

—Ma'e ka'u te'eha ke peme'ē sawa'e ma'ema'e my? Pehē pepandurahā! — aja Pirat pandu.

³⁰ A'eta pandu:

—Ma'e ka'u te'eha ke peme'ē sawa'e ma'ema'e. A'erehe a'e ke jande jarur nde pe — aja ipe.

³¹ Pirat pandu:

—Pehē atu peraho. Pehē je'ēha rupi ehe har pekwa peho. Katu ame'ē ke ma'ema'e my? Jaxer te ame'ē ke ma'ema'e my? Pehē atu pekwa peho — aja ngā pe.

Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu:

—Anī. Jande je'ēha rupi jajukwa ym ta awa ke. (Ame'ē ke nde jō nde erepandu katu. Nde riki kapitam. Homa awa tama'e kapitā ke nde) — aja Pirat pe.

³² Aja rahā, Jesu panduha aja me'ē uhyk katu. A'e pandu kwe. “Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ihē ke amō ta jukwa ta.” Ame'ē panduha angaha ke rehe uhyk apo 'y. Jete-har te riki ame'ē. (Homa awa ta jō myra ngā mupia ame'ē ke rehe amō ta ke jukwa katu.) ³³ Hok pe Pirat jywyr oho. Jesu pe a'e pandu:

—Pahar ejur se! Jundéu awa tama'e kapitā keruhū ke nde my? — aja ipe.

³⁴ Jesu pandu:

—Ame'ē ke nde atu erekwa my? Anī rahā, ame'ē ke amō ta pandu nde pe my? Jetechar rupi nde erepandu ta me'ē te'e. “Katu nde.” Anī rahā: “Katu ym nde” aja — aja ipe.

³⁵ Pirat pandu:

—Mā! Jundéu awa ym ihē. A'erehe jundéu awa ta ma'ema'eha akwa ym ihē. Homa awa ke ihē, a'erehe jetechar rupi nde rehe har apandu ta me'ē te'e. Jundéu awa ke nde. Ame'ē ta riki nde ke werur ihē pe. Pa'ihu ta aja tī. Nde ke werur ihē pe tī. A'erehe ame'ē ta ngi nde rehe har ahendu. Ma'e nde erema'ema'e my? — aja ipe.

³⁶ Jesu pandu:

—Ihē riki kome'ē wyy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū rahā, ihē namō ixo ame'ē ta jumai mai hū ta. Aja rahā, ihē ke jundéu awa ta pyhyk ym ta tipe. Jetechar te ke. Kome'ē wyy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ym ihē — aja ipe.

³⁷ Pirat pandu:

—Aja rahā, kapitā keruhū ke nde my? — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—A'e t̄y. Nema'e panduha aja ihē. Ihē māi pusu ngi ihē a'ar. A'erehe kome'ē wyy keruhū pe ihē axo. A'erehe jetechar te ihē apandu ajur. Jetechar te rehe hendu katu ame'ē ta ihē rehe hendu katu ta tī — aja Jesu pandu ipe.

³⁸ Pirat pandu:

—Mā! Myja me'ē jetechar te amō ukwa katu ta my? — aja ipe.

Jesu jukwaha ke Pirat pandu

(*Matéu 27.15-31; Mak 15.6-20; Ruk 23.13-25*)

Jesu namō upa pandu rahā, soroka pe Pirat oho tī. Jundéu awa tama'e kapitā ta pe a'e pandu oho tī:

—Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te a'e. A'erehe jajukwa rahā, katu ym ta. ³⁹ Pa-suko 'ar rahā pame katu te kyndaha ngi

amō ke aja te'eha ihē amupoir. Aja te'eha pehē pe amupoir. Ko jundéu awa tama'e kapitā keruhū ke ihē amupoir ta my. Aja peputar my? — aja Pirat.

⁴⁰ Ngā pandu:

—Anī. Peme'ē anī. Amō sawa'e emuhem indo. Mahamba emuhem indo. Aja jande japutar — aja Pirat pe.

(Mahamba riki amō ke jukwa ame'ē ke a'e.)

19 Pe, amō ta pe Pirat pandu: —Jesu ke peraho. Soroka pe peraho. Penupā a'e ke. So'o pিরer pe penupā — aja. (Nupā rahā, a'e ke jukwa ta, aja mujekwa katu.)

Pe, sonda ta nupā hū. ²Pe, japekā rākā ke te'e iākā rehe har sonda ta mujā. Ame'ē ke Jesu ākā rehe a'eta moī. (Aja a'e ke mahy hū.) Ma'e mundeha katu te ame'ē ke a'eta munde ehe tī. (Kapitā keruhūma'e mundeha aja saka a'eta munde ehe.) ³Pe, huwa koty a'eta pu'am ohoho u'am. Puka puka hū ehe. Kuja:

—Mā! Jundéu awa tama'e kapitā keruhū nde! — aja puka puka hū ehe.

Pe, huwa ke a'eta nupā tī. Ipo pe nupā.

⁴Hok kurar soroka pe Pirat uhem oho tī. Heta ame'ē ta pe a'e pandu:

—Pesarahā! Pehē pe Jesu ke ihē amuhem ta arur. Aja rahā, ma'e ke pekwa katu ta. Kuja. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te a'e, a'erehe jajukwa rahā, katu ym tiki, aja pekwa ta — aja Pirat pandu.

⁵Pe, kurar soroka pe Jesu uhem oho. Japekā rākā ke te'e iākā rehe har sonda ta mujā. Ame'ē namō a'e uhem oho. Ma'e mundeha katu te ame'ē ke namō uhem oho tī. Pe, Pirat pandu:

—Pesarahā! Sawa'e kohī — aja heta ame'ē ta pe.

⁶Jundéu awa tama'e pa'ihu ta usak ehe rahā, hātā pukāi pukāi. Sonda ta aja tī. Kuja:

—Ejukwa! Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa! Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa! — aja Pirat pe.

Pirat pandu:

—Anī. Pehē atu myra ngā mupia ame'ē ke rehe pejukwa. Ma'e jaxer ame'ē ke nixói te ipe, aja ihē akwa — aja ngā pe.

⁷Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu:

—“Tupā ra'yr ihē” aja pandu ame'ē ke manō ta me'ē te'e. Aja jande je'ēha rehe panduha ihī. “Tupā ra'yr ihē” aja Jesu pandu. A'erehe a'e ke jajukwa ta me'ē te'e — aja Pirat pe.

⁸“A'e riki Tupā ra'yr” aja ngā pandu ame'ē ke rehe Pirat hendu rahā, amō we kyje a'e. (Tupā ra'yr ke jukwa tar ym, ame'ē ngi kyje.) ⁹Pe, hok wyr pe a'e ixē oho tī. Jesu ke a'e raho inamō. Pe, pandu ipe:

—My ngi nde erejur my? — aja Jesu pe.

Anī. Jesu pandu we ym ipe. ¹⁰Pirat pandu ipe:

—Mā! Nde erepandu ym ihē pe. Ehendu katu! Ihē apandu rahā, nde erehem katu te'e ta nde ereho. Anī rahā, ihē apandu rahā, nde ke sonda ta jukwa ta. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa ta — aja Jesu pe.

¹¹A'e pandu:

—Anī. Aja ym. Kapitā aja nde ke Tupā riki mu'am. A'erehe je'ēha te nde erereko. A'erehe ne je'ēha rupi ihē pe upa ma'e ke nde erema'e katu. Ko ihē ke nde pe ngā werur. Ame'ē ta ma'eha riki i'ar koty te we jaxeriha. Nema'e ma'eha 'ar koty te we jaxeriha — aja Jesu pandu ipe.

¹²Ame'ē panduha ke Pirat hendu rahā, Jesu ke a'e poir tar katu te hū. Anī. Jundéu awa tama'e kapitā ta hātā pandu pandu:

—Peme'ē ke nde erepoir rahā, homa awa tama'e kapitā keruhū namō katu ym nde. “Ihē riki kapitā keruhū” aja Jesu pandu. A'erehe a'e riki homa awa tama'e

kapitā keruhū ruwajan — aja Pirat pe ngā pandu.

¹³Ame'ē panduha ke Pirat hendu rahā, soroka pe Jesu ke a'e raho. Ngā namō panduha renda pe a'e wapyk. Ngā rehe har ukwa, ame'ē renda pe wapyk. “Katu my?” Anī rahā: “Katu ym my?” Ame'ē renda pe Pirat wapyk. Ame'ē henda pe amō ta pandu: “Ita mouha rape” aja. (Jundéu awa je'ēha rahā: “Ngambata” aja pandu ipe.)

¹⁴Arahā warahy jandar rahā tate. Ame'ē werā rahā ngā mi'u ke jundéu awa ta matyr matyr. Pasuko weraha rehe uhyk tate. Pe, jundéu awa ta pe Pirat pandu:

—Pehēma'e kapitā keruhū ke ko — aja.

¹⁵Jundéu awa ta pukái hū:

—Ejukwa! Ejukwa! Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ejukwa! — aja.

Pirat pandu:

—Pehēma'e kapitā keruhū myra ngā mupia ame'ē ke rehe ihē ajukwa ta my? Ame'ē ke peputar my? — aja ngā pe.

Pa'ihu ta pandu:

—Anī. Peme'ē riki jandema'e kapitā keruhū ym. Sesa jō riki jandema'e kapitā keruhū — aja Pirat pe. (Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.)

¹⁶Pe, Jesu ke ame'ē ta pe Pirat me'ē. A'e je'ēha rupi myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa ta. A'erehe Jesu ke sonda ta raho.

Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu manō

(Matéu 27.32-44; Mak
15.21-32; Ruk 23.26-43)

¹⁷Pe, a'e oho. Ima'e myra ngā mupia ame'ē ke a'e raho. Ijixi'y 'ar pe raho. Pe, ma'e henda pe uhyk oho. Her: “Awa ākā kangwer.” [Jundéu awa je'ēha rahā: “Ngóu” aja.] ¹⁸A'ep ame'ē myra ngā mupia ame'ē ke rehe sonda ta mujar mu'am. Amō mokōi sawa'e ta ke a'eta mujar

mu'am tī. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe mujar mu'am. Jesu jywa katu koty peteī. Amō ijywa'i koty. Ame'ē ta pyter pe Jesu i'āi. ¹⁹Pe, amō pe Pirat pandu:

—Ngā ukwaha ke emupinim. Kuja:

“Ko Jesu. Nasare ok ta pe har ke a'e.

Jundéu awa tama'e kapitā keruhū”

—Aja paper rehe emupinim — aja Pirat pandu. (Aja rahā amō kapitā keruhū kohī. Aja rahā, homa awa tama'e kapitā keruhū ruwajan kohī, aja mujekwa.)

Ame'ē paper pinim rehe amō koty koty je'ēha ihī. Ko jundéu awa je'ēha ke. Amō ratī je'ēha ke tī. Amō ngere awa je'ēha ke tī. Ame'ē paper pinim ke myra ngā mupia apyr rehe asa inom. Itapywa ra'yr pe asa inom. Jesu ākā koty asa inom.

²⁰Ame'ē ke rehe heta jundéu awa ta usak. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am. Ame'ē renda paite ym. Ok ta ngi paite ym. (A'erehe jukwaha ke heta ngā usak oho.) A'erehe heta usak ehe, paper pinim rehe.

²¹Pe, Pirat pe jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu:

—Anī. “Jundéu awa tama'e kapitā keruhū” aja amō mupinim. Katu ym aja. Amō koty emupinim. Kuja: “Kome'ē sawa'e pandu naī. Ihē riki jundéu awa tama'e kapitā keruhū” aja emupinim — aja Pirat pe pandu.

²²Pirat pandu:

—Anī. Mā peja pyta. Amō koty ihē amupinim ym ta — aja pa'ihu ta pe.

²³Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am. Tumeme sonda ta ixo. Upa Jesu ke mujar mu'am rahā, ima'e mundeha ke a'eta pyhyk pyhyk. Aja pame katu te pyhyk. Pe, mundeha pukeka aja me'ē pyta. Ame'ē rehe muwykiha nixói te. Peteihar pan.

²⁴Sonda ta pandu jupe: “Mā peja ixo. Jamowok ym ta. Ita pinim ra'yr jambor ta. Aja ame'ē mundeha japyhykiha ke jakwa ta” aja. Aja rahā, Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Ame'ē rehe uhyk. Kuja:

“Ihēma'e mundeha ke a'eta pyhyk pyhyk. Pukeka aja me'ē rehe ita pinim ra'yr ke a'eta omombor” aja piniha ihī. Ame'ēja sonda ta ma'ema'e apo 'y.

²⁵Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu i'āi. Kotete imāi ixo. Imāi anam a'ep ixo tī. Amō Mari a'ep ixo tī. Koropa rakehar a'e. Mari Mandare ixo a'ep tī. ²⁶Pe, imāi rehe Jesu usak. Amō jumu'eha rehe aja tī. Usak tī. A'e ipy'a katu ame'ē ke ame'ē jumu'eha. Ihē ke ame'ē. Ihē Juā. Pe, imāi pe Jesu pandu:

—Māi! Peme'ē riki ne membyr apo 'y — aja ipe.

²⁷Pe, ihē pe Jesu pandu tī:

—Peme'ē riki ne māi apo 'y — aja.

Arahā har ihē rok pe ihē araho. Ihē Juā. Jesu māi ke ihē araho. Ihē māi aja ihē asak katu ehe tī.

Jesu manō

(*Matéu 27.45-56; Mak 15.33-41; Ruk 23.44-49*)

²⁸Jupe uhyk ame'ē ke upa katu te uhyk apo 'y. Aja Jesu ukwa katu. Pe, a'e pandu:

—Ihē hyngwéi — aja.

Aja pandu rahā, Tupā je'ēha rehe amō mupinim, aja me'ē uhyk tī. ²⁹Ita rekúi ra'yr a'ep ihī. Kawī ihī ipe. Iro ym te ame'ē ke. Ame'ē namō mandeju aja me'ē ke mururu. Ame'ē ke myra rehe sonda pukwar. Pe, Jesu juru rehe ame'ē ke mujar. ³⁰Ame'ē ke Jesu pyter. Pe, pandu:

—Upa 'y — aja pandu.

(Aja rahā, ipái pandu ame'ē ke upa katu te a'e ma'ema'e 'y, aja mujekwa katu.) Pe, iākā ke iwyr koty jixiko. Pe, manō.

Jesu ku'a ke sonda kutuk, myra rehe har itatakwar pe

³¹Ame'ē wera rahā, upa ma'e ke jundéu awa ta matyr matyr. Ku'ē rahā, putu'uha 'ar ke, a'erehe ma'e ke matyr

ym ta. (Paraky te'e, ame'ēja saka, a'erehe ma'e ke ma'e ym ta.) Ame'ē putu'uha 'ar rahā, hury katu te ngā. A'erehe myra ngā mupia ame'ē ke rehe awa rete pyta ame'ē ke jundéu awa ta putar ym. A'erehe pahar jukwa tar katu. A'erehe Pirat pe jundéu awa tama'e kapitā ta pandu oho:

—Mahapyr sawa'e ta myra ngā mupia ame'ē ke rehe sonda ta mujar mu'am. Jajukwa ta. Ame'ē ta tymā ke jamupen tar katu. Aja rahā, pahar manō ta. Upa manō rahā, hete ke jamujy ta jarur — aja Pirat pe.

³² Pirat pandu: “Ere.” A'erehe itymā ke sonda ta mupen oho. Jesu rake mokōi sawa'e ta myra ngā mupia ame'ē ke rehe sonda ta mujar mu'am. Pe, sawa'ema'e tymā ke sonda ta mupen. Amō sawa'ema'e ke mupen tī. ³³ Pe, Jesu rehe a'eta uhyk rahā, Jesu manō, aja a'eta ukwa. A'erehe itymā ke a'eta mupen ym. ³⁴ Sonda ta ngi har peteī sonda myra rehe har itatakwar pe kutuk. Jesu ku'a ke kutuk. Pe, pahar huwy uhem. Y uhem tī. ³⁵ Upa ame'ē ke rehe ihē asak. Ihē Juā. Asak ame'ē ke ihē apandu. Ame'ē riki jetehar te ke, aja ihē akwa. Jetehar te ke ihē apandu, aja ihē akwa tī. Aja rahā, pejurujar katu ta ehe tī. ³⁶ Jesu tymā ke sonda ta mupen ym. Aja rahā, yman Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Aja me'ē uhyk apo 'y. Kuja amō mupinim:

“Ima'e ixangwer upen ym te ta” aja.

³⁷ Amō we tī. Tupā je'ēha rehe amō mupinim tī. Kuja:

“Myra rehe har itatakwar pe kutuk ame'ē ke rehe ngā usak ta” aja amō mupinim. Aja me'ē panduha rehe uhyk apo tī.

Jesu rete ke itakwar rupi amō mou raho

(Matéu 27.57-61; Mak 15.42-47; Ruk 23.50-56)

³⁸ Pe, amō sawa'e ixo. Her Jose. Ari-matéi ok ta pe har ke a'e. Jesu rehe a'e jurujar katu a'e tī. Jundéu awa tama'e kapitā ta ngi a'e kyje. A'erehe jurujar katuha rehe har amō ta pe a'e pandu ym. Pe, Jesu manō rahā, Pirat pe Jose pandu oho:

—Jesu rete ke ihē aputar. Amou ta araho — aja ipe.

—Ere. Erahō — aja Pirat Jose pe.

Pe, Jesu rete ke Jose muju raho. ³⁹ Jose namō Nikonde oho tī. A'e riki pytun rahā, Jesu rehe usak oho ame'ē ke a'e kwe. Ma'e pihe katu ame'ē ke a'e raho. Her aroe. Amō mi. Ame'ē mokōi mupara ame'ē ke a'e raho. Puhýi riki. Kwaren sin (45) kir puhýiha raho. ⁴⁰ Pe, Jesu rete ke ame'ē mokōi sawa'e ta muju raho. Pe, pan katu ame'ē pe a'eta pukek. Pukek rahā, ma'e pihe katu ame'ē ke a'eta mou tī. Pan pyter rupi mou. Awa rete ke jundéu awa ta jyty m rahā, aja te'eha riki. ⁴¹ Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke sonda ta mujar mu'am. Ame'ē henda rake amō henda ihī. Ita kurar renda ke ihī. Ame'ē henda pe itakwar keruhū ihī. Ngā pykūi ame'ē ke. Pyahu te ke ame'ē. Ame'ē rupi amō hete ke amō ta mou ym te rī. ⁴² Ame'ē rupi Jesu rete ke Jose ta mou. Hake ihī, a'erehe a'ep mou. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar uhyk tate, a'erehe a'ep mou.

Jesu kwera katu uhem

(Matéu 28.1-8; Mak 16.1-8; Ruk 24.1-12)

20 Nomin pytuniwe te rahā, wera ym we rī. Itakwar keruhū pe Mari Mandare oho. Uhyk rahā, hukwen kyndaha ke amō mujere pirar, ame'ē ke rehe a'e usak. Itahu pe amō kynda. Ame'ē ke mujere pirar. ² Ame'ē ke ukwa rahā,

Simā Petu koty a'e ujan oho. Pandu oho. Ihē pe a'e pandu uwyr tī. Ihē Juā. Ihē rehe Jesu ipy'a katu. Kuja kūjā pandu:

—Jandema'e sawa'e te rete ke amō ta raho. Myp raho my? Ihē akwa ym ihē — aja Mari pandu.

³Pe, itakwar keruhū rehe Petu usak oho. Ihē aho inamō tī. ⁴Jande mokōi jajan jaho. Pe, Petu ke ihē asa aho. Pe, itakwar keruhū rehe ihē ahyk py aho. ⁵Pe, ihē ajumumbe ama'ā hupi. Pan katu ame'ē ke jō ihē asak. Jesu rete pukeka ke. Anī. Ihē axe ym aho hupi. ⁶Ihē raikwer rupi Simā Petu uhyk. Pahar itakwar keruhū rupi a'e ixē oho. Pan katu ame'ē ke jō pete'e túi ame'ē ke rehe a'e usak. ⁷Pan pe Jesu ākā ke amō maman. Ame'ē ke rehe a'e usak tī. Pan katu ame'ē ke namō ame'ē túi ym. Jeje jupu'a ou. ⁸Pe, itakwar keruhū rupi ihē axe aho tī. A'ep ihē riki ahyk py ame'ē ke ihē. Upa ihē asak tī. Jete. Jesu kwera katu uhem, ame'ē ke rehe ihē ajurujar katu. ⁹[Arahā Tupā je'ēha ke jande jakwa ym we rī. Tupā je'ēha rehe amō mupinim. “Manōha ngi a'e kwera katu ta uhem tī.” Ame'ē ke jakwa ym we rī.] ¹⁰A'engi jande rok pe jajywyr jaho.

Jesu rehe Mari Mandare usak

(Matéu 28.9-10; Mak 16.9-11)

¹¹Itakwar keruhū soroka pe Mari jixi'u u'am. Jixi'u u'am rahā, a'e jumumbe ma'ā hupi. ¹²Pe, mokōi Tupā je'ēha rahoha ta rehe a'e usak. Ima'e mundeha ituwyr te ame'ē namō a'eta ihī. Jesu ākā renda ke pe amō wapyk uī. Jesu py renda ke pe amō wapyk uī tī. ¹³A'eta pandu ipe:

—Mari! Ma'erehe nde erejixi'u ere'am my?

A'e pandu:

—Jandema'e sawa'e te rete ke amō ta raho. Myp raho my? Ihē akwa ym — aja Mari.

¹⁴Ame'ē ke a'e pandu rahā, a'e uwak. Pe, amō sawa'e a'ep ixo. Mari usak ehe.

Ame'ē sawa'e riki Jesu. Ame'ē ke Mari ukwa ym we rī. ¹⁵Pe, Jesu pandu ipe:

—Mari! Ma'erehe nde erejixi'u ere'am my? Awa ke nde erekekar erexo my? — aja Mari pe.

Jesu riki ita kurar usakiha ke, aja Mari ukwaha naī. A'erehe Mari pandu ipe.

—Sa'e! Hete ke nde ereraho rahā, nde eremouha renda ke ihē pe emujekwa. Hete ke ihē araho ta — aja Mari pandu.

¹⁶Jesu pandu ipe:

—Mari!

Pe, ixoty Mari uwak. Jundéu awa je'ēha a'e pandu:

—Hambo! — aja.

[Ame'ē riki: “Ngā mu'eha nde” aja mujekwa.] [Arahā a'e riki Jesu, ame'ē ke Mari ukwa katu.] ¹⁷Jesu pandu ipe:

—Ihē pái keruhū koty ihē ajywyr ym aho rī. A'erehe ihē rehe epyhyk ym e'am. Ihē namō jumu'e ixo ame'ē ta pe ebandu eho. A'eta riki ihē mu ta aja. Ihē rendyr ta aja tī. Kuja ebandu eho: “Ihē pái keruhū koty ihē ajywyr ta aho. A'e riki pehē pái keruhū tī. Tupā a'e. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Pehē pepy'a pemoī moī katu ehe ame'ē ke a'e tī. Ixoty ajywyr ta aho” aja ebandu eho — aja Mari pe Jesu pandu.

¹⁸A'erehe, jumu'eha ta pe Mari Mandare pandu oho:

—Jandema'e sawa'e te rehe ihē asak — aja a'e pandu.

Upa Jesu pandu ame'ē ke a'e pandu ngā pe tī.

Jesu rehe jumu'eha ta usak

(Matéu 28.16-20; Mak

16.14-18; Ruk 24.36-49)

¹⁹Nomin pytun rahā, jumu'eha ta jy'ar uī. Jundéu awa tama'e kapitā ta ngi a'eta kyje, a'erehe kapy rukwen ke a'eta kynda katu. Pe, a'eta pyter pe Jesu uhem u'am. A'e pandu:

—Mā peja pehē py'a ke Tupā muhury katu — aja.

²⁰ Ame'ë ke upa pandu rahã, a'eta pe ipo ke a'e mujesak. Itapywa rape ke mujesak. Ixu'a ke mujesak tĩ. Myra rehe har itatakwar rape ke mujesak. Pe, jandema'e sawa'e te rehe jumu'eha ta usak rahã, a'eta hury katu te. ²¹ Pe, a'eta pe Jesu pandu tĩ:

—Mã peja pehẽ ke Tupã muhury katu. Kome'ë ywy keruhũ pe ihẽ ke ihẽ pái muwyr. Aja kome'ë ywy keruhũ rupi pehẽ ke ihẽ amondo ta tĩ. Ihẽ rehe har pepandu ta peho — aja jumu'eha ta pe a'e pandu.

²² Ame'ë ke upa pandu rahã, a'eta rehe a'e peju. Pe, pandu:

—Mã peja pehẽ py'a rehe Tupã'ã ihĩ katu. ²³ Ma'e ka'u te'eha ke amõ ta ma'ema'e. Ame'ë ta pe kuja pepandu: “Tupã ipy'a pehẽ rehe jywyr” aja. Aja rahã, jetehar te ke. Tupã ipy'a jywyr katu, a'eta rehe. Kuja pepandu: “Tupã ipy'a jywyr ym pehẽ rehe” aja amõ ta pe. Aja rahã, Tupã ipy'a jywyr ym ta a'eta rehe tĩ — aja Jesu pandu jumu'eha ta pe.

Tome pe Jesu pandu

²⁴ Jumu'eha ta namõ Jesu ixo tĩ. Arahã ipy peteĩ jumu'eha ta ngi har amõ ixo ym. Her Tome. “Mokõihar ta ke” aja amõ ta ipe tĩ. ²⁵ Pe, a'e jywyr rahã, amõ jumu'eha ta pandu ipe:

—Jandema'e sawa'e te rehe jasad — aja ipe.

Tome pandu:

—Ipo rehe itapywa rape rehe ihẽ asak ym rahã, a'e kwera katu uhem, aja ihẽ ajurujar ym ta ehe. Hape rupi ihẽ po ihẽ amunde ym rahã, aja ajurujar ym ta ehe tĩ. Ixu'a rehe myra rehe har itatakwar rape rupi ihẽ po ihẽ amujar ym rahã, ajurujar ym ta ehe tĩ — aja jumu'eha ta pe.

²⁶ Awa po wajar peteĩ ukwer rahã, upa jumu'eha ta jy'ar uĩ tĩ. Kapy tiha ame'ë pe jy'ar uĩ. Tome a'ep ihĩ tĩ. Hukwen riki amõ ta kynda katu. Pe, pahar Jesu uhem

u'am. Jumu'eha ta pyter pe uhem u'am. Pe, pandu:

—Ko ihẽ ajur — aja.

²⁷ Pe, Tome pe a'e pandu:

—Ihẽ po rehe esarahã! Itapywa rape rupi nde po emunde. Ihẽ ku'ap nde po emunde tĩ. Myra rehe har itatakwar rape rehe emujar tĩ. Ihẽ akwera katu ahem, ame'ë ke rehe nde erejuruar ym. Apo ejuruar katu ihẽ rehe y — aja Jesu.

(Aja pandu rahã, Jesu nixói rahã, kwehe we Tome pandu ame'ë ke Jesu upa ukwa katu, aja mujekwa katu.)

²⁸ Tome pandu ipe:

—Ihẽma'e sawa'e te nde! Tupã riki nde. Nde rehe ihẽ py'a ihẽ amoĩ moĩ katu — aja Jesu pe.

²⁹ Tome pe a'e pandu:

—Ihẽ rehe nde eresak katu, a'erehe ihẽ rehe nde erejuruar katu. Amõ ta ihẽ rehe usak ym ta. Pe, ihẽ rehe a'eta jurujar katu ta tĩ. Mã! Ame'ë ta hury katu ta — aja Jesu pandu.

Tupã je'eha ke Juã mupinim

³⁰ Jumu'eha ta ruwa koty marã ka ym amõ ma'eha, ame'ë ke Jesu ma'ema'e katu. Mãte hũ ma'ema'e. A'eramõ a'eta usak ehe. “Mã! Katu hũ” aja a'eta pandu hũ. Upa ame'ë ke kome'ë paper rehe ihẽ amupinim ym. Ihẽ Juã. ³¹ Kome'ë paper rehe amõ amõ Jesu ma'ema'eha ke ihẽ amupinim. Ame'ë ke rehe pesak rahã, Jesu riki Kirisutu, kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ë ke a'e, aja pejuruar katu ta. A'e riki Tupã ra'yr, aja pejuruar katu ta tĩ. Pejuruar katu ehe rahã, pehẽ ruhãha namõ pexo, aja pekwa katu. A'erehe kome'ë paper ihẽ amupinim.

Jesu rehe awa po wajar mokõi jumu'eha ta usak

21 Ajame'ë ke ypa keruhũ rake jande jaxo. Ypa keruhũ rer Timberi. A'ep Jesu uhyk oho tĩ. Arahã kuja a'e mujesak jande pe. ² Ypa keruhũ rake jajy'ar

ja'am. Ko Simā Petu. Amō Tome. Amō Natanae. Ihē tī. Ihē Juā. Ihē mu, Tian amō. (Semende riki jande pái.) Amō mokōi jumu'eha ta jy'ar u'am jande namō tī. Tome pe amō ta pandu: "Mokōihar ta ke" aja. Natanae riki Kana ok ta pe har ke a'e. Kana ok ta Ngariréi ywy rehe ihī.

³Jande pe Simā Petu pandu:

—Pira rehe ihē aho ta — aja.

—Ne namō jaho ta tī — aja jande ipe.

Pe, jarusu keruhū pe japor jaho. Pytun rupi kyhapari ke jamombor jaxo tipe. Japyhyk ym te pira ke. ⁴Pe, wera ramō te rahā, y rymy'y rake Jesu pu'am u'am. Jasak ehe rahā, Jesu ke aja jakwa ym.

⁵Pe, jande pe Jesu pukái:

—Sa'eta! Pira pepyhyk my?

—Anī. Japyhyk ym te riki! — aja jande ipe.

⁶A'e pandu:

—Pehēma'e jarusu keruhū jywa katu koty kyhapari pembor. Aja rahā, pira pepyhyk ta kŷ — aja jande pe.

A'e pandu, a'erehe kyhapari ke jambor. Pe, mâte hū pira ke japyhyk 'y. A'erehe marā ka ym kyhapari jamuhemiha. ⁷Jesu ipy'a katu ame'ē ke ihē. Ihē riki Petu pe apandu:

—Jandema'e sawa'e te tiki! — aja.

(Arahā Jesu tiki aja johu jakwa katu.) Ame'ē ke rehe Petu hendu rahā, pukeka aja me'ē pe a'e jupukek. Pe, y pe a'e opor oho. Xum! Pe, Jesu koty a'e jupetē oho. [Pira ke pyhyk ixo rahā, mundeha ke upa a'e jo'ok, a'erehe ma'e ke a'e jupukek.] ⁸Jandema'e jarusu keruhū ke jamuhyk jaraho. Y rymy'y rehe jamuhyk jaraho. Kyhapari hykŷi jaraho. Mâte hū pira ke ipe. Y rymy'y paite ym. Sē (100) met tate paiteha. ⁹Pe, ywy rehe japor rahā, tata rehe jasak. Tatāpūi 'ar pe pira musepetu ame'ē ke rehe jasak. Mbeju rehe jasak tī. ¹⁰Pe, a'eta pe Jesu pandu:

—Pira pepyhyk ramō. Amō we perur — aja.

¹¹Jarusu keruhū pe Simā Petu opor oho tī. Kyhapari pyhyk. Pe, ywy rehe a'e opor rahā, ywy pe upa hykŷi muhem raho. Pira tiha ame'ē ke pame katu te tūi. Heta te hū tūi. Kuja, 153 hetaha tūi. Anī. Kyhapari usak ym. ¹²Jande pe Jesu pandu:

—Pe'u pejur! — aja.

A'e riki jandema'e sawa'e te aja jakwa katu, a'erehe: "Awa nde my?" aja japandu ym ipe. ¹³Pe, mbeju ke Jesu pyhyk. Jande pe a'e me'ē me'ē. Pira ka'ē ke aja tī. Me'ē me'ē tī.

¹⁴Arahā riki mahapyrihar ke Jesu mujesak jande pe. Manōha ngi kwera katu uhem. A'engi mahapyrihar Jesu rehe jasak.

Petu namō Jesu pandu

¹⁵Upa ja'u rahā, Simā Petu pe Jesu pandu. Simā Juā ra'yr.

—Simā! Se ne namō ixo ame'ē ta ixo. Ihē rehe a'eta ipy'a katu. I'ar koty te we ihē rehe nde erepy'a katu my? — aja ipe.

Simā pandu:

—Sawa'e! A'e tŷ. Nde rehe ihē apy'a katu, aja nde erekwa katu — aja ipe.

—Ihē kotyhar ta riki arapuharan ra'yr ta aja saka. Ame'ē ta rehe esak katu — aja Simā pe.

¹⁶Simā Juā ra'yr. Mokōihar Jesu pandu ipe:

—Simā! Ihē rehe nde erepy'a katu my? — aja ipe.

—Sawa'e! A'e tŷ. Nde rehe ihē apy'a katu. Aja nde erekwa katu — aja Petu.

—Ihē kotyhar ta riki arapuharan ta aja saka. Ame'ē ta rehe esak katu — aja Simā pe.

¹⁷Simā Juā ra'yr. Mahapyrihar pandu ipe:

—Simā! Ihē rehe nde erepy'a katu my? — aja Petu pe.

Aja me'ē mahapyrihar Jesu pandu ipe. A'erehe Petu pyai. A'e pandu:

—Sawa'e! Upa katu te nde erekwa katu. A'erehe nde rehe ihē apy'a katu, aja nde erekwa katu — aja Jesu pe.

A'e pandu:

—Ihē kotyhar ta riki arapuharan ta aja saka. Ame'ē ta rehe esak katu.
¹⁸ Esarahā! Nde sawa'e wan rahā, nema'e mundeha ke nde atu eremunde. Nde ereho tar katu ame'ē pe nde ereho te'e. Nde tamūi te rahā, nde jywa ke nde eremupuku ta. Pe, amō pukwar ta. Pe, nde ereho tar ym ame'ē pe nde ke amō ta raho ta — aja Petu pe.

¹⁹ [Aja me'ē a'e pandu rahā, myja Petu manō ta my, ame'ē ke Jesu mujekwa ixo. Petu manō rahā, amō ta pandu ta: “Petu pe pyrātāha nde eremuwyr. A'erehe jukwa ame'ē ta ngi a'e kyje ym. A'erehe ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā rehe har amō ta pandu ta.] Pe, Jesu pandu ipe:

—Ihē namō eho! — aja Petu pe.

Juā rehe har Jesu pandu

²⁰ Petu uwak rahā, ihē rehe a'e usak. Ihē Juā. Ihē rehe Jesu ipy'a katu ame'ē ke ihē. Amukwehe hake ihē awapyk aī rahā, ihē apandu ipe:

—Sawa'e! Awa riki nde ruwajan ta ke nde rehe muhyk ta werur my? — aja ihē.

²¹ Apo ihē rehe Petu usak rahā, Jesu pe a'e pandu:

—Sawa'e! Juā rahā, myja a'e ixo ta my? — aja Petu pandu. (Aja rahā, myja Juā manō ta my, aja Petu ukwa tar katu.)

²² Jesu pandu ipe:

—Ihē azywyr rahā, pewe a'e ixo ta my rī. Ame'ē ke ihē aputar nahā my. Ihēma'e rehe ejuma'u ym. Nde riki ihē namō eho — aja Petu pe.

²³ Ame'ē ke hendu rahā, amō Jesu namō jumu'e ixo ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe: “Juā riki manō ym ta” aja naī. Anī. Aja me'ē Jesu pandu ym. Kuja a'e pandu katu: “Ihē azywyr rahā, pewe a'e ixo ta my rī. Ame'ē ke aputar nahā my. Ihēma'e rehe ejuma'u ym” aja jō Jesu pandu.

²⁴ Ihē riki apandu katu. Ihē Juā. Jesu pandu ame'ē ke ihē apandu tī. A'e ma'ema'e ame'ē ke ihē apandu pandu tī. Paper rehe upa ihē amupinim tī. Ihē apandu ame'ē riki jetehar te ke aja upa ngā ukwa katu.

Je'ēha a'ejōhar

²⁵ Jesu ma'ema'e, ame'ē ke pewe hū rī. Ame'ē ke peteī teī paper rehe amō mupinim rahā, māte hū paper pinim ke ihī ta. Aja ihē akwa katu.

Upa.

At Jesu kotyhar ta ma'e ke ma'ema'e

Ruk kome'ē paper ke mupinim. Teo pe mondo. “Teo” aja pandu rahā, upa Tupā rehe ipy'a katu ame'ē ta ke, aja ngā ukwa.

Ma'erehe kome'ē paper ke Ruk mupinim my? Kuja. Myja myrandu katu Jesu kotyhar ta pandu pandu raho my? Ame'ē ke a'e mujekwa tar katu, a'erehe kome'ē paper ke mupinim. Jerusarē ok ta pe pandu py. Arahā myrandu katu ke jundéu awa ta pe jō Jesu kotyhar ta pandu pandu. A'engi jundéu awa aja ym ame'ē ta pe pandu pandu oho tī. A'engi amō amō wyy pe pandu pandu oho tī. A'engi Hom ok ta pe Páu pandu pandu. A'engi upa kome'ē wyy keruhū rupi Jesu kotyhar ta pandu oho. Upa awa ta pe pandu pandu oho.

Jesu kotyhar ta ma'e ke ma'ema'e

1¹⁻²Nde riki Teo. Yman nde pe paper ihē amupinim amondo. Ihē Ruk. Jundéu awa tama'e wyy rupi Jesu wata oho ixo rahā, upa a'e ma'ema'e ame'ē ke nde pe ihē amupinim. Upa a'e mu'emu'e ame'ē ke nde pe ihē amupinim tī. Tupā'ā je'ēha rupi ma'e Jesu pandu pandu. A'e mondo ame'ē ta pe a'e pandu pandu. Amukwehe te ame'ē ta pe a'e pandu: “Thē namō peho. Pehē ke ihē ajo'ok” aja Jesu pandu. Ame'ē ta pe a'e pandu pandu. Upa pandu rahā, ywa pe a'e jywyr oho.

³Amukwehe te we myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu manō. Pe, kwera katu uhem rahā, a'e mondo ame'ē ta usak usak ehe tī. Kuja, mokōi awa py upa ukwer rahā, usak usak katu ehe tī. A'erehe a'e kwera katu ixo tī, aja mujekwa katu. Ma'e ke Jesu ma'ema'e ixo tī, a'erehe a'e kwera katu ixo tī, aja mujekwa katu tī. Ixuwe katu ixo tī, aja mujekwa katu ngā pe tī. Arahā myja me'ē rahā, Tupā pandu:

“Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja a'e pandu my? Ame'ē rehe har tapijar te'e we a'e mu'e mu'e ixo rī. ⁴A'e mondo ame'ē ta namō Jesu ixo rahā, kuja a'e pandu a'eta pe tī:

—Pehē rehe Tupā'ā ihī ym rahā we, Jerusarē ok ta ngi pehem ym peho. Tupā'ā ke pehē pe Papa muwyr ta. Aja amukwehe te we pehē pe ihē apandu katu. Ame'ē ke rehe peharō pexo rī. ⁵Yman y pe amō ta ke Juā mujahuk. Apo heta ym wera rahā, pehē py'a rehe Tupā'ā ke Papa muwyr ta — aja a'e mondo ame'ē ta pe Jesu pandu.

Ywa pe Jesu jywyr oho

⁶Jesu namō a'e mondo ame'ē ta jy'ar u'am rahā, a'eta pandu ipe:

—Sawa'e! Apo jundéu awa tama'e kapitā keruhū aja nde erexo ta my? Pe, jande ruwajan ta ngi jande ke nde erepoir ta my? — aja Jesu pe. (“Jande ruwajan ta” aja pandu rahā: “Homa awa tama'e sonda ta ke” aja mujekwa.)

⁷Pe, Jesu pandu a'eta pe:

—Ame'ē rehe har pekwa pekwa ym pe'am. Ame'ē rehe har Papa jō ukwa katu. Ame'ē weraha ke a'e jō riki je'ēha rupi manga katu. Jahy ke a'e jō manga katu tī. ⁸Pe, Tupā'ā pehē namō ihī rahā, pehē py'a ke Tupā mātā ta. Pe, ihē rehe har pepandu pandu ta peho. Jerusarē ok ta rupi pepandu pandu ta peho. Jundéi wyy rupi pepandu pandu ta peho tī. Samari wyy rupi pepandu pandu ta peho tī. Upa kome'ē wyy keruhū rupi pepandu pandu ta peho tī — aja a'e mondo ame'ē ta pe Jesu pandu.

⁹Upa Jesu pandu rahā, a'e mondo ame'ē ta usak usak u'am ehe. Pe, usak usak u'am ehe rahā, ywa pe Jesu jupir oho. Katak ym oho. Pe, takāxīha pukek oho.

¹⁰Jupiriha ke rehe usak usak u'am rahā, pahar mokōi sawa'e ta uhyk wyyr

a'eta rehe. Ima'e mundeha tuwyr te!
¹¹ Jesu mondo ame'e ta pe a'eta pandu:
 —Ngariréi ywy pe har ta. Ywa rehe pesak pesak ym pe'am. Ywa pe Jesu jywyr oho. Pehē ngi Tupā mujywyr raho. Ame'e jupiriha ke aja wyjy ta uwyr tī — aja mokōi sawa'e ta pandu.

Jun renda ke pe Mati ke ngā mu'am tī

¹² Pe, ywyā ngi Jesu mondo ame'e ta wyjy oho. Ywyā rer Oriwéi ty. Pe, Jerusarē ok ta pe jywyr oho. Jerusarē ok ta riki kotete, paiteha mangaha mokōi jō kiro met. ¹³ Pe, jywyr rahā, ywate har henda ihī, ame'e pe wapyk oho. A'ep amō ta jy'ar uwyr tī. Ko Petu. Amō Juā. Amō Tian. Amō Andere. Amō Siri. Amō Tome. Amō Matoroméu. Amō Matéu. Amō Tian. Ame'e riki Apéu ra'yr. Amō Simā. Jundéu awa tama'e ywy ngi huwajan ta ke a'e mujan tar katu muhem ame'e ke a'e. Amō Jun. Tian ra'yr a'e. ¹⁴ Peteihar aja a'eta ixo. Tupā namō pandu pandu uī. Kūjā ta a'eta namō ihī tī. Mari ihī tī. Jesu māi a'e. Jesu mu ta ihī tī.

¹⁵ Arahā Jesu rehe jurujar katu ame'e ta heta ixo. Kuja, 120 hetaha. Pe, ame'e ta pyter pe Petu pu'am u'am. ¹⁶ A'e pandu a'eta pe:

—Ihē mu ta! Pehendu katurahā! Yman Jun rehe har Ndawi mupinim. Tupāā mujekwa ame'e ke a'e mupinim. Aja piniha ke Jun ma'ema'e. Jesu rehe ngā pyhyk ame'e ta ke Jesu koty Jun mujy'ar raho. ¹⁷ Amukwehe te we jande namō Jun wata ixo rī. Jande aja Tupā rehe har a'e pandu pandu oho tī. Jande aja Jesu usak katu ehe tī. ¹⁸ [Jun riki katu ym ame'e ke ma'e. Aja tamatarer ke a'e pyhyk. Ame'e tamatarer pe kupixa ke a'e jo'ok. A'ep iākā koty u'ar oho. Ipusu pyter rupi owo. Pe, ipusu ke upa uhem. ¹⁹ Ame'e rehe har upa Jerusarē ok ta pe har ta ukwa tī. A'erehe ame'e kupixa rer riki Asenda. “Kupixa ke huwy mu-

ruru oho” aja jundéu awa ta je'ēha ipe.]
²⁰ Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja, Saumo rehe ihī:

“Mā peja hok ke jeje te'e ihī!

Mā peja amō ta nixói ipe!”

Kuja piniha ihī tī:

“Mā peja henda ke pe Tupā rehe har amō pandu pandu oho!” aja piniha ihī.

^{21–22} —A'erehe amō sawa'e Jun renda ke pe jande namō ixo rahā, katu tiki. Jande aja Jesu kwera katuha rehe har pandu pandu rahā, katu tī. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jande aja Jesu namō wata ame'e sawa'e ke rahā, katu tī. Jesu ke Juā mujahuk, a'engi Jesu namō wata ixo ame'e sawa'e ke rahā, katu tī. Ywa pe Jesu jywyr oho, ame'e ke rehe usak ame'e sawa'e ke rahā, katu tī — aja Petu pandu.

²³ Pe, mokōi sawa'e ta ke a'eta mu'am. Jesu namō wata ixo ame'e ta ke mu'am. Ko Jose. Masamba aja her tī. Her te Jusu. Amō sawa'e ke a'eta mu'am tī. ²⁴ Her Mati. Pe, katu usak ame'e rehe har Tupā namō ngā pandu pandu. Kuja pandu:

—Sawa'e! Jande pái keruhū! Upa awa ta rehe har nde erekwa katu. Kome'e mokōihar ngi har petei jande namō pyta ta. Awa rehe nde eresak katu my? Ame'e ke jande pe emujekwa katu. ²⁵ Jande namō a'e paraky ta ixo. Nde rehe har pandu pandu ta oho tī. Ame'e parakyha ke Jun hijar oho. Pe, mupyraraha renda pe oho — aja a'eta pandu pandu.

²⁶ Mokōi sawa'e ta ke a'eta mu'am. Pe, ita pinim ra'yr ke a'eta omombor. Aja peteihar rehe katu a'eta usak. Ombor rahā, Mati rehe jō katu ngā usak. Pe, ipy petei Jesu mondo ame'e ta namō Mati ixo. (A'e riki Jun renda ke pe pyta.)

Jesu rehe jurujar katu ame'e ta py'a rehe Tupāā ihī katu

2 Penteko weraha rehe uhyk oho. (Ame'e wera rahā, imi'u ke jundéu awa ta matyr.) Arahā upa Jesu rehe ju-

rujar katu ame'ë ta jy'ar uī. ²Peteīhar renda pe jy'ar uī. Pe, pahar ywa ngi ma'e tyapu hū. Ywytu keruhū aja tyapuha. Ok wyr pe Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta wapyk uī. ³A'ep tyapuha ixē uwyr. Pe, tata hendyha aja a'eta usak. Ame'ë ke a'eta ākā 'ar pe hetaha aja ihī. Pe, aja pame katu te a'eta ākā 'ar pe hendy. ⁴Pe, upa katu te a'eta rehe Tupā'ā ihī katu. Amō koty koty ngā je'ēha uhem. (A'erehe Tupā'ā uwyr aja mujekwa katu.) Ame'ë je'ēha ke Tupā'ā muwyr a'eta pe.

⁵Arahā Jerusarē ok ta pe heta jundéu awa ta ixo. Tupā je'ēha rehe hendu katu ame'ë ta ixo. Amō amō wyy ngi uhyk uwyr ame'ë ta ixo. ⁶Ame'ë tyapuha rehe hendu rahā, ixoty ame'ë ta johu jy'ar oho. Ngā je'ēha riki amō koty koty je'ēha. Pe, aja pame katu te ngā je'ēha ke rehe ngā hendu. Ame'ë ta amō koty koty ngā je'ēha ke Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta pandu pandu. Ame'ë ke rehe ngā hendu. A'erehe mâte we ame'ë te a'eta my. ⁷Upa ngā hetaha pandu pandu ngā jupe:

—Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta riki ngarirēi wyy pe har ta ke. A'erehe jande je'ēha ke ame'ë ta ukwa ym ta tipe. ⁸Jande ngi har ym tī. Anī. Jande je'ēha ke ame'ë ta pandu katu apo 'y. Myp jande je'ēha ke ame'ë ta ukwa my? Jakwa ym. Mā! Aja pame katu te jande je'ēha rehe jahendu. Amō koty je'ēha ke jande japandu. ⁹Ko Par wyy ngi amō ta uhyk uwyr. Amō koty je'ēha ame'ë tī. Amō ta Me wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō koty je'ēha ame'ë tī. Aja pame tī. Amō koty koty je'ēha tī. Amō ta Erā wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Mesopot wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Jundéi wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Kapando wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Pō wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Asia wyy ngi uhyk uwyr tī. ¹⁰Amō ta Hiri wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Pansi wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Eji wyy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta

Rim wyy ngi uhyk uwyr tī. Ame'ë Rim wyy ke Syre ok ta rake ihī. Amō ta Hom ok ta ngi uhyk uwyr tī. ¹¹A'engi amō amō jundéu awa ta uhyk uwyr. A'engi jundéu ramūi ta je'ēha rehe hendu katu ame'ë ta uhyk uwyr tī. Amō ta Kere ypa'ū ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Ara wyy ngi uhyk uwyr tī. Pyrātāha namō upa katu te ma'e ke Tupā ma'ema'e, ame'ë rehe har jande jahendu. Amō amō jande je'ēha ke Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta pandu. A'erehe jande jakwa katu — aja ngā pandu pandu ngā jupe.

¹²Pe, upa ngā pandu pandu ngā jupe: —Mā! Ma'erehe my? — aja.

¹³Pe, mâte we ame'ë te a'eta my. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta rehe amō ta puka puka hū. A'eta pandu:

—Anī. Peme'ë ta kawī ngi ka'u ixo — aja ngā.

Petu je'ēha ke

¹⁴Pe, Petu pu'am. Awa py petēi Jesu mondo ame'ë ta namō pu'am. Pe, ngā hetaha pe hātā pandu:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Upa Jerusarē ok ta pe har ta! Pehendu katu tī! Ihē rehe pehendu katu. Pehē pe ihē apandu ta. ¹⁵Kawī ngi jaka'u, aja pekwaha nāi. Anī. Jaka'u ym. Ko warahy ywa ku'ap rī. (Pytuniwe ka'u ym awa.) ¹⁶Pesarahā! Amō koty koty ngā je'ēha japandu pandu. Aja pehendu ramō ame'ë ke yman amō sawa'e mupinim. Her Joe. Tupā je'ēha pandu ame'ë ke a'e. Kuja a'e mupinim. Tupā pandu:

¹⁷“Peme'ë wyy keruhū pe angaha uhyk tate rahā, Tupā'ā ke ihē amondo ta. Heta awa ta rehe a'e ihī katu ta.

A'erehe ihē je'ēha ke pehē ra'yr ta pandu pandu ta. Pehē rajyr ta pandu pandu ta tī.

Ixeraiha aja sawa'e ta usak ta. Aja ihē je'ēha ke a'eta ukwa ta. Tamūi ta ixerai ta tī. Aja ihē je'ēha a'eta ukwa ta tī.

¹⁸ Arahā ihē miasu ta rehe Tupā'ā ihī katu ta.

Sawa'e ta rehe ihī katu ta. Kūjā ta rehe ihī katu ta tī.

Pe, ihē je'ēha ke a'eta pandu pandu ta.

¹⁹ Ywa rehe ma'e ke ihē amoī ta. Ame'ē ngi jumukahem ta ngā u'am.

Ywa rehe aja kome'ē ywy keruhū pe tī. Ihēma'e pyrātāha ke ihē amujesak ta ngā pe.

Aman hawī aja awa ruwy hawī ta tī. Jahy rata u'ar hū ta tī.

Ywa takāxīha aja tata takāxīha pu'am hū ta tī.

²⁰ Warahy uwe ta. Awa ruwy pirā aja jahy tī. Upa aja uhyk py.

Pe, jandema'e sawa'e te jywyr ta. Arahā pyrātāha ke ihē amujesak ta ngā pe.

²¹ Pe, upa ihē pe ngā pandu rahā, ame'ē ta ke ihē amuhā katu ta.

Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ke amuhā katu ta" aja Tupā pandu. Aja Joe mupinim.

—(Upa aja uhyk ramō, a'erehe amō koty koty ngā je'ēha ke japandu pandu) — aja Petu pandu.

²² A'e pandu tī:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Jesu rehe har ihē apandu ta pehē pe. Nasare ok ta pe har ke a'e. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu hū. Ngā ke a'e mukatu hū. Amō ta py'a ngi ājā ta ke a'e muhem hū mondo tī. Pyrātāha ke Tupā muwyr ipe tī, a'erehe aja a'e ma'ema'e katu. A'erehe Tupā usak katu ehe, aja ngā ukwa. Upa ame'ē rehe har pekwa katu. ²³ Upa ame'ē rehe pesak tī. Yman Jesu manōha rehe har Tupā ukwa katu. A'e putar ame'ē ke ngā ma'ema'e. A'erehe Jesu ke pepyhyk. Pe, sawa'e katu ym ame'ē ta pe a'e ke peraho. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe ame'ē ta jukwa. Pehē pejukwa, ame'ēja saka. ²⁴ Anī. A'e ke Tupā mukwera katu muhem. Manōha ngi mukwera katu muhem. Marā ka ym pete'e

tūi. ²⁵ Yman kweraha rehe har Ndawi mupinim. (Jesu rehe har a'e mupinim. Kuja Jesu pandu, ame'ēja saka:)

"Ihēma'e sawa'e te rehe ihē asak katu a'am. A'e riki ihē rake ihī, a'erehe manōha ngi akyje ym ihē.

²⁶ A'erehe ihē rury katu tī. Ihē rury katuha apandu pandu. Ihē amanō ta. Anī. Ihē akwera katu ta ahem tī, aja akwa katu.

²⁷ Wetep akwera katu ta ahem. Manōha renda pe ihē'ā ke nde eremupya ym te ta.

Ihē rehe nde erepy'a katu. Ihē rete ke nde eremunem ym te ta tī. (Aja rahā, akwera katu ta ahem, aja akwa katu.)

²⁸ Ihē ruhāha ke ihē pe nde eremujekwa. Ihē namō nde erexo ta, a'erehe ihē ke nde eremuhury ta" aja Ndawi mupinim — aja Petu pandu.

²⁹ A'e pandu tī:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Ndawi ambyr rehe har ihē apandu ta pehē pe. Yman Ndawi manō. Jande ramūi ambyr a'e. A'e ke amō ta jytyt raho. Pete'e ywykwar pe ixangwer ke tūi. ³⁰⁻³¹ Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Tupā manga katu, aja a'e ukwa katu. Yman Ndawi pe kuja Tupā pandu: "Yman atu rahā, nde aja ne rainō riki kapitā keruhū wan ta tī" aja Tupā pandu. Ame'ē Ndawi rainō riki Kirisutu. Aja Ndawi ukwa katu, a'erehe Kirisutu kweraha rehe har kuja a'e pandu:

"Manōha renda pe i'ā ke Tupā mupya ym te ta. Hete ke munem ym te ta" aja Ndawi pandu. (Munem ym te rahā, mukwera katu ta, aja mujekwa katu.)

³² —Jesu ke Tupā mukwera katu muhem. (A'erehe hete munem ym te.) Kwera katu uhem rahā, jande jasad ehe, a'erehe ame'ē rehe har japandu pandu. ³³ Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyt raho. Hake a'e wapyk oho. (Aja rahā katu te ame'ē ke a'e, aja mujekwa katu.) Tupā'ā

ke a'e me'ē ta ipe, aja kwehe Jesu pe ipái keruhū pandu katu. Ame'ē Tupā'ā riki jande py'a rehe a'e moī, ame'ē ke pekwa apo 'y. Tyapuha pehendū tī. ³⁴⁻³⁵ Ndawi riki ywa pe oho ym. Anī. Ixuwe katu rahā, kuja a'e pandu:

“Thēma'e sawa'e te pe Tupā pandu: ‘Thē rake ewapyk. (Aja rahā katu te me'ē ke nde, aja amujekwa katu.)

Nde ruwajan rehe ihē apor ta. Ame'ē ta ke ihē amuputu'u ta nde pe' aja Tupā” aja Ndawi pandu — aja Petu pandu. (“Thēma'e sawa'e te” aja Ndawi pandu rahā: “Kirisutu rehe har” a'e pandu.)

³⁶ A'e pandu tī:

—Upa jundéu awa ta! Pehendu kat-urrahā! Jesu ke myra ngā mupia ame'ē ke rehe pemuja pemu'am. Apo a'e riki jandema'e sawa'e te aja Tupā mu'am. Kirisutu a'e tī. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Ko jetehar te ke pekwa apo 'y — aja ngā pe Petu pandu.

³⁷ Ame'ē ke rehe jundéu awa ta hendu rahā, pyai te ngā. Petu pe ngā pandu. Jesu mondo ame'ē ta pe ngā pandu tī:

—Sawa'e ta! Myja jande jama'e ta my apo 'y? — aja jundéu awa ta pandu.

³⁸ Pe, ngā pe Petu pandu:

—Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Pejuruja katu ehe. Aja rahā, pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ta. Aja rahā, pehē ke jande jamujahuk ta. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta pehē apo 'y, aja pemujekwa katu ngā pe.) Pe, pehē rehe Tupā'ā ihī ta. ³⁹ Yman ame'ē rehe har Tupā pandu katu. Ame'ē pandu katuha ke uhyk apo 'y, a'erehe pehē rehe Tupā'ā ihī katu ta tī. Pehē ra'yr ta rehe ihī katu ta tī. Amō awa ta pe ihī katu ta tī. Upa katu te Tupā usak katu ame'ē ta rehe ihī katu ta tī — aja Petu pandu.

⁴⁰ Aja Petu pandu hū. Pandu we hū. Mu'e katu tī. Kuja:

—Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e hū. A'erehe mupyraraha uhyk ta ngā rehe. Amō ta Jesu ke putar ym, a'erehe myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa. Mā peja ame'ē ta aja ym pehē tī. A'erehe Tupā koty pehē py'a pemuruwak. Aja rahā, pehē ke a'e muhā katu ta — aja Petu pandu.

⁴¹ Ame'ē je'ēha rehe heta ngā juruja katu. Pe, ame'ē ta ke ngā mujahuk. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.) Arahā heta ngā juruja katu ehe, Jesu rehe. Kuja, 3.000 hetaha. ⁴² Jesu mondo ame'ē ta namō ame'ē ta jumu'e uī. A'eta namō ngā juehe katu ngā ixo. Johu ma'e ngā u'u uī tī. Tupā namō johu ngā pandu pandu tī.

Jesu rehe juruja katu ame'ē ta rehe har

⁴³ Tupāma'e pyrātāha namō Jesu mondo ame'ē ta ma'e ke ma'ema'e hū. Mukatu hū ngā ke. Aja me'ē ma'ema'e hū. A'erehe upa ngā jupandu ngā jupe:

—Mā! Katu te hū — aja ngā.

⁴⁴ Upa Jesu rehe juruja katu ame'ē ta je'ē je'ē ym ha namō ixo. Amō Jesu rehe juruja katu ame'ē ta namō ngā juehe katu ngā ixo. Ima'e ke rehe kyty'y ym tī. ⁴⁵ Ima'e ma'e ke muhepy tī. Henda ke muhepy tī. Aja tamatarer ke matyr. Pe, juruja katu ame'ē ta ima'e ym te rahā, ame'ē ta pe ma'e ke me'ē me'ē te'e. ⁴⁶ Pe, wera rahā pame katu te Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe jy'ar oho. A'ep Tupā namō ma'e pandu pandu u'am. Ok pe johu ma'e ngā u'u tī. Hury katu a'eta tī. Peteihar aja ngā ixo tī. ⁴⁷ Tupā namō kuja pandu pandu tī: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. “Peme'ē ta katu ame'ē ta ke a'eta” aja Jesu rehe juruja katu ame'ē ta rehe har amō ta pandu pandu. Wera rahā pame katu te ngā ke Tupā muhā katu. Aja Jesu rehe juruja katu ame'ē ta jumu'heta oho.

Wata ym te ame'ë ke Petu mukatu

3 Amō wera rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Petu oho. Juā oho inamō tī. Warahy ywa ku'a ihon rahā, oho. Arahā jundéu awa ta Tupā namō ma'e pandu pandu katu. ²Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe hukwen ihī. Hukwen rehe har ngā pandu: “Katukwer” aja. Ame'ë rake sawa'e wapyk uī. Wata ym te ame'ë ke a'e. Ta'yn rahā har aja te'e a'e. Wera rahā pame katu te amō ta hupir raho. Pe, ixē oho ame'ë ta pe tamatarer ke a'e pandu pandu tī. ³Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Petu ixē tate rahā, sawa'e usak ehe. Juā rehe usak tī. Pe, tamatarer ke pandu a'eta pe. ⁴Petu ma'ā katu ehe. Juā aja tī. Pe, pandu ipe: —Jande rehe ema'ā katu! — aja ipe.

⁵⁻⁶A'erehe sawa'e ma'ā katu ehe. Tamatarer ke pyhyk ta, aja ukwaha naī. Petu pandu ipe:

—Tamatarer namō ihē axo ym te. Ko ma'e namō axo ame'ë ke ihē ame'ë ta nde pe. Jesu Kirisutu riki Nasare ok ta pe har. A'e je'ëha rupi ihē apandu nde pe: “Ewata” — aja sawa'e pe.

⁷Pe, ijiywa katu rehe pyhyk. Pe, mupu'am. Pahar itymā imembek katu ipe. Ipyta katak katu ipe tī. ⁸Pe, opor. Pu'am katu. Jywyr jywyr ixo. Petu ta namō ixē oho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixē oho. Huryha namō opopor oho. “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja Tupā rehe har pandu pandu oho tī. ⁹Wataha ke rehe upa amō ta usak usak tī. Tupā rehe har pandu pandu ame'ë ke rehe amō ta hendu katu tī. ¹⁰Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rukwen rake wapyk uī ame'ë ke a'e, aja amō ta ukwa katu. “Katukwer” ame'ë rukwen rake wapyk uī ame'ë ke a'e, aja ukwa katu tī. Tamatarer pandu pandu ame'ë ke a'e tī, aja ukwa katu tī. Myja wataha

apo my? Ukwa ym. “Māte we ame'ë te a'e my!” aja a'eta.

Petu je'ëha ke

¹¹Ame'ë jumu'eha renda keruhū pe soroka ihī. Soroka renda rer: “Saromā.” A'ep Petu ta ixo. Petu jywa rehe sawa'e pyhyk u'am. Juā jywa rehe pyhyk u'am tī. A'eta koty heta amō ta ujan oho. ¹²Māte we ame'ë te a'eta my. Pe, hetaha ta rehe Petu usak rahā, pandu ngā pe:

—Sawa'e ta! Māte we ame'ë te aja ym pekwhaha. Pesak pesak ym jande rehe tī. Jande je'ëha rupi ym sawa'e wata. Jande katuha rupi ym sawa'e wata tī. (Jesu je'ëha rupi sawa'e wata katu.)

¹³⁻¹⁴—Amarā riki jande ramūi. Isak a'e tī. Jande ramūi tī. Jako a'e tī. Jande ramūi tī. A'eta Tupā rehe ipy'a moī moī katu. Jesu aja tī. Tupā pandu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu tī. Pe, manōha ngi Tupā mukwera katu muhem. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe, Jesu pe. Katu te ame'ë ke a'e tī. Anī. Peputar ym a'e ke. Jundéu awa tama'e kapitā ta pe a'e ke peraho. Pirat poir tar katu tipe. Anī. Peputar ym aja. Amō ke pehē pepandu. “Ngā jukwaha ke epoir” aja Pirat pe pepandu. (A'erehe Mahamba ke a'e poir.) ¹⁵Awa ta muxuweha ke Jesu. A'e ke pejukwa. Anī. A'e ke Tupā mukwera katu muhem. A'engi jande jasak ehe. Ame'ë rehe har japandu pandu tī. ¹⁶Sawa'e wata ramō ame'ë ke rehe pesak. Ehe har pekwa katu tī. Jesu rehe jande jajurujar katu, a'erehe jande pe pyrātāha ke Tupā muwyr. Ame'ë namō sawa'e ke jamukatu. Jesu je'ëha rupi jamukatu. A'erehe sawa'e wata katu ame'ë ke rehe pesak apo 'y.

¹⁷—Ihē mu ta! Jesu ke pejukwa. Jundéu awa tama'e kapitā ta aja tī. Jukwa tī. Pekwa ym ha rupi pejukwa, aja ihē akwa katu apo. ¹⁸Ngā mupyraraha ke Kirisutu pyhyk. Yman ame'ë rehe har Tupā je'ëha pandu ame'ë ta pandu

pandu. Ame'ē ta pe Tupā mujekwa. Ame'ē ke a'eta pandu pandu. Ame'ē pyraraha ke Jesu rehe uhyk apo 'y. ¹⁹Apo Tupā koty pehē py'a ke pemuruwak pemondo. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehē py'a ngi Tupā juhyk ta. ²⁰Aja rahā, pehē ruryha ke a'e muwyr ta. Pe, Jesu ke a'e mujywyr ta muwyr tī. A'e riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. ²¹Tupā usak katu ehe ame'ē ke a'e. Ywa pe a'e pyta we ta rī. Upa katu te pyahu ym rahā, pyta we ta rī. Upa katu te Tupā mupyahu ta tī, aja a'e pandu. (Ywa ke. Kome'ē ywy keruhū aja tī. Mupyahu ta tī.) Yman ame'ē rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim. A'eta riki katu te me'ē ke. ²²Yman jande ramūi ta pe Moise pandu: “Tupā riki jandema'e sawa'e te. Ihē aja pehē pe Tupā je'ēha pandu ame'ē ke Tupā muwyr ta tī. Pehē ngi har petēihar ke a'e. Upa a'e pandu ame'ē ke rehe pehendu katu ta me'ē te'e. ²³Ame'ē ke rehe amō hendu ym rahā, ame'ē ke Tupā mupyrara ta. Tupā kotyhar ta namō pyta ym te ta” aja Moise mupinim — aja Petu pandu.

²⁴A'e pandu tī:

—Upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu tī. Samue pandu py. A'engi uwyr ame'ē ta pandu tī. Pesak ramō ame'ē rehe har upa katu te a'eta pandu pandu. (Tupā kotyhar ta rehe Tupā'ā uwyr ta, ame'ē rehe har upa katu te pandu pandu.) ²⁵Yman Tupā manga katu. Ame'ē ke Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu. Ame'ē ke pehē pe katu. Jande ramūi pe Tupā manga katu tī. Ame'ē ke pehē pe tī. Yman kuja Amarā pe pandu: “Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe ne rainō usak katu ta” aja Tupā pandu — aja Petu pandu.

²⁶A'e pandu tī:

—“Ihēma'e ke nde” aja Ta'yr pe Tupā pandu. Pe, Ta'yr ke pehē pe a'e muwyr py. Aja pehē rehe a'e usak katu. Aja rahā,

ixoty pehē py'a ke a'e muruwak. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar ame'ē ke a'e putar — aja Petu pandu pandu ngā pe.

Ngā panduha renda pe Petu ta ke kapitā ta muhyk raho

4 Petu pandu ngā pe rahā, jundéu awa tama'e pa'i ta uhyk uwyr. Juā pandu rahā tī. Sonda tama'e kapitā uhyk uwyr tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū harōha ta ke ame'ē ta. Sanduse ta uhyk uwyr tī. ²(Manōha ngi amō kwera ym te ta uhem aja a'eta ukwaha.) Mokōi Jesu mondo ame'ē ta rehe a'eta parahy, ma'e, Petu ta rehe. Jesu ke Tupā mukwera katu muhem, aja Petu ta mu'e. Jesu kwera katu uhem, a'erehe amō ta kwera katu ta uhem tī, aja sanduse ta ukwa, a'erehe a'eta parahy Petu ta rehe. ³Pe, Petu ta ke a'eta pyhyk. Ka'aruk te apo, a'erehe kyndaha pe kynda raho. ⁴Koī pandu ta. Pe, Petu je'ēha rehe hendu ame'ē ta Jesu rehe jurujar katu. Heta Jesu rehe jurujar katu. Ame'ē ta heta te hū. Sawa'e pame katu te manga rahā, kuja, 5.000 tate hetaha nahā my.

⁵Ame'ē ku'ē rahā, jundéu awa tama'e kapitā ta jy'ar uwyr. Tamūi ta jy'ar uwyr tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta jy'ar uwyr tī. Jerusarē ok ta pe jy'ar uwyr. ⁶Ame'ē ta namō amō ta jy'ar tī. Ana jy'ar tī. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū a'e. Kāi jy'ar tī. Juā jy'ar tī. Arexan jy'ar tī. Upa jundéu awa tama'e pa'i keruhū anam ta jy'ar tī. ⁷Petu ta ke a'eta mupu'am. Pe, pandu a'eta pe:

—Jande ruwa koty pepu'am. Pesarahā! Awa pyrātāha namō pemukatu my? Awa je'ēha rupi pemukatu my? — aja Petu ta pe pandu.

⁸Pe, Petu py'a rehe Tupā'ā ihī katu. A'e je'ēha rupi Petu pandu:

—Kapitā ta! Pehendu katurahā! Tamūi ta! ⁹Pehendu katu tī. Myja sawa'e wata ym te ame'ē ke jamukatu my? Myja

ma'e katu ame'ë ke jama'e my? Aja pepandu jande pe tî. ¹⁰ Apandu ta pehë pe. Aja rahã, pekwa katu ta. Jundéu awa ta ukwa katu tî. Ko Jesu Kirisu-tuma'e pyrãtãha namõ kome'ë sawa'e wata katu. A'e je'ëha rupi wata katu. Jesu riki Nasare ok ta pe har ke a'e. Myra ngã mupia ame'ë ke rehe a'e ke pejukwa. Anî. A'e ke Tupã mukwera katu muhem. ¹¹ Tupã je'ëha rehe Jesu rehe har kuja amõ mupinim:

“Ita ke jaxer te'e aja ita ok mujãha ukwaha.

Anî. Ame'ë riki ok pyter rehe mupu'am katu te ame'ë ke, aja amõ ukwa katu” aja amõ mupinim.

—(Ame'ë ita aja Jesu tî. Ita aja a'e ke peputar ym tî. Anî. Tupã usak katu ehe. Katu te ame'ë ke a'e, aja ukwa katu.)

¹² Jesu jõ riki awa ta ke muhã katu. Aja amõ her kome'ë wyw keruhû pe har ta pe Tupã muwyr ym. Amõ her rupi jande ke muhã ym. “Jesu” ame'ë rer rupi jõ a'e muhã katu — aja Petu pandu.

¹³ Petu riki kyje ym, aja tamüi ta ukwa. Juã kyje ym tî, aja a'eta ukwa tî. Jundéu awa tama'e paper renda pe jumue ym ame'ë ta ke a'eta, aja a'eta ukwa katu tî. Sawa'e ta te'e ame'ë ta ke aja a'eta ukwa katu tî. A'erehe mâte we ame'ë te aja tamüi ta ukwa. Petu ta Jesu namõ wata ixo ame'ë ta ke a'eta, a'erehe pandu katu, aja tamüi ta ukwa tî. ¹⁴ Petu mukatu ame'ë ke Petu ta rake pu'am u'am, a'erehe marã ka ym a'eta je'ëha ipe. ¹⁵ Pe, tamüi ta jupe pandu pandu tar katu, a'erehe soroka pe Petu ta ke tamüi ta muhem mondo. Upa muhem rahã, a'eta pandu pandu a'eta jupe:

¹⁶ —Myja ta sawa'e pe jama'e my? Sawa'e ke Petu ta mukatu ame'ë rehe har heta ngã ukwa apo 'y. Ame'ë ke marã ka ym jande jamukanîha. ¹⁷ Ame'ë mukatuha rehe har amõ ta pandu pandu oho ame'ë ke japutar ym. A'erehe kuja japandu ta: “Jesu rehe har ngã pe

pepandu ym te apo 'y. Pepandu rahã, pehë ke jamahy ta” aja Petu ta pe japandu ta — aja pandu pandu a'eta jupe.

¹⁸ Pe, Petu ta ke amõ mujywywerur. Pandu:

—Jesu rehe har pepandu ym te apo 'y. Ehe har pemue ym te tî — aja Petu ta pe tamüi ta pandu.

¹⁹ Pe, Petu pandu:

—Myja me'ë Tupã pe katu my? Ko pehë je'ëha rehe jahendu katu my? Ko Tupã pandu ame'ë ke rehe jahendu katu my? Myja pekwa my? Ihë riki Tupã pandu ame'ë ke rehe jõ ihë ahendu katu ta. Juã aja tî. ²⁰ Jesu ma'ema'e ame'ë ke rehe jasak. Ame'ë ke tapijar te'e we japandu ta rî. Jesu mu'e mu'e ame'ë ke rehe jahendu tî. Ame'ë ke tapijar te'e we japandu ta tî. Marã ka ym jahijariha — aja Petu pandu.

²¹ Pe, hãtã Petu ta pe tamüi ta je'ë. Pe, poir. Mukatuha rehe har upa ngã ukwa, a'erehe Tupã pe ngã pandu pandu:

—Ne jõ riki katu te me'ë ke — aja.

Ngã hetaha ngi tamüi ta kyje, a'erehe marã ka ym Petu ta ke mahyha. ²² Petu ta mukatu ame'ë sawa'e heta warahy 'ar ame'ë ke a'e. Kuja, 40 i'ar koty te we warahy 'ar ame'ë ke a'e.

Pyrãtãha namõ Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta pandu pandu

²³ Tamüi ta poir rahã, Petu jywywyr oho. Juã jywywyr oho tî. Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta rehe uhyk oho. Upa jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu ame'ë ke a'eta pandu pandu ngã pe. Upa tamüi ta pandu ame'ë ke pandu pandu tî. ²⁴ Upa hendu rahã, kuja johu Tupã namõ a'eta pandu pandu:

—Jande pái keruhû! Jandema'e sawa'e te nde. Ywa ke nde eremuja. Kome'ë wyw keruhû nde eremuja tî. Y ramüi nde eremuja tî. Upa ame'ë ta rehe ixo ame'ë ta ke nde eremuja tî. ²⁵ Yman ne je'ëha ke

Ndawi mupinim. Tupā'ā mujekwa ipe. Ndawi riki jande ramūi. Ne miasu ke a'e tī. Kuja nde pe Ndawi pandu:

“Ma'ewā nde rehe amō awa ta parahy te'e my?

Ma'ewā jundéu awa ta te'e ukwa ukwa ixo my?

²⁶ Kome'ē ywy keruhū pe kapitā keruhū ta ixo. Ame'ē ta jy'ar uwyr. Kapitā ta jy'ar uwyr tī.

Ne namō ame'ē ta jumai uwyr. Kirisutu namō a'eta jumai uwyr tī. Kapitā keruhū aja nde eremu'am ame'ē ke a'e” aja nde pe Ndawi pandu — aja Tupā namō ngā pandu pandu.

²⁷ Tupā namō ngā pandu pandu tī:

—Jete. Kome'ē ok ta rehe Ero uhyk uwyr. Pon Pirat namō jy'ar uwyr. Amō awa ta namō jy'ar uwyr tī. Jundéu awa ta namō jy'ar uwyr tī. Jesu namō ame'ē ta jumai uwyr, a'erehe johu ngā jy'ar uwyr. Jesu riki nde ra'yr. Katu te me'ē ke a'e. Kirisutu a'e. Kapitā keruhū aja nde eremu'am ame'ē ke a'e. ²⁸ Yman ame'ē jumaiha rehe har nde erepandu katu, aja upa ame'ē ta ma'ema'e. Ne je'ēha aja ma'ema'e. Nde ereputar ame'ē ke a'eta ma'ema'e tī.

²⁹ —Jandema'e sawa'e te! Esak apo! Jande ke a'eta mahy tar katu. A'erehe jande py'a ke emātā. Aja rahā, jakyje ym ta ngā ngi. Aja rahā, ne je'ēha ke japandu pandu ta. ³⁰ Nde kotyhar ta ke jande. Ne je'ēha ke japandu rahā, ahy ame'ē ta ke emukatu. Amō amō ta ke emukatu tī. Jesu je'ēha rupi nema'e pyrātāha ke nde emujekwa katu ngā pe. Jesu riki nde ra'yr. A'e riki katu te me'ē ke — aja Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pandu pandu.

³¹ Upa pandu rahā, a'eta jy'ariha renda ke katak katak hū. (Aja rahā, ame'ē ta rehe Tupā hendu katu, aja mujekwa.) A'eta rehe Tupā'ā ihī katu. A'erehe Tupā je'ēha ke pandu pandu. Kyje ym ngā ngi.

Kyty'ỹ ym ngā

³² Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pe-teihar aja ngā ixo. “Kome'ē ihēma'e jō” aja ym pandu awa. Upa ima'e ma'e ke kyty'ỹ ym. ³³ Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jesu kweraha rehe har Jesu mondo ame'ē ta pandu pandu hū. Tupāma'e pyrātāha namō pandu pandu. Tupā usak katu te ngā rehe tī. ³⁴ Kupixa namō amō ixo rahā, ame'ē ke muhepy. Pe, tamatarer ke Jesu mondo ame'ē ta pe raho. Hok namō amō ixo rahā, ame'ē ke muhepy tī. ³⁵ Pe, tamatarer ke Jesu mondo ame'ē ta pe raho tī. Pe, ima'e ym te ame'ē ta pe Jesu mondo ame'ē ta me'ē me'ē. A'erehe ima'e ym te ame'ē ta nixói te.

³⁶ Ko amō sawa'e ixo. Her Jose. “Man-ambe” aja Jesu mondo ame'ē ta amō her moī ehe tī. “Amō ke muhury katu ame'ē ke a'e” aja jande je'ēha. Rewi rainō ke a'e. Xi ypa'ū pe har ke a'e. ³⁷ Kupixa namō a'e ixo. Ame'ē ke muhepy. Pe, upa katu te tamatarer ke Jesu mondo ame'ē ta pe a'e raho.

Anani rehe har. Sasi rehe har tī.

5 Pe, amō sawa'e ixo. Her Anani. Hakehar rer Sasi. Ywy namō a'eta ixo. Ame'ē ke a'eta muhepy. ² Pe, tamatarer ke Jesu mondo ame'ē ta pe raho. Anī. Tamatarer ke mupyta we wi jupe. ³ Ame'ē ke hakehar ukwa tī. Petu pandu ipe:

—Anani! Ywy muhepyha ke nde pe nde eremupyta we. ⁴ Satana nde py'a rehe ihī. (Ājā ramūi a'e.) Katu ym aja. Tupā'ā pe te'e nde erepandu. Ywy ke nde eremuhepy ym rahā we, nema'e riki. Nde eremuhepy rahā, tamatarer ke upa katu te nema'e tī. Nde pe nde eremupyta we ame'ē ke nde py'a rupi nde erekwa erexo. Upa katu te nde ereme'ē, aja jande pe nde erepandu naī. Katu ym aja. Sawa'e ta

pe te'e nde erepandu. Amō we tī. Tupā pe te'e nde erepandu tī — aja Petu pandu.

⁵Ame'ē ke hendu rahā, Anani manō ukwap. Upa hendu ame'ē ta mukahem hū. ⁶Ta'ynuhu ta pu'am. Pe, hete ke pukek. Jytym raho.

⁷Ixawa'e manō. I'i katu rahā, hakehar uhyk uwyr. Ixawa'e manōha rehe har ukwa ym uwyr. ⁸Petu pandu ipe:

—Ywy muhepyha ke upa katu te perur my — aja ipe.

Kūjā pandu:

—A'e tȳ. Upa katu te jarur — aja Petu pe.

⁹Pe, Petu pandu ipe:

—Tupā'ā pe te'e nde erepandu tar katu tī. Nde sawa'e aja tī. Anī. Upa Tupā'ā ukwa katu. Nde sawa'e jytym raho ame'ē ta hukwen rehe uhyk ramō. Nde ke jytym ta raho tī — aja kūjā pe.

¹⁰Pe, pahar Petu py rehe u'ar ukwap. Manō ukwap. Ta'ynuhu ta ixo uwyr rahā, kūjā manō ame'ē ke rehe usak. Pe, jytym raho tī. Ixawa'e rake rupi jytym tī. ¹¹Upa Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta mukahem hū. Manōha rehe har hendu ame'ē ta mukahem hū tī.

Tupā pyrātāha namō mukatu hū

¹²Jesu mondo ame'ē ta mukatu hū ngā ke. Ahy ixo ame'ē ta ke mukatu hū. Aja Tupāma'e pyrātāha ke ngā pe mujesak. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe soroka ihī. Soroka rer Saromā. A'ep upa Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta jy'ar. ¹³Johu ngā jy'ar ixo. Ame'ē ta rehe har amō ta pandu: “Katu ame'ē ta ke ame'ē ta” aja pandu. Anī. Ame'ē ta namō jurujar ym ame'ē ta jy'ar tar ym. ¹⁴Amō ta anī. Amō amō ta Jesu rehe jurujar katu tī. Heta sawa'e ta jurujar katu. Kūjā ta aja tī. Heta jurujar katu ehe tī. ¹⁵Jesu mondo ame'ē ta mukatu, a'erehe ahy ixo ame'ē ta ke awa rape rupi ngā mou. Tupe 'ar pe mou. Myrape 'ar pe mou tī. Pe, hake rupi Petu te'e asa oho rahā, warahy

pe i'ā jesak. Ame'ē ke ahy ixo ame'ē ta 'ar rupi aha ta oho. Pe, katu ta oho, aja ngā ukwa. ¹⁶Jerusarē ok ta xupe 'ar rupi ok ta juramā ihī. Ame'ē ok ta ngi heta uhyk uwyr ehe. Ahy ixo ame'ē ta ke ngā hupir werur ipe. Ājā ta ipy'a rehe ihī ame'ē ta ke werur ipe tī. Upa katu te Petu mukatu. (Aja rahā, Jesu rehe har Petu ta pandu ame'ē riki jetechar te ke aja mujekwa katu. Petu ta namō Tupā ixo, aja mujekwa katu tī.)

Jesu mondo ame'ē ta ke amō ta mahy

¹⁷Pe, jundēu awa tama'e pa'i keruhū jyty'ym Jesu mondo ame'ē ta rehe. Upa inamō ixo ame'ē ta jyty'ym a'eta rehe tī. Inamō ixo ame'ē ta rer sanduse ta. (Jesu mondo ame'ē ta koty heta ngā jy'ar oho, a'erehe jyty'ym a'eta rehe.) ¹⁸Pe, Jesu mondo ame'ē ta ke a'eta pyhyk. Kyndaha pe kynda raho, ok ta kyndaha pe. ¹⁹Pe, pytun rahā, Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr a'eta rehe. Kyndaha rukwen ke pirar. Pe, a'eta ke soroka pe raho. Pandu:

²⁰—Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe peho. A'ep upa awa ixoha pyahu rehe har ngā pe pepandu pandu — aja Jesu mondo ame'ē ta pe pandu.

²¹A'eta hendu katu ehe. Pe, pytuniwe rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe oho. A'ep mu'e mu'e u'am.

Pe, ngā panduha renda pe jundēu awa tama'e pa'i keruhū uhyk uwyr. Inamō ixo ame'ē ta uhyk uwyr tī. Pe, jundēu awa ta tamūi ta ke a'eta mujy'ar tī. Johu panduha ta ke mujy'ar. Pe, kyndaha pe sonda ta ke a'eta mondo. Pandu:

—Jesu mondo ame'ē ta ke pemuhyk perur se — aja sonda ta pe pandu.

²²Pe, kyndaha pe sonda ta uhyk rahā, mahem ym. ²³Jesu mondo ame'ē ta ke mahem ym. Pe, ngā panduha renda pe jywyr oho. A'eta pandu:

—Kyndaha rehe jahyk rahā, upa hukwen ke kynda katu te. Upa hukwen harōha ta harō katu u'am tī. Anī. Huk-

wen ke jande japirar rahā, jamahem ym sawa'e ta ke — aja sonda ta pandu.

²⁴ Ame'ē ke rehe hendu rahā, pa'ihu ta mâte we ame'ē te a'eta my. Sonda tama'e kapitā aja tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū sondama'e kapitā ke a'e.

—Myp a'eta ihon my? — aja pandu pandu a'eta jupe.

²⁵ Pe, amō uhyk uwyr. Pandu:

—Pesarahā! Kyndaha pe sawa'e ta ke pekynda peraho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixo apo 'y. Ngā ke a'eta mu'e mu'e u'am — aja tamūi ta pe amō pandu.

²⁶ Ame'ē ke rehe hendu rahā, sonda tama'e kapitā oho piam. Sonda ta inamō oho tī. Pe, Jesu mondo ame'ē ta ke muhyk werur tī. Hātā ym pyhyk a'eta rehe. Hātā pyhyk rahā, ita ke sonda ta rehe ngā ombor ta, aja kapitā ukwa. Hetaha ngi kyje, a'erehe wewe katu pyhyk raho.

²⁷ Pe, Jesu mondo ame'ē ta ke muhyk rahā, ngā panduha renda pyter pe mupu'am. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū pandu:

²⁸ —Jesu rehe har pemu'e ym apo 'y, aja hātā pehē pe japandu. Anī. Pehendu ym. Pemu'e ame'ē rehe har upa Jerusarē ok ta pe har ta ukwa apo. Jesu ke amō ta riki jukwa. Anī. A'e ke jande riki jakukwa aja pepandu. Katu ym aja — aja Jesu mondo ame'ē ta pe pandu.

²⁹ Pe, Petu namō Jesu mondo ame'ē ta pu'am u'am. Pe, Petu pandu ngā pe:

—Tupā je'ēha rehe jō jahendu katu rahā, katu te ame'ē. Amō sawa'e je'ēha rehe anī. (Katu we ame'ē.) ³⁰ Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke pemu'jar pemu'am. Aja pejukwa. Anī. Jesu ke Tupā mukwera katu muhem. Tupā rehe jande ramūi ipy'a moī moī katu. ³¹ Pe, Jesu ke hake Tupā muhyk raho. A'erehe a'e riki kapitā keruhū. A'e riki awa muhāha tī. Ma'e ka'u te'eha ke jundéu awa ta ma'ema'e. Anī. Tupā rehe ipy'a

muruwak mondo rahā, Tupā ipy'a jywyr ta ngā rehe. ³² Jesu rehe har japandu pandu. Jasak ame'ē rehe har japandu pandu tī. Jesu rehe har Tupā'a mujekwa tī. Tupā rehe hendu katu ame'ē ta py'a rehe Tupā'a ke a'e moī katu — aja Petu pandu.

³³ Ame'ē ke pa'ihu ta hendu rahā, parahy te hū. Jesu mondo ame'ē ta ke a'eta jukwa tar katu. ³⁴ Pe, ngā panduha renda pe amō sawa'e pu'am. Her Ngamari. Parise riki a'e. Moise je'ēha mu'e ame'ē ke a'e tī. “Sawa'e katu me'ē ke” aja upa ngā ukwa ehe har. Pe, a'e pandu:

—Jesu mondo ame'ē ta ke soroka pe emondo — aja.

³⁵ Pe, ngā panduha renda pe ixo ame'ē ta pe pandu:

—Jundéu awa tama'e kapitā ta! Pehendu katurahā! Petu ta ke pemahy ym we rī. Ma'e ke pekwa py peī. ³⁶ Amukwehe te amō sawa'e ixo. Her Téu. Kapitā a'e jupe. Heta sawa'e ta inamō jy'ar oho. Kuja, 400 hetaha. Anī. A'e ke amō jukwa. Pe, inamō ixo ame'ē ta upa uhāi ujan oho. Ame'ē ta ngi har nixói te apo 'y.

³⁷ A'engi amō sawa'e uwyr tī. Her Jun. Ngariréi wyy pe har a'e. Ngā hetaha ke kapitā keruhū manga manga rahā, Jun uwyr. Inamō heta ngā oho tī. Anī. A'e ke amō jukwa tī. Pe, inamō ixo ame'ē ta upa uhāi ujan oho tī. ³⁸ A'erehe pehē pe ihē apandu katu apo. Jesu mondo ame'ē ta ke pemahy ym. Mā peja ixo. Sawa'e je'ēha rupi a'eta ma'e ke ma'ema'e ixo rahā, upa ta kanim oho. ³⁹ Anī rahā, Tupā je'ēha rupi a'eta ma'ema'e ixo rahā, marā ka ym kaniha. Tupā namō pejumai ta — aja Ngamari pandu.

Pe, a'e pandu ame'ē ke rehe ngā hendu katu. ⁴⁰ Pe, Jesu mondo ame'ē ta ke muhyk werur tī. Upa a'eta ke amō ta nupā hū. Pe, pandu tī:

—Jesu rehe har pepandu ym te apo 'y — aja kapitā ta pandu a'eta pe.

⁴¹Pe, poir mondo. Ngā panduha renda ngi a'eta uhem oho. Jesu kotyhar ta ke a'eta, a'erehe amō ta mahy. Mahyha ke a'eta pyhyk, ame'ē ke Tupā putar aja a'eta ukwa katu, a'erehe hury katu oho. ⁴²Wera rahā pame katu te a'eta mu'e u'am. Tupā rehe ngā jumu'eha keruhū pe mu'e u'am. Amō ta rok pe mu'e u'am tī. Jesu Kirisutu rehe har mu'e u'am.

Awa po wajar mokōi haihu katu ame'ē ta ke

6 Arahā Jesu rehe amō amō heta jurujar katu. Jundéu awa ta ke ame'ē ta. Ame'ē ta ngi har amō ta ngere awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ta ke tī. Amō ta emberéu awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ta ke tī. Pe, ngere awa ta je'ēha pandu ame'ē ta parahy. Emberéu awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ta rehe parahy. Kuja pandu:

—Emberéu awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ta kytym jande rehe. Ixawa'e manō ame'ē ta heta we ixo. Ame'ē ta ngi har emberéu awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ta pe me'ē me'ē katu ma'e ke. Ngere awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ta pe me'ē me'ē we mi ma'e ke. Katu ym aja. Juja ym me'ē me'ēha — aja ngere awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ta je'ē je'ē hū.

²⁻³Pe, upa katu te Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke amō ta mujy'ar. Jesu mondo ame'ē ta riki mujy'ar. Ame'ē ta ke awa py mokōi hetaha. Ngā pe a'eta pandu:

—Jande mu ta! Pehendu katurahā! Ngā mi'u ke jande jame'ē me'ē rahā, marā ka ym Tupā je'ēha ke amō ta pe jamu'eha rī. Ngā mi'u jame'ēha rehe jō jama'ema'e ja'am. Katu ym aja. Jesu rehe har amō ta pe jamu'e ym rahā, katu ym. A'erehe amō sawa'e ta rehe pesak katu. Ko ipy'a rehe Tupā'ā ihī katu ame'ē ta rehe pesak katu. Amō we tī. Ukwa katu ame'ē ta rehe pesak katu tī. Amō we tī. Sawa'e katu te ame'ē ta rehe pesak katu

tī. Pehē ngi har awa po wajar mokōi sawa'e ta rehe pesak katu. Pe, ame'ē ta pe japandu ta: “Ngā mi'u ke peme'ē me'ē” aja. Jande anī. ⁴Tupā je'ēha ke jamu'e ta ngā pe rī. Tupā namō japandu pandu ta rī — aja Jesu mondo ame'ē ta pandu.

⁵Ame'ē je'ēha rehe upa ngā hury katu, a'erehe ngā mi'u me'ēha ta ke mu'am. Ko Esete ke ngā mu'am. Jesu rehe jurujar katu te ame'ē ke a'e. Ipy'a rehe Tupā'ā ihī katu ame'ē ke a'e tī. Amō Siri ke ngā mu'am tī. Amō Pok ke mu'am tī. Amō Nikanor ke mu'am tī. Amō Timā ke mu'am tī. Amō Pame ke mu'am tī. Amō Nikoráu ke mu'am tī. Amō awa ke a'e. Jundéu awa ym a'e. Antioki ok ta pe har a'e. Yman jundéu awa tamūi ta ukwaha rehe a'e jurujar katu. Apo Jesu rehe jurujar katu tī. ⁶(Ame'ē awa po wajar mokōi sawa'e ta ngā mi'u ke me'ē me'ē ta.) Pe, ame'ē sawa'e ta ke Jesu mondo ame'ē ta ruwa koty ngā mupu'am. Pe, Tupā namō pandu pandu. Ame'ē ta ākā rehe a'eta po ke Jesu mondo ame'ē ta mujar. (Aja ngā mi'u ke me'ē me'ē ame'ē ta ke a'eta, aja ngā pe mujekwa.)

⁷Tupā je'ēha rehe amō amō ta hendu katu te hū. Jesu rehe amō amō Jerusarē ok ta pe har ta jurujar katu tī. Heta jundéu awa tama'e pa'i ta jurujar katu tī.

Esete ke amō ta pyhyk

⁸Esete rehe Tupā usak katu te, a'erehe ahy ixo ame'ē ta ke Esete mukatu hū. Tupāma'e pyrātāha namō mukatu hū ngā ke. A'erehe ame'ē ke rehe ngā usak rahā, pandu: “Mā! Katu hū!” aja pandu. ⁹Pe, inamō amō sawa'e ta je'ē hātā tā hū. Amō koty jundéu awa tama'e jy'ariha renda ngi har ta ke a'eta. Henda rer: “Ngā poir ame'ē ta ke” aja ngā jupe. Syre ok ta ngi uwyr ame'ē ta ke a'eta tī. Arexandiri ok ta ngi uwyr ame'ē ta ke a'eta tī. Amō ta Siri ywy ngi uwyr ame'ē ta ke amō ta tī. Amō ta Asia ywy ngi uwyr ame'ē ta ke amō ta tī. Pe, Es-

ete namō a'eta je'ē hātā tā hū. ¹⁰ Ukwa katuha ke Tupā'ā muwyr ipe, Esete pe. A'erehe marā ka ym Esete je'ēha ke ame'ē ta mukanīha. A'erehe jyty'ym ehe. ¹¹ A'erehe amō sawa'e ta pe pandu:

—Esete rehe har te'e pepandu peho. Aja rahā, kome'ē tamatarer pehē pe jame'ē ta — aja ngā poir ame'ē ta pandu.

A'erehe sawa'e ta te'e pandu oho:

—“Moise katu ym. Je'ēha rehe pehendu ym” aja Esete pandu ame'ē ke rehe jahendu. “Tupā katu ym. A'e je'ēha rehe pehendu ym tī” aja Esete pandu ame'ē ke rehe jahendu tī — aja Esete rehe har te'e a'eta pandu.

¹² Ame'ē panduha namō upa ngā ke sawa'e ta muparahy. Tamūi ta ke a'eta muparahy tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta ke a'eta muparahy tī. A'erehe johu ngā Esete koty oho. Pyhyk a'e ke. ¹³ Pe, ngā panduha renda pe raho. Pe, Esete rehe har te'e pandu ame'ē ta ke a'eta werur tī. Te'eha ta pandu:

—Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū katu te, aja jande jakwa katu. Anī. “Jaxer te'e” aja Esete pandu. “Moise je'ēha katu ym. Pehendu ym ehe” aja a'e pandu tī. ¹⁴ Kuja a'e panduha rehe jahendu tī. Upa Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke Jesu mujaxer ta. Jesu riki Nasare ok ta pe har ke a'e. Upa Moise mu'e ame'ē ke amō koty muruwak ta, aja Esete pandu. Ame'ē ke rehe jahendu tī — aja Esete rehe har te'e sawa'e ta pandu.

¹⁵ Upa katu te ngā panduha renda pe wapyk uī ame'ē ta Esete ruwa rehe usak usak uī. Huwa ke hendy. Tupā je'ēha rahoha ruwa aja hendy.

Esete je'ēha ke

7 Esete pe jundéu awa tama'e pa'i keruhū pandu:

—Ame'ē je'ēha jete har te nde pe my? — aja ipe.

²⁻³ Esete pandu:

—Anī. Te'e riki. Tamūi ta! Pehendu katurahā! Ihē anam ta! Pehendu katu tī. Amarā riki jande ramūi. Mesopot ywy rehe a'e ixo rahā, Tupā pandu ipe. Wera te hū namō ixo ame'ē ke a'e. Ma'e, Harā ok ta pe Amarā tyryk ym we oho rī. Kuja Tupā pandu ipe: “Sengi etyryk eho. Nde anam ta ke ehijar eho. Nde pái rekoha ehijar eho tī. Amō ywy ke nde pe amujesak ta. A'ep etyryk eho” aja Amarā pe. ⁴ A'erehe Kaundéi ywy ke Amarā hijar oho. Harā ok ta pe tyryk oho. Ipái oho inamō tī. A'engi ipái manō rahā, amō ywy pe a'e ke Tupā mutyryk mondo. Kome'ē ywy pe muwyr, ma'e, Tupā mujesak ame'ē ke pe. Yman a'ep a'e uhyk oho. Apo ame'ē ywy pe jande jaxo tī. ⁵ Anī. Ywy ke nixói ipe, Amarā pe. Ima'e ke nixói te. Tupā me'ē ym we ipe rī. Amarā ra'yr nixói te rahā, Tupā manga katu ipe: “Kome'ē ywy ke nde pe ihē ame'ē ta. Nema'e ta. Ne rainōma'e ta tī” aja Amarā pe Tupā pandu katu — aja Esete pandu.

⁶ A'e pandu tī:

—Kuja Tupā pandu tī: “Amō ywy rehe ne rainō ta ixo ta. A'ep paraky te'e hū ta. Ame'ē ta ke amō awa ta mahy hū ta tī. 'Ar ke ymanuhū ta raho. Kuja, 400 warahy 'ar aha ta oho. ⁷ Ame'ē ke upa rahā, ame'ē awa ta ke ihē amahy ta. Te'e muparakyha ta ke ihē amahy ta. A'engi ame'ē ywy ngi ne rainō ta uhem oho. Kome'ē ywy rehe jywyr ta. Pe, ihē rehe ipy'a ke a'eta moī moī katu ta” aja Amarā pe Tupā manga katu. ⁸ Tupā pandu katu, ame'ē ukwa katuha ke Amarā pe Tupā muwyr. Kuja. Ehe ihī ame'ē pিরer ke jupā rahā, jundéu awa kotyhar ke a'e aja mujekwa. Tupā usak katu ehe ame'ē ke a'e, aja ukwa katu. A'erehe ta'yr pিরer ke Amarā jupā. Ta'yr rer Isak. U'ar, ame'ē ngi awa po wajar mokōi ukwer rahā, ipিরer ke jupā. (Aja rahā, Tupā manga katuha ke a'e putar katu, aja mujekwa katu.) Isak aja tī. Ta'yr pিরer ke jupā tī. Ta'yr rer Jako. Jako aja tī. Ta'yr ta pিরer

ke jupā tī. (Ipirer jupā rahā, ko jundéu awa ta kotyhar ta ke a'eta. Tupā usak katu a'eta rehe, ame'ē ta ke a'eta, aja mujekwa katu.) Jako ra'yr ta heta. Awa py mokōi ta'yr ta hetaha ipe. Jande ramūi ta ke a'eta.

⁹—Jako ra'yr ta ngi har peteī Jose. Imu ta jyty'ym ehe. Pe, imu ta muhepy. Pe, Eji ywy pe Jose ke amō ta raho. Paraky te'e a'e ixo. Pe, Jose rehe Tupā usak katu. ¹⁰A'e ke amō ta mupyrara rahā, Tupā muputu'u katu ingi. Tupā usak katu ehe tī. Ukwa katuha ke muwyr ipe tī. A'erehe eji ywy pe har tama'e kapitā keruhū ruwa koty pu'am rahā, Jose rehe kapitā keruhū usak katu. Kapitā keruhū rer Parao. Pe, Jose ke kapitā aja a'e mu'am. Eji ywy pe har tama'e kapitā aja a'e mu'am. Kapitā keruhū rok kapitā a'e tī. ¹¹Pe, ngā pe ngā mi'u nixói te. Upa Eji ywy rupi nixói. Kanaā ywy rupi nixói te tī. Pyrara hū ngā. Jande ramūi pe nixói te tī. ¹²Pe, Eji ywy pe ahúí aja me'ē pyta we mi aja Jako hendu. A'erehe ta'yr ta ke ixoty mondo, jande ramūi ta ke. ¹³Mokōihar a'eta oho rahā, imu ta pe juehe har Jose mujekwa. Pe, Jose rehe har Parao ukwa tī. Jose riki jundéu awa ke a'e, aja a'e ukwa. ¹⁴Pe, ipái pe myrandu Jose mondo. “Eji ywy pe ihē koty ejur. Upa katu te ne anam ta erur tī” aja myrandu mondo.

¹⁵—Kuja, 75 ngā hetaha ixo. Pe, Eji ywy pe Jako oho. A'ep a'e manō. A'ep jande ramūi ta manō tī, ma'e, Jako ra'yr ta ke. ¹⁶Ymanuhū tī, jande ramūi kangwer ke amō ta mutyryk raho. Sikē ok ta pe raho. A'ep itakwar keruhū ihī. Ame'ē pe ixangwer ke ngā mou tī. Yman ame'ē itakwar keruhū ke Emor ra'yr ngi Amarā jo'ok. Tamatarer Amarā muhepy ipe.

¹⁷—Yman Amarā pe Tupā manga katu. Ame'ē panduha rehe uhyk tate rahā, Eji ywy pe jande ramūi ta jumuheta oho. ¹⁸Pe, Eji ywy pe amō kapitā keruhū uhem ngā pe. Jose am-

byr rehe har ukwa ym a'e. ¹⁹Ame'ē kapitā keruhū muka'u te'e jande ramūi ta ke. Mupyrara hū tī. Kuja jande ramūi pe panduha mondo tī: “Ta'yn ra'yr u'ar rahā, pehē rok ngi pembor indo. Sawa'e ra'yr ta pame katu te pembor indo” aja kapitā keruhū pandu. Aja sawa'e ra'yr ta ke jukwa. ²⁰Arahā amō sawa'e ra'yr u'ar. Her Moise. Katu hū ame'ē ke a'e, aja imāi ta ukwa. ²¹A'erehe jukwa ym. Mahapyr jahy imāi namō mukanim. Pe, hok ngi imāi muhem mondo rahā, Parao rajyr mahem. Kapitā keruhū rajyr ke a'e. “Ko ihē membyr apo 'y. Ihē amutiha ta” aja Parao rajyr pandu. ²²Pe, upa eji awa tama'e ukwa katuha Moise ke amō mu'e. Je'ēha ke pandu katu te tī. Upa ma'e ke ma'ema'e katu te tī.

²³—Mokōi awa py upa warahy 'ar ame'ē ke Moise. Pe, arahā ianam ta rehe usak oho. Ianam ta riki jundéu awa ta ke. ²⁴Pe, oho ixo rahā, ianam ke eji ywy pe har mahy te'e, ame'ē ke rehe usak. Pe, ame'ē ke muputu'u oho. Mahyha ngi mupoir ta, a'erehe jukwa. ²⁵Eji ywy pe har ke Moise jukwa. [Ihē anam ta ke ihē amupoir ajur, a'erehe ihē ke Tupā muwyr. Ame'ē ke ihē anam ta ukwa ta, aja Moise ipy'a pe ukwa katu. Anī. Aja ym ianam ta ukwa.] ²⁶Amō wera rahā, mokōi jundéu awa ta jumai ixo, ame'ē rehe Moise usak tī. Pe, muputu'u ta tipe. Pandu a'eta pe: “Sa'e ta! Pehendu katurahā! Mā peja ym! Pehē riki anam ta. A'erehe pejumai ym pexo” aja Moise pandu. ²⁷Pe, ianam ke mupyrara ame'ē ke sosok mondo. Moise ke sosok mondo. Pandu ipe: “Jandema'e kapitā ym nde. Jandema'e panduha aja ym nde tī. ‘Awa katu my?’ Anī rahā: ‘Awa katu ym my?’ Ame'ē panduha aja ym nde. ²⁸Kwehe eji ywy pe har ke nde erejukwa. Aja ihē ke nde erejukwa tar katu my tī” aja Moise pe pandu. ²⁹Ame'ē ke rehe hendu rahā, Eji ywy ngi Moise ujan oho. (Parao ukwa ta tī. Ame'ē ngi kyje, a'erehe ujan oho.)

Mijiã wwy pe oho. Amõ wwy pe har aja ixo. (Usak te'e aja ixo.) A'ep hakehar ke pyhyk. Pe, mokõi ta'yr ipe.

³⁰—A'ep amõ mokõi awa pypa warahy 'ar aha oho. Ywy'ã keruhũ rake awa nixói te ame'ẽ wwy ihĩ. Ywy'ã keruhũ rer Sinái. A'ep Moise wata oho ixo rahã, jupirã'y ke ukwái ukwái te'e ixo. Ame'ẽ ke rehe a'e usak. Tata hendyha pyter pe Tupã je'ẽha rahoha uhem. ³¹Ame'ẽ ke rehe usak rahã: “Má! Ma'e my?” aja pandu jupe. A'erehe hake ngi we usak katu oho ehe. Pe, jandema'e sawa'e te pandu ipe: ³²“Ihẽ rehe ne ramüi ta ipy'a moĩ moĩ katu. Ihẽ rehe Amarã ipy'a moĩ moĩ katu. Isak aja tí. Ipy'a moĩ moĩ katu tí. Jako aja tí. Ipy'a ke a'e moĩ moĩ katu tí” aja panduha uwyr ipe. Pe, Moise jumukahem ingi, a'erehe ryrýi u'am ingi. ³³Usak tar ym apo ehe 'y. Jandema'e sawa'e te pandu tí: “Ihẽ Tupã. Ko ihẽ axo. Nde erepyrũ ere'am, ame'ẽ wwy ke katu te ame'ẽ ke. A'erehe nde py rehe har ejo'ok. (Aja rahã ihẽ rehe nde py'a nde eremoĩ moĩ katu, aja ihẽ pe nde eremujekwa.) ³⁴Ihẽ kotyhar ta ke Eji wwy pe ixo. Ame'ẽ ta ke amõ ta mupyrara hũ. Ame'ẽ ke ihẽ akwa katu. Ame'ẽ ta jixi'u hũ. Ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu tí. A'erehe ame'ẽ ta ke ihẽ amupoir ajur. Esarahã! Eji wwy pe nde ke ihẽ amondo ta. Ame'ẽ ta ke nde erepoir ta ereho” aja Moise pe pandu.

³⁵—Yman riki ame'ẽ Moise ke jundéu awa ta putar ym. Pandu ipe: “Jandema'e kapitã ym nde. Jandema'e panduha aja ym nde tí” aja Moise pe. Ame'ẽ Moise ke Tupã mondo. A'e ke kapitã aja a'e mu'am. Poiriha ke a'e tí. Inamõ Tupã je'ẽha rahoha ma'ema'e katu. Jupirã'y ke ukwái ukwái te'e. Ame'ẽ pyter pe usak, a'e riki Moise namõ ma'ema'e katu. ³⁶Eji wwy pe ma'e ke Moise ma'ema'e hũ. Aja Tupãma'e pyrãtãha ke a'e mujesak ngã pe. Y ramüi pe aja tí. Y ramüi

rer: “Y pytã.” Pe, Eji wwy ngi ianam ta ke mujy'ar raho. Awa nixói te ame'ẽ rupi wata oho ixo. Mokõi awa py upa warahy 'ar rahã, wata oho ixo. A'ep Tupãma'e pyrãtãha ke ngã pe a'e mujesak tí. ³⁷Jundéu awa ta pe Moise pandu: “Ihẽ aja amõ Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ke pehẽ pe Tupã muwyr ta tí. Pehẽ ngi har uhem ta” aja Moise pandu. ³⁸Awa nixói te ame'ẽ pe jundéu awa ta jy'ar ixo. Ame'ẽ ta namõ Moise ixo. Sinái wwy'ã keruhũ rake a'eta jy'ar uwyr. Ame'ẽ wwy'ã keruhũ 'ar pe Moise namõ Tupã je'ẽha rahoha pandu pandu. A'ep Tupã je'ẽha ke Moise pyhyk. Ame'ẽ je'ẽha rehe awa hendu katu rahã, ixo katu ta. Ame'ẽ ke jande ramüi ta pe a'e pandu pandu. Ame'ẽ ke jande pe muwyr tí.

³⁹—Anĩ. Moise pandu ame'ẽ ke rehe jande ramüi ta hendu ym. Putar ym a'e ke. ⁴⁰Eji wwy pe jywyr ta tipe oho. Ywy'ã keruhũ 'ar pe Moise ixo rĩ, pe, imu pe jande ramüi ta pandu, ma'e, Arã pe: “Ma'e'ã jande pe emujã. Tupã aja jande pe. Jande ndutar koty oho ta. Eji wwy ngi jande ke Moise mujy'ar werur. Jande jakwa ym ehe har apo. My ihon mamy” aja Arã pe jande ramüi ta pandu. ⁴¹Arahã itatawa ke te'e tapi'iruhu ra'yr'ã ke a'eta mujã. Ame'ẽ ruwa koty tapi'iruhu te ke a'eta jukwa. Aja ipy'a moĩ moĩ katu u'am ehe. A'eta mujã ame'ẽ ke rehe hury katu. ⁴²A'erehe jande ramüi ta ke Tupã hijar oho. Pe, upa ywa rehe hendy ame'ẽ ke rehe jande ramüi ipy'a moĩ moĩ katu u'am. Tupã je'ẽha rehe kuja panduha ihĩ. Tupã pandu:

“Jundéu awa ta! Pehendu katurahã!
Mokõi awa pypa warahy 'ar rahã,
awa nixói te ame'ẽ rupi pexo.
Heta tapi'iruhu ke pejukwa rahã, ihẽ
rehe pehẽ py'a pemoĩ moĩ ym pexo.
⁴³Amõ rehe pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu
pexo.

So'o pিরer ok ke peraho. Ame'e wyr pe Moro'a pemoi. Jahy rata'a pemoi ti. Her Hepa.

Ame'e ta tupā ta aja pekwaha pehē jupe. Ame'e'a rehe pehē py'a pemoi moī katu pexo. Katu ym aja.

A'erehe amō wyy rehe pehē ke ihē amondo ta. Mambiro ok ta kupe koty ihē amondo ta" aja Tupā pandu.

—Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī — aja Esete pandu.

⁴⁴ A'e pandu ti:

—Awa nixōi te ame'e rupi jande ramūi wata oho ixo rahā, so'o pিরer ok ke a'eta raho. Ame'e pe Tupā rehe jande ramūi ipy'a moī moī katu ixo. So'o pিরer ok mujāha ke Moise pe Tupā mujekwa. Aja jande ramūi mujā. ⁴⁵ A'engi Moise manō rahā, jande ramūi ta ke Josue mujy'ar raho. Kome'e wyy pe mujy'ar werur. Arahā kome'e wyy pe amō awa ta ixo. Pe, ame'e ta ke Tupā muhem mondo. Pe, kome'e wyy ke jande ramūi pyhyk. Henda ke pe pyhyk. Kome'e wyy pe uhyk rahā, so'o pিরer ok ke werur ti. Ame'e ke hainō ta pe jande ramūi mupyta. Ndawi uhem rahā, ame'e ke pewe ixo rī.

⁴⁶ Ndawi rehe Tupā usak katu. Pe, Tupā pe Ndawi pandu: "Kome'e wyy pe nde pe ok keruhū ihē amujā tar katu. Ame'e pe nde rehe ngā ipy'a ke moī moī katu ta. Nde rehe Jako ipy'a katu ame'e ke a'e ti" aja Ndawi pandu. ⁴⁷ Anī. Ndawi mujā ym. Ta'yr riki mujā. ⁴⁸ Saromā riki ok keruhū mujā. Anī. Awa ta mujā ame'e ke rehe Tupā ixo ym. Tupā riki ywate har a'e. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī.

⁴⁹ Tupā pandu:

"Ywa pe ihē axo. Ihē riki sawa'e te. Kome'e wyy keruhū pe aja ti. Ihē axo ti.

Ok keruhū awa ta mujā ame'e ke rehe ihē apyta ym ta. Henda peteihar rehe ihē apyta ym ta ti.

⁵⁰ Ihē riki upa katu te ma'e ke ihē amujā, aja Tupā pandu" aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī — aja Esete pandu.

⁵¹ A'e pandu ti:

—Tamūi ta! Pehē ākā janam rāi. Tupā rehe jurujar ym ame'e ta ke pehē, a'erehe pehendu ym. Tupā'a je'ēha ke jande ramūi putar ym. ⁵² Aja pehē ti. Peputar ym ti. Upa Tupā je'ēha pandu ame'e ta ke jande ramūi ta mupyrara. Tupā je'ēha pandu ame'e ta ke a'eta jukwa ti. Tupā ra'yr uwyr ta, aja pandu ame'e ta ke a'eta jukwa. Pe, Ta'yr uwyr rahā, peputar ym a'e ke. ⁵³ A'e ke pejukwa ti. Tupā je'ēha ke pehē pe Tupā je'ēha rahoha ta muwyr. Anī. Ame'e ke rehe pehendu ym — aja jundēu awa ta pe Esete pandu pandu.

Esete ke amō ta jukwa

⁵⁴ Esete je'ēha rehe hendu rahā, ngā panduha rendama'e kapitā ta parahy ehe. Parahyha rehe hāi su'u su'u u'am. ⁵⁵ Pe, Esete py'a rehe Tupā'a ihī katu. Pe, ywa rehe Esete ma'a rahā, Tupā rake wera te hū, ame'e rehe usak. Tupā rake Jesu pu'am u'am ame'e ke rehe usak ti. ⁵⁶ A'e pandu:

—Pesarahā! Ywa pe sawa'e te i'ai. Amukwehe te we kome'e wyy keruhū pe wyjy uwyr ame'e ke a'e. Tupā rake pu'am u'am apo 'y. Ame'e ke rehe ihē asak — aja Esete pandu.

⁵⁷ Anī. Ipyakwar ke ipo pe hetaha ta kynda. (Hendu tar ym a'eta.) Ahem hū ti. Pe, opor oho ehe. ⁵⁸ Pe, ok ta ngi muhem raho. A'ep ita pe japi. Aja a'e ke ngā jukwa. Sawa'e wan namō ita omboriha ta kamixa ke hijar oho. ⁵⁹ Sawa'e wan ame'e rer Sāu. Ita a'eta omombor ixo rahā, Esete pukái:

—Jesu! Ihēma'e sawa'e te nde! Ihē'a ke eraho! — aja pukái.

⁶⁰ Pe, ipynarāi pe u'ar. Hātā pukái ipe ti:

—Sawa'e! Ihē rehe peme'ē ta katu ym ame'ē ke te'e ma'ema'e ixo. Peme'ē ta ke emupyrara ym — aja Esete pukái.

Upa pandu rahā, a'e manō.

Pe, Esete ke ngā jukwa rahā, Sáu pandu tī: “Ere! Pejukwa katu!” aja riki.

Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Sáu mupyrara

8 Arahā Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta heta ixo. Jerusarē ok ta pe heta ixo. Ame'ē ta ke amō ta mahy hū. Mupyrara hū tī. A'erehe amō amō ywy rupi uhāi oho. Jundéi ywy rupi uhāi oho. Samari ywy rupi uhāi oho tī. Jesu mondo ame'ē ta jō Jerusarē ok ta pe ixo. ²Tupā rehe hendu katu ame'ē ta Esete rete ke jytym raho. Jixi'u hū ehe.

³Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Sáu mumba tar katu. Ok rupi pame katu te kekar oho ixo. Mahem rahā, muhem raho. Pe, kyndaha pe kynda raho. Sawa'e ta ke aja. Kūjā ta ke aja tī. Kyndaha pe kynda raho tī.

Samari ywy pe myrandu katu ke amō pandu oho

⁴Amō amō ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta uhāi oho. A'ep Jesu rehe har pandu pandu. Myrandu katu ke pandu raho. ⁵Amō sawa'e ixo. Her Siri. Samari ywy pe ok ta ihī. A'ep a'e oho. Myrandu katu pandu pandu raho. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Awa muhāha a'e, aja ok ta pe har ta pe a'e pandu pandu raho tī. ⁶Pe, je'ēha rehe ok ta pe har ta hendu hendu katu te u'am. Tupāma'e pyrātāha namō marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. (Aja rahā, Jesu rehe har pandu ame'ē riki jete har te ke, aja mujekwa. Inamō Tupā ixo, aja mujekwa tī.) ⁷Heta ngā py'a ngi ājā ta ke Siri muhem mondo. Ājā ta uhem rahā, hātā ahem hū. Heta jupyrātā rātā ame'ē ta ke mukatu tī. Heta wata katu ym ame'ē ta

ke mukatu tī. (Aja rahā, Jesu rehe har pandu ame'ē riki jete har te ke, aja mujekwa. Inamō Tupā ixo, aja mujekwa tī.) ⁸A'erehe a'ep pe har ta hury katu ehe.

⁹Pe, ame'ē ok ta pe amō sawa'e ixo. Her Simā. Paje a'e. Yman samari ywy pe har ta ke a'e muka'u ka'u te'e. Sawa'e keruhū jupe, aja pandu pandu ngā pe. ¹⁰Je'ēha rehe upa hendu katu. Upa ok ta pe har ta hendu katu ehe. Ngā pandu:

—Tupāma'e pyrātāha namō a'e ixo — aja Simā rehe har upa ngā pandu naī.

¹¹Paje a'e. Yman ngā ke muka'u te'e, a'erehe a'ep pe har ta hendu katu ehe. ¹²Pe, myrandu katu ke Siri pandu pandu. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja pandu pandu. Ame'ē rehe amō jurujar katu rahā: “Ihē kotyhar ke” aja Tupā pandu. Pe, ame'ē myrandu katu rehe a'ep pe har ta jurujar katu. Sawa'e ta jurujar katu. Kūjā ta aja tī. Jurujar katu tī. Pe, ame'ē ta ke Siri mujahuk. (Aja rahā Tupā kotyhar ta ke apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.) ¹³Simā jurujar katu tī. Upa Siri mujahuk rahā, inamō Simā ixo. Tupāma'e pyrātāha namō Siri mukatu hū ngā ke. Ame'ē ke Simā usak rahā, jupandu jupe: —Mā! Katu te — aja Simā jupe.

¹⁴Jerusarē ok ta pe Jesu mondo ame'ē ta ixo. Kuja a'eta hendu. Tupā je'ēha rehe Samari ywy pe har ta jurujar katu, aja a'eta hendu. A'erehe Petu ke Siri koty a'eta mondo. Juā ke mondo tī. ¹⁵A'ep a'eta uhyk rahā, jurujar katu ame'ē ta rehe har Tupā namō pandu pandu:

—Kome'ē ta rehe Tupā'ā emuwyr — aja Tupā pe pandu.

¹⁶A'ep pe har ta rehe Tupā'ā ihī ym we rī, a'erehe Tupā namō Petu ta pandu. A'ep pe har ta ke mujahuk rahā, Jesu je'ēha rupi mujahuk jō. Jesu riki jan-dema'e sawa'e te. ¹⁷Pe, a'eta ākā rehe ipo ke Petu ta mujar. Pe, a'ep pe har ta rehe Tupā'ā ihī katu tī.

18-19 Amō ta ākā rehe ipo ke Jesu mondo amē'ē ta mujar rahā, a'ep pe har ta rehe Tupā'ā ihī katu. Ame'ē ke rehe Simā usak rahā, Petu ta pe a'e pandu:

—Ame'ē pyrātāha ke ihē pe pemuwyr rahā, tamatarer pehē pe ihē ame'ē ta. Pe, amō ta ākā rehe ihē po amujar rahā, a'eta rehe Tupā'ā ihī katu ta tī — aja Simā pandu.

²⁰ Petu pandu:

—Tupā'ā ke Tupā me'ē te'e. Ame'ē ke rehe tamatarer nde eremuhepy ta, aja nde erekwaha nāi. Katu ym aja. A'erehe tamatarer ke ne namō mupyraraha renda pe oho ta my. ²¹ Tupā koty nde py'a ihī katu ym, a'erehe jande namō nde erema'ema'e ym ta. Tupā rehe har nde eremu'e ym ta tī. ²² Nde erekwaha ngi emuruwak katu. Katu ym ame'ē nde erekwaha rehe har Tupā namō epandu pandu. Aja rahā, Tupā ipy'a jywyr ta nde rehe. ²³ (Tupāma'e pyrātāha namō ma'e ke jama'ema'e.) A'erehe nde erejyty'ym te ha namō nde erexo, aja akwa. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha namō nde erexo. Ame'ē ke nde erehijar ym rī, aja ihē akwa tī — aja Simā pe Petu pandu.

²⁴ Pe, Petu pe Simā pandu. Juā pe pandu tī:

—Anī. Pehērahā! Ihē rehe har Tupā namō pehē riki pepandu. Aja rahā, ma'e ke ihē rehe uhyk ym ta. Petu pandu ramō: “Tamatarer ke ne namō mupyraraha renda pe oho ta” aja ihē rehe uhyk ym ta — aja Simā pandu.

²⁵ Tupā je'ēha ke Petu ta pandu pandu. Jesu rehe a'eta usak ame'ē rehe har pandu pandu tī. Upa pandu rahā, Jerusarē ok ta pe a'eta jywyr oho. Jywyr oho ixo rahā, amō amō ok ta rupi myrandu katu pandu pandu oho. Samari wyy pe ok ta ihī. Ame'ē rupi pandu pandu oho ixo.

Etio wyy pe har namō Siri pandu

²⁶ Siri rehe Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr. Pandu ipe:

—Ehorahā! Warahy jurukwā koty awa rape ihī, ma'e, iapyr kotyhar ke. Jerusarē ok ta ngi Ngasa ok ta pe awa rape ihon. (Ymanihar awa rape ke ame'ē.) Ame'ē awa rape rupi eho — aja Siri pe pandu.

²⁷⁻²⁸ Pe, kamixa ke Siri munde. Pe, ame'ē rape rehe uhyk oho. Ame'ē rupi hekoha pe amō sawa'e jywyr ta oho ixo. Etio wyy pe har a'e. Eunu a'e. Etio wyy pe har tama'e kapitā keruhū pe a'e paraky ixo. Kapitā keruhū riki kūjā ke. Kūjā rer Kanda. Ima'e tamatarer usakiha ke sawa'e. Kapitā a'e tī. Amukwehe we Jerusarē ok ta pe oho. Tupā rehe ipy'a a'e moī moī oho. Apo hekoha pe jywyr oho ixo. Myra ujan ame'ē 'ar pe oho ixo. Pe, oho ixo rahā, Tupā je'ēha rehe usak usak uī. Yman Isai mupinim, ame'ē rehe usak usak uī. ²⁹ Isai riki ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Pe, Siri pe Tupā'ā pandu:

—Ixoty eho exo — aja ipe.

³⁰ Pe, ixoty Siri ujan oho ixo. Pe, uhyk ehe. Isai mupinim ame'ē ke sawa'e pandu pandu. Ame'ē ke rehe Siri hendu rahā, pandu ipe:

—Sa'e! Nde eresak eresak ame'ē ke nde erekwa katu my? — aja Siri pandu ipe.

³¹ Sawa'e pandu:

—Anī. Amō ihē ke mu'e ym rahā, marā ka ym ihē akwaha. Se ewapyk ejur. Ihē rake ewapyk — aja Siri pe sawa'e pandu.

³² Pe, sawa'e rake wapyk. Tupā je'ēha rehe sawa'e usak usak ame'ē ke kuja ihī: “Jukwaha renda pe arapuharan ke amō jukwa raho.

A'e aja tī. A'e ke amō ta jukwa ta raho tī. Arapuharan ra'yr ke amō ta hawī rahā, ahem ym. A'e ke aja tī. Je'ē ym ta a'e ke tī.

³³ A'e ke ngā mupyrara rahā, amō muputu'u ym ingi. Ame'ē wyy pe har

ta katu ym te ame'ē ke ma'ema'e ipe.
Ame'ē rehe har pandu ym awa.

A'e ke amō ta jukwa ta. Pe, kome'ē ywy keruhū ke hijar ta oho" aja piniha ke sawa'e usak usak uī.

³⁴ Pe, Siri pe sawa'e pandu:

—Emujekwa ihē pe rahā! Awa rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ke pandu pandu ko my? Juehe har pandu pandu my? Amō rehe har pandu pandu my? — aja sawa'e pandu.

³⁵ Pe, Jesu rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ke pandu pandu, ame'ē ke Siri mujekwa ipe. Tupā je'ēha rehe sawa'e usak ramō, ame'ē ke Siri mu'e. ³⁶ Ame'ē ngi Jesu rehe har mu'e mu'e tī. Pe, pe rupi oho ixo rahā, y rehe a'eta uhyk oho. Pe, etio ywy pe har pandu:

—Ko y ihī. Ihē ke nde eremujahuk rahā, katu my? — aja Siri pe pandu.

³⁷ [Siri pandu ipe:

—Jesu rehe nde erejuru jar katu rahā, katu tiki — aja etio ywy pe har pe pandu.
A'e pandu:

—Jesu Kirisutu riki Tupā ra'yr, aja ihē akwa katu — aja etio ywy pe har pandu.]

³⁸ A'erehe myra ujan ame'ē ke etio ywy pe har mupyta. Pe, y rehe a'eta uhyk oho. Mokōi jō a'eta. ³⁹ A'e ke Siri mujahuk. (Aja rahā, Tupā kotyhar ke a'e apo 'y, aja mujekwa katu.) Pe, y ngi a'eta uhem rahā, Siri ke Tupā'ā pyhyk raho. Etio ywy pe har usak ym te ehe tī. Pe, pe rupi hury jwywr oho tī.

⁴⁰ Siri riki pahar Asot ok ta pe uhem. A'engi amō amō ok ta pe myrandu katu pandu pandu oho. Jesu rehe har ame'ē myrandu katu ke pandu pandu oho. Pe, Sesarēi ok ta pe uhyk oho.

Jesu rehe Sáu jurujar katu

(At 22.6-16; At 26.12-18)

9¹⁻² Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe Sáu parahy te rī. Upa jukwa tar katu. A'erehe jundéu awa tama'e pa'i keruhū pe a'e oho. Pandu ipe:

—Ndama ok ta pe ihē aho ta. A'ep jundéu awa tama'e jy'ariha renda heta ihī. A'ep Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amahem rahā, apukwar ta arur. Sawa'e ta ke ihē apukwar ta arur. Kūjā ta ke apukwar ta arur tī. Jerusarē ok ta pe arur ta. Ne je'ēha rupi ihē aho ta. A'erehe paper pinim ke ihē pe emuwyr — aja pa'i keruhū pe Sáu pandu.

Pe, ame'ē ke Sáu pe a'e me'ē.

³ Pe, Sáu oho. Ndama ok ta pe uhyk tate rahā, pahar ywa ngi wera te hū. Hake rupi wera te hū. ⁴ Ywy pe a'e u'ar ukwap. Kuja je'ēha rehe a'e hendu:

—Sáu! Ma'ewā ihē ke nde eremupyrara my? — aja Sáu hendu.

⁵ Sáu pandu:

—Sa'e! Awa nde my? — aja pandu ipe.

Pe, Sáu pe pandu:

—Ihē riki Jesu. Ihē ke nde eremupyrara erexo. ⁶ Ere. Epu'am. Ndama ok ta pe eho. A'ep ma'e nde erema'ema'e ta ame'ē ke amō pandu ta nde pe — aja Jesu pandu.

⁷ Sáu namō oho ame'ē ta pyta u'am. Uhem ym ngā je'ēha ke. Amō je'ēha rehe jō a'eta hendu. Anī. Usak ym awa ke rehe. ⁸ Pe, Sáu pu'am. Pe, eha pirar rahā, usak ym te ma'e ke. A'erehe ipo rehe amō ta pyhyk. ⁹ Aja Ndama ok ta pe hykī muhyk raho. Mahapyr ukwer rahā, usak ym te ma'e ke rehe. Arahā u'u ym te ma'e ke. Y ke u'u ym tī.

¹⁰ Pe, Ndama ok ta pe amō sawa'e ixo. Her Anani. Jesu rehe jurujar katu a'e. Ixeraiha aja usak. Aja jandema'e sawa'e te mujekwa ipe:

—Anani!

A'e pandu.

—Sawa'e! Ma'e nde pe? — aja Anani.

¹¹ Jandema'e sawa'e te pandu ipe:

—Eho! Ok ta rape rupi eho. Ok ta rape rer: "Tatambyk." Ame'ē rupi Jun rok ihī. Ame'ē rupi epandu: "My Jun rok ihī my? My Sáu? Tar ok ta pe har a'e" aja epandu eho. Ihē pe ma'e pandu pandu uī apo.

¹² Kuja ixeraiha aja a'e usak. Ixoty nde erehyk ereho. Nde po ke iākā rehe nde eremujar. Aja rahā, ma'e ke rehe a'e usak katu ta tī. Aja ixeraiha rehe a'e usak — aja Anani pe jandema'e sawa'e te pandu.

¹³ A'e pandu:

—Sawa'e! Ame'ē sawa'e rehe har amō ta pandu hū ihē pe. Nde kotyhar ta rehe mâte hū ma'e jaxeriha ke ma'ema'e. Aja Jerusarē ok ta pe ixo ame'ē ta pe ma'ema'e hū tī. ¹⁴ Ko Ndama ok ta pe aja tī. Nde kotyhar ta ke mahy ta uwyr tī. Upa nde rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'e pyhyk ta uwyr. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū je'ēha rupi a'e uwyr. A'erehe aho tar ym ixoty — aja Anani pandu.

¹⁵ Jandema'e sawa'e te pandu ipe:

—Anī. Sáu koty eho! Ihē asak katu ehe ame'ē ke a'e. Ihē rehe a'e paraky ta apo 'y. Ihē rehe har a'e pandu pandu ta oho. Ame'ē riki ima'e parakyha ke. Amō awa ta pe ihē rehe har pandu pandu ta oho. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe pandu ta oho. Kapitā keruhū pe pandu ta oho tī. Jundéu awa ta pe pandu pandu ta oho tī. ¹⁶ Ihē rehe har a'e pandu pandu ta oho, a'erehe a'e ke amō ta mupyrara te hū ta. Ame'ē ke ihē amujekwa ta ipe — aja Anani pe pandu.

¹⁷ Pe, ixoty Anani oho. Jun rok mahem rahā, ixo oho. Pe, Sáu ākā rehe ipo mujar. Pandu ipe:

—Sáu! Jesu rehe nde erejurujar katu apo 'y, a'erehe nde riki ihē mu apo 'y! Se nde erejur rahā, Jesu rehe nde eresak. A'e riki jandema'e sawa'e te. A'e riki ihē ke muwyr nde koty. A'erehe ihē ajur. Nde reha ke amopok katu ajur. Nde py'a rehe Tupā'ā ihī katu ta tī — aja Sáu pe Anani pandu.

¹⁸ Pe, pahar Sáu reha ngi ma'e ke u'ar. Pira pিরer aja saka ame'ē ke u'ar. Pe, usak katu tī. Pe, pu'am. Pe, a'e ke Anani mujahuk. (Aja rahā, Jesu kotyhar ke a'e apo 'y, aja mujekwa katu.) ¹⁹ Pe, ma'e ke upa u'u rahā, pyrātā katu tī.

Ndama ok ta pe myrandu katu ke Sáu pandu pandu

Ndama ok ta pe Sáu pyta we rī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta namō pyta we rī. ²⁰ Pe, pahar jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e ixo oho. Jesu rehe har a'e pandu pandu oho. “Jesu riki Tupā ra'yr” aja ngā pe a'e pandu pandu.

²¹ Upa hendu ame'ē ta pandu: “Mā! Ma'erehe my!” aja ngā. Pe, pandu pandu a'eta jupe tī:

—Mā! Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke kome'ē sawa'e mupyrara hū. Jerusarē ok ta pe ixo, ame'ē ta ke mupyrara hū. Ndama ok ta pe aja tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke pyhyk uwyr tī. Pe, Jerusarē ok ta pe a'e pukwar ta raho. Pa'ihu ta pe pukwar ta raho, a'erehe se uwyr. Apo Jesu rehe har a'e pandu pandu katu. Ma'ewā puki! — aja a'eta jupe.

²² Sáu pandu katu te:

—Jetehar te riki. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e — aja ngā pe a'e mujekwa katu te.

Ame'ē rehe har pandu katu te, a'erehe jundéu awa ta je'ēha ke mujywywyr ym ipe. Ndama ok ta pe ixo ame'ē ta mujywywyr ym ipe.

²³ Yman a'ep Sáu ixo. Pe, jundéu awa ta jy'ar ixo. Pandu pandu a'eta jupe:

—Sáu ke jande jajukwa ta jaho — aja a'eta jupe.

²⁴ A'erehe ok ta rukwen pe a'eta harō u'am. Wera rahā, harō u'am. Pytun rahā, harō u'am tī. Sáu ke a'eta pyhyk rahā, jukwa ta. Anī. Ame'ē rehe har Sáu pe amō pandu oho. ²⁵ A'erehe pytun rahā, Sáu ke ehe katu ame'ē ta muhem mondo. Ok ta ita kurar ngi mujy mondo. Wasākā ran keruhū pe mujy mondo. Pe, ujan oho a'eta ngi.

Jerusarē ok ta pe Sáu ixo

²⁶ Pe, Jerusarē ok ta pe Sáu uhyk oho. Uhyk rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta namō a'e jy'ar ta tipe oho. Anī. Sáu ngi a'eta kyje. Jesu rehe Sáu jurujar katu apo 'y, ame'ē ke a'eta ukwa ym, a'erehe kyje ingi. ²⁷ Pe, Manambe oho ixoty. Pe, Jesu mondo ame'ē ta koty Sáu ke a'e muhyk raho. Ame'ē ta pe upa Sáu rehe har a'e pandu:

—Pe rupi Sáu oho ixo rahā, jandema'e sawa'e te rehe a'e usak. Jandema'e sawa'e te pandu pandu ipe tī. Apo Jesu rehe har Sáu pandu pandu tī. Ndama ok ta pe a'e pandu pandu hū. Pandu rahā, a'e kyje ym amō ta ngi — aja Jesu mondo ame'ē ta pe Manambe pandu.

²⁸ Pe, ame'ē ta namō Sáu pyta. Jerusarē ok ta rupi Jesu rehe har a'e pandu pandu oho. ²⁹ Pandu pandu rahā, kyje ym ngā ngi. Pe, amō awa je'ēha pandu ame'ē ta a'ep ixo tī. Jundéu awa ta ke a'eta tī. Ngere awa ta je'ēha a'eta pandu. Ame'ē ta namō Jesu rehe har Sáu pandu pandu hū. Je'ē hātā tā a'eta namō tī. Pe, Sáu ke ame'ē ta jukwa ta tipe. ³⁰ Ame'ē ke Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ukwa rahā, Sesaréi ok ta pe Sáu ke a'eta raho. A'engi Tar ok ta pe Sáu ke a'eta mondo.

³¹ Ajame'ē ke Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke amō ta mupyrara ym. (Sáu mupyrara ym apo 'y.) A'erehe upa Jundéi wyy rupi ixo ame'ē ta ke amō ta mupyrara ym tī. Ngariréi wyy pe ixo ame'ē ta ke mupyrara ym tī. Samari wyy pe ixo ame'ē ta ke mupyrara ym tī. Pe, Jesu rehe jurujar katu te we ngā oho ixo. Tupā rehe ipy'a katu ixo tī. Tupāã mukewa katu tī, a'erehe amō amō ta Jesu rehe jurujar katu tī.

Ri ok ta pe Petu oho.

Jop ok ta pe oho tī.

³² Amō amō ok ta rupi Petu ohoho ixo. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe a'e usak oho. ³³ Pe, Ri ok ta pe uhyk oho. A'ep amō sawa'e rehe uhyk. Her Enéi. Upa jupyrātā rātā ame'ē ke a'e. Awa po wajar mahapyr warahy 'ar rahā, myrape 'ar pe tūi, hok pe. ³⁴ Pe, Petu pandu ipe:

—Enéi! Nde ke Jesu Kirisutu mukatu! Myrape 'ar ngi epu'am. Pukeka ke emupuku katu emou — aja Enéi pe pandu.

³⁵ Pahar Enéi pu'am. Upa Ri ok ta pe har ta usak ehe. Pe, Tupā koty ipy'a ke ame'ē ta muruwak mondo. Saro ok ta pe har ta aja tī. Usak ehe tī. Pe, Tupā koty ipy'a ke a'eta muruwak mondo tī.

³⁶ Jop ok ta pe kūjā ixo. Her Tambi. Ngere awa ta je'ēha kuja amō her tī: “Ndo” aja ipe. Jesu rehe a'e jurujar katu tī. Katu ame'ē pame katu te amō ta pe a'e ma'ema'e katu. Ima'e ym te ame'ē ta rehe a'e haihu katu tī. ³⁷ Ri ok ta pe Petu ixo rahā, ma'e ahyha ke kūjā pyhyk. Pe, manō. Hete ke amō ta kutuk. Y pe kutuk. (A'ep pe har ta aja te'eha a'e. Upa kutuk rahā, hete ke pukek.) Pe, kapy ywate har henda ihī ame'ē pe mou. ³⁸ “Ri ok ta pe Petu ixo” aja Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta hendu. Ri ok ta kotete ihī. A'erehe ixoty mokōi sawa'e ta mondo. Kuja sawa'e ta pandu oho ipe:

—Pahar jande namō eho — aja Petu pe pandu oho.

³⁹ Pe, Petu pu'am. Sawa'e ta namō oho. Jop ok ta pe uhyk rahā, kapy ywate har henda ihī ame'ē pe amō ta raho. Upa ixawa'e manō ame'ē ta juramā u'am. Petu rake rupi juramā u'am. Jixi'u hū u'am. Ixuwe katu rahā, kamixa ke Ndo mujā mujā. Ame'ē ke Petu pe mujesak jesak u'am. Kamixa puku Ndo mujā ame'ē ke mujesak jesak u'am tī. ⁴⁰ Pe, kapy ngi upa kūjā ta ke Petu muhem mondo. Pe,

ipynarāi pe wapyk. Tupā namō pandu pandu. Pe, hete koty uwak. Pandu:

—Tambi! Epu'am! — aja kūjā manō ame'ē ke pe Petu pandu.

Pe, eha ke kūjā pirar. Petu rehe ma'ā rahā, wapyk. ⁴¹Ipo ke Petu pyhyk. Pe, mupu'am. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'e mujy'ar. Ixawa'e manō ame'ē ta ke mujy'ar tī. ⁴²Kūjā kwera ramō ame'ē ke a'e mujesak kūjā ta pe. Ame'ē rehe har myrandu upa Jop ok ta rupi amō ta pandu pandu oho. ⁴³A'erehe Jesu rehe heta ngā jurujar katu. Jop ok ta pe Petu pyta we rī. So'o pিরer rehe ma'eha namō a'e pyta we rī. Her Simā.

Kone rehe har

10 Sesarēi ok ta pe amō sawa'e ixo. Her Kone. Homa awa tama'e sonda ta ixo. Itar ywy ngi sonda ta uwyr. Ame'ē tama'e kapitā ke a'e. Kuja, 100 hetaha sonda tama'e kapitā ke a'e. Sawa'e katu ame'ē ke a'e. ²Jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī katu. Upa katu te hok wyr pe har ta aja tī. Tupā rehe ipy'a moī moī katu tī. Amō awa riki a'e. Jundéu awa ym a'e. Pe, jundéu awa ta ima'e ym te rahā, ame'ē ta rehe a'e haihu katu. Tupā namō a'e pandu pandu katu te tī. ³Amō wera rahā, warahy ywa ku'a ihon tate rahā, ixeraiha aja a'e usak. Tupā je'ēha rahoha wyjy uwyr ehe, aja a'e usak katu. A'e pandu:

—Kone! — aja Tupā je'ēha rahoha.

⁴Kone usak ehe rahā, jumukahem ingi. Pe, pandu ipe:

—Sa'e! Ma'e nde pe my? — aja Kone pandu.

Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Tupā namō nde erepandu pandu, ame'ē ke a'e ukwa katu. Ma'e ke nixói te ame'ē ta rehe nde erehaihu katu, ame'ē ke ukwa katu tī. ⁵A'erehe nde rehe a'e usak katu. Apo Jop ok ta pe sawa'e ta ke emondo. Simā Petu pe: “Jande

namō eho” aja a'eta pandu ta oho. ⁶Amō sawa'e rok pe Simā Petu ixo. Ok jar rer amō Simā. Ame'ē Simā so'o pিরer rehe ma'eha ke a'e. Y ramūi rake hok ihī — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁷Pe, Tupā je'ēha rahoha jywyr oho. Aja ixeraiha aja Kone usak. Pe, mokōi miasu ta ke Kone mujy'ar. Amō sonda ke mujy'ar tī. Ame'ē sonda riki jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī katu tī. Konema'e miasu a'e tī. ⁸Ame'ē mahapyr sawa'e ta pe upa usak ame'ē rehe har Kone pandu pandu. Pe, Jop ok ta pe mahapyr sawa'e ta ke a'e mondo.

⁹Ame'ē ku'ē rahā, pe rupi a'eta oho ixo rī. Warahy jandar tate rahā, Jop ok ta pe uhyk tate. Arahā, ok kupe 'ar pe Petu oho. (Ame'ē ok kupe ipe katu.) A'ep Tupā namō pandu pandu ta. (Aja te'eha jundéu awa ta ma'ema'e katu. Ok kupe 'ar pe Tupā namō pandu pandu katu uī.) ¹⁰A'e myahy uī. Ma'e ke u'u tar katu. Pe, ma'e ke amō mupupur ixo rahā, ixeraiha aja a'e usak. ¹¹Kuja usak. Ywa ngi pan keruhū aja me'ē wyjy uwyr ixo. Iapyr rehe pame katu te pukwar. Ame'ē mujy muwyr. ¹²Kome'ē ywy keruhū pe mujy muwyr. Ame'ē jywī pe upa katu te ywy rupi so'o ta wata ame'ē ta ihī. Upa katu te ipixi'a pe ma'e wata ame'ē ta ihī tī. Upa katu te ma'ewyra wewe ame'ē ta ihī tī. ¹³Pe, kuja hendu:

—Petu! Epu'am! Ma'e ke ejukwa! Ame'ē ke e'u! — aja ipe.

¹⁴Petu pandu:

—Sa'e! Anī! So'o ta para ihī. Jande ramūi u'u ym ame'ē ke pehī. A'erehe ihē a'u ym ta tī — aja Petu.

¹⁵Pe, kuja je'ēha uhyk ehe tī:

—Jete riki. Apo katu aja Tupā pandu. Jaxer te'e aja ym ekwa ekwa eī — aja Petu pe.

¹⁶Aja mahapyr uhyk katu te ehe. Pe, upa ywa pe jywyr oho tī. Aja ixeraiha aja Petu usak.

¹⁷ Usak ramō ame'ē rehe har ipy'a pe Petu ukwa ukwa katu te uī. “Ma'ewā aja my?” aja jupe. Arahā Kone mondo ame'ē ta uhyk uwyr. Hukwen koty pu'am u'am. Simā rok ke amō ta mujekwa a'eta pe. ¹⁸ Pe, a'eta pukái:

—Se Simā Petu ixo my? — aja sawa'e ta pukái.

¹⁹ Usak ramō ame'ē rehe har Petu ukwa ukwa uī rī. Pe, Tupā'a pandu ipe:

—Ehendu katurahā! Mahapyr sawa'e ta nde pe pandu uwyr. ²⁰ Epu'am. Ewyjy eho. Sawa'e ta namō eho. Ekyje ym a'eta ngi. Nde koty a'eta ke ihē amuwyr — aja Petu pe.

²¹ Pe, Petu wyjy oho a'eta koty. Pandu:

—Sawa'e ke pekekar pexo ame'ē ke ko ihē. Ma'e pehē pe? — aja Kone muwyr ame'ē ta pe Petu pandu.

²² A'eta pandu:

—Nde koty jande ke Kone muwyr. Sonda tama'e kapitā a'e. Sawa'e katu ame'ē ke a'e. Jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī katu. Kone rehe har upa jundéu awa ta pandu katu. Kwehe Tupā je'ēha rahoha mujekwa ipe: “Nde rok pe Petu ke emuhyk erur. Nde pe ma'e ke a'e pandu pandu ta” aja Kone pe. A'erehe jande jajur — aja Petu pe sawa'e ta pandu.

²³ Pe, Petu pandu:

—Pejur! Se pepyta we rī. Ka'aruk koty apo — aja sawa'e ta pe.

Ame'ē ku'ē rahā, ima'e ke Petu moī katu. Pe, a'eta namō oho. Amō ta oho tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke. Jop ok ta pe har ta ke a'eta. ²⁴ A'engi amō ku'ē rahā, Sesaréi ok ta pe a'eta johu uhyk oho. Kone rok pe uhyk rahā, Kone harō ixo. Petu ta rehe harō ixo. Ianam ta ke a'e mujy'ar. Ehe katu ame'ē ta ke mujy'ar tī. Upa ame'ē ta harō ixo tī. ²⁵ Hok pe Petu ixo tate rahā, ixoty Kone oho. Pe, Petu py koty a'e jumumbe jumumbe oho. Ipynarāi pe a'e wapyk uī tī.

(Aja ipy'a moī moī ta tipe.) ²⁶ Pe, a'e ke Petu mupu'am. Pandu ipe:

—Epu'am katu! Nde aja sawa'e te'e ihē tī. Ihē rehe nde py'a emoī moī ym eī — aja Kone pe Petu pandu.

²⁷ Hok pe ixo oho rahā, Kone namō Petu pandu pandu. ²⁸ A'ep hetaha ta rehe Petu usak. Pe, a'eta pe Petu pandu:

—Jundéu awa aja ym namō jande jaxo rahā, katu ym. Aja jande ramūi ta je'ēha ke. Ame'ē ke pekwa katu. Ko jundéu awa ihē. Amō awa rok pe aja tī. Amō awa rok pe jande jaxe rahā, katu ym tī. Aja jande ramūi ta je'ēha tī. Ame'ē ke pekwa katu tī. Anī. Aja ym apo 'y. Amō awa namō jaxo rahā, katu apo 'y. Aja ihē pe Tupā mujekwa. Amō awa jaxer ym, aja ihē pe Tupā mujekwa katu tī. Ihē keraiha rupi a'e mujekwa katu ihē pe. ²⁹ A'erehe ihē pe nde kotyhar ta pandu rahā, pahar ihē ajur. Apo ihē akwa ta. Ma'erehe ihē ke nde eremuhyk se my? — aja Petu ipe.

³⁰ Pe Kone pandu:

—Amukwehe ihē rok pe ihē axo. Mahapyr aker apo. Tupā namō ihē apandu pandu aī. Se warahy rahā, apo aja, ma'e warahy ywa ku'a ihon rahā. Pahar ihē ruwa koty sawa'e uhem u'am. Ima'e mundeha riki hendy! ³¹ Ihē pe a'e pandu: “Kone! Tupā namō nde erepandu pandu ame'ē ke Tupā ukwa katu. Ima'e ym te ame'ē ta rehe nde erehaihu katu ame'ē ke Tupā ukwa katu tī. ³² Apo Jop ok ta pe amō ke emondo. Simā Petu pe a'eta pandu ta oho. Amō Simā rok pe ixo. Ame'ē Simā so'o pিরer rehe ma'ēha ke a'e. Y ramūi rake hok ke ihī” aja ihē pe. ³³ A'erehe pahar nde koty sawa'e ta ke ihē amondo. Pahar nde erejur. Katu aja. Ko jande jaxo apo. Jande rehe Tupā usak katu ixo. Upa nde pe Tupā mujekwa ame'ē ke rehe jande jahendu tar katu — aja Petu pe Kone pandu.

Petu je'ēha ke

³⁴ Pe, Petu pandu:

—Jete! Ihē akwa katu apo! Ihē keraiha aja ihē asak. A'erehe upa katu te awa ta rehe Tupā juja katu te usak katu, aja akwa katu. ³⁵ Amō amō awa ta ipy'a ke moī moī katu ehe rahā, ame'ē ke Tupā putar katu tī. Amō amō awa ta katu ame'ē ke ma'ema'e rahā, ame'ē ke a'e putar katu tī. Upa katu te amō amō awa ta rehe a'e juja katu te usak katu. (Upa so'o ke a'u katu, ame'ēja saka Tupā mujekwa.)

³⁶—Apo kuja pekwa katu. Jundéu awa ta pe je'ēha ke Tupā muwyr. Ngā py'a ke Jesu muhury katu, ame'ē myrandu katu ke muwyr. Jesu riki jandema'e sawa'e te. ³⁷ Upa Juā pandu pandu rahā, Jesu riki pandu pandu uwyr tī. Upa Juā mujahuk rahā tī. Ngariréi wyy pe Jesu pandu pandu py. A'engi Jundéi wyy rupi pandu pandu oho. ³⁸ Jesu rehe har pekwa katu. Nasare ok ta pe har a'e. Pyrātāha ke Tupā muwyr ipe. Tupā'ā ke a'e moī katu ehe tī. Usak katu ehe tī. A'erehe upa ok ta rupi katu ame'ē ke a'e ma'ema'e oho. Ājā ta awa ta py'a rehe ihī, ame'ē ta ke upa mukatu hū tī. ³⁹ Awa ta py'a ngi upa muhem mondo. Jundéu awa ta ok ta rupi Jesu ma'ema'e, ame'ē rehe jande jasak. Ame'ē rehe har japandu pandu. Jerusarē ok ta pe ma'ema'e ame'ē ke rehe jasak tī. Ame'ē rehe har japandu pandu tī. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke amō ta mujar mu'am. Aja a'e ke ngā jukwa.

⁴⁰—Pe, mokōi ukwer rahā, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. ⁴¹ Jesu ke jande pe a'e mujesak tī. Upa ngā usak ym ehe. Jande pe jō Tupā mujesak. Jande rehe Tupā usak katu ame'ē ta ke jande. Yman rahā, jande rehe a'e usak katu ta tī, aja a'e ukwa katu. Upa a'e kwera katu uhem rahā, Jesu namō ma'e ke jande ja'u. (Aja rahā, a'e atu kwera katu aja jakwa katu. Ixuwe katu a'e, aja jakwa katu tī.) ⁴² Pe, jande pe a'e pandu: “Ihē rehe har ngā pe

pepandu pandu peho. Ngā rehe har ihē atu apandu pandu ta aja Tupā mu'am. ‘Katu pehē. Tupā namō pexo katu’ aja apandu ta. Anī rahā: ‘Katu ym pehē. Mupyraraha renda pe peho’ aja apandu ta tī. Aja ixuwe katu ame'ē ta rehe har ihē apandu ta. Manō ame'ē ta ke ihē amukwera katu ta muhem. Pe, ame'ē ta rehe har apandu katu ta tī” aja jande pe Jesu pandu — aja Petu pandu.

⁴³ A'e pandu tī:

—Jesu rehe har upa ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu. Kuja pandu: “Ma'e ka'u te'ēha ke amō ma'ema'e. Pe, Jesu rehe a'e jurujar katu rahā, Tupā ipy'a jywyr ta ehe. Jesu je'ēha rupi Tupā ipy'a jywyr ta ehe” aja ymanihar ta pandu — aja Kone ta pe Petu pandu.

Amō awa ta rehe Tupā'ā ihī katu

⁴⁴ Petu pandu pandu uī rahā, upa hendu uī ame'ē ta rehe Tupā'ā ihī katu. Kone ta rehe ihī katu. ⁴⁵⁻⁴⁶ Amō amō awa tama'e je'ēha ke Kone ta pandu pandu. (Aja Tupā'ā ihī katu, aja mujekwa katu Petu ta pe.) Tupā rehe har pandu pandu tī: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pandu katu ipe. Ame'ē ke Jop ok ta ngi Petu namō uwyr ame'ē ta hendu. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'eta tī. Jundéu awa ta ke a'eta tī. Pe, aja ame'ē ta hendu rahā, amō awa ta rehe Tupā'ā ihī katu, aja a'eta ukwa katu tī. (Jundéu awa aja ym ame'ē ta rehe ihī katu, aja ukwa katu tī.) A'erehe: “Mā! Katu tiki” aja pandu. Pe, Petu pandu:

⁴⁷—Jande aja kome'ē ta rehe Tupā'ā ihī katu tī. A'erehe kome'ē ta ke jande jamujahuk rahā, katu tiki. Amō ta riki marā ka ym je'ēha ke — aja Petu pandu. (Mujahuk rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa katu amō ta pe.)

⁴⁸ Pe, inamō uwyr ame'ē ta pe Petu pandu:

—Jesu Kirisutu je'ēha rupi kome'ē ta ke pemujahuk — aja a'eta pe.

Upa mujahuk rahā, Petu ta pe Kone pandu:

—Jande namō pepyta we rī — aja a'eta pe.

Jerusarē ok ta pe har ta pe Petu pandu pandu

11 Tupā je'ēha rehe amō awa ta jurujar katu, aja Jesu mondo ame'ē ta hendu. Jundēu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu, aja hendu. Jundēi wyy rupi Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Tupā je'ēha rehe amō awa ta jurujar katu, aja ame'ē ta hendu tī. ²Pe, Jerusarē ok ta pe Petu jywyr rahā, amō ta je'ē je'ē hū inamō. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta a'eta. Ipirer jupāha putar katu ame'ē ta ke a'eta. A'erehe hamūi ta ukwa aja me'ē rehe hendu katu we rī. Ame'ē ta je'ē je'ē hū tī:

³—Amō awa ta rok pe nde erexe ereho. Aja rahā, katu ym. Jundēu awa ta aja ym ame'ē ta ke. Ame'ē ta namō ma'e ke nde ere'u tī. Katu ym tī — aja Petu pe je'ē hū.

⁴⁻⁵Pe, upa katu te ame'ē rehe har Petu pandu pandu. Kuja pandu:

—Jop ok ta pe ihē axo rahā, Tupā namō ihē apandu pandu aī. Pe, ihē keraiha aja ihē asak. Ame'ē rupi kuja ihē asak. Ywa ngi pan keruhū aja me'ē wyjy uwyr. Iapyr rehe pame katu te pukwar. Ame'ē mujy muwyr. ⁶Ihē rake pyta. Jywī pe ihē ama'ā katu rahā, wyy rupi so'o wata ame'ē ta rehe ihē asak. Ka'a rupi so'o ixo ame'ē ta rehe ihē asak tī. Ipixi'a pe wata ame'ē ta rehe ihē asak tī. Ka'a rupi ma'ewyra wewe ixo ame'ē ta rehe ihē asak tī. ⁷Pe, kuja ihē pe je'ēha pandu muwyr: “Petu! Epu'am! Ma'e ke ejukwa! Ame'ē ke e'u!” aja ihē pe. ⁸Pe, ihē apandu: “Sa'e! Anī! Jande ramūi ta u'u ym ame'ē ke ihē a'u ym ta tī” aja ihē apandu. ⁹Pe, ywa ngi je'ēha ihē pe

uwyr tī: “Ame'ē ke jete har te riki. Apo amō koty. ‘Katu’ aja Tupā pandu. ‘Ame'ē ke jaxer te'e’ aja ym ekwa eī” aja ihē pe. ¹⁰Aja mahapyr ihē rehe uhyk katu te. Pe, upa katu te ywa pe jywyr oho.

¹¹—Pe, arahā ok pe mahapyr sawa'e ta uhyk uwyr tī. Simā rok pe ihē axo, a'ep uhyk uwyr. Ame'ē ta ke ihē koty amō muhyk muwyr. Sesaréi ok ta ngi muhyk muwyr. ¹²Pe, ihē pe Tupā'a pandu: “Pahar sawa'e ta namō eho” aja ihē pe. Ko ixo ame'ē ta ihē namō oho tī. Awa po wajar petēi hetaha ta oho tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'eta tī. Sesaréi ok ta pe jande jahyk rahā, Kone rok pe jande jaxe jaho.

¹³—Hok pe Tupā je'ēha rahoha rehe Kone usak, ame'ē rehe har jande pe a'e pandu pandu. Tupā je'ēha rahoha pandu ipe: “Jop ok ta pe sawa'e ta emondo. Simā Petu pe a'eta pandu ta oho: ‘Pahar jande namō eho’ aja. ¹⁴Nde ke Tupā muhā katu ta ame'ē rehe har a'e pandu ta nde pe. Upa nde rok wyr pe har ta ke Tupā muhā katu ta tī. Ame'ē rehe har a'e pandu ta tī” aja Kone pe pandu. ¹⁵Pe, a'eta pe ihē apandu pandu rahā, jande aja ame'ē ta rehe Tupā'a ihī katu tī. ¹⁶Pe, Jesu je'ēha ke ihē akwa a'am. Kuja a'e pandu: “Y pe Juā mujahuk. Pehē amō koty. Pehē rehe Tupā'a ihī katu ta” aja Jesu pandu katu. ¹⁷Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jesu Kirisutu rehe jande jajurujar katu rahā, Tupā'a ke jande py'a rehe Tupā muwyr. Jande aja jundēu awa aja ym ame'ē ta py'a rehe Tupā'a ke Tupā muwyr tī. A'erehe marā ka ym ihē aje'ēha. Tupā namō ihē ajumai ym ta me'ē te'e — aja Petu pandu.

¹⁸Ame'ē ke rehe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta hendu rahā, je'ēha uhem ym. Jerusarē ok ta pe har ta ke a'eta. Pe, Tupā pe pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Kuja pandu tī:

—Aja rahā, jundēu awa aja ym ame'ē ta Tupā koty ipy'a muruwak mondo

rahā, ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta tī — aja Jerusarē ok ta pe har ta pandu.

Antioki ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo

¹⁹Yman Esete ke amō ta jukwa rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke amō ta mupyrara tī. A'erehe amō koty koty ame'ē ta uhāi oho. Amō amō ta Seni wyy pe oho. Amō amō ta Xi ypa'ū pe oho tī. Amō amō ta Antioki ok ta pe oho tī. Ame'ē ta uhāi uhāi oho rahā, jundéu awa ta pe jō Tupā je'ēha ke pandu pandu. ²⁰Pe, amō sawa'e ta Antioki ok ta pe uhyk oho. Xi ypa'ū pe har ta ke a'eta. Syre ok ta pe har ke amō ta tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'eta. Pe, Antioki ok ta pe uhyk rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke a'eta pandu pandu. Jesu rehe har pandu pandu. ²¹Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'e je'ēha rupi a'eta pandu pandu. A'erehe hamūi ta ukwaha ke heta ngā hijar. Antioki ok ta pe har ta riki hijar. Pe, jandema'e sawa'e te rehe a'eta jurujar katu tī.

²²Ame'ē rehe har myrandu ke Jerusarē ok ta pe har ta hendu. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta hendu. A'erehe Antioki ok ta pe Manambe ke a'eta mondo. (Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'e muhury ta oho, a'erehe a'e ke a'eta mondo.) ²³A'ep a'e uhyk rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta heta ixo. A'erehe a'eta rehe Tupā usak katu, aja Manambe ukwa katu. A'erehe a'e hury katu. Pandu pandu we hū tī:

—Tapijar te'e we Jesu rehe pejurujar katu — aja Manambe pandu.

²⁴Sawa'e katu ame'ē ke Manambe. Tupā'ā ihī katu ehe tī. Jesu rehe a'e jurujar katu te tī. Manambe pandu katu, a'erehe heta ngā Jesu rehe jurujar katu.

²⁵Tupā je'ēha ke inamō Sāu mu'e ta, aja Manambe putar, a'erehe Tar ok ta pe Manambe oho. A'ep Sāu ke a'e kekar

oho. ²⁶Mahem rahā, Antioki ok ta pe werur inamō. Peteī warahy 'ar rahā, a'ep mokōi sawa'e ta pyta rī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta namō ame'ē ta pyta. Johu ngā ke a'eta mu'e mu'e. Antioki ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Ame'ē ta pe amō ta pandu py: “Kirisutu kotyhar ta ke” aja. (Amō: “Jesu kotyhar ta ke” aja her tī.)

²⁷Arahā Antioki ok ta pe Tupā je'ēha pandu ame'ē ta uhyk uwyr. Jerusarē ok ta ngi uhyk uwyr. ²⁸Heta ame'ē ta ngi har peteī pu'am. Her Angambo. Tupā'āma'e pyrātāha namō kuja a'e pandu:

—Kome'ē wyy keruhū rupi ngā mi'ui nixōi te ta. Ngā myahy te hū ta — aja Angambo pandu.

Jetehar te riki ame'ē. Aja uhyk. Karāu riki homa awa tama'e kapitā keruhū rahā, aja uhyk. ²⁹A'erehe Jesu kotyhar ta pandu:

—Jundéi wyy rupi Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Ame'ē ta myahy hū ta. A'erehe tamatarer ke jamujy'ar ta. Ame'ē ta pe jamondo ta — aja Antioki ok ta pe har ta pandu.

Pe, ima'ehū namō ixo ame'ē ta heta me'ē. Aja mujy'ar. Ima'e heta ym rahā, ame'ē ta ta'yr mi me'ē. Aja mujy'ar tī. ³⁰Pe, upa tamatarer mujy'ar rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ē tama'e kapitā ta pe mondo. Jundéi wyy rupi ixo, ame'ē kapitā ta pe mondo. Manambe riki tamatarer raho. Sāu amō raho inamō tī.

Jesu kotyhar ta ke amō ta mupyrara tī

12 Arahā amō amō we Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Ero mupyrara. Ero riki jundéu awa tama'e kapitā. ²Pe, Ero je'ēha rupi Tian ke amō jukwa oho. Tian riki Juā mu. Kyse puku pe jukwa. Ame'ē rehe jundéu awa ta hury katu. ³Ame'ē ke Ero ukwa rahā, Petu ke a'e pyhyk tī. Pasuko weraha rehe uhyk tate rahā, Petu ke pyhyk. (Ame'ē

wera rahā, jundéu awa ta mbeju ke u'u. Mbeju ke mupururukiha nixói te, ame'ē ke u'u.)⁴ Upa pyhyk rahā, kyndaha pe kynda raho. Heta sonda ta harō u'am. Awa py wajar mokōi sonda ta harō u'am. Tumeme harō py. A'engi amō tumeme harō tī. A'engi amō tumeme harō tī. Aja pame katu te harō u'am. Pe, Pasuko weraha upa rahā, Petu ke Ero muhem tar katu. Jundéu awa ta ruwa koty jukwa tar katu.⁵ Pe, Petu rehe sonda ta usak katu u'am. (Jesu kotyhar ta anī.) A'eta Tupā namō pandu pandu hū. “Kyndaha ngi Petu ke emuhem katu” aja inamō pandu pandu hū.

Kyndaha ngi Petu ke Tupā je'ēha rahoha muhem

⁶Pytun rahā, mokōi sonda ta pyter rupi Petu ukwer ou. Ku'ē rahā, Petu ke Ero muhem ta tipe. Jukwa ta tipe. Petu ke ipo apyr rupi sonda ta pukwar, ita tupaham pe. Ita tupaham pe sonda ta ipo apyr rupi pukwar tī. Kyndaha rukwen ke sonda ta harō u'am tī.⁷ Pe, pahar kyndaha rehe Tupā je'ēha rahoha uhyk. Wera hū a'ep. Petu jixi'y rehe pyhyk. Pe, mukatak. Aja mupak. Pandu ipe:

—Pahar epu'am! — aja Petu pe.

Pe, pu'am rahā, pahar ita tupaham ke jujirar ingi. Tik tik tik. Upa jujirar.

⁸Pandu ipe tī:

—So'o pirer nde ku'a rupi har emujar. Nde py rehe har epukwar tī — aja Petu pe.

Ame'ē upa rahā, pandu ipe tī:

—Kamixa emunde tī! Jahorahā! — aja Petu pe.

⁹Pe, inamō Petu oho ixo. Kyndaha ngi uhem oho ixo. Anī. Petu ukwa ym rī. Tupā je'ēha rahoha muhem raho ame'ē ke Petu ukwa katu ym. Ixerai nahā my, aja Petu ukwaha naī.¹⁰ Hukwen harōha asa py oho. Mokōihar ta ke asa oho tī. Pe, ita rukwen rehe uhyk oho. Ame'ē riki ok ta rukwen ke. Ok ta pe ixe oho ame'ē ke.

Ame'ē rehe uhyk rahā, jupirar te'e u'am. Pe, a'eta uhem oho. Awa rape rupi wata we, pe, pahar Petu ke Tupā je'ēha rahoha hijar oho.¹¹ Arahā Petu ukwa katu. Kuja jupandu jupe:

—Ihē akwa katu te apo 'y! Tupā je'ēha rahoha ke ihē koty Tupā muwyr. Ero ngi ihē ke a'e mupoir. Ihē ke mupoir, a'erehe ihē ke amō jukwa ta, ame'ē ke jundéu awa ta usak ym ta apo 'y — aja Petu jupe.

¹²Poiriha Petu ukwa rahā, Mari rok rehe uhyk oho. Mari riki Juā māi. Mak aja Juā rer tī. A'ep heta jy'ar uī. Tupā namō pandu pandu uī.¹³ Pe, ok kurar rukwen rehe Petu uhyk rahā, pukái u'am. Pe, kūjātāi usak oho. Ma'e mupupuriha ke a'e. Her Ho.¹⁴ Petu je'ēha ke a'e ukwa. A'erehe hury katu jy-wyr oho. Hukwen ke pirar ym we ipe rī. Pe, amō ta pe a'e pandu oho:

—Se soroka pe Petu ixo! — aja kūjātāi.

¹⁵Amō ta pandu:

—Anī. Nde te'e pe aja. Nde ereka'u te'e! — aja kūjātāi pe.

Anī. A'e pandu we rī:

—Jete atu te atu. Se Petu ixo! — aja a'eta pe.

Pe, amō ta pandu:

—Anī. Tupā je'ēha rahoha riki. Petu rehe usak katu ame'ē ke a'e — aja ipe.

¹⁶Petu pukái pukái we u'am rī. Pe, amō hukwen pirar oho. Petu rehe a'eta usak rahā, a'eta pandu: “Mā! Myja nde erehem my? Mā!” aja a'eta pandu.¹⁷ Pe, ipo ke Petu mukatak. (Aja a'eta je'ēha ke muputu'u a'eta ngi.) Pe, kyndaha ngi Tupā muhem ame'ē rehe har pandu pandu a'eta pe. Petu pandu tī:

—Ame'ē rehe har Tian pe pepandu peho. Jesu kotyhar ta pe pepandu peho tī — aja a'ep ixo ame'ē ta pe Petu pandu.

Pe, amō koty kanim oho.

¹⁸Pytuniwe te rahā, sonda ta pandu pandu hū a'eta jupe. “My Petu ihon mamy?” aja sonda ta pandu hū.¹⁹ Pe, sonda ta pe Ero pandu:

—Pekekar pehorahā! — aja a'eta pe.

Anī. Mahem ym a'eta. Pe, hukwen harōha ta pe Ero pandu pandu. Petu uhemihā rehe har pandu. Anī. Je'ēha nixói te a'eta rehe. Pe, amō sonda ta pe Ero pandu:

—Harōha ta ke pejukwa! — aja.

A'engi Jundéi wyy ngi Ero oho. Sesaréi ok ta pe oho. A'ep pyta rī.

Ero manōha rehe har

²⁰Ero ixo ame'ē wyy ngi ngā mi'u ke Tir ok ta pe har ta werur. Aja te'eha a'eta. Sinō ok ta pe har ta aja tī. Ngā mi'u werur tī. Pe, Tir ok ta pe har ta rehe Ero parahy te. Sinō ok ta pe har ta rehe parahy tī. A'erehe ame'ē mokōi ok ta pe ngā mi'u ke Ero mondo ym te apo 'y. A'erehe Ero rehe Tir ok ta pe har ta usak oho. Sinō ok ta pe har usak oho tī. Mukatu ta oho. (Aja rahā, ngā mi'u ke Ero mondo ta tī, aja ngā ukwa. A'erehe mukatu oho.) Eroma'e miasu pe ame'ē ta pandu py. Her Mbasā. Kapitā rok usak-ihā ke a'e. Ame'ē namō a'eta mukatu py oho. A'engi Ero namō mukatuha rehe har johu ngā pandu ta oho.

²¹Pe, amō weraha ke Ero manga. Arahā kapitāma'e myrape tymā 'ar pe a'e wapyk. Ima'e mundeha katu te ame'ē ke a'e munde. Pe, ngā pe a'e pandu pandu katu te uī. ²²A'erehe Ero rehe ngā ipy'a katu u'am. Ehe har kuja pandu:

—Kome'ē wyy keruhū pe har ym a'e! Tupā tiki a'e — aja ukwa ngā jupe.

²³Tupā aja Ero rehe ipy'a ke amō ta moī moī katu. Ame'ē ke Ero muputu'u ym ngā ngi. A'erehe pahar Tupā je'ēha rahoha parahy ehe. Ma'e ahyha mondo ehe. Upa hete rupi tapuru su'u su'u hū. Aja a'e manō.

²⁴Pe, Tupā je'ēha ke amō ta pandu pandu oho. Amō amō ta Jesu rehe juru-jar katu tī.

²⁵Tamatarer ke upa raho rahā, Manambe jywyr oho. Jerusarē ok ta ngi jy-

wyr oho. Sáu jywyr oho inamō tī. Jywyr oho rahā, Juā Mak ke a'eta raho. Antioki ok ta pe a'eta jywyr uhyk oho.

Manambe ke Jesu kotyhar ta mondo. Sáu ke mondo tī.

13 Antioki ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Ame'ē ta ngi har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ixo. Mu'eha ta ke a'eta tī. Ko Manambe. Amō Simā. “Amō awa pihun” aja her tī. Amō Rusi. Syre ok ta pe har a'e. Amō Sáu. Amō Manaē. Ero namō a'e tyha oho ame'ē ke a'e. ²Ero riki jundéu awa tama'e kapitam. Pe, Jesu kotyhar ta riki johu ma'e u'uha ke hijar. (Aja Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī katu.) Tupā namō a'eta pandu pandu uī tī. Arahā Tupā'ā mujekwa a'eta pe:

—Manambe rehe ihē katu asak. Sáu rehe aja tī. A'erehe a'eta ke pemondo. Ihē amujekwa ame'ē ke a'eta ma'ema'e ta oho — aja a'eta pe Tupā'ā mujekwa.

³Pe, a'eta ma'e u'uha hijar we rī. Tupā namō pandu pandu we tī. Pe, Manambe ākā rehe ipo ke Jesu kotyhar ta mujar. Sáu ākā rehe mujar tī. (Aja Tupā katu usak a'eta rehe, aja amō ta pe Jesu kotyhar ta mujekwa katu.) Pe, Manambe ta ke a'eta mondo.

Xi ypa'ū rehe Manambe ta uhyk oho

⁴Seréu ok ta pe Manambe wata uhyk oho. Sáu aja tī. A'eta ke Tupā'ā mondo. A'engi Xi ypa'ū rehe uhyk oho. Jarusu keruhū pe oho. ⁵Pe, Sarami ok ta pe uhyk rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ixo oho. A'ep Tupā je'ēha ke a'eta pandu pandu. Juā Mak a'eta namō ixo. Manambe ta namō ma'e ke a'e ma'ema'e ixo.

⁶⁻⁸Ypa'ū rupi a'eta asa oho. Pe, Pa ok ta pe uhyk oho. A'ep amō sawa'e rehe a'eta usak. Her Mba Jesu. Erima aja her tī. Ngere je'ēha pandu ame'ē ke: “Erima” aja ipe. Jundéu awa ke a'e. Paje a'e. Tupā

je'ēha pandu ame'ē ke a'e jupe. Kapitā rehe katu ame'ē ke a'e. Kapitā rer Seji Páu. Ukwa katu a'e ma'e. Pe, Manambe ta namō a'e pandu oho. Manambe ta ke a'e juehe muhyk werur. Tupā je'ēha ke a'e hendu tar katu. Anī. Ame'ē ke Erima putar ym. Paje putar ym. Jesu rehe kapitā jurujar katu ame'ē ke a'e putar ym tī. A'erehe Manambe ta namō a'e je'ē je'ē hū. ⁹Pe, paje rehe Sáu ma'ā katu. Sáu amō her ipe tī. "Páu" aja amō ipe tī. ¹⁰Tupā'ā ihī katu ehe. Pe, Páu pandu:

—Satana ra'yr ke nde! (Ājā ramūi a'e.) Katu amō ta ma'ema'e ame'ē ke nde ereputar ym. Amō ta ke nde eremuka'u te'e hū. Tupā riki jete har te ke mujekwa katu. Anī. Ame'ē ke te'eha aja nde eremuruwak eremondo. ¹¹A'erehe apo nde ke Tupā mahy ta. Heta nde ereker rahā, ma'e ke nde eresak ym te ta. Nde reha uwe ta — aja paje pe Páu pandu.

Pahar Erima pe weraha kanim oho. Usak ym te ma'e ke. A'e ke pete'e jywyr jywyr ixo. Ipo rehe amō pyhyk ta raho ame'ē ke a'e kekar ixo. ¹²Ame'ē rehe kapitā usak rahā, Jesu rehe jurujar katu. Jesu rehe har Páu ta mu'e mu'e uī. Ame'ē ke kapitā hendu hendu uī tī. Paje reha uwe ame'ē ke rehe a'e usak tī. A'erehe a'e pandu: "Mā!" aja.

Pisi ywy rehe Páu ta oho

¹³Pe, Pa ok ta ngi Páu uhem oho. Manambe oho tī. Ehe katu me'ē ta oho tī. Jarusu keruhū pe oho. Pe, Peje ok ta pe uhyk oho. Ame'ē ok ta Pansi ywy rehe ihī. Juā anī a'e. Páu ta ke Juā Mak hijar oho. (Páu ta namō pyta ym.) Jeje Jerusarē ok ta pe jywyr oho. ¹⁴Pe, Peje ok ta ngi Páu ta uhem oho. Antioki ok ta pe uhyk oho. Ame'ē ok ta Pisi ywy rehe ihī. Pe, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'eta ixo oho. A'ep wapyk uī. ¹⁵Pe, Moise mupinim ame'ē ke amō pandu pandu. Tupā je'ēha pandu ame'ē

ta mupinim. Ame'ē ke pandu pandu tī. Upa pandu rahā, Páu ta pe jy'ariha rendama'e kapitā ta pandu:

—Jande mu ta! Pandu katuha ke pepandu tar katu rahā, pepandu apo — aja Páu ta pe.

¹⁶Pe, Páu pu'am rahā, ipo mukatakiha namō ngā je'ēha ke muputu'u ngā ngi. Pe, pandu:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Upa katu te Tupā rehe ipy'a moī moī katu ame'ē ta tī! ¹⁷Pehendu katu tī! Tupā rehe jundéu awa ta ipy'a moī moī katu. Ko jande johu riki jundéu awa ta ke. Jande ramūi ta rehe Tupā usak katu. Yman amō awa ta aja Eji ywy rehe jande ramūi ixo. Arahā jande ramūi ke Tupā muheta. Pe, pyrātāha rupi jande ramūi ke a'e muhem muwyr. Eji ywy ngi muhem muwyr. ¹⁸Awa nixói te ame'ē rupi jande ramūi wata wata ixo. Mokōi awa py upa warahy 'ar rahā, wata wata ixo. Arahā ma'e ka'u te'eha ke jande ramūi ta ma'ema'e hū. Anī. Tupā ipy'a katu te we ehe rī. Hijar ym we rī. ¹⁹Kanaā ywy rehe amō amō awa ta ixo. Ame'ē ta ke Tupā mumba. Amō koty henda pe har ta ke mumba tī. Amō koty koty henda pe har ta ke mumba tī. Aja awa po wajar mokōi amō koty henda pe har ta ke a'e mumba tī. Pe, ame'ē ta renda ke pe jande ramūi ta ke a'e mupyta. ²⁰Ame'ē ywy rehe heta warahy 'ar rahā, jande ramūi ta ixo. Kuja, 450 warahy 'ar rahā, ixo.

—A'engi ngā rehe har pandu pandu ame'ē ta ke Tupā mu'am. Kapitā ta aja a'eta tī. Pe, Samue uhyk. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. ²¹Pe, kapitā keruhū ke jande ramūi putar rahā, Sáu ke Tupā mu'am. Ki ra'yr a'e. Menjamī rainō ke a'e. Mokōi awa py upa warahy 'ar rahā, a'e riki kapitā keruhū. ²²Pe, Sáu ke Tupā hijar rahā, Ndawi ke a'e mu'am tī. Ndawi riki Jese ra'yr. Kapitā keruhū aja mu'am. Kuja ehe har Tupā pandu: "Sawa'e ihē aputar katu ame'ē ke ihē amahem. A'e

riki Ndawi. Upa katu te ihē apandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu” aja Tupā pandu. ²³ Yman jundéu awa ta ke amō muhā katu ta, aja Tupā pandu katu. A'e riki Jesu. Jesu riki ngā muhāha aja Tupā mu'am. Jesu riki Ndawi rainō. (Aja rahā, kapitā keruhū a'e tī, aja mujekwa katu.) ²⁴ Jesu pandu ym rahā we, jundéu awa ta pe Juā pandu pandu. Kuja pandu: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Pe, Tupā koty pehē py'a pemuruwak. Aja rahā, pehē ke ihē amujahuk ta” aja Juā pandu pandu. ²⁵ Pe, Juāma'e parakyha upa Tate rahā, a'e pandu: “Amō rehe peharō pexo. Ihē riki a'e ym. Pehendu katurahā! Ihē raikwer rupi a'e uwyr ixo. Jesu ke a'e. A'e riki katu te me'ē ke. A'erehe ima'e miasu, aja axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē” aja Juā pandu — aja Páu pandu.

²⁶ A'e pandu tī:

—Ihē mu ta! Pehē riki Amarā rainō ta! Pehendu katurahā! Upa katu te Tupā rehe ipy'a moī moī katu me'ē ta tī! Pehendu katu tī! Awa ta ke Tupā muhā katu ta, ame'ē myrandu katu ke jande pe a'e muwyr. ²⁷ Jesu riki awa muhāha ke a'e. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har ta ukwa ym. Kapitā ta ukwa ym tī. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā pame katu te Tupā je'ēha ke amō ta pandu pandu. Ame'ē ke a'eta ukwa ym tī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim ame'ē ke rehe a'eta usak usak. Ame'ē ke a'eta ukwa ym tī. “Jesu ke pejukwa” aja a'eta pandu rahā, Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim aja Jesu ke a'eta jukwa. ²⁸ Amō ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke sonda ta jukwa katu te'e ta. Jesu riki aja ma'ema'e ym. Anī. Amō ta jukwa tar katu te'e. A'erehe Jesu jukwaha rehe har Pirat pe a'eta pandu. ²⁹ Pe, jukwaha rehe har upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim, ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e. (Mupinim, aja jukwa.) Upa jukwa rahā, myra ngā mupia ame'ē ngi amō ta mujy.

Pe, itakwar keruhū rupi a'eta mou raho. ³⁰ Anī. A'ep pyta ym. A'e ke Tupā mukwera katu muhem. ³¹ Kwera katu uhem rahā, inamō ixo ame'ē ta usak usak katu ehe tī. Amukwehe te we Ngarirēi ywy ngi Jerusarē ok ta pe Jesu namō a'eta ohoho. A'eta riki usak usak katu ehe tī. Heta ukwer rahā usak usak katu ehe tī. Ehe har jundéu awa ta pe a'eta pandu pandu apo. ³²⁻³³ Ko pehē pe myrandu katu ke jande japandu pandu tī. Jande ramūi ta pe Tupā manga katu. Jesu ke a'e mukwera katu muhem rahā, ame'ē manga katuha ke jande pe a'e muhyk katu. Jande ramūi ta rainō ta ke jande. Kweraha rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Her Saumo. Mokōihar rehe ihī. Kuja Tupā je'ēha:

“Nde riki ihē ra'yr. Apo: ‘Nde riki nde erexo py ame'ē ke nde’ aja ihē amu'am.

Aja rahā: ‘Nde riki katu te’ aja nde ke ihē amu'am. Aja ngā pe ihē amujekwa’ aja Tupā pandu.

³⁴ —Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī tī. Tupā pandu:

“Nde rehe ihē asak katu ta, aja Ndawi pe ihē amanga katu” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī.

—Ame'ē ke a'e pandu rahā, Jesu ke a'e mukwera katu ta muhem, aja a'e ukwa katu. A'erehe hete ke inem ym te ta. ³⁵ Amō Saumo rehe kuja panduha ihī tī: “Nde ra'yr rete ke nde eremunem ym te ta. Katu te ame'ē ke a'e” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī — aja Páu pandu.

³⁶ A'e pandu tī:

—Ndawi rehe har jande jakwa katu. Kome'ē ywy pe a'e ixo rahā, Tupā putar ame'ē ke a'e ma'ema'e. Inamō ixo ame'ē tama'e kapitā keruhū ke a'e. Pe, a'e manō. Hamūi rake rupi amō ta jytyt tī. Pe, hete ke inem oho. (A'erehe Saumo rehe panduha ihī. Ame'ē panduha Ndawi rehe har aja ym.) ³⁷ Pe, Tupā mukw-

era katu ame'ē ke inem ym te ta. (Jesu a'e.)³⁸ Sa'e ta! Pehendu katurahā! Pekwa katu ta apo. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e pexo. Anī. Tupā ipy'a pehē rehe jywyr. Jesu je'ēha rupi jywyr. Ame'ē ke pehē pe japandu pandu.³⁹ Jesu rehe amō jurujar katu rahā, Tupā ipy'a jywyr katu ehe. Upa katu te ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehē py'a ngi a'e juhyk. Moise je'ēha rehe jō amō hendu katu rahā, aja ym. Tupā ipy'a jywyr ym ehe. Juhyk ym.⁴⁰ A'erehe pekwa katurahā! Aja rahā, yman Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim, aja pehē rehe uhyk ym ta. Kuja a'eta mupinim:⁴¹ Tupā pandu:

“Pepuka puka hū ame'ē ta! Pesak katurahā! Māte pekwaha! Mā peja pamanō!

Kome'ē wyy pe pexo rahā, ihēma'e pyrātāha namō ma'e katu te ame'ē ke ihē ama'ema'e. Anī. Ame'ē rehe pejurujar ym.

Ma'e katu te ma'ema'eha rehe har pehē pe amō pandu pandu. Anī. Pejurujar ym ehe tī, aja Tupā pandu” aja Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim.

—Mā peja aja ym pehē tī. Jurujar ym ame'ē ta aja ym pehē tī — aja Páu pandu pandu hū.

⁴² Jundéu awa jy'ariha renda ngi Páu uhem oho. Manambe uhem oho tī. Arahā jundéu awa aja ym ame'ē ta pandu a'eta pe:

—Amō putu'uha 'ar rahā, nde erepandu ramō, ame'ē rehe har jande pe pepandu pandu tī — aja Páu ta pe.

⁴³ A'engi ngā uhem oho rahā, Páu ta namō heta jundéu awa ta oho. Jundéu awa aja ym ame'ē ta Páu ta namō oho tī. Ame'ē ta jundéu awa ramūi ta ukwa aja jurujar katu tī. Páu ta pandu pandu:

—Pehē rehe Tupā usak katu. Ame'ē rehe pewe pexo rī — aja Páu ta pandu.

⁴⁴ Pe, amō putu'uha 'ar uhyk rahā, upa tate ok ta pe har ta jy'ar uwyr. Tupā je'ēha rehe hendu uwyr.⁴⁵ Páu ta namō

ngā jy'ar. Ame'ē ke rehe jundéu awa ta usak rahā, jyty'ym a'eta rehe. Páu ta rehe jyty'ym. (Páu ta koty jy'ar ngā, a'erehe a'eta rehe jyty'ym.) Je'ē je'ē hū inamō.

—Páu te'e — aja a'eta pandu pandu.

⁴⁶ Pe, puka puka hū ehe tī. Anī. Páu kyje ym ngā ngi. Manambe kyje ym tī. A'eta pandu:

—Pehē riki jundéu awa ta ke, a'erehe pehē pe Tupā je'ēha ke japandu pandu py rahā, katu tiki. Anī. Ame'ē rehe pehendu tar ym. Pehē ruhāha ke peputar ym, aja pekwaha tī. A'erehe pehē ke jahijar ta jaho. Amō awa ta pe Tupā je'ēha ke japandu ta jaho. (Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe.)⁴⁷ Jete. Kuja jande pe Tupā mujekwa:

“Amō awa ta pe ihē je'ēha ke nde erepandu ta. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe nde erepandu ta.

Awa ta ke ihē amuhā katu ta, ame'ē ke a'eta ukwa katu ta tī. Upa kome'ē wyy keruhū pe har ta ukwa ta tī” aja Tupā pandu — aja Páu ta pandu.

⁴⁸ Páu je'ēha rehe amō awa ta hendu rahā, hury katu.

—Tupā je'ēha riki katu te — aja a'eta pandu pandu.

Pe, Tupā muhā katu ta, ame'ē ta jurujar katu ehe. Jesu rehe jurujar katu.

⁴⁹⁻⁵⁰ Pe, amō ta Tupā je'ēha ke Páu ta pandu pandu ame'ē ke putar ym. Aja ok ta pe har ta kapitā ta ixo. Ame'ē ta ke jundéu awa ta muparahy. Páu ta rehe muparahy. Kūjā ima'ehū namō ixo ame'ē ta ke a'eta muparahy tī. Amō awa ta ke ame'ē kūjā ta. Jundéu ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a moī moī katu ame'ē ta ke a'eta tī. Pe, Páu ta ke ngā mupyrara. Pandu: “Jande rekoha ngi peho” aja Páu ta pe. Pe, ame'ē wyy ngi muhem mondo.

⁵¹ Oho rahā, ipy ngi xi'aha ke Páu ta juhyk. Aja ngā pe ma'e mujekwa. Ame'ē ok ta pe har ta Tupā je'ēha ke putar ym aja Páu ta mujekwa. Pe, Iko ok ta pe Páu uhyk oho. Manambe uhyk oho tī.⁵² An-

tioki ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. A'eta hury katu. Ngā py'a rehe Tupā'ā ihī katu tī.

Iko ok ta pe Páu ta uhyk oho

14 Iko ok ta pe aja tī. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Páu ta ixo oho tī. A'eta pandu pandu katu, a'erehe heta jundéu awa ta Jesu rehe jurujar katu. Amō awa ta jurujar katu ehe tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. ²Pe, Jesu rehe jundéu awa ta jurujar ym ame'ē ta ixo tī. Amō awa ta ke ame'ē ta muparahy. A'erehe Jesu kotyhar ta rehe parahy. ³Anī. Yman a'ep Páu ta ixo. A'eta kyje ym ngā ngi. Awa ta rehe Tupā ipy'a katu, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu. Tupāma'e pyrātāha namō ahy ame'ē ta ke a'eta mukatu hū. Ame'ē rehe ngā usak rahā, jetehar te ke Páu ta pandu pandu aja ukwa katu. ⁴Anī. Iko ok ta pe har ta amō koty koty ukwa. Wajar Páu ta je'ēha rehe jurujar katu. Amō wajar jundéu awa ta je'ēha rehe jurujar katu. Ame'ē ta Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta ke a'eta.

⁵Pe, amō awa ta namō jundéu awa ta jy'ar. Kapitā ta namō johu ngā jy'ar. Ame'ē ta pandu pandu ngā jupe:

—Páu ta ke jamahy jahorahā! Ita pe japi ta jaho! Jajukwa ta — aja ngā jupe.

⁶Pe, ame'ē ke Páu ta ukwa rahā, Rit ok ta pe Páu ta ujan oho. Nder ok ta pe a'eta oho tī. Mokōi ok ta Rikaō ywy rehe ihī tī. ⁷Ame'ē ywy rupi wata wata oho tī. Ame'ē rupi myrandu katu ke a'eta pandu pandu oho. Jesu rehe har pandu pandu oho.

Rit ok ta pe Páu ta ixo. Nder ok ta pe ixo tī.

⁸Rit ok ta pe sawa'e wapyk uī. Wata ym te ame'ē ke a'e. Ta'yn rahā har aja te'eha a'e. ⁹Páu je'ēha rehe a'e hendu. Pe, Tupā mukatu ta, ame'ē rehe sawa'e juru-

jar katu uī, aja Páu ukwa. A'erehe sawa'e rehe a'e ma'ā katu. ¹⁰Hātā pandu ipe:

—Epu'am katu! — aja sawa'e pe.

Pe, sawa'e pu'am. Pe, jywyr jywyr wata ixo. ¹¹Páu mukatuha rehe hetaha ta usak rahā, amō awa je'ēha pe a'eta pandu pandu hū. Rikaō ywy pe har ta je'ēha namō kuja a'eta pandu:

—Tupā ta aja sawa'e ta uwak uwyr. Jande koty wyjy uwyr — aja a'eta ukwaha naī.

¹²Pe, Manambe rehe amō her moī tī. A'ep pe har tama'e tupā rer moī ehe. “Jup” aja moī ehe. Páu rehe amō her moī tī. A'ep pe har tama'e tupā rer moī ehe tī. Páu riki pandu ame'ē ke a'e, a'erehe: “Meku” aja moī ehe. ¹³Ame'ē ok ta rukwen rake Jup rehe ngā jumu'eha renda ihī. Ame'ē pa'i ta tapi'iruhu werur. Tapi'iruhu jurupy rupi ma'eputyw pukwar pukwar ame'ē ke moī ehe. Pe, ame'ē ke jumu'eha renda pe werur. A'ep jukwa ta. Tupā ta aja saka Páu ta, aja pa'i ta ukwaha naī, a'erehe aja Páu ta rehe pa'i ta ipy'a moī moī ta. Hetaha ta ipy'a moī moī ta a'eta rehe tī.

¹⁴Ame'ē ke Páu ukwa rahā, ima'e mundeha ke a'e musak musak u'am. Manambe aja tī. (Aja musak rahā, katu ym ngā ma'ema'e ixo, ame'ē ke ngā pe Páu ta mujekwa.) Pe, hetaha pyter pe Páu ta ujan oho. Kuja Páu ta hātā pandu ixo:

¹⁵—Sa'e ta! Mā peja ym pema'eha. Pehē aja awa te'e jande tī. Pehē pe myrandu katu ke jande japandu jajur. Aja rahā, peme'ēja jaxeriha ke pehijar ta. Tupā te rehe pehē py'a ke pemuruwak ta pemondo. Tupā te riki uhā te hū ame'ē ke a'e. Ywa ke a'e mujā. Upa katu te ywate rupi ma'e wewe ixo ame'ē ta ke a'e mujā tī. Kome'ē ywy keruhū mujā tī. Upa katu te ywy rupi wata ame'ē ta ke mujā tī. Y ramūi ke mujā tī. Upa katu te y rupi ixo ame'ē ta ke mujā tī. ¹⁶Yman upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta putar ame'ē

ke a'eta ma'ema'e. Ame'ē rehe Tupā je'ē ym. ¹⁷ Tupā pete'e ixo ame'ē te'e a'e, aja ngā pe a'e mujekwa. Ame'ē rehe har kuja mujekwa. Ywa ngi aman ke a'e mungyr muwyr. Upa katu te ma'eywa ke awa ta u'u ame'ē ke a'e muhury katu tī. Jande pe jande mi'u ke a'e muwyr tī. Jande ruryha ke jande pe muwyr tī. Katu pame katu te a'e ma'ema'e tī — aja Páu ta pandu pandu.

¹⁸ Aja Páu ta pandu pandu hū. Pe, ngā ke mupyta. Tate tapi'iruhu ke ngā jukwa!

¹⁹ Antioki ok ta ngi amō jundéu awa ta uhyk uwyr. Iko ok ta ngi amō ta uhyk uwyr tī. Ame'ē ta ngā ke muparahy. Páu rehe muparahy. (Tupā je'ēha ke Páu pandu ame'ē ke a'eta putar ym. A'erehe ngā ke muparahy.) Pe, Páu ke ita pe ngā japi. Manō aja ngā ukwaha, a'erehe ok ta ngi hykíi muhem raho. ²⁰ Pe, Jesu kotyhar ta juramā jy'ar ehe rahā, Páu pu'am. Pe, ok ta pe jywyr oho. Ame'ē ku'ē rahā, Nder ok ta pe oho. Manambe oho tī.

Antioki ok ta pe Páu ta jywyr oho tī

²¹ Nder ok ta pe myrandu katu ke Páu pandu pandu. Manambe pandu pandu tī. Ngā hendu katu, a'erehe heta Jesu rehe jurujar katu. Pe, Rit ok ta pe Páu ta jywyr uhyk oho. A'engi Iko ok ta pe jywyr oho tī. A'engi Antioki ok ta pe jywyr oho tī. Pisi ywy rehe ame'ē ok ta ihī. ²² Ame'ē ok ta rupi Páu ta oho rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta py'a ke a'eta mātā katu te we rī. Aja Tupā rehe har ngā pe a'eta mujekwa katu te we rī. Ame'ē ta ke Páu ta muhury katu tī. A'erehe Jesu rehe ngā ipy'a katu te we rī. Páu ta pandu ngā pe:

—Jesu rehe pejurujar katu te we pexo. Ame'ē ke pehijar ym. Jande ke amō ta mupyra hū ta. Tupā kotyhar ta ke pehē, aja pekwa katu. A'erehe Tupā ixo ame'ē pe pexo ta — aja jurujar katu ame'ē ta pe Páu ta mu'e mu'e.

²³ Amō amō ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ok ta pe pame katu te tamūi ta

ke Páu ta mu'am. Jesu kotyhar ta rehe tamūi ta usak usak katu ta. Upa mu'am rahā, Tupā namō ma'e pandu pandu. Ma'e u'uha ke hijar tī. (Aja Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu.) Tamūi ta pe pandu:

—Jesu rehe pejurujar katu, a'erehe mā peja pehē rehe Jesu usak katu — aja Páu ta pandu.

²⁴ A'engi Páu ta oho. Pisi ywy rupi Páu ta asa oho. Pe, Pansi ywy rehe uhyk oho. ²⁵ Peje ok ta pe uhyk rahā, a'ep Tupā je'ēha ke ngā pe a'eta pandu pandu tī.

²⁶ A'engi Ata ok ta pe uhyk oho. A'ep jarusu keruhū pe opor oho. Ame'ē pe Antioki ok ta pe jywyr oho. Ame'ē ok ta riki Siri ywy rehe ihī. Amukwehe te we ame'ē ok ta ngi Páu ta oho rī. A'ep Páu ta pe Jesu kotyhar ta pandu kwe:

—Tupā je'ēha ke pepandu pandu peho. Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja mokōi sawa'e ta pe kwe.

Tupā je'ēha ke pandu pandu. Ame'ē riki Páu tama'e parakyha. Ame'ē ke upa 'y.

²⁷ Pe, ame'ē ok ta pe uhyk rahā, Jesu kotyhar ta ke Páu ta mujy'ar. Pandu pandu ngā pe:

—Jande rehe Tupā usak katu. A'erehe jande namō Tupā ma'ema'e katu. A'erehe Ta'yr rehe amō awa ta jurujar katu. Jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu ehe — aja Páu ta pandu pandu.

²⁸ Yman atu a'ep a'eta pyta ixo rī. Jesu kotyhar ta namō pyta ixo rī.

Jerusarē ok ta pe jy'ariha ihī

15 Antioki ok ta pe amō sawa'e ta uhyk uwyr. Jundéi ywy ngi uhyk uwyr. Jesu kotyhar ta pe kuja a'eta mu'e:

—Moise je'ēha mu'e, aja pehē rehe ihī ame'ē pিরer ke pejupā ym rahā, pehē ke Tupā muhā ym ta — aja sawa'e ta mu'e naī.

² Anī. Páu je'ē:

—Anī! Aja ym — aja je'ē hātā tā te hū.

Aja Manambe je'ē hātā tā te hū tī. Sawa'e ta namō a'eta je'ē hātā tā te hū. Je'ēha ke putu'u ym ngā ngi, a'erehe kuja a'eta pandu:

—Páu! Manambe namō Jerusarē ok ta pe eho. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta namō eho. Ipirer jupā, ame'ē rehe har Jesu mondo ame'ē ta namō pehē johu pepandu peho. A'ep tamūi ta namō pepandu peho. Amō se Antioki ok ta pe har ta oho ta tī — aja Antioki ok ta pe har ta pandu Páu ta pe.

³Pe, ame'ē ta ke Jesu kotyhar ta mondo. Seni ywy rupi oho ixo. Samari ywy rupi oho ixo tī. Oho ixo rahā, a'ep pe har ta pe a'eta pandu pandu:

—Ima'e hamūi ta ukwa ame'ē ke amō awa ta upa katu te hijar. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Pe, Jesu rehe jurujar katu apo 'y — aja Páu ta pandu.

Ame'ē ke rehe hendu rahā, upa katu te Jesu kotyhar ta hury katu. ⁴Pe, Jerusarē ok ta pe Páu ta uhyk rahā, Jesu kotyhar ta hury katu. Jesu mondo ame'ē ta hury katu tī. Tamūi ta hury katu tī. A'eta pandu:

—Ko pehē pejur katu — aja Páu ta pe.

Pe, Páu ta po ke ngā pyhyk katu a'eta ngi. Pe, Páu ta pandu:

—Tupā je'ēha ke jande japandu pandu rahā, jande namō Tupā ma'ema'e katu. A'erehe heta ngā Jesu rehe jurujar katu — aja Páu ta pandu.

Aja upa katu te pandu pandu ngā pe. ⁵Amō ta anī. Jesu rehe parise ta jurujar katu ame'ē ta pu'am. (Moise je'ēha rehe parise ta hendu katu.) Ame'ē ta pandu:

—Ipirer ke amō awa ta jupā rahā, katu. Moise mupinim ame'ē ke rehe hendu katu rahā, katu tiki tī — aja parise ta.

⁶Ame'ē rehe har tamūi ta namō Jesu mondo ame'ē ta pandu pandu ngā jupe. ⁷I'i atu ame'ē rehe har je'ē hātā tā ngā jupe. Pe, Petu pu'am. Pandu:

—Ihē mu ta! Pehendu katurahā! Yman ihē rehe Tupā usak katu, aja pekwa katu. Pehē ngi har ihē ke a'e jo'ok. Pe, amō awa ta pe myrandu katu ke ihē apandu aho. (Kone ta pe apandu aho.) Ihē apandu rahā, a'eta riki hendu katu tī. ⁸Pe, Jesu rehe a'eta jurujar katu tī. Awa ta rehe har Tupā ukwa katu. Amō awa ta rehe a'e usak katu tī, a'erehe a'eta py'a rehe Tupā'a ke a'e muwyr tī. ⁹Jande aja a'eta py'a rehe Tupā'a ihī katu tī. Jande aja Tupā ipy'a katu a'eta rehe tī. Jesu rehe a'eta jurujar katu tī, a'erehe Tupā ipy'a jywyr a'eta rehe tī. ¹⁰Katu ame'ē ke Tupā ma'ema'e. Anī. Apo amō koty peputar. Katu ym aja. Amō kotyhar rehe amō awa ta hendu katu te ixo. Ame'ē ke peputar. Katu ym aja. Jande aja marā ka ym Moise je'ēha rehe jande ramūi ta hendu katuha tī. ¹¹Jete! Jande aja Jesu rehe amō awa ta jurujar katu tī, a'erehe a'eta ke Tupā muhā katu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Jande aja a'eta rehe Jesu usak katu tī, a'erehe Tupā muhā katu tī. Jesu riki jan-dema'e sawa'e te — aja Petu pandu.

¹²Pe, je'ēha ke hetaha ta muputu'u. Pe, Manambe pandu pandu. Páu pandu pandu tī. Amō awa ta namō a'eta ixo rahā, Tupāma'e pyrātāha namō a'eta mukatu hū. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Ahy ixo ame'ē ta ke a'eta mukatu hū. (Aja rahā, Jesu rehe har Páu ta pandu pandu, ame'ē ke riki jetehar te ke aja mujekwa katu. Páu ta namō Tupā ixo, aja mujekwa katu tī.) Upa katu te ame'ē rehe har pandu pandu ngā pe. ¹³Upa pandu rahā, Tian pandu:

—Ihē mu ta! Pehendu katurahā!

¹⁴Amō awa ta ngi har amō amō ta rehe Tupā usak katu. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. A'eta riki Tupā kotyhar ta apo 'y. Aja amō awa ta rehe ipy'a katuha ke Tupā mujekwa. Ame'ē rehe har jande pe Simā pandu ramō. Ame'ē riki jetehar te ke. ¹⁵Ame'ē rehe har Tupā

je'ēha pandu ame'ē ta mupinim tī. Kuja mupinim. ¹⁶Tupā pandu:

“Ndawi rainō ta ihē rehe ipy'a moī moī ym. A'engi ihē asak katu ta ngā rehe tī.

Pe, ihē rehe Ndawi aja hainō ta ipy'a moī moī katu ta tī.

¹⁷Pe, upa katu te amō awa ta ihē rehe ipy'a moī moī ta tī.

Upa katu te amō awa ta ngi har ihē kotyhar ta aja ixo ta tī. Ame'ē ta ke ihē rehe ipy'a moī moī katu ta tī” aja Tupā pandu.

¹⁸—Yman ame'ē rehe har ngā pe Tupā mujekwa — aja Tian pandu. (“Amō awa ta” aja pandu rahā: “Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke” aja mujekwa.)

¹⁹Tian pandu tī:

—Jande je'ēha rehe amō awa ta pyai rahā, katu ym, aja ihē akwa. Hamūi ta ukwaha ke a'eta upa hijar. Pe, Tupā koty ipy'a ke a'eta muruwak mondo. ²⁰A'erehe paper pinim ke jamondo ngā pe rahā, katu tiki. Kuja:

(Ita'ā riki tupā aja amō ta ukwaha ngā jupe naī.) Ame'ē ruwa koty so'o rukwer ke amō moī. Ame'ē ke pe'u ym. So'o juwyk aja amō ta te'e jukwa ame'ē rukwer ke pe'u ym tī.

So'o ruwy ke pe'u ym tī.

Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.

Aja jamupinim rahā, katu ta tiki.

²¹—Aja jande jamupiniha rehe amō awa ta hendu katu rahā, Moise je'ēha ke ukwa ame'ē ta ke a'eta muparahy ym ta. Yman Moise mupinim ame'ē ke ngā pandu pandu. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā pame katu te jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu. Ok ta pame katu te Moise je'ēha ke ngā pandu pandu tī. A'erehe Moise je'ēha ke heta ngā ukwa katu. A'erehe ame'ē ta ke muparahy rahā, katu ym tiki — aja Tian pandu.

Amō awa ta pe paper pinim mondo

²²Antioki ok ta pe Páu namō mokōi sawa'e ta mondo rahā, katu tiki, aja Jesu mondo ame'ē ta ukwa katu. Manambe namō mondo rahā, katu tiki tī. Aja tamūi ta ukwa tī. Aja upa katu te Jesu kotyhar ta ukwa tī. Pe, ame'ē ta ngi har mokōi sawa'e ta rehe a'eta usak katu. Pe, Jun ke a'eta mu'am. “Masamba” aja her tī. Amō Sir ke ngā mu'am tī. Ame'ē mokōi riki kapitā ta. Jurujar katu ame'ē tama'e kapitā ta. ²³Paper pinim ke ame'ē ta raho. Kuja paper pinim ke mondo:

Ko jande riki Jesu mondo ame'ē ta ke. Ko riki tamūi ta ixo tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo tī. Pehē pe paper pinim ke jande johu jamondo jaxo. Pehē katu pexo. Pehē riki amō awa ta ke. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke. Jesu rehe pejurujar katu tī, a'erehe jande mu ta apo 'y. Pehē riki Antioki ok ta pe har ta ke. Si wyw pe har ta pe paper pinim ke jamondo jaxo tī. Siri wyw pe har ta pe paper pinim ke jamondo jaxo tī.

²⁴Jande ngi har pehē ke amō ta muka'u te'e, aja jahendu. Ame'ē ta je'ēha rehe pejumupyai tī, aja jahendu tī. Ame'ē ta ke pehē koty jamondo ym. ²⁵A'erehe jande jajy'ar jaxo. Peteihar aja jande jaxo. Mokōi sawa'e ta rehe jasad katu. Ame'ē ta ke Manambe namō jamondo ta apo, pehē koty. Páu namō a'eta oho ta tī. Manambe rehe jande japy'a katu. Páu rehe aja tī. Japy'a katu ehe tī.

²⁶Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Ehe rehe har Páu ta pandu pandu oho. A'eta ke amō ta jukwa tar katu tipe. Anī. Páu ta kyje ym ngā ngi. Pandu pandu te we oho rī.

²⁷Pe, mokōi sawa'e ta ke pehē pe jamondo jaxo. Ko Jun. Amō Sir. Upa katu te jamupinim ame'ē ke pehē pe a'eta pandu ta tī.

²⁸Jundéu awa ramūi ta ukwaha rehe pehendū ym aja jamupinim rahā, katu tiki, aja jande pe Tupā'ā mujekwa. Aja rahā, katu, aja jakwa katu tī. Kuja jō pehendū katu rahā, katu tiki.

²⁹(Ita'ā riki tupā aja amō ta ukwaha ngā jupe naī.) Ame'ē ruwa koty ngā mi'u ke amō ta moi. Ame'ē ke pe'u ym.

So'o ruwy ke pe'u ym tī.

So'o juwyk aja amō ta te'e jukwa ame'ē rukwer ke pe'u ym tī.

Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.

Upa ame'ē ke rehe pehendū katu rahā, katu tiki. Mā peja pehē rehe Tupā usak katu. A'ewan.

Aja paper pinim ke mondo.

³⁰Pe, mokōi sawa'e ta ke Jesu kotyhar ta mondo. Páu ta namō mondo tī. Pe, Antioki ok ta pe a'eta uhyk oho. Uhyk rahā, upa katu te Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'eta muj'ar. Pe, paper pinim ke a'eta me'ē ngā pe. ³¹Ame'ē ke rehe ngā usak usak rahā, hury katu. Je'ēha katu ame'ē ke paper rehe ihī, a'erehe hury katu. Pe, Jesu kotyhar ta namō Jun pandu pandu hū. ³²Sir pandu pandu tī. Jun riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e tī. Sir aja tī. Jurujar katu ame'ē ta py'a ke a'eta mātā katu. Aja Tupā rehe har ngā pe a'eta mujekwa katu te we rī. Ngā ke a'eta muhury katu tī. A'erehe Jesu rehe ngā ipy'a katu te we rī. ³³A'ep a'eta pyta rī. Pe, a'eta ke Jesu kotyhar ta mujywyw mondo. Pandu a'eta pe:

—Pehē ke jande mu ta muwyw ame'ē ta koty pejywyw peho! Mā peja pehē rehe Tupā usak katu! — aja Jun ta pe ngā pandu.

³⁴[Anī. Sir jywyw ym oho.

—Apyta we ta rī — aja Sir jō pandu.]

³⁵Yman atu, ame'ē ok ta pe Páu ta pyta, Antioki ok ta pe. Jesu rehe har a'eta pandu pandu hū. Ngā pe amō ta namō

a'eta pandu pandu hū. Tupā je'ēha ke a'eta mu'e mu'e hū tī.

Páu ngi amō koty Manambe oho

³⁶Heta jahy kanim rahā, Manambe pe Páu pandu:

—Amukwehe te we ok ta rupi Tupā je'ēha ke japandu pandu jaho. Jande japyrū ame'ē ok ta rupi pame katu te jasak jaho tī. Jesu kotyhar ta rehe jasak jaho. A'eta katu ixo my? Jakwa ta. Jasak jaho — aja Páu pandu.

—Jahorahā! — aja Manambe pandu.

³⁷⁻³⁸Juā Mak ke Manambe raho tar katu. “Anī. Raho rahā, katu ym” aja Páu pandu. Amukwehe te we Pansi ok ta pe uhyk rahā, hekoha pe Juā jywyw oho. Páu ta ke a'e hijar oho. Tupā je'ēha ke a'e pandu ym oho. ³⁹Parakyha upa ym rahā, jywyw oho. Pe, Juā rahoha rehe har Manambe namō Páu je'ē hātā tā te hū. A'erehe Páu ngi amō koty Manambe oho. Xi ypa'ū pe Juā namō Manambe oho. Jarusu keruhū pe oho. ⁴⁰Páu riki Sir namō oho tar katu. Ame'ē mokōi sawa'e ta pe Jesu kotyhar ta pandu:

—Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja Páu ta pe.

⁴¹Pe, oho. Si wyw rupi a'eta oho. Siri wyw rupi oho tī. Oho ixo rahā, Tupā je'ēha ke a'eta mu'e mu'e oho ixo. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta py'a ke a'eta mātā. Aja Tupā rehe har ngā pe a'eta mujekwa katu te we rī.

Páu ta namō Timo oho

16Nder ok ta pe Páu ta uhyk oho. A'engi Rit ok ta pe uhyk oho tī. A'ep Timo ixo. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e. Imāi aja tī. Imāi riki jundéu awa. Ipái anī. Amō awa ke a'e. Jundéu awa aja ym ame'ē ke a'e. ²Rit ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Iko ok ta pe ixo tī. Upa katu te ame'ē ok ta pe har ta pandu:

—Sawa'e katu ame'ē ke a'e — aja Timo rehe har ngā pandu.

³Pe, Timo ke Páú raho tar katu. Anĩ. Jundéu awa ta hury ym ta. Ipái riki amō awa ke aja upa katu te ame'ē ok ta pe har ta ukwa katu. Jundéu awa ta ukwa katu. A'erehe Timo rehe ihĩ ame'ē pিরer ke Páú jupā. (Aja rahā, jundéu awa te a'e tĩ, aja jundéu awa ta pe Páú mujekwa tĩ.)

⁴Amō amō ok ta rupi oho ixo rahā, Jesu kotyhar ta pe paper pinim ke a'eta me'ē me'ē.

—Paper pinim rehe panduha ihĩ. Ame'ē ke rehe pehendú katu — aja Páú ta pandu pandu.

Amukwehe te we ame'ē paper pinim ke Jerusarē ok ta pe Jesu mondo ame'ē ta mupinim. Tamūi ta mupinim tĩ. ⁵Aja Jesu kotyhar ta py'a ke a'eta mātā katu oho. Aja Tupā rehe har ukwa katu te we rĩ. Wera rahā pame katu te Jesu rehe amō amō ta jurujar katu te we rĩ.

Toroa ok ta pe ixeraiha aja Páú usak

⁶Hiri wyy rupi Páú ta wata oho ixo. Ngara wyy rupi wata oho ixo tĩ. Asia wyy rupi Tupā je'ēha ke a'eta pandu tar katu. Anĩ. Tupā'ā mujekwa:

—Anĩ. Ame'ē rupi peho ym — aja Páú ta pe.

⁷Misi wyy rymy'y rehe uhyk rahā, Mbiti wyy rupi oho tar katu. Anĩ. Tupā'ā mujekwa tĩ.

—Anĩ. Ame'ē rupi peho ym tĩ — aja Páú ta pe mujekwa tĩ.

⁸A'erehe Misi wyy rupi asa oho. Pe, Toroa ok ta pe uhyk oho. ⁹Pytun rahā, ixeraiha aja Páú usak. Kuja usak. Masendo wyy pe har riki pu'am u'am. A'e pandu:

—Ihē rekoha pe ejur, Masendo wyy pe. Jande ke emu'e ejur — aja Páú pe. (Masendo wyy y ramūi ruwái koty ihĩ.)

¹⁰Aja ixeraiha aja Páú usak. A'erehe pahar ima'e ke Páú moĩ katu. Masendo wyy pe Páú ta oho. A'ep myrandu katu ke ngā pe japandu jaho. Aja Tupā putar,

aja jande jakwa katu. (Ko ihē aho tĩ. Ihē Ruk. Kome'ē paper ke ihē amupinim.)

Siri ok ta pe Páú ta oho

¹¹Toroa ok ta ke jande jahijar jaho. Pe, Samota ok ta pe jahyk jaho. Jarusu keruhū pe jahyk jaho. Ame'ē ku'ē rahā, Nea ok ta pe jahyk jaho tĩ. A'ep jarusu keruhū ngi jahem jaho. ¹²A'engi Siri ok ta pe jawata jaho. A'ep heta ym jande jaker. Ame'ē ok ta riki tiha te. Masendo wyy pe ame'ē ok ta ihĩ. Masendo wyy rupi aja tiha me'ē amō nixói. ¹³A'ep homa awa tama'e sonda ta ixo tĩ. Pe, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ok ta ngi jahem jaho. Y rymy'y rehe jahyk jaho. A'ep jundéu awa ta jy'ar oho, aja jakwa katu. Tupā namō ma'e pandu panduha renda, aja jakwa tĩ. Pe, kūjā ta pe Tupā je'ēha ke japandu pandu jaĩ. ¹⁴Kūjā ta ngi har peteĩ ixo. Her Ryji. Tiati ok ta pe har a'e. Pan katu te ame'ē muhepyha a'e. Pan pirangwer ke muhepy a'e. Jundéu awa ramūi ta aja Tupā rehe ipy'a ke a'e moĩ moĩ katu. Páú je'ēha rehe a'e hendu rahā, Tupā mujekwa katu ipe. (A'erehe Jesu rehe a'e jurujar katu.) ¹⁵Pe, Ryji ke jande jamujahuk. Upa katu te hok wyr pe har ta ke jamujahuk tĩ. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta a'eta apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.) Pe, jande pe a'e pandu:

—Jesu rehe ihē ajurujar katu te aja pekwa rahā, ihē rok pe pepyta we rĩ — aja Ryji pandu.

Aja jande pe a'e pandu pandu hū, a'erehe hok pe jande japyta.

Kyndaha pe Páú ta ke amō kynda raho

¹⁶Amō wera rahā, Tupā namō ma'e pandu panduha renda pe jaho jaxo. Jaho jaxo rahā, jande rehe kūjātāi usak. Ājā ipy'a rehe ihĩ ame'ē ke a'e. A'erehe ma'e ke uhyk ym we rĩ, ame'ē rehe har a'e pandu katu. Usak ym we rĩ, ame'ē ke a'e

mujekwa katu tī. A'erehe kūjātāi je'ēha rupi tamatarer ke ijar ta pyhyk hū. ¹⁷ Pe, Páu raikwer rupi a'e wata ixo. Jande raikwer rupi wata ixo tī. Kuja hātā pandu pandu:

—Kome'ē sawa'e ta riki Tupā rehe paraky u'am. Tupā riki ywate har a'e. Pehē ke Tupā muhā katu ta, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu — aja kūjātāi pandu pandu.

¹⁸ Aja heta wera rahā, pandu pandu. Ame'ē ke uhyk hendu. A'erehe Páu uwak rahā, ājā pe a'e pandu:

—Jesu Kirisutu je'ēha rupi ihē apandu nde pe. Ehem eho ingi — aja Páu pandu.

¹⁹ Pahar ājā uhem oho ingi. Ame'ē ke kūjātāi jar ta usak rahā, ma'e ke kūjātāi pandu ym ta apo 'y, a'erehe tamatarer pyhyk ym ta 'y, aja ijar ta ukwa katu. A'erehe Páu ke ijar ta pyhyk. ²⁰ Sir ke pyhyk tī. Pe, homa awa tama'e kapitā ta pe raho. Ngā panduha renda pe kapitā ta ixo. Pe, kapitā ta rehe muhyk rahā, a'eta pandu:

—Kome'ē ta riki jundéu awa ta ke. Jandema'e ok ta pe har ta ke kome'ē ta muparahy. ²¹ A'etama'e ukwaha ke kome'ē ta mu'e mu'e u'am. Ame'ē rehe ja-hendu katu rahā, katu ym. Homa awa ta riki jande. Amō koty jande jakwa — aja ijar ta pandu pandu.

²² Aja hetaha ta je'ē je'ē hū tī. Páu rehe har je'ē je'ē hū. Pe, Páuma'e mundeha ke kapitā ta musak musak ingi. Sirma'e aja tī. Pe, amō ta pe kapitā ta pandu:

—Kome'ē ta ke pepirok — aja kapitā ta pandu.

²³ Upa pirok hū rahā, kyndaha pe kynda raho. Kyndaha harōha pe pandu:

—Ekynda katu — aja ipe.

²⁴ A'erehe harōha kynda katu. Kapy a'ejōhar ame'ē pe raho. Pe, myra pe ipy ke munde. Aja kynda katu.

²⁵ Pytun pyter tate rahā, Tupā namō Páu pandu pandu. Sir aja tī. Tupā rehe har a'eta jyngar jyngar tī. Ame'ē ke rehe

kyndaha pe ihī ame'ē ta hendu uī tī. ²⁶ Pe, pahar ywy ke katak hū. Kyndaha katak hū tī. Upa katu te hukwen ke jupirar tī. Upa katu te ita tupaham pe pukwar ame'ē ke jujirar ngā ngi tī. Kyndaha pe ihī ame'ē ta ngi jujirar. ²⁷ Kyndaha harōha upak. Pe, kyndaha rukwen pirar ame'ē ke rehe usak rahā, upa katu te uhem oho, aja ukwaha naī. A'erehe kyse puku ke muhem. ²⁸ Pe, jujukwa tar katu juehe. Anī. Hātā Páu pandu ipe:

—Anī! Ejujukwa ym nde juehe! Upa katu te kote'e jande jaxo — aja ipe.

²⁹ Pe, weraha rehe harōha pandu. Amō werur rahā, ame'ē namō kapy a'ejōhar ame'ē pe ujan oho. Ryrī riki! Páu ruwa koty ipynarāi pe wapyk oho uī. Sir ruwa koty wapyk uī tī. (Aja sawa'e katu ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) ³⁰ Pe, Páu ta ke muhem. Pandu a'eta pe:

—Sa'e ta! Myja ihē ke Tupā muhā katu ta my? — aja harōha pandu.

³¹ Páu ta pandu ipe:

—Jesu riki jandema'e sawa'e te. Eju-rujar katu ehe. Aja rahā, nde ke Tupā muhā katu ta. Nde rok wyr pe har ta aja tī. Muhā katu ta tī — aja Páu ta pandu.

³² Pe, Tupā je'ēha ke Páu ta pandu pandu ipe. ³³ Hok wyr pe har ta pe pandu pandu tī. Pytun pyter pewe rī, pe, arahā pirokiha rape ke harōha kutuk kutuk. Y pe kutuk. A'engi a'e ke Sir ta mujahuk. Upa hok wyr pe har ta ke mujahuk tī. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa katu.) ³⁴ Pe, Páu ta ke harōha raho. Hok pe raho. Imi'u ke a'e me'ē Páu ta pe. Tupā rehe kyndaha harōha jurujar katu, a'erehe hury katu. Upa hok wyr pe har ta aja tī. Hury katu tī.

³⁵ Ame'ē ku'ē rahā, harōha koty sonda ta ke kapitā ta mondo. Harōha pe a'eta pandu oho. Sonda ta pandu ipe:

—Ererahā! Páu ta ke epoir — aja harōha pe.

³⁶ A'erehe Páu ta pe harōha pandu oho:

—Pehē ke kapitā ta poir, aja sonda ta ihē pe pandu uwyr. A'erehe mā peja pehem peho. Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja harōha pandu.

³⁷ Pe, sonda ta pe Páu pandu:

—Anī. Jaho ym ta rī. Katu ym ame'ē ke jande jama'ema'e my? Jama'ema'e ym my? Ame'ē rehe har kapitā ta ukwa ym. (Katu ym ame'ē ke jama'ema'e ym riki.) A'erehe jande ke amō pirok ame'ē ke katu ym. Homa awa ta ke mupirok ym awa. Ko homa awa ta ke jande. Anī. Ngā hetaha ruwa koty jande ke a'eta mupirok. Pe, kyndaha pe jande ke a'eta kynda tī. Apo amō ta usak ym, aja jande ke a'eta muhem mondo tar katu my. Anī. Katu ym aja. “Jande ke pejur piam” aja pepandu peho — aja Páu pandu.

³⁸ Pe, ame'ē ke kapitā ta pe sonda ta pandu oho. Páu ta homa awa ta ke aja kapitā ta hendu rahā, kyje. (Homa awa ta ke kapitā ta mupirok, a'erehe ame'ē ta rehe amō ta parahy ta, aja kapitā ta ukwa, a'erehe ame'ē ngi kyje.) ³⁹ Pe, kyndaha koty kapitā ta oho. Páu ta pe pandu:

—Homa awa ta ke pehē aja jakwa ym pehē rehe har. A'erehe peparahy ym jande rehe — aja kapitā ta pandu.

Pe, kyndaha ngi muhem. Pandu:

—Jandema'e ok ta ke pehijar peho — aja Páu ta pe.

⁴⁰ Kyndaha ke Páu ta hijar oho rahā, Ryji rok pe oho. Jesu kotyhar ta namō a'eta pandu pandu. Mu'e mu'e katu ngā ke. Aja Tupā rehe har ngā pe a'eta mujekwa katu te we rī. Upa rahā, a'engi a'eta oho.

Tesaron ok ta pe Páu ta uhyk oho

17 Ansi ok ta rupi Páu ta asa oho. Aporo ok ta rupi asa oho tī. Pe, Tesaron ok ta pe uhyk oho. A'ep jundéu awa tama'e jy'ariha renda ihī. ² Ame'ē

pe Páu ixē oho. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā pame katu te a'e ixē oho. Aja te'eha a'e riki. Aja mahapyr putu'uha 'ar rahā, Tupā je'ēha ke a'e mu'e mu'e. ³ Kirisutu rehe har ngā pe a'e mujekwa katu tī. Kuja a'e mujekwa:

—Kirisutu ke amō ta mupyrara ta me'ē te'e. A'e manō ta me'ē te'e tī. Pe, kwera ta me'ē te'e tī. Ko Jesu rehe har pehē pe ihē apandu pandu. A'e riki Kirisutu. Aja rahā, kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e aja mujekwa katu. Jundéu awa ta harō hū ame'ē ke a'e — aja Páu mujekwa.

⁴ Páu ta pandu pandu rahā, amō amō jundéu awa ta jurujar katu. Pe, Jesu kotyhar ta aja muruwak. Pe, Páu namō ame'ē ta ixo. Sir namō ixo tī. Heta amō awa ta jundéu awa ta ramūi ukwa aja Tupā rehe ipy'a moī moī tī. Ame'ē ta a'ep ixo tī. Ame'ē ta ngi har heta Jesu rehe jurujar katu tī. Pe, Páu ta namō ixo tī. Heta kapitā ta aja tī. Jurujar katu tī. Kūjā ta ke ame'ē ta. Pe, Páu ta namō ixo tī.

⁵ Jesu rehe heta te hū ngā jurujar katu, a'erehe amō jundéu awa ta jyty'ym a'eta rehe. Páu ta rehe jyty'ym. Pe, sawa'e katu ym ame'ē ta ke a'eta mujy'ar. Johu mujy'ar. Ok ta pe har ta ke ame'ē ta muparahy. Pe, Jasā rok pe johu ngā ujan oho. Páu ta ke kekar oho. Ngā hetaha ta ruwa koty mupu'am ta tipe ngā. ⁶ Anī. Mahem ym. A'erehe Jasā ke a'eta muhem raho. Jesu kotyhar ta ke a'eta muhem raho tī. Kapitā ta pe raho. Páu ta rehe har a'eta je'ē je'ē hū:

—Jande ok ta pe uhyk uwyr ame'ē ta muparahy ngā ke. Aja ok ta rupi pame katu te a'eta muparahy ngā ke oho ixo. ⁷ Ame'ē ta ke hok pe Jasā mupyta. Homa awa tama'e kapitā keruhū je'ēha rehe a'eta hendu ym. (Sesa ke a'e.) Henda ke pe amō kapitā keruhū ihī. A'e riki Jesu, aja a'eta pandu. Katu ym aja — aja kapitā ta pe hetaha ta je'ē je'ē hū.

⁸Ame'ë je'ëha namō ngā hetaha ta ke muparahy hū. ⁹Kapitā ta ke aja tī. Muparahy hū tī. Pe, Jasā ngi tamatarer ke kapitā ta pyhyk. Jasā namō ixo ame'ë ta ngi pyhyk tī. Pe, Jasā ta ke poir. Ame'ë ok ta ngi Páu ta uhem oho rahā, ame'ë tamatarer ke kapitā ta mujywyr ta. Jasā ta pe mujywyr ta.

Mberéi ok ta pe Páu ta uhyk oho

¹⁰Pytun rahā, Páu ke Jesu kotyhar ta mondo. Sir ke mondo tī. Mberéi ok ta pe mondo. A'ep Páu ta uhyk rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ixo oho tī. ¹¹A'ep pe har ta katu. Tesaron ok ta pe har ta aja ym. Tupā je'ëha ke Mberéi ok ta pe har ta hendu tar katu te. Páu ta je'ëha riki jete har te ke my, ame'ë ke ukwa tar katu. A'erehe wera rahā pame katu te Tupā je'ëha rehe a'eta jumu'e mu'e uī. ¹²Pe, heta jundéu awa ta Jesu rehe jurujar katu. Amō awa ta jurujar katu ehe tī. Jundéu awa aja ym ame'ë ta ke a'eta. Heta sawa'e ta jurujar katu ehe. Kūjā ima'ehū namō ixo ame'ë ta aja tī. Heta jurujar katu ehe tī. ¹³Mberéi ok ta pe har ta pe Tupā je'ëha ke Páu pandu pandu tī, aja jundéu awa ta hendu. Tesaron ok ta pe har ta hendu. A'erehe Mberéi ok ta pe ame'ë ta uhyk uwyr tī. Ngā hetaha ta pe je'ë je'ë hū. Ngā hetaha ta ke ame'ë ta muparahy tī. ¹⁴Pahar Páu ke Jesu kotyhar ta mondo. Y ramūi rymy'y rehe mondo. Sir pyta we rī. Timo pyta tī. Mberéi ok ta pe a'eta pyta we rī. ¹⁵Pe, amō ta Páu ke raho. Ame'ë ta Ate ok ta pe Páu ke muhyk raho. A'engi Mberéi ok ta pe ame'ë ta jywyr oho. Páu je'ëha ke a'eta raho. Sir pe raho. Timo pe raho tī. Kuja:
“Pahar ihē koty pehē mokōi pejur”
aja Páu je'ëha ke raho.

Ate ok ta pe Páu ixo

¹⁶Ate ok ta pe Sir rehe Páu harō ixo. Timo rehe a'e harō ixo tī. Harō ixo rahā,

ok ta rupi heta ma'e'ā rehe a'e usak usak. Ma'e'ā riki tupā aja ok ta pe har ta ukwaha ngā jupe. (Tupā te rehe ipy'a ke moī moī ym aja Páu ukwa katu.) A'erehe Páu pandu jupe: “Mā! Katu ym!” aja jupe. ¹⁷A'erehe jundéu awa ta namō a'e pandu pandu hū. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu hū. Jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a ke amō awa ta moī moī. Ame'ë ta namō pandu pandu hū tī. Wera rahā pame katu te muhepyha renda pe a'e oho tī. A'ep uhyk uwyr ame'ë ta namō a'e pandu pandu hū tī. ¹⁸Pe, amō sawa'e ta je'ë je'ë hū inamō. Epi kotyhar ta mu'e ame'ë ta je'ë je'ë hū inamō. Esetói kotyhar ta mu'e ame'ë ta je'ë je'ë hū inamō tī. Amō ta pandu:

—Mā pandu hū peme'ë ke ma'e ke. Ukwa ym ma'e. Ma'e pandu my? — aja Páu rehe har pandu.

Jesu rehe har Páu pandu. Manō ame'ë ta ke kwera katu ta uhem, ame'ë rehe har a'e pandu tī. A'erehe kuja amō sawa'e ta pandu naī:

—Amō tupā ta rehe har peme'ë pandu, aja jakwa — aja sawa'e ta pandu naī.

¹⁹Pe, Páu ke sawa'e ta pyhyk raho. Ngā panduha renda pe raho. Panduha renda rer Areo. Páu pe sawa'e ta pandu:

—Amō kotyhar nde eremu'e. Ame'ë ke jande jakwa tar katu. ²⁰Nde erepandu ame'ë ke jande jahendu ramō. Ame'ë riki amō kotyhar jande pe. Ame'ë ke jakwa tar katu. Epanurahā! — aja Páu pe pandu.

²¹Ate ok ta pe har ta aja te'eha a'eta. Amō ywy pe har ta a'ep ixo. A'eta aja tī. Amō amō we myrandu pyahu ame'ë ke rehe a'eta hendu tar katu. Myrandu pyahu ame'ë ke pandu pandu tar katu tī. Aja te'eha a'eta.

²²Pe, panduha renda pyter pe Páu pu'am. Areo pyter pe pu'am. Kuja pandu:

—Ate ok ta pe har ta! Pehendu kat-
urahā! Tupā rehe pehē py'a pemoī moī

katu, aja pekwaha pehē jupe, aja ihē akwa katu. ²³ Pehēma'e ok ta rupi ihē awata aho axo rahā, māte hū ma'e'ā ke rehe ihē asak asak. Ame'ē ta rehe pehē py'a pemoi moī, ame'ē ke rehe asak. Pe, amō ma'e'ā rehe kuja piniha ihē amahem:

Tupā rehe har jakwa ym.

Ame'ē pe kome'ē ma'e'ā ke.

—Ame'ē ke rehe pekwa ym ha rupi pehē py'a pemoi moī. Ame'ē rehe har pehē pe ihē apandu ta. ²⁴ A'e riki Tupā te. Kome'ē ywy keruhū a'e mujā. Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe ihī ame'ē ta ke mujā tī. Ywa ke a'e mujā tī. A'e riki sawa'e te. Tupā rehe ngā jumu'eha renda ta ke amō ta mujā. ²⁵ Ame'ē pe Tupā te ixo ym. Ma'e ke amō ta mujā, ame'ē ke a'e putar ym tī. Marā ka ym amō me'ēha ipe. A'e riki me'ēha ke. A'e riki awa ta pe upa katu te me'ē. Ixuweha ke a'e me'ē. Katuha ke me'ē tī. A'erehe ma'e ke marā ka ym amō me'ēha ipe. ²⁶⁻²⁷ Petei sawa'e ke a'e mujā. Anā ke a'e. Ame'ē ngi upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta uhem. Pe, kome'ē ywy keruhū rupi ngā ke Tupā te muhāi hāi. A'erehe awa nixoi te, ame'ē ywy nixoi. Pe, marā rahā awa ixo ta my, ame'ē ke a'e manga katu. Myp ixo ta my, ame'ē ke a'e manga katu tī. A'e ke amō kekar kekar rahā, mahem ta nahā my. Jande ngi pame katu te kotete a'e ihī. ²⁸ Amōma'e panduha kuja riki:

“A'e ixo, a'erehe jande jaxo katu tī.

Jande jawata. Upa katu te jande jama'ema'e.”

—Pehē ngi har amō mupiniha ke kuja mupinim:

“Jande ke Tupā mujā, a'erehe ta'yr ta riki jande” aja mupinim.

²⁹—Jande riki ta'yr ta rahā, jande aja Tupā riki ixuwe katu a'e tī, aja jakwa katu. Ita tawa'ā aja ma'e'ā ixuwe ym te a'e. Ita tuwyr'ā aja ym a'e tī. Ita'ā aja ym a'e tī. Upa ame'ē ta ixuwe ym te ame'ē ta ke aja jakwa katu. Awa te'e uk-

waha rupi ame'ē'ā ta ke amō ta mujā katu. ³⁰ Aja ym Tupā te. Ma'e'ā amō mujā rahā, Tupā rehe har ukwa ym a'e, a'erehe Tupā ipy'a jywyr ehe. Ukwa ym ha rupi ma'ema'e, a'erehe ipy'a jywyr ta. Apo upa katu te awa ta pe a'e pandu: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi ihē koty pehē py'a pemuruwak katu pemondo” aja Tupā pandu — aja Páu pandu.

³¹ A'e pandu tī:

—Jetehar rupi upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe har Tupā te ukwa ta. Ame'ē 'ar ke a'e manga katu. Amō sawa'e rehe a'e usak katu. Pe, a'e riki henda ke pe ngā rehe har a'e ukwa ta. Katu ame'ē ke ma'ema'e my? Katu ym ame'ē ke ma'ema'e my? Ame'ē ke ukwa ta. Ame'ē sawa'e ke Tupā mukwera katu muhem. A'erehe jetehar rupi ngā rehe har a'e ukwa katu ta, aja upa ngā pe a'e mujekwa — aja Páu pandu.

³² Kweraha rehe har Páu pandu. Ame'ē rehe sawa'e ta hendu rahā: “Mā! Te'e ame'ē” aja amō amō ta puka puka hū ehe. Amō ta pandu ipe:

—Ame'ē rehe har amō we jahendu tar katu tī — aja Páu pe.

³³⁻³⁴ Pe, ngā panduha renda ngi Páu uhem oho. Amō amō ta inamō oho. Jesu rehe jurujar katu tī. Amō sawa'e jurujar katu tī. Her Nioni. Areo kotyhar ke a'e. Amō kūjā jurujar katu ehe tī. Her Nama. Amō amō ta aja tī. Jesu rehe jurujar katu tī.

Korin ok ta pe Páu oho

18 Ajame'ē ke Ate ok ta ngi Páu uhem oho. ² Korin ok ta pe uhyk oho. A'ep amō sawa'e rehe a'e usak. Her Ak. Jundéu awa ke a'e. Pō ywy pe har a'e. Hakehar rer Pirisi. Hom ok ta ngi upa katu te jundéu awa ta ke homa awa tama'e kapitā keruhū muhem mondo. Kapitā keruhū rer Karáu. A'erehe Itar ywy ngi Ak ta uhyk ramō. Korin ok ta pe uhyk ramō. Itar ywy pe Hom ok ta

ihī. Pe, Ak ta rehe Páu usak oho. ³ Ak ta aja pan ianam ame'ē ke te'e ok ke Páu mujā tī. A'erehe a'eta namō Páu pyta. ⁴ A'eta namō paraky uī tī. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā pame katu te jundéu awa ta namō Páu pandu pandu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu. Jesu rehe jundéu awa ta jurujar katu, ame'ē ke a'e putar. Amō awa ta aja tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e putar tī. A'erehe ame'ē ta namō Páu pandu pandu hū.

⁵ Masendo ywy ngi Sir uhyk uwyr. Timo uhyk uwyr tī. A'eta uhyk uwyr rahā, (pan ianam ame'ē ke te'e ok ke mujā. Ame'ē ke a'e hijar.) Pe, Tupā je'ēha ke Páu mu'e mu'e jō ixo. Kuja jundéu awa ta pe a'e pandu:

—Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Jundéu awa ta harō hū ixo ame'ē ke a'e — aja Páu pandu pandu.

⁶ Anī. Ame'ē ke jundéu awa ta putar ym. Páu rehe har a'eta katu ym pandu. A'erehe ima'e mundeha ke Páu mukatak. Xī'aha ke ombor ingi. (Aja ma'e rahā, Tupā je'ēha ke a'eta putar ym, aja a'e mujekwa a'eta pe.) Páu pandu a'eta pe:

—Mupyraraha renda pe peho ta rahā, ihē rehe je'ēha nixói ta. Jesu rehe har ihē apandu pandu katu pehē pe. Anī. Pe-jurujar ym ehe. Apo amō awa ta pe ihē apandu ta aho. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe apandu ta aho — aja jundéu awa ta pe Páu pandu.

⁷ Pe, a'eta ke Páu hijar oho. Amō rok pe pyta oho. Ok jar rer Tisi Jusu. Jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a a'e moī moī katu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda rake hok ke ihī. ⁸ Amō sawa'e Jesu rehe jurujar katu tī. Her Kiri. Jundéu awa tama'e jy'ariha rendama'e kapitā a'e. Upa katu te hok wyr pe har ta Jesu rehe jurujar katu tī. Heta Korin ok ta pe har ta myrandu katu rehe hendu.

Pe, Jesu rehe jurujar katu tī. Ame'ē ta ke amō ta mujahuk tī. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.)

⁹ Amō pytun rahā, ixeraiha aja Páu usak. Kuja Jesu mujekwa ipe:

—Ekyje ym! Epandu pandu katu te we exo rī. ¹⁰ Ne namō ihē axo. A'erehe marā ka ym nde ke amō mahyha. Heta ok ta pe har ta ihē rehe jurujar katu ta — aja Jesu mujekwa ipe. Aja ixeraiha aja Páu usak.

¹¹ A'erehe Páu pyta rī. Tupā je'ēha ke a'e mu'e mu'e. Awa py wajar mahapyr jahy rahā, a'ep pyta rī.

¹² Ngere ywy pe amō kapitā pu'am. Homa awa tama'e kapitā a'e. Her Ngari. Arahā, jundéu awa ta jy'ar. Pe, Páu ke a'eta pyhyk raho. Ngā panduha renda pe raho. ¹³ Kuja Ngari pe Páu rehe har a'eta pandu:

—“Tupā rehe ejurujar katu” aja ngā pe kome'ē sawa'e pandu pandu. Aja ym jande jakwa. Amō kotyhar a'e mu'e. Katu ym aja — aja Ngari pe jundéu awa ta pandu.

¹⁴ Páu pandu tate rahā, Ngari pandu py:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Katu ym kome'ē sawa'e ma'ema'e rahā, ame'ē rehe har ihē ahendu ta. Jaxer ai ame'ē ma'ema'e rahā, ame'ē rehe har ihē ahendu ta tī. ¹⁵ Anī. Aja ym. Jundéu awa ta je'ēha rehe har peje'ē je'ē hū. Awa rer rehe har peje'ē je'ē hū tī. Pehē pekwaha rehe har peje'ē je'ē hū tī. Ame'ē ke rehe ihē ahendu ym ta. Ame'ē rehe har pehē jupe pepandu pandu peho. Ame'ē rehe har akwa ym ta — aja jundéu awa ta pe kapitā pandu.

¹⁶ Pe, ngā panduha renda ngi a'eta ke kapitā muhem mondo. ¹⁷ Pe, amō sawa'e ke ame'ē ok ta pe har ta pyhyk. Her Sote. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda kapitā a'e. Pe, ngā panduha ruwa koty ame'ē sawa'e ke hetaha ta petek. Anī. Ame'ē

rehe Ngari usak tar ym. Ukwa tar ym. “Mā peja” aja Ngari pandu. Pe, a'e hijar oho ngā ke.

Antioki ok ta pe Páu jywyr oho

¹⁸ Korin ok ta pe heta Páu ukwer. Jesu kotyhar ta namō a'e pyta rī. A'engi Senkeréi ok ta pe oho. A'ep i'a ke Páu jāpī. Ame'ē ke amō ta usak rahā, Tupā namō ma'e Páu manga katu, aja a'eta ukwa katu. Piriši oho inamō tī. Ak oho inamō tī. A'engi Si ywy pe a'eta oho. ¹⁹ Jarusu keruhū pe oho. Pe, Ese ok ta pe a'eta uhyk oho. A'ep Ak pyta. Hakehar pyta tī. Pe, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Páu ixe oho. Jundéu awa ta namō a'e pandu pandu hū. ²⁰ Pe, Páu pe a'eta pandu:

—Yman atu jande namō se epyta rī — aja ipe.

²¹ Anī. Páu pyta tar ym. Oho tate rahā, a'e pandu ngā pe:

—Tupā putar rahā, pehē koty ihē ajywyr ta — aja Páu pandu.

Pe, Ese ok ta ngi oho. Jarusu keruhū pe oho.

²² Pe, Sesaréi ok ta pe uhyk oho. A'ep jarusu keruhū ngi uhem oho. A'engi Jerusarē ok ta pe wata uhyk oho. Jesu kotyhar ta rehe a'e usak. A'engi a'e oho tī. Pe, Antioki ok ta pe wata uhyk oho tī. ²³ A'ep yman atu pyta rī. Pe, oho tī. Ngara ywy rupi wata oho. Hiri ywy rupi wata oho tī. Oho ixe rahā, Jesu kotyhar ta py'a ke a'e mātā katu. Aja Tupā rehe har a'e mujekwa katu te we rī.

Apor rehe har

²⁴ Ese ok ta pe amō jundéu awa uhyk uwyr. Sawa'e rer Apor. Arexandiri ok ta pe har ke a'e. Ma'e pandu katu a'e. Tupā je'ēha ke a'e ukwa katu tī. ²⁵ Jesu ma'ema'e ame'ē rehe har amō mu'e a'e ke. Pe, Jesu rehe har Apor pandu pandu hū. Ehe har jete har mu'e mu'e tī. (Anī. Upa katu te Jesu rehe har ukwa ym.)

Juā mujahukiha mu'e ame'ē ke jō Apor ukwa katu. Juā mujahuk ame'ē ke jō a'e ukwa katu tī. ²⁶ Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e pandu pandu. Kyje ym ngā ngi. Ame'ē ke rehe Piriši hendu. Ak hendu tī. Upa hendu rahā, hok pe Apor ke a'eta raho. A'ep Tupā ma'ema'e ame'ē rehe har a'eta mujekwa katu te ipe. ²⁷ Pe, Apor pandu:

—Ngere ywy pe ihē aho ta — aja.

A'erehe Apor rehe har Jesu kotyhar ta paper rehe mupinim. Ame'ē ke Apor raho. Amō Jesu kotyhar ta pe paper pinim ke mujesak ta. Ngere ywy pe ixe ame'ē ta pe kuja mupinim.

“Apor po ke pepyhyk katu ingi” aja mupinim.

Pe, ame'ē ywy pe Apor uhyk rahā, Jesu kotyhar ta py'a ke a'e mātā katu. A'ep pe har ta rehe Tupā usak katu, a'erehe heta jurujar katu ehe. ²⁸ Ame'ē ta py'a ke Apor mātā katu. (Ame'ē ta upa katu te Jesu rehe har ukwa ym.) Ok ta pyter pe jundéu awa ta namō Apor pandu pandu hū. A'e pandu katu te, a'erehe jundéu awa ta je'ēha ke a'e mukanim ngā ngi. Tupā je'ēha rehe Jesu rehe har ihī. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Jundéu awa ta harō ixe ame'ē ke a'e. Aja ngā pe a'e mujekwa katu.

Ese ok ta pe Páu oho

19 Korin ok ta pe Apor ixe rahā, ywy'ā rupi Páu wata oho. Amō amō ywy'ā 'ar rupi ok ta ihī. Ame'ē rupi wata oho. Pe, Ese ok ta pe uhyk oho. A'ep jumu'ēha ta ke a'e mahem. (Ame'ē ta upa katu te Jesu rehe har ukwa ym.) Juā mujahukiha mu'e ame'ē ke jō ame'ē ta ukwa katu. ² Páu pandu a'eta pe:

—Jesu rehe pejurujar katu rahā, pehē rehe Tupā'ā ihī katu my? — aja pandu.

A'eta pandu:

—Anī. Tupā'ā rehe har jande jakwa ym te — aja.

³Páu pandu tī:

—Aja rahā, myja pehē ke amō mujahuk my? — aja.

A'eta pandu:

—Juā mujahukiha aja jande ke amō mujahuk — aja ipe.

⁴Pe, Páu pandu:

—Juā mujahuk rahā, kuja ngā pe mujekwa. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi Tupā koty ipy'a ke amō muruwak mondo, aja ngā pe mujekwa. Kuja jundéu awa ta pe Juā pandu: “Ihē raikwer rupi amō sawa'e uwyr ta. Ame'ē rehe pejurujar katu” aja Juā pandu. Juā raikwer rupi uwyr ame'ē ke Jesu — aja Páu pandu.

⁵Ame'ē ke sawa'e ta hendu rahā, a'eta ke amō mujahuk. Jesu je'ēha rupi mujahuk. (Aja Jesu kotyhar ke a'eta apo 'y, aja ngā pe mujekwa.) ⁶Jesu riki jandema'e sawa'e te. Pe, ame'ē ta ākā rehe ipo ke Páu mujar. Pe, ame'ē ta rehe Tupā'ā ihī katu tī. Pe, amō amō awa ta je'ēha a'eta pandu pandu. (Aja rahā, Tupā'ā ihī katu a'eta rehe, aja mujekwa katu.) Tupā je'ēha rehe har a'eta pandu pandu tī. ⁷Ame'ē ta awa py mokōi sawa'e ta hetaha.

⁸Mahapyr jahy rahā, ngā namō Páu pandu pandu hū. Pandu rahā, ngā ngi a'e kyje ym. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu hū. Jesu riki Tupā mu'am me'ē ke. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am. Jundéu awa ta harō hū ixo ame'ē ke a'e. Pe, Jesu rehe amō jurujar katu rahā: “Ihē kotyhar ke nde apo 'y. Ihē namō nde erexo ta” aja Tupā pandu. ⁹Anī. Ame'ē ke amō ta putar ym. A'eta jurujar ym. Tupā ma'ema'e ame'ē rehe har katu ym a'eta pandu. Ngā hetaha ta pe a'eta pandu: “Pejurujar ym” aja pandu. A'erehe ame'ē ta ke Páu hijar oho. Jesu kotyhar ta ke a'e raho in-amō. Ame'ē ta ke jō Páu mu'e mu'e. Wera rahā pame katu te amō jumu'eha renda pe a'e mu'e. Jumu'eha renda riki

amō sawa'ema'e. ¹⁰Her Tira. Aja mokōi warahy 'ar rahā, Páu mu'e. A'erehe Tupā je'ēha rehe heta Asia wyy pe har ta hendu. Heta jundéu awa ta hendu. Heta amō awa ta hendu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta.

Sewa ra'yr ta rehe har

¹¹Tupāma'e pyrātāha namō Páu mukatu hū. Ahy ixo ame'ē ta ke mukatu hū. ¹²A'erehe pan kurer ta ke Páu rehe ngā mujar. Pan ra'yr ta ke mujar ehe tī. Ame'ē ta ke ahy ixo ame'ē ta pe ngā raho rahā, katu oho. Ājā ta ke muhem mondo amō ta ngi tī. ¹³⁻¹⁴Ko amō jundéu awa ta ixo. Sewa ra'yr ta riki ixo. Kuja hetaha, awa po wajar mokōi. Ipái riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū. A'eta wata wata ixo. Amō ta py'a ngi ājā ta ke a'eta muhem mondo tī. Pe, Páu aja Jesu je'ēha rupi a'eta ājā ke muhem ta tipe manga. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ājā pe a'eta pandu:

—Jesu rehe har Páu pandu pandu. Ame'ē je'ēha rupi japandu: “Ehem eho” — aja ājā pe Sewa ra'yr ta pandu.

¹⁵Pe, a'eta pe ājā pandu:

—Jesu rehe har ihē akwa katu. Páu rehe har ihē akwa katu tī. Pehē anī. Awa pehē my? — aja ājā pandu.

¹⁶Pe, Sewa ra'yr ta rehe sawa'e opor oho. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ke opor oho a'eta rehe. Pyrātā opor oho a'eta rehe. Pe, ityk. Hok ngi sawa'e ta ke muhem mondo. Karāiha rape ke rāi muhem raho. Jawe te'e uhem oho tī. ¹⁷Ame'ē rehe har heta jundéu awa ta hendu. Heta amō awa ta hendu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Ese ok ta pe ixo ame'ē ta hendu. Hendu rahā, upa ngā jumukahem hū ingi. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Jesu rehe har ngā pandu katu te. ¹⁸Jesu riki jandema'e sawa'e te. Pe, heta Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ma'e pandu uwyr. Amukwehe we pajema'e ukwaha ke a'eta ma'ema'e ixo rī.

Ame'e rehe har a'eta pandu uwyr. ¹⁹Ngā hetaha ta pyter pe pandu uwyr. Ngā hetaha ta pyter pe heta paper ke ame'e ta werur tī. Pajema'e ukwaha ke paper rehe ihī. Ame'e ke werur. Pe, hany. Upa ukwái. Paper rehe muhepyha manga rahā, tamatarer heta te hū tiki. Kuja, 50.000 wera rahā, paraky ame'e muhepyha ke rehe uhyk. Ame'e ke ngā hany. Upa ukwái. (Aja pajema'e ukwaha ke hijar te, aja mujekwa katu.) ²⁰Ukwái ha rehe ngā usak rahā, Tupā je'ēha rehe heta ngā jurujar katu. Tupā je'ēha riki pyrātā te, ame'ēja saka, a'erehe heta ngā jurujar katu ehe, Jesu rehe.

Ese ok ta pe ngā mutyapu hū

²¹A'engi: “Masendo ywy rupi ihē aho ta. A'engi Ngere ywy rupi aho ta tī. A'engi Jerusarē ok ta pe ahyk ta aho” aja Páu pandu. Kuja a'e pandu tī:

—Upa Jerusarē ok ta pe har ta rehe ihē asak rahā, Hom ok ta pe ihē aho ta tī — aja Páu pandu.

²²A'erehe Masendo ywy pe Timo ke a'e mondo py. Inamō Era ke mondo tī. Páu namō ma'ema'e katu ame'e ta ke a'eta. Pe, Asia ywy pe Páu pyta we rī.

²³Arahā Ese ok ta pe Tupā ma'ema'e ame'e rehe har ngā je'ē je'ē hū. Putar ym, a'erehe je'ē je'ē hū. ²⁴Neme riki ngā ke muparahy. Ita tuwyr rehe ma'eha a'e. A'ep Ndia rehe ngā jumu'eha renda ihī. Ndia riki imāi keruhū. Tupā aja a'ep pe har ta ukwaha ngā jupe. Jumu'eha renda aja saka ok ra'yr ke Neme mujā mujā. Ita tuwyr ke te'e mujā mujā. Miasu ta heta tī. Ame'e ma'eha rehe tamatarer a'eta pyhyk katu tī. ²⁵Pe, miasu ta ke Neme mujy'ar. Neme aja ita tuwyr rehe heta ma'eha ta i'āi tī. Ame'e ta ke a'e mujy'ar tī. A'e pandu:

—Sa'e ta! Pehendu katurahā! Jande jama'eha namō tamatarer japyhyk katu, aja pekwa katu. ²⁶Apo Páu rehe har pekwa. A'e je'ēha rehe pehendū tī. Kuja

a'e pandu: “Ipo pe ma'e'ā jande jamujā ame'e ke Tupā ym” aja Páu pandu. A'erehe a'e je'ēha rehe heta ngā jurujar katu. A'erehe Tupā koty ipy'a ke heta ngā muruwak mondo. Upa Asia ywy pe har ta aja tī. Tupā koty ipy'a ke muruwak mondo tī. (A'erehe ma'e'ā ke hijar oho apo. Ndia ke hijar oho apo.) ²⁷Katu ym aja. Jande jamujā mujā ame'e ke jaxer, aja amō ta ukwa ta. Amō we tī. Ndia rehe ngā jumu'eha renda ke ngā hijar ta oho tī. Mujaxer ta tī. Katukweriha ke mumba ta tī. Ndia riki katu te. Jande māi keruhū riki a'e. Tupā aja jande jupe. Asia ywy pe har ta ipy'a moī moī katu ehe. Amō ywy pe har ta aja tī. Ipy'a moī moī katu ehe tī — aja Neme pandu.

²⁸Ame'e je'ēha rehe ngā hetaha ta hendu rahā, parahy te hū. Hātā pandu pandu hū ixo:

—Ndia riki katu te me'e ke! Upa Ese ok ta pe har ta jurujar katu ehe! — aja pandu hū.

²⁹A'erehe upa ok ta rupi ngā mutyapu tyapu hū oho ixo. Pe, Ngái ke ngā hetaha ta pyhyk raho. Arita ke pyhyk raho tī. Ngā jy'ariha renda keruhū pe pyhyk raho. Ngái ta masendo ywy pe har ta ke. Páu namō wata ixo ame'e ta ke a'eta. ³⁰Ngā hetaha ta pe Páu pandu tar katu oho tī. Anī. A'e ke Jesu kotyhar ta mupyta. ³¹Asia ywy pe har tama'e kapitā ta je'ēha mondo ipe tī. Páu pe mondo. Páu rehe katu ame'e ta ke a'eta. Kuja je'ēha ke mondo:

—Ngā jy'ariha renda keruhū pe eho ym — aja Páu pe.

³²Pe, ngā jy'ariha renda keruhū pe hetaha ta mutyapu tyapu te hū. Amō amō ta pukái pukái hū. Amō amō ta riki amō kotyhar pukái pukái hū. Upa ka'u te'e. A'erehe upa tate ngā hetaha ta ukwa ym ma'e. Ma'ewā ngā jy'ar uwyr my?

³³Ame'e ke ukwa ym. Arexan riki ngā ke mujy'ar, aja amō ta ukwa. A'e ke jundéu awa ta mupu'am, a'erehe aja amō ta

ukwa. Hetaha ruwa koty mupu'am. Pe, pu'am rahā, ipo ke Arexan mukatak. (Aja ngā je'ēha ke a'e muputu'u ngā ngi.) Pe, jundéu awa ta rehe ngā parahy, ame'ē ke a'e mukatu ta tipe. ³⁴ Anī. A'e riki jundéu awa ke a'e aja hetaha ta ukwa rahā, pukái pukái we hū rī. I'i atu kuja hātā pandu pandu hū:

—Ndia riki katu te ame'ē ke a'e! Upa Ese ok ta pe har ta jurujar katu ehe! — aja pandu hū.

³⁵ Pe, i'i atu ngā hetaha ta tyapuha ke ok tama'e mupiniha muputu'u ngā ngi. Kuja pandu:

—Ese ok ta pe har ta! Pehendu katurahā! Ndia rehe jumu'eha renda ke Ese ok ta pe har ta usak usak katu. Ame'ē rehe har upa ngā ukwa. Ndia riki katu te ame'ē ke a'e. Ywa ngi i'ā u'ar. Ita'ā ke u'ar. Ame'ē ke upa ngā ukwa katu tī.

³⁶ Ame'ē rehe har marā ka ym jaxer amō panduha ke. A'erehe mā peja peputu'u katu. ³⁷ Pemutyapu hū ym tī. Ndia rehe jumu'eha renda ngi ma'e ke Ngái ta mukanim ym. “Ndia jaxer” aja jande māi keruhū rehe har a'eta pandu ym tī. Mā! Sawa'e ta ke se perur. Ma'ewā my?

³⁸ Amō rehe har Neme pandu tar katu rahā, ngā panduha renda pe a'e raho katu. Inamō ixo ame'ē ta oho katu tī. A'ep kapitā ta ukwa ta. Katu my? Katu ym my? Ame'ē ke ukwa ta. A'ep amō ta rehe har Neme ta pandu pandu katu ta.

³⁹ Amō kotyhar pepandu pandu tar katu rahā, a'ep peho katu tī. Ngā ke amō ta mujy'ar rahā, ame'ē rehe har pepandu katu. Kapitā ta ruwa koty amō ta ukwa ta. Katu my? Katu ym my? Ame'ē ke ukwa ta. ⁴⁰ Taramō te jande jamutyapu hū. Kapitā keruhū namō jajumai jaxo, aja amō ta pandu ta oho ipe. Jamutyapu hū te'e. Ame'ē rehe har marā ka ym japanduha ipe — aja hetaha ta pe ok tama'e mupiniha pandu.

⁴¹ Upa pandu rahā, ngā hetaha ta ke a'e muhāi mondo.

Masendo ywy rupi Páu oho. Ngere ywy rupi a'e oho tī.

20 Ngā mutyapuha upa putu'u rahā, Jesu kotyhar ta ke Páu mujy'ar. Ame'ē ta ke a'e muhury katu. A'erehe Jesu rehe ngā ipy'a katu te we rī. Pe, Páu pandu:

—Ihē aho ta — aja.

² Pe, Masendo ywy rupi oho. Ame'ē rupi wata oho. Jesu kotyhar ta ke a'e mu'e mu'e. Muhury katu tī. A'erehe Jesu rehe ngā ipy'a katu te we rī. Pe, Ngere ywy pe Páu uhyk oho. ³ A'ep mahapyr jahy a'e mukanim. Pe, Si ywy pe a'e oho tate. Jarusu keruhū pe oho tate. Arahā a'e ke jundéu awa ta jukwa ta aja Páu ukwa. A'erehe Masendo ywy rupi wata oho rahā, katu aja a'e ukwa. (Aja rahā, jukwa ym ta, aja ukwa katu.) ⁴ Páu namō Pi ra'yr oho tī. Her Sopato. Mberéi ok ta pe har a'e. Arita oho tī. Tesaron ok ta pe har a'e. Sekū oho tī. Tesaron ok ta pe har a'e tī. Ngái oho tī. Nder ok ta pe har a'e. Tik oho tī. Asia ywy pe har a'e. Toro oho tī. Asia ywy pe har a'e tī. ⁵ Timo oho tī. Ame'ē ta johu oho py. Toroa ok ta pe oho. A'ep Páu rehe a'eta harō ixo. Pe, ihē rehe Páu uhyk uwyr. Ihē Ruk. ⁶ Siri ok ta pe ihē axo. Jundéu awa ta mi'u matyriha weraha upa rahā, a'engi jande mokōi jaho. (Ame'ē wera rahā, mbeju ke mupururukiha nixói, ame'ē ke jundéu awa ta u'u.) Pe, Toroa ok ta pe jande jaho. Jarusu keruhū pe jaho. Awa po wajar petēihar upa jaker rahā, pe, jahyk jaho. A'ep awa po wajar mokōi jande jaker.

Toroa ok ta pe har ta rehe Páu usak. A'ejōhar usak ngā rehe.

⁷ Nomin pytun rahā, upa Jesu kotyhar ta jy'ar. Mbeju ke mopokiha rehe jy'ar. (Aja Jesu manōha rehe a'eta ukwa ukwa uī.) Ngā pe Páu pandu pandu hū. Ame'ē ku'ē rahā, Páu oho ta, a'erehe pandu

pandu we hū. Pytun pyter rahā, ma'e pandu pandu we hū rī. ⁸ Jande jajy'ariha renda pe heta ma'e weraha ihī. Ywatehar henda ihī ame'ē pe jande jajy'ar jāi. ⁹ Pe, awa ma'āha rape 'ar pe ta'ynuhu wapyk uī. Her Euti. Páu pandu pandu u'am rahā, Euti pyhīyī katu te hū. Pe, ukwer katu. Pe, ywy pe u'ar ukwap. Pi! Mahapyr ywatehar henda ngi u'ar ukwap. Amō ta oho piam rahā, pete'e manō oup. ¹⁰ Pe, Páu wyjy oho ehe. Ipynarāi pe wapyk oho ehe. Pyhyk, pe, amō ta pe a'e pandu:

—Pejixi'u ym. Kwera katu apo — aja Páu pandu.

¹¹ Pe, ywatehar henda pe Páu jupir oho tī. Upa ma'e ke u'u rahā, pandu pandu we hū ngā pe tī. Aja te'e xu'em oho. ¹² Pe, a'engi Páu oho. Pe, ta'ynuhu kwera katu ame'ē ke hok pe amō ta mujywy'r raho. Katu jywy'r oho. Upa ngā hury katu.

Mire ok ta pe Páu uhyk oho

¹³ Jande pe Páu pandu:

—Jarusu keruhū pe peho. Aso ok ta pe peho. Ihē riki pe rupi ihē aho ta. A'ep pehē namō jarusu keruhū pe ihē apor ta aho tī — aja jande pe.

A'erehe jarusu keruhū pe jande japor jaho. Ame'ē pe Aso ok ta pe jahyk py jaho. ¹⁴ A'ep jande rehe Páu uhyk uwyr rahā, jarusu keruhū pe a'e opor oho tī. A'engi ame'ē pe Mitire ok ta pe jahyk jaho. ¹⁵ A'engi jande jaho tī. Ame'ē ku'ē rahā, Ki ypa'ū rake rupi jasa jaho. ¹⁶ Amō ku'ē rahā, Sā ywy pe jahyk jaho. Amō ku'ē rahā, Mire ok ta pe jande jaho. Asia ywy pe Páu pyta tar ym. A'erehe Ese ok ta rake rupi jasa jaho. Pahar Jerusarē ok ta pe Páu uhyk tar katu. A'ep jundéu awa ta mi'u matyriha wera rahā, uhyk tar katu. Uhyk rahā, katu ta ipe, aja Páu ukwa. Ngā mi'u matyriha weraha rer Penteko.

Ese ok ta pe har tamūi ta namō Páu pandu pandu

¹⁷ Mire ok ta pe Páu ixo rahā, Ese ok ta pe har ta tamūi ta pe myrandu a'e mondo. Jesu kotyhar ta rehe tamūi ta usak usak katu.

“Pahar ihē koty pejur” aja myrandu a'e mondo.

¹⁸ Pe, tamūi ta uhyk uwyr ehe rahā, Páu pandu:

—Asia ywy pe ihē ahyk py ajur rahā, a'engi ihē rehe har pekwa katu. Myja pehē namō ihē axo, ame'ē ke pekwa katu. ¹⁹ Jesu jandema'e sawa'e te. Ima'e miasu aja ima'e parakyha ke ihē ama'ema'e hū. Tupā je'ēha ke ihē amu'e mu'e hū axo. “Katu te ihē” aja ym akwa. Aja ihē axo rahā, ihē amu'e mu'e rī. Amō ta jurujar ym ehe rahā, ihē ajixi'u tī. Ihē ke jundéu awa ta mahy tar katu rahā, ame'ē ngi ihē akyje ym. Tapijar te'e we amu'e mu'e rī. ²⁰ Heta pejy'ar rahā, pehē ke ihē amu'e hū. Pehē rok pe ihē amu'e hū pehē ke tī. Pehē pe ma'e katu ame'ē ke upa katu te ihē amu'e, aja pekwa katu tī.

²¹ Kuja ihē apandu: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo. Jesu rehe pejuru-jar katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te” aja jundéu awa ta pe ihē apandu pandu hū. Aja amō awa ta pe ihē apandu pandu hū tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta.

²² —Apo Jerusarē ok ta pe ihē aho ta axo. Tupā'ā putar, a'erehe ihē aho axo. A'ep ma'e ihē rehe uhyk ta my? Ihē akwa ym. ²³ Kuja jō ihē akwa katu. Ok ta pe pame katu te Tupā'ā mujekwa ihē pe. Kuja mujekwa. Ihē ke amō ta mahy tar katu. Kyndaha pe ihē ke amō ta kynda tar katu raho tī, aja ihē pe mujekwa. ²⁴ Pe, ihē ke amō ta jukwa ta rahā, ngā ngi ihē akyje ym ta. Tupā je'ēha ke ihē apandu we ta rī. Ngā ke Tupā muhā katu ta, ame'ē myrandu katu ke ihē apandu ta

rī. Ame'ē rehe har ihē apandu, ame'ē ke ihēma'e parakyha. Ame'ē ke ihē pe Jesu me'ē. Pe, ame'ē parakyha ke ihē amumba tar katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

²⁵—Upa pehē renda rupi ihē awata aho rahā, Tupā rehe har pehē pe ihē apandu pandu. Myja katu pexoha Tupā putar my, ame'ē rehe har ihē amu'e katu pehē ke. Apo ihē rehe pesak ym te ta tī. ²⁶Apo jete har te pehē pe ihē apandu katu tī. (Upa katu te Jesu rehe har pehē pe apandu pandu. Upa amu'e mu'e hū.) A'erehe mupyraraha renda pe pehē ngi har amō oho ta rahā, ihē rehe je'ēha nixói. ²⁷Ma'e Tupā putar, ame'ē rehe har upa katu te pehē pe ihē apandu. ²⁸Pesak katu pehē juehe pexo. Aja rahā, Tupā ngi amō koty pehē py'a pemuruwak ym ta pemondo. Upa Jesu kotyhar ta rehe pesak pesak katu pexo tī. Ame'ē parakyha ke pehē pe Tupā'ā me'ē. Jesu kotyhar tama'e kapitā ta ke pehē. A'erehe ame'ē ta rehe pesak katu pexo. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta Tupā kotyhar ta ke tī. Ta'yr manōha rupi a'e ipy'a jywyr ngā rehe.

²⁹—Ihē raikwer rupi amō ta uwyr ta. Ame'ē ta pehē rehe uhyk ta, aja akwa katu. Jesu kotyhar ta ke ame'ē ta muka'u ka'u te'e hū ta. Jurujar katu ame'ē ta ukwa katuha ke amō koty ame'ē ta muruwak ta mondo, aja ihē akwa katu. Katu ym aja. ³⁰Jete. Pehē pyter ngi har amō ta pu'am ta. Ame'ē ta te'e ma'e pandu ta. Amō amō ta jurujar katu ame'ē ta ke a'eta muka'u ka'u te'e ta. Aja ame'ē ta namō jumu'e ixo ame'ē ta aja muruwak ta. ³¹A'erehe pesak katurahā! Aja rahā, peka'u ka'u te'e ym ta. Pekwa katurahā! Mahapyr warahy 'ar rahā, pehē ke ihē amu'e mu'e hū. Wera rahā, ihē amu'e mu'e hū. Pytun rahā, ihē amu'e mu'e hū tī. Pehē ngi har amō ta jurujar ym ame'ē ta rehe ihē ajixi'u hū tī.

³²—Apo pehē rehe har Tupā namō apandu: “Mā peja Ese ok ta pe har ta

rehe esak katu.” Jete har te ke. A'e usak katu ta pehē rehe. Ame'ē myrandu ke pehē py'a rehe pemupyta katu. Aja rahā, ame'ē myrandu namō pehē py'a ke a'e mātā katu ta. Aja ehe har a'e mujekwa katu te we ta rī. Upa ixotyhar ta pe ma'e katu ame'ē ke a'e mupyta katu. Ame'ē ke me'ē me'ē ta. Aja pehē pe tī. Me'ē me'ē ta tī. ³³Amō tama'e tamatarer rehe ihē py'a ihē amōi ym. Amō tama'e mundeha rehe ihē py'a ihē amōi ym tī. ³⁴Ihē aparaky hū. Aja tamatarer ihē apyhyk. Ame'ē pe ihēma'e ke ihē ajo'ok. Ihē namō ixo ame'ē ta pe ihē ame'ē tī. Ame'ē ke ihē riki ajo'ok tī. Ame'ē rehe har pekwa katu. ³⁵Ihē aja peparaky katu rahā, katu tiki. Aja rahā, ima'e ym te ame'ē ta pe jande jame'ē me'ē katu. Jesu pandu ame'ē ke jande jakwa. Kuja a'e pandu:

“Amō ngi ma'e ke amō pyhyk rahā, hury we. Pe, amō pe amō me'ē rahā, hury katu te” aja Jesu pandu.

—(A'erehe ima'e ym te ame'ē ta pe jame'ē me'ē katu rahā, katu tiki) — aja tamūi ta pe Páu pandu.

³⁶Upa Páu pandu rahā, tamūi ta namō ipynarāi pe wapyk. Pe, Tupā namō a'eta pandu pandu. ³⁷Pe, Páu ke Ese ok ta pe har tamūi ta jumā juman rahā, jixi'u hū. Huwa ke a'eta pyter pyter tī. (Aja ipy'a katuha ke mujekwa.) ³⁸“Ihē rehe pesak ym te ta tī” aja Páu pandu ramō. Ame'ē je'ēha rehe tamūi ta pyai te. Pe, jarusu keruhū tūi ame'ē pe Páu namō a'eta oho.

Jerusarē ok ta pe Páu uhyk oho

21 “Jaho ta” aja japandu ngā pe. Pe, upa ngā po rehe japyhyk pyhyk ngā ngi rahā, Ese ok ta pe har tamūi ta jywyr oho. Hok pe jywyr oho. Pe, jarusu keruhū pe jande japōr jaho. A'engi jaho tī. Ko ypa'ū pe katu te jahyk jaho. Ame'ē ku'ē rahā, Ho ypa'ū pe jahyk jaho tī. A'engi Pa ok ta pe jahyk jaho tī. (Jande jaho tar katu ame'ē pe ame'ē jarusu keruhū oho ym, a'erehe ame'ē ke jahi-

jar.)² A'erehe a'ep amō jarusu keruhū ke jande jamahem. Seni ywy pe oho ame'ē ke ame'ē jarusu keruhū. Ame'ē pe japor jaho tī. Pe, jaho tī. ³Xi ypa'ū rehe jasak rahā, ame'ē rake rupi jasa jaho. Jande jywa'i koty ypa'ū ihī. Pe, Si ywy pe jaho jaxo. Pe, Tir ok ta pe jahyk jaho. A'ep upa ma'e ke raho ame'ē ke jarusu keruhū jar hijar ta oho. A'erehe jarusu keruhū ngi jahem jaho. ⁴A'ep Jesu kotyhar ta ke jamahem. Ame'ē ta namō japyta rī. (Amō jarusu keruhū jamahem ym.) A'erehe a'ep awa po wajar mokōi jaker rī. Tupā'ā je'ēha rupi ame'ē ta pandu:

—Jerusarē ok ta pe eho ym — aja Páu pe pandu.

(Anī. “Ihē aho ta me'ē te'e” aja Páu pandu.)

⁵Pe, jarusu keruhū ohoha angaha ke rehe uhyk rahā, ok ta ke jahijar jaho. Upa katu te Jesu kotyhar ta jande namō wata oho. Hakehar ta ke raho tī. Ta'yn ta ke raho tī. Ok ta soroka pe jahem jaho. Pe, y rymy'y rehe jahyk jaho rahā, upa jande pynarāi pe jawapyk. Pe, Tupā namō upa japandu pandu. ⁶Upa ngā po ke japyhyk pyhyk ngā ngi rahā, jarusu keruhū pe japor jaho. Hok pe a'ep pe har ta jywyr oho.

⁷Pe, jaho tī. Tir ok ta ke jahijar jaho. Pe, Torema ok ta pe jahyk jaho. A'ep jarusu keruhū ngi jahem jaho. Jesu kotyhar ta rehe jasak jaho. Ame'ē ta namō japyta. ⁸A'ep peteī jaker. Ame'ē ku'ē rahā jawata jaho. Pe, Sesaréi ok ta pe jahyk jaho. A'ep Siri rok pe japyta. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Amukwehe te we Jerusarē ok ta pe ngā mi'u ke a'e me'ē me'ē. Awa po wajar mokōi sawa'e ta namō a'e me'ē me'ē. Siri riki ame'ē ta ngi har peteī. ⁹Tumeme tajyr ta ipe. Kūjā ta ixo te'e rī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke a'eta tī. ¹⁰A'ep japyta we rahā, amō sawa'e uhyk uwyr. Jundéi ywy ngi uhyk uwyr. Her Angambo. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e tī. ¹¹Jande rehe a'e uhyk

rahā, Páuma'e ixu'a rupi har ke a'e jo'ok ingi. Ame'ē pe jupukwar juehe. Ipyta ke jupukwar. Ipo apyr ke jupukwar tī. Pe, jande pe a'e pandu:

—Kuja Tupā'ā mujekwa: “Ihē aja kome'ē ku'a rupi har jar ke jundéu awa ta pukwar ta tī. Aja Jerusarē ok ta pe ixo kome'ē ta ma'e ta. Pe, amō awa ta pe kome'ē jar ke a'eta raho ta” aja Tupā'ā mujekwa — aja Angambo pandu.

¹²Ame'ē ke rehe jahendu rahā, Páu pe japandu hū. A'e pe har ta pandu hū tī. Kuja:

—Jerusarē ok ta pe eho ym — aja Páu pe jande johu japandu hū.

¹³Anī. Páu pandu:

—Pejixi'u ym. Ihē ke pemupyai ym. Jerusarē ok ta pe ihē ke amō pukwar rahā, pete'e ta ihē axo. Jesu riki jan-dema'e sawa'e te. Ihē ajurujar katu ehe, a'erehe ihē ke amō ta jukwa ta rahā, pete'e ta ihē axo tī — aja jande pe Páu pandu.

¹⁴Jande rehe Páu hendu ym. A'erehe kuja jō jande japandu:

—Tupā putar ame'ē ke ema'e katu! — aja ipe.

Pe, jande jaje'ē ym we tī.

¹⁵A'ep jande japyta we rī. Pe, jan-dema'e jamoī katu rahā, Jerusarē ok ta pe jaho. ¹⁶Jande namō amō amō Sesaréi ok ta pe har ta oho tī. Jesu kotyhar ta ke a'eta. Pe, amō sawa'e rok pe jande ke a'eta raho. A'ep japyta ta. Sawa'e rer Mena. Xi ypa'ū pe har a'e. Yman Jesu rehe a'e jurujar katu.

Tian rehe Páu usak oho

¹⁷Jerusarē ok ta pe jande jahyk rahā, jande po ke Jesu kotyhar ta pyhyk pyhyk katu jande ngi. ¹⁸Hury katu. Ame'ē ku'ē rahā, Tian rehe Páu usak oho. Jande jasak jaho ehe tī. A'ep Jesu kotyhar tama'e kapitā ta jy'ar tī. Tamūi ta ke a'eta. ¹⁹Upa ame'ē ta po ke a'eta ngi Páu pyhyk rahā, upa katu te a'e ma'ema'e

ame'ē ke a'e pandu pandu a'eta pe. Amō awa ta renda rupi wata oho rahā, Tupā je'ēha rupi ma'e ke ma'ema'e, ame'ē rehe har a'e pandu pandu a'eta pe. ²⁰ Ame'ē je'ēha rehe hendu rahā, Tupā pe a'ep pe har ta pandu:

—Nde jō riki katu te me'ē ke — aja Tian ta pandu.

Pe, Páu pe Tian ta pandu:

—Jande mu! Katu tiki! Jesu rehe heta te hū jundéu awa ta jurujar katu. Ame'ē ta Moise je'ēha rehe hendu katu we rī. ²¹ Kuja nde rehe har ame'ē ta ukwa. Amō awa tama'e wyy rehe jundéu awa ta ixo. Ame'ē ta pe kuja nde eremu'e: “Moise je'ēha ke pehijar. Mā peja pehē ra'yr pিরer ke pejupā ym. Jundéu awa ramūi ta ukwaha rehe pehendu ym tī” aja nde eremu'e, aja sehar ta ukwaha naī. ²² Se nde erehyk erejur, aja sehar ta ukwa ta. ²³ Myja ta apo my? Kuja jande japandu ame'ē ke ema'erahā! Kuja katu. Ko tumeme sawa'e ta ixo. Tupā pe ma'e ke ame'ē ta manga katu. Ame'ē ke upa ym we rī. ²⁴ Jundéu awa ta ukwaha aja ame'ē sawa'e ta ipy'a ke juhyk ta oho. Ame'ē ta namō eho. Tupā pe ma'e ke a'eta me'ē ta oho, ame'ēja saka. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'eta me'ē ta oho. Ame'ē tama'e ke rehe nde emuhepy eho. Aja rahā, ame'ē ta'a ke amō jāpī ta. Aja rahā, nde rehe har sehar ta hendu ame'ē ke te'e, aja upa ngā ukwa ta. Moise je'ēha rehe nde erehendu katu tī, aja upa ngā ukwa ta tī. ²⁵ Jesu rehe amō awa ta jurujar katu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Amukwehe we ame'ē ta pe paper pinim jande jamondo. Kuja japandu:

“(Ma'e'ā riki tupā aja amō ukwaha jupe naī.) Ame'ē ruwa koty ngā mi'u ke amō moī. Ame'ē ke pe'u ym.

So'o ruwy ke pe'u ym tī.

So'o juwyk aja amō ta te'e jukwa ame'ē rukwer ke pe'u ym tī.

Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.”

—Aja amō awa ta pe jande jamupinim — aja Tian pandu.

²⁶ (Ame'ē ke rehe Páu hendu katu.) A'erehe tumeme sawa'e ta ke a'e raho. Ame'ē ku'ē rahā, jundéu awa ta ukwa aja ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ame'ē ta namō ipy'a ngi a'e juhyk oho. Upa rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e ixo oho. Jundéu awa tama'e pa'i ta pe weraha mangaha ke a'e pandu oho. Myja rahā, ipy'a juhykiha upa ta my, ame'ē ke pandu oho. Ame'ē weraha uhyk rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ma'e ke a'eta werur ta. Tupā pe me'ē ta, ame'ēja saka. Aja Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī katu ta. Sawa'e ta pame katu te werur ta. Páu werur ta tī.

Páu ke jundéu awa ta pyhyk

²⁷ Awa po wajar mokōi wera upa tate rahā, Páu rehe amō jundéu awa ta usak. Asia wyy pe har ta ke a'eta. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'eta usak ehe. Ngā hetaha ta pe ame'ē ta pandu pandu hū. Pe, muparahy. Pe, Páu ke hetaha ta pyhyk. ²⁸ A'eta hātā pandu:

—Jundéu awa ta! Pejur! Kome'ē sawa'e riki jundéu awa ta rehe har katu ym pandu. “Moise je'ēha rehe pehendu ym” aja a'e pandu oho tī. “Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū riki jaxer” aja a'e pandu oho tī. Aja upa kome'ē wyy rupi a'e pandu pandu oho. Kome'ē jumu'eha renda keruhū riki katu te, aja jande jakwa. Anī. A'ep amō awa ta ke a'e muhyk raho apo. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. A'erehe kome'ē renda keruhū ke a'e mujaxer — aja ngā hetaha ta pandu hū.

²⁹ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Toro ke Páu muhyk, aja a'eta ukwaha naī. A'erehe aja pandu, ma'e, mujaxeriha rehe har pandu. Toro riki Ese ok ta pe har ke a'e. Amō awa ke a'e. Jundéu awa ym ame'ē ke a'e. Kwehe

Jerusarē ok ta rape rupi Páu wata ixo rahā, Toro namō a'e wata ixo. Ame'ē ke rehe hetaha ta usak. A'erehe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe raho aja ukwaha naī. (Anī. A'ep Páu raho ym.)

³⁰Upa ok ta rupi muka'u ka'u te'e hū ngā ke. Páu koty ngā hetaha ta ujan oho. Pe, pyhyk. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi hykýi muhem raho. Pe, pahar jumu'eha renda keruhū rukwen ke amō ta kynda. ³¹Páu ke hetaha ta jukwa tar katu rahā, homa awa tama'e kapitā keruhū pe amō pandu oho. Sonda tama'e kapitā keruhū ke a'e. “Upa Jerusarē ok ta pe har ta mutyapu tyapu hū” aja pandu oho. ³²Pahar sonda ta namō kapitā keruhū ixoty ujan oho. Amō kapitā ta ke a'e raho tī. Ngā hetaha ta koty ujan oho. Kapitā keruhū rehe hetaha ta usak rahā, Páu ke a'eta poir. Petekiha ke putu'u ingi. Sonda ta rehe a'eta usak tī. ³³Páu rehe kapitā keruhū uhyk rahā, a'e ke pyhyk. Sonda ta pe a'e pandu:

—Mokōi ita tupaham pe pepukwar! — aja kapitā keruhū pandu.

(Jaxer te ame'ē ke Páu aja kapitā keruhū ukwaha naī. A'erehe mokōi ita tupaham pe pukwar, aja pandu.)

Pe, hetaha ta pe a'e pandu:

—Awa sawa'e ko my? Myja jaxer ame'ē ke a'e ma'ema'e my? — aja kapitā keruhū pandu.

³⁴Amō amō ta hātā pandu pandu. Amō koty koty pandu pandu, a'erehe muka'u ka'u te'e hū. Ma'ewā mutyapu hū my, ame'ē rehe har kapitā keruhū ukwa ym. A'erehe sonda ta pe a'e pandu:

—Sonda ta rok pe sawa'e ke peraho! — aja kapitā keruhū pandu.

³⁵⁻³⁶Ok myta rehe Páu namō sonda ta uhyk rahā, hetaha ta parahy te hū ehe. Haikwer rupi a'eta oho ixo. Hātā pandu hū:

—Ererahā! Jajukwarahā! — aja hetaha ta pandu hū.

A'erehe Páu ke ipo 'ar pe sonda ta raho. (Aja rahā, hetaha ta a'e ke pyhyk ym.)

Páu je'ēha ke

³⁷Sonda ta rok pe Páu ke muxe tate rahā, sonda tama'e kapitā keruhū pe Páu pandu:

—Ne namō ma'e ihē apandu tar katu — aja ipe.

Kapitā keruhū pandu ipe:

—Ngere awa je'ēha ke nde erekwa katu my? (Ame'ē jō ihē akwa katu) — aja Páu pe.

—Akwa katu ihē — aja Páu pandu.

³⁸—Aja rahā, eji ywy pe har aja ym nde. Amukwehe te ngā hetaha ta ke ame'ē eji ywy pe har mujy'ar. Heta te hū ngā jukwaha ta ke a'e mujy'ar. Kuja, 4.000 hetaha ta ke. Awa nixōi te ame'ē pe mujy'ar. Pe, kapitā keruhū namō jumai ixo — aja Páu pe kapitā keruhū pandu.

³⁹Páu pandu:

—Anī. Ihē riki aja ym. Ko jundéu awa ihē. Tar ok ta pe har ihē. Esarahā! Ngā pe ihē apandu tar katu — aja kapitā keruhū pe pandu. Syri ywy rehe Tar ok ta ihī. Ame'ē ke ok ta tiha te hū!

⁴⁰Kapitā keruhū pandu:

—Ererahā! Ngā pe ebandu — aja Páu pe.

Pe, myta 'ar pe Páu pu'am. Ipo ke mukatak. (Aja ngā je'ēha ke a'e muputu'u ngā ngi.) Ngā putu'u rahā, Páu pandu ngā pe. Jundéu awa je'ēha namō pandu:

22 —Sa'e ta! Pehendu katurahā! Ihē mu ta! Pehendu katu tī. Tamūi ta! Pehendu katu tī. Ihē juehe har apandu ta pehē pe — aja Páu.

²Jundéu awa je'ēha namō Páu pandu pandu. Ame'ē rehe ngā hetaha ta hendu rahā, putu'u katu. Pe, Páu pandu pandu:

³—Ko jundéu awa ihē. Tar ok ta pe har ihē. Syri ywy rehe ame'ē ok ta ihī. Jerusarē ok ta pe ihē tiha aho. Ngamari namō ihē ajumu'e. Moise je'ēha rehe

jande ramūi ta hendu katu. Ame'ē ke a'e mu'e katu te ihē ke tī. Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e tar katu te apo. Pehē aja ihē amukwehe te we tī. ⁴ Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amupyrara tī. Ajukwa tī. Sawa'e ta ke ihē apyhyk, pe, kyndaha pe ihē akynda araho tī. Kūjā ta aja tī. Apyhyk rahā, kyndaha pe ihē akynda araho tī. ⁵ Ihē rehe har jundéu awa tama'e pa'i keruhū pandu rahā, ma'e ke pekwa ta tī. Ihē apandu a'am ame'ē ke jetehar te ke, aja pekwa ta tī. Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu rahā, pekwa ta tī. Ame'ē ta ngi paper pinim ihē apyhyk. Jande mu ta pe ame'ē ta mupinim. Ndama ok ta pe har ta pe mupinim. A'ep Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē apyhyk oho. Jerusarē ok ta pe amujywyw ta tipe. A'ep ame'ē ta ke amahy ta tipe — aja Páu pandu.

Tupā koty ipy'a ke Páu muruwak mondo ame'ē rehe har a'e pandu

(At 9.1-19; 26.12-18)

⁶ A'e pandu tī:

—Ihē awata aho axo. Warahy jandar tate rahā, Ndama ok ta pe ahyk tate aho axo. Arahā pahar ywa ngi ihē rake rupi ma'e wera te hū. ⁷ Wyy rehe ihē a'ar. Jande je'ēha aja ihē ahendu. Kuja ihē pe pandu: “Sáu! Ma'ewā ihē ke nde eremupyrara my?” aja ihē ahendu. ⁸ Ihē apandu: “Sa'e! Awa nde my?” aja ipe. A'e pandu ihē pe: “Ihē riki Jesu. Nasare ok ta pe har ihē. Ihē ke nde eremupyrara erexo” aja ihē pe. ⁹ Weraha rehe ihē namō ixo ame'ē ta usak tī. Ihē pe ma'e pandu, ame'ē je'ēha rehe a'eta hendu ym. ¹⁰ Pe, ihē apandu: “Sawa'e! Ma'e ihē ama'e ta apo my?” aja ipe. Jandema'e sawa'e te pandu: “Epu'am! Ndama ok ta pe eho. A'ep nde pe ma'e amō pandu ta. Tupā putar ame'ē ke nde erema'ema'e ta. Upa katu te ame'ē rehe har nde pe amō pandu ta” aja ihē pe. ¹¹ Wera te hū, a'erehe ihē reha ym te. A'erehe ihē po ke

ihē namō ixo ame'ē ta pyhyk. Pe, Ndama ok ta pe aja te'e ihē ke a'eta muhyk raho.

¹²—A'ep amō sawa'e ixo. Her Anani. Tupā rehe a'e ipy'a katu. Jande ramūi je'ēha rehe a'e hendu katu tī. Sawa'e katu ame'ē ke a'e, aja upa jundéu awa ta pandu pandu. Ndama ok ta pe ixo ame'ē ta ke aja pandu pandu ehe har. ¹³ A'e riki ihē rehe uhyk. Ihē rake pu'am. Pe, ihē pe pandu: “Sáu! Jesu rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde riki ihē mu apo 'y. Ma'e ke rehe esak katu tī” aja ihē pe. Pahar ma'e ke rehe ihē asak tī. Ama'ā katu ehe tī. ¹⁴ Pe, ihē pe a'e pandu tī: “Nde rehe Tupā usak katu. Jande ramūi ipy'a moī moī katu ehe. A'e riki nde rehe usak katu. A'e putar ame'ē ke nde pe a'e mujekwa. Ta'yr katu te ame'ē ke a'e. A'e ke mujesak nde pe. Ta'yr je'ēha ke nde pe a'e mujekwa tī. ¹⁵ Nde eresak ame'ē ke upa ngā pe nde erepandu pandu ta. Nde erehendu ame'ē ke upa ngā pe nde erepandu pandu ta tī. Ta'yr rehe har upa ngā pe nde erepandu pandu ta ereho. ¹⁶ Apo jahorahā! Epu'am. Jesu rehe nde erejurujar katu. A'erehe, ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'ema'eha ke nde py'a ngi Tupā juhyk katu. Nde ke ihē amujahuk ta. (Aja rahā, Jesu kotyhar ke nde apo 'y, aja nde eremujekwa ta ngā pe)” aja ihē pe Anani pandu. A'erehe a'e pandu ame'ē ke ihē ama'e — aja Páu pandu.

Amō awa ta pe Páu ke Tupā mondo ame'ē rehe har Páu pandu

¹⁷ A'e pandu tī:

—Jerusarē ok ta pe ihē ajoywyr aho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē axo. Tupā namō ihē apandu pandu aī rahā, ihē keraiha aja ihē asak. ¹⁸ Kuja ihē asak. Ihē pe Jesu mujekwa: “Ihē rehe har nde erepandu pandu. Ame'ē ke sehar ta putar ym. A'erehe pahar Jerusarē ok ta ke ehijar eho” aja ihē pe. ¹⁹ Pe, ihē apandu ipe: “Sawa'e! Anī. Kuja sehar ta ukwa katu. Amō amō jundéu awa tama'e

jj'ariha renda pe ihē axe aho. Pe, nde rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē apyhyk. ²⁰ Ame'ē ta ke ihē apirok hū tī. Pewe amō tī. Nde rehe har Esete pandu pandu. A'e ke ngā jukwa rahā, a'ep ihē axo tī. Jukwa rahā: 'Ere' aja ihē apandu tī. Jukwaha tama'e mundeha ke ihē namō a'eta hijar. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har ta ukwa katu. A'erehe se ihē apyta tar katu. Se nde rehe har ihē apandu tar katu rī" aja ihē apandu ipe. ²¹ A'e pandu: "Anī. Eho! Paite nde ke ihē amondo ta. Amō awa ta pe nde ke ihē amondo ta. Jundéu awa aja ym ame'ē ta koty amondo ta" aja ihē pe a'e pandu — aja Páu pandu.

²² "Jundéu awa aja ym ame'ē ta koty Páu mondo ta." Ame'ē ke rehe jō ngā hetaha ta hendu. Pe, hātā te hū a'eta pandu pandu:

—Pemuhem pemondo! Pejukwarahā! A'e manō ta me'ē te'e — aja pandu pandu hū.

²³ Ahem hū tī. A'etama'e mundeha ke a'eta mukatak katak hū. Ywy ku'i ke omombor hū tī. (Aja parahy te ha ke mukjewa.) ²⁴ Ame'ē ke rehe kapitā keruhū usak rahā, sonda ta pe a'e pandu:

—Sonda ta rok pe Páu ke pemuxe peraho. So'o pিরer tupaham pe a'e ke pepirok. A'e ke jande japirok rahā, a'e pandu ta. Ma'erehe jundéu awa ta ahem ahem hū my? Ame'ē rehe har a'e pandu ta. Aja rahā, jande jakwa ta — aja kapitā keruhū pandu.

²⁵ Pe, so'o pিরer tupaham pe Páu ke sonda ta pukwar u'am rahā, amō sondama'e kapitā pe Páu pandu. Hake pu'am ame'ē pe pandu:

—Ma'e aka'u te'eha ihē ama'e my? Ama'e ym my? Ame'ē rehe har pekwa ym we rī. A'erehe ihē ke pepirok rahā, katu ym. Homa awa ke so'o pিরer tupaham pe amō pirok ym tī. Ko homa awa ihē — aja Páu pandu.

²⁶ Ame'ē ke kapitā hendu rahā, kapitā keruhū pe a'e pandu oho:

—Anī. Ma'e nde erema'e erexo my? Homa awa ke a'e. A'e ke nde erepirok rahā, katu ym — aja kapitā pandu.

²⁷ A'erehe Páu pe kapitā keruhū pandu oho:

—Epandu ihē pe rahā! Homa awa ke nde my? — aja Páu pe.

Pe, Páu pandu:

—A'e t̄y — aja ipe.

²⁸ Pe, sonda tama'e kapitā keruhū pandu:

—Homa awa aja ihē amuruwak rahā, ame'ē pe tamatarer ihē amuhepy hū — aja ipe.

Páu pandu:

—Anī ihē. Homa awa aja ihē māi pusu ngi ihē a'ar — aja ipe.

²⁹ Ame'ē ke sonda ta ukwa rahā, Páu ke sonda ta tate pirok, ame'ē ta hijar oho. Páu riki homa awa aja kapitā keruhū ukwa rahā, a'e kyje. Páu ke a'e mupukwar, a'erehe kyje.

Ngā panduha renda pe Páu pu'am

³⁰ Páu rehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū. Ame'ē rehe har sonda tama'e kapitā keruhū ukwa tar katu te. A'erehe ame'ē ku'ē rahā, Páu ke a'e poir. Ita tupaham ke a'e jirar ingi. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta ke a'e mujy'ar tī. Ngā panduha rendama'e kapitā ta ke a'e mujy'ar tī. Ame'ē ta ruwa koty Páu ke a'e mupu'am raho. Ehe har a'e ukwa tar katu.

23 Ngā panduha renda pe ixo ame'ē ta rehe Páu usak usak katu. Pandu ngā pe:

—Sa'e ta! Pehendu katurahā! Ihē rehe har Tupā ukwa katu. Akyje ym ingi. Sawa'e katu ame'ē aja ihē axo — aja Páu pandu.

² Anani riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū. Páu rake pu'am ame'ē ta pe a'e pandu:

—Páu juru ke penupā — aja.

³ Ame'ē ke rehe Páu hendu rahā, Anani pe je'ēha a'e mujywyr:

—Katu ym ne je'ēha! Ne je'ēha aja nde ke Tupā mahy ta tī. Mokōi nde erekwaha namō nde erexo. Moise je'ēha aja ym ihē rehe har nde erekwa ereī. Ame'ē rehe nde erehendu ym tī. Amō ta pe nde erepandu: “Páu juru ke penupā” aja, a'erehe Moise je'ēha rehe nde erehendu ym. Katu ym aja — aja Páu ipe.

⁴Pe, Páu rake pu'am ame'ē ta pandu ipe:

—Pa'i keruhū rehe har katu ym nde erepandu. Tupāma'e parakyha ke a'e — aja Páu pe.

⁵Pe, Páu pandu:

—Sa'e ta! A'e riki pa'i keruhū ame'ē ke ihē akwa ym. Akwa rahā, aja ihē apandu ym ta tipe. Tupā je'ēha rehe kuja amō mupinim:

“Pehēma'e kapitā rehe har katu ym aja epandu ym” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

—Pa'i keruhū riki jandema'e kapitā tī, ame'ē ihē akwa rahā, katu ym aja ihē apandu ym ta tipe — aja Páu pandu.

⁶Pe, ngā panduha renda pe har ta rehe Páu usak katu rahā, wajar riki sanduse kotyhar ta ke, aja a'e ukwa. Amō wajar parise kotyhar ta ke, aja a'e ukwa tī. A'erehe panduha renda pe hātā a'e pandu:

—Sa'e ta! Pehendu katurahā! Ihē pái aja parise kotyhar ke ihē tī. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem aja ihē akwa. Ame'ē ke ihē rehe har pekwa ta peī apo — aja Páu pandu.

⁷Ame'ē ke a'e pandu rahā, sanduse ta namō parise ta je'ē je'ē hātā tā ngā jupe. A'erehe mokōihar aja ngā ukwaha ngā uī. Amō amō ta sanduse ta aja ukwa uī. Amō amō ta parise ta aja ukwa uī.

⁸Manō ame'ē ke kwera ym te ta, aja sanduse ta ukwaha naī. Anī. Manō ame'ē ta kwera katu ta, aja parise ta ukwa. Tupā je'ēha rahoha ta nixói te, aja sanduse ta ukwa. Anī. Tupā je'ēha rahoha ta pete'e ixo, aja parise ta ukwa. Awa'ā

nixói te, aja sanduse ta ukwaha naī. Anī. Awa'ā namō awa ixo, aja parise ta ukwa. ⁹A'erehe je'ē je'ē hātā tā hū ngā jupe. A'erehe hetaha ta pukái pukái we hū rī. Pe, parise ta ngi har amō ta pu'am. Moise je'ēha mu'eha ta ke a'eta. Hātā a'eta pandu:

—Páu rehe ma'e katu ym ame'ē ke jamahem ym. Awa'ā aja ame'ē pandu katu ipe nahā my. Tupā je'ēha rahoha pandu katu ipe nahā my — aja mu'eha ta pandu.

¹⁰Ngā je'ē je'ē hātā tā te we hū rī. Páu ke hetaha ta mohok mohok ta raho. Ame'ē ngi sonda tama'e kapitā keruhū kyje. A'erehe sonda ta pe a'e pandu:

—Hetaha ta pyter pe peho. Páu ke pepyhyk peraho ngā ngi. Pehē rok pe a'e ke peraho — aja kapitā keruhū pandu.

¹¹Ame'ē pytun rahā, Páu rake Jesu pu'am uwyr. Pandu ipe:

—Nde py'ahu aja exo. Jerusarē ok ta pe ihē rehe har nde erepandu pandu ta kŷ. Aja Hom ok ta pe ihē rehe har nde erepandu pandu ta kŷ tī — aja Páu pe pandu.

Páu ke amō ta jukwa tar katu

¹²Ame'ē ku'ē rahā, amō jundéu awa ta jy'ar. Pandu pandu ngā jupe:

—Páu ke jajukwa ta jaho. Apo a'e ke jajukwa ym rahā we, ma'e ke ja'u ym te ta rī. Y ke ja'u ym te ta tī. A'e ke jajukwa ym rahā, mā peja jande ke Tupā mahy ta. Jande jamanga katu — aja a'eta jupe.

¹³Aja pandu ame'ē ta heta ixo. Aja awa pypa mokōi i'ar koty te we sawa'e ta pandu. ¹⁴Ame'ē ta pa'ihu ta pe pandu oho. Tamūi ta pe pandu oho tī. Kuja pandu:

—Páu ke jajukwa ym rahā, mā peja jande ke Tupā mahy ta. Páu ke jajukwa ym rahā we, ja'u ym te ta ma'e ke rī. Aja jande japandu katu jande jupe.

¹⁵A'erehe sonda tama'e kapitā keruhū pe je'ēha pemondo. Ngā panduha ren-

dama'e kapitā ta namō johu pemondo. Kuja te'e pemondo ipe: "Páu rehe har jakwa katu te we ta rī. A'erehe panduha renda pe erur!" aja kapitā keruhū pe te'e pehē johu pemondo. Pe, Páu ke a'e werur ixo rahā, japor ta ehe. A'e ke jajukwa ta — aja sawa'e ta pandu.

¹⁶ Ame'ē panduha rehe Páu rendyr imembyr sawa'e hendu. A'erehe sonda ta rok pe a'e ixo oho. Upa hendu ame'ē ke rehe har Páu pe a'e pandu. ¹⁷ A'erehe amō sonda tama'e kapitā pe Páu pandu:

—Ejurahā! Ko esarahā! Kapitā keruhū pe kome'ē kurumī eraho. Ma'e ke kurumī pandu ta ipe — aja ipe.

¹⁸ Pe, sonda tama'e kapitā keruhū pe kurumī ke kapitā raho. Kapitā keruhū pe sonda pandu:

—Se kyndaha pe Páu ixo. Ihē pe a'e pukāi. Nde pe kome'ē kurumī ihē arur, aja a'e putar. Nde pe ma'e ke kurumī pandu ta, aja ihē pe a'e pandu tī — aja sonda tama'e kapitā pandu ipe.

¹⁹ Pe, kurumī po rehe kapitā keruhū pyhyk raho. Se koty we kurumī namō jō a'e oho. Pandu ipe:

—Ma'e ihē pe nde erepandu ta my? — aja kurumī pe.

²⁰ Kurumī pandu ipe:

—Nde pe jundéu awa ta ma'e ke pandu ta uwyr, aja a'eta ukwa. "Koī ngā panduha renda pe Páu ke eraho" aja nde pe a'eta pandu ta. Ehe har a'eta ukwa katu te we ta rī, aja a'eta pandu ta. Anī. A'eta te'e pandu ta. ²¹ Apandu nde pe. Ame'ē ta rehe ehendu ym. Awa pypa mokōi i'ar koty te we sawa'e ta ixo. Ame'ē ta kanim ta harō u'am. Páu ke ame'ē ta jukwa ym rahā we, ma'e ke u'u ym te ta, aja ame'ē ta manga katu. Apo upa katu a'eta pe. Ne je'ēha rehe a'eta harō u'am — aja kapitā keruhū pe kurumī pandu.

²² Pe, Páu rendyr imembyr sawa'e pe kapitā keruhū pandu:

—Ere. Ihē pe nde erepandu, ame'ē ke amō pe epandu ym — aja kurumī pe pandu.

Pe, kurumī ke hok pe kapitā keruhū mujywyr mondo.

Ser ruwa koty Páu pu'am

²³ Páu ke amō ta jukwa tar katu. Ame'ē ngi sonda tama'e kapitā keruhū kyje. A'erehe mokōi sonda tama'e kapitā ta pe a'e pandu:

—Pejur! Pesarahā! Kuja, 200 sonda ta ke pemujy'ar. Amō 70 sonda ta kahwa 'ar pe oho ame'ē ta ke pemujy'ar tī. Amō 200 sonda ta myra rehe har itatakwar namō wata ame'ē ta ke pemujy'ar tī. Upa pemōi katu. Pe, i'i atu pytun rahā, Sesaréi ok ta pe pehē johu peho. ²⁴ Kahwa 'ar pe Páu ke peraho tī. (Aja rahā, jundéu awa ta Páu ke jukwa ym ta.) Pe, Ser rehe pemuhyk katu — aja kapitā keruhū pandu.

²⁵ Ser riki kapitā tī. Pe, kuja paper rehe sonda tama'e kapitā keruhū mupinim:

²⁶ Ser! Kapitā katu te ame'ē ke nde.

Ko nde pe ihē amupinim aī. Katuha nde pe ihē amondo axo.

²⁷ Kome'ē sawa'e ke jundéu awa ta pyhyk. Páu ke. Tate jukwa. Homa awa ke a'e, aja ihē akwa. A'erehe sonda ta namō ixoty ihē aho. Pe, a'e ke ihē apyhyk ajo'ok ngā ngi.

²⁸ Jundéu awa ta ngi ihē apyhyk ajo'ok. Ma'erehe a'e ke jundéu awa ta pyhyk my, ame'ē rehe har ihē akwa tar katu. A'erehe ngā panduha renda pe Páu ke ihē araho. ²⁹ Pe, kuja ihē akwa. Jundéu awa ramūi ta ukwa ame'ē ke rehe Páu hendu ym. A'erehe ehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū. Ma'e katu ym ame'ē ke a'e ma'ema'e ym. A'erehe marā ka ym a'e ke amō jukwaha. Marā ka ym kyndaha pe mupytaha tī.

³⁰ Páu ke jundéu awa ta jukwa ta, aja ihē pe amō pandu uwyr. A'erehe

pahar nde koty a'e ke ihē amondo ta aja akwa. “Ser koty Páu rehe har pepandu peho” aja Páu rehe parahy ame'ē ta pe ihē apandu tī.

Karáu Risi

Aja sonda tama'e kapitā keruhū mupinim.

³¹ Pe, kapitā keruhū je'ēha aja sonda ta ma'ema'e. Ame'ē pytun rahā, Antipa ok ta pe Páu ke a'eta raho. ³² Ame'ē ku'ē rahā, sonda ta wata ame'ē ta jywyr oho. Sonda ta rok pe jywyr oho. Amō sonda ta anī. Kahwa 'ar pe sonda ta oho, ame'ē ta jō Páu namō oho we rī. ³³ Pe, Sesaréi ok ta pe muhyk rahā, kapitā pe paper pinim ke a'eta me'ē. Páu ke a'eta muhyk raho ipe tī. ³⁴⁻³⁵ Upa paper pinim ame'ē ke rehe kapitā usak rahā, Páu pe a'e pandu:

—My pehar ywy pe har ne my? — aja Páu pe.

A'e pandu ipe:

—Siri ywy pe har ihē — aja ipe.

Ame'ē ke kapitā ukwa rahā, a'e pandu:

—Nde rehe har pandu ame'ē ta uhyk uwyr rahā, nde rehe har ihē ahendu ta — aja Páu pe kapitā pandu.

Pe, sonda ta pe a'e pandu:

—Kyndaha pe Páu ke pekynda peraho. “Eroma'e kapy” aja pandu ame'ē pe peraho. Pesak katu ehe — aja kapitā pandu.

Páu rehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū

24 Awa po wajar peteihar upa ukwer rahā, Sesaréi ok ta pe Anani oho. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū ke a'e. Amō tamūi ta namō a'e oho. Sawa'e ma'e pandu katu te ame'ē ke a'eta raho tī. Her Ter. Kapitā ruwa koty a'eta pu'am ta. Pe, Páu rehe har a'eta pandu ta. ² Pe, Páu ke sonda ta muhyk rahā, kuja Páu rehe har Ter pandu pandu. Kapitā pe pandu:

—Ser! Katu ame'ē ke nde! Nde riki kapitā rahā, yman atu jajumai ym ha aja jaxo katu. Nde erekwa katuha rupi jundéu awa ta pe katu ame'ē ke nde erema'ema'e. Upa kome'ē ywy rupi katu

ame'ē ke nde erema'ema'e. ³ A'erehe katu aja jakwa katu. Jande rury katu nde rehe tī.

⁴ —I'i atu rahā, nde ke ihē amupyta ym ta se. A'erehe nde pe ihē apandu. Eharō we rī. Ihē je'ēha rehe ehendu katu we rī. ⁵ Páu riki ma'e jaxer ame'ē ke ma'ema'e. Amō amō ta renda rupi oho rahā, jundéu awa ta ke a'e muparahy. Pe, mutyapu hū ngā ke. Jesu riki Nasare ok ta pe har. Jesu kotyhar tama'e kapitā ke Páu. ⁶ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū a'e mujaxer tar katu. Arahā a'e ke japyhyk. [Jande ramūi ta je'ēha rupi ehe har jakwa tar katu. ⁷ Anī. Jande rehe sonda tama'e kapitā keruhū uhyk uwyr. Her Risi. Pyrātāha namō jande ngi Páu ke a'e pyhyk raho. ⁸ Pe: “Ehe har pandu ame'ē ta Ser koty peho” aja jande pe a'e pandu. A'erehe ko jande ja'am.] Apo Páu pe nde erepandu rahā, nde erekwa katu ta tī. Upa katu te ehe har japandu ame'ē ke jete har te ke, aja nde erekwa ta tī — aja Ser pe Ter pandu.

⁹ Kapitā pe Páu rehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū tī. Upa katu te Ter je'ēha riki jete har te ke, aja a'eta pandu pandu ipe tī.

Ser pe Páu pandu pandu

¹⁰ Pe, Páu pe kapitā ipo pandu: “Erahā!” aja. Pe, Páu pandu ipe:

—Yman jande anam ta rehe har nde erekwa katu, aja ihē akwa katu. (A'erehe jundéu awa ta rehe har nde erekwa katu, aja akwa.) A'erehe nde pe ihē juehe har ihē apandu rahā, ihē rury katu. ¹¹ Amukwehe we Jerusarē ok ta pe ihē aho. Awa py mokōi aker apo. Tupā rehe ihē py'a amoī moī katu aho. Ame'ē rehe har nde erekwa tar katu rahā, amō pe epanurahā! ¹² Ihē ke jundéu awa ta usak rahā, amō ta namō ihē aje'ē hātā tā ym. Amō ta ke ihē amuparahy ym. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē axo rahā, aja ym. Jundéu awa tama'e jy'ariha

renda pe ihē axo rahā, aja ym tī. Amō ta ke ihē amuparahy ym tī. Ok ta rape rupi ihē axo rahā, aja ym tī. Amō ta ke ihē amuparahy ym tī. ¹³ Ihē rehe har katu ym a'eta pandu, ame'ē ke jetehar te ke, aja marā ka ym amō mujekwaha. Jete-har te aja ym.

¹⁴—Apo kuja ihē apandu nde pe. Jande ramūi ta aja Tupā rehe ihē py'a amoī moī katu tī. Amō kotyhar rehe ihē ajurujar katu. Ame'ē ke te'e, aja a'eta ukwaha ngā jupe. Upa katu te Moise mupinim ame'ē ke rehe ihē ahendu katu. Upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim, ame'ē ke rehe ihē ahendu katu tī. ¹⁵ Upa katu te manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem. Katu ame'ē ta ke mukwera katu ta muhem. Katu ym ame'ē ta ke mukwera katu ta muhem tī. Ame'ē ke rehe peme'ē sawa'e ta jurujar katu. Peme'ē sawa'e ta aja ihē ajurujar katu tī. ¹⁶ A'erehe katu ihē ama'ema'e tar katu axo. Aja te'eha ihē axo. Ame'ē ke Tupā ukwa katu. Ngā ukwa katu tī.

¹⁷—Yman atu, Jerusarē ok ta pe ihē axo ym rī. A'ep ihē aho ramō. Ima'e ym te ame'ē ta pe tamatarer ihē araho. ¹⁸ Tupā pe ma'e ke ihē ame'ē aho tī. Aja ihē py'a ihē amoī moī axo ehe. Arahā Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē rehe jundéu awa ta usak. Jande ramūi ta je'ēha aja ihē py'a upa juhyk rahā, ihē rehe a'eta usak. Ihē namō heta ym ngā ixo. Ngā mutyapu hū ym tī. ¹⁹ Asia ywy ngi jundéu awa ta uwyr ame'ē ta a'ep ixo. Ame'ē ta riki se uwyr rahā, katu ta tipe. Pe, nde pe a'eta pandu ta tipe rahā, katu tiki. (Anī. Se ame'ē ta uwyr ym.) Ihē rehe har ma'e pandu tar katu rahā, ame'ē ta riki pandu katu ta tipe. ²⁰ Anī rahā, peme'ē sawa'e ta ihē rehe har pandu katu. Amukwehe ngā panduha renda pe ihē apu'am rahā, ma'e katu ym ihē rehe har ame'ē ta ukwa my? Ame'ē ke a'eta pandu rahā, katu tiki. ²¹ Ame'ē ta pyter pe ihē apu'am a'am rahā, kuja ihē hātā

apandu: “Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem. Ame'ē rehe ihē ajurujar katu. A'erehe apo ihē rehe har pekwa pekwa peī” aja ihē apandu. Ame'ē riki katu ym, aja a'eta ukwa rahā, ame'ē jō ihē pe a'eta pandu katu ta — aja Páu pandu.

²² Jesu rehe ngā jurujar katu, ame'ē rehe har Ser ukwa katu. Pe, a'e pandu:

—A'ewan apo. Sonda tama'e kapitā keruhū uhyk uwyr rahā, nde rehe har ihē akwa ta — aja Páu pe. (Sonda tama'e kapitā keruhū rer Risi.)

Pe, ngā pe Ser pandu:

—Peho apo — aja.

²³ Sonda tama'e kapitā pe a'e pandu tī: —Kyndaha pe Páu ke ekynda eraho. Esak katu ehe. A'e wata katu te'e. Ma'e ke ehe katu ame'ē ta me'ē tar katu ipe rahā, a'eta me'ē katu ipe — aja Ser pandu.

Ser namō Páu pandu pandu.

Tusi namō pandu pandu tī.

²⁴ Heta ym ukwer rahā, ngā panduha renda pe Ser uhyk tī. Hakehar namō uhyk. Her Tusi. A'e riki jundéu awa ke. Pe, amō pe Ser pandu:

—Páu ke emuhyk — aja ipe.

Páu ke amō muhyk rahā, Páu je'ēha rehe Ser hendu hendu. Myja Jesu Kirisutu rehe amō jurujar katu, ame'ē rehe har Páu pandu pandu ipe. ²⁵ Myja katu ame'ē ke sawa'e ma'ema'e my, ame'ē rehe har Páu pandu pandu ipe tī. Katu ym ipy'a pe ma'e ukwa ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, katu ym. Ame'ē rehe har a'e pandu pandu ipe tī. 'Ar ke Tupā manga katu. Arahā upa ngā rehe har a'e ukwa ta. Katu my? Katu ym my? Ame'ē ke ukwa ta. Ame'ē rehe har a'e pandu pandu ipe tī. Ame'ē ke Ser hendu rahā, a'e mukahem. Páu pe a'e pandu:

—Eho apo. Amō wera rahā, nde pe ihē apukái ta aho — aja Ser pandu.

²⁶ Poiriha rehe tamatarer ke Páu me'ē ta ipe my, aja riki Ser putar. A'erehe amō

amō wera rahā, Páu pe a'e pukái pukái oho. Inamō a'e pandu pandu.

²⁷ Mokōi warahy 'ar aha oho rahā, amō homa awa tama'e kapitā pu'am. Her Por Set. Ser renda ke pe a'e pu'am. Jundéu awa ta ke Ser muhury tar katu, a'erehe kyndaha pe Páu ke a'e mupyta rī.

Kapitā keruhū koty Páu oho tar katu

25 Sesaréi ok ta pe Set uhyk uwyr. A'e riki homa awa tama'e kapitā apo 'y. Pe, mahapyr ukwer rahā, Sesaréi ok ta ke a'e hijar oho. Jerusarē ok ta pe oho. ² A'ep inamō jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu pandu. Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu pandu inamō tī. ³ Páu rehe har a'eta je'ē je'ē hū ipe. Pe, Set pe a'eta pandu:

—Jerusarē ok ta pe Páu ke emuhyk — aja Set pe a'eta pandu.

Pe rupi Páu uwyr ixo rahā, Páu ke a'eta jukwa ta, aja a'eta manga katu a'eta jupe. ⁴ A'erehe muhykiha rehe a'eta pandu ipe. Anī. Set pandu:

—Anī. Kyndaha pe Páu ixo. Sesaréi ok ta pe ixo. A'ep ihē ajywyr tate aho. ⁵ A'ep ihē namō pehēma'e kapitā ta oho rahā, katu tiki. Ma'e jaxer ame'ē ke Páu ma'ema'e rahā, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu ta a'ep — aja jundéu awa ta pe Set pandu.

⁶ Jerusarē ok ta pe Set pyta we rī. Jande popa ukwer nahā my. Awa po wajar mahapyr nahā my. Pe, Sesaréi ok ta pe a'e jywyr oho. Ame'ē ku'ē rahā, ngā panduha renda pe a'e wapyk oho. Amō pe a'e pandu:

—Se Páu ke emuhyk erur — aja.

⁷ Páu uhyk rahā, hake rupi jundéu awa ta juramā u'am ehe. Jerusarē ok ta ngi uhyk uwyr ame'ē ta juramā u'am ehe. Páu ma'e jaxer ame'ē ke ma'ema'e aja a'eta je'ē je'ē hū. Anī. Ame'ē ke jete har te ke aja a'eta mujekwa ym ngā pe. ⁸ Pe, Páu pandu:

—Anī. Ma'e jaxer ame'ē ke ihē ama'e ym. Jundéu awa ta je'ēha rehe ahendu ym aja ym axo. Ahendu katu ehe. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke aja tī. Ame'ē ke amujaxer ym tī. Homa awa tama'e kapitā keruhū rehe aja tī. Ihē juru ai ym ehe tī — aja ngā pe Páu pandu.

⁹ Jundéu awa ta ke Set muhury tar katu tipe. A'erehe Páu pe a'e pandu:

—Jerusarē ok ta pe nde ereho ta my? A'ep nde rehe har ihē akwa ta. Nde rehe har peme'ē ta je'ē je'ē hū. Ame'ē ke jete har te my, ame'ē ke ihē akwa ta — aja Set pandu.

¹⁰ Páu pandu:

—Anī ta. Ko ngā panduha renda pe ihē apu'am a'am. Homa awa tama'e kapitā keruhū je'ēha rupi ihē ke amō ukwa rahā, katu tiki. Jundéu awa ta pe ma'e jaxer ame'ē ke ihē ama'e ym. ¹¹ Ame'ē ke nde erekwa katu. Amō ka'u te'eha ke ma'e, ame'ē ke kapitā keruhū je'ēha rupi sonda ta jukwa katu ta. Aja ihēma'e rahā, ko ihē axo. Ihē akanim ym ta aho. Anī. Ihē rehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū, ame'ē ke jete har te ym rahā, ame'ē ta pe ihē ke me'ē ym ta awa. Ihē ke amō jukwa ym ta. A'erehe kuja ihē aputar. Ihē rehe har Sesa ukwa ta — aja Páu pandu. (Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.)

¹² Pe, amō kapitā ta namō Set pandu pandu. Pe, Páu pe pandu:

—Nde rehe har Sesa ukwa ta, aja nde ereputar. Aja rahā, ixoty nde ke ihē amondo ta — aja Set pandu.

Angi namō Páu pandu pandu.

Mbereni namō pandu pandu tī.

¹³ Heta ukwer rahā, Sesaréi ok ta pe amō kapitā uhyk uwyr. Her Angi. Kūjā namō a'e uhyk uwyr. Her Mbereni. Uhyk rahā, Set pe katuha rehe har a'eta pandu oho. ¹⁴ Amō amō wera rahā, a'ep a'eta pyta rī. Pe, Páu rehe har Set pandu a'eta pe:

¹⁵—Kyndaha pe Páu ke Ser mupyta. Pe, Jerusarē ok ta pe ihē aho rahā, Páu rehe har jundéu awa tama'e pa'ihu ta je'ē je'ē hū ihē pe. Tamūi ta aja tī. Je'ē je'ē hū tī. Pe, ihē je'ēha rupi Páu ke a'eta jukwa tar katu. ¹⁶Anī. Aja homa awa ke jukwa te'e ym, aja jundéu awa ta pe ihē apandu. Ehe har je'ē je'ē hū ame'ē ta pandu pandu py. Juehe har amō pandu pandu tī. Upa rahā, ame'ē rehe har amō ukwa katu. Pe, katu ym ma'e ame'ē ke sonda jukwa katu. Katu ym ma'e ym rahā, jukwa ym awa. Aja jundéu awa ta pe ihē apandu. ¹⁷Se jundéu awa ta uhyk rahā, ihē aharō ym. Pahar ame'ē ku'ē rahā, ngā panduha renda pe ihē awapyk aho. Amō pe ihē apandu: “Se Páu ke emuhyk erur” aja ipe. ¹⁸Pe, jundéu awa ta pu'am rahā, Páu rehe har a'eta je'ē je'ē hū. Ma'e jaxer ame'ē ke Páu ma'e. Ame'ē rehe har a'eta je'ē je'ē ta, aja ihē akwa. ¹⁹Anī. Aja ym. Amō ke rehe jundéu awa ta jurujar katu. Ame'ē rehe har a'eta je'ē je'ē hū. Kuja a'eta je'ē je'ē. Sawa'e manō. Her Jesu. Manōha ngi a'e kwera katu uhem, aja Páu pandu. Ame'ē rehe har a'eta je'ē hātā tā hū. ²⁰Myja ame'ē rehe har ihē akwa ta my? Akwa ym. A'erehe Páu pe ihē apandu: “Jerusarē ok ta pe nde ereho ta my? A'ep nde rehe har ihē akwa ta” aja ipe. ²¹Anī. Aja Páu putar ym. Kuja a'e pandu: “Anī. Ihē rehe har homa awa tama'e kapitā keruhū ukwa ta” aja ihē pe Páu pandu. A'erehe sonda pe ihē apandu: “Kyndaha pe Páu ke eraho. Esak katu ehe” aja ipe. Heta ym ukwer rahā, Sesa koty a'e ke ihē amondo ta — aja Set pandu.

²²Pe, Set pe Angi pandu:

—Páu je'ēha rehe ihē ahendu tar katu tī — aja ipe.

Set pandu:

—Koī nde erehendu ta — aja Angi pe.

²³Ame'ē ku'ē rahā, kapitāma'e mundeha ke Angi munde. Ima'e ke munde. Mbereni aja tī. Mundeha

katukwer ame'ē ke munde tī. Pe, ngā panduha renda pe a'eta ixē oho. Katukweriha aja a'eta ixē oho. Sonda tama'e kapitā keruhū ta ixē oho tī. Ok tama'e kapitā ta ixē oho tī. ²⁴Pe, Set pandu rahā, Páu ke amō muhyk werur. Pe, Set pandu:

—Angi! Ehendu katurahā! Upa se jy'ar uwyr ame'ē ta! Pehendu katu tī. Kome'ē sawa'e rehe pesarahā! Ehe har upa jundéu awa ta je'ē je'ē hū ihē pe. Jerusarē ok ta pe har ta je'ē je'ē hū. Se ame'ē ta uwyr rahā, je'ē je'ē hū tī. “Ejukwa” aja ame'ē ta pandu hū. ²⁵Amō ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ke sonda ta jukwa ta. Páu aja ma'e ym, aja ihē akwa. Anī. Ehe har Sesa ukwa ta, aja a'e putar. A'erehe ixoty a'e ke ihē amondo ta, aja akwa. ²⁶Sesa pe paper pinim ihē amondo ta. Mā ma'e Páu rehe har ihē amupinim ta my? Akwa ym ihē. A'erehe pehē pyter pe Páu ke ihē arur. Angi! Nde pe arur tī. Ehe har jande jahendu ta. Aja rahā, ma'e ke Sesa pe ihē amupinim ta my? Ame'ē ke ihē akwa ta. ²⁷Sesa pe kome'ē sawa'e ihē apukwar ta amondo. Ehe har ihē amupinim ym rahā, ihē riki aka'u te'e, aja amō ta ukwa ta. (A'erehe ehe har jakwa ta apo 'y) — aja Set pandu.

Angi namō Páu pandu pandu

26 Páu pe Angi pandu:
—Nde juehe har epandu katu — aja ipe.

Pe, iyywa ke Páu mupuku. (Aja kapitā pe: “Katu” aja ipo pe pandu.) Kuja kapitā pe juehe har a'e pandu:

²—Angi! Nde riki ihē rehe har nde erehendu ta, a'erehe ihē rury katu. Ihē rehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū. Ame'ē rehe har upa katu te nde pe ihē apandu ta apo. ³Jundéu awa ramūi ta ukwa ame'ē ke nde erekwa katu te. Amō koty koty hamūi ta ukwa ame'ē rehe har ngā je'ē hātā tā hū, ame'ē rehe har nde erekwa

katu te tī. A'erehe ihē rury katu tī. Apo nde pe ihē apandu. Ewapyk katu we eī rī. Ehendu katu we rī.

⁴—Kurumī ngi har ihē rehe har upa jundéu awa ta ukwa katu. Ihē rekoha pe ihē axo rahā, ihē rehe har ame'ē ta ukwa katu. Jerusarē ok ta pe ihē axo rahā, ihē rehe har ame'ē ta ukwa katu tī. ⁵Jande ramūi ta ukwa ame'ē ke rehe parise ta hendu katu te. Aja parise hendu katuha rehe amō ta uhyk ym. Aja kurumī ngi har parise kotyhar ihē. Ame'ē ke jundéu awa ta pandu tar katu rahā, jetehar te ke aja a'eta pandu katu ta tipe. ⁶Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja jande ramūi ta pe a'e pandu katu. Ame'ē ke rehe ihē ajurujar katu, a'erehe ko ihē rehe har pekwa peī apo. ⁷Awa py mokōi jy'ariha renda pe jande anam ta ihī. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem. Ame'ē ke rehe a'eta harō ixo. A'erehe Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī. Pytun rahā aja tī. Wera rahā aja tī. Moī moī katu tī. Kapitam! Esarahā! Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem, ame'ē rehe ihē ajurujar katu tī. A'erehe ihē rehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū. ⁸Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem. Ma'ewā ame'ē rehe pehē pejurujar ym my?

⁹—Yman Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amahy rahā, katu tiki, aja ihē akwa. Jesu riki Nasare ok ta pe har a'e. ¹⁰Jurujar katu ame'ē ta ke ihē amahy hū. Aja Jerusarē ok ta pe ihē ama'ema'e. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū je'ēha rupi Jesu kotyhar ta ke kyndaha pe ihē akynda araho. Heta ihē akynda araho. Ame'ē ta ke amō ta jukwa ta, aja ihē akwa rahā: “Ererahā” aja ihē apandu tī. ¹¹Upa jundéu awa tama'e jy'ariha renda rupi ame'ē ta ke ihē amahy hū. Heta te hū jahy rahā, aja te'e ihē axo rī. Ame'ē ta ke ihē amupyrara hū rahā, jurujar katuha ke a'eta hijar ta, aja ihē akwaha. Amō amō ok ta pe jundéu awa tama'e

jy'ariha renda ihī. Upa katu te ame'ē rupi ihē amupyrara aho. Ihē aparahy te hū, a'erehe ame'ē rupi ihē amupyrara aho — aja Páu pandu.

**Jesu rehe Páu jurujar katu
ame'ē rehe har a'e pandu**

(At 9.1-19; At 22.6-16)

¹²A'e pandu tī:

—A'erehe Ndama ok ta pe ihē aho. Jesu kotyhar ta ke ihē amupyrara aho. Pa'ihu ta je'ēha rupi ihē aho. ¹³Ihē ke a'eta mondo tī. Kapitam! Ehendurahā! Warahy jandar rahā, pe rupi ihē aho axo rahā, ywa ngi ihē rake rupi wera te hū. Ihē namō oho ixo ame'ē ta rake rupi aja tī. Wera te hū tī. Warahy weraha 'ar koty te we hendyha ihē asak. ¹⁴Upa katu te ywy rehe jande ja'ar jakwap. Jundéu awa je'ēha ke ihē ahendu. Kuja pandu ihē pe: “Sáu! Ma'ewā ihē ke nde eremupyrara my? Tapi'iruhu aja te'e nde tī. Tapi'iruhu ke ijar mujan mujan mondo rahā, myra rāxī pe a'e kutuk kutuk. Ame'ē rehe i'u ke tapi'iruhu te'e mujywyr rahā, jeje te'e jumahy. Aja nde juehe te'e nde erejumahy erexo tī” aja ihē ahendu. ¹⁵Ihē apandu: “Sa'e! Awa nde my?” aja ipe. Pe, jandema'e sawa'e te pandu: “Ihē riki Jesu. Ihē ke nde eremupyrara. ¹⁶Apo epu'am. Ihēma'e miasu nde apo 'y, aja nde pe ihē apandu ajur. A'eramō ihē rehe nde eresak, ame'ē rehe har amō ta pe nde erepandu ta. Yman atu rahā, ihē rehe nde eresak ta tī. Ame'ē rehe har amō ta pe nde erepandu ta tī. ¹⁷Nde rehe ihē asak katu ta, a'erehe nde ke jundéu awa ta jukwa ym ta. Nde ke jundéu awa aja ym ame'ē ta jukwa ym ta tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe amondo ta. Apo amō awa ta pe nde ke ihē amondo ta. ¹⁸Aja rahā, ame'ē ta ke nde eremu'e rahā, ma'e ke ame'ē ta ukwa katu ta. Ima'e katu ym ukwaha ngi upa Tupā ukwa katuha koty a'eta muruwak ta oho. Satana kotyhar ta aja a'eta ixo.

Ame'ē ta ke Tupā kotyhar ta aja nde eremuruwak ta tī. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. Pe, ihē rehe a'eta jurujar katu rahā, Tupā ipy'a jywyr ta a'eta rehe. Pe, Tupā usak katu ame'ē ta namō a'eta ixo ta tī" aja ihē pe Jesu pandu — aja Páu pandu.

Tupā je'ēha ke Páu pandu pandu oho ame'ē rehe har a'e pandu

¹⁹ A'e pandu tī:

—Ihē pe Jesu pandu, a'erehe upa katu te a'e pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e. Ywa ngi ihē pe a'e pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e. Angi! Ehendu katurahā!
²⁰ Kuja ihē apandu aho: "Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā koty pehē py'a pemuruwak katu pemondo. Katu ame'ē ke pema'ema'e. Aja rahā, Tupā koty pehē py'a pemuruwak katu pemondo, aja ngā pe pemujekwa ta" aja Ndama ok ta pe ihē apandu py. Aja Jerusarē ok ta pe ihē apandu aho tī. Aja upa Jundéi ywy rupi ihē apandu aho tī. Aja amō awa ta pe ihē apandu aho tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe apandu. ²¹ A'erehe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē axo rahā, ihē ke jundéu awa ta pyhyk. Ihē ke jukwa ta tipe. ²² Anī. Ihē rehe Tupā pyrara usak. A'erehe ihē ke jundéu awa ta jukwa ym. A'erehe upa ngā pe myrandu katu ke ihē apandu pandu apo rī. Kapitā ta pe ihē apandu. Kapitā ym ame'ē ta pe ihē apandu tī. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim ame'ē ke ihē apandu tī. Moise mupinim ame'ē ke ihē apandu tī. Kuja ame'ē ta mupinim: ²³ "Kirisutu ke amō ta mupyrara ta. Jukwa ta tī. Pe, manōha ngi a'e riki kwera katu uhem py. Aja rahā, awa ta ke Tupā muhā katu ta. Ame'ē myrandu katu ke jundéu awa ta pe amō pandu ta. Amō awa ta pe pandu

ta tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe" aja ymanihar ta mupinim. Ame'ē ke ihē apandu tī — aja Páu pandu.

²⁴ Aja juehe har Páu pandu pandu rahā, hātā Set pandu ipe:

—Páu! Nde riki ereka'u te'e! Paper rehe nde erejumu'e hū, a'erehe nde ereka'u te'e — aja ipe.

²⁵ Páu pandu:

—Set! Anī! Aka'u te'e ym ihē! Jete-har te ke ihē apandu. ²⁶ Ame'ē rehe har Angi ukwa katu tī, a'erehe ihē akyje ym ha namō ihē apandu. Ame'ē rehe har upa katu te ngā pandu, a'erehe upa katu te a'e ukwa, aja ihē akwa katu. ²⁷ Angi! Myrandu katu ke Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim. Ame'ē rehe nde erejurujuhar katu my? Nde erejurujuhar katu, aja ihē akwa — aja Páu pandu.

²⁸ Páu pe Angi pandu:

—Mā! Pahar Jesu rehe ihē ke nde eremujurujuhar katu ta tipe — aja ipe.

²⁹ Páu pandu ipe:

—Pahar nahā my? Yman atu rahā nahā my? Ihē aja Jesu rehe nde erejurujuhar katu rahā, katu tiki. A'eramō ihē je'ēha rehe hendu ame'ē ta upa katu te jurujar katu rahā, katu tī. Aja Tupā namō ihē apandu pandu. Kuja ihē ke amō pukwar, aja amō ta ke pukwar. Ame'ē ke jō ihē aputar ym — aja Páu pandu.

³⁰ Pe, upa Páu pandu rahā, Angi pu'am. Mbereni pu'am tī. Amō kapitā pu'am tī. Upa katu te amō ta pu'am tī. ³¹ Soroka pe uhem oho rahā, ame'ē ta pandu pandu a'eta jupe:

—Ma'e jaxer ame'ē ke Páu ma'e ym. A'e ke sonda jukwa rahā, katu ym. Kyn-daha pe kynda rahā, katu ym tī — aja a'eta jupe.

³² Pe, Set pe Angi pandu:

—"Ihē rehe har Sesa ukwa ta" aja Páu pandu ym rahā, a'e ke jande japoira ta tipe — aja pandu.

Hom ok ta koty Páu oho

27 Pe, Hom ok ta pe Páu ke kapitā mondo ta aja a'e panduha. Hom ok ta Itar ywy rehe ihī. (Hom ok ta pe Sesa riki Páu rehe har ukwa ta. Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.) Jarusu keruhū pe mondo ta. Ko ihē aho in-amō tī. Ihē Ruk. Sonda tama'e kapitā pe Páu ke amō raho. Kapitā rer Jur. Homa awa tama'e kapitā keruhūma'e miasu ke sonda ta. Ame'ē kapitā ke Jur. Amō heta kyndaha pe oho ame'ē ta ke Jur raho tī. ²Jande namō Arita oho tī. Tesaron ok ta pe har a'e. Masendo ywy pe Tesaron ok ta ihī. Pe, jarusu keruhū pe jande johu japor jaho. Ame'ē jarusu keruhū riki Atami ok ta pe har ke. Asia ywy rymy'y rupi ame'ē jarusu keruhū oho Tate. Y rymy'y rupi heta ok ta ihī. Ame'ē rupi oho Tate. ³Pe, jande jaho. Ame'ē ku'ē rahā, Sinō ok ta pe jahyk jaho. Páu rehe Jur usak katu, a'erehe jarusu keruhū ngi Páu uhem katu. Ehe katu ame'ē ta rehe a'e usak oho. Pe, Páu pe ame'ē ta ma'e ke me'ē katu. (Upa rahā, jarusu keruhū pe Páu jywyr tī.) ⁴A'engi jarusu keruhū pe jaho tī. Jarusu keruhū rehe ywytu juwapi hū uwyr, a'erehe ypa'ū jywa katu kotyhar rupi jaha jaho. (Ame'ē rupi ywytu jupeju katu ym.) Ypa'ū rer Xi. ⁵Y rupi jaha jaho. Siri ywy rake rupi jaho. Pansi ywy rake rupi jaha jaho tī. Pe, Mi ok ta pe jahyk jaho. Risi ywy pe Mi ok ta ihī. ⁶A'ep amō jarusu keruhū ke sonda tama'e kapitā mahem. Ame'ē jarusu keruhū Arexandiri ok ta pe har ke. Itar ywy pe ame'ē oho ta. A'erehe ame'ē pe jande ke kapitā mondo. Pe, jande jaho tī.

⁷Heta wera rahā, wewe katu jande jaho jaxo. Pe, weweha rupi Sini ok ta rake jande jahyk jaho. Ywytu juwapi hū ehe, a'erehe warahy jurukwā koty marā ka ym ohoha, iapyr kotyhar rupi. A'erehe amō ypa'ū rake rupi jande jaho. Ypa'ū

rer Kere. (Ame'ē rupi ywytu jupeju katu ym.) ⁸Samo ywy rake rupi jande jaho. Y rymy'y rupi wewe katu jande jaho. Pe, weweha rupi jarusurupa pe jahyk jaho. Jarusurupa rer: "Jarusurupa katu te." Ame'ē ngi Raséi ok ta kotete ihī.

⁹A'ep heta te hū jaker. Pe, ma'e weraha asa oho. Ymanihar aja ngā py'a ke Tupā juhyk, aja jundéu awa ta ukwa ukwa ixo. Arahā jundéu awa ta ma'e ke u'uha hijar. Ame'ē weraha asa oho. Apo y rupi oho rahā, katu ym. Māte hū te'e riki ywytu ke. A'erehe kuja Páu pandu:

¹⁰—Sa'e ta! Pehendu katurahā! Sengi jaho rahā, katu ym, aja ihē akwa. Jarusu keruhū ke ywytu keruhū mujaxer ta. Jarusu keruhū pe ma'e raho ame'ē ke kanim ta tī. Jande ke aja ta tī. Jamanō ta tī — aja Páu pandu.

¹¹Anī. Páu je'ēha rehe sonda tama'e kapitā hendu ym. Jarusu keruhū jar je'ēha rehe a'e hendu katu. Jarusu keruhū rahoha ta je'ēha rehe hendu katu tī. Ame'ē ta oho rahā, katu tiki, aja ukwaha. ¹²Aman ndy'ar rahā, ame'ē jarusurupa pe pyta rahā, katu ym. Māte hū te'e ywytu ke. A'erehe upa Tate sawa'e ta pandu: "Jahorahā" aja. Seni ok ta pe uhyk rahā, katu tiki, aja ukwaha. Kere ypa'ū rehe Seni ok ta ihī. Ame'ē riki jarusurupa katu te me'ē ke. Ywytu keruhū jupeju ym ehe. A'ep aman ndy'ar rahā, pyta ta tipe.

Y ramūi pyter pe aman keruhū uhyk uwyr

¹³Pe, warahy jurukwā koty ngi ywytu jupeju katu ym. Iapyr koty ngi jupeju katu ym. A'erehe oho rahā, katu tiki, aja sawa'e ta ukwaha. Pe, jarusu keruhū mupytaha ke y ngi sawa'e ta jo'ok. Pe, jande jaho. Kere ypa'ū rake rupi jande jaha jaho. Y rymy'y te rupi jaho. ¹⁴Jaho we rahā, jande rehe ywytu keruhū uhyk. Māte hū te'e ywytu ke. Ame'ē pe sawa'e ta her moī: "Nonde" aja ipe. Ame'ē

ngi sawa'e ta kyje te hū. ¹⁵Kere ypa'ū ngi jupeju uwyr. Jarusu keruhū rehe junupā uwyr. Tumaha koty marā ka ym oho. A'erehe jarusu keruhū ke jande jamuruwak. Ywytu keruhū namō jarusu keruhū oho. ¹⁶Amō ypa'ū ra'yr rake rupi jande jaso jaho rahā, ywytu pyrātā ym jupeju. Ypa'ū ra'yr rer Káu. Arahā y ngi amō jarusu ke jande jamuhem. Ame'ē rehe jande japaraky hū. ¹⁷Jarusu ke hyk'yi raho ame'ē ke y ngi jande jamuhem. Ame'ē ke jarusu keruhū 'ar pe mou katu. Pe, jarusu keruhū ku'a rupi pukwar katu. Tupaham hajyk ame'ē pe pukwar katu. Rim ywy rymy'y rupi ywy ku'i heta ihī. Ame'ē rehe jarusu keruhū jutukwa ta my. Aja ngā ukwaha, a'erehe kyje ingi. A'erehe pan keruhū ke mujy. Pe, jarusu keruhū ke ywytu keruhū te'e raho. ¹⁸Ame'ē ku'ē rahā, māte hū te'e jupeju te hū rī. Aman pihun tī. A'erehe ma'e ngā raho ame'ē ke y pe ngā ombor indo. (Aja jarusu keruhū ke muwewi.) ¹⁹Ame'ē ku'ē rahā, jarusu keruhū pe har ke y pe jande jambor indo. Jande po pe jambor. (Aja jarusu keruhū ke muwewi tī.) ²⁰Heta wera rahā, warahy rehe jande jasak ym. Jahy rata ta rehe jasak ym tī. Ywytu keruhū jupeju we hū. Aman ukyr hū tī. A'erehe jande ke upa ta y jukwa ta nahā my, aja jakwaha.

²¹Heta ukwer rahā, ma'e ke ngā u'u ym. Pe, ngā pyter pe Páu pu'am. Pandu ngā pe:

—Sa'e ta! Kwehe we ihē je'ēha rehe pehenduhā, Kere ypa'ū ngi jajur ym ta tipe. Upa ma'e ke kanim ym ta tipe tī. ²²Apo pehē pe ihē apandu. Pehē py'a ke pemātā. Manō ym te ta awa apo. Jarusu keruhū jō kanim ta oho. ²³Tupā kotyhar ke ihē. Ihē py'a ihē amoī moī katu ehe tī. Pytun rahā, ihē rehe Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr. Tupā muwyr ame'ē ke ihē rehe uhyk uwyr. ²⁴Pe, ihē pe a'e pandu: “Páu! Ekyje ym! Homa awa tama'e kapitā keruhū ruwak koty

nde erepu'am ta ereho. ('Sesa' aja her. Ame'ē ruwa koty nde erepu'am ta ereho.) Nde rehe Tupā usak katu, a'erehe upa jarusu keruhū pe ne namō oho ame'ē ta manō ym ta” aja ihē pe pandu. ²⁵Sa'e ta! A'erehe pehē py'a ke pemātā! Tupā manga katu ame'ē ke ihē akwa katu. Ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu, aja uhyk katu ta. ²⁶Amō ypa'ū rehe jande ke ywytu keruhū muhyk ta raho — aja Páu pandu.

²⁷Pe, awa py tumeme jaker. Y ramūi rupi jande jaho rī. Y ramūi rer Menditeha. Jande ke ywytu keruhū raho rī. Pytun pyter tate rahā, ywy rehe jahyk tate, aja jarusu keruhū rahoha ta ukwa. ²⁸A'erehe y pe typyha mangaha ke ame'ē ta ombor. Manga rahā, 36 met aja ukwa. Jande jaho we rahā, a'eta manga tī. Typa we oho ixo, aja ukwa. Kuja, 27 met aja mangaha. ²⁹Ita rehe jarusu keruhū jutukwa ta. Ame'ē ngi ngā kyje. A'erehe y pe tumeme jarusu keruhū mupytaha ke a'eta mujy mondo. Jarusu keruhū tangwa ngi mujy mondo. Pe, weraha ke ngā harō ixo. Kyje ixo tī. ³⁰Pe, jarusu ra'yr ke jarusu keruhū rahoha ta mujy mondo. Kuja ame'ē ta te'e pandu:

—Jarusu keruhū āpūi rehe amō mupytaha ke jande japukwar ta — aja te'e pandu.

A'eta uhem tar katu oho ingi. (A'eta jō ma'e ypa'ū pe oho tar katu. Jarusu keruhū ke hijar tar katu oho.) A'erehe te'e pandu. ³¹Pe, sonda tama'e kapitā pe Páu pandu. Sonda ta pe pandu tī. Kuja pandu:

—Jarusu keruhū pe peme'ē rahoha ta pyta ym rahā, marā ka ym jande johu jahemiha — aja Páu pandu.

³²A'erehe jarusu ra'yr ham ke sonda ta mondok. Pe, jarusu ra'yr ke jeje te'e y raho.

³³Wera tate rahā, Páu pandu:

—Pehē mi'u ke pe'u. Awa py tumeme jande jaker rahā, peharō pexo. Arahā

pehē mi'u ke pe'u ym te. ³⁴ A'erehe pehē pe ihē apandu. Pe'u apo. Aja rahā, y pe pejupetē peho rahā, pehē pyrātā katu ta. Pemanōha ngi pekyje ym. Manō ym ta awa apo 'y — aja Páu pandu.

³⁵ Upa pandu rahā, mbeju ke Páu pyhyk. Hetaha ta pyter pe Páu pu'am. Tupā pe a'e pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande pe jande mi'u ke nde eremuwyr katu — aja Tupā pe.

³⁶ Pe, mbeju ke a'e mopok. Pe, u'u u'am. Ame'ē ke rehe ngā usak rahā, upa katu te hury katu. Upa katu te u'u tī. ³⁷ Jarusu keruhū pe heta ngā ixo. Kuja, 276 hetaha ta. ³⁸ Uhyk ngā u'u rahā, jarusu keruhū ke a'eta muwewi tī. A'erehe y pe ahūi aja me'ē ke a'eta omombor indo. Jarusu keruhū pe raho, ame'ē ke a'eta.

Jarusu keruhū upen

³⁹ Wera rahā, ka'a my'y ke jarusu keruhū rahoha ta ukwa ym. “Ma'e wyy my?” Ngā ukwa ym. Pe, y rymy'y xanduha ngā usak. A'ep wyy ku'i heta. Ame'ē pe jarusu keruhū ke a'eta mujan ta mondo, aja ukwa. ⁴⁰ Uhyk ta nahā my? Manga ta. A'erehe jarusu keruhū mupytaha ham ke mondok. Y pe hijar oho. Jarusu keruhū mujereha ke jirar tī. Pe, pan keruhū ke mupu'am. Jarusu keruhū āpūi koty ihī ame'ē ke mupu'am. Aja rahā, iāpūi koty ywytu mupeju ta raho. Pe, y rymy'y koty jande jaho. ⁴¹ Pe, mokōi y rumaha ihī ame'ē rehe jahyk jaho. A'ep wyy ku'i rehe jarusu keruhū jutukwa. Iāpūi ke mupyta katu. Tangwa anī. Tangwa ke rehe y kotok keruhū nupā hū. Mupen mupen ixo.

⁴² Y rymy'y rehe kyndaha pe oho ame'ē ta jupetē uhyk rahā, ujan ta oho ingi, aja sonda ta ukwaha. A'erehe upa katu te jukwa ta, aja sondo ta pandu pandu a'eta jupe. ⁴³ Anī. Páu ke sonda tama'e kapitā jukwa tar ym. A'erehe sonda ta jukwa ta

ame'ē ke a'e muputu'u a'eta ngi. Pe, kuja a'e pandu:

—Upa katu te pejupetē katu ame'ē ta y pe pepor py. Y rymy'y rehe pejupetē pehyk peho. ⁴⁴ A'engi pejupetēha ke pekwa ym ame'ē ta peho. Myrape ke rehe pepyhyk pyhyk peho. Aja peho. Jarusu keruhū upen ame'ē ke rehe pepyhyk tī. Aja peho tī — aja kapitā pandu.

Aja upa katu te y rymy'y rehe jande jahyk jaho. Manō ym te awa. Y jukwa ym awa.

Máu ypa'ū rehe jande jaxo

28 Upa y ngi jande jahem rahā, Máu ypa'ū rehe jande jaxo, aja jakwa. ² Jande rehe a'ep pe har ta hury katu. Pe, aman ukyr ukyr we rī. Rysā riki. A'erehe tata ke a'ep pe har ta hapy. Jande pe pandu:

—Pejumaku pejur rī — aja a'ep pe har ta pandu.

³ Myra kurer ke Páu kakwar. Ame'ē ke tata pe a'e moī rahā, ame'ē ngi mbói uhem. (Haku, a'erehe uhem.) Pe, Páu po ke su'u. Jixiko u'am ehe. ⁴ Ame'ē ke a'ep pe har ta usak rahā, pandu pandu a'eta jupe:

—Peme'ē riki amō ke jukwa ame'ē ke te'e nahā my. Y pe manō ym. Apo a'e ke Tupā mahy nahā my, a'erehe manō ta — aja a'ep pe har ta ukwaha naī.

⁵ Anī. Ipo ke Páu mukatak. Pe, tata pe mbói u'ar. Ahy ym ipe. Ipo ke punga ta nahā my, aja a'ep pe har ta ukwaha. ⁶ Pahar manō ta nahā my, aja ukwaha tī. I'i ngā harō u'am. Anī. Ahy ym te ipe. A'erehe amō koty a'ep pe har ta ukwa.

—A'e riki Tupā — aja a'ep pe har ta ukwaha a'eta jupe.

⁷ Ame'ē ypa'ū rehe kapitā ixo. Her Pu. Ima'e kupixa kotete ihī. Jande pe a'e pandu:

—Ihē rok pe pepyta katu — aja jande pe.

Pe, mahapyr jaker rahā, a'ep jande jaxo. Upa jande pe ma'e ke a'e me'ē me'ē hū. ⁸Pu pái riki myrape 'ar pe te'e túi. Haku katu te oup. Ka'a hū tí. Ipuxi huwy hū tí. Kapy pe Páu ixo oho ixoty. Tupā namō a'e pandu. Pe, iākā rehe ipo ke Páu mujar. Aja mukatu. ⁹Ame'ē ke ypa'ū pe har ta ukwa rahā, upa katu te ahy ixo ame'ē ta ke Páu rehe mujar werur. Upa katu te Páu mukatu. ¹⁰Jande pe ame'ē ta ma'e ke werur werur hū. Ngā mi'u ke werur hū. A'engi jarusu keruhū pe jande jaho rahā, jande pe nixói ma'e ke, ame'ē ke upa katu te jande pe werur tí.

Hom ok ta pe jande jahyk jaho

¹¹Ame'ē ypa'ū rehe mahapyr jahy jande jamukanim. Pe, amō jarusu keruhū pe jande japor jaho. Ame'ē riki Arexandiri ok ta pe har ke. Kuja her ke ijar mupinim ipe: “Nio” aja. Aman ndy'ar rahā, ame'ē ypa'ū rehe ame'ē pyta rī. Ame'ē pe jande jaho. ¹²A'engi Siraku ok ta pe jande jahyk jaho. A'ep mahapyr jande jaker. ¹³A'engi jande jaho tí. Jarusu keruhū pe jaho. Y rymy'y rupi jande jaho. Pe, Heji ok ta pe jahyk jaho. Ame'ē ku'ē rahā, warahy jurukwā koty ngi ywytu jupeju peju uí tí. Iapyr koty ngi jupeju peju uí tí. Pe, mokōi jaker rahā, Posuori ok ta pe jahyk jaho. A'ep jarusu keruhū ngi jande jahem jaho. ¹⁴A'ep Jesu kotyhar ta rehe jasad. Jande pe ame'ē ta pandu:

—Awa po wajar mokōi pytun rahā, jande namō pepyta rī — aja.

A'erehe japyta rī. A'engi Hom ok ta keruhū pe jawata jahyk jaho. ¹⁵A'ep Jesu kotyhar ta ixo. Jande jahyk tate, aja ame'ē ta hendu rahā, pe rupi jande rehe usak uwyr. Amō ta Pasa Api ok ta pe uhyk uwyr. A'ep jande rehe harō u'am tí. Amō ta Teréi Wen ok ta pe uhyk uwyr. A'ep jande rehe harō ixo tí. Upa ame'ē ta rehe Páu usak rahā, hury katu. Tupā pe Páu pandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja Páu.

Hom ok ta keruhū pe Páu ixo

¹⁶Hom ok ta pe jande jahyk rahā, Páu pe sonda tama'e kapitā pandu:

—Ok pe nde jeje epyta katu — aja ipe. Pe, peteī jō sonda usak ehe.

¹⁷Mahapyr ukwer rahā, jundéu awa tama'e kapitā ta ke Páu mujar. Ame'ē ta jy'ar uwyr rahā, Páu pandu:

—Sa'e ta! Jundéu awa ta rehe katu ym ame'ē ke ihē ama'e ym. Jande ramūi ta ukwa: “Ame'ē ke katu ym” aja ihē apandu ym tí. Jerusarē ok ta pe ihē axo rahā, kyndaha pe ihē ke amō ta kynda raho. Pe, homa awa ta koty ihē ke amō ta kynda raho. ¹⁸Ihē rehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū. Anī. Ihē rehe har ma'e aka'u te'eha ama'ema'eha mahem ym ngā. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, ame'ē ke sonda ta jukwa ta. Aja ihē pe nixói te. A'erehe ihē ke homa awa ta poir tar katu. ¹⁹Anī. Ame'ē ke jundéu awa ta putar ym. A'erehe kuja ihē apandu: “Sesa riki ihē rehe har ukwa ta” aja ihē apandu. (Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.) Pesarahā! Jundéu awa ta pe ihē je'ēha nixói. ²⁰A'erehe pehē ke ihē amujy'ar. Ko pehē rehe ihē asak a'am. Pehē namō ihē apandu a'am. Manō ame'ē ta kwera katu ta, aja jundéu awa ta ukwa. Ame'ē ke rehe ihē ajurujar katu tí, a'erehe ita tupaham pe ihē ke amō pukwar — aja Páu pandu.

²¹Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta pandu:

—Jande pe paper pinim ke jundéi ywy pe har ta mondo ym. Nde rehe har ame'ē ta mupinim ym. A'engi myrandu ke amō ta werur ym tí. Jaxer nde rehe har amō ta pandu ym tí. ²²Kuja jō jahendu. Amō amō ta renda rupi Jesu kotyhar ta rehe har ngā je'ē je'ē hū. A'erehe Jesu rehe nde erejurujar katu, ame'ē rehe har jahendu tar katu — aja Páu pe kapitā ta pandu.

²³Pe, weraha ke Páú namō a'eta manga. Ame'ē weraha uhyk rahā, Páú ixo ame'ē pe heta jy'ar uwyr ehe. Pe, Tupā rehe har ngā pe pandu pandu.

—Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Jundéu awa ta harō hū ame'ē ke a'e. Pe, ixoty amō ipy'a muruwak rahā, Tupā kotyhar aja ixo. “Ihēma'e ke a'e” aja Tupā pandu ta — aja Páú pandu pandu hū.

Mu'e mu'e hū tī. Moise mupinim ame'ē ke ngi Jesu rehe har ngā pe a'e mujekwa tipe. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim, ame'ē ngi Jesu rehe har mujekwa tipe tī. Aja pytuniwe pandu pandu. Aja te'e pytun oho. ²⁴Páú je'ēha ke amō amō ta pyhyk katu. Jurujar katu ehe. Amō ta anī. Amō amō ta jurujar ym ehe. ²⁵Anī. Juja ym ngā je'ēha ke. Páú ke a'eta hijar Tate rahā, kuja Páú pandu ngā pe:

—Isai riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Tupā'ā je'ēha rupi jande ramūi ta pe mujekwa. Ame'ē riki jetehar te ke. ²⁶Isai pe Tupā'ā mujekwa: “Jundéu awa ta pe epandu eho” aja. Pe, Tupā je'ēha ke kuja Isai pandu oho:

“Jundéu awa ta! Pehendu hendu tipe.

Anī. Pekwa ym ta.

Pesak pesak tipe. Anī. Ame'ē ke pekwa ym ta tī.

²⁷Pejurujar tar ym ehe.

Pehendu tar ym, a'erehe ipo pe pehē pyakwar ke pekynda, ame'ēja saka.

Pesak tar ym, a'erehe pehē reha ke pe-jupyk, ame'ēja saka. Pekwa tar ym. Tupā koty pehē py'a ke pemuruwak ym pemondo. A'erehe pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ym” aja Isai pandu pandu.

²⁸—Apo pekwa katurahā! Amō awa ta pe Tupā je'ēha ke japandu ta. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe japandu ta. Awa ta ke Tupā muhā katu ta, aja japandu ta. Ame'ē ta hendu katu ta — aja Páú pandu.

²⁹[Upa Páú pandu rahā, jundéu awa ta uhem oho ingi. A'eta je'ē hātā tā te hū ngā jupe.]

³⁰Mokōi warahy 'ar rahā, hok ixoha rehe Páú muhepy. Ijar pe tamatarer ke a'e me'ē. Hok muhepyha ke. Páú rehe heta ngā usak uwyr. Upa katu te ame'ē ta rehe Páú hury katu. ³¹Pe, kuja Páú pandu:

—Tupā koty pehē py'a ke pemuruwak rahā, Tupā pandu ta: “Ihēma'e ke pehē” — aja.

Jesu Kirisutu rehe har mu'e mu'e katu tī. Páú pandu rahā, kyje ym ngā ngi. Pandu ym ngā:

—Epandu ym Tupā rehe har. Epandu ym Kirisutu rehe har — aja Páú pe pandu ym te ngā.

(A'erehe Jesu rehe har Páú pandu pandu hū ngā pe. Mu'e mu'e hū tī.)

Upa.

Hom ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Páu kome'ë paper ke mupinim. Hom ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë ta pe kome'ë paper pinim ke a'e mondo.

Kuja Páu mu'e katu. “Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahã jô: ‘Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe' aja Tupã pandu” aja Páu mu'e katu. Aja upa ngã pe Tupã pandu ta. Jundéu awa ta pe aja pandu ta. Jundéu awa aja ym ame'ë ta pe aja tĩ. Pandu ta tĩ. Jesu rehe jurujar katu rahã jô, aja Tupã pandu ta.

Hom ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo

Ame'ë ta pe paper pinim ke Páu mondo

1 Ihê Páu. Hom ok ta pe har ta pe ihê amupinim aĩ. Jesu Kirisutuma'e parakyha ke ihê. Ihê pe Tupã pandu:

—Ihê kotyhar aja nde ke ihê aputar. Jesu mondo ame'ë ke nde tĩ. Myrandu katu ke ebandu eho. Jesu Kirisutu rehe har, ame'ë myrandu katu ke ebandu eho — aja Tupã pandu.

²Yman ame'ë myrandu katu rehe har Tupã pandu: “Ihê amujekwa ta” aja. Ame'ë ke ima'e je'ëha pandu ame'ë ta pe mujekwa. Ame'ë ke a'eta pandu pandu. Tupã je'ëha rehe ame'ë myrandu katu ihĩ. Je'ëha katu te ame'ë ke rehe ihĩ.

³Ame'ë myrandu katu rehe Ta'yr rehe har ihĩ tĩ. A'e riki Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te a'e. Ndawi rainõ ke a'e, a'erehe awa te'e a'e tĩ. Ndawi kapitã keruhũ a'e. ⁴Kirisutu Tupã a'e tĩ, aja mujekwa. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe. Manõha ngi Ta'yr ke Tupã mukwera katu muhem. Pyrãtã te ha namõ mukwera katu muhem. A'erehe Tupã pandu: “Ihê ra'yr ke nde” aja. A'erehe Tupã ra'yr a'e. ⁵A'e riki ihê rehe

katu usak. A'erehe ihê pe a'e pandu: “Nde ke ihê amondo ta” aja. A'erehe Kirisutuma'e parakyha ke ihê ama'ema'e. A'erehe myrandu katu ke upa awa ta pe ihê apandu pandu. Aja rahã, ame'ë ta ngi har amõ amõ jurujar katu ehe. Hendu katu ehe tĩ. ⁶Pehê pe tĩ. Pejurujujar katu ehe tĩ. Tupã pandu: “Jesu Kirisutu kotyhar ta aja pexo, aja ihê aputar” aja riki Tupã pandu.

⁷Ko pehê pe paper pinim ihê amupinim aĩ. Hom ok ta pe har ta ke pehê. Pehê rehe Tupã ipy'a katu ame'ë ta ke pehê. A'e pandu: “Ihê kotyhar ta aja pexo, aja ihê aputar” aja riki Tupã.

Mã peja pehê rehe Tupã, jande pái keruhũ ipy'a katu. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te aja tĩ. Ipy'a katu tĩ. Mã peja pehê py'a ke a'eta muhury katu tĩ.

Ko pehê rehe har ihê apandu py

⁸“Hom ok ta pe har ta Jesu Kirisutu rehe jurujar katu” aja amõ amõ ywy pe har ta hendu riki. A'erehe Tupã pe ihê apandu: “Mã! Ihê rury katu. Ne jô riki katu te me'ë ke” aja. ⁹Ta'yr rehe har ihê apandu pandu ngã pe. Aja Tupã pe ihê aparaky te hũ. Pe, kuja ihê apandu. Pehê rehe har Tupã namõ ihê apandu pandu katu. Jete riki. Pehê rehe har apandu pandu Tupã namõ. Ame'ë ke Tupã ukwa katu tĩ. ¹⁰Kuja inamõ ihê apandu:

—Jande pái keruhũ! Hom ok ta pe har ta koty ihê aho ym we rĩ. Apo nde ereputar rahã, a'eta koty ihê ke emondo katu. Nde ereputar rahã, katu tiki — aja Tupã namõ ihê apandu pandu.

Pehê rehe har aja te'eha apandu pandu inamõ. ¹¹(A'erehe pehê rehe ihê asak tar katu te riki.) Pe, pehê namõ ihê axo rahã, pehê ke ihê amu'e ta. Aja rahã, ma'e katu ame'ë ke pehê pe Tupãã me'ë me'ë ta. Aja ihê aputar katu. Aja rahã, pehê py'a ke ihê amãtã ta. ¹²Mã! Kuja riki. Myja me'ë Kirisutu rehe ihê ajurujujar katu. Ame'ë namõ pehê py'a ke ihê

riki amātā ta. Pe, myja me'ē Kirisutu rehe pehē pejurujar katu. Ame'ē namō ihē py'a ke pehē riki pemātā katu ta tī. Upa katu te jande py'a ke jamātā katu ta jande juehe.

¹³ Ihē mu ta! Kuja pekwa pekwa pexo. Amō amō we rahā, kuja ihē ajupandu ihē jupe: “Hom ok ta pe har ta rehe ihē asak ta aho apo 'y” aja. Anī. Amō amō we rahā, ma'e ke uhyk, a'erehe marā ka ym ihē ahoaha. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ihē apandu pandu. Pe, ame'ē ta Kirisutu rehe jurujar katu. Aja amō we Hom ok ta pe har ta Kirisutu rehe jurujar katu, aja ihē aputar katu tī. (A'erehe pehē koty ihē aho tar katu tī.)
¹⁴ “Myrandu katu epandu eho” aja Tupā pandu ihē pe. A'erehe upa katu te awa ta pe ihē apandu ta me'ē te'e. Aja upa amō amō ok ta pe har ta pe ihē apandu ta me'ē te'e tī. Upa ka'a pe har ta pe aja tī. Apandu ta me'ē te'e tī. Paper rehe jumu'e, ame'ē ta pe aja tī. Apandu ta me'ē te'e tī. Paper rehe jumu'e ym, ame'ē ta pe aja tī. Apandu ta me'ē te'e tī. ¹⁵ A'erehe pehē pe myrandu katu ke ihē apandu tar katu te hū. Pehē riki Hom ok ta pe har ta ke pehē.

Tupāma'e pyrātāha ke

¹⁶ Myrandu katu riki jetechar te ke aja ihē akwa katu. Tupāma'e pyrātāha ke mujekwa, a'erehe jetechar te ke aja akwa katu. Kuja. Kirisutu rehe amō jurujar katu rahā, a'e ke Tupā muhā katu. Ima'e pyrātāha namō muhā katu. Aja jundéu awa ta ke a'e muhā py. A'engi jundéu awa aja ym ame'ē ta ke muhā katu tī. A'erehe myrandu katu riki jetechar te ke aja ihē akwa katu. ¹⁷ Kuja riki myrandu katu mujekwa. Myja rahā Tupā pandu katu my: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Ame'ē ke kuja rahā, a'e pandu katu. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu. Ame'ē ta pe jō Tupā pandu katu: “Nde katu te.

Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Tupā je'eha rehe kuja panduha ihē tī: “Amō jurujar katu ehe, a'erehe Tupā pandu: ‘Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe’ aja riki. Ame'ē riki uhā te hū aja ixo ta” aja panduha ihē.

Awa ta riki jaxer

¹⁸ Ywa ngi ima'e parahyha ke Tupā mujekwa. Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta rehe a'e parahy. A'erehe ngā ke mupyrara ta. Jetechar te ke mukanim. A'erehe amō ta jetechar te ke ukwa ym tī. (Aja rahā, Tupā rehe har ukwa ym.) Ame'ē jetechar te ke mukanim ame'ē ta rehe parahy a'e tī. A'erehe mupyrara ta ngā ke tī.

¹⁹ Tupā pete'e ixo, aja ukwa katu awa. Ame'ē ke Tupā mujekwa ngā pe tipe. Ame'ē ke ngā putar ym, a'erehe ngā ke Tupā mupyrara ta tī.

²⁰ Tupā rehe usak ym awa. A'e mujā ame'ē ke rehe usak katu awa. A'erehe a'e riki Tupā te, aja ukwa tipe. Kome'ē ywy keruhū a'e mujā, a'erehe aja te'eha a'e pyrātā te, aja ngā ukwa. A'erehe a'e riki Tupā te, aja ukwa tipe tī. A'erehe: “Tupā rehe har jande jakwa ym” aja marā ka ym amō panduha.

²¹ Tupā pete'e ixo aja ngā ukwa tipe. Pandu ym riki: “Ne jō riki Tupā te. Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Anī. Pandu ym. A'erehe ma'e ke ipy'a pe a'eta ukwa ukwa ixo rahā, ka'u te'e aja saka ixo. Iākā janam rāi, a'erehe jetechar te ke ukwa ym. Aja rahā, Tupā rehe har ukwa ym. ²² “Jande jakwa katu te ame'ē ta ke jande” aja a'eta jupe naī. Anī. Ka'u te'e aja a'eta ixo.

²³ Tupā riki uhā te hū ame'ē ke a'e. Ipy'a ke ngā moī moī ym ehe. Anī riki. Ma'e'ā rehe ipy'a ke moī moī katu. Myra ke te'e mujā. Itatawa ke te'e mujā tī. Itatuwyr ke te'e mujā tī. Ame'ē riki tupā aja ame'ē ta ukwaha jupe naī. Sawa'e'ā

ke mujā. Kūjā'ā ke mujā tī. Uhā te hū ym ame'ē ke mujā. Ma'ewyra'ā ke mujā tī. So'o'ā ke mujā tī. Ipxi'a rehe wata, ame'ē'ā ke mujā tī. Ame'ē ta riki tupā ta aja ukwaha jupe nāi tī. Upa ame'ē ta rehe ipy'a ke ngā moī moī riki. Katu ym aja. A'erehe ywa ngi ima'e parahyha ke Tupā mujekwa.

²⁴ Aja ngā ma'ema'eha ke. A'erehe ame'ē ta ke Tupā hijar. Tupā pandu: “Mā peja ixo. Aputar ym ame'ē ta ke” aja riki. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e tar katu. Ma'e ke a'eta ma'ema'e ngā juehe. Ame'ē rehe amō usak rahā, huxī hū. Tupā pandu: “Mā peja ixo. Aputar ym ame'ē ta ke” aja riki. ²⁵ Jetehar te Tupā rehe har a'eta ukwa tipe. Ame'ē ke a'eta putar ym. Anī. Te'e ame'ē ke a'eta putar katu. Tupā mujā ame'ē ke rehe ipy'a ke a'eta moī moī katu. Tupā riki mujāha ke a'e. Ipy'a ke ngā moī moī ym ehe.

Jande anī. Mā peja Tupā pe jō japandu katu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Aja te'eha mā peja japandu. A'e tŷ. Amen.

²⁶ Tupā te rehe ipy'a ke ngā moī moī ym. A'erehe ame'ē ta ke Tupā hijar. Tupā pandu: “Mā peja ixo” aja. A'erehe ngā putar ame'ē ke a'eta ma'ema'e. Huxī ame'ē ke ma'ema'e. Pe, ixawa'e ta ke kūjā ta hijar. Pe, kūjā ta pame te'e ka'u te'e ngā juehe. ²⁷ Sawa'e ta aja tī. Hakehar ta ke a'eta hijar tī. Pe, sawa'e ta pame te'e ka'u te'e ngā juehe. A'eta ma'ema'e ngā juehe. Huxī ame'ē ke ma'ema'e ngā juehe. A'erehe a'eta ke Tupā mupyrara ta tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe Tupāma'e pyraraha ke a'eta pyhyk.

²⁸ Tupā rehe har jetehar te a'eta ukwa, ame'ē rehe har a'eta pandu: “Jande japutar ym” aja. A'erehe ame'ē ta ke Tupā hijar. Tupā pandu: “Mā peja ixo” aja. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke jō ipy'a pe ngā ukwa ukwa ixo. A'erehe ma'e ke a'eta ma'ema'e ym rahā, katu, aja ukwa tipe. Anī. Ame'ē ke a'eta

ma'ema'e. Katu ym tiki. Marā ka ym putu'uha ingi. ²⁹ Ame'ē ta upa ma'e katu ym ame'ē ke ma'ema'e. Ma'e ka'u te'eha ke aja tī. Ma'ema'e tī. Kyty'ym tī. Amō ta ke mujaxer tar katu tī. Amō rehe jyty'ym hū tī. Ianam ta ke jukwa tī. Ianam ta namō jumai mai ixo tī. A'eta muka'u te'e ngā juehe. Amō ta ke mahy tar katu tī. Te'eha rupi amō ta rehe har katu ym pandu tī. ³⁰ Amō ta rehe juru ai tī. Tupā ke putar ym te tī. Parahy war tī. Sawa'e te jupe tī. Kūjā te jupe tī. “Ihē jō katu te” aja pandu jupe tī. “Myja me'ē katu ym ame'ē ke ihē ama'ema'e ta my” aja ukwa ukwa ixo jō tī. Katu ym aja. Ipái ta rehe hendu ym tī. Imāi ta rehe hendu ym tī. ³¹ Ka'u te'e aja ixo tī. A'eta pandu ame'ē ke ma'ema'e ym tī. Amō ta rehe pyrara usak ym tī. Amō ta rehe ipy'a ym tī. ³² Tupā pandu ame'ē ke a'eta ukwa katu tipe. Kuja panduha ke: “Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta manō ta” aja. Ame'ē ke ukwa katu tipe. Anī. Tapijar te'e we aja ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e we rī. Amō we tī. Amō ta riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e rahā: “Katu pema'ema'eha” aja riki pandu. (Hury katu ehe.) Katu ym aja.

Tupā mupyrara ta

2 Pesarahā! Amō ta rehe har kuja pepandu my: “Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Katu ym aja” aja riki. Mā! Pehē atu aja tī! “Katu ym” aja pepandu. Pe, ame'ē ta aja juja katu te peka'u te'eha ke pema'ema'e tī. Aja rahā, pehē juehe har pepandu: “Katu ym jande” aja saka tī. ² Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Aja rahā, katu aja jakwa katu. ³ Mā! Pehē aja tī. “Ma'e ka'u te'eha ke ame'ē ta ma'ema'e. Katu ym aja” aja pepandu. Ame'ē ta aja juja katu te peka'u te'eha ke pema'ema'e tī. Aja rahā, Tupā mupyraraha ngi pehem ym te ta tī.

⁴Mā kuja pepandu my: “Tupā katu te. Pahar ngā ke a'e mupyrara ym. Ngā jaxer rahā, i'i a'e harō we tipe. Anī. Tupā ma'ema'eha japutar ym” aja pepandu my. Mā! Kuja pekwa katu riki. I'i a'e harō rahā, ixoty pehē py'a pemuruwak ta my. A'erehe pehē rehe pyrara usak katu rī. Aja pekwa katu riki. ⁵Anī. Pehē py'a pemuruwak tar ym. Hātā ywy ke jumen pyrū, ame'ēja saka pexo tī. Jumen aja pehendū tar ym tī. Pehē py'a pemuruwak tar ym ixoty. A'erehe ngā 'ar koty te we pehē ke Tupā mupyrara ta. Jetehar te ngā ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē angaha ke rehe uhyk rahā, pehē ke mupyrara ta. Arahā Tupā parahy ta. Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e, a'erehe a'e parahy ta ngā rehe. ⁶Ma'e ke amō pame katu te ma'ema'e, aja Tupā me'ē me'ē ta ipe. Juja katu te me'ē me'ē ta ipe.

⁷Amō ta tapijar te'e we katu ame'ē ke ma'ema'e. Kirisutu katuha aja a'eta ke Tupā muruwak ta, ame'ē rehe ame'ē ta harō ixo tī. “Pehē katu” aja Tupā pandu ame'ē ke a'eta putar katu tī. Uhāha angaha rehe harō ixo tī. Ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta.

⁸Amō ta anī. Kyty'ym ame'ē ta ke a'eta. Katu ame'ē ke ma'ema'e ame'ē ta ke a'eta putar ym tī. Pe, ma'e katu ym ame'ē ke a'eta ma'ema'e tar katu. Ame'ē ta rehe Tupā parahy ta. Pe, mupyrara ta tī. ⁹Upa katu te ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Ahy hū ta. Aja jundéu awa ta ke a'e mupyrara ta. Ame'ē ta jō ym. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'e mupyrara ta tī.

¹⁰Upa katu te ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e, ame'ē ta ke Ta'yr katuha aja Tupā muruwak ta tī. Katu te ixo, aja muruwak ta. Ame'ē ta pe a'e pandu ta tī: “Pehē katu” aja. Ame'ē ta py'a ke a'e muhury katu ta tī. Aja jundéu awa ta pe Tupā ma'ema'e ta. Ame'ē ta jō ym. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe a'e

ma'ema'e ta tī. ¹¹Upa awa ta rehe Tupā juja katu te usak. Johu ta. Pe, ame'ē ta rehe har jetehar rupi pandu pandu ta. “Pehē katu” aja ta.

¹²Moise je'ēha namō jundéu awa ta ixo. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ame'ē ta ma'ema'e rahā, Tupā pandu: “Moise je'ēha ke pekwa tipe. Pehendu ym ehe. A'erehe pehē ke ihē amupyrara ta” aja. Moise je'ēha rehe hendu ym, a'erehe Tupā mupyrara ta.

Jundéu awa aja ym ame'ē ta anī. Moise je'ēha namō ixo ym. Ukwa ym. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ame'ē ta ma'ema'e rahā: “Moise je'ēha ke pekwa” aja Tupā pandu ym. Kuja a'eta ukwa katu. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e rahā: “Mā! Ihē katu ym” aja ipy'a pe ukwa katu. Ukwa katu, a'erehe Tupā mupyrara ta.

¹³Moise je'ēha rehe hendu rahā jō: “Nde katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te nde pe” aja Tupā pandu ym. Moise je'ēha mujekwa, aja amō ma'ema'e te rahā: “Nde katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te nde pe” aja Tupā pandu katu. ¹⁴Moise je'ēha namō jundéu awa aja ym ame'ē ta ixo ym. Ukwa ym. Pe, ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e, aja ipy'a pe ukwa katu jupe. Moise je'ēha pandu, aja ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e. Aja rahā, ame'ē riki ima'e je'ēha aja saka. Ame'ē riki Moise je'ēha pandu, ame'ēja saka jundéu awa aja ym ame'ē ta pe. ¹⁵Pe, Moise je'ēha pandu ame'ē ke ipy'a pe ihī katu, aja mujekwa. Amō rahā, a'eta pandu a'eta jupe: “Katu ame'ē ke jama'e” aja. Amō rahā, pandu a'eta jupe: “Mā! Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e” aja riki. Aja ipy'a pe a'eta ukwa katu riki, a'erehe Moise je'ēha pandu ame'ē ke ipy'a pe ihī katu, aja mujekwa tī. ¹⁶Aja ta riki. Amō ta ukwa ym ha rupi ma'e ke ipy'a pe a'eta ukwa ukwa ixo. Ame'ē ke Jesu Kirisutu riki mujekwa ta. “Nde katu.” Amō pe: “Nde katu ym” aja mujekwa ta. Ame'ē mujekwaha angaha rehe uhyk rahā, Jesu

Kirisutu ke Tupā muwyr ta. Arahā, Jesu pandu pandu ta. “Nde katu.” Amō pe: “Nde katu ym” aja pandu ta. Ame'e ke ihē amujekwa. Ihē Páu. Myrandu katu ke ihē apandu pandu rahā, ame'e ke ihē amujekwa.

**Jundéu awa ta rehe
har Moise je'ēha mujekwa**

¹⁷ Jundéu awa ta! Myja me'e ta pehē my? Apandu ta. Pehē pepandu: “Jundéu awa ta ke jande” aja. “Moise je'ēha namō jaxo, a'erehe jande pe jō Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja pepandu pehē jupe. “Jande jō riki Tupā rehe har jakwa katu” aja pepandu pehē jupe naī tī.

¹⁸ Myja pema'ema'eha ke Tupā putar my, ame'e ke pekwa katu tipe. (Anī. Pehendu ym ehe.) Myja katu ame'e ke amō ma'ema'e my, ame'e ke Moise je'ēha mujekwa katu. Ame'e ke pekwa katu tipe tī. (Anī. Pehendu ym ehe tī.)

¹⁹ Pepandu: “Jande jō riki jakwa katu ame'e ta ke jande. A'erehe amō ta ke jamu'e katu. Ame'e ta riki eha ym te ame'e ta aja saka. Pytun rupi wata ame'e ta aja saka. Ukwa ym ame'e ta” aja pepandu naī.

²⁰ “Ukwa ym ame'e ta ke jande jō jamu'e katu” aja pepandu naī. (Jundéu awa ta ke pehē.) “Ka'u te'e ame'e ta ke jande jō jamu'e katu” aja pepandu naī tī. “Moise je'ēha namō jande jaxo, a'erehe upa katu te jande jakwa katu te. Pe, japandu ame'e ke riki jete har te ke. Aja jakwa katu” aja riki pepandu naī. (Jundéu awa ta ke pehē.)

²¹ Mā! Moise je'ēha ke amō ta pe pemu'e. Aja rahā, ma'erehe pemu'e, aja pema'ema'e ym my? Pehē atu pehendu ym ehe. Moise je'ēha rehe pehendu ym. Katu ym aja. Pepandu: “Amōma'e ke pemukanim ym” aja pemu'e. Pehē anī. Amōma'e ke pemukanim riki. Katu ym

aja. (Aja rahā, Moise je'ēha rehe pehendu ym, aja pemujekwa katu. Jundéu awa ta ke pehē.)

²² Pepandu: “Amō kūjā rehe eka'u te'e ym” aja pemu'e. Pehē anī. Amō ta kūjā rehe peka'u te'e. Katu ym aja. (Aja rahā, Moise je'ēha rehe pehendu ym, aja pemujekwa tī.)

Ma'e'a riki tupā aja amō ta ukwaha jupe naī. “Ame'e rehe pehē py'a pemoī moī ym” aja pemu'e. Pe, ma'e'a rok pe pexe, pe, tamatarer ke amō ta matyr, ame'e ke pemukanim riki. Katu ym aja. (Aja rahā, Moise je'ēha rehe pehendu ym, aja pemujekwa katu tī.)

²³ “Jande riki Moise je'ēha namō jaxo, a'erehe katu te ame'e ta ke jande” aja pepandu. Ame'e Moise je'ēha rehe pehendu ym, a'erehe amō ta pandu: “Tupā japutar ym” aja amō ta pandu. ²⁴ Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Jundéu awa ta! Pehē pema'eha riki jaxer, a'erehe Tupā rehe jundéu awa aja ym me'e ta juru ai” aja riki panduha ihī.

²⁵ Jundéu awa ta ke pehē. Pehē rehe ihī ame'e pিরer ke pejupā. (Aja rahā, jundéu awa ta te ke pehē. Tupā usak katu pehē rehe, aja pekwaha.) Pe, Moise je'ēha rehe pehendu katu rahā, pehē pিরer ke jupā, ame'e katu tiki. Tupā kotyhar ta ke aja pemujekwa ngā pe. Moise je'ēha rehe pehendu ym rahā, mā pehē pিরer ke pejupā ym te, mā peja te'e pexo. Katu ym aja. Tupā kotyhar ta aja ym, aja pexo.

²⁶ Jundéu awa aja ym ame'e ta ipিরer ke a'eta jupā ym. Pe, Moise je'ēha rehe a'eta hendu katu rahā, kuja Tupā ukwa ta. Ipirer ke jupā, ame'eja saka ixo, aja Tupā pe. ²⁷ Jundéu awa aja ym ame'e ta rehe ihī ame'e pিরer ke jupā ym tipe. Pe, a'eta Moise je'ēha rehe hendu katu rahā, kuja mujekwa. “Jundéu awa ta! Pehē katu ym. Moise je'ēha rehe pehendu ym. Moise je'ēha namō pexo tipe. Ame'e pan-

duha paper rehe ihĩ tipe. Pehē pিরer pe-
jupā tipe. Anĩ. Pehendu ym ehe. Katu
ym pehē” aja jundéu awa ta pe pandu.
Moise je'ēha rehe jundéu awa aja ym
ame'ē ta hendu katu, aja ixo, a'erehe aja
mujekwa. ²⁸Amō riki jundéu awa ke,
aja amō ta ukwaha. Anĩ. Aja te'eha aja
ym. Ipirer ke jundéu awa jupā, a'erehe
jundéu awa ta te ke a'eta, aja ukwaha.
Anĩ. Aja te'eha aja ym.

²⁹Kuja riki jundéu awa te. Amō py'a
ke Tupā juhyk, ame'ē riki jundéu awa
te. (Aja rahā, ame'ē riki Tupā kotyhar
te ke a'e.) Ame'ē ke Tupāā ma'eha ke.
Ipy'a rehe jundéu awa te, aja saka. Pe,
ipy'a juhyk ame'ē pe: “Nde katu ame'ē
ke nde” aja Tupā pandu. Aja pandu ym
awa. Tupā jō pandu katu. Moise je'ēha
rehe hendu katu rahā, ipy'a ke juhyk ym.
A'erehe: “Nde katu ame'ē ke nde” aja
Tupā pandu ym.

3 (Jundéu awa aja ym ame'ē ta riki
jundéu awa aja juja katu te saka
rahā, kuja amō pandu my.) “Jundéu awa
aja ym ame'ē ta 'ar koty te we jundéu
awa ta katuha my? Ipirer ke jupā rahā,
i'ar koty te we katuha my?” aja pandu
my. ²A'e t̄y. Katu tiki. Kuja riki. Jundéu
awa ta pe Tupā pandu: “Ihē je'ēha ke
pehē pe ihē amondo” aja. Aja rahā, Tupā
je'ēha namō jundéu awa ta ixo. (A'erehe
jundéu awa aja ym ame'ē ta 'ar koty te
we katuha.) ³Pe, ame'ē je'ēha rehe amō
ta hendu ym rahā, ame'ē ta pe ma'e Tupā
pandu katu, aja a'e ma'e ym ta my t̄i?
⁴Anĩ. Aja ym. Tupā pandu katu, ame'ē
ke a'e ma'ema'e katu te. Jetehar te ke a'e
ma'ema'e. Sawa'e te'e pandu. Tupā anĩ.
Jetehar te ke a'e ma'ema'e katu te. Kuja
Tupā je'ēha rehe panduha ihĩ:
“Tupā! Nde erepandu rahā, jetehar te ke
nde erepandu, aja nde eremujekwa.
Ngā panduha ruwa koty oho rahā:
‘Tupā jetehar te ke ma'ema'e’ aja
mujekwa ta me'ē te'e” aja panduha
ihĩ.

⁵(Pe, amō ta panduha ihē amujekwa
ta.) Kuja pandu my: “Ma'e jaka'u te'eha
ke jama'e rahā, kuja jamujekwa. (Tupā
ipy'a jywyr ta jande rehe.) A'erehe
Tupā riki katu te, aja jamujekwa. Ma'e
ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke
mupyrara ta, a'erehe a'e katu te, aja ja-
mujekwa. Pe, a'e katu te, aja jamujekwa
rahā, ma'erehe jande ke a'e mupyrara ta
my? Katu ym jakwaha” aja pandu. (Aja
amō ta pandu naĩ.) ⁶Anĩ. Kuja ihē pe.
Katu ame'ē ke jō Tupā ma'ema'e. Aja ym
rahā, awa ta rehe har a'e ukwa ym ta
tipe. Katu my? Katu ym my? Ame'ē rehe
har ukwa ym ta tipe.

⁷Pe, amō ta pandu naĩ. “Ma'e ihē
aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e rahā, (ihē
rehe Tupā ipy'a jywyr ta,) a'erehe Tupā
katuha ke i'ar koty te we amujekwa”
aja amō ukwaha naĩ. “Aja Tupā katuha
amujekwa rahā, ma'e ihē aka'u te'eha
ke ihē ama'e rahā: ‘Nde katu ym’ aja
ihē rehe har pandu ym ta me'ē te'e”
aja amō ta pandu naĩ. ⁸A'erehe amō ta
pandu naĩ: “Mā peja ma'e jaka'u te'eha
ke jama'ema'e jaho. (Tupā ipy'a jywyr ta
jande rehe.) A'erehe Tupā riki katu te,
aja jamujekwa ta” aja riki amō ta pandu
naĩ. Mā! Aja ihē riki apandu, aja amō ta
pandu naĩ. (Anĩ. Aja ihē apandu ym.) Ihē
Páu. Aja ihē rehe har juru ai ngā. Katu
ym aja. Ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta.

Katu ame'ē ke ma'ema'e ym te awa

⁹Jundéu awa ta ke jande. Jundéu awa
aja ym ame'ē ta 'ar koty te we jandema'e
katuha my? Anĩ. Aja ym. Juja katu te
riki. A'eta aja jundéu awa ta ma'e ka'u
te'eha ke ma'ema'e t̄i. Marā ka ym hi-
jariha. Aja ihē amujekwa ramō. ¹⁰Kuja
Tupā je'ēha rehe panduha ihĩ:

“Katu ame'ē ke amō ma'ema'e, aja
ma'ema'e ame'ē ke nixói te, aja Tupā
ukwa katu.

¹¹Jetehar te ke ukwa, ame'ē ke nixói te
t̄i.

Tupā rehe har ukwa tar katu, ame'ē ke nixói te tī.

¹² ‘Tupā ke ihē aputar ym’ aja upa ngā ixo tī.

Upa riki ka'u te'eha ma'ema'eha aja ngā ixo tī.

Katu ame'ē ke ma'ema'e, aja ma'ema'e ame'ē ke nixói te.

¹³ A'eta te'e pandu, aja amō ta pe a'eta mujekwa tī.

Te'e je'ē hū tī.

A'eta juru ai. Ame'ē riki mbói ahy ame'ē su'u amō ke aja saka. Mujaxer amō ta ke.

¹⁴ A'eta pandu rahā, amō ta rehe har katu ym te ame'ē ke a'eta pandu hū.

¹⁵ Amō ta ke a'eta mahy tī. Jukwa tī.

¹⁶ Amō amō rok pe a'eta ohoho. Ame'ē pe har ta ke a'eta mujaxer. Pe, aja pyrara ixo aja a'eta hijar ngā ke.

¹⁷ Amō ta jumaiha ke muputu'u, ame'ē ke a'eta ukwa ym te tī.

¹⁸ Tupā rehe ipy'a ke moī moī, ame'ē ke a'eta jumu'e ym te tī” aja riki Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

¹⁹ Apo kuja jakwa katu. Moise je'ēha rehe hendu katu ta me'ē te'e, aja amō ta ukwaha. Aja rahā, upa katu te Moise je'ēha mujekwa, ame'ē rehe hendu katu ta me'ē te'e. (Pyta we ym te ta henduha.) Aja rahā: “Ma'e ihē aka'u te'eha ke ama'e ym” aja pandu ta. (Anī. Aja upa katu te Moise je'ēha rehe hendu katu te ame'ē ke nixói te.) Aja rahā, upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta pandu ta: “Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e. Katu ym jande” aja. Aja rahā, upa katu te ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. ²⁰ A'erehe kuja my? Moise je'ēha mujekwa, aja amō ma'ema'e. A'erehe Tupā pandu my: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja pandu my? Anī. Aja Tupā pandu ym. Kuja riki Moise je'ēha mujekwa. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e. Pe, Moise je'ēha rehe usak rahā, pandu: “Mā! Ma'e ihē aka'u te'eha

ke ihē ama'e” aja ukwa katu. Aja Moise je'ēha mujekwa.

Myja me'ē amō riki katu aja Tupā mu'am my

²¹ Myja me'ē amō pe Tupā pandu: “Nde katu te nde. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Ame'ē ke a'e mujekwa katu ngā pe apo 'y. Moise je'ēha rehe amō hendu katu rahā, aja Tupā pandu ym te. Aja Moise je'ēha mujekwa. Aja Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mujekwa tī. ²² Kuja Tupā pe amō katu te. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta pe Tupā pandu katu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Upa katu te jurujar katu ame'ē ta pe aja Tupā pandu katu. Upa katu te awa ta juja katu te riki. Jundéu awa ta ke. Jundéu awa aja ym ame'ē ta aja tī. Kuja riki juja katu te. ²³ Upa katu te awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'erehe Tupā koty oho ym te ta awa. Hake katu te hū, ame'ē pe oho ym te ta awa. ²⁴ Anī. Awa ta rehe Tupā ipy'a katu te hū. A'erehe Jesu Kirisutu manōha rupi Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Manōha rupi amō ke Jesu muhā katu.

²⁵ Jesu Kirisutu ke Tupā muwyr. Pe, Jesu manō. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta rehe ipy'a ke Tupā mujywy. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu, ame'ē ta rehe ipy'a ke mujywy. Aja rahā, a'e pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja mujekwa. Yman Tupā harō hū. (Ixoty ngā ipy'a ke ngā muruwak ta my, ame'ē rehe harō hū ixo.) Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e ame'ē ke rehe a'e usak ym, ame'ēja saka a'e ixo. (Aja rahā, harái aja ixo.)

²⁶ Apo anī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke a'e mupyrara ta me'ē te'e. A'erehe Jesu ke a'e muwyr.

Ngā ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy uwyr. A'erehe awa ta namō Tupā jumukatu, aja mujekwa. Aja rahā, Tupā riki katu te, aja mujekwa. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pe a'e pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja.

²⁷ Moise je'ēha rehe amō hendu katu rahā, a'e ke mukatu ym. A'erehe: "Katu te ame'ē ke ihē" aja marā ka ym a'e panduha. Nixói panduha. Ma'erehe my? Moise je'ēha rehe amō hendu katu rahā: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupā pandu ym. Anī. Aja ym. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahā jō, Tupā pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja.

²⁸ Apo jande jakwa katu. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahā jō, Tupā pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Moise je'ēha mujekwa, aja ma'ema'e ame'ē ta pe: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja Tupā pandu ym te ta. ²⁹ Myja me'ē Tupā my? Tupā rehe jundéu awa ta jō ipy'a moī moī my? Jundéu awa aja ym ame'ē ta moī moī my tī? Jete riki. Tupā rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta ipy'a moī moī katu tī. ³⁰ Tupā riki peteihar a'e. Jesu Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar katu rahā, Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. Jundéu awa aja ym ame'ē ta aja tī. Jurujar katu ehe rahā, Tupā pandu tī: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja tī. (Awa ta pe juja katu te Tupā pandu.) ³¹ Pe, jande jajurujar katu ehe rahā, Moise je'ēha mujekwa, aja jama'ema'e ym te ta apo my? Anī. Aja ym. Kirisutu rehe jande jajurujar katu, a'erehe i'ar koty te we Moise je'ēha katu, aja jakwa katu. Moise je'ēha ke jahijar ym ta.

Jurujar katuha ke Amarā mujekwa

4 Apo Amarā jurujar katuha rehe har ihē apandu ta. A'e riki jundéu awa ta ramūi ke a'e. Myja Amarā ixo my? Kuja. ² Ma'e ke Amarā ma'ema'e, a'erehe Tupā pandu ipe my: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja my? Anī. Aja ym. Aja Tupā pandu ta tipe rahā: "Katu te ame'ē ke ihē" aja Amarā pandu ta tipe tī. Anī. Aja Tupā pe marā ka ym Amarā panduha. ³ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu. A'erehe Tupā pandu ipe: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja riki panduha ihī.

⁴ Amō pe amō paraky rahā, ame'ē pe ijar muhepy. Tamatarer me'ē ipe. Te'e me'ē, aja ym riki. Paraky katu, a'erehe tamatarer ke parakyha pyhyk katu. ⁵ Aja Tupā ma'e my? Anī. A'e pandu ame'ē ke rehe amō jurujar katu. Ame'ē jō. (Paraky ym, ame'ēja saka.) A'erehe Tupā pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja riki. Jurujar katuha ke Tupā ukwa katu, a'erehe a'e pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē pe Tupā riki pandu katu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja.

⁶ Aja yman Ndawi pandu tī. Hury katu ame'ē rehe har pandu. Ma'e ke Ndawi ma'ema'e, a'erehe: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupā pandu my? Anī. Aja ym Tupā pandu. Ipy'a ke Tupā juhyk, a'erehe: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Tupā pandu. Ame'ē riki hury katu me'ē ke a'e. ⁷ Kuja Ndawi pandu:

“Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e. Pe, Tupā ipy'a jywyr ehe. Ame'ē riki hury katu ame'ē ke a'e.

Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e, ame'ēma'e py'a ke Tupā juhyk. A'erehe ame'ē riki hury katu ame'ē ke a'e tī.

⁸Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e. Ame'ē ke jandema'e sawa'e te upa harāi.

A'erehe ame'ē riki hury katu ame'ē ke a'e tī” aja riki Ndawi pandu.

⁹“Hury katu ame'ē ta ke” aja Ndawi pandu. Ame'ē ta riki jundéu awa ta ke jō my? Ame'ē ta ehe ihī ame'ē pīrer ke jupā ame'ē ta ke. Anī. Ame'ē ta jō ym. Ipirer ke jupā ym ame'ē ta hury katu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Ipy'a ke Tupā mujywyr katu a'eta rehe tī, a'erehe hury katu a'eta tī. Tupā je'ēha rehe panduha ihī, ame'ē ke japandu ramō. Kuja. Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu, a'erehe Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja ipe, aja riki panduha ihī.

¹⁰Myja rahā aja Tupā pandu my? Ehe ihī ame'ē ipīrer ke Amarā jupā ym rahā we, aja Tupā pandu my? Ipirer upa jupā rahā, pandu my? Pesarahā! Ipirer ke jupā ym rahā we, Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Upa jupā rahā, anī. Jupā ym rahā, pandu katu.

¹¹“Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupā upa pandu. A'engi ehe ihī ame'ē pīrer ke Amarā jupā. Ipirer jupā ym rahā we, Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu, a'erehe: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupā pandu ipe. Ame'ē panduha ke Amarā mujekwa, a'erehe ipīrer ke jupā. Aja rahā, Tupā pandu ame'ē ke rehe jurujar katu ame'ē ta pe Tupā pandu ta tī: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Upa katu te jurujar katu ame'ē

ta pe aja Tupā pandu katu tī. A'erehe Amarā riki ame'ē ta ramūi aja saka riki. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ramūi aja saka. Ipirer ke jupā ym ame'ē ta ka a'eta. ¹²Jundéu awa ta ramūi ke a'e tī. Ipirer ke jupā ame'ē ta ke a'eta. Ame'ē ta jō ym. Amarā aja Tupā pandu ame'ē ke rehe jurujar katu tī. A'erehe ame'ē ta ramūi aja Amarā. Aja riki Amarā jurujar katu, ipīrer jupā ym rahā we riki.

Amarā pe ma'e ke Tupā manga katu

¹³“Kome'ē ywy ke nema'e ta” aja Tupā manga katu Amarā pe. Aja hainō ta pe manga katu tī. Aja rahā, upa kome'ē ywy keruhū riki Amarā tama'e ta aja Tupā manga katu. Moise je'ēha rehe Amarā hendu katu, a'erehe: “Kome'ē ywy ke nema'e ta” aja Tupā pandu my? Anī. Aja ym. Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu, a'erehe Tupā pandu ipe: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. ¹⁴Pesarahā! Tupā manga katu ame'ē ke amō ta pe katu my? Kuja Moise je'ēha rehe hendu katu ame'ē ta pe katu my? Anī. Aja ym. Moise je'ēha rehe hendu katu ame'ē ta pe ma'e ke me'ē ta tipe rahā, te'e Tupā rehe jurujar katu, aja saka riki. Tupā manga katu ame'ē riki jaxer aja ta tipe tī. ¹⁵Moise je'ēha rehe amō hendu ym rahā, ame'ē ke Tupā mupyrara riki. Pe, ma'e je'ēha nixói rahā, katu tiki. Ma'e je'ēha nixói rahā, myja ym hendu katuha ehe. Nixói je'ēha. (Aja rahā, mupyrara ym ta tipe.)

¹⁶Hendu ym ame'ē ta ke Tupā mupyrara. Jurujar katu ame'ē ta anī. Ame'ē ta pe Tupā pandu katu: “Nde rehe ihē asak katu ta” aja. Aja rahā, a'e usak katu ame'ē ta jurujar katu ehe. Ame'ē ta pe Tupā manga katu ma'e ke. Aja riki upa Amarā rainō ta pe tī. Moise je'ēha rehe hendu katu me'ē ta pe jō my? Ma'e, jundéu awa ta pe jō my? Anī. Upa Amarā aja Tupā pandu ame'ē

ke rehe jurujar katu ame'ë ta pe Tupā manga katu ma'e ke. Amarā aja Tupā pandu ame'ë ke rehe jande jajurujar katu tī. A'erehe Amarā riki jande ramūi te aja saka a'e tī. ¹⁷Tupā je'ëha rehe panduha ihī, aja saka riki. Amarā pe Tupā pandu:

—Amō amō wyy pe har ta pandu ta nde pe: “Nde aja Tupā pandu ame'ë ke rehe jajurujar katu tī. A'erehe jande ramūi aja nde tī” — aja pandu ta.

A'e riki hamūi aja Tupā ukwa katu. Tupā riki manō ame'ë ta ke mukwera katu muhem. A'e je'ëha rupi ma'e nixói ame'ë ke muhem katu. Mujā katu. Ame'ë Tupā rehe Amarā jurujar katu. ¹⁸“Ne rainō heta ta” aja Tupā pandu. Arahā ta'yr ym te Amarā. A'erehe marā ka ym Tupā pandu ame'ë ke rehe jurujar katu. Anī. Tupā pandu ame'ë ke rehe tapijar te'e we Amarā jurujar katu. A'erehe amō amō wyy pe har ta pandu: “Jande ramūi aja nde tī” aja Amarā pe. Tupā je'ëha rehe panduha ihī. Kuja:

“Ne rainō jahy rata aja heta te hū ta.

Marā ka ym hetaha mangaha” aja riki.

¹⁹Arahā Amarā tamūi te hū. Kuja, 100 warahy 'ar tate ame'ë ke a'e. “Tamūi te hū ihē. Marā ka ym amuta'yriha apo 'y” aja a'e jupe. Hakehar, Sar aja tī. A'i te tī. Imembyr ym te a'e. Marā ka ym imembyriha. Anī. Tapijar te'e we Tupā pandu ame'ë ke rehe Amarā jurujar katu. Hijar ym ame'ë. ²⁰Kuja ym a'e pandu jupe: “Mā! Ihē ra'yr ym ta nahā my. Tupā pandu ame'ë ke uhyk ym ta nahā my” aja ym a'e pandu. Anī. Tupā pandu ame'ë ke rehe jurujar katu a'e, a'erehe pyrātā aja a'e ixo. Pe, Tupā pe a'e pandu: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja. ²¹Ima'e panduha ke Tupā ma'ema'e katu ta, aja Amarā ukwa katu te hū. ²²A'erehe Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Amarā pe. Amarā jurujar katu ehe,

a'erehe aja Tupā pandu. ²³“Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupā je'ëha rehe amō mupinim. Amarā katuha ke amō ta ukwa, a'erehe jō mupinim my? ²⁴Anī. Ame'ë jō ym. Jande jaxo ta, a'erehe Tupā je'ëha rehe panduha pehī. Jande riki Amarā aja tī. “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja Tupā pandu jande pe. Jande jajurujar katu ehe, a'erehe aja Tupā pandu. A'e riki Jesu, jandema'e sawa'e te ke manōha ngi mukwera katu muhem. ²⁵Ngā koty Jesu ke amō ta raho. Pe, Jesu ke ame'ë ta jukwa. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Ame'ë ke rehe Jesu muhepy, a'erehe a'e manō. Pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Aja rahā, jande pe Tupā pandu katu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja jande pe.

“Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha

Nde erema'eha ke nixói te nde pe” Aja Tupā pandu

5 Jesu rehe jajurujar katu, a'erehe Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja jande pe. Tupā parahyha ke Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te muputu'u jande ngi. A'erehe Tupā namō jande juehe katu jande jaxo. ²Ipái pe Jesu pandu: “Peme'ë ta ihē rehe jurujar katu, a'erehe peme'ë ta rehe esak katu” aja. A'erehe jande rehe Tupā ipy'a katu te hū. Pe, Tupā katuha aja jande jaxo ta kŷ tī. Ame'ë rehe jaharō jaxo, a'erehe jande rury katu jaxo. ³Jande ke amō ta mupyrara rahā, jande rury katu jaxo tī. Jande ke amō ta mupyrara rahā, tapijar te'e we jande py'ahu te'e jahendu, aja jakwa. A'erehe jande rury katu jaxo. ⁴Tapijar te'e we jande py'ahu te'e jahendu rahā, jande pe Tupā pandu: “Pehē katu” aja. Aja jande pe pandu rahā, i'ar koty te we jaharō katu. Inamō jaxo ta,

ame'ē rehe jaharō katu. ⁵ Myja ame'ē ke jakwa katu my? Kuja. Jande rehe a'e ipy'a katu te hū. Ame'ē ke l'ā riki jande pe mujekwa. l'ā ke jande py'a rehe Tupā muwyr. Inamō jaxo ta, aja jakwa katu. Jande py'a rehe l'ā ihī katu, a'erehe: "Mā! Inamō jaxo ta nahā my?" aja ym jakwaha. Jakwa katu te riki.

⁶ Marā ka ym jande ke jajumuhā jande juehe aja jaxo rahā, Kirisutu manō. Jande riki katu ym te ame'ē ta ke jande. Pe, Kirisutu manō. Angaha uhyk katu te, aja Tupā ukwa katu rahā, Kirisutu manō.

⁷ Sehar amō katu ame'ē ke rehe amō ipy'a tar katu rahā, ame'ē henda ke pe amō manō tar katu nahā my. Anī. Nixói amō, aja akwaha. Pe, pandu my: "Ihē riki nde renda ke pe amanō ta. Aja rahā, nde eremanō ym ta" aja. Aja pandu ta nahā my. Ukwa ym awa. ⁸ Tupā anī. Jande rehe a'e ipy'a katu te hū, aja a'e mujekwa katu jande pe. A'erehe jande riki ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e jaxo rahā, Kirisutu manō. ⁹ A'e manō, a'erehe jande pe Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. Aja a'e pandu, a'erehe Tupā mupyraraha ngi jande ke Kirisutu muhem katu te ta. Tupā mupyraraha uhyk ym te ta jande rehe.

¹⁰ Jaxer ai ame'ē ke jande, a'erehe Tupā ruwajan ke jande kwe. Pe, Ta'yr riki manō, a'erehe jande pe a'e pandu apo 'y: "Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē" aja. Apo Tupā rehe katu ame'ē ta ke jande. Kirisutu uhā te hū aja ixo, a'erehe jande ke a'e muhā katu ta tī, aja jakwa katu. ¹¹ Amō we tī. Tupā rehe katu ame'ē ta ke jande, aja jande ke Jesu Kirisutu mu'am. A'erehe jande rury katu jaxo. Jandema'e sawa'e te a'e.

Anā rehe har. Kirisutu rehe har tī.

¹² Ma'e ka'u te'eha ke peteī sawa'e ma'e py. Anā a'e. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e, a'erehe a'e manō. A'erehe upa

katu te awa ta manō ta me'ē te'e tī. Anā ngi jumu'e, ame'ēja saka. Upa katu te awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e a'erehe manō ta me'ē te'e tī. ¹³ Je'ēha ke Moise pe Tupā me'ē ym we rī. Kome'ē ywy keruhū pe har ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'erehe manō. Ma'e je'ēha nixói rahā, amō pe amō pandu ym: "Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e" aja. Ame'ē ke paper rehe mapyk ym, ame'ēja saka. ¹⁴ Anī. Upa manō tī. Anā ixo rahā har ngi Moise ixo rahā, upa katu te awa ta manō. Aja rahā, upa katu te ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e aja jakwa katu. Anā aja manō tī. Tupā pandu ame'ē ke rehe a'e hendu ym. A'e aja awa ta anī. Amō koty ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'erehe upa katu te manō.

Amō riki uwyr ta. Kirisutu a'e. A'e riki Anā aja saka. (Anā ma'e ke ma'e py, a'erehe upa katu te awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Kirisutu uhāha me'ē katu, ame'ē riki ma'e py, ame'ēja saka tī. A'erehe awa ta rehe Tupā ipy'a katu.) ¹⁵ A'erehe ame'ē mokōi juja ym te. Ma'e ke Tupā te'e me'ē. Ame'ē riki Anā ma'eha aja ym. Ma'e ka'u te'eha ke Anā ma'e. Ame'ē peteī sawa'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'erehe heta ngā manō. Ame'ē riki jetechar te ke. Kuja riki. Upa ngā rehe Tupā ipy'a katu. Ame'ē riki Anā ma'eha 'ar koty te we katuha. Kuja. Peteī sawa'e. Jesu Kirisutu a'e. A'e manō, a'erehe ngā ke Tupā muhā katu. Ame'ē ke Tupā te'e me'ē.

¹⁶ Pe, amō we juja ym te. Peteī sawa'e, Anā a'e. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e rahā, Tupā pandu: "Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Katu ym nde" aja. Ma'e ke Tupā te'e me'ē. Amō koty ame'ē. Tupā pandu: "Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e, ame'ē ke rehe Jesu Kirisutu muhepy. A'erehe pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. Ame'ē ke a'e te'e me'ē.

¹⁷Peteĩ sawa'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'erehe upa katu te awa ta manõ ta me'ẽ te'e. Pe, amõ sawa'e ma'e ame'ẽ ke i'ar koty te we katuha. Jesu Kirisutu ma'e ame'ẽ ke. A'erehe Tupã pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Ame'ẽ ke a'e te'e me'ẽ. Ame'ẽ ke upa katu te Kirisutu rehe jurujar katu ame'ẽ ta pe Tupã me'ẽ te'e. Pe, Kirisutuma'e pyrãtãha namõ ixo ta.

¹⁸Pesarahã! Peteĩ sawa'e riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'erehe upa awa ta pe Tupã pandu: "Pehẽ katu ym. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e" aja riki. Aja amõ koty tĩ. Katu te ame'ẽ ke peteĩ sawa'e ma'e. Jesu Kirisutu a'e. A'erehe Tupã pandu: "Anĩ pehẽ. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Ame'ẽ ke rehe Kirisutu muhepy" aja. A'erehe ame'ẽ ta pe uhãha ke a'e me'ẽ.

¹⁹Tupã pandu ame'ẽ ke rehe peteĩ sawa'e hendu ym. Anã a'e. A'erehe upa awa ta riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ẽ ta ke a'eta tĩ. Aja amõ koty tĩ. Tupã pandu ame'ẽ ke rehe peteĩ sawa'e hendu katu te. Jesu Kirisutu a'e. A'erehe heta ame'ẽ ta pe Tupã pandu: "Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehẽ pe" aja riki.

²⁰Pe, je'ẽha ke Moise pe Tupã muwyr. A'erehe ma'e riki ka'u te'eha ma'eha ke, ame'ẽ ke ngã ukwa. Ame'ẽ ke ukwa rahã, i'ar koty te we ma'e ka'u te'eha ke ngã ma'ema'e. Ymanihar 'ar koty te we ka'u te'eha ke amõ ma'ema'e rahã, mã ame'ẽ 'ar koty te we Tupã ipy'a katuha ihĩ. Awa ta rehe Tupã ipy'a katu te hũ. ²¹Aja rahã, kuja riki. Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'ema'e, a'erehe manõ ta me'ẽ te'e. Aja amõ koty tĩ. Awa ta rehe Tupã ipy'a katu te hũ, a'erehe a'e pandu: "Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehẽ pe" aja. Aja rahã, jande ke a'e muhã katu. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ma'eha rupi jande ke

a'e muhã katu. (Kuja a'e ma'eha. Jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy, a'erehe jande ke muhã katu a'e.)

Ixoha pyahu aja saka

6 Myja me'ẽ japandu ta my? Tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ta my? Aja rahã, ame'ẽ 'ar koty te we jande rehe Tupã ipy'a katu ta riki. Aja my? ²Anĩ. Katu ym te aja! Tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym ta me'ẽ te'e. Pesarahã! Jande riki jamanõ, ame'ẽ ta aja saka jande. Manõ te aja rahã, upa ma'e ke ma'e ym te. Upa putu'u. Aja jande tĩ. Manõ ame'ẽ ta aja saka jande jaxo. A'erehe tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ym ta me'ẽ te'e. Japutu'u, ame'ẽja saka.

³Jande ke amõ mujahuk rahã, Jesu Kirisutu kotyhar ta ke jande, aja jamujekwa katu. Ame'ẽ ke pekwa katu. Pe, jande ke amõ mujahuk rahã, Jesu Kirisutu manõ, aja inamõ jande jamanõ tĩ, ame'ẽja saka tĩ. ⁴Jande ke amõ mujahuk rahã, y pe jande ke pypyk. Ame'ẽ riki Kirisutu aja jande ke amõ ta jytyim tĩ, ame'ẽja saka tĩ. Inamõ jande jamanõ, a'erehe jande ke jytyim tĩ, ame'ẽja saka tĩ. Y ngi jande ke muhem rahã, Kirisutu aja jande ke Tupã mukwera katu muhem tĩ, ame'ẽja saka tĩ. Pырãtã katu te ha namõ mukwera katu muhem. Aja rahã, jaxoha pyahu aja jaxo apo 'y. A'erehe tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ym ta me'ẽ te'e.

⁵Kirisutu aja jande jamanõ tĩ. A'erehe inamõ jaxo. Peteĩhar aja jaxo. A'erehe amõ we tĩ. Kirisutu aja jande ke Tupã mukwera katu muhem tĩ, ame'ẽja saka tĩ. A'erehe inamõ peteĩhar aja jaxo tĩ. ⁶Pe, kuja jakwa. Myra ngã mu-pia ame'ẽ ke rehe Kirisutu ke amõ ta jukwa rahã, inamõ ymanihar jande jaxoha ke jukwa tĩ, ame'ẽja saka tĩ. Aja rahã, ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e tar katu, ame'ẽ japutariha ke Tupã mukanim

jande ngi. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ame'ē ke jande jar aja saka ixo ym ta. Mondo mondo ame'ēja saka ym ta. Aja rahā, jama'e ym ta. ⁷Amō manō te rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te apo 'y. A'erehe ame'ē riki ijar aja saka ixo ym te apo 'y. Mondo mondo aja ym ta. Poir, aja saka ixo. (Aja rahā ma'e ym ta.) ⁸Kirisutu manō rahā, inamō jande jamanō tī, ame'ēja saka tī. Aja rahā, a'e ixuwe katu, aja inamō jande jaxo katu ta tī, aja jakwa katu tī. ⁹Manōha ngi Kirisutu ke Tupā mukwera katu muhem. Pe, manō ym te ta tī. Manōha riki ijar aja saka ym te ta. Aja jakwa katu. ¹⁰A'erehe kuja riki. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e, ame'ē rehe Kirisutu muhepy, a'erehe a'e manō. Pe-teihar a'e manō. Apo a'e ixuwe katu ixo. Tupā namō katu ixo, aja riki a'e ixo. ¹¹Aja mā peja pexo tī. Pehē pemanō, aja pexo. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e, ame'ē riki pehē jar aja saka ixo ym te ta 'y. (Aja rahā, pema'ema'e ym ta.) Anī. Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu, aja pexo apo 'y.

¹²Tapijar te'e we ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym we rī. Ame'ē riki pehē jar aja saka. Mā peja ym pexo. Aja rahā, pehē py'a rupi ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pekwa pekwa pexo. Ame'ē ke pema'e ym ta kŷ. ¹³Pehē pepandu ta me'ē te'e pehē jupe: "Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym ta apo kŷ" aja. Kuja katu te: "Tupā kotyhar ta aja jande jaxo. Aja rahā, a'e pandu, aja katu ame'ē ke jama'ema'e ta kŷ" aja pepandu ta me'ē te'e pehē jupe. Pehē riki pemanō ame'ē ta aja saka ym we pexo. Tupā mukwera katu, ame'ē ta aja pexo. A'erehe Tupā pe pepandu: "Ko nema'e ke jande. Katu ame'ē ke jama'ema'e ta kŷ" aja pepandu ipe. ¹⁴"Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu. Marā ka ym jajumuputu'uha" aja mā peja pepandu ym. Aja ym pexo.

Moise je'ēha pandu ame'ē ke pema'e ta me'ē te'e. Anī. Aja ym pexo. Pehē rehe Tupā ipy'a katu, aja pexo. A'erehe mā peja ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym.

Ma'e katu ame'ē ke jama'ema'e ta me'ē te'e

¹⁵Myja me'ē japandu ta my? Moise je'ēha rehe jahendu ym apo 'y, a'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ta my? Anī. Katu ym aja. Jande rehe Tupā ipy'a katu, a'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ta my tī? Anī. Katu ym aja. ¹⁶Kuja pekwa katu. Amō pe pepandu: "Nde pe ihē te'e aparaky ta. Nde rehe jō ahendu katu ta" aja. Aja rahā, ame'ē riki nema'e jar aja ixo ta. Ame'ē riki kuja saka. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahā, ame'ē riki pehēma'e jar aja saka. (Marā ka ym peputu'uha ame'ē ngi. A'erehe pehē jar aja saka.) Pehendu katu ehe ame'ēja saka, a'erehe pehē jar ame'ēja saka. Pe, ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahā, pemanō ta. Amō ijar pehī tī. Tupā rehe pehendu katu rahā, pehē pe a'e pandu ta: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. A'erehe ame'ē riki pehē jar aja apo 'y. (A'erehe pehendu katu ehe.)

¹⁷⁻¹⁸Yman ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Marā ka ym peputu'uha ame'ē ngi. Ame'ē riki pehēma'e jar aja saka. Pehendu katu ehe, ame'ēja saka. Aja rahā, jetehar ke pehē pe amō ta mu'e. Ame'ē rehe pehendu katu te hū. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Ame'ē riki pehēma'e jar aja ym apo 'y. Pehē ke Tupā mupoir, aja pexo. Pe, Tupāma'e ke pehē. A'e riki pehēma'e jar apo 'y. Aja rahā, katu ame'ē ke pema'ema'e ta apo 'y. A'erehe kuja Tupā pe ihē apandu: "Mā! Ne jō riki katu te me'ē ke" aja riki.

¹⁹Awa ta jar rehe har ihē apandu axo. Paraky te'e ame'ē rehe har apandu tī. Aja rahā, pehē pekwa katu ta. Yman pepandu: "Ma'e jaka'u te'eha ke jō jama'e

ta” aja. Aja rahā, ame'ē riki pehēma'e jar aja saka. Pehendu katu ehe, ame'ēja saka. Aja rahā, upa ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Aja apo tī. Kuja pepandu ta me'ē te'e: “Katu ame'ē ke jō jama'ema'e ta apo 'y. Aja rahā, Tupā kotyhar ta te aja jaxo” aja riki. Aja rahā, ame'ē riki pehēma'e jar apo 'y. Pehendu katu ehe.

²⁰Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e rahā, ame'ē riki pehēma'e jar aja saka. Pehendu katu ehe, ame'ēja saka. Arahā Tupā putar ame'ē ke pema'e tar ym. Pema'e ym te. ²¹Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e, ame'ē ngi pehē rūxī apo 'y. Ame'ē ke pema'ema'e rahā, ma'e riki pehēma'e muhepyha my? Kuja. Manōha ke. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahā, pema'ē ta. ²²Apo ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu, ame'ē ke Tupā mukanim pehē ngi. Pehē ke mupoir, ame'ēja saka. Apo Tupā rehe pehendu katu. A'e riki pehēma'e jar apo 'y. Aja rahā, ma'e riki pehēma'e muhepyha my? Kuja. Tupā putar ame'ē ke jō pema'ema'e tar katu. Aja rahā, pema'ē rahā, pehē ruhā te hū aja pexo ta inamō. (Ame'ē riki pehēma'e muhepyha ke.) ²³Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, ame'ē rehe muhepy ta, ame'ēja saka ta. Mupyraraha renda pe oho ta. Ame'ē riki muhepyha ke. Tupā anī. Uhāha ke a'e me'ē te'e. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te kotyhar te ke a'e, a'erehe uhāha ke Tupā te'e me'ē katu ipe, (Jesu rehe jurujar katu ame'ē pe.)

Jumendar aja saka

7 Ihē mu ta! Sehar ta je'ēha rehe har pekwa, a'erehe apo ihē apandu ame'ē ke pekwa katu ta tī. Amō ixuwe katu rahā jō, sehar ta je'ēha rehe hendu katu ta me'ē te'e. Manō rahā, anī. Marā ka ym henduha. ²Kūjā jumendar ame'ē ke aja tī. Ixawa'e ixo rahā, inamō hakehar ixo ta me'ē te'e. Aja sehar ta je'ēha rehe

panduha ihī. Pe, ixawa'e manō rahā, anī. “Ixawa'e namō ixo ta me'ē te'e” ame'ē panduha rehe hendu ym apo 'y. Je'ēha nixói. ³Pe, ixawa'e ixo rahā, amō sawa'e namō jumusarāi rahā, ka'u te'e ame'ē kūjā. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. Ixawa'e manō rahā, jumendaraha upa, aja riki. Nixói, aja riki. Jeje ixo tī. A'erehe amō sawa'e ke pyhyk rahā, ka'u te'e ym. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym tī.

⁴Ihē mu ta! Pehē riki ame'ē kūjā aja saka. Moise je'ēha rehe har japandu rahā, jande jamanō, ame'ēja saka. (Ixawa'e manō, ame'ēja saka tī.) A'erehe Moise je'ēha rehe jahendu ym, ame'ēja saka tī. Kirisutu manō, a'erehe inamō jamanō, ame'ēja saka. Kirisutu ke Tupā mukwera katu muhem. Pe, ixotyhar ta ke jande. (Amō sawa'e ke japyhyk, ame'ēja saka. A'erehe Kirisutu rehe jō jahendu katu ta me'ē te'e.) Aja rahā, katu ame'ē ke jama'ema'e apo 'y. Aja Tupā putar ame'ē ke jama'ema'e apo 'y.

⁵Yman jande py'a rupi ma'e ke japutar, aja jaxo rahā, ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu. Ma'e riki ma'e ka'u te'e ame'ē ma'eha ke my? Ame'ē ke Moise je'ēha mujekwa katu. A'erehe ame'ē ke jama'e tar katu. Pe, aja jama'e rahā, jamanō ta. ⁶Apo anī. Jande jamanō, ame'ēja saka. A'erehe Moise je'ēha rehe jahendu katu, ame'ē ngi jande ke Tupā mupoir, ame'ēja saka. (Aja rahā, ame'ē rehe jahendu ym ta apo 'y.) Yman Moise je'ēha jande ke kynda, ame'ēja saka. Ame'ē ngi jande ke mupoir, ame'ēja saka. (Aja rahā, ame'ē rehe jahendu ym ta apo 'y.) A'erehe apo Tupā putar ame'ē ke jama'ema'e katu. Ymanihar aja anī. Je'ēha ke paper rehe amō mupinim, aja jaxo ym. Anī. Apo har pyahu aja jaxo. Tupāā mujekwa, aja jaxo. Aja Tupā putar ame'ē ke jama'ema'e katu.

Ma'e riki ma'e ka'u te'e ame'e ma'eha ke

Ame'e ke Moise je'eha mujekwa

⁷Myja me'e japandu ta my? Amō ta pandu: “Moise je'eha riki katu ym” aja. Anī. Aja ym riki. Ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, ame'e ke ihē pe Moise je'eha mujekwa. (A'erehe Moise je'eha katu tī.) Kuja ame'e panduha ihī: “Amōma'e rehe nde py'a emoī ym” aja. Pe, ame'e panduha nixói rahā, marā ka ym ma'e ihē aka'u te'eha ihē ama'eha ke akwaha. Amōma'e rehe ihē py'a amoī rahā, ame'e riki katu ym, aja akwa ym ta tipe. ⁸Pe, ame'e je'eha ihē akwa riki. A'erehe ma'e ihē aka'u te'eha ama'eha ke ihē akwa katu. A'erehe i'ar koty te we amōma'e ke rehe ihē py'a amoī moī. Moise je'eha nixói rahā, ma'e riki ma'e ihē aka'u te'eha ama'eha ke ihē akwa ym ta tipe.

⁹Moise je'eha ke ihē akwa ym rahā, ihē katu axo aja ihē jupe. Pe, ame'e je'eha ke ihē akwa rahā, ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e tar katu hū. ¹⁰Ame'e je'eha rehe amō hendu katu te rahā, a'e ke Tupā muhā katu ta, aja a'e putar. Ihē pe anī. Ahendu ym ehe. Ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e, aja akwa katu. A'erehe ihē amanō, ame'ēja saka. Tupā namō ihē axo ym ta, aja akwa. ¹¹Pe, ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e. Ame'e riki ihē ke muka'u te'e, ame'ēja saka. Ame'e je'eha mujekwa, aja ihē ama'ema'e katu ta, aja ihē akwa ihē jupe naī. Aja muka'u te'e. Anī. Kuja ame'e je'eha mujekwa. Ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e, a'erehe ihē amanō ta, aja mujekwa riki. Tupā namō axo ym ta, aja mujekwa.

¹²Aja rahā, Moise je'eha riki katu te. Tupā muwyr ame'e ke. Ame'e je'eha rehe panduha ihī. Ame'e riki katu te tī. Myja me'e ngā ma'ema'eha ke Tupā putar,

ame'e ke mujekwa. Ngā ke muhury katu tī. ¹³Aja rahā, katu te ame'e ke ihē ke jukwa, ame'ēja saka my? Anī. Aja ym. Ihē riki ma'e ihē aka'u te'eha ke ama'e, a'erehe ihē amanō, ame'ēja saka. Tupā namō ihē axo ym ta, aja riki. Tupā pandu ame'e ke katu. Pe, ame'e ke ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, ame'e ke mujekwa ihē pe. Aja rahā, ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, ame'e ke ihē akwa katu te. Amō we tī. Ame'e ma'e ka'u te'eha ma'eha riki i'ar koty te we katu ym ha, aja akwa.

Ihē py'a amō koty koty ihon ame'ēja saka riki

¹⁴Myja me'e Tupā putar my? Ame'e ke Moise je'eha mujekwa. A'erehe Moise je'eha ke Tupā muwyr, aja jande jakwa katu. Pe, ihē riki awa te'e ihē. A'erehe ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e. Marā ka ym aputu'uha ingi. Ihē jar aja saka ame'e. (A'erehe ahendu katu ehe.) ¹⁵Ma'erehe ma'e ke ihē ama'ema'e my? Ihē akwa ym riki. Pesarahā! Ihē aputar ame'e ke ihē ama'e ym. Ihē aputar ym ame'e ke ihē ama'e katu. ¹⁶Ihē ama'e tar ym ame'e ke ihē ama'e rahā, ihē apandu riki: “Jetehar te riki. Moise je'eha riki katu me'e ke” aja akwa katu. ¹⁷Pe, ihē riki ame'e ke ama'ema'e, aja ym riki. Ihē py'a rehe ma'e ihē aka'u te'eha ke ama'e tar katu, ame'e riki ihī. Ame'e riki ihē ke muma'e, ame'ēja saka. (A'erehe, ihē ama'ema'e riki.) ¹⁸Katu ame'e ke ihē ama'e, ame'e ke ihē py'a rehe ihī ym, aja ihē akwa katu. Ihē riki awa te'e ihē. Pitu te'e ihē. Katu ame'e ke ihē ama'e tar katu, ame'e riki ihē py'a rehe ihī tipe. Anī. Marā ka ym ihē ama'eha. ¹⁹Katu ame'e ke ihē ama'e tar katu tipe. Aja ym ihē ama'eha. Anī. Ma'e ihē aka'u te'eha ke ihē ama'e tar ym. Ame'e ke ihē ama'e riki. ²⁰Ihē ama'e tar ym ame'e ke ihē ama'e rahā, ihē riki ama'e, aja ym riki. Anī. Ma'e ihē aka'u te'eha ke ama'e tar

katu, ame'ë riki ihê py'a rehe ihĩ katu. Ame'ë riki ihê ke muma'e, ame'ëja saka. (A'erehe ihê ama'ema'e.)

²¹ A'erehe kuja riki ihê ama'eha. Katu ame'ë ke ihê ama'e tar katu rahã, kuja jô ihê ama'e: "Ma'e ihê aka'u te'eha ke ihê ama'e we rĩ" aja riki. Aja riki ihê apanduha. ²² Je'êha ke Tupã muwyr, ame'ë rehe ihê rury katu. Ihê py'a rupi ihê rury katu. ²³ Pe, ihê apandu: "Je'êha ke Tupã muwyr. Ame'ë riki katu ame'ë ke" aja akwa. Pe, amô je'êha rehe ihê ahendu katu tipe, aja ihê akwa. Juja ym ame'ë. Huwajan aja saka ame'ë. Ame'ë riki ihê ke ma'e ihê aka'u te'eha ke muma'e, ame'ëja saka. (A'erehe ihê ama'ema'e.) Marã ka ym ihê aputu'uha ingi. ²⁴ Mã! Ihê rury ym te ame'ë ke ihê. Awa riki ihê ke mupoir ta ingi my? (Ihê ke mupoir rahã, ma'e ihê aka'u te'eha ke ihê ama'e ym ta.) Aja rahã, mupyraraha renda pe ihê aho ym ta. Awa riki mupoir katu ta ingi my?

²⁵ Pesarahã! Tupã riki. A'e pandu ta, a'erehe Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te riki ihê ke poir katu ta ingi. A'erehe Tupã pe apandu: "Ne jô riki katu te me'ë ke" aja apandu.

Aja rahã, kuja riki ihê axo. Ihê akwa katuha namô Tupã putar ame'ë ke ihê ama'e katu. Ihê py'a pe aputar ame'ë ke ihê ama'e rahã, ma'e ihê aka'u te'eha ke ihê ama'e. (Ihê rehe har ihê apandu. Aja rahã, upa ngã pe amujekwa. Ihê aja upa katu te ngã tĩ. Ipy'a pe putar ame'ë ke ma'e rahã, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tĩ.)

Tupã'ama'e pyrãtãha namô ixo

8 Jesu Kirisutu kotyhar aja amô ixo rahã: "Katu ym nde. Mupyraraha renda pe eho" aja Tupã pandu ym te ta. ² Jesu Kirisutu kotyhar aja ihê axo. A'erehe Tupã'ama'e pyrãtãha riki ihê py'a rehe ihĩ katu. A'erehe ihê axo katu te, aja ihê axo. Aja rahã, ma'e

ihê aka'u te'eha ke ihê ama'e tar katu, ame'ë ke a'e riki muputu'u katu. Pe, mupyraraha renda pe aho, ame'ë rape ngi ihê ke a'e muhem tĩ, ame'ëja saka. ³ "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Moise je'êha rehe hendu katu ame'ë ta aja ym riki. Marã ka ym mukatuha. Awa pitu te'e. Hendu ym ehe. Moise je'êha rehe hendu ym. "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja Moise je'êha rehe hendu katu ame'ë ta aja ym riki. Tupã anĩ. Ame'ë ke a'e pandu katu. Kuja: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. A'e pandu tĩ: "Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ë riki katu ym" aja. A'erehe Ta'yr ke a'e muwyr. A'e uwyr rahã, awa te'e a'e uwyr tĩ. Ma'e ka'u te'eha ke amô ma'ema'e. Ame'ë awa te'e a'e tĩ. Pe, ma'e ka'u te'eha ke Ta'yr ma'e ym te riki. Awa ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy uwyr. Aja ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tar katuha ke mukanim ingi. ⁴ Aja riki a'e. Aja rahã, ma'e katu ame'ë ke jande jama'ema'e ta me'ë te'e, aja Moise je'êha mujekwa. Ame'ë ke jama'ema'e. Tupã'ama'e pyrãtãha riki jande py'a rehe ihĩ, a'erehe jama'ema'e katu. Jande py'a rupi jama'ema'e tar katu my? Anĩ. Aja ym. Tupã'ama'e pyrãtãha namô jama'ema'e katu. ⁵ Amô juehe putar, aja amô ta ixo ta katu. Ame'ë ta ipy'a pe ukwa ukwa ixo, ame'ë ke jô ma'ema'e katu. Tupã'ã mujekwa rahã, amô koty. A'e mujekwa, aja amô ixo tar katu. Ame'ë ta amô kotyhar ixo. Tupã'ã putar, aja ixo katu. ⁶ Ipy'a pe ma'e ukwa ukwa ixo, ame'ë ke jô amô ma'ema'e rahã, mupyraraha renda pe oho ta. Tupã namô ixo ym te ta. Tupã'ã mujekwa, ame'ë ke amô ma'ema'e rahã, uhãha namô ixo ta. Pe, ipy'a ke Tupã muhury katu. ⁷ Ipy'a pe ma'e ukwa ukwa ixo ame'ë ke jô amô ma'ema'e rahã, Tupã

ruwajan aja a'e ixo ta. Tupā pandu ame'ē ke rehe a'e hendu ym. Marā ka ym hendu a'e. ⁸Ipy'a pe ma'e ukwa ukwa ixo, ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, Tupā ke marā ka ym muhuryha a'e.

⁹Pehē anī. Pehē py'a pe ma'e pekwa pekwa pexo, ame'ē ke pema'e ym. Anī. Pehē py'a rehe Tupā'ā ihī katu. A'e mukwa ame'ē ke pema'ema'e katu. Tupā'ā ke Kirisutu muwyr. A'e riki pehē py'a rehe ihī ym rahā, Kirisutu kotyhar aja ym pehē. ¹⁰Pe, Kirisutu riki pehē py'a rehe ihī katu rahā, pehē ruhāha ke Tupā'ā me'ē ta kŷ. Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixoi te pehē pe" aja. A'erehe pehē ruhāha ke I'ā me'ē katu ta. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e riki. A'erehe pehē rete manō ta. Pehē'ā anī. Pehē ruhā te hū ta. ¹¹Manōha ngi Jesu Kirisutu ke Tupā mukwera katu muhem. Aja rahā, pehē ke a'e mukwera katu ta muhem tī. Pehē pema'ē ta ame'ē ta ke pehē. I'ā riki pehē py'a rehe ihī katu, a'erehe pehē ke Tupā mukwera katu ta muhem tī.

¹²Ihē mu ta! Pesarahā! Tupā'ā mukwa ame'ē ke jama'ema'e ta me'ē te'e. Jande py'a pe ma'e jakwa jakwa jaxo, ame'ē ke mā peja jama'e ym jaxo. ¹³Pehē py'a pe pekwa pekwa pexo ame'ē ke pema'ema'e rahā, mupyraraha renda pe peho ta. Tupā namō pexo ym te ta. Pe, Tupā'āma'e pyrātāha namō ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pemuputu'u rahā, pehē ruhā te hū, aja pexo ta.

¹⁴Tupā'ā mukwa, ame'ē ke ma'ema'e ame'ē ta riki Tupā ra'yr ta. ¹⁵Pehē py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. Aja rahā, Tupā ngi jande ke I'ā mukyje ym tī. (Aja rahā, Tupā ngi jakyje ym.) Kuja riki. Jande riki Tupā kotyhar ta ke jande aja I'ā mu'am. Pe, ima'e pyrātāha namō Tupā pe japandu: "Papa! Ihē pái keruhū!" aja riki. ¹⁶Tupā kotyhar ta ke jande, aja jakwa katu. Aja Tupā'ā mukwa jande pe tī. "Jetehar te. Ta'yr ta ke pehē"

aja mukwa jande pe tī. ¹⁷Ta'yr ta ke jande. Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupā mupyta ixoty, ame'ē ke jandema'e wan ta. Kirisutuma'e ke ixoty Tupā mupyta tī. Ame'ē ke Kirisutu namō japyhyk ta tī. Jandema'e wan ta tī. Yman Kirisutu ke ngā mupyrara. Aja jande ke ngā mupyrara tī. Aja jaxo rahā, Kirisutuma'e katuha ke inamō jandema'e wan ta tī.

Upa mukatu te ta

¹⁸Kome'ē ywy keruhū pe jaxo rahā, jande japyrara jaxo. Yman rahā, ma'e katu te ame'ē ke jande pe Tupā mukwa ta. Ame'ē riki jande japyraraha 'ar koty te we katuha. Marā ka ym jujaha. Katu te hū. Aja ihē akwa katu te. ¹⁹Ixotyhar ta ke Tupā mujesak ta. Ame'ē rehe upa katu te a'e mujā ame'ē ta harō katu te hū. ²⁰Upa Tupā mujā ame'ē ke rehe har a'e pandu: "Ma'e jaxer aja uwak ta oho" aja. Jeje uwak my? Anī. Tupā putar, a'erehe a'e pandu: "Ma'e jaxer aja uwak ta oho" aja. Pe, ma'e katu ta, aja harō ixo we rī. ²¹Yman rahā, Tupā riki mukatu ta. Upa a'e mujā ame'ē ke mukatu ta. Aja rahā, jaxer aja uwak ym te ta tī. Aja rahā, Tupā kotyhar ta aja katu te hū ta tī. Ame'ē rehe harō katu ixo. ²²Pe, apo upa Tupā mujā ame'ē ke ahy aja ixo. A'erehe jambu hū aja ixo tī. Aja jakwa. Kūjā imembyr ahy rahā, imāi jambu aja saka Tupā mujā ame'ē ke. ²³Tupā mujā ame'ē ke jambu aja ixo. Ame'ē jō ym. Jande aja tī. Jambu aja jaxo tī. Jande py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. Aja rahā, kuja a'e mukwa: "Ihē ra'yr ta ke pehē" aja. A'erehe inamō jaxo ta. Ame'ē rehe jaharō hū jaxo. Pe, jaharō jaxo rahā, japyrara jaxo, a'erehe jambu aja jaxo. ²⁴Jaharō hū jaxo, a'erehe jaxo katu we rī. Uhyk ta ame'ē ke rehe jasad rahā: "Pehī" aja jakwa. A'erehe ame'ē rehe jaharō ym we ta jaxo. Ma'e ke rehe usak rahā: "Pehī" aja ukwa, a'erehe ame'ē rehe harō ym ta awa. ²⁵Ma'e ke rehe jasad ym ame'ē

ke rehe jaharō rahā, jande py'ahu te'e jaharō katu jaxo. A'erehe Tupā mukatuha angaha ke rehe jande py'ahu te'e jaharō katu jaxo.

²⁶ Amō we tī. Jande pitu te'e jande. A'erehe jande py'a ke Tupā'ā mātā katu. Myja me'ē Tupā namō jande japandu pandu ta my? Tupā'ā riki japandu ame'ē ke Tupā pe raho katu, ame'ēja saka. Jambuha aja saka riki. Ame'ē jambuha ma'e ke my? Panduha nixói. Tupā'ā riki mujekwa Tupā pe. Jande rehe har Tupā namō I'ā riki pandu pandu katu. ²⁷ Ipy'a pe ma'e ke amō ukwa ukwa ixo, ame'ē ke Tupā ukwa katu. I'ā riki ukwa ukwa ixo, ame'ē ke a'e ukwa katu tī. Tupā namō ixotyhar ta rehe har I'ā pandu katu. Tupā putar ame'ē ke I'ā pandu pandu. A'erehe I'ā ukwa ukwa ixo, ame'ē ke Tupā ukwa katu a'e tī.

²⁸ Kuja jakwa katu. Ipy'a katu ehe ame'ē ta pe Tupā pandu: "Ihē koty pejur. Ihēma'e ta" aja. Pe, ame'ē ta rehe ma'e ke uhyk. Ma'e katu ame'ē ke uhyk my? Ma'e katu ym ame'ē ke uhyk my? Aja rahā: "Myja me'ē ame'ē ke katu aja ihē amuruwak ta my?" aja Tupā ma'ema'e ixo. Aja ipy'a katu ehe ame'ē ta pe a'e ma'ema'e ixo.

²⁹ Kome'ē ywy keruhū nixói rahā, awa riki ima'e wan ta my, ame'ē ke Tupā ukwa katu riki. "Ame'ē ta riki ihē ra'yr ta kŷ tī" aja a'e pandu. Ame'ē ta riki Ta'yr mu ta aja ta kŷ. Pe, ame'ē ta ngi har Ta'yr te riki je'ēha te reko. ³⁰ "Peme'ē riki ihēma'e ta kŷ" aja Tupā pandu. Amō we tī. Ame'ē ta pe a'e pandu tī: "Amō ta ngi har pehē ke ihē ajo'ok" aja. Amō we tī. Ame'ē ta pe: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja a'e pandu tī. Amō we tī. Ame'ē ta pe ima'e katuha ke a'e mujesak ta tī.

Jande rehe Tupā ipy'a katu te hū

³¹ Upa ma'e katu ame'ē ke Tupā ma'ema'e katu. A'erehe myja me'ē

japandu ta my? Kuja riki. Tupā riki jande kotyhar aja ixo. A'erehe jande ke muputu'u ame'ē ta nixói. (A'erehe muputu'u ym te ta awa jande ke.) Jande kotyhar aja Tupā ixo. ³² A'erehe: "Ihē ra'yr ke ihē amondo ym ta. A'e manō ym ta" aja Tupā pandu ym. Anī. Ta'yr ke a'e muwyr. A'e pandu: "Upa ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe ihē ra'yr muhepy ta. A'erehe a'e manō ta" aja pandu. Ta'yr ke muwyr. Aja rahā, upa ma'e katu ame'ē ke jande pe Tupā te'e me'ē katu ta tī. Kyty'y ym a'e ma'e ke. ³³ Ixotyhar ta riki Tupā jo'ok ame'ē ta ke. Ame'ē ta pe: "Mā! Katu ym pehē" aja pandu ym te ta awa. Tupā riki pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja. ³⁴ Awa riki kuja pandu ta my? "Mā! Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Mupyraraha renda pe peho ta me'ē te'e" aja. Anī. Aja pandu ym te ta awa. Aja Kirisutu pandu ym te ta. A'e riki manō. Arahā upa jandema'e jaka'u te'eha jama'eha ke rehe muhepy. A'erehe: "Katu ym pehē" aja pandu ym te ta awa. Amō we tī. Manōha ngi a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Pe, Tupā rake a'e ihī. (Aja rahā, katu te me'ē ke a'e, aja mujekwa katu.) Jande rehe har inamō Kirisutu pandu pandu ixo.

³⁵ Jande rehe Kirisutu ipy'a katu. Ame'ē ke amō riki mukanim ta my? Anī. Mukanim ym te ta awa 'y. Ma'e katu ym ame'ē ke jande rehe uhyk nahā my? Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Japyrara jande jaxo nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Jande ke amō ta mahy nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Myahy te aja jaxo nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Jandema'e ym te nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. "Pehē ke jajukwa ta" aja

amō ta pandu nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Jande ke amō ta jukwa ta nahā my? Anī. Jande ngi Kirisutu ipy'a katuha ke mukanim ym te ta awa tī. Upa aja rahā, jande rehe Kirisutu ipy'a katuha ke amō mukanim ym te ta. ³⁶Jande japyrarahe rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Tupā! Nde kotyhar ta ke jande. A'erehe wera rahā jande ke amō ta jukwa tar katu.

Arapuharan ke amō jukwa raho. Aja saka jande ke amō ta jukwa tar katu tī” aja panduha ihī.

³⁷Jetehar te ke! Upa aja pyrarahe riki jande rehe uhyk nahā my? Marā ka ym jande ke 'y. Jande rehe Kirisutu ipy'a katu, a'erehe Tupā rehe jō jande py'a jamapyk katu. ³⁸Jande rehe Tupā ipy'a katu. Ame'ē ke mukanim ym te ta awa, aja ihē akwa katu. Jande jaxo rahā, jande rehe a'e ipy'a katu. Jande jamanō rahā, aja tī. Jande rehe ipy'a katu tī. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha ta mukanim ym te ta. Amō ywa pe har ta aja tī. Mukanim ym te ta tī. Satana kotyhar ta aja tī. Mukanim ym te ta tī. Apo jande rehe a'e ipy'a katu. Yman rahā, aja ta tī. Ipy'a katu ta tī. ³⁹Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te kotyhar ta ke jande, a'erehe jande rehe Tupā ipy'a katu. Ame'ē ipy'a katuha mukanim ame'ē ke nixói te. Upa ma'e ke Tupā mujā. Ame'ē ngi har ipy'a katuha mukanim ame'ē ke nixói te tī. Ywa pe ihī, ame'ē ke aja tī. Ame'ē ipy'a katuha mukanim ame'ē ke nixói te tī. Kome'ē ywy keruhū pe ihī ame'ē ke aja tī. Ipy'a katuha ke mukanim ame'ē ke nixói te tī.

Jundéu awa ta rehe har Páu pandu

9¹⁻²“Ihē anam ta rehe ihē pyai te hū. Jundéu awa ta ke ame'ē ta. (Upa katu te ame'ē ta Kirisutu rehe jurujar ym. A'erehe Tupā muhā ym.) A'erehe ihē

apyai te hū. Ihē apyaiha putu'u ym riki” aja ihē apandu. Ihē Páu. Aja jetehar te ke ihē apandu. Kirisutu kotyhar ke ihē, a'erehe te'e apandu ym ihē. Ihē py'a rehe Tupā'ā ihī katu, a'erehe te'e apandu ym, aja ihē akwa katu. ³Upa katu te jundéu awa ta ke Tupā muhā katu, ame'ē ke aputar. Upa katu te muhā ym. A'erehe kuja ihē pe Tupā pandu ta tipe: “Nde riki ihē amai ta ame'ē ke nde. Kirisutu kotyhar aja ym nde erexo apo 'y” aja. Pe, upa katu te jundéu awa ta ke Tupā muhā katu ta tipe rahā, ame'ē panduha ihē pe katu ta tipe. ⁴Ihē anam ta riki jundéu awa rainō ta. Yman ame'ē ta pe Tupā pandu: “Ihē ra'yr ta ke pehē” aja. Pe, ima'e pyrātāha ke a'eta pe Tupā mujesak. A'eta pe pandu tī: “Ihē rehe pehendu katu rahā, pehē rehe ihē asak katu ta” aja. Pe, Moise pe je'ēha ke a'e muwyr. Myja me'ē Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu my? Ame'ē ke a'eta pe Tupā mujekwa katu. “Katu ame'ē ke pehē pe ihē ama'ema'e ta kŷ” aja Tupā pandu katu tī. ⁵Ymanihar pehē ramūi riki Amarā. Isak aja tī. Jako aja tī. Ame'ē ta rainō ta ke jundéu awa ta. Pe, Kirisutu uwyr rahā, jundéu awa aja imāi pusu ngi a'e u'ar tī. Pesarahā! Tupā riki upa katu tema'e kapitā keruhū a'e. Mā peja jande japandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Mā peja aja te'eha japandu. A'e tŷ. Amen.

⁶Upa katu te jundéu awa ta pe Tupā pandu my: “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja my? Anī. Upa katu te ixotyhar ta aja ym. A'erehe: “Tupā pandu ame'ē ke uhyk ym” aja ihē apandu ym. ⁷Amō we tī. Upa katu te Amarā rainō ta riki Tupā kotyhar ta aja ym ixo. Kuja jō riki. Amarā pe Tupā pandu: “Isak rainō ta jō riki ne rainō te ta ke. Ame'ē ta jō riki nema'e te ta” aja ipe. ⁸Ame'ē riki kuja riki. Amarā amō kūjā ke pyhyk, (Anga ke.) A'erehe Amarā ra'yr u'ar, (Isamae ke.) Ame'ē rainō ta Tupā kotyhar ta ym. Amō koty riki Tupā kotyhar ke. Kuja. Tupā manga

katu, aja Amarā ra'yr u'ar. (Isak ke a'e.) A'e riki Tupā kotyhar ke. Hainō ta riki Tupā kotyhar ta ke tī. ⁹Tupā manga katu ame'ē panduha riki kuja: “Angaha uhyk katu rahā, ihēma'e pyrātāha ke nde pe ihē amuwyr ta. Sar, nde rakehar pe nde ra'yr ta apo kŷ. Imembyr sawa'e ke u'ar ta” aja manga katu ipe.

¹⁰Amō we tī. Upa katu te Tupā kotyhar aja ym. Pesarahā! Hembe membyr mokōi riki. Ipái peteī. Hembe sawa'e Isak a'e. Jande ramūi ke a'e. ¹¹⁻¹²Hembe pe Tupā pandu: “Haikwer rupi u'ar ame'ē rehe u'ar py ame'ē hendu katu ta” aja. Ame'ē ta u'ar ym rahā we, aja Tupā pandu. Sawa'e ra'yr ta ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ym we rī. Katu ym ame'ē ke ma'ema'e ym we tī. Ma'ema'e ym rahā we, aja Tupā pandu. Aja rahā, Tupā putar, a'erehe jō peteī sawa'e pe a'e pandu: “Ihē kotyhar wan ta nde” aja peteī pe pandu. (Ame'ē ke Jako pe pandu.) Amō pe anī. (Esau pe anī.) A'eta ma'e ke ma'ema'e, a'erehe aja ym. Tupā putar, a'erehe jō. ¹³Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Jako rehe ihē apy'a katu. Esau rehe anī. A'e ke ihē aputar ym” aja Tupā pandu.

(Esau u'ar py. Haikwer koty Jako u'ar. A'erehe upa katu te Amarā rainō ta riki Tupā kotyhar ta ke aja ym.)

¹⁴Aja rahā, myja me'ē japandu ta my? “Tupā katu ym” aja japandu ta my? Anī. Aja ym ta jande. ¹⁵Pesarahā! Moise pe Tupā pandu:

“Apyrara ihē asak tar katu ame'ē ta rehe apyrara ihē asak ta.

Ihē apy'a katu tar katu ame'ē ta rehe ihē apy'a katu ta” aja riki.

¹⁶Aja rahā, Tupā ma'ema'eha riki sawa'e putar, a'erehe amō rehe Tupā pyrara usak my? Anī. Aja ym. Ma'e ke sawa'e ma'ema'e, a'erehe Tupā pyrara usak ehe my? Anī. Aja ym tī. Tupā jō putar, a'erehe amō rehe pyrara aja a'e

usak katu. ¹⁷⁻¹⁸Amō rehe anī. Amō ke muhendu ym aja a'e riki putar rahā, aja a'e ma'ema'e. Parao aja saka. (Eji ywy pe har tama'e kapitā keruhū a'e.) Parao pe Tupā pandu, ame'ē riki Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja Tupā pandu:

“Nde ke eji ywy pe har tama'e kapitā keruhū aja ihē amu'am. Pe, nde ke ihē rehe amuhendu ym, aja ihē ama'e ta. (Aja rahā, ihē rehe nde erehendu ym ta.) Aja rahā, amō ta ihēma'e pyrātāha ke ukwa katu ta tī. A'erehe nde kapitā keruhū aja ihē amu'am. Aja rahā, amō amō hekoha pe har ta aja ukwa katu ta tī. Ihē riki pyrātā te hū, aja ukwa ta” aja riki panduha ihī.

Aja rahā, Tupā putar ame'ē ke rehe pyrara a'e usak. Tupā rehe hendu tar ym, ame'ē ta pe: “Mā peja ixo” aja Tupā. (A'erehe Tupā jō putar ame'ē ke a'e ma'ema'e katu, aja mujekwa katu.)

Ngā rehe pyrara Tupā usak.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta rehe Tupā parahy.

¹⁹Aja rahā, pehē ngi har amō pandu ta ihē pe my: “Katu ym aja. Tupā putar, a'erehe ngā rehe a'e pyrara usak. Aja rahā: ‘Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e' aja Tupā pandu ym ta me'ē te'e. Tupā putariha ke mukanim ym te ta awa.” Aja ihē pe amō pandu my? ²⁰Mā! Sa'e! Aja Tupā pe je'ēha emujywy ym exo. Pesarahā! Tujuk pander ke amō mujā rahā, mujāha pe pander pandu: “Ma'erehe ihē ke nde eremujā my?” aja pander pandu ym. ²¹Pesarahā! Pander ke amō mujā rahā, a'e putar aja ame'ē pander ke tujuk ke te'e mujā. Tujuk jo'ok. Pe, ame'ē ke te'e mokōi pander a'e mujā. Peteī pander pe wera rahā pame katu te ma'e ke mupupur. Amō pander anī. Ma'e huryha mujā rahā jō, ame'ē pe ma'e ke mupupur. Katu te ame'ē

ke ame'ë pander, a'erehe huryha rehe jō ma'e ke mupupur.

²² Ame'ë pander mujāha aja Tupā tī. A'e ma'ema'eha riki mujāha aja tī. A'e putar, aja a'e ma'ema'e. Amō ke pander aja saka tī. Amō ta pe a'e parahyha ke a'e mujesak tar katu. Mupyrara tate ame'ë ta ke a'eta. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe ame'ë ta rehe parahy a'e. Ame'ë ta pe pyrātāha ke mujesak tar katu tī. Pahar parahy. Anī. Aja ym. I'i harō. Aja rahā, ipy'a ke muruwak ta my? A'erehe i'i a'e harō. ²³ Amō ta pe a'e katu te ha ke a'e mujesak tar katu tī. A'erehe i'i a'e harō tī. Pe, jande pe ima'e pyrātā te ha ke a'e mujesak tī. A'e pyrara usak ame'ë ta ke jande. Yman jande pe ima'e pyrātā te ha ke a'e mujekwa ta, aja a'e ukwa. Pe, mujekwa tī. ²⁴ Pe, jande riki a'e putar ame'ë ta ke jande. A'e pandu: "Ihē kotyhar ta ke pehē" aja jande pe. Ame'ë ta ngi har jundéu awa ta ke. Amō riki jundéu awa aja ym ame'ë ta ke tī. ²⁵ Yman Tupā je'ēha rehe Oséi mupinim. Kuja Tupā pandu ame'ë ke a'e mupinim. Tupā pandu:

"Ihē kotyhar aja ym ame'ë ta pe ihē apandu ta: 'Ihē kotyhar ta ke pehē apo 'y' aja.

Amō ta riki ihē apy'a ym ame'ë ta ke. Ame'ë ta pe ihē apandu ta: 'Ihē apy'a katu ame'ë ta ke pehē apo 'y' aja.

²⁶ Amō renda pe amō ixo rahā, ihē apandu: 'Ihē kotyhar ta ke aja ym pehē' aja.

Ame'ë renda ke pe ihē apandu ta: 'Ihē riki ihē ruhā te hū ame'ë ke ihē. Ihē ra'yr ta ke pehē apo 'y'" aja Oséi mupinim. (Aja rahā, Tupā putar ame'ë ta ke a'e jo'ok, aja mujekwa.)

²⁷ Yman jundéu awa ta rehe har Isai mupinim tī:

—Y ramūi rymy'y rehe ywy ku'i heta te hū. Aja jundéu awa ta heta te hū tipe tī. Ame'ë ta ngi har heta ym ame'ë ta ke Tupā muhā katu ta. ²⁸ Kome'ë ywy

keruhū pe har ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ë angaha ke rehe i'i a'e harō ym ta. Pahar mupyrara ta — aja Isai mupinim. (A'erehe heta ym jundéu awa ta ke Tupā muhā katu ta aja mujekwa.)

²⁹ Yman amō we Isai mupinim tī: "Tupā riki pyrātā te hū ame'ë ke a'e. Heta ym jundéu awa ta ke a'e mupyta ym rahā, jundéu awa ta nixói te ta tipe. Sondo ok ta pe har ta aja jundéu awa ta nixói te ta tipe. Ngomo ok ta pe har ta aja nixói te ta tipe tī" aja Isai mupinim. (A'erehe heta ym jundéu awa ta ke Tupā muhā katu ta, aja mujekwa katu.)

Myrandu katu riki jundéu awa ta pe katu tī

³⁰ Upa aja rahā, kuja japandu katu. "Myja me'ë Tupā pe katu te aja jande jaxo my" aja jundéu awa aja ym ame'ë ta putar ym. Kekar aja ym ixo. Anī. Jesu Kirisutu rehe a'eta jurujar katu, a'erehe ame'ë ta pe Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja riki. ³¹ Jundéu awa ta anī. Ma'e je'ēha rehe a'eta kekar. Ame'ë pe: "Myja me'ë Tupā pe a'eta katu te my" aja a'eta putar tipe. Kekar tipe tī. ³² Ma'erehe mahem ym my? Jesu Kirisutu rehe jurujar ym, a'erehe mahem ym. A'eta ma'ema'eha jō riki katu, aja a'eta ukwaha naī. A'erehe Jesu Kirisutu rehe a'eta jurujar tar ym. Kirisutu riki ita aja saka. Ame'ë rehe ipy tukwa. Tukwa rahā, u'ar u'ar. Ukwā ym, a'erehe u'ar u'ar, ame'ēja saka. ³³ Ame'ë rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Tupā pandu: "Pesarahā! Siā ok ta pe ita ke ihē amōi ta.

Ame'ë rehe ipy ke ngā tukwa tukwa ta. Pe, u'ar u'ar ta.

Pe, amō jurujar katu ehe rahā, pandu ta jupe: 'Mā! Katu hū' aja ta" aja Tupā pandu.

Aja panduha ihĩ. (Kirisutu riki ame'ẽ ita aja saka. Heta jundéu awa ta jurujar tar ym ehe. U'ar u'ar ame'ẽja saka. Aja rahã, mai, ame'ẽja saka ixo. "Siã" aja pandu rahã: "Jerusarẽ ok ta ke" aja mujekwa.)

10 Ihẽ mu ta! Kuja ihẽ aputar katu. Ihẽ Páu. Upa katu te jundéu awa ta ke Tupã muhã katu, aja ihẽ aputar katu. Ame'ẽ rehe har Tupã namõ ihẽ apandu pandu riki. Jundéu awa ta riki ihẽ anam ta. ²Tupã rehe a'eta ipy'a ke moĩ moĩ katu tipe, aja ihẽ apandu katu pehẽ pe. Anĩ. Ukwa ha rupi ym Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ. ³Myja me'ẽ Tupã pandu my: "Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehẽ pe" aja. Ame'ẽ ke jundéu awa ta ukwa ym. A'erehe myja me'ẽ Tupã namõ katu te my, ame'ẽ ke ima'e ukwaha namõ kekar kekar tipe. A'erehe a'eta pandu ym: "Tupã pandu ame'ẽ ke rehe jajurujar katu ta" aja. Anĩ. Ima'e ukwaha namõ kekar tipe. ⁴Kirisutu uwyr. A'erehe amõ jurujar katu ehe rahã, upa katu te Moise je'ẽha rehe hendu katu, ame'ẽja saka. A'erehe Moise je'ẽha ke Kirisutu mumba, ame'ẽja saka riki. Aja rahã, Kirisutu rehe amõ jurujar katu rahã, Tupã pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja riki.

Tupã muhã katu ame'ẽ ta ke

⁵Moise je'ẽha rehe hendu katu ame'ẽ ta myja me'ẽ Tupã koty katu te aja ixo ta my. Ame'ẽ rehe har Moise mupinim. Kuja. "Je'ẽha mujekwa aja amõ ma'ema'e rahã, a'e ixo katu ta. Hury katu ta" aja riki. (Ame'ẽ Moise je'ẽha rehe hendu katuha hãtã ma'eha. Kirisutu rehe jurujar katuha, anĩ. Hãtã ym ma'eha.) ⁶Kirisutu rehe amõ jurujar katu rahã, Tupã pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. Ame'ẽ panduha riki Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ. Kuja:

"Pepandu ym pehẽ jupe: 'Awa riki ywa pe oho ta my?' aja." (Aja rahã, awa riki Kirisutu pe pandu ta oho my: "Kome'ẽ wyy keruhũ pe ewyjy ejur" aja pandu riki.)

Upa a'e uwyr, a'erehe aja pandu ym ta me'ẽ te'e ipe. ⁷Amõ we tĩ.

"Pehẽ pepandu ym pehẽ jupe tĩ: 'Awa riki itakwar keruhũ pe ixo ta oho my?' aja." (Aja rahã, awa riki Kirisutu ke mukwera katu ta muhem my, aja pandu riki.)

Tupã upa mukwera katu muhem riki, a'erehe aja pandu ym te ta me'ẽ te'e.

⁸Tupã je'ẽha rehe kuja panduha ihĩ. "Myrandu ke Tupã mujekwa, ame'ẽ riki pehĩ. Nde erepandu riki. Nde erekwa riki" aja panduha ihĩ. Ame'ẽ myrandu kuja. Tupã rehe nde erejurujar katu ta me'ẽ te'e. Ame'ẽ ke japandu pandu. ⁹Amõ ta ruwa koty nde erepandu: "Jesu riki ihẽma'e sawa'e te. Manõha ngi Jesu ke Tupã mukwera katu muhem, ame'ẽ rehe ihẽ ajurujar katu." Aja nde erepandu rahã, nde ke Tupã muhã katu ta. ¹⁰Jesu rehe jande jajurujar katu rahã, Tupã pandu: "Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehẽ pe" aja. Pe, ame'ẽ jajurujar katuha ke amõ ta ruwa koty japandu rahã, jande ke Tupã muhã katu. ¹¹Tupã je'ẽha rehe kuja panduha ihĩ.

"Amõ jurujar katu ehe rahã, jupandu ym ta jupe: 'Mã! Jaxer' aja ym ta" aja panduha ihĩ. Katu ta.

¹²Tupã pe upa awa ta juja katu te riki. Jundéu awa ta. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta. Upa katu te juja katu te. Myja me'ẽ upa ame'ẽ ta ke Tupã muhã katu ta my? Ame'ẽ riki juja katu te. Upa awa ta pe peteĩhar jõ riki jandema'e sawa'e te ixo. Tupã ke a'e. Inamõ pandu pandu ame'ẽ ta pe katu ame'ẽ ke a'e te'e me'ẽ me'ẽ katu te hũ. ¹³Kuja riki Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ:

“Jandema'e sawa'e te pe amō pandu: ‘Ihē ke emuhā katu’ aja. Upa aja pandu ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta” aja panduha ihī.

¹⁴ Aja rahā, amō jurujar ym ehe rahā: “Ihē ke emuhā katu” aja marā ka ym a'e panduha. Pe, myrandu ke hendu ym rahā, marā ka ym jurujar katuha ehe. Pe, myrandu ke amō pandu ym oho rahā, marā ka ym henduha. ¹⁵ Pe, myrandu rahoha ke Tupā mondo ym rahā, marā ka ym myrandu ke panduha awa. Pesarahā! Myrandu rahoha ke Tupā mondo riki. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: “Myrandu katu ke pandu ame'ē ta uwyr ixo. Mā! Katu te ame'ē uwyrīha ke” aja panduha ihī. ¹⁶ Myrandu katu rehe upa katu te jurujar katu my? Anī. Upa katu te aja ym. Aja riki Isai mupinim tī. “Sawa'e! Ihē apandu ame'ē ke rehe jurujar ym awa” aja mupinim. ¹⁷ Aja rahā, kuja riki. Kirisutu rehe har amō pandu pandu, ame'ē riki myrandu ke. Pe, myrandu rehe amō hendu rahā, Kirisutu rehe jurujar katu.

¹⁸ Myja me'ē jundéu awa ta my? Aja ihē apandu. Myrandu ke a'eta hendu ym my? Ame'ē jete har te my? Jete har ym. Hendu riki. Kuja myrandu rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“A'eta pandu, ame'ē panduha riki kome'ē wyy keruhū rupi amō pandu pandu oho. Ame'ē panduha ke upa kome'ē wyy keruhū pe har ta hendu” aja panduha ihī.

¹⁹ Pe, ihē apandu tī. Myrandu ke jundéu awa ta hendu rahā, ukwa ym my? Anī. Ukwa riki. Moise riki pandu py ame'ē ke a'e. Kuja. Jundéu awa aja ym ame'ē ta rehe har Tupā pandu:

“Awa ta ym ame'ē ta ke peme'ē ta' aja jundéu awa ta ukwaha naī. Ame'ē ta rehe ihē riki katu asak ta. A'erehe jundéu awa ta jyty'ym ta ame'ē ta rehe.

‘Ka'u te'e ame'ē ta ke peme'ē ta' aja jundéu awa ta ukwaha naī. (Ame'ē ta pe ihē apandu ta: ‘Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe' aja.) A'erehe ame'ē ta rehe jundéu awa ta parahy ta” aja Tupā pandu. Aja Moise mupinim.

(“Peme'ē ta” aja pandu rahā: “Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta” aja mujekwa katu.) ²⁰ Isai aja tī. Kyje ym ha namō Tupā pandu ame'ē ke a'e mupinim. Kuja Tupā pandu:

“Ihē rehe kekar ym ame'ē ta riki ihē ke mahem.

‘Myp ihī my?’ aja pandu ame'ē ta pe ihē juehe har amujekwa” aja Tupā pandu. Aja Isai mupinim. (Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu ehe, aja mujekwa.)

²¹ Amō we jundéu awa ta rehe har Isai mupinim. Kuja. Tupā pandu:

“Wera rahā pame katu te ihē apandu: ‘Ihē koty pejywyr’ aja jundéu awa ta pe.

Anī riki. Hendu ym ame'ē ta ke a'eta. ‘Tupā ke japutar ym’ aja pandu ame'ē ta ke a'eta” aja Tupā pandu. Aja Isai mupinim.

Jundéu awa ta rehe Tupā pyrara usak

11 “Jundéu awa ta ke ihē aputar ym” aja Tupā pandu my? Anī. Aja ym. Aja ihē akwa katu. Ihē ke a'e ombor ym. Ihē Páu. Jundéu awa ke ihē tī. A'erehe jundéu awa ta ke a'e ombor ym tī, aja akwa katu. Ihē jundéu awa ke tī. Amarā rainō ke ihē. Ymanihar te ihē ramūi riki Menjamī. Jundéu awa ke a'e tī. ² Jundéu awa ta ke Tupā ombor ym. Yman te jundéu awa ta nixói rī. Tupā pandu: “Ihē kotyhar wan ta” aja. Eri rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī. Ame'ē ke pekwa riki. Jundéu awa ta ke Tupā ombor ym, aja Eri panduha mujekwa tī. Jundéu awa ta rehe har Eri je'ē je'ē hū Tupā pe.

³—Sawa'e! Ne je'ēha pandu ame'ē ta ke jundéu awa ta jukwa jukwa hū. Nde rehe ipy'a ke ngā moī moī, ame'ē renda ke a'eta upa mujaxer. Ne je'ēha pandu ame'ē ta ngi har ihē jō riki axo. Pe, ihē ke a'eta jukwa tar katu tī — aja Eri.

⁴Kuja Tupā pandu ipe:

—Anī. Ne jō ym. Amō heta ihē rehe ipy'a ke moī moī ame'ē ta ixo. Kuja, 7.000 hetaha ixo. Ame'ē ta Mbáu rehe ipy'a ke moī moī ym. (Mbáu riki tupāran ke) — aja riki Eri pe Tupā pandu.

⁵Aja jundéu awa ta ke Tupā ombor ym, aja mujekwa. Aja apo tī. Heta ym ame'ē ta rehe Tupā pyrara usak. A'erehe ame'ē ta pe Tupā pandu. “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja. (A'erehe upa ombor ym aja mujekwa katu.) ⁶Ma'e katu ame'ē ke a'eta ma'ema'e, a'erehe ame'ē ta pe Tupā pandu my? “Ihē kotyhar ta ke pehē.” Anī. Aja ym. Ame'ē ta rehe a'e pyrara usak, a'erehe jō aja a'e pandu. Ma'e ke a'eta ma'ema'e, a'erehe: “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja Tupā pandu my? Aja rahā, pyrara usakiha namō: “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja Tupā pandu ym ta tipe. Anī. A'eta ma'e ke ma'ema'e, a'erehe: “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja Tupā pandu ym te. (Pyrara usak, a'erehe: “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja Tupā pandu katu.)

⁷Myja me'ē Tupā koty katu ta awa my? Myja me'ē Tupā pandu my: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja. Ame'ē ke jundéu awa ta kekar tipe. Heta ym ame'ē ta jō mahem riki. Ame'ē ta pe jō Tupā pandu: “Ihē kotyhar ta ke pehē.” Amō hetaha ta pe anī. Ipyakwar ym ame'ēja saka ixo. (A'erehe Tupā pandu, ame'ē ke rehe hendu ym.) ⁸Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī: “Iākā ke Tupā mujanam rāi. A'erehe a'eta ukwa ym ma'e ke. Yman aja ixo. Apo aja ixo tī. Jundéu awa ta ukwa ym tī” aja panduha ihī. ⁹Aja Ndawi mupinim tī. Kuja:

“Awa mi'u matyriha rehe hury katu ixo, aja ukwaha naī. Mā peja ame'ē ta ke Tupā pyhyk. Pe, ame'ē ta ke mupyrara tī.

¹⁰Mā peja a'eta reha ke emuwe. Aja rahā, usak ym ta ma'e ke, aja ixo ta. Ukwa ym ta ma'e ke.

Pe, mā peja ma'e puhýiha ke emoī xupe pe, ame'ēja saka. Aja rahā, pyrara aja ixo ta. Aja te'eha ixo ta” aja Ndawi mupinim jundéu awa ta rehe har.

¹¹Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar ym. A'erehe ame'ē ta ke Tupā ombor my? Aja te'eha ombor my? Anī. Aja ym ixo, aja ihē apandu. Jurujar ym jundéu awa ta. Ame'ē riki a'etama'e ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. A'erehe jundéu awa aja ym ame'ē ta pe Kirisutu rehe har amō ta pandu pandu. A'erehe ame'ē ta jurujar katu ehe. Jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu ehe. A'erehe ame'ē ta ke Tupā muhā katu. Aja jundéu awa ta ke Tupā mujyty'ym. (Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta rehe jundéu awa ta jyty'ym.) ¹²Jurujar ym jundéu awa ta. Ame'ē riki a'etama'e ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. A'erehe upa kome'ē ywy keruhū pe har ta pe katu ame'ē ke Tupā te'e me'ē katu. Jundéu awa ta hendu ym ehe, a'erehe jundéu awa aja ym ame'ē ta pe ma'e katu ame'ē ke Tupā te'e me'ē katu riki tī. Apo aja rahā, Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar katu rahā, i'ar koty te we ma'e katu ame'ē ke Tupā te'e me'ē ta. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe Tupā te'e me'ē ta.

Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta

¹³Jundéu awa aja ym me'ē ta! Pehē pe ihē apandu apo. Pehē koty ihē ke Kirisutu mondo. Myrandu katu ke ihē apandu pandu, a'erehe ihē ke mondo. A'erehe ihē rury katu ihē. ¹⁴Pehē koty ihē apandu pandu oho, a'erehe pehē rehe jundéu awa ta jyty'ym my? Aja ihē

ama'ema'e tar katu. Pehē rehe jyty'ym aja a'eta ixo rahā, Kirisutu rehe a'eta jurujar katu ta my tī. Aja rahā, ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta tī. ¹⁵ Jundéu awa ta rehe har Tupā pandu: “Pehē ke ihē aputar ym” aja. A'erehe upa amō awa ta ke ehe katu ame'ē ta aja Tupā muruwak. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke ehe katu ame'ē ta aja Tupā muruwak. Aja rahā, jundéu awa ta pe: “Pehē ke ihē aputar” aja Tupā pandu rahā, mā i'ar koty te we hū jundéu awa aja ym ame'ē ta pe katu te hū ta. Manōha ngi amō kwera katu uhem, aja saka ta. Katu te hū ta.

¹⁶ Mbeju ke jundéu awa ta pyhyk. Tupā rehe ipy'a ke moī moī rahā, ta'yr mi mbeju ke mopok. Pe, pandu: “Ko nema'e” aja Tupā pe. Aja rahā, ame'ē ta'yr mi riki Tupāma'e, ame'ēja saka. Aja rahā, wetep Tupāma'e tī. Aja saka riki jundéu awa ta tī. Amarā riki jundéu awa jepy ke a'e, ame'ēja saka. Ta'yr mi ame'ē ke, ame'ēja saka riki. Tupā kotyhar ke a'e. Aja rahā, hainō ta riki Tupā kotyhar ta ke tī. (Wetep ame'ēja saka tī. “Ta'yr mi” aja pandu rahā, upa katu te jundéu awa ta ke Tupā ombor ym, aja mujekwa katu.)

Amarā riki myra rapo aja saka tī. Hainō ta riki ame'ē myra rākā aja saka. Hapo riki Tupā kotyhar rahā, upa myra rākā aja tī. Tupā kotyhar ta tī. Aja rahā, upa jundéu awa ta riki Tupā kotyhar ta tī.

¹⁷ Pe, amō ma'eywa'y riki hok rake i'āi. Pe, hākā upen riki. A'erehe ijar amō'y rākā ke mujar ehe. Te'e uhem, ame'ē ma'eywa'y ngi hākā jo'ok. Ame'ē ke mujar ehe. Hākā upen ame'ē riki jundéu awa ta aja saka. Ame'ē ta ke Tupā ombor. Pe, amō rākā ke mujar ehe. Ame'ē riki pehē aja saka. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke pehē. Mujar rahā, ixotyhar ta ke pehē aja Tupā muruwak. Aja rahā, jundéu awa ta aja pehē pe katu ame'ē ke Tupā te'e me'ē tī. ¹⁸ Hākā upen, aja

jundéu awa ta ke Tupā ombor. “Katu ym jundéu awa ta” aja mā peja ym pepandu pehē. Hākā aja jō pehē. A'erehe kuja: “Jande jō riki katu te” aja mā peja ym pepandu. Pesarahā! Hākā riki pyrātāha ke hapo pe mondo ym. Anī. Hapo riki hākā pe pyrātāha ke mondo. Aja pehē tī. Myra rākā aja jō pehē. Jundéu awa ta riki hapo aja saka. (Aja rahā, jundéu awa ta riki jundéu awa aja ym ame'ē ta pe pyrātāha mondo ixo, ame'ēja saka.)

¹⁹ Pe, kuja pepandu ta my? “Sa'e! Hākā te ke amō mupen riki. Aja rahā, jundéu awa ta ke Tupā ombor riki. Pe, ame'ē ta renda ke pe jande ke moī, ame'ēja saka riki” aja. ²⁰⁻²¹ A'e tŷ. Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar ym, a'erehe a'eta ke Tupā ombor. (Hākā mupen ame'ēja saka.) Kirisutu rehe pehē pejurujar katu, a'erehe jundéu awa ta renda ke pe pehē riki Tupā kotyhar ta ke. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke pehē. Pehē katu te pehē jupe, aja ym pexo. Pehē ke Tupā ombor ta my tī, ame'ē ngi pekyje pexo. Jundéu awa ta riki hākā te, ame'ēja saka riki. Kirisutu rehe jurujar ym, a'erehe a'eta ke Tupā ombor. Pehē aja tī. Pejurujiha ke pehijar rahā, pehē ke a'e ombor ta tī. A'erehe ame'ē ngi pekyje pexo. ²² Aja rahā, myja me'ē Tupā ipy'a katu ame'ē ke jakwa my? Myja me'ē a'e mupyrara ame'ē ke jakwa my tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke a'e mupyrara. Pehē rehe a'e ipy'a katu. Tapijar te'e we pejurujar katu ehe rahā, pehē rehe a'e ipy'a katu. Aja ym pexo rahā, pehē ke a'e ombor ta tī.

²³ Pe, ipy'a ke jundéu awa ta muruwak, pe, Kirisutu rehe jurujar katu rahā, ixotyhar ta ke aja Tupā muruwak ta kŷ tī. Hākā te ke i'y te rehe mujy-wyr, ame'ēja saka. Aja Tupā ma'e katu. Pyrātā te hū a'e. ²⁴ Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke pehē. Ka'a pe har myra rākā aja saka pehē. Ame'ē rākā upen, ame'ē ke ma'eywa'y katu ame'ē rehe mujar.

Hātā ame'ē ma'eha. Aja rahā, ixotyhar ta ke aja pehē ke Tupā muruwak. Jundéu awa ta riki ma'eywa'y katu aja saka. Ma'eywa'y katu rākā upen, pe, ame'ē ke ombor. Aja jundéu awa ta ke Tupā ombor. Apo henda te ke pe ame'ē rākā te ke mujar tī. Ame'ē hātā ym ma'eha. Aja rahā, jundéu awa ta ke ixotyhar ta aja Tupā muruwak ta tī. Ame'ē hātā ym ma'eha. Kirisutu rehe a'eta jurujar katu ta, a'erehe ixotyhar ta aja Tupā muruwak ta riki. Hātā ym ame'ē ma'eha.

Upa ngā rehe pyrara Tupā usak

²⁵ Ihē mu ta! Yman ma'e jetehtar te ke ukwa ym awa. Ame'ē ke pekwa apo, aja ihē aputar. Ame'ē ke pekwa rahā: “Mā! Jande jakwa katu te jande” aja ym pekwa pekwa ta pexo. Kuja riki. Jundéu awa ta pandu: “Kirisutu rehe jande jajurujar tar ym” aja. Aja tapijar te'e we pandu ym ta. Heta hū jundéu awa aja ym ame'ē ta Tupā kotyhar ta aja a'e muruwak. Ame'ē hetaha a'ewan jō rahā, Kirisutu rehe jundéu awa ta jurujar katu ta tī. ²⁶ Myja me'ē jundéu awa ta ke Tupā muhā katu ta my? Ame'ē rehe har Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kuja riki:

“Siā ok ta ngi muhāha uwyr ta. Jundéu awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ē ke muhāha harāi ta. A'eta rehe ipy'a ke a'e mujywyr ta.

²⁷ Tupā pandu: ‘Jundéu awa ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. A'eta rehe ihē py'a amujywyr ta.

Aja rahā, ihē kotyhar ta aja a'eta ke ihē amuruwak ta. Aja yman ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e riki' aja Tupā pandu.” Aja panduha ihī. (“Siā ok ta” aja pandu rahā: “Jundéu awa ta ke” aja mujekwa katu.)

²⁸ Myrandu katu rehe har jundéu awa ta pandu: “Jande japutar ym” aja. A'erehe Tupā ruwajan ta aja a'eta ixo. “Japutar ym” aja a'eta pandu, a'erehe jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu

katu ke amō ta pandu pandu oho. Yman jundéu awa ramūi ta pe Tupā pandu. “Ihē kotyhar ta ke pehē” aja a'e. A'erehe apo jundéu awa ta riki ehe katu me'ē ta aja ixo rī. ²⁹ Ipy'a pe Tupā ukwa ukwa, ame'ē ke amō koty muruwak ym. A'erehe a'e jo'ok ame'ē ta rehe har amō koty Tupā ukwa ukwa ym ixo. Ma'e katuha ke Tupā me'ē, ame'ē rehe har amō koty Tupā ukwa ukwa ym ixo tī. Mujywyrriha pandu ym tī. A'erehe ehe katu ame'ē ta aja apo jundéu awa ta ixo rī.

³⁰ Jundéu awa aja ym ame'ē ta! Yman Tupā rehe pehendū ym. Apo pehē rehe Tupā pyrara usak katu 'y. Jundéu awa ta hendu ym ehe, a'erehe pehē rehe a'e pyrara usak katu apo 'y. ³¹ Aja pehē rehe pyrara Tupā usak. A'erehe jundéu awa ta hendu ym ehe. Aja rahā, apo a'eta rehe Tupā pyrara usak ta tī. ³² Upa awa ta hendu ym ehe. Jundéu awa ta aja. Jundéu awa aja ym ame'ē ta aja tī. Tupā pandu: “Mā peja hendu ym ame'ē ta aja te'e ixo” aja. Upa awa ta aja rahā, ame'ē ta rehe Tupā pyrara usak. Aja a'e mujekwa. Aja rahā, ixoty ipy'a ke muruwak ta my.

Tupā riki katu te ame'ē ke a'e

³³ Mā! Katu te ame'ē ke Tupā. Ukwa katu te a'e. Upa katu te ma'e ke a'e ukwa katu. Myja me'ē a'e ukwa ukwa ixo my? Ukwa ym awa. A'e ma'e rahā, ma'erehe aja a'e ma'e my? Ukwa ym awa tī. ³⁴ Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Jandema'e sawa'e te ukwa ukwa ixo, ame'ē ke amō ukwa my? Anī. Ukwa ym awa.

‘Ihē riki Tupā ke amu'e' aja pandu ym te awa. Marā ka ym mu'eha.

³⁵ Awa riki ma'e ke me'ē ipe my? Pe, pandu ipe: ‘Apo ma'e ke ihē pe emujywyr' aja riki. Anī. Aja pandu ym te awa” aja panduha ihī.

³⁶ Upa katu te ma'e ke a'e mujā. Upa katu te ma'e ke ixo, ame'ē riki a'e je'ēha

rupi ixo katu. Upa ma'e ke ixo, a'erehe japandu: "Ne jō riki je'ēha te nde erereko" aja. Mā peja Tupā pe japandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja. Mā peja aja te'e ta japandu. A'e t'ŷ. Amen.

Tupā putar ame'ē ke ma'ema'e ta me'ē te'e

12 Ihē mu ta! Pesarahā! Pehē rehe Tupā pyrara usak, a'erehe ihē apandu pehē pe. Tupā pe pepandu: "Thē jar aja nde exo katu" aja. "Jande jaxo rahā, nde pe te'e jande jajume'ē katu jande ke" aja pepandu ipe. Aja rahā, a'e putar ame'ē ke jō pema'ema'e katu. Aja pehē py'a pemoī moī te ehe. A'e ke pemuhury katu tī. ²Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ukwa ukwa ixo, aja pema'ema'e ym. Pehē py'a ke mupyahu, aja mā peja Tupā mujā. Aja rahā, a'e putar ame'ē ke pekwa katu ta. Ma'e katu ame'ē ke pekwa katu ta. Ma'e riki a'e ke muhury katu, ame'ē ke pekwa katu ta tī. A'e putar ame'ē ke upa katu te pema'ema'e, ame'ē ke pekwa katu ta tī.

³Ihē Páu. Ihē rehe Tupā ipy'a katu, a'erehe ima'e je'ēha ke ihē apandu pandu. Aja ihē ke a'e mondo. A'erehe pehē pe ihē apandu katu: "Pehē katu te ame'ē ke pehē" aja ym pekwa pekwa pexo. Jetechar te pehē juehe har pekwa pekwa pexo. Myja me'ē pyrātāha ke a'e muwyr, aja pema'ema'e. Pyrātāha ke pehē pe Tupā muwyr, a'erehe pehē py'a pemapyk katu te ehe aja Tupāma'e parakyha ke pema'ema'e. Ta'yr mi muwyr rahā, aja pema'ema'e tī. Aja jetechar te pehē juehe har pekwa pekwa pexo. ⁴Jande rete riki petēihar. Pe, heta ma'e ke ihī. Awa jywa ke. Awa py ke. Awa tymā ke. Aja heta. Aja pame katu te ame'ē namō ma'e ke ma'ema'e katu. ⁵Jande aja tī. Tupāma'e ke jande. Heta te hū jande. (Hete rehe heta ma'e ihī,) aja jande reta tī. Kirisutu kotyhar ta

ke jande, a'erehe petēihar aja jaxo. Hete riki petēihar aja ixo.

⁶Jande pe pame katu te pyrātāha ke Tupā muwyr. A'erehe a'e muwyrha aja, ima'e parakyha ke jama'ema'e katu ta me'ē te'e. Tupā je'ēha ke japandu rahā, pyrātāha ke a'e muwyr. Ame'ē namō Tupā je'ēha japandu pandu ta me'ē te'e. ⁷Amō Jesu kotyhar ta namō ma'e ke jama'ema'e katu rahā, pyrātāha ke Tupā muwyr. Ame'ē namō jama'ema'e katu ta me'ē te'e. Tupā je'ēha ke jamu'e rahā, pyrātāha ke a'e muwyr. Ame'ē namō jande jamu'e ta me'ē te'e. ⁸Jesu kotyhar ta py'a ke jamātā rahā, pyrātāha ke a'e muwyr. Ame'ē namō jamātā ta me'ē te'e. Ima'e ym te ame'ē ta rehe kyty'ŷ ym rahā, pyrātāha ke a'e muwyr. Ame'ē namō kyty'ŷ ym ta me'ē te'e. Kapitā aja amō ixo rahā, mā peja eparaky katu te. Amō rehe pyrara usak rahā, mā peja hury katuha namō epyrara esak ehe.

⁹Jetechar rupi amō ta rehe amō ipy'a katu ta me'ē te'e. Te'eha rupi anī. Mā peja jaxer ai ma'ema'eha ke peputar ym. Katu ame'ē ke jō pema'ema'e tar katu pexo. ¹⁰Imu ta ipy'a katu a'eta juehe. Pehē johu Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe imu ta aja pexo. A'erehe mā peja pehē pepy'a katu pehē juehe pexo. Mā peja amō ta riki katu ame'ē ta ke aja pahar pekwa pekwa pehē juehe pexo. ¹¹Pejty'y'm aja ym pexo. Peparaky katu pexo. Pehē rury katuha rupi jandema'e sawa'e tema'e parakyha ke pema'ema'e. (Tupā je'ēha ke pepandu pandu, ame'ē riki pehēma'e parakyha.) ¹²Pehē ruhāha rehe peharō pexo, a'erehe pehē rury katu pexo. Pehē ke amō ta mupyrara rahā, pehē py'ahu te'e pehendu pexo. Upa ma'e ke uhyk, ame'ē rehe har Tupā namō pepandu pandu katu. ¹³Amō amō Jesu kotyhar ta riki ima'e ym te. Ame'ē ta rehe pekyty'ŷ ym. Jesu kotyhar ta rehe pesak ramō te, ame'ē ta ke pehē rok pe pemupyta katu.

¹⁴ Pehē ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mupyrara rahā, Tupā pe: “Katu ame'ē ke emuwyr ame'ē ta pe” aja pepandu. “Mā! Ame'ē ta ke emupyrara” aja Tupā pe pepandu ym. ¹⁵ Amō ta hury katu aja ixo rahā, a'eta namō pehē rury katu pexo tī. Amō ta pyai aja ixo rahā, a'eta namō pepyai pexo tī. ¹⁶ Amō ta namō pehē juehe katu pexo. “Katu te jande” aja ym pehē juehe har pekwa pekwa pexo. Amō ta pe ma'e ke pema'ema'e rahā, te'e paraky aja pexo. Ame'ē ke pema'ema'e katu. Pehē jō pekwa katu aja ym pekwa pekwa pexo. ¹⁷ Pehē pe ma'e jaxer ai ame'ē ke amō ma'e rahā, juja katu te pemujywyr ym ipe tī. Ma'e jaxer ai ame'ē ke pema'e ym ipe tī. “Katu ame'ē ke ko” aja amō ta ukwa, ame'ē ke pema'ema'e katu. ¹⁸ Pehērahā! Upa amō ta namō ju-mai ym ha aja pexo katu.

¹⁹ Ihē rehe katu me'ē ta! Pehē pe ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, juja katu te pemujywyr ym ipe. Anī. Kuja pekwa katu. Ame'ē ta ke Tupā jō riki mupyrara katu ta. “Anī ta ihē. Ame'ē ke Tupā riki mupyrara katu ta” aja pekwa pekwa pexo. Pesarahā! Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Tupā pandu:

“Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke ihē riki amupyrara ta.

Ame'ē ta ma'ema'eha, aja ihē riki amujywyr ta a'eta pe' aja Tupā pandu.” Aja panduha ihī. A'erehe pehē atu ma'e peka'u te'eha ke pemujywyr ym ngā pe.

²⁰ Amō we tī. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

“Ne ruwajan myahy rahā, ne mi'u ke eme'ē ipe tī.

Jyngwēi rahā, y ke eme'ē ipe tī.

Aja katu te ame'ē ke nde erema'e ipe.

(Aja rahā, Tupā koty ipy'a ke ame'ē muruwak ta my)” aja panduha ihī.

²¹ “Jaho! Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e jaho!” aja amō pandu pehē pe rahā, kuja pepandu katu: “Anī. Aja ym ta jande” aja

pepandu katu. Amō koty pema'e. Ma'e katu ame'ē ke pema'e. Aja rahā, ame'ē ma'e ka'u te'eha ma'eha ke pemukanim.

Kapitā ta rehe hendu katu ta me'ē te'e

13 Kapitā ta rehe upa katu te hendu katu ta me'ē te'e. Tupā putar, a'erehe ame'ē ta riki kapitā ta aja ixo. Ame'ē ta ke Tupā riki mu'am, ame'ēja saka. A'erehe ame'ē ta rehe ngā hendu katu ta me'ē te'e. ² Kapitā je'ēha rehe amō hendu ym rahā, Tupā rehe hendu ym tī. Kapitā ke Tupā mu'am, a'erehe Tupā rehe hendu ym tī. A'erehe amō hendu ym ehe rahā, a'e ke kapitā mahy ta. Ame'ē ke juehe juma'eha ke. ³ Awa riki kapitā ngi kyje my? Pesarahā! Katu ame'ē ke ma'ema'e ame'ē ta kyje ym ingi. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta jō kyje ingi. Kapitā ngi nde erekyje tar ym my? Aja rahā, katu ame'ē ke jō ema'ema'e. Aja rahā, nde pe a'e pandu ta: “Nde katu” aja. ⁴ Tupāma'e miasu aja kapitā ta. A'erehe se katu aja nde erexo aja a'eta putar. A'erehe parakyha ke a'eta ma'ema'e katu. Pe, ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e rahā, ekyje ingi. A'e riki je'ēha te reko, a'erehe nde ke a'e mahy ta. A'erehe ekyje ingi. Tupāma'e miasu ke kapitā ta. Pe, sehar ngā ke a'eta mahy ta, aja Tupā mu'am. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke mahy ta. ⁵ A'erehe kapitā ta rehe nde erehendu katu ta me'ē te'e. Nde ke Tupā mupyrara ta, ame'ē ke jō ym. Amō we tī. Kuja nde erekwa tī. “Mā! Kapitā rehe ahendu katu ta me'ē te'e” aja nde py'a pe nde erekwa riki. A'erehe kapitā ta rehe nde erehendu katu ta me'ē te'e tī.

⁶ Tupā je'ēha rupi kapitā ta ma'ema'e. A'erehe ame'ē ta pe ta'yr mi tamatarer ke peme'ē ta me'ē te'e. Tupā me'ē, ame'ē parakyha ke kapitā ta ma'ema'e, a'erehe ta'yr mi tamatarer pehē peme'ē kapitā ta pe. “Impo” aja riki. Ame'ē namō parakyha ke kapitā ta ma'ema'e. ⁷ Ame'ē:

“Impo” ke peme'ë katu kapitā ta pe. Pehē peme'ë ta me'ë te'e. Se pexo, a'erehe pehē ngi tamatarer ta'yr mi ame'ë ta matyr. Pexoha muhepyha, ame'ëja saka ame'ë. Ame'ë ke peme'ë katu. Ywy rehe pexo, a'erehe pehē ngi tamatarer ta'yr mi a'eta matyr. Ywy muhepyha, ame'ëja saka ame'ë. Ame'ë ke pehē peme'ë tī. A'eta je'ëha te reko, aja mā peja pekwa pekwa pexo. Ame'ë ta pe: “Pehē katu” aja mā peja pependu. Pehendu katu ame'ë ta rehe tī.

Pehē pepy'a katu pehē juehe

⁸Amō ta pe ma'e ke pemujuwyr ta me'ë te'e. Tamatarer ke my? Pahar upa katu te pemujuwyr katu. Kuja jō pemujuwryriha upa ym. Pehē johu pepy'a katu pehē juehe pexo. Ame'ë pemujuwryriha upa ym. (Tapijar te'e we pepy'a katu pehē juehe pexo.) Aja amō rehe amō ipy'a katu rahā, Moise je'ëha rehe hendu katu te, ame'ëja saka. ⁹Kuja riki ame'ë panduha:

“Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.

Amō ke ejukwa ym.

Amōma'e ke emukanim ym.

Amōma'e ke rehe nde py'a emoī ym” aja panduha ihī.

Amō we panduha ihī tī. Upa katu te ame'ë ta je'ëha riki kuja peteīhar aja saka. Kuja:

“Nde erepy'a katu nde juehe, aja amō rehe epy'a katu tī” aja riki.

¹⁰Amō rehe nde erepy'a katu rahā, ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e ym ta ipe. A'erehe amō rehe nde erepy'a katu rahā, upa katu te Moise je'ëha rehe nde erehendu katu.

¹¹Aja johu pehē pepy'a katu pehē juehe pexo. Pehē pepak, aja pexo. Ame'ë angaha uhyk, ame'ëja saka. (Aja rahā, katu ame'ë ke pema'ema'e ta me'ë te'e.) Kirisutu rehe jande jajurujar katu py rahā, jande ke Tupā muhā katu. Arahā

ame'ë muhāha angaha uhyk tate aja jakwa. Apo jajurujar katu py 'ar koty te we tateha aja jakwa katu. A'erehe pehē pepak, aja pexo.

¹²Pytun upa tate. (Aja rahā, jande jaka'u te'eha jama'eha upa tate, ame'ëja saka.) Wera tate apo. (Aja rahā, jande ruhāha angaha uhyk tate.) Pytun rahā, ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Mā peja ame'ë ke ngi japutu'u. Tupā je'ëha mu'e, ame'ë jakwaha rupi ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke jamuputu'u. Aja mā peja jaxo.

¹³Jande jama'ema'eha ke amō ta usak, aja jaxo. A'erehe mā peja katu ame'ë ke jama'ema'e. Aja rahā kuja jaxo ym ta. Kawī ngi jaka'u ym ta. Amō kūjā rehe jaka'u te'e ym ta tī. Amō sawa'e rehe jaka'u te'e ym ta tī. Ma'e jama'eha rehe amō usak rahā, huxī riki. Ame'ë ke jama'e ym ta tī. Amō namō jajumai ym ta tī. Amō rehe jajyty'ym ym ta tī.

¹⁴Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ixo. Mā peja a'e aja jaxo tī. Katu te ame'ë ta ke aja jaxo tī. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu. Ame'ë ke pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. Ame'ë ke ngi mā peja pemuputu'u katu.

Jesu kotyhar ta rehe har peje'ë je'ë ym pexo

14 Pehē koty amō ta ixo. Jesu kotyhar ta ke ame'ë ta. Jesu rehe jurujar katu wan ame'ë ta ke a'eta. “Mā! Jande aja pekwa ym. Amō koty pekwa” aja peje'ë je'ë ym pexo. Anī. Pehē pejy'ar rahā: “Ko pejur katu” aja pependu ngā pe. A'eta po ke pepyhyk katu a'eta ngi tī. ²Amō ta jurujar katu ehe, Jesu rehe. A'erehe upa katu te ma'e ke u'u. Upa so'o rukwer ke u'u katu. Tupāran ruwa koty so'o rukwer ke amō moī, ame'ë ke u'u katu tī. Amō ta anī. Jurujar katu wan ehe, Jesu rehe. A'erehe so'o rukwer ke u'u ym te. Tupāran ruwa koty so'o rukwer ke amō moī, ame'ë ke u'u tar ym.

A'erehe upa katu te so'o rukwer ke u'u ym te. Ma'e ro jō u'u katu. Ma'eywa ke jō u'u tī. ³Upa katu te so'o rukwer ke u'u ym ame'ē ta pe: "Mā! Katu ym aja. So'o rukwer ke pe'u" aja pandu ym tī. So'o rukwer ke u'u ym ame'ē ta aja pandu ym. So'o rukwer ke u'u ame'ē ta pe: "Ihē kotyhar ta ke pehē" aja Tupā pandu, a'erehe ame'ē ta rehe har mā peja peje'ē je'ē ym.

⁴Amōma'e miasu rehe har: "Katu ym a'e" aja mā peja pepandu ym. Kome'ē wyw keruhū ijar riki pandu ta: "Katu ame'ē ke a'e ma'ema'eha" aja. Anī rahā: "Katu ym a'e ma'ema'eha" aja. Jesu kotyhar ta anī. Kuja riki. Ame'ē ta pe jandema'e sawa'e tema'e pyrātāha ke muwyr, a'erehe katu ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e ta. Jandema'e sawa'e te riki pandu ta: "Pehē katu" aja ixotyhar ta pe. (A'erehe pehē pepandu ym.)

⁵Amō ta pandu: "Kome'ē weraha katu te ame'ē ke. Jama'e ym ta ma'e ke. Japutu'u ta" aja riki. Amō ta anī. Wera rahā pame katu te riki juja katu te aja ukwa. (A'erehe wera rahā pame katu te paraky ixo.) Myja me'ē weraha katu my? Ame'ē rehe har pehē pame katu te pekwa pekwa pexo. ⁶Ma'e weraha riki katu te ame'ē ke aja amō ta ukwaha. Jandema'e sawa'e te rehe ipy'a ke moī moī tar katu, a'erehe weraha katu te aja ukwa. Upa so'o rukwer ke u'u ame'ē ke aja tī. Jandema'e sawa'e te rehe ipy'a ke moī moī tar katu, a'erehe so'o rukwer ke u'u ym. Tupā pe pandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u nde riki eremuwyr jande pe" aja. Pe, u'u. So'o rukwer u'u ym ame'ē ta aja tī. Jandema'e sawa'e te rehe ipy'a ke moī moī tar katu, a'erehe so'o rukwer ke u'u ym. Tupā pe pandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke. Jande mi'u nde eremuwyr jande pe" aja. Pe, u'u. Juja katu te ngā. ⁷Kome'ē wyw keruhū pe jaxo rahā, jande jeje jaxo ym. Jamanō rahā, japutar jande jupe a'erehe jamanō. Anī. Aja ym. ⁸Jaxo rahā, jandema'e sawa'e te

pe amō ta pandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja. A'erehe ko jaxo. Jamanō rahā, jandema'e sawa'e te pe amō ta pandu: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja. Aja riki jamanōha. A'erehe jande jaxo rahā, jandema'e sawa'e te kotyhar ta ke jande. Jamanō rahā, jandema'e sawa'e te kotyhar ta ke jande tī. Juja katu te ngā. ⁹Kirisutu manō. Pe, manōha ngi kwera katu uhem. Aja rahā, apo ixo ame'ē ta pandu: "Jandema'e sawa'e te ke nde" aja ipe. Manō ame'ē ta aja tī. Kwera rahā: "Jandema'e sawa'e te ke nde" aja ipe tī. A'erehe jande jeje jaxo ym. ¹⁰Pehē ke tī. So'o rukwer u'u ym te ame'ē ta! Mā peja pehē mu ta rehe har peje'ē je'ē ym. "Pehē katu ym" aja pepandu ym. So'o rukwer u'u ame'ē ta! Pehē tī. Mā peja pehē mu ta pe: "Pehē katu ym" aja pepandu ym. Tupā ruwa koty jande johu japu'am ta ja'am. A'e riki jande rehe har pandu ta: "Katu pexo" aja. Anī rahā: "Katu ym pexo" aja riki. A'e riki ngā rehe har ukwa katu ame'ē ke a'e. ¹¹Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Jandema'e sawa'e te pandu:

"Ihē riki Tupā. Ko apandu ihē. Upa ngā ihē ruwa koty ipynarāi pe wapyk ta kŷ. Aja ihē rehe ipy'a ke moī moī ta. Pe, upa ngā pandu ta ihē pe: 'Ne jō riki Tupā' aja." Aja panduha ihī.

¹²Se jaxo rahā, myja me'ē jama'ema'e my? Yman rahā, ame'ē rehe har jande pame katu te Tupā pe japandu ta me'ē te'e. (A'erehe apo pehē mu ta rehe har: "Pehē katu ym" aja pepandu ym.)

Mā peja pehē mu ta rehe pepy'a katu

¹³Tupā riki ngā rehe har ukwa katu ame'ē ke a'e. A'erehe mā peja amō ta pe: "Pehē katu ym" aja pepandu ym. Kuja pekwa pekwa pexo rahā, katu tiki. "Ma'e ke jande jama'e rahā, jande aja jande mu ta ma'e ta tī. A'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jande jama'e rahā, jande mu ta ma'e ka'u te'eha ke ma'e ta tī. A'erehe ame'ē

ke jande jama'e ym ta" aja riki pekwa pekwa pexo. Aja rahā, katu tiki.

¹⁴ Jesu, ihēma'e sawa'e te kotyhar ke ihē. A'erehe kuja ihē akwa katu. "Ma'e mi'u ke e'u ym" aja Tupā pandu ym, aja akwa katu. Ihē mu anī. Amō koty a'e ukwa: "Ma'e mi'u e'u ym" aja Tupā pandu, aja ukwaha naī. Aja rahā, ame'ē mi'u u'u ym rahā, katu riki. ¹⁵ Ma'e mi'u ke pe'u, a'erehe pehē mu pyai. Katu ym pema'eha aja a'e ukwaha. A'erehe pyai. Aja rahā, ame'ē mi'u pe'u rahā, pehē mu rehe pepy'a ym. Ma'e mi'u ke pe'u, a'erehe pehē mu ke pemujaxer. A'erehe ame'ē ke mā peja pema'e ym. (Ame'ē mi'u ke mā peja pe'u ym tī.)

Pesarahā! Pehē mu ka'u te'eha ma'eha ke rehe Kirisutu manō. Ame'ē imu ke mā peja pemujaxer ym. ¹⁶ Upa ma'e mi'u katu, aja pekwa katu. Amō ta anī. Ame'ē mi'u pe'uha amō ta ukwa: "Mā! Jaxer" aja. A'erehe pesak katu kŷ. Pehē mu ke pemujaxer ym.

¹⁷ Pehē johu Tupā kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē mi'u rehe har jō pekwa pekwa ym pexo. "Ma'e ja'u ta my?" aja jō mā peja ym pekwa pekwa pexo. Anī. Tupā'ā mujekwa ame'ē ke ma'ema'e ta me'ē te'e. Kujā. Ma'e katu ame'ē ke Tupā putar, ame'ē ke pema'ema'e ta me'ē te'e. Mā peja pehē py'a ke Tupā'ā muhury katu. Mā peja pehē rury katu pexo. Upa aja riki Tupā'ā muma'e katu. (A'erehe pehē rury katu pexo.) ¹⁸ Upa aja amō ixo rahā, Kirisutu putar ame'ē ke amō ma'ema'e katu. Aja rahā, Tupā ke a'e muhury katu. Pe, amō ta pandu: "Katu a'e ma'ema'eha ke" aja.

¹⁹ Pesarahā! Myja me'ē amō ta namō jande juehe katu jande jaxo my? Ame'ē ke jama'ema'e ta me'ē te'e. Myja me'ē amō ta py'a ke jamātā katu my? Ame'ē ke jama'ema'e ta me'ē te'e tī. ²⁰ Jesu kotyhar ta pe Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixōi te pehē pe" aja. Ame'ē ta ke pemujaxer ym pexo. Upa

ma'e mi'u pe'u rahā, katu tiki. "Katu ym" aja ukwa ha rupi amō ta u'u. Aja rahā, ma'e jaxer ai ame'ē ke ma'ema'e. Aja rahā, pehē riki pe'u rahā, katu ym tiki tī. (A'erehe mā peja pe'u ym tī.) ²¹ A'erehe so'o rukwer ke pe'u ym rahā, katu tiki. Kawī ke pe'u ym rahā, katu tiki tī. Upa amō ma'e ke pema'ema'eha aja tī. Pehē pema'e, a'erehe ma'e ka'u te'eha ke pehē mu ta ma'e tī. Aja rahā, katu ym. A'erehe mā peja ame'ē ke pema'e ym tī. Aja rahā, ame'ē ke pehē mu ma'e ym ta tī.

²² Upa awa mi'u katu, aja nde erekwa rahā, ame'ē rehe har amō ta pe emujekwa ym. Tupā pe jō emujekwa katu. Pehē mokōi jō pekwa pexo. Aja awa mi'u nde ere'uha rehe har katu aja nde py'a rupi nde erekwa katu. Ame'ē rehe har: "Mā! Katu ym ihē ama'e" aja amō pandu ym rahā, ame'ē riki hury katu ame'ē ke a'e. ²³ Ma'e ke amō u'u rahā: "Mā! Katu we my?" aja ukwa. Aja rahā, ame'ē ke amō u'u rahā, Tupā pandu: "Katu ym nde erema'eha" aja. Ipy'a pe ukwa katu, aja a'e ma'ema'e ym. A'erehe: "Katu ym nde erema'eha" aja Tupā pandu. Ipy'a pe ma'e ke ukwa katu, aja amō ma'e ym rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. Katu ym aja.

Amō ta ke pemuhury katu

15 Jande ngi har amō ta Tupā rehe jurujar katu te. Aja rahā, ame'ē ta riki jurujar katu wan ame'ē ta py'a ke mātā ta me'ē te'e. Aja rahā, a'eta ipy'ahu ta tī. Hury katu ta tī. "Myja me'ē jande rury katu jande juehe my" ame'ē rehe jō pekwa pekwa ym pexo. Anī. ² Jande mu ta ke jande pame katu te jande jamuhury katu ta me'ē te'e. A'eta pe katu ame'ē ke jama'ema'e ta me'ē te'e tī. Aja rahā, a'eta py'a ke jamātā katu. Aja Kirisutu rehe a'eta jurujar katu te we rī.

³ Pesarahā! Se Kirisutu ixo rahā, jumuhury ym a'e juehe. Anī. Tupā putar

ame'ë ke a'e ma'ema'e. Kuja Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ:

“Tupã! Nde rehe ngã juru ai. Ame'ë riki ihë rehe uhyk apo tĩ” aja panduha ihĩ.

Ame'ë riki Tupã pe Kirisutu pandu, ame'ëja saka riki. A'erehe Tupã putar ame'ë ke a'e ma'ema'e katu. ⁴Yman ma'e ke Tupã je'ëha rehe amō ta mupinim. Upa katu te ame'ë ke jande pe mu'e ame'ë ke. Jande ke mu'e rahã, jande py'a ke mātã katu ta. Jande ke amō ta mupyrara rahã, jande py'ahu te'e jahendu tĩ. Pe, Tupã namō jaxo ta, ame'ë rehe jaharō katu jaxo tĩ. ⁵Jande rehe Tupã usak katu, a'erehe jande py'ahu te'e aja jaxo katu. Jande py'a ke a'e mātã katu tĩ. Kuja Tupã namō ihë apandu: “Hom ok ta pe har ta rehe esak katu. Aja rahã, Kirisutu katuha aja a'eta ixo ta tĩ. (Katu ixo ta.) Pe, a'eta johu peteihar aja ukwa ukwa ta tĩ” aja inamō ihë apandu. ⁶Aja rahã, pehë johu Tupã pe pepandu ta: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja. A'e riki Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te pãi.

**Jundéu awa aja ym ame'ë ta
pe myrandu katu ke
amō ta pandu pandu**

⁷Pehë pe Kirisutu mujekwa: “Ihë kotyhar ta ke pehë” aja. Aja pehë jupe tĩ. “Pehë namō jande juehe katu jande jaxo tĩ” aja pepandu pehë jupe tĩ. Pehë po ke pepyhyk pyhyk katu pehë ngi tĩ. Aja rahã, Tupã rehe har amō ta pandu ta: “Tupã riki katu te ame'ë ke a'e. Ixotyhar ta ipy'a katu ngã juehe ixo” aja. ⁸Kuja pehë pe ihë apandu katu. Jundéu awa ta koty Kirisutu uwyr rahã, te'e paraky ame'ëja a'e uwyr. Aja rahã, ima'e panduha ke Tupã ma'ema'e katu, aja Kirisutu mujekwa. Kuja riki. Jundéu awa ramüi ta pe ma'e ke Tupã manga katu, ame'ë ke a'e muhyk katu, aja Kirisutu mujekwa. ⁹(Kirisutu uwyr rahã, te'e paraky ame'ëja a'e uwyr.) Aja

rahã, jundéu awa aja ym ame'ë ta pandu tĩ: “Mã! Ngã rehe nde erepyrara eresak. Ne jō riki katu te me'ë ke” aja Tupã pe pandu. Aja pandu rahã, ymanihar panduha uhyk aja mujekwa. Kuja Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ:

“Ihë pãi keruhũ! Jundéu awa aja ym ame'ë ta namō ihë axo rahã, nde rehe har katu ame'ë ke ihë apandu ta.

Ihë ajyngar rahã, nde rehe har ihë ajyngar ta. Katu ame'ë ke ihë ajyngar ta” aja panduha ihĩ.

¹⁰Pe, amō we Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ tĩ:

“Jundéu awa aja ym ame'ë ta! Pehë rury katu pexo. Jundéu awa ta namō pehë rury katu pexo!

Tupã kotyhar ta ke ame'ë ta tĩ. Johu pehë rury katu pexo” aja panduha ihĩ.

¹¹Amō we Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ tĩ:

“Upa jundéu awa aja ym ame'ë ta! Mã peja jandema'e sawa'e te pe pepandu: ‘Ne jō riki katu te me'ë ke’ aja. Aja upa katu te awa ta pandu ta me'ë te'e tĩ” aja panduha ihĩ.

¹²Pe, Tupã je'ëha rehe Isai mupinim tĩ. Kuja:

“Jese rainō uwyr ta. A'e riki jundéu awa aja ym ame'ë tama'e kapitã keruhũ wan ta. Aja Tupã mu'am ta.

A'e riki muhãha ke. Ame'ë ta jurujar katu ta ehe. A'erehe ame'ë ta ke a'e muhã katu ta” aja Isai mupinim. (“Jese rainō” aja pandu rahã: “Kirisutu ke” aja mujekwa.)

¹³Pehë rehe Tupã ipy'a katu. Aja rahã, inamō pexo ta, ame'ë rehe peharō katu pexo. Pejurujar katu ehe, a'erehe mã peja pehë ke a'e muhury katu te hũ. Mã peja pehë py'a ke a'e muhury katu tĩ. Aja rahã, i'ar koty te we peharō katu pexo. Pyrãtãha ke Tupã'ã muwyr pehë pe, a'erehe i'ar koty te we peharō katu

pexo. Tupā namō pexo ta, ame'ē rehe peharō katu pexo.

**Ma'erehe Hom ok ta pe har ta
pe Páu mupinim my,**

Ame'ē ke a'e mujekwa

¹⁴ Ihē mu ta! Pehē katu te aja ihē akwa katu. Myja me'ē katu ame'ē ke pema'ema'e ta me'ē te'e, aja pekwa katu te riki, aja akwa katu tī. Myja me'ē pexoha katu my, ame'ē ke pemu'e katu pehē jupe, aja akwa katu tī. ¹⁵ Pe, kome'ē paper rehe ma'e ke ihē amupinim. Aja rahā, peharái ym ta. Akyje ym ha namō ihē amupinim. Tupā riki pandu ihē pe: “Jesu Kirisutuma'e miasu aja exo” a'erehe kyje ym ha namō ihē amupinim pehē pe. ¹⁶ Jesu Kirisutuma'e miasu ihē. Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ihē apandu pandu. Myrandu katu ke Tupā mujekwa, ame'ē ke ihē apandu pandu. Jundéu awa tama'e pa'i aja myrandu katu ke ihē apandu pandu tī. Aja rahā, a'eta jurujar katu. Pe, Tupā kotyhar ta aja uwak. Tupā ruwa koty a'eta ke amō moī, ame'ēja saka. Pa'i moī moī, ame'ēja saka. Aja rahā, Tupā pandu: “Katu. Ihē kotyhar ta ke peme'ē ta” aja pandu. A'eta riki Tupāma'e ta ke aja l'ā mu'am.

¹⁷ Jesu Kirisutu kotyhar ke ihē, a'erehe Tupā pe ihē aparaky axo. “Ima'e je'ēha ke ihē apandu pandu axo, a'erehe ihē rury katu” aja ihē. ¹⁸ Kirisutu ma'ema'eha jō ihē apandu pandu katu. Ngā ngi akyje ym ha namō apandu pandu katu. Ihē pe pyrātāha ke a'e muwyr, a'erehe jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu rahā, a'eta jurujar katu ehe, Kirisutu rehe. Tupā rehe a'eta hendu katu. Ihē je'ēha ke a'eta hendu. Ihē ama'ema'eha ke rehe a'eta usak tī. A'erehe a'eta pe Kirisutu rehe har ihē amu'e katu. A'erehe a'eta jurujar katu

ehe. ¹⁹ Pyrātāha ke ihē pe Tupā'ā muwyr. Aja marā ka ym amō ma'eha. Ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. (Aja ihē apandu ame'ē ke jete har te ke aja mujekwa. Ihē namō Tupā ixo, aja mujekwa katu tī.) Amō ma'e ke ihē ama'e rahā, ngā pandu: “Mā! Katu” aja. Aja riki. A'erehe Kirisutu rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu. A'erehe Jerusarē ok ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu katu te hū. Kirisutu rehe har ame'ē myrandu katu ke apandu pandu. Pe, Jerusarē ok ta ngi ihē aho rahā, amō amō ok ta rehe ahyk aho. Upa ame'ē rupi ihē apandu pandu tī. Aja Iry ywy rymy'y rehe ihē ahyk aho.

²⁰ Aja jō ihē aputar katu. Kirisutu rehe har amō ta ukwa ym te. Ame'ē ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu tar katu. Kirisutu rehe har ukwa, ame'ē ta pe tapijar te'e we ihē amu'e tar ym. A'ep amō riki Tupāma'e parakyha ke ma'ema'e. A'erehe a'ep ihē aho tar ym. ²¹ Kirisutu rehe har ukwa ym ame'ē ta pe ihē apandu tar katu aho. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Kirisutu rehe har amō ta pe amō pandu ym we rī. Ame'ē ta hendu ta. Ehe har hendu ym ame'ē ta ukwa ta riki” aja panduha ihī. A'erehe ame'ē ta pe ihē apandu tar katu aho.

Hom ok ta pe Páu oho tar katu

²² Amō ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu axo. A'erehe pehē koty ihē aho ym we rī. Amō amō rahā, pehē koty ihē aho ta tipe. Marā ka ym ahoha. ²³ Apo anī. Upa koropi myrandu katu ke ihē apandu pandu riki. Ihēma'e parakyha upa. A'erehe apo aho ta kŷ. Yman pehē rehe ihē asak tar katu axo. ²⁴ A'erehe pehē koty ihē aho ta apo kŷ. Esepan ywy pe ihē aho rahā, pehē namō ihē apyta we ta rī. Pehēma'e ywy kupe koty Esepan ywy ihī. Pehē koty heta aker rahā, Esepan ywy pe aho ta. Arahā, ihē

pe ma'e ke peme'ë katu ta, aja ihë aputar. Aja rahã, ihë aho katu ta.

²⁵⁻²⁶ Apo Jerusarë ok ta pe ihë aho ta axo. A'ep Tupã kotyhar ta ke ihë amuhury ta aho. Masendo ywy pe Jesu kotyhar ta ixo. Ngere ywy pe aja tĩ. Ixo tĩ. Upa ame'ë ta pandu: “Jerusarë ok ta pe jande mu ta ixo. Ima'e ym te aja ame'ë ta ixo. Ame'ë ta pe tamatarer jame'ë ta. Jamatyr riki” aja masendo ywy pe har ta pandu. Aja ngere ywy pe har ta pandu tĩ. (Ame'ë tamatarer ke ihë araho ta tĩ.)

²⁷ “Tamatarer jamatyr ta” aja a'eta pandu a'eta jupe. Ame'ë rehe har amõ ta mu'e ym. A'eta atu pandu a'eta jupe. Pe, ima'e ym te ame'ë ta rehe a'eta kyty'y ym ta me'ë te'e. A'eta riki jundéu awa aja ym ame'ë ta ke. Jundéu awa ta pe ma'e katu ame'ë ke Tupã me'ë, ame'ë ke a'eta kyty'y ym, ame'ëja saka riki. Myrandu katu ke jundéu awa ta kyty'y ym, ame'ëja saka. Jundéu awa aja ym ame'ë ta namõ kyty'y ym, ame'ëja saka. A'erehe apo amõ ta pe ma'e ke mujy-wyr rahã, katu tiki tĩ. A'erehe jundéu awa ta pe tamatarer ke jundéu awa aja ym ame'ë ta mondo rahã, katu tiki tĩ.

²⁸ Tamatarer ke ame'ë ywy pe har ta matyr. Jerusarë ok ta pe jande mu ta ixo. Upa katu te ame'ë ta pe tamatarer ke ihë ame'ë rahã, Esepan ywy pe ihë aho ta. Aho rahã, pehë namõ ihë apyta ta rĩ. Hom ok ta pe har ta ke pehë. ²⁹ Pehë rehe ahyk rahã, pehë namõ apandu pandu ta. Aja rahã, mâte hũ ma'e katu ame'ë ke Kirisutu ma'ema'e ta pehë pe.

³⁰ Ihë mu ta! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe pejurujar katu. Pehë py'a rehe Tupã'ã ihĩ katu, a'erehe pehë pepy'a katu pehë juehe pexo, aja a'e mu'e. (A'erehe pehë pepy'a katu pehë juehe pexo.) A'erehe Tupã namõ ihë rehe har pepandu pandu katu te hũ. ³¹ Kujja pepandu pandu inamõ: “Jundéi ywy pe nde rehe jurujar ym ame'ë ta ixo. Páu ke ame'ë ta putar ym. A'erehe Páu rehe esak

katu, aja rahã, ame'ë ta mahy ym ta Páu ke” aja pepandu. Amõ we pepandu inamõ tĩ. “Jerusarë ok ta pe Tupã kotyhar ta ixo. Ame'ë ta koty Páu ta oho. Ame'ë ta ke mã peja emuhury katu. Aja rahã, Páu ngi tamatarer pyhyk katu ta” aja Tupã namõ pepandu katu.

³² Pe, Tupã putar rahã, ihë rury katuha namõ pehë rehe ihë ahyk ta aho. Pe, pehë namõ ihë axo rahã, ihë py'a ke pemãta katu ta. Jande johu jande rury katu aja te'e jaxo ta. ³³ Tupã riki jande py'a ke muhury katu a'e. “Mã peja Hom ok ta pe har ta rehe esak katu” aja Tupã namõ ihë apandu. A'e tỹ. Amen.

Katuha ke Páu mondo

16 Sembe rehe har ihë apandu pehë pe apo 'y. Jesu kotyhar ke a'e tĩ. Kũjã katu ame'ë ke a'e. Senkeréi ok ta rehe Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ë pe paraky ame'ë ke a'e. ² Jandema'e sawa'e te kotyhar ke a'e. A'erehe pehë rehe uhyk rahã, ipo ke pepyhyk pyhyk katu ingi. Pehë rok pe pemupyta katu tĩ. Tupã kotyhar ta aja riki. Apo ima'e ym te rahã, peme'ë katu ipe, Sembe pe. Yman heta amõ ta rehe a'e kyty'y ym. Ihë rehe aja tĩ. A'erehe apo ima'e ym te rahã, peme'ë katu ipe tĩ, Sembe pe.

³ Piriši pe katuha ke ihë amondo axo. Ak pe aja tĩ. Piriši sawa'e a'e. Ihë namõ Tupã je'ëha ke a'eta pandu pandu tĩ. Jesu Kirisutuma'e parakya ta ke a'eta tĩ. ⁴ Ihë ke amõ ta tate jukwa rahã, ihë namõ a'eta ixo katu te. A'erehe a'eta ke amõ ta tate jukwa tĩ. Ihë namõ pyta, a'erehe Ak ta pe: “Katu tiki. Pehë katu” aja ihë apandu. Ihë jõ ym apandu. Upa amõ Jesu kotyhar ta aja tĩ. Pandu tĩ. Jundéu awa aja ym ame'ë ta ke a'eta. Ame'ë ta Ak ta pe pandu tĩ: “Katu tiki. Pehë katu” aja. ⁵ Ak ta rok pe Jesu kotyhar ta jy'ar jy'ar. Ame'ë ta pe katuha ke ihë amondo axo tĩ.

Epe pe katuha ihē amondo axo tī. Ihē rehe katu ame'ē ke a'e. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Asia ywy rehe a'e riki Kirisutu rehe jurujar katu py. ⁶ Mari pe katuha ke ihē amondo axo tī. Pehē pe a'e paraky hū. ⁷ Ando pe katuha ihē amondo axo tī. Juni pe aja tī. Ihē aja jundéu awa ta ke a'eta tī. Kyndaha pe ihē axo rahā, ihē namō a'eta ixo tī. Kirisutu rehe ihē ajurujar ym we rī. A'eta jurujar katu ehe. A'eta rehe har Jesu mondo ame'ē ta ukwa katu.

⁸ Ampiri pe katuha ke ihē amondo axo tī. Ihē rehe katu ame'ē ke a'e. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Jandema'e sawa'e te kotyhar ke a'e tī. ⁹ Umba pe katuha ke ihē amondo axo tī. Jande aja Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu tī. Kirisutuma'e parakyha ke a'e tī. Eta pe katuha ke ihē amondo axo tī. Ihē rehe katu ame'ē ke a'e. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. ¹⁰ Ape pe katuha ke ihē amondo axo tī. A'e ke amō ta mupyrara rahā, Kirisutu rehe jurujar katuha ke hijar ym. Tapijar te'e we jurujar katu ehe. Arito rok wyr pe ixo ame'ē ta pe katuha ke ihē amondo axo tī. ¹¹ Eroniā pe katuha ke ihē amondo axo tī. Ihē aja jundéu awa ke a'e tī. Nasi rok wyr pe har ta pe katuha ke ihē amondo axo tī. Jande aja ame'ē ta Kirisutu rehe jurujar katu tī.

¹² Tise pe katuha ke ihē amondo axo tī. Tipo pe aja tī. Katuha ke amondo axo tī. Kūjā ta ke a'eta. Jandema'e sawa'e tema'e parakyha ke a'eta ma'ema'e katu. Pesi pe katuha ke ihē amondo axo tī. Ihē rehe katu ame'ē ke a'e. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Jandema'e sawa'e te parakyha ke a'e ma'ema'e hū. ¹³ Hu pe katuha ke ihē amondo axo tī. Amō ta 'ar koty te we jandema'e sawa'e tema'e parakyha ke a'e ma'ema'e katu. Imāi pe katuha ke ihē amondo axo tī. Ihē māi aja ihē rehe a'e haihu katu tī. ¹⁴ Asī pe katuha ke ihē amondo axo tī. Sengō pe aja tī. Eme pe aja tī. Pato pe aja tī.

Ema pe aja tī. Katuha ke amondo axo tī. A'eta namō amō Jesu kotyhar ta ixo. Upa ame'ē ta pe katuha ke ihē amondo axo tī. ¹⁵ Siro pe katuha ke ihē amondo axo tī. Juri pe aja tī. Nere pe aja tī. Nere rendyr pe aja tī. Orin pe aja tī. Upa ame'ē ta namō Tupā kotyhar ta ixo. Upa ame'ē ta pe katuha ke ihē amondo axo tī.

¹⁶ Pehē pejuman juman pehē juehe. (Aja pehē pepy'a katu pehē juehe pexo, aja pemujekwa katu.) Kirisutu kotyhar ta se ixo. Amō amō renda pe ixo. Upa ame'ē ta pehē pe katuha ke mondo ixo tī. Hom ok ta pe har ta ke pehē.

A'ejōhar je'ēha ke

¹⁷ Ihē mu ta! Apendu katu pehē pe. Amō koty koty ngā ke mujy'ar ame'ē ta rehe pesak katu. Amō koty koty jy'ar rahā, ame'ē ta je'ē je'ē ngā jupe. Katu ym aja. Ame'ē ta aja pexo ym tī. Ame'ē ta riki amō koty mu'e. A'erehe jurujar katuha ke amō ta hijar. Katu ym aja. Pehē ke amō ta mu'e, ame'ē riki katu ym, aja a'eta pandu nāi. Mā! Ame'ē ta namō pexo ym pehē. ¹⁸ Ame'ē ta riki Kirisutu, jandema'e sawa'e tema'e parakyha ke ma'ema'e ym. Myja me'ē a'eta jumuhury ngā juehe my? Ame'ē jō a'eta ma'ema'e. Panduha katu ame'ē ke a'eta pandu pandu. Mā! Pandu katu te hū tī. Aja amō ta ke a'eta muka'u te'e. Ame'ē ta muka'u tar katu, aja ukwa ym ame'ē ta ke a'eta muka'u te'e riki. ¹⁹ Pehē anī. Myrandu katu rehe tapijar te'e we pejurujar katu, aja amō amō rekoha pe har ta hendu. A'erehe pehē rehe ihē rury katu. Ma'e katu ame'ē ke pekwa katu te, aja ihē aputar. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke pehē py'a pe pekwa pekwa ym pexo. ²⁰ Tupā riki jande py'a ke muhury katu ame'ē ke a'e. Pahar Satana ke a'e riki muputu'u ta. Aja rahā, pehē ke a'e muka'u ym te ta.

Mā peja pehē rehe Jesu, jandema'e sawa'e te ipy'a katu.

Katuha ke amō ta mondo tī

²¹ Pehē pe katuha ke Timo mondo ixo tī. Ihē namō Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu tī. Pehē pe katuha ke Rusi mondo ixo tī. Jasā aja tī. Mondo ixo tī. Sosi aja tī. Katuha ke mondo ixo tī. Ame'ē mahapyr jundéu awa ta ke tī.

²² Ihē Tesi. Páu pandu ame'ē ke kome'ē paper rehe ihē riki amupinim aī. Jesu kotyhar ke ihē tī. Pehē pe katuha ke ihē amondo axo tī.

²³ Pehē pe katuha ke Ngái mondo ixo tī. Hok pe ko ihē axo. Ihē Páu. Ngái rok wyr pe Jesu kotyhar ta jy'ar jy'ar tī. Pehē pe katuha ke Era mondo ixo tī. Se Korin ok tama'e tamatarer ke a'e riki matyr matyr. Me'ē me'ē tī. Pehē pe katuha ke Kwar mondo ixo tī. Jesu kotyhar ke a'e tī. ²⁴ [Mā peja johu pehē rehe Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ipy'a katu. A'e tŷ. Amen.]

“Nde jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe Páu pandu

²⁵ Tupā pe mā peja japandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Myrandu katu

ke ihē apandu rahā, Jesu Kirisutu rehe har ihē apandu pandu. Kuja ihē amujekwa. Pehē py'a ke Tupā mātā katu, aja rahā, pejurujar katuha ke pehijar ym ta. Yman te myrandu katu ame'ē jetechar te ke Tupā mujekwa ym. ²⁶ Apo anī. Ame'ē jetechar te ke a'e mujekwa katu ngā pe 'y. Tupā je'ēha rehe ame'ē rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim. Amō we tī. Tupā mujekwa tī: “Pemujekwa peho” aja jande pe. Uhā te hū ame'ē ke a'e. Pe, upa awa ta pe Jesu kotyhar ta pandu pandu oho. Aja rahā, hendu ame'ē ta putar rahā, Kirisutu rehe jurujar katu ta tī. Je'ēha rehe hendu katu ta tī.

²⁷ Tupā jō riki ukwa katu te ame'ē ke a'e. Jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe Jesu Kirisutu muhepy. A'erehe manō. A'erehe mā peja Tupā pe japandu: “Ne jō riki katu te ame'ē ke a'e” aja. Aja te'e ta japandu. A'e tŷ. Amen.

Upa.

Korin ok ta pe har ta pe Páu mupinim Peteihar ke

Amō paper pinim ke Páu mondo py (1 Korin 5.9-11.) My ame'ē my? Ukwa ym awa. Kanim ame'ē.

A'engi amō amō ma'e rehe har Korin ok ta pe har ta ukwa tar katu. A'erehe upa ame'ē rehe har Páu mujekwa katu (1 Korin 7.1; 1 Korin 7.25; 1 Korin 8.1; 1 Korin 12.1; 1 Korin 16.1.) Ame'ē paper pinim ke kome'ē. Peteihar ke aja jakwa.

Jesu kotyhar ta pe: “Ihē mu ta” aja Páu pandu.

Korin ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo ame'ē ta pe Páu mupinim

1¹⁻² Pehē riki Jesu kotyhar ta ke. Korin ok ta pe har ta ke pehē. Ko pehē pe paper pinim ihē amupinim aī. Ihē Páu. Ihē namō Sote ixo tī. Ihē pe Tupā pandu kwe:

—Nde ke ihē amondo axo. Jesu Kirisutu rehe har nde erepandu pandu ereho, aja ihē aputar — aja Tupā pandu.

Korin ok ta pe har ta! Jesu rehe peju-rujar katu ame'ē ta ke pehē. Aja ym rahā we Tupā pandu:

—Ihē kotyhar wan ta pehē. Ihēma'e wan ta — aja.

Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe Tupāma'e ta ke pehē apo 'y. Aja upa Korin ok ta juramā rupi ixo ame'ē ta tī. Jesu Kirisutu rehe ipy'a moī moī ame'ē ta ke a'eta. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. A'eta Tupāma'e ta ke tī. Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'etama'e sawa'e te a'e tī.

³Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja pehē rehe a'eta usak katu. Mā peja pehē py'a ke a'eta muhury katu.

⁴Jesu kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rehe Tupā usak katu. A'erehe Tupā namō ihē apandu pandu rahā: “Ne jō riki katu

te me'ē ke” aja ihē apandu ipe. Aja te'eha ihē. ⁵Jesu kotyhar ta ke pehē, a'erehe upa katu te ma'e ke namō pexo. Tupā'ā me'ē me'ē, ame'ē ke namō pexo. A'erehe ko upa amō awa ta je'ēha ke pekwa katu. Ame'ē pekwa katuha ke pehē pe a'e me'ē. Upa ma'e pekwa katuha namō pexo tī. Ame'ē ke pehē pe a'e me'ē tī. Tupā rehe har amō ta mu'e, ame'ē ke upa pekwa katu tī. Ame'ē ke pehē pe a'e me'ē tī. ⁶Kirisutu rehe har pehē pe ihē apandu pandu. A'erehe ehe har pekwa katu. Pehijar ym ta. ⁷A'erehe upa katu te ma'e katu ame'ē ke pehē pe Tupā muwyr. Tupā'ā me'ē ame'ē ke a'e muwyr. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ke Tupā mujywywyr ta. Ame'ē ke rehe peharō katu pexo rahā, upa katu te ma'e katu ame'ē namō pexo. ⁸⁻⁹Ma'e Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. A'e pandu pehē pe:

—Ihē ra'yr namō pehē juehe katu pehē pexo — aja.

Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Pehē py'a ke Tupā mātā katu te we ta rī. Aja te'eha a'e. Kuja pekwa ta. Pehē py'a a'e mātā rahā, pejurujar katuha ke pehijar ym ta. Aja rahā, Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te jywywyr rahā, pehē rehe har kuja:

—Pehē peka'u te'eha pema'ema'eha namō pexo — aja pandu ym te ta.

Pesarahā! A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. A'erehe a'e pandu ym ta:

—Pehē peka'u te'eha pema'ema'eha namō pexo — aja pandu ym te ta.

Amō koty koty Jesu kotyhar ta ukwa ukwa

¹⁰Ihē mu ta! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ēha rupi pehē pe ihē apandu. Peje'ē je'ē hū ym pehē jupe pexo! Aja rahā, amō koty koty pekwa ym ta. Peteihar aja pekwa pexo. Pexoha peteihar aja pexo. ¹¹Korói anam ta ngi har amō ta ihē pe pandu:

—Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta je'ë je'ë hū ngā jupe. Korin ok ta pe har ta ke ame'ë ta — aja.

¹² Kuja amō koty koty pekwhaha. Amō pandu: “Páu kotyhar ke ihē.” Amō pandu: “Anī. Apor kotyhar ke ihē” aja. Amō pandu: “Anī. Petu kotyhar ke ihē” aja. Amō pandu: “Anī. Jesu kotyhar ke ihē” aja.

¹³ Mā! Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta amō koty koty ixo. Katu ym aja. Ihē riki myra ngā mupia ame'ë ke rehe amanō my? Anī. Aja ym. (Jesu riki ame'ë rehe manō. A'erehe: “Páu kotyhar ke ihē” aja pepandu rahā, katu ym.) Pehē ke amō ta mujahuk rahā, ihē kotyhar ke pehē, a'erehe mujahuk my? Anī. Aja ym. (Jesu kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē ke amō ta mujahuk. Aja rahā: “Páu kotyhar ke ihē” aja pepandu rahā, katu ym tī.)

¹⁴⁻¹⁵ Pehē ngi har heta ngā ke ihē amujahuk ym. A'erehe: “Páu riki jande johu mujahuk. A'erehe Páu kotyhar ta ke jande” aja marā ka ym pepanduha. A'erehe ihē rury katu. A'erehe Tupā pe ihē apandu: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja. Pehē ngi har mokōi jō ihē amujahuk riki. Kiri ke ihē amujahuk. Ngāi amō tī. A'eta mokōi jō. ¹⁶ Pe, amō ta ixo. Ihē aharāi. Esete amō ihē amujahuk tī. lanam ta aja tī. A'eta jō nahā my. Amō ta akwa ym ihē. (Heta ym amujahuk, a'erehe: “Páu kotyhar ta ke jande” aja pepandu rahā, katu ym.)

¹⁷ —Ngā ke emujahuk eho — aja ihē pe Kirisutu pandu ym te.

Kuja a'e pandu:

—Myrandu katu epandu pandu eho — ame'ë jō ihē pe pandu.

A'erehe ame'ë ke ihē apandu rahā, sawa'e ukwa katu te pandu aja ym ihē apandu. Aja ihē apandu tipe rahā, myra ngā mupia ame'ë ke rehe Kirisutu manō, ame'ë rehe hendu katu ym ta awa. Amō koty hendu ta. Amō katu te pandu ame'ë ke rehe hendu katu ta. Katu ym aja. Mu-

para aja saka ta. Aja rahā, myra ngā mupia ame'ë ke rehe manō, ame'ë riki pyrātā ym, ame'ëja saka ta. Pyrātāha rupi ngā ke Tupā muhā katu, aja ym ta tipe. A'erehe pyrātā ym, ame'ëja saka ta.

Pyrātāha ke Tupā mujesak. Ukwa katu ha ke a'e mujesak tī.

¹⁸ “Myra ngā mupia ame'ë ke rehe Kirisutu manō.” Ame'ë rehe jurujar katu ame'ë ta ke Tupā muhā katu. Ame'ë ta kuja ukwa katu: “Pyrātāha rupi jande ke a'e muhā katu” aja ukwa katu. Amō ta anī. Mupyraraha renda pe oho ta ame'ë ta hendu rahā: “Ma'ewā manō my. Ka'u te'e” aja ukwaha naī. ¹⁹⁻²⁰ Aja Tupā ma'eha ke ukwa ym. Aja yman Tupā je'ëha rehe amō mupinim tī. Kuja Tupā pandu:

“Jande jakwa katu te' aja pandu ame'ë ta ukwaha ke ihē amukanim ta” aja Tupā pandu, aja amō mupinim.

Aja rahā, Tupā ma'eha ke mupyraraha renda pe oho ta ame'ë ta ukwa ym. A'erehe my ukwa katu ame'ë ta ixo my? My mu'e katu te hū ame'ë ta ixo my? My je'ëha pandu katu te ame'ë ta ixo my? Upa ame'ë ta ukwaha ke Tupā mukanim. Tupā rehe ipy'a ym ame'ë ta ukwa katuha jaxer aja Tupā mujekwa.

²¹ Tupā ukwa katu te ame'ë ke a'e. Pandu:

—Amō ukwa katu te ha namō marā ka ym ihē rehe har ukwaha — aja.

Myra ngā mupia ame'ë ke rehe Kirisutu manō, ame'ë ke japandu pandu. “Ka'u te'e ame'ë” aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ë ta ukwaha naī. Tupā pe jō anī. A'e pandu: “Myra ngā mupia, ame'ë ke rehe Kirisutu manō, aja Páu ta pandu pandu. Pe, Kirisutu rehe jurujar katu ame'ë ta ke ihē amuhā katu ta” aja Tupā pandu.

²² “Ma'e ke marā ka ym amō ma'eha, ame'ë ke pyrātāha namō Tupā ma'ema'e rahā, jande jajurujar katu ta ehe” aja jundéu awa ta pandu. Jundéu awa aja

ym ame'ē ta amō koty pandu: “Ma'e ukwa katu te ha namō Tupā rehe har pemujekwa rahā, jande jajurujar katu ta ehe” aja riki. ²³ Jande riki anī. “Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō” aja jō japandu pandu ngā pe. “Ame'ē ke japutar ym” aja jundēu awa ta pandu jande pe. Kirisutu manō ame'ē rehe har jundēu awa aja ym ame'ē ta hendu rahā: “Mā! Ka'u te'e ame'ē” aja riki a'eta ukwaha naī.

²⁴ Tupā muhā katu ame'ē ta anī. Jete-har te ke ukwa. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō. Pe, Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Tupā muhā katu. Pyrātāha namō muhā katu. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Tupā muhā katu rahā, a'e ukwa katu te, aja jakwa katu. Aja upa Tupā muhā katu ame'ē ta ukwa katu tī.

²⁵ “Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō. Mā! Ka'u te'e” aja amō ta ukwaha naī. Anī. Ame'ē ta ukwaha 'ar koty te we Tupā ukwa katuha. “Tupā pyrātā ym” aja amō ta ukwaha naī. Anī. Ame'ē ta pyrātāha 'ar koty te we Tupā pyrātā te hū.

²⁶ Ihē mu ta! Pesarahā! “Ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja pehē pe Tupā pandu kwe. Myja pexoha my, ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo. Arahā pehē namō ukwa katu te ame'ē ta heta ym ixo. Aja pekwa katu. Pehē namō kapitā ta aja me'ē ta heta ym ixo tī. Aja pekwa katu. Ima'ehū namō ixo ame'ē ta heta ym ixo tī. Aja pekwa katu tī. ²⁷ “Ukwa ym” aja ngā ukwa ame'ē ta ke Tupā muhā katu. Ixotyhar ta aja a'e muruwak tī. Aja rahā, ukwa katu te ame'ē ta ke a'e muhuxī. Pete'e pyta, a'erehe huxī. “Jande pitu te'e” aja amō ta ukwa ame'ē ta ke Tupā muhā katu tī. Ixotyhar ta aja a'e muruwak. Aja rahā, pyrātā te ame'ē ta ke a'e muhuxī tī. Pete'e pyta, a'erehe huxī. ²⁸ “Katu ym a'eta” aja ngā ukwa ame'ē ta ke Tupā muhā katu. Ixotyhar ta aja

muruwak tī. “Jaxer ame'ē ta ke” aja ngā ukwa ame'ē ta ke Tupā muhā katu tī. Ixotyhar ta aja muruwak tī. “Katu ym te a'erehe jaxer ai te” aja ngā ukwa ame'ē ta ke Tupā muhā katu tī. Ixotyhar ta aja muruwak tī. Upa aja muhā katu rahā: “Ko ukwa katu te ame'ē ke katu te” aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwaha jupe naī, ame'ē ke Tupā mukanim. “Ko pyrātā te ame'ē ke katu te” aja ukwaha jupe naī, ame'ē ke Tupā mukanim tī. ²⁹ Aja Tupā muhā katu rahā: “Ihē atu katu te ame'ē ke ihē” aja Tupā pe marā ka ym panduha.

³⁰ Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē, aja Tupā pehē ke muruwak. A'erehe Kirisutu ukwa katuha ke jande pe a'e muwyr. Kirisutu kotyhar ta ke jande, a'erehe jande pe Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja. Ima'e ta ke jande tī. Jande ke a'e muhā katu. ³¹ Upa aja riki Tupā ma'ema'eha, a'erehe: “Mā! Katu” aja amō pandu rahā: “Tupā ma'ema'eha jō katu te ame'ē ke” aja pandu. Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Katu aja ma'e ke rehe har amō pandu ta rahā: ‘Tupā ma'ema'eha jō katu te ame'ē ke’ aja epandu” aja amō mupinim.

Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō

2 Ihē mu ta! Pehē rehe ihē ahyk rahā, Tupā je'ēha ke ihē apandu pehē pe kwe. Jete-har te ke ame'ē. Yman mujekwa ym ngā pe a'e rī. Apo mujekwa katu 'y. Ame'ē pehē pe ihē apandu rahā, je'ēha pandu katu te ha namō ihē apandu ym riki. Amō ukwa katu te ha namō ihē apandu ym tī. ² Pehē namō ihē axo rahā, ihē ajupandu ihē jupe:

—Jesu Kirisutu rehe har jō ihē apandu ta. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō. Ame'ē jō ihē apandu ta. Amō ma'e ke apandu ym ta — aja ihē jupe.

³Pe, pehē namō ihē axo rahā, aky-jeha ihē kangwer ym aja axo. Aryrýi ihē tí. Tupā putar aja ym ihē apandu my, ame'ē rehe ihē ajumupyai. A'erehe aky-jeha ihē kangwer ym aja axo. Aryrýi ihē tí. ⁴A'erehe myrandu ihē apandu pandu pehē pe rahā, amō ukwa katu te ha namō ihē apandu my? Anī. Aja ym. Ihē apandu rahā, pyrātāha namō marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Tupā'a ma'ema'e katu. Ame'ē ke rehe pesak. A'erehe ihē apandu ame'ē ke jetehtar te ke aja pekwa. (Tupā ihē namō ixo, aja pekwa katu tí.) ⁵A'erehe Jesu rehe pejurujar katu. Amō ukwa katu te ha namō ihē apandu, a'erehe pejurujar katu ehe my? Anī. Aja ym. Tupāma'e pyrātāha ke rehe pesak, a'erehe pejurujar katu ehe.

Tupā ukwa katu te a'e

⁶⁻⁷Tupā'a rehe hendu katu te ame'ē ta pe jō amō ukwa katu te ha namō ihē apandu pandu. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa katu te. Ame'ē ukwa katu te ha namō aja ym ihē apandu. Kapitā ta ukwa katu te tí. Ame'ē ukwa katu te ha namō aja ym ihē apandu tí. Anī. Kuja riki. Tupā ukwa katu te, ame'ē ukwa katu te ha namō ihē apandu pandu. Kapitā tama'e pyrātāha ke Tupā muputu'u ta. Tupā ukwa katu te ame'ē ke a'e. Yman kome'ē ywy keruhū a'e mujā ym rahā we a'e ukwa katuha ke a'e mujekwa. A'erehe a'e jupandu jupe:

—Ihē kotyhar ta ihē namō ixo ta. Katu te hū ta — aja Tupā.

Yman ame'ē je'ēha a'e mujekwa ym rī. Apo a'e mujekwa katu 'y. Ame'ē je'ēha ke ihē apandu pandu ngā pe. ⁸Ame'ē Tupā ukwa katu te ha ke kapitā ta ukwa ym. Kome'ē ywy keruhū pe ixo ame'ē tama'e kapitā ta ukwa ym. A'eta ukwa katu rahā, jandema'e sawa'e te ke a'eta jukwa ym ta tipe. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa ym ta tipe. Jandema'e

sawa'e te riki katu te ame'ē ke a'e. ⁹Kuja Tupā je'ēha rehe amō mupinim:

“Ma'e ke Tupā moī katu. Ame'ē ke ipy'a katu ehe ame'ē ta pe a'e me'ē katu.

Ame'ē ke rehe usak ym we awa rī. Ame'ē ke rehe har hendu ym tí.

Ame'ē rehe har ipy'a pe ukwa ukwa ym awa tí.

Ame'ē ke ipy'a katu ehe ame'ē ta pe a'e me'ē katu” aja amō mupinim.

Tupā rehe har Tupā'a mujekwa katu

¹⁰(Ma'e katu ame'ē ke ipy'a katu ehe ame'ē ta pe Tupā me'ē katu.) A'erehe Tupā ukwa katu te ha ke kome'ē ywy keruhū pe ixo ame'ē tama'e kapitā ta ukwa ym. Ame'ē ke jande pe Tupā mujekwa katu. Yman mujekwa ym ngā pe rī. Apo a'e mujekwa katu 'y. I'ā jande pe a'e muwyr. A'e riki mujekwa katu jande pe 'y. Upa katu te ma'e ke I'ā ukwa katu. Tupā putar ame'ē ke ngā ukwa ym. Ame'ē ke upa katu te I'ā riki ukwa katu tí. Ma'erehe ma'e ke Tupā ma'ema'e my? Ame'ē ke ngā ukwa ym. I'ā anī. Ukwa katu a'e. ¹¹Amō ipy'a pe ukwa ukwa ixo ame'ē ke a'e jō ukwa katu. Amō anī. Ukwa ym. Aja Tupā rehe har amō ukwa ym tí. I'ā jō ukwa katu. ¹²A'erehe ehe har jande pe I'ā mujekwa. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ukwa. Aja ukwaha namō jande jaxo ym. Anī. I'ā ke jande pe Tupā muwyr, a'erehe ehe har jande pe I'ā mujekwa. Ma'e katu ame'ē ke jande pe Tupā me'ē, ame'ē rehe har upa katu te jande pe I'ā mujekwa.

¹³Amō ukwa katuha namō ma'e ke mu'e, ame'ē ke japandu pandu ym. Tupā'a mujekwa ame'ē ke jō japandu pandu katu. Ame'ē ke ipy'a rehe I'ā ihī ame'ē ta ke jande jamu'e mu'e katu. ¹⁴Ipy'a rehe Tupā'a ihī ym rahā, a'e mu'e ame'ē ke marā ka ym a'e ukwaha. “Ma'e puki my?” aja a'e pandu. Ukwa ym a'e. Tupā'a ihī ym ehe, a'erehe ukwa ym. “Mā ka'u” aja a'e pandu tí. Ma'e ke Tupā'a

mujekwa, ame'e ke ipy'a rehe Tupā'a ihī ame'e ta jō ukwa katu. ¹⁵Ipy'a rehe Tupā'a ihī rahā, upa ma'e ke ukwa katu. "Ko katu. Peme'e ihē pe katu" aja upa ukwa katu. Pe, Tupā'a ihī ehe, ame'e rehe har amō ukwa ym. "Mā ka'u te'e a'e" aja Tupā'a ihī ym ehe ame'e ukwaha naī. ¹⁶Aja Tupā rehe har a'e ukwa ym tī. Aja kujā Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

"Tupā ukwa ukwa uī, ame'e ke ukwa ym awa. Tupā ke marā ka ym amō mu'eha" aja panduha ihī.

Aja rahā, Tupā rehe har Tupā'a ihī ym ehe ame'e ta ukwa ym te, aja mujekwa katu. A'erehe Tupā'a ihī ehe ame'e rehe har ukwa ym tī. Jande anī. Tupā'a jande py'a rehe ihī katu, a'erehe Kirisutu ma'e ukwa ukwa uī, ame'e ke jande jakwa. (Tupā'a mujekwa jande pe, a'erehe jakwa. Aja rahā, Tupā ukwa ukwa uī, ame'e ke jande jakwa tī.)

Ta'yn ta aja pehē

3 Ihē mu ta! Tupā'a rehe tapijar te'e we pepy'a katu, aja ym pexo. A'erehe pehē ke marā ka ym amu'e katuha. Pepy'a katu ym ehe, aja pexo. Ta'yn ra'yr u'ar ramō, ame'ēja pexo. Aja rahā, Kirisutu rehe har amō amō we pejumu'e ym pexo. ²Ta'yn ra'yr ta aja pehē. Imembyr ra'yr pe imāi kamby me'e. Aja pehē ke ihē amu'e. (Aja rahā ta'yr mi Kirisutu rehe har amu'e pehē ke.) Ma'e so'o rukwer pehē pe ihē ame'e ym, ame'ēja amu'e ym. (Aja rahā, upa katu te Kirisutu rehe har apandu ym pehē pe.) Arahā pekwa katu ym. Apo pekwa katu ym we ta rī. ³⁻⁴Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta aja pehē, a'erehe pahar pekwa ym riki. Amō pandu: "Páu kotyhar ke ihē" aja. Amō pandu: "Ihē anī. Apor kotyhar ke ihē" aja. Aja amō koty koty jy'ar rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta aja pexo. Katu ym aja. A'erehe upa katu te Kirisutu rehe har pehē pe apandu ym we ta rī. A'erehe pejyty'ym pehē juehe rahā, Tupā rehe

ipy'a ym ame'e ta aja pehē tī. Pehē peje'e je'e pehē jupe rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta aja pehē tī. A'eta ixoha aja pehē pexo tī. Katu ym aja.

Tupāma'e miasu ta ke

⁵Ma'e riki Apor ma'ema'e my? Tupāma'e miasu ke a'e. Ma'e riki ihē ama'ema'e my? Ihē Páu. Tupāma'e miasu ke ihē tī. Jande juja katu te jande tī. (A'erehe amō koty koty pejy'ar rahā, katu ym. "Páu kotyhar ta ke jande." "Anī. Apor kotyhar ta ke jande." Aja rahā, katu ym.) Tupā je'ēha ke pehē pe japandu pandu. Tupāma'e miasu ta ke jande. Pe, pejurujar katu ehe. Tupā pandu ame'e ke Apor ma'ema'e. Aja ihē ama'ema'e tī. Jande juja katu te jande tī.

⁶Pehē riki Tupāma'e kupixa aja pehē. Pe, ma'e ra'ī ihē ajyтым ipe, ame'ēja saka. (Aja rahā Tupā je'ēha pehē pe ihē apandu pandu, a'erehe Jesu rehe pejurujar katu.) Apor riki ma'eywa'y ra'yr rehe y ombor ixo, ame'ēja saka. (Aja rahā, pehē pe Tupā je'ēha ke a'e mu'emu'e katu. A'erehe Tupā rehe har pekwa katu pexo.) Pe, Tupā riki upa ma'e kupixa pe har ta ke mutiha, ame'ēja saka. (Aja rahā Tupā riki pehē ke muhury katu.) ⁷A'erehe ma'e ra'ī jyтым ame'e ke katu te aja ym. (Aja rahā, ihē katu te aja ym ihē tī. Tupā je'ēha apandu ame'e ke ihē.) Y ombor ame'e ke katu te aja ym tī. (Aja rahā, Apor katu te aja ym tī. Tupā je'ēha ke mu'e ame'e ke a'e.) Tupā jō riki katu te ame'e ke a'e. A'e riki pehē ke muhury katu.

⁸Ma'e ra'ī jyтым ame'e ke amō namō juja katu te riki. Y ombor ame'e namō juja katu te. Aja rahā, Tupā je'ēha pandu ame'e ke juja katu te. Mu'e ame'e ke namō juja katu te riki. A'eta pe ma'e ke Tupā me'e ta. Paraky katu ame'e pe a'e me'e katu ta. Paraky katu ym ame'e pe me'e katu ym ta. ⁹Je'ēha pandu ame'e ke namō mu'e, ame'e ke pandu pandu ixo.

Aja rahā, Apor namō Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu, ame'ēja jaxo. Jande juja katu te jande tī. (A'erehe amō koty koty pejy'ar rahā, katu ym. “Páu kotyhar ta ke jande.” “Anī. Apor kotyhar ta ke jande.” Aja rahā, katu ym.)

¹⁰ Pehē riki Tupā rok aja tī. Ukwa katuha ke ihē pe Tupā muwyr. Ame'ē namō ok ke ihē amujā katu, aja ihē axo. Pyter ke ihē ajytyka. (Aja rahā, Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu, pe, Jesu rehe ngā jurujar katu.) Ok ke amō ta upa mujā, ame'ēja saka. (Aja rahā, Tupā rehe har a'eta mu'emue katu ngā pe.) Ok mujā rahā, katu mujā rahā, katu tiki. (Aja Tupā je'ēha katu mu'e rahā, katu tiki.)

¹¹ Jesu Kirisutu riki ok pyter aja saka. A'e jō riki ok pyter katu te ame'ē ke aja saka. Tupā riki mu'am aja saka. A'erehe amō ok pyter ke marā ka ym mu'āha. (Aja rahā, Jesu Kirisutu rehe har jō amō pandu ta me'ē te'e.) ¹² Ok pyter ke amō mu'am rahā, myra hātā ke mu'am. Pahar ijuk ym ta. (Aja rahā, Kirisutu rehe har katu mu'e.) Aja rahā, katu mujā, ame'ēja saka tī. Itatawa ke te'e mujā, ame'ēja saka. Itatuwyr ke te'e mujā, ame'ēja saka tī. Ita hepy hū ame'ē ke te'e mujā, ame'ēja saka tī. Amō ta myra hātā ym ame'ē ke mu'am. Pahar ijuk ta. (Aja rahā, Kirisutu rehe har katu ym mu'e aja saka.) Aja rahā, katu ym mujā, ame'ēja saka. Inaja ro ke te'e mujā, ame'ēja saka. Kupi'i ke te'e mujā, ame'ēja saka tī. Myra hātā ym ame'ē ke te'e mujā, ame'ēja saka tī.

¹³ Ok ke tata ukwāi rahā, myra hātā jō pyta u'am. Aja Kirisutu jywyr rahā, ngā ke a'e mupyrara ta. Arahā myja me'ē ehe har amō mu'e, ame'ē ke Kirisutu mujekwa ta. Tata aja ame'ē namō a'e ukwa ta. Katu mu'e my? Katu ym mu'e my? Ame'ē ke a'e mujekwa ta. ¹⁴ Katu amō mu'e, aja Kirisutu ukwa rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupā me'ē ta. Katu mu'e, ame'ē

pe me'ē ta. ¹⁵ Katu ym mu'e, aja Kirisutu ukwa rahā, ma'e ke Tupā me'ē ym ipe. Nixoi ma'e ke ipe. A'e ke Tupā muhā katu jō. Tata ngi jawe te'e uhem oho, ame'ēja saka a'e.

¹⁶ Tupāā riki pehē py'a rehe ihī katu. A'erehe pehē riki Tupā ixoha renda aja pehē. Ame'ē ke pekwa katu. ¹⁷ A'erehe pehē pe amō jaxer ame'ē ke mu'e rahā, Tupā ixoha renda ke mujaxer, ame'ēja saka tī. Aja rahā, ame'ē mu'ēha ta ke Tupā mupyrara ta. Tupā ixoha renda riki katu te ame'ē ke. Pehē riki ixoha renda aja pehē. A'erehe pemujaxer ym pehē juehe har.

¹⁸ “Upa ihē akwa katu” aja amō ukwa ixo. Aja mā peja pejumuka'u te'e ym pehē juehe. “Upa ihē akwa katu” aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa ukwa ixo. Aja pehē ngi har amō ta ukwa ukwa ixo rahā, mā peja kuja pepandu: “Mā! Jaka'u te'e jande. Jakwa ym jande” aja. Aja rahā ima'e ukwa katuha ke Tupā muwyr ta a'eta pe. Ehe har mujekwa ta a'eta pe tī. Aja rahā, Tupā rehe har a'eta ukwa katu ta. ¹⁹ Upa ma'e ukwa katu, aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwaha naī. Anī. Ame'ē ta ukwa ym. Ka'u te'e aja Tupā ukwa katu. Yman aja Tupā je'ēha rehe panduha amō mupininim:

“Ma'e ukwa katu ame'ē kuja pandu: ‘Mā! Akwa katu ihē’ aja. Anī. Ame'ē ukwaha namō a'e ke Tupā muka'u te'e ta. Aja ame'ē ukwaha ke amō mukanim” aja panduha ihī.

²⁰ Aja amō we Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē ke mujekwa tī. Kuja:

“Akwa katu’ aja amō ukwa. Ame'ē riki jaxer aja Tupā ukwa katu” aja panduha ihī.

²¹ A'erehe: “Páu mu'e katu te.” “Anī. Apor mu'e katu te” aja mā peja pepandu ym. Aja rahā, amō koty koty pejy'ar ym ta. “Páu kotyhar ta ke jande.” “Apor kotyhar ta ke jande” aja ym ta pehē. Pe-sarahā! Upa ma'e ke pehē py'a mātāha

ke. ²² Apor pehē mu'eha ke. Petu aja tī. Mu'eha ke a'e tī. Ihē aja tī. Ihē Páu. Pehē mu'eha ke ihē tī. Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā, ame'ē pe pexo. A'erehe pehē rury katu aja pexo. Pehē pexo katu, a'erehe pehē rury katu pexo. Pehē pe-manō rahā, Tupā namō pexo ta kŷ. Apo Tupā usak katu pehē rehe rī. Yman rahā aja ta tī. A'erehe aja upa ma'e ke pehē py'a mātāha ke. ²³ Pe, Kirisutu kotyhar ta ke pehē. Tupā kotyhar ke Kirisutu. (A'erehe mā peja amō koty koty pejy'ar ym.)

Kirisutu mondo ame'ē ta ke

4 Pehē ke jande jamu'e. Jande rehe har pekwa pekwa pexo rahā, Kirisutuma'e miasu ta ke jande, aja mā peja pekwa pekwa pexo. Yman myrandu katu ke Tupā mujekwa ym rī. Ame'ē ke a'e mujekwa apo 'y. Ame'ē myrandu katu japandu pandu ame'ē ta ke jande, aja mā peja pekwa pekwa pexo. ² Miasu rahā, ijar pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta me'ē te'e. Aja Kirisutu pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e ta me'ē te'e tī. ³ Pesarahā! “Kirisutu pandu ame'ē ke Páu ma'ema'e katu ym” aja pepandu naī. Aja pepandu rahā, pehēma'e panduha ihē pe anī ta. “Kirisutu pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu my?” aja ihē juehe har ajupandu ym ihē jupe tī. ⁴ A'e pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu, aja ihē akwa katu. Ihē akwa tipe. “Nde katu” aja mujekwa ym we rī. Jandema'e sawa'e te riki pandu ta. “Katu nde erema'ema'e” aja a'e. (Ame'ē jō ihē aputar katu.) ⁵ A'erehe: “Kirisutu pandu ame'ē ke nde erema'ema'e” aja peje'ē ym ta me'ē te'e. Jandema'e sawa'e te jywy ym rahā we, aja peje'ē ym ta me'ē te'e. A'e jywy rahā, amō ma'ema'eha ke a'e riki pandu ta. Amō ma'ema'eha ke amō ta ukwa ym, ame'ē ke jandema'e sawa'e te mujekwa ta. Ukwa katu a'e. Ipy'a pe ma'e ke amō ukwa ukwa ixo, ame'ē ke a'e mu-

jekwa ta tī. Ukwa katu te a'e. Pe, ame'ē rehe har a'e pandu ta. Pe, katu ame'ē ke ma'ema'e, ame'ē ta pe Tupā jō pandu ta: “Pehē katu” aja. A'erehe: “Kirisutu pandu ame'ē ke Páu ma'ema'e katu ym” aja ihē rehe har peje'ē je'ē ym ta me'ē te'e.

⁶ Ihē mu ta! Apandu ramō ame'ē ke Apor rehe har ihē apandu. Ihē juehe har amō tī. Apandu tī. Jande mokōi jande juehe har ihē apandu. Aja rahā: “Peme'ē katu te ame'ē ke” aja pepandu ym ta. Aja Tupā je'ēha mujekwa. Kuja: “Mā peja amō mupinim ame'ē rehe pehendu katu” aja panduha ihī.

Aja rahā, kuja ym ta: “Peme'ē katu. Jande ke mu'e katu” aja. “Anī. Peme'ē anī. Jande mu'eha riki katu te” aja pepandu ym ta tī. ⁷ Pehē mu'eha riki amō ta 'ar koty te we katuha aja ym riki. Upa mu'eha ta ke pehē koty Tupā mondo. Aja rahā: “Jande mu'eha ta amō mu'eha ta 'ar koty te we katuha” aja marā ka ym pepanduha. Tupā riki mondo. Pehē atu mu'am ym. Tupā mondo. A'erehe: “Jande mu'eha ta amō mu'eha ta 'ar koty te we katuha” aja marā ka ym pepanduha.

⁸ Korin ok ta pe har ta! Upa pehēma'e ke pehī, aja pekwaha naī. Pehēma'e hū namō pexo, aja pekwaha naī tī. Pehē riki kapitā keruhū. Jande anī, aja pekwaha naī. Mā! Pehē riki kapitā keruhū ta tipe rahā, katu tiki. Aja ta tipe rahā, pehē namō jande riki kapitā keruhū ta tipe tī. Upa ma'e ke namō pexo, a'erehe: “Páu ke japutar ym” aja pepandu. ⁹ Jande riki Kirisutu mondo ame'ē ta ke. Jande riki amō ta wyr koty te we katuha, aja Tupā mu'am, aja ihē akwa. Sonda ta jukwa ta ame'ē ta riki jaxer, aja ngā ukwa. Aja jande riki tī, aja upa ngā pe Tupā mujekwa. Aja Tupā je'ēha rahoha ta ukwa tī. Aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwa tī. Jande jaxer ame'ē ta ke jande, aja ukwa tī. ¹⁰ Myra ngā mupia ame'ē ke

rehe Kirisutu manō, aja japandu pandu, a'erehe jande riki jaka'u te'e, aja amō ta ukwaha. Pehē anī. Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe pekwa katu te ame'ē ta ke pehē, aja amō ta ukwa. Jande riki pitu te'e aja amō ta ukwa. Pehē anī. Pehē pyrātā riki, aja amō ta ukwa. Katu ame'ē ta ke, aja pehē rehe har amō ta ukwa. Jande anī. Jaxer ame'ē ta ke aja ngā ukwa. ¹¹ Apo jande myahy jande jaxo. Jande janengwēi jaxo tī. Jandema'e mundeha ymanihar namō jaxo tī. Jande ke amō ta mupyrara tī. Jande jawata te'e jaxo. Jande rok nixói. ¹² Jande japaraky hū. Aja tamatarer japyhyk. Pe, ame'ē pe upa jandema'e ke jande jajo'ok jo'ok. Jande rehe har amō ta juru ai rahā, ame'ē ta pe japandu: “Mā peja pehē rehe Tupā usak katu” aja. Jande ke amō ta mupyrara rahā, jande py'ahu te'e jahendu. ¹³ Jande rehe har katu ym amō ta pandu rahā, ame'ē ta pe hātā jaje'ē ym jande. Katu ame'ē ke japandu a'eta pe. Ma'e puxi aja jande aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwaha. Jaxer ai te aja jande rehe har ukwaha tī. Upa aja apo jaxo we rī. (Jesu mondo ame'ē ta ke jande.)

¹⁴ Ihē amupinim ramō ame'ē pe pehē ke ihē amuhuxī my? Anī. Aja ym. Pehē ke ihē amu'e tar katu, a'erehe aja ihē amupinim. Aja rahā, pehē pexoha ke pemukatu ta nahā my. Ta'yr ke ipái mu'e katu, aja pehē ke ihē amu'e tar katu tī. ¹⁵ Myja Kirisutu kotyhar ta pexoha katu my? Ame'ē rehe har mu'e ame'ē ta mâte hū ixo pehē koty. Pehē pái aja ame'ē ta heta ym. Peteī jō pehē pái aja ixo. Ihē ame'ē. Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē aja pexo. Myrandu katu pehē pe ihē apandu rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe pehē pái aja ihē. ¹⁶ A'erehe ihē aja pehē pexo tī. Aja rahā: “Katu te jande” aja pekwa ym pexo tī. ¹⁷ Ko Timo ke pehē koty ihē amondo ta. Pehē pe a'e pandu ta:

—Jesu Kirisutu kotyhar ke Páu, a'erehe ixoha pyahu aja a'e ixo katu. Ame'ē ixoha pyahu ame'ē ke Jesu kotyhar ta pe Páu mu'e mu'e. Amō amō ok ta rupi ixo ame'ē ta ke mu'e mu'e — aja pehē pe Timo pandu ta.

Aja rahā, peharái ym ta. Timo pe Jesu rehe har ihē apandu rahā, a'e jurujar katu ehe. A'erehe ihē ra'yr aja a'e. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Ihē apandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu tī.

¹⁸ Pehē koty ihē aho ym ta tipe aja pekwaha, a'erehe pehē ngi ihē akyje aja pekwaha nāi. A'erehe pehē ngi har amō amō kuja ukwaha: “Mā! Jande ngi Páu kyje, a'erehe Timo ke a'e muwyr” aja riki. ¹⁹ Pesarahā! Tupā putar rahā, pahar pehē koty ihē ahyk ta aho. Ihē ahyk rahā, ma'e ke ihē atu akwa ta. Amō amō ta pandu: “Mā! Jande ngi Páu kyje, a'erehe Timo ke a'e muwyr” aja pandu ame'ē ta ixo. Panduha jō my? Panduha aja ma'ema'e katu my? Ame'ē ke ihē akwa ta. ²⁰ Aja riki jande. Amō pandu: “Tupā! Ihēma'e kapitā keruhū aja exo katu.” Aja pandu rahā, Tupāma'e pyrātāha ke a'e mujekwa ta ipe. Pyrātāha namō ma'e ke ma'ema'e ta. Panduha jō aja ixo ym ta. (Pyrātāha muwyr ta.) ²¹ A'erehe pehē koty ihē ahyk rahā, myja me'ē pehē pe katu my? Myra ra'yr namō ahyk ta aho my? (Aja rahā, pehē ke anupā ta.) Pehē rehe ihē apy'a katuha namō ihē ahyk ta aho my? Wewe katu panduha namō ihē ahyk ta aho my? Pesarahā! Wewe katu panduha namō ihē ahyk tar katu. (A'erehe pahar pexoha pemukatu.)

Amō rehe ka'u te'eha ke

5 Jesu kotyhar ta ke pehē. Pehē namō amō ixo. “Imāi nungar namō a'e ukwer ou” aja ihē pe pehē koty ngi uhyk uwyr ame'ē ke pandu. Mā jaxer ai te ma'eha ke ame'ē. Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta aja ym ma'eha. ² Mā! Pehē ruxī ym. Anī. “Katu” aja pekwaha pehē

jupe. Anī. Katu ym aja. Mā peja ym pehē! Ame'ē ma'eha ngi pehē ruxī pexo. Ame'ē jaxer ai ame'ē ke ma'e, ame'ē ke pejy'ar rahā, pehē pyter ngi pemuhem pemondo. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda rehe pejy'ar rahā, ame'ē sawa'e ke pemuxe ym.³⁻⁴ Pehē namō ihē axo ym. Pepaite ihē axo. Anī. Ihē py'a rupi pehē rehe har ihē akwa akwa axo. A'erehe pehē namō ihē axo, ame'ēja saka. Pe, ame'ē jaxer ai ame'ē ke ma'e ame'ē pe, Jesu, jandema'e sawa'e te je'ēha rupi ihē apandu.

—Mā peja nde ke Tupā mupyrara! — aja riki.

Amō Jesu kotyhar har ta namō pejy'ar rahā, pehē rehe har ihē akwa akwa axo, a'erehe pehē namō ihē axo, ame'ēja saka. Pehē pejy'ar rahā, Jesu, jandema'e sawa'e te riki pehē py'a ke mātā ixo. Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke pema'ema'e ta.⁵ A'erehe ame'ē sawa'e ke pemuhem pemondo pehē ngi. Aja rahā, Satana koty mondo, ame'ēja saka. (Ājā ramūi a'e.) Pe, ame'ē sawa'e ke a'e riki mahy ta. Mujaxer ta tī. Sawa'e i'ā anī. Jandema'e sawa'e te muhā katu ta. A'e jywyr rahā, ngā ke a'e mupyrara ta. Arahā ame'ē sawa'e'ā ke a'e muhā katu ta tī.

⁶“Katu te” aja pehē pekwa pehē jupe pexo rahā, katu ym. Mā peja ym pexo. Amōma'e panduha ke pekwa:

—Jaxi muhāi rahā, ipy'a ngi pyairo ke jo'ok. Ta'yr mi mupuk rahā, upa hukwer ke moro ta — aja panduha ihī.

Ame'ē ke pekwa katu. Aja petēi sawa'e ma'e ka'u te'eha ke ma'e rahā, a'e aja upa amō ta ma'e ta tī. (Upa moro, ame'ēja saka.)⁷ A'erehe ma'e ka'u te'eha ke ma'e ame'ē ke pehē pyter ngi pemuhem pemondo. Aja rahā, pehē py'a juhyk, aja pexo. Ymanihar aja pehē tī. (Pyairo ke pembor, ame'ēja saka.) Aja rahā, hukwer ke moro ym ta tī. Aja rahā, pehē namō ma'e ka'u te'eha

ma'eha nixōi tī. Aja pexo riki apo 'y, aja ihē akwa. Eji ywy ngi jundéu awa ta uhem oho rahā, arapuharan ra'yr ke a'eta jukwa. Ame'ē ke jukwa rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupā mukanim, ame'ēja saka. Ame'ē arapuharan ra'yr aja Kirisutu tī. A'e manō. Jande ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke mukanim, ame'ēja saka.⁸ A'erehe mā peja ima'e ta ke aja jaxo. Mā peja jande py'a juhyk, aja jaxo. Amō namō pandu rahā, mā peja jetehar te ke jō japandu. Ma'e jaka'u te'eha ke mā peja jama'ema'e ym jaxo. Amō ta rehe jaxer ai ame'ē ke mā peja jama'e ym tī.

⁹Amukwehe paper pinim pehē pe ihē amondo. Ame'ē pe kuja ihē amupinim: “Amō kūjā rehe ka'u te'e. Ame'ē ke namō mā peja pejy'ar ym. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Ame'ē ke namō aja tī. Pejy'ar ym tī.”

¹⁰“Pejy'ar ym inamō” aja amupinim rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta rehe har amupinim ym riki. Tupā kotyhar ta rehe har amupinim. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta amō kūjā rehe ka'u te'e hū. Amō sawa'e rehe kūjā ka'u te'e hū tī. Amō tama'e ke rehe ipy'a moī moī hū. A'erehe mukanim riki amōma'e ke. Tupāran rehe ipy'a ke a'eta moī moī tī. Upa ame'ē ta namō pexo tar ym rahā, kome'ē ywy keruhū ngi pehem te ta tipe.¹¹ “Pejy'ar ym inamō” aja ihē amupinim rahā, Jesu kotyhar ta rehe har ihē amupinim. Ame'ē riki amō kūjā rehe ka'u te'e. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Tupāran rehe ipy'a ke moī moī tī. Amō ta rehe juru ai tī. Kawī ngi ka'u tī. Amōma'e ke mukanim tī. Pesarahā! Ame'ē namō pejy'ar ym pexo. Hake inamō ma'e ke pe'u ym te tī.

¹²⁻¹³Pesarahā! Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta pe kuja ihē apandu ym:

—Ma'e peka'u te'eha ke pema'e. Mā peja pehē ke Tupā mupyrara — aja.

Ihē anī. Tupā riki aja me'ē pandu ta. Jesu kotyhar ta pe anī. Pehē atu pepandu katu:

—Mā peja ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym — aja riki.

A'erehe ame'ē ka'u te'eha ma'eha ke mā peja pehē pyter ngi pemuhem pemondo.

**Myja je'ē je'ēha ke
muputu'u ngā ngi my?**

6 Jesu rehe pejurujar katu, a'erehe pehē riki pehē mu mu. Pe, pehē ngi har imu namō amō je'ē je'ē rahā, jurujar ym ame'ē ta ruwa koty oho riki. Mā katu ym. Mā peja peho ym. Anī. Tupā kotyhar ta ruwa koty peho. A'eta riki je'ē je'ēha ke mukatu ta.

² Pesarahā! 'Ar rehe angaha uhyk rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta pe Tupā kotyhar ta pandu: “Pehē katu.” Aja katu ame'ē ta pe pandu ta. “Pehē katu ym.” Aja katu ym ame'ē ta pe pandu ta tī. Kome'ē ywy keruhū pe har ta Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pe aja rahā, ma'erehe pehē mu je'ē je'ēha ke pemukatu ym my? Mā peja ame'ē ke pemukatu!

³ Pesarahā! Tupā je'ēha rahoha ta pe japandu ta tī. “Pehē katu.” Aja Tupā rehe hendu katu ame'ē ta pe japandu ta. “Pehē katu ym.” Aja Tupā rehe hendu ym ame'ē ta pe japandu ta tī. Aja Tupā je'ēha rahoha ta pe japandu rahā, ma'erehe sehar peje'ē je'ēha ke pehē atu pemukatu ym my? Mā peja pemukatu!

⁴ Mā! Ame'ē rehe har amō ta je'ē je'ē rahā, jurujar ym ame'ē ta ruwa koty peho ta my? A'eta riki je'ē je'ēha mukatu ta my? Katu ym aja. A'eta riki katu ym ame'ē ta aja pekwa. A'erehe a'eta ruwa koty peho ym.

⁵ Mā katu ym. Pehē ngi ihē ruxī riki. Pejurujar katu ame'ē ta ngi har ukwa katu te ame'ē ixo my? Peteī ixo my? Pehī riki. (Ixoty peho.) A'e riki pehē mu ta je'ē je'ēha ke mukatu ta kŷ. ⁶ Pehē anī.

Ixoty peho ym riki. Pehē mu ta riki je'ē je'ē rahā, jurujar ym ame'ē ta ruwa koty peho. A'eta riki je'ē je'ēha mukatu riki. Katu ym aja.

⁷ Mā jetehar te riki. Imu ta je'ē je'ēha ke jurujar ym ame'ē ta ruwa koty peho. A'eta riki mukatu. A'eta ruwa koty peho, a'erehe katu ym pehē aja pemujekwa. Pehē rehe ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, mā peja pexo. Pehē py'a pemujywy. Aja rahā, pahar pemukatu ta. Pehēma'e ke amō mukanim rahā, mā peja pexo. Pehē py'a pemujywy. Aja rahā, pahar pemukatu ta tī. ⁸ Anī. Aja pema'e ym pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e pehē jupe. Pehē riki pehē mu mu! Pehē mu ma'e ke pemukanim pexo. Katu ym aja.

⁹ Pesarahā! Tupā ixo ame'ē pe ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta oho ym te ta. Ame'ē ke pekwa katu. Peka'u te'e ym. Pesarahā! Sawa'e te renda pe amō kūjā rehe ka'u te'e, ame'ē ke oho ym te ta. Amō sawa'e rehe ka'u te'e ame'ē ke aja tī. Oho ym te ta tī. Tupāran rehe ipy'a moī moī, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Sawa'e ta pame te'e ka'u te'e a'eta juehe, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Kūjā ta pame te'e ka'u te'e a'eta juehe, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Tupā ixo ame'ē pe oho ym te ta tī. ¹⁰ Amō ma'e ke mukanim, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Amōma'e ke rehe ipy'a moī moī ixo ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Kawī ngi ka'u ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Amō ta rehe juru ai, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Nupā. Aja amōma'e ke mukanim, ame'ē ta aja tī. Oho ym te ta tī. Upa ame'ē ta sawa'e te renda pe oho ym te ta. Tupā ixo ame'ē pe oho ym te ta.

¹¹ Aja me'ē pehē ngi har amō amō ixo kwe. Apo pehē py'a ke Tupā juhyk 'y. Upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'e juhyk. “Ihē kotyhar ta ke pehē. Ihēma'e ta” aja Tupā pandu. Jesu Kirisutu, jan-dema'e sawa'e te rehe pejurujar katu,

a'erehe: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja Tupā pandu. Pehē py'a rehe Tupā'ā ihī katu, a'erehe: “Pehē katu te” aja Tupā pandu tī. (A'erehe pexoha katu aja pexo.)

Pehē rehe har Tupā pe amō ta pandu: “Ne jō riki katu te ame'ē ke”

(Amō rehe peka'u te'e aja pexo rahā, katu, aja pekwaha pehē jupe naī. Anī. Katu ym aja. Pehē riki Tupāma'e ke, a'erehe pexoha katu aja pexo rahā, katu tiki.)¹² Pe, amō pandu:

—Upa ma'e ke ihē ama'e tar katu, ame'ē ke ihē ama'e katu — aja.

Ame'ē jete tipe. Amōma'e ma'eha riki katu ym nde pe. “Upa ma'e ke ihē ama'ema'e tar katu, ame'ē ke ihē ama'ema'e katu” aja ihē apandu ta tipe. Pe, ihē ama'e rahā, marā ka ym ame'ē ama'eha ngi amuputu'uha. Ihē ke muma'e, ame'ēja saka. A'erehe ihē ama'e. Katu ym aja.¹³ Amō pandu:

—Awa mi'u pehī, a'erehe awa pusu pehī tī. (U'u ta.) Pe, awa pusu pehī, a'erehe awa mi'u pehī tī, aja. (A'erehe jande myahy) — aja.

Ame'ē jete. Yman rahā, ame'ē mokōihar ke Tupā mumba ta. Awa mi'u ke. Awa u'uha ke tī. Mumba ta. Jande ke anī. Pete'e jande jaxo ta rī. A'erehe jaxoha katu, aja jaxo ta me'ē te'e. Amō kūjā rehe sawa'e ka'u te'e, a'erehe sawa'e ke Tupā mujā my? Anī. Aja ym. Amō sawa'e rehe kūjā ka'u te'e, a'erehe kūjā ke a'e mujā my? Anī. Aja ym tī. “Ihēma'e ke” aja jandema'e sawa'e te putar, a'erehe awa ke a'e mujā. A'e riki jandema'e sawa'e te. Aja rahā, awa rete riki sawa'e tema'e ke, ame'ēja saka.¹⁴ Manōha ngi jandema'e sawa'e te ke Tupā mukwera katu muhem. Pe, ima'e pyrātāha namō jande ke a'e mukwera katu ta muhem tī. A'erehe awa rete riki sawa'e tema'e ke.

¹⁵ Kirisutuma'e ke pehē, ame'ē ke pekwa. Pe, Kirisutuma'e ke kūjā ka'u

te'e ame'ē koty ihē amondo ta my? Anī ta. Marā ka ym amondoha.¹⁶ Pesarahā! Kūjā ka'u te'e ame'ē namō amō jumusarái rahā, mokōi riki peteihar aja ixo. Ame'ē ke pekwa my? Pekwa katu riki pehē! Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Mokōihar riki peteihar wan ta” aja riki.

A'erehe kūjā ka'u te'e ame'ē namō pejumusarái rahā, inamō Kirisutu peteihar aja ixo. Mā! Katu ym! A'erehe Kirisutuma'e ke kūjā ka'u te'e ame'ē koty ihē amondo ym te ta.¹⁷ Pe, amō riki jandema'e sawa'e tema'e ke rahā, inamō peteihar aja ixo. Tupā'ā ihī katu ehe, a'erehe inamō peteihar aja ixo.

¹⁸ Mā peja amō kūjā rehe eka'u te'e ym. Mā peja amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, juehe jumujaxer ym. Kūjā ka'u te'e ame'ē namō amō jumusarái rahā, a'e jumahy juehe. Kirisutuma'e ym aja mujekwa, a'erehe a'e jumahy juehe.¹⁹ Amō we tī. Tupā'ā riki pehē py'a rehe ihī katu, a'erehe pehē riki Tupā'ā rok aja pexo. Ame'ē ke pekwa katu. Pehē rehe l'ā ke Tupā muwyr. A'erehe pema'e tar katu ame'ē ke jō pema'e ym. Anī. Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu. A'erehe pexoha rehe pesak katu. Peka'u te'eha ke pema'e ym.²⁰ Ta'yr manō. Peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe Tupāma'e ke pehē. (A'erehe pema'e tar katu ame'ē ke jō, pema'e ym. Anī.) Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu tī. Pexoha katu aja pexo. Aja rahā amō ta pandu ta: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe pandu ta.

Jumendar rahā, katu my?

Ame'ē rehe har Páu mujekwa.

7 Paper pinim ihē pe pemuwyr kwe. “Amō jumendar rahā, katu my?” aja paper pinim ihē pe pemuwyr. Ame'ē rehe har ihē amupinim ta pehē pe apo 'y.

Amō jumendar ym rahā, katu tiki. ² Amō rehe ka'u te'e hū ngā. Amō kūjā rehe sawa'e ka'u te'e. Amō sawa'e rehe kūjā ka'u te'e tī. A'erehe kūjā namō sawa'e jumendar rahā, katu tiki. Aja rahā, amō kūjā rehe ka'u te'e ym ta. Sawa'e namō kūjā jumendar rahā, katu tiki tī. Aja rahā, amō sawa'e rehe ka'u te'e ym ta tī. ³ Hakehar riki putar rahā, mā peja inamō ixawa'e ukwer. Ixawa'e riki putar rahā, mā peja inamō hakehar ukwer tī. Jumuhury katu a'eta juehe. ⁴ Hakehar putar rahā jō anī. Ixawa'e putar rahā, mā peja inamō hakehar ukwer. Ixawa'e putar rahā jō anī tī. Hakehar putar rahā, mā peja inamō ixawa'e ukwer. ⁵ A'erehe hakehar putar rahā, mā peja inamō ixawa'e ukwer. Ixawa'e putar rahā, mā peja inamō hakehar ukwer tī.

Pe, hakehar pe ixawa'e kuja pandu:

—Tupā namō ihē apandu pandu ta axo. A'erehe ne namō ihē aker ym ta kŷ — aja.

—A'e tŷ — aja hakehar pandu.

Ixawa'e pe aja hakehar pandu tī. Aja jō rahā, inamō ixo ame'e namō mā peja eker ym. Aja heta ym ukwer rahā, katu. Ame'e upa rahā, inamō ukwer katu tī. Aja ym rahā, heta ukwer rahā, hakehar ame'e ym rahā, amō kūjā rehe ixawa'e ka'u te'e ta. Marā ka ym ame'e mukaniha. Ixawa'e ame'e ym rahā, amō sawa'e rehe hakehar ka'u te'e ta tī. Marā ka ym mukaniha. “Amō rehe eka'u te'erahā” aja Satana pandu, ame'ēja saka. (Ājā ramūi a'e.) Aja rahā katu ym. A'erehe Tupā namō panduha upa rahā, mā peja inamō ixo ame'e namō ukwer katu.

⁶ Jumendar ame'e rehe har ihē apandu ramō. “Mā peja ejumendar” aja ym ihē apandu. “Amō putar rahā, ejumendar” aja ihē apandu. ⁷ Ihē rakehar ym riki ihē. Ihē Páu. Upa pehē ihē aja pexo, aja ihē aputar. Aja pame katu te amō koty koty Tupā mujā. Amō jumendar ta me'e te'e. Amō jumendar ym ta me'e te'e tī.

⁸ Jeje te'e ixo ame'e ta pe ihē apandu ta kŷ. Ixawa'e manō ame'e ta pe aja tī. Pesarahā! Ihē jeje te'e axo. Ihē aja pehē pexo rahā, katu tiki. ⁹ Amō rehe peka'u te'e rahā, mā peja pejumendar. Marā ka ym amō rehe ka'u te'eha mukaniha. Aja rahā, pejumendar rahā, katu tiki.

¹⁰ Upa jumendar ame'e ta pe ihē apandu ta apo 'y. Ihē akwaha aja ym. Jandema'e sawa'e te mu'e ame'e ke ihē apandu ta 'y. Kūjā ta pe apandu. Ne sawa'e ke mā peja ehijar ym. ¹¹ Nde erehijar, pe, amō sawa'e ke epyhyk ym. Nde jeje te'e exo kŷ. Aja nde ereputar ym rahā: “Nde sawa'e namō ejumukatu eho tī. Nde sawa'e koty epywyr eho” aja apandu. Hakehar ke ixawa'e hijar ym ta me'e te'e tī.

¹² Amō ta pe ihē apandu ta apo 'y. Ihē akwaha ke ihē apandu ta. Jandema'e sawa'e te je'eha anī. Ko sawa'e riki Jesu rehe jurujar katu ame'e ke a'e. Pe, hakehar riki jurujar ym ame'e ke a'e. Pe, ixawa'e namō a'e ixo tar katu rahā, mā peja a'e ke ixawa'e hijar ym. ¹³ Ko kūjā riki Jesu rehe jurujar katu ame'e ke a'e. Pe, ixawa'e riki jurujar ym ame'e ke a'e. Pe, hakehar namō a'e ixo tar katu rahā, mā peja a'e ke hakehar hijar ym. ¹⁴ Ame'e jurujar ym ame'e ixawa'e riki hakehar namō ixo, a'erehe Tupā usak katu ehe, ixawa'e rehe. Hakehar riki jurujar ym ame'e ke a'e. Ixawa'e namō ixo, a'erehe Tupā usak katu ehe tī, hakehar rehe. Aja ym rahā, ta'yn ta riki Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta aja saka ixo. Anī. Ta'yn ta Tupā rehe ipy'a ym ame'e ta aja ym. A'erehe a'eta rehe Tupā usak katu tī.

¹⁵ Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'e ixo. Inamō ixo ame'e ke Jesu rehe jurujar ym ame'e ke a'e. Pe, a'e pandu: “Nde ke ahijar ta” aja. Aja rahā, mā peja hijar oho. “Eho ym” aja mā peja jurujar katu ame'e epandu ym. Mā peja hijar oho. Kuja Tupā putar. Jumokōi je'e je'e ym ha rupi ixo, aja a'e putar. ¹⁶ Kūjā! Nde

riki Jesu rehe jurujar katu ame'ë ke nde. Ne sawa'e namō exo katu. Aja rahā, a'e riki Jesu rehe jurujar katu ta nahā my tī. Sawa'e! Ne riki Jesu rehe jurujar katu ame'ë ke nde. Ne rakehar namō exo katu. Aja rahā, a'e riki Jesu rehe jurujar katu ta nahā my tī.

Tupā putar, aja pehē pexo katu

¹⁷ A'erehe myja me'ë amō ixo apo, aja mā peja exo rī. Pehē rehe Tupā katu usak, a'erehe a'e pandu: “Mā peja ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja. Arahā myja me'ë pexo my? (Pehē rakehar namō pexo my? Pehē sawa'e namō pexo my? Pehē pexo te'e me'ë te'e pehē, aja pexo my? Te'e paraky aja pexo my?) Ame'ë pexoha Tupā me'ë, muwyr saka riki. A'erehe aja pame katu te pexo rī. Amō koty koty amō ta aja tī. Aja Jesu kotyhar ta pe ihē apandu pandu. Amō amō ok ta rupi ixo ame'ë ta pe ihē apandu pandu tī. ¹⁸ Amō rehe Tupā katu usak, a'erehe a'e pandu: “Mā peja ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja. Arahā ehe ihī ame'ë pিরer jupāha ihī my? Aja rahā, mā peja aja ixo, jupāha namō. Emukanim ym ame'ë ke. Jurujar katu py rahā, a'e ixo. Ame'ëja exo rī. Amō pe Tupā pandu: “Mā peja ihē kotyhar ta aja pemuruwak.” Arahā, ehe ihī ame'ë pিরer ke jupā ym my. Aja rahā, mā peja jupā ym aja exo rī. Jurujar katu py rahā, a'e ixo. Aja exo rī. Jupā ym, aja exo rī. ¹⁹ Ehe ihī ame'ë pিরer jupā my? Ame'ë ke Tupā ukwa tar ym. Ehe ihī ame'ë pিরer jupā ym my? Ame'ë ke a'e ukwa tar ym tī. Kuja jō a'e ukwa tar katu. Ima'e je'ëha rehe amō hendu katu my. Ame'ë ke jō a'e ukwa tar katu.

²⁰ Ngā rehe Tupā katu usak rahā, a'e pandu: “Mā peja ihē kotyhar aja pemuruwak” aja. Arahā myja me'ë ngā ixo my, aja mā peja exo katu rī. ²¹ Ne rehe Tupā katu usak rahā, a'e pandu: “Mā peja ihē kotyhar aja pemuruwak” aja. Arahā se

te'e paraky ame'ë ke nde my? Aja exo rī. Pe, nde jar pandu:

—Ihēma'e miasu ym nde apo 'y. Te'e eho katu — aja.

Aja rahā, mā peja ame'ë parakyha ngi ehem eho.

²² Sehar te'e paraky ame'ë ke rehe jandema'e sawa'e te katu usak, a'erehe pandu: “Mā peja ihē kotyhar aja pemuruwak” aja. Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi uhem oho, ame'ëja saka. Ame'ë ngi poir ame'ë ke a'e, ame'ëja saka. Jandema'e sawa'e te kotyhar ke a'e, a'erehe poir aja saka ixo.

Pe, sehar amō pe te'e paraky aja ym ame'ë pe Kirisutu pandu: “Mā peja ihē kotyhar aja pemuruwak” aja. Aja rahā, Kirisutu pe te'e paraky aja a'e ixo apo 'y. ²³ Kirisutu manō. Arahā peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Aja rahā Kirisutu manōha rupi pehē rehe Tupā muhepy, ame'ëja saka. A'erehe amō ta pe te'e paraky ame'ë tama'e aja ym pexo. (Tupāma'e ke pehē.) ²⁴ Ihē mu ta! Pesarahā! Pehē rehe Tupā katu usak rahā, a'e pandu: “Mā peja ihē kotyhar ta aja pemuruwak” aja. Arahā Tupā namō pehē juehe katu pehē pexo. Ame'ë ke pehijar ym. Tapijar te'e we inamō pehē juehe katu pexo rī.

Jeje te'e ixo ame'ë ta rehe har

²⁵ “Myja me'ë jeje te'e ixo ame'ë ta pe japandu ta my” aja ihē pe paper pinim pemuwyr kwe. Ame'ë rehe har jandema'e sawa'e te je'ëha rupi ihē apandu ym. Ihē akwa ame'ë ke ihē apandu ta. Ihē rehe jandema'e sawa'e te pyrara usak. A'erehe ihē apandu ame'ë ke rehe mā peja pehendu katu. (Ihē Páu.)

²⁶ Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ë ta mupyrara ixo. A'erehe amō jeje te'e ixo rahā, aja te'e exo rī. Aja rahā, katu tiki. ²⁷ Nde rakehar namō nde erexo rahā, ehijar ym. Jeje te'e nde erexo rahā, kūjā ke epy-

hyk ym. Jeje te'e nde erexo rī. ²⁸ Jumendar rahā, ma'e ka'u te'eha ke nde erema'e ym. Kūjā jeje te'e ixo ame'ē jumendar rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym. Jumendar ame'ē ta ima'e ke rehe usak usak ixo. Kupixa mujā. Imi'u matyr. Ima'e ke rehe usak usak hū ixo. Aja pehē rehe ihē aputar ym. A'erehe mā peja jeje te'e pexo, aja ihē apandu.

²⁹⁻³¹ Ihē mu ta! Pekwa katu pexo! 'Ar rehe angaha upa tate. Kome'ē ywy keruhū yman ym ta ixo. Apo ixo ame'ē ke upa ta. A'erehe Tupāma'e ma'ema'eha rehe pesak py. A'engi ima'e ixoha rehe amō usak katu. A'erehe hakehar namō ixo ame'ē ta hakehar aja ym ame'ē ta aja pexo katu. Jeje te'e aja pexo katu. Aja rahā ixoha rehe har ukwa ukwa ym ta ixo. Jixi'u ame'ē ta riki hury katu ame'ē ta aja pexo katu! Puka puka ame'ē ta riki pyai ame'ē ta aja pexo katu! Ma'e ke muhepy jo'ok, ame'ē ta riki jo'ok ame'ē ke ima'e ym aja pexo katu. Ima'ehū namō ixo ame'ē ta riki ma'e ke ima'e ym te ame'ē ta aja pexo katu! Aja rahā ixoha rehe har ukwa ukwa ym ta ixo. 'Ar rehe angaha upa tate, a'erehe Tupāma'e ma'ema'eha rehe pesak py. A'engi pehēma'e pexoha rehe pesak katu.

³² "Ma'e jande ja'u ta my? Ma'e jande jamunde ta my?" aja te'eha pekwa pekwa pexo. Pexoha rehe har pekwa pekwa pexo, aja ihē aputar ym. Sawa'e jeje te'e ixo rahā, jandema'e sawa'e te putar ame'ē ke a'e ma'ema'e tar katu. A'erehe: "Myja me'ē ima'e parakyha rehe ihē ama'ema'e katu my" aja jō a'e ukwa ukwa ixo. Ixoha rehe har ukwa ukwa ym ixo. ³³ Hakehar namō sawa'e ixo rahā, hakehar ke a'e muhury tar katu. A'erehe imi'u matyriha rehe har aja te'eha a'e ukwa ukwa ixo. Myja hakehar ke a'e muhury katu ta my. Ame'ē rehe har aja te'eha a'e ukwa ukwa ixo. ³⁴ A'erehe mokōi ukwaha rehe har ukwa ukwa ixo. Myja me'ē Tupā putar ame'ē ke a'e

ma'ema'e katu my, aja a'e ukwa ukwa ixo tī.

Kūjā jeje te'e ixo ame'ē riki jandema'e sawa'e te pe ma'ema'e katu. Myja me'ē pyrātāha namō ima'e ke ma'ema'e katu my, aja a'e ukwa ukwa ixo. Myja me'ē ipy'a ke a'e moī moī katu ehe my, aja a'e ukwa ukwa ixo tī. Ixawa'e namō ixo, ame'ē anī. Ixawa'e ke a'e muhury tar katu, a'erehe: "Ma'e jande ja'u ta my" aja te'eha a'e ukwa ukwa ixo. Ixoha rehe har jō a'e ukwa ukwa ixo.

³⁵ Ihē apandu ramō ame'ē ke katu. Katu pehē pexoha ke ihē aputar, a'erehe aja me'ē ihē apandu ramō. "Ejumendar ym" aja ym ihē apandu riki. Katu ame'ē ke pema'ema'e, ame'ē ke ihē aputar. Ma'e matyriha rehe har pekwa pekwa ym ha namō jandema'e sawa'e te pe pema'ema'e katu. Aja ihē aputar. Tupā je'ēha ke pepandu pandu, ame'ē riki pehēma'e parakyha ke.

³⁶ Kūjā pái pe sawa'e pandu: "Nde rajyr ihē aputar" aja. Ame'ē ta rehe har ihē apandu ta apo 'y. Ame'ē sawa'e pandu: "Kūjā ke ihē apyhyk ym ta apo 'y" aja. Aja a'e ukwa ukwa ixo: "Ihē apandu, a'erehe ihē apyhyk ym rahā, kūjā huxī ta" aja. Aja rahā, a'eta jumendar rahā, katu tiki. Pe, amō kūjā rehe sawa'e ka'u te'e hū. Marā ka ym mukanīha. A'erehe jumendar rahā, katu aja a'e ukwa ukwa ixo. Aja a'e putar. Aja rahā, kūjā pyhyk rahā, katu tiki. Pe, jumendar rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ym. ³⁷ Pe, sawa'e pandu:

—Ihē ajumendar ym ta apo 'y — aja.

Pe, kūjā pái pandu: "Ere" aja. Kūjā pandu tī: "Ere" aja tī. Pe, amō kūjā rehe ka'u te'e ym, aja ukwa katu tī. Upa aja me'ē rahā, jumendar ym rahā, katu tiki. ³⁸ A'erehe kuja riki. Sawa'e kūjā namō jumendar rahā, katu tiki. Amō rahā, kūjā namō jumendar ym rahā, i'ar koty te we katuha.

³⁹Ixawa'e ixo rahā, inamō kūjā ixo katu tī. Jeje te'e aja ixo ym. A'erehe amō sawa'e ke a'e pyhyk rahā, katu ym tiki. Ixawa'e manō rahā, amō sawa'e ke a'e pyhyk katu. A'e putar ame'ē ke pyhyk katu. Ame'ē sawa'e Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e. Aja me'ē jō a'e pyhyk katu. Jurujar ym ame'ē ke anī. Epyhyk ym. ⁴⁰Ixawa'e manō ame'ē jeje te'e ixo rahā, i'ar koty te we a'e hury katuha. Aja riki ihē akwa. Tupā'a ihē py'a rehe ihī katu, a'erehe ihē apandu ame'ē ke rehe mā peja pehendu katu tī.

Tupāran ruwa koty ngā mi'u ke amō moī

8 Tupāran ruwa koty ngā mi'u ke amō ta moī moī. “Ame'ē mi'u ke jande ja'u rahā, katu my?” aja ihē pe paper pinim pemuwyr kwe. Ame'ē rehe har ihē apandu ta apo 'y. (Anī. Apandu ym we rī.) Pehē ngi har amō panduha ihī: “Upa jande riki jakwa katuha namō jaxo” aja riki pandu. Aja: “Ihē akwa katu” aja amō ukwa ukwa ixo rahā, katu te aja ukwaha jupe. Pe, ma'e ke rehe harāi. Kuja. Imu ta rehe ipy'a katuha harāi. Imu ta rehe amō ipy'a katu rahā, ame'ē ta py'a ke mātā katu ta. ²Amō pandu:

—Upa katu te ihē akwa katu — aja ukwaha jupe.

Ame'ē riki jupe katu ame'ē te'e a'e jupe. A'erehe upa katu te a'e ukwa ym riki. ³Pe, Tupā rehe amō ipy'a katu, a'erehe imu ta rehe ipy'a katu tī. Aja rahā: “A'e katu” aja Tupā ukwa.

⁴Apo ngā mi'u rehe har apandu ta. Tupāran ruwa koty ma'e so'o rukwer ke amō ta moī moī. (Ame'ē ke muhepyha renda pe amō ta muhepy hepy. Ame'ē ke Jesu kotyhar ta u'u rahā, katu my? Katu ym my?) Ame'ē rehe har ihē apandu ta apo 'y.

Ma'e ixuwe ym ame'ē ke tupāran aja amō ta ukwaha naī. ⁵“Tupā” aja amō ta ukwaha naī tī. Ame'ē heta pete'e ixo

my? Ywa pe pete'e ixo my? Kome'ē ywy keruhū pe pete'e ixo my? “Jandema'e sawa'e te” aja ukwaha naī tī. Ame'ē pete'e ixo my tī?

⁶Jande pe anī. Peteihar jō Tupā te riki. A'e jō ixo aja jakwa katu. Jande pái keruhū a'e. Upa ma'e ke a'e mujā. Jande jaxo, a'erehe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja japandu ipe.

Peteihar jō riki Jesu Kirisutu. Jandema'e sawa'e te a'e. A'e je'ēha rupi upa ma'e ke Tupā mujā. A'e ixo, a'erehe jande ko jaxo tī.

⁷Tupāran nixói te, aja upa katu te Jesu kotyhar ta ukwa ym. Jurujar ym rahā we tupāran ruwa koty ngā mi'u ke a'eta moī moī hū. A'erehe apo ame'ē humi'u ke u'u rahā, ame'ē riki tupāran kotyhar ta ke, aja a'eta ukwa naī rī. Ame'ē ukwaha marā ka ym mukanīha. A'erehe: “Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e. Katu ym ihē” aja ukwaha. ⁸Ma'e ke jande ja'u, a'erehe i'ar koty te we Tupā namō a'e juehe katu a'e ixo my? Anī. Aja ym. Ma'e ke ja'u ym rahā, i'ar koty te we Tupā namō a'e juehe katu a'e ixo my? Anī. Aja ym tī. Juja katu te riki awa ta Tupā pe. U'u rahā, juja katu te. U'u ym rahā, juja katu te tī.

⁹Tupāran ruwa koty ngā mi'u ke amō moī moī. Ame'ē ke pe'u rahā, katu. Pe'u ym rahā, katu tī. Pehē pe juja katu te. Jesu rehe jurujar katu wan ame'ē ta pe anī. “Katu ym” aja ukwa. Pe, pehē pe'u rahā, pehē rehe a'e usak. A'erehe a'e u'u tī. A'engi: “Mā! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e. Katu ym ihē” aja a'e ukwa. Aja rahā, mā peja ame'ē mi'u pe'u ym. (Ne mu ixoha ke emujaxer ym.)

¹⁰Tupāran ihī. Ame'ē rok pe ngā mi'u ke huwa koty amō moī. Ame'ē ke u'u rahā, katu ym, aja Jesu rehe jurujar katu wan ame'ē ke ukwa. Nde pe anī. “Upa ihē akwa katu. Tupāran ixuwe ym” aja nde erekwa katu. A'erehe ame'ē rok pe nde erexe, pe, ngā mi'u ke nde ere'u. Ame'ē ke jurujar katu wan ame'ē ke usak,

a'erehe a'e u'u tĩ. ¹¹ Pe, a'e pyai ixo. “Mā! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e. Katu ym ihē” aja a'e ukwa jupe. Mā! “Upa ihē akwa katu. Tupāran ixuwe ym” aja nde riki erekwa katu nde jupe. A'erehe jurujar katu wan ame'ē ke aja: “Katu ym ihē” aja ukwa jupe. A'e riki nde mu ke. A'e uhāha ke rehe Kirisutu manō. ¹² Ne mu ke nde eremupyai riki. A'erehe: “Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e” aja a'e ukwa jupe. Ne mu ke nde eremupyai rahā, nde riki ereka'u te'eha ke nde erema'e, aja Kirisutu riki ukwa katu, ame'ēja saka. ¹³ A'erehe ihē mu ixoha ke ihē amujaxer ym. Ihē Páu. Tupāran ruwa koty ngā mi'u ihī. Ame'ē ke a'u rahā, katu ym, aja ihē mu ukwa rahā, ame'ē mi'u ke ihē a'u ym te ta tĩ. Ihē aja nde rahā, katu tiki tĩ. (E'u ym tĩ.)

Jesu mondo ame'ē ta ke

9 Ihē aputar ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. Jesu mondo ame'ē ke ihē. Ihē Páu. Upa Jesu kwera katu uhem rahā, ihē asak ehe. Jandema'e sawa'e te ke a'e. Ima'e je'ēha ke ihē apandu pandu pehē pe, a'erehe pehē pejurujar katu ehe. Ixotyhar ta ke pehē. A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē, aja pekwa ta me'ē te'e. ² “Amō Jesu mondo ame'ē ta jandema'e tamatarer ke pyhyk. Páu anī. Pyhyk ym. A'erehe Páu Jesu mondo ame'ē aja ym a'e” aja amō ta pandu naī. Pehē anī. “Páu riki Jesu mondo ame'ē ke a'e” aja pekwa katu. Pehē riki jandema'e sawa'e te rehe pejurujar katu. A'erehe ihē riki Jesu mondo ame'ē ke ihē, aja pemujekwa ngā pe.

³ Amō Jesu mondo ame'ē ta jandema'e tamatarer ke pyhyk. Páu anī. Jandema'e tamatarer ke pyhyk ym. A'erehe: “Páu riki Jesu mondo ame'ē aja ym a'e” aja ukwaha. A'erehe: “Páu pe jande mi'u jame'ē ym ta” aja pandu pandu rahā, mā kuja ihē apandu. ⁴ Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu. Ame'ē riki ihēma'e

parakyha. A'erehe ihē pe a'eta mi'u ke amō ta muwyr rahā, katu tiki. ⁵ Amō amō ok ta rupi Tupā je'ēha ke amō Jesu mondo ame'ē ta pandu pandu oho rahā, hakehar ta namō a'eta oho. Hakehar ta pe ngā mi'u me'ē me'ē tĩ. Jandema'e sawa'e te mu ta aja tĩ. Hakehar ta raho tĩ. Petu aja tĩ. Hakehar raho a'e tĩ. Mā! A'eta aja ihē rahā, katu tiki tĩ. Ngā mi'u ihē pe amō ta muwyr rahā, katu tiki tĩ. ⁶ Amō parakyha rehe Jesu mondo ame'ē ta paraky ym. Tupā je'ēha ke jō pandu pandu. Pe, imi'u ke amō ta me'ē me'ē ngā pe. Mā! Ihē jō aja ym my. Manambe amō. Amō parakyha rehe jande mokōi japaraky, pe, ame'ē rehe tamatarer japyhyk. Ame'ē pe jandema'e ke jajo'ok. Mā! Jande jō aja rahā, katu ym.

⁷ Jumaiha rehe sonda oho rahā, amō parakyha rehe paraky ym oho. Ima'e kapitā riki imi'u me'ē ipe. Ma'e ke kupixa pe ijar jyty m rahā, ame'ē ke a'e u'u tĩ. Ixamby ke arapuharan ngi ijar jo'ok. Ame'ē ke a'e u'u. Mā! Aja saka ihē tĩ. Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu. A'erehe ihē pe ngā mi'u amō ta muwyr rahā, katu tiki tĩ. Manambe pe aja tĩ. Me'ē ipe rahā, katu tiki tĩ.

⁸ Kupixa jar rehe har ihē apandu. Sonda ta amō. Arapuharan jar amō. Ame'ē ke jō ym. Aja Moise je'ēha mujekwa katu tĩ. ⁹ Kuja Moise je'ēha rehe jasak:

“Ahūi aja me'ē kurer ke jo'ok rahā, tapi'iruhu pyrū pyrū oho ehe. Arahā iāpūi ke epukwar ym ingi. U'u tar katu rahā, mā peja u'u, aja riki.”

Paraky rahā, ma'e ke u'u tĩ. Tapi'iruhu rehe jō Tupā pyrara usak my? ¹⁰ Anī. Ame'ē rehe jō ym. Jande rehe har a'e ukwa ukwa ixo. (Jesu mondo ame'ē ta ke jande.) Je'ēha ke japandu pandu rahā, ngā mi'u amō ta muwyr jande pe. (Tapi'iruhu paraky, ame'ēja saka.) Pesarahā! Kupixa ke amō mondok. Amō riki ma'e ke jyty m. Ame'ē mokōi riki

kupixa ngi ma'e ke u'u ta. Aja a'eta ukwa katu. ¹¹ Kupixa pe ma'e ke amō jytyim. Ma'e tyarō rahā, ame'ē ke ijar u'u ta. Aja jande tī. Tupā je'ēha ke pehē pe japandu pandu rahā, ma'e ke jajytyim, ame'ēja saka. Apo pehē ngi pehē mi'u japyhyk rahā, katu tiki. (Kupixa ngi ijar ma'e u'u, ame'ēja saka.) ¹² Aja amō Jesu mondo ame'ē ta riki. Pehē ngi pehē mi'u ke pyhyk rahā, katu tiki. A'erehe pehē ngi ihē apyhyk rahā, i'ar koty te we katuha. Manambe aja tī.

Pesarahā! Pehē ngi ihē apyhyk ym te riki ma'e ke. Amō ma'e ke rehe ihē aparaky, aja tamatarer apyhyk. Pe, ame'ē pe ihēma'e ke ajo'ok. Manambe aja tī. Aja rahā: “Páu ta te'e u'u tar katu, a'erehe Tupā je'ēha ke pandu pandu” aja amō ta pandu ym te ta. Aja pandu ym te ta awa, a'erehe myrandu katu rehe amō ta jurujar katu ta. Kirisutu rehe har ukwa katu ta tī. ¹³ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe pa'i ta paraky u'am. (Jundéu awa tama'e pa'i ta ke ame'ē ta.) Ame'ē renda pe ngā mi'u ke amō ta werur. Ame'ē ke pa'i ta u'u tī. Ame'ē ke pekwa katu. Tupā rehe ipy'a ke amō ta moī moī rahā, arapuharan ra'yr ke a'eta hany. Jumu'eha renda keruhū pe hany. Pe, ame'ē ngi amō ke hany ame'ē ta u'u tī. Ame'ē ke pekwa katu. ¹⁴ Aja saka apo tī. “Mā peja myrandu katu ke pandu pandu ame'ē ta pe pehē mi'u ke peme'ē katu.” Aja jandema'e sawa'e te mujekwa katu.

¹⁵ Aja amō ta ngi ma'e ke ihē apyhyk ym. Kome'ē paper pinim ihē amondo rahā, ihē pe ngā mi'u ke amō ta me'ē ta, a'erehe ihē amupinim axo, aja pekwa. Anī. Aja ym. Muhepyha ke ihē apyhyk rahā, ihē ruxī ta. Ihē amanō py ta tipe. Muhepyha ihē aputar ym. “Muhepyha ihē apyhyk ym ta” aja ajupandu katu te ihē jupe. “Aja ym” aja marā ka ym amō ta panduha. ¹⁶ Myrandu katu ke ihē apandu pandu. A'erehe: “Katu te ihē” aja akwa ihē jupe rahā, katu

ym tiki. Pesarahā! Jandema'e sawa'e te riki pandu: “Myrandu katu ke epandu pandu eho” aja ihē pe. Mā! Ame'ē ke ihē apandu pandu ym aho rahā, ihē ke Tupā mupyrara ta, aja akwa. ¹⁷ Ihē atu ihē aputar, a'erehe myrandu katu ke ihē apandu pandu aho rahā, muhepyha ke ihē apyhyk rahā, katu tiki. Anī. Aja ym riki. Tupā riki ihē pe pandu: “Myrandu katu epandu eho” aja. Ame'ē parakyha ke ihē pe me'ē. A'erehe ihē apandu pandu aho. ¹⁸ Anī. Myrandu katu ihē apandu pandu aho rahā, muhepyha ke ihē apyhyk ym. (Jesu mondo ame'ē ke ihē.) A'erehe muhepyha ke ihē apyhyk rahā, katu tiki. Anī. Aja ym ta ihē. Apyhyk ym ta.

¹⁹ Ihē aputar ame'ē ke ihē ama'ema'e katu riki. Amōma'e te'e paraky ame'ē ke ihē aja ym ihē. Anī. Upa amō ta rehe te'e aparaky ame'ē ke ihē aja ihē axo. Aja rahā upa ngā pe myrandu katu ihē apandu pandu. Aja rahā, heta ngā Jesu rehe jurujar katu ta nahā my. ²⁰ Jundéu awa ta namō ihē axo rahā, a'eta ixoha aja ihē axo tī. Aja rahā, Jesu rehe har ihē apandu rahā, heta a'eta jurujar katu ta ehe my. Moise je'ēha rehe jō ihē ahendu ym. Jesu je'ēha rehe ihē ahendu katu tī. Amō ta riki Moise je'ēha rehe jō hendu katu. A'eta namō ihē axo rahā, a'eta ixoha aja ihē axo tī. Aja rahā, Jesu rehe har ihē apandu rahā, heta a'eta jurujar katu ta ehe my tī. ²¹ Aja jundéu awa aja ym ame'ē ta tī. A'eta namō ihē axo rahā, a'eta ixoha aja ihē axo tī. A'eta namō ihē axo rahā, jundéu awa ta ixoha, aja ym ihē axo. Aja rahā, Jesu rehe har ihē apandu pandu rahā, heta jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu ta ehe my tī. Pesarahā! Kirisutu je'ēha rehe ihē ahendu katu. A'erehe Tupā je'ēha rehe ihē ahendu katu tī. ²² Jesu rehe jurujar katu wan ame'ē ta namō ihē axo rahā, a'eta ixoha aja ihē axo tī. Aja rahā, Jesu rehe har ihē amujekwa katu rahā, a'eta

ukwa katu te we ta my tī. Pesarahā! Amō ta ixoha, aja ihē axo tī. Aja rahā, Jesu rehe har ihē apandu pandu rahā, a'eta jurujar katu ta ehe my tī.

²³ Aja ihē axo. Aja rahā, myrandu katu ke ihē apandu pandu katu aho. Pe, ma'e katu ame'ē ke ihē pe Tupā muwyr. ²⁴ Jumusarāi ha rehe amō ta ujan. Arahā heta ujan oho tipe. Uhyk py ame'ē ke jō ma'e ke pyhyk. Ame'ē ke pekwa katu. A'erehe uhyk py, aja pejan katu tī. Aja rahā, uhyk py, aja ma'e katu ame'ē ke Kirisutu me'ē, ame'ē ke pepyhyk ta. ²⁵ Jumusarāi ha rehe amō ujan rahā, wera rahā pame katu te a'e ujan riki. Aja rahā pyrātā katu oho. Pe, uhyk py rahā, iākā rehe har ke iākā rehe kapitā moī ta. Aja ujan ame'ē ke putar. Ame'ē iākā rehe har pahar jaxer ta oho. Tupā je'ēha mujekwa aja jande jaxo rahā, ujaniha rehe jaxo, ame'ēja saka. Pe, ma'e katu ame'ē ke Tupā me'ē ta. Ame'ē jaxer ym te ta. A'erehe mā peja Tupā je'ēha mujekwa aja pexo katu. ²⁶ A'erehe ihē ajan aja ihē axo tī. Tupā je'ēha mujekwa aja ihē axo. Pahar ahyk py ta aja tī. Jumusarāi ha rehe amō ipo pe tukwa tukwa. Te'e ihē atukwa tukwa ym. Pahar amō ke ihē aityk ta, aja hātā ihē atukwa tukwa. ²⁷ Ihē ke ihē ajutukwa tukwa ihē jupe. Aja rahā, pyrātā katu ihē axo. Aja rahā, ihē aputar ame'ē ke pahar ihē ama'ema'e ta. Ame'ē riki Tupā je'ēha mujekwa aja ihē axo. Amō ta pe ihē apandu: "Tupā je'ēha mujekwa aja pexo. Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke Tupā me'ē ta pehē pe" aja riki. Pe, ihē riki Tupā je'ēha mujekwa aja axo ym rahā, ma'e katu ame'ē ke a'e me'ē ym ta ihē pe. Aja rahā, katu ym. A'erehe Tupā je'ēha mujekwa aja ihē axo. Ihē aja pexo tī. (Tupā je'ēha mujekwa, aja pexo tī.)

Tupāran rehe pehē py'a pemoī moī ym

10 Ihē mu ta! Jande ramūi ymani-har rehe har pekwa pekwa pexo. (Ame'ē ta Eji ywy ngi uhem ame'ē ta ke.)

Moise namō ixo ame'ē ta ke a'eta. Upa ame'ē ta ywa takāxiha pu'am, ame'ē raikwer rupi wata oho. Upa ame'ē ta y apyrer rupi wata aha oho. Y rer riki y pytā ke. ² Ywa takāxiha pu'am ame'ē raikwer rupi wata oho. Mujahuk, ame'ēja saka. (Aja rahā, a'eta riki Moise kotyhar ta ke aja a'eta mujekwa. Hendu ta ehe.) Y apyrer rupi wata aha oho tī. Mujahuk, ame'ēja saka tī. (Aja rahā, a'eta riki Moise kotyhar ta ke aja mujekwa tī. Hendu ta ehe.) ³ Upa ame'ē ta ma'e mi'u ke u'u riki. Tupā'a me'ē ame'ē ke a'eta u'u. Ywa ngi mungyr ame'ē ke u'u. ⁴ Upa ame'ē ta y u'u tī. Tupā'a me'ē ame'ē ke a'eta u'u. Y ke a'eta putar rahā, ita ngi y ke Moise muhem. Tupā'a mujekwa ame'ē ngi muhem. Kirisutu je'ēha rupi muhem, ame'ēja saka. A'erehe Kirisutu rehe har a'eta pandu rahā: "Jande namō ita wata oho ixo ame'ēja saka" aja pandu. A'eta namō Kirisutu wata oho, ame'ēja saka a'erehe aja pandu. ⁵ A'eta rehe Tupā usak katu tipe. Tupā rehe a'eta hendu ym. A'erehe Tupā hury ym a'eta rehe. A'erehe a'eta rehe Tupā parahy. A'erehe upa tate a'eta ke a'e jukwa. Awa nixōi te ame'ē rupi a'e tama'e kangwerupa heta tūi.

⁶ Ame'ē ta aja jande jaxo rahā, katu ym tiki. A'erehe ame'ē ta aja pexo ym tī. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. A'eta aja pema'ema'e ym tī. ⁷ Tupāran rehe ipy'a ke a'eta moī moī riki. A'eta aja pema'ema'e ym tī. A'eta rehe har kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihē:

"Tupāran rehe ipy'a ke a'eta moī moī rahā, ma'e ke u'uha rehe jō putar katu. A'engi purahāi tī. Aja tupāran rehe ipy'a ke ame'ē ta moī moī."

Mā peja ame'ē ta aja pexo ym tī. Tupāran rehe pehē py'a pemoī moī ym tī. ⁸ Amō kūjā ta rehe sawa'e ta ka'u te'e. Amō sawa'e ta rehe kūjā ta ka'u te'e tī. Mā peja ame'ē ta aja pexo ym tī. A'eta ka'u te'e rahā, heta ngā ke Tupā jukwa. Kuja, 23.000 hetaha jukwa. Pe-

teĩ wera rahã, aja hetaha manõ. ⁹A'eta pandu: “Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e rahã, jande ke Tupã mupyrara ym ta” aja pandu naĩ. A'erehe a'eta hendu ym ehe, pe, tapijar te'e we ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. A'erehe a'eta ke mbói su'u riki. Pe, heta ngã manõ. A'eta aja mã peja ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym pexo tí. ¹⁰Tupã rehe har a'eta je'ë je'ë hũ. A'eta aja pexo ym tí. A'eta je'ë je'ë hũ rahã, Tupã je'ëha rahoha uhyk uwyr, pe, heta ame'ë ta ke a'e jukwa. A'erehe a'eta aja mã peja pexo ym tí. (Tupã rehe har peje'ë je'ë ym pexo tí.)

¹¹Jande ramüi ymanihar rehe mäte me'ë uhyk. A'eta ixoha rehe har amõ ta mupinim. Pe, ame'ë ke rehe jasak rahã, a'eta aja jaxo rahã, jande ke Tupã mupyrara ta tí, aja mujekwa. 'Ar rehe angaha uhyk tate, a'erehe jande ramüi ta aja mã peja ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ym tí.

¹²A'erehe mã peja pandu ym amõ: “Ihë akwa katu, a'erehe ma'e aka'u te'eha ke ihë ama'e ym ta” aja ukwaha naĩ. Mã! Aja ym a'e jupe. Pahar ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e ta my. ¹³Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu rahã, pehë riki awa ta te'e aja pemujekwa pehë jupe. Tupã pandu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu ta. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu. Marã ka ym peputu'uha ingi. Pe, pema'e ym rahã riki Tupã pandu ta: “A'ewan” aja. Pe, peputu'u ta ingi. Pema'e ym ta. Tupã pandu: “Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu rahã, pehë py'a ke ihë riki amätã ta” aja riki. Aja rahã, ame'ë ke pema'e ym ta. Tupã pandu ame'ë ke a'e ma'e katu ta.

¹⁴Ihë rehe katu me'ë ta! Pehë ramüi ta ke Tupã mupyrara. A'erehe mã peja tupãran rehe pehë py'a pemoĩ moĩ ym apo 'y. ¹⁵Pehë pekwa katu ame'ë ta ke pehë. Aja me'ë ta pe ihë apandu pehë pe. Ihë apandu ame'ë ke jete my? Ame'ë ke pehë riki pekwa katu pehë jupe.

¹⁶Jandema'e sawa'e te manõha ke jande jakwa jakwa jaĩ rahã, ma'e rykwer ke ja'u. Ita reküi japyhyk rahã, japandu: “Ne jõ riki katu te me'ë ke” aja Tupã pe. Pe, ame'ë rykwer ja'u rahã, Kirisutu ruwy ke uhem, ame'ë ke jakwa jakwa jaĩ. Aja rahã, Kirisutu namõ jande juehe katu jaxo, aja jamujekwa ngã pe. Kirisutu kotyhar ta ke jande aja jamujekwa tí. Pe, mbeju ke jamopok tí. Ame'ë ke ja'u rahã, Kirisutu manõ, ame'ë ke jakwa jakwa jaĩ tí. Aja rahã, Kirisutu namõ jande juehe katu jaxo aja jamujekwa tí. Kirisutu kotyhar ta ke jande aja jamujekwa tí. ¹⁷Jande reta jaxo. Mbeju riki peteĩ. Ame'ë jande johu ja'u. A'erehe jande johu peteĩhar aja jaxo.

¹⁸Jundéu awa ta rehe har pekwa pekwa pexo. Jesu rehe jurujar ym ame'ë ta ke a'eta. Tupã rehe ipy'a ke a'eta moĩ moĩ rahã, ma'e hymba ke a'eta hany. Jundéu awa tama'e pa'i ta hany hany. Ame'ë riki a'etama'e parakyha. Pe, ame'ë hymba ka'ë ke amõ u'u rahã, Tupã rehe ipy'a moĩ moĩ. Ixotyhar ta ke a'eta aja mujekwa. ¹⁹Aja rahã, tupãran ixuwe, aja ihë apandu my? Anĩ. Aja ym. Ixuwe ym. Huwa koty amõ mi'u ke amõ moĩ. Ame'ë ke amõ u'u rahã, pyrätãha pyhyk my? Anĩ. Aja ym. ²⁰Kuja ihë apandu. Tupãran ruwa koty ma'e ke moĩ moĩ rahã, äjä ta pe ma'e ke me'ë, ame'ëja saka riki. Tupã pe me'ë, aja ym. A'erehe ame'ë ke pe'u rahã, äjä ta namõ pehë juehe katu pexo. Aja ihë aputar ym. Ixotyhar ta ke pehë, a'erehe aja ihë aputar ym tí. (A'erehe tupãran ruwa koty ma'e ke pe-moĩ ym.)

²¹Jandema'e sawa'e te manõha ke pekwa pekwa peĩ rahã, ma'e rykwer pe'u. Aja rahã, jandema'e sawa'e te namõ pehë juehe katu pexo, aja pemujekwa. Ixotyhar ta ke pehë aja tí. Aja rahã, marã ka ym äjä ta namõ pehë juehe katu pexoha. A'erehe huwa koty ma'e ke moĩ ame'ë ke marã ka ym pe'uha.

Mbeju ke pe'u rahā, jandema'e sawa'e te manōha ke pekwa pekwa peī. Aja rahā, jandema'e sawa'e te namō pehē juehe katu pexo, aja pemujekwa. Ixotyhar ta ke pehē aja tī. Aja rahā, marā ka ym ājā ta namō pehē juehe katu pexo. A'erehe huwa koty ma'e ke moī, ame'ē ke marā ka ym pe'uha. ²² Tupā ke jamuparahy tar ym. A'erehe mā peja ājā ta namō jande juehe katu jaxo ym. Tupāma'e pyrātāha 'ar koty te we jandema'e pyrātāha my? Anī. Aja ym riki. A'erehe ājā ta namō jande juehe katu jaxo rahā, jande ke Tupā mupyrara ta tī. A'erehe tupāran ruwa koty ngā mi'u moī, ame'ē ke pe'u ym.

²³ “Upa japutar ame'ē ke jama'e katu” aja amō ta pandu. Ame'ē riki jetehar te tipe. Upa ma'e ke katu, aja ym riki. “Upa japutar ame'ē ke jama'e katu” aja panduha. Jetehar te tipe. Upa ma'e amō ta ke muhury ym riki. ²⁴ Ma'e ke jumuhury juehe ame'ē ke jō amō ma'e rahā, katu ym tiki. Amō ta ke muhury, ame'ē ke amō ma'e rahā, katu tiki.

²⁵⁻²⁶ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Kome'ē wyy keruhū Tupā mujā. Ima'e ke.

Upa katu te kome'ē wyy keruhū pe ixo, ame'ē ke a'e mujā tī. Ima'e ke tī” aja.

A'erehe muhepyha renda ngi ma'e so'o rukwer ke pejo'ok rahā, pe'u katu te'e. “Tupā mujā ame'ē ke ko” aja pekwa. “Tupāran ruwa koty kome'ē so'o rukwer amō moī my?” aja ym pepandu. “Moī my?” aja pepandu ym ha namō pe'u katu.

²⁷ Jesu rehe jurujar ym ame'ē ke nde pe pandu:

—Ihē rok pe ma'e ke e'u ejur — aja.

Pe, nde erepandu:

—Ihē aho ta kŷ — aja.

Pe, nde erehyk rahā, nde pe me'ē, ame'ē ke e'u. Hok jar pe: “Tupāran ruwa koty kome'ē mi'u ke nde eremoī my” aja

epandu ym. (Nde erepandu ym ha namō e'u katu ma'e ke.) ²⁸ Pe, amō pandu. Jurujar katu wan ame'ē ke a'e.

—Tupāran ruwa koty kome'ē mi'u moī ame'ē ke ko — aja.

Aja rahā, ame'ē mi'u ke e'u ym. Jurujar katu wan ame'ē ke pandu, a'erehe e'u ym. “U'u rahā, katu ym” aja a'e ukwaha naī, a'erehe e'u ym. ²⁹ A'e ukwaha ke, a'erehe e'u ym. Nde erekwa, aja ym. “Nde ere'u rahā, katu” aja nde erekwa katu.

Pe, amō pandu:

—Amō ukwa ame'ē ke ihē ama'e rahā, katu ym aja akwa ihē jupe. A'erehe ihē akwa ame'ē ke ihē ama'e ta. Amō ukwa ame'ē ke ihē ama'e ym ta. ³⁰ Ihē mi'u ihē a'u rahā, Tupā pe ihē apandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke. Ihē mi'u ihē pe nde eremuwyr” aja. Pe, ihē a'u. Aja rahā, ma'erehe ihē rehe amō je'ē je'ē my? Je'ē je'ē rahā, katu ym — aja riki amō pandu. (Anī. Jurujar katu wan ame'ē rehe nde erepy'a katu ta me'ē te'e, a'erehe aja epandu ym.)

³¹ Upa ma'e ke pema'e rahā, katu ame'ē ke pema'e. Ma'e ke pe'u rahā, aja tī. Katu ame'ē ke pema'e tī. Aja rahā, Tupā pe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja amō ta pandu ta. ³² Katu aja pexo. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Ame'ē ke upa ngā ukwa rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e ym ta tī. Tupā kotyhar ta aja tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym ta tī. ³³ Ihē aja pexo tī. Upa ihē ama'e ame'ē namō amō ta py'a ke ihē amuhury tar katu. Ihē juehe ajumuhuryha ke ihē ama'e ym. Amō ta ke ihē amuhury tar katu. Aja rahā, a'eta Jesu rehe jurujar katu ta my. Aja rahā, a'eta ke Tupā muhā katu ta.

Iākā ke jupyk ame'ē rehe har

11 (Amō ta ke ihē amuhury tar katu.) A'erehe ihē aja pexo tī. Ihē riki Kirisutu aja ihē axo tī. Amō ta py'a ke ihē amuhury tar katu. ² Ihē

apandu ame'ē ke pekwa pekwa pexo, a'erehe: "Pehē katu" aja ihē apandu ta. Ihē amu'e ame'ē ke rehe pehendu katu, a'erehe: "Pehē katu" aja apandu ta tī. ³Pesarahā! Kirisutu riki upa katu te awa tama'e sawa'e te. Ame'ē ke pekwa, aja ihē aputar. Pe, ixawa'e riki hakeharma'e kapitam. Tupā riki Kirisutuma'e sawa'e te. ⁴Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe Tupā namō sawa'e pandu pandu. Arahā iākā rehe ma'e ke namō jupyk rahā, katu ym. Ejupyk ym. Tupā je'ēha ngā pe pandu pandu rahā, aja tī. Iākā ke ejupyk ym tī. Jupyk rahā, Kirisutu rehe hendu ym, aja mujekwa. Kirisutu sawa'e te aja ym, aja mujekwa.

⁵Tupā rehe ngā jumu'eha renda pe Tupā namō kūjā pandu pandu. Arahā iākā rehe ma'e ke namō jupyk ym rahā, katu ym. Ixawa'e rehe a'e hendu ym, aja mujekwa ngā pe. A'erehe ixawa'e ke a'e muhuxī. (A'erehe mā peja iākā ke jupyk.) Tupā je'ēha ke kūjā pandu pandu rahā, aja tī. Mā peja iākā jupyk tī. Jupyk ym rahā, ixawa'e ke a'e muhuxī tī. Iākā ke kūjā jāpī rahā, huxī aja saka a'e. Iākā jupyk ym rahā, aja tī. Juja katu te riki. Huxī aja a'e ixo tī. (A'erehe mā peja iākā ke jupyk.) ⁶Iākā rehe ma'e namō kūjā jupyk ym rahā, mā peja iākā ke amō jāpī. Iākā jāpī aja ixo rahā, a'e huxī. Aja rahā, jāpī ym rahā we, mā peja iākā ke jupyk. Tupā je'ēha pandu rahā, jupyk. Tupā namō pandu rahā, aja tī. Jupyk tī. ⁷Tupā riki sawa'e te. A'e aja sawa'e riki kome'ē wyw keruhū pe kapitā a'e. A'erehe iākā rehe ma'e ke namō jupyk rahā, katu ym. Amō wyr koty te we a'e aja a'e mujekwa ym ta. Amō rehe te'e paraky aja mujekwa ym ta. Kūjā anī. Sawa'e rehe a'e hendu katu, aja mujekwa katu ta me'ē te'e. A'erehe mā peja iākā rehe ma'e namō jupyk.

⁸Pesarahā! Sawa'e ke Tupā mujā py. A'engi sawa'e ngi ma'e ke jo'ok, pe, ame'ē ke te'e kūjā ke a'e mujā. Kūjā ngi sawa'e

ke a'e mujā ym riki. ⁹Sawa'e pete'e ixo, a'erehe kūjā ke Tupā mujā. Sawa'e namō ma'eha ke kūjā. Kūjā pete'e ixo, a'erehe sawa'e ke a'e mujā my? Anī. Aja ym riki. ¹⁰A'erehe Tupā je'ēha sawa'e pandu rahā, iākā rehe ma'e ke namō kūjā jupyk. Aja rahā, ixawa'e rehe a'e hendu katu, aja mujekwa katu ngā pe. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha ta usak rahā: "Katu tiki" aja ukwa.

¹¹Tupā kotyhar ta aja jande jaxo. A'erehe marā ka ym sawa'e jejeha. Kūjā namō ma'eha putar. Marā ka ym kūjā jejeha. Sawa'e namō ma'eha putar a'e tī. ¹²Sawa'e ngi ma'e ke Tupā jo'ok, pe, ame'ē ke te'e kūjā ke a'e mujā. Aja apo kūjā ngi sawa'e uhem. U'ar rahā, ima'e pusu ngi uhem. Aja rahā, mokōi a'eta jumujā a'eta juehe aja mujekwa. Upa aja riki Tupā mu'am. Aja a'e putar.

¹³Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe Tupā namō kūjā pandu pandu rahā, iākā rehe ma'e ke namō jupyk ym rahā, katu my? Ame'ē ke pehē riki pepandu. Pesarahā! Katu ym, aja pekwa. ¹⁴Sawa'e'a riki puku rahā, muhuxī, aja jakwa jande jupe. ¹⁵Kūjā'a puku rahā, anī. Puku rahā, a'e katu te aja jakwa jande jupe. I'a riki jupyka ke aja Tupā mujā. ¹⁶"Aja ym ta" aja amō ta je'ē je'ē tar katu rahā, kuja jō ihē apandu. Jande riki Jesu mondo ame'ē ta ke jande. Jande riki japandu: "Iākā rehe ma'e ke namō kūjā jupyk rahā, katu tiki" aja. Pesarahā! Amō amō henda pe Tupā rehe ipy'a ke jurujar katu ame'ē ta moī moī rahā, aja kūjā ta ixo. Iākā rehe ma'e ke namō a'eta jupyk riki. A'erehe a'eta aja pehē kotyhar ta kūjā ta tī. Jupyk rahā, katu tī.

Jandema'e sawa'e te manōha ke ukwa ukwa uī

¹⁷Apo amō rehe har ihē apandu ta. Tupā rehe pehē py'a pemoī moī rahā, pepy'a ym pehē juehe pexo. Tupā rehe har pejum'u'e katu te we aja ym rī.

A'erehe ihē rury ym ihē. Amō ta Tupā rehe ipy'a moī moī tar katu rahā, pemuka'u te'e pehē juehe. A'erehe Tupā rehe ipy'a moī moī katu ym. ¹⁸ Pesarahā! Pehē pejy'ar rahā, amō koty koty pekwa pexo. Aja pehē koty ngi uwyr ame'ē ta pandu ihē pe. Aja nahā my, aja ihē akwa. ¹⁹ [Amō koty koty ukwa ame'ē ta ixo nahā my. Aja rahā, katu ixo ame'ē ta ke amō ta ukwa ta. Ame'ē ke mujekwa ta me'ē te'e.] ²⁰ Pehē pejy'ar rahā, ma'e ke pe'u. Aja jandema'e sawa'e te manōha ke pekwa pekwa peī my? Anī. Aja ym pehē. ²¹ Pehē pe'u rahā, pe'u te'e. Uhyk py, ame'ē ke pahar riki u'u. Uhyk u'u. A'ejōhar uhyk ame'ē ke myahy riki. Nixói ma'e ke. Upa amō ta u'u. A'erehe amō ta iāpū riki. Amō ta kawī ngi ka'u riki. Amō ta myahy riki. Katu ym aja. ²² Pehē rok pehī. Pehē myahy rahā, a'ep pe'u katu. Amō Tupā kotyhar ta ke pemuhuxī. Ma'e nixói te, ame'ē ta jy'ar uwyr tī. Ame'ē ta uhyk rahā, ma'e u'uha ke nixói. A'erehe ame'ē ta ke pemuhuxī. Katu ym aja. Myja me'ē ihē apandu ta my? Pehē pejy'ar rahā, katu pexo, aja ihē apandu ta my? Anī. Aja ym riki pehē. Katu ym aja.

²³ Pesarahā! Jandema'e sawa'e te mu'e ihē ke. Ame'ē ke pehē pe ihē apandu tī. Jesu, jandema'e sawa'e te rehe huwajan ta ke Jun muhyk werur. Muhyk ym rahā we, ame'ē pytun rahā, mbeju ke Jesu pyhyk. ²⁴ Tupā pe a'e pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Upa pandu rahā, mbeju ke a'e mopok. Pe, pandu: “Kome'ē riki ihē rete ke. Ihē amanō ta, a'erehe pehē pemañō ym ta. Ihē aja mbeju ke pemopok tī. Aja ihē amanōha ke pekwa pekwa peī” aja Jesu pandu. ²⁵ Aja upa a'eta mi'u u'u rahā, ita rekúí ke a'e pyhyk. Pe, pandu: “Kome'ē riki Tupā panduha pyahu aja saka. Ihē amanō ta, pe, ihē ruwy uhem ta. A'erehe a'e panduha pyahu riki jetehar te ke aja mujekwa. Ita rekúí pe ma'e rykwer pe'u rahā, mā peja

ihē amanōha ke pekwa pekwa peī” aja riki Jesu. ²⁶ Aja rahā, kuja pekwa apo. Pejy'ar rahā, mbeju ke pe'u rahā pame katu te: “Ko jandema'e sawa'e te manō” aja pepandu pandu pehē jupe. Ita rekúí pe ma'e rykwer ihē. Ame'ē ke pe'u rahā pame katu te: “Ko jandema'e sawa'e te manō” aja pepandu pandu pehē jupe. A'e jywyr ym rahā we, aja tapijar te'e we pema'ema'e.

²⁷ Mbeju ke u'u rahā, jandema'e sawa'e te manōha rehe har pandu pandu. Aja rahā, jumusarái ha rupi u'u rahā, Kirisutu ke a'e putar ym. Aja a'e mujekwa. Ita rekúí pe ma'e rykwer ke jumusarái ha rupi u'u rahā, aja tī. Kirisutu ke a'e putar ym tī, aja a'e mujekwa tī. Huwy ke a'e putar ym tī, aja mujekwa tī. Katu ym aja. ²⁸ “Ihē py'a juhyk aja me'ē ihē axo” aja amō ukwa py uī. Aja jō rahā, pe, mbeju ke a'e u'u katu. Ita rekúí pe ma'e rykwer ke u'u katu tī. Ipy'a juhyk ym ixo rahā, mā peja a'e u'u ym. ²⁹ Mbeju ke amō u'u rahā, jandema'e sawa'e te manōha rehe har a'e ukwa ukwa uī, aja a'e ukwa. Ita rekúí pe ma'e rykwer u'u rahā, aja tī. Jandema'e sawa'e te manōha rehe har a'e ukwa ukwa uī tī. Aja ukwa ym rahā riki u'u rahā, a'e ke Tupā mupyrara ta. ³⁰ Pesarahā! Amō ta ukwa ym rahā, u'u. A'erehe ame'ē ta ahy ixo. Amō ta pitu te'e ixo tī. Amō ta manō tī. (Tupā mupyrara riki.) ³¹ “Ihē py'a juhyk aja me'ē ihē axo” aja jakwa py. Pe, mbeju ke jande ja'u. Ma'e rykwer aja tī. Ja'u tī. Aja rahā, jande ke Tupā mupyrara ym ta. ³² “Pehē py'a juhyk ym pexo” aja jande pe Tupā mujekwa. Pe, jande ke a'e mupyrara. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar. Aja rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta namō jande ke a'e mupyrara hū ym ta.

³³ Ihē mu ta! Pesarahā! Pejy'ar rahā, jandema'e sawa'e te manōha rehe har pekwa pekwa peī rahā, peharō pehē juehe peī. Uhyk py ame'ē ta ke mā peja

amō ta rehe peharō we peī rī. (Haikwer rupi uhyk uwyr, ame'ē ta rehe peharō katu. Pe, pehē johu peteihar aja pe'u.)³⁴ Amō myahy rahā, mā peja hok pe a'e u'u. Pe, j'y'ar uwyr rahā, u'u hū ym ta. Aja rahā, a'e ke Tupā mupyrara ym ta. Pe, amō we ma'e rehe har ihē apandu tar katu riki. Ame'ē ke pehē rehe ihē ahyk rahā, ihē apandu ta.

Ma'e katu ame'ē ke Tupā'ā me'ē, ame'ē rehe har

12 “Ma'e ke Tupā'ā me'ē, ame'ē rehe har jande pe emujekwa” aja ihē pe paper pinim pemuwyr. Ame'ē rehe har ihē apandu ta apo 'y. Ihē mu ta! Jetehar te ke pekwa, aja ihē aputar.² Yman Tupā rehe pepy'a ym rahā we, tupāran rehe pehē py'a pemoī moī. Ix-uwe ym ame'ē ke rehe pehē py'a pemoī moī. Arahā, peka'u te'e riki. Aja pekwa katu.³ Ipy'a rehe Tupā'ā ihī, ame'ē ke kuja pandu ym: “Jesu riki jaxer ai” aja pandu ym te. Aja marā ka ym panduha. Pe, kuja pandu katu: “Jesu riki ihēma'e sawa'e te. Tupā a'e” aja amō pandu. Aja pekwa katu ame'ē ke ihē aputar.

⁴Ma'e ke Tupā'ā me'ē. Ame'ē ke amō koty koty a'e me'ē me'ē. Me'ēha riki peteihar jō. Tupā'ā ke a'e.⁵ Tupāma'e parakyha ke amō ma'ema'e rahā, amō koty koty paraky. Ijar riki peteihar. Jandema'e sawa'e te a'e.⁶ Tupāma'e parakyha ke amō ma'ema'e rahā, amō ukwa katu te. Amō ukwa we. Amō ukwa katu ym. Me'ēha riki peteihar. Tupā a'e. Ma'eha ke ma'ema'e katu te rahā, ukwa katuha ke Tupā muwyr ipe. Ma'eha ma'ema'e we rahā, ukwa we ha ke a'e muwyr ipe tī. Aja a'e me'ē me'ē riki.

⁷Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Ame'ē ta rehe pame katu te pyrātāha ke Tupā'ā muwyr. A'erehe amō ta py'a ke ame'ē ta muhury katu. A'erehe pyrātāha ke Tupā'ā muwyr. Kuja.⁸ Amō pe pyrātāha ke Tupā'ā muwyr. A'erehe

upa ma'e ke ukwa katu te a'e. Tupā aja: “Ko katu.” “Ko katu ym” aja ukwa katu a'e tī. Amō pe Tupā rehe har Tupā'ā mujekwa tī. A'erehe ukwa katu a'e. Mujekwaha riki peteihar. Tupā'ā ke a'e.⁹ Amō pe pyrātāha ke Tupā'ā muwyr. A'erehe ame'ē riki Tupā rehe amō ta 'ar koty te we jurujar katu. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe ahy ixo ame'ē ta ke a'e mukatu. Pyrātāha muwyr ame'ē ke peteihar. Tupā'ā ke a'e.¹⁰ Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe Tupā mujekwa, ame'ē ke a'e pandu pandu katu ngā pe tī. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe a'e ukwa katu, kuja: “Tupā rehe har Tupā'ā je'ēha rupi pandu my” ame'ē ke ukwa katu. Anī rahā: “Tupā rehe har Tupā'ā je'ēha rupi pandu ym my” aja ukwa katu. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe amō awa je'ēha ke a'e pandu. Amō pe pyrātāha ke a'e muwyr tī. A'erehe ame'ē amō awa je'ēha ke amō pandu, ame'ē ke ima'e je'ēha namō mujekwa katu ngā pe. (A'erehe ma'e pandu my, ame'ē ke upa ngā ukwa katu.)¹¹ Ame'ē pyrātāha muwyr ame'ē ke peteihar jō. Tupā'ā ke a'e. A'e putar, a'erehe pyrātāha ke a'e muwyr muwyr katu ngā pe.

Jande rete riki peteihar aja saka

¹²Kirisutu riki peteihar. Awa ke rehe heta ma'e ke ihī. Ijywa. Ipy. Itymā. Aja heta ihī. Aja jurujar katu ame'ē ta heta ixo. Upa ame'ē ta riki peteihar aja ngā ixo. Awa rete peteihar aja saka. Aja riki Kirisutu tī. Peteī a'e. Ixotyhar ta riki heta. Upa ame'ē ta peteihar aja ixo.¹³ Aja jande tī. Jundéu awa ta ke jande my? Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke jande my? Amō pe te'e paraky ame'ē ke jande my? Amō pe te'e paraky ame'ē aja ym ame'ē ke jande my? Upa jande ke

peteihar aja Tupā'ā mu'am. Kirisutu kotyhar ta ke jande aja mu'am. Upa jande py'a rehe a'e ihī katu. Petei a'e.

¹⁴ Amō rete rehe heta ma'e ke ihī. Petei jō aja ym. Heta ihī. Ijywa. Itymā. Ipy. Heta riki. Awa rete riki peteihar.

¹⁵ Ipy pandu: "Ihē riki awa po aja ym. A'erehe kome'ē retema'e ym ihē" aja. Aja pandu naī. Ame'ē py riki ame'ē retema'e ke.

¹⁶ Inambi pandu: "Ihē riki awa reha aja ym. A'erehe kome'ē retema'e ym ihē" aja pandu naī. Ame'ē reha riki ame'ē retema'e ke.

¹⁷ Amō rehe eha jō ihī rahā, marā ka ym a'e henduha. (Inambi nixói.) Amō rehe inambi jō ihī rahā, marā ka ym a'e hētūha. (Iāpūi nixói.)

¹⁸ Aja ym riki. Amō koty koty ma'e ke amō rete rehe Tupā moī. Eha ke. Inambi ke. Ijywa ke. A'e putar aja a'e moī.

¹⁹ Eha pame katu te rahā, hete nixói ta tipe. Ipy pame katu te rahā, aja tī. Hete nixói ta tipe. Inambi pame katu te rahā, aja tī. Hete nixói ta tipe.

²⁰ Aja ym riki. Amō koty koty ma'e ke hete rehe ihī. Inambi ke. Ijywa ke. Eha ke. Hete riki peteihar. Aja riki Tupā kotyhar ta ke. Heta ixo. Ame'ē ta pe pyrātāha amō koty koty Tupā'ā muwyr. A'erehe ahy ixo ame'ē ke amō mukatu. Amō awa je'ēha ke amō pandu. Tupā mujekwa ame'ē ke amō pandu pandu katu. Aja riki. Pe, Tupā kotyhar ta riki peteihar aja ixo ta me'ē te'e.

²¹ Pesarahā! Ipo pe eha: "Nde ke ihē aputar ym" aja pandu. Aja marā ka ym panduha. Ipy pe iākā: "Nde ke ihē aputar ym" aja pandu. Aja marā ka ym panduha tī. (A'erehe amō Tupā kotyhar pe: "Nde ke ihē aputar ym" aja nde erepandu ym ta me'ē te'e.)

²² Amō we tī. Amō rete rehe ma'e ke pyrātā ym ame'ē ixo, aja amō ukwaha naī. Ame'ē nixói rahā, hete katu ym riki.

²³ Amō rete ke rehe ma'e ke ihī. Ame'ē riki jaxer aja jakwaha naī. Ame'ē ke jande jajupyk. Pe, katu te aja a'e ukwa. Amō rehe amō usak rahā, huxī riki awa. Ame'ē ke jande jajupyk tī. Pe,

katu te aja a'e ukwa tī. ²⁴ Amō hete ke rehe usak rahā, katu te aja amō ukwa. Ame'ē ke jupyk ym awa. Huwa ke aja jupyk ym awa. Amō rete ke Tupā mujā rahā, amō ma'e ke jupyk ta me'ē te'e.

Ame'ē riki i'ar koty te we katu, aja a'e mujā. ²⁵ Aja rahā, amō koty koty ym ta riki awa rete. Peteihar aja jō ixo. Upa awa retema'e ke ma'ema'e katu a'e juehe.

²⁶ Ijywa riki ahy ixo rahā, upa hete mahy. Ipy ahy ixo rahā, upa hete mahy tī. (A'erehe petei Jesu kotyhar ahy ixo rahā, amō ta pyai tī.) Ijywa namō ma'e ke ma'e rahā, amō pandu: "Nde pyrātā"

aja. Aja rahā, upa hete hury katu, ame'ēja saka. Ipy namō ma'ema'e rahā, amō pandu: "Nde pyrātā" aja. Aja rahā,

upa hete hury katu, ame'ēja saka tī. Aja petei katu rahā, wetep riki katu tī. Aja Tupā kotyhar ta tī. (Petei hury katu rahā, upa amō ta hury katu tī.)

A'erehe amō pe: "Nde ke japutar ym" aja marā ym panduha. Amō ta namō jande juehe katu jande jaxo ta me'ē te'e. Amō ta riki katu ym aja jande jakwa tipe rahā,

ame'ē riki katu te aja Tupā ukwa. A'erehe amō riki jaxer aja mā peja pepandu ym. Amō koty koty pekwa ym pexo. Peteihar aja jō pexo katu. (Amō rete rehe har apandu rahā, Tupā kotyhar ta rehe har ihē apandu. A'erehe: "Pehē ke japutar ym" aja pepandu ym. "Pehē katu ym" aja pepandu ym tī.)

²⁷ Upa pehē riki Kirisutu rete aja saka. Petei tei riki Kirisutu retema'e ke aja saka. Amō riki ijywa aja saka. Amō riki ipy aja saka. Amō riki eha aja saka. Aja pame katu te. ²⁸ Tupā kotyhar ta aja tī. Amō amō ta ke Tupā mu'am. Kuja. Jesu mondo ame'ē ta ke aja a'e mu'am py. A'engi Tupā mujekwa, ame'ē ke pandu pandu ame'ē ta ke a'e mu'am tī. A'engi Tupā je'ēha ke mu'e ame'ē ta ke a'e mu'am tī. A'engi marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'ema'e katu ame'ē ta ke a'e mu'am tī. A'engi Tupā'āma'e

pyrātāha namō ahy ixo ame'ē ta ke mukatu ame'ē ta ke a'e mu'am tī. Amō ta ke amō namō ma'ema'e katu ame'ē ta ke a'e mu'am tī. Je'ēha te rupi mondo mondo ame'ē ta ke a'e mu'am tī. Amō awa je'ēha ke pandu ame'ē ta ke a'e mu'am tī.

²⁹ Pesarahā! Upa katu te Jesu mondo ame'ē ta aja ym. Amō amō aja. Upa katu te Tupā mujekwa, ame'ē ke pandu pandu ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. Upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. Upa katu te marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ma'ema'e katu ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. ³⁰ Upa katu te ahy ixo ame'ē ta ke mukatu ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. Upa katu te amō awa je'ēha ke pandu ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. Amō awa je'ēha ke pandu ame'ē ke ima'e je'ēha namō mujekwa. Upa katu te ame'ē ta aja ym tī. Amō amō aja. Pesarahā! Amō koty koty Tupā kotyhar ta ma'ema'eha. ³¹ Ma'e ke Tupā'ā me'ē me'ē. Amō riki katu te. Amō riki katu. I'ar koty te we katuha, ame'ē ke peputar pexo.

Pesarahā! Kuja riki i'ar koty te we katu te ha ke. Ko amujekwa ta k̄y.

Ipy'a katuha ke

13 Amō awa ta je'ēha ke ihē apandu katu my? Tupā je'ēha rahoha ta je'ēha ke ihē apandu katu my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Ihē apandu, ame'ē riki ma'e tyapuha jō riki.

“Pē! Pē! Pē!” aja ita nupā tyapuha jō riki.

Tyapu te'e jō. Katu ym aja.

(A'erehe amō ta rehe ihē apy'a katu ta me'ē te'e.

Ame'ē riki katu te me'ē ke.)

² Tupā mujekwa ame'ē ke ihē apandu pandu katu my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Upa katu te ma'e ke ihē akwa katu my? Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Amō ukwa ym ame'ē ke ihē pe Tupā mujekwa my? A'erehe ame'ē ke ihē akwa katu.

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

(A'erehe amō ta rehe ihē apy'a katu ta me'ē te'e.

Ame'ē riki katu te me'ē ke.)

Ihē ajurujar katu te. A'erehe ajurujar katuha namō marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke ihē ama'e katu.

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Te'e riki ihē axo. Katu ym aja.

(A'erehe amō ta rehe ihē apy'a katu ta me'ē te'e.

Ame'ē riki katu te me'ē ke.)

³ Ima'e ym te ame'ē ta pe upa katu te ihēma'e ke ihē ame'ē me'ē my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Tata pe ihē ke amō hapu my? Aja jukwa. Aja Jesu rehe ajurujar katuha ke ahijar ym, aja ihē amujekwa my?

Pe, amō ta rehe ihē apy'a ym rahā, katu ym.

Marā ka ym ihē katuha. Katu ym aja.

(A'erehe amō ta rehe ihē apy'a katu ta me'ē te'e.

Ame'ē riki katu te me'ē ke.)

⁴ Amō ta rehe japy'a katu rahā, pahar amō ta rehe japarahu ym. Wewe katu japandu ipe.

Amō ta rehe japy'a katu rahā,

Jajyty'ỹ ym a'eta rehe.

Amō ta i'ar koty te we jande katuha aja ym jakwa. “Katu te ame'ē ke jande” aja jakwa ym jande jupe tī.

⁵ Amō ta rehe jande japy'a katu rahā, jajumuhuxī ame'ē ke jama'e ym.

Jande juehe har jō jakwa jakwa ym jaxo tī.

Amō ta rehe har jakwa jakwa ta jaxo.

Pahar japarahy ym tī.

Amō ta rehe japy'a katu,
A'erehe pahar amō ka'u te'eha ma'eha ke
jaharāi.

Pahar jande py'a jamujywywyr ehe.

⁶ Amō ta rehe japy'a katu, a'erehe amō
riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e rahā, jande
rury ym. Japyai riki.

Katu aja amō ixo rahā, jande rury katu
ehe.

⁷ Amō ta rehe japy'a katu, a'erehe: “A'e
jyty'y'm. Jaxer ai a'e” aja ehe har japandu
ym.

Amō ta rehe japy'a katu, a'erehe juehe
har

Amō pandu rahā, jande jajurujar katu
ehe.

Amō riki katu ym rahā, a'e katu wan ta
oho, ame'ē rehe jaharō katu jaxo.

Amō ta rehe japy'a katu, a'erehe jande ke
A'e mahy rahā, jande py'ahu te'e
jahendu.

⁸ Amō ta rehe tapijar te'e japy'a katu
jaxo. Ipy'a katuha upa ym ta.

Amō ma'e ke upa ta. Kuja.

Tupā mujekwa ame'ē ke amō ta pandu
pandu. Ame'ē panduha ke upa ta.

Amō awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ke
Tupā'ā muwyr amō pe. Ame'ē ke upa ta
tī.

Ma'e ukwa katu te ha ke Tupā'ā muwyr
amō pe. Ame'ē ke upa ta tī.

Ipy'a katuha anī. Upa ym ta ame'ē.

⁹ Ma'e ukwa katu te ha ke Tupā'ā muwyr
tipe. Upa katu te ukwa ym awa, ukwa
we.

Tupā'ā mujekwa ame'ē ke amō pandu
pandu.

Upa katu te a'e mujekwa ym. Mujekwa
we mi.

¹⁰ Pe, Kirisutu jywyr rahā, upa katu te
ngā ukwa katu te ta kŷ. Pyta we ym ta
ma'e ukwa ym ha. Upa katu te Tupā mu-
jekwa, ame'ē ke a'e mujekwa ta jande pe
tī.

¹¹ Kurumī rahā, ihē je'ēha riki
kurumīma'e riki. Ihē axoha riki
kurumīma'e. Akwaha riki kurumīma'e.

Apo riki sawa'e ihē axo 'y. A'erehe ku-
rumī ym axo.

¹² Waruwa xi'a rahā, jesak katu ym ma'e.
Aja upa katu te Tupā rehe har jakwa katu
ym we apo. Waruwa xi'a, ame'ē rehe
jasak, ame'ēja saka.

Yman rahā, huwa koty japu'am rahā,
ehe har upa katu te jakwa ta kŷ. Apo ihē
akwa we riki. Yman rahā, upa katu te ihē
akwa katu ta kŷ.

Ihē rehe har upa katu te Tupā ukwa
katu apo. Aja yman rahā, upa katu te ehe
har ihē akwa katu ta kŷ tī.

¹³ Tupā pete'e ixo, ame'ē rehe jajurujar
katu. Inamō jaxo ta tī. Ame'ē angaha ke
rehe jaharō katu jaxo. Amō ta rehe japy'a
katu tī.

Ame'ē mahapyr riki katu.

Jajurujar katuha ke.

Jaharōha ke tī.

Japy'a katuha ke tī.

Pesarahā! Amō ta rehe tapijar te'e we
jande japy'a katu rahā, ame'ē riki i'ar
koty te we katuha.

Ma'e ke Tupā'ā me'ē, ame'ē ke amō we Páu mujekwa

14 Amō ta rehe amō ipy'a katu rahā,
i'ar koty te we katuha. A'erehe
mā peja amō ta rehe pepy'a katu pexo.
Ma'e ke Tupā'ā me'ē me'ē katu, ame'ē
ke mā peja peputar katu. Tupā mujekwa
ame'ē ke pepandu pandu, ame'ē riki katu
te me'ē ke. Ame'ē ke peputar katu te.
² Amō awa je'ēha ke amō pandu rahā,
Tupā namō jō a'e pandu katu. Amō ta
namō pandu ym. Amō jeje te'e ukwa
ym ame'ē ke Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke
amō awa je'ēha ke pandu. A'erehe amō
ta ukwa ym. ³ Tupā mujekwa ame'ē ke
amō pandu rahā, jande je'ēha rupi a'e
pandu tī. (A'erehe ukwa katu.) A'erehe
mujekwa katu ngā pe ma'e ke. A'erehe

Tupā rehe har a'e mujekwa katu ngā pe. A'eta py'a ke a'e mātā, a'erehe Tupā rehe a'eta jurujar katu te we rī. Pyai ame'ē ta ke a'e muhury katu tī. ⁴Amō awa je'ēha ke amō pandu rahā, juehe a'e jumuhury. A'e jeje te'e Tupā rehe jurujar katu te we rī. Tupā mujekwa ame'ē ke amō pandu rahā, jande je'ēha rupi a'e pandu tī. A'erehe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'e muhury katu. Upa a'eta Tupā rehe jurujar katu te we rī. A'erehe Tupā mujekwa ame'ē ke pandu rahā, jande je'ēha rupi pandu. Aja rahā, katu te. Upa ukwa katu ta.

⁵Upa pehē riki amō awa ta je'ēha ke pepandu ame'ē ke ihē aputar we. Tupā mujekwa ame'ē ke pepandu, ame'ē ke ihē aputar katu te. Tupā mujekwa ame'ē ke amō pandu rahā, katu te ame'ē. Amō awa je'ēha ke amō pandu rahā, katu we ame'ē. Ame'ē amō awa je'ēha ke jande je'ēha rupi amō mujekwa rahā, katu tiki. Mujekwa rahā, upa Jesu kotyhar ta ukwa ta. Aja rahā, hury katu ta. ⁶Ihē mu ta! Pehē rehe ihē ahyk rahā, amō awa je'ēha rupi ihē apandu rahā, marā ka ym katuha. Je'ēha pekwa ym ta. Amō we Tupā rehe har pekwa ym ta tī. Mujekwaha nixói, a'erehe pekwa ym ta. Tupā mujekwa ame'ē ke ihē apandu my? Amō we amō we Tupā rehe har ihē apandu my? Tupā'ā mujekwa ame'ē ke apandu my? Ma'e ke amu'e katu my? Upa aja amō awa je'ēha rupi apandu rahā, marā ka ym katuha. Ukwa ym ta, a'erehe katu ym. Jande je'ēha rupi mujekwaha nixói rahā, marā ka ym pehē py'a mātāha. Katu ym aja.

⁷Je'ēha ukwa ym rahā, kuja saka. Takwar ra'yr aja saka. Peju rahā, tyapu katu ym rahā, awa peju my? Ukwa ym ta amō. ⁸Tapi'iruhu 'ak ke peju rahā, tyapu katu ym rahā, marā ka ym jawar henduha. So'o mujan ym ta. ⁹Ame'ēja saka riki. Amō awa je'ēha rupi ma'e ke pepandu rahā, amō ta ukwa ym

ta. Je'ēha ukwa ym ta. Hendu tipe. ¹⁰Kome'ē ywy keruhū rupi awa ta je'ēha heta ihī. Amō koty koty je'ēha ke. Amō awa ta amō koty je'ēha. A'eta pandu rahā, ianam ta ukwa katu riki. Amō awa ta amō koty je'ēha. A'eta pandu rahā, ianam ta ukwa katu ta tī. Aja pame katu te. ¹¹Pe, amō pandu rahā, pe, ame'ē je'ēha ihē akwa ym rahā, a'e riki amō awa aja akwa katu. Ihē riki amō awa aja a'e ukwa tī.

¹²Pyrātāha ke Tupā'ā muwyr ame'ē ke peputar katu riki. Pe, a'e muwyr rahā, ame'ē namō mā peja Jesu kotyhar ta ke pemu'e katu. Aja rahā, ame'ē ta py'a ke pemātā katu te we ta rī. Aja rahā katu te. (Amō awa ta je'ēha rupi pepandu rahā, amō ta py'a ke pemātā ym ta. Ame'ē katu ym.)

¹³Amō awa je'ēha rupi amō pandu rahā, mā peja Tupā namō epandu: "Ame'ē amō awa je'ēha rupi amō pandu. Ame'ē ke emujekwa katu ihē pe. Aja rahā, amō ta pe ihē amujekwa katu ta tī" aja inamō epandu. Aja rahā, amō pandu ame'ē ke jande johu jakwa katu ta. ¹⁴Pesarahā! Tupā namō amō awa je'ēha rupi ihē apandu rahā, Tupā'ā pyrātāha namō ihē apandu. A'erehe ma'e ihē apandu my, ihē atu ihē akwa ym. (Aja rahā, amō ta ukwa ym tī. Katu ym aja.)

¹⁵Pesarahā! Myja me'ē ihē axo my? Kuja katu te. Tupā'ā pyrātāha namō ihē apandu ta Tupā namō. Ihē akwa katuha namō ihē apandu ta inamō tī. Tupā'ā pyrātāha namō Tupā rehe har ihē ajnyngar ta tī. Ihē akwa katuha namō ehe har ihē ajnyngar ta tī. ¹⁶Tupā'āma'e pyrātāha namō Tupā pe: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja amō awa je'ēha rupi nde erepandu. A'erehe nde rehe hendu ame'ē ta ukwa ym. Je'ēha ukwa ym. Aja rahā: "Amen, a'e tŷ" aja marā ka ym panduha. ¹⁷Katu te ame'ē ke nde erepandu Tupā pe tipe. Hendu ame'ē ta ke ukwa ym.

Je'ēha ukwa ym, a'erehe ipy'a ke nde eremātā ym riki. Katu ym aja.

¹⁸ Amō awa ta je'ēha rupi pepandu. Ihē riki pehē 'ar koty te we amō awa je'ēha rupi ihē apandu. A'erehe Tupā pe ihē apandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja.

¹⁹ Jesu kotyhar ta jy'ar rahā, anī. Amō awa je'ēha rupi apandu ym ta. Jande je'ēha ke apandu. Heta ym ihē apandu, ame'ē ke a'eta ukwa katu. Aja rahā, katu tiki. Je'ēha ke ukwa katu. Aja Tupā rehe har ihē amu'e rahā, katu tiki. Māte hū amō awa je'ēha rupi apandu rahā, marā ka ym ngā ukwaha. Je'ēha ukwa ym. Aja rahā, amō we Tupā rehe har amu'e ym. Katu ym aja. A'erehe amō awa je'ēha rupi apandu ym ta.

²⁰ Ihē mu ta! Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahā, ta'yn ta aja pexo. (Aja rahā, ta'yr mi pema'e.) Pehē pekwaha anī. Tuwete aja pexo. Aja rahā, amō awa je'ēha rupi amō pandu rahā: “Mā! Katu” aja pepandu ym ta. ²¹ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Tupā pandu:

“Jundéu awa ta! Ihē kotyhar ta ke pehē. Pehē pe amō sawa'e ta ke ihē amondo ta.

Amō awa je'ēha rupi pehē pe a'eta pandu ta.

Pehē namō ame'ē ta pandu tipe. Anī. Ihē rehe pehendu ym riki” aja Tupā pandu.

(Amō awa ta ke Tupā muwyr. Ame'ē ta amō awa je'ēha rupi pandu. Tupā putar, ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e.)

²² Aja apo tī. Amō awa je'ēha rupi amō ta pandu. Aja rahā, Tupā putar ame'ē ke ma'ema'e. Ame'ē kuja mujekwa. Amō awa je'ēha rupi amō pandu rahā, jurujar ym ame'ē ta hendu. Pe, a'eta kuja ukwa: “Mā! Tupā'āma'e pyrātāha namō ame'ē ta pandu” aja ukwa. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta anī. Tupā mujekwa ame'ē ke amō pandu rahā, jande je'ēha rupi a'e pandu tī. A'erehe kuja ukwa: “Mā! Tupā'āma'e pyrātāha namō ame'ē

ta pandu” aja ukwa. Jurujar ym ame'ē ta anī. Aja ukwa ym.

²³ Jesu kotyhar ta jy'ar rahā, upa riki amō awa je'ēha rupi pandu u'am. Arahā ame'ē je'ēha ukwa ym ame'ē ta ixē uwyr rahā, pehē riki peka'u te'e aja a'eta ukwa. Jurujar ym ame'ē ta ixē uwyr rahā, aja tī. Peka'u te'e aja ukwa tī. ²⁴ Tupā mujekwa ame'ē ke upa riki pandu u'am rahā, jurujar ym ame'ē ke ixē uwyr. Tupā rehe har ukwa ym ame'ē ke ixē uwyr tī. Upa ame'ē ke hendu rahā, ukwa ta. Pe, a'e pandu: “Mā! Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e, aja ihē akwa. Ihē ke Tupā mupyrara ta, aja ihē akwa tī” aja pandu ta. ²⁵ Pe, ma'e ka'u te'eha ke ipy'a pe a'e ukwa ukwa ixo. Ame'ē ke a'e ukwa ta a'e jupe. Aja rahā, ipy'a ke Tupā koty a'e muruwak ta. Pe, Tupā rehe ipy'a ke moī moī ta. A'e pandu: “Jetehar te ke. Ihē akwa apo 'y. Apo pehē namō Tupā ixo katu” aja riki.

Myja Jesu kotyhar ta ixo katu my

²⁶ Ihē mu ta! Pehē pejy'ar rahā, myja me'ē pexo katu my? Ame'ē ke ihē amujekwa ta apo 'y. Pejy'ar rahā, mā peja jurujar katu ame'ē ta py'a ke pemātā katu. Peteī teī epandu katu. Amō riki Tupā rehe har jyngar. Amō riki ehe har mu'e katu. Amō riki ma'e ke Tupā mujekwa ame'ē ke mu'e katu. Amō riki amō awa je'ēha rupi pandu. Ame'ē ke hendu ame'ē ta pe amō riki mujekwa katu. Aja rahā, upa ukwa ta. Pejy'ar rahā, aja peteī teī pandu rahā, katu tiki. ²⁷ Amō awa je'ēha rupi amō pandu rahā, mahapyr sawa'e ta pandu. Mokōi sawa'e ta pandu rahā, katu tī. Ko peteī sawa'e pandu. A'e upa pandu rahā, amō pandu. Aja pema'e. Pe, amō riki ame'ē amō awa je'ēha ke jande je'ēha rupi mujekwa katu ta me'ē te'e. Hendu ame'ē ta pe mujekwa katu. Jande je'ēha rupi mujekwa katu. Aja rahā, johu upa ukwa katu ta. ²⁸ Pe, amō mujekwa ame'ē ke nixōi rahā, amō awa je'ēha rupi pandu tar katu, ame'ē

ke mā peja epandu ym. Jeje ejupandu jupe. Tupā namō jō epandu tī. ²⁹ Jande je'ēha rupi Tupā mujekwa ame'ē ke amō pandu rahā, mahapyr sawa'e ta jō pandu. Mokōi sawa'e ta pandu rahā, katu tī. Pe, upa hendu ame'ē ta pandu a'eta jupe: “Tupā mujekwa ame'ē ke a'e mujekwa my” aja riki. ³⁰ Pe, amō pandu u'am rahā, ma'e myrandu ke amō pe Tupā mujekwa. Aja rahā, ame'ē ke pandu apo 'y. Pandu u'am ame'ē ke mā peja eputu'u. Ewapyk. ³¹ Pehē peputar rahā, upa pehē riki Tupā mujekwa ame'ē ke pepandu katu. Peteī pandu. Pe, upa pandu rahā, amō riki pandu. A'e upa pandu rahā, amō riki pandu. Aja pame katu te. Aja rahā upa hendu ame'ē ta ukwa katu ta. Aja Tupā rehe har upa ngā ukwa katu te we ta rī. ³² Tupā mujekwa, ame'ē ke amō pandu rahā, myja rahā pandu my, ame'ē ke mā peja ekwa katu. Myja rahā, putu'u my, ame'ē ke mā peja ekwa katu tī. ³³ A'erehe pejy'ar rahā, johu pepandu rahā, tyapu hū, ame'ē ke Tupā putar ym. Anī. Peteī teī pandu, aja a'e putar katu.

Tupā kotyhar ta jy'ar rahā, ³⁴ kūjā ta ma'e ke pandu ym rahā, katu tiki. Jy'ariha renda pe ixo rahā, mā peja pandu ym riki. “Ngā jy'ar rahā, kūjā riki kapitā aja ym ta” aja jundéu awa ta je'ēha mujekwa. ³⁵ Ma'e ke kūjā ta ukwa tar katu rahā: “Myja my?” aja jy'ariha renda pe pandu ym. Hok pe jywyr oho rahā, ixawa'e pe pandu: “Jy'ariha renda pe ma'e a'eta pandu my?” aja riki. Jy'ariha renda pe pandu rahā, katu ym ta tiki.

³⁶ Pehē riki Korin ok ta pe har ta ke. Pehē riki Tupā je'ēha ke pepandu py my? Anī riki. Pehē pe jō Tupā je'ēha ke amō ta pandu my? Anī riki tī. A'erehe: “Katu te jande” aja pekwa pekwa ym pehē jupe. ³⁷ Pehē ngi har amō ta riki Tupā mujekwa ame'ē ke pandu pandu. Amō ta riki pyrātāha namō ma'e'ha ke Tupā'ā muwyr, ame'ē ke namō ixo. Aja rahā, ihē

amupinim ame'ē riki jandema'e sawa'e te je'ēha ke, aja ame'ē ta ukwa ta me'ē te'e. ³⁸ “Jandema'e sawa'e te je'ēha rupi Páu mupinim ym” aja amō pandu rahā, mā peja pete'e ixo.

³⁹ Ihē mu ta! Tupā mujekwa ame'ē ke pepandu pandu. Mā peja ame'ē ke peputar katu te. Amō ta amō awa ta je'ēha rupi pandu tar katu rahā: “Mā peja epandu ym” aja pepandu ym ipe. ⁴⁰ Pehē pejy'ar rahā, johu upa katu te pepandu pandu rahā, tyapu hū. Aja ym pexo. Anī. Peteī teī epandu katu.

Kirisutu kwera katu uhem

15 Ihē mu ta! Mā peja myrandu katu rehe har pekwa pekwa pexo. Ymaniwe ame'ē ke pehē pe ihē apandu pandu. Pe, pejurujar katu ehe. Aja pexo apo rī. ² Ame'ē myrandu katu ke pehē pe ihē apandu pandu. Tapijar te'e we pejurujar katu ehe rahā, pehē ke Tupā muhā katu ta. Te'e pejurujar rahā, pehē ke Tupā muhā ym ta.

³ Myrandu katu ke ihē ahendu, ame'ē ke pehē pe ihē apandu pandu. Ame'ē riki amō panduha 'ar koty te we katuha. Kuja riki. Ma'e jaka'u te'eha ke jande jama'ema'e. Ame'ē ke rehe Kirisutu muhepy. A'erehe a'e manō. Tupā je'ēha rehe amō mupinim, aja a'e ma'e. ⁴ Itakwar keruhū rupi a'e ke amō ta mou raho. Mokōi ukwer rahā, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Tupā je'ēha amō mupinim, aja ma'e. ⁵ Upa kwera katu uhem rahā, Petu pe a'e jumujesak. A'engi jumu'e'ha ta pe a'e jumujesak tī. Awa py mokōi hetaha ta pe. ⁶ A'engi ymaniwe inamō ixo ame'ē ta pe a'e jumujesak tī. Heta ame'ē ta pe. Kuja, 500 hetaha ta pe a'e jumujesak. Peteī wera rahā, 500 hetaha ta usak ehe. Upa tate ame'ē ta ixo we rī. Amō ta manō riki. ⁷ A'engi Tian pe a'e jumujesak tī. A'engi upa a'e mondo ame'ē ta pe a'e jumujesak tī.

⁸ A'engi ihē pe a'e jumujesak tī. Ihē katu ym ihē jupe ihē tipe. Ihē pe a'e jumujesak tī. Ihē riki a'ejōhar aja saka. ⁹ Amō Jesu mondo ame'ē ta riki ihē 'ar koty te we katuha. Ihē riki iwyr koty te'e we katuha. Jesu kotyhar ta ke ihē amupyrara hū axo, a'erehe ihē riki Jesu mondo ame'ē ke aja ihē apandu ym ta tipe ihē juehe har. ¹⁰ Anī. Ihē rehe Tupā usak katu. A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē tī. Te'e riki aja ym. Amō Jesu mondo ame'ē ta 'ar koty te we ihē aparaky katu. Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu, ame'ē parakyha ke. Ihēma'e pyrātāha namō ame'ē ihē ama'ema'e my? Anī. Aja ym. Tupāma'e pyrātāha namō ima'e je'ēha ke ihē apandu pandu katu. ¹¹ Amō Jesu mondo ame'ē ta riki myrandu katu ke pandu pandu. Ihē riki apandu pandu tī. Juja katu te riki. Ame'ē rehe pejurujar katu tī.

Kwera katu uhem ame'ē rehe har

¹² Jande japandu: “Kirisutu manō. Pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem” aja riki. Aja rahā: “Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym ta” aja marā ka ym pepanduha. ¹³ Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym, ame'ē riki jetehar te rahā, Kirisutu ke a'e mukwera ym tī. ¹⁴ Pe, Kirisutu ke a'e mukwera ym rahā, Kirisutu rehe har marā ka ym japandu panduha. A'e kwera ym rahā, a'e nixōi, a'erehe marā ka ym pejurujar-iha ehe. ¹⁵ Amō we tī. Tupā rehe har te'e jande japandu tī. Jande japandu: “Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem” aja riki. Pe, manō ame'ē ta ke a'e mukwera ym ta rahā, te'e japandu ehe har. Aja ngā pe jamujekwa. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym ta, ame'ē riki jetehar te rahā, Kirisutu ke a'e mukwera ym tī. ¹⁶ Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym ta rahā, Kirisutu ke a'e mukwera ym tī. ¹⁷ Kirisutu ke a'e mukwera ym rahā, pejurujar katu nāi. Peka'u te'e riki. Peka'u

te'eha ke pema'ema'e. A'erehe pemanō rahā, mupyrara renda pe peho ta. ¹⁸ Amō we tī. Jesu kotyhar ta manō. Ame'ē ta riki mupyraraha renda pe ixo apo 'y. ¹⁹ Kome'ē wyw keruhū pe jande jaxo rahā jō riki Kirisutu rehe jajurujar katu. Jamanō rahā, ixoty jaho ym rahā, jande pe amō ta pandu: “Mā! Te'e pejurujar nāi” aja. Upa amō ta 'ar koty te we japyaiha. Katu ym aja.

²⁰ Anī. Pesarahā! Kirisutu ke Tupā mukwera katu muhem 'y. Ame'ē riki jetehar te ke. Kirisutu ke a'e mukwera rahā, manō ame'ē ta ke a'e mukwera ta tī, aja a'e mujekwa katu. ²¹ Peteī riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e. (Anā ke a'e.) A'erehe upa katu te jamanō ta. Aja tī. Peteī Tupā mukwera katu. (Kirisutu ke a'e.) A'erehe upa katu te jamanō rahā, upa katu te jande ke Tupā mukwera katu ta tī. ²² Anā rainō ta ke jande. A'erehe upa katu te jamanō ta. Jande riki Jesu kotyhar ta ke tī. A'erehe jande ke Tupā mukwera katu ta tī. ²³ Ngā ke Tupā mukwera rahā, ka'u te'eha rupi ym ta. Anī. Katu ta. Kirisutu ke a'e mukwera py. Pe, Kirisutu jywyr rahā, ixotyhar ta ke Tupā mukwera katu ta tī. ²⁴ A'engi 'ar rehe angaha uhyk katu ta. Arahā ājā tama'e pyrātāha ke Kirisutu muputu'u katu te ta. Upa katu te huwajan ta ke a'e muputu'u ta tī. Upa rahā, Tupā pe Kirisutu pandu ta: “Papa! Ne jō riki kapitā keruhū te apo 'y” aja riki. ²⁵ Upa katu te huwajan ta ke Tupā muputu'u ta tī. Aja rahā, upa ame'ē ta Kirisutu rehe hendu katu ta. Huwajan ta ke Tupā muputu'u ym rahā we Kirisutu riki kapitā keruhū rī. ²⁶ Amō manō rahā, ame'ē manōha riki awa ruwajan aja saka we rī. Ame'ē ke a'ejōhar Tupā mukanim ta. Aja rahā, manō ym te ta awa. ²⁷ Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: “Kirisutu rehe upa katu te ngā ke Tupā muhendu katu ta. Aja rahā, upa katu te hendu katu ta ehe.” Upa katu te aja pandu rahā, Tupā jō anī. A'e riki upa katu te amō

ta ke muhendu katu ta. Kirisutu rehe muhendu katu ta. ²⁸Aja rahā upa katu te hendu katu ta ehe. Kirisutu rehe upa katu te ngā ke Tupā muhendu katu rahā, Tupā pe ta'yr pandu ta:

—Papa! Nde rehe ihē ahendu katu ta tī — aja ipe.

Aja rahā, Tupā riki upa katu te ma'e kapitā keruhū te riki. A'e jō riki kapitā keruhū te.

²⁹Pesarahā! Amō ta ke amō mujahuk riki. Aja rahā, y ngi uhem rahā, kwera katu uhem, aja mujekwa. Manō ame'ē ta kwera ta, aja panduha saka. Pe, amō ta pandu naī: “Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym ta” aja naī. Ame'ē jete har te rahā, mujahuk ym ta tipe. Anī. Tapijar te'e we pemujahuk riki. Aja rahā, ngā ke Tupā mukwera ta, aja pemujekwa.

³⁰Jande aja tī. Māte we jaxo. Tapijar te'e we aja jaxo. Anī. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ym rahā, ihē ke mukwera ym ta tī. A'erehe ihē amanō tar ym.

³¹Ihē mu ta! Pesarahā! Wera rahā pame katu te amō ta ihē ke jukwa tar katu. Tapijar te'e we jukwa tar katu. (Anī. Akyje ym ingi. Ihē ke Tupā mukwera katu ta, aja akwa katu. A'erehe ihē akyje ym ingi.) Ame'ē riki jete. Kuja jete har te tī. Jesu rehe tapijar te'e we pejuru jar katu, a'erehe ihē rury katu ihē axo. Amō we tī. Jesu kotyhar ta ke pehē, a'erehe aja ihē rury katu axo. Jesu riki jandema'e sawa'e te. ³²Ko Ese ok ta pe ihē axo. Amō ta ihē rehe parahy riki. So'o jarō ame'ē ta aja saka. Ihē ke ame'ē ta mupyrara rahā, ihē py'ahu te'e ahendu axo. Anī. Manō ame'ē ke Tupā mukwera ym rahā, marā ka ym katuha. Manō ame'ē ke Tupā mukwera ym rahā, amō mupiniha aja jaxo ta tipe. Kuja:

—Koī jamanō ta, a'erehe mā peja ja'u te'e jaxo. Jajumuhury katu jande juehe jaxo apo 'y — aja riki yman amō mupininim.

³³Anī. Aja mā peja ym pexo. “Katu ym ame'ē namō amō ixo rahā, a'e katu ym wan ta tī.” A'erehe mā peja peka'u te'e ym pexo. ³⁴Pehē py'a pemupak! Aja rahā, manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta, aja pekwa katu ta kŷ. Pemuka'u te'e ym, aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta, aja pexo ta kŷ. Pehē namō amō ta ixo. Tupā rehe har ukwa ym ame'ē ta. Katu ym aja. A'erehe pehē ngi ihē ruxī.

Kwera rahā, awa rete myja me'ē ta my

³⁵Amō pandu my:

—Myja me'ē manō ame'ē ke Tupā mukwera ta my? Hete nixoi riki. Myja me'ē awa rete my tī — aja.

³⁶Mā! Pekwa ym. Pesarahā! Ma'e ra'ī te'e hywōi ym. Pejy tym ym rahā, hywōi ym. ³⁷Pehē pejy tym ame'ē ke ma'e ra'ī te'e. Ahūi aja me'ē ha'ī nahā my. Amō ma'e ra'ī nahā my. Pesarahā! Ha'ī ke pejy tym. I'y ke anī. ³⁸Ma'e ra'ī hywōi rahā, i'y ke uhem. Tupā putar, aja me'ē i'y ke. Ma'e ra'ī ngi i'y uhem. Amō ma'e ra'ī ngi amō koty i'y uhem. Amō ma'e ra'ī ngi amō koty i'y uhem. Aja pame katu te. (Ame'ēja saka jande rete tī. Tupā mukwera rahā, amō koty jande rete uhem ta tī.)

³⁹Awa rukwer riki so'o rukwer aja ym. Amō koty riki. Ma'ewyra rukwer amō koty tī. Pira rukwer amō koty tī. Upa juja ym.

⁴⁰Ywa pe ma'e ke ixo. Kome'ē wyw keruhū pe ma'e ke ixo tī. Ywa pe har ta amō koty katuha. Kome'ē wyw keruhū pe har ta amō koty katuha tī. ⁴¹Warahy hendy katu. Jahy hendyha amō koty weraha. Jahy rata hendyha amō koty hendyha a'e tī. Heta jahy rata ihī tī. Upa ame'ē hendyha amō koty koty hendyha.

⁴²Aja ta tī. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera rahā, awa rete amō kotyhar. Awa rete ke amō jy tym rahā, inem ta oho. Pe, manō ame'ē ke Tupā mukwera

rahā, ame'ē inem ym te ta. Uhā te hū ta ixo. ⁴³Awa rete ke amō jyty m rahā, awa rete jaxer. Pitu te'e ame'ē ke ame'ē. Tupā mukwera rahā, awa rete katu te. Pырātā katu te. ⁴⁴Awa rete ke amō jyty m rahā, manō ame'ē ke jyty m. Hete riki. Tupā mukwera rahā, amō kotyhar uhem. Tupā'ā me'ē, ame'ē ke uhem. Pesarahā! Kome'ē wyy keruhū pe awa rete ixo. Ywa pe amō kotyhar ixo. Tupā'ā me'ē, ame'ē ke ixo. ⁴⁵Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: “Anā sawa'e py. Kome'ē wyy keruhū pe har hete ke Tupā me'ē ipe, aja riki.” Amō Anā ixo. A'ejōhar ame'ē ke aja japandu. A'e Kirisutu. A'e riki awa ke muhā katu. ⁴⁶Kome'ē wyy keruhū pe har hete ke uhem py. A'engi amō kotyhar hete ke Tupā muhem ta. Tupā'ā me'ē, ame'ē ke uhem ta. ⁴⁷Anā sawa'e py tī. Wyy ke te'e a'e ke Tupā mujā. A'erehe kome'ē wyy keruhū pe har ke a'e. Amō Anā rehe har a'ejōhar ame'ē ke aja japandu. Kirisutu a'e. A'e riki ywa ngi uwyr. A'erehe ywa pe har ke a'e. ⁴⁸Wyy ke te'e Anā Tupā mujā. Anā aja kome'ē wyy keruhū pe har ta tī. A'erehe manō ta. Ywa ngi amō wyjy uwyr. Kirisutu a'e. Kirisutu aja ixotyhar ta tī. A'erehe manō ym te ta tī. ⁴⁹Wyy ke te'e Tupā mujā ame'ē ke aja jande jaxo tī. Yman rahā, ywa ngi wyjy uwyr ame'ē ke aja jande jaxo ta tī.

⁵⁰Ihē mu ta! Pesarahā! Ihē amujekwa ta pehē pe apo 'y. Tupā ixo ame'ē pe manō ame'ē ta oho ym te ta. Ma'e inem ame'ē ta marā ka ym Tupā namō pytaha. (A'erehe jande rete amō koty uwak ta me'ē te'e.)

⁵¹⁻⁵²Ihē rehe pehendu katurahā! Yman ukwa ym awa. Ame'ē ke ihē amujekwa ta pehē pe apo 'y. Jande ngi har amō ta manō ta. Upa jande jamanō ym ta. Tupāma'e jumi'a tyapu ta. A'ejōhar tyapu rahā, pahar amō koty jande rete ke Tupā muruwak ta. Eha ke amō jupimi, aja pahar te muruwak ta.

Jumi'a tyapu rahā, manō ame'ē ta ke Tupā mukwera ta. Pe, manō ym te ta tī. Pe, upa jande rete ke amō koty Tupā muruwak ta. ⁵³Awa manō rahā, inem ta. Ame'ē ke Tupā muruwak ta me'ē te'e. Aja rahā, inem ym te ta. Manō ame'ē ta ke a'e muruwak ta me'ē te'e tī. Aja rahā, uhā te hū ta ixo. ⁵⁴⁻⁵⁵Upa aja rahā, inem ame'ē ke Tupā muruwak ta. Aja rahā, inem ym te ta. Aja rahā, Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Aja uhyk ta. Manō ym te ta awa apo 'y. Uhā te hū ta awa ixo.

Manō ym te ta awa apo 'y. Upa Tupā mukwera katu riki.

Manō ym te ta awa apo 'y. A'erehe marā ka ym jande ke mupyaiha.

⁵⁶Ma'e ka'u te'ēha ke amō ma'ema'e. A'erehe a'e manō riki. Ma'e riki ma'e ka'u te'ēha ma'ēha ke my? Ame'ē ke Moise je'ēha riki mujekwa katu ngā pe. ⁵⁷Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te manō. Upa jaka'u te'ēha jama'ema'ēha ke rehe a'e muhepy. A'erehe inamō jaxo rahā, jamanō ym te ta 'y. A'erehe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe japandu katu.

⁵⁸Ihē mu ta! Ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē! Mā peja Jesu rehe pejurujar katuha ke pehijar ym. Mā peja jandema'e sawa'e te rehe tapijar te'e we peparaky pexo. A'e putar ame'ē ke pema'ema'e rahā, ame'ē riki pehēma'e parakyha ke. Ima'e parakyha rehe pema'ema'e rahā, ma'e katu ame'ē ke pehē pe a'e me'ē me'ē ta, aja pekwa. (Pehē ke a'e mukwera katu ta muhem kŷ.)

Jesu kotyhar ta ngi tamatarer ke matyr

16 Tamatarer matyriha rehe har ihē apandu ta apo 'y. Ame'ē rehe har paper pinim ihē pe pemuwyr. Pesarahā! Ngara wyy rupi Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ē ta pe ihē apandu, aja pema'ema'e tī. Kuja. “Jundéi wyy rupi Tupā koty-

har ta ixo. Ame'ë ta ngi har amō amō ta ima'e ym te ma'e ke. Ame'ë ta pe mā peja tamatarer ke pemondo. Pehē pematyr, ame'ë ke pemondo” aja ihē apandu ngara ywy pe har ta pe. ² Nomin pame katu te tamatarer ke pemupyta. Ta'yr mi pehē pame katu te pemupyta. Pehē peparakyha namō heta pepyhyk rahā, heta we pemupyta. Heta ym pepyhyk rahā, heta ym pemupyta. Aja pame katu te. Aja me'ë pehē rehe ihē ahyk ym rahā we, pematyr. ³ Pe, pehē rehe ihē ahyk rahā, ame'ë tamatarer ke Jerusarē ok ta pe ihē amondo ta. Pehē pepandu ame'ë sawa'e ta namō ihē amondo ta. Sawa'e rehe har paper rehe ihē amupinim ta tī. Aja rahā, Jerusarē ok ta pe har ta ukwa katu ta a'eta rehe har tī. ⁴ Heta tamatarer ke pematyr rahā, sawa'e ta namō ihē araho ta tī. Aja rahā, sawa'e ta ihē namō oho ta tī.

Páu rehe har

⁵ Masendo ywy rupi ihē aho py ta. A'engi pehē koty ihē aho ta. Masendo ywy rupi ihē aho ta me'ë te'e. ⁶⁻⁷ Pehē koty ihē ahyk rahā, pehē namō ihē apyta we ta nahā my. Aman ndy'ar rahā, apyta ta nahā my. Pahar pehē ngi ihē aho ym ta rī. Tupā putar rahā, pehē namō ihē apyta katu we ta rī. Pe, a'ewan asak rahā, pehē ngi ihē aho ta tī. Myp ihē aho ta my? Akwa ym rī. Ihē aho rahā, ihē pe ma'e ke peme'ë ta, aja ihē akwa.

⁸ Se Ese ok ta pe ihē apyta we ta rī. Penteko 'ar upa rahā, sengi ihē aho ta. ⁹ Se Tupā rehe har ihē amu'e mu'e hū axo. Pe, ame'ë ke amō ta putar ym riki. Ihē ruwajan ta aja saka.

¹⁰ Pehē rehe Timo uhyk rahā, pahar ipo ke pepyhyk pyhyk katu te ingi. Pehē rok pe pemupyta katu. Ihē aja Tupā rehe a'e paraky ixo tī. Tupā je'ëha ke a'e pandu pandu, ame'ë riki ima'e parakyha.

¹¹ A'erehe: “Jaxer a'e” aja ym pekwaha ehe har. Pehē ngi a'e oho rahā, ma'e

ke peme'ë katu ipe. A'e putar ame'ë ke peme'ë ipe. Aja rahā, ihē rehe a'e uhyk katu ta. A'e uhykiha rehe ihē ahārō axo. Imu ta namō a'e uhyk ta. Jurujar katu ame'ë ta ke a'eta.

¹² Apor rehe har ihē apandu ta apo 'y. Ihē apandu pandu ipe: “Korin ok ta pe har ta rehe esak eho. Jande mu ta namō eho. Jesu kotyhar ta rehe esak eho” aja riki. A'e pandu: “Apo anī ta rī” aja a'e. A'e ukwa rahā, pehē koty a'e oho ta.

Je'ëha a'ejōhar

¹³ Pehē ruwajan ta aja me'ë pewe ixo. Pekwa katu pexo. Aja rahā, pehē ke a'eta muka'u te'e ym ta. Aja rahā, Jesu rehe pejurujar katuha ke pehijar ym ta. Pehē ruwajan ta ngi pekyje ym pexo. Pehē py'a ke pemātā katu. ¹⁴ Upa ma'e ke pema'ema'e rahā, amō ta rehe pepy'a katu pexo.

¹⁵ Esete rehe har pekwa katu. Ianam ta rehe har aja tī. Pekwa katu tī. Ngere ywy pe Jesu rehe jurujar katu py ame'ë ta ke a'eta. Pe, Tupā kotyhar ta namō ma'e ke a'eta ma'ema'e katu. Ihē mu ta! Ihē apandu pehē pe. ¹⁶ Ame'ë ta rehe pehendu katu. Ame'ë ta aja amō ta ixo tī. Tupā kotyhar ta namō ma'e ke ma'ema'e katu tī. Ame'ë ta rehe pehendu katu tī.

¹⁷ Se Esete uhyk riki. Potuna aja tī. Akái aja tī. A'eta uhyk, a'erehe ihē rury katu axo. Se ihē namō pexo ym, a'erehe ihē py'a pemātā ym. A'erehe Esete ta riki ihē py'a ke mātā katu. ¹⁸ A'erehe ihē ke a'eta muhury katu. Pehē ke a'eta muhury katu, aja ihē ke muhury katu tī. Katu ame'ë ta ke a'eta, aja ihē apandu.

¹⁹ Asia ywy pe Jesu kotyhar ta ixo. Katuha ke a'eta mondo ixo pehē pe. Ak mondo ixo tī. Piriisi mondo ixo tī. A'eta rok pe Jesu kotyhar ta jy'ar. Ame'ë ta katuha ke mondo ixo tī. ²⁰ Se Jesu kotyhar ta ixo. Upa a'eta katuha ke mondo ixo pehē pe tī.

Pehē pejuman juman pehē juehe. Aja pepy'a katu pehē juehe pexo aja pemujekwa ngā pe.

²¹ Ko ihē po pe te'e ihē riki paper pinim ihē amupinim aī. Ihē Páu. Katuha ke pehē pe ihē amondo axo tī.

²² Jandema'e sawa'e te rehe amō ipy'a ym rahā, mā peja ame'ē ke Tupā

mupyrara. Mā peja jandema'e sawa'e te pahar jywyr.

²³ Mā peja Jesu, jandema'e sawa'e te ipy'a katu pehē rehe.

²⁴ Upa jande riki Jesu Kirisutu kotyhar ta ke. A'erehe pehē rehe ihē apy'a katu tī.

Upa.

Korin ok ta pe har ta pe Páu mupinim Mokōihar ke

Páu kome'ē paper ke mupinim tī. Korin ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ē ta pe kome'ē paper pinim ke mondo. Mokōihar ke.

Paper pinim a'e mondo py. Ame'ē rehe: “Pehendu katu” aja Páu mupinim. Amō ta pandu: “Páu jande ke muka'u te'e” aja pandu naī. “Anī. Amuka'u te'e ym” aja Páu mujekwa katu.

Korin ok ta pe har ta rehe a'e ipy'a katu, a'erehe pyrara hū a'e ixo, aja mujekwa. Aja myrandu katu ke Páu pandu pandu ngā pe. Pyrara hū ixo, a'erehe ipy'a katu ngā rehe aja a'e mujekwa katu.

Korin ok ta pe Jesu kotyhar har ta ixo ame'ē ta pe Páu mupinim tī

1¹⁻² Pehē riki Tupā kotyhar ta ke. Korin ok ta pe har ta ke pehē. Ihē Páu. Ko pehē pe paper pinim ihē amondo axo. Timo ihē namō ixo. Jande mu aja a'e. Tupā kotyhar ta Ngere ywy pe ixo. Upa katu te ame'ē ta pe paper pinim jamondo jaxo tī. Tupā putar, a'erehe ihē pe Jesu Kirisutu pandu kwe:

—Nde ke ihē amondo axo. Ihē rehe har nde erepandu pandu ta ereho — aja Kirisutu pandu.

Mā peja pehē rehe Tupā, jande pái keruhū ipy'a katu te hū. Mā peja Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te aja tī. Ipy'a katu te hū tī. Mā peja pehē py'a ke Tupā muhury katu tī. Mā peja Jesu Kirisutu aja tī. Muhury katu tī.

Japyrara jaxo rahā, jande py'a ke Tupā mātā katu

³ Jande rehe Tupā pyrara usak. A'e riki Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te pái ke. Jande pái keruhū tī. Upa jande py'a ke a'e mātā katu, a'erehe mā peja japandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. ⁴ Upa

katu te mātē jakwaha aja jaxo rahā, jande py'a ke a'e mātā katu. Aja rahā, amō ta riki mātē ukwaha aja ixo rahā, ame'ē ta py'a ke jande jamātā katu tī. Jande py'a ke Tupā mātā, aja amō ta py'a ke jamātā katu tī. ⁵ Kirisutu pyrara hū kwe. Ixotyhar ta ke jande, a'erehe a'e aja jande tī. Japyrara jaxo tī. Inamō jande juehe katu jande jaxo, a'erehe jande japyrara rahā, jande py'a ke Tupā mātā katu. ⁶ Myrandu katu ke japandu pandu. A'erehe jande ke amō ta mupyrara. Pejurujuhar katu ehe, a'erehe pehē ke Tupā muhā katu. A'erehe pehē pepyrara aja pexo rahā, pehē py'a ke a'e mātā katu tī. Jande py'a ke a'e mātā rahā, pehē py'a ke a'e mātā katu ta tī, aja pekwa katu. Pehē pe pyrātāha ke a'e muwyr, a'erehe pehē py'ahu te'e pehendu. Jande aja pehē pepyrara pexo rahā, pehē py'ahu te'e pehendu tī. ⁷ A'erehe pejurujuhar katuha ke pehijar ym ta, aja jakwa katu. Jande aja pepyrara pexo rahā, jande aja pehē py'a ke Tupā mātā katu ta tī. Aja jande jakwa katu.

Pyraraha te hū ngi Páu ke Tupā muhem

⁸ Jande mu ta aja pehē! Pesarahā! Asia ywy pe jande jaxo rahā, mātē jakwaha. Ame'ē ke pekwa aja japutar. Asia ywy pe jande ke ngā mupyrara hū. Mahy hū tī. A'erehe jajupandu jande jupe: “Jande jamanō ta” aja jande jupe naī. ⁹ Mātē jakwaha, a'erehe: “Páu ta manō ta me'ē te'e” aja amō ta pandu, aja jaxo. Aja rahā, marā ka ym jande te'e jahemiha ingi, aja jakwaha. Tupā jō riki jande ke muhem ta ingi, aja jakwa katu. A'e riki ngā ke mukwera katu ame'ē ke a'e. ¹⁰ Jamanō ta, aja jakwaha. Anī. Ame'ē ngi jande ke Tupā muhem riki. Jete! Muhem ta kŷ tī. Tapijar te'e we jande ke a'e muhem ta kŷ tī, ame'ē ke jakwa katu tī. (Ame'ē ke pekwa katu tī, aja japutar.) ¹¹ Pe, jande namō ma'e ke pema'ema'e

ta tī. Kuja. “Pyraraha ngi Páu ta ke emuhem” aja jande rehe har Tupā namō pepandu pandu rahā, jande namō ma'e ke pema'ema'e katu tī, ame'ēja saka. Heta ngā jande rehe har Tupā namō pandu pandu ame'ē ke a'e muwyr ta jande pe. Jande rehe a'e usak katu ta, a'erehe: “Páu ke Tupā mupoir” aja ngā ukwa rahā, Tupā pe ngā pandu ta: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja riki.

Te'e Páu pandu ym

¹²(Pehē ngi har amō ta pandu: “Páu Kirisutu mondo ame'ē ke aja ym a'e” aja naī. Anī. Kirisutu mondo ame'ē ke ihē, aja akwa katu.) Kome'ē ywy keruhū pe ihē axo rahā, Tupā mujekwa ame'ē ke namō axo katu. Pehē namō axo rahā, aja axo tī. Mokōi akwaha namō axo ym tī. Ihē atu akwaha namō axo ym. Anī. Ihē rehe Tupā ipy'a katu. A'erehe pyrātāha ke ihē pe muwyr. Ame'ē namō kome'ē ywy keruhū pe axo katu. Pehē namō axo rahā, aja tī. A'erehe katu ym ame'ē ke ama'ema'e ym, aja akwa. A'erehe ihē rury katu.

¹³⁻¹⁴Amukwehe we paper pinim ihē amondo pehē pe. Ame'ē ke pepyhyk. Pe, pekwa. Pekwa katu, ame'ē ke jō paper rehe ihē amupinim. Mokōi akwaha ihē amupinim ym. Jete har te ke amupinim. Ihē amupinim ame'ē rehe har ta'yr mi pekwa rī. (Myrandu katu ke ihē apandu, ame'ē ma'ema'eha rehe ihē ke Jesu Kirisutu mondo.) A'erehe Kirisutu mondo ame'ē ke ihē aja upa katu te pekwa katu, ame'ē ke ihē aputar. Aja rahā, Jesu, jandema'e sawa'e te jywyr rahā, jande rehe pesak rahā, pehē rury katu ta. Arahā pehē rehe jasak rahā, jande rury katu ta tī.

¹⁵⁻¹⁶Ihē amupinim ame'ē rehe har pekwa katu, aja akwa katu. A'erehe ihē ajupandu ihē jupe: “Masendo ywy koty ihē aho rahā, Korin ok ta pe ixo ame'ē ta rehe ihē asak ta aho” aja ihē jupe. Kuja

tī. “Masendo ywy ngi ihē ajywyr rahā, Korin ok ta pe ixo ame'ē ta rehe ihē asak ta aho tī” aja ihē jupe. Aja rahā, mokōi-har pehē rehe ihē asak ta. Aho rahā, asak ta. Ajywyr rahā, aja tī. Asak ta tī. Aja rahā, mokōihar pehē rury katu ta. Pe, pehē ngi ihē aho rahā, ma'e ke ihē pe peme'ē katu ta. Aja rahā, Jundēi ywy pe aho katu ta. ¹⁷(“Aho ta” aja ihē apandu. Pe, je'ēha ihē pe amō muhyk werur, a'erehe: “Aho ym we ta rī” aja apandu. Ame'ē ke pehē ngi har amō ta ukwa rahā, kuja ukwaha ngā jupe naī.) “Manga te'e ixo aja me'ē sawa'e Páu” aja naī. Anī. Aja ym. “Ihē aho ta” aja apandu rahā, ihē atu aputar ame'ē ke apandu, aja a'eta ukwaha naī. A'erehe a'eta pandu: “‘Aho ta’ aja Páu pandu rahā, pahar: ‘Anī. Aho ym ta’ aja pandu” aja pandu pandu. A'erehe: “Manga te'e ixo aja me'ē sawa'e Páu” aja ukwaha naī. ¹⁸Anī. Aja ym ihē. Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Aja ihē tī. Ihē apandu ame'ē ke ama'ema'e katu tī. A'erehe: “Aho ta” aja ihē apandu rahā, pahar: “Anī, aho ym we ta rī” aja ym ihē apandu. A'erehe amanga te'e axo aja me'ē sawa'e ym ihē, aja pekwa.

¹⁹Amō we tī. Jesu Kirisutu Tupā ra'yr. Ehe har pehē pe ihē apandu pandu. Sir aja tī. Timo aja tī. Pandu pandu tī. Manga te'e ixo aja me'ē sawa'e ym te Kirisutu. Anī. A'e pandu ame'ē ke aja te'eha a'e ma'ema'e katu. Aja ihē tī. Ihē apandu ame'ē ke ama'ema'e katu tī, aja pekwa katu. ²⁰Pesarahā! Upa katu te Tupā pandu ame'ē ke Jesu ma'ema'e. Tupā pandu katu ame'ē ke Jesu muhyk katu tī. A'erehe Jesu rehe har jakwa rahā, jete har te ke ihē apandu, aja jakwa katu. Aja rahā: “Tupā riki katu te ame'ē ke a'e” aja ngā pandu ta. (A'erehe amanga te'e axo aja me'ē sawa'e ym ihē, aja pekwa katu tī.) ²¹Pe, Tupā riki jande pe pyrātāha ke muwyr. A'erehe Kirisutu kotyhar ta ke jande aja a'e mujekwa katu jande pe. Pehē pe aja jande

pe a'e mujekwa katu tĩ. A'e riki jande pe pandu: "Ihēma'e parakyha ke pema'e peho" aja. (A'erehe Kirisutu rehe har japandu pandu jaxo.)²² (Ihēma'e ke rehe ihē rer ihē amupinim.) Tupā aja tĩ. "Ko ihēma'e ke" aja Tupā pandu. A'erehe jande py'a rehe I'ā ke muwyr. Aja rahā: "Ko ihēma'e ke" aja a'e mujekwa katu. Jande py'a rehe I'ā ke a'e muwyr. Ame'ē kupa mujekwa. Yman rahā, jande ke a'e muhā katu ta, aja mujekwa. (Jande py'a rehe I'ā ihī katu, a'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu aja pekwa katu tĩ.)

Pehē pe aje'ē je'ē tar ym, a'erehe pehē koty aho ym

²³ Ko jetehar te ke pehē pe ihē apandu, aja Tupā ukwa katu riki. Jetehar te ke ihē apandu ym rahā, mā peja ihē ke Tupā mahy katu. Ko pehē pe apandu: "Pehē koty ihē aho ta" aja. Pe, ihē aho ym. Ma'erehe my? Ame'ē ke amujekwa ta apo 'y. Kupa. Ihē ajupandu ihē jupe: "Korin ok ta pe ihē aho rahā, a'ep pe har ta pe ihē aje'ē je'ē hū ta. Ame'ē ta ixoha katu ym, a'erehe aje'ē je'ē hū ta" aja ihē jupe. Anī. Aja aje'ē je'ē tar ym. A'erehe pehē koty ihē aho ym riki.²⁴ "Aje'ē je'ē ta" aja apandu rahā, pehēma'e kapitā ihē aja my? Anī. Aja ym ihē. Myja me'ē pejurujar katu my? Ame'ē rehe har ihē apandu ym. Kirisutu rehe pejurujar katuha ke pehijar ym, aja ihē akwa katu. "Aje'ē je'ē hū ta" aja apandu rahā, pexoha rehe har jō ihē apandu. Pehē pexoha ke ihē amukatu tar katu. Aja rahā, Tupā koty pehē py'a pejumuruwak ta my tĩ.

2¹⁻² Pehē ke jande jamuhury tar katu, a'erehe ihē ajupandu ihē jupe: "Korin ok ta pe ihē aho ym we ta rī. Aja rahā, ame'ē ta ke ihē amupyai ym ta" aja ihē jupe. Pesarahā! Pehē ke ihē amupyai rahā, awa riki ihē ke muhury katu ta my? Nixói awa! Ihē riki amupyai ame'ē

ta jō riki ihē ke muhury katu ta. Pehē ke ame'ē ta. A'erehe pehē ke ihē amupyai tar ym. (A'erehe pehē koty aho ym rī.)³ Paper pinim pehē pe ihē amondo py. Ame'ē pe ihē aje'ē je'ē hū ha pehī. Aja rahā, upa pehē pexoha ke pemukatu my? Aja ym rahā, pehē rehe ihē ahyk rahā, ihē aje'ē je'ē hū ta tĩ. Aja rahā, ihē apyai ta, aja ihē aputar ym. Ihē ke pemupyai, anī. Ihē ke pemuhury katu ta me'ē te'e. Ihē rury katu rahā, pehē rury katu tĩ, aja ihē akwa katu.⁴ Amukwehe pehē pe paper pinim ihē amondo rahā, upa ihē py'a rupi ihē apyai te. Ajumupyai tĩ. Ihē apyai, a'erehe ihē ajixi'u hū tĩ. (Ihē amupinim aī rahā, ajixi'u aī tĩ.) Upa pehē rehe ihē apy'a katu te, aja ihē amujekwa tar katu pehē pe, a'erehe ame'ē paper pinim ihē amondo. Pehē ke ihē amupyai, anī. Aja aputar ym.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ame'ē sawa'e rehe pehē py'a pemujywywyr katu

⁵ (Pehē koty imāi nungar namō ukwer kwe. Ame'ē rehe har ihē amupinim kwe.) Amō ta ke ame'ē jaxer ai ma'e ame'ē mupyai rahā, ihē ke jō mupyai ym. Pehē ke a'e mupyai tĩ. A'erehe: "Upa katu te pehē riki ihē ke mupyai" aja apandu tar ym.⁶⁻⁷ Ame'ē sawa'e pe pehē ngi har hetaha ta je'ē je'ē hū. Ame'ē a'ewan riki. Tupā koty ipy'a ke ame'ē mujywywyr. A'erehe apo pehē py'a pemujywywyr katu ta me'ē te'e ehe. A'e ke pemuhury tĩ. Aja rahā, ame'ē sawa'e tapijar te'e we pyai ym te ta ixo. "Māte ihē ke akwaha" aja pandu ym ta. "Ihē ke Tupā putar ym" aja ukwa ukwa ym ta ixo tĩ.⁸ A'erehe pehē pe ihē apandu. Pehē pepy'a katu ehe, aja pemujekwa ipe, sawa'e pe.

⁹⁻¹⁰ Upa ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu my, ame'ē ke ihē akwa tar katu. Aja te'eha ihē apandu ame'ē ke rehe pehendu katu my. Ame'ē ke ihē akwa tar katu tĩ. A'erehe paper pinim pehē pe ihē amondo kwe. Ma'e ka'u

te'eha ke ame'ë sawa'e ma'e. Ame'ë ke rehe pehë py'a pemujuwyr rahã, ihë rehe pehendu katu, aja akwa katu. Pehë py'a pemujuwyr ehe rahã, ihë py'a ihë amujuwyr ehe tĩ. Pehë ke ihë amuhury tar katu, a'erehe ame'ë sawa'e rehe ihë py'a ihë amujuwyr tĩ. (A'e tÿ. Ihë py'a ihë amujuwyr ehe.) Kirisutu ihë rehe usak, aja ihë axo, a'erehe ihë py'a ame'ë sawa'e rehe ihë amujuwyr tĩ. ¹¹ Aja rahã, jande ke Satana muka'u te'e ym ta. (Ãjã ramüi a'e.) A'e putar ame'ë ke jande jakwa katu. Jande riki ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e, ame'ë ke a'e putar, aja jande jakwa katu.

Toroa ok ta pe Páu ixo rahã, jumupyai a'e

¹² Toroa ok ta rehe ihë ahyk aho rahã, a'ep myrandu katu ke ihë apandu pandu. Kirisutu rehe har apandu pandu. Arahã Kirisutu rehe ngã ke jandema'e sawa'e te mujurujar katu. A'erehe heta jurujar katu ehe. Ame'ë riki jandema'e sawa'e te ma'ema'eha ke, aja akwa katu. ¹³ Arahã Tit, jande mu ke ihë amahem ym, a'erehe ihë ajumupyai hũ. (Ihë rehe pehendu katu my, ame'ë ke Tit pandu ta ihë pe, aja akwaha naĩ. Nixóí a'ep.) A'erehe a'ep pe har ta pe ihë apandu: "Tit ke ihë akekar ta aho" aja. Pe, Masendo wyy pe ihë aho.

Tupã pe ma'e pihe katu ame'ë ke jande

¹⁴ (Amõ rahã we, Tit rehe asak. A'erehe pehë pexoha rehe har akwa. Pexoha katu, aja akwa.) A'erehe Tupã pe ihë apandu: "Mã! Ne jõ riki katu te me'ë ke" aja. Pesarahã! Amõ ta ke kapitã muputu'u rahã, muputu'u ame'ë ta ke a'e werur. "Ko ihë amuputu'u ame'ë ta ke" aja kapitã mujesak hekoha ta pe. Aja Tupã tĩ. Kirisutu riki kapitã keruhũ a'e. (Jande jajurujar katu ehe.) A'erehe jande riki Kirisutu kotyhar ta ke. (A'erehe a'e

muputu'u ame'ë ta aja saka jande tĩ.) A'erehe Kirisutu namõ jande ke Tupã mujesak hekoha ta pe, ame'ëja saka. A'erehe: "Ne jõ riki katu te me'ë ke" aja Tupã pe ihë apandu.

Tupã pandu jande pe: "Kirisutu rehe har pepandu pandu peho" aja. A'erehe ehe har japandu pandu jaho. Ma'e pihe katu ame'ë ke amõ jyhë rahã, upa koropi pihe katu. Aja Kirisutu rehe har japandu rahã, upa ngã renda rupi Kirisutu rehe har ukwa ta. (Ma'e piheha ok ta rupi upa pihe katu, ame'ëja saka.) ¹⁵ Tupã pe jande ke Kirisutu me'ë, ame'ëja saka. A'erehe Tupã pe jande riki ma'e pihe katu ame'ëja saka. Aja rahã Kirisutu rehe har japandu pandu. Tupã muhã katu ame'ë ta pe japandu pandu. Mupyaraha renda pe oho ta ame'ë ta pe japandu pandu tĩ. Kirisutu rehe har japandu pandu tĩ. ¹⁶ A'erehe ame'ë ta hendu rahã, ma'e inem, ame'ëja saka ngã pe. Putar ym. A'erehe mupyaraha renda pe oho ta. Tupã koty oho ta ame'ë ta pe anĩ. Kirisutu rehe har hendu rahã, ma'e pihe katu, ame'ëja saka. Jurujar katu ehe. A'erehe Tupã namõ ixo ta.

Pesarahã! Kirisutu rehe har mupyaraha renda pe oho ta ame'ë ta pe amõ pandu pandu. Tupã koty oho ta ame'ë ta pe aja tĩ. Pandu pandu tĩ. Aja rahã, awa riki Kirisutu rehe har pandu pandu katu my? ¹⁷ Jande riki. Amõ ta anĩ. Jande aja a'eta ixo ym. Amõ ta Tupã je'eha ke pandu pandu rahã, tamatarer hũ ke pyhyk ta, aja ukwaha naĩ. (Ihë aja tĩ, aja pehë ngi har amõ ta pandu naĩ. Manambe aja tĩ. Tamatarer hũ japyhyk, aja jande rehe har pandu naĩ tĩ.) Anĩ. Aja ym jande. Jande ke Tupã mondo, a'erehe ima'e je'eha ke japandu pandu. Mokõi jakwaha aja ym japandu pandu. Kirisutu miasu ta ke jande, a'erehe jande rehe Tupã usak, aja jaxo. Aja ima'e je'eha ke japandu pandu.

Tupã je'êha pyahu ame'ê ke

3 (Ihê apandu ame'ê ke jete har te ke, aja pekwa katu.) Ihê rehe har amô we pehê pe apandu ym ta me'ê te'e. Pekwa katu, a'erehe apandu ym ta me'ê te'e. Paper rehe: "Páu katu ame'ê ke a'e" aja amô mupinim. Aja ihê aputar my? Aní. Aputar ym. Amô ta aja putar riki. Ehe har amô ta ukwa ta: "Katu ame'ê ke a'e" aja. A'erehe paper rehe ehe har amô mupinim. Ihê aní. Aputar ym. Pe, paper rehe ihê rehe har pemupinim, aja rahã amô ta ihê rehe har ukwa ta. Aja aputar ym tí. Pesarahã! ² (Myrandu katu ke pehê pe japandu pandu rahã, Kirisutu rehe pejurujar katu. A'erehe pehê rehe amô ta usak rahã, jande riki Kirisutu mondo ame'ê ta ke jande aja ukwa katu.) A'erehe pehê rehe usak rahã, pehê atu ihêma'e paper pinim ame'êja saka. Manambema'e aja tí. Ima'e paper pinim ame'êja saka tí. Paper pinim rehe amô usak rahã, upa ma'e ke ukwa katu. Ame'êja saka pehê rehe amô ta usak rahã, jande riki Kirisutu mondo ame'ê ta ke jande, aja ukwa katu. A'e tÿ. Pehê rehe japy'a katu. A'erehe jande py'a rehe pexo, ame'êja saka. ³ Pehê atu paper pinim, ame'êja saka tí. Kirisutu mupinim, ame'êja saka. Pehê koty jande ke Kirisutu mondo, a'erehe ehe har japandu pandu. Pejuru jar katu ehe, a'erehe a'e riki mupinim, ame'êja saka. Kirisutu mupinim, ame'êja saka rahã, mupihûha namô mupinim ym. Yman ita rehe je'êha ke Tupã mupinim, ame'êja saka ym tí. Aní. Awa py'a rehe mupinim, ame'êja saka. Aja rahã, awa py'a rehe I'ã ke a'e muwyr. (Ame'ê riki mupiniha, ame'êja saka.) Ixuwe katu te hû ame'ê ke Tupã. Tupã'ã ke Kirisutu muwyr.

⁴ Myrandu katu japandu pandu, ame'ê riki jandema'e parakyha. Ame'ê rehe jande ke Kirisutu mondo, aja jakwa katu.

A'erehe jandema'e parakyha rehe Tupã usak, aja rahã, katu aja jakwa katu. ⁵ Jande atu jakwaha namô myrandu katu ke japandu pandu my? Aní. Aja ym. Tupã riki jande pe ima'e pyrâtãha ke muwyr. ⁶ A'e riki pyrâtãha ke muwyr, a'erehe ima'e je'êha pyahu ame'ê ke japandu pandu katu. Ame'ê je'êha pyahu kuja riki. Kirisutu rehe awa jurujar katu rahã, ipy'a rehe I'ã ke Tupã muwyr. Ame'ê je'êha pyahu ame'ê ke. Moise je'êha rehe hendu katu rahã, amô koty ame'ê. Moise je'êha rehe jô amô hendu katu rahã, Tupã namô ixo ym te ta. Amô py'a rehe I'ã ihî rahã, Tupã namô ixo katu ta. Aja rahã, uhã te hû ta ixo.

⁷ Yman itape rehe je'êha ke Tupã moí. Ame'ê ke Moise pe Tupã me'ê rahã, a'ep hendy te hû. Aja pyrâtãha ke mujesak. (Aja a'ep a'e ixo aja mujekwa ngã pe tí.) Pe, Moise ruwa hendy hû tí. Ame'ê uwe wan ixo rahã, hendy we hû rí. A'erehe marã ka ym huwa rehe jundéu awa ta usak usakiha. Ame'ê Moise je'êha ke amô pandu pandu rahã, kuja ukwa: "Mã! Ma'e aka'u te'eha ke ihê ama'e. Tupã namô axo ym ta" aja ukwa. Pe, ame'ê je'êha ke Moise pe Tupã me'ê rahã, a'ep hendy te hû. Pyrâtãha ke mujesak tí. (Aja a'ep a'e ixo aja mujekwa ngã pe tí.) ⁸ Aja rahã ame'ê je'êha 'ar koty te we Tupã'ã ma'eha. Amô ke muhã katu rahã, pyrâtã te ha rupi Tupã'ã muhã katu. ⁹ Ame'ê Moise je'êha rehe amô hendu rahã, jupandu jupe: "Mã! Katu ym ihê. Ihê ke Tupã mupyrara ta" aja. Ame'ê Moise je'êha riki katu riki. Je'êha pyahu ame'ê ke 'ar koty te we katuha. Je'êha pyahu ame'ê ke rehe amô hendu katu rahã, Tupã pandu: "Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe" aja. A'erehe Moise je'êha 'ar koty te we je'êha pyahu katuha. ¹⁰ Apo je'êha pyahu ame'ê namô jaxo. Moise je'êha 'ar koty te we katu te ha. A'erehe ymanihar Moise je'êha katu ame'ê ke upa, aja

japandu. ¹¹Moise je'ēha i'i ixo, ame'ēja saka. Ame'ē riki katu rahā, upa ym te ame'ē ke i'ar koty te hū katuha. Je'ēha pyahu ame'ē ke upa ym te. A'erehe je'ēha pyahu ame'ē ke i'ar koty te we katuha. (Uhā te hū ha ke ame'ē me'ē. A'erehe i'ar koty te we katuha.)

Tupā je'ēha ke jundéu awa ta ukwa ym

¹²Je'ēha pyahu riki upa ym te ta, ame'ē ke jakwa katu. A'erehe kyje ym ha namō Kirisutu rehe har japandu pandu. ¹³Moise aja jaxo ym tī. Tupā je'ēha wewe ukwa, aja ym jamu'e. Pesarahā! Huwa ke Moise jupyk. Pan pe jupyk. Aja rahā, huwa hendyha uwe ame'ē ke jundéu awa ta usak ym. ¹⁴Moise ruwa ke pan jupyk. Aja jundéu awa ta py'a tī. Pan pe jupyk ame'ēja saka apo tī. A'erehe yman Moise pe je'ēha ke Tupā muwyr, ame'ē ke jundéu awa ta usak usak tipe rahā, iākā mujanam rāi. (A'erehe ukwa ym.) Kirisutu kotyhar aja jō amō jumuruwak rahā, ame'ē pan kanim. (Aja rahā, upa ukwa katu.) ¹⁵Apo aja tī. Moise je'ēha ke jundéu awa ta usak usak rahā, ipy'a ke pan jupyk, ame'ēja saka ixo we rī. Usak ame'ē ke ukwa ym. ¹⁶Pe, jandema'e sawa'e te koty jumuruwak rahā, ixotyhar aja ixo. Aja rahā, ame'ē pan ke Tupā mukanim. Aja Tupā je'ēha mujekwa. Jo'ok ame'ēja saka. Aja rahā, je'ēha ke ukwa katu. ¹⁷“Jandema'e sawa'e te” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē riki Tupā'a ke. Pe, jandema'e sawa'e te'a riki jande py'a rehe ihī rahā, jande ākā ke a'e mupirer mi. (Aja rahā, Tupā rehe har jakwa katu te ta.) ¹⁸Jande ruwa ke pan pirer ame'ē ke jupyk ym jaxo. A'erehe upa jande rehe ngā usak rahā, katu ame'ē ke jande, aja ukwa. Jandema'e sawa'e te katuha aja jaxo tī, aja ukwa. Pe, jandema'e sawa'e te, a'e riki Tupā'a ke. A'e riki jande ke muruwak ixo. Jandema'e sawa'e te katuha aja amō

we amō we jande ke muruwak ixo. Pe, yman rahā, a'e aja jaxo ta tī. Arahā a'e aja nixói te ta ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke jande pe.

Tupā rehe har ngā pe Páu ta mujekwa

4 Jande rehe Tupā pyrara usak, a'erehe jande pe a'e pandu. “Myrandu katu ke pepandu pandu peho” aja riki. Ame'ē riki jandema'e parakyha. Ame'ē ke jande pe a'e riki me'ē, a'erehe: “Marā ka ym japanduha” aja ym jande py'a pe jakwa jakwa jaxo. ²Amō ta ukwa ym ha rupi ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Upa ame'ē ke jahijar. Ma'e ke jande ke muhuxī, ame'ē jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar tī. Tupā je'ēha ke japandu rahā, amō ta ke jamuka'u te'e tar ym. (“Páu ta muka'u te'e tar katu” aja amō ta pandu naī.) Anī. Jetehar te ke Tupā je'ēha mujekwa. Aja jande jaxo. Tupā jande rehe usak uī, aja jaxo. Aja rahā, jande rehe amō ta usak rahā, pandu ta: “Páu ta ixoha katu” aja. ³Myrandu katu ke japandu pandu. Ame'ē ke amō ta ukwa ym rahā, ame'ē ta riki mupyraraha renda pe oho ixo ame'ē ta ke. A'erehe ukwa ym ixo. ⁴Kirisutu riki Tupā a'e tī. Kirisutu riki katu te me'ē ke. (Aja rahā, nixói te ma'e jaxeriha ipe.) Ame'ē panduha ke myrandu katu rehe ihī. Pe, myrandu katu ke amō ukwa rahā, ame'ē ukwaha riki ma'e weraha aja saka. Pe, mupyraraha renda pe oho ta ixo ame'ē ta rehe ame'ē weraha hendy ixo tipe, ame'ēja saka. Kirisutu rehe har mujekwa tipe. Ame'ē weraha ke Satana muwe, ame'ēja saka. (Ājā ramūi a'e.) Aja rahā, iākā ke mujanam rāi. (Aja rahā, ukwaha mukanim. A'erehe ukwa ym te.) A'erehe myrandu katu rehe mupyraraha renda pe oho ixo ame'ē ta jurujar ym. Satana riki Tupā rehe ipy'a ym ame'ē tama'e kapitā keruhū.

⁵Sawa'e te wan ta jande a'erehe jande rehe har japandu pandu. Anī. Aja ym. Jesu Kirisutu rehe har jande japandu pandu. A'e riki jandema'e sawa'e te. Ngā muhāha ke a'e aja japandu pandu. Pe, jande riki pehēma'e miasu ta ke. Jande ke Jesu mondo, a'erehe pehēma'e miasu ta ke jande tī. ⁶Yman te pytun te'e rahā, Tupā pandu: “Mā peja wera katu” aja. A'e riki weraha mujā. Ame'ē Tupā riki jande py'a pe weraha ke muwyr, ame'ēja saka. (Aja rahā, juehe har a'e mujekwa jande pe.) Pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Kirisutu rehe har amō ukwa rahā, Tupā rehe har ukwa tī. A'erehe Tupāma'e pyrātāha ke Kirisutu mujesak.

Jande pe pyrātāha ke Tupā muwyr

⁷Jande riki pitu te'e. Tujuk pander aja saka. Imembek. Anī. Ima'e pyrātāha ke jande pe Tupā muwyr. A'erehe ehe har japandu pandu katu. Ehe har ukwa ame'ē ke katu te me'ē ke. Ehe har japandu rahā, ima'e pyrātāha namō japandu, aja ngā pe Tupā mujekwa. Jandema'e pyrātāha namō anī. ⁸Amō amō rahā, jande ke amō ta mahy hū tipe. (Jande pe ima'e pyrātāha Tupā muwyr.) A'erehe tapijar te'e we Tupā je'ēha ke japandu pandu. Myja me'ē jama'e ta my? Aja amō amō rahā, jakwa jakwa jaxo. Anī. Māte jakwaha aja ym te jaxo. ⁹Jande ruwajan heta ixo. Pe, jande rehe katu ame'ē ta pete'e ixo tī. Jande ke amō ta muputu'u tī. Mahy tī. Jande ke jukwa ym we rī. ¹⁰Jesu ke amō ta mupyrara. Aja jande ke amō ta mupyrara ixo tī. Aja te'e ta jaxo. A'e ke amō ta jukwa. Aja jande ke amō ta jukwa tar katu tī. Aja te'e ta jaxo. Jajurujar katuha jahijar ym. Aja rahā, Jesu ywa pe ixo, a'erehe ima'e pyrātāha ke jande pe muwyr, aja jamujekwa katu ngā pe. (Aja rahā, Jesu ixuwe katu te hū ixo, aja mujekwa katu.) ¹¹Jande jaxo rahā, jande ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta jukwa tar katu tipe.

Jesu rehe har japandu pandu, a'erehe jande ke jukwa tar katu. Anī. Japandu pandu we rī. Aja rahā, Jesu ywa pe ixo, a'erehe jande pe ima'e pyrātāha ke muwyr, aja jamujekwa katu ngā pe. (Aja rahā, ixuwe katu te hū ixo, aja mujekwa katu tī.) ¹²Pesarahā! Kuja riki. Jesu rehe har japandu pandu, a'erehe jande ke amō ta jukwa tar katu. Māte we me'ē jande jaxo. Japyrara jaxo. Pehē anī. Jande japandu, ame'ē rehe pejurujar katu, a'erehe katu aja pexo. (Pepyrara ym, aja pexo katu.)

¹³Māte we me'ē jande jaxo (tapijar te'e we myrandu ke japandu.) Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: “Tupā je'ēha riki jetehar te ke aja akwa katu, a'erehe ame'ē ke ihē apandu katu” aja amō pandu.

Aja Tupā je'ēha riki jetehar te ke aja jakwa katu, a'erehe myrandu katu ke japandu katu tī. ¹⁴Manōha ngi Jesu, jandema'e sawa'e te ke Tupā mukwera katu muhem. (A'erehe Tupā je'ēha riki jetehar te ke aja jakwa katu.) Jesu ke Tupā mukwera katu muhem. Aja jande jamanō rahā, yman rahā, jande ke a'e mukwera katu ta muhem tī, aja jakwa katu. Pe, Jesu namō jaxo ta. Pehē aja tī. Mukwera katu ta muhem tī. Pe, pehē namō jande ke huwa koty a'e mupu'am ta. ¹⁵Apo upa aja japyrara jaxo rahā, pehē pe katu. Myrandu katu ke pehē pe japandu, a'erehe pehē pe katu. Pe, amō amō ta rehe pyrara Tupā usak te hū rahā, Tupā rehe ame'ē ta jurujar katu ta. “Mā! Ne jō riki katu te hū” aja Tupā pe pandu ta tī. Aja katu Tupā rehe har pandu te hū riki.

Tapijar te'e we Tupā rehe Páu jurujar katu

¹⁶(Jande ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja jakwa katu.) A'erehe jande jajupyai ym jaxo. Jande pitu te'e riki. Jande rete tamūiha ohoho ixo. Jande

py'a anī. Wera rahā pame katu te jande py'a ke Tupā mātā katu. A'erehe tapijar te'e we Tupā rehe jajurujar katu. Jahijar ym ame'ē. ¹⁷ Apo jande ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mahy we ixo rī. Jande ke mupyrara we ixo rī. Ame'ē upa ta. Apo japyrara jande jaxo. Aja rahā, yman rahā, Tupā namō jaxo ta. Katu te hū ta. Ame'ē ke upa ym te ta. Pyraraha 'ar koty te we katu te ha. A'erehe jajurujar katuha jahijar ym. ¹⁸ A'erehe marā ka ym ma'e ke rehe amō usakiha, ame'ē rehe har jande py'a pe jakwa jakwa jaxo. Ma'e ke amō usak ym, ame'ē upa ym te ta. Ywa pe Tupā namō ixo ame'ē ke upa ym te ta. Ma'e ke amō usak, ame'ē upa ta. Ame'ē rehe har jande py'a pe jakwa jakwa ym jaxo.

Jande rete pyahu ame'ē ke Tupā me'ē ta

5 (Japyrara jaxo. Anī. Jajurujar katuha jahijar ym. Yman rahā, jande rete pyahu ame'ē ke Tupā me'ē ta.) Pesarahā! Kome'ē ywy keruhū pe jaxo rahā, jande rete riki xipa, ame'ēja saka. Xipa ijuk, ame'ē riki jande jamanō, ame'ēja saka. Jamanō rahā, amō jande rete ke Tupā mujā ta, ywa pe. A'e riki mujā ame'ē ke. Ame'ē ke ijuk ym te ta. Uhā te hū ame'ē ke. ² Ywa pe jande rete pyahu ame'ē ke jande pe Tupā me'ē ta. Ame'ē ke japutar katu tipe apo 'y. Japutar katu te hū, a'erehe: “Mā! Ame'ē namō apo jaxo rahā, katu” aja jande jupe. ³ Amō jande rete pyahu namō jande jaxo ta rahā, jande'ā jawe te'e, ame'ēja saka ixo ym ta. ⁴ Kome'ē ywy keruhū pe jande jaxo rahā, jande pitu te'e riki. Japyrara jaxo, a'erehe: “Ái ái ái” aja japandu, ame'ēja saka riki. Japyrara jaxo, a'erehe jande rete ngi jahem tar katu riki. Aja jō ym. Ywa pe har jande rete pyahu ke japutar katu. Aja rahā, jamanō ym te ta riki. Jande ruhā te hū ta riki. ⁵ Jande rete pyahu

ke Tupā moī katu ta. Ame'ē ke jetehar te aja a'e mujekwa, a'erehe jande py'a rehe I'ā ke a'e muwyr. Aja rahā, yman rahā jande rete ke a'e mupyahu ta, aja a'e mujekwa katu.

⁶⁻⁸ Tupā'ā jande py'a rehe ihī katu, a'erehe jande pyrātā katu te jande. Kome'ē ywy keruhū pe jande jaxo rahā, ywa pe jandema'e sawa'e te namō jaxo ym rī, aja jakwa katu. Se jande rete ke jambor, ame'ēja saka. Pe, ywa pe jandema'e sawa'e te namō jaxo katu, aja japutar katu. Ame'ē ke jasad, a'erehe jajurujar katu ehe. Anī. Aja ym. Jasad ym we rī. Pe, jande jajurujar katu ehe. Aja te'e ta jaxo. ⁹ Jandema'e sawa'e te namō jaxo tar katu. Amō we tī. Ima'e ma'eha ke jama'ema'e tar katu. Ame'ē ke jō japutar katu te. Se jaxo rahā, aja japutar katu te. Ywa pe jaxo rahā, aja tī. Ima'e ma'eha ke jama'e tar katu tī. ¹⁰ Jande johu Kirisutu ruwa koty japu'am ta kŷ. Upa ixotyhar ta aja tī. Huwa koty pu'am ta kŷ tī. Pe, jande rehe har a'e pandu pandu ta. Kome'ē ywy keruhū pe jande jama'ema'eha rehe har a'e pandu pandu ta. (A'erehe ima'e ma'eha ke aja te'eha jama'ema'e tar katu.) Katu ame'ē ke ma'ema'e rahā: “Nde katu” aja Kirisutu pandu ta. Pe, ame'ē katuha aja ma'e katu ame'ē ke Kirisutu me'ē ta ipe tī. Katu ym rahā: “Nde katu ym” aja Kirisutu pandu ta. Pe, ame'ē katu ym ha aja ma'e ke a'e me'ē ta tī. Aja pame katu te ta. (A'erehe jandema'e sawa'e te putar ame'ē ke mā peja pema'ema'e katu.)

Tupā rehe katu ame'ē ta ke

¹¹ (Jande jama'eha rehe har jandema'e sawa'e te pandu ta) a'erehe ima'e ma'eha jama'ema'e tar katu te. A'erehe amō ta pe japandu: “Pejurujar katu ehe” aja riki. Jetehar te jamu'e, aja Tupā ukwa katu. Aja ihē rehe har pekwa, aja ihē aputar tī. ¹² Aja rahā: “Katu ame'ē ta ke jande” aja japandu ym. Anī. “Jetehar te jamu'e”

aja japandu rahā, jande rehe har pekwa ta, aja japutar. Aja rahā, amō ta pe katu jande rehe har pepandu katu ta tī. Ame'ē panduha pekwa katu ta. Ame'ē ta amō rehe usak te'e rahā: "Mā! Katu ame'ē ke" aja ukwaha naī. Soroka pe jō usak, ame'ēja saka. Ixoha ukwa ym. Ipy'a pe usak ym, ame'ēja saka. Ame'ē ta jande rehe usak te'e, a'erehe: "Katu ym Páu ta" aja ukwaha naī. Jande jaxoha ukwa ym, a'erehe: "Katu ym" aja pandu naī.

¹³ Jaka'u te'e jande, aja pekwha my? Aja jaxo rahā, Tupāma'e ma'eha ke jama'ema'e tar katu, a'erehe jaka'u te'e aja jaxo. Jaka'u te'e ym jande, aja pehē pekwha my? Aja ym jaxo rahā, pehē py'a ke jamātā tar katu, a'erehe jaka'u te'e aja ym jaxo.

¹⁴ Jande rehe Kirisutu ipy'a katu, a'erehe a'e putar ame'ē ke jama'ema'e katu. Peteī sawa'e manō. Aja rahā, upa awa ta ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe muhepy. Aja jakwa katu. A'e manō rahā, upa katu te awa ta manō inamō tī, ame'ēja saka. ¹⁵ A'e manō. Aja rahā, upa awa ta ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Aja rahā, apo ixo ame'ē ta juehe har ma'ema'eha rehe jō usak usak rahā, katu ym. Kirisutu putar ame'ē ke apo ixo ame'ē ta ma'ema'e ta me'ē te'e tī. Kirisutu manō, pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem tī. A'erehe jurujar katu ehe ame'ē ta Tupā namō ixo ta. A'erehe Kirisutu putar ame'ē ke apo ixo ame'ē ta ma'ema'e ta me'ē te'e tī. (Aja pehē tī. Kirisutu putar ame'ē ke pema'ema'e ta me'ē te'e tī.)

¹⁶ Amō rehe jasak rahā: "Peme'ē katu." Amō rehe: "Peme'ē katu ym" aja japandu ym apo 'y. "Kirisutu katu ym" aja jurujar ym ehe ame'ē ta ukwaha naī. Yman ame'ē ta aja jakwa naī tī. ¹⁷ Kirisutu kotyhar aja amō jumuruwak rahā, a'e pyahu aja ixo 'y. Kwehehar ixoha ke mukanim, aja ixo. Ixoha pyahu aja ixo apo 'y. ¹⁸ Upa ame'ē ke Tupā ma'ema'e

ame'ē ke. Jande ke a'e muruwak. Yman huwajan ta ke jande. Apo ehe katu ame'ē ke jande. Ma'e jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe Kirisutu manō, a'erehe ehe katu ame'ē ke jande aja Tupā muruwak. Pe, jande pe a'e pandu tī: "Kirisutu rehe har pepandu peho" aja. A'erehe ngā jurujar katu ehe rahā, ehe katu ame'ē ta ke aja Tupā muruwak tī. ¹⁹ Jande japandu ame'ē ke kuja riki. "Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō. A'erehe upa ma'e ngā ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupā harāi. Kirisutu manō, ame'ē namō upa awa ta ke ehe katu ame'ē ta aja Tupā muruwak ixo" aja japandu. Myja me'ē ehe katu aja ngā ke Tupā muruwak, ame'ē myrandu ke jande pe Tupā mujekwa. Ame'ē ke japandu pandu.

²⁰ Ko jande jaxo. Kirisutu je'ēha rupi japandu pehē pe. Jande japandu rahā, Tupā riki pandu pehē pe, aja tī. Jande ke Kirisutu mondo, a'erehe japandu pehē pe: "Tupā ruwajan ta ke pehē. Mā peja Kirisutu rehe pejurujar katu. Aja rahā ehe katu ame'ē ta ke aja pehē ke Tupā muruwak ta" aja japandu. ²¹ Ma'e ka'u te'eha ke Kirisutu ma'e ym te. Upa jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke Kirisutu rehe Tupā moī, ame'ēja saka. Arahā upa muhepy. Aja rahā, Kirisutu kotyhar ta aja jaxo rahā, Tupā pandu ta: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja.

6 Tupā pe japaraky aja jaxo. Myrandu katu japandu pandu, ame'ē riki jan-dema'e parakyha ke. A'erehe pehē pe japandu katu: "Pehē rehe Tupā ipy'a katu. A'erehe ixotyhar ta aja pejumuruwak. A'erehe mā peja pexoha pyahu aja pexo" aja japandu. ² Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ē ke kuja Tupā pandu:

"Ngā rehe apyrara ihē asak, ame'ē an-gaha rehe uhyk.

Arahā ihē pe pepandu, a'erehe pehē rehe ihē ahendu.

Ngā ke ihē amuhā katu ta, ame'e angaha ke rehe uhyk.

Ihē pe pepandu, a'erehe pehē ke ihē amuhā katu ta" aja Tupā pandu.

Pesarahā! Apo pehē rehe Tupā ipy'a tar katu. Apo pehē ke muhā tar katu. Mā peja pejurujar katu ehe tī!

³Myrandu katu ke japandu pandu, ame'e jandema'e parakyha riki jaxer, aja amō ta pandu, ame'e ke japutar ym. A'erehe jande katu aja jande jaxo. Aja rahā amō ta: "Tupā rehe ajurujar tar ym ihē" aja pandu ym ta. ⁴Anī. Kuja jaxo. Upa jandema'e ma'eha namō jande riki Tupāma'e miasu ta ke aja jamujekwa ngā pe. Tupāma'e miasu ta ke jande aja jamujekwa rahā, jande ke amō ta mahy rahā, jande py'ahu te'e jahendu. Japyrara jaxo tī. Aja Tupāma'e miasu ta ke jande aja jamujekwa tī. ⁵Jande ke amō ta nupā riki. Kyndaha pe jande ke amō ta kynda raho tī. Jande juramā rupi mutyapu tyapu hū ngā. Japaraky te hū, a'erehe jande re'ō te hū. Jaker ym tī. Ma'e ke ja'u ym tī. Aja japaraky te hū. ⁶Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e aja ym jaxo tar katu. Aja rahā jande riki Tupāma'e miasu ta ke, aja jamujekwa pehē pe. Tupā je'ēha ke jakwa katu tī, aja Tupāma'e miasu ke jande, aja jamujekwa tī. I'i amō ta rehe jahendu te'e tī. Pahar japaraky ym amō rehe. Katu ame'e ke jō amō ta pe jama'ema'e tī. Upa aja Tupāma'e miasu ta ke jande, aja jamujekwa. Jande py'a rehe Tupā'ā ihī katu tī. Jete har amō ta rehe japy'a katu tī. ⁷Jete har ke jō amō ta pe japandu pandu. Tupāma'e pyrātāha namō ma'e ke jama'ema'e. Upa aja Tupāma'e miasu ta ke jande aja jamujekwa katu. Tupā pandu jande pe: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe" aja jaxo. A'erehe: "Katu ym pehē" aja amō pandu rahā: "Katu jaxo" aja jakwa katu. Aja jaxo, a'erehe

amō ta pe myrandu katu ke japandu katu. Upa aja Tupāma'e miasu ta ke jande, aja jamujekwa katu. ⁸Amō we tī. Amō ta: "Páu ta mu'e katu" aja jande rehe har pandu. Amō ta anī. "Katu ym" aja ukwaha naī. Jande rehe amō ta juru ai tī. Amō ta: "Katu ame'e ke peme'e ta" aja jande rehe har pandu tī. Amō ta: "Páu ta te'e je'ē" aja ukwaha naī. Anī. Jete har te ke japandu pandu. ⁹"Jaxer ke Páu ta" aja amō ta ukwaha naī, a'erehe jete har jande rehe har a'eta ukwa tar ym. "Katu Páu ta" aja amō ta ukwa, a'erehe jete har jande rehe har ukwa katu. "Páu ta manō ta" aja amō ta ukwaha naī. Anī. Pesarahā! Ko jaxo we rī. "Páu ta ke Tupā mupyrara" aja amō ta ukwaha naī. Anī. Jande ke jukwa ym we rī. ¹⁰Amō rahā, japyai riki. Anī. Jande rury katu te we rī. Aja te'e ta jaxo. Japyrara aja jaxo. Pe, amō ta pe Tupā rehe har japandu. A'erehe ehe har amō ta ukwa katu. Aja rahā, ame'e riki ima'ehū aja ixo. Jandema'e nixói te aja jaxo. Pe, upa ma'e ke japutar, ame'e ke namō jaxo. Upa aja jaxo rahā, Tupāma'e miasu ta ke jande, aja jamujekwa ngā pe.

¹¹Korin ok ta pe har ta! Ihē rehe katu ame'e ta ke pehē! Upa ma'e ke pehē pe jamujekwa katu. Jande py'a rehe ihī, ame'e ke upa jamujekwa katu pehē pe tī. ¹²Aja rahā pehē rehe jande japy'a katu, aja jamujekwa katu. Ame'e ke japutu'u ym pehē ngi. Jande rehe pehē pepy'a katu, ame'e ke pehē riki peputu'u, jande ngi. ¹³Pehē riki ihē ra'yr ta aja saka. A'erehe ko pehē pe ihē apandu katu. Pehē rehe jande japy'a katu, aja pehē tī. Jande rehe pepy'a katu tī!

Jurujar ym ame'e namō pejumokōi ym pehē pexo

¹⁴Tupā rehe jurujar ym ame'e ta namō pejumokōi ym pehē pexo. Marā ka ym paraky katuha. Katu ame'e namō katu ym ame'e ke marā ka ym juehe katuha.

Tupā rehe har ukwa katu ame'ē namō ukwa ym ame'ē marā ka ym juehe katuha. (A'erehe Tupā rehe jurujar ym ame'ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo.) ¹⁵ Kirisutu namō Satana marā ka ym juja panduha. (Ājā ramūi a'e.) Aja rahā, Kirisutu kotyhar namō Satana kotyhar marā ka ym juja panduha. Tupā rehe jō amō ipy'a moī moī katu ame'ē namō Tupā rehe jurujar ym ame'ē marā ka ym juehe katuha. (A'erehe Tupā rehe jurujar ym ame'ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo.) ¹⁶ Tupā riki ixuwe katu te hū ame'ē ke a'e. Jande py'a rehe a'e ihī katu. A'erehe jande riki Tupā rehe ngā jumu'eha renda aja saka. A'erehe Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, marā ka ym tupāran rehe ipy'a ke moīha. Jande py'a rehe Tupā ihī katu. (A'erehe Tupā rehe jurujar ym ame'ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo.) Yman kuja a'e pandu:

“Ihē kotyhar ta namō ihē axo ta. Ame'ē ta py'a rehe ihē axo katu ta.

Ihē rehe ipy'a ke a'eta moī moī ta. Ame'ē ta ihēma'e wan ta” aja riki. (A'erehe Tupā rehe jurujar ym ame'ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo.)

¹⁷ Jandema'e sawa'e te pandu tī:

“Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke pehijar peho. Ame'ē ta ngi petyryk peho.

Upa ma'e jaxer ai ame'ē ke pehijar tī. Aja rahā, ihē kotyhar ta ke pehē aja ihē akwa katu.

¹⁸ Pehē pái ke ihē aja ihē axo ta.

Ihē ra'yr ta ke pehē aja pexo ta tī. Ihē rajyr ta ke pehē aja pexo ta tī” aja yman jandema'e sawa'e te pandu. Pyrātā te hū ame'ē ke a'e.

Ta'yr ta ke pehē, a'erehe Tupā rehe jurujar ym ame'ē ta namō pejumokōi ym pehē pexo.

7 Yman upa aja pandu katuha ke Tupā moī katu jande pe. Aja rahā, jamu'e katu rahā, jakwa katu. A'erehe upa ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke mā peja

jahijar katu. Ihē rehe katu me'ē ta! Apy'a katu pehē rehe! Apandu katu pehē pe! Mā peja ma'e jaxer ai ame'ē rehe har jande py'a pe jakwa jakwa ym jaxo! Mā peja katu jaxo. Mā peja Tupā rehe jande py'a jamoī moī katu.

Páu hury katu

² (Ihē mu ta! Japandu pehē pe. Jande rehe juru ai ame'ē ta rehe pehendu ym.) Amō ta pe ma'e katu ym ame'ē ke jama'ema'e ym. Jamujaxer ym amō ta ke. Amō ta ke jamuka'u te'e ym tī. Aja japyhyk ym ma'e ke. A'erehe mā peja jande rehe pepy'a katu. ³ Aja apandu rahā: “Ihē rehe pepy'a ym” aja ihē apandu ym. Apandu ramō te: “Pehē rehe japy'a katu” aja riki. Aja rahā, Tupā putar rahā, pehē namō aja te'e ta jaxo. Pe, pehē rekoha pe jamanō ta my tī. Aja pehē rehe ihē apy'a katu aja amujekwa ta. ⁴ Pehē rehe ihē ajurujar katu. Amō ta pe: “Korin ok ta pe har ta katu ame'ē ta ke a'eta” aja jō pehē rehe har ihē apandu pandu. Māte ihē akwaha. Anī. Ihē py'a ihē amātā katu te riki. Ihē rury katu te hū tī.

⁵ Masendo ywy pe jahyk rahā, tapijar te'e we jande ke amō ta mupyrara. Amō amō rekoha rupi jaho rahā, aja tī. Jande ke mupyrara tī. Jande namō amō ta je'ē je'ē hū tī. Pe, pehē pexoha rehe har jajumupyai tī. ⁶ Pyai ame'ē ta ke Tupā muhury katu. A'erehe a'e riki jande ke muhury katu. Jande rehe Tit uhyk katu uwyr. A'erehe jande ke Tupā muhury katu. ⁷ A'e uhyk uwyr rahā, jande ke a'e muhury katu. Amō we tī. A'e ke pehē pemuhury katu tī, aja Tit pandu jande pe, a'erehe jande rury katu tī. Kuja jande pe a'e pandu tī:

—Páu! Nde rehe Korin ok ta pe har ta usak tar katu. Ne namō ixo ame'ē ta rehe aja tī. Usak tar katu tī. Ame'ē sawa'e jaxer ixo, a'erehe ame'ē py'a ke a'ep pe har ta muruwak. Apo Tupā rehe ipy'a katu 'y. A'eta pandu tī: “Anī. Páu ta

katu” aja a'eta pandu — aja Tit jande pe pandu.

A'erehe jande riki jande rury katu te hū.

⁸Paper pinim pehē pe ihē amondo kwe. Ame'ē rehe pesak rahā, pepyai riki. “Mā! Ihē amondo ym rahā, katu ta tipe” aja ihē akwa ym axo. I'i pehē ke ihē amupyai, ame'ē ke ihē akwa rahā, ihē apyai ta tipe. ⁹Anī. Apo ihē rury katu riki. Pehē ke ihē amupyai. A'erehe anī. Pehē pepyai, a'erehe pehē py'a ke pemuruwak. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehijar. Tupā putar, aja pehē pepyai riki. Pexoha pemukatu, a'erehe pehē ke jamupyai te, aja ym. ¹⁰Tupā putar, aja amō pyai rahā, ixoty ipy'a ke a'e muruwak. Pe, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke hijar. Ame'ē ke Tupā muhā katu. Aja rahā: “Katu tiki” aja amō ukwa. Pe, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta jupyai a'eta juehe jō rahā, Tupā koty ipy'a muruwak ym. Manō rahā, Tupā namō ixo ym te ta.

¹¹Pehē pepyai, a'erehe ixoty pehē py'a ke Tupā muruwak. Mā peja ame'ē ke pekwa pekwa pexo! Pehē py'a ke a'e muruwak, a'erehe pahar ma'e katu ym ame'ē ke pemukatu. “Mā! Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e. Ame'ē ke jamukatu ta” aja pepandu. Pe, pemukatu tī. “Mā! Ma'erehe ame'ē sawa'e ixoha jamukatu ym my?” aja pepandu. Pehē pejuparahy pehē juehe tī. Pehē ke Tupā mupyrara ta, ame'ē ngi pekyje tī. Jande rehe pepy'a katu, aja pemujekwa tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e, a'e riki ipy'a ke Tupā koty muruwak tī, aja peputar katu tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e, ame'ē ke pemahy tar katu. Upa aja pemujekwa. Aja rahā, pahar katu ym ame'ē ke pemukatu tar katu tī, aja pemujekwa katu jande pe tī.

¹²A'erehe ame'ē paper pinim ke ihē amondo rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e, ame'ē pe ihē amondo. Ame'ē pe jō ym. Anī. Amō ke ame'ē sawa'e muhuxī. Ame'ē huxī ame'ē pe ihē amondo tī.

Ame'ē pe jō ym tī. Anī. Pehē pe ihē amondo tī. Aja rahā, jande rehe pehē pepy'a katu te, aja pejumujekwa pehē jupe tī. (Jande rehe pehendu katu, a'erehe jande rehe pepy'a katu, aja pejumujekwa katu pehē jupe tī.) Ame'ē ke pehē pe amujekwa tar katu, a'erehe ame'ē paper pinim ke ihē amondo. “Ame'ē katu” aja Tupā pandu tī, ame'ēja saka tī.

¹³Jande rehe pehē pepy'a katu, a'erehe jande rury katu tī. Jande jō riki jande rury katu my? Anī. Tit ke pemuhury tī. Ame'ē ke jakwa rahā, jande rury katu te riki tī. ¹⁴Pehē koty Tit oho Tate rahā, ihē apandu ipe: “Korin ok ta pe har ta katu riki. Nde rehe haihu katu ta” aja. Pe, ihē apandu aja pema'ema'e. (A'erehe ihē rury katu axo.) Jetehar ke pehē rehe har japandu. Aja te'eha japandu. Tit pe japandu aja pehē pema'ema'e katu ipe. ¹⁵Tit pandu ame'ē ke rehe pehendu katu. Ame'ē ke a'e ukwa ukwa ixo. Pehē rok pe a'e ke pemupyta katu. Upa a'e pandu ame'ē ke pema'ema'e my, aja pekwa pekwa pexo. Upa ame'ē ke Tit ukwa ukwa ixo rahā, i'ar koty te we pehē rehe a'e ipy'a katu. ¹⁶Ihē apandu ame'ē ke pema'ema'e ta, aja ihē akwa katu. A'erehe ihē rury katu tī.

Tamatarer ke me'ē ame'ē rehe har

8 Jande mu ta! Pesarahā! Masendo ywy pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ē ta rehe Tupā usak katu. A'erehe a'eta ma'ema'eha ke pekwa, ame'ē ke japutar. ²A'eta ke amō ta mupyrara te hū. Aja Tupā rehe jurujar katuha ke amō ta mukanim ta tipe. Anī. Mukanim ym. Masendo ywy pe har ta hury katu te hū, a'erehe tamatarer ke a'eta me'ē me'ē hū. Heta ym a'etama'e ke. Anī. A'eta me'ē me'ē katu riki. ³Ko apandu pehē pe. Ima'e ke namō a'eta ixo, ame'ē ke a'eta me'ē me'ē. Jete. Ame'ē 'ar koty te

we a'eta me'ē me'ē. Aja jumunixói a'eta juehe, ame'ēja saka. A'eta putar, a'erehe aja a'eta me'ē me'ē katu. ⁴A'eta jande pe pandu pandu hū: “Jundéi wyy rehe Tupā kotyhar ta ixo. Pyrara ixo. Ima'e ym te ma'e ke. Ame'ē ta rehe jande jahaihu tar katu. Jandema'e tamatarer ke jamatyr ta. Mā peja ame'ē ke peraho ngā pe” aja masendo wyy pe har ta pandu hū jande pe.

⁵Ta'yr mi a'eta matyr ta aja jakwaha naī. Anī. Heta te hū matyr riki. Amō we tī. Kuja a'eta pandu py: “Jande riki Tupā kotyhar ta ke jande” aja riki. A'erehe Tupā putar aja jamu'e, ame'ē ke a'eta ma'ema'e tī. ⁶Ame'ē jakwa rahā, Tit pe japandu: “Tit! Amukwehe Korin ok ta pe har ta pe tamatarer matyriha ke nde eremu'e. Pe, a'eta matyr. Apo ixoty ejywyr eho tī. Pe, matyriha ke emumba. Aja rahā, upa matyr ta. Jesu kotyhar ta ma'e ke ima'e ym te, ame'ē ta pe ame'ē ke a'eta mondo tar katu” aja japandu Tit pe. ⁷Pehēma'e ke māte hū pehī. Kuja. Tapijar te'e we Tupā rehe jō pejurujar katu te. Amō ta ke pemu'e katu te pexo tī. Tupā je'ēha ke pekwa katu te tī. Upa ma'e katu ame'ē ke jō pema'ema'e tar katu tī. Jande rehe pehē pepy'a katu te hū tī. Upa aja pehē. Aja pehēma'e pehū aja saka. A'erehe apo ima'e ym te ame'ē ta pe tamatarer ke pemondo katu te hū, aja japutar.

⁸Pehē pema'ema'e ame'ē ke ihē apandu ym ta. Ima'e ym te ame'ē ta pe tamatarer ke amō ta riki mondo tar katu te hū, aja pehē pe ihē amujukwa tar katu. A'erehe amō ta aja pehē tī. Aja rahā, myja me'ē ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē me'ē katu my, ame'ē ke ihē akwa tar katu. Aja ame'ē ta rehe pepy'a katu, aja pemujukwa ta.

⁹Pesarahā! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te riki awa ta rehe pyrara usak, ame'ē ke pekwa. Ywa pe upa katu te ima'e ke pehī. Anī. Upa hijar. Pe, kome'ē

wyy keruhū pe uwyr rahā, ima'e ym te aja ixo. Pehē ke a'e muhā tar katu, a'erehe ima'e ym te ixo. Aja rahā, ywa pe pehēma'e ke māte hū ta. (Aja pekwa pekwa pexo. Aja rahā, sehar ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē me'ē katu ta me'ē te'e tī.)

¹⁰Peteī warahy 'ar aha oho apo. Ima'e ym te ame'ē ta pe tamatarer ke pemondo tar katu. Tamatarer pematyr riki. (Ame'ē upa ym we rī.) Apo ame'ē ke pemumba rahā, katu tiki, aja ihē apandu pehē pe. Pehē riki ima'e ym te ame'ē ta pe pemondo tar katu py. Pe, pehē riki pematyr py. Upa ym we rī. ¹¹A'erehe apo pemumbarahā! Pematyr! Yman pepandu: “Ima'e ym te ame'ē ta pe tamatarer jamondo ta” aja. Aja apo pematyriha ke pemumba. Pehēma'e tamatarer pehī apo 'y. Ame'ē ngi pematyr. ¹²Tamatarer ke peme'ē tar katu rahā, pehēma'e ngi har peme'ē katu. Ame'ē rehe Tupā pandu: “Katu tiki” aja. Pehēma'e ym rahā, peme'ē ym. Ame'ē rehe Tupā pandu tī: “Katu tiki” aja tī. Juja katu te.

¹³⁻¹⁴“Pehē jō riki peme'ē katu. Amō ta anī” aja ym ihē aputar. Apo pehēma'e riki heta. A'erehe ima'e ym te ame'ē ta pe pemondo katu rahā, katu tiki. Yman rahā, pehēma'e ym te rahā, pe, amō tama'e heta rahā, pehē pe ame'ē ta riki me'ē me'ē ta tī. Aja rahā, juja katu te ngā me'ē me'ē ngā jupe. ¹⁵Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Ma'e ke amō matyr hū, ame'ē ke pyta hū ym.

Ma'e ke ta'yr mi matyr, ame'ē ke uhyk katu ipe” aja panduha ihī.

Tit namō ehe katu ame'ē ta oho ta

¹⁶Jande aja Tit kuja putar tī. “Korin ok ta pe har ta tamatarer matyr. Upa ym we rī. Ame'ē ke mumba rahā, katu tiki” aja a'e putar tī. Ame'ē putariha ke Tupā muwyr ipe. A'erehe Tupā pe japandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke”

aja. ¹⁷ Japandu ipe: “Korin ok ta pe har ta rehe esak eho” aja Tit pe. A'e pandu: “Hā! Ihē aho tar katu te tī. Ame'ē ta ke amu'e ta aho k̄y” aja jande pe pandu. Japandu ym rahā we, a'e oho tar katu. A'erehe a'e pandu: “Ihē aho ta k̄y” aja. ¹⁸ Tit namō amō jande mu ke jamondo ta jaxo. Ame'ē rehe har se upa Jesu kotyhar ta pandu: “Katu a'e. Myrandu katu a'e pandu pandu katu riki” aja. Ame'ē ke jamondo ta jaxo, Tit namō. (Ame'ē ta tamatarer matyriha ke mumba ta pehē koty.) ¹⁹ Amō we tī. Jesu kotyhar ta pandu ipe: “Nde ke jande japutar. Páu ta namō eho katu. Amō Jesu kotyhar ta pyrara ixo. Ame'ē ta pe Páu ta namō tamatarer eraho tī. Ame'ē ta rehe jande jahaihu tar katu, ame'ē ke emujekwa eho tī” aja. Aja rahā, tamatarer pyhyk ame'ē ta pandu ta: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe.

²⁰⁻²¹ Mā tamatarer hū pehē peme'ē. “Ame'ē ke Páu ta juehe pyhyk pyhyk” ame'ē je'ē je'ēha japutar ym. A'erehe jete-har jamuhāi tar katu jamondo. Aja Tupā ukwa ame'ē ke japutar tī. Aja upa ngā ukwa ame'ē ke japutar katu tī.

²² A'erehe Tit ta namō ame'ē jande mu ke jamondo jaxo. Ame'ē mu amō koty koty jamondo kwe. Aja rahā: “Pahar ihē aho ta” aja a'e pandu. Apo pehē rehe a'e jurujar katu te. A'erehe pehē rehe uhyk rahā, pehē py'a ke a'e mātā katu ta. Aja rahā, tamatarer matyriha ke pemumba ta. Upa ta pematyr. ²³ Tit rehe har ihē apandu tī. Ihē namō myrandu katu ke a'e pandu pandu tī. Ihē namō pehē py'a ke a'e mātā tar katu tī. Pe, amō mu ta Tit namō oho ta ixo. Ame'ē ta ke se Jesu kotyhar ta riki mondo tī. A'eta je'ēha rupi ame'ē mokōi ta oho ixo. Ame'ē ta ke amō ta ukwa rahā, Kirisutu pe pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. ²⁴ Ame'ē ta pe pemujekwa. Pyrara ixo ame'ē ta rehe pehē pepy'a katu, aja pemujekwa. Tamatarer pemondo rahā, pehē pepy'a

katu amō ta rehe, aja pemujekwa. Aja rahā, upa Jesu kotyhar ta ukwa ta tī. Amō we tī. Jande japandu: “Korin ok ta pe har ta tamatarer ke matyr katu ta” aja riki jande. Ame'ē riki jete-har te ke aja mā peja pemujekwa katu ngā pe tī. A'erehe tamatarer pematyriha ke pemumba katu.

Jesu kotyhar ta rehe haihu katu ame'ē rehe har

9 Jundéi ywy pe Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē ta pe amō Jesu kotyhar ta tamatarer ke mondo ixo. Ame'ē rehe har pehē pekwa, a'erehe ame'ē rehe har amō we hū ihē amupinim. Anī ta. ² Ame'ē ta pe tamatarer ke pemondo tar katu tī, aja ihē akwa katu. A'erehe pehē rehe har masendo ywy pe har ta pe ihē apandu katu. “Ngere ywy pe jande mu ta ixo. Korin ok ta pe har ta ke. Ima'e ym te ame'ē ta pe a'eta tamatarer ke mondo tar katu” aja ihē apandu. “Jete. Yman amō warahy 'ar rahā, ame'ē ta tamatarer ke mondo ta tipe” aja jande japandu. Ame'ē ke masendo ywy pe har ta ukwa rahā, tamatarer ke ame'ē ta mondo tar katu tī. ³ Amō ta pe japandu: “Korin ok ta pe har ta tamatarer ke matyr katu riki” aja jande. Pe, tamatarer pematyr ym rahā, amō ta pandu ta: “Páu te'e pandu” aja. A'erehe jande mu ta ke pehē koty jamondo jaxo. Pehē namō ixo rahā, tamatarer ke pematyr katu ta. Upa pehī ta. ⁴ Anī rahā, pehē ngi jande ruxī ta. Ihē namō masendo ywy pe har ta pehē rehe uhyk rahā, tamatarer nixōi, aja jakwa. Aja rahā, pehē ngi jande ruxī ta. Pehē rehe jajurujar katu riki a'erehe pehē ngi jande ruxī ta. Pehē ruxī ta pehē ke tī. ⁵ A'erehe jande mu ta pe ihē apandu: “Korin ok ta pe peho py. Pehē raikwer rupi ihē aho ta. Korin ok ta pe har ta pandu: ‘Tamatarer jande jamatyr ta’ aja. Ame'ē ke a'ep pe har ta namō pematyr” aja ihē apandu. Aja rahā, pehē rehe ihē

ahyk rahā, tamatarer pehī ta. Aja rahā, pehē ruryha namō tamatarer pematyr, aja pemujekwa ta ngā pe. Peme'ē tar ym ha namō pematyr. Anī. Aja ym riki. Pehē rury katuha namō pematyr.

Huryha namō peme'ē katu

⁶Heta ym ma'e raī ke amō jyty m rahā, ta'yr mi i'a ke matyr tī, ame'ē ke pekwa pekwa pexo. Heta te hū ma'e raī ke amō jyty m rahā, heta te hū i'a ke matyr ta tī. (Aja tamatarer me'ēha ke tī. Heta tamatarer peme'ē rahā, heta ma'e ke pehē pe Tupā muwyr ta tī.)
⁷A'erehe: "Kuja hetaha ihē ame'ē ta" aja amō pandu. Aja rahā, aja a'e me'ē rahā, katu tiki. Huryha namō me'ē, ame'ē ke rehe Tupā hury katu tī. A'erehe me'ē tar ym ha namō amō me'ē rahā, katu ym. "Mā! Ihē ame'ē ta me'ē te'e" aja ukwaha namō me'ē rahā, katu ym tī. ⁸Pehē pexoha rehe ma'e ke peputar, ame'ē ke Tupā muwyr ta. "Ma'e ke jande pe emuwyr" aja Tupā namō pepandu, ame'ē 'ar koty te we a'e muwyr ta. Aja rahā, aja te'eha pehē pexoha rehe ma'e ke pehī. Amō we hū pehēma'e pehī ta. Aja rahā, ame'ē ngi har pyrara ixo ame'ē ta pe peme'ē katu. ⁹Aja riki Tupā je'ēha mujekwa. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

"Ma'e ima'e ym te ame'ē ta pe Tupā muwyr katu te hū. Aja te'eha pyrara a'e usak katu ixo" aja riki.

¹⁰Ma'e raī ke amō jyty m rahā, tyarō rahā, i'a pehī tī. Ame'ē ke Tupā muwyr ipe, ame'ēja saka. Awa mi'u ke a'e muwyr katu tī. Aja pehē pe tī. Pehē pexoha rehe ma'e ke peputar, ame'ē ke Tupā upa muwyr ta pehē pe tī. Amō we hū muwyr ta pehē pe tī. Aja rahā, pehēma'e pehū ta. Aja rahā, ame'ē ngi har ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē me'ē katu te we hū ta tī. ¹¹Pehēma'e ke heta hū, aja Tupā muwyr ta pehē pe. Aja te'eha ta. Aja rahā, ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē katu ta. Aja te'eha pexo ta. Pehē pe-

matyr, ame'ē ke jamuhāi jamondo. Aja rahā, pyhyk ame'ē ta pandu ta: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā pe. ¹²Pehē peme'ē, ame'ē riki ima'e ym te ame'ē ta pe peme'ē katu ta. Tupā kotyhar ta ima'e ym te rahā, ame'ē ta pe peme'ē katu ta. Pe, a'eta pyhyk rahā, Tupā pe pandu ta: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja pandu hū rahā, myrandu katu rehe pehendu katu, aja pemujekwa katu ngā pe. Kirisutu rehe har myrandu katu ame'ē ke pehendu katu. A'erehe Tupā pe ngā pandu ta: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja. Ame'ē myrandu katu pepandu pandu katu tī. Jundēi ywy pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ē ta pe tamatarer peme'ē katu. Amō ta pe peme'ē katu tī. ¹⁴A'erehe pehē rehe har Tupā namō a'eta pandu pandu katu. Pehē rehe a'eta ipy'a katu riki. Pyrara ixo ame'ē ta pe peme'ē katu rahā, katu tiki, aja pehē pe Tupā mujekwa. Aja pehē rehe a'e usak katu te hū. ¹⁵Ma'e katu te ame'ē ke amō te'e me'ē. Marā ka ym hepyha mangaha. Katu te hū. Aja jande pe Ta'yr ke Tupā muwyr tī. A'erehe mā peja jande japandu ipe: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja riki.

"Ihē ke Kirisutu mondo" ame'ē rehe har Páu pandu

10¹⁻²Ko ihē Páu. (Ihē rehe juru ai ame'ē ta pe apandu apo 'y.) Ihē rehe har ame'ē ta pandu: "Jande namō Páu ixo rahā, jande ngi a'e kyje, a'erehe hātā ym pandu. Pepaite ixo rahā, mā hātā panduha a'e mupinim jande pe" aja amō ta pandu naī. Pesarahā! Katu ame'ē ke jō Kirisutu ma'ema'e. Wewe katu pandu ngā pe tī. Aja pehē pe ihē apandu tar katu tī. (A'erehe pehē py'a pemuruwak, aja rahā Kirisutu aja wewe katu pehē pe apandu ta tī.) Pehē py'a pemuruwak ym rahā, mā hātā ihē aje'ē je'ē ta pehē pe. Pesarahā! Ihē rehe juru ai ame'ē ta pe hātā ihē aje'ē katu, aja

akwa katu. (Tupā je'ēha ke japandu rahā, tamatarer hū japyhyk, aja ame'ē ta pandu naī.) Ame'ē ta pe, hātā ihē aje'ē ta, aja ihē akwa katu. ³Awa te'e aja jande jaxo tī. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta namō kome'ē ywy keruhū pe jaxo. “Myrandu katu riki te'e” aja amō ta pandu naī. Ame'ē ta je'ēha ke jamukanim rahā, jande je'ēha rupi aja ym jamukanim. ⁴Pesarahā! Tupā je'ēha rupi ame'ē ta je'ēha ke jamukanim. Pырātāha ke a'e muwyr jande pe. Ame'ē namō myrandu katu ke putar ym ame'ē ta ukwaha ke jamukanim. Ame'ē ta te'e pandu: “Myrandu katu riki te'e” aja riki. Ame'ē ke Tupāma'e pyrātāha rupi jamukanim. ⁵Juehe har Tupā mujekwa ngā pe. Ame'ē ke amō ta putar ym. Je'ē je'ē hū ehe har. A'eta ukwa katu, aja a'eta jupe naī. Upa ame'ē ke Tupā je'ēha rupi jamukanim. Aja rahā, ame'ē ta ukwaha ke jamuruwak. Pe, Kirisutu rehe hendu katu. ⁶Jande rehe pehendu katu, aja upa pemujekwa jande pe. Aja rahā, jande rehe hendu ym ame'ē ta pe jaje'ē je'ē ta. Ame'ē ta pe jaje'ē ta: “Pehē katu ym” aja.

⁷Pesarahā! “Páu Kirisutu mondo ame'ē ke aja ym a'e” aja amō ta pandu naī. Mā! Ame'ē ta awa rehe jō usak te'e, aja ixo. Soroka pe jō usak te'e aja ixo. Pehē koty amō Kirisutu mondo ame'ē ke ixo. Mā! Ehe har pekwa pekwa pexo tī. A'e Kirisutu mondo ame'ē ke rahā, ihē aja tī. ⁸⁻⁹“Jandema'e sawa'e te je'ēha rupi ihē apandu pandu. Ihē ke a'e mondo” aja pehē pe ihē apandu. Aja ihē apandu hū riki. Ame'ē ngi ihē ruxī ym. A'e je'ēha rupi pexoha rehe har hātā ihē aje'ē je'ē. Anī. Aja ym. Paper pinim ke pehē pe ihē amondo axo. Ame'ē pe pehē ke ihē amukyje. Anī. Aja ym ihē aputar tī. Kuja aputar. Kirisutu je'ēha rupi pehē py'a ke ihē amātā. Aja rahā i'ar koty te we Tupā rehe jō pehē py'a pemapyk katu. Ame'ē ke aputar katu. (A'erehe ihē

ke Kirisutu mondo.) ¹⁰Pesarahā! Kuja amō pandu ta my. “Paper pinim ke Páu muwyr. Hātā je'ēha ke a'e mupinim. Je'ē je'ē hū, ame'ē panduha ihī. Jande namō a'e ixo rahā, pitu te'e a'e. A'e je'ēha te reko ym. Je'ēha hātā ym te riki” aja pandu my. ¹¹Ame'ē ta kuja ukwa ta me'ē te'e. Pehē namō ihē axo ym rahā, paper pinim ihē amondo. Ame'ē pe hātā je'ēha ke ihē amupinim. Pe, pehē koty aho rahā, juja katu te ta. Ihē amupinim, aja pehē pe hātā ihē aje'ē je'ē ta kŷ. Akyje ym ta ihē.

¹²Amō ta pandu: “Jande riki katu te ame'ē ta ke jande” aja a'eta juehe har jupandu. Ame'ē ta aja ihē my? Anī. Aja: “Ihē katu te ihē” aja ym ihē rehe har akwa akwa axo. A'eta aja ihē tī, aja ym axo. Juja ym. Ame'ē ta pandu a'eta jupe: “Pesarahā! Jande jō riki katu ame'ē ke jama'ema'e. Amō ta aja ym jaxo. Jande jō katu” aja a'eta jupe ukwaha. Mā! Ukwa ym te ame'ē ta ke a'eta. Ka'u te'e ame'ē ta ke a'eta. ¹³Aja ym ihē rehe har ihē apandu. “Tupāma'e pyrātāha namō myrandu katu apandu” aja apandu. Aja ym rahā, aja ihē apandu ym ta tipe.

Amō amō hekoha pe ihē ke Tupā mondo. Manambe amō. A'ep jō myrandu katu ke japandu jaho. Ame'ē hekoha jandema'e parakyha renda, ame'ēja saka. Pe, yman pehē koty jande ke Tupā mondo. Jandema'e parakyha renda, ame'ēja saka tī. ¹⁴Pehē koty jande ke Tupā mondo. Aja ym rahā: “Tupā je'ēha rupi jajur” aja japandu ym ta tipe. Yman pehē rehe jahyk rahā, myrandu katu ke japandu pandu pehē pe. Ame'ē myrandu katu japandu rahā, Kirisutu rehe har japandu.

¹⁵Pesarahā! Ngā pe amō riki Tupā je'ēha ke mu'e py. Ame'ē raikwer rupi amō ta oho, pe, pandu: “Jande jō riki Tupā je'ēha ke jamu'e katu” aja. Aja ym jaxo. Anī. Kuja jaxo. Pehē koty jande ke Tupā mondo. A'erehe pehē ke jamu'e.

Aja rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu te we hū, aja japutar. Aja rahā, i'ar koty te we Tupā je'ēha pehē ke jamu'e katu ta. ¹⁶Aja upa rahā, pehē rekoha kupe koty myrandu katu ke apandu pandu ta aho. Myrandu katu ke amō pandu ym, ame'ē ta renda pe apandu pandu ta aho. Aja rahā, amō ta pandu py, ame'ē renda pe haikwer rupi ihē aho ym ta. “Ihē jō pehē pe Tupā je'ēha ke ihē amu'e” aja ym ihē apandu ta tī.

¹⁷Pesarahā! Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: “Ihē jō riki ama'ema'e katu” aja amō pandu tar katu rahā, kuja a'e pandu ta me'ē te'e: “Jandema'e sawa'e te riki ma'ema'e, ame'ē ke ko. Katu te ame'ē” aja panduha ihī. ¹⁸Jandema'e sawa'e te riki amō rehe har pandu ta: “A'e katu” aja. Aja rahā, ame'ē ke katu. Juehe har amō pandu: “Ihē katu” aja. Aja rahā, katu aja ym a'e. (A'erehe ihē rehe har Tupā pandu: “Nde katu” aja ihē aputar. Sawa'e pandu ame'ē ke anī. Aputar ym ame'ē ke.)

Mā peja pehē ke Kirisutu mondo ame'ē ta ran muka'u te'e ym

11 (“Katu ame'ē ke ihē” aja ihē apandu rahā) aka'u te'e ame'ē ke aja saka ihē apandu axo. Mā peja pehē py'ahu te'e pehendu. ²Pehē riki kūjā ixo te'e ame'ē ke, ame'ēja saka. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ipy'a pe nixōi te, ame'ēja saka. Pe, petē sawa'e pe jō pehē ke ihē apandu katu, ame'ēja saka. “Nde pe ihē ame'ē ta” ame'ēja saka. Ame'ē sawa'e Kirisutu ke. (Pe, Kirisutu ngi amō koty pehē py'a pemuruwak, a'erehe pehē rehe ihē ajyty'ym.) Tupā aja tī. Pehē rehe jyty'ym tī. Aja pehē rehe ajyty'ym tī. ³Yman Ewa pe mbōi te'e pandu. Sātana riki. (Ājā ramūi a'e.) Pandu katu tipe. Anī. Muka'u te'e Ewa ke. Aja pehē ke amō ta muka'u te'e ta my tī. Ame'ē rehe ihē ajumupyai. Muka'u te'e rahā, Kirisutu rehe jō pehē pepy'a katu te,

ame'ē ke pehijar ta my. ⁴Pehē pe Jesu rehe har jande jamu'e. Amō kotyhar Jesu rehe har amō ta mu'e pehē pe. Pe, ame'ē ta rehe pehē ruryha namō pehendu katu. Katu ym aja. Tupā je'ēha ke japandu rahā, Tupāma'e pyrātāha namō ma'e ke jama'ema'e, aja jetehar te ke aja jamujekwa. Apo amō kotyhar Tupā'a rehe har amō ta mu'e. Ame'ē rehe pehendu katu. Katu ym aja. Myrandu katu ke pehē pe japandu. Ame'ē rehe pejurujar katu. Apo amō kotyhar myrandu katu ke amō ta pandu pehē pe. Ame'ē rehe pehendu katu tī. Katu ym aja.

⁵Kirisutu mondo ame'ē ta ke pehē koty ixo apo. “Jande katu te” aja ame'ē ta ukwa a'eta jupe naī. Anī. Ihē 'ar koty te we katuha, aja ym ame'ē ta, aja akwa. ⁶Ma'e pandu katu te hū ame'ē ke aja ym ihē. Anī. Tupā rehe har akwa katu te hū ame'ē ke ihē, aja jō ihē akwa. Ame'ē ke pehē pe ihē amujekwa katu. Aja te'eha pehē pe ihē amujekwa. (Aja rahā, ihē rehe pehendu katu ta apo my.)

⁷Myrandu katu ke jande pe Tupā mujekwa. Ame'ē ke pehē pe ihē apandu pandu. Arahā pehē ngi tamatarer ke ihē apyhyk ym. A'erehe: “Pāu Kirisutu mondo ame'ē ke aja ym a'e” aja pekwha naī. Anī. Kirisutu mondo ame'ē ke ihē. Pesarahā! Ngāma'e miasu aja ihē axo, a'erehe ihē aparaky axo. Aja tamatarer apyhyk. Ame'ē pe jō ihēma'e ajo'ok katu. Ngāma'e miasu aja ihē axo, a'erehe katu ym my? Anī. Katu tiki. Aja ihē axo. Aja rahā Tupā rehe har pejumu'e katu. Aja katu pehē pe.

⁸Pehē pe myrandu katu ke ihē apandu pandu axo rahā, amō ta ngi tamatarer ihē apyhyk. Amō hekoha pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ē ta ngi tamatarer ihē apyhyk. (Pehē ngi anī.) Ihē pe a'eta te'e me'ē me'ē. A'erehe ame'ē tama'e ke ihē amukanim, ame'ēja saka. (A'erehe ihēma'e ke upa pehī.) A'erehe pehē pe myrandu katu ihē apandu pandu. (Aja

pehē namō ma'e ke ihē ama'ema'e.)⁹ Pe, pehē namō ihē axo rahā, tamatarer ke ihē aputar rahā, pehēma'e ke ihē apyhyk ym. Masendo ywy pe har ta jande mu ta riki tamatarer ke muwyr ihē pe. Upa ihē aputar ame'ē ke a'eta muwyr. Yman: “Tamatarer ihē aputar” aja apandu ym pehē pe. Aja yman rahā, apandu ym te ta tī. Aja te'eha apandu ym ta.

¹⁰ Kirisutu kotyhar ke ihē. A'erehe jetehar ke apandu. Kuja. “Myrandu katu ke ihē apandu axo rahā, amōma'e tamatarer ke ihē apyhyk ym te ta” aja ihē akwa. Aja te'e ta ihē. Pehēma'e tamatarer apyhyk ym te ta. Aja upa ngere ywy pe har tama'e ihē apyhyk ym ta tī. (Ngere ywy pe pexo. Korin ok ta aja tī. Ngere ywy rehe ihē tī.)¹¹ “Jandema'e tamatarer Páu pyhyk ym, a'erehe jande rehe a'e ipy'a ym” aja amō ta pandu nāi tī. Anī. Aja ym. Pehē rehe ihē apy'a katu, ame'ē ke Tupā ukwa katu tī.

¹² Myrandu katu ihē apandu rahā, amōma'e tamatarer ihē apyhyk ym we ta rī. Aja tapijar te'e we ihē axo ta rī. Aja rahā, amō Kirisutu mondo ame'ē ta kuja: “Páu aja myrandu katu ke japandu” aja marā ka ym panduha. Ame'ē ta amō tama'e tamatarer ke pyhyk riki. A'erehe ihē aja: “Ihē apyhyk ym” aja marā ka ym panduha. Ame'ē ta riki Kirisutu mondo ame'ē ta ke aja a'eta jupe.¹³ Ame'ē ta Kirisutu mondo ame'ē ta ke aja ym. Kirisutu mondo ame'ē ta ran ke a'eta. Te'e a'eta pandu. “Tupāma'e parakyha ke jama'ema'e” aja te'e a'eta. A'eta rehe amō usak rahā, ame'ē ta Kirisutu mondo ame'ē ta ke a'eta aja riki. Anī. Muka'u te'e ngā ke ame'ē ta.

¹⁴ Pesarahā! Satana riki jumuruwak. (Ājā ramūi a'e.) Tupā je'ēha rahoha katu te aja a'e jumuruwak. Aja a'e muka'u te'e ngā ke.¹⁵ A'erehe Satana kotyhar ta jumuruwak riki tī. Kuja. “Katu ame'ē ta ke jande. Jetehar te ke japandu ngā pe” aja ame'ē ta pandu nāi. Pandu ame'ē ta ran,

aja ame'ē ta jumuruwak. (Aja Kirisutu mondo ame'ē ta ran ta ke.) Aja muka'u te'e ngā ke. 'Ar rehe angaha uhyk rahā, ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē ta ma'ema'eha, aja mupyrara ta. (A'erehe Kirisutu mondo ame'ē ta ran rehe pehendu ym.)

Kirisutu mondo ame'ē ke aja Páu ixo rahā, a'e ke ngā mupyrara hū

¹⁶ Ihē riki aka'u te'e ame'ē ke, aja pehē ngi har amō ta ukwaha a'eta jupe. Aja ym rahā, katu tiki. Pe, apandu tī. “Ihē aka'u te'e ame'ē ke ihē” aja ihē rehe har apandu we mi rahā, mā peja: “Páu ke japutar” aja pepandu. Aja rahā, mu'eharan ta aja saka: “Ihē katu” aja ihē axo ihē jupe.¹⁷ Ame'ē ke ihē apandu rahā, Tupā je'ēha rupi ym ihē apandu. Ihēma'e je'ēha rupi apandu. “Ihē katu” aja apandu rahā, aka'u te'e ame'ē ke ihē aja apandu axo. (Aja rahā, ihē rehe pehendu katu ta my tī.)¹⁸ “Ihē katu” aja pandu ame'ē ta heta ixo. Awa te'e aja pandu tī. A'erehe ihē apandu tī. “Ihē katu” aja ihē jupe. (Aja rahā, ihē rehe pehendu katu ta my tī.)¹⁹ Pehē pekwa katu te aja pekwaha pehē jupe. Mā! Pekwa katu tipe. Ka'u te'e ame'ē ta katu aja pekwaha. Pe, ame'ē ta rehe pehendu katu. (Aja rahā, mā peja ihē rehe pehendu katu tī. A'erehe aka'u te'e ame'ē ke ihē aja ihē axo tī.)

²⁰ Pehē ke amō koty koty mondo ame'ē ta rehe har pepandu: “Mā peja pexo” aja. Pehēma'e ke te'e pyhyk raho ame'ē ta rehe har: “Mā peja peraho” aja tī. Pehē ke a'eta muka'u te'e tī. “Mā peja” aja pepandu tī. “Jaxer ai ame'ē ta ke pehē” aja a'eta ukwaha pehē rehe har. “Mā peja” aja pepandu tī. Pehē ke a'eta nupā, aja pehē jaxer aja a'eta ukwaha. Pe, pepandu: “Mā peja” aja.²¹ Mā! Ame'ē ta ma'ema'eha aja ihē ama'e ym. Ihē ruxī ingi, a'erehe ihē ama'e ym riki. A'erehe ihē pitu te'e, aja amō ta ukwaha nāi. Mā!

Je'êha te areko ym ihê, aja a'eta ukwaha naĩ tĩ.

Ma'e ke rehe har: "Mā! Katu te" aja amō pandu tar katu rahā, ihê aja tĩ. "Katu te" aja ihê rehe har apandu. Aja rahā, aka'u te'e ame'ê ke ihê, aja akwa ihê juehe har. (Aja rahā, ihê rehe pehendu katu ta my tĩ.)²² Kirisutu mondo ame'ê ta ran jundéu awa ta ke my? Ihê aja tĩ. Jundéu awa ke ihê tĩ. Ame'ê ta Amarā rainō ta ke my? Ihê aja tĩ. Amarā rainō ke ihê tĩ.²³ Kirisutuma'e parakyha ke ame'ê ta my? Ame'ê ta 'ar koty te we ihê riki Kirisutuma'e parakyha ke. (Aja Kirisutu mondo ame'ê ke ihê, aja amujekwa pehê pe.) Aja apandu rahā, aka'u te'e ame'ê ke ihê, aja akwa ihê juehe har. Kirisutu mondo ame'ê ta ran 'ar koty te we myrandu katu ke ihê apandu pandu. Ame'ê ta 'ar koty te we kyndaha pe ihê ke amō ta kynda raho. Ame'ê ta 'ar koty te we ihê ke amō ta pirok hũ. Ame'ê ta 'ar koty te we tate ihê amanō. (Aja Kirisutu mondo ame'ê ke ihê, aja amujekwa pehê pe.)

²⁴ So'o pিরer pe ihê ke jundéu ta awama'e kapitā ta nupā hũ. Kuja, 39 hetaha ihê kupe rupi nupā. Aja kuja hetaha. Awa po wajar peteihar upa aja riki.²⁵ Homa awa ta ihê ke nupā tĩ. Myra ra'yr pe nupā. Ame'ê kuja hetaha, mahapyr. Peteihar ihê rehe parahy ame'ê ta ita ombor. Ihê ke japi tipe. Tate ihê ke jukwa. Jarusu keruhũ pe ihê aho axo rahā, jarusu keruhũ ke y kotok keruhũ upa mupēpen. Mahapyrihar aja ihê axo. Amō rahā, y pe ihê axo. Aja te'e pytun oho. Aja te'e xu'em oho tĩ. Tate ihê ke y jukwa. (Aja Kirisutu mondo ame'ê ke ihê, aja amujekwa pehê pe.)

²⁶ Amō amō hekoha pe ihê awata aho rahā, pyrara ihê axo. Y tiha ame'ê tate ihê ke jukwa. Ma'e mukanīha ta tate ihê ke jukwa tĩ. Ihê ke jundéu awa ta tate jukwa tĩ. Jundéu awa aja ym ame'ê ta tate jukwa ihê ke tĩ. Ok ta pe ihê axo

rahā, ihê ke amō ta tate jukwa tĩ. Ka'a rupi ihê awata axo rahā, pyrara ihê axo tĩ. Y ramūi aha aho rahā, tate y ihê ke jukwa tĩ. Ihê rehe katu ame'ê ta ran ihê ke mupyrara tĩ. (Aja Kirisutu mondo ame'ê ke ihê, aja amujekwa pehê pe.)

²⁷ Ihê aparaky te hũ. Ihê re'ō te ihê axo tĩ. Pyrara ihê axo, a'erehe amō amō rahā, ihê aker ym. Myahy hũ ihê axo tĩ. Ma'e ke ihê a'u ame'ê ke amō amō rahā nixói te. Pyrara ihê axo tĩ. Amō amō rahā, ihê akeriha renda nixói te tĩ. Amō amō rahā, ihêma'e mundeha nixói tĩ. (Aja Kirisutu mondo ame'ê ke ihê, aja amujekwa pehê pe.)

²⁸ Amō we tĩ. Wera rahā pame katu te Jesu kotyhar ta rehe har ihê ajumupyai hũ axo. Amō amō ok ta pe ixo ame'ê ta rehe har ihê ajumupyai hũ axo. (Jurujar katuha ke hijar my, ame'ê rehe ajumupyai hũ axo.)²⁹ Jesu kotyhar riki Tupā rehe jō ipy'a mapyk wan rahā, ihê apyai tĩ. Pe, amō rehe hendu, a'erehe ma'e jaxer ai ame'ê ke amō ma'ema'e rahā, ihê apyai te hũ tĩ. (Aja Kirisutu mondo ame'ê ke ihê, aja amujekwa pehê pe.)

³⁰ "Ihê katu te" aja ihê jupe apandu ta me'ê te'e rahā, ihê riki pitu te'e aja ihê amujekwa ta. Ame'ê rehe har ihê apandu katu ta.³¹ Ihê te'e apandu ym, aja Tupā ukwa katu. A'e riki Jesuma'e pái keruhũ. "Ne jō riki katu te me'ê ke" aja Tupā pe japandu. Jesu jandema'e sawa'e te a'e. Pesarahā! Te'e apandu ym ihê.³² Ndama ok ta pe ihê axo rahā, ihê ke kapitā pyhyk ta tipe. Arahā Are riki kapitā keruhũ. Harōha ta pe kapitā pandu: "Ok ta rukwen keruhũ rehe peharō. A'ep Páu ke pepyhyk" aja riki.³³ Anĩ. Ihê ke a'eta pyhyk ym. Ok ta kurar ngi ihê ke ihê rehe katu ame'ê ta mujy mondo. Wasākāran keruhũ pe mujy mondo. Kurar soroka rupi mujy mondo. (Aja ihê ajan aho ingi. Aja ihê pitu te'e, aja ihê amujekwa ngā pe.)

Páu pe ma'e ke Tupã mujekwa

12 “Ihê katu te” aja apandu ihê jupe rahã, katu ym aja akwa. Anĩ. (Pehê koty Kirisutu mondo ame'ẽ ta ran ixo. Ixeraíha aja ame'ẽ ta usak hũ, aja pandu.) A'erehe: “Katu te” aja ame'ẽ ta ukwaha jupe naĩ. A'erehe aja ihê tí. Ihê keraiha aja ihê asak tí. Ame'ẽ rehe har apandu ta apo 'y. Jandema'e sawa'e te mujekwa ihê pe. Ame'ẽ rehe har ihê apandu ta apo 'y. ²Yman ywa pe ihê ke Tupã raho. Ywa te hũ, aja akwaha. Yman riki. Kuja, 14 warahy 'ar aha oho apo. Ihê ke a'e raho te my? Ihê keraiha aja ihê asak my? Ame'ẽ ke Tupã jô riki ukwa katu. Ihê akwa ym. ³Kuja. Pahar Tupã ixo ame'ẽ pe ihê ke a'e raho. Ame'ẽ ke jetehar te my? Ihê akwa ym. Ihê keraiha aja ihê asak my? Ame'ẽ ke Tupã jô ukwa katu, aja apandu tí. ⁴A'ep ma'e ke ihê ahendu. Ame'ẽ rehe har marã ka ym amõ pe ihê apanduha. Je'êha nixói. Ihê ahendu ame'ẽ ke amõ pe apandu ym ta me'ẽ te'e. “Emujekwa ym ngã pe” aja ihê pe a'e pandu. ⁵Ma'e ke ihê ahendu, a'erehe: “Ihê katu te” aja akwa ihê jupe. Ihê rehe har: “Katu te” aja ym apandu. Ihê pitu te'e, ame'ẽ rehe har jô ihê apandu katu. ⁶“Ywa pe ihê asak aho” aja ihê apandu rahã: “Mã! Ka'u te'e ame'ẽ ke a'e” aja ihê rehe har apandu ta my. Anĩ. Jete ihê apandu, a'erehe aka'u te'e aja ym ihê. Ywa pe ihê asak aho, ame'ẽ rehe har ihê apandu ym ta. Pesarahã! Kome'ẽ ywy keruhũ pe ihê ama'ema'eha ke rehe amõ usak. Ihê apandu ame'ẽ ke rehe hendu tí. A'erehe ihê rehe har ukwa katu. (Kirisutu mondo ame'ẽ ke ihê, aja ukwa katu.)

⁷Mãte hũ katu ame'ẽ ke ihê asak, a'erehe: “Ihê katu te” aja ihê axo my? Anĩ. Aja Tupã putar ym, a'erehe ma'e ahy te ame'ẽ ke ihê pe a'e muwyr. Ame'ẽ riki Satanama'e je'êha rahoha, aja saka. (Ãjã ramũĩ a'e.) A'e riki ihê ke mahy, ame'ẽja

saka. Aja rahã: “Ihê katu te” aja ym ihê akwa akwa axo. ⁸Ame'ẽ ahyha rehe har Tupã namõ ihê apandu. Mahapyr ihê apandu: “Ihê ngi ahyha ke emukanim” aja apandu ipe. ⁹A'e pandu:

—Anĩ. Amukanim ym ta. Nde rehe ihê apy'a katu te. Ame'ẽ jô riki katu. Ame'ẽ ke a'ewan nde pe. Nde pitu te'e rahã, ihêma'e pyrãtãha ke nde emujekwa katu ngã pe — aja Tupã ihê pe.

A'erehe: “Ihê pyrãtã ym” aja ihê apandu katu ngã pe. Ihê pitu te'e rahã, Kirisutuma'e pyrãtãha ihê namõ ixo. A'erehe ihê rury katu te. ¹⁰Ihê pitu te'e rahã, ihê rury katu ihê axo. Ihê rehe amõ ta juru ai rahã, ihê rury katu ihê axo tí. Ihê apyrara rahã, aja tí. Ihê rury katu axo tí. Ihê ke amõ ta mahy rahã, aja tí. Ihê rury katu axo tí. Mãte ihê akwaha aja rahã, aja tí. Ihê rury katu ihê axo tí. Upa ame'ẽja rahã, ihê rury katu. Kirisutu kotyhar ke ihê, a'erehe ihê rury katu ihê axo. Ihê pitu te'e rahã, Kirisutuma'e pyrãtãha ke ihê amujekwa katu ngã pe, a'erehe ihê rury katu ihê axo.

Korin ok ta pe har ta rehe Páu jumupyai

¹¹“Ihê katu te” aja ihê rehe har ihê apandu rahã, aka'u te'e ame'ẽ ke ihê aja ihê axo. Ame'ẽ ke pehê riki ihê ke pemupandu, ame'ẽja saka. “Páu katu te” aja pehê riki pepandu ta me'ẽ te'e tí. “Ihê katu te” aja ym ihê akwa. Pehê koty Kirisutu mondo ame'ẽ ta ran ixo. Ame'ẽ ta riki: “Katu te hũ” aja pekwhaha naĩ. Ame'ẽ ta wyr koty te we ihê katuha aja ym ihê axo. (Jande juja katu te jande tí. A'erehe aka'u te'e ame'ẽ ke ihê aja ihê axo.) ¹²Pehê namõ ihê axo rahã, marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke Tupãma'e pyrãtãha namõ ihê ama'ema'e hũ. A'erehe ihê riki Kirisutu mondo ame'ẽ ke aja amujekwa pehê pe. Ihê ke amõ ta mahy rahã, ihê py'ahu te'e ahendu. Aja Tupãma'e pyrãtãha namõ

ihē ama'ema'e hū. Aja rahā, ihē riki Kirisutu mondo ame'ē ke ihē aja amujekwa pehē pe tī. ¹³Amō ok ta pe Jesu kotyhar ta jy'ar. Ame'ē ta wyr koty te we pehē katuha my? Anī. Aja ym riki. Pe, kuja jō pema'e ym. Pehē pe tamatarer ke ihē apandu ym. Pehē ngi apyhyk ym. Ame'ē jō. A'erehe: “Mā! Páu rehe Korin ok ta pe har ta ipy'a ym. Tamatarer me'ē ym ipe” aja amō ta ukwaha naī. A'erehe pehē ruxī ingi my? Mā! Ame'ē ke ihē ama'eha, aja saka. A'erehe ihē apyai tī. Mā peja ihē rehe pehē py'a pemujywyr katu.

¹⁴Apo pehē rehe ihē asak tar katu tī. “Ihē asak ta aho” aja apandu ihē jupe. Mahapyrihar ke ame'ē. Ahyk rahā, pehē pe tamatarer ke ihē apandu ym ta tī. Ame'ē ke ihē aputar ym. Tapijar te'e we Kirisutu rehe pehendu katu. Ame'ē ke ihē aputar katu. Pesarahā! Ta'yn ta riki ipái ta rehe usak katu ta me'ē te'e, aja ym. Ipái ta riki ta'yn ta rehe usak katu ta me'ē te'e. Ta'yn ta aja pehē. Ihē riki pehē pái aja tī. A'erehe pehē pe tamatarer ke apandu ym ta. Ipái rehe ta'yn ta usak katu, aja ym ta. ¹⁵Upa katu te ihēma'e ke ihē rury katuha namō pehē pe ihē ame'ē ta riki. Aja pehē py'a amātā ta. Jete! Upa ihēma'e pyrātāha namō ma'e ke ihē ama'ema'e ta. Aja pehē py'a ke amātā ta tī. Mā! Aja pehē rehe ihē apy'a katu te hū. Aja rahā iwyr koty te we ihē rehe pepy'a my?

¹⁶Ihē aja pepandu apo: “Jete. Jande pe tamatarer ke Páu pandu ym. Pyhyk ym” aja. Pehē ngi har amō ta pandu my: “Anī. Jande ke Páu muka'u te'e. Aja jandema'e ke pyhyk. Amō riki pyhyk ipe” aja naī. ¹⁷Myja me'ē pehēma'e ke ihē apyhyk my? Myrandu rahoha ke pehē koty ihē amondo. Ame'ē ta riki pehēma'e ke pyhyk my? Anī riki. ¹⁸Tit pe ihē apandu te hū: “Korin ok ta pe eho. Jesu kotyhar ta rehe esak eho” aja. Amō jande mu ke inamō ihē amondo tī. Pehēma'e

ke Tit pyhyk, aja pepandu my? Anī. A'e pyhyk ym tī. Ihē aja Tit tī. Pyhyk ym tī. Pehē py'a ke a'e mātā tar katu tī. Ihē aja a'e ixoha katu tī.

¹⁹“Jande riki katu” aja jande rehe har japandu pandu rahā, katu jande rehe har pekwa, aja japutar my? Anī. Aja ym japutar. Jande rehe katu ame'ē ta ke pehē. Pehē rehe japy'a katu. Pesarahā! Jande rehe Tupā usak, aja jaxo. Pe, Kirisutu je'ēha rupi pehē pe japandu katu. Upa jande jama'eha namō pehē py'a ke jamātā katu.

²⁰Pehē rehe ihē ahyk rahā, amō kotyhar pexoha aja ihē akwa ta my. Ihē aputar, aja ym pexo, ame'ē rehe ihē ajumupyai. Pe, peputar, aja ym ihē axo my. Amō kotyhar ihē axoha aja pekwa ta my. Pehē rehe ahyk rahā, peje'ē je'ē hū pehē jupe aja ihē akwa ta my. (Aja rahā, pehē pe ihē aje'ē je'ē hū ta tī.) Ame'ē rehe ihē ajumupyai ta. Amō amō ta rehe pejyty'ym, ame'ē rehe ajumupyai ta tī. Pahar peparahy ngā rehe. Pehē pekyty'ym ngā rehe my. (Aja rahā, pehē pe ihē aje'ē je'ē hū ta tī.) Amō ta rehe pehē juru ai my. Amō ta rehe har katu ym pepandu my. “Katu te jande” aja jō pekwa pehē juehe har my. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe pejy'ar rahā, tyapuha rupi pejy'ar. Upa aja me'ē ihē akwa ta my. Aja rahā, ihē aje'ē je'ē hū ta pehē pe. Ame'ē rehe ihē ajumupyai. ²¹Amō rahā, pehē rehe ihē ahyk rahā, pehē ke ihē amupyrara ta my. Ame'ē rehe ihē ajumupyai. Pehē ke amupyrara rahā, ihē ke Tupā muhuxī, ame'ēja saka. Katu pehē rehe har ihē apandu, a'erehe ihē ruxī ta. Yman amō ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Amō kūjā rehe ka'u te'e. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Mā! Katu ym! Ame'ē ngi ipy'a ke ame'ē ta muruwak ym rī. Tupā koty muruwak ym rī. Ame'ē ta rehe ihē asak rahā, ihē ajixi'u ta.

Korin ok ta pe har ta pe Páu je'ë hũ

13 Pehë rehe asak ta aho tĩ. Mahapyrihar ke apo. (A'erehe peta kÿ.) Kuja Tupã je'ëha rehe panduha ihĩ: “Amõ rehe har petei pandu: ‘Nde riki ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e. Asak riki' aja. Petei usak ehe rahã, pehendu ym ehe. Mokõi riki usak ehe rahã, ame'ë mokõihar ta rehe pehendu katu. Mokõihar ta 'ar koty te we usak ehe rahã, ame'ë ta rehe pehendu katu tĩ’ aja panduha ihĩ.

A'erehe pehë rehe ahyk rahã, usak ame'ë ta rehe ihë ahendu ta. ²Yman mokõihar pehë namõ ihë axo rahã, ihë apandu pehë pe: “Ma'e ka'u te'eha ma'eha ta ke ihë amupyrara ta” aja. Aja yman ma'e ka'u te'eha ke ma'e ame'ë ta pe ihë apandu. Apo pehë namõ ihë axo ym. Ihë apandu katu tĩ. Amõ rahã, pehë namõ ihë axo rahã, upa katu te ma'e ka'u te'eha ma'e ame'ë ta ke ihë amupyrara ta. Pyta ym ta. Aje'ë je'ë hũ ta ngã pe tĩ. ³Kirisutu je'ëha rupi ihë apandu, aja pekwa tar katu. Ihë ahyk rahã, ame'ë ke upa katu te amujekwa ta. Kirisutu pyrãtã te hũ ame'ë ke a'e. Pehë ke a'e mupyrara rahã, a'e pyrãtã te hũ aja a'e mujekwa ta pehë pe. (Aja ihë tĩ. Kirisutu mondo ame'ë ke ihë, aja amujekwa ta pehë pe.)

⁴Myra ngã mupia ame'ë ke rehe Kirisutu manõ rahã, a'e pitu te'e aja ngã ukwaha naĩ. A'e ixuwe katu te hũ apo 'y. Ima'e pyrãtãha namõ Tupã mukwera katu muhem. Jande aja tĩ. Kirisutu kotyhar ta ke jande, a'erehe jande pitu te'e aja ngã ukwaha naĩ tĩ. Pe, ixotyhar ta ke jande. A'erehe ima'e pyrãtãha ke jande pe Tupã muwyr. Ame'ë ke pehë pe jamujekwa ta. (Aja rahã, Kirisutu je'ëha rupi pehë ke jamupyrara katu, aja pekwa ta. Kirisutu mondo ame'ë ta ke jande, aja jamujekwa ta pehë pe tĩ.)

⁵Jetehar te Tupã rehe pejurujar katu my? Ame'ë rehe har pekwa pekwa pexo. Kirisutu rehe pejurujar katu my? Pejurujar ym my? Ame'ë ke pehë jõ pekwa katu. Pehë py'a rehe Jesu Kirisutu ihĩ ym rahã, jaxer ame'ë ta ke pehë, aja pekwa katu. ⁶Jande riki Kirisutu mondo ame'ë ta ke jande, aja pekwa katu ame'ë ke japutar. ⁷Tupã namõ japandu: “Korin ok ta pe har ta rehe esak katu. Aja rahã, ma'e jaxer ai ame'ë ke a'eta ma'ema'e ym ta” aja jande inamõ. Aja japandu ipe rahã, jetehar pehë ke jamu'e aja jamujekwa tar katu, a'erehe my? Anĩ. Aja ym. Pexoha katu aja japutar, a'erehe Tupã namõ japandu pandu pehë rehe har. “Jetehar ym Páu ta mu'e” aja amõ ta ukwa naĩ. Anĩ. Pexoha katu aja japutar katu rĩ. ⁸Jetehar te ke Tupã mujekwa, ame'ë ke japandu ta me'ë te'e. Ame'ë ke jõ jamu'e ta me'ë te'e.

⁹Jande pitu te'e aja jaxo rahã, jande rury katu. Jande pitu te'e aja jaxo rahã, pehë ke jamupyrara ym ta riki. Pehë pyrãtã, aja pexo rahã, pexoha ke pemukatu ta, a'erehe jande rury katu tĩ. A'erehe Tupã pe japandu: “Korin ok ta pe har ta rehe esak katu. Aja rahã, upa mukatu ta” aja inamõ japandu. ¹⁰A'erehe pehë namõ ihë axo ym rahã, kome'ë paper pinim ke ihë amondo pehë pe. (Aja rahã, pehë pexoha ke pemukatu ta, aja akwa.) Aja rahã, pehë rehe ihë ahyk rahã, pehë pe ihë aje'ë je'ë ym ta me'ë te'e. Jandema'e sawa'e te je'ëha rupi pehë pe hãtã ihë apandu ym ta me'ë te'e. Ihë pe a'e pandu: “Ihë je'ëha rupi epandu eho” aja. (A'erehe a'e mondo ame'ë ke ihë.) A'e je'ëha rupi pehë py'a ke ihë amãtã tar katu. Aja rahã, pehë py'a ke pemoĩ moĩ katu ta ehe. A'e je'ëha rupi hãtã pehë pe ihë apandu tar ym. A'erehe pexoha ke pemukatu.

Katuha ke Páu mondo

¹¹ Ihē mu ta! Pehē rury katu pexo! Pehē pexoha ke pemukatu. Ihē amupinim ame'ē ke rehe pehendu katu. Peteihar aja pexo katu pehē juehe. Pejumai ym ha namō pexo katu. Pehē rehe Tupā ipy'a katu. Pehē py'a ke a'e muhury katu tī.

¹² Pehē pejuman juman pehē juehe, aja pepy'a katu pehē juehe pexo, aja pe-

mujekwa katu ngā pe. Se ihē namō Tupā kotyhar ta ixo. Pehē pe ame'ē ta katuha ke mondo ixo.

¹³⁻¹⁴ Mā peja pehē rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hū. Jandema'e sawa'e te ke a'e. Mā peja pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū tī. Mā peja Tupā'ā namō pehē juehe katu pexo tī.

Upa.

Ngara ywy pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'ë ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amō ta kynda raho. A'ep a'e ixo rahā, kome'ë paper ke a'e mupinim.

Ngara ywy rupi Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë ta amō koty ukwa apo 'y. "Jesu rehe jurujar katu, ame'ë a'ewan ym we rī. Moise je'ëha rehe hendu katu ta me'ë te'e tī. A'erehe ipirer ke jupā ta me'ë te'e tī" aja amō ta mu'e naī.

"Aja ym" aja Páu mujekwa katu. "Jesu rehe jurujar katu rahā, ame'ë ke Tupā muhā katu. Ame'ë jō katu te" aja Páu mujekwa katu.

Jesu kotyhar ta pe: "Ihē mu ta" aja Páu pandu.

Ngara ywy rupi Jesu kotyhar ta ixo ame'ë ta pe

Paper pinim ke Páu mondo

1 Ihē Páu. "Myrandu katu epandu eho" aja ihē pe pandu ym awa. Aja ihē ke amō mu'am ym tī. Jesu Kirisutu riki pandu: "Myrandu katu epandu eho" aja ihē pe. Aja Tupā, jande pái keruhū pandu tī. A'e riki Jesu ke manōha ngi mukwera katu muhem.

²Pehē riki ngara ywy pe har ta ke pehē. Ngara ywy rupi Jesu kotyhar ta ixo. Johu pehē pe paper pinim ihē amondo axo. Pehē pe katuha ihē amondo axo tī. Se ihē namō ixo ame'ë ta katuha mondo ixo tī. Jesu kotyhar ta ke a'eta. Ihē mu ta aja a'eta.

³Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja pehē rehe a'eta ipy'a katu. Mā peja pehē py'a ke a'eta muhury katu.

⁴Ma'e ka'u te'eha ke kome'ë ywy keruhū pe har ta ma'ema'e ixo apo

rī. Ame'ë ke jande jahijar apo 'y, aja Kirisutu putar. A'erehe ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe a'e pandu: "Ame'ë muhepyha rehe ihē atu amanō ta" aja. Ame'ë ke Tupā, jande pái keruhū putar. A'erehe a'e putar ame'ë ke Kirisutu ma'ema'e katu. ⁵Mā peja Tupā rehe har katu japandu: "Ne jō riki katu te me'ë ke" aja japandu pandu. Aja te'eha japandu pandu katu. Amen. Ame'ë riki: "A'e tī" aja.

Myrandu katu te ame'ë rehe har

⁶(Mā! Amō kotyhar rehe pehendu pexo apo 'y.) A'erehe ihē apyai! Mā pahar Tupā ke pehijar pexo. Tupā riki pehē pe pandu: "Pehē rehe Kirisutu ipy'a katu. A'erehe pejurujar katu ehe. Aja rahā, pehē ke ihē amuhā katu ta" aja pehē pe Tupā pandu. Tupā ke pehijar pexo apo tī. Pe, amō kotyhar myrandu katu rehe pejurujar katu pexo apo tī. Katu ym aja. ⁷Pesarahā! Pehē ke amō ta muka'u te'e ixo. (Aja ihē ahendu. A'erehe: "Amō kotyhar myrandu katu" ame'ë rehe har ihē riki apandu tī, aja amō ta pandu naī.) "Amō kotyhar myrandu katu" ame'ë ke nixoi te riki. Myrandu katu ke ihē apandu rahā, Kirisutu rehe har amujekwa. Ame'ë myrandu katu ke amō koty amō ta muruwak tar katu ixo. (Ihē anī.) ⁸Myrandu katu ke pehē pe japandu. Apo: "Amō kotyhar myrandu katu ke" pehē pe japandu rahā, mā peja mupyraraha renda pe jande jaho. Jete. "Amō kotyhar myrandu katu ke" ywa pe har Tupā je'ëha rahoha pandu uwyrahā, mā peja mupyraraha renda pe a'e oho tī. Aja te'e ta ixo. ⁹Myrandu katu rehe pejurujar katu. Anī. Apo amō kotyhar myrandu katu ke pehē pe amō pandu rahā, mā peja mupyraraha renda pe a'e oho. Amukwehe te we japandu. Apo amō we ihē apandu tī. Amō kotyhar myrandu katu pandu ame'ë ke, mā

peja mupyraraha renda pe a'e oho. Aja te'e ta ixo.

¹⁰Aja me'ē ihē apandu rahā: “Páu katu” aja amō ta pandu ame'ē ke ihē aputar my? Anī. Aja ym. Tupā riki pandu: “Páu katu.” Ame'ē ke ihē aputar. Amō ta ke ihē amuhury tar ym axo. Amō ta ke amuhury tar katu axo rahā, Kirisutuma'e miasu aja ym ta tipe ihē.

Jesu riki ihē ke mondo

¹¹Ihē mu ta! (Pehē ngi har amō ta pandu: “Páu ke Jesu mondo ym” aja pandu naī.) Pehē pe ihē amujekwa katu ta. Kuja. Myrandu katu ke ihē apandu pandu. Ame'ē ke ipy'a rupi amō ukwa ukwa ame'ē ke my? Anī. Aja ym riki. ¹²Myrandu katu ke ihē pe amō mujekwa ym. Ihē ke amō mu'e ym tī. Kuja riki. Jesu Kirisutu, a'e riki ihē pe mujekwa katu. (A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē.)

¹³Yman ihē axoha ke pehē pe amō ta pandu. Arahā jundéu awa ta aja Tupā rehe ihē py'a amoī moī. Kuja ihē axoha ke. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amupyrara hū axo rī. Ame'ē ta rehe apyrara ym ihē asak. Ame'ē ta ke ihē amai hū tī. ¹⁴Jundéu awa ta aja Tupā rehe ihē py'a ke ihē amoī moī. Amō ta riki ihē aja tamūiha a'eta tī. Juja tamūiha. “Ame'ē ta 'ar koty te we Tupā rehe ihē py'a amoī moī katu” aja akwa. Jande ramūi ta ukwaha ke rehe amō ta 'ar koty te we ihē ahendu katu.

¹⁵Anī. (Jesu kotyhar ta ke ihē amupyrara rahā:) “Mā peja ym” aja Tupā pandu ihē pe. Pe, ihē rehe a'e ipy'a katu. Ihē māi pusu ngi ihē a'ar ym rahā we a'e pandu: “Ihēma'e wan ta a'e. Ihēma'e parakyha wan ta” aja riki a'e ukwa. ¹⁶Tupā kuja ukwa tī: “Páu pe ihē ra'yr rehe har ihē amujekwa ta” aja tī. Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke ihē apandu pandu

katu ta. (A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē.) Ihē pe Tupā mujekwa rahā, amō sawa'e pe ihē apandu ym aho. “Myja me'ē riki myrandu katu ke” aja ihē apandu ym aho. ¹⁷Jete! Jerusarē ok ta pe ihē aho ym tī. A'ep Jesu mondo py ame'ē ta ixo. A'eta rehe ihē asak ym aho. Kuja ihē axo. Pahar Ara ywy pe ihē aho. (A'ep Jesu rehe har ihē ajumu'e inamō.) A'engi Ndama ok ta pe ihē ajywyr aho. (A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē aja amujekwa pehē pe.) ¹⁸Heta jahy kanim, kuja, tirī ta i séi (36) hetaha kanim rahā, Jerusarē ok ta pe ihē aho. Petu rehe ihē asak aho. Inamō ihē apyta. Awa py peteī upa ihē aker a'ep. ¹⁹Tian rehe ihē asak tī. Jandema'e sawa'e te mu ke a'e. Amō Jesu mondo ame'ē ta rehe ihē asak ym te. Ame'ē mokōihar rehe jō ihē asak, ko Petu. Amō Tian.

²⁰Upa ihē apandu ramō jetehar te ke. Te'eha ihē apandu ym. Ame'ē ke Tupā ukwa katu a'e tī.

²¹A'engi amō amō ta renda rupi ihē aho. Si ywy pe amō ta henda ihī. Siri ywy pe aja tī. Henda ihī tī. Ame'ē ta rupi ihē aho. ²²Jundéi ywy rupi ihē aho ym. A'erehe a'ep pe har ta ukwa ym ihē rehe har. Jurujar katu ame'ē ta ke a'eta. Usak ym te ihē rehe. Kirisutu rehe ihē ajurujar katu ame'ē ke a'ep pe har ta ukwa ym tī. ²³Amō ta pandu ame'ē ke rehe jō a'ep pe har ta hendu. Kuja ihē rehe har amō ta pandu: “Jande ke sawa'e mupyrara hū. Yman jurujar katuha ke a'e muhijar tar katu tipe. Mupyrara hū tipe. Anī. Apo Kirisutu rehe jurujar katu 'y aja a'e pandu pandu ixo riki” aja ihē rehe har amō ta pandu. ²⁴Apo Kirisutu rehe har ihē apandu pandu axo. (A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē.) A'erehe Tupā rehe har katu a'eta pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā rehe har.

Amō Jesu mondo ame'ē ta rehe asak aho

2 Awa py tumeme (14) warahy 'ar aha oho rahā, Jerusarē ok ta pe ihē ajy-wyr aho tī. Manambe namō ihē aho tī. Tit ke ihē araho tī. ²“Jerusarē ok ta pe eho” aja ihē pe Tupā mujekwa, a'erehe a'ep ihē aho. A'ep tamūi ta namō jō ihē apandu pandu. Tamūi ta riki Jesu kotyhar tama'e kapitā ta ke. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ihē apandu pandu. Ame'ē ke myja me'ē ihē apandu my. Ame'ē ke tamūi ta pe ihē amujekwa aho. A'erehe a'ep ihē aho. Yman Tupā pe ihē aparaky axo. Apo ihē aparaky we rī. Myrandu katu ihē apandu pandu ame'ē riki ihēma'e parakyha ke. Ame'ē ke jaxer, aja tamūi ta ukwa, aja ihē aputar ym. (Ame'ē rehe: “Katu” aja tamūi ta pandu, ame'ē ke ihē aputar katu.) A'erehe tamūi ta pe ihē amujekwa aho.

³Tit riki ihē namō ixo ame'ē ke a'e. Jundéu awa ym ame'ē ke a'e. Ngere awa ke a'e. “Mā peja ehe ihī ame'ē pিরer ke jupā” aja pandu ym awa ipe. (Ipirer jupā rahā, jundéu awa kotyhar te ke a'e aja mujekwa katu. Aja rahā, i'ar koty te we Tupā usak katu ehe, aja ukwaha nāi.) ⁴Pe, amō sawa'e ta ixo. A'eta pandu tipe: “Nde pিরer ke ejupā” aja Tit pe. A'eta te'e pandu a'eta juehe har: “Jesu rehe jajurujar katu. Pehē mu ke jande” aja riki. Pe, jande namō a'eta jy'ar uwyr. Jande rehe a'eta usak te'e uwyr. Kuja. Jesu rehe jurujar katu, a'erehe ymanihar jundéu awa ta je'ēha rehe jahendu ym apo 'y. (A'erehe ipirer ke jajupā ym.) Ame'ē ke a'eta ukwa uwyr. “Ymanihar jundéu awa ta je'ēha rehe pehendū katu ta me'ē te'e tī” aja pandu tipe. Ame'ē ke a'eta manga tipe. ⁵A'eta pandu ame'ē ke rehe jahendu ym te 'y. Aja rahā, myrandu katu te ame'ē ke pehē pe japandu katu te

we rī. (Ame'ē ke ymanihar jundéu awa je'ēha namō jamupara ym te.)

⁶A'ep kapitā ta ixo, Jerusarē ok ta pe. (Myja me'ē sawa'e ta my. “Kapitā ta” aja me'ē ihē apandu. Kapitā rahā, katu ihē pe. Kapitā ym rahā, katu ihē pe tī. Ipy'a rehe Tupā usak katu. Aja amō rehe har a'e riki ukwa katu.) Ame'ē kapitā ta amō we myrandu katu rehe har mujekwa ym ihē pe. “Katu myrandu katu nde erepandu ame'ē ke nde” aja ihē pe a'eta pandu. ⁷Kuja a'eta ukwa. Ihē riki jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke apandu pandu. Ame'ē parakyha ke ihē pe Tupā me'ē, ame'ēja saka. Aja kapitā ta ukwa. Petu aja tī. A'e riki jundéu awa ta pe myrandu katu ke a'e pandu pandu. Ame'ē parakyha ke Tupā me'ē ipe tī. ⁸Jundéu awa ta pe myrandu katu ke Petu pandu ixo rahā, pyrātāha ke Tupā muwyr ipe. Petu aja ihē pe tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke ihē apandu axo rahā, pyrātāha ke ihē pe Tupā muwyr tī. (A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē, aja amujekwa katu.)

⁹Tian riki Jesu kotyhar tama'e kapitā a'e. Petu aja tī. Juā aja tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe jō myrandu katu ke ihē riki apandu aho. Ame'ē parakyha ke Tupā me'ē ihē pe. Aja Petu ta ukwa katu. A'erehe ihē po ke a'eta pyhyk pyhyk katu ihē ngi. Manambe po ke aja tī. (Aja rahā, a'eta aja ihē tī. Manambe namō tī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke jande tī, aja ngā pe mujekwa. A'erehe Jesu mondo ame'ē ke ihē tī, aja mujekwa katu.) Jande johu riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke jande. Jande johu japandu jande jupe: “Petu ta jundéu awa ta pe Tupā je'ēha pandu pandu ta. Manambe namō Páu jundéu awa aja ym ame'ē ta pe pandu pandu ta” aja jande johu japandu jande jupe. Aja riki katu jande pe. ¹⁰Kuja jō Petu ta putar katu. Jerusarē ok ta pe ma'e ke ima'e ym te ame'ē ta ixo. Jesu kotyhar

ta ke ame'ē ta tī. Ame'ē ta rehe Manambe namō ihē apyrara asak katu, aja Petu ta putar. (Aja rahā, ame'ē ta pe ma'e ke jame'ē katu ta, aja jamujekwa.) Aja me'ē ihē ama'ema'e tar katu te hū ihē tī.

Petu pe ihē aje'ē je'ē hū

¹¹ Antioki ok ta pe Petu uwyr rahā, hetaha ta ruwa koty ihē aje'ē je'ē hū ipe. Katu ym a'e ma'eha. (Amō jundéu awa aja ym ame'ē ta jande mu. Ame'ē ta ke Petu muka'u te'e. Katu ym aja.) A'erehe ihē aje'ē je'ē hū ipe. (Kuja a'e ma'eha.)

¹² Petu ixo, ame'ē ok ta pe sawa'e ta ke Tian mondo. Jundéu awa ta ke mondo. Ame'ē ta uhyk ym rahā we jundéu awa aja ym ame'ē ta namō Petu ma'e ke u'u uī. Jurujar katu ame'ē ta ke a'eta. Imu ta ke a'eta tī. Ame'ē ta namō Petu u'u uī. Jundéu awa ke Petu. Pe, Tian mondo ame'ē ta uhyk rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta ke Petu hijar oho. A'eta namō ma'e ke u'u ym apo 'y. Uhyk ame'ē ta ngi Petu kyje, jundéu awa ta ngi. Ame'ē ta jundéu awa aja ym ame'ē ta pিরer ke jupā aja a'eta putar. (Aja rahā, jundéu awa ta kotyhar ta te ke a'eta tī, aja mujekwa katu. Aja rahā, i'ar koty te we Tupā usak katu ngā rehe, aja ukwaha naī.) Ame'ē ta ngi Petu kyje, a'erehe jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'e hijar. U'u ym ma'e ke apo 'y. ¹³ A'e aja amō ta tī. Kyje tī. Jesu kotyhar ta ke a'eta tī. Ipirer jupā ame'ē ke putar ame'ē ta ngi a'eta kyje tī. A'erehe jundéu awa aja ym ame'ē ta namō u'u ym 'y. Mā! Jete! Manambe aja tī. Kyje a'e tī. ¹⁴ Pesarahā! Myrandu katu ke ukwa katu rahā, jete har te ke ukwa katu. Aja Petu ta ixo ym. Ame'ē ke ihē akwa rahā, hetaha ta ruwa koty Petu pe ihē apandu:

—Nde riki jundéu awa ke. Jundéu awa aja ym ame'ē ta aja nde erexo ramō. A'eta namō upa katu te ma'e ke nde ere'u ereī. Jundéu awa ta aja ym. Upa ma'e ke u'u ym. Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta pe: “Mā peja jundéu awa ta aja pexo

katu” aja ym epandu. Katu ym aja — aja Petu pe ihē aje'ē je'ē riki.

(Aja rahā, Petu aja Jesu mondo ame'ē ke ihē, aja amujekwa katu. A'erehe Petu pe ihē aje'ē je'ē katu ihē.)

Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Tupā muhā katu

¹⁵ Jete! Jande māi pusu ngi jande ja'ar rahā, jundéu awa ta ke jande. Aja jaxo. Jundéu awa aja ym ame'ē ta aja ym jaxo. Ame'ē ta riki: “Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ta ke” aja jundéu awa ta ukwaha. Ame'ē ta aja ym jaxo aja jakwa katu. ¹⁶ Jesu Kirisutu rehe amō jurujar katu rahā, Tupā pandu:

—Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe — aja jurujar katu ame'ē pe Tupā pandu.

Aja jakwa katu. Moise je'ēha mujekwa ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, kuja: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupā pandu ym, aja jande jakwa katu. Anī. Kuja jakwa katu tī. Jesu Kirisutu rehe jande jajurujar katu. A'erehe Tupā pandu:

—Kirisutu rehe pejurujar katu. A'erehe pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe — aja jande pe Tupā pandu.

Jete! Moise je'ēha mujekwa aja amō ma'ema'e rahā: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupā pandu ym te ta. ¹⁷ Pesarahā! Kirisutu kotyhar ta ke jande, a'erehe Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja. A'erehe Moise je'ēha rehe jahendu ym apo 'y. Ame'ē ke amō ta ukwa rahā, kuja pandu my: “Mā! Katu ym. Moise je'ēha rehe pehendu ym. A'erehe Kirisutu rehe pejurujar katu rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e we rī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta aja ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e we rī” aja pandu naī. Aja

rahā, Kirisutu pandu: “Mā peja peka'u te'eha ke pema'e” aja saka my? Anī te riki. Aja Kirisutu pandu ym te. ¹⁸“Moise je'ēha rehe ehendu ym” aja ihē apandu kwe. Pe, apo: “Ame'ē rehe ehendu katu” aja ihē apandu rahā, ihē je'ēha mutambyk ym. Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e, aja ihē. Katu ym aja. A'erehe: “Moise je'ēha rehe ehendu katu” aja apandu ym te. ¹⁹A'erehe Moise je'ēha rehe ihē ahendu ym te. Ihē amanō ame'ēja saka ihē axo. Aja rahā, ahendu ym te ehe. A'erehe apo Tupāma'e parakyha ke ihē ama'ema'e katu. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō rahā, inamō ihē ke ngā jukwa, ame'ēja saka riki. Ihē amanō, ame'ēja saka. ²⁰Aja rahā, apo se ihē axo rahā, ihē aputar ame'ē ke ihē ama'ema'e ym. (Kirisutu putar ame'ē ke ihē ama'ema'e.) Kirisutu riki ihē py'a rehe ixo, a'erehe Kirisutu rehe ihē ahendu katu. A'erehe se ihē axo rahā, Tupā ra'yr rehe ihē tapijar te'e we ihē ajurujar katu axo. Ihē rehe a'e ipy'a katu. A'erehe ihē ma'e aka'u te'eha ama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'e manō rahā, muhepy. ²¹Kirisutu rehe amō jurujar katu rahā, Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja ipe. “Aja ym” aja ihē apandu ym te. Pesarahā! Moise je'ēha rehe amō hendu katu rahā: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja Tupā pandu ta tipe rahā, myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu te'e manō, ame'ēja saka. Jaxer tī, ame'ēja saka tī.

Moise je'ēha rehe pehendu ym ta me'ē te'e

3 Ngara ywy pe har ta! Mā! Pehē riki peka'u te'e pehē! Pehē ke amō muka'u te'e riki. Katu ym aja. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu Kirisutu manō. Ame'ē ke pehē pe jamujukwa katu te riki. Pehē ruwa koty jamujukwa katu

te pehē pe. ²Pehē pe ihē apandu ta. Moise je'ēha rehe pehendu katu rahā, pehē py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr my? Anī. Aja ym. Kuja riki. Myrandu katu ke pehendu rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu. Arahā riki I'ā ke Tupā muwyr pehē py'a rehe. ³Mā! Peka'u te'e pexo rahā, katu ym. Yman Kirisutu rehe pejurujar katu rahā, I'ā ke pehē py'a rehe Tupā muwyr. Ame'ē pyrātāha namō pexo kwe rī. Anī. Apo pehēma'e pyrātāha namō jō pexo katu ta, aja pekwa. Katu ym aja. ⁴Mā! Kirisutu rehe pejurujar katu rahā, pehē ke amō ta mupyrara riki. Ame'ē ke mupitu te'e pehē ke my? Anī. Pehē py'a ke mātā riki. ⁵Pehē py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr rahā, pehē pyter pe pyrātāha namō marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Moise je'ēha rehe pehendu katu, a'erehe aja me'ē katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu my? Anī. Aja ym. Kuja riki. Myrandu katu rehe pehendu rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu. A'erehe ma'e katu ame'ē ke Tupā ma'ema'e katu.

Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu

⁶Amarā rehe har pekwa pekwa pexo. Ehe har Tupā paper rehe panduha ihī. Kuja. Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu. A'erehe ehe har Tupā pandu:

—A'e riki katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe — aja Amarā rehe har pandu.

⁷A'erehe Tupā rehe jurujar katu ame'ē ta riki Amarā rainō te, ame'ēja saka. Aja mā peja pekwa katu pexo. ⁸Yman Tupā je'ēha rehe amō mupininim. Ma'e ke uhkyk ym rī, ame'ē ke a'e mujekwa katu. Kuja. Tupā rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu ta, a'erehe Tupā pandu ta:

—Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe — aja jundéu

awa aja ym ame'ē ta rehe har Tupā pandu ta.

Ame'ē ke uhyk ym rī. Pe, Tupā je'ēha rehe amō mujekwa. A'erehe myrandu katu ke Amarā pe Tupā pandu, ame'ē ke amō mupinim. Kuja Tupā pandu Amarā pe:

—Ihē apandu ame'ē ke rehe nde erejurujar katu. A'erehe upa kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe ihē asak katu ta — aja Amarā pe Tupā pandu.

(“Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta” aja pandu rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta tī. Jundéu awa ta aja tī. Upa katu te riki, aja mujekwa katu.)⁹ Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu. A'erehe upa ma'e ke Tupā me'ē me'ē katu ipe. Amarā aja amō ta tī. Upa Tupā rehe jurujar katu ame'ē ta rehe Tupā usak katu ta tī. Amarā aja a'eta rehe Tupā usak katu ta tī.

Jandema'e pyrātāha namō jaxo rahā, japyrara jaxo

¹⁰ Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī:

“Upa katu te Moise mupinim ame'ē ke rehe aja te'eha amō hendu ym rahā, mā peja a'e ke Tupā mupyrara” aja panduha ihī.

A'erehe Moise je'ēha rehe amō ta hendu katu. Aja a'eta ixo. (Marā ka ym upa katu te hendu katuha ehe.) Aja rahā Tupā mupyrara ta ame'ē ta ke a'eta.

¹¹ Moise je'ēha rehe amō hendu katu rahā, marā ka ym Tupā panduha ehe har: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. Aja Tupā je'ēha rehe panduha mujekwa katu jande pe. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī: “Tupā rehe amō jurujar katu, a'erehe Tupā pandu ehe har: ‘A'e riki katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe’ aja ehe har Tupā pandu. Aja rahā, ame'ē riki uhā te hū ta.”

¹² Tupā koty katu aja pexo ta tipe, a'erehe Moise je'ēha rehe pehendu katu.

Aja rahā, Tupā rehe pejurujar ym ta me'ē te'e. Moise je'ēha mujekwa, aja pema'ema'e ta me'ē te'e jō. Aja rahā, kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī:

“Moise je'ēha mujekwa, aja me'ē upa katu te amō ma'ema'e rahā, a'e ixo katu te hū ta” aja panduha ihī. (Anī. Upa katu te ma'ema'e ame'ē ta nixói te.)

¹³ Pesarahā! Upa katu te Moise je'ēha rehe amō hendu ym rahā, a'e ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē ngi jande ke Kirisutu muhem, ame'ēja saka. A'e manō rahā, upa katu te mupyraraha rehe muhepy. Jande ke Tupā mupyrara ta tipe rahā, Kirisutu ke a'e mupyrara. A'erehe Tupā mupyraraha ngi jande ke Kirisutu muhem, ame'ēja saka. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī:

“Tupā mupyrara ame'ē ke myra rehe emuxiko e'am” aja panduha ihī.

¹⁴ Kirisutu ke Tupā mupyrara. Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta rehe Tupā usak katu. Amarā pe Tupā pandu katu. “Ihē rehe nde erejurujar katu, a'erehe upa kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe ihē asak katu ta” aja Amarā pe. Aja jundéu awa aja ym ame'ē ta rehe Tupā usak katu tī. Jesu Kirisutu rehe a'eta jurujar katu, a'erehe a'eta rehe Tupā usak katu tī. Aja jande tī. Jesu Kirisutu rehe jajurujar katu, a'erehe jande py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. Tupā manga katu, aja a'e muwyr.

Tupā manga katu ame'ē rehe har

¹⁵ Ihē mu ta! Pehē pe ihē apandu ta. Apo amō ta ma'ema'e ixo, ame'ē rehe har ihē amujekwa ta pehē pe. Kuja. Ma'e ke rehe mokōi sawa'e ta manga katu a'eta jupe. Pe, ame'ē je'ēha ke paper rehe mupinim katu rahā, marā ka ym ame'ē je'ēha ke amō mukanīha. Amō we ma'e ke mupinim ym te ehe tī. Muruwak ym te je'ēha ke tī. Juja katu te ixo.

¹⁶ Aja Tupā manga katu ame'ē ke tī. Muruwak ym te je'ēha ke tī. Amarā pe ma'e ke Tupā manga katu. Hainō pe aja tī. Pesarahā! “Hainō ta pe” aja ym pandu. “Hainō ta” aja pandu rahā, heta ame'ē ta riki. Anī. Kuja pandu: “Ne rainō pe.” Aja rahā, petei'har jō aja jakwa katu. Ame'ē: “Ne rainō” aja pandu rahā: “Kirisutu ke a'e.”

¹⁷ Kuja ihē apandu. Tupā manga katu ame'ē ke a'e mupinim, ame'ēja saka. Pe, manga katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta. (Aja rahā, muruwak ym te je'ēha ke.) Ame'ē Amarā pe manga katuha raikwer koty Moise je'ēha uhyk. Kuja, kwa turu sē tu i tirī ta (430) warahy 'ar aha oho rahā, Moise je'ēha uhyk. Ame'ē ke Amarā pe manga katu ame'ē ke marā ka ym mukanīha. Tupā manga katu ame'ē ke marā ka ym mukanīha. ¹⁸ Moise je'ēha rehe hendu katu ame'ē pe uhāha Tupā me'ē rahā, Amarā pe Tupā manga katu, ame'ē ke mukanim ta tipe riki. Aja ym riki. Mukanim ym te. Kuja riki. Uhāha ke Amarā pe Tupā me'ē ta, aja a'e manga katu. Tupā manga katu a'erehe me'ē ipe. Muruwak ym te je'ēha ke.

Ma'e riki ma'e ka'u te'eha ke, ame'ē ke Moise je'ēha mujekwa

¹⁹ (Amarā pe manga katu, ame'ē ke mukanim ym.) Aja rahā, ma'erehe Moise je'ēha uhyk my? Kuja riki. Ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke my? Ame'ē ke Moise je'ēha mujekwa. A'erehe ame'ē uhyk. Amarā rainō uhyk ym rahā we, Moise je'ēha rehe amō hendu katu ta me'ē te'e. Amarā rainō uhyk rahā, Moise je'ēha upa. Amarā rainō riki Kirisutu. A'erehe Kirisutu uhyk rahā, Moise je'ēha upa. A'e pe ma'e ke Tupā pandu katu. Je'ēha ke jundēu awa ta pe Tupā muwyr rahā, Tupā je'ēha rahoha ta riki muwyr. Pe, amō riki mupinim. Moise riki mupinim, a'erehe: “Moise je'ēha” aja japandu. ²⁰ Amarā pe pandu rahā, anī.

Ma'e katu ame'ē ke Tupā pandu ipe rahā, a'e jō riki pandu ipe. Je'ēha rahoha ta ke muwyr ym. Amō sawa'e ke muwyr ym tī. Tupā jō je'ēha muwyr ipe, Amarā pe.

Jesu Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta jō Tupā muhā katu

²¹ Amarā pe Tupā manga katu ame'ē ke Moise je'ēha mukanim my? Anī. Aja ym te riki. Moise je'ēha ke Tupā muwyr. Ame'ē rehe hendu katu ame'ē pe: “Nde ke ihē amuhā katu ta” aja Tupā pandu ta tipe rahā, Moise je'ēha rehe upa katu te hendu katu ta me'ē te'e. Ame'ē ta pe Tupā pandu ta tipe: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja. ²² Aja ym riki. Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. “Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e riki. Marā ka ym hijariha ingi.” Aja rahā, kuja jō katu. Jesu Kirisutu rehe jurujar katu, ame'ē ta pe uhāha ke Tupā me'ē katu. “Jurujar katu ame'ē ta pe uhāha ke ihē ame'ē ta” aja Tupā manga katu. Ame'ē ke Tupā me'ē katu ngā pe.

²³ Kirisutu rehe jajurujar ym rahā we, Moise je'ēha rehe jahendu katu. (Aja rahā: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja Tupā pandu, aja jakwaha naī.) Amō kotyhar jakwa ym. A'erehe jande ke kynda, ame'ēja saka. “Kirisutu rehe pejurujar katu” aja jande pe Tupā mujekwa ym rahā we, Moise je'ēha rehe jahendu katu jaxo. ²⁴ (Arahā ta'yn ta aja saka jande.) A'erehe Moise je'ēha riki jande ke mutiha ame'ē ke, ame'ēja saka. Ame'ē riki Kirisutu uwyr ym rahā we, jande mu'eha aja saka tī. “Ma'e riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke” ame'ē ke mu'e. (Aja rahā: “Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym” aja mu'e tī.) Pe, Kirisutu uwyr rahā, jande jajurujar katu ehe. (A'erehe jaka'u te'eha jama'ema'eha ke a'e mukanim.) Aja rahā, Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja

pandu. ²⁵ Apo Kirisutu rehe jajuru jar katu 'y. Ame'ë angaha ke rehe uhyk katu te apo 'y. A'erehe jande mu'eha aja jande ke mutiha ym ta rī. A'erehe Moise je'ëha rehe jahendu ym ta me'ë te'e apo 'y.

Kirisutu kotyhar ta peteihar aja ixo

²⁶ Jesu Kirisutu rehe pehē johu peju-rujar katu, a'erehe Tupā ra'yr ta ke pehē. Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe Tupā ra'yr ta pehē tī. ²⁷ Y pe pehē ke amō mu-jahuk rahā, Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē aja pemujekwa ngā pe. Aja rahā, Kirisutu aja pehē tī. Kirisutu katu te aja pehē tī. ²⁸ A'erehe amō ta amō koty koty ym Tupā pe. Kome'ë ywy keruhū pe har ta upa juja katu te ipe. Amō jundéu awa ta ke. Amō jundéu awa aja ym ame'ë ta ke, aja ym ipe. Upa juja katu te ipe. Amō paraky te'e ame'ë ke a'e. Amō awa jar ame'ë ke a'e, aja ym ipe tī. Upa juja katu te ipe. Amō sawa'e ke, amō kūjā ke, aja ym ipe. Upa juja katu te ipe. Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe upa juja katu te ipe. A'erehe upa pehē riki peteihar aja pexo. ²⁹ Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe Amarā rainō ta ke pehē, aja pexo. Aja rahā, yman ma'e ke Tupā manga katu ame'ë ke pehē pe a'e me'ë ta apo 'y. Pehē ruhāha ke a'e me'ë ta.

Moise je'ëha ke Tupā mukanim

4 Amō we ihē apandu ta. Ipáima'e ke ta'yr pyhyk ta. Sawa'e rahā, pyhyk ta. Sawa'e ym rahā we, miasu aja a'e ixo. Upa ipáima'e ima'e ke tipe. ² Ta'yr sawa'e ym rahā we, amō sawa'e ta usak katu ehe. Mutiha ame'ë ta ke a'eta. Ta'yrma'e ke rehe sawa'e ta usak usak katu. Ta'yr namō a'eta ma'ema'e katu. Sawa'e ta pe ipái pandu: "Ihē ra'yr sawa'e rahā, ihēma'e ke pehē peme'ë katu ipe" aja. Ame'ë angaha rehe uhyk ym rahā we, sawa'e ta riki ta'yrma'e ke rehe usak usak katu ixo.

³ Aja jande tī. Yman sawa'e ym jande tī. Aja rahā Tupā rehe har jakwa ym rī. Arahā Tupā rehe ipy'a ym ame'ë ta mu'e, ame'ë ke jande jama'ema'e jaxo. Miasu aja jande tī. ⁴ Pe, Tupā putar, ame'ë angaha ke rehe uhyk katu rahā, Ta'yr ke Tupā muwyr 'y. Sehar kūjā pusu ngi a'e u'ar. Moise je'ëha rehe a'e hendu katu, aja a'e ixo. ⁵ Aja rahā, amō Moise je'ëha rehe hendu katu ame'ë ta ke a'e muhem, ame'ëja saka. Moise je'ëha hendu katuha ngi muhem. Aja rahā, jande ke ta'yr ta aja Tupā muruwak. (Sawa'e ta aja jande jaxo apo 'y. A'erehe Moise je'ëha rehe jahendu ym ta me'ë te'e apo 'y.)

⁶ Jande py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. Aja rahā, ta'yr ta ke jande, aja jande pe a'e mujekwa. Pe, jande py'a rehe ihī rahā, I'ā pandu: "Papa! Jande pái keruhū!" aja. ⁷ A'erehe miasu ta ym pexo apo 'y. Ta'yr ta ke pehē. Aja rahā, ta'yr ta pe upa ima'e ke Tupā me'ë me'ë katu, aja pehē pe a'e me'ë me'ë katu ta tī.

Ngara ywy pe har ta! Pehē rehe ihē ajumupyai

⁸ Yman Tupā rehe har pekwa ym te pexo. A'erehe ma'e ke tupā ta aja pekwaaha pehē jupe naī. Ame'ë ke rehe pehē py'a pemoī moī katu. Anī. Ame'ë ke Tupā te ym. ⁹ Apo anī. Tupā te rehe har pekwa katu 'y. Anī. Kuja ihē apandu ta my. Pehē rehe har Tupā riki ukwa katu. Apo ma'erehe jundéu awa ramūi ta mu'e ame'ë ke rehe pejywy my? Katu ym aja. Ame'ë ta mu'e ame'ë ke jaxer riki. Awa ke ame'ë mu'e ame'ë ke muhā ym riki. Ame'ë ta mu'e ame'ë ke pema'ema'e tar katu my tī? Anī. Katu ym aja.

¹⁰ Kuja hamūi ta mu'eha rehe pekwa pekwa pexo. Amō weraha rehe har pekwa pekwa pexo. Ame'ë weraha riki katu te ame'ë ke aja pekwa pekwa pexo naī. Ma'e jahy rehe har aja tī. Katu te ame'ë ke aja pekwa pekwa pexo naī tī. Amō aman ndy'ar rehe har aja tī. Amō

warahy 'ar rehe har aja tī. I'ar koty te we katu te ame'ē ke aja pekwa pekwa pexo nāi tī. Aja pekwa rahā, Tupā ke pemuhury, aja pekwa pehē jupe nāi. Katu ym aja. ¹¹ Amō koty pemuruwak ta, aja pehē rehe ihē ajumupyai axo. Pehē ke ihē amu'e mu'e hū. (Jetehar te ke ihē amu'e pehē pe.) Ame'ē ke pemukanim nahā my. Aja rahā, pehē ke ihē amu'e ym te, ame'ēja saka. Upa kanim, ame'ēja saka. Katu ym aja.

¹² Ihē mu ta! Pehē pe ihē apandu katu. Mā peja ihē aja pexo tī. (Ihē aja Moise je'ēha rehe pehendu ym ta me'ē te'e tī.) Pesarahā! Yman Moise je'ēha rehe pehendu ym te. Amō awa ta ke pehē, a'erehe Moise je'ēha rehe pehendu ym te arahā. A'erehe pehē aja ihē axo apo tī. Moise je'ēha rehe ahendu ym aja axo apo tī. Arahā ihē rehe pehē rury katu pexo. (Apo ihē rehe pehē rury my?)

¹³ Pehē rehe ihē ahyk py rahā, ihē ahy axo. A'erehe pehē namō ihē apyta. Arahā, myrandu katu ke pehē pe ihē apandu pandu. Ame'ē rehe pekwa pekwa pexo. ¹⁴ Ihē ahy axo, a'erehe ihē ke Tupā mupyrara aja pekwha nāi. A'erehe ihē ngi pekyje riki. Anī. "Páu jaxer. Japutar ym" aja ym pepandu. Tupā je'ēha rahoha po aja ihē po ke pepyhyk pyhyk katu ihē ngi tī. Aja: "Páu katu" aja pekwa. Jesu Kirisutu po aja ihē po ke pepyhyk pyhyk katu ihē ngi tī. Aja: "Páu katu" aja pekwa. Ihē rehe pehē rury katu. ¹⁵ Pehē rury katu te pexo kwe! Arahā pehē reha ke pejo'ok ta tipe. Pe, ame'ē ke ihē pe peme'ē ta tipe. (Aja rahā, pehēma'e katu te hū ame'ē ke ihē pe peme'ē ta tipe.) Mā! Apo amō koty pemuruwak riki. ¹⁶ Jetehar te ke pehē pe ihē apandu pandu. Moise je'ēha rehe pehendu ym ta me'ē te'e. Ame'ē jetehar te ke apandu pehē pe. A'erehe ihē riki pehē ruwajan aja amō ta ukwa my? Anī. Aja ym ihē.

¹⁷ Ixotyhar ta aja pehē ke amō ta muruwak tar katu. Muka'u te'e ame'ē ta ke a'eta. Anī. A'eta ma'ema'e ame'ē ke katu ym pehē pe. Jetehar te ihē amu'e, ame'ē ngi pehē ke a'eta muhem aja jō a'eta putar. Aja rahā, ame'ē ta aja pejumu'e ta tī, aja a'eta putar. Katu ym aja. ¹⁸ Pehē rehe a'eta hury katu rahā, katu riki. Pe, jetehar te ke ame'ē ta mu'e tar katu rahā, katu tiki tī. Pe, ame'ē ta rehe pehē rury katu rahā, katu tiki tī. Aja te'e ihē rehe tī. Pehē namō ihē axo rahā, ihē rehe pehē rury katu rahā, katu tiki tī. Pehē namō ihē axo ym rahā, ihē rehe pehē rury katu rahā, katu tiki tī.

¹⁹ Ihē ra'yr ta aja pehē! Pehē rehe ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē! Imembyr imāi ngi u'ar rahā, ahy ipe. Ame'ēja saka ihē pe tī. Kirisutu ukwa katu aja pekwa ym rahā we, pehē rehe ihē ajumupyai. Ahy ihē pe, ame'ēja saka ihē axo, a'erehe pehē rehe ihē ajumupyai. ²⁰ Mā! Apo pehē namō ihē axo tar katu. Aja rahā amō koty ihē je'ēha ihē amuruwak ta tipe. Apo pehē pe hātā panduha ihē amupinim aī. Pehē namō ihē axo rahā, wewe katu ihē apandu ta tipe. (Kirisutu ukwa katuha ngi amō koty pehē py'a pemuruwak my.) Ame'ē rehe ajumupyai tī.

Paraky te'e ame'ē rehe har. Anga rehe har tī. Sar rehe har tī.

²¹ Mā! Moise je'ēha rehe hendu tar katu me'ē ta! Pesarahā! Pehē pe ihē apandu. Moise je'ēha rehe pehendu tar katu rahā, ame'ē riki mujekwa ta pehē juehe har. "Katu ym pehē" aja mujekwa ta. ²² Kuja panduha ihī:

"Mokōi ta'yr ta Amarā pe. Petei riki kūjā paraky te'e ame'ē membyr ke. Kūjā paraky te'e ame'ē rer: 'Anga.' Amō ta'yr riki hakehar te membyr ke. Hakehar te rer: 'Sar.'"

²³ Kūjā paraky te'e ame'ē ke pe Amarā ta'yr. Hakehar te pe ta'yr tī. Tupā riki manga katu: "Nde rakehar imem-

byr ta” aja Tupā manga katu Amarā pe. A'erehe hakehar pe Amarā ta'yr. ²⁴⁻²⁵Ame'ē mokōi kūjā ta kuja mujekwa ngā pe. Mokōi kūjā ta riki mokōi je'ēha, ame'ēja saka. Peteī je'ēha ywy'ā keruhū ngi uwyr. Ywy'ā keruhū rer Sinái. A'ep Moise pe je'ēha ke Tupā muwyr. “Angama'e ywy'ā keruhū” aja ngā pandu. Ame'ē ke Ara ywy pe ihī. Pe, paraky te'e ame'ē ta aja ixo. Ame'ē ta riki Anga membyr ta aja saka. Moise je'ēha rehe hendu katu, a'erehe paraky te'e me'ē aja saka. Amō we tī. Se Jerusarē ok ta ihī. Ame'ē riki Anga aja saka tī. Pe, ame'ē ok ta pe har ta paraky te'e ame'ē ta aja saka tī. Moise je'ēha rehe hendu katu, a'erehe aja tī. Paraky te'e ame'ē ta aja saka tī.

²⁶Pe, amō Jerusarē ok ta ihī. Ywa pe har ke ame'ē. Ame'ē pe har ta paraky te'e aja ym te ixo. A'erehe ame'ē ok ta riki jande māi te aja saka. Sar aja saka. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ame'ē ok ta pe har ta aja saka. Sar membyr aja saka. Paraky te'e aja ym te. ²⁷Kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Kūjā imembyr ym te ame'ē ke mā peja nde rury katu te exo.

Imembyr u'ar rahā, ahy ipe. Aja ukwa ym ame'ē ke mā peja nde rury katuha namō nde ejixi'u exo. Mā peja nde rury katuha namō epukái exo.

Ixawa'e namō ixo, ame'ē 'ar koty te we ixawa'e hijar ame'ē imembyr ta.

A'erehe mā peja nde rury katuha namō epukái exo” aja Isai mupinin. (Aja rahā, ywa pe har Jerusarē ok ta pe heta te hū Tupā kotyhar ta ixo ta. Ywy pe har Jerusarē ok ta 'ar koty te we heta te hū ixo ta, aja mujekwa katu.)

²⁸Ngara ywy pe har ta! Ihē mu ta! Pesarahā! Isak u'ariha rehe har Tupā manga katu. A'e je'ēha rupi a'e u'ar. Isak aja pehē tī. Tupā manga katu,

a'erehe ta'yr ta ke pehē tī. A'e je'ēha rupi aja saka. ²⁹Yman kūjā pe Amarā ta'yr. Anga membyr ke. Ame'ē riki imu ke mupyrara ixo. Isak ke mupyrara. Isak ke Tupā'ā muhem, ame'ēja saka. A'e ke Anga membyr mupyrara ixo. Aja apo tī. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Moise je'ēha rehe hendu katu ame'ē ta mupyrara ixo tī. Isak ke Anga membyr mupyrara, ame'ēja saka. ³⁰Pe, kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī:

“Hakehar te membyr riki ipáima'e ke pyhyk ta. A'e ke aja kūjā paraky te'e ame'ē membyr pyhyk ym ta tī.

A'erehe imembyr namō kūjā paraky te'e ame'ē ke emujan emondo” aja panduha ihī.

³¹A'erehe pehē pekwa katu pexo apo. Ihē mu ta! Pesarahā! Jande riki kūjā paraky te'e ame'ē membyr ta aja ym te jaxo. (Aja rahā Moise je'ēha rehe jahendu ym ame'ē ta ke jande.) Jande riki hakehar te membyr ta aja jaxo. (Aja rahā, Kirisutu rehe jajurujar katu ame'ē ta ke jande.)

Moise je'ēha rehe hendu katu ha ngi jande ke Kirisutu muhem

5 Jande riki Kirisutu muhem ame'ē ta ke jande! Moise je'ēha rehe amō hendu katu, ame'ē ke ngi jande ke Kirisutu muhem. A'erehe aja pexo katu! Pejywyr ym ehe. Moise je'ēha rehe pehendu ym we tī. Mu'eharan ta mu'e ame'ē ke rehe pehendu ym tī.

²Ihē Páu. Pesarahā! Pehē pe ihē apandu katu. Pehē pিরer ke amō jupā rahā, jundéu awa ta kotyhar ta te ke pehē, a'erehe pehē rehe Tupā usak katu aja pekwaha naī. Aja rahā, Kirisutu jō riki pehē ke muhā ym ta, aja pekwaha naī. Katu ym aja. A'e jō a'ewan ym aja pekwaha naī tī. Katu ym aja. ³Ihē apandu we rī. Amō ipirer ke jupā, ame'ē ke amō putar. Apandu katu ipe tī. Ipirer ke jupā rahā, upa katu te Moise je'ēha

rehe a'e hendu katu ta me'e te'e. ⁴Pehē ngi har amō ta Moise je'ēha rehe hendu katu. Aja rahā: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixōi te pehē pe” aja Tupā pandu ta, aja ame'e ta ukwaha naī. Aja rahā, Kirisutu ke a'eta hijar oho, ame'ēja saka. A'eta rehe Tupā ipy'a katu, ame'e ke putar ym, aja pandu. ⁵Jande riki amō kotyhar. “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixōi te pehē pe” aja Tupā pandu ta jande pe. Ame'e angaha rehe jaharō katu jaxo. Jande jajurujar katu ehe tī, a'erehe jande pe pyrātāha ke Tupāā muwyr. Ame'e namō jaharō katu jaxo. ⁶Kirisutu namō jande juehe katu jande jaxo rahā, amō ipirer jupā ame'e ke rehe har Kirisutu ukwa ym. Ipirer ke amō jupā rahā, ame'e rehe a'e usak ym. Ipirer ke amō jupā ym rahā, ame'e rehe a'e usak ym tī. Juja katu te ipe. Kuja jō katu. Kirisutu rehe amō jurujar katu. A'erehe amō ta rehe amō ipy'a katu.

⁷⁻⁸Jetehar rehe pehendu katu pexo kwe! Katu tiki arahā. Mā! Awa ame'e ke pehē ngi mukanim my? Katu ym aja! Myja jetehar te ngi pehē py'a ke amō koty muruwak my? Tupā riki aja ym. A'e riki pehē pe pandu ame'e ke a'e: “Kirisutu rehe pejurujar katu. Aja rahā, pehē ke ihē amuhā katu ta” aja Tupā pandu. ⁹Kuja amō panduha ihī: “Mbeju ke mupururuk rahā, ta'yr te mi mupururukiha ke amō moī katu” aja.

(Ame'ēja ta'yr mi te'eha rehe pejurujar katu rahā, pehē johu peka'u te'e ta. Katu ym aja.) ¹⁰Jandema'e sawa'e te namō jande juehe katu jande jaxo. A'erehe amō koty mu'e ame'e ke rehe pehendu ym ta, aja ihē akwa katu. A'erehe pehē rehe ihē ajurujar katu. Pe, pehē ke muka'u te'e ame'e ta ke Tupā mupyrara ta. Awa muka'u te'e my? Akwa ym ihē. A'e ke Tupā mupyrara ta, ame'e ke jō akwa katu.

¹¹Ngara ywy pe har ta! Ihē mu aja pehē! Ihē juehe har apandu ta apo 'y. “Pehē pিরer ke pejupā ta me'e te'e” aja ihē apandu rahā, ma'erehe: “Páu katu ym” aja ihē rehe har jundéu awa ta pandu my? (Anī. “Pehē pিরer pejupā” aja apandu ym te riki.) Aja me'e ihē apandu rahā, Kirisutu rehe har ihē apandu rahā, amuparahy ym ta jundéu awa ta ke. “Myra ngā mupia ame'e ke rehe Kirisutu manō. Aja ngā ke Tupā muhā katu” ame'e panduha muparahy ym ta amō ta ke. Pesarahā! “Pehē pিরer ke pejupā ta me'e te'e” aja ihē apandu ym te riki a'erehe: “Páu katu ym” aja ihē rehe har amō ta pandu naī. ¹²Pehē ke muka'u te'e ame'e ta upa kanim oho rahā, katu tiki. Aja ihē aputar. (Ipirer ke ta'yr mi jupā.) Mā! Wetep mondok rahā, katu tiki. (Aja rahā, pehē ke upa muka'u te'e ame'e ta hijar ta oho.)

Pehē mu ta rehe pepy'a katu

¹³Ihē mu ta! Pehē rehe har ihē apandu ta apo 'y. “Ihē kotyhar ta aja pe-muruwak” aja Tupā pandu pehē pe. A'erehe ixotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē koty mu'eharan ta ixo. Ame'e ta putar ame'e ke pema'ema'e ym apo 'y. A'erehe: “Upa katu te ma'e ke japutar ame'e ke jama'ema'e katu” aja mā peja ym pekwa pekwa pexo. Aja pexo kwe. Anī. Kuja katu tiki. Amō ta rehe pehē pepy'a katu, a'erehe ame'e ta rehe ma'e katu ame'e ke pema'ema'e katu. ¹⁴Upa katu te Moise je'ēha riki kuja peteīhar aja je'ēha riki. Kuja: “Nde juehe nde erepy'a katu, aja amō ta rehe nde erepy'a katu tī” aja je'ēha ihī. (Aja jama'e rahā, upa katu te Moise je'ēha rehe jahendu katu, ame'ēja saka.)

¹⁵Pesarahā! Amō ta rehe pepy'a ym pexo rahā, so'o jarō aja peparahy pehē juehe pexo. Aja rahā, upa pehē juehe pejumumba ta aja saka. Aja rahā, pehē

juehe katuha ke pehijar ta. Pehē juehe pejumahy pehē pexo rahā, aja tī. Pehē juehe katuha ke pehijar ta tī. Katu ym aja.

Ma'e ke Tupā'ā putar ame'ē ke pema'ema'e katu

¹⁶ Kuja pehē pe ihē apandu katu: “Pehē py'a pe ma'e ke Tupā'ā mujekwa aja mā peja pema'ema'e katu.” Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e tar ym pexo. ¹⁷ Jande atu jama'ema'e tar katu ame'ē ke Tupā'ā ma'ema'e tar ym. Pe, Tupā'ā ma'ema'e tar katu ame'ē ke jande atu jama'ema'e tar ym tī. Aja rahā, Tupā'ā namō jande ruwajan ta aja jaxo, a'erehe a'e putar ame'ē ke jama'ema'e ym. (A'erehe Tupā'ā putar ame'ē ke jama'ema'e ta me'ē te'e.) ¹⁸ Pehē py'a rehe ma'e ke Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke pema'ema'e rahā, Moise je'ēha rehe pehendu ym ta me'ē te'e.

¹⁹ Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e tar katu, ame'ē ke jakwa katu. Kuja riki. Amō kūjā rehe ka'u te'e. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Ka'u te'e hū tī. Aja amō usak rahā, huxī hū. Ame'ē ke ma'ema'e tī.

²⁰ Ma'e'ā riki tupā aja amō ukwaha jupe nāi. Ame'ē ke rehe ipy'a ke amō moī moī katu. Katu ym aja. Pajema'e ukwaha ke ma'ema'e tī. Katu ym tī. Ehe katu ame'ē ke te'e huwajan wan uwak oho. Pe, jumai mai tī. Amō rehe jyty'ym tī. Parahy oho tī. “Apo ihē py kŷ” ame'ē ke jō putar katu tī. Katu ym aja. Amō koty koty jy'ar oho tī. Amō koty koty ukwaha oho tī.

²¹ Ma'e ke amō pyhyk rahā, amō parahy ehe. Katu ym aja. Kawī ngi ka'u ka'u tī. Amō ta 'ar koty te we kawī ke u'u tar katu tī. Upa aja me'ē ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'ema'e tī. Katu ym aja. Yman pehē pe ihē pandu. Aja apo ihē apandu pehē pe tī. Upa aja me'ē ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, Tupā ixo ame'ē pe oho ym te ta awa. (A'erehe upa ame'ē ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym.)

²² Pesarahā! Kuja pexo. Amō py'a pe ma'e ke Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke amō ma'ema'e. Kuja. Amō ta rehe amō ipy'a katu. Tupā rehe hury katu tī. Amō ta namō juehe katu a'e ixo tī. Ipy'ahu ixo tī. Amō rehe parahy ym tī. Amō ta rehe kyty'ŷ ym tī. Ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e tī. Ma'e manga katu ame'ē ke ma'ema'e katu tī. ²³ “Ihē riki sawa'e te” aja juehe har ukwa ym te awa. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e tar katu rahā, ame'ē ngi putu'u. Upa aja ma'ema'e rahā: “Nde katu ym” aja je'ēha nixói ta ipe. ²⁴ Jesu Kirisutu kotyhar ta riki ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar. Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tar katu ame'ē ke hijar tī. Aja ma'ema'e tar katu ame'ē ke jukwa, ame'ēja saka. (Aja rahā, jama'ema'e tar ym.) ²⁵ Jande ruhāha ke jande pe Tupā'ā me'ē. Aja rahā, japandu ipe: “Nde eremujekwa ame'ē ke jama'ema'e katu ta” aja. ²⁶ “Ihē riki sawa'e te” aja ym jaxo ta me'ē te'e. Mā peja jande juehe jajumuparahy ym. Mā peja jande juehe jayty'ym.

Pesak katu pehē juehe

6 Ihē mu ta! Pehē pe ihē apandu katu. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, amō ta usak ehe. Aja rahā, pehē ngi har amō ta pandu oho ipe. Pe, mukatu. “Mā peja ym” aja ipe. Kuja ame'ē ta pandu oho. Tupā'ā rehe hendu katu ixo, ame'ē ta jō pandu oho ipe. Wewe katu pandu ipe. Pehē atu pesak katu pehē juehe tī. (Aja rahā, ame'ē ke aja pehē atu ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar ym tī.) ² Ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'e. A'erehe a'eta pyai te hū. Aja rahā, a'eta namō pehē juehe pejupyai pexo tī. Ame'ē ta ke pemuhury peho tī. Ma'e puhŷi ame'ē ke a'eta namō pehupir katu, ame'ēja saka. Aja rahā, Kirisutu pandu: “Amō ta rehe pepy'a katu” ame'ē ke rehe pehendu katu. ³ “Aja ym ta ihē. Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e ym ame'ē ke ihē” aja amō

pandu rahā, juehe har katu te ame'ē ke a'e aja ukwaha jupe naī. Aja rahā, juehe a'e jumuka'u te'e a'e ixo. Katu ym aja. ⁴Mā peja ima'e ma'eha pame katu te amō ta ukwa ukwa ixo. Katu my? Katu ym my? Katu rahā, katu ame'ē ke a'e ma'ema'e, aja a'e ukwa katu. Hury katu ta ixo. Aja rahā, amō ta ma'eha namō ima'e ma'eha ke manga ym ta. Awama'e riki i'ar koty te we katuha my? Aja manga ym ta. ⁵Jete! Ima'e ma'ema'eha rehe har Tupā pe jō mujekwa ta me'ē te'e.

⁶Tupā je'ēha rehe panduha ihī, ame'ē ke amō ta pe amō mu'e ixo. Aja rahā, mu'e ixo ame'ē pe upa ma'e ke jumu'eha ta kyty' ym rahā, katu tiki. (Aja rahā, mu'eha pe ma'e ke jumu'eha ta me'ē katu ta.)

Mā peja katu ame'ē ke jama'ema'e katu

⁷Mā peja pehē atu pejumuka'u te'e ym pexo! Tupā ke muka'u te'e ym te awa! (Myja me'ē amō ma'ema'e, ame'ē ke Tupā ukwa katu. A'erehe a'e ke muka'u te'e ym te awa.) Ma'e raī amō jyty m rahā, ame'ē ke uhem. ⁸Aja amō tī. Ma'e katu ym ame'ē ke amō ma'e tar katu. Ame'ē riki kupixa pe ma'e ke jyty m, ame'ēja saka. A'engi ame'ē uhem rahā, ma'e jaxer ame'ē ke uhem, ame'ēja saka tī. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e a'e. Ame'ē ke Tupā ukwa katu. Muka'u te'e ym te a'e ke awa.) Aja rahā, mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ke a'e.

Amō ta anī. Ipy'a pe ma'e ke Tupā'ā mujekwa ame'ē ke amō ma'ema'e. Ame'ē ke kupixa pe ma'e ke jyty m, ame'ēja saka tī. A'engi ame'ē uhem rahā, ma'e katu ame'ē ke uhem tī, ame'ēja saka tī. (Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e katu a'e. Ame'ē ke Tupā ukwa katu tī.) Aja rahā, ame'ē pe uhāha ke Tupā'ā me'ē katu. ⁹A'erehe tapijar te'e we ma'e katu ame'ē ke jama'ema'e katu. Aja jaxo rahā,

ymā rahā ma'e katu ame'ē ke jande pe Tupā me'ē ta kŷ. ¹⁰A'erehe amō amō rahā, ma'e katu ame'ē ke amō ta pe jama'ema'e katu rahā, katu tiki. Jete! Kuja katu te. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta pe katu ame'ē ke jama'ema'e katu rahā, katu tiki.

A'ejōhar je'ēha ke

¹¹Ihē Páu. Apo kome'ē a'ejōhar je'ēha ke ihē po pe te'e ihē amupinim aī. (Ihēma'e akwaha amupinim ym. Anī. Tupā je'ēha amupinim aī.) Pesak kat-urahā! Piniha tiha ame'ē namō ihē amupinim aī. (Aja rahā, ihē amupinim ame'ē ke rehe pehendū katu ta me'ē te'e, aja pekwa katu ta.) ¹²Amō ta pehē pe pandu: "Pehē pিরer ke pejupā ta me'ē te'e" aja. (Aja rahā, jundēu awa ta koty-har ta te ke pehē. Aja rahā, i'ar koty te we Tupā usak katu pehē rehe aja pekwaha naī.) Aja mu'eharan ta putar. Aja rahā, pehē pিরer ke pejupā rahā, a'eta pandu ta: "Jande jama'eha katu te" aja riki naī. Pesarahā! "Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō. A'erehe jō Tupā koty amō katu" aja pandu tar ym. Pandu rahā, a'eta ke amō ta mupyrara ta tipe. A'erehe amō ipিরer jupāha jō a'eta pandu katu. ¹³Ipirer ke jupā ame'ē ta Moise je'ēha rehe hendū ym tipe. Pe, pehē pিরer ke pejupā ame'ē ke jō a'eta putar katu. Pehē pিরer ke pejupā rahā, amō ta pe a'eta pandu hū ta: "Ko ipিরer ke jupā ame'ē ta ke amō ta pete'e ixo! Japandu ame'ē ke rehe hendū katu ame'ē ta ke a'eta" aja a'eta pandu hū ta. A'erehe: "Katu te ame'ē ta ke jande" aja a'eta pandu ta a'eta jupe naī. Katu ym aja.

¹⁴Ihē anī. Jandema'e sawa'e te, Jesu Kirisutu manō. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō. Ame'ē namō jō ngā ke Tupā muhā katu. Ame'ē rehe har jō ihē apandu pandu. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō, a'erehe ma'e aka'u te'eha ama'eha ke ihē ahijar.

Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e hū. Ame'ē ke ihē ahijar. Ame'ē ke ihē ama'e tar ym tī. Ame'ē ngi ihē amanō, ame'ēja saka. (Aja rahā, ihē ama'e ym.)¹⁵ Ipirer ke amō jupā my. Amō jupā ym my. Amō koty koty ym ame'ē ta. Juja katu te Tupā ukwa katu. Kuja jō riki amō kotyhar katu. Amō py'a ke Tupā mupyahu. Ame'ē riki katu te.¹⁶ Aja ngā ixo rahā, mā peja a'eta py'a ke Tupā muhury katu. Mā peja a'eta rehe Tupā pyrara usak tī. Aja upa Tupā kotyhar ta rehe tī. Pyrara usak tī. A'eta py'a ke muhury katu tī.

¹⁷ Apo har kupe koty mā peja ihē ke mupyrara ym awa. (Kirisutu rehe har ihē apandu, a'erehe ihē ke amō ta mahy hū.) A'erehe ihē ke rehe pirokiha rape mâte hū te'e ihī. Ame'ē ke ma'e mujekwa ngā pe. Kuja. Jesuma'e miasu ke ihē, aja mujekwa ngā pe.

¹⁸ Ngara ywy pe har ta! Ihē mu ta pehē! Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja johu pehē rehe a'e ipy'a katu te hū. Amen. Ame'ē riki: "A'e tŷ" aja.

Upa.

Ese ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'ë ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amō ta kynda raho. A'ep a'e ixo rahā, kome'ë paper ke a'e mupinim.

Ese ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë ta pe kome'ë paper ke a'e mupinim. Kuja Páu mu'e. Se ixo rahā, upa Jesu kotyhar ta Jesu rete aja saka riki. A'erehe pe-teihar aja ixo ta me'ë te'e, aja a'e mu'e. Jesu riki ixotyhar tama'e ākā ke a'e. A'erehe ixotyhar ta hendu katu ta me'ë te'e ehe aja a'e mu'e tī.

Jesu kotyhar ta pe: "Ihē mu ta" aja Páu pandu.

Ese ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo

Ame'ë ta pe paper pinim ke Páu mondo

1 Ese ok ta pe har ta riki pehē. Tupā kotyhar ta ke pehē. Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu ame'ë ta ke pehē. Ko pehē pe paper pinim ihē amondo axo. Ihē Páu. Jesu Kirisutu kotyhar ke ihē. Tupā putar, a'erehe Jesu Kirisutu pandu: —Ihē rehe har epandu pandu eho — aja ihē pe.

A'erehe Jesu Kirisutu mondo ame'ë ke ihē.

²Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja pehē rehe a'eta ipy'a katu te hū. Mā peja pehē py'a ke a'eta muhury katu tī.

Tupā kotyhar ta ke jande

³Kirisutu kotyhar ta ke jande, a'erehe upa ma'e katu ame'ë ke Tupā'ā me'ë me'ë. Ame'ë ke jande pe Tupā muwyr katu. Ywa pe har ma'e katu, ame'ëja saka ma'e ke a'e muwyr katu. A'erehe mā peja jupandu:

—Ne jō riki katu te me'ë ke — aja Tupā pe.

A'e riki Jesu Kirisutu pái ke. Kirisutu riki jandema'e sawa'e te.

⁴Kome'ë wvy keruhū Tupā mujā ym rahā we a'e pandu:

—Pehē ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy ta kŷ. A'erehe a'e manō ta kŷ. A'erehe kome'ë wvy keruhū pe har ta ngi har pehē riki ihēma'e wan ta kŷ. Aja rahā, ihē kotyhar ta ke pehē. Ihē ruwa koty pepu'am rahā, nixói te ta ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehē pe. "Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e" aja pehē rehe har pandu ym te ta awa tī — aja Tupā pandu.

⁵Jande rehe a'e ipy'a katu. A'erehe jande rehe har upa a'e pandu:

—Jesu Kirisutu manōha rehe a'eta jurujar katu ta kŷ. A'erehe ihē ra'yr ta aja ihē amuruwak ta tī. Ihē namō ixo ta kŷ — aja.

Aja a'e putar. Aja a'e ukwa katu tī. ⁶Ta'yr rehe a'e ipy'a katu. Jande jaturujar katu ehe, a'erehe jande rehe Tupā ipy'a katu tī. A'erehe mā peja japandu ipe:

—Ne jō riki katu te me'ë ke. Mā! Jande rehe nde erepy'a katu te hū — aja Tupā pe.

⁷Ma'e jaka'u te'eha ke jande jama'ema'e. Ame'ë rehe Kirisutu muhepy. A'erehe a'e manō. A'erehe jande rehe ipy'a ke Tupā mujywyr katu. Mā! Jande rehe a'e ipy'a katu te hū. ⁸Ame'ë ke upa ym. Māte hū jande rehe a'e ipy'a katu. ⁹⁻¹⁰A'e pandu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu. Upa ukwa katuha namō a'e ma'ema'e. Kuja a'e jupandu jupe:

—Upa katu te ihē amujā. Ywa pe ixo ame'ë ke amujā. Wvy keruhū pe ixo ame'ë ke aja tī. Amujā tī. Kirisutu riki upa katu te ame'ë tama'e kapitā keruhū wan ta kŷ — aja jupandu jupe.

Aja a'e putar. Kirisutu riki sawa'e te aja a'e putar. Angaha ke rehe uhyk katu rahā, aja Kirisutu ke a'e mu'am ta kŷ. Yman ame'ē ke mujekwa ym ngā pe. Apo jande pe mujekwa katu 'y.

¹¹ Tupā jupandu jupe: “Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē kotyhar ta aja ihē amuruwak ta” aja riki. Kome'ē ywy keruhū a'e mujā ym rahā we, aja a'e jupandu jupe. Aja a'e putar, a'erehe upa ma'e ke ixo katu. Upa a'e pandu ame'ē ke ixo katu tī. Pe, kome'ē ywy keruhū pe har ta ngi har jande ke ixotyhar ta aja a'e muruwak. “Ihē kotyhar ta pehē” aja a'e pandu. Jande ke jo'ok, ame'ēja saka. ¹² Aja rahā, mā peja Tupā katuha rehe har jande japandu:

—Mā! Katu te hū — aja.

Jande riki jundéu awa ta ke. Kirisutu uwyr ym rahā we, jundéu awa ta harō py ixo ehe.

¹³ Pehē riki jundéu awa aja ym ame'ē ta ke. (Ese ok ta pe har ta ke pehē.) Jandeja pehē tī. Myrandu katu te rehe pehendu rahā, pehendu katu ehe tī. Pehē ke Tupā muhā katu ta aja myrandu katu jamujekwa pehē pe. Pe, Kirisutu rehe pejurujar katu. Pe: “Ko ihēma'e ke” ame'ē ukwa katuha ke Tupā moī pehē py'a rehe. Pehē py'a rehe I'ā ke Tupā moī. Aja rahā: “Ko ihēma'e ta ke” aja Tupā pandu. “Ihē'ā ke ihē amoī ta” aja a'e pandu katu yman. Ame'ē ke a'e moī katu apo 'y. ¹⁴ I'ā ke jande py'a rehe moī, a'erehe jande ke a'e muhā katu ta kŷ, aja jakwa katu. A'e manga katu, a'erehe aja jakwa katu. Aja rahā, ixoty jaxo rahā, nixói te ta ixotyhar ta pe ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, aja jakwa katu. A'erehe mā peja ima'e katuha rehe har japandu: “Mā! Katu te” aja Tupā pe.

Tupā namō ihē apandu pandu

¹⁵⁻¹⁶ Jande rehe Tupā ipy'a katu. A'erehe Jesu, jandema'e sawa'e te rehe pejurujar katu, aja ihē ahendu. A'erehe

Tupā pe tapijar te'e we ihē apandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja ipe. Tupā kotyhar ta rehe pehē pepy'a katu, aja ihē ahendu tī. A'erehe Tupā pe tapijar te'e we ihē apandu tī: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja ipe. ¹⁷ Pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu. Kuja:

—Tupā! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te pái ke nde. Jande pái keruhū nde. Nde katu te ame'ē ke nde. Ne'ā ke Ese ok ta pe har ta py'a rehe emoī katu. Aja rahā, upa ma'e ke a'eta pe Ne'ā mujekwa katu ta. Nde rehe har a'eta pe mujekwa katu ta tī. Aja rahā, nde rehe har Ese ok ta pe har ta ukwa katu te ta. ¹⁸ Ko apandu nde pe. Ese ok ta pe har ta ākā emupirer mi. Aja rahā, ma'e ke nde erekwa katu, aja a'eta ukwa katu ta tī. Ne namō a'eta ixo ta kŷ, aja nde erepandu. Ame'ē ke a'eta ukwa katu te we ta. Nde kotyhar ta pe ma'e katu te hū ame'ē ke nde ereme'ē katu ta. Mā! Heta te hū ame'ē. Ame'ē ke Ese ok ta pe har ta ukwa katu ta tī. ¹⁹⁻²⁰ Ne rehe jande jajurujar katu. Nema'e pyrātāha namō jande ke nde eremuhā katu. Māte hū nema'e pyrātāha! Ame'ē pyrātāha namō Kirisutu ke manōha ngi nde eremukwera katu eremuhem. Pe, nde jywa katu koty a'e ke nde eremapyk. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e aja nde eremujekwa.) Ywa pe nde eremapyk. Nema'e pyrātāha namō Kirisutu ke nde eremukwera katu eremuhem. Ame'ē pyrātāha jande rehe ihī tī. Juja katu te riki. ²¹ Amō we pyrātāha ke emujekwa. Kirisutu riki upa katu te ywa pe ixo ame'ē tama'e kapitā keruhū te tī. Upa katu te ājā ta hendu katu ehe tī. Kapitā keruhū ta apo ixo. Kirisutu riki ame'ē ta 'ar koty te we kapitā keruhū te ha. Aja rahā, pyrātā te hū ame'ē ke a'e aja mujekwa katu. Yman rahā, kapitā keruhū ta ixo ta tī. Kirisutu riki ame'ē ta 'ar koty te we kapitā keruhū te ha tī —

aja Tupā namō ihē apandu pandu pehē rehe har.

²² Kirisutu pe Tupā pandu:

—Kapitā keruhū te nde. Upa katu te ma'e ke nde eremondo mondo apo — aja ipe.

Pe, jurujar katu ame'ē tama'e kapitā keruhū te a'e tī. ²³ (Kirisutu riki ixotyhar ta ākā, ame'ēja saka.) Ixotyhar ta riki Kirisutu rete aja saka. A'erehe a'e riki wetep ame'ēja saka jamujā. Jande py'a rehe a'e ihī katu. A'e ixo a'erehe upa katu te ma'e ke katu tī. Pe, Kirisutu riki upa katu te ma'e renda rupi ixo. Ywa pe ixo. Kome'ē ywy keruhū pe ixo tī. Pyta we ym te ma'e renda rupi ixo.

Jande ke Tupā muhā katu

2 Yman Tupā je'ēha rehe pehendū ym. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e tī. Tupā rehe har pekwa pekwa ym te pexo, a'erehe manō ame'ē ta aja pehē. ² Arahā kome'ē ywy keruhū pe har ta aja ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e tī. Arahā Satana rehe pehendū katu, a'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. A'e riki Tupā rehe hendū ym ame'ē tama'e kapitā. (Ājā ramūi a'e.) ³ Jete riki. Yman Tupā rehe hendū ym ame'ē ta aja upa katu te jande tī. Jande japutar ame'ē ke japyhyk pyhyk. Jande py'a rupi ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke jakwa jakwa jaxo tī. Ame'ē ke jama'ema'e. Jaka'u te'e jaxo tī. Upa amō ta aja jande ke Tupā mupyrara ta me'ē te'e.

⁴ Apo anī. Johu jande rehe Tupā pyrara usak. Jande rehe a'e ipy'a katu te hū tī. ⁵ Yman jahendū ym ehe, a'erehe manō ame'ē ta aja jaxo. Arahā jande rehe a'e katu usak, a'erehe jande ke a'e muhā katu. Aja rahā, jande ke a'e mukwera katu muhem ame'ēja saka riki. Manōha ngi Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem a'erehe jande ke mukwera katu muhem tī, ame'ēja saka tī.

⁶ Jesu Kirisutu kotyhar ta ke jande apo 'y. A'erehe Kirisutu namō jande ke Tupā mukwera katu muhem, ame'ēja saka riki. Pe, ywa pe Kirisutu namō kapitā keruhū aja jande ke a'e mu'am, ame'ēja saka tī. ⁷ Aja rahā, jande rehe upa katu te a'e ipy'a katu te hū. Ame'ē ke upa ngā pe mujekwa katu. Ame'ē ke aja te'eha mujekwa ta tī. Ma'e jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe Jesu Kirisutu muhepy. A'erehe a'e manō. Aja jande rehe Tupā ipy'a katu te hū, aja a'e mujekwa katu. ⁸ Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe pehē ke Tupā muhā katu. Pehē rehe a'e ipy'a katu te hū. A'erehe jō pehē ke a'e muhā katu. Ame'ē ke peputar, a'erehe pehē ke a'e muhā katu my? Anī. Aja ym. Pehē ruhāha ke Tupā te'e me'ē. ⁹ A'erehe: “Mā! Jande jama'eha namō jande ke Tupā muhā katu” aja marā ka ym pepanduha. Katu pehē pexoha a'erehe pehē ke a'e muhā katu my? Anī. Aja ym te tī. ¹⁰ (Jande ke a'e muhā katu.) A'erehe Kirisutu kotyhar ta ke jande apo 'y. A'erehe jande py'a ke mupyahu aja Tupā mujā. Katu jande, aja Tupā mujā. A'erehe ma'e katu ame'ē ke jama'ema'e. Kome'ē ywy keruhū mujā ym rahā we, Tupā pandu katu: “Ihē kotyhar ta ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ta kŷ” aja.

Kirisutu kotyhar ta riki johu katu ngā juehe ixo

¹¹ Ymanihar pexoha rehe har pekwa pekwa pexo. Pehē māi pusu ngi pe'ar rahā, jundéu awa ta aja ym pe'ar. “Pehē pিরer ke pejupā ym ame'ē ta ke” aja pehē rehe har jundéu awa ta pandu. (Aja pehē rehe puka puka hū ngā.) “Jande pিরer ke jajupā ame'ē ta ke jande” aja jundéu awa ta pandu a'eta jupe. (Aja rahā, i'ar koty te we Tupā usak katu a'eta rehe, aja ukwaha naī.) Ame'ē jupāha japandu rahā, hete ngi ma'e ke jupā. ¹² Tupā rehe har pekwa ym rahā, Kirisutu kotyhar ta aja

ym pehē. Amō awa ta ke pehē. Jundéu awa kotyhar ta aja ym pehē. Jundéu awa ta pe Tupā pandu: “Pehē rehe ihē asak katu te ta” aja a'e pandu katu. Ame'ē pandu katuha ke nixōi pehē pe kwe. Amō awa ta ke pehē. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke pehē. Pehē ruhāha rehe har pekwa ym te, aja kome'ē ywy keruhū pe pexo. Tupā rehe har pekwa ym te tī.

¹³ Apo Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē 'y. Yman Tupā rehe har pekwa ym te, a'erehe Tupā ngi paite pexo, ame'ēja saka. Apo Tupā kotyhar ta ke pehē. Ehe har pekwa katu, a'erehe Tupā rake pexo 'y. Pehē ma'e peka'u te'eha pema'ema'e ame'ē muhepyha ke rehe Kirisutu manō, a'erehe Tupā kotyhar ta ke pehē apo 'y.

¹⁴ Mokōi awa ta ixo. Jundéu awa ta ixo. Amō jundéu awa aja ym ame'ē ta ixo tī. Ame'ē mokōi awa ta huwajan ta aja ixo. Ame'ē mokōi awa ta pyter rupi ita kurar aja me'ē ihī. Pe, Kirisutu manō rahā, ame'ē ita kurar aja me'ē a'e upa ombor, ame'ēja saka. A'erehe ame'ē mokōi awa ta johu ixo apo 'y. Hury katu ngā juehe ixo apo 'y. Jundéu awa ta namō jundéu awa aja ym ame'ē ta johu ngā ixo. Kirisutu riki mukatu, a'erehe johu ngā ixo.

¹⁵ Myja jundéu awa ta ixo ta me'ē te'e my, ame'ē ke Moise je'ēha mujekwa. Jundéu awa tama'e ke ame'ē je'ēha. Ame'ē ke Kirisutu mukanim uwyr. Aja rahā, mokōi awa ta riki johu ngā ixo. Mokōi awa ta ixotyhar ta ke, a'erehe johu ngā ixo. Aja a'e mukatu. Johu ixo ame'ē ta ke ixoty muj'ar. ¹⁶ Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō. Aja rahā, jande rehe Tupā parahyha ke a'e mukanim tī. Ngā parahyha ke mukanim tī. A'erehe jundéu awa ta namō jundéu awa aja ym ame'ē ta juehe katu ixo. Johu ngā ixo. Pe, Tupā parahyha ke mukanim tī. A'erehe johu ngā py'a ke Tupā koty Kirisutu muruwak. Aja rahā, Tupā koty mujywy ame'ēja saka.

¹⁷ “Tupā namō katu” ame'ē myrandu katu ke upa ngā pe Kirisutu pandu pandu uwyr. Pehē pe a'e pandu pandu uwyr tī. Jundéu awa ta pe a'e pandu pandu uwyr tī. A'eta Tupā rehe har ukwa we ame'ē ta ke. Pehē riki jundéu awa aja ym ame'ē ta ke. Yman Tupā rehe har pekwa ym te ame'ē ta ke pehē. ¹⁸ Kirisutu manō, a'erehe jande pái keruhū namō johu jande japandu pandu katu. Jundéu awa ta aja. Jundéu awa ym ame'ē ta aja tī. Pandu pandu inamō tī. Jundéu awa ta py'a rehe I'ā ihī katu. Ame'ē I'ā jundéu awa aja ym ame'ē ta py'a rehe ihī katu tī. A'erehe jande pái keruhū namō ame'ē ta pandu pandu katu tī.

¹⁹ Jundéu awa aja ym ame'ē ta! Pesarahā! Ixotyhar ta ke pehē. A'erehe amō awa ta ym Tupā pe. Tupā rehe har pekwa ym te ame'ē ta aja ym pehē. Jande aja Tupā kotyhar ta aja pexo apo tī. A'erehe ywa pe har ta aja pehē tī. Jande aja Tupā ra'yr ta riki pehē tī. A'erehe ywa pe har ta aja pehē tī.

Tupāma'e ok keruhū aja jande

²⁰ Upa Tupā kotyhar ta riki ok keruhū aja. Tupā ixo ame'ē ok aja ixotyhar ta ke. Tupā rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu. Kirisutu mondo ame'ē ta aja tī. Pandu pandu tī. (Ame'ē ta riki jurujar katu py ame'ē ta ke a'eta.) A'erehe ame'ē ta riki ok keruhū mu'am py, ame'ēja saka. A'engi ame'ē ta 'ar pe jamujā jaxo tī, ame'ēja saka tī.

Pe, Kirisutu riki ita ok pyter ke aja saka. ²¹ Pyter riki ok ke mupyta katu. Kirisutu riki aja tī. Amō amō awa ta ke johu ngā aja a'e muj'ar. Peteihar aja ixo. Pe, amō amō heta jurujar katu ehe. A'erehe ok keruhū tiha te hū oho ame'ēja saka ixo. Ok katu te ame'ē ke aja saka. Ame'ē ke jandema'e sawa'e tema'e ke. ²² Pehē riki Kirisutu kotyhar ta ke. Pehē namō upa katu te amō jurujar katu ehe ame'ē ta jumuheta hū ixo. Aja ok keruhū

aja Kirisutu mu'am. A'ep Tupā ixo katu. Kirisutu kotyhar ta py'a rehe l'ā ihī katu. A'erehe Tupā riki ixo katu tī. (A'erehe upa Kirisutu kotyhar ta riki ok keruhū aja saka.)

Jundéu awa ym ame'ē ta pe Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu

3 Pehē riki amō awa ta ke. Jundéu awa ta ym. Pehē pe Jesu Kirisutu rehe har ihē apandu pandu. (Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe ihē ke kyndaha pe amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo. A'erehe pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu. Ihē Páu. ²Ihē rehe Tupā ipy'a katu. Pe, ihē pe parakyha ke a'e me'ē. Pehē pe Jesu Kirisutu rehe har ihē apandu pandu. Ame'ē parakyha ke ihē pe a'e me'ē. Ame'ē ke pehendu, aja ihē akwa. Pe, pe-jurujar katu ehe. ³Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. Ame'ē ke yman ngā pe a'e mujekwa ym. Apo ame'ē ke ihē pe a'e mujekwa katu 'y. [Ame'ē rehe har a'eramō ihē amupinim we mi. ⁴Kirisutu rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu ta, a'erehe Tupā muhā katu ta kŷ. Ame'ē ke yman Tupā mujekwa ym ngā pe. Apo ihē pe mujekwa 'y, a'erehe ihē akwa katu. Pe, ame'ē rehe har a'eramō paper rehe ihē amupinim. Ame'ē rehe pesak rahā, pekwa katu ta tī.]

⁵Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. Ame'ē ke ymanihar ta pe Tupā mujekwa ym. Apo ame'ē ke Jesu mondo ame'ē ta pe a'e mujekwa katu. Katu ame'ē ta ke a'eta. A'eta riki Tupā je'ēha ke pandu pandu ame'ē ta ke tī. A'eta pe Tupā mujekwa. ⁶Kuja a'e mujekwa. Myrandu katu mujekwa rahā, Kirisutu rehe jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu. A'erehe Tupā katu usak ngā rehe tī. Ma'e katu ame'ē ke jundéu awa ta pe Tupā pandu katu. Ame'ē pandu katuha ke jundéu awa aja ym ame'ē ta

pe pandu katu tī. Pe, jundéu awa ta aja jundéu awa aja ym ame'ē ta Kirisutu rete aja saka tī. Tupā jupandu jupe:

—Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahā, ame'ē ke ihē amuhā katu ta — aja.

Ame'ē pandu katuha ke jundéu awa tama'e ke. Jundéu awa aja ym ame'ē tama'e ke tī. Johu ngāma'e ke. Kirisutu rehe jurujar katu, a'erehe pandu katuha johu ngāma'e ke tī.

⁷Tupā pandu ihē pe:

—Myrandu katu epandu eho. Ihēma'e pyrātāha ke ihē amondo ta nde pe — aja ihē pe.

Ame'ē parakyha ke a'e me'ē te'e ihē pe. ⁸Upa Tupā kotyhar ta ngi har ihē riki katu ym te aja ihē akwa. Anī. Ihē pe a'e pandu:

—Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu epandu eho. Kirisutu rehe har, ame'ē myrandu katu epandu eho — aja ihē pe.

Ame'ē parakyha ke ihē pe a'e me'ē. Māte hū Kirisutu katu te ha ke. Marā ka ym upa katu te ehe har amō panduha. Māte hū ehe har ihī. ⁹Pe, ihē pe Tupā pandu tī:

—Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke ihē amuhā katu ta tī. Yman ame'ē ke amujekwa ym ngā pe. Apo ame'ē ke upa ngā pe emujekwa eho — aja ihē pe.

Upa katu te ma'e ke Tupā mujā. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'e muhā katu ta tī. Upa katu te ymanihar ta pe ame'ē ke a'e mujekwa ym te. ¹⁰Apo anī. Upa mujekwa katu. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta kome'ē ywy keruhū pe ixo. Ame'ē ta rehe Tupā je'ēha rahoha ta usak rahā: “Mā! Tupā ukwa katu” aja a'eta ukwa katu. Tupā ukwa katu te ma'e ke. Ame'ē ke amō koty koty Tupā mujekwa. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha ta ukwa katu. Ywa pe har ta kapitā keruhū ta ke a'eta. Ājā ta ukwa katu tī. ¹¹Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, Tupā jupandu jupe:

—Yman rahā ihē akwa katuha ke ihē amujekwa ta ngā pe kŷ — aja.

Pe, Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te uwyr rahā, ima'e ukwa katuha ke Tupā mujekwa ngā pe. Kirisutu manō, a'erehe ngā ke Tupā muhā katu, aja ima'e ukwa katuha ke a'e mujekwa. ¹²Jande riki Kirisutu kotyhar ta ke. Jajurujar katu ehe, a'erehe Tupā namō japandu pandu katu. Jakyje ym ha namō japandu pandu katu inamō. Tupā ruwa koty japu'am, ame'ēja saka. ¹³Ko apandu pehē pe. Pehē pe myrandu katu ihē apandu, a'erehe ihē ke amō ta mupyrara ixo. (Aja pehendu.) A'erehe ihē rehe pejumupyai pexo. Anī. Pejumupyai ym pexo. Kirisutu rehe pehendu katu, a'erehe pehē rury katu pexo.

Kirisutu ipy'a katu te hū

¹⁴Pehē riki jundéu awa ta ym. Pehē rehe Tupā ipy'a katu, a'erehe jande pái keruhū namō ihē apandu pandu pehē rehe har. ¹⁵Tupā riki jande pái keruhū. A'erehe upa katu te ixotyhar ta riki pe-teihar aja ixo. Ywa pe har ta riki Tupā kotyhar ta ke. Kome'ē wyw keruhū pe har ta riki Tupā kotyhar ta ke tī. ¹⁶Kuja Tupā namō ihē apandu:

—Jande pái keruhū! Mā! Ne katu te hū! A'erehe Ese ok ta pe har ta pe nema'e pyrātāha emondo. Ne'ā riki mondo ta. Aja rahā, a'eta py'ahu te'e ta. ¹⁷Kirisutu rehe a'eta jurujar katu, a'erehe mā peja a'eta py'a rehe Kirisutu ixo katu te. A'eta py'a rehe hok ihī, ame'ēja saka mā peja Kirisutu ixo katu te. Mā peja amō ta rehe a'eta ipy'a katu. Aja rahā pahar ipy'a katuha ke kanim ym ta. (Ese ok ta pe har tama'e ipy'a katuha ke kanim ym ta.) Myra hātā ame'ē hapo aja saka ipy'a katuha pyta katu ta. Ok keruhū pyter ke aja saka ipy'a katuha pyta katu ta tī. ¹⁸⁻¹⁹Aja rahā, amō amō Tupā kotyhar ta namō kuja ukwa katu ta. Jande rehe Kirisutu ipy'a katu te hū. Ame'ē ke upa

katu te ukwa katu rahā, katu tiki. Ame'ē Kirisutu ipy'a katuha ke marā ka ym amō mangaha. Ipe te hū aja saka. Pepaite hū aja saka tī. Ywate te hū aja saka tī. Typy te hū aja saka tī. Mā! Kirisutu ipy'a katu te hū. Ame'ē ke mā peja Ese ok ta pe har ta ukwa katu. Aja rahā, nde aja a'eta ixo ta tī. Katu te aja ixo ta tī. Jande pái keruhū! Upa nde pe ihē apandu — aja Tupā namō ihē apandu.

²⁰Tupā namō ma'e ke japandu pandu. Ame'ē 'ar koty te we a'e ma'ema'e katu ta. Ima'e pyrātāha jande py'a rehe ihī katu. Ame'ē namō 'ar koty te we a'e ma'ema'e katu ta. Jande py'a pe ma'e ke jakwa jakwa jaxo. Ame'ē 'ar koty te we a'e ma'ema'e katu ta tī. ²¹Jurujar katu ehe ame'ē ta ixo. A'erehe mā peja Tupā pe japandu katu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja.

Jesu Kirisutu ixo, a'erehe mā peja Tupā pe japandu katu tī:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja.

Aja te'e ta japandu katu jaxo. Amen. “A'e tŷ” aja ame'ē.

Jurujar katu ame'ē ta riki Kirisutu rete aja saka

4 Jandema'e sawa'e te rehe har ihē apandu pandu. (Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe ihē ke kyndaha pe amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo. Ko ihē apandu pehē pe. Mā peja Tupā ra'yr ta aja katu pexo. Kirisutu rehe pejurujar katu rahā, Tupā pandu:

—Ihē ra'yr ta pehē — aja.

A'erehe mā peja Tupā ra'yr ta aja katu pexo. Johu katu pexo. ²“Katu te ihē” aja ym pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. Pehē py'a pemahy ym pehē juehe pexo. Pahar peparahy ym pexo tī. Pehē py'ahu te'e pehendu tī. Aja te'eha pexo. Amō ta rehe katu ame'ē ke pema'ema'e katu. Aja pehē py'a katuha ke pemujekwa ngā pe. ³Pehē johu aja Tupā'ā mujy'ar. Pehē peparahyha ke a'e mukanim pehē ngi,

a'erehe mā peja johu katu aja pehē juehe pexo. ⁴ Jurujar katu ame'ē ta riki Kirisutu rete aja saka. Peteihar ame'ē. Tupā'ā riki peteihar a'e tī. Tupā mujekwa pehē pe:

—Ihē namō pexo ta kŷ — aja.

Ame'ē rehe peharō pexo. Ame'ē riki peteihar tī. ⁵ Jandema'e sawa'e te ixo. Peteihar a'e tī. Jurujar katu ame'ē ta ke jō Tupā muhā katu. Ame'ē pe jō awa ke uhā te hū. Jurujar katu ame'ē ta ke amō mujahuk rahā, Kirisutu kotyhar ke a'e, aja mujekwa ngā pe. Mujahuk rahā, peteihar ame'ē. Johu ngā ixo. ⁶ Tupā peteihar a'e tī. Upa jurujar katu ame'ē tama'e pái keruhū a'e. Peteihar a'e tī. Upa katu te ixotyhar tama'e sawa'e te a'e. Peteihar a'e tī. Upa ixotyhar ta pe ima'e pyrātāha ke a'e muwyr tī. Peteihar ame'ē tī. Upa katu te ixotyhar ta py'a rehe a'e ihī katu tī. A'erehe mā peja peteihar aja pexo.

Ixotyhar ta pe ma'e ke Kirisutu me'ē me'ē

⁷ Peteihar aja jaxo. Pe, amō koty koty ma'e ke Kirisutu me'ē me'ē te'e. Upa katu te jande pe te'e me'ē me'ē. A'e putar aja a'e me'ē me'ē. Amō amō pe me'ē me'ē hū tī. Amō amō pe ta'yr mi me'ē tī. A'erehe myja Jesu me'ē me'ē, ame'ē namō mā peja Jesu kotyhar ta pe katu ame'ē ke jama'ema'e katu. ⁸ Ma'e ke me'ēha kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Kirisutu rehe har mujekwa.

“Ywa kupe koty a'e jupir oho rahā, heta ngā ke a'e raho inamō. Ame'ē ta ke a'e muputu'u ame'ē ta ke a'eta. Ame'ē ta ke a'e raho.

Pe, ixotyhar ta pe ma'e katu ame'ē ke a'e me'ē me'ē.” (“Muputu'u ame'ē ta ke” aja pandu rahā: “Jurujar katu ehe ame'ē ta ke” aja mujekwa.)

⁹ “A'e jupir oho” aja panduha ihī. Myja ame'ē my? Kuja. Kome'ē ywy keruhū pe a'e wyjy py uwyr. ¹⁰ Aja rahā, ywate ngi wyjy uwyr ame'ē ke jupir oho tī. Ywa

kupe koty a'e oho. Aja rahā, upa henda rupi katu te a'e ixo. Kome'ē ywy keruhū rupi aja tī. A'e ixo tī. Ywa pe aja tī. A'e ixo tī. ¹¹ A'e atu ima'e pyrātāha ke ixotyhar ta pe me'ē me'ē. A'erehe ima'e parakyha ke a'eta ma'ema'e katu. A'erehe amō ta riki Jesu mondo ame'ē ta ke. Ehe har a'eta pandu pandu. Amō ta riki Tupā je'ēha ke pandu pandu ame'ē ta ke tī. Amō ta ukwa ym ame'ē ta pe Tupā rehe har pandu pandu tī. Amō ta Jesu kotyhar ta usakiha ta ke tī. Ame'ē ta riki Tupā je'ēha ke mu'e tī.

¹² Aja rahā, upa Tupā kotyhar ta ukwa katu ta. Tupā je'ēha pandu pandu oho ame'ē ke ukwa katu ta tī. Pe, Kirisutu kotyhar ta py'a ke a'eta muhury katu ta tī. Ixotyhar ta riki Kirisutu rete aja saka. ¹³ Aja rahā, upa jande peteihar aja jaxo ta. Tupā rehe har peteihar aja jakwa katu ta jaxo. Tupā ra'yr rehe har jakwa katu te ta tī. Aja rahā, tuwete ta aja jaxo. (Aja rahā, upa jakwa ta. Upa Kirisutu aja katu te jande tī.)

¹⁴ Aja rahā, ta'yn ta aja ym ta jande. Ta'yn rahā, jarusu ra'yr aja saka. Amō koty koty ngi wyytu peju uwyr rahā, amō koty koty jarusu ra'yr ke y kotok keruhū raho raho. Ta'yn rahā, ame'ēja saka. Aja rahā te'e mu'e ame'ē ta rehe a'eta hendu hendu. Pe, amō koty koty Tupā rehe har ukwa. A'eta ke te'e mu'e ame'ē ta muka'u te'e. A'eta jupe ukwa ame'ē namō muka'u te'e. ¹⁵ Aja rahā, katu ym. Kuja katu. Amō ta rehe jande japy'a katu, a'erehe jetehar te ke japandu. Aja amō amō we Kirisutu aja jande tī. Katu te aja jaxo tī. A'e riki jurujar katu ame'ē ta ākā aja saka. (A'erehe ixotyhar ta hendu katu ehe, aja mujekwa katu.) ¹⁶ Aja rahā, a'e putar ame'ē ke upa ma'ema'e katu. Ixotyhar ta pame katu te ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e katu. Aja johu katu ngā ixo rahā, awa rete katu ame'ēja saka. Upa ma'e ke ma'ema'e katu. A'erehe peteī ma'e ke ma'ema'e

katu rahā, amō ta py'a ke mātā katu. Muhury katu. Aja pame katu te. Aja rahā, johu ixotyhar ta py'a ke muhury katu te we hū ta. Ipy'a katuha namō muhury katu te we hū ta. Tuwete oho, ame'ēja saka ta. (Aja rahā, johu ixotyhar ta py'a ke muhury katu te we hū ta. Ixotyhar ta py'a ke mātā katu ta ngā juehe tī.)

Kirisutu rehe jurujar katu rahā, a'e riki pyahu aja saka

¹⁷ Jandema'e sawa'e te je'eha rupi ihē apandu pehē pe. Hātā ihē apandu pehē pe. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja ym pexo tī. Ipy'a pe te'e ma'e ke a'eta ukwa ukwa ixo, ame'ē ke jaxer ai. ¹⁸ Jetehar te ke ukwa ame'ē ke Satana mukanim a'eta ngi. (Ājā ramūi a'e.) Tupā rehe har a'eta ukwa ym te. "Anī" aja hendu tar ym, a'erehe ukwa ym te. A'erehe uhāha nixói a'eta rehe. Tupā me'ē, ame'ē ke nixói te a'eta pe. ¹⁹ A'eta huxī ym te. A'erehe upa ma'e jaxer ame'ē ke a'eta ma'ema'e. Amō kūjā rehe a'eta ka'u te'e. Amō sawa'e rehe ka'u te'e tī. Pahar pahar upa ka'u te'eha ma'ema'eha ke jō a'eta putar. Aja riki Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta.

²⁰ Pehē riki aja ym pehē. Kirisutu rehe har pejumu'e rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja pexo rahā, katu ym, aja pekwa katu. ²¹ Jete! Ehe har pehendu. Ixotyhar ta ke pehē, a'erehe jetehar te ke amō ta mu'e pehē pe. Jesu riki jetehar te ke mu'e. Ame'ē ke pehē pe amō ta mu'e tī. ²² A'erehe ymanihar jaxer pexoha ke aja ym pexo apo 'y. Yman jaxer ame'ē ma'ema'eha ke jō peputar rahā, amō amō we hū pexoha mujaxer aja riki oho. ²³ Pehē py'a pyahu aja Tupā mukatu ta me'ē te'e. ²⁴ Pehē pexoha pyahu aja pexo ta me'ē te'e tī. Ame'ē riki Tupā katuha aja riki. Aja rahā, pexo katu te ta riki. Ma'e ka'u te'eha ke pema'e ym ta riki.

²⁵ (Tupā katuha aja pexo tī.) A'erehe mā peja amō Kirisutu kotyhar ta pe te'e pepandu ym te apo 'y. Ixotyhar ta riki hete aja saka riki. Johu jande. A'erehe upa jetehar te ke pepandu ta me'ē te'e. ²⁶ Amō ta rehe peparahy rahā, ame'ē namō ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Peparahyha namō aja te'e pytun oho. Aja ym pehē. (Pahar pehē py'a pemujywywyr ehe.) ²⁷ Peparahy pexo rahā, Satana pe: "Jaka'u te'eha jama'e jahorahā" aja pepandu, ame'ēja saka riki. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ta my tī. Katu ym aja. ²⁸ Yman amō tama'e ke aja te'e amō mukanim ixo rahā, mā peja ym apo 'y. Pe, a'engi paraky katuha namō tamatarer pyhyk. Pe, ame'ē pe ima'e ma'e ke a'e jo'ok jo'ok katu. Pe, ima'e ym te ame'ē ta pe ma'e ke me'ē me'ē katu ta tī.

²⁹ Amō rehe juru ai ym pexo. Je'eha katu ame'ē ke jō pepandu. Aja rahā, amō amō ta ke pemuhury katu ta. Aja rahā, pehē rehe hendu ame'ē ta hury katu ta tī. ³⁰ Tupā'ā ke pemupyai ym. (Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahā, Tupā'ā ke pemupyai ta.) A'e riki pehē py'a rehe ihī katu. A'erehe pehē riki Tupāma'e ke aja mujekwa katu a'e. I'ā ihī katu pehē py'a rehe, a'erehe inamō pexo katu te ta, aja Tupā mujekwa katu pehē pe. ³¹ Amō rehe ahy te pesak ame'ē ke pehē py'a ngi pemukanim. Amō ta namō peje'ē je'ē hū ym. Amō ta rehe pehē juru ai ym tī. Upa peparahyha ke pehē py'a ngi pemukanim tī.

³² Kuja katu tiki. Katu pexo. Pehē py'a katu pehē juehe pexo. Pehē py'a pemujywywyr pehē juehe pexo. Kirisutu manō. A'erehe pehē rehe ipy'a ke Tupā mujywywyr. Aja pehē py'a pemujywywyr pehē juehe pexo tī.

Amō ta rehe pepy'a katu

5 Pehē rehe Tupā ipy'a katu. Ta'yr ta ke pehē. A'erehe a'e katuha aja

mā peja pexo katu ta k̄y tī. (Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke pema'ema'e katu.)
²Jande rehe Kirisutu ipy'a katu. A'erehe a'e manō. Ame'ē pe jande ke a'e muhā katu. Jande rehe Kirisutu ipy'a katu. Aja amō ta rehe pehē pepy'a katu ta me'ē te'e tī. Aja pexo katu tī. Kirisutu manō rahā, ma'e ke Tupā pe a'e me'ē, ame'ēja saka. A'erehe ame'ē rehe Tupā hury katu. Ma'e pihe katu ame'ēja saka tī. A'erehe ame'ē rehe Tupā hury katu tī.

**Tupā kotyhar ta ma'e ka'u
te'eha ke ma'e ym ta me'ē te'e**

³Tupā kotyhar ta ke pehē. A'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym. “Amō kūjā ta rehe a'eta ka'u te'e” aja pehē rehe har amō ta pandu rahā, katu ym. “Amō sawa'e ta rehe a'eta ka'u te'e” aja pehē rehe har amō ta pandu rahā, katu ym tī. Upa ka'u te'eha katu ym tī. Ma'e ke rehe ipy'a moī moī rahā, katu ym tī. Aja pehē rehe har amō ta pandu rahā, katu ym. Tupā kotyhar ta ke pehē, a'erehe katu ym. ⁴Pehē je'ēha namō amō ta ke pemuhuxī rahā, katu ym tiki. Je'ēha ka'u te'eha pepandu rahā, katu ym tiki tī. Jaxer ame'ē ke pepandu rahā, katu ym tiki tī.

Kuja katu tiki. Tupā pe kuja pepandu:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja pepandu rahā, katu tiki.

⁵Jete. Amō kūjā rehe ka'u te'e rahā, ame'ē ke Kirisutu kotyhar aja ym a'e. Tupā kotyhar aja ym tī. Amō sawa'e rehe ka'u te'e ame'ē ke aja tī. Kirisutu kotyhar aja ym tī. Tupā kotyhar aja ym tī. Ma'e ke rehe ipy'a moī hū ame'ē ke aja tī. Kirisutu kotyhar aja ym tī. Tupā kotyhar aja ym tī. Ma'e ke rehe ipy'a moī moī hū rahā, ma'eā rehe ipy'a ke a'e moī moī, ame'ēja saka. Katu ym aja.

⁶Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ke a'e mupyrara ta. Ame'ē ta riki amō ta ke muka'u te'e. Je'ēha ka'u te'e ame'ē namō muka'u te'e. Pehē tī. Muka'u te'e tar katu

pehē ke tī. A'erehe mā peja pehē ke amō ta muka'u te'e ym. ⁷A'erehe ame'ē ta namō pexo ym. Muka'u te'e ame'ē ta namō pexo ym.

**Tupā kotyhar ta weraha
aja saka ame'ē pe ixo**

⁸Yman pytuniha aja ame'ē pe pexo. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa ym. Apo Tupā kotyhar ta ke pehē 'y. A'erehe weraha aja ame'ē pe pexo katu 'y. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa katu. A'erehe mā peja weraha aja ame'ē pe pexo katu apo 'y. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta. ⁹Tupā rehe har pekwa katu rahā, weraha aja ame'ē pe pexo katu. Aja rahā, pema'ema'e hū ta. Kuja. Amō ta pe katu ame'ē ke pema'ema'e katu. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tī. Jete har te ke jō pepandu pandu ta tī. Aja pexo katu ta. ¹⁰Weraha aja ame'ē pe pexo rahā, ma'e ke jandema'e sawa'e te ke muhury my. Ame'ē ke pekwa pekwa katu pexo. Pe, ame'ē ke pema'ema'e katu tī. ¹¹Pytuniha aja ame'ē pe ixo ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke jō ma'ema'e. Ame'ē ta namō mā peja pexo ym. Kuja katu. A'eta ma'eha riki katu ym, aja pemujekwa ngā pe. “Mā peja ym” aja pepandu ngā pe. ¹²Amō ta ukwa ym ha rupi ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. Ame'ē rehe har amō pandu rahā, huxī hū amō. ¹³Pe, upa ma'e ke weraha pe amō moī rahā, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ngā pe mujekwa. Aja rahā, ame'ē riki katu ym te, aja ngā pe mujekwa katu. (Aja rahā, ipy'a ke muruwak ta my tī. Tupā koty muruwak ta my tī.) ¹⁴Ma'e ke ngā pe mujekwa katu rahā, ame'ē riki weraha pe moī. A'erehe amō pandu:
 “Nde ereker ereju ame'ē ke epak!
 Nde eremanō, ame'ēja saka. Epu'am!
 Pe, nde pe Kirisutu muwera katu ta, ame'ēja saka.” (Tupā rehe hendu ym ame'ē ta manō, ame'ēja saka ixo. Ukwewer aja tī. Pe, Tupā rehe har Kirisutu

mujekwa rahā, amō rehe a'e muwera, ame'ēja saka.)

¹⁵ Pehendu katurahā! Pehē pexoha katu aja pexo. Ukwa ym ame'ē ta aja ym pexo. Ukwa ym ame'ē ta Tupā rehe har ukwa ym. Ukwa katu ame'ē ta aja pexo tī. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa katu. ¹⁶ Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta heta ixo apo 'y. A'erehe amō kotyhar pexo. Aja te'eha katu ame'ē ke pema'ema'e. ¹⁷ Weraha aja ame'ē pe pexo, a'erehe peka'u te'e ym pexo. Myja pehē pexo ame'ē ke jandema'e sawa'e te putar my. Ame'ē ke pekwa pekwa katu pexo. Pe, ame'ē ke pema'ema'e katu.

Tupā'ā pehē py'a rehe pemupyta katu

¹⁸ Kawī ngi peka'u ym. Ame'ē pehē ke mujaxer jō. Kuja rahā, katu tiki. Mā peja Tupā'ā ihī katu pehē py'a rehe. ¹⁹ Pehē py'a pejumuhury katu pehē juehe rahā, Ndawi riki jyngariha mupinim, ame'ē ke pepandu pandu pehē jupe. Tupā rehe pejyngar tī. Tupā rehe har pepandu, ame'ē ke pejyngar tī. Pehē pejyngar rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pekwaha namō jandema'e sawa'e te rehe pejyngar. Pehē ruryha namō: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja jandema'e sawa'e te rehe pejyngar. ²⁰ Upa katu te ma'e ke rehe aja te'eha: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe pepandu. Jande pái keruhū a'e. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ēha rupi pepandu pandu ipe.

Ne sawa'e rehe ehendu katu

²¹ Kirisutu rehe pehē py'a pemoī moī katu, a'erehe pehendu katu pehē juehe.

²² Ixawa'e katu ame'ē ta te'e! Pehē pe apandu ta apo! Pehē sawa'e ta rehe pehendu katu. Aja rahā, jandema'e sawa'e te je'ēha rehe pehendu katu tī. ²³ Ixawa'e riki hakeharma'e kapitā aja saka. Aja Kirisutu tī. Jurujar katu ehe ame'ē tama'e kapitā a'e tī. A'e riki jurujar katu ame'ē ta ke muhā katu. Jurujar katu ame'ē ta riki

hete aja saka. ²⁴ Ixawa'e ta rehe hakehar ta hendu katu ta me'ē te'e. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta hendu katu. Aja ixawa'e ta rehe hakehar ta tī. Hendu katu tī.

Ne rakehar rehe epy'a katu

²⁵ Sawa'e ta! Pehē pe apandu tī. Pehē rakehar ta rehe pepy'a katu. Jurujar katu ame'ē ta rehe Kirisutu ipy'a katu. A'erehe a'eta uhāha ke rehe a'e muhepy. A'erehe manō. Aja pehē rakehar ta rehe pepy'a katu tī. ²⁶ Pe, jurujar katu ame'ē ta py'a ke Kirisutu juhyk rahā, Tupā pe pandu:

—Ko a'eta riki nema'e apo 'y. Nde kotyhar ta ke — aja Kirisutu pandu.

Jurujar katu ame'ē ta ke amō ta mujahuk rahā, a'eta py'a ngi ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Kirisutu juhyk. Ame'ē ta ke a'eta aja mujekwa katu. Pe, Tupā je'ēha rehe hendu katu rahā, a'eta py'a juhyk aja a'eta ixo tī. ²⁷ Aja jurujar katu ame'ē ta py'a ke a'e juhyk rahā, ame'ē ta ke ixoty a'e muhyk ta kŷ. Katu te ta a'eta. Nixói te ta ma'e ka'u te'eha ma'eha ke a'eta pe. Jahy ruwy ym te, ame'ēja saka a'eta katu te ta. Ma'e katu ym ame'ē ke nixói te ta a'eta pe. ²⁸ Hakehar ta rehe sawa'e ta ipy'a katu ta me'ē te'e. A'eta juehe a'eta ipy'a katu, aja hakehar ta rehe ipy'a katu ta me'ē te'e tī. Hakehar rehe sawa'e ipy'a katu rahā, a'e juehe ipy'a katu tī. ²⁹ Juehe ipy'a ym ame'ē ke nixói. Aja ym. Kuja riki. A'e atu u'u katu ma'e ke ixo. A'e atu ixo katu. Jurujar katu ame'ē ta rehe Kirisutu haihu katu. Aja amō juehe juhaisu katu tī. ³⁰ Jande riki Kirisutu rete aja saka. Ixotyhar ta ke jande. A'erehe jurujar katu ame'ē ta rehe Kirisutu haihu katu. ³¹ Jumendar- iha rehe har kuja Tupā je'ēha rehe pandu- duha ihī:
 “Ipái ta ke sawa'e hijar oho. Pe, hakehar namō ixo katu.
 Mokōihar riki peteihar aja ixo” aja pan- duha ihī.

³²Mā! Ame'ē jete har te ke Tupā je'ēha mujekwa jande pe. Pe, kuja ihē akwa. Jurujar katu ehe ame'ē ta riki Kirisutu namō peteihar aja ixo. ³³Tupā je'ēha rehe panduha ihī, ame'ē ke pehē pe katu tī. Sawa'e juehe ipy'a katu. Aja hakehar rehe ipy'a katu ta me'ē te'e tī. Pe, ixawa'e rehe hakehar hendu katu ta me'ē te'e tī.

**Ta'yr ta ipái ta rehe
hendu katu ta me'ē te'e**

**Tajyr ta aja tī, hendu
katu ta me'ē te'e tī**

6 Ta'yn ta! Kurumī ta! Kūjātāi ta! Tiha ame'ē ta! Kirisutu kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē pái ta rehe pehendu katu ta me'ē te'e. Aja rahā, katu ame'ē ke pema'ema'e. ²Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī: “Nde pái rehe ehendu katu. Ne māi rehe aja tī. Ehendu katu tī.” Ame'ē je'ēha namō ma'e manga katuha ke Tupā moī. ³Kuja moī:

—Nde pái ta rehe nde erehendu katu rahā, upa katu te katu nde pe. Kuja. Kome'ē ywy keruhū pe yman nde erexo ta — aja Tupā manga katu.

A'erehe ipái ta rehe ta'yn ta hendu katu ta me'ē te'e. Kurumī ta aja tī. Hendu katu ta me'ē te'e tī. Kūjātāi ta aja tī. Hendu katu ta me'ē te'e tī.

⁴Ta'yn pái ta! Ta'yn māi ta tī. Ta'yn ta ke pemuparahy ym. Pehē rajyr ta pe aja tī. Pehē rajyr ta pe aja tī. A'eta ke pemuparahy ym tī. Kuja katu. A'eta ke pemutiha rahā, a'eta ke pemu'e katu. Aja rahā, pehē rehe a'eta hendu katu ta. Wewe katu pepandu a'eta pe. Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe ehe har wewe katu pemu'e katu a'eta ke.

**Ijar ta pe miasu ta hendu
katu ta me'ē te'e**

⁵Miasu ta! Sehar pehē jar ixo. A'eta rehe pehendu katu. Pemuparahy ym ta aja pekyjeha namō pehendu katu a'eta

rehe. Mokōi pekwaha namō pexo aja ym peparaky katu. Kirisutu rehe peparaky, ame'ēja saka pehē jar rehe peparaky katu. ⁶Pehē rehe pehē jar usak ixo rahā jō, peparaky katu my? Anī. A'eta usak ym rahā, peparaky katu tī. Pehē rehe a'eta usak ixo rahā jō, peparaky katu rahā: “Mā! Miasu riki paraky katu te” ame'ē panduha ke jō peputar. Katu ym aja. Kirisutuma'e miasu aja pehē. A'erehe sehar pehē jar usak ym rahā, peparaky katu tī. Aja Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu te. ⁷Pehē riki miasu ta ke. Pe paraky rahā, pehē ruryha namō peparaky katu. Sawa'e ta rehe jō peparaky, aja ym pekwa. Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe peparaky, aja pehē rury katuha namō peparaky katu. ⁸Pesarahā! Kuja pekwa pekwa pexo tī. Se katu aja amō paraky rahā, ame'ē namō ywa pe ma'e katu ame'ē ke jandema'e sawa'e te me'ē me'ē katu ta. Upa katu te ngā pe a'e me'ē me'ē katu ta. Miasu ta pe aja tī. Me'ē katu tī. Miasu aja ym ame'ē ta pe aja tī. Ma'e katu ame'ē ke a'e me'ē ta tī. Se katu aja paraky a'erehe me'ē me'ē katu ywa pe.

Miasuma'e jar ta pe ihē apandu apo tī

⁹Miasuma'e jar ta! Pehē pe ihē apandu tī. Pehē pe ipy'a katuha namō miasu ta paraky. Aja pehē pepy'a katuha namō miasu ta pe pepandu pandu. Ame'ē ta pe: “Pahar peparaky ym rahā, nde ke ihē anupā ta” aja ym pepandu. Pesarahā! Jandema'e sawa'e te ywa pe ixo ame'ē ke a'e. Kuja pekwa pekwa pexo. Pehēma'e miasu ame'ē ta aja pehē riki ixotyhar ta ke tī. Jandema'e sawa'e te ywa pe ixo ame'ēma'e ke pehē tī. Ngā pe juja katu te a'e ma'e ke me'ē me'ē katu ta tī. A'e usak rahā: “Ko miasu ta ke” aja ym ipe. “Ko miasuma'e jar ta” aja ym ipe tī. Upa juja katu te ipe. A'erehe pehē pepy'a katuha namō miasu ta pe pepandu pandu katu.

Tupāma'e mundeha namō pexo katu

¹⁰ A'ejōhar panduha ke ihē apandu ta apo. Jandema'e sawa'e te kotyhar ta ke pehē. A'erehe ima'e pyrātāha namō pexo katu. Ame'ē namō pehē py'a ke pemātā katu pexo. ¹¹ Ima'e mundeha aja me'ē Tupā me'ē pehē pe. Ame'ē namō pexo katu. Aja rahā, Satana riki pehē ke muka'u te'e ym ta. (Ājā ramūi a'e.) ¹² Amō awa ta namō jajumai mai jaxo my? Anī. Aja ym. Ājā ta namō jajumai jaxo, ame'ēja saka jaxo. A'eta katu ym te. Ywa pe har ta ke a'eta tī. A'eta riki Tupā rehe hendu ym ame'ē tama'e kapitā keruhū ta. ¹³ A'erehe Tupāma'e mundeha aja me'ē namō pexo katu. Pe, mupyraraha pehē rehe uhyk rahā, pehē ke pehē ruwajan ta muputu'u ym ta. Ame'ē mupyraraha upa rahā, pete'e pexo katu ta rī.

¹⁴ A'erehe pepu'am katu, aja pexo. Tupāma'e mundeha aja me'ē namō pexo. Kuja. Sonda ta aja pehē ku'a rupi har pepukwar katu. Aja rahā, jete har te ke namō pexo katu. Sonda ta aja pehē juehe ita kamixa pemunde tī. Aja rahā, Tupā pandu: “Pehē katu. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehē pe” aja pexo katu. ¹⁵ Sonda ta aja pehē py rehe har pemunde tī. Aja rahā, pahar myrandu katu ke amō ta pe pepandu peho. “Pehē py'a ke Tupā muhury katu ta.” Ame'ē myrandu katu ke pepandu peho. ¹⁶ Sonda ta aja pehē jywa rehe itape ke aja te'e pemujar katu. Aja rahā, Kirisutu rehe pejurujar katu pexo. Aja rahā, ame'ē pe upa u'y hapy ame'ē ke pemuwe ta tī, ame'ēja saka tī. Satana ombor ame'ēja saka tī. (Ājā ramūi a'e.) Ombor rahā, pejurujar katuha ke a'e mukanim tar katu. Ame'ē u'y hapy ame'ē ke pemuwe ta tī, ame'ēja saka tī. ¹⁷ Sonda ta aja pehē ākā rehe har pehē ākā rehe pemoī tī. Itasape ke. Aja rahā, pehē ke Tupā muhā katu, aja pekwa

katu. Sonda ta aja ita tamarā namō pexo katu. Pehē pe Tupā'a me'ē katu, ame'ē ke aja saka. Aja rahā, Tupā je'ēha namō pexo katu. Ame'ē ke pepandu pandu. ¹⁸ Aja Tupāma'e mundeha aja me'ē namō pexo. Amō we tī. Tupā namō pepandu pandu. Kuja:

—Jande pái keruhū! Ihē pe nema'e pyrātāha emuwyr — aja ipe.

Pehē pe Tupā'a mujekwa rahā, Tupā namō aja te'eha pepandu pandu. A'erehe peta kŷ! Peputu'u ym ingi. Upa Tupā kotyhar ta rehe har Tupā namō aja te'eha pepandu pandu.

¹⁹ Ihē rehe har Tupā namō pepandu pandu tī.

—Jande pái keruhū! Páu pe nema'e pyrātāha ke emondo katu. Aja rahā, kyje ym ha namō nema'e je'ēha ke a'e pandu pandu ta. Myrandu katu ke a'e mujekwa ta ngā pe. Yman ukwa ym ame'ē ke. Ame'ē ke mujekwa ta ngā pe apo 'y — aja ihē rehe har Tupā namō pepandu.

²⁰ Ame'ē myrandu katu ke ihē apandu ta. A'erehe ihē ke Jesu mondo. Kyndaha pe ihē axo apo. A'erehe kuja Tupā namō pepandu tī:

—Mā peja kyje ym ha namō myrandu katu ke Páu pandu pandu. Aja rahā katu tiki — aja Tupā namō pepandu ihē rehe har.

Katuha ke ihē amondo

²¹ Pehē koty Tik ke ihē amondo ta. Ihē rehe har a'e mujekwa katu ta pehē pe. Aja rahā, ihē axoha ke pekwa katu ta. Tik rehe jande japy'a katu ame'ē ke a'e. Jande mu a'e. Jandema'e sawa'e te pe a'e paraky ixo tī. Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu, ame'ē riki ima'e parakyha ke. Tik pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. ²² Ihē rehe har a'e mujekwa ta pehē pe. A'erehe pehē koty a'e ke ihē amondo axo. Myja upa jaxo my, ame'ē rehe har a'e mujekwa ta pehē pe. Aja rahā, pehē py'a ke a'e muhury katu ta.

²³Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja pehē py'a ke a'eta muhury katu. Mā peja pehē py'a ke a'eta mātā katu tī. Aja rahā, upa pehē mu ta rehe pehē pepy'a katu ta. Kirisutu rehe pejurujar katu,

a'erehe upa pehē mu ta rehe pepy'a katu tī. ²⁴Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe ipy'a katu ame'ē ta ixo. Mā peja ame'ē ke a'eta mukanim ym te. Mā peja a'eta rehe Tupā ipy'a katu te hū.

Upa.

Siri ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'ë ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amō ta kynda raho. A'ep a'e ixo rahā, kome'ë paper ke a'e mupinim.

Páu pe Siri ok ta pe har ta tamatarer ke mondo. A'erehe a'e pandu: “Katu tiki” aja. Tupā pe pandu tī: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja.

Páu pyrara ixo tipe. Anī. Tapijar te'e we myrandu katu ke a'e pandu pandu. Tapijar te'e we Jesu rehe har a'e ukwa tar katu tī, aja mupinim tī. “Mā peja Jesu ukwa katu aja pehē tī” aja Páu mupinim Siri ok ta pe har ta pe.

Jesu kotyhar ta pe: “Ihē mu ta” aja Páu pandu.

Siri ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo

Ame'ë ta pe paper pinim ke Páu mupinim

1 Ihē Páu. Timo ihē namō a'e ixo tī. Jesu Kirisutuma'e parakyha ta ke jande. Ehe har japandu pandu, ame'ë riki jandema'e parakyha ke.

Ko pehē pe paper pinim ke ihē amondo axo. Siri ok ta pe har ta ke pehē. Tupā kotyhar ta ke pehē. Upa Jesu Kirisutu rehe jurujar katu ame'ë ta pe paper pinim ihē amondo axo tī. Tupā kotyhar tama'e kapitā ta pe amondo axo tī. Tupā kotyhar ta rehe ma'e ke amō ta ma'ema'e katu tī. Ame'ë ta pe paper pinim amondo axo tī.

²Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja pehē rehe a'eta ipy'a katu te hū. Mā peja pehē py'a ke a'eta muhury katu.

Tupā namō Siri ok ta pe har ta rehe har ihē apandu pandu

³Pehē rehe har ihē akwa akwa axo rahā: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja Tupā pe ihē apandu pandu. Aja te'eha ihē. ⁴⁻⁵Jesu rehe pejurujar katu py rahā, tamatarer ihē pe pemuwyr. A'erehe myrandu katu ke ihē apandu pandu axo rī. Aja we apo tī. Amō ta pe myrandu katu ihē apandu pandu axo rahā, ihē pe tamatarer pemuwyr tī. A'erehe pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu rahā, ihē rury katuha namō: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja Tupā pe ihē apandu katu. ⁶Pe, kuja ihē akwa katu te. Pehē pejurujar katu py rahā, I'ā ke pehē py'a rehe Tupā moī. Aja rahā Kirisutu katuha aja pehē ke Tupā muwak ixo. Aja a'e muwak we ixo rī. Pe, Jesu Kirisutu jywyr rahā, ame'ë muwakiha ke a'ewan ta. Arahā Tupā pandu ta: “Uhyk katu. Kirisutu katuha aja pehē tī” aja.

⁷Pehē rehe har ihē akwa akwa axo rahā, ihē rury katu. Pehē rehe ihē apy'a katu, a'erehe ihē rury katu. “Myrandu katu ke ebandu eho” aja Tupā ihē pe. Ame'ë parakyha ke ihē ama'ema'e. Aja ihē axo rahā, ihē pe tamatarer ke pemuwyr. Apo kyndaha pe ihē axo rahā, aja ihē pe pemuwyr tī. Kyndaha pe ihē axo ym rahā we, aja tī. Pemuwyr tī. Kyndaha pe ihē axo ym rahā we, kapitā ruwa koty ihē apu'am. “Jesu rehe har myrandu katu riki jetehar te ke” aja ihē apandu. Ngā pe apandu tī. Aja rahā, Jesu rehe har ukwa katu te we ngā. ⁸Pehē rehe Jesu Kirisutu ipy'a katuha aja ihē apy'a katu tī. Jetehar te ke ihē apandu. Ame'ë ke Tupā ukwa katu.

⁹Kuja pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu:

—Mā peja Siri ok ta pe har ta ipy'a katu te we a'eta juehe ixo. Mā peja nde rehe har a'eta jumu'e katu te we ixo tī. Aja rahā ukwa katuha namō ipy'a katu

te we ta a'eta juehe. Mā peja katu ame'ē ke a'eta ukwa katu te we ixo. Aja rahā, ipy'a katu te we ta a'eta juehe tī. ¹⁰Upa aja rahā, ma'e riki katu te ame'ē ke a'eta ma'ema'e ta. Aja rahā, Kirisutu jywyr rahā, a'eta pe nixói te ta ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. “Katu ym ame'ē ta” aja amō ta pandu ym te ta tī. ¹¹Pe, Jesu Kirisutu riki ima'e pyrātāha ke muwyr. A'erehe ame'ē namō katu ame'ē ke jō Siri ok ta pe har ta ma'ema'e ta. Aja rahā, nde pe katu ngā pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja riki — aja Tupā namō pehē rehe har ihē apandu pandu.

Tapijar te'e we Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu katu

¹²Ihē mu ta! Ihē rehe har pekwa katu aja ihē aputar katu. Māte we ihē axoha kwe. Apyrara hū axo kwe. (Anī. Tapijar te'e we myrandu katu apandu pandu.) A'erehe myrandu katu ke amō amō we hū amō ta ukwa katu te we ixo. ¹³(Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe ihē ke kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo apo. Ame'ē ke se ixo ame'ē ta ukwa. Kirisutu rehe har ihē apandu pandu. Kirisutuma'e parakyha ke ihē. A'erehe kyndaha pe ihē axo apo. Ame'ē ke upa amō ta ukwa. Ame'ē ke kapitā rok harōha ta ukwa katu tī. ¹⁴Kyndaha pe ihē axo. Anī. Ihē py'ahu axo. A'erehe jandema'e sawa'e te rehe heta jande mu ta jurujar katu te we ixo. I'ar koty te we a'eta ipy'ahuha. A'erehe Tupā je'ēha ke a'eta pandu pandu katu tī. Ngā ngi kyje ym ha namō pandu pandu.

¹⁵⁻¹⁷Jete! Amō ta Kirisutu rehe har pandu pandu tī. “Jande japandu rahā, jande rehe Páu jyty'ym ta” aja ame'ē ta ukwaha nāi. A'erehe ame'ē ta pandu pandu. Ihē namō je'ē hātā tā tar katu tī. A'erehe Kirisutu rehe har pandu pandu tī. Muka'u te'eha namō a'eta pandu pandu. Kirisutu rehe har pandu pandu rahā: “Peme'ē ta katu” aja panduha ke

a'eta putar katu. A'eta mu'e ame'ē ke rehe heta ngā hendu. A'erehe kyndaha pe ihē axo rahā, ihē riki ajyty'ym a'eta rehe aja a'eta ukwaha nāi.

Amō ta anī. Amō ta ihē rehe ipy'a katu. A'erehe Kirisutu rehe har a'eta pandu pandu. Jetehar rupi pandu pandu. Kapitā ruwa koty ihē apu'am rahā: “Jesu rehe har myrandu katu riki jetehar te ke” aja ihē apandu. Ame'ē parakyha ke ihē pe Tupā me'ē. Aja a'eta ukwa. A'erehe ihē rehe a'eta ipy'a katu.

¹⁸Upa riki katu ihē pe. Ka'u te'eha namō amō ta Kirisutu rehe har pandu pandu. Jetehar rupi amō ta pandu pandu tī. Mokōihar ta Kirisutu rehe har pandu pandu. A'erehe ihē rury katu ihē axo.

¹⁹Ihē rehe har Tupā namō pepandu pandu. “Páu ke kyndaha ngi emuhem” aja. A'erehe kyndaha ngi ihē ke kapitā muhem katu ta, aja akwa. A'erehe ihē rury katu te axo. Tupā'ā ihē rehe usak katu, Jesu Kirisutu muwyr ame'ē ke a'e. A'erehe kyndaha ngi ihē ke kapitā muhem katu ta tī. Aja akwa. A'erehe ihē rury katu te axo. ²⁰Ihē riki Kirisutu rehe har ihē apandu pandu tar katu te. Aja te'eha ihē axo. Ame'ē jō ihē aputar katu. Aja ym rahā, ihē ruxī ta. Ihē py'ahu ta me'ē te'e. Aja te'eha ihē axo. Amanō ta nahā my. Aja rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Kirisutu rehe har amō ta pandu. Aja ihē aputar. Ko axo we nahā my rī. Aja rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Kirisutu rehe har amō ta pandu tī. Aja ihē aputar tī.

²¹Ihē atu ko axo we rahā, Kirisutu rehe har: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja ihē apandu axo. Ihē amanō rahā, amō ta Kirisutu pe pandu ta: “Ne jō riki katu te me'ē ke.” Aja rahā i'ar koty te we katuha. ²²Pe, ko ihē axo rahā we Kirisutu rehe har ihē apandu pandu katu te we axo. Myja ihē aputar katu my? Akwa ym. ²³Ihē amanōha ke aputar my? Ko axoha we aputar my? Myja my? Akwa ym. Kuja

ihē akwa. Ihē amanō tar katu. Aja rahā, Kirisutu namō ihē axo ta k̄y. Ame'ē riki i'ar koty te we katuha. ²⁴Pehē pe anī. Ko axo rahā we, katu tiki pehē pe. (Aja rahā, amō we Kirisutu rehe har pehē pe ihē amu'e ta rī.) ²⁵Aja akwa. A'erehe ihē amanō ym we ta rī. Pehē namō ihē axo we ta rī. Aja rahā, pehē ke ihē amu'e we ta axo rī. Aja rahā, tapijar te'e we Kirisutu rehe pejurujar katu te we rī. Aja rahā, pehē rury katu te we ta pexo. ²⁶Pe, amō we pehē namō ihē axo rahā, Jesu Kirisutu pe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pepandu ta. A'e riki kyndaha ngi ihē ke muhem ta, a'erehe aja pepandu ta.

Pexoha katu aja pexo katu

²⁷Apo amō we apandu ta. Kirisutu rehe har myrandu katu rehe panduha ihī. Ame'ē myrandu ke amō mu'e, aja pexoha katu ta me'ē te'e. Aja rahā, pehē pexoha rehe har ihē ahendu ta. Pehē rehe ihē asak ta aho my. Aho ym ta my. Pehē rehe har ihē ahendu ta. Kirisutu rehe pejurujar katu te we rī. Pehijar ym. Aja ihē ahendu ta. Aja rahā, katu te. Myrandu katu rehe amō ta jurujar katu. Ame'ē ke peputar, a'erehe ame'ē ke pehē johu pepandu pandu. Peteihar aja pepandu pandu. Ame'ē rehe ihē ahendu ta tī. Aja rahā, katu te tī. ²⁸Pehē ke amō ta mupyrara rahā, a'eta ngi pekyje ym. Pehē py'ahu te'e pehendū aja pemujekwa a'eta pe. Aja rahā, a'eta ma'eha ke pemujekwa. (Kirisutu ke a'eta putar ym.) A'erehe mupyraraha renda pe a'eta oho ta ame'ē ta ke a'eta, aja pemujekwa. Pehē anī. Tupā muhā katu ame'ē ta ke pehē, aja pemujekwa katu. A'e riki pehē ke muhā katu ta. ²⁹Pehē pe Tupā pandu: “Pehē rehe katu asak. Kirisutu rehe pejurujar katu. Amō we tī. Ehe har pepandu pandu peho tī. A'erehe pehē ke amō ta mupyrara ta tī” aja Tupā pandu. ³⁰Ihē aja pehē tī. Mu'eharan ta namō peje'ē je'ē

hū tī. Aja pexo tī. Aja rahā ame'ē ta mu'e ame'ē ke pemukanim ta tī. A'erehe ihē aja pehē tī. Yman ame'ē ta namō ihē aje'ē je'ē hū tī, aja pekwa. Apo aja ihē axo tī. Aja pehendū tī.

Kirisutu rehe har

2 Kirisutu riki pehē py'a ke mātā. Pehē rehe a'e ipy'a katu, a'erehe pehē ke muhury katu. Tupā'ā namō pehē juehe katu pexo. Amō ta rehe pepy'a katu. Amō ta rehe pepyrara pesak tī. ²Ko apandu pehē pe. Ihē aja juja katu te pekwa pekwa pexo tī. Jumai ym ha namō pexo. Pepy'a katu pehē juehe. Peteihar aja pexo. Aja rahā, ihē ke pemuhury katu te ta. ³Ma'e ke pema'ema'e rahā, amō ta pandu my: “Mā! Katu hū peme'ē ta.” Ame'ē panduha peputar my? Mā peja ym aja. “Mā! Jande jō katu te” aja ym pekwa pekwa pehē juehe har. Amō ta katuha riki pehē 'ar koty te we aja pekwa katu pexo. Amō ta 'ar koty te we pehē katuha ke aja ym pekwa pekwa pexo tī. ⁴Amō ta pe kuja pepandu katu: “Pehē namō jama'ema'e ta” aja. Pe, ame'ē ta pehē pe: “Pehē namō jande jama'ema'e ta tī” aja. Juja katu te ma'ema'eha ngā jupe. Aja katu. Pehēma'e ke rehe jō pesak ym pexo. ⁵Jesu Kirisutu ukwa katuha aja mā peja pekwa pekwa katu pexo tī. “Mā! Ihē katu te ihē” aja ym te panduha a'e. Kuja Kirisutu ukwa katu:

⁶“Tupā aja a'e tī. Aja te'eha a'e ixo. Ima'e pyrātāha namō Tupā aja a'e ixo ta, aja ukwa jupe my? Anī. Aja ym riki.

⁷Kuja a'e ukwa tī. Upa katu te ywa pe ixo ame'ē ta ke jeje a'e hijar. Tupā aja ame'ē ke hijar uwyr tī.

Awa aja te'e a'e uwyr. Te'e paraky ame'ē ke aja a'e ixo.

⁸Katu te a'e jupe, aja ym a'e ukwa.

Tupā rehe a'e hendu katu. A'erehe a'e manō. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō.

⁹Manōha ngi mukwera katu muhem. A'erehe katu te ame'ē ke a'e aja Tupā mu'am.

Pe, ywa kupe koty mujywyr raho. A'erehe amō ta 'ar koty te we a'e katuha aja mu'am.

A'e aja me'ē amō nixōi te.

¹⁰Aja rahā: 'Jesu' aja her ke hendu ame'ē ta ipynarāi pe wapyk ta. (Ame'ēja ipy'a ke moī moī katuha ke mujekwa ta.)

Aja upa katu te ngā wapyk ta. Ywa pe har ta wapyk ta tī. Aja ipy'a ke moī moī katu ta ehe. Kome'ē ywy keruhū pe har ta aja tī. Ipy'a ke moī moī katu ta ehe tī. Mupyraraha renda pe ihī, ame'ē ta aja tī. Ipy'a ke moī moī katu ta ehe tī.

Upa katu te ngā ipy'a ke moī moī ta ehe tī.

¹¹Pe: 'Jesu Kirisutu riki sawa'e te' aja upa katu te ngā pandu ta.

Pe, Jesu rehe har katu ma'e pandu rahā, Tupā pe: 'Ne jō riki katu te me'ē ke' aja pandu ta tī. A'e riki jande pāi keruhū te."

Pexoha katu aja ngā pe pemujekwa

¹²Pehē riki ihē rehe katu ame'ē ta ke. Ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē tī. Pesarahā! Pehē namō ihē axo rahā, ma'e ke ihē apandu pehē pe. Ame'ē rehe pehendu katu. Apo pehē namō axo ym. Ko amō we panduha ke pehē pe ihē amondo axo. Ame'ē rehe pehendu katu ta me'ē te'e tī. Kuja. Pehē ke Tupā muhā katu. A'erehe ma'e peka'u te'eha pema'eha ngi pehē ke a'e poir, ame'ēja saka. A'erehe mā peja ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Amō we ame'ē ke pema'e ta my, ame'ē pekyjeha namō katu ame'ē ke jō pema'ema'e. ¹³Ima'e pyrātāha ke Tupā muwyr pehē pe. A'erehe a'e putar ame'ē ke pema'ema'e tar katu. Pehendu tar katu ehe tī.

¹⁴Upa ma'e ke pema'e rahā, pehē ruryha namō pema'e pexo. Peje'ē hātā tā ha namō aja ym pema'e. ¹⁵Aja rahā: "Pehē katu ym" aja amō ta pandu ym ta. Pehē py'a juhyk, aja Tupā ra'yr ta katu aja pexo tī. Kome'ē ywy keruhū pe pexo. A'ep ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ixo. Jaxer ame'ē ta aja tī. Ixo tī. Ame'ē ta namō pexo rahā, pehē riki amō kotyhar ta ke aja pemujekwa ta me'ē te'e. Katu ame'ē ta ke pehē aja pemujekwa ta me'ē te'e. ¹⁶Aja rahā, myja ngā ke Tupā muhā katu, ame'ē rehe har ngā pe pepandu pandu. Ame'ē ke pehē pe ihē amu'e katu, aja pemujekwa ihē pe. Aja rahā: "Pesarahā! Siri ok ta pe har ta katu" aja ihē apandu ta. Kirisutu jywyr rahā, aja ihē apandu ta. Aja ihē rury katu axo.

¹⁷Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe Tupā pe pepandu: "Ko jande riki nema'e ta ke. Jande py'a jamoī moī katu nde rehe" aja pepandu. Pe, Tupā rehe har pehē pe ihē apandu katu te we axo rī. A'erehe pehē py'a pemoī moī katu te we ehe. A'erehe ihē ke amō ta jukwa ta my? (Aja Tupā rehe ihē apy'a katuha ke ihē amujekwa ta ngā pe.) Aja rahā, ihē rury katu ta axo. Pehē aja ihē rury katu ta axo tī. ¹⁸Aja pehē tī. Pehē rury katu ta me'ē te'e. Ihē aja pehē rury katu ta pexo tī.

Pehē koty Timo ke ihē amondo ta

¹⁹Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'e putar rahā, pahar pehē koty Timo ke ihē amondo ta. Pe, pehē ngi Timo jywyr rahā, pehē rehe har a'e pandu ta uwyr ihē pe tī. Aja rahā, (katu pexo aja ahendu rahā,) ihē rury katu ta ihē axo. ²⁰Ihē aja a'e jō pehē rehe a'e jumupyai ixo tī. Myja pexoha apo my, aja pehē rehe har a'e jumupyai ixo. ²¹Amō ta anī. Juehe har ixoha rehe har jō sehar ta usak usak ixo. Jesu Kirisutu rehe har pandu tar ym. Ame'ē parakyha ke ma'ema'e tar ym. ²²Timo riki paraky katu. Aja a'e

mujekwa katu pehē pe. Ame'ē rehe har pekwa katu. Ipái aja ta'yr tī. Mokōihar ta paraky katu. Aja ihē namō myrandu katu ke Timo pandu pandu tī. (Ihē ra'yr aja a'e.) ²³Myja se ihē axo ta my? Kyn-daha ngi ihē ahem ta my? Ame'ē ke ihē akwa rahā, pahar pehē koty Timo ke ihē amondo ta. Aja akwa. ²⁴Pe, Tupā putar rahā, ihē atu pehē rehe asak ta aho. Yman ym rahā ihē asak ta aho.

Pehē koty Eparondi ke ihē amondo ta

²⁵Eparondi ke pehē koty ihē amondo ta me'ē te'e, aja akwa. Ihē mu aja a'e. Tamatarer ke a'e werur ihē pe. Pehē pemuwyr ame'ē ke a'e werur. Se Hom ok ta pe ihē namō myrandu katu ke a'e pandu pandu tī. Mujekwa katu tī. ²⁶Ma'e ahyha ke a'e pyhyk, aja pehendū. Pehendū aja a'e ukwa rahā, jumupyai ixo tī. Apo pehē rehe a'e usak tar katu tī. ²⁷Jete riki. Ma'e ahyha ke a'e pyhyk. Tate manō. Anī. Tupā pyrara usak ehe. A'e ke rehe jō ym pyrara usak. Ihē rehe pyrara usak tī. A'erehe manō ym. Manō rahā, i'ar koty te we ihē pyai ta tipe tī. ²⁸Anī. A'e manō ym. A'erehe pahar pehē koty a'e ke ihē amondo tar katu. Pe, pesak ehe rahā, pehē rury katu ta. Aja rahā, ihē apyaiha ke upa kanim ta tī. ²⁹Pehē koty a'e uhyk rahā, ipo ke pepyhyk pyhyk katu ingi. Pehē ruryha namō pepyhyk katu ingi. Pesak ehe rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja Tupā pe pepandu. Pehē mu aja ipo ke pepyhyk katu ingi. Eparondi aja me'ē sawa'e ta rehe har: "Katu ame'ē ta ke a'eta" aja pekwa pekwa katu tī. ³⁰Myrandu katu ke a'e pandu pandu. Kirisutu pe paraky ame'ē ke a'e tī. Arahā tate a'e manō. Pyraraha ngi kyje ym a'e. Myrandu katu pandu pandu. A'erehe Eparondi aja me'ē sawa'e rehe har: "Katu ame'ē ke a'e" aja pekwa pekwa pexo. Se Hom ok ta pe pehē pexo ym. A'erehe marā ka ym ihē

py'a ke pemātāha. A'erehe a'e riki ihē py'a ke mātā katu.

"Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha

Nixói te nde pe" aja Tupā pandu

3 Ihē mu ta! Amō we ihē amupinim ta. Pesarahā! Jandema'e sawa'e te kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rury katu pexo. Amukwehe pehē pe ihē apandu, ame'ē juja katu te paper pinim ke pehē pe ihē amondo axo. Ihē py'a jukwa ym riki. Ihē amondo rahā, pejurujar katuha ke pehijar ym ta. ²Amō mu'eha ta rehe pesak te'e. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e hū. Muka'u te'e hū amō ta ke tī. Amō pিরer ke jupā ta me'ē te'e, aja riki a'eta mu'e. (Ipirer ke jupā rahā, Tupā kotyhar ta te ke a'eta, aja a'eta ukwaha jupe naī.) ³Anī. Jande atu Tupā kotyhar ta ke. Ame'ē jakwa katuha ke Tupā moī, jande py'a rehe. I'ā ke jande py'a rehe moī. A'erehe ixotyhar ta ke aja jakwa katu. A'erehe Tupā rehe jande py'a ke jamoī moī katu. Jesu Kirisutu namō jande juehe katu jaxo. A'erehe jande rury katu. Ipirer rehe mangaha ke amō ta moī rahā, Tupā kotyhar ta ke aja a'eta ukwaha naī. Jande anī.

⁴Ihē atu ihē aputar rahā, ame'ē pিরer jupāha ke rehe ihē ajurujar katu ta tipe. Ima'e ma'eha ke rehe amō jurujar katu rahā, ko ihē riki i'ar koty te we ihē ajurujar katu ta tipe. ⁵Ihē māi pusu ngi a'ar. Pe, awa po wajar mahapyr aker rahā, ihē pিরer ke amō jupā. Aja rahā, jundéu awa te ke ihē, aja amujekwa. Menjamī rainō ke ihē. Ihē pái ta riki jundéu awa ta ke. Jundéu awa ramūi ta ukwaha rehe ihē ahendu katu tī. Parise ta kotyhar ke ihē. (Ame'ē ta riki Moise je'ēha rehe hendu katu te.) Aja ihē tī. Ahendu katu ehe tī. ⁶Ame'ē ke rehe amō ta hendu katu te. Aja ihē aputar katu te tī. A'erehe Jesu kotyhar ta ke ihē amupyrara hū axo kwe.

Amō koty a'eta ukwa, aja ihē akwaha naī, a'erehe ihē amupyrara hū a'eta ke axo. Moise je'ēha rehe amō hendu katu te rahā, katu ame'ē ke a'e, aja ukwaha jupe naī. Aja ihē tī. Nixói ma'e aka'u te'eha ama'eha ihē pe, aja ihē akwaha ihē jupe naī.

⁷Pe, ihē axoha riki katu te, aja akwaha naī. Apo ame'ē ymanihar axoha riki jaxer aja akwa katu apo 'y. Kirisutu rehe ihē ajurujar katu, a'erehe aja ihē akwa katu apo 'y. ⁸Jete. Upa katu te jaxer riki, aja akwa katu apo 'y. Pe, amō koty ihē akwa. Amō riki ymanihar 'ar koty te we katuha. Jesu Kirisutu rehe har ihē akwa. Ame'ē riki i'ar koty te we katuha. Jesu riki ihēma'e sawa'e te. Ehe har ihē akwa katu apo 'y, a'erehe ymanihar akwaha ke ihē ahijar. Ame'ē jaxer aja akwa. Aja rahā, Kirisutu kotyhar te aja ihē axo. ⁹Pe, Kirisutu namō ihē juehe katu ihē axo. Moise je'ēha rehe ihē ahendu katu, a'erehe ihē ke Tupā muhā katu my? Anī. Aja ym. Ko Kirisutu rehe ihē ajurujar katu, a'erehe ihē ke Tupā muhā katu 'y. Jete. Upa Kirisutu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta kŷ. ¹⁰Kuja ihē aputar apo 'y. Kirisutu rehe har jō ihē akwa tar katu te we hū ihē axo rī. Tupāma'e pyrātāha ke aja tī. Akwa tar katu te we hū ihē axo tī. Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem rahā, pyrātāha namō mukwera katu muhem. Ame'ē ke ihē akwa tar katu te we ihē axo tī. Kirisutu ke amō ta mupyrara. A'e aja ihē ke amō ta mupyrara ta aja ihē aputar axo tī. A'e manō. A'e aja ihē aputar katu tī. ¹¹Pe, manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem rahā, ko ihē ke a'e mukwera katu ta muhem tī. Aja ihē aputar tī.

Kirisutu ixoha aja ihē axo tar katu tī

¹²Upa katu te ehe har ihē akwa katu, aja ym ihē apandu. Uhyk ym we rī. Upa katu te akwa ym we rī. A'erehe

tapijar te'e we ihē ajumu'e axo. Jesu Kirisutu riki ihē ke muhā katu. Ixotyhar ke ihē. A'erehe tapijar te'e we ehe har ihē ajumu'e axo tī. ¹³Ihē mu ta! Ko pehendu katurahā! Ehe har akwa katu te ha ke uhyk ym we rī. Aja akwa katu. Kuja ihē axo ta apo 'y. Ymanihar ihē axoha rehe har ihē akwa akwa ym ta axo. Apo har kupe koty ma'e ihē ruwa koty ihī ame'ē ke rehe ihē akwa akwa ta axo. ¹⁴Kuja riki. Jesu Kirisutu kotyhar ke ihē, a'erehe Tupā pandu ta: "Ywa pe ejur" aja. Ame'ē rehe ahārō katu axo, a'erehe Kirisutu rehe har ihē tapijar te'e we ajumu'e ihē axo.

¹⁵Jande johu Tupā rehe har jakwa katu ame'ē ta ke jande. Yman ehe har jakwa katu ame'ē ta ke jande. Aja me'ē ta rahā, jande johu Kirisutu rehe har tapijar te'e we jajumu'e ta me'ē te'e. Aja amō ta putar ym rahā, amō koty ukwa rahā, ame'ē ke Tupā mujekwa ta. (Aja rahā, Kirisutu rehe har ukwa tar katu tī.) ¹⁶Pe, Kirisutu rehe har jajumu'e. Aja tapijar te'e we jaxo ta me'ē te'e. Jamu'e katu te we ta me'ē te'e tī.

Ywa pe har ta aja pehē a'erehe pexoha katu pexo

¹⁷Ihē mu ta! Mā peja ihē axoha aja pehē johu tī. Myja katu jaxoha my? Ame'ē ke jamujekwa pehē pe. Aja amō ta ixoha katu rahā, pesak katu a'eta rehe. A'eta aja pehē tī. Pexoha katu tī. ¹⁸Amō amō we hū apandu pehē pe. Ihē apyaiha namō apandu we ta amō tī. Kuja. Amō ta heta ixo. A'eta ixoha riki amō koty. Jaxer riki. Ame'ē ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy. A'erehe myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō. Ma'e ka'u te'eha ke tapijar te'e we amō ta ma'ema'e ixo. A'erehe huwajan ta aja a'eta ixo rī. ¹⁹Mupyraraha renda pe a'eta oho ta. Ma'e ka'u te'eha ma'eha rehe jō ipy'a ke a'eta moī moī. Tupā rehe moī ym. Kome'ē ywy keruhū pe ixoha rehe

har jō a'eta ukwa ukwa ixo tī. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e rahā, katu aja a'eta ukwaha jupe naī. Huxī ym riki.

²⁰ Jande riki amō koty. Ywa pe har ta aja jande. Jande muhāha rehe jaharō hū jaxo. Jesu Kirisutu riki jande muhāha. Jaharō hū jaxo ehe. Ywa ngi a'e wyjy ta uwyr. A'e riki jandema'e sawa'e te. ²¹ Jande rete ke a'e muruwak ta kŷ. Apo jande pitu te'e riki. Ima'e rete ke katu te ame'ē ke. A'erehe a'e aja jande ke a'e muruwak ta kŷ. Pyrātāha namō jande ke a'e muruwak ta kŷ. A'erehe upa katu te ngā hendu katu te ehe. Upa katu te. Pyta we ym ta.

Pehē py'a pemujiwyr pehē juehe

4 Ihē mu ta! Pehē rehe ihē apy'a katu. Pehē rehe ihē asak tar katu tī. Ihē ke pemuhury katu. Pehē ngi ihē ruxī ym. Ko apandu pehē pe. Kirisutu rehe pejurujar katu. Ame'ē ke pehijar ym. Tapijar te'e we pejurujar katu ehe pexo.

² Ko kūjā ta pe ihē apandu. Ewo pe. Syn pe amō. (Peje'ē je'ē pehē jupe, aja ihē ahendu.) A'erehe mā peja pehē py'a pemujiwyr katu pehē juehe. Kirisutu rehe pejurujar katu. A'erehe pehē anam ta aja pehē.

³ Sa'e! Nde erepandu ame'ē ke nde erema'ema'e katu. Ihē namō myrandu katu ke nde erepandu pandu. Apo apandu nde pe. Ame'ē kūjā ta pe ebandu katu, Ewo pe. Syn pe tī. Aja rahā, a'eta py'a jywyr ta a'eta juehe. Yman ame'ē kūjā ta riki ihē namō myrandu katu ke pandu pandu hū tī. Amō sawa'e aja tī. Keremē ke. Amō ta heta aja tī. Ame'ē ta ihē namō myrandu katu ke pandu pandu tī. Upa ame'ē ta rer ke ima'e paper rehe Tupā mupinim katu. Uhā te hū ame'ē ta rer ke ame'ē paper rehe ihī.

Pehē rury katu aja pexo katu

⁴ Kirisutu namō pehē juehe katu pexo. A'erehe pehē rury katu pexo. Aja te'eha

pexo. Ko riki apandu we tī. Mā peja pehē rury katu pexo.

⁵ Mā peja upa amō ta rehe katu ame'ē ta ke pehē, aja pexo katu. Sawa'e te jywyr Tate. ⁶ Upa ma'e ke rehe pejumupyai ym pexo. Ame'ē rehe har Tupā namō pepandu. Inamō pepandu rahā, ma'e ke nixōi te pehē pe ame'ē ke pepandu ipe. "Ne jō riki katu te me'ē ke" ame'ē sanduha namō pepandu ipe. ⁷ Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē py'a ke Tupā muhury katu ta. Ipy'a muhuryha ke amō ukwa katu. Tupā riki muhury katu rahā, i'ar koty te we katuha.

Ma'e katu ame'ē ke jō pehē py'a rupi pekwa pekwa pexo

⁸ Ihē mu ta! Ko a'ejōhar panduha ke apandu pehē pe apo 'y. Kuja. Ma'e katu ame'ē ke jō pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. "Mā katu ko" aja amō ta pandu, ame'ē rehe har pehē py'a pe aja tī. Pekwa pekwa pexo tī. Jete har te ke aja tī. Ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo tī. Ma'e ke muhuxī ym amō ke, ame'ē rehe har aja tī. Pekwa pekwa pexo tī. Katu ame'ē ke ma'ema'e, ame'ē rehe har aja tī. Pekwa pekwa pexo tī. Ma'e jaxer ai ym ame'ē rehe har aja tī. Pekwa pekwa pexo tī. Amō ta rehe ipy'a katu, ame'ē rehe har aja tī. Pekwa pekwa pexo tī. "Peme'ē panduha katu" aja amō ta pandu, ame'ē rehe har aja tī. Pehē py'a pe pekwa pekwa pexo tī. Aja rahā, pekwa pekwa pexo aja pema'ema'e ta. (A'erehe ma'e katu ame'ē ke jō pehē py'a pe pekwa pekwa katu pexo.) ⁹ Ma'e ke ihē amu'e pehē pe. Aja pema'ema'e katu tī. Ihē axoha rehe pesak. Aja pexo tī. Pe, pehē namō Tupā ixo katu ta. Jande py'a ke muhury katu ame'ē ke a'e.

Ihē pe tamatarer pemuwyr a'erehe pehē pe apandu: "Katu pehē"

¹⁰ Jandema'e sawa'e te kotyhar ke ihē. A'erehe ihē rury katu te hū. Tupā pe ihē

apandu tī: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Heta te hū jahy kanim, pe, apo ihē rehe pehaihu katu tī. Ihē pe tamatarer pemuwyr tī. Aja ihē rehe pehē pepy'a katu, aja pemujekwa katu ihē pe. A'erehe ihē rury katu te hū ihē. Ihē rehe peharái, aja ym apandu. Ihē rehe peharái ym. Tamatarer pemuwyrriha pemanga tipe. Ame'ē ke akwa katu. Aní. Marā ka ym tamatarer ihē pe pemuwyrriha. Ame'ē ke akwa katu tī. ¹¹ Ihē rehe ma'e ke pema'ema'e ym rahā, ihē apyrara ym axo. Upa ma'e ihē axoha rehe ihē rury katu. Aja ihē akwa katu. ¹² Ihēma'e ym te aja ihē axo rahā, ihē rury katu axo. Ihēma'e hū aja axoha ke ihē akwa katu tī. Aja axo rahā, ihē rury katu tī. Aja ihē ajumu'e katu. A'erehe ihē myahy te rahā, ihē rury katu. Ihē āpū rahā, aja tī. Ihē rury katu tī. Ihēma'e ym te rahā, aja tī. Ihē rury katu tī. Ma'e heta rahā, aja tī. Ihē rury katu tī. Aja te'eha ihē. Amō amō renda pe ihē axo rahā, ihē rury katu. ¹³ Upa katu te ma'e ke ihē rehe uhyk rahā, ihē rury katu. Pyrātāha ke ihē pe Kirisutu muwyr, a'erehe ihē rury katu.

¹⁴ Pe, ihē apyrara rahā, ihē rehe pehaihu katu. Aja rahā, katu tiki. ¹⁵ Siri ok ta pe har ta ke pehē. Masendo wyw pe pexo. A'ep myrandu katu ke ihē apandu pandu py pehē pe. Pe, pehē ngi ihē aho rahā, pehē jō riki ihē pe ma'e ke peme'ē katu. Aja pekwa katu. Pehē jō ma'e ke rehe pekyty'ŷ ym ihē pe. Ihē apyrara rahā, pehē jō pepyai tī. ¹⁶ Pe, Tesaron ok ta pe ihē axo rahā, ihēma'e ke nixói te. Arahā ihē pe tamatarer ke pemuwyr. Jete. A'engi mokōihar pemuwyr tī. ¹⁷ Ame'ē ke ihē apyhyk rahā, ihē rury katu. Ame'ē rehe jō ym. Tupā koty pe-

hēma'e ke ihī hū ta, aja saka. Ame'ē pehēma'e hetaha ke ihē aputar katu riki. ¹⁸ Jete. Upa katu te ihē pe pemuwyr. Ame'ē ke upa ihē apyhyk. Pemuwyr te hū. Upa ma'e ihē aputar ame'ē ke kohī apo. Pemuwyr ame'ē ke Eparondi werur. A'erehe i'ar koty te we ihēma'e kohī. Pemuwyr ame'ē ke Tupā koty ma'e pihe katu, ame'ēja saka. Tupā hury katu ehe. Ymanihar ta Tupā rehe ipy'a moī moī rahā, ma'e pihe katu ame'ē ke mutakāxī. Hapy, ame'ēja mutakāxī. Aja ihē pe pehē pemuwyr ame'ē ke tī. (Tupā ke pemuhury katu ame'ē ke tī.) ¹⁹ Pe, pehēma'e ke upa katu te nixói te rahā, ame'ē ke Tupā me'ē me'ē ta, pehē pe. Jande japy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Ima'e ma'e ke upa ym te ta. Jesu Kirisutu namō pehē juehe katu pexo, a'erehe pehē pe a'e me'ē me'ē katu. ²⁰ Tupā riki jande pái keruhū. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja japandu pandu katu. Aja te'eha ta. “Amen.” Ame'ē: “A'e tŷ.”

Katuha ke Páu mondo

²¹ Pehē koty Tupā kotyhar ta ixo. Jesu Kirisutu kotyhar ta ke a'eta tī. A'eta pe katuha ke ihē amondo axo. Se Hom ok ta pe amō ta ixo. Pehē mu ta aja a'eta tī. A'eta mondo ixo tī. Pehē pe katuha ke mondo ixo tī. ²² Se Tupā kotyhar ta ixo. Upa ame'ē ta pehē pe katuha ke mondo ixo tī. Kapitā keruhū rok pe Jesu kotyhar ta amō ta ixo. Kapitā keruhūma'e parakyha ta ke ame'ē ta. Ame'ē ta katuha ke mondo ixo pehē pe tī.

²³ Jesu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja johu pehē rehe Jesu Kirisutu usak katu.

Upa.

Koro ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'ë ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amō ta kynda raho. A'ep a'e ixo rahā, kome'ë paper ke a'e mupinim.

Koro ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë ta pe amō ta amō koty mu'e ixo. Kuja: “Jesu katu te ame'ë ke a'e. Anī. Tupā aja ym a'e” aja mu'e naī.

Ame'ë mu'eha ke Páu mukanim tar katu, a'erehe a'e mu'e katu. “Jetehar te ke. Jesu Tupā a'e tī” aja mu'e katu. “Mā peja pehē ke amō ta muka'u te'e ym” aja Koro ok ta pe har ta pe Páu mupinim.

Jesu kotyhar ta pe: “Ihē mu ta” aja Páu pandu.

Koro ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo

Ame'ë ta pe paper pinim ke Páu mondo

1¹⁻² Pehē riki Koro ok ta pe har ta ke. Tupā kotyhar ta ke pehē tī. Ko pehē pe paper pinim ihē amondo axo. Ihē Páu. Ko Timo ihē namō ixo tī. Jande mu aja a'e. Jesu Kirisutu mondo ame'ë ke ihē. Aja Tupā putar katu. Kirisutu rehe pejurujar katu tī. A'erehe jande mu ta aja pehē tī.

Mā peja pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū. Mā peja pehē py'a ke a'e muhury katu. A'e riki jande pái keruhū.

Myrandu katu rehe pehendu rahā, Jesu rehe pejurujar katu

³Tupā namō japandu rahā, pehē rehe har japandu. Arahā: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja japandu ipe. Aja te'eha jande. Tupā riki Jesu Kirisutu pái keruhū. Jesu riki jandema'e sawa'e te. ⁴Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu, aja jahendu, a'erehe: “Ne jō riki katu te me'ë

ke” aja Tupā pe japandu. Tupā kotyhar ta rehe pehē pepy'a katu, aja jahendu tī. A'erehe: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja japandu ipe tī. ⁵Myrandu katu rehe pehendu py rahā, Tupā namō jurujar katu ame'ë ta ixo ta, aja pehendu. Jete-har te ke ame'ë. A'erehe Jesu rehe pejurujar katu. Tupā namō ixo ta, aja pehendu. A'erehe amō ta rehe pehē pepy'a katu tī. Tupā namō pexo ta, ame'ë ke pekwa katu. Ame'ë ke pehē ngi mukanim ym te ta awa. Ywa pe ihī katu, ame'ëja saka. ⁶Awa ta rehe Tupā ipy'a katu te hū. Ame'ë ke rehe pehendu py rahā, jete-har te ke aja pekwa. A'erehe pehē py'a pemuruwak. Pehē pexoha katu aja pemuruwak tī. Pe, myrandu katu pehē koty amō ta pandu pandu oho. A'erehe amō amō ta hendu katu tī. Aja kome'ë ywy keruhū rupi tī. Myrandu katu pandu pandu oho tī. Pe, ngā py'a muruwak tī. Ixoha katu aja muruwak tī. ⁷Awa ta rehe Tupā ipy'a katu te hū, ame'ë ke Epar riki mu'e katu pehē pe. Jande japy'a katu ehe ame'ë ke a'e tī. Jande aja Kirisutu pe a'e paraky ixo tī. Tupā je'ëha ke a'e pandu pandu, ame'ë riki ima'e parakyha ke. Pehē koty jande jaho ym, a'erehe a'e riki Tupā je'ëha ke pandu pehē pe. (A'erehe pehendu katu ta me'ë te'e ehe.) ⁸Tupā'ā riki pehē pepy'a rehe ihī katu, a'erehe amō ta rehe pepy'a katu aja jande pe Epar pandu.

Pehē rehe har Tupā namō japandu pandu

⁹A'erehe pehē rehe har jahendu rahā, Tupā namō pehē rehe har japandu pandu. Aja te'eha jande. Kuja inamō japandu:

—Jande pái keruhū! Koro ok ta pe har ta pe ma'e ke nde ereputar ame'ë ke emujekwa katu. Nde erekwa katu ame'ë ke Ne'ā muwyr. Ame'ë namō nde ereputar ame'ë ke emujekwa katu ngā pe — aja Tupā namō japandu.

¹⁰ Aja rahā, Tupā putar, aja pexo katu ta kŷ. A'e putar ame'ē ke pema'ema'e ta kŷ tī. Aja rahā, katu ame'ē ke jō pema'ema'e katu ta. Amō we Tupā rehe har pekwa katu te we ta tī. ¹¹ A'e jō riki pyrātā te hū ame'ē ke. Ame'ē pyrātāha namō pehē py'a mā peja a'e mātā katu. Aja rahā, pehē ke amō ta mupyrara rahā, pehē py'ahu te'e pehendu ta kŷ. ¹² Ixotyhar ta pe ma'e katu ame'ē ke a'e me'ē me'ē ta kŷ. A'e ixo ame'ē renda pe me'ē me'ē ta kŷ. Ame'ē renda rupi wera te hū. (Aja rahā, Tupā a'ep ixo, aja mujekwa katu.) "Ihēma'e ta ke" aja a'e pandu, a'erehe ma'e katu ame'ē ke pehē pe a'e me'ē me'ē ta tī. A'erehe jande pái keruhū namō pepandu rahā: "Ne jō riki katu te me'ē ke" aja pepandu ipe. Pehē rury katuha namō aja pepandu.

¹³ Satana kotyhar ta ke jande kwe. (Ājā ramūi a'e.) Apo Tupā ra'yr kotyhar ta ke jande apo 'y. Ta'yr rehe a'e ipy'a katu te. Pe, Ta'yr pandu ame'ē ke rehe jahendu katu jaxo rahā, jande rehe Tupā usak katu. Ymanihar jaxoha aja ym jande apo 'y. Satana kotyhar ta aja jaxo rahā, ymanihar jaxoha namō jaxo. Katu ym aja. ¹⁴ Apo anī. Ta'yr kotyhar ta ke jande apo 'y, a'erehe Satanama'e pyrātāha ngi jande ke Ta'yr muhem. Upa jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Ame'ē ke rehe Ta'yr muhepy. A'erehe jande rehe Tupā ipy'a jywyr katu tī.

Kirisutu rehe har

¹⁵ Tupā rehe usak ym te awa. Kirisutu rehe awa usak, a'erehe Tupā rehe usak, ame'ēja saka tī. Tupā a'e tī. 'Ar nixói te rahā, pete'e a'e ixo. Upa katu te ma'e ke a'e mujā. Ame'ē 'ar koty te we a'e katu te ha ke. ¹⁶ A'e ixo, a'erehe upa katu te ywa rehe ihī ame'ē ke Tupā mujā. Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe ixo, ame'ē ta ke mujā tī. Awa usak, ame'ē ke mujā. Usak ym, ame'ē ke mujā tī. Kuja awa

usak ym ame'ē ta ke mujā tī. Je'ēha rahoha ta ke mujā. (Ame'ē ta rehe usak ym awa.) Ame'ē tama'e kapitā keruhū ta ke mujā tī. (Ame'ē ta rehe usak ym tī.) Upa katu te ame'ē ta ke a'e mujā tī. Kirisutu je'ēha rupi upa katu te mujā. Upa katu te mujā, ame'ē kapitā keruhū te Kirisutu. ¹⁷ Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, pete'e a'e ixo. A'e ixo, a'erehe upa katu te ma'e ke henda pe katu aja ihī tī. ¹⁸ A'e riki jurujar katu ame'ē tama'e kapitā keruhū. Pe, jurujar katu ehe ame'ē ta riki hete aja. Iākā aja riki Kirisutu. (Aja rahā, ixotyhar ta hendu katu ehe.) A'e riki jurujar katu ehe ame'ē ta ke muhā katu. Tupā ra'yr ke a'e. A'e riki manōha ngi kwera katu py uhem. A'erehe upa katu te ma'e ke ihī, ame'ē ta 'ar koty te we a'e katu te ha ke. ¹⁹ Upa katu te Tupā aja Ta'yr a'e tī. Juja katu te a'eta tī. Aja Tupā putar katu. ²⁰ Tupā pandu:

—Ihē ra'yr riki upa katu te ma'e ke mukatu ta ihē pe tī — aja.

Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Ta'yr manō, a'erehe Tupā hury katu ngā rehe tī. Upa katu te a'e mukatu, hury katu ngā rehe tī. Kome'ē ywy keruhū pe ixo, ame'ē ta rehe hury katu. Ywa rehe ma'e mujā, ame'ē ke ihī. Ame'ē mukatu tī. Ame'ē ta rehe hury katu tī.

Tupā rehe katu ame'ē ta ke pehē apo 'y

²¹ Tupā rehe har pehē py'a pe pekwa ym te pexo kwe. Pexo ai te'e, a'erehe huwajan ta aja pexo. Pehē py'a pe ma'e jaxer ame'ē ke pekwa pekwa pexo tī, a'erehe huwajan ta aja pexo tī. ²² Pe, ehe katu ame'ē ta ke pehē apo 'y, aja pehē ke a'e muruwak. Ta'yr manō, a'erehe pehē ke a'e muruwak katu. Aja rahā, a'e ixo ame'ē pe pehē ke a'e muhyk katu ta. Pehē riki katu te ame'ē ta ke aja a'e muhyk katu ta. Pehē py'a juhyk ame'ē ta aja tī. Pehē ke muhyk katu ta tī. Ma'e

peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe aja pehē ke a'e muhyk katu ta tī.

²³ Kuja katu tiki. Jesu rehe tapijar te'e we pejurujar katu pexo rī. Ehe har pe-jumu'e katu te we pexo rī. Myrandu katu ke pehendu rahā, myja Tupā namō amō ixo katu ta, aja pehendu. Pejurujar katu ehe tī. Tupā namō pexo ta, ame'ē pekwa katuha ke pemukanim ym ta me'ē te'e. Ame'ē myrandu katu ke kome'ē wyy keruhū pe har ta pe amō ta pandu pandu oho. Ame'ē ke ihē apandu pandu axo tī. Ame'ē rehe ihē aparaky axo. Ihē Páu.

Tupāma'e miasu ke ihē

²⁴ Jesu rehe har ngā pe ihē apandu pandu, a'erehe ihē ke amō ta mupyrara. (A'erehe pehē pe katu tī. Ehe har pehē pe kome'ē paper rehe ihē amujekwa tī.) A'erehe ihē ruryha namō ihē py'ahu te'e ahendu. Kirisutu ke amō ta mahy hū. Ame'ē mahyha a'ewan ym we rī. Jurujar katu me'ē ta riki Kirisutu rete aja saka. Pe, ame'ē ta ke amō ta pyrara hū. Ihē ke aja tī. Ihē ke mupyrara hū ngā ixo tī. Aja rahā, Kirisutu pyraraha ke ihē riki amumba ta rī. ²⁵ Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pe Tupā je'ēha ke ihē amu'e katu. Ame'ē parakyha ke Tupā me'ē ihē pe. Pehē pe aja tī. Amu'e katu tī. Upa katu te ima'e je'ēha ke ihē apandu katu ngā pe. ²⁶ Yman ima'e je'ēha ke kome'ē wyy keruhū pe har ta pe a'e mujekwa ym rī. Apo ixotyhar ta pe a'e mujekwa katu 'y. ²⁷ Kuja a'e ukwa. Pehē py'a rehe Kirisutu ihī katu. Ame'ē ke yman a'e mujekwa ym rī. Apo ame'ē ke ixotyhar ta pe a'e mujekwa katu. Mā katu te hū ame'ē ke ame'ē. Ima'e katu te ha ke pesak ta tī. Ame'ē ke yman mujekwa ym tī. Apo upa ame'ē ke a'e mujekwa katu tī.

²⁸ Kirisutu rehe har upa ngā pe japandu pandu. Upa jande jakwa katuha namō upa ngā ke jamu'e katu. “Pejuru-jar katu ehe” aja japandu ngā pe tī. Aja

rahā, aja pame katu te Tupā ruwa koty jamuhyk ta, ame'ēja saka. “Ko Kirisutu kotyhar ta ke. Ehe har ukwa katu te ame'ē ta ke” aja jamuhyk ta. ²⁹ Ame'ē ke rehe ihē aparaky hū. Ima'e je'ēha ke ihē apandu, ame'ē riki ihēma'e parakyha ke. Ima'e pyrātā te ha ke Kirisutu muwyr ihē pe. A'erehe ima'e je'ēha ke ihē apandu hū.

Ihēma'e aparakyha rehe har apandu ta

2 Ko pehē pekwa katu aja ihē aputar. Pehē rehe har Tupā namō ihē apandu pandu te hū. Ihē aparaky hū, ame'ēja saka. Raoniséi ok ta pe har ta rehe har aja tī. Pehē rekoha juramā rupi upa katu te ihē rehe usak ym ame'ē ta rehe har aja tī. Tupā namō apandu pandu tī. ² Kuja Tupā namō ihē apandu:

—Jande pái keruhū! A'eta py'a ke emātā katu. Peteihar aja mā peja a'eta ipy'a katu a'eta juehe ixo. Mā peja nde rehe har a'eta ukwa katu te. Aja rahā, ka'u te'e ym ta. Kirisutu rehe har nde eremujekwa, ame'ē ke a'eta ukwa katu te ta tī. Yman ehe har ngā pe nde eremujekwa ym. Apo nde eremujekwa katu 'y — aja ihē apandu inamō.

³ Upa ma'e ke Tupā ukwa katu te a'e. Ame'ē ke Kirisutu mujekwa jande pe. Pe, Kirisutu rehe har amō ukwa katu rahā, Tupā ukwa katuha ke a'e ukwa ta tī.

⁴ Ko pehē pe ihē amupinim aī. Te'e amō ta pandu. Aja je'ē hātā tā pehē namō. Mā peja pehē ke a'eta muka'u te'e ym. Ame'ē ta panduha rehe pehendu rahā: “Mā! Katu” aja pekwaha naī. Anī. Ame'ē je'ēha namō mā peja pehē ke muka'u te'e ym. ⁵ Pehē namō ihē axo ym. Pe, pehē rehe har ihē py'a pe ihē akwa akwa axo. Kirisutu rehe pehē johu peju-rujar katu te. Pehijar ym, aja ihē ahendu, a'erehe ihē rury katu axo.

Kirisutu namō pehē juehe katu pexo

⁶Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu a'erehe pepandu: “A'e riki jandema'e sawa'e te” aja pehē py'a pe pemu'am. A'erehe inamō pehē juehe katu pexo. ⁷Mā peja pahar a'e ke pehijar ym. Myra rapo yyp ihon, aja inamō pexo katu. (Pehijar ym.) I'y tiha oho, aja ehe har pejumu'e katu te we pexo rī. Pehē ke Epar mu'e, aja pejurujar katu te we rī. Tupā namō pepandu rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pepandu ipe.

⁸Pesak katurahā! Kirisutu rehe har pehē ke amō muka'u te'e rahā, katu ym tiki. Ngā ukwaha namō muka'u te'e. Jaxer ke ame'ē ukwaha. Ame'ē ke hamūi ta ukwaha ke ngā ukwa ixo. Kirisutu mu'e aja ym ame'ē. Pe, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwaha ke namō muka'u te'e tī. Ame'ē ke Kirisutu mu'e aja ym tī. ⁹Kirisutu uwyr rahā, awa te'e a'e aja kome'ē ywy keruhū pe a'e ixo. Tupā a'e tī. Juja katu te a'eta tī. ¹⁰Inamō pehē juehe katu pexo. A'erehe Kirisutu rehe har pekwa katu te, aja pexo. Amō Tupā je'ēha rahoha ta riki kapitā keruhū ta ke. Ame'ē ta 'ar koty te we Kirisutu pyrātā te hū ha.

Pehē ke Tupā muhā katu

¹¹Pehē py'a rehe Kirisutu ihī, ame'ē riki pehē pīrer ke pejupā, ame'ēja saka. (Ame'ē ke ixotyhar ta ke pehē, aja mujekwa.) Ame'ē ke amō mujā ym. Kirisutu mujā ame'ē ke. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu rahā, pepandu ta: “Anī. Japutu'u ta ingi” aja. (Aja rahā, ame'ē ma'e peka'u te'eha pema'eha ngi pehē ke Kirisutu muhem.) ¹²Pe, y pe pehē ke amō mujahuk rahā, Kirisutu namō pehē ke amō ta jyty, ame'ēja saka. Aja rahā, pexo ai te'e, ame'ē ke pehijar aja pemujekwa. Pe, y ngi pehē ke amō muhem rahā, Kirisutu namō pehē ke Tupā mukwera katu muhem,

ame'ēja saka tī. Aja rahā, pexoha pyahu, aja pexo. Pejurujar katu ehe, a'erehe Kirisutu namō pehē ke a'e mukwera katu muhem, ame'ēja saka.

¹³Yman pema'ō ame'ēja saka pehē. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e, a'erehe pema'ō, ame'ēja saka. Amō awa ta aja pehē. Jundéu awa ta ym. Amō awa ta ke pehē, a'erehe pema'ō ame'ē ta ke pehē kwe tī. Apo anī. Kirisutu namō pehē juehe katu pexo 'y. A'erehe pehē ruhā te hū aja pexo apo 'y. Ma'e jaka'u te'eha ke jande johu jama'ema'e. Ame'ē ke jande py'a ngi Tupā juhyk. Pe, jande rehe ipy'a ke a'e mujywy. ¹⁴Upa jandema'e ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke paper rehe amō mupinim, ame'ēja saka riki. Pe, ame'ē paper ke Tupā munixói te 'y. Kirisutu manō, ame'ē myra ngā mupia ame'ē ke rehe ame'ē paper ke Tupā munixói te 'y. (Aja upa katu te mukanim.) ¹⁵A'erehe amō ta ke ājā ta mukyje, ame'ē ke Kirisutu mukanim 'y. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e manō rahā, ājā tama'e pyrātāha ke a'e muputu'u. Ame'ē ke a'e mujekwa ngā pe. A'erehe upa ngā ukwa katu apo 'y. (A'erehe ājā ta ngi ngā kyje ym ta me'ē te'e.)

Mu'eharan ta rehe pehendu ym

¹⁶Pesarahā! Ma'e ke pe'u, ame'ē rehe har katu ym, aja mu'eharan ta pandu. Ame'ē ta rehe pehendu ym. Amō ma'e wera rahā, Tupāma'e ame'ē, a'erehe peparaky ym, aja pandu tī. Jahy pihun te rahā, aja tī. Peparaky ym tī. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā aja tī. Peparaky ym tī, aja a'eta mu'e tī. Upa aja mu'eharan ta mu'e ame'ē ke rehe pehendu ym. ¹⁷Upa ame'ē ta riki ma'e mujekwaha jō. Kuja. Yman rahā uwyr ame'ē ke mujekwa. Ame'ē uwyr apo 'y. Kirisutu a'e. A'erehe mu'eharan ta rehe pehendu ym. ¹⁸A'eta rehe pehendu ym, a'erehe pexoha riki katu ym aja amō ta pandu

naī. Mā peja pemukahem ym. Ame'ē ta riki Tupā je'ēha rahoha ta rehe ipy'a moī moī katu, aja a'eta pandu. Pehē aja ym. (Tupā je'ēha rahoha ta rehe pehē py'a pemoī ym.) A'erehe pexoha katu ym aja pandu naī tī. Katu ym a'eta juehe aja a'eta pandu a'eta jupe. Ame'ē riki te'e. (A'eta katu te aja ukwaha.) Ixeraiha aja a'eta usak, a'erehe ukwa katu te aja a'eta pandu naī tī. A'erehe a'eta katu te aja a'eta jupe ukwaha naī. ¹⁹Ame'ē ta Kirisutu kotyhar ta ym apo. Anī. Hijar oho.

Kirisutu riki jurujar katu ame'ē ta ākā aja saka. (Aja rahā, ixotyhar ta hendu katu ehe.) Jurujar katu ame'ē ta hendu katu ehe rahā, pyrātāha ke a'e muwyr ngā pe. (Jurujar katu ame'ē ta Kirisutu rete aja saka.) Hajy amō ke pyrātā katu. Mutariha aja tī. Pyrātā katu tī. (Aja Kirisutu namō ixotyhar ta juehe katu ixo rahā, Tupā putar aja ehe har ukwa katu te we ta ixo.)

Awama'e ukwaha rehe pehendū ym

²⁰ Kirisutu riki manō rahā, inamō pe-manō ame'ēja saka tī. Aja rahā, Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ukwaha ngi pehē ke a'e muruwak. A'erehe Tupā rehe hendu ym ame'ē ta aja pexo rahā, katu ym tiki. ²¹ A'eta pandu:

—Kome'ē mi'u pe'u ym. Pemanga ym tī. Pepyhyk ym te tī — aja.

²² Ame'ē mi'u amō u'u. A'engi pusu ngi uhem riki. A'erehe a'eta pandu ame'ē ke awa ta ke te'e pandu ame'ē ke jō. A'etama'e ukwaha ke mu'e, ame'ē jō. (A'erehe upa ame'ē rehe pehendū ym.)

²³ Jete! Huryha namō Tupā je'ēha rahoha ta rehe ipy'a ke a'eta moī moī rahā, a'eta ukwa katu te, aja mujekwa naī. A'eta katu ym a'eta juehe aja a'eta jupe naī. Aja rahā, ukwa katu te, aja mujekwa naī tī. Ma'e ke u'u ym te rahā aja tī. Ukwa katu te, aja mujekwa naī tī. Pe, upa ame'ē ta aja ma'ema'e rahā, ipy'a pe

ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ukwa ukwa ixo. Ame'ē ke muputu'u ym. (Pe, ukwa ukwa ixo, aja a'eta ma'ema'e ixo tī.) Katu ym aja. A'erehe ame'ē mu'eharan ta rehe pehendū ym pehē.

Ywa pe har ma'e katu ame'ē ke pekwa pekwa pexo

3 Kirisutu ke Tupā mukwera katu muhem rahā, pemanōha ngi pehē ke a'e mukwera katu muhem tī, ame'ēja saka. A'erehe pexoha pyahu aja pexo katu. A'erehe ywa pe pehē pexo, aja pekwa pekwa pexo. (Aja rahā, Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e, ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo tī.) Ame'ē ywa pe Tupā rake Kirisutu wapyk uī. Ijywa katu koty wapyk. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e, aja mujekwa katu.) ² Ywa pe ma'e ke ihī. Ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo. (Aja rahā, Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e ta.) Kome'ē ywy keruhū pe ma'e ke ihī, ame'ē rehe har pekwa pekwa ym pexo. (Aja rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta aja ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tī.) ³ Aja rahā, pemanō, ame'ēja saka pexo. A'erehe kome'ē ywy keruhū pe har ta ma'e ke rehe har pekwa pekwa ym pexo. Tupā namō pehē juehe katu pexo. Aja rahā, Kirisutu ixoha te aja pexo katu tī. Ame'ē ke Tupā mujekwa ym we rī. (Kome'ē ywy keruhū pe har ta pe mujekwa ym we rī.) ⁴ Pe, Kirisutu jywyr rahā, inamō pexo ta tī. Katu te ha namō a'e jywyr ta. (Arahā upa ngā pe pexoha te ke Tupā mujekwa katu ta.)

Pexo ai te'e kwe

⁵ Pesarahā! Ma'e ka'u te'eha ke kome'ē ywy keruhū pe har ta ma'ema'e tar katu. Aja pehē tī. Ame'ē ke pemukanim ta me'ē te'e. Kuja! Amō kūjā rehe peka'u te'e ym. Amō sawa'e rehe peka'u te'e ym tī. Pehē py'a pe ma'e jaxer ame'ē ke pekwa pekwa pexo ame'ē ke peputu'u ingi. Peka'u te'e ym. Amō tama'e ke rehe pehē py'a pe-

moĩ ym tí. Ame'ẽ ta rehe pehẽ pemoĩ rahã: “Ko tupã” aja ame'ẽ rehe pehẽ pekwa. Katu ym aja. ⁶Upa aja me'ẽ ke amõ ta ma'ema'e. Aja rahã Tupã je'ẽha rehe hendu ym. A'erehe ame'ẽ ta ke Tupã mahy hũ ta. ⁷Aja pehẽ kwe tí. Pexo ai te'e kwe tí.

⁸Apo upa amõ we ma'e ke pehijar ta me'ẽ te'e. Kuja. Peparahy ym. Peje'ẽ je'ẽ hũ ym tí. Amõ ta rehe har katu ym peje'ẽ ym tí. Amõ ta rehe pehẽ juru ai ym tí. ⁹Amõ ta pe te'e ym pehẽ tí. Yman aja te'e pexo ame'ẽ ke pehẽ tí. Apo ame'ẽ pexoha ke pehijar ta me'ẽ te'e.

Pexoha pyahu aja pexo katu

¹⁰Apo pehẽ py'a pe katu ame'ẽ ke jõ pekwa pekwa pexo. Pehẽ py'a pyahu, ame'ẽja saka. Ame'ẽ ke Tupã moĩ. A'e riki pyahu aja mujã. Amõ amõ we rahã, ame'ẽ ke a'e mukatu te we ixo rĩ. Aja rahã, a'e katu te ha aja pehẽ tí. Aja rahã, juehe har pehẽ pe a'e mujekwa katu te we ta rĩ. ¹¹Ixotyhar ta pyahu aja ixo. A'erehe juja katu te awa ta ipe. Amõ koty koty awa ta ke aja ym ipe. Ko jundéu awa ta ke aja a'e ukwa ym. Ko jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke aja a'e ukwa ym tí. Ko ipirer jupã ame'ẽ ta ke aja a'e ukwa ym tí. Ko ipirer jupã ym ame'ẽ ta ke aja ukwa ym tí. Ko amõ awa ta aja ukwa ym tí. Ko ukwa ym te ame'ẽ ta ke aja ukwa ym tí. Ko miasu ta ke aja ukwa ym tí. Ko miasu ym ame'ẽ ta ke aja ukwa ym tí. Upa awa ta juja katu te ipe. Kirisutu jõ riki katu te me'ẽ ke. Upa jurujar katu ame'ẽ ta py'a rehe a'e ihĩ katu. A'erehe upa ixotyhar ta juja katu te ipe.

Amõ ta rehe pepy'a katu

¹²Pehẽ riki Tupã kotyhar ta ke. Pehẽ rehe a'e ipy'a katu. Pehẽ rehe a'e katu usak tí. A'erehe ixotyhar ta ke aja a'e muruwak. A'erehe amõ ta rehe pepyrara pe-

sak katu ta me'ẽ te'e. Pepy'a katu amõ ta rehe tí. Pahar je'ẽha pemujuwyr ym amõ ta pe tí. Pahar peparahy ym amõ ta rehe tí. “Mã! Katu te me'ẽ ke jande” aja ym pekwa pekwa pehẽ juehe har. ¹³Pehẽ pe jaxer amõ ta ma'e rahã, peje'ẽ ym a'eta pe. Pehẽ py'a pemujuwyr katu ehe tí. Pehẽ pe amõ je'ẽ je'ẽ hũ rahã, pahar pehẽ py'a pemujuwyr ehe. Pehẽ rehe Kirisutu ipy'a juwyr, aja pehẽ py'a pemujuwyr amõ ta rehe tí. ¹⁴Amõ we tí. Kuja riki katu te ame'ẽ ke. Amõ ta rehe pepy'a katu. Aja rahã, pehẽ katu te pehẽ juehe pexo.

¹⁵“Myja ihẽ axo ta my? Ma'e ihẽ ama'e ta my?” aja pexo rahã, mã peja pehẽ py'a ke Kirisutu muhury katu. Aja rahã, pehẽ pema'eha rehe: “A'e tỹ” aja a'e pandu tí. (Aja ym rahã, pema'e ym ma'e ke.) “Petéihar aja pexo tí. Pehẽ kotyhar ta namõ pehẽ juehe katu pexo” aja Tupã mujekwa katu pehẽ pe. Aja rahã pehẽ py'a ke a'e muhury katu tí, aja pekwa ta. Pe, Tupã pe: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja pepandu katu.

Tupã rehe har pejyngar katu

¹⁶Kirisutu je'ẽha ke pehẽ py'a pe pemupyta katu. Katu te ame'ẽ ke pemu'e katu pehẽ jupe. Ukwa katuha ke pehẽ pe Tupã muwyr, ame'ẽ namõ pemu'e katu pehẽ jupe. Tupã je'ẽha ke pejyngar. Tupã rehe har pejyngar tí. Tupã mujekwa ame'ẽ ke pejyngar tí. Tupã rehe pejyngar rahã: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja pehẽ py'a pe pekwa pekwa pexo ehe har. ¹⁷Upa katu te pema'ema'e, ame'ẽ ke Jesu je'ẽha rupi pema'ema'e. Upa katu te pepandu ame'ẽ ke Jesu je'ẽha rupi pepandu tí. A'e riki jandema'e sawa'e te. Pejurujar katu ehe, a'erehe Tupã namõ pepandu rahã: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja pepandu ipe. A'e riki jande pái keruhũ.

Kirisutu kotyhar ta ma'ema'eha, ame'ē rehe har

¹⁸ Ixawa'e katu me'ē ta! Pehē pe apandu apo 'y. Pehē riki Kirisutu kotyhar ta ke, a'erehe pehē sawa'e ta rehe pehendu katu ta me'ē te'e.

¹⁹ Hakehar katu me'ē ta! Pehē pe apandu apo 'y! Pehē rakehar ta rehe pepy'a katu. Peje'ē je'ē hū ym a'eta pe.

²⁰ Kurumī ta aja tī. Kūjātāi ta aja tī. Ta'yn ta aja tī. Kirisutu kotyhar ta ke pehē tī, a'erehe upa katu te nde pái pandu ame'ē ke rehe pehendu katu. Ne māi rehe aja tī. Pehendu katu tī. Aja rahā, katu tiki. Aja rahā, Tupā ke pemuhury katu, ame'ēja saka.

²¹ Ko ipái ta pe ihē apandu katu. Pehē ra'yr ta ke pemuparahy ym. Pehē rajyr ta ke aja tī. Pemuparahy ym tī. Imāi ta pe apandu tī. Pehē membyr ta ke pemuparahy ym tī. Pemuparahy rahā, a'eta jupyai ta ixo. Katu ym aja. A'erehe pemuparahy ym.

²² Ko miasu ta pe ihē apandu apo. Sehar pehē jar ta ixo. Upa katu te ame'ē ta pandu ame'ē ke rehe pehendu katu. Amō ta riki ijar usak u'am rahā jō paraky katu. Aja rahā, ijar pandu ta: “Pehē katu” aja ukwaha jupe. Aja ym pehē. Tupā rehe pehē py'a pemoi moī katu, a'erehe peparaky katu. Pemuka'u te'eha aja ym peparaky. ²³ Peparaky rahā, peparaky katu. Tupā pe peparaky pexo, aja pekwa pekwa pexo. A'erehe peparaky katu. Pehē jar ta rehe jō peparaky pexo, aja ym pekwa pekwa pexo. ²⁴ Tupā riki ma'e ke pehē pe me'ē ta, aja pekwa pekwa pexo. Ixotyhar tama'e ke a'e mupyta katu. Yman rahā, a'e me'ē ta pehē pe. Pesarahā! Kirisutu riki pehē jar te. Peparaky ipe, aja pekwa pekwa pexo. ²⁵ Katu ym ame'ē ke amō ma'e rahā, aja juja Tupā mujywyr ta ipe. Awa ta rehe juja katu te a'e usak. A'erehe katu ym

ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, ame'ē ke a'e mupyrara ta tī.

4 Ko miasu jar ta pe ihē apandu apo. Penupā ym, miasu ta ke. A'eta paraky katu rahā, pemuhepy katu a'eta pe tī. Pesarahā! Pehē jar keruhū ywa pe ixo tī, aja pekwa pekwa pexo. (Kirisutu a'e.) A'erehe katu ame'ē ke miasu ta pe pema'ema'e tī.

Tupā namō pepandu katu

² Ma'e ke rehe har Tupā namō pepandu pandu rahā, pahar ame'ē rehe har peputu'u ym. Pepandu katu te we rī. Aja te'eha pehē. Peta kŷ. Aja rahā, pepyhī ym ta pexo. (Aja rahā, tapijar te'e we Tupā namō pepandu pandu katu ta.) Tupā namō pepandu rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pepandu ipe tī. ³ Kirisutu rehe har ihē apandu. (Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe ihē ke kyndaha pe amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo apo. Pe, Tupā namō pepandu rahā, jande rehe har pepandu tī. Kuja pepandu ipe:

—Páu ta ke emupoir. Aja rahā, ne je'ēha ke a'eta pandu pandu katu ta. Yman Kirisutu rehe har ngā ukwa ym, ame'ē ke a'eta mujekwa katu ta apo — aja Tupā namō pepandu katu.

⁴ Kuja inamō pepandu tī:

—Páu pandu rahā, mā peja Kirisutu rehe har a'e mujekwa katu te. Aja rahā, katu tiki — aja inamō pepandu ihē rehe har.

Amō ta pe Tupā je'ēha pemujekwa katu

⁵ Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta ixo. Ame'ē ta namō pexo rahā, pekwa katuha namō pexo katu. Amō amō rahā, ame'ē ta rehe pesak rahā, Tupā je'ēha ke pepandu katu ngā pe. Ame'ē angaha ke pemukanim ym. ⁶ Amō ta namō pepandu rahā, panduha katu ame'ē ke pepandu. Jaxer aja ym pepandu. Pehē pe amō

pandu: “Myja my?” Aja rahā, ame'ē ke pemujekwa katu ipe rahā, katu tiki.

Koro ok ta pe har ta pe Páu rehe har Tik mujekwa ta

⁷⁻⁸Tik ke pehē koty ihē amondo ta. Jande mu aja a'e tī. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e tī. Ihē aja Kirisutu rehe a'e paraky ixo. Ima'e je'ēha ke a'e pandu, ame'ē riki Tikma'e parakyha. Tik pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Pehē koty uhyk rahā, upa ihē rehe har pandu ta pehē pe. A'erehe pehē koty ihē amondo ta kŷ. Myja jande johu jaxo, ame'ē rehe har pehē pe a'e mujekwa ta tī. Aja rahā, pehē ke muhury katu ta. ⁹Inamō One oho ta tī. Jande mu aja a'e tī. Ihē apy'a katu ehe ame'ē ke a'e tī. A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Pehē kotyhar ke a'e. Sehar myrandu ke upa katu te a'eta jumokōi pandu ta pehē pe.

Katuha ke ngā mondo

¹⁰Arita riki katuha ke mondo ixo pehē pe. Ihē namō kyndaha pe a'e ixo. Katuha ke Mak mondo ixo tī. Manambe anam ke a'e. Ehe har ihē apandu pehē pe kwe. Pehē koty a'e uhyk rahā, pehē rury katuha namō ipo ke pepyhyk katu ingi, aja ihē apandu kwe. ¹¹Josue amō her Jusu. Katuha ke a'e mondo ixo tī. Ame'ē mahapyr jundéu awa ta ke. Ma'e Arita, Mak, Josue. Jundéu awa ta ngi har a'eta mahapyr jō ihē namō Tupā rehe har pandu pandu. Ta'yr rehe jurujar katu ame'ē ta pe Tupā pandu katu: “Ihē kotyhar ta ke pehē apo 'y. Aputar katu” aja. Ame'ē je'ēha pyahu ame'ē ke ame'ē mahapyr sawa'e ta mujekwa katu ngā pe. Ihē namō mujekwa katu. Ihē ke a'eta mahapyr muhury katu tī.

¹²Epar riki katuha ke mondo ixo a'e tī. A'e riki pehē kotyhar tī. Jesu Kirisutu rehe a'e paraky tī. Ima'e je'ēha ke pandu, ame'ē riki Eparma'e parakyha ke. Pehē rehe har Tupā namō a'e pandu pandu hū.

—Mā peja Koro ok ta pe har ta py'a ke emātā katu. Aja rahā, jurujar katuha ke a'eta hijar ym ta. Nde rehe har a'eta ukwa katu te. Aja ixo 'y. Upa katu te nde ereputar ame'ē ke a'eta ukwa katu te, aja mā peja a'eta ixo tī — aja pehē rehe har Tupā namō Epar pandu pandu hū.

¹³Jete! Ihē apandu katu. Pehē rehe har Tupā namō a'e pandu pandu hū. Raonisí ok ta pe har ta rehe har aja tī. Tupā namō pandu pandu hū tī. Iera ok ta pe har ta rehe har aja tī. Tupā namō pandu pandu hū tī. Ame'ē rehe ahendu tī. ¹⁴Ruk riki katuha ke pehē pe mondo ixo a'e tī. Nduku ke a'e. Jande japy'a katu ehe ame'ē ke a'e. Nema riki katuha ke pehē pe mondo ixo a'e tī.

¹⁵“Katuha ke jande jamondo jaxo” aja Jesu kotyhar ta pe pepandu. Raonisí ok ta pe ixo ame'ē ta pe pepandu tī. Jande mu aja ame'ē ta tī. Amō kūjā pe aja tī, ma'e Nin pe. Jandema'e katuha pepandu ipe. Hok pe Jesu kotyhar ta jy'ar. Ame'ē ta pe jandema'e katuha ke pepandu tī.

¹⁶Kome'ē paper pinim rehe upa pesak rahā, Raonisí ok ta pe har ta koty pemondo tī. A'ep Jesu kotyhar ta usak katu ta tī. Aja Raonisí ok ta pe har ta amō paper pinim pehē pe mondo rahā, ame'ē rehe pesak katu tī. ¹⁷Kuja Aki pe pepandu katu:

—Kirisutu rehe nde ereparaky erexo. Ame'ē ke ehijar ym — aja pepandu ipe. (Tupā je'ēha ke a'e pandu, ame'ē riki ima'e parakyha ke.)

Ihē atu amupinim aī

¹⁸Ko ihē po pe te'e ihē amupinim aī. Ihē Páu. Katuha ke pehē pe ihē amondo axo. Ko kyndaha pe ihē axo. Tupā namō pepandu rahā, ihē rehe har pepandu ipe.

Mā peja pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū.

Upa.

Tesaron ok ta pe har ta pe Páu mupinim Peteihar ke

Tesaron ok ta pe har ta pe Tupã je'êha ke Páu pandu pandu. Ame'ê ke hendu rahã, amõ amõ ta jurujar katu ehe. A'erehe Jesu rehe a'eta jurujar katu. Jesu kotyhar ta ke apo 'y. Aja jundéu awa ta jurujar katu ehe tí. Aja jundéu awa aja ym ame'ê ta jurujar katu ehe tí.

Peteĩ jahy a'ep Páu mukanim. Pe, ame'ê ok ta ngi oho. Korin ok ta pe oho. A'ep a'e ixo rahã, Timo uhyk uwyr ehe. Tesaron ok ta ngi a'e uhyk uwyr ehe. Pe, upa Tesaron ok ta pe har ta rehe har a'e pandu ipe, Páu pe. Myja Jesu kotyhar ta ixo my, ame'ê rehe har a'e pandu ipe. Apo Jesu kotyhar ta ke Páu muhury tar katu. Ame'ê ta pe amõ we Tupã je'êha ke a'e mujekwa tar katu tí. A'erehe kome'ê paper pinim ke Páu mondo ixo.

Jesu rehe jurujar katu ame'ê ta pe Páu pandu: "Ihẽ mu ta" aja.

Tesaron ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo ame'ê ta pe Páu mupinim

1 Tesaron ok ta pe har ke pehẽ. Jesu rehe pehẽ pejurujar katu ame'ê ta ke pehẽ. Ko pehẽ pe paper pinim ihẽ amondo axo. Ihẽ Páu. Ko Sir ihẽ namõ ixo tí. Timo aja tí. Ihẽ namõ ixo tí.

Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'eta rehe pejurujar katu. Ixotyhar ta ke pehẽ.

Mã peja pehẽ rehe Tupã ipy'a katu te hũ. Mã peja pehẽ py'a ke a'e muhury katu tí.

Pehẽ rehe har Tupã namõ ihẽ apandu

²Tupã namõ pehẽ rehe har japandu pandu. Aja rahã: "Ne jõ riki katu te me'ê ke" aja jande japandu ipe. Aja te'eha japandu pandu. ³Tupã riki jande pái keruhũ. Inamõ pehẽ rehe har japandu pandu. Pehẽ pejurujar katu ehe, ame'ê

rehe har amõ ta pe pepandu pandu. Aja jakwa jaxo rahã: "Ne jõ riki katu te me'ê ke" aja Tupã pe japandu. Amõ ta rehe pepy'a katu, a'erehe ame'ê ta rehe pehaihu katu tí. Aja jakwa jaxo rahã: "Ne jõ riki katu te me'ê ke" aja Tupã pe japandu tí. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe peharõ katu te pexo tí. Aja jakwa jaxo rahã: "Ne jõ riki katu te me'ê ke" aja japandu ipe tí.

Pexoha ke amõ ta pe pemujekwa

⁴Jande mu ta! Pehẽ rehe Tupã ipy'a katu, aja jakwa katu. A'erehe pehẽ pe a'e mujekwa: "Ihẽ koty pehẽ py'a pemuruwak. Ihẽma'e wan ta pehẽ" aja. A'erehe Tupã kotyhar ta ke pehẽ apo 'y. ⁵Pehẽ pe myrandu katu ke japandu. Ame'ê riki jete har te ke aja jakwa katu. Pe, Tupãma'e pyrãtãha ke pehẽ pe jamujekwa tí. Jande namõ l'ã ma'ema'e katu tí. Amukwehe pehẽ namõ jaxo rahã, katu jande jaxoha, ame'ê ke pekwa. Aja rahã Tupã rehe pehẽ pejurujar katu ta my, ame'ê ke japutar. ⁶(Jete. Pejurujar katu ehe.) A'erehe jande aja pehẽ ke amõ ta mupyrara tí. Tupã rehe ipy'a ym ame'ê ta mupyrara pehẽ ke. Jesu aja pehẽ ke ame'ê ta mupyrara tí. Pehẽ ke amõ ta mupyrara hũ tipe. Anĩ. Tupã je'êha rehe pehẽ rury katuha namõ pejurujar katu rĩ. Ame'ê pehẽ rury katuha ke pehẽ pe Tupãã me'ê. ⁷Pexoha ke amõ ta pe pemujekwa. A'erehe pehẽ aja Jesu kotyhar ta tí. Masendo ywy pe ixo ame'ê ta ke a'eta. Pehẽ aja ame'ê ta ke amõ ta mupyrara tipe tí. Anĩ. Hury katuha namõ ame'ê ta jurujar katu ehe tí.

⁸Yman Masendo ywy rupi Tupã je'êha ke pepandu pandu peho. Ngere ywy rupi pepandu pandu peho tí. Jesu rehe har pepandu pandu peho. Pesarahã! Pehẽ rehe har aja tí. Amõ amõ ywy pe har ta pehẽ rehe har ukwa tí. Tupã rehe pejurujar katu ame'ê ke amõ ta ukwa. A'erehe amõ ywy rupi ame'ê pejurujar katuha

rehe har marā ka ym japanduha tī. (Upa pehē rehe har ukwa katu.)

⁹Amō we tī. Pehē namō jaxo rahā, myja pehē rok pe jande ke pemuxe katu, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu. Amō ywy pe har ta pandu pandu. A'erehe ukwa katu tī. Yman ma'e'ā riki tupā aja pehē pekwa pehē jupe naī tī. Myja ame'ē ngi Tupā te koty pehē py'a pemuruwak pemoi. Apo Tupā te rehe pehē py'a pemoi katu. Ame'ē rehe har a'eta pandu pandu katu tī. A'erehe ukwa katu tī. Tupā riki ixuwe katu te hū ame'ē ke a'e.

¹⁰Pe, ywa ngi Ta'yr rehe peharō pexo. Jesu ke a'e. Manōha ngi a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Yman rahā Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke a'e mupyrara ta. Ame'ē ngi jande ke Ta'yr muhem.

Tesaron ok ta pe Tupā je'ēha ke Páu pandu pandu

2 Jande mu ta! Pehē namō jaxo rahā, Jesu rehe heta ngā jurujar katu. Ame'ē ke pekwa katu. ²Pe, pehē rehe jahyk ym rahā we, Siri ok ta pe jande ke amō ta mahy. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mahy. Myrandu katu ke japandu, (ame'ē ke ame'ē ta putar ym.) A'erehe jande ke ame'ē ta mahy. Jaxer ai ame'ē ke jande pe ame'ē ta ma'e tī. Ame'ē ke pekwa katu. Pe, jande py'a ke Tupā mātā. A'erehe myrandu katu ke pehē pe japandu pandu katu we rī. Jande pe Tupā muwyr, ame'ē ke japandu. Amō ta putar ym tipe. Anī. Japandu pandu we rī. ³“Mā peja pejurujar katu ehe” aja japandu pehē pe. Jete har te ke japandu pehē pe. Pehē ke jamujaxer tar katu, a'erehe pehē pe myrandu katu ke japandu my? Anī. Aja ym. Pehē ke jamuka'u te'e ym te tī. ⁴Jete! Jande rehe Tupā usak katu. Jande pe myrandu katu ke a'e muwyr tī. A'erehe a'e putar aja japandu pandu. Aja te'ēha japandu pandu. Sawa'e ta putar aja japandu tar ym. Tupā putar aja jō japandu. Myja

me'ē japandu my, ame'ē ke a'e manga. Ukwa tar katu. Pe, ukwa rahā: “Pehē katu” aja a'e ukwa katu. ⁵Kuja pekwa katu. Pehē rehe jahyk rahā, katu japandu my? Aja pehēma'e ke japyhyk my? Anī. Aja ym. Tamatarer japutar, a'erehe pehē pe japandu my? Anī. Aja ym tī. Ame'ē ke Tupā ukwa katu tī. ⁶“Páu ta katu” aja pepandu ame'ē ke japutar, a'erehe myrandu katu ke pehē pe japandu my? Anī. Aja ym. Ame'ē jande rehe har katu pepandu ame'ē ke japutar ym. Amō ta pandu ame'ē ke japutar ym tī. ⁷Jande ke Kirisutu mondo, a'erehe jande je'ēha rupi pehē pe japandu ta tipe. “Japutar ame'ē ke pemuwyr” aja japandu ta tipe. Anī. Aja japandu ym te. (Pehē ngi japyhyk ym te ma'e ke.) Pehē namō jaxo rahā, pehē pe jande rury katuha namō japandu pandu. Ta'yn ta pe hury katuha namō imāi pandu pandu. Aja pehē pe japandu pandu tī. ⁸Pehē rehe japy'a katu, a'erehe myrandu katu ke pehē pe japandu rahā, katu tiki. Tupā muwyr, ame'ē ke japandu. Jete! Jande ke amō ta jukwa ta tipe rahā, myrandu katu ke pehē pe japandu we ta rī. Jete! Pehē riki japy'a katu ame'ē ta ke pehē. ⁹Jete! Kuja pekwa katu. Myrandu katu ke pehē pe japandu rahā, pehēma'e ke japyhyk ym. Tupā muwyr, ame'ē ke japandu. Jande japaraky hū. Pytun rahā, japaraky. Wera rahā aja tī. Japaraky tī. Aja tamatarer ke japyhyk. Ame'ē pe jandema'e ke jajo'ok jo'ok.

Jande jaxoha ke pekwa katu

¹⁰Pehē riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke. Kuja jande rehe har pekwa katu. Tupā ukwa katu tī. Kuja. Pehē namō jaxo rahā, Tupā putar ame'ē ke jama'ema'e. Katu ame'ē ke jama'ema'e tī. “Páu ta jaxer ai” aja jande rehe har pepandu ym tī. ¹¹Ta'yr ta rehe ipái usak katu, aja pehē rehe jasad katu tī. Ame'ē ke pekwa katu tī. ¹²Kuja. Pehē ke jande

jamuhury katu. A'erehe Jesu rehe pehē py'a pemoī moī katu rī. Pehē py'a ke jamātā tī. Tupā riki kuja mujekwa. Yman rahā inamō pexo ta kŷ. “Ko ihē axo ame'ē pe pejur. Ihē katuha ke pesak ta pejur” aja mujekwa. A'erehe Tupā putar, aja mā peja pexo katu rī. Aja pehē pe japandu pandu katu jaxo rī.

Tupā je'ēha rehe pejurujar katu ame'ē ke amō ta putar ym

¹³ Kuja tī. Jande pe Tupā muwyr, ame'ē myrandu ke pehē pe japandu rahā, pehendu katu ehe. A'erehe pehē rehe har Tupā namō japandu pandu rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja japandu ipe. Aja te'eha japandu ipe. Myrandu katu rehe pejurujar katu. Jete riki! Tupā muwyr, aja pekwa katu. Sawa'e muwyr ym, aja pekwa katu tī. Ame'ē myrandu katu rehe pehendu katu. A'erehe Tupā rehe pejurujar katu te we rī. Jesu rehe pejurujar katu ame'ē ta ke pehē. ¹⁴ Jundéi wyy pe Jesu Kirisutu kotyhar ta ixo. Ame'ē ta ke jundéu awa ta mahy. Ame'ē ta aja pehē ke tī. Pehē ke pehē rekoha pe har ta mahy tī.

¹⁵ Yman Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke jundéu awa ta jukwa jukwa. Jesu ke ame'ē ta jukwa tī. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Apo jande ke ame'ē ta mupyrara tī. Tupā ke ame'ē ta muhury ym. Jesu rehe ngā jurujar katu, ame'ē ke a'eta putar ym tī. A'erehe upa sawa'e ta ruwajan ta riki ame'ē ta. ¹⁶ Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke japandu. Ame'ē ta jurujar katu ehe, a'erehe ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta. Pe, ame'ē myrandu katu japandu ame'ē ke jundéu awa ta mukanim ta tipe. Mukaniha ke manga tipe. Upa ame'ē riki a'eta ka'u te'eha ma'ema'eha ke. Jaxer ai ma'eha ke. Aja te'eha a'eta. Ame'ē ta ke Tupā putar ym apo. A'erehe ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta apo.

Tesaron ok ta pe har ta rehe ihē asak tar katu tī

¹⁷ Jande mu ta! Pehē ngi jaho. Pe, pehē rehe har jakwa jakwa jaxo. Heta ym jaker rahā, pehē koty jajywyr tar katu tī. ¹⁸ Pehē koty jaho ta tipe. Jahoha ke jamanga tipe jaxo. Pehē koty jajywyr tar katu. Ihē Páu. Pehē koty ihē aho tar katu. Ihē amanga hū tipe axo. Anī. Jande ke Satana mupya riki. (A'erehe arahā pehē koty ihē ajywyr ym we aho.)

¹⁹ Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'e jywyr rahā, huwa koty jaxo ta. Arahā pexo ta a'ep tī. Ame'ē angaha ke rehe jaharō katu jaxo. A'ep pexo ta, a'erehe jande ke pemuhury katu ta tī. Myrandu katu japandu pehē pe rahā, ame'ē ke rehe pejurujar katu. A'erehe a'ep pexo ta. A'erehe: “Parakya ke Kirisutu muwyr, ame'ē ke jama'ema'e katu” aja japandu ta, ame'ēja saka. ²⁰ Jete riki. A'ep pexo ta tī. A'erehe: “Parakya ke Kirisutu muwyr, ame'ē ke jama'ema'e katu” aja japandu ta, ame'ēja saka. Jande ke pemuhury katu ta tī.

Pehē rehe ihē ajumupyai a'erehe Timo ke ihē amondo

3 Pehē rehe jajumupyaiha ke marā ka ym amō ta muputu'uha. A'erehe: “Ate ok ta pe jande jō japyta” aja japandu. ² Pe, pehē koty Timo ke jamondo. (Pe, a'e jywyr uwyr rahā, pehē rehe har mujekwa ta jande pe. A'erehe jajumupyaiha ke muputu'u ta.) A'e riki jande mu aja. Tupāma'e miasu ke a'e tī. Jande aja myrandu katu ke a'e pandu pandu tī. Kirisutu rehe har a'e pandu pandu. Pehē koty jamondo. Pehē py'a ke a'e mātā we oho rī. Aja Tupā rehe har pehē pe a'e mujekwa katu te we rī. Pehē ke a'e mu'e katu tī. Aja rahā Tupā rehe pejurujar katu te we rī. ³ Aja rahā, jurujar katuha ke pehē ngi har amō ta hijar ym ta. Pehē ke amō ta mupyrara

hū tipe. Anī. Pejuru jar katuha ke pehi jar ym. Jande ke amō ta mupyrara hū ame'ē ke Tupā putar katu, aja pekwa katu. ⁴Jande ke amō ta mupyrara ta, aja pehē pe japandu katu. Pehē namō jaxo rahā, pehē pe japandu katu. Pehē ke amō ta mupyrara ym rahā we aja jamujekwa katu pehē pe. A'erehe pekwa katu. A'erehe pejumupyai ym ta. Jamujekwa aja pyraraha jande rehe uhyk apo 'y. Ame'ē ke pekwa katu. ⁵A'erehe pehē koty Timo ke ihē amondo. Pehē rehe ihē ajumupyai hū, a'erehe a'e ke ihē amondo. Jesu rehe tapijar te'e we pejurujar katu my? Ame'ē ke a'e ukwa ta oho. Pehē ke Satana muka'u te'e my? (Ājā ramūi a'e.) Aja rahā, Jesu rehe pejurujar katuha ke pehijar ta my? Ame'ē ke pehijar rahā, myrandu katu japandu, ame'ē ke upa a'e mukanim ta. (A'erehe pehē rehe jajumupyai.)

Timo jywyr uwyr rahā pehē rehe har upa a'e mujekwa jande pe

⁶Apo pehē ngi Timo jywyr uwyr. Jande rehe a'e uhyk uwyr. Tapijar te'e we pejurujar katu ehe, Kirisutu rehe. Ame'ē myrandu katu ke jande pe Timo muwyr. Pehē namō ixo ame'ē ta rehe pehē pepy'a katu pehē juehe pexo. Ame'ē ke a'e pandu jande pe tī. Jande rehe har aja te'eha katu pekwa pekwa pexo. Aja jande pe Timo pandu tī. Pehē rehe jande jasad tar katu. Aja jande rehe pesak tar katu tī. Ame'ē ke jande pe a'e pandu tī. (A'erehe upa katu te jajumupyaiha ke a'e muputu'u katu riki.)

⁷Jande mu ta! Upa pehē rehe har Timo pandu, a'erehe pehē rehe jande rury katu. Jande ke amō ta mupyrara. Māte te'e jaxoha tī. Anī. Pehē rehe jande rury katu rī. Jesu rehe tapijar te'e we pejurujar katu. A'erehe jande ke pemuhury katu. ⁸Jesu rehe tapijar te'e we pejurujar katu. A'erehe jande rury katu te apo tī. ⁹Apo pehē rehe har Tupā namō japandu

rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja japandu ipe. Pehē rehe har jakwa jakwa jaxo rahā, jande rury katuha ke japandu pandu ipe. Jande ke pemuhury, ame'ē ke japandu ipe tī. ¹⁰Pytun rahā, Tupā namō japandu pandu. Wera rahā, aja tī. Japandu pandu inamō tī. Kuja:

—Tesaron ok ta pe har ta rehe jasad tar katu. Mā peja jande ke a'eta koty emondo. Nde rehe har a'eta pe jamu'e tar katu te we rī — aja japandu pandu hū ipe.

¹¹Tupā riki jande pái keruhū. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Kuja japandu pandu inamō tī:

—Mā peja Tesaron ok ta pe har ta koty jande ke emondo. ¹²Ame'ē ta ipy'a katu a'eta juehe ixo. Amō ta rehe a'eta ipy'a katu hū tī. Mā peja a'eta py'a ke emuhury katu. Aja rahā, i'ar koty te we a'eta ipy'a katu te ha. Ame'ē ta rehe jande japy'a katu te hū. Mā peja jande aja ame'ē ta ipy'a katu te we hū a'eta juehe ixo tī — aja japandu.

¹³Aja rahā, pehē py'a ke a'e mātā ta. Aja rahā, Tupā ruwa koty pexo rahā, pehēma'e riki nixói te ta. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te ta pehē pe. Pehē riki katu te ame'ē ta ke pehē tī. Tupā riki jande pái keruhū. Jesu jywyr rahā, upa inamō ixo ame'ē ta jywyr ta tī. Arahā Tupā ruwa koty pexo ta. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

Ymanihar pexo ai te'e aja ym pexo apo

4¹⁻²Jande mu ta! Pehendu katurahā! Myja katu pexo rahā, pehē rehe Tupā hury katu ta my? Ame'ē rehe har pehē pe jamujekwa. Apo aja katu pexo rī. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Apo a'e je'ēha rupi pehē pe japandu katu te. Mā peja katu pexo rī. A'e je'ēha rupi pehē ke jamu'e. Ame'ē ke pekwa katu. ³Tupā putar katu ame'ē ke kuja pehē pe katu. Pehē riki katu te ame'ē ke, aja a'e putar. Amō kūjā rehe eka'u te'e ym. Amō sawa'e

rehe eka'u te'e ym tĩ. ⁴Sawa'e ta! Pe-teihar pame katu te ekwa katu. Katu te aja me'ë nde rakehar epyhyk. ⁵Kũjã rehe nde erepy'a katu, a'erehe a'e ke nde erepyhyk. Epandu katuha rupi epyhyk. Kũjã namō jumusarái ha jō Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta putar. A'erehe kũjã ke a'eta pyhyk. A'eta aja ym pehë tĩ. ⁶Aja jumusarái ha namō kũjã ke pepyhyk rahã, Jesu kotyhar ta ke pemuparahy ta. Ame'ë ta pe katu ym ame'ë ke ema'ema'e ym tĩ. Aja ma'ema'e ame'ë ke Tupã mahy ta. Aja amukwehe te we pehë pe japandu katu. Pehë pe jaje'ë hũ tĩ. ⁷Tupã mujekwa:

—Mã peja katu te ame'ë ke pema'ema'e. Amō kũjã rehe peka'u te'e ym. Amō sawa'e rehe peka'u te'e ym tĩ — aja a'e pandu.

⁸Ihë apandu ame'ë ke rehe pehendu ym rahã, Tupã rehe pehendu ym tĩ. Ame'ë je'ëha riki sawa'e je'ëha aja ym. Tupã je'ëha ke. A'e riki I'ã ke pehë py'a rehe muwyr.

Pehë mu ta rehe pepy'a katu te we rĩ

⁹Jesu kotyhar ta rehe pepy'a katu. Ame'ë rehe har pehë pe jamupininim ym ta me'ë te'e. Anĩ. Aja pepy'a katu pehë juehe pexo. Ame'ë ke pehë pe Tupã riki mu'e tĩ. Kuja: “Pepy'a katu pehë juehe pexo ta me'ë te'e” aja riki. ¹⁰Aja Jesu kotyhar ta rehe pepy'a katu pexo riki. Masendo ywy pe ixo ame'ë ta rehe pepy'a katu. Jande mu ta! Pehë pe japandu katu te we rĩ. Amō we ma'e ke pema'ema'e katu te we rĩ. ¹¹Mã peja pehë rury katu pehë juehe pexo. Aja pexo katu. Amō ta ixoha rehe har peje'ë ym. Pemujaxer ym. Pehë pexoha rehe jō pekwa pekwa katu pexo. Pehë peparakyha namō pehëma'e ke pejo'ok jo'ok katu. Aja amukwehe pehë pe japandu katu. ¹²Aja rahã: “Peme'ë ta katu” aja pehë rehe har amō ta ukwa ta ixo. Jesu rehe jurujar ym ame'ë ta ukwa ta ixo. Aja peparaky rahã,

ma'e ke peputar ame'ë ke amō ta pe pepandu ym ta. “Jande pe pemuwyr!” aja pepandu ym ta. Pehëma'e ke pehë jeje te'e ta pejo'ok katu ta.

Yman rahã Jesu kotyhar ta ke Tupã mukwera katu ta muhem

¹³Jande mu ta! Pehendu katurahã! Jesu kotyhar ta manō. Ame'ë rehe har japandu ta pehë pe apo 'y. Ame'ë rehe har jetehar te ke pekwa katu ame'ë ke japutar. Aja rahã, pepyai ym ta. Jesu rehe jurujar ym ame'ë ta manō. Ianam ta pyai te hũ. Manō ame'ë ke Jesu namō ixo ym te ta. A'erehe ianam ta pyai te hũ. Ame'ë ta aja ym pehë tĩ.

¹⁴Jesu namō. Pe, manōha ngi kwera katu uhem tĩ. Ame'ë ke rehe jajurujar katu. A'erehe manō ame'ë ta ke Jesu namō Tupã muwyr ta kÿ. Jesu kotyhar ta manō. Ame'ë ta ke Tupã muwyr ta kÿ. Ame'ë ke rehe jajurujar katu tĩ.

¹⁵Jesu mu'e ame'ë ke pehë pe japandu. Kuja. A'e jywyr ta kÿ. Arahã jande jaxuwe katu ame'ë ke hundutar koty jaho ym ta. Manō ame'ë ta hundutar koty jaho ym ta. ¹⁶Tupã je'ëha rahoha keruhũ pandu ta kÿ. Pukái ta kÿ. Tupãma'e jumi'a tyapu ta. Pe, ywa ngi Jesu wyjy ta uwyr. Ixotyhar ta manō. Ame'ë ta ke Tupã mukwera katu py ta muhem. ¹⁷A'engi jande jaxuwe katu ame'ë ta ke a'e mujy'ar ta kÿ. Mukwera ame'ë ta namō jande ke a'e mujy'ar ta kÿ. Pe, ywa wyr koty Jesu rehe jande johu jahyk ta kÿ. Pe, Tupã koty Jesu namō aja te'e ta jaxo. ¹⁸A'erehe: “Ixotyhar ta kwera katu ta uhem” ame'ë je'ëha namō Jesu kotyhar ta ke pemuhury katu. Pehë rury katu pehë juehe pexo tĩ.

Jesu jywyrriha rehe peharō katu pexo

5 ¹⁻²Jande mu ta! Pehendu katurahã! Jesu jywyr ta kÿ. Ma'e 'ar rahã, uhyk ta my? Myja me'ë jahy rahã, uhyk ta my? Jande jakwa ym. A'erehe ame'ë rehe har

pehē pe jamupinim ym ta. Kuja pekwa katu. Pytun rahā, amō ukwa ym ha rupi ma'e mukanīha uwyr. Aja amō ta harō ym ha rupi Jesu jywyrym ta. Ame'ē ke pekwa katu. ³ Kuja amō ta pandu ta:

—Katu apo. Jajumai ym ha namō jaxo apo. Mā peja japutu'u katu jaxo — aja pandu ta jupe nai.

Aja rahā, pahar ame'ē ta rehe ahyha keruhū uhyk ta. Uhem ym ta oho ingi. Imembyr u'ar tate rahā, ta'yn ahy ipe. Ahyha ngi uhem ym ta. Aja ahyha keruhū ngi Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta uhem ym te ta oho tī. ⁴ Pytuniha aja ame'ē pe amō ta ixo. Aja ym pehē. Pytuniha aja ame'ē pe amō ixo rahā, Tupā rehe har ukwa ym. Aja ym pehē tī. Amō ukwa ym ha rupi ma'e mukanīha uhyk ta uwyr. Ukwa ym awa. Aja peharō ym pexo rahā, katu ym ta. A'erehe Jesu jywyriha angaha ke rehe peharō katu pexo.

⁵ Pehē johu riki weraha kotyhar ta aja pexo. Aja rahā, Tupā rehe har pekwa katu. Pytuniha aja ame'ē pe amō ta ixo. Aja ym jande tī. Pytuniha aja ame'ē pe amō ixo rahā, Tupā rehe har ukwa ym. Aja ym jande tī. ⁶ Amō ta ukwer aja ixo. Aja rahā, Jesu jywyriha rehe harō ym ixo. Mā peja ame'ē ta aja ym jaxo tī. Jaker ym jaxo. Kawī ngi jaka'u ym jaxo tī. Aja rahā jaharō katu jaxo ehe, Jesu rehe. ⁷ Pytun rahā amō ukwer katu. Pytun rahā kawī ngi amō ka'u. Aja rahā, harō ym ixo ehe. ⁸ Pe, jande riki weraha kotyhar ta aja jande. Aja rahā, Tupā rehe har jakwa katu. Kawī ngi jaka'u ym, aja rahā, katu tiki. Aja rahā, jaharō katu jaxo ehe.

Ita kamixa ke sonda ta ipixi'a rehe munde. Aja rahā, amōma'e ru'y asa ym ta a'eta rehe. Jukwa ym ta. Aja jande tī. Jesu rehe tapijar te'e we jajurujar katu rahā, ita kamixa jande pixi'a rehe jamunde, ame'ēja saka. Aja rahā, pahar ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym ta.

Tupā rehe jande japy'a katu rahā, aja tī. Ita kamixa jande pixi'a rehe jamunde, ame'ēja saka. Pahar ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym ta tī. Iākā rehe itasape ke sonda ta moī tī. A'eta aja pemoī tī. Aja rahā, pahar amō tama'e ru'y asa ym ta a'eta rehe. Jukwa ym ta. Aja jande tī. Jande ruhāha angaha ke rehe jaharō katu jaxo rahā, itasape ke jande ākā rehe jamoi, ame'ēja saka. Aja rahā, pahar jajurujar katuha ke jahijar ym ta.

⁹ Tupāma'e parahyha keruhū japyhyk ame'ē ke a'e putar ym. A'erehe jande rehe a'e usak katu. Pe, Jesu Kirisutu rehe jajurujar katu. A'erehe jande ke a'e muhā katu ame'ē ke a'e putar katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te. ¹⁰ A'e manō. A'erehe inamō jaxo ta. A'e jywyrym ta kŷ. Arahā jande jaxuwe katu jaxo my? Upa jamanō nahā my? Ukwa ym awa. (Kuja jō jakwa katu.) Inamō jaxo ta kŷ. ¹¹ A'erehe mā peja pemuhury katu pehē juehe pexo. Mā peja pehē py'a ke pemātā katu te we pehē juehe pexo tī. Aja Tupā rehe har pemujekwa katu te we pehē jupe pexo tī. Aja pema'ema'e pexo pehē jupe apo.

Tupā je'ēha pandu ame'ē ta rehe pehaihu katu

¹² Jande mu ta! Pehendu katurahā! Pehē pe japandu katu. Pehē namō Tupā je'ēha pandu pandu ame'ē ta ixo. Ame'ē ta rehe pehaihu katu. (Ma'e ke ame'ē ta pe peme'ē me'ē katu.) Pehēma'e kapitā ta ke a'eta. Pehē ke a'eta mu'e katu. Ame'ē ta rehe Tupā usak katu tī. ¹³ Tupā je'ēha ke ame'ē ta pandu pandu ixo. A'erehe ame'ē ta rehe har katu pekwa katu. Ame'ē ta rehe pehē pepy'a katu tī. Mā peja pehē rury katu pehē juehe.

Katu ame'ē ke Páu mujekwa

¹⁴ Jande mu ta! Pehē pe japandu katu. Kuja. Tupā rehe jurujar katu we mi ame'ē ta ke pemu'e katu. Jyty'ym ame'ē

ta pe pepandu katu. “Mā peja peparaky katu peho” aja. Aja rahā, paraky katu ta. Jumupyai te'e ixo ame'ē ta ke pemuhury katu. Pahar ym upa ngā pe peje'ē je'ē. Pemu'e katu te we rī. ¹⁵Katu ym ma'ema'e ame'ē pe juja katu te amō mujywyr ipe. Ame'ē ta aja ym pehē tī. Anī. Katu ame'ē ke pema'ema'e katu pehē jupe. Aja te'eha pehē. Jete. Upa amō ta rehe katu ame'ē ke pema'ema'e katu.

¹⁶Aja te'eha pehē rury katu pexo. ¹⁷Aja te'eha Tupā namō pepandu pandu katu pexo. ¹⁸Upa ma'e ke pehē rehe uhyk rahā, pehē rury katu te we rī. Ma'e katu ame'ē ke pehē rehe uhyk ta my? Ma'e katu ym ame'ē ke uhyk ta my? Pehē rury katu te we pexo rī. Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe upa ma'e uhyk rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā pe pepandu. Aja me'ē Tupā putar katu pehē pe.

¹⁹Ma'e ke amō pe Tupā'ā mujekwa rahā, pehendu katu ehe: ²⁰⁻²¹“Tupā je'ēha rupi ma'e ke pehē pe ihē apandu” aja amō pandu rahā, ame'ē panduha ke pemanga manga katu py pexo. Kuja. Jetehar ame'ē pandu nahā my? Te'e pandu nahā my? Aja pemanga manga katu py pexo. Pe, je'ēha katu ame'ē ke rehe jō pehendu katu. ²²Upa ma'e jaxer ame'ē ke pema'ema'e ym.

²³Jande py'a ke Tupā muhury katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Kuja pehē rehe har Tupā namō japandu pandu: “Mā peja Tesaron ok ta pe har ta ke nema'e te aja emu'am. Aja rahā, ma'e jaxer ame'ē ke nixói te ta a'eta pe. Aja rahā, a'eta py'a rehe ma'e jaxer ame'ē ke a'eta ukwa ukwa ym ta ixo. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym ta tī. Jesu Kirisutu jywyr rahā, mā peja aja me'ē a'eta ixo ta tī. Mā peja ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ta a'eta pe” aja Tupā namō japandu. ²⁴“Tesaron ok ta pe har ta ihēma'e ta ke” aja Tupā pandu katu. A'erehe pehē riki katu te aja me'ē a'e mu'am ta tī. A'e pandu katu, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu tī.

²⁵Jande mu ta! Mā peja jande rehe har Tupā namō pepandu pandu.

²⁶Pehē koty Jesu kotyhar ta ixo. Upa ame'ē ta rehe pejuman juman katu pehē juehe. (Aja pepy'a katu pehē juehe pexo, aja pemujekwa.)

²⁷Tupā je'ēha rupi pehē pe ihē apandu. Kuja. Mā peja kome'ē paper pinim ke upa Jesu kotyhar ta pe pemujesak katu. (Aja rahā, upa ukwa katu ta.)

²⁸Mā peja pehē rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hū. A'e riki jandema'e sawa'e te.

Upa.

Tesaron ok ta pe har ta pe Páu mupinim tĩ Mokõihar ke

Jesu kotyhar ta Tesaron ok ta pe ixo. Ame'ë ta rehe har Páu pe amõ pandu oho. Pe, ame'ë ta rehe har ukwa rahã, amõ paper ke Páu mupinim. Ame'ë ke Tesaron ok ta pe mondo, Jesu kotyhar ta pe. Páu pe amõ pandu:

—Jesu kotyhar ta ke amõ ta mu'e naĩ. Ngã ke Tupã mukwera katu ta muhem. Ame'ë angaha ke asa oho apo 'y. A'erehe apo mukwera ym te ta tĩ — aja amõ mu'e naĩ.

A'erehe Jesu kotyhar ta pyai te hũ ixo. Anĩ. Ngã ke Tupã mukwera ym we rĩ. Ame'ë rehe har amõ we Páu mujekwa tar katu. A'eta ke Páu muhury tar katu. Amõ we Tupã rehe har a'e mujekwa tar katu tĩ. A'erehe paper pinim ke a'e mondo. Mokõihar ke a'e mondo.

Jesu rehe jurujar katu ame'ë ta pe Páu pandu: “Ihẽ mu ta” aja.

Tesaron ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo ame'ë ta pe Páu mupinim tĩ

1¹⁻² Tesaron ok ta pe har ta ke pehẽ. Jesu rehe pejurujar katu ame'ë ta ke pehẽ. Ko pehẽ pe paper pinim ke ihẽ amondo axo. Ihẽ Páu. Sir ihẽ namõ ixo tĩ. Timo aja tĩ. Ihẽ namõ ixo tĩ.

Pehẽ riki Tupã kotyhar ta ke pehẽ. Pehẽ riki Jesu Kirisutu kotyhar ta ke tĩ. Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Mã peja pehẽ rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mã peja pehẽ py'a ke a'eta muhury katu tĩ.

Tapijar te'e we Tupã rehe pejurujar katu

A'erehe pehẽ ngi jande ruxĩ ym

³Jande mu ta! Pehẽ rehe har Tupã namõ japandu pandu rahã: “Ne jõ riki katu te me'ë ke” aja japandu pandu ipe.

Aja te'eha japandu pandu ipe. Tupã rehe tapijar te'e we pejurujar katu. Jete! I'ar koty te we pejurujar katu rĩ. Amõ ta rehe pepy'a katu te we tĩ. ⁴A'erehe amõ amõ Jesu kotyhar ta namõ jaxo rahã, pehẽ rehe har japandu pandu ngã pe. “Jesu kotyhar ta Tesaron ok ta pe ixo. Tupã rehe tapijar te'e we jurujar katu. A'erehe ame'ë ta ke amõ ta mahy hũ. Mupyrara hũ ngã tĩ. Anĩ. Ipy'ahu te'e ame'ë ta hendu” aja pehẽ rehe har japandu ngã pe. A'erehe pehẽ ngi jande ruxĩ ym.

⁵Tupã kotyhar ta ke pehẽ. A'erehe pehẽ ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta mupyrara hũ tipe. Anĩ. Pehẽ py'ahu te'e pehendu. Ame'ë ke jakwa rahã, kuja jakwa katu tĩ. “Pehẽ katu” aja Tupã pandu ta. Pe, henda pe pehẽ ke a'e muhyk ta raho. Inamõ pexo katu ta kÿ. Aja jakwa katu. ⁶(A'erehe kuja ihẽ apandu.) Katu ame'ë ke jõ Tupã ma'ema'e katu. (A'erehe juja katu te a'e mujywyr ngã pe.) A'erehe pehẽ ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta mupyrara hũ. Ame'ë ta ke a'e riki mupyrara hũ ta tĩ. ⁷Pehẽ pepyrara hũ pexo. Pe, pehẽ ke a'e muhem ta ingi. Jande aja tĩ. A'e muhem ta ingi tĩ. Ywa ngi Jesu, jandema'e sawa'e te jywyr rahã, jande johu a'e muhem ta ingi.

Tupã je'eha rahoha ta namõ Jesu jywyr ta. A'eta riki pyrãtã te hũ ame'ë ta ke a'eta. ⁸Tata keruhũ weraha aja me'ë namõ a'e jywyr ta uwyr. Pe, Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta ke a'e mahy hũ ta. Mupyrara hũ ta. Myrandu katu amõ ta pandu rahã, Jesu rehe har pandu. Ame'ë rehe hendu ym ame'ë ta ke a'e mupyrara hũ ta tĩ. ⁹Mupyraraha renda pe ame'ë ta ke a'e mahy ta. Aja te'e ta ame'ë ta ixo a'ep. Jandema'e sawa'e te namõ ixo ym te ta. Ima'e pyrãtã katu te ha ke ame'ë ta usak ym te ta tĩ. Jesu jywyr rahã, aja ta. ¹⁰A'e riki jywyr rahã, upa ixotyhar ta pandu ta. “Ne jõ riki katu te me'ë ke” aja pandu ta. Aja upa katu te jurujar

katu ehe ame'ē ta pandu ta tī. Aja pandu ame'ē ta namō pexo ta tī. Myrandu ke pehē pe japandu. Ame'ē ke rehe pejurujar katu, a'erehe a'eta namō pexo ta tī.

¹¹A'erehe pehē rehe har Tupā namō japandu pandu. Aja te'eha japandu. Pehē ke Tupā muhā katu, a'erehe mā peja pexoha katu, aja pemujekwa. Aja japandu ipe. Mā peja ima'e pyrātāha ke muwyr pehē pe. Aja rahā, a'e putar aja katu ame'ē ke pema'ema'e katu ta. Tupā rehe pejurujar katu, a'erehe katu ame'ē ke pema'ema'e katu. ¹²Aja rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Jesu rehe har pepandu ta. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Pe, pehē rehe har a'e pandu ta tī. “Pehē riki katu ame'ē ta ke” aja a'e pandu ta tī. Pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū, a'erehe aja me'ē a'e pandu ta. Pehē rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hū, a'erehe aja me'ē a'e pandu ta tī. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

Sawa'e katu ym te ame'ē rehe har

2 Jande mu ta! Pehendu katurahā! Jesu Kirisutu jywyrriha rehe har pehē pe ihē apandu ta apo 'y. A'e riki jandema'e sawa'e te. Jande ke a'e muj'ar ta ixoty. Ame'ē rehe har ihē apandu ta tī. ²⁻³“Jesu jywyrriha upa asa oho apo 'y” aja pehē pe amō ta pandu naī. Aja me'ē Tupā je'ēha rupi pandu naī. Aja me'ē Tupā je'ēha mu'eha pandu naī. Aja me'ē paper rehe jande jamupinim, aja amō ta pandu naī. Mā pahar aja me'ē ke rehe peka'u te'e ym. Pejumupyai ym ehe tī.

Pehendu katurahā! Kuja ym rahā we, Jesu jywyrriha uhyk ym ta rī. Kuja. Tupā rehe jurujar katuha ke amō amō ta hijar hū ta. Sawa'e katu ym te ame'ē ke uwyr ta tī. A'e riki mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ke a'e. ⁴(Upa ngā ipy'a moī moī ehe ame'ē ke a'e putar.) A'erehe upa katu te Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī katu. Ame'ē ke a'e putar ym. Upa katu te ma'e'ā riki tupā aja amō ta ukwaha jupe, ame'ē

ke a'e putar ym tī. (A'e ke rehe jō ngā ipy'a moī moī, ame'ē ke a'e putar katu. Sawa'e katu ym te ame'ē ke putar katu.) “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja ngā panduha ke juehe har har sawa'e katu ym te ame'ē ke putar katu. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e wapyk ta oho tī. “Ihē riki tupā” aja sawa'e katu ym te ame'ē ke pandu ta naī tī. (A'e uhyk ym we rī. A'erehe Jesu jywyr ym we rī, aja jakwa katu.)

⁵Pehē namō ihē axo rahā, upa katu te pehē pe ihē apandu. Jesu jywyrriha rehe har ihē apandu. Ame'ē rehe har pekwa pekwa katu pexo. ⁶Pe, sawa'e katu ym te ame'ē uhykiha ke ma'e ke mupyta we rī. Ame'ē rehe har pekwa katu. Ima'e angaha ke rehe uhyk rahā, sawa'e katu ym te ame'ē ke uwyr ta. ⁷Amō ukwa ym ha rupi ma'e katu ym te ame'ē ke a'e ma'ema'e we apo ixo rī. Pe, a'e uhyk ym te ta rī. A'e mupytaha ke Tupā mutyryk ym rahā, a'e uhyk ym te ta rī. ⁸A'e mupytaha ke Tupā mutyryk rahā, pe, sawa'e katu ym te ame'ē ke uwyr ta. Pe, je'ēha rupi a'e ke Jesu jukwa ta. Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'e jywyr rahā, pyrātāha namō a'e jywyr ta kī. Ame'ē namō sawa'e katu ym te ame'ē ke a'e jukwa ta. (Ame'ē sawa'e katu ym te ame'ē uwyr ym we rī. A'erehe Jesu jywyr ym we rī, aja jakwa katu.)

⁹Satanama'e pyrātāha namō sawa'e katu ym te ame'ē ke uwyr ta. Marā ka ym ma'e ke amō ma'eha, ame'ē ke pyrātāha namō a'e ma'ema'e hū ta. Ame'ē rehe ngā usak rahā, pandu ta: “Mā! Katu hū” aja pandu ta. Amō amō ma'e katu ame'ē ke a'e ma'ema'e hū ta. Aja ngā ke a'e muka'u te'e hū ta. ¹⁰Upa ma'e katu ym ame'ē ke a'e ma'ema'e ta. Pe, mupyraraha renda pe oho ta ame'ē ta ke a'e muka'u hū ta. Tupā rehe har jetechar te amō pandu. Ame'ē ke rehe a'eta ipy'a ym. Putar ym tī, a'erehe mupyraraha renda pe oho ta. Tupā rehe har jetechar te ke amō pandu,

ame'ē ke rehe a'eta ipy'a katu rahā, putar katu rahā, ame'ē ta ke Tupā muhā ta tipe. Anī. Putar ym. ¹¹ A'erehe te'eha namō ma'e ke ma'ema'e. Ame'ē ke a'eta pe Tupā muwyr. A'erehe te'eha rehe ame'ē ta jurujar katu. ¹² Pe, upa katu te jete-har rehe jurujar ym ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta. Jete-har rehe jurujar ym. Pe, ma'e ka'u te'eha ke putar katu te. Ame'ē ta ke a'e mupyrara hū ta tī.

Pehē ke Tupā muhā katu

¹³ Jande mu ta! Pehē rehe jandema'e sawa'e te ipy'a katu. A'erehe pehē rehe har Tupā namō japandu rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja japandu ipe. Aja te'eha japandu. Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, pehē rehe har a'e pandu: “Ame'ē ta ke ihē aputar. Ihēma'e wan ta” aja. A'erehe pehē ke a'e muhā katu. A'erehe I'āma'e pyrātāha namō a'e mu'am: “Ko Tupā kotyhar ta ke” aja. Tupā rehe har jete-har japandu. Ame'ē rehe pejurujar katu. A'erehe ixotyhar ta ke pehē, aja a'e mu'am. ¹⁴ Myrandu katu pehē pe japandu. Ame'ē rehe pejurujar katu, a'erehe pehē ke Tupā muhā katu. Tupā namō Jesu Kirisutu ixo. Inamō pexo ta tī. A'e riki jandema'e sawa'e te. A'e katuha namō pexo katu ta. ¹⁵ A'erehe pehē py'a ke pemātā katu. Jete-har te ke pehē pe jande jamu'e. Ame'ē ke namō pexo katu rī. Jete-har te ke japandu pehē pe. Ame'ē rehe har paper rehe jamupinim tī. Ame'ē ke jamondo pehē pe tī.

¹⁶⁻¹⁷ Jande rehe Tupā ipy'a katu. Jande rehe a'e usak katu tī, a'erehe jande ke a'e muhury katu. Upa ym ame'ē ke. Jesu namō jaxo ta, ame'ē ke jande pe a'e mujekwa tī. Katu ame'ē ke. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Tupā riki jande pāi keruhū. Mā peja pehē py'a ke a'eta mātā katu tī. Aja rahā, upa katu te ma'e katu ame'ē ke jō pepandu ta. Katu ta pex-oha tī.

Mā peja jande rehe har Tupā namō pepandu pandu

3 Jande mu ta! Mā peja jande rehe har Tupā namō pepandu pandu apo. Jande pe je'ēha ke Tupā muwyr. Ame'ē ke japandu. Mā peja ame'ē rehe har Tupā namō pepandu pandu. “Mā peja pahar ame'ē ke amō ta pandu pandu raho. Mā peja ame'ē ke rehe amō ta jurujar katu” aja pepandu ipe. Aja yman pehē rehe uhyk tī. ² “Sawa'e katu ym ame'ē ta ngi Pāu ta ke emuhem” aja Tupā pe pepandu tī. Myrandu katu rehe upa amō ta jurujar ym, a'erehe sawa'e katu ym ame'ē ta ixo.

³ Jete riki. Jandema'e sawa'e te pandu katu, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Pehē py'a ke a'e mātā ta. Aja rahā, Satana pehē ke manga rahā, pehē py'a ke jandema'e sawa'e mātā ta. Aja rahā, pehē py'ahu aja pexo ta. (Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tī.) ⁴ Jandema'e sawa'e te namō pehē juehe katu pehē pexo. A'erehe pehē pe ma'e ke japandu ame'ē ke rehe pehendu katu ta. Aja jakwa katu. Jete. Tapijar te'e we pehendu katu ehe.

⁵ Tupā rehe pepy'a katu. Mā peja pehē py'a ke jandema'e sawa'e te muhury katu. Aja rahā, amō we Tupā rehe pepy'a katu. Pehē ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mupyrara rahā, mā peja pehē py'ahu te'e pehendu. Mā peja pehē py'a ke Kirisutu muhury katu tī. Aja rahā, amō we pehē py'ahu te'e pehendu katu ta.

Pehē peparaky katu

⁶ Jande mu ta! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ēha rupi pehē pe japandu katu. Pehē koty Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ē ta ngi har amō amō ta jyty'ym. Paraky ym. Jande jamu'e ame'ē ke rehe a'eta hendu ym tī. Mā peja ame'ē ta namō pexo ym. ⁷ Pehē namō jande jaxo rahā, jande riki jajyty'y' ym. Japaraky katu. Jande aja pema'ema'e

rahā, katu tiki tī, aja pekwa katu tī.
⁸Amō tama'e japyhyk rahā, ame'ē ke rehe jamuhepy katu. Jete riki. Japaraky hū. Wera rahā, japaraky hū. Pytun rahā, aja tī. Aja tamatarer japyhyk. Ame'ē pe jandema'e ke jo'ok jo'ok. Aja rahā, pehēma'e ke japyhyk ym. Jamukanim ym.
⁹Aja jande jaxo. Pehē py'a ke jandema'e sawa'e te muhury katu. Aja rahā, amō we Tupā rehe pepy'a katu. Pehēma'e ke jande je'ēha rupi japyhyk rahā, katu tiki. Aja ym jande. Jande japaraky hū. Aja rahā, jande aja mā peja peparaky katu tī.
¹⁰Pehē namō jaxo rahā, kuja pehē pe japandu:

—Amō paraky tar ym rahā, ma'e ke u'u ym ta tī — aja.

¹¹Aja me'ē japandu katu. Pehē koty jyty'ym ame'ē ta ixo, aja jahendu. Te'e ame'ē ta ixo. Paraky ym. Amō ta ixoha rehe har ame'ē ta je'ē je'ē ixo. Katu ym aja.
¹²Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ēha rupi ame'ē ta pe japandu. Kuja.

—Mā peja peparaky katu — aja jyty'ym ame'ē ta pe japandu.

Aja rahā ame'ē ta paraky katu ta my. Aja tamatarer pyhyk. Pe, ame'ē pe ima'e ke jo'ok jo'ok rahā, katu tiki tī.

¹³Jande mu ta! Katu ame'ē ke pema'ema'e pexo rī. Mā peja aja me'ē tapijar te'e we pexo.
¹⁴Ko paper rehe pehē pe pexo katuha rehe har jamupinim jaxo. Ame'ē ke rehe amō amō hendu ym rahā, pexo ym inamō. Aja rahā, a'e ke pemuhuxī ta. Aja rahā, a'e hendu katu ta nahā my.
¹⁵Mā peja pehē ruwajan aja ym pekwa pekwa ehe har pexo. Jete riki. A'e riki pehē mu aja pepandu ipe. Aja rahā, hendu katu ta.

A'ejōhar je'ēha

¹⁶Jande py'a ke jandema'e sawa'e te muhury katu. Upa ma'e jajumupyai ha ngi muhury katu. Mā peja aja te'eha pehē py'a ke a'e muhury katu tī. Upa ma'e ke pehē rehe uhyk rahā, aja tī. Pehē py'a ke muhury katu tī. Mā peja johu pehē namō tapijar te'e we Jesu ixo.

¹⁷Ihē po pe te'e kome'ē paper ihē amupinim. Katuha ke pehē pe ihē amupinim aī. Ihē Páu. Aja ihēma'e mangaha ke. Aja ihē amupinim katu.

¹⁸Mā peja johu pehē rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hū. A'e riki jandema'e sawa'e te.

Upa.

Timo pe paper pinim ke Páú mondo Peteihar ke

Ese ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë ta pe Tupã je'ëha ke Timo mu'e mu'e ixo. Jy'ariha renda pe Jesu kotyhar ta jy'ar rahã, myja katu a'eta ixo my. Ame'ë rehe har Timo pe Páú mujekwa tar katu. Jesu kotyhar tama'e kapitã ta ke Timo mu'am rahã, myja me'ë sawa'e katu my? Ame'ë rehe har a'e mujekwa tar katu ipe tí. Timo py'a ke a'e mātã tar katu. Muhury tar katu tí. A'erehe kome'ë paper pinim ke Páú mondo ipe. Peteihar ke.

Timo pe paper pinim ke Páú mondo

1¹⁻² Timo! Ko nde pe paper pinim ihë amondo axo. Ihë Páú. Jesu mondo ame'ë ke ihë. Tupã je'ëha rupi myrandu katu ihë apandu pandu. Aja Jesu Kirisutu putar tí. A'e jywyriha rehe jaharõ katu jaxo. Tupã jande muhãha a'e.

Ihë aja Tupã rehe nde erejurujuar katu tí. A'erehe ihë ra'yr te aja nde.

Tupã jande pái keruhũ. Jesu jandema'e sawa'e te. Mã peja nde rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mã peja nde rehe a'eta pyrara usak tí. Mã peja nde py'a ke a'eta muhury katu tí.

Te'e mu'e ame'ë ta rehe ehendu ym

³ Timo! Nde pe ihë apandu kwe. Masendo ywy pe ihë aho tate rahã, kuja nde pe ihë apandu. “Ese ok ta pe epyta rĩ” aja. Apo nde erepyta we rĩ, aja ihë aputar rĩ. Pep amõ ta te'e mu'e ixo. “Mã peja pemu'e ym” aja ebandu a'eta pe. ⁴ Kujã ebandu tí:

—Ymanihar jundéu ramũi ta ukwaha ke pemu'e ym. Ame'ë ta hamũi ta rer rehe har pemu'e ym tí. Mãte hũ te'e ame'ë ta hamũi ta rer ihĩ. Ame'ë rehe har jundéu awa ta je'ë hātã tā jõ. Ame'ë ke Tupã putar ame'ë ke mujekwa ym ngã

pe. Tupã rehe amõ jurujar katu rahã, Tupã putar ame'ë ke a'e ukwa katu — aja me'ë te'e mu'eha ta pe ebandu katu.

⁵ Aja me'ë nde erebandu rahã, upa Jesu kotyhar ta ipy'a katu ta a'eta juehe. A'eta py'a Tupã juhyk, a'erehe ipy'a katu ta a'eta juehe. Katu a'eta ma'ema'e, aja ukwa katuha namõ a'eta ipy'a katu ta a'eta juehe. Jetehar Tupã rehe a'eta jurujar katu, a'erehe a'eta ipy'a katu ta a'eta juehe tí.

⁶ Katu ixoha ngi amõ ta ipy'a ke muruwak mondo. Katu ym ame'ë pe muruwak mondo. Je'ëha te'e reko. Ame'ë pe muruwak mondo. ⁷ Tupã je'ëha ke a'eta mu'e tar katu. Anĩ. Ame'ë ke a'eta ukwa ym. “Tupã je'ëha rehe har japandu pandu katu te” aja a'eta pandu naĩ. A'eta atu ukwaha ke pandu pandu tí. Anĩ. Ukwa ai te'e.

⁸ Je'ëha ke Moise pe Tupã muwyr. Katu te ame'ë ke ame'ë. Ame'ë namõ juehe har jumujekwa rahã, katu tiki, aja jakwa. ⁹ Amõ katu ame'ë ke ma'ema'e ame'ë ta pe je'ëha ke amõ mupinim. Anĩ. Aja ym. Aja jakwa katu. Katu ame'ë ke ma'ema'e rahã, je'ëha rehe hendu katu. A'erehe ame'ë ta pe amõ je'ëha ke amõ mupinim ym. Je'ëha rehe hendu ym ame'ë ta pe a'e mupinim. Kapitã keruhũ je'ëha rehe hendu ym ame'ë ta pe a'e mupinim tí. Tupã nixói te, aja ukwa ame'ë ta pe a'e mupinim tí. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ë ta pe a'e mupinim tí. Tupã rehe jurujar ym ame'ë ta pe mupinim tí. Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta pe mupinim tí. Ipái ta ke jukwa ame'ë ta pe a'e mupinim tí. Imãi ta ke jukwa ame'ë ta pe a'e mupinim tí. Amõ ta ke jukwa ame'ë ta pe a'e mupinim tí.

¹⁰ Amõ sawa'e ta rehe kũjã ta ka'u te'e ame'ë ta pe a'e mupinim tí. Amõ kũjã ta rehe sawa'e ta ka'u te'e ame'ë ta pe a'e mupinim tí. Sawa'e ta pame te'e jumusarái ame'ë ta pe a'e mupinim tí. Kũjã ta pame te'e jumusarái ame'ë ta

pe a'e mupinim tī. Sawa'e ta pame te'e amō ta mukanim raho. Aja paraky te'e aja ame'ē ke muruwak. Ame'ē mukanim raho ame'ē ta pe a'e mupinim tī. Je'ē te'e ame'ē ta pe a'e mupinim tī. Amō ta rehe har te'e pandu. Ame'ē ta pe a'e mupinim tī. Upa mu'e katu ame'ē ke rehe hendu ym ame'ē ta pe a'e mupinim tī. ¹¹ Ame'ē mu'e katuha jamujekwa. Myrandu katu ke japandu rahā, ame'ē ke jamujekwa. Myrandu katu ihē pe Tupā muwyr. Ame'ē ke ngā pe ihē apandu pandu. Tupā riki katu te ame'ē ke a'e. A'e pe jō japandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja.

Ihē rehe Jesu Kirisutu pyrara usak

¹² Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ēha ke amō ta pe ihē apandu pandu. A'erehe pyrātāha ke ihē pe a'e muwyr. Aja rahā, a'e je'ēha ke ihē apandu katu. A'erehe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja ihē apandu ipe. A'e pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e ta, aja a'e ukwa katu. A'erehe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja ihē apandu ipe tī. Pe, a'e pandu: “Myrandu katu epandu eho” aja ihē pe, a'erehe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja ihē apandu ipe tī.

¹³ Yman riki katu ym ihē aje'ē je'ē ehe har. Anī. “Myrandu katu ke epandu eho” aja ihē pe a'e pandu. Ihē aparahy ehe tī. Jurujar katu ehe ame'ē ta ke ihē amupyrara hū tī. Ihē ajurujar ym we ehe rī, a'erehe ihē akwa ym ha rupi upa aja me'ē Jesu kotyhar ta ke ihē amupyrara. Ihē akwa ym ha rupi ihē amupyrara, a'erehe ihē rehe a'e pyrara usak. ¹⁴ Jete! I'ar koty te we hū ihē rehe jandema'e sawa'e te ipy'a katu te hū. A'erehe ihē ajurujar katu ehe. A'erehe inamō ihē juehe katu ihē axo. A'erehe ihē apy'a katu ehe.

¹⁵ Apo nde pe ihē apandu. Ame'ē ke jetehar te ke. Upa ngā jurujar katu ehe rahā, katu tiki. Kuja. Kome'ē wyy

keruhū rehe Jesu Kirisutu uhyk uwyr. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke a'e muhā katu ta uwyr. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ngi har ihē riki katu ym te ame'ē ke. ¹⁶ A'erehe ihē rehe Tupā pyrara usak. Katu ym te riki ihē. Ma'e aka'u te'eha ke ihē ma'ema'e. Anī. A'e je'ē ym. Ihē rehe tapijar te'e we a'e pyrara usak. Aja ngā pe Tupā mujekwa rahā, ihē aja upa amō ta rehe a'e pyrara usak ta katu tī. Aja ngā ukwa katu ta. Ihē raikwer rupi Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe a'e pyrara ta usak tī. A'eta ke a'e muhā katu ta tī. ¹⁷ Mā peja Tupā rehe har katu japandu apo. “A'e jō riki katu te ame'ē ke a'e” aja. Mā peja aja te'eha japandu.

A'e riki kapitā keruhū te! Aja te'eha a'e. Uhā te hū ame'ē ke a'e.

Usak ym te awa ehe.

A'e jō riki Tupā te! A'erehe: “A'e jō riki katu te me'ē ke a'e.”

Mā peja aja te'eha japandu. Amen. Ame'ē je'ēha: “A'e tī” aja.

Timo! Tupā je'ēha ke epandu katu

¹⁸ Timo! Ihē ra'yr aja nde. Yman nde rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ke mujekwa. Kuja:

—Nde rehe Tupā usak katu, a'erehe a'e je'ēha ke nde erepandu ta ereho — aja.

Ame'ē panduha rehe ekwa ekwa exo apo. Ame'ē panduha namō nde py'a emātā. Aja rahā, ngā pe Tupā je'ēha ke nde erepandu pandu katu ta tī. ¹⁹ Nde erejurujar katuha ke ehijar ym. Nde py'a ke Tupā juhyk, aja nde erekwaha namō exo katu. Amō ta aja ym ixo tī. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e rī. A'erehe Tupā rehe jurujar katuha ke hijar oho. ²⁰ Imenēu hijar oho a'e tī. Amō Arexan hijar oho tī. Tupā rehe jurujar ym, ame'ē ta koty a'eta ke ihē amondo. Satana riki jurujar ym ame'ē tama'e kapitam. (Ājā ramūi a'e.) Pe, Imenēu ta ke a'e mupyrara ta. Aja rahā Tupā rehe Imenēu

ta juru ai ym ta. (Mā peja Imenéu ta aja ym nde tí.)

**Tupã rehe ipy'a ke moĩ
moĩ ame'ë rehe har**

2 Pe, ma'e ke nde pe ihë apandu ta. Ko apandu py nde pe. Jesu kotyhar ta pe kuja pepy:

—Upa katu te amō ta rehe har Tupã namō pepandu pandu. “Amō ta rehe pehaihu katu” aja Tupã pe pepandu. Pe, amō ta rehe a'eta haihu katu rahã: “Ne jō riki katu te me'ë ke” aja pepandu ipe.

²Kapitã keruhũ ta rehe har Tupã namō pepandu tí. Upa katu te kapitã ta rehe har Tupã namō pepandu tí. Upa katu te je'ëha te reko ame'ë ta rehe har Tupã namō pepandu tí. Aja rahã, johu jande amō ywy pe har ta namō jajumai ym ha rupi jaxo katu ta. Aja Tupã rehe jande py'a jamōi moĩ katu ta. Katu jaxoha aja amō ta ukwa ta tí. Aja jaxo ta tí — aja Jesu kotyhar ta pe epandu.

³Aja me'ë upa amō ta rehe har Tupã namō amō pandu rahã, katu tiki. Aja pexo rahã, ame'ë ke Tupã putar katu. A'e riki jande muhãha. ⁴Upa katu te awa ta ke a'e muhã tar katu. Je'ëha jetehar te ke upa katu te awa ta ukwa katu te, aja a'e putar katu tí. ⁵Tupã peteihar a'e. Ma'e ka'u te'eha ke awa ta ma'ema'e. A'erehe Tupã parahy ngã rehe. A'erehe ame'ë ke amō mukatu uwyr. Mukatuha peteihar a'e tí. Jesu Kirisutu a'e. Awa te'e a'e tí. Kirisutu mukatu, a'erehe Tupã namō awa ta juehe katu ixo. ⁶A'e manō. Aja upa katu te awa ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Aja awa ta ke a'e muhã katu. Aja Tupã mujekwa rahã, upa katu te awa ta ke a'e muhã tar katu, aja a'e mujekwa katu. A'e putar, a'erehe a'e mujekwa katu. ⁷Upa katu te awa ta ke Tupã muhã tar katu, a'erehe jundéu awa aja ym ame'ë ta pe ihë ke a'e mondo. Te'e ym ihë. Jetehar te ke ihë apandu. A'e mondo ame'ë ke ihë.

Mu'eha ke ihë tí. “Jesu rehe pejurujuhar katu” aja jundéu awa aja ym ame'ë ta pe ihë apandu. “Je'ëha jetehar te ke rehe pejurujuhar katu” aja ihë apandu ngã pe tí.

⁸Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe Jesu kotyhar ta jy'ar oho rahã, sawa'e ta riki Tupã namō pandu pandu. Aja ihë aputar. Tupã rehe sawa'e ipy'a katu te ame'ë ke ihë aputar. Amō ta rehe parahyha nixói, aja Tupã namō pandu pandu, aja ihë aputar tí. Je'ë hãtã tã amō ta jupe aja ym ha namō Tupã namō pandu pandu, aja ihë aputar tí.

⁹Sawa'e ta aja kũjã ta tí. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe Tupã rehe ipy'a ke kũjã ta moĩ moĩ oho rahã, kuja ihë aputar. Ima'e mundeha namō amō ta ke muhuxĩ ym rahã, katu tiki. Upa ukwa katuha namō ima'e ke munde. Kuja rahã katu ym. I'a ke mukatu jō. Aja: “Mã! Katukwer” aja amō ta pandu. Ame'ë ke kũjã ta putar rahã, katu ym tiki. Ko itatawa ke te'e ma'e ke mujã, ame'ë ke namō wata. Ko mâte hũ pu'yr namō wata. Ko ima'e mundeha hepy hũ ame'ë namō jō wata tí. Aja: “Mã! Katukwer” aja amō ta pandu. Ame'ë ke kũjã ta putar rahã, katu ym tiki. Upa aja me'ë rahã, juehe har katuha mujesak tar katu ngã pe. A'erehe katu ym.

¹⁰Kuja katu. Amō ta rehe katu ame'ë ke kũjã ta ma'ema'e rahã, katu tiki. Aja: “Tupã rehe ihë apy'a katu” aja pandu ixo. ¹¹Tupã je'ëha ke amō mu'e rahã, pandu ym ha namō kũjã ta jum'u'e. Aja rahã, katu tiki. Ixawa'e ta rehe hendu katu rahã, katu tiki tí.

¹²Kũjã ta pe ihë apandu:

—Sawa'e ta pe Tupã je'ëha ke pemu'e ym. Pehendu te'e pehë pexo. Mã peja sawa'e tama'e kapitã ta aja ym pehë — aja kũjã ta pe ihë apandu.

¹³Yman Anã ke Tupã mujã py. A'engi Ewa ke a'e mujã tí. (A'erehe mã peja sawa'e tama'e kapitã ta aja ym kũjã ta ixo.) ¹⁴Amō we tí. Anã ke Satana muka'u

te'e ym. (Ājā ramūi a'e.) Kūjā ke a'e muka'u te'e. Pe, ma'e ka'u te'eha ke kūjā ma'e. (Tupā rehe a'e hendu ym. A'erehe mā peja sawa'e tama'e kapitā ta aja ym kūjā ta ixo.) ¹⁵Pe, Tupā pandu: "Kūjā ta imembyr rahā, mā peja ahy ngā pe" aja. (Ame'e imembyriha riki kūjāma'e ma'ema'eha. Sawa'e ke mu'eha anī.) Pe, kūjā ta ke Tupā muhā katu ta tī. Jesu rehe tapijar te'e we a'eta jurujar katu rahā, a'eta ke Tupā muhā katu ta tī. Tapijar te'e we ipy'a katu ehe rahā, aja tī. Muhā katu ta tī. Tapijar te'e we ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym. Upa ukwa katuha namō katu ixo rahā, aja tī. Muhā katu ta tī.

Jesu kotyhar tama'e kapitā rehe har

3 Apo ihē apandu ame'e ke jetehar te riki. Amō sawa'e Jesu kotyhar tama'e kapitā wan ta rahā, katu tiki. Aja rahā, parakyha katu ame'e ke a'e putar katu. ²Jesu kotyhar tama'e kapitā a'e. A'erehe nixói ma'e je'eha ipe aja amō ta ukwa rahā, katu tiki. Kuja katu tiki tī. Ko hakehar peteihar namō jō ixo. Ko kawī ngi ka'u ym ame'e ke a'e tī. Ko upa ukwa katuha namō ixo ame'e ke a'e tī. "Sawa'e katu" aja ehe har amō ta ukwa ame'e ke a'e tī. Jesu kotyhar ta rehe usak ramō te tī. Ame'e ta ke hok pe mupyta katu rahā, katu tiki tī. Ko Tupā je'eha ke mu'e katu ame'e ke rahā, katu tiki tī. ³Ko kawī ke u'u hū ym ame'e ke a'e tī. Ko sawa'e parahy war ym ame'e ke a'e tī. Ko sawa'e hury katu ame'e ke a'e tī. Ko jumai tar ym ame'e ke a'e tī. Ko tamatarer rehe jō ipy'a moī moī ym ame'e ke a'e tī. ⁴Ko hok wyr pe har ta rehe usak usak katu ame'e ke a'e tī. Pe, ta'yr ta ke muhendu katu juehe ame'e ke a'e tī. Tajyr ta ke aja tī. Aja rahā pahar parahy ym ha namō ta'yr ta hendu katu ehe. Tajyr ta aja tī. Hendu katu ehe tī.

⁵Myja hok wyr pe har ta rehe usak usak katu my? Ame'e ke ukwa ym rahā,

marā ka ym Jesu kotyhar ta rehe usak katuha. (Usak katu ym ta ngā rehe tī. Aja me'e sawa'e ke emu'am ym. Jesu kotyhar tama'e kapitā, aja emu'am ym.) ⁶Kuja katu tiki tī. Ko Jesu rehe jurujar katu ramō te, aja ym ame'e ke a'e. A'e riki kapitā rahā, katu te ame'e ke a'e jupe, aja ukwa ta nahā my? Aja rahā, a'e ke Tupā mupyrara ta. Yman Satana aja, apo a'e ke Tupā mupyrara ta tī. Yman katu te ame'e ke a'e aja Satana ukwa jupe rahā, Tupā pandu: "Nde katu ym." Pe, mupyrara. (Ājā ramūi a'e.)

⁷Kuja katu tiki tī. "Sawa'e katu ame'e ke ko" aja Jesu rehe jurujar ym ame'e ta ukwa. Aja rahā: "Mā ihē ke amō ta putar ym" aja pyai ym ta a'e. Aja pyai ixo rahā, ame'e sawa'ema'e parakyha ke Satana mujaxer ta nahā my. Jesu kotyhar ta rehe usak usak ixo, ame'e riki ame'e sawa'ema'e parakyha. (A'erehe sawa'e katu ame'e ke emu'am. Jesu kotyhar tama'e kapitā aja emu'am.)

Jesu kotyhar ta rehe haihu katu ame'e ta rehe har

⁸Jesu kotyhar ta rehe amō ta haihu katu. Ame'e ta riki sawa'e katu ame'e ke rahā, katu tiki. Mokōi ukwaha namō ixo ym rahā, katu tiki tī. Kuja katu tiki tī. Ko kawī u'u hū ym ame'e ke a'e tī. Ko tamatarer rehe jō ipy'a moī moī ym ame'e ke a'e tī. ⁹Ko Jesu rehe har jande pe Tupā mujekwa, ame'e rehe jajurujar katu. Ame'e rehe tapijar te'e we a'e jurujar katu ame'e ke a'e tī. Katu ame'e ke ma'ema'e tī. Aja ukwa katuha namō tapijar te'e we jurujar katu ehe tī. ¹⁰Ehe har Jesu kotyhar ta ukwa py ta me'e te'e. "Sawa'e katu ame'e ke ko" aja ehe har a'eta ukwa katu rahā, Jesu kotyhar ta rehe ame'e sawa'e haihu katu ta.

¹¹Pesarahā! Ame'e ta aja hakehar ta tī. Haihu katu ame'e ta rakehar ta ke. "Hakehar katu" aja amō ta pandu rahā, katu tiki. Kuja katu tiki tī. Ko ma'e ke

amō amō rok pe pandu ym oho ame'ē ke a'e tī. Ko kawī ngi ka'u ym ame'ē ke a'e tī. Ko ma'e mukaniha nixói ipe tī. Aja ame'ē hakehar rahā, katu tiki tī. (Aja me'ē sawa'e ke emu'am. Jesu kotyhar ta rehe haihu katu, aja emu'am.)

¹² Pesarahā! Jesu kotyhar ta rehe amō haihu katu rahā, hakehar peteihar namō jō ixo. Aja rahā, katu tiki. Kuja katu tiki tī. Ta'yr ta ke mu'e katu tī. Aja rahā, a'eta hendu katu ehe tī. Tajyr ta ke aja tī. Mu'e katu tī. Aja rahā, ame'ē ta hendu katu ta ehe tī. Upa hok wyr pe har ta rehe a'e usak usak katu ixo tī. ¹³ Pe, haihu katu ame'ē ta paraky katu rahā: “A'eta riki katu” aja amō ta pandu ta. Aja rahā: “Jesu Kirisutu rehe jajurujar katu, a'erehe ixotyhar ta ke jande” aja ame'ē ta ngā pe pandu katu tī. Kyje ym ha namō ngā pe pandu katu ta. (Aja me'ē sawa'e ke emu'am. Jesu kotyhar ta rehe haihu katu, aja emu'am.)

Jesu rehe har Tupā mujekwa katu ngā pe

¹⁴ Timo! Esarahā! Ko paper pinim nde pe ihē amondo axo. Pahar nde koty ihē asak ta aho. Aja ihē akwa. ¹⁵ Kowe ihē axo rahā, ma'e ke kome'ē paper pinim mujekwa ta nde pe. A'erehe nde pe ihē amupinim ai. Kuja nde pe mujekwa ta. Myja Tupā kotyhar ta ixo katu ta my? (Ame'ē ke amujekwa katu ta nde pe. A'erehe ko amupinim ai.) Tupā ixuwe katu ixo ame'ē ke a'e. Jurujar katu ehe, ame'ē ta ixotyhar ta ke. A'eta namō Tupā je'ēha pyta katu. Ame'ē ke a'eta pandu katu tī. ¹⁶ Ame'ē je'ēha rehe jajurujar katu ame'ē ke katu te ame'ē ke. Yman ame'ē ke mujekwa ym rī. Ame'ē ke jande pe Tupā mujekwa apo 'y. Kuja: “Awa aja imāi pusu ngi Jesu u'ar.

Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ipe, aja Tupā'a mujekwa ngā pe.
Tupā je'ēha rahoha ta usak ehe tī.

Amō amō ta renda rupi ehe har ngā pandu pandu oho.

Heta kome'ē ywy keruhū pe har ta jurujar katu ehe.

Pe, ywa pe a'e ke Tupā mujywyr raho.”

Mu'eharan ta rehe har ihē amujekwa ta

4 Kuja Tupā'a mujekwa katu: —“Ar rehe angaha uhyk Tate rahā, Jesu rehe jurujar katuha ke amō amō ta hijar ta oho. Ājā ta mujekwa ame'ē ke rehe a'eta hendu katu ta. A'eta jumu'e ta oho tī — aja mujekwa.

² Ājā ta mujekwa ame'ē ke mu'eharan ta mu'e. Te'e pandu ame'ē ta ke a'eta. Te'eha mu'e. Aja ngā ke a'eta muka'u te'e. Aja rahā, katu ym, aja a'eta ukwa katu. Anī. Huxī ym. Anī. A'eta mu'e we rī. ³ A'eta pandu nāi:

—Pejumendar ym. Kūjā ke pepyhyk ym tī. Amō amō ma'e pehē mi'u ke pe'u ym tī — aja pandu nāi.

Anī. Ame'ē mi'u ke awa u'u katu aja Tupā mujā jande pe. Jumendar rahā, katu tī. Aja yman Tupā mujekwa katu tī.

—Jande pái keruhū! Jande pe jande mi'u nde eremuwyr katu. A'erehe ne jō riki katu te ame'ē ke — aja Tupā pe Jesu kotyhar ta pandu.

Pe, u'u katu. Jetehar te ke ukwa katu tī. A'erehe u'u katu. ⁴ Upa katu te ngā mi'u awa u'u katu aja Tupā mujā katu jande pe. Ame'ē rehe: “Katu tiki” aja Tupā pe japandu, pe, ja'u katu. Ame'ē rehe: “Ja'u ym” aja mā peja japandu ym.

Jumendar rahā, katu tī. Kūjā ke pyhyk rahā, katu tī. Aja yman Tupā mujekwa tī. ⁵ Upa jande mi'u ja'u katu, aja Tupā je'ēha rehe amō mupinim. Jande ja'u rahā: “Katu tiki” aja Tupā pe japandu tī. A'erehe upa jande mi'u ja'u katu aja Tupā mujā jande pe. Jajumendar rahā, katu tiki tī. Kūjā pyhyk rahā, katu tiki tī.

Jesuma'e miasu ke

⁶Ame'ë mu'eharan ta rehe har Jesu kotyhar ta pe nde eremujekwa rahã, miasu katu nde. Jesu Kirisutuma'e miasu ke nde. Tupã rehe har amõ ta pandu pandu nde pe. Nde erehendu katu ehe. Tapijar te'e we nde erejumu'e erexo. Aja rahã, nde erekwa katu ta. Jete har te ke nde pe amõ ta mu'e mu'e tĩ. Nde erejuru jar katu ehe tĩ. Ame'ë ke rehe tapijar te'e we nde erejumu'e erexo tĩ. Upa aja me'ë rahã, miasu katu riki nde. ⁷Ymanihar jundéu awa ramüi ta panduha ke emu'e ym. Ame'ë riki Tupã rehe har mujekwa ym ngã pe. Jupe te'e je'ë je'ë ixo ame'ë ke ame'ë. Katu ym aja. Nde py'a ke tapijar te'e we emãtã katu exo rĩ. Aja rahã, Tupã rehe har nde erekwa katu te we rĩ.

⁸Awa jumuwewi wewi katu rahã, pyrãtã katu jupe. Ame'ë riki katu we. Amõ katu te. Kuja. Tupã rehe har amõ ukwa katu te we rahã, ame'ë riki i'ar koty te we katuha. Aja rahã, Tupã usak katu ehe apo. Pe, yman rahã, inamõ a'e ixo ta. ⁹Ame'ë je'ëha riki jete har te ke. Upa ngã jurujar katu ehe rahã, katu tiki. ¹⁰A'erehe japaraky hü. A'e je'ëha ke ngã pe japandu pandu hü. Ame'ë riki jandema'e parakyha. Tupã rehe jajuru jar katu, a'erehe je'ëha ke japandu pandu we rĩ. Tupã riki ixuwe katu te hü ame'ë ke a'e. Upa ngã ke a'e muhã katu. Jete riki. Jurujar katu ehe ame'ë ta ke a'e muhã katu.

¹¹Timo! Nde pe ihë apandu ame'ë ke ngã pe epandu katu. Emu'e katu tĩ. ¹²Nde riki ta'ynuhu. A'erehe myja katuha namõ awa ixo katu my? Ame'ë ke emujekwa katu Jesu kotyhar ta pe. Aja rahã, nde aja a'eta tĩ. Nde aja jete har te ke jõ a'eta pandu ta tĩ. Nde aja a'eta katu ixo ta tĩ. Nde aja amõ ta rehe a'eta ipy'a katu ta tĩ. Nde aja Tupã rehe tapijar te'e we a'eta jurujar katu ta tĩ. Nde aja ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e ym ta tĩ.

Upa aja rahã: "Mã! Ta'ynuhu a'e. A'erehe ukwa ym" aja ym pandu.

¹³Nde rehe ihë ahyk ym we oho rĩ. A'erehe Jesu kotyhar ta jy'ar rahã, Tupã je'ëha ke epandu pandu ngã pe rĩ. Emujekwa katu ngã pe tĩ. Emu'e katu ngã pe tĩ. ¹⁴Nema'e parakyha ke nde pe Tupã mujekwa. A'e je'ëha ke nde erepandu pandu. Ame'ë riki nema'e parakyha. Ne äkã rehe ipo ke tamüi ta mujar rahã, nema'e parakyha ke nde pe me'ë. Arahã ame'ë rehe har Tupã je'ëha pandu ame'ë ta pandu tĩ. Ame'ë parakyha ke tapijar te'e we ema'ema'e katu. (Tupã je'ëha ke nde erepandu pandu, ame'ë riki nema'e parakyha ke.) ¹⁵Upa ihë apandu ame'ë ke ema'ema'e katu. Upa nde erekwa katuha namõ ema'ema'e katu tĩ. Aja rahã, katu ame'ë ke nde erema'ema'e katu te we rĩ, aja ngã pe nde eremujekwa ta. ¹⁶Myja katu nde erexoha my? Ame'ë rehe har ekwa ekwa exo. Katu ema'ema'e. Nde eremu'e ame'ë ke emuka'u te'e ym. Amõ koty emu'e ym. Aja rahã, Tupã namõ nde erexo katu ta. Nde rehe hendu ame'ë ta muka'u te'e ym ta tĩ. A'erehe Tupã namõ ixo katu ta tĩ.

Myja Jesu kotyhar ta rehe usak usak katu my

5 Ma'e jaxer ame'ë ke amõ ma'e rahã: "Mã peja ym" aja epandu ipe. A'e riki nde 'ar koty we tamüiha rahã, hãtã ym epandu ipe. Nde pái aja wewe katuha rupi epandu katu ipe. Ta'ynuhu te rahã, nde mu aja epandu katu ipe. ²Nde 'ar koty te we a'iha rahã, ne mãi aja epandu katu ipe. Kújãtãi rahã, nde rendyr aja epandu katu ipe. Nde ereka'u ym ehe. Nde rendyr aja wewe katu epandu katu ipe.

³Ixawa'e manõ ame'ë rehe har ihë apandu ta apo 'y. Nixói te ma'e me'ëha ke ipe rahã, Jesu kotyhar ta me'ë me'ë ipe. Jeje te ixo ame'ë ke pe me'ë me'ë. Aja rahã, katu tiki. ⁴Pe, ixawa'e manõ ame'ë

membyr ta ixo rahā, a'eta riki usak usak katu ehe. Hainō ta ixo rahā, a'eta usak usak katu ehe tī. Imembyr ta tiha oho ixo rahā, imāi usak usak katu ehe tī. Hainō ta rehe aja tī. A'erehe apo imāi riki ixawa'e ym rahā, a'eta usak usak katu ehe rahā, katu tiki. Iari rehe hainō ta usak usak katu tī. Aja Tupā putar katu. Imāi rehe imembyr usak usak katu rahā, Tupā rehe a'eta hendu katu. Hainō ta aja tī. Tupā rehe hendu katu tī. ⁵Pe, ixawa'e manō ame'ē ke jeje te ixo rahā, ma'e ke Jesu kotyhar ta me'ē me'ē katu ipe. Ma'e me'ēha ke nixói te, a'erehe Jesu kotyhar ta me'ē me'ē katu ipe. Tupā rehe ixawa'e manō ame'ē ke jurujar katu. Inamō ma'e pandu pandu ixo tī. Aja te'ēha a'e. "Ihē rehe esak katu" aja a'e pandu pandu ipe, Tupā pe.

⁶Pe, ixawa'e manō ame'ē ke jumuhury katu jō juehe rahā, Tupā ke a'e putar ym te apo. Aja rahā, ma'e ke Jesu kotyhar ta me'ē ym ipe. ⁷Aja ixawa'e manō membyr ta pe ebandu katu. Hainō ta pe ebandu katu tī. Pe, ihē apandu ame'ē ke a'eta ma'ema'e rahā: "Katu ym pehē" aja ym amō ta pandu a'eta rehe har. ⁸Pe, ianam ta rehe Jesu kotyhar ta haihu ym rahā, Tupā je'ēha rehe a'eta hendu ym. Jete. Hok wyr pe har ta rehe haihu ym rahā, aja tī. Tupā je'ēha rehe hendu ym tī. A'erehe Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta aja a'e tī. Jete. I'ar koty te we katu ym a'e. Ianam ta rehe jurujar ym ame'ē ta haihu katu riki. (Aja ianam ta rehe jurujar katu ame'ē ta tī. Haihu katu ta tī.)

⁹Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe ixawa'e manō ame'ē paraky tar katu rahā, a'i ta jō katu. A'i te rahā, katu tiki. Kuja, 60 warahy 'ar i'ar koty te we rahā, ame'ē ke katu. Ixawa'e peteihar jō namō ixo ame'ē ke rahā, katu tiki. Aja rahā, paper rehe her ke emapyk. Amō parakyha ta rer namō emapyk. (Aja rahā, jy'ariha renda pe paraky ta, aja mujekwa katu.) ¹⁰Kuja ehe har ngā ukwa ame'ē ke rahā,

katu tiki tī. Amō ta pe ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e. Imembyr ta ke mutiha rahā, a'eta ke a'e mu'e katu. Jesu kotyhar ta rehe usak ramō, ame'ē ta ke hok pe a'e mupyta katu. "Ihē katu te" aja ym ukwa ame'ē ke. Pyrara ixo ame'ē ta py'a ke a'e muhury oho. Upa katu te ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e tar katu. Upa aja rahā, katu tiki.

¹¹⁻¹²Pe, ixawa'e manō ame'ē ke a'i te ym rahā, paraky ym ta. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe paraky ym ta. A'i te ym rī. A'erehe amō sawa'e rehe usak rahā, pyhyk tar katu nahā my tī. Aja rahā, Kirisutu pe ma'e manga katu ame'ē ke hijar ta. (Ixawa'e manō ramō rahā, a'e pandu: "Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe ihē aparaky ta" aja ixawa'e manō ame'ē ke manga katu.) Ame'ē manga katuha ke a'e hijar. ¹³Aja rahā, a'e paraky ym ta. Amō amō ta rok rupi te'e a'e wata wata ixo my. Amō we tī. Amō ta rehe har katu ym pandu pandu ta my. Amō ta ixoha ke mujaxer te'e ta my tī. Ma'e ke pandu ym rahā, katu tiki. Anī. Ame'ē ke a'e pandu. ¹⁴A'erehe ixawa'e manō ame'ē ke a'i te ym rahā, mā peja amō sawa'e ke a'e pyhyk, aja ihē aputar.

Kuja ihē aputar tī. Ko imembyr mujā. Ko hok rehe usak usak katu. Aja rahā: "Jesu kotyhar ta katu ym" aja Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta pandu ym ta.

¹⁵Jete riki. Amō ixawa'e manō, ame'ē ta amō koty ipy'a ke muruwak mondo. Satanama'e ukwaha rehe ipy'a ke muruwak mondo. (Ājā ramūi a'e.) ¹⁶Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Ko sawa'e. Kūjā amō tī. Pe, ame'ē ta riki ixawa'e manō ame'ē anam rahā, ame'ē ta riki haihu katu ehe. Aja rahā, Jesu kotyhar tama'e ke ame'ē ixawa'e manō ame'ē pyhyk ym ta. Aja rahā, amō ixawa'e manō ame'ē ke ixo. Nixói te ma'e ke me'ēha ipe. Ame'ē ke rehe jō Jesu kotyhar ta haihu katu ta.

¹⁷ Jesu kotyhar tama'e kapitā paraky katu rahā, mā peja pemuhepy katu ipe. Jete. Tupā je'ēha ke pandu pandu katu rahā, i'ar koty te we pemuhepy katu ipe. Tupā je'ēha ke mu'e katu rahā, aja tī. Muhepy katu tī. ¹⁸ Tupā je'ēha rehe kuja amō mupinim:

“Hymba paraky rahā, iāpūi ke epukwar ym. (U'u we ta ixo rī.)

Ahūi aja me'ē ke pyrū pyrū rahā, iāpūi ke epukwar ym.”

Aja Jesu kotyhar tama'e kapitā paraky katu rahā, pemuhepy katu ipe. Kuja Tupā je'ēha rehe amō mupinim tī:

“Amō paraky rahā, muhepy katu awa ipe” aja.

¹⁹ “Katu ym a'e ma'e” aja Jesu kotyhar tama'e kapitā rehe har amō pandu pandu. Aja me'ē peteī sawa'e jō pandu rahā, ame'ē panduha rehe ejurujar ym. Pe, aja me'ē mokōi sawa'e ta juja katu te pandu rahā, ejurujar katu ehe. Juja ym pandu rahā, ejurujar ym. ²⁰ Ame'ē kapitā riki ma'e ka'u te'eha ke ma'e rahā, upa Jesu kotyhar ta ruwa koty ebandu ipe. “Mā peja ym aja” aja ebandu ipe, kapitā pe. Aja rahā, upa usak ame'ē ta kyje ta. (A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e ym ta tī.)

²¹ Ihē apandu ame'ē ke Tupā hendu. Jesu Kirisutu hendu tī. Tupā je'ēha rahoha ta hendu tī. Katu te ame'ē ta ke a'eta. Upa a'eta hendu. A'erehe nde pe ihē apandu ame'ē ke rehe ehendu katu. Kuja. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā: “Mā peja ym aja” aja ebandu ipe. Aja me'ē nde rehe katu ame'ē ta pe ebandu. Aja me'ē nde rehe katu aja ym ame'ē ta pe ebandu tī.

²² Jesu kotyhar tama'e kapitā ke nde eremu'am rahā, pahar emu'am ym. Eharō we rī. Katu ixoha namō a'e ixo katu my. Ame'ē ke ekwa py exo. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ke nde eremu'am rahā, nde riki ereka'u te'eha ke nde erema'e, ame'ēja saka tī. Katu

ym aja. A'erehe pahar kapitā ke emu'am ym. Ma'e nde ereka'u te'eha ke ema'e ym nde. Nde katu ame'ē ke nde aja ngā pe emujekwa.

²³ Timo! Ehendu katurahā! Y ke te'e nde ere'u erexo apo. Pe, amō amō rahā, nde pusu ahy nde pe. A'erehe kawī pirā e'u we. (Mukatu ta. Anī. Eka'u ym ingi.)

²⁴ Amō tama'e ka'u te'eha ma'eha ke amō ukwa katu. “Katu ym nde” aja pandu ym ta me'ē te'e. Amō ta usak ehe, a'erehe pahar ukwa katu ehe har. Amō ta ukwa ym ha rupi ka'u te'eha ke amō ta ma'e. Amō ta ukwa ym ha rupi ma'e, a'erehe pahar amō ta ukwa ym. A'engi amō ta mujekwa, a'erehe ukwa katu ehe har. (A'erehe pahar kapitā ke emu'am ym. Pahar haihu katuha ke emu'am ym tī. Pahar ixawa'e manō ame'ē ke mu'am ym tī. Ame'ē ta rehe har ekwa katu py exo.)

²⁵ Aja me'ē katu ame'ē ke amō ta ma'e rahā, aja tī. Katu amō ta ma'e rahā, amō ta usak a'eta rehe, a'erehe pahar ukwa katu ame'ē ta rehe har. Amō ta ukwa ym ha rupi katu ame'ē ke amō ta ma'e. A'erehe pahar ym ukwa. A'engi amō ta mujekwa, a'erehe ukwa katu a'eta rehe har. (A'erehe pahar kapitā ke emu'am ym. Pahar haihu katuha ke emu'am ym tī. Pahar ixawa'e manō ame'ē ke emu'am ym tī. Ame'ē ta rehe har ekwa katu py.)

Miasu ta ke emu'e katu

6 Timo! Miasu ta rehe har ihē apandu ta apo 'y. Ame'ē ta Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke. Pe, ijar rehe a'eta hendu katu rahā, katu tiki. Aja me'ē jamu'e. A'erehe ijar rehe hendu katu rahā: “Páu ta mu'e ame'ē ke katu ym” aja amō ta pandu ym ta. “Tupā katu ym” aja ym pandu ta tī. ² Pe, ijar riki Jesu rehe jurujar katu rahā, imu aja a'e. A'erehe ijar rehe hendu ym rahā, katu ym tiki. Jesu rehe jurujar katu a'e tī, a'erehe imu aja apo 'y. A'erehe i'ar koty te we a'e paraky

paraky katuha rahā, katu tiki. Ijar riki Jesu kotyhar apo 'y. Miasu ta ipy'a katu ehe tī. A'erehe paraky katu ipe rahā, katu tiki. Timo! Aja miasu ta pe epandu katu. Emu'e katu a'eta pe tī.

Amō koty mu'e ame'ē ta pe epandu: “Mā peja ym”

³ Ihē apandu ame'ē ke ngā pe epandu katu. Emu'e katu tī. Pandu katuha ke Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te mu'e. Ame'ē mu'e ame'ē ke kuja. Tupā je'ēha mu'e, aja katuha namō amō ixo. Pe, aja amō mu'e ym rahā, amō koty a'e mu'e rahā, ⁴ a'e ukwa katu te, aja ukwaha jupe naī. Anī. Ukwa ym ma'e. Panduha rehe har je'ē hātā tā hū. Ame'ē rehe ka'u te'e. Pe, ame'ē ke muparahy ngā ke. Jumai tī. (“Mā peja ym pemu'e” aja ame'ē ta pe epandu.) Amō ta namō ame'ē ta je'ē je'ē hū a'eta jupe tī. Katu ym ukwa ukwa a'eta juehe ixo. ⁵ Jaxer ame'ē ke pame katu te ipy'a pe ukwa ukwa ixo. A'erehe je'ē hātā tā hū. Aja te'eha a'eta. Jete har ke a'eta ukwa ym apo. (“Mā peja ym pemu'e” aja ame'ē ta pe epandu.) Jesu rehe a'eta jurujar katu rahā, ma'e ke heta hū ta, aja a'eta ukwaha jupe naī.

Tamatarer rehe jō nde py'a emoī moī ym

⁶ Jete. Jesu rehe amō jurujar katu rahā, hury katu a'e ixo, a'erehe ma'e ke heta hū, ame'ēja saka. Ima'e ma'e ke heta hū rahā, hury katu ixo. Ima'e ym te rahā, hury katu ixo tī. Jesu rehe jurujar katu, a'erehe hury katu ixo. ⁷ Kome'ē ywy keruhū pe jande māi ngi ja'ar rahā, ma'e ke namō ym ja'ar. Jawe te'e ja'ar. Pe, jamanō rahā, upa katu te jahijar ta jaho tī. ⁸ A'erehe jande mi'u namō jō jande jaxo rahā, jande rury katu jaxo. Jandema'e mundeha namō jō jaxo rahā, aja tī. Jande rury katu jaxo tī.

⁹ Ma'ewyra myahy rahā, matapi pe ixo katu oho. Pe, matapi pyhyk. Aja

awa tī. Upa ma'e ke amō heta hū ta jupe rahā, pahar ka'u te'e ehe. Amō we putar. A'erehe ma'e jaxer ma'eha rupi amō we ma'e ke muheta hū ta my. Ka'u te'eha namō muheta hū my. Muheta hū rahā, katu ym, aja ukwa ym. (Matapi pyhyk, ame'ēja saka.) A'engi a'e pyai. A'e ke Tupā mupyrara ta. ¹⁰ Jete. Tamatarer rehe jō amō ipy'a katu ixo rahā, tamatarer pyhykiha rehe upa katu te ma'e jaxer ame'ē ke ma'ema'e ta my. Tamatarer ke amō ta putar katu ta, a'erehe Jesu rehe jurujar katuha ke hijar oho. A'erehe a'engi a'eta pyai te hū. Marā ka ym jumuhuryha juehe.

Timo ke Páu mu'e

¹¹ Timo! Nde riki Tupā kotyhar ke. Tamatarer rehe jō ipy'a katu ame'ē rehe har ihē amupinim ramō. Ame'ē ta aja ym nde tī. Anī. Katu ame'ē ke ema'ema'e. Tupā je'ēha mujekwa, aja katuha namō exo. Tupā rehe tapijar te'e we ejurujar katu. Mā peja amō ta rehe epy'a katu. Nde ke amō ta mahy rahā, mā peja nde py'ahu te'e ehendu. Amō ta pe nde erepandu pandu rahā, wewe katu epandu. ¹² Upa nema'e pyrātāha namō eparaky katu. Tupā je'ēha ke nde eremu'e, ame'ē riki nema'e parakyha ke. Pe, ixoty nde ke Tupā muhyk ta raho. Jesu rehe nde erejurujar katu, ame'ē ke amō ta pe nde erepandu pandu rahā, ixoty nde ke a'e muhyk ta raho, aja a'e mujekwa nde pe. ¹³ Upa katu te ma'e ke pe ixuweha Tupā muwyr ixo. Pon Pirat ruwa koty juehe har Jesu Kirisutu pandu pandu katu. Ihē apandu ame'ē ke a'e hendu. Tupā aja tī. Hendu tī. A'erehe mā peja ihē apandu ame'ē ke rehe ehendu katu tī. ¹⁴ Upa katu te nde pe Tupā mujekwa ame'ē ke rehe ehendu katu. Emupyta we ym. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te jywyriha angaha ke rehe Tupā mujekwa. Ame'ē angaha ke uhyk ym rahā we, Tupā je'ēha rehe tapi-

jar te'e we ehendu katu. Tupā pandu ame'ē ke rehe nde erehendu katu rahā: "Katu ym nde erema'e" aja amō ta pandu ym ta. ¹⁵ Angaha ke rehe uhyk katu te rahā, Ta'yr ke Tupā mujywyr ta. Tupā riki katu te ame'ē ke a'e. Pyrātā te hū ame'ē ke a'e tī. Upa katu te sehar kapitā keruhū ta ke Tupā mu'am. A'e putar ame'ē ke jō ame'ē ta ma'ema'e. A'erehe a'e riki kapitā keruhū te.

¹⁶ "A'e jō riki uhā te hū ame'ē ke a'e.

Weraha rupi a'e ixo. Marā ka ym awa uhykiha ehe, weraha rehe.

Usak ym te awa ehe tī.

Awa usak ym ta ehe tī.

'Ne jō riki katu te me'ē ke' aja mā peja ngā pandu ipe.

A'e pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Aja te'eha a'e. Amen." Ame'ē riki: "A'e ty" aja.

¹⁷ Kome'ē ywy keruhū pe ima'ehū ame'ē ta ixo. Ame'ē ta pe ebandu katu. Kuja ebandu ipe:

—Pehēma'e hū, a'erehe pehē jō riki katu te ame'ē ke pehē jupe, aja ym pekwa. Pahar pehēma'e kanim ta my, a'erehe ame'ē ke rehe jō pehē py'a pe-moī ym. Pe, Tupā rehe pejurujar katu pexo. A'e riki upa katu te ma'e katu ame'ē

ke jande pe muwyr katu. Ame'ē namō jande ke a'e muhury katu. ¹⁸ Katu ame'ē ke pema'ema'e. Jete. I'ar koty te we katu ame'ē ke pema'ema'e. Ima'e ym te ame'ē ta rehe pekyty'y ym — aja ima'ehū ame'ē ta pe ebandu katu.

¹⁹ Aja ima'ehū ame'ē ta ma'ema'e rahā, ywa pe a'etama'e heta hū ta. Yman rahā, ywa pe ma'e Tupā me'ē me'ē katu ta a'eta pe. A'eta uhāha namō ixo katu ta. Hury katu ta ixo tī.

²⁰ Timo! Ehendu katurahā! Ima'e je'eha ke nde pe Tupā muwyr. Ame'ē ke jō emu'e katu. Amōma'e panduha jaxer ame'ē ke rehe ehendu ym. Ame'ē riki Tupā ngi har ym. Amō ta pandu: "Upa katu te jakwa katu te" aja pandu naī. Anī. Ukwa katuha rehe har a'eta je'ē hātā tā jō. Ame'ē ke rehe ehendu ym tī. ²¹ Ame'ē ke rehe amō ta hendu katu. Pe, Jesu rehe jurujar katuha ke hijar oho. A'erehe ame'ē ke rehe ehendu ym. (Aja rahā, nde erejurujar katuha ke nde erehijar ym ta tī.)

Mā peja johu pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū.

Upa.

Timo pe paper pinim ke Páu mondo tĩ Mokõihar ke

Hom ok ta pe Páu ixo. Kyndaha pe a'e ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu. Ame'ẽ ke amõ ta putar ym, a'erehe kyndaha pe a'e ke amõ kynda raho. A'ep ixo rahã, Timo pe paper pinim a'e mondo. A'e mupinim:

—Timo! Tapijar te'e we eparaky katu exo. Tupã je'ẽha ke nde erepandu pandu, ame'ẽ riki nema'e parakyha ke — aja Páu mupinim.

Timo ke Páu muhury tar katu. A'erehe paper pinim ke a'e mondo ipe. Mokõihar ke kome'ẽ paper pinim.

Timo pe paper pinim ke Páu mondo tĩ

1¹⁻² Timo! Ko nde pe paper pinim ke ihẽ amondo axo. Ihẽ Páu. Tupã mujekwa: “Ihẽ ra'yr rehe jurujar katu ame'ẽ ta pe uhãha ihẽ ame'ẽ katu. Ame'ẽ rehe har ebandu eho ngã pe. A'erehe Jesu kotyhar ta uhãha namõ ixo” aja Tupã ihẽ pe. A'erehe ihẽ ke Jesu Kirisutu mondo. Tupã putar, a'erehe ihẽ ke Jesu Kirisutu mondo.

Ihẽ aja Tupã rehe nde erejurujar katu tĩ, a'erehe ihẽ ra'yr aja nde. Nde rehe ihẽ apy'a katu.

Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu Kirisutu jandema'e sawa'e te. Mã peja nde rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mã peja nde rehe a'eta pyrara usak. Mã peja nde py'a ke a'eta muhury katu.

Timo! Nema'e parakyha ke tapijar te'e we ema'ema'e katu exo

³Tupã rehe ihẽ py'a ihẽ amõĩ moĩ katu. Ihẽ ramũĩ ta aja ihẽ tĩ. Katu ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e, aja akwa katuha namõ ihẽ py'a ihẽ amõĩ moĩ katu ehe tĩ. Tupã namõ ihẽ apandu rahã, nde rehe har ihẽ akwa akwa aĩ. “Timo namõ ma'e ke nde ema'ema'e katu, a'erehe ne jõ riki katu

te me'ẽ ke” aja ihẽ apandu ipe. Aja te'eha ihẽ. Wera rahã aja. Pytun rahã aja tĩ. Tupã namõ apandu pandu tĩ.

⁴Nengi ihẽ aho rahã, nde erejixi'u ihẽ rehe. Ame'ẽ rehe ihẽ akwa akwa axo. A'erehe nde rehe ihẽ asak tar katu te apo tĩ. Aja rahã, ihẽ ke nde eremuhury katu ta. ⁵Jete. Jesu rehe nde erejurujar katu te. Ame'ẽ rehe ihẽ akwa akwa axo. Aja me'ẽ, Rói, nde ari jurujar katu te ehe tĩ. Aja me'ẽ Euni, ne mõi jurujar katu te ehe tĩ. A'eta aja nde tĩ, aja ihẽ akwa katu. ⁶A'erehe ihẽ apandu nde pe. Nema'e parakyha ke tapijar te'e we ema'ema'e katu exo. Tupã je'ẽha ke nde erepandu, ame'ẽ riki nema'e parakyha ke. Ne ãkã rehe ihẽ po ihẽ amujar rahã: “Ihẽ je'ẽha ke ebandu eho” aja Tupã mujekwa nde pe. ⁷Jete. Jande py'a rehe I'ã ke Tupã muwyr. A'erehe jakyje ym ngã ngi. Anĩ. Jande py'a ke a'e riki mātã katu. A'erehe Tupã je'ẽha ke japandu pandu katu. Amõ we tĩ. Pyrãtãha ke jande pe I'ã muwyr tĩ. A'erehe amõ ta rehe jande japy'a katu. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu rahã, ame'ẽ ke jande py'a ngi a'e mukanim. (A'erehe ame'ẽ ke jama'e ym.)

Jande rehe Tupã ipy'a katu te hũ, ame'ẽ ke Jesu Kirisutu mujekwa

⁸Jande py'a rehe I'ã ke Tupã muwyr, a'erehe Jesu rehe har nde erepandu pandu rahã, ne ruxĩ ym nde erepanduha ngi. Jesu rehe har ihẽ apandu pandu. (Ame'ẽ ke amõ ta putar ym. A'erehe kyndaha pe ihẽ ke kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihẽ axo apo. Mã peja ihẽ ngi ne ruxĩ ym tĩ. Myrandu katu ke japandu pandu, a'erehe jande ke amõ ta mupyrara. Aja rahã, ihẽ aja mã peja nde py'ahu te'e ehendu tĩ. Pyrãtãha ke Tupã muwyr nde pe. A'erehe nde ke amõ ta mupyrara rahã, mã peja nde py'ahu te'e ehendu tĩ. ⁹Katu ame'ẽ ke jama'ema'e, a'erehe jande rehe a'e ipy'a katu te hũ my? Anĩ. Aja ym. A'e jõ riki putar katu.

Ipy'a katu te hũ tĩ. A'erehe jande pe a'e pandu: "Ihẽ ra'yr rehe pejurujuar katu, a'erehe pehẽ ke ihẽ amuhã katu ta. Ihẽ kotyhar ta aja pexo apo 'y' aja Tupã pandu. Kome'ẽ ywy keruhũ nixói te rahã, jande rehe a'e ipy'a katu te hũ. Jesu Kirisutu rehe jajurujuar katu ta, aja a'e ukwa katu, a'erehe kome'ẽ ywy keruhũ nixói te rahã, jande rehe a'e ipy'a katu te hũ. (Jande nixói te rahã, jande rehe a'e ipy'a katu te hũ.)¹⁰ Jande rehe a'e ipy'a katu te hũ, aja jande pe a'e mujekwa katu apo 'y. Jesu Kirisutu, jande muhãha uwyr, a'erehe jande rehe Tupã ipy'a katuha ke jande pe a'e mujekwa katu. Jesu manõ. A'erehe jajurujuar katu ehe rahã, jamanõha ngi jakyje ym. Jamanõ rahã, Tupã namõ jaxo ta. A'erehe jamanõha ngi jakyje ym. Myrandu katu ke Jesu pandu pandu rahã, myja amõ uhã katu ta ixo my, ame'ẽ ke a'e mujekwa jande pe.

Je'ẽha jetehar te ke emu'e katu

¹¹ Ihẽ pe Tupã mujekwa:

—Myrandu katu ke ngã pe ebandu eho — aja ihẽ pe.

A'erehe ihẽ riki Jesu mondo ame'ẽ ke. A'erehe myrandu katu ke ihẽ amu'e tĩ.

¹² A'erehe ihẽ ke amõ ta mupyrara tĩ. Ihẽ akyje ym a'eta ngi tĩ. Tapijar te'e we ihẽ ajurujuar katu ehe. Ehe har ihẽ akwa katu, a'erehe akyje ym ngã ngi. Myrandu katu ke ihẽ pe a'e muwyr. Ihẽ ajurujuar katu ehe, a'erehe ixotyhar ke ihẽ. Ihẽ ke a'e mai ym te ta. Jesu jywyr ym rahã we, ihẽ rehe a'e usak katu ta ixo. Aja ihẽ akwa katu.¹³ Je'ẽha jetehar te ke ihẽ amu'e nde pe. Ame'ẽ rehe tapijar te'e we ejurujuar katu. Nde ke ihẽ amu'e, aja amõ ta ke nde tĩ. Emu'e tĩ. Jesu Kirisutu namõ nde juehe katu exo. A'erehe Tupã rehe tapijar te'e we ejurujuar katu. Amõ ta rehe tapijar te'e we epy'a katu exo tĩ.¹⁴ Myrandu katu ke nde pe Tupã muwyr. Ame'ẽ riki katu. Ame'ẽ ke emu'e katu.

Jande rehe Tupã'ã ihĩ katu. Jande rehe pyrãtãha ke a'e muwyr. Ame'ẽ pyrãtãha namõ myrandu katu ke emu'e katu.

Yman Onesi ihẽ ke muhury katu

¹⁵ Ihẽ ke asia ywy pe har ta hijar oho. Ihẽ namõ ma'e ke a'eta ma'ema'e ym apo. Ame'ẽ ke nde erekwa katu. Jesu kotyhar ta ke a'eta. Jete. Sije aja tĩ. Emo aja tĩ. Ihẽ ke a'eta hijar oho tĩ.¹⁶⁻¹⁸ (Onesi aja tĩ. Hok wyr pe har ta aja tĩ. Hijar oho tĩ.) Mã peja ame'ẽ ta rehe Tupã pyrara usak.

Pesarahã! Yman Ese ok ta pe ihẽ axo rahã, ihẽ ke Onesi muhury katu. Ame'ẽ ke nde erekwa katu. Pe, Hom ok ta pe a'e uhyk rahã, pahar ihẽ ke a'e kekar ixo. Pe, ihẽ ke mahem rahã, ihẽ ke a'e muhury katu tĩ. Amõ ku'ẽ rahã ha pewe ihẽ rehe a'e usak uwyr. Pe, ihẽ ke muhury katu tĩ. Kyndaha pe ihẽ axo tipe. Ihẽ ngi a'e huxĩ ym tĩ. (Apo Sije ta aja Onesi ihẽ ke hijar oho tĩ.) A'erehe mã peja Onesi rehe jandema'e sawa'e te pyrara usak. Pyrara usak ta ehe aja akwa katu. Tupã rehe jurujuar ym ame'ẽ ta ke a'e mupyrara ta rahã, mã peja a'e riki pyrara usak katu Onesi ta rehe tĩ.

Tupãma'e parakyha ke

2 Timo! Ihẽ ra'yr aja nde. Ehendu kat-urahã! Nde rehe Jesu Kirisutu ipy'a katu te hũ. Inamõ nde juehe katu nde erexo. A'erehe nde py'a ke emãtã katu.² Tupã rehe har ngã pe ihẽ apandu. Ame'ẽ riki: "Jetehar te ke" aja amõ ta pandu tĩ. Nde erehendu tĩ. Ame'ẽ ke amõ sawa'e ta pe emu'e katu tĩ. Sawa'e katu ame'ẽ ta pe emu'e. Pe, a'eta riki amõ ta pe mu'e katu ta tĩ.

³ Nde ke amõ ta mupyrara rahã, mã peja nde py'ahu te'e ehendu. Sonda katu ame'ẽ ke aja mã peja nde py'ahu te'e ehendu tĩ. Tupã je'ẽha nde erepandu pandu, a'erehe Jesu Kirisutumã'e sonda aja nde tĩ.

⁴Sonda riki hok pe te'e pyta ym. Sonda a'e. Jumai ta oho rahā, ima'e sondama'e kapitā pandu ame'ē ke jō a'e ma'ema'e katu. Nde aja tī. Tupā pandu ame'ē ke rehe jō ehendu katu nde tī.

⁵Ujaniha jumusaráiha rehe amō ujan rahā, kapitā rehe a'e hendu katu. Ujan te'e ym ta. Kapitā rehe hendu katu. Aja ym rahā, uhyk py ame'ē ke pyhyk ym. Nde aja tī. Tupā pandu ame'ē ke rehe nde erehendu ym rahā, ma'e ke nde erepyhyk ym ta tī. (Ma'e katu ame'ē ke Kirisutu me'ē, ame'ē ke nde erepyhyk ym ta tī.)

⁶Kupixa rehe ijar paraky hū rahā, a'e riki ma'eywa ke u'u py. Aja rahā, katu tiki. Nde aja tī. Tupā je'ēha ke ebandu pandu katu. Aja nema'e parakyha rehe amō ta muhepy ta tī. (Nde rehe haihu katu ta tī.) ⁷Ihē apandu ame'ē ke rehe ekwa ekwa exo. Pe, upa ihē apandu ame'ē ke jandema'e sawa'e te mujekwa ta nde pe.

Tupā je'ēha mukanim ym te ta awa

⁸Jesu Kirisutu rehe har ekwa ekwa exo. A'e riki Ndawi rainō ke a'e. (A'erehe awa te'e a'e tī.) A'e manō. Pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Aja me'ē myrandu katu rehe panduha ihī. Ame'ē ke ihē apandu pandu. ⁹A'erehe ihē ke amō ta mupyrara. Ma'e mukaniha aja ihē ke amō ta pukwar tī. Ita tupaham pe ihē ke pukwar. Anī. Tupā je'ēha ke pukwar ym awa. (Aja rahā, Tupā je'ēha ke amō ta pandu pandu we rī. Mukanim ym te. Pukwar ym te, ame'ēja saka.) ¹⁰A'erehe amō ta ihē ke mupyrara rahā, ihē py'ahu te'e ahendu. Jesu Kirisutu manō, a'erehe a'e muhā katu ngā ke. Muhā katu ame'ē ta pe ima'e katuha ke a'e mujekwa ta tī. Ame'ē katuha riki upa ym te ta. ¹¹Apo ihē apandu ame'ē ke jetechar te ke. Kuja: “Jesu rehe jajurujar katu, a'erehe jande ke amō ta jukwa rahā, inamō jande jaxo ta.

¹²Jande ke amō ta mupyrara rahā, mā peja jande py'ahu te'e jahendu. Aja rahā, inamō jande riki kapitā keruhū wan ta.

‘A'e riki jandema'e sawa'e te aja ym' aja japandu rahā, a'e pandu ta: ‘Pehē riki ihē kotyhar aja ym' aja Kirisutu pandu ta jande rehe har.

¹³A'e je'ēha rehe jajurujar ym my. Anī. A'e pandu katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Marā ka ym pandu te'ēha a'e.”

Jaxer panduha rehe ehendu ym

¹⁴Timo! Ihē apandu ramō ame'ē ke rehe har nde kotyhar ta pe emujekwa katu exo. Jande rehe Tupā usak, aja jaxo. A'erehe kuja ebandu katu ngā pe:

—Jundéu awa ramūi ta panduha rehe peje'ē hātā tā ym. Pehendu ym ehe — aja nde kotyhar ta pe ebandu.

Tamūi ta panduha rehe hendu ame'ē ta muka'u te'e jō. A'erehe jurujar katuha ke a'eta hijar. (A'erehe pehendu ym ehe.)

¹⁵Tupā je'ēha riki jetechar te ke. Ame'ē ke emu'e katu. Aja rahā, ne ruxī ym ta. Nde eremu'e katu rahā, nde pe Tupā pandu ta:

—Ihē je'ēha ke nde eremu'e katu ngā ke. A'erehe ihē rury katu — aja ta.

Ame'ē panduha ke eputar katu exo.

¹⁶Amō ta jaxer pandu ame'ē ke rehe ehendu ym exo tī. Muka'u te'e ame'ē ke amō ta je'ē hātā tā ta. Ame'ē ke rehe ehendu ym exo tī. Upa ame'ē ke Tupā rehe har mujekwa ym ngā pe. ¹⁷Ame'ē ke ngā mu'e rahā, amō amō ta ke muka'u te'e hū ta. Tupā rehe jurujar ym ta. Aja mu'e ame'ē ta heta ixo. Ko mokōi sawa'e ta ixo tī. Her Imenéu. Amō Sire tī. ¹⁸Jetechar panduha ke a'eta mu'e ym apo 'y. Amō koty a'eta mu'e. Kuja:

—Ixotyhar ta ke Tupā mukwera katu muhem. Ame'ē angaha upa asa oho apo. A'erehe amō ta kwera katu ym te ta uhem apo 'y — aja mu'e naī.

A'erehe amō amō Jesu kotyhar ta ke a'eta muka'u te'e. Pe, ngā ke Tupā mukwera katu ta muhem, ame'ē ke rehe amō amō ta jurujar ym apo 'y. Katu ym aja.¹⁹ Jete har te ke Tupā mujekwa jande pe. Ame'ē rehe tapijar te'e we jajurujar katu. Jaka'u te'e ym jande. Jande riki ixotyhar ta ke. Ame'ē ke kuja a'e mujekwa. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī:
 “Ixotyhar ta ke Tupā ukwa katu.”

Kuja tī:

“Tupā kotyhar ke ihē' aja amō pandu.

Aja rahā, mā peja ma'e ka'u te'eha ke ema'e ym.”

Tupā je'ēha ke emu'e katu

²⁰ Ima'ehū ame'ē rok pe heta paratupe ihī. Ita rekūi aja tī. Amō amō itatuwyr ke te'e mujā ame'ē ke ihī. Amō amō itatawa ke te'e mujā ame'ē ke ihī tī. Myra ke te'e mujā ame'ē ke amō tī. Tujuk ke te'e mujā ame'ē ke amō tī. Katu te ame'ē ke ihī. Katu we ame'ē ke ihī tī. Pe, katu te ame'ē ke a'eta mi'u matyr rahā jō amō moī. Huryha mujā rahā, moī katu. Katu we ame'ē ke wera rahā pame katu te amō moī.²¹ Jesu kotyhar ta aja tī. Katu te ame'ē ta ixo. Katu we ame'ē ta ixo tī. Mu'eharan ta jaxer ame'ē ke mu'e. Aja ym rahā, katu te ame'ē ke a'e. Upa jandema'e sawa'e te pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e tar katu. Jandema'e sawa'e te pandu ta ipe:

—Ihē kotyhar ke nde. Katu te ame'ē ke nde. Nde riki ihē je'ēha ke nde eremu'e mu'e ta. Ame'ē parakyha ke nde pe ihē ame'ē ta — aja ta.

²² Ta'ynuhu putar ame'ē ke jō a'eta ma'ema'e. Aja ym nde tī. Anī. Katu te ame'ē ke ema'ema'e. Ma'e ke nde erepandu katu rahā, ame'ē ke ema'ema'e katu. Te'e aja ym nde. Amō ta rehe epy'a katu. Amō Jesu kotyhar ta rehe nde rury katu tī. Ipy'a ke Tupā juhyk ame'ē ta ke a'eta. Ame'ē ta riki jandema'e sawa'e te pe pandu pandu:

—Jande namō ma'e ke ema'ema'e katu — aja.

²³ Jaxer ame'ē ke amō ta pandu tar katu rahā, eho a'eta ngi. Ma'e ukwa ym ame'ē rehe har pandu tar katu rahā, eho a'eta ngi tī. A'eta namō nde erepandu rahā, pehē peje'ē hātā tā jō pehē jupe. Aja nde erekwa katu. A'erehe a'eta namō epandu ym, eho a'eta ngi.²⁴ Amō ta namō sawa'e tema'e miasu je'ē hātā tā rahā, katu ym. Upa amō ta rehe a'e katu rahā, katu ta tiki. Mu'eha katu ame'ē ke rahā, katu ta tiki tī. A'e mu'e rahā, pahar parahy ym rahā, katu ta tiki tī. Wewe katu emu'e.²⁵ Mu'eharan ta ke a'e mu'e rahā, wewe katu epandu a'eta pe tī. Aja rahā, katu ta tiki. A'eta ukwaha ke Tupā muruwak ta my. Aja rahā, jete har te ke a'eta ukwa ta my.²⁶ Aja rahā, ka'u te'eha ngi a'eta jumukatu ta a'eta jupe. Aja rahā, Satana je'ēha ke rehe a'eta hendu ym we ta tī. (Ājā ramūi a'e.) A'eta ke a'e muka'u te'e kwe. Apo anī. Tupā je'ēha rehe a'eta hendu katu apo 'y.

'Ar rehe angaha uhyk tate ame'ē rehe har

3 Kuja ekwa exo apo. 'Ar rehe angaha uhyk tate rahā, pyrara hū ta ngā ixo.² Arahā kyty'ym te ta amō ta juehe. Arahā tamatarer rehe jō ipy'a ke moī moī ta tī. Arahā: “Jande jō riki katu te me'ē ke” aja jō amō ta ukwa ta a'eta juehe har tī. Arahā: “Upa amō ta riki jaxer ai” aja jō amō ta ukwa ta a'eta juehe har tī. Arahā ipái rehe hendu ym te ta tī. Imāi rehe aja tī. Hendu ym te ta tī. Arahā amō ta ngi ma'e pyhyk rahā: “Pete tiki” aja pandu ym te ta tī. Arahā Tupā rehe har ukwa ukwa ym te ta ixo tī.³ Arahā amō ta rehe ipy'a ym te ta tī. Arahā amō ta rehe parahy rahā, ipy'a jywyr ym te ta a'eta rehe tī. Arahā amō ta rehe juru ai pame katu te ta tī. Arahā pahar ipy'a pihun te ta oho tī. Pahar parahy ta tī. Arahā katu ame'ē ke amō

ma'ema'e, ame'ë ke putar ym te ta tĩ.
⁴Arahã ehe katu ame'ë ke te'e huwajan wan uwak ta oho tĩ. Arahã upa ma'e ka'u te'eha namõ ma'ema'e ta tĩ. A'eta jõ ukwa katu te ame'ë ta ke a'eta aja ukwa ta tĩ. Arahã Tupã rehe ipy'a ym ta. Anĩ. Ima'e jumuhuryha rehe jõ a'eta ipy'a katu ta tĩ. ⁵"Tupã rehe jande japy'a katu" aja a'eta pandu ta naĩ. Anĩ. Panduha aja a'eta ixoha ym ta tĩ. Tupãma'e pyrãtãha namõ ma'e ke amõ ma'ema'e. Aja ym ta awa. Aja a'eta ixo ym ta.

Timo! Ehendu katurahã! A'eta ngi eho.
⁶A'eta ngi har amõ ta ixo oho. Amõ rok pe ixo oho. Pe, kũjã ka'u te'e ame'ë ke a'eta muka'u te'e raho. Ma'e katu ym ame'ë ke kũjã ta putar katu. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ë rehe a'eta jupyai. Anĩ. Putu'u ym ingi. ⁷Ma'e ke a'eta jumue mu'e tar katu ixo tĩ. Aja te'eha a'eta. Anĩ. Jete har te ke marã ka ym a'eta ukwa katuha.

⁸Yman Moise ke Jan putar ym. Jã aja tĩ. Moise ke putar ym tĩ. ("Te'e Moise pandu" aja a'eta naĩ.) Ame'ë mokõihar ta aja apo mu'eharan ta jete har te ke putar ym tĩ. ("Ame'ë ke te'e" aja a'eta pandu naĩ tĩ.) Ima'e ukwaha ke a'eta muka'u te'e. "Jete har te ke jamu'e" aja a'eta pandu naĩ. Anĩ. Jurujar ym ame'ë ta ke a'eta, aja Tupã ukwa katu. ⁹Anĩ. Upa ngã ke a'eta muka'u te'e ym ta. A'eta riki te'e aja pahar amõ ta ukwa ta. A'erehe upa ngã ke muka'u te'e ym ta. Aja Jan ta rehe har tĩ. Ka'u te'e ame'ë ta ke a'eta aja ymanihar ta ukwa tĩ.

Tapijar te'e we jete har te ke rehe ejurujar katu

¹⁰Timo! Ihẽ rehe har nde erekwa katu. Kuja. Ihẽ amu'e ame'ë ke rehe har nde erekwa katu. Katu ihẽ axoha rehe har nde erekwa katu tĩ. Ma'e ke ihẽ ama'ema'e tar katu, ame'ë ke nde erekwa katu tĩ. Tupã rehe tapijar te'e we ihẽ aju-rujar katu. Ame'ë rehe har nde erekwa

katu tĩ. Ihẽ apy'a katu te we ngã rehe axo rĩ, ame'ë ke nde erekwa katu tĩ. Amõ ta rehe ihẽ apy'a katu, ame'ë ke nde erekwa katu tĩ. Ihẽ ke amõ ta mupyrara rahã, ihẽ py'ahu te'e ahendu. (Tapijar te'e we myrandu katu ke ihẽ apandu pandu.) Ame'ë ke nde erekwa katu tĩ. ¹¹Ihẽ apyraraha rehe har nde erekwa katu tĩ. Ihẽ ke amõ ta mupyrara hũ. Ame'ë rehe har upa katu te nde erekwa katu tĩ. Antioki ok ta pe aja tĩ. Iko ok ta pe aja tĩ. Rit ok ta pe aja tĩ. Mupyrara ihẽ ke tĩ. Anĩ. Ame'ë mupyraraha ngi ihẽ ke Tupã muhem. ¹²Jete. Tupã je'eha mu'e, aja amõ ixo tar katu rahã, a'e ke amõ ta mupyrara ta tĩ. A'e riki Jesu Kirisutu kotyhar ke, a'erehe amõ ta mupyrara ta tĩ.

¹³Pe, sawa'e katu ym ame'ë ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ta. Jete! I'ar koty te we ma'ema'e we ta rĩ. Muka'u te'eha aja tĩ. Amõ ta ke a'eta muka'u te'e ta tĩ. Pe, a'eta juehe amõ ta jumuka'u te'e ta tĩ. ¹⁴Ame'ë ta aja ym nde tĩ. Jete har te ke nde ke amõ ta mu'e. Ame'ë ke nde erekwa katu te. Tapijar te'e we ejurujar katu ehe tĩ. Nema'e mu'eha ta rehe har nde erekwa katu. Katu ame'ë ta ke a'eta. A'erehe nde ke mu'e, ame'ë riki jete har te ke aja nde erekwa katu tĩ.

¹⁵Amõ we tĩ. Kurumĩ rahã har Tupã je'eha ke nde erekwa katu. Ame'ë ke nde erekwa rahã, Jesu Kirisutu rehe nde ere-jurujar katu, a'erehe nde ke Tupã muhã katu.

¹⁶Jete! Upa Tupã je'eha ke amõ ta mupininim. Tupãã mujekwa ame'ë ke a'eta mupininim. Tupã je'eha riki ma'e ke rehe katu tiki. Kuja. Jete har te ke mu'e, ame'ë ke mujekwa katu. Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'e rahã, ame'ë ke Tupã je'eha mujekwa katu ipe tĩ. Amõ ixoha katu ym rahã, myja mukatu ta my? Ame'ë ke Tupã je'eha mujekwa katu tĩ. Myja amõ ixoha katu my, ame'ë ke mu'e katu tĩ. ¹⁷Aja rahã, Tupã rehe har mu'e ame'ë ke ixo katu ta. Ma'e ukwa katu ta tĩ. Aja

rahā, upa ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ta tī.

Tapijar te'e we Tupā je'ēha ke epandu pandu katu

4¹⁻²Timo! Ko apandu katu nde pe. Tupā je'ēha ke epandu pandu katu ngā pe. Nde rehe Tupā usak uī. Jesu Kirisutu aja tī. Usak uī tī. A'erehe nde pe apandu katu: “Tupā je'ēha ke epandu pandu katu te we rī” aja ihē apandu nde pe. Kirisutu jywyr rahā, ngā rehe har a'e ukwa ta. Katu my? Ame'ē ke ukwa ta. Anī rahā, katu ym my? Ame'ē ke ukwa ta tī. Aja ixuwe katu ixo ame'ē ta rehe har ukwa ta. Manō ame'ē ta ke mukwera katu ta muhem, pe, ame'ē ta rehe har ukwa ta tī. (Katu te aja nde erema'ema'e rahā, ma'e katu ame'ē ke nde pe a'e me'ē ta.) Kome'ē wvy keruhū pe kapitā keruhū te aja a'e jywyr rahā, ma'e katu ame'ē ke a'e me'ē ta nde pe. Amō ta Tupā je'ēha rehe hendu tar ym nahā my? Hendu tar katu nahā my? Tapijar te'e we epandu katu ngā pe. Nde erepandu ame'ē ke jetehar te ke, aja ngā pe emujekwa katu. Katu ym ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, epandu katu ipe: “Mā peja ym” aja epandu ipe. Emuhury ngā ke tī. Nde eremu'e rahā, wewe katu epandu ipe.

³Yman rahā, jetehar te ke mu'e ame'ē ke rehe ngā hendu ym ta. Juehe jumuhury ame'ē ke rehe jō hendu tar katu. Aja mu'eha ta koty a'eta jy'ar ta oho tī. ⁴Jetehar te ke rehe a'eta hendu ym ta. Ymanihar je'ēha rehe jō hendu ta. ⁵Timo! Aja ym nde tī. Ka'u te'eha rehe ehendu ym. Aja te'eha exo nde. Nde ke amō ta mahy rahā, mā peja nde py'ahu te'e ehendu. Myrandu katu ke epandu pandu katu te we rī. Tupāma'e miasu ke nde, a'erehe upa Tupā je'ēha pandu ame'ē ke ema'ema'e katu.

⁶Ihē ke rahā, ihēma'e angaha ke rehe uhyk tate oho. Ihē ke amō ta jukwa

ta, aja akwa. (Aja Tupā rehe ihē apy'a katu, aja amujekwa ta.) Ame'ē angaha ke rehe uhyk tate oho. Kome'ē wvy keruhū ngi ihē aho ta kŷ. ⁷Ihē ke Jesu mondo, a'erehe myrandu katu ke ihē apandu katu. Ame'ē parakyha ke upa ima'e pyrātāha namō ihē ama'ema'e. Ame'ē parakyha ke ihē amumba apo 'y. Myrandu katu ke ihē apandu katu te we rī. Jesu rehe ihē ajurujar katu te we rī. ⁸Jumusarāiha rehe ujan rahā, uhyk py ame'ē ke ma'e pyhyk. Aja ihē pe ma'e ke Jesu me'ē ta. Kuja. Ihē pe a'e pandu ta:

—Nde katu te — aja ihē pe.

A'e jywyr rahā, aja ihē pe a'e pandu ta. Ihē pe jō ym. Upa katu te hury katuha rupi a'e jywyrriha rehe harō, ame'ē ta pe aja me'ē a'e pandu ta tī. A'e riki: “Ne katu te me'ē ke” aja pandu ta.

Timo! Pahar ihē koty ejur

⁹⁻¹⁰Timo! Ihē jeje tate axo. A'erehe pahar ihē koty ejur. Ko Tupā rehe jurujar ym ame'ē ta namō Nema ixo tar katu. A'erehe ihē ke a'e hijar oho. Tesaron ok ta pe a'e oho. Ngara wvy pe Kesen oho. Nauma wvy pe Tit oho. ¹¹Ruk jō riki ihē namō ixo. Nde erejur rahā, Mak ke eho piam. Inamō ejur. Ihē namō a'e paraky ta. Tupā je'ēha ke japandu ta, ame'ē riki jandema'e parakyha ke. ¹²Ese ok ta pe Tik ke ihē amondo. ¹³Toroa ok ta pe Kapo ixo. Ihēma'e mundeha ihē amupyta ipe. Pukeka aja mundeha ke. Nde erejur rahā, ame'ē ke erur tī. Paper ke erur tī. So'o pিরer ke te'e mujā ame'ē ke. Ame'ē ke erur tī. Ame'ē ke ihē aputar katu te.

¹⁴Itapytā namō ma'eha ke Arexan. (Ame'ē ke te'e ma'e'ā mujā ame'ē ke a'e.) A'erehe ihē rehe har katu ym a'e je'ē je'ē hū. Ihē ke a'e mupyrara, aja a'e ke Tupā mupyrara ta tī. ¹⁵Jande japandu ame'ē ke a'e putar ym te. Mujaxer hū japan-duha ke tī. A'erehe esak katu ehe exo. (Aja rahā, ne je'ēha ke a'e mujaxer ym ta tī.)

Ihē rehe amō ta juru ai

¹⁶Yman kapitā keruhū ruwa koty ihē apu'am a'am. Ihē rehe har amō ta jaxer pandu naī, ame'ē ke ihē amukatu a'am. "Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e ym" aja ihē apandu pandu. Arahā: "Jete! Ma'e ka'u te'eha ke Páu ma'e ym" aja me'ē ihē rehe har pandu ym te awa. Upa ihē ke hijar oho. Mā peja Tupā ipy'a jywyr ame'ē ta rehe. ¹⁷Upa ihē ke hijar oho. Anī. Upa ym. Ihē namō Tupā riki ixo katu. Ihē py'a ke a'e mātā katu tī. A'erehe myrandu katu ke ihē apandu katu te. Pe, ame'ē ke rehe heta jundéu awa aja ym ame'ē ta hendu. Arahā ihē ke jangwateran juru ngi Tupā muhem, ame'ēja saka. (Aja rahā, ihē ke kapitā keruhū jukwa ta tipe. Ame'ē ngi Tupā muhem.) ¹⁸Ihē pe jaxer ai ame'ē ke amō ta ma'ema'e rahā, ame'ē ngi ihē ke a'e muhem ta tī. Pe, ywa pe inamō ihē ke a'e raho ta. A'ep inamō ihē axo ta kŷ.

(Aja rahā, amō ta ihē ke mahy ym te ta tī.) "A'e riki katu te me'ē ke" aja mā peja japandu ipe. Aja te'eha japandu. Amen. Ame'ē riki: "A'e tŷ" aja.

Katuha ke ihē amondo axo

¹⁹Pirisi pe katuha ke ihē amondo axo. Ak pe aja tī. Pirisi sawa'e a'e. Onesi rok wyr pe har ta pe aja tī. Katuha ke amondo axo tī. ²⁰Korin ok ta pe Era pyta. Toro riki ma'e ahyha pyhyk, a'erehe Mire ok ta pe a'e ke ihē ahijar. ²¹Pahar ihē koty ejur. Aman ndy'ar ym rahā, ejur.

Nde pe sehar ta katuha ke mondo ixo. Ko Eu. Purutē aja tī. Karáu aja tī. Upa jande mu ta mondo ixo tī. Jesu rehe a'eta jurujar katu, a'erehe jande mu ta aja a'eta.

²²Mā peja nde py'a ke Jesu mātā katu. Mā peja johu pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū.

Upa.

Tit pe paper pinim ke Páu mondo

Kere y rapa'ū pe Tit ke Páu mupyta. A'ep Jesu kotyhar ta rehe Tit usak usak katu ta. Tupā je'ēha ke a'e mu'e ta ngā pe tī. Myja Jesu kotyhar tama'e kapitā ta katu ta ixo my? Ame'ē rehe har Páu mujekwa tar katu ipe tī. Tit ke a'e muhury tar katu tī. A'erehe kome'ē paper pinim ke Tit pe a'e mondo.

Tit pe paper pinim ke Páu mondo

1¹⁻⁴ Tit! Ko nde pe paper pinim ihē amondo axo. Ihē Páu. Tupāma'e miasu ke ihē. Jesu Kirisutu mondo ame'ē ke ihē tī. Ihē pe Tupā pandu:

—Ihē kotyhar ke nde. Ihē asak katu ame'ē ta ke emu'e katu eho. Aja rahā ihē rehe tapijar te'e we a'eta jurujar katu ta. A'eta pe jete har te ke emujekwa tī. Ihē rehe ihē kotyhar ta py'a ke a'eta moī moī rahā, jete har te ke a'eta ukwa katu. Ame'ē ke emujekwa ngā pe — aja ihē pe pandu.

Jete har te ke jakwa katu. A'erehe jande ruhāha angaha ke rehe jaharō jaxo. Ame'ē rehe har Tupā pandu katu. Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, a'e pandu katu. Te'e ym a'e. Tupā putar rahā, myrandu ke a'e muwyr. Ame'ē namō uhāha rehe har ngā pe a'e mujekwa. “Ame'ē myrandu ke nde pe ihē amujekwa. Ame'ē ke ebandu pandu eho ngā pe. A'erehe nde ke ihē amondo” aja Tupā pandu ihē pe. A'erehe ame'ē myrandu ke ihē apandu pandu aho. Tupā riki jande muhāha.

Tit! Ihē aja Jesu rehe nde erejurujar katu tī. A'erehe ihē ra'yr aja nde.

Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu riki jande muhāha. Mā peja nde rehe a'eta ipy'a katu te hū. Mā peja nde py'a ke a'eta muhury katu tī.

Myja me'ē Jesu kotyhar tama'e kapitā katu my

⁵ Kere y rapa'ū pe jande jaxo rahā, Jesu kotyhar tama'e kapitā ta ke jamu'am ym we rī. A'erehe a'ep nde ke ihē amupyta. Apo kapitā ta ke emu'am katu. Ok ta pame katu te emu'am. Ihē apandu ame'ē ke ekwa ekwa katu exo. ⁶ Kuja kapitā ke emu'am. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói ipe, aja amō ta ukwa ehe har. Hakehar peteihar namō jō ixo rahā, katu tiki tī. Jesu rehe upa ta'yr ta jurujar katu ame'ē ke tī. Tajyr ta aja tī. Jesu rehe jurujar katu tī. Ipái rehe ame'ē ta hendu katu rahā, katu tiki tī. Imāi rehe aja tī. Hendu katu ehe tī. Ma'e ka'u te'eha ke ame'ē ta ma'ema'e ym, aja amō ta ukwa rahā, katu tiki. (Aja me'ē sawa'e ke emu'am. Jesu kotyhar tama'e kapitā, aja emu'am.)

⁷ Jesu kotyhar tama'e kapitā riki. Ame'ē tama'e usakiha ke a'e. A'erehe ehe har katu ym amō ta pandu ym rahā, katu tiki. A'e jō sawa'e katu te ame'ē ke aja ukwa ym rahā, katu tiki tī. Pahar ipy'a pihun ym rahā, katu tiki tī. Kawī ngi ka'u ym rahā, katu tiki tī. Pahar jumai ym rahā, katu tiki tī. Tamatarer rehe jō ipy'a moī moī ym rahā, katu tiki tī.

⁸ Pe, hok pe uhyk, ame'ē ta ke muxe katu rahā, katu tiki tī. Katu ame'ē ke putar rahā, katu tiki tī. Upa ma'ema'e, ame'ē ke ukwa katuha namō ma'ema'e rahā, katu tiki tī. Amō ta pe katu ame'ē ke ma'ema'e rahā, katu tiki tī. Tupā rehe ipy'a moī moī katu rahā, katu tiki tī. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e tate rahā, muputu'u ingi. (Aja rahā, ma'e ym ta.) Aja rahā, katu tiki tī. ⁹ Je'ēha jete har te ke jamu'e ngā pe. Ame'ē ke ipy'a pe kapitā mupyta katu rahā, katu tiki tī. Aja rahā, panduha jete har namō amō ta ke a'e muhury katu ta. Aja Tupā rehe har ngā pe mujekwa katu ta. Pe, amō koty mu'e ame'ē ta pe pandu: “Mā peja ym” aja pandu. Aja rahā, jete har te ke a'e mu'e ta. (Aja me'ē

sawa'e ke emu'am. Jesu kotyhar tama'e kapitā, aja emu'am.)

Muka'u te'e ame'ē ta pe: “Mā peja pemu'e ym” aja ebandu

¹⁰ Tit! Ehendu katurahā! Jesu kotyhar tama'e kapitā ta rehe hendu ym ame'ē ta heta ixo. Jesu kotyhar ta ke a'eta. Pe, a'eta mu'e we rī:

—Moise je'ēha rehe pehendu katu! — aja a'eta mu'e nāi.

Jesu kotyhar ta ke a'eta muka'u ka'u te'e hū ixo. Te'e je'ēha namō muka'u ka'u te'e ixo. ¹¹ Upa katu te ok wyr pe har ta ke a'eta muka'u ka'u te'e tī. Jetechar ym ame'ē ke a'eta mu'e ixo. Aja tamatarer ke a'eta pyhyk pyhyk ixo. Tamatarer ke jō a'eta putar, a'erehe a'eta mu'e mu'e ixo. Huxī ym riki ingi. A'erehe ame'ē ta je'ēha ke amō mukanim ta me'ē te'e. (A'erehe: “Mā peja pemu'e ym” aja ebandu a'eta pe.) ¹² Kere y rapa'ū pe har ta ngi har amō ixo. Upa katu te ma'e a'e pandu. A'e riki ixotyhar ta rehe har pandu:

—Kere y rapa'ū pe har ta riki te'e pandu ame'ē ta ke a'eta. Aja te'eha a'eta. So'o jarō ame'ēja saka. Amō ta ke a'eta mupyrara tī. Ma'e u'uha ke jō putar katu. Jyty'ym tī, a'erehe paraky ym — aja kere y rapa'ū pe har ta rehe har a'e pandu.

¹³ A'e pandu ame'ē ke jetechar te ke. A'erehe muka'u ka'u te'e, ame'ē ta pe hātā ebandu: “Mā peja pemu'e ym” aja. (Nde rehe hendu rahā,) jetechar te ke rehe a'eta jurujar katu te ta my. ¹⁴ Jundéu awa ramūi ta pandu ame'ē ke rehe a'eta jurujar ym ta my tī. Jetechar te ke hijar ame'ē ta je'ēha rehe a'eta jurujar ym ta my tī. ¹⁵ Amō amō jundéu awa ta pandu:

—Ma'e ke pe'u ym. Aja Moise je'ēha rehe panduha ihī. Pe'u rahā, Tupā rehe pepy'a ym — aja pandu nāi.

Sawa'e katu ame'ē pe upa katu te ma'e ke katu ipe. Sawa'e katu ym ame'ē pe upa katu te ma'e ke katu ym ipe. Tupā rehe

jurujar ym ame'ē pe aja tī. Ma'e ukwa ukwa ixo ame'ē ke katu ym, a'erehe upa katu te katu ym ipe. Ipy'a ke jai te'e ixo, a'erehe upa katu te katu ym ipe. ¹⁶ “Tupā rehe har jakwa katu” aja a'eta pandu nāi. Anī. Ima'e ma'ema'eha ke amō koty. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe Tupā rehe har ukwa ym, aja ngā pe a'eta mujukwa. Tupā rehe a'eta hendu ym. Pe, a'eta ke Tupā putar ym tī. Marā ka ym a'eta katu ame'ē ke ma'ema'eha.

Jetechar te ke emu'e katu

2 ¹⁻² Nde riki aja ym tī. Jetechar te ke emu'e. Tamūi ta pe ebandu katu. Kuja ebandu katu:

—Kawī ngi peka'u ym. Katu pexoha namō pexo tī. Pekwa katuha namō pexo katu tī. Jetechar te ke rehe tapijar te'e we pejurujar katu. Aja pexo katu. Amō ta rehe pepy'a katu tī. Pehē ke amō ta mupyrara rahā, mā peja pehē py'ahu te'e pehendu — aja tamūi ta pe ebandu katu.

³ A'i ta pe aja tī. Kuja ebandu katu tī:

—Tupā rehe har pekwa katu pexo, aja pexo katu. (Aja rahā, katu ame'ē ke pema'ema'e ta.) Amō ta rehe pehē juru ai ym tī. Kawī ngi peka'u ym tī. Katu ame'ē ke pemu'e — aja a'i ta pe ebandu katu.

⁴ Aja rahā, kūjā pyahu ta ke a'i ta mu'e katu ta. Kuja mu'e katu ta: “Pehē sawa'e ta rehe pepy'a katu. Pehē membyr ta rehe pepy'a katu tī” aja. ⁵ Amō we a'i ta pe ebandu tī:

—Pekwa katuha namō pexo katu. Ma'e jaxer ame'ē ke pehē py'a rupi pekwa pekwa ym pexo. Pehē rok wyr pe har ta rehe pesak pesak katu pexo. Pejty'y ym tī. Peparaky katu tī. Pehē sawa'e rehe pehendu katu tī. Aja rahā, amō ta pandu ta: “Jesu kotyhar ta riki katu ixo. A'erehe Tupā je'ēha riki katu” aja pandu ta. Aja kūjā pyahu ta ke pemu'e katu — aja a'i ta pe ebandu katu.

⁶ Ta'ynuhu ta pe aja tī. Kuja ebandu katu tī:

—Pekwa katuha namō pexo katu — aja ebandu katu ipe.

⁷Tit! Nde aja tī. Katu ame'ē ke ema'ema'e tī. Aja rahā, nde aja amō ta katu ame'ē ke ma'ema'e ta tī. Ngā ke nde eremu'e rahā, jetehar te ke emu'e. Nde eremu'e rahā, ejumusarāi ym tī. ⁸Panduha katu ame'ē ke ebandu. Aja rahā: “Tit pandu ame'ē ke katu ym” aja amō ta pandu ym ta. Aja rahā, Jesu kotyhar ta rehe har marā ka ym katu ym ame'ē ke a'eta je'ēha. A'erehe nde rehe parahy ame'ē ta huxi ta.

⁹Miasu ta pe ebandu katu tī. Jesu kotyhar ta ke ame'ē ta. Kuja ebandu:

—Pehē jar ta rehe pehendu katu. Upa katu te pema'ema'e, ame'ē ke namō pehē jar ta ke pemuhury katu. Pehē jar ta pe je'ēha ke pemujywyr ym tī. ¹⁰Pehē jarma'e pemukanim ym. Pepandu ame'ē ke pema'ema'e katu, aja pemujekwa katu pehē jar pe. Aja te'eha pehē — aja miasu ta pe ebandu katu.

Aja miasu ta upa katu te katu ame'ē ke ma'ema'e rahā, amō ta pandu ta:

—Tupā rehe har Jesu kotyhar ta mu'emu'e. Ame'ē mu'e ame'ē ke katu — aja pandu ta.

Jande rehe Tupā ipy'a katu te hū a'erehe katu aja jaxo ta me'ē te'e

¹¹Upa awa ta ke Tupā muhā tar katu. A'erehe awa ta rehe a'e ipy'a katu te hū, ame'ē ke ngā pe a'e mujekwa. ¹²Awa ta rehe a'e ipy'a katu te hū. A'erehe jande ke a'e mu'e tī. Kuja. Ma'e ke a'e putar ym ame'ē ke jahijar. Katu ym ma'ema'eha ke kome'ē ywy keruhū pe har ta putar. Ame'ē ke jahijar tī. Pe, jakwa katuha namō jaxo katu rahā, katu tiki. Amō ta pe katu ame'ē ke jama'ema'e rahā, katu tiki tī. Tupā putar ame'ē ke jama'ema'e rahā, katu tiki tī. Aja apo jama'ema'e jaxo rahā, katu tiki tī.

¹³Aja jaxo rahā, jande rury katuha namō Jesu Kirisutu jywyrriha rehe jaharō

jaxo. Katu te ha namō a'e jywyr ta. A'e riki Tupā a'e tī. Pyrātā te hū ame'ē ke a'e. A'e riki jande muhāha tī. ¹⁴A'e manō, a'erehe jande ke a'e muhā katu. Upa jandema'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Ame'ē ke jande py'a ngi a'e mukanim, ame'ēja saka. A'erehe jande py'a ke a'e juhyk apo 'y. Aja rahā ixotyhar ta ke jande. Ima'e ke jō jande. A'erehe katu ame'ē ke jama'ema'e tar katu tī.

¹⁵Upa ihē apandu ame'ē ke emu'e katu. Nde erebandu katuha namō emu'e katu. Nde rehe hendu ame'ē ta ke emuhury katu. Aja rahā, Jesu rehe ame'ē ta ipy'a katu te we rī. Katu ym amō ma'e rahā: “Mā peja ym” aja ebandu ipe. Nde rehe amō ta hendu ym rahā, ame'ē ta pe ebandu:

—Tupā je'ēha rupi ma'e ihē apandu pandu. A'erehe mā peja ihē rehe pehendu katu — aja ebandu.

Jande rehe Tupā pyrara usak, a'erehe jande ke a'e muhā katu

3 Nde koty ixo ame'ē ta pe kuja ebandu katu:

—Kapitā ta rehe pehendu katu. Kapitā keruhū ta rehe pehendu katu tī. Ma'e katu ame'ē ke amō ta pandu rahā, pahar ame'ē ke pema'ema'e katu. Pehendu katu a'eta rehe. ²Amō ta rehe pehē juru ai ym. Amō ta namō peje'ē hātā tā ym. Amō ta namō pehē juehe katu pexo. Upa awa ta rehe pehē rury katu pexo. Aja te'eha pehē — aja nde koty ixo ame'ē ta pe ebandu katu.

³Amukwehe te we jetehar te ke jakwa ym jaxo tī. Tupā rehe jahendu ym tī. Jande ke amō ta muka'u ka'u te'e hū tī. Upa ma'e jaka'u te'eha ke jama'e tar katu. Ma'e katu ym ame'ē ke te'e jama'ema'e hū jaxo. Amō ta rehe jakyty'ym tī. Amō ta rehe japy'a ym tī. Jande rehe amō ta ipy'a ym tī.

⁴Tupā riki katu te ame'ē ke a'e, ame'ē ke jande pe a'e mujekwa. Awa ta rehe a'e ipy'a katu. Ame'ē ke a'e mujekwa tī. A'e riki jande muhāha. ⁵Jande ke a'e muhā katu. Katu ame'ē ke jama'ema'e, a'erehe jande ke a'e muhā katu my? Anī. Aja ym. Jande rehe a'e pyrara usak, a'erehe jande ke a'e muhā katu. Jande py'a ke a'e juhyk, a'erehe jande py'a ke amō koty Tupā'a muruwak mondo. Mupyahu ame'ēja saka. Jaxoha pyahu aja muruwak tī. ⁶Jesu Kirisutu manō. A'erehe jande py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr. A'e me'ē te'e riki. Jesu riki jande muhāha. ⁷Jande rehe Tupā ipy'a katu te hū, a'erehe Tupā namō jande juehe katu jaxo. Pe, jande ruhāha rehe jaharō jaxo. Ame'ē ke jande pe a'e me'ē. ⁸Upa ihē apandu ame'ē ke jetehar te ke.

Muka'u te'e ame'ē ta namō eje'ē hātā tā ym

Ihē apandu ramō ame'ē ke emu'e mu'e katu te we rī. Aja rahā, Tupā rehe jurujar katu ame'ē ta katu ame'ē ke jō ma'ema'e tar katu. Kome'ē je'ēha riki katu ame'ē ke. Myja ixoha katu my, ame'ē ke mujekwa katu ngā pe tī. ⁹Jundéu awa ramūi ta rer rehe har amō ta pandu pandu. Māte hū te'e ame'ē ta hamūi ta rer ihī. Ame'ē rehe har pandu pandu ame'ē ta namō eje'ē hātā tā ym. Moise je'ēha rehe har amō ta pandu pandu. Ame'ē ta namō eje'ē hātā tā ym tī. Je'ēha hātā tā ha riki katu ym. Jaxer riki tī. ¹⁰Jesu kotyhar ta ukwa katuha ke amō

koty koty amō muruwak. Aja rahā: “Mā peja ym” aja muka'u te'eha ta pe epandu. Aja mokōihar epandu ipe tī. Pe, nde rehe hendu ym rahā, eho ingi. ¹¹Ame'ē ta riki sawa'e ta jaxer ame'ē ta ke, aja nde erekwa. Ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e, a'erehe sawa'e jaxer aja a'e mujekwa nde pe.

Amō ta rehe ehaihu katu

¹²Nde koty sawa'e ke ihē amondo ta. Her Ar. A'e ke amondo ym rahā, Tik ke ihē amondo ta. Nde rehe a'e uhyk rahā, pahar Niko ok ta pe ejur. A'ep ihē axo ta tī. Aman ndy'ar rahā, a'ep ihē apyta we ta, aja ihē akwa tī. ¹³Amō sawa'e rehe ehaihu katu. Her Sena. Je'ēha hātā tā ame'ē mukatuha ke a'e. Apor ke ehaihu katu tī. A'etama'e ym te rahā, ame'ē ke eme'ē katu a'eta pe. Aja rahā, ame'ē namō a'eta oho katu ta. ¹⁴Jesu kotyhar ta pe emujekwa katu. “Katu ame'ē ke pema'ema'e” aja emujekwa katu ngā pe. “Ima'e ym te ame'ē ta rehe pehaihu katu” aja emujekwa ngā pe tī. Aja rahā, ma'e ke me'ē katu ta. Aja rahā, Jesu kotyhar ta jyty'ŷ ym ta. Paraky katu ta.

¹⁵Upa ihē namō ixo ame'ē ta katuha ke nde pe mondo ixo. Nde koty Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Jande rehe a'eta ipy'a katu. Katuha ke ame'ē ta pe jamondo jaxo tī, aja ame'ē ta pe epandu tī.

Mā peja upa nde kotyhar ta rehe Tupā ipy'a katu te hū.

Upa.

Siremō pe paper pinim ke Páu mondo

Siremō riki ima'ehū namō ixo ame'ē ke a'e. Pe, miasu ujan oho ingi. Her One. Ma'e ke a'e mukanim raho tī. Pe, kyn-daha pe Páu ixo rahā, One ke sonda ta muhyk raho tī. Hom ok ta pe har kyn-daha pe kynda raho. Pe, One pe Tupā rehe har Páu mujekwa rahā, Jesu rehe One jurujar katu tī. A'erehe imu aja apo 'y. Pe, ijar pe, Siremō pe One ke Páu mujjwyr tar katu. A'erehe ame'ē rehe har Siremō pe Páu mupinim. “Ihē aja One ke nde rok pe emupyta katu tī” aja Siremō pe Páu mupinim.

Siremō pe paper pinim ke Páu mondo

1 Siremō! Ko nde pe paper pinim ihē amondo axo. Ihē Páu. Timo ihē namō ixo tī. Jande mu ke a'e.

Ko nde riki jande rehe katu ame'ē ke nde. Jande aja Tupā je'ēha ke nde erepandu pandu erexo tī. Jesu rehe har ihē apandu pandu. (Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe ihē ke amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē axo. ²Nde rok pe Jesu kotyhar ta jy'ar jy'ar. Ame'ē ta pe katuha ihē amondo axo tī. Ihē rendyr pe, Asi pe, katuha ihē amondo axo tī. (Jesu rehe a'e jurujar katu, a'erehe: “Ihē rendyr” aja ihē apandu.) Aki pe katuha ihē amondo axo tī. Ihē aja Tupā je'ēha ke a'e pandu pandu oho ngā pe tī.

³Tupā riki jande pái keruhū. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te. Mā peja pehē rehe a'eta ipy'a katu te hū. Mā peja pehē py'a ke a'eta muhury katu.

Siremō! Johu jande py'a ke nde eremātā katu

⁴⁻⁵Upa Tupā kotyhar ta rehe nde erepy'a katu, aja ihē ahendu. Jesu, jandema'e sawa'e te rehe nde erejurujar

katu te, aja ihē ahendu tī. A'erehe Tupā namō ihē apandu pandu rahā, kuja ihē apandu:

—Jande pái keruhū! Siremō rehe nde eresak katu. A'erehe ne jō riki katu te me'ē ke — aja apandu ipe.

⁶Tupā namō ihē apandu:

—Jesu rehe Siremō jurujar katu. Mā peja ame'ē rehe har ngā pe a'e pandu pandu katu te we rī. Aja rahā, hendu ame'ē ta jurujar katu ta ehe tī. Aja rahā, upa ma'e katu ame'ē ke Kirisutu me'ē jande pe. Ame'ē ke mā peja jurujar katu ame'ē ta ukwa katu. Kirisutu kotyhar ta ke jande — aja ihē apandu Tupā namō.

⁷Siremō! Ihē mu aja nde. Tupā kotyhar ta rehe nde erepy'a katu, a'erehe ihē rury katu. Ihē ke nde eremuhury katu, a'erehe ihē py'a ke nde eremātā katu. Upa Tupā kotyhar ta ke nde eremuhury katu tī, a'erehe ihē aja a'eta tī. A'eta py'a ke nde eremātā katu tī.

One rehe har ihē apandu nde pe

⁸Jande ke nde eremuhury katu, a'erehe ma'e ke nde pe ihē apandu ta apo 'y. Kirisutu je'ēha rupi nde pe ihē apandu tar katu. ⁹Anī. Aja ym ta ihē. Nde rehe ihē apy'a katu, a'erehe ma'e ke nde pe ihē apandu ta. (Wewe katu apandu ta. Ihē je'ēha rupi apandu ta.) Ihē Páu. Ihē tamūi te ihē. Jesu rehe har ihē apandu pandu, a'erehe kyndaha pe ihē axo.

¹⁰Apo One rehe har nde pe ihē apandu. Kyndaha pe ihē axo rahā, myrandu katu ihē apandu ipe. A'erehe Jesu rehe a'e jurujar katu. A'erehe ihē ra'yr aja a'e. Pe, ipái aja ihē. ¹¹Yman nde pe One paraky ixo. Arahā a'e jaxer nde pe. Apo ihē pe a'e katu 'y. Apo nde pe a'e katu ta tī.

¹²Apo nde koty a'e ke ihē amujjwyr ta. Ihē apy'a katu ehe, a'erehe nde koty a'e ke ihē amujjwyr rahā, ihē apyai te ta. ¹³Myrandu katu ihē apandu pandu,

a'erehe kyndaha pe ihē axo. Se ihē axo rahā, One ke ihē amupyta tar katu. Aja rahā, One riki ihē rehe haihu katu ta. Se nde erexo ym. A'erehe marā ka ym ihē rehe nde erehaihuha. (A'erehe One riki ihē rehe haihu katu ta.)¹⁴ Nde erema'e ta me'ē te'e, a'erehe ihē rehe nde erehaihu katu ta, aja nde erekwa. Anī. Aja ym ihē aputar. Nde ereputar katu, a'erehe One pe nde erepandu ta:

—One! A'ep epyta. Páu rehe ehaihu katu — aja.

Anī we rī. “Ere” aja nde erepandu rahā jō, a'e ke ihē amupyta ta.

¹⁵ Siremō! Yman nengi One oho. Apo nde koty a'e jywyr rahā, ne namō aja te'e a'e ixo ta my. ¹⁶ Nema'e miasu, aja ym ehe har ekwa ekwa exo apo 'y. Kirisutu rehe a'e jurujar katu, a'erehe ne mu apo 'y, aja ekwa ekwa exo tī. A'erehe nde koty jywyr rahā, i'ar koty te we miasu katu ame'ē ke a'e apo 'y, aja ekwa ekwa exo. Nde aja Kirisutu rehe a'e jurujar katu tī, a'erehe ne mu aja a'e tī. A'erehe i'ar koty te we nde pe katuha a'e tī. Ihē apy'a katu ehe. Ihē pe katu a'e tī.

¹⁷ Nde aja Tupā je'ēha ke ihē apandu pandu, aja nde erekwa katu. A'erehe One ke nde rok pe emupyta katu. Ihē aja a'e ke emupyta katu tī. ¹⁸ Yman ma'e katu ym ame'ē ke a'e ma'e my. Nde pe ma'e ke a'e mujwyr ta me'ē te'e my. Ame'ē ke paper rehe emapyk. (Anī. Onema'e nixói te ma'e ke.) A'erehe ihē riki ame'ē ke amujwyr ta nde pe. ¹⁹ Ko paper rehe ihē amupnim katu:

—Ihē Páu. Ihē ame'ē ta nde pe — aja.

Pe, kujja ekwa ekwa exo tī. (Myja nde ke Tupā muhā katu ta my, ame'ē rehe har

nde pe ihē riki apandu. A'erehe ihē pe ma'e ke nde ereme'ē ta me'ē te'e, ame'ēja saka.)

²⁰ Siremō! Ihē mu aja nde! Jandema'e sawa'e te rehe jajurujar katu, a'erehe ihē apandu ame'ē ke ema'e katu. One ke nde rok pe emupyta katu tī. Aja rahā, ihē ke nde eremuhury katu ta.

²¹ Ihē apandu ame'ē ke nde erema'e katu ta. One ke nde rok pe nde eremupyta katu ta, aja ihē akwa katu. A'erehe paper pinim ke nde pe ihē amondo axo. Jete riki. Ihē apandu ame'ē 'ar koty te we katu ame'ē ke nde erema'e katu ta, aja akwa katu. ²² Nde koty ihē ahyk ta aho my, aja ihē akwa. Ame'ē rehe har Tupā namō pepandu katu, a'erehe aja ihē akwa. A'erehe ihē akeriha renda ke epeir katu apo tī.

Katuha ke Páu mondo

²³ Jesu Kirisutu rehe har Epar pandu pandu. (Ame'ē ke amō ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amō ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihē namō a'e ixo. Katuha ke nde pe a'e mondo ixo. ²⁴ Mak aja tī. Katuha ke nde pe a'e mondo ixo tī. Arita aja tī. Mondo ixo tī. Nema aja tī. Mondo ixo tī. Ruk aja tī. Katuha ke nde pe a'e mondo ixo tī. Ihē namō myrandu katu ke a'eta pandu pandu ixo.

²⁵ Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mā peja johu pehē rehe a'e ipy'a katu te hū.

Upa.

Emberéú awa ta pe mupinim me'ě ke

Awa kome'ě paper mupinim my? Ukwa ym awa. Jundéú awa ta ngi har amō amō ta Jesu rehe jurujar katu. “Emberéú awa ta ke” aja amō jundéú awa ta her tí. Ame'ě ta pe kome'ě paper ke amō mupinim. A'erehe kome'ě paper pinim: “Emberéú” aja jakwa.

Amō ta amō koty mu'e tar katu. “Ymanihar ta aja Tupā rehe pehē py'a pemoī moī katu tí. A'erehe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe hymba ke happy tí” aja mu'e naī.

“Anī. Mā peja ym” aja kome'ě paper rehe panduha ihī. “Jesu Kirisutu rehe jō pehē py'a pemapyk. A'e riki upa katu te amō ta 'ar koty te we katu te ha” aja panduha ihī tí.

Jesu kotyhar ta pe: “Ihē mu ta” aja pandu.

Tupā je'ěha ke Ta'yr pandu

1 Yman Ta'yr uwyr ym rahā we, ima'e je'ěha ke Tupā mujekwa. Amō amō rahā, mujekwa. Amō koty koty mujekwa. Je'ěha ke pandu pandu ame'ě ta pe mujekwa. Pe, a'eta riki jande ramūi ta pe Tupā je'ěha ke pandu pandu hū. ²Apo anī. Ta'yr ke a'e muwyr. Pe, ima'e je'ěha ke Ta'yr riki pandu pandu jande pe. Yman te Tupā pandu ipe: “Nde riki upa ma'e ke emujā” aja. A'erehe Ta'yr riki upa katu te ma'e ke mujā. Kome'ě wyy keruhū mujā. Ywa ke mujā tí. Pe, Tupā pandu ipe tí:

—Nde pe upa katu te ma'e ke ihē ame'ě ta. Upa katu te nema'e wan ta. Aja te'e ta — aja Ta'yr pe.

³Tupā katu te ha aja Ta'yr tí. Aja ngā pe Ta'yr mujekwa. Tupā aja Ta'yr tí. Upa katu te a'e mujā ame'ě ke henda pe te'e ihī katu. Ywa rehe ihī ame'ě ke. Wyy rehe ihī ame'ě ke tí. Ihī katu

tí. Ywa rehe wata ame'ě ke hape rupi wata katu tí. Pyrātāha namō a'e pandu, a'erehe henda pe te'e ihī katu. Wata katu tí. A'e manō rahā, upa awa ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe awa ta py'a ke Tupā juhyk katu. A'e manō, pe, kwera katu uhem tí. Pe, ywa pe Tupā rake a'e wapyk oho. Aja rahā, a'e riki je'ěha te reko, aja mujekwa katu. Tupā riki pyrātā te hū ame'ě ke a'e.

Ta'yr riki Tupā je'ěha rahoha ta 'ar koty te we katuha

⁴Tupā rake Ta'yr wapyk, a'erehe Tupā je'ěha rahoha ta 'ar koty te we Ta'yr katu te ha. “Ihē ra'yr” aja Ta'yr pe Tupā pandu, a'erehe ame'ě ta 'ar koty te we Ta'yr katuha tí. ⁵Ta'yr pe jō a'e pandu: “Apo ngā pe ihē amujekwa ta. Nde riki ihē ra'yr. Nde pái ihē” aja.

Aja ym ima'e je'ěha rahoha ta pe pandu. Amō we Ta'yr pe a'e pandu:

“Ko nde pái ihē axo. Ihē ra'yr nde tí” aja.

Aja ym ima'e je'ěha rahoha ta pe a'e pandu. (A'erehe i'ar koty te we Ta'yr katuha.) ⁶Upa awa ta 'ar koty te we katuha ame'ě ke a'e. Kome'ě wyy keruhū pe Ta'yr ke a'e muwyr tate rahā, upa katu te ima'e je'ěha rahoha ta pe a'e pandu:

“Ihē ra'yr rehe pehē py'a pemoī moī katu” aja.

⁷Ima'e je'ěha rahoha ta rehe har a'e pandu rahā, kuja a'e pandu:

“Ywytu aja pahar ihēma'e je'ěha rahoha ta ke ihē amondo.

Tata aja pyrātāha namō ihēma'e je'ěha rahoha ta ma'e ke ma'ema'e ta tí. Ihē apandu ame'ě ke ma'ema'e ta” aja.

(Aja rahā, je'ěha rahoha ta ima'e mi-asu ta ke aja mujekwa. A'erehe Ta'yr wyr koty te we katuha, aja mujekwa.) ⁸Ta'yr rehe har a'e mujekwa. Kuja:

“Ihē aja nde tí. (A'erehe: ‘Tupā’ aja nde pe amō ta pandu ta tí.) Nde riki kapitā keruhū te. Aja te'e ta nde erexo.

Nde kotyhar ta ke nde eremondo mondo rahā, katuha namō nde eremondo mondo ta.

⁹Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e, ame'ē rehe nde ereparahy. Katu amō ma'ema'e, ame'ē ke nde ereputar katu. A'erehe nde pe ihē apandu: 'Ihēma'e ke nde' aja. Ihē Tupā.

Pe, nde rehe katu ame'ē ta pe ihē apandu: 'Pehē katu' aja.

I'ar koty te we nde pe ihē apandu: 'Nde katu te' aja. A'erehe nde rury katu nde erexo" aja Ta'yr rehe har Tupā pandu. Yman ame'ē panduha ke Ndawi mupinim.

¹⁰Tupā pandu tī:

"Sawa'e! Kirisutu nde. Ma'e ke nixói te rahā, kome'ē ywy keruhū nde eremujā.

Nema'e pyrātāha namō ywa ke nde eremujā tī.

¹¹⁻¹²Upa ame'ē ta ke nixói te ta tī. Awama'e mundeha aja ame'ē ke ymanihar wan ta oho. Kanim ta.

Mundeha ke amō pukek. Aja kome'ē ywy keruhū ke nde erepukek ta tī. Ywa ke aja tī. Nde erepukek ta tī. (Pe, nde erembor ta tī.)

Mundeha ymanihar ke amō ombor. Pe, pyahu ke pyhyk. Aja kome'ē ywy keruhū ke nde eremukanim ta tī.

Pe, pyahu ame'ē ke nde eremujā ta tī. Ywa ke aja tī. Pyahu ame'ē ke nde eremujā ta tī.

Nde anī. Aja te'e ta nde erexo katu. Nde ruhā te hū ame'ē ke nde" aja Ta'yr rehe har Tupā pandu.

¹³Ta'yr pe Tupā pandu:

"Se ihē rake ewapyk katu. Nde ruwan ta ke ihē amuputu'u katu ta. Upa ame'ē ta nde rehe hendu katu ta" aja ipe. ("Tupā rake wapyk" aja pandu rahā: "A'e je'ēha te reko" aja mujekwa katu.)

Ima'e je'ēha rahoha ta pe aja ym a'e pandu. Ta'yr pe jō pandu. (A'erehe i'ar koty te we Ta'yr katuha.)

¹⁴Ma'erehe Tupā je'ēha rahoha ta ixomy? Tupāma'e miasu ta ke ame'ē ta. Awa'ā ta aja te'e ixo. Pe, ame'ē ta ke Tupā mondo mondo. A'e muhā ta, ame'ē ta koty a'e mondo. Pe, ame'ē ta namō a'eta ma'e ke ma'ema'e katu oho ixo tī.

Jande ke Tupā muhā katu

2 Ta'yr katuha riki Tupā je'ēha rahoha ta 'ar koty te we katuha. A'erehe jete-har te ke jahendu ame'ē ke rehe mā peja tapijar te'e we jajurujar katu. Aja rahā jaharāi ym ta. ²Jande ramūi ta pe myrandu ke Tupā je'ēha rahoha ta pandu pandu. Ame'ē riki: "Moise je'ēha ke" aja jakwa katu. Ame'ē riki jete-har te ke aja Tupā mujekwa ngā pe. Ame'ē je'ēha mujekwa aja a'eta ma'ema'e ym rahā, a'eta ke Tupā mupyrara. Ame'ē ke rehe hendu ym rahā, aja tī. Tupā mupyrara tī. ³Tupā je'ēha rahoha ta pandu, ame'ē ke rehe awa hendu ym rahā, Tupā mupyrara. Aja rahā, ngā ke Ta'yr muhā katu ta, ame'ē myrandu rehe awa hendu ym rahā, marā ka ym Tupā mupyraraha ngi uhemihā. Moise je'ēha rehe hendu ym, ame'ē ta 'ar koty te we mupyrara ta. (A'erehe Ta'yr pandu, ame'ē ke rehe i'ar koty te we hendu katu ta me'ē te'e.)

Ngā ke Tupā muhā katu ta, aja jan-dema'e sawa'e te riki pandu py. A'engi hendu ehe, ame'ē ta jande pe mujekwa tī. Jete-har te ke aja a'eta mujekwa jande pe. ⁴Tupā aja tī. Mujekwa a'e tī. Jete-har te ke aja hendu ehe, ame'ē ta mujekwa ixo rahā, Tupā mujekwa tī. Kuja. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke Tupā ma'ema'e katu rahā, ngā pandu: "Mā! Katu te hū!" aja. Aja pandu ame'ē ke jete-har te ke aja a'e mujekwa katu ngā pe tī. Amō we tī. A'e putar aja I'āma'e pyrātāha ke a'e muwyr. Ma'e ke Tupā'ā te'e me'ē me'ē, ame'ē ke Kirisutu rehe jurujar katu

ame'ë ta pe a'e muwyr. A'erehe Ta'yr rehe hendu, ame'ë ta pandu ame'ë ke riki jete har te ke aja jakwa katu.

Jande ke muhã katu ame'ë rehe har

⁵ Kome'ë ywy keruhũ pyahu ame'ë rehe har japandu. Ame'ë ke Tupã mujã ta. "Ame'ë pe har tama'e kapitã keruhũ ke nde" aja ym ima'e je'ëha rahoha ta pe a'e pandu. ⁶ Anĩ. Amõ pe a'e pandu. Pesarahã! Yman Tupã je'ëha rehe amõ mupinim:

"Nde Tupã. Awa ke rehe nde ereharãí ym.

Awa te'e tipe. Anĩ. Nde eresak katu ehe.

⁷ A'e ke nema'e je'ëha rahoha ta wyr koty te we katuha, aja nde eremu'am.

I'i atu ym iwyr koty te we katuha. A'e ke rehe nde eresak katu. A'erehe nde erepandu: 'Nde katu' aja.

Kapitã keruhũ aja: 'Nde katu' aja nde erepandu.

⁸ Pe, nde erepandu tĩ: 'Upa katu te ma'e ke ihĩ. Ame'ë tama'e kapitã keruhũ nde' aja nde erepandu tĩ." Aja Tupã je'ëha rehe amõ mupinim.

Pesarahã! Ame'ë je'ëha rehe Tupã mujekwa: "Upa katu te ma'e ke ixo. Ame'ë tama'e kapitã keruhũ nde" aja. Aja rahã, upa katu te riki. Pyta we ym ma'e ke. Pesarahã! Apo sehar sawa'e aja ym we rĩ. Upa katu te, ame'ë tama'e kapitã keruhũ ym we rĩ. ⁹ Jesu anĩ. Ehe har jakwa. Ymaniwe awa te'e a'e ixo tĩ. (A'erehe Tupã je'ëha rahoha ta wyr koty te we a'e katuha.) I'i atu ym awa te'e a'e ixo. Aja ixo rahã, Jesu manõ. Tupã usak katu ehe. A'erehe upa kome'ë ywy keruhũ pe har ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'e pyrara. Pe, manõ. A'erehe apo Tupã pandu ipe: "Nde riki katu te me'ë ke" aja. Apo katuha renda pe a'e ixo 'y. (A'erehe Tupã je'ëha rahoha ta 'ar koty te we Jesu katuha apo tĩ, aja mujekwa katu.)

¹⁰ Upa ma'e ke Tupã mujã. Pe, a'e pandu duha rupi upa ma'e ke ixo katu. Jesu ke amõ ta mupyrara rahã, Tupã pandu: "Mã peja" aja. A'erehe a'e pyrara ixo. Pe, pyraraha upa rahã, a'e pandu ipe: "Ne jõ riki katu te me'ë ke" aja. A'e pyrara, a'erehe heta ta'yr ta ke a'e raho. Katuha renda pe inamõ raho. Jesu riki hundutar oho py, ame'ëja saka. Pe, Tupã muhã katu ame'ë ta haikwer rupi oho tĩ, ame'ëja saka tĩ. (A'erehe Tupã je'ëha rahoha ta 'ar koty te we Jesu katuha, aja mujekwa katu.)

¹¹ Ma'e ka'u te'eha ke ngã ma'ema'e. Ame'ë ke ngã py'a ngi Jesu juhyk. A'erehe Tupã riki ame'ë tama'e pái keruhũ. Jesu pái tĩ. Petẽ riki jande pái keruhũ. A'erehe ipy'a juhyk ame'ë ta pe Jesu pandu: "Ihẽ mu ta" aja. Huxĩ ym ha namõ a'e pandu: "Ihẽ mu ta" aja. (Ame'ë ke amõ mujekwa.) Kuja. ¹² Tupã pe a'e pandu:

"Ma'e ke nde erema'ema'e. Ame'ë ke ihẽ mu ta pe ihẽ apandu ta.

A'eta jy'ar rahã, nde rehe har ihẽ apandu ta: 'Katu te me'ë ke a'e' aja."

¹³ A'e pandu tĩ:

"Tupã rehe ihẽ ajurujar katu ta" aja. (Aja rahã, imu ta aja a'e tĩ, aja a'e mujekwa katu.)

Amõ we tĩ:

"Se nde eremuhã katu, ame'ë ta namõ ihẽ axo. Nde ra'yr ta aja a'eta. Ihẽ pe a'eta ke nde ereme'ë, ame'ëja saka" aja Tupã pe Ta'yr pandu. (Aja rahã, imu ta aja a'e tĩ, aja a'e mujekwa katu.)

¹⁴ "Ta'yr ta" aja a'e pandu. Ame'ë ta riki awa ta te'e a'eta tĩ. Kome'ë ywy keruhũ pe har ta ke. Pe, Jesu uwyr rahã, ame'ë ta aja a'e tĩ. Awa te'e a'e tĩ. A'erehe a'e manõ rahã, Satanama'e pyrãtãha ke a'e muputu'u. Manõha ngi ngã ke Satana mukyje. (Ajã ramũi a'e.) Ame'ë ke a'e mukanim tĩ. ¹⁵ Manõha ngi awa kyje. Kome'ë ywy keruhũ pe ixo

rahā, aja te'eha kyje. Ame'ē kyjeha ke Jesu mukanim. Kyjeha ngi poir, ame'ēja saka.

¹⁶ Pesarahā! Tupā je'ēha rahoha ta py'a ke a'e muhury ym uwyr. Amō ta py'a ke muhury uwyr. Kuja. Tupā je'ēha rehe amō mupinim: “Amarā rainō ta py'a ke a'e muhury uwyr” aja. (Aja pandu rahā, Tupā kotyhar ta rehe har pandu, aja jakwa katu.) ¹⁷ Ngā py'a ke a'e muhury katu uwyr, a'erehe imu ta aja a'e uwak ta me'ē te'e tī. Jande riki imu ta aja tī. Aja rahā, jande aja a'e tī. Awa te'e rahā, pa'i keruhū aja a'e ixo tī. (Jesu riki pa'i keruhū aja tī.) Tupāma'e ma'ema'eha ke a'e ma'ema'e katu. Pa'i keruhū aja ixo rahā, awa ta rehe a'e pyrara usak. A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu tī. Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e, ame'ē ke rehe pa'i keruhū muhepy. (Jesu riki pa'i keruhū.) A'erehe ngā rehe Tupā ipy'a jywyr katu. ¹⁸ Ma'e ka'u te'eha ke Jesu ma'e, ame'ē ke Satana putar tipe. (Anī. Ma'e ym te a'e.) Satana manga manga tipe. (Ājā ramūi a'e.) A'erehe mangaha ke Jesu ukwa katu. A'erehe Tupā kotyhar ta ke ājā ramūi manga manga rahā, ame'ē ta py'a ke Jesu mātā katu. Ame'ē ke ukwa katu tī. A'e pyrara tī. A'erehe Tupā kotyhar ta pyrara ixo rahā, ame'ē ta py'a ke Jesu mātā katu tī. Ame'ē ke ukwa katu tī.

Moise 'ar koty te we Jesu katuha

3 Ihē mu ta! Jesu rehe pejurujar katu, a'erehe ihē mu ta aja pehē. Pehē pe Tupā pandu:

—Ihē koty pehē py'a pemuruwak — aja.

Pesarahā! Mā peja Jesu rehe har pekwa pekwa pexo. A'e ke Tupā muwyr. Pa'i keruhū aja a'e ke muwyr. Pe, jande japandu:

—Ixotyhar ta ke jande. Jajurujar katu ehe — aja.

² Tupā pandu ipe:

—Pa'i keruhūma'e ma'eha ke nde erema'ema'e — aja.

A'erehe a'e pandu ame'ē ke Jesu ma'ema'e katu. Yman Moise aja tī. Juja katu te ma'eha tī. Tupā pandu ipe:

—Ihē kotyhar ta rehe esak katu — aja ipe. —Ame'ē ma'eha ke nde pe ihē ame'ē — aja Moise pe.

A'erehe a'e pandu ame'ē ke Moise ma'ema'e katu. ³ Ok mujāha pe amō ta pandu: “Mā! Katu nde eremujā!” aja. Aja ok rehe har aja pandu ym awa. A'erehe ok mujāha riki ok 'ar koty te we katuha. Aja Jesu tī. Moise 'ar koty te we Jesu katuha a'e tī. (A'erehe Jesu rehe pehendu katu ta me'ē te'e.) ⁴ Ok pame katu te awa mujā. ⁵⁻⁶ Tupāma'e miasu ke Moise. Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Tupā kotyhar ta rehe a'e usak katu. Pe, ma'e ke Tupā mujekwa ta, ame'ē ke ngā pe a'e pandu pandu. Kirisutu riki Tupā ra'yr. Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu tī. Tupā kotyhar tama'e kapitā keruhū ke a'e. Moise riki miasu. Kirisutu riki Tupā ra'yr. A'erehe Moise 'ar koty te we katuha. Kirisutu kotyhar ta ke jande. Aja rahā, ma'e hok wyr pe har ta aja jande jaxo. Kirisutu jwyriha ke rehe jaharō katu. Jande ke amō ta mahy rahā, jande py'ahu te'e jahendu. Jajurujar katuha ke jahijar ym. Upa aja jaxo rahā, ima'e hok wyr pe har ta ke aja jaxo. Ixotyhar ta ke jande aja jamujekwa katu.

Jande py'a ke Tupā muhury katu

⁷ (Ixotyhar ta ke jande, a'erehe mā peja Tupā rehe pehendu katu.) Aja yman Tupā'ā mujekwa ame'ē ke amō mupinim. (Kuja jundéu awa ta rehe har mupinim.) “Apo Tupā pandu ame'ē ke rehe pehendu katurahā!

⁸ ‘Anī. Jahendu ym ta ehe' aja ym pepandu. Mā pahar pehendu katu ehe.

Awa nixóí te ame'ë pe pehë ramüi ixo rahã, a'eta pandu: 'Tupã ke japutar ym. Jahendu ym ta ehe. Jande ke a'e mupyrara ym ta' aja pandu naí.

Aja a'eta manga manga tipe. Ame'ë ta aja mã peja ym pexo tí. (A'erehe pahar pehendu katu ehe.)

⁹Pe, Tupã pandu: 'Yman ihë ama'ema'eha ke a'eta usak tipe. Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ë ke ihë ama'ema'e hü tipe.

Kuja, 40 warahy 'ar rahã, a'eta usak tipe. Aní. Ihë ke a'eta putar ym. A'eta ke ihë amupyrara ym ta' aja a'eta ukwaha naí. A'erehe ihë ke a'eta manga manga hü tipe. Katu ym aja.

¹⁰A'erehe a'eta rehe ihë aparahy. A'erehe ihë ajupandu ihë jupe: 'Ihë rehe a'eta hendu ym.

Ihë ngi amõ rehe a'eta py'a ke a'eta muruwak. Aja te'eha a'eta. Ihë amu'e, aja a'eta ixo ym. Katu ym aja' aja riki.

¹¹A'erehe a'eta rehe ihë aparahy. Pe, ihë apandu: 'Ihë apandu katu ame'ë ke ama'e katu ta kÿ.

Amõ henda amukatu. Ame'ë pe a'eta ixo ym ta. (Kanaã ywy ke ame'ë.)

A'ep a'eta oho rahã, putu'uha ke a'eta ukwa ta tipe. Ihë ame'ë ta tipe' aja Tupã pandu." Aja Tupã'a mujekwa ame'ë ke amõ mupinim.

¹²Ihë mu ta! Pesak katu pehë juehe pexo. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym pexo. Ame'ë ke jõ peputar rahã, Tupã ngi amõ koty pehë py'a pemuruwak ta. Katu ym aja. Tupã riki ixuwe katu te hü ame'ë ke a'e. ¹³Pesarahã! "Apo" aja Tupã je'eha rehe amõ mupinim. Aja rahã, apo riki wera rahã pame katu te pehë py'a pemãtã katu pehë juehe pexo. Aja rahã, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta. Aja rahã: "Aní. Jahendu ym ta ehe" aja ym pepandu. A'erehe angaha pewe ihí rahã, pehendu katu ehe. ¹⁴Kirisutu rehe jajurjar katu py rahã, ixotyhar ta ke jande,

aja jakwa katu te. Aja tapijar te'e we jaxo rahã, Kirisutu namõ jande juehe katu jaxo ame'ë ta ke jande. ¹⁵Pesarahã! Amõ we ihë apandu. Kuja Tupã je'eha rehe panduha ihí:

"Apo Tupã pandu ame'ë ke rehe pehendu katurahã! 'Aní. Jahendu ym ta ehe' aja ym pepandu. Pahar pehendu katu ehe.

Awa nixóí te ame'ë pe pehë ramüi ixo rahã, a'eta pandu: 'Tupã ke jande japutar ym. Jahendu ym ta ehe' aja yman amõ mupinim." A'eta aja pexo ym pehë tí.

¹⁶Awa riki Tupã pandu ame'ë ke rehe hendu ym my? Awa riki pandu my: "Tupã ke japutar ym" aja? Pesarahã! Jande ramüi ta ke ame'ë ta. A'eta riki Tupã pandu ame'ë ke rehe hendu ym. A'eta riki pandu: "Tupã ke japutar ym" aja. A'eta ke Eji ywy ngi Moise muhem raho. ¹⁷Awa rehe Tupã parahy my? Kuja, 40 warahy 'ar rahã, a'e parahy. Pesarahã! Jande ramüi ta ke ame'ë ta. A'eta rehe Tupã parahy. A'eta riki ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e hü. A'erehe awa nixóí te ame'ë pe upa katu te a'eta manõ.

¹⁸Tupã pandu: "Ihë apandu katu ame'ë ke ama'e katu ta kÿ. Amõ henda amukatu ame'ë pe a'eta ixo ym ta. (Kanaã ywy ke ame'ë.) A'ep a'eta oho rahã, putu'uha ke a'eta ukwa ta tipe. Ihë ame'ë ta tipe" aja a'e pandu. Awa pe a'e pandu my? Pesarahã! Jande ramüi ta pe a'e pandu. A'eta riki pandu: "Tupã ke japutar ym" aja. ¹⁹A'erehe Tupã pandu: "Ame'ë ywy pe a'eta oho ym" aja pandu ame'ë ke jande jakwa. Tupã pandu ame'ë ke rehe a'eta jurujar ym, a'erehe ame'ë ywy pe a'eta oho ym tí. (A'erehe ame'ë ta aja ym pehë tí. Pahar pehendu katu ehe.)

4 Tupã pandu jande pe:

—Ihë apandu katu ame'ë ke ihë ama'ema'e katu ta kÿ. Amõ henda amukatu. A'ep ihë namõ peputu'u ta kÿ — aja.

(Aja pandu rahā, ima'e henda pe inamō jaxo ta, aja mujekwa katu.) Pesak katu pehē juehe! Aja rahā, tapijar te'e we pejurujar katu ehe. Aja rahā, ame'ē renda pe peho ta kŷ. A'erehe pesak katu pehē juehe pexo. ²Myrandu katu rehe jande ramūi ta hendu tipe. "Putu'uha" ame'ē myrandu katu rehe hendu tipe. A'eta aja jahendu tī. A'eta hendu tipe. Hendu rahā, a'eta jurujar ym. A'erehe mā peja a'eta aja ym jande tī. A'erehe mā peja jahendu katu ehe. ³Jande riki jajurujar katu ehe ame'ē ta ke. A'erehe Tupā ixo, ame'ē putu'uha renda pe jaho ta kŷ. Yman Tupā pandu:

"Ihē aparahy, a'erehe a'eta pe ihē apandu:

'Ihē apandu katu ame'ē ke ama'ema'e katu ta kŷ.

Amō henda amukatu. Ame'ē pe a'eta oho ym ta. (Kanaā ywy ke ame'ē.) A'eta oho rahā, putu'uha ke a'eta ukwa ta tipe.

Ihē ame'ē ta tipe' aja Tupā."

Upa kome'e ywy keruhū a'e mujā rahā, a'e putu'u. Ame'ē ngi har a'e ma'ema'eha riki upa. Upa tipe. Anī. A'e pandu: "Putu'uha renda pe a'eta oho ym ta" aja. ⁴Awa po wajar mokōihar rehe har amō mupinim. Tupā je'ēha rehe amō mupinim: "Awa po wajar peteī rahā Tupā paraky rahā, a'e putu'u. Awa po wajar mokōihar rehe a'e putu'u" aja amō mupinim. ⁵Pe, amō rahā, kuja mupinim. Tupā pandu: "Ihē apandu, ame'ē ywy pe a'eta oho ym ta. A'eta oho rahā, putu'uha ke a'eta ukwa ta tipe" aja. (Ame'ē ywy upa Tupā mukatu. Pewe ihī tipe. Anī. Oho ym ame'ē ta.) ⁶Ame'ē myrandu katu ke rehe hendu py, ame'ē ta jurujar ym ehe. A'erehe putu'uha ke a'eta ukwa ym. Aja rahā, amō ta riki putu'uha ke ukwa ta. ⁷Pesarahā! Amō weraha ke Tupā manga, aja jakwa. A'e pandu: "Apo" aja. Yman te warahy 'ar aha oho rahā, pe,

Ndawi pe a'e mujekwa. Ame'ē ke apandu ramō. Kuja:

"Apo Tupā pandu ame'ē ke rehe pehendu katurahā!

'Anī. Jahendu ym ta ehe' aja ym pepandu. Pahar pehendu katu ehe" aja Tupā je'ēha rehe amō mupinim.

⁸Kanaā ywy pe jande ramūi ta ke Josue raho tipe. Anī. "Putu'u" aja ym ngā ixo. "Putu'uha ihē ame'ē ta" aja Tupā pandu. Aja ngā ixo rahā, kuja Tupā pandu ym ta tipe:

—Amō wera rahā, putu'uha ke ihē ame'ē ta — aja.

⁹Pesarahā! Ixotyhar ta pe putu'uha ke Tupā me'ē ta. Awa popa wajar mokōihar wera rahā, Tupā putu'u riki. Aja putu'uha ke ixotyhar ta ukwa ta tī.

¹⁰"Putu'uha ke ihē ame'ē ta" aja Tupā pandu. Pe, ame'ē ke amō ukwa rahā, a'e putu'u katu ta. "Putu'u katu" aja pandu rahā, henda pe Tupā namō ixo ta, aja mujekwa katu. A'erehe kome'ē ywyma'e ma'ema'eha ke upa. Tupā namō ixo, a'erehe upa. Tupā ma'e ke mujāha ngi a'e putu'u. Aja amō putu'u ta tī. ¹¹Ame'ē putu'uha rehe mā peja jaho. Aja rahā, upa katu te jande japutu'u katu ta. (Tupā namō jaxo katu ta.) Jande ramūi ta aja ym jande tī. A'eta Tupā pandu ame'ē ke rehe jurujar ym, a'erehe putu'uha ke a'eta ukwa ym.

¹²A'erehe mā peja jahendu katu ehe. Pesarahā! Awa riki ixuwe katu. Aja Tupā je'ēha tī. A'erehe Tupā je'ēha mujekwa, aja jande jama'ema'e ta me'ē te'e. Kyse upa te'e haimbe ame'ē ke haimbe katu. So'o rukwer mondok rahā, ixangwer ke rehe uhyk katu. Tupā je'ēha riki kyse upa te'e haimbe aja saka. I'ar koty te we haimbe riki. Amō hendu rahā, ipy'a rehe uhyk, ame'ēja saka. A'erehe ipy'a pe ma'e ke ukwa ukwa ixo, ame'ē ke mujekwa juehe har. "Ko katu." Anī rahā: "Ko katu ym. Jaxer" aja mujekwa. Ipy'a pe ma'e ke putar, ame'ē ke mujekwa jupe tī. "Ko

katu.” Aní rahā: “Ko katu ym. Jaxer” aja mujekwa. (Upa ipy'a rehe ma'e ke amō ukwa ukwa ixo, ame'ē ke Tupā je'ēha mujekwa. A'erehe Tupā rehe jahendu ta me'ē te'e.)¹³ Upa ma'e ke Tupā ukwa katu. Marā ka ym ma'e ke ingi mukanīha awa. Upa a'e mujā ame'ē ke a'e ukwa katu. Upa ma'e ke a'e usak tī. Yman rahā, upa jama'ema'e ame'ē ke japandu ta ipe tī. (A'erehe mā peja jahendu katu ehe apo 'y.)

Jesu riki jandema'e pa'i keruhū

¹⁴ Jesu rehe jajurujar katu, a'erehe mā peja tapijar te'e we jajurujar katu ehe. Jesu riki jandema'e pa'i keruhū. Tupā ra'yr a'e tī. Jande rehe har Tupā namō a'e pandu pandu ixo. Inamō ixo.¹⁵ Jande pitu te'e. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. Upa ame'ē ke Jesu ukwa katu. Pe, jande rehe pyrara usak tī. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e, ame'ē ke Satana putar katu. (Ājā ramūi a'e.) Ame'ē ke a'e manga manga. Jande aja jandema'e pa'i keruhū tī. Satana manga manga tipe. Jandema'e pa'i keruhū ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te. A'erehe jande py'a ke a'e mātā katu. Ame'ē ke ukwa katu. Jandema'e pa'i keruhū a'e tī.¹⁶ A'erehe mā peja Tupā namō japandu pandu katu. Jakyje ym ha namō a'e wapyk ame'ē ndutar koty jahyk katu, ame'ēja saka. Aja rahā, japandu pandu katu inamō. Arahā jande rehe a'e ipy'a katu. Jande rehe a'e pyrara usak tī. Jande pitu te'e rahā, jande py'a ke a'e mātā katu tī.

5 Sehar sawa'e ta ngi har pa'i keruhū ke jande jajo'ok. A'e riki mukatuha aja saka. Tupā namō mukatuha. Ma'e ke amō ma'ema'e ta me'ē te'e, ame'ē ke henda ke pe pa'i keruhū ma'ema'e. A'erehe Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, ma'e ke pa'i keruhū riki me'ē me'ē Tupā pe. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipy'a ngi Tupā juhyk, ame'ē ke amō

putar rahā, arapuharan ke a'e werur, pa'i keruhū pe. Pe, ame'ē ke pa'i keruhū hany. Aja jundéu awa ta ma'ema'eha ke.² Pa'i keruhū awa te'e a'e tī. A'erehe pitu te'e a'e tī. A'erehe amō ta pe wewe katu pandu. Amō ta ukwa ym ame'ē ta ke. Ka'u te'eha ma'ema'eha namō ixo ame'ē ta ke tī. Ame'ē ta pe pa'i keruhū wewe katu pandu.³ A'e pitu te'e tī. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e tī. A'erehe ima'e ka'u te'eha ma'eha ke rehe arapuharan ke a'e hany tī. Aja Tupā pe pandu: “Ihē py'a ke ejuhyk apo 'y” aja. Ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe arapuharan ke a'e hany tī.

⁴ “Ihē riki pa'i keruhū wan ta” aja ym sawa'e jeje jumu'am. Aní. Tupā putar, aja amō mu'am: “Pa'i keruhū wan ta nde” aja. Arā riki aja. Yman amō pandu ipe: “Nde riki pa'i keruhū apo 'y” aja.

⁵⁻⁶ Kirisutu aja tī. “Ihē riki pa'i keruhū wan ta” aja jeje jumu'am ym tī. Aní. Tupā riki pandu ipe. Aja amō riki Tupā je'ēha rehe mupinim.

“Ihē ra'yr nde. Nde pái ihē tī” aja ngā pe ihē apandu apo 'y.

Amō mupinim we tī. Tupā mujekwa ame'ē ke mupinim.

“Pa'i keruhū nde. Aja te'e ta nde erexo.

Mekisende aja nde pa'i keruhū tī” aja pandu.

⁷ Kome'ē wyy keruhū pe Jesu ixo rahā, Tupā namō a'e pandu pandu. (Sehar pa'i keruhū ma'eha aja a'e tī.) “Mā! Ihē ke ngā jukwa ta. Nde ereputar rahā, emuhem ihē ke kŷ” aja pandu pandu. Hātā a'e pandu ipe. Jixi'u tī. (Aja rahā, sehar pa'i keruhū aja pitu te'e a'e tī aja mujekwa tī.) “Ihē jō riki katu te me'ē ke” aja ym Ta'yr pandu. Amō we tī. Ipái keruhū rehe a'e ipy'a katu tī. A'erehe a'e pandu ame'ē ke rehe Tupā hendu katu.⁸ Tupā ra'yr ke a'e tipe. Aní. A'e ke amō ta mupyrara hū. Ame'ē ke Tupā putar, aja a'e ukwa katu. A'erehe ipy'ahu te'e hendu. Amō ta mupyrara rahā, Tupā

pe a'e pandu: "Tapijar te'e we nde rehe ahendu katu axo" aja. Aja hendu katuha ke a'e jum'u'e. (Sehar pa'i keruhū aja Tupā rehe hendu katu tī.)⁹ Pe, upa rahā, ehe har Tupā pandu: "Katu te ame'ē ke nde" aja. Pe, ywa pe mujywyw raho. A'erehe Ta'yr riki ngā ke muhā katu. Upa hendu katu ame'ē ta ke a'e muhā ta. Aja te'e ta inamō a'eta ixo.¹⁰ Pe, Tupā pandu tī:

—Nde riki pa'i keruhū. Mekisende aja nde riki pa'i keruhū tī — aja Ta'yr pe.

Ta'yn ta aja ym ma'e ke pekwa pekwa pexo

¹¹ Kirisutu riki pa'i keruhū ame'ē rehe har amō we ihē apandu tar katu tipe. Anī. Pehē ākā ianam rāi, a'erehe marā ka ym upa katu te amujekwaha pehē pe.¹² Yman Jesu kotyhar ta ke aja pexo. Tupā je'ēha ke amō ta pe pemu'e ta me'ē te'e tī. Anī. Aja ym rī. Pehē pe amō ta Tupā je'ēha ke mu'e we rī. Pejurujar katu py rahā, pejumu'e. Ame'ē ke pejumu'e we rī. Ta'yn ta aja kamby te'e u'u ame'ēja saka. (Aja rahā ta'yr mi Tupā je'ēha ke pekwa.) Tiha ame'ē ta aja pexo rahā, so'o pupur ke pe'u ta tipe. So'o pupur ke pe'u, aja rahā, Tupā je'ēha ke pekwa katu, aja pexo.¹³ Kamby te'e u'u ame'ē ke ta'yn riki. Pe, ta'yn rahā, ukwa ym ma'e ke. Ma'e riki katu ame'ē ke my? Ma'e riki katu ym ame'ē ke my? Ame'ē ke ukwa ym.¹⁴ So'o pupur ke u'u, ame'ē ke tiha ame'ē ke a'e. Yman ixo. A'erehe upa ukwa katu. Ma'e katu ame'ē ke ukwa katu. Pe, ame'ē ke ma'ema'e katu. Ma'e katu ym ame'ē ke ukwa katu tī. Pe, ame'ē ke ma'e ym tī.

Mā peja Tupā rehe har pejumu'e we rī

6 Mā peja katu ame'ē ke jama'ema'e katu, a'erehe Tupā je'ēha ke mā peja i'ar koty te we jajumu'e katu te we ta rī. Mā peja tiha ame'ē ta aja jaxo. Kirisutu rehe jajurujar katu py rahā, ehe har jō

jajumu'e. Ame'ē ke rehe jō mā peja ym jakwa jakwa jaxo rī. Arahā ma'e jaka'u te'eha jama'eha ngi jande py'a ke jamuruwak ta me'ē te'e, aja jajumu'e. Tupā rehe jajurujar katu ta me'ē te'e, aja jajumu'e tī.² Jande ke amō ta mujahuk ta me'ē te'e, aja jajumu'e tī. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke apo 'y, aja jamujekwa.) Jande ākā rehe ipo ke amō mujar rahā, pandu: "Mā peja nde rehe Tupā usak katu" aja. Aja jajumu'e tī. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja jajumu'e tī. Yman rahā ixotyhar ta aja ym ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta tī. Pe, aja te'eha mupyraraha renda pe ixo ta, aja jajumu'e tī. Upa aja jajumu'e py, ame'ē ke rehe mā peja ym jakwa jakwa jaxo rī.³ Mā peja i'ar koty te we Tupā je'ēha ke jajumu'e katu. Tupā putar rahā, amō we ame'ē ke jajumu'e katu ta kŷ.

Mā peja pejurujar katuha ke pehijar ym

⁴ Tupā rehe jurujar katuha ke amō ta hijar rahā, marā ka ym ipy'a ke Tupā koty muruwakiha tī. Yman Tupā rehe har a'eta jum'u'e katu riki. I'ā ke a'eta py'a rehe Tupā moī tī. Ywa ngi ma'e ke Tupā me'ē me'ē, ame'ē ke a'eta ukwa tī. Pyhyk katu tī.⁵ Tupā pandu ame'ē ke a'eta ma'ema'e katu, aja a'eta ukwa katu tī. Kome'ē wyw keruhū pyahu ame'ē ke pyrātāha namō Tupā mujā ta tī. Aja me'ē pyrātāha ke rehe a'eta usak tī. (Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e rahā, a'eta usak tī.)⁶ Pe, Tupā rehe jurujar katuha ke a'eta hijar. Aja rahā marā ka ym ipy'a ke Tupā koty muruwakiha tī. Aja rahā, marā ka ym jurujar katuha ehe tī. Tupā ra'yr ke myra ngā mupia ame'ē ke rehe mupyrātā we ta tī, ame'ēja saka. Aja rahā, Tupā ra'yr rehe ngā puka puka hū, ame'ēja saka tī. Aja rahā marā ka ym ipy'a ke Tupā koty muruwakiha tī.

⁷ Wyw rehe aman u'ar u'ar. Pe, ma'eywa uhem katu. Ame'ē ke ijar

u'u katu. Ame'ë ma'eywa ke Tupã muhury katu. Usak katu ehe. Aja awa tĩ. Je'ëha ke Tupã mujekwa ngã pe. Pe, jurujar katu ehe. Ma'e katu ame'ë ke a'e ma'ema'e tĩ. Ma'eywa hury katu, ame'ëja saka ame'ë. Ame'ë ta rehe Tupã usak katu tĩ. ⁸Pe, ywy ngi juruwe jō uhem rahã, ame'ë kupixa jaxer riki. Kupi'i jō uhem rahã, aja tĩ. Jaxer tĩ. Aja amō ta tĩ. Je'ëha ke Tupã mujekwa ngã pe. Ame'ë ke rehe jurujar katu. Pe, a'engi hijar tĩ. Ma'e katu ame'ë ke aja ym ma'ema'e. Juruwe uhem, ame'ëja saka ame'ë. Aja rahã, Tupã pandu tate my: “Pehë katu ym. Aputar ym pehë” aja my. Juruwe ke kupixa jar jo'ok. Pe, xirik rahã, hapu. Upa ukwái. Aja hijar ame'ë ta ke Tupã mupyrara ta tĩ.

Ixotyhar ta rehe tapijar te'e we pesak katu rĩ

⁹Ihë rehe katu me'ë ta! Pehë rehe ihë apy'a katu, a'erehe hãtã ihë aje'ë pehë pe. Pejurujar katuha ke pehijar ym, aja ihë akwa. Kupixa jaxer aja ym pehë tĩ, aja akwa tĩ. Pehë ke Tupã muhã katu, a'erehe ma'e katu ame'ë ke pehë pe a'e muwyr ta tĩ. Kupixa katu, aja me'ë pehë tĩ, aja ihë akwa tĩ. ¹⁰Tupã riki katu te ame'ë ke a'e. Pehë pepy'a katu ehe, a'erehe Jesu kotyhar ta rehe pesak katu. Ima'e ym te ame'ë ta pe peme'ë me'ë katu. Ame'ë ke Tupã harái ym ta. Jete. Tapijar te'e we Jesu kotyhar ta rehe pesak katu rĩ. Aja Tupã rehe pepy'a katu, aja pemujekwa. ¹¹Jesu kotyhar ta rehe pesak katu. Pehë pame katu te aja pexo. Jesu jywyr ym rahã we, mã peja aja te'e ta pexo, aja japutar katu. Pe, pehë rury katu ta pexo. Jesu jwyriha rehe peharō katu pexo. Pe, a'e jywyr rahã, pehë rury katu ta. ¹²Amō ta pe Tupã pandu katu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu ta kŷ. Kuja: “Ihë namō pexo ta” aja. Ame'ë rehe a'eta jurujar katu. Ame'ë rehe ipy'ahu we harō ixo rĩ. Ame'ë ke hijar ym rĩ. A'erehe Tupã

pandu katu, ame'ë ke a'eta pyhyk katu. Ame'ë ta aja pexo tĩ. Pehë ãkã ianam rãi aja ym pexo.

Tupã pandu katu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu

¹³⁻¹⁴Amarã pe Tupã manga katu: “Nde rehe ihë asak katu ta. Ne rainō ta ke ihë amuheta hũ ta” aja Tupã. A'e pandu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu ta, aja Amarã pe mujekwa. Tupã 'ar koty te we katu te ame'ë ke nixói te. A'erehe ima'e je'ëha namō manga katu ame'ë ke Tupã ma'ema'e katu. ¹⁵Ame'ë rehe ipy'ahu te'e we ixo rĩ. A'erehe Tupã manga katu ame'ë ke Amarã pe a'e muwyr katu. ¹⁶Sehar sawa'e pandu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu ta, aja sawa'e pandu rahã, i'ar koty te we pyrãtã katu ame'ë je'ëha rupi a'e pandu. Aja rahã, katu tiki. Aja rahã, sawa'e ta je'ë je'ëha putu'u ta riki. “A'e ma'ema'e ym ta” aja ym pandu ta. Panduha ke mukanim ym te ta awa, aja ukwa.

¹⁷Amō ta pe Tupã pandu: “Pehë ke ihë amuhã ta” aja. “Ihë apandu ame'ë ke ihë amukanim ym te ta” aja a'eta pe Tupã mujekwa tar katu. A'erehe a'e pandu tĩ: “Ihë apandu ame'ë ke ihë ama'ema'e katu ta” aja. ¹⁸A'e pandu ame'ë ke Tupã mukanim ym te ta. “Ihë apandu ame'ë ke ihë ama'ema'e ta” aja Tupã pandu. Ame'ë ke a'e muruwak ym te ta tĩ. Marã ka ym te'e panduha a'e. A'erehe Tupã kotyhar ta aja jaxo rahã, a'e pandu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu ta, aja jakwa katu. Jande py'a ke a'e mãtã katu tĩ. A'erehe Tupã namō jaxo ta, ame'ë ke rehe jaharō katu jaxo. Ame'ë panduha ke jahijar ym te ta.

¹⁹Tupã namō jande jaxo ta, ame'ë rehe jaharō katu jaxo. A'erehe jajurujar katuha ke jahijar ym ta. Tupã namō jaxo ta, ame'ë riki jete har te ke. Marã ka ym awa mukaniha. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe kapy ihĩ. Pan te'e hukwen kyndaha a'ep ihĩ. Ame'ë rupi sehar

pa'i keruhū asa oho. Tupā namō pandu rahā, ame'ē rupi asa oho. Aja ywa pe Jesu oho tī. Tupā namō a'e pandu pandu. Pan te'e hukwen kyndaha aja a'e asa oho, ame'ēja saka. Pe, Tupā namō ixo apo 'y. ²⁰A'ep Jesu riki oho py. A'erehe Tupā namō jaxo ta kŷ, aja jakwa katu. Haikwer rupi jaho ta kŷ tī. Jande rehe har Tupā pe a'e pandu pandu ixo. A'e riki pa'i keruhū. Aja te'eha a'e. Mekisende aja Jesu riki pa'i keruhū tī.

Mekisende rehe har

7 Apo Mekisende rehe har ihē apandu ta. A'e riki sehar kapitā keruhū tī. Sarē ok ta pe har tama'e kapitā keruhū. Sehar pa'i keruhū a'e tī. Tupā pe a'e paraky ixo. Tupā riki ywatehar ke a'e. Sehar amō kapitā keruhū ta namō Amarā jumai mai. Pe, ame'ē ta ke a'e muputu'u riki. Pe, hok koty a'e jywyr oho ixo rahā, Mekisende uhyk ehe. Pandu ipe: “Mā peja nde rehe Tupā usak katu” aja Amarā pe. ²Pe, ma'e ke Amarā me'ē ipe. Kapitā keruhū ta ke muputu'u rahā, a'etama'e ke upa pyhyk raho. Upa ame'ē ke Amarā mowok. Jande popa hetaha aja mowok. Ame'ē jande popa hetaha ngi har peteī Mekisende pe a'e te'e me'ē. Mekisende mokōi her namō ixo: “Ko kapitā keruhū. Katu te ame'ē ke jō ma'ema'e ame'ē ke a'e” aja her. Amō her: “Ko kapitā keruhū. Ngā jumai ym te ame'ē ke a'e” aja her tī. (A'erehe jandema'e sawa'e te aja a'e tī. Kapitā keruhū a'e tī. Jumaiha nixói ipe tī.) ³Mekisende pái rer ke jande jakwa ym. Imāi rer jakwa ym tī. Hamūi ta rer jakwa ym tī. Myja rahā a'e u'ar my? Jakwa ym tī. Myja rahā a'e manō my? Jakwa ym tī. (A'erehe ixuwe katu ixo, ame'ēja saka.) A'erehe Tupā ra'yr aja a'e tī. (Ixuwe katu aja ixo a'e tī.) Pa'i aja te'eha a'e ixo.

⁴Mekisende riki katu te ame'ē ke, aja pekwa. Amarā jande ramūi ke a'e. Amō kapitā keruhū ta namō a'e jumai rahā,

a'etama'e ke a'e pyhyk. Pe, jande popa hetaha ngi har peteī Mekisende pe a'e te'e me'ē. A'erehe Mekisende riki katu te ame'ē ke a'e, aja pekwa. (Amarā 'ar koty te we katuha.)

⁵Rewi rainō ta pa'i ta ke. Moise je'ēha mujekwa: “Jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke jo'ok. Jundéu awa ta ngi jo'ok” aja pa'i ta pe mujekwa. Ianam ta ngi jo'ok. Amō awa ta ngi anī. Jo'ok ym. Ianam ta riki Amarā rainō ta ke tī. ⁶Mekisende Rewi rainō ym. Jundéu awa ym a'e. Amarā ngi ma'e ke a'e jo'ok. Jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke a'e jo'ok. Pe, Amarā pe a'e pandu: “Mā peja nde rehe Tupā usak katu” aja. Amarā pe Tupā pandu: “Ne rainō ta ke ihē amuheta hū ta” aja. Ame'ē Amarā pe katu ame'ē ke Mekisende pandu.

⁷Amō pe amō pandu: “Mā peja nde rehe Tupā usak katu” aja. Ame'ē pandu ame'ē ke amō 'ar koty te we pyrātāha, aja jakwa katu. (A'erehe Mekisende riki Amarā 'ar koty te we katuha aja jakwa katu.) ⁸Jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke pa'i ta jo'ok. Awa ta te'e a'eta. A'erehe manō ta tī. Mekisende anī. Jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke a'e jo'ok tī. Pe, Tupā je'ēha rehe amō mupinim: “A'e ixo” aja. (Aja rahā, a'e manō, aja Tupā je'ēha rehe mupinim ym awa. A'erehe Mekisende riki pa'i ta 'ar koty te we katuha.)

⁹Pe, Mekisende pe jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke Amarā me'ē rahā, Rewi riki me'ē ipe tī, ame'ēja saka japandu. Rewi rainō ta riki jundéu awa ta ngi jo'ok tī. Jande popa hetaha ngi har peteī ma'e ke jo'ok tī. ¹⁰Amarā rehe Mekisende uhyk rahā, Rewi nixói rī. U'ar ym rī. Rewi riki hamūi rehe ihī, ame'ēja saka japandu. A'erehe Mekisende pe ma'e ke Rewi me'ē tī, ame'ēja saka. Amarā me'ē rahā, Rewi me'ē ipe tī, ame'ēja saka. (A'erehe Mekisende riki Rewi 'ar koty te we katuha.)

¹¹Tupā je'ēha ke jundéu awa ta pe Moise me'ē rahā, Rewi rainō ta pa'i ta ke. Ame'ē pa'i ta Tupā mujekwa ame'ē ke ma'ema'e. Upa hymba ke ngā hapy hapy. Ame'ē riki ngāma'e ma'eha. Hapy rahā: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke nixói te nde pe” aja ym Tupā pandu. Aja pandu rahā, amō pa'i ke Tupā mu'am ym ta tipe. Anī. Pandu ym. A'erehe amō pa'i keruhū ke Tupā mu'am ta me'ē te'e. Arā pa'i keruhū py. Amō uhem ta. Arā aja ym ta a'e tī. Mekisende aja amō pa'i keruhū uhem ta tī.

¹²⁻¹⁴Aja japandu rahā, jandema'e sawa'e te rehe har japandu. Kirisutu ke a'e. Aja amō kotyhar pa'i uhem rahā, Moise je'ēha ke muruwak ta me'ē te'e tī. Pesarahā! Moise je'ēha kuja mujekwa: “Rewi rainō ta jō pa'i ta” aja. Jandema'e sawa'e te Rewi rainō ym. Junda rainō ke a'e aja jakwa katu. Junda rainō ta ngi har pa'i ym te ta riki. A'erehe Moise je'ēha ke muruwak ta me'ē te'e. “Junda rainō ta ngi har amō riki pa'i keruhū wan ta” aja Moise pandu ym te. Aja rahā jandema'e sawa'e te pa'i keruhū ym ta tipe. Anī. A'e riki Mekisende aja pa'i keruhū a'e tī. A'erehe Moise je'ēha ke muruwak ta me'ē te'e tī.

Mekisende aja amō pa'i keruhū pu'am tī

¹⁵Ame'ē rehe har jakwa katu te we rī. Amō kotyhar pa'i ke uhem. Mekisende aja a'e tī. (Kirisutu a'e.) ¹⁶Pa'i aja a'e ke amō mu'am. Rewi rainō ke a'e a'erehe pa'i aja a'e ke amō mu'am my? Anī. Aja ym. Uhā te hū ame'ē ke a'e, a'erehe pa'i aja mu'am. ¹⁷Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī: “Nde riki pa'i wan ta. Aja te'e ta nde erexo. Mekisende aja nde riki pa'i wan ta tī” aja panduha ihī. ¹⁸Rewi rainō ta riki pa'i ta. Ame'ē panduha ke Tupā mukanim. A'eta riki pa'i ta rahā, muhā ym awa ke, a'erehe katu ym. Jaxer

tī. ¹⁹Moise je'ēha rehe amō hendu katu rahā: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke nixói te nde pe” aja Tupā pandu ym te. Apo amō kotyhar pa'i ke Tupā mu'am, a'erehe Tupā namō jaxo ta kŷ. Ame'ē rehe jaharō katu jaxo. Katu te ame'ē.

²⁰⁻²¹Amō we tī. Jesu ke pa'i aja Tupā mu'am rahā, a'e pandu: “Ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē. A'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu ta” aja. Aja Rewi rainō ta rehe har a'e pandu ym. Pa'i ta aja a'e mu'am rahā, aja pandu ym. Pe, Jesu rehe har a'e pandu. Ame'ē ke Ndawi mupinim. Kuja:

“Jandema'e sawa'e te manga katu: ‘Ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē. A'erehe ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu ta’ aja.

Kuja a'e pandu tī: ‘Nde riki pa'i wan ta. Aja te'e ta nde erexo’ aja.” (Ame'ē panduha ke a'e muruwak ym te ta.)

²²“Jesu riki pa'i” aja Tupā pandu. A'erehe a'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta, aja mujekwa katu. (A'erehe Kirisutu pa'i keruhū a'e tī.)

²³Amō we tī. Pa'i ta heta riki. Rewi rainō manō ta ame'ē ta ke a'eta, a'erehe marā ka ym tapijar te'e we pa'i tama'e parakyha ke ma'ema'eha. Peteī manō rahā, amō riki henda pe paraky ixo. A'erehe a'eta heta riki.

²⁴Jesu anī. Uhā te hū ame'ē ke a'e. A'erehe Jesuma'e ma'eha ke amō pyhyk ym te. Pa'ima'e ma'eha ke pyhyk ym te. Aja te'e ta pa'i ke Jesu. ²⁵“Jesu rehe ihē ajurujar katu. A'erehe ihē ke emuhā katu” aja Tupā pe amō pandu. Ame'ē ta ke Jesu muhā katu apo 'y. Aja te'e ta muhā katu ixo tī. Uhā te hū ame'ē ke a'e. A'erehe aja te'e ta Tupā namō a'e pandu pandu. Jurujar katu ehe ame'ē ta rehe har a'e pandu pandu. A'erehe ame'ē ta ke a'e muhā katu.

Jesu riki jandema'e pa'i keruhū katu te ame'ē ke

²⁶ Jesu riki jandema'e pa'i keruhū. A'e jō riki a'ewan, ame'ēja saka. Katu te ame'ē ke a'e. Katu ym ha nixói te ipe. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te ipe tí. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'e, ame'ē ta aja ym te a'e ixoha tí. Pe, ywa pe a'e ke Tupā raho. Hake a'e mapyk. (Aja rahā: “Katu te ame'ē ke ko” aja mujekwa katu.)

²⁷ Sehar pa'i keruhū ta aja ym Jesu tí. Sehar pa'i keruhū ta arapuharan ta ke hany. Ima'e ma'e ka'u te'eha ma'eha ke rehe muhepy. Ame'ē ke hany. Aja wera rahā pame katu te hany. Jesu aja ym. Pe, amō ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe pa'i keruhū muhepy. Ame'ē ke sehar pa'i keruhū hany tí. Aja wera rahā pame katu te hany. Jesu aja ym tí. Petei'har a'e manō. A'e jō. A'ewan ame'ē. Upa awa ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. A'erehe a'e manō. ²⁸ Sawa'e ta ke pa'i keruhū wan ta aja Moise je'ēha mu'am. Ame'ē sawa'e ta pitu te'e. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe pitu te'e. Jesu anī. Pitu te'e ym a'e. Pe, Moise je'ēha muwyr. A'engi: “Jete atu te ihē apandu” aja Tupā pandu. “Ihē ra'yr ke pa'i keruhū aja ihē amu'am ta” aja. Ta'yr riki katu te ame'ē ke a'e. Aja te'e ta a'e ixo.

Jesu riki jandema'e pa'i keruhū

8 Pesarahā! Pa'i keruhū rehe har ihē apandu ramō. Aja me'ē pa'i keruhū Jesu. Ywa pe Tupā rake a'e wapyk uī. Tupā pyrātā te hū ame'ē ke a'e. ² Tupā rehe ipy'a moī moīha renda te ke Tupā mujā, ame'ēja saka. Ywa pe ihī ame'ē ke mujā. A'erehe ame'ē ke sawa'e ta mujā ym. Ame'ē rehe kapy ihī, ame'ēja saka. Katu te ame'ē ke ame'ē. A'ep Tupā ixo. A'ep pa'i keruhūma'e ma'eha ke Jesu ma'ema'e katu, aja a'e ixo.

³ Yman sehar pa'i keruhū ta pame katu te amō mu'am. Ma'e ke myrape 'ar pe a'eta moī moī. “Tupāma'e ke ko” aja a'eta pandu. Ame'ē ke ywa ngi Tupā usak, ame'ēja saka. Arapuharan ta ke a'eta hany hany tí. (Aja ymanihar ta ima'e ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe muhepy.) A'erehe ma'e ke Tupā pe Jesu me'ē ta me'ē te'e tí. Pa'i keruhū a'e, a'erehe ma'e ke me'ē ta me'ē te'e. Arapuharan anī. Kuja. Tupā pe a'e pandu: “Ko ihē axo. Nde pe ihē ajume'ē” aja. ⁴ Kome'ē ywy keruhū pe a'e ixo ta tipe rahā, pa'i aja ym ta a'e. Ko pa'i ta ixo. Kome'ē ywy keruhū pe ixo. A'erehe Jesu anī. Pa'i aja ym ta a'e. Tupā pe ma'e ke sehar ta me'ē me'ē. Moise je'ēha mujekwa, aja a'eta me'ē me'ē. ⁵ Pa'ima'e ma'eha ke sehar ta ma'ema'e tí. Ame'ē ma'eha ywa pe ma'eha aja saka tí. Yman Moise mujāha ke aja tí. Tupā rehe ngā jumu'eha renda ke a'e mujā. So'o pির ok ke te'e ame'ē. Ame'ē ke a'e mujā tate rahā, Tupā pandu ipe:

—So'o pির ok mujāha ke nde pe ihē amujekwa ta. Ywy'ā keruhū pe nde erexo rahā, ihē amujekwa ta nde pe. Ywa pe amō ihī, aja me'ē amujekwa ta. Aja me'ē emujā katu te tí — aja Moise pe.

⁶ Jesu riki amō kotyhar. Ywa pe pa'ima'e ma'eha ke a'e ma'e. A'erehe ima'e ma'eha riki sehar pa'i 'ar koty te we katuha. Ma'e panduha ke Tupā namō Jesu pandu. Kuja: “Ihē amanō ta, a'erehe ngā rehe nde py'a emujywyr” aja ipe. Ame'ē panduha i'ar koty te we katuha. Moise pe je'ēha me'ē, ame'ē 'ar koty te we katuha. Pandu katuha ke Jesu ma'ema'e katu tí. Kuja. “Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amuhā katu ta” aja. A'erehe panduha ke Tupā namō Jesu pandu. Ame'ē ke Moise pe me'ē, ame'ē 'ar koty te we katuha. A'erehe i'ar koty te we katuha.

⁷ Je'ēha ke Moise pe Tupā muwyr. Ame'ē riki katu te ame'ē ke rahā, amō

je'êha ke Tupã muwyr ym ta tipe.
⁸ Ymanihar ixotyhar ta riki katu ym aja
 Tupã ukwa katu. Hendu ym ehe. A'erehe
 amō je'êha ke a'e muwyr ta me'ê te'e.
 A'erehe yman kuja jandema'e sawa'e te
 pandu:

“Yman rahã jundéu awa ta pe ihê je'êha
 ke ihê amondo ta.

Pyahu ame'ê ke. Junda rainō ta pe ihê
 amondo ta tī.

⁹ Pehê ramūi ta ke Eji ywy ngi ihê
 amuhem rahã, ihê je'êha ke ihê
 amondo ngã pe.

Ihê je'êha rehe a'eta hendu ym. Je'êha
 mujekwa aja a'eta ma'ema'e ym riki.
 A'erehe a'eta ke ihê ahijar tī.

Ame'ê je'êha ke hainō ta pe ihê amondo
 ym ta tī. Amō kotyhar je'êha ke
 amondo ta.

¹⁰ Apo amō kotyhar je'êha ke jundéu awa
 ta pe ihê amondo ta.

Yman rahã, ihê je'êha ke a'eta pe ihê
 amujekwa ta.

Ngã py'a rehe ihê amoī ta. A'erehe upa
 katu te ukwa ta. Pe, a'eta hendu katu
 ehe. (A'erehe mu'e ym ta ihê rehe
 har.)

Ihê kotyhar ta ke a'eta. A'etama'e Tupã
 ihê. A'eta rehe ihê asak katu ta” aja
 jandema'e sawa'e te pandu.

¹¹ Amō we a'e pandu tī:

“Upa katu te ihê rehe har ngã ukwa ta.
 Upa katu te kapitã keruhū ta ukwa
 ta tī. Upa katu te miasu ta ukwa katu
 ta tī.

A'erehe ianam ta ke a'eta mu'e ym ta:
 ‘Jandema'e sawa'e te rehe har pe-
 jum'u'e’ aja pandu ym ta.

A'eta ixo, ame'ê ywy pe har ta ke aja ym
 a'eta mu'e ta tī. ‘Jandema'e sawa'e te
 rehe har pejumu'e’ aja mu'e ym ta tī.

Upa katu te ngã ukwa katu, a'erehe aja
 pandu ym ta.

¹² Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e tipe.
 Ihê py'a jywyr ta ngã rehe.

Upa ngāma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke
 ihê aharái ta” aja jandema'e sawa'e
 te pandu.

¹³ Je'êha pyahu ke Tupã muwyr, aja
 a'e pandu. Aja rahã muwyr py ame'ê ke
 mukwehehar. Pe, kwehehar rahã, om-
 bor. Katu ym rahã, ombor tī. A'erehe
 muwyr py ame'ê ke Tupã mukanim.
 (Moise je'êha ke mukanim.)

Tupã rehe ipy'a ke moī moī ha rehe har

9 Yman Tupã pandu jande ramūi ta pe.
 Panduha py ke ame'ê, aja jakwa. “Ihê
 Tupã. Ihê je'êha rehe pehendu katu rahã,
 pehê rehe ihê asak katu ta” aja. Pe, so'o
 pিরer ke te'e ok ke a'eta mujã. A'ep Tupã
 rehe ipy'a ke a'eta moī moī. Myja me'ê
 Tupã rehe ipy'a ke a'eta moī moī my?
 Ame'ê ke Tupã mujekwa katu. ² Pe, se-
 har so'o pিরer ke te'e ok keruhū ke a'eta
 mujã. Jupyka riki so'o pিরer tī. Mokōi
 kapy ihī. Peteī kapy hukwen koty ihī.
 Ame'ê pe ma'e weraha tymã i'āi. Myrape
 ihī tī. Ame'ê 'ar pe mbeju ke pa'i mou.
 Aja Tupã rehe ipy'a ke moī moī ngã.
 Ame'ê kapy: “Katu” aja ngã panduha.
³ Ame'ê kupe koty amō kapy ihī. Ame'ê
 riki: “Katu te me'ê ke” aja jande ramūi
 ta pandu. A'ep Tupã ixo, ame'êja saka.
 Pan rukwen kupe koty ihī. A'ep Tupã
 ixo, ame'êja saka. ⁴ Ame'ê kapy pe kaixã
 ihī. Myra ke te'e mujã ame'ê ke. Upa
 katu te itatawa pe pukek. Ame'ê kaixã
 'ar pe ma'e pihe katu ame'ê ke ukwái.
 Amō kaixã a'ep ihī tī. Itatawa ke te'e upa
 katu te ame'ê pe pa'i pukek tī. Ame'ê
 kaixã jywī pe parasuku ihī. Itatawa ke
 te'e mujã ame'ê ke. Ame'ê pe: “Mana”
 ihī. (Yman ame'ê ke jundéu awa ta pe
 Tupã me'ê.) Ame'ê kaixã pe myra ihī
 tī. Arāma'e ke. Yman xirik rahã, ame'ê
 ngi hokyr uhem. Ame'ê kaixã pe mokōi
 itape ihī tī. Ame'ê rehe je'êha ke Tupã
 mupinim. Jande popa (10) je'êha ame'ê
 ke. Ame'ê rehe jundéu awa ta hendu katu

ta me'ē te'e. ⁵ Ame'ē kaixā 'ar pe ma'e'ā i'āi. "Xerumī" aja riki. Ipyyo namō ixo. Tupā je'ēha rahoha ta aja ame'ē ta tī. Ipyyo pirar, aja i'āi. Ame'ē i'āi rahā, Tupā riki a'ep ixo tī, aja ame'ē mujekwa ngā pe. Ma'e renda 'ar pe ipyyo pirar aja i'āi. Ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ame'ē ta rehe Tupā ipy'a jywyr tī, aja mujekwa tī. Ipyyo pirar aja i'āi rahā, aja mujekwa katu. Apo upa katu te ame'ē kapy rehe ihī ame'ē ke ihē amujekwa ym ta rī. Ta'yr mi jō amujekwa.

⁶ Upa moī katu rahā, kuja pa'i ma'ema'eha ke. Sehar so'o pিরer ok keruhū kapy katu ame'ē pe ma'e ke ma'ema'e ixo. Wera rahā pame katu te a'ep pa'i ta ma'e ke ma'ema'e ixo. ⁷ Jywī pe pa'i keruhū jō ixo katu. Kapy katu te ame'ē pe ixo. Peteī warahy 'ar aha oho rahā, peteīhar jō ixo oho. Amō ta rymba ruwy ke namō ixo oho. Ame'ē ke Tupā pe mujesak, ame'ēja saka. Pe, pandu: "Ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'ema'e. Ko ihē rymba ruwy ihī. Ame'ē arur. A'erehe ihē rehe nde py'a emujywyr katu" aja Tupā pe. Amō we tī. Kuja pandu tī: "Ukwa ym ha rupi ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e. Ko amō ta rymba ruwy arur tī. A'erehe ngā rehe nde py'a emujywyr katu tī" aja Tupā pe tī. ⁸ So'o pিরer ok keruhū pewehī rahā, marā ka ym kapy rehe johu ngā ixeha, aja Tupā'ā mujekwa katu ngā pe. (Aja rahā, Tupā ixo, ame'ē pe oho ym awa, aja mujekwa.)

⁹ Aja apo tī. Marā ka ym kapy katu te ame'ē pe ngā ixeha. Kuja jakwa. Ymanihar ta ma'e ke Tupā pe werur. Ipy'a ke ngā moī moī ehe rahā, ma'e ke ngā werur. Pe, ame'ē hymba ta ke tapijar te'e we pa'i ta hapy hapy rī. Upa ukwái. Aja rahā, upa ame'ē ke a'eta py'a ke juhyk ym we rī, aja jakwa katu. ¹⁰ Pesarahā! (Ymanihar ma'ema'eha awa py'a ke juhyk ym we rī.) Ame'ē ymanihar je'ēha kuja mujekwa. Ma'e ke ja'u katu

my. Y aja me'ē ke ja'u katu my. Myja Tupā koty ipy'a juhyk, aja ixo my? Ame'ē ke ma'ema'e tī. Upa aja ymanihar ke awa ma'ema'eha jō. (Anī. Ngā py'a juhyk ym.) Apo anī. Amō kotyhar Tupā mujekwa, a'erehe ame'ē ymanihar ke upa. (Apo Tupā mujekwa ame'ē ke awa py'a juhyk katu te.)

¹¹ Pe, Kirisutu uwyr rahā, pa'i keruhū aja a'e uwyr. Pe, ma'e katu ame'ē ke ixotyhar ta pe a'e me'ē me'ē. Pa'i keruhū ma'eha ke a'e ma'ema'e katu. A'e ma'eha renda ke kome'ē wyw keruhū pe ihī ym. Sawa'e mujā ym tī. Ywa pe Tupā rake a'e ma'ema'e. A'erehe katu te ame'ē ke ame'ē renda. Kome'ē wyw keruhū renda 'ar koty te we ame'ē katuha. ¹² Kapy katu te ame'ē pe sehar pa'i keruhū ixo oho. Aja Kirisutu ixo oho tī. Ywa pe katuha renda pe ixo oho tī. Peteīhar jō ixo oho. Amō amō we anī. Arahā arapuhame ruwy ke Tupā pe mujesak ym. Tapi'iruhu ruwy ke mujesak ym tī. Anī. Ima'e huwy ke Kirisutu muhem, a'erehe jande ke Tupā muhā katu. Pe, aja te'e ta inamō jaxo katu. ¹³ Jundéu awa ta ukwaha aja amō ta ipy'a juhyk ym, aja ixo rahā, arapuharan ruwy pe ngā ki'aha ke ombor, ame'ēja saka. Tapi'iruhu ruwy ke namō aja tī. Ngā ki'aha ke kutuk, ame'ēja saka tī. Aja rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixo katu tī. Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu tī. Tapi'iruhu ra'yr upa ukwái rahā, ame'ē tatimbuk ke y namō mupara. Pe, ame'ē ke mupipi ngā rehe. Aja rahā ngā ki'aha ke ombor, ame'ēja saka tī. Aja rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixo katu tī. Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu tī. Aja ukwaha. ¹⁴ Ame'ē riki jetehar te ke. Aja rahā, Jesu ruwy riki i'ar koty te we ipy'a juhykiha. Tupā'ā riki uhā te hū ame'ē ke a'e. A'ema'e pyrātāha namō Tupā pe Kirisutu pandu: "Ko ihē axo. Upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe amuhepy. Ame'ē rehe ihē amanō ta" aja

a'e pandu ipe. A'e riki katu te ame'ë ke. Nixói te ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipe. A'erehe Kirisutu ruwy i'ar koty te we katuha. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e rahã: "Mã katu ym jande" aja jakwa. Anĩ. Ame'ë jakwaha ke Kirisutu mukanim ta. Huwy pe juhyk ta. Aja rahã, Tupã rehe jande py'a jamoi moi katu ta. Ixuwe katu te hũ ame'ë ke a'e.

¹⁵Huwy pe ngã py'a juhyk katu, a'erehe panduha pyahu ame'ë ke Tupã namõ Kirisutu pandu. A'erehe: "Ihẽ kotyhar ta aja pejumuruwak" aja Tupã pandu ame'ë ta ma'e ke pyhyk ta. Kuja. Tupã pandu katu: "Ihẽ ra'yr rehe jurujar katu ame'ë ta ke ihẽ amuhã katu ta" aja. Kirisutu ruwy namõ ngã py'a juhyk katu. Ame'ë pandu katuha aja, uhãha namõ ixo ta. Pyhyk ta, ame'ëja saka ame'ë. Panduha ymanihar namõ ixo rahã, ma'e ka'u te'eha ke ngã ma'ema'e. Ame'ë ke rehe Kirisutu muhepy. A'e manõ rahã, muhepy. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi poir, ame'ëja saka.

¹⁶⁻¹⁷Amõ mupinim: "Ihẽ amanõ rahã, upa katu te ihẽma'e ke nema'e wan ta" aja. A'e riki manõ ym rahã we ima'e ke amõ pyhyk ym. A'e manõ, aja mujekwa ym rahã we ima'e ke marã ka ym pyhykiha. Manõ rahã, ima'e ke ngã muhãi.

¹⁸Aja saka ymanihar panduha ke. Tupã pandu: "Ihẽ je'eha rehe nde erehendu katu rahã, nde rehe ihẽ asak katu ta" aja. Ame'ë riki ymanihar panduha ke. Hymba ruwy jo'ok rahã jõ ame'ë panduha rehe hendu katu, aja mujekwa. (Hymba jukwa, huwy muhem, a'erehe hendu ta me'ë te'e, aja mujekwa. Awa manõ te, a'erehe ima'e ke muhãi, ame'ëja saka.) ¹⁹Kuja riki. Jundéu awa ta pe Tupã je'eha ke Moise mujekwa. Ame'ë mujekwa py. Pe, tapi'iruhu ke jukwa. Pe, huwy ke a'e jo'ok. Arapuhame ke jukwa tĩ. Huwy ke jo'ok tĩ. Ame'ë ke y namõ mupara. Pe, ame'ë ke jundéu awa ta rehe a'e mupipi. Myra ra'yr rãkã pe mupipi.

Myra ra'yr rer: "Iso." Arapuharan ra ke mupirã. Ame'ë pe mupipi tĩ. Tupã je'eha rehe mupipi tĩ. ²⁰A'e pandu:

—Tupã pandu pehẽ pe: "Ihẽ je'eha rehe pehendu katu rahã, pehẽ rehe ihẽ asak katu ta" aja. Ame'ë rehe pehendu katu ta, aja ihẽ amujekwa apo 'y. Tapi'iruhu ruwy ke ihẽ amupipi pehẽ rehe rahã, pehendu katu ta aja ihẽ amujekwa. Arapuhame ruwy ihẽ amupipi rahã, aja tĩ. Pehendu katu ta, aja ihẽ amujekwa tĩ — aja Moise pandu.

²¹Aja so'o pিরer ok keruhũ rehe huwy ke Moise mupipi tĩ. Upa so'o pিরer ok wyr pe ihĩ ame'ë ke rehe mupipi tĩ. Myrape rehe mupipi tĩ. Arapuharan ka musuru-ruha renda rehe aja tĩ. Mupipi tĩ. Upa so'o pিরer ok wyr pe ihĩ ame'ë ke rehe mupipi. ²²Jete riki. Tupã je'eha ke amõ mupinim: "Upa ma'e ke rehe huwy ke mupipi rahã, ame'ë riki xi'aha ke kutuk" ame'ëja saka. Aja apo tĩ. Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'ema'e rahã, pe, amõ manõ. Huwy ke muhem. Aja rahã jõ Tupã ipy'a jywyr katu ehe.

Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke rehe Jesu muhepy

²³Kome'ë ywy keruhũ pe so'o pিরer ok keruhũ ihĩ. Ame'ë riki ywa pe ihĩ, ame'ëja saka. Pe, kome'ë ywy keruhũ pe ihĩ ame'ë rehe huwy ke mupipi. Aja kutuk ame'ë ke aja mujekwa. Ywa pe ihĩ ame'ë ke aja tĩ. Huwy pe mupipi tĩ, ame'ëja saka. A'eta rymba ruwy 'ar koty te we katuha ke Tupã putar. Ame'ë Kirisutu ruwy ke. ²⁴Ywa pe ihĩ, aja kapy katu te ame'ë ke amõ mujã, kome'ë ywy keruhũ pe. Ame'ë pe Kirisutu ixo ym oho. Awa ta mujã ame'ë pe ixo ym oho. Anĩ. Ywa pe te'e oho. Tupã rake a'e ihĩ. Pe, jande rehe har inamõ a'e pandu pandu uĩ. ²⁵Warahy 'ar rahã pame katu te kapy katu te ame'ë pe sehar pa'i keruhũ ixo oho. A'eta rymba ruwy namõ ixo oho. Kirisutu anĩ. Tupã pe a'e jume'ë rahã,

heta ym manō a'e. Peteihar manō. Peteihar huwy uhem tī. ²⁶Heta manō ta tipe rahā, heta a'e pyrara ta tipe tī. Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā rahā har ngi heta pyrara ta tipe. Heta manō ta tipe tī. Aja ym riki. (Peteihar manō.) 'Ar rehe angaha uhyk Tate apo 'y. Pe, Kirisutu uwyr. Tupā pe a'e jume'ē. Pe, manō. A'erehe ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. ²⁷Upa awa ta manō ta me'ē te'e. Peteihar manō. A'engi Tupā pandu ta. Katu awa ixoha my? Katu ym my? Ame'ē ke a'e pandu ta. Pe, awa ixo ai te'e rahā, ame'ē ke a'e mupyrara ta. Ima'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e atu muhepy, ame'ēja saka. ²⁸Kirisutu anī. Peteihar a'e manō tī. Tupā pe a'e jume'ē. Pe, manō. Aja ngā ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Petei awama'e ke rehe muhepy my? Anī. Aja ym. Upa katu te awa tama'e ke rehe muhepy. Mokōihar a'e uwyr ta tī. Arahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy ym te ta tī. Anī. A'e uwyr iha rehe harō ame'ē ta ke a'e muhā katu ta uwyr.

10 Moise je'ēha riki upa katu te ma'e ke mujekwa ym. Jete har te ke aja ym. Ma'eha ran aja saka. Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke jande pe Tupā muwyr ta, aja mujekwa. Jete har te ke ame'ē. Ame'ē ke Moise je'ēha mujekwa we mi tī. Pesarahā! Warahy 'ar rahā pame katu te ngā rymba ke sehar pa'i keruhū jukwa. Ame'ē ruwy ke Tupā pe mujesak tipe, ame'ēja saka. Ngā py'a ke juhyk ym ame'ē. Hymba werur ame'ē ta Tupā rehe ipy'a ke moī moī. Ame'ē ta pe: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehē pe" aja ym Tupā pandu. (A'erehe amō jete har te ke Tupā mujekwa ta me'ē te'e.) ²Hymba ke hany ame'ē ta py'a ke huwy juhyk rahā, a'eta pyai ym ta tipe. Jupandu ym ngā jupe: "Ma'e jaka'u te'eha jama'eha namō jaxo" aja. Pyai ym ta tipe. Hymba ke jukwa ym we ta tipe

tī. Huwy ke jo'ok ym we ta tipe tī. Upa ame'ē ke muputu'u ta tipe. ³Aja ym riki. Warahy 'ar rahā pame katu te ngā rymba ke jukwa. Huwy ke jo'ok ingi tī. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'eha namō ixo, aja ame'ē mujekwa. ⁴Tapi'iruhu ruwy ke awa py'a ke juhyk ym. Arapuhame ruwy ke juhyk ym tī. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ipy'a ngi juhyk ym riki.

⁵A'erehe kome'ē ywy keruhū pe Kirisutu uwyr Tate rahā, Tupā pe a'e pandu:

"Nde rehe ngā ipy'a moī moī rahā, ngā rymba ke hany hany. Ame'ē ke nde ereputar ym riki. Amōma'e ke nde pe ngā me'ē ame'ē ke nde ereputar ym tī. (Ame'ē ke ngā py'a juhyk ym, a'erehe nde ereputar ym.)

Awa aja te'e ihē ke nde eremondo ta. (Aja rahā, nde ereputar ame'ē ke ihē ama'ema'e katu ta.)

⁶Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngā mukanim rahā, ngā rymba ke hany. Ame'ē rehe nde rury ym.

Nde rehe ipy'a ke ngā moī moī rahā, ngā rymba ke upa katu te hany. Ame'ē rehe nde rury ym tī. (Ame'ē ke ngā py'a juhyk ym, a'erehe nde rury ym.)

⁷A'erehe ihē apandu: 'Papa! Nde riki Tupā! Ko ihē axo. Nde erepandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu ta.

Ihē rehe har Moise je'ēha rehe panduha ihī. Aja nde erepandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu ta" aja Kirisutu pandu.

⁸A'e pandu py: "Nde rehe ngā py'a ke ngā moī moī rahā, ma'e hymba ke upa hany. Ame'ē ke nde ereputar ym. Ame'ē rehe nde rury ym tī. (Ame'ē ke ngā py'a juhyk ym, a'erehe nde ereputar ym.) Ma'e ke nde pe ngā werur rahā, aja tī. Ngā rymba upa katu te hany rahā, aja tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngā mukanim rahā, ngā rymba hany rahā, aja tī. Ame'ē ta ke nde ereputar ym tī. Ame'ē ta rehe nde rury ym tī. (Ame'ē ke

ngã py'a juhyk ym, a'erehe nde ereputar ym tĩ)" aja Kirisutu pandu. Aja me'ë a'e pandu riki. Moise je'ëha mujekwa, aja ma'e hymba hany tipe. Moise je'ëha mujekwa aja ma'e ke Tupã pe ngã werur tipe tĩ. ⁹ Kirisutu pandu tĩ:

—Papa! Nde riki Tupã! Ko ihë axo. Nde erepandu ame'ë ke ihë ama'ema'e katu ta — aja a'e pandu.

Aja rahã, ngã rymba hany ame'ë ke Tupã mukanim. Ymanihar ixoha ke mukanim, ame'ëja saka. Pe, henda ke pe Kirisutu manõ. A'erehe ngã rymba ke hany ym ta me'ë te'e apo 'y. ¹⁰ Tupã putar ame'ë ke Jesu Kirisutu ma'ema'e katu. A'e manõ. Peteihar a'e manõ. A'erehe ma'e jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jande py'a ngi Tupã juhyk katu.

¹¹ A'etama'e ma'eha ke jundéu awa tama'e pa'i ta pame katu te ma'ema'e katu. Wera rahã pame katu te ma'ema'e. Amõ amõ rahã, ngã rymba hany hany. Heta hany tipe. Ame'ë hany rahã, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke mukanim ym te. ¹² Kirisutu manõ rahã, anĩ. Peteihar a'e manõ. Ngã ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Aja te'e ta ame'ë katu. Aja rahã, awa ta py'a ke Tupã juhyk katu apo 'y, aja mujekwa katu. Pe, upa rahã, Tupã rake a'e wapyk oho. (Aja rahã, katu te ame'ë ke a'e, aja mujekwa katu.) ¹³ A'ep pewe ihĩ rĩ. Upa katu te Kirisutu ruwajan ta ke Tupã muputu'u ym rahã we, a'ep pewe ihĩ rĩ. ¹⁴ Peteihar a'e manõ. A'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ngã py'a ngi Tupã juhyk katu. Ame'ë ta pe Tupã pandu: "Pehë katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehë pe" aja. Aja te'e ta a'eta ixo.

¹⁵ Ame'ë ke jande pe Tupã'ã mujekwa katu tĩ. Tupã pandu ame'ë ke a'e mujekwa py. ¹⁶ Ame'ë ke amõ mupinim. Kuja:

"Tupã panduha ke Tupã'ã mujekwa: 'Yman rahã, amõ panduha ke ihë kotyhar ta pe ihë amondo ta. Kuja riki.

Ihë je'ëha ke ipy'a pe ihë amõ katu ta. Iãkã ke ihë amujanam ym ta. Aja rahã, harái ym te ta' aja riki." Aja Tupã panduha ke amõ mupinim.

¹⁷ A'engi Tupã pandu: "A'eta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke upa katu te ihë aharái ta. Upa ma'e jaxer ai ame'ë ma'ema'eha ke ihë aharái ta tĩ" aja. ¹⁸ Aja rahã Tupã ipy'a jywyr ngã rehe. Upa ame'ë ke Tupã harái katu te. Ipy'a jywyr ngã rehe. A'erehe amõ we ngã rymba hany ym ta me'ë te'e.

Mã peja Tupã rehe jahyk katu

¹⁹ Ihë mu ta! Pesarahã! Jesu manõ rahã, huwy ke uhem. A'erehe Tupã ixo ame'ë pe jaxe katu te. Kapy katu te ame'ë pe jaxe katu te, ame'ëja saka. Ywa pe har ame'ë pe jaxe katu te, ame'ëja saka. ²⁰ Pan rukwen rupi hape pyahu ame'ë ke musorok, ame'ëja saka. A'e manõ, a'erehe musorok, ame'ëja saka. A'erehe Tupã ixo ame'ë pe jahyk katu. Jesu riki uhã te hũ ame'ë ke a'e, a'erehe Tupã rehe aja te'e ta jahyk katu. ²¹ Jesu riki pa'i keruhũ. A'e riki ixotyhar tama'e kapitã keruhũ. ²² A'erehe mã peja Tupã ixo ame'ë pe jahyk katu. (Aja pandu rahã, Tupã namõ japandu pandu katu.) Te'eha namõ aja ym japandu pandu in-amõ. A'e riki Tupã, ame'ë rehe jajuru-jar katu. Ame'ë jakwa katuha namõ mã peja inamõ japandu pandu. Jande py'a ke Tupã juhyk, a'erehe mã peja: "Ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha namõ jaxo" aja ym japandu. Jande py'a ke Tupã upa juhyk. Y namõ jande upa jajukutuk, ame'ëja saka jande py'a juhyk. Aja jaxo rahã, japandu pandu inamõ. ²³ In-amõ jaxo ta kÿ. Ame'ë rehe jaharõ katu jaxo. Aja amõ ta pe japandu. Mã peja ame'ë ke jahijar ym. Tupã pandu, ame'ë ke a'e ma'ema'e katu. Ame'ë ke jakwa katu, a'erehe mã peja jaharõ katuha ke jahijar ym.

²⁴ Amō Jesu kotyhar ta rehe har mā peja jakwa jakwa jaxo. Aja rahā, a'eta namō ma'e ke jama'ema'e katu jande juehe. Mā peja amō ta rehe japy'a katu tī. Mā peja amō ta pe ma'e katu ame'ē ke jama'ema'e tī. ²⁵ Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe amō ta jy'ar ym uwyr apo 'y. Mā peja ame'ē ta aja ym jande. Mā peja jande johu jajy'ar katu jaxo. Mā peja jande py'a ke jamātā katu jande juehe jaxo. Jandema'e sawa'e te riki jywyr tate aja pekwa katu. A'erehe mā peja i'ar koty te we jande py'a jamātā katu jande juehe jaxo.

Jurujar katuha ke hijar rahā, pyrara ixo ta

²⁶ Jete har te ke jande pe Tupā mujekwa. A'engi tapijar ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e jaxo rahā, marā ka ym ame'ē ke jamukanīha. Ma'e muhepyha riki nixói te. Jande rehe Tupā ipy'a jywyr, ame'ē ke mukanim, ame'ēja saka. ²⁷ Aja rahā, Tupā mupyraraha rehe jō jaharō jaxo. Jakyjeha namō jaharō jaxo. Amō we tī. Tupā ke putar ym, ame'ē ta riki tata keruhū pe oho ta. A'ep pyrara hū ixo. Aja tapijar te'e we ma'e jaka'u te'eha ke jama'e jaxo rahā, japyrara hū jaxo tī.

²⁸ Moise je'eha mujekwa aja amō ma'ema'e ym. Hendu ym riki. (A'erehe tupāran rehe ipy'a moī moī.) Ame'ē ke mokōi sawa'e ta usak. Mahapyr usak my. Aja rahā: "Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'e" aja a'eta pandu. Aja rahā, ame'ē ma'ema'e ame'ē ke ngā jukwa riki. Pyrara usak ym ehe. Jukwa riki tī. ²⁹ Aja rahā: "Tupā ra'yr ihē aputar ym" aja pandu ame'ē ke i'ar koty te we Tupā mupyrara ta. Jesu manō rahā, huwy ke uhem. A'erehe Tupā pandu katu: "Ihē ra'yr rehe jurujar katu ame'ē ta py'a ke ihē ajuyk ta" aja. "Mā ame'ē Jesu ruwy riki jaxer" aja pandu ame'ē ke aja tī. I'ar koty te we Tupā mupyrara ta tī. Tupā'ā rehe juru ai tī. Tupā'ā ipy'a katu ame'ē

ke a'e. Juru ai ehe. Ame'ē juru ai ame'ē ke i'ar koty te we Tupā mupyrara ta tī.

³⁰ Tupā pandu: "Katu ym ame'ē ta ke ihē amupyrara ta. Ame'ē ta rehe juja katu te ihē amujywyr ta" aja riki. Tupā pandu, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu aja jakwa katu. Amō we tī. "Ixotyhar ta ke jandema'e sawa'e te mupyrara ta. Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar ta" aja Tupā ukwa. Ame'ē ke jakwa katu tī.

³¹ Tupā riki uhā te hū ame'ē ke a'e. A'e mupyrara rahā, mäte hū pyraraha.

³² Yman pexoha rehe har pekwa pekwa pexo. Jete har te ke pehē pe Tupā upa mujekwa. Pe, pehē ke Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta mupyrara tipe. Anī. Pejurujar katuha ke pehijar ym.

³³ Hetaha ta ruwa koty pehē rehe har amō ta juru ai. Pehē ke a'eta mupyrara tī. Aja pyrara ixo ame'ē ta namō pejy'ar peho. Pekiye ym ha namō a'eta namō pepu'am.

³⁴ Kyndaha pe amō Jesu kotyhar ta ixo. Pyrara ixo. Ame'ē ta rehe pehaihu katu peho. Upa pehēma'e ke jurujar ym ame'ē ta pyhyk raho rahā, pehē py'ahu te'e pehendu. Pehē rury katuha namō pexo we rī. Ywa pe i'ar koty te we ma'e katu ame'ē ke pehēma'e ihī, aja pekwa, a'erehe pehē rury katuha namō pexo. Aja te'e ta pehēma'e ke. Marā ka ym ame'ē ke awa mukaniha.

³⁵ A'erehe pehē py'a ke pemātā katu. Aja rahā, ma'e katu te ame'ē ke pehē pe Tupā muwyr ta. ³⁶ Pehē py'ahu te'e pexo rī. Aja rahā Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu. Pe, a'e pandu katu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. A'erehe ame'ē ke pehē pe a'e muwyr katu ta tī, aja pekwa katu. ³⁷ Pe, Tupā je'eha rehe amō mupinin:

"Peharō we rī. Aja rahā, jywyr ame'ē ke jywyr ta. I'i we ym ta.

³⁸ Ihē kotyhar ta tapijar te'e we jurujar katu ixo. 'Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehē pe' aja ihē apandu ta.

Ihē namō a'eta ixo katu ta. Ihē rehe jurujar katuha ke a'eta hijar rahā, a'eta rehe ihē rury ym ta tī” aja amō mupinim. (“Jywyr ame'ē ke” aja pandu rahā: “Kirisutu ke a'e” aja mujekwa katu.)

³⁹Jande riki jajurujar katuha ke jahijar ym ta ame'ē ta ke jande. Mupyraraha renda pe jaho ym te ta ame'ē ta ke jande tī. Pesarahā! Tapijar te'e we jajurujar katu ehe, Tupā rehe. Jande ke a'e muhā katu ta ame'ē ta ke jande.

Jurujar katuha ke

11 Ma'e jurujar katuha ke my? Kuja. Tupā pandu ame'ē ke rehe jajurujar katu rahā, jaharō ame'ē ke jande pe Tupā muwyr ta, aja jakwa katu te. Inamō jaxo ta ame'ē rehe jaharō katu jaxo. Ma'e jasak ym te ame'ē ke pehī, aja jakwa katu te tī. ²Tupā pandu ame'ē ke rehe ymanihar ta jurujar katu, a'erehe a'eta rehe har Tupā pandu: “Pehē katu” aja.

³Tupā pandu ame'ē ke rehe jajurujar katu, a'erehe kome'ē ywy keruhū a'e mujā, aja jakwa katu. A'e je'ēha rupi a'e mujā, aja jakwa katu te. Aja rahā ma'e jasak ame'ē ke a'e mujā. Ma'e jasak ym te ame'ē ke a'e mujā tī, aja jakwa katu te tī.

⁴Tupā pandu ame'ē ke rehe Ambéu jurujar katu, a'erehe Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī rahā, arapuharan ke a'e hany. Aja rahā, Tupā pandu ame'ē ke rehe a'e jurujar katu, aja a'e mujekwa. Imu anī. Aja ym mujekwa a'e. A'erehe Ambéu hanyha ke imuma'e 'ar koty te we katuha. Imu rer Kaī. Tupā pandu ame'ē ke rehe Ambéu jurujar katu, a'erehe Tupā pandu: “Nde katu” aja. A'e pandu tī: “Nde rymba nde erehapy. Ame'ē katu” aja riki tī. Tupā pandu ame'ē ke rehe Ambéu jurujar katu, a'erehe jande pe a'e mujekwa rī: “Myja me'ē Tupā rehe jurujar katu my” aja mujekwa rī. A'e manō tipe. A'e jande pe mujekwa rī.

⁵Tupā pandu ame'ē ke rehe Eno jurujar katu, a'erehe a'e manō ym. Ywa pe a'e ke Tupā raho, a'erehe kome'ē ywy keruhū pe amō ta kekar kekar tipe. Tupā je'ēha rehe amō mupinim: “Ywa pe Eno ke Tupā raho ym arahā we, Tupā ke a'e muhury katu” aja. ⁶Amō jurujar katu ym ehe rahā, marā ka ym a'e ke muhuryha awa. Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, a'e pete'e ixo, aja amō jurujar katu ta me'ē te'e. (Nixói rahā, ipy'a ke moī moī ym ta awa.) Amō we tī. Ehe har awa ukwa tar katu rahā, juehe har Tupā mujekwa ta ipe.

⁷Tupā pandu ame'ē ke rehe Noe jurujar katu, a'erehe a'e hendu katu ehe. Tupā pandu: “Kome'ē ywy keruhū pe har ta ke ihē ajukwa ta y pe” aja. Aman keruhū uhyk ym we rī. Usak ym we rī. A'e jurujar katu ehe. Tupā rehe a'e hendu katu, a'erehe jarusu keruhū ke a'e mujā. A'erehe a'e ke y jukwa ym. Hok wyr pe har ta ke jukwa ym tī. Noe jurujar katu ehe, a'erehe kome'ē ywy keruhū pe har ta riki hendu ym ame'ē ta ke a'eta, aja Noe mujekwa. Pe, Tupā pandu: “Ihē rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde katu” aja.

⁸Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu. A'erehe a'e hendu katu ehe. Tupā pandu: “Amō ywy pe eho. Amō ywy ke nde pe ihē ame'ē ta. Nema'e ta” aja. A'erehe hekoha ke Amarā hijar oho. Myp oho ta my? A'e ukwa ym te riki. A'e oho riki. ⁹Tupā pandu ame'ē ke rehe a'e jurujar katu. Tupā pandu: “Kome'ē ywy ke nde pe ihē ame'ē. Nema'e ta” aja. Pe, ame'ē ywy pe a'e ixo rahā, ame'ē ywy jar aja ym a'e ixo. Usak te'e ixo ame'ē ke a'e aja ixo. So'o pিরer ok namō a'e wata wata ixo. Isak pe aja tī. Jako pe aja tī. A'eta pe Tupā juja katu te pandu tī: “Nde pe kome'ē ywy ke ihē ame'ē ta” aja. ¹⁰Amō ok ta rehe Amarā ixo ta, ame'ē rehe a'e harō ixo. Tupā mujā ta ame'ē ke. Ame'ē rehe a'e harō. Ame'ē ok ta mujāha ke

Tupā ukwa katu. A'e riki mujā tī. Ame'ē ok ta kanim ym te ta. Ywa pe ihī ame'ē ke ame'ē.

¹¹ Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu, a'erehe Tupā je'ēha rupi ta'yr u'ar. Amarā tamūi te tipe. Sar aja tī. A'i te a'e tī. A'erehe imembyr ym ta tipe. Anī. Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e ta, ame'ē rehe Amarā tapijar te'e we jurujar katu. ¹² Ta'yr ym. Tamūi te tipe. Pe, hakehar pe Amarā ta'yr. Pe, Amarā ngi heta te hū hainō uhem. Ywa rehe marā ka ym jahy rata hetaha mangaha awa. Aja Amarā rainō ta hetaha tī. Y ramūi rymy'y rehe marā ka ym wyy ku'i hetaha mangaha. Aja Amarā rainō ta hetaha tī.

¹³ Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā tapijar te'e we jurujar katu. Pe, manō. Isak aja tī. Jako aja tī. Tupā pandu: “Kome'ē wyy ke nde pe ihē ame'ē ta. Nema'e ta” aja. Ame'ē ke Amarā pyhyk ym riki. Yman rahā, hainō ta riki ame'ē wyy ke pyhyk ta, aja a'e ukwa katu, a'erehe hury katu a'e. Isak aja tī. Amarā aja a'e ukwa katu tī, a'erehe hury katu a'e tī. Jako aja tī. Amarā aja ukwa katu a'e tī, a'erehe hury katu a'e tī. Wyy ke Amarā pyhyk ym. Amō ta pe a'e pandu: “Kome'ē wyy pe asak te'e aja ihē axo. Apaxia aja ihē axo se” aja riki. Isak aja tī. Jako aja tī. ¹⁴ Aja pandu, a'erehe amō hekoha te ke kekar, aja mujekwa ngā pe. ¹⁵ Hekoha ke hijar uwyr, ame'ē rehe har a'eta ukwa ukwa ym ixo. Ame'ē rehe har a'eta ukwa ukwa ixo rahā, putar rahā, a'ep a'eta jywyr ta tipe. ¹⁶ Jywyr ym te riki. Amō hekoha katu te ame'ē ke a'eta putar. Ywa pe har ke ame'ē. A'erehe: “Tupā! Nde rehe ihē py'a ihē amoī moī katu” aja pandu. Ame'ē ta ngi Tupā huxī ym. A'eta pe hekoha te ke Tupā moī katu.

¹⁷⁻¹⁸ Tupā pandu ame'ē ke rehe Amarā jurujar katu, a'erehe Tupā usak ixo rahā, ta'yr ke Amarā hapy ta tipe. Yman Tupā pandu ipe: “Isak nde ra'yr te, a'erehe ne rainō heta hū ta” aja. Aja pandu

tipe. Pe, Tupā jupandu jupe: “Ihē rehe Amarā hendu katu my? Ihē amanga ta” aja. A'erehe Amarā pe a'e pandu: “Nde ra'yr ejukwa. Ehapy tī” aja. Arahā ta'yr peteīhar Amarā jukwa ta tipe. Tupā rehe hendu katu, aja Amarā mujekwa ipe. ¹⁹ Ta'yr ke a'e jukwa rahā, manōha ngi Isak ke Tupā mukwera katu muhem, ame'ē rehe Amarā jurujar katu, a'erehe jukwa ta tipe. Pesarahā! Manōha ngi muhem, ame'ēja saka riki Isak, aja japandu. Pe, Isak namō Amarā hok pe jywyr oho.

²⁰ Tupā pandu ame'ē ke rehe Isak jurujar katu, a'erehe ta'yr ta pe a'e pandu: “Yman rahā ma'e katu ame'ē ke pehē pe Tupā muwyr ta” aja riki. Aja Jako pe. Aja Esau pe tī.

²¹ Tupā pandu ame'ē ke rehe Jako jurujar katu, a'erehe a'e manō tate rahā, Jose ra'yr ta pe a'e pandu: “Ma'e katu ame'ē ke pehē pe Tupā muwyr ta” aja. Myra rehe tamūi wata. Aja myra rehe Jako pyhyk uī rahā, Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī.

²² Tupā pandu ame'ē ke rehe Jose jurujar katu, a'erehe a'e manō tate rahā, a'e pandu: “Jundéu awa ta Eji wyy ngi uhem ta oho” aja. A'erehe ta'yr ta pe a'e pandu: “Sengi peho rahā, ihē rete ke pehē namō peraho tī” aja riki.

²³ Tupā pandu ame'ē ke rehe Moise pái ta jurujar katu, a'erehe Moise u'ar rahā, eji wyy pe har tama'e kapitā keruhū ngi Moise ke ipái ta mukanim. Mahapyr jahy rahā, mukanim. Moise riki ta'yn katu aja ipái ta ukwa, a'erehe kapitā keruhū je'ēha ngi kyje ym. A'erehe a'eta hendu ym ehe. Kapitā keruhū pandu: “Sawa'e ra'yr u'ar rahā, pejukwa” aja jundéu awa ta pe. Ame'ē rehe Moise pái ta hendu ym.

²⁴ Tupā pandu ame'ē ke rehe Moise jurujar katu, a'erehe sawa'e rahā, a'e pandu: “Nde riki Parao rajyr membyr' aja ym ihē rehe har pepandu. Aja ym ihē” aja Moise pandu. ²⁵ Jundéu awa

ta Tupā kotyhar ta ke. Ame'ë ta namō pyrara ixo, aja a'e putar. (Parao rajyr membyr aja a'e ixo rahā, Tupā ke a'e putar ym, aja a'e mujekwa.) A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e ta tipe. Aja a'e putar ym te. Parao rajyr membyr aja a'e ixo rahā, a'e jumuhury katu juehe. Anī. Aja a'e putar ym te. ²⁶A'erehe jundéu awa ta namō pyrara ixo rahā, katu, aja a'e ukwa. Eji ywy rehe ma'e katu ame'ë ke heta ihī. Ame'ë namō ixo rahā, hury katu tipe, aja Moise ukwa katu. Anī. Ame'ë ke putar ym. Tupā kotyhar ta namō pyrara ixo rahā, katu tiki, aja a'e ukwa. Ame'ë i'ar koty te we katu aja ukwa. Eji ywyma'e 'ar koty te we katu, aja ukwa tī. Yman rahā, ma'e katu ame'ë ke Tupā riki muwyr ta ipe, aja a'e ukwa katu tī, a'erehe ianam ta namō a'e pyrara ixo.

²⁷Tupā pandu ame'ë ke rehe Moise jurujar katu, a'erehe Eji ywy ngi a'e uhem oho. Kapitā keruhū parahyha ngi kyje ym ha namō uhem oho. Tupā rehe usak ym te awa. Usak ehe, aja Moise ixo, a'erehe a'e pandu: "Parao rekoha pe ihē ajywy ym ta" aja. ²⁸Tupā pandu ame'ë ke rehe Moise jurujar katu, a'erehe jundéu awa ta pe a'e pandu:

—Arapuharan ruwy ke hukwen rehe pemupipi. Aja rahā, sawa'e u'ar py ame'ë ke Tupā je'ëha rahoha jukwa ym ta — aja pandu.

Ame'ë Tupā je'ëha rahoha rer: "Ngā jukwaha ke a'e." "Ame'ë arapuharan ruwy namō mupipiha aja te'eha pekwa pekwa pexo. Amō amō warahy 'ar rahā, pekwa pekwa pexo" aja Moise pandu jundéu awa ta pe. Ame'ë riki: "Pasuko" aja japandu.

²⁹Tupā pandu ame'ë ke rehe jundéu awa ta jurujar katu, a'erehe y ke a'eta aha oho. Y rer y pytä. Y aha oho rahā, y apyrer rupi wata oho. (Pe, y ruwái rehe uhem oho.) Pe, eji ywy pe har ta aha tipe oho ixo rahā, upa katu te y jukwa.

³⁰Tupā pandu ame'ë ke rehe jundéu awa ta jurujar katu, a'erehe Jeriko ok ta kurar ke Tupā upa mupe. Awa po wajar mokōi wera rahā, ok ta xupe 'ar rupi juramā wata wata oho. Pe, ok ta kurar ke Tupā mupe. ³¹Tupā pandu ame'ë ke rehe Hambe jurujar katu, a'erehe a'e ke jundéu awa ta jukwa ym. Ok ta pe mokōi jundéu awa ta usak uwyr rahā, ame'ë mokōi sawa'e ta ke hok pe Hambe muxe katu. Mukanim riki, a'erehe ok ta pe har ta pyhyk ym ame'ë mokōi sawa'e ta ke. A'erehe ok ta pe har ta ke jundéu awa ta upa jukwa rahā, Hambe ke a'eta jukwa ym. Ok ta pe har ta Tupā rehe hendu ym ame'ë ta ke. Hambe kūjā ka'u te'e ame'ë ke a'e tipe. A'eta jukwa ym.

³²Amō we ihē apandu ta my? Amō heta ymanihar ta ixo rī. Ame'ë ta rehe har ihē apandu ym ta apo. Pesarahā! Jineā ixo. Mbara amō tī. Ixo tī. Sāsā amō tī. Ixo tī. Jesete amō tī. Ixo tī. Ndawi amō tī. Ixo tī. Samue amō tī. Ixo tī. Amō Tupā je'ëha pandu ame'ë ta ixo tī. ³³Tupā pandu ame'ë ke rehe a'eta jurujar katu, a'erehe amō ywy pe har ta namō jumai mai rahā, ame'ë ta ke a'eta muputu'u. Katu aja a'eta ixo. Pe, Tupā pandu ame'ë ke a'eta pe a'e muwyr. Tupā rehe a'eta jurujar katu, a'erehe jangwateran juru ke Tupā kynda. A'erehe jangwateran jukwa ym a'eta ke. ³⁴Tupā pandu ame'ë ke rehe a'eta jurujar katu, a'erehe tata keruhū pe a'eta ke amō ta ombor rahā, tata ke Tupā muwe, a'erehe jukwa ym. Kyse puku pe amō ta jukwa tate rahā, ame'ë ta ngi Tupā muhem, a'erehe a'eta manō ym tī. A'eta pitu te'e rahā, a'eta py'a ke Tupā mātā. Amō awa ta namō jumai mai rahā, ame'ë ta ke a'eta muputu'u tī. Pyrātāha ke Tupā muwyr, a'erehe muputu'u. ³⁵Tupā pandu ame'ë ke rehe kūjā ta jurujar katu, a'erehe ianam ta manō rahā, ame'ë ta ke Tupā mukwera katu.

(Amō ta anī. Ame'ē ta ke ngā jukwa.) Amō ta pandu: “Tupā rehe jajurujar katuha ke jahijar ym ta. A'erehe jande ke pepoir ame'ē ke japutar ym” aja. A'erehe ame'ē ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mahy hū. A'erehe jukwa. Manō ta ame'ē ta kuja ukwa: “Ihē amanō rahā, Tupā namō ihē axo ta kŷ. Ihē ke Tupā mukwera katu ta muhem” aja ukwa katu. A'erehe kyje ym. Henda katu te ame'ē pe oho ta kŷ, aja ukwa katu, a'erehe manōha ngi kyje ym.³⁶ Amō jurujar katu ame'ē ta rehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta puka puka hū riki. Amō ta ke so'o pিরer pe a'eta pirok hū. Amō ta ke ita tupa-ham pe pukwar. Pe, kyndaha pe kynda raho.³⁷ Amō ta ke ita pe a'eta jukwa. Amō ta ke sehói pe kytyk mondok, ixu'a rupi. Aja jukwa. Amō ta ke kyse puku pe jukwa. Amō ta pyrara ixo. Arapuharan pিরer kamixa namō ixo. Arapuhame pিরer kamixa namō aja tī. (Aja ima'e ym te aja mujekwa.) Amō ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mupyrara hū. Amō ta rehe mujaxeriha ke a'eta mondo.³⁸ Kome'ē wyy keruhū pe a'eta ixo rahā marā ka ym katuha, aja Tupā ukwa katu. Anī. (Ame'ē ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta mupyrara hū. Hok ngi mujan mondo.) A'erehe te'e a'eta ixo. Kuja. Awa nixói te ame'ē rupi wata wata ixo. Ka'a wyr rupi te'e ixo amō ta tī. Itakwar keruhū rupi ixo amō ta tī. Ywykwar keruhū rupi ixo amō ta tī.

³⁹Tupā pandu ame'ē ke rehe upa ame'ē ta jurujar katu, a'erehe Tupā pandu: “Pehē riki katu ame'ē ta ke pehē” aja riki. Kome'ē wyy keruhū pe a'eta ixo rahā, Tupā pandu ame'ē ke a'e muwyr ym we ngā pe rī.⁴⁰ Yman Tupā pandu: “Yman rahā ihē kotyhar ta pe ma'e ke 'ar koty te we katu ame'ē ke ihē ame'ē ta” aja. Aja jande rehe har a'e ukwa. Kuja. Jande namō jō ymanihar ta py'a ke a'e juhyk ta, aja a'e ukwa katu. “Katu te ame'ē ke pehē. Ma'e peka'u te'eha

pema'eha nixói te pehē pe” aja Tupā pandu ta. Aja ymanihar ta pe a'e pandu ame'ē ke a'e muwyr ym yman. Apo jō jande namō ame'ē panduha muwyr katu a'e.

Tupā riki jande pái keruhū

12 Pesarahā! Tupā pandu ame'ē ke rehe heta hū ymanihar ta jurujar katu. Ame'ē ta riki jande rehe usak usak ixo, ame'ēja saka. Jande py'a ke a'eta mātā u'am, ame'ēja saka. A'erehe jande ke upa ma'e puhýi ame'ē ke mā peja jambor. Aja riki ujan te'e ame'ē ta ombor tī. Upa ma'e puhýi ame'ē ke ombor. Aja rahā, pahar ujan katu ta. Jande aja tī. Ujan te'e ame'ē ta aja jaxo tī. A'erehe ma'e puhýi ame'ē ke mā peja jambor. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke mā peja jahijar katu. Aja rahā Tupā putar ame'ē ke upa ima'e pyrātāha namō mā peja jama'ema'e katu.² Mā peja Jesu rehe har jakwa jakwa jaxo. A'e aja Tupā pandu ame'ē ke rehe jajurujar katu ta me'ē te'e tī. Jande ke a'e mu'e katu. (A'erehe jajurujar katu ehe.) Ma'e ke upa rahā, inamō aja te'e ta jaxo. Hury katuha namō ipái koty a'e ixo ta, aja a'e ukwa katu. A'erehe a'e pandu: “Myra ngā mupia ame'ē ke rehe ihē amanō ta. Ihē ruxí ym ingi” aja. Pe, ame'ē rehe a'e manō. Apo Tupā rake a'e wapyk uí. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e, aja jakwa.) Inamō kapitā keruhū te a'e.

³Yman Jesu pyrara ixo, ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo. Ma'e jaxer ai ma'ema'e ame'ē ta parahy te hū ehe. Ipy'ahu te'e a'e hendu. Mukahem ym. Aja pexo ym we rī. A'erehe mātē pekwaaha aja ym pexo. Pejurujar katuha ke pehijar ym tī.⁴ Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta pe pepandu: “Mā peja ym pexo” aja. A'erehe pehē rehe a'eta parahy. Pehē ke mupyrara tipe tī. Pehē ke a'eta jukwa ym we rī.

⁵Ta'yr ta namō ipái pandu katu. Aja pehē namō Tupā pandu pandu katu. A'e pandu ame'ē ke rehe pekwa pekwa pexo. Pehē py'a ke a'e mātā tar katu. Kuja riki: "Ihē ra'yr! 'Ema'e ym' aja nde pe jandema'e sawa'e te pandu rahā, ehendu katu ehe.

'Katu ym ame'ē ke nde erema'e' aja a'e pandu rahā, eparahy ym ehe tī.

⁶'Ema'e ym' aja upa ipy'a katu ame'ē ta pe jandema'e sawa'e te pandu.

'Ihē ra'yr' aja me'ē ke a'e nupā. Aja ta'yr ixoha ke a'e mukatu" aja Tupā pandu.

⁷Pehē pepyrara pexo rahā, pehē py'ahu te'e pehendu. Ipái riki ta'yr ke nupā, aja pehē py'ahu te'e pehendu. Pesarahā! Ta'yr ke ipái nupā ym ame'ē ke nixói. Upa katu te nupā. (Aja ixoha ke mukatu.) A'erehe pepyrara pexo rahā, pehē riki ta'yr ta ke aja Tupā mujekwa.

⁸Upa ta'yr ta ke Tupā mupyrara. A'erehe pehē pepyrara ym pexo rahā, Tupā ra'yr ta aja ym pehē. Ta'yr ta te aja ym pehē. Amō riki pehē pái aja pexo.

⁹Kome'ē wyy pe jande pái ixo. Jande ke a'eta nupā rahā, jahendu katu ehe. Aja rahā i'ar koty te we jande pái keruhū rehe jahendu katu ta me'ē te'e tī. Pe, inamō aja te'e ta jaxo. ¹⁰Kome'ē wyy pe jande ke jande pái ta'yr mi nupā. Muhendu tar katu juehe, aja a'eta ukwa. Jahendu katu ehe, aja ukwa tī. A'erehe nupā. Jande ke Tupā mupyrara rahā, katu jaxoha aja jamuruwak ta, aja a'e ukwa. Aja rahā, a'e katu te aja jaxo ta tī, aja me'ē a'e putar. A'erehe jande ke mupyrara. ¹¹Jande ke a'e mupyrara rahā, japyai jaxo. I'i we japyai. Muhury ym jande ke. Anī. I'i atu ym ame'ē. Kuja. Tupā mupyrara, a'erehe ta'yr ta ipy'a muruwak tī. A'erehe a'eta hendu katu ehe. Aja rahā, hury katuha namō ixo katu ta tī. Ixoha katu aja ixo apo 'y. A'erehe ta'yr ta ke Tupā mupyrara.

Katu ixoha ame'ē ke mujekwa

¹²Mā peja pyai ame'ē ta ke pemuhury katu. Mā peja kyje ame'ē ta py'a ke pemātā katu tī. Aja rahā, pehē ke amō ta mahy rahā, aja te'eha pehē py'ahu te'e pehendu katu. ¹³Jetehar te ke pekwa. Aja pexo katu. Aja rahā, jurujar katuha ke hijar Tate, ame'ē ta py'a ke pemujywyry ta. Aja rahā, a'eta hijar ym ta. Aja rahā, Tupā namō a'eta juehe katu ixo tī.

¹⁴Pejumaí ym ha namō amō ta namō pexo. Pexoha katu aja pexo. Aja ym rahā, jandema'e sawa'e te namō pexo ym te ta. ¹⁵Pesak katu pexo. Pehē rehe Tupā ipy'a katu. Ame'ē ke mā peja pehijar ym. Pesarahā! Juruwe'y tiha oho rahā, upa pyta rake rupi i'ái ame'ē ke jukwa. Ame'ē riki kuja saka. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e rahā, amō ta riki Tupā rehe jurujar katuha ke hijar ta my. Aja rahā, katu ym. (Pyta rake rupi i'ái ame'ē ke jukwa, ame'ēja saka.) A'erehe juruwe'y aja ym pexo.

¹⁶Esau aja ym pehē tī. Kūjā rehe a'e ka'u te'e. Tupā ke a'e putar ym te tī. A'e riki u'ar py ame'ē ke tipe. Aja rahā, ipái manō rahā, ipáima'e ke a'e pyhyk ta tipe. Ame'ē ke imu pe a'e muhepy. A'e myahy te rahā, a'e pandu imu pe: "Paratupe pe nde mi'u nde eremuwyry rahā, jande páima'e ke nema'e wan ta. Ihē pe papa muwyry ame'ē ke nema'e wan ta" aja riki.

¹⁷I'i katu rahā we, ipy'a ke muruwak. Pe, ipái pandu katuha ke a'e pyhyk ta tipe, ame'ē ke pekwa riki. Ipái pe a'e pandu: "Tupā pe ebandu: 'Mā peja u'ar py ame'ē ke rehe esak katu' aja ihē rehe har ebandu ipe" aja ipái pe. Ipái pandu: "Anī. Marā ka ym ihē apanduha. Tupā pe ne mu rehe har upa ihē apandu" aja riki. Pe, Esau jixi'u tipe. Ipái pe pandu: "Tupā pe ihē rehe har ebandu tī. Ihē koty pandu katuha ke emuruwak" aja tipe. Marā ka ym ipái panduha ke muruwakiha ixoty,

Esau koty. A'erehe Esau aja: “Tupā ke japutar ym” aja ym pexo tī.

¹⁸Ywy'ā keruhū pe jundéu awa ta uhyk uwyr kwe. Her Sinái. Tata xupe 'ar rupi ihī. Aman pihun te aja ywa takāxiha ihī tī. Ywytu keruhū peju hū tī. (Tupā pyrātā te hū aja mujekwa.) ¹⁹Jumi'a aja tyapu hū tī. Tupā pandu tī. Ame'ē ke jundéu awa ta hendu rahā, a'eta pandu: “Epandu ym apo” aja riki. Kyje ingi a'erehe aja pandu. ²⁰A'eta hendu: “Ywy'ā rehe pepyrū rahā, ame'ē ke ita pe pejapi. Aja pejukwa. Pehē rymba ta aja tī. Pejukwa tī” aja riki. (Aja rahā, Tupā a'ep ixo. Jaxer ame'ē ke nixói te ipe, ame'ē ke a'ep ixo, aja mujekwa.) A'erehe a'eta kyje ingi. Amō we Tupā pandu ame'ē ke hendu tar ym. Kyje. ²¹Upa Moise usak, ame'ē ke mâte we ame'ē te a'eta my. (Tupā pyrātā te hū aja ukwa katu. Ma'e jaxer ame'ē ke nixói te ipe, ame'ē ke a'ep ixo, aja ukwa tī.) A'erehe: “Ihē akyje hū. Ihē ryrýi riki” aja Moise pandu.

²²Pehē anī. Tupā ngi pekyje aja ym ixoty pejur. Tupā rehe pehē py'a pemoī moī, ame'ē renda riki amō koty. Amō ywy'ā keruhū ke ame'ē. “Siā” aja riki her. Tupā ixo, ame'ē ok ta ke ame'ē. A'e riki uhā te hū ame'ē ke a'e. Ame'ē ok ta riki ywa pe har ke. Amō Jerusarē ok ta ke. Ywa pe har ke ame'ē. A'ep heta te hū Tupā je'ēha rahoha ta ixo. ²³A'ep Tupā kotyhar ta jy'ar u'am. Hury katuha namō ngā ixo. Ixotyhar ta riki u'ar py ame'ē ta aja saka. A'eta rer ke paper rehe amō mupinim. Ywa pe ame'ē ihī. A'ep Tupā ixo tī. Pehē py'a pemoī moī ehe. A'e riki upa kome'ē ywy keruhū pe har ta ke mondo mondo ta. Hendu ym ehe, ame'ē ta ke mupyraraha renda pe a'e mondo ta. Hendu katu ehe, ame'ē ta inamō ixo ta. Ixoty oho ta. A'ep ymanihar ixoha katu ame'ē ta ixo tī. Ame'ē ta pe Tupā pandu: “Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehē

pe” aja. ²⁴A'ep Jesu ixo tī. A'e riki ipái pe pandu: “Ihē amanō, a'erehe ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ke emuhā katu” aja. Ame'ē riki panduha pyahu ame'ē ke. Huwy ke uhem tī. A'erehe ngā ke Tupā muhā katu. Ame'ē ruwy riki Ambéu ruwy 'ar koty te we mukatuha. Ambéu manō. Huwy rehe har jakwa jaxo rahā: “Ambéu jukwa ame'ē ke ejukwa tī” aja Tupā pe japandu. Jesu ruwy rehe har jakwa jakwa jaxo rahā: “Jande py'a ke ejuhyk” aja Tupā pe japandu. A'erehe Jesu ruwy riki Ambéu ruwy 'ar koty te we mukatuha. A'erehe Tupā ngi jakyje ym ha namō jahyk katu ehe.

²⁵Pesak katu pexo. “Tupā rehe ihē ahendu ym ta” aja ym pepandu. Kome'ē ywy keruhū pe ixo rahā, Tupā je'ēha ke Moise pandu pandu ngā pe. Ame'ē rehe hendu ym ame'ē ta ke Tupā mupyrara riki. Apo ywa ngi je'ēha ke Tupā muwyr jande pe. Ame'ē ke rehe jahendu ym rahā, mā ymanihar ta 'ar koty te we jande ke Tupā mupyrara ta. ²⁶Moise ta pe Tupā pandu rahā, ywy ke a'e mukatak hū. Pe, a'e pandu tī: “Amō we ywy ke ihē amukatak ta tī. Ywa ke ihē amukatak ta tī” aja riki. ²⁷“Amō we” aja pandu rahā, ma'e Tupā mujā ame'ē ke a'e mukatak ta. Pe, mukanim ta. Mumba ta. Aja rahā, marā ka ym mukatakaha, ame'ē ke jō pyta ta. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta jō pyta katu, aja mujekwa.)

²⁸Pesarahā! Sawa'e te namō jaxo ta kŷ. Marā ka ym ima'e pyrātāha mukaniha. (Aja rahā inamō ixo, ame'ē ta jō pyta ta.) Inamō jaxo ta, a'erehe mā peja japandu ipe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Myja me'ē Tupā ke jamuhury katu my? Aja mā peja jande py'a jamoī moī katu ehe. Aja rahā: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja japandu ipe. “Mā! Pyrātā te hū ame'ē ke a'e” aja jakwa katuha namō mā peja jande py'a jamoī moī katu ehe. ²⁹Hendu ym ehe ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta. Tata upa ma'e

ukwái. Aja Tupā mahy ta tī. A'erehe: “Mā! Pyrātā te hū ame'ē ke a'e” aja jakwa katuha namō mā peja jande py'a jamōi moī katu ehe.

Myja me'ē Tupā ke jamuhury my

13 Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe pehē mu ta aja pexo. A'erehe tapijar te'e we pepy'a katu pehē juehe pexo. ²Pesak ramō ame'ē ta ke pehē rok pe pemuxe katu. Ame'ē ke pema'ema'e katu. Jesu kotyhar ta ke ame'ē ta. Amō ta usak ramō ame'ē ta ke hok pe muxe katu. Amō hekoha pe har ta ke aja ukwaha naī. Anī. Ukwa ym ha rupi Tupā je'ēha rahoha ta ke hok pe muxe katu riki. ³Kyndaha pe ixo ame'ē ta rehe har pekwa pekwa pexo. Jesu kotyhar ta ke ame'ē ta. Ame'ē ta rehe pesak peho. Pehē atu kyndaha pe pexo, ame'ēja saka pekwa pekwa pexo, a'erehe ame'ē ta rehe pehaihu katu. Pyrara ixo ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo tī. Pehē atu pepyrara pexo, aja pekwa pekwa pexo. A'erehe a'eta py'a ke pemātā katu peho.

⁴Jumendar ame'ē ta rehe har katu, aja pekwa. Hakehar ipy'a wapyk ta me'ē te'e. Ixawa'e ipy'a wapyk ta me'ē te'e tī. Amō kūjā rehe sawa'e ka'u te'e rahā, a'e ke Tupā mupyrara ta. Amō sawa'e rehe kūjā ka'u te'e rahā, a'e ke Tupā mupyrara ta tī.

⁵Tamatarer rehe aja te'eha pehē py'a pemoī moī ym pexo. Pehēma'e ke namō pexo, ame'ē namō pehē rury katu pexo. Pesarahā! Tupā pandu: “Pehē namō aja te'e ta ihē axo. Marā ka ym pehē ke ihē ahijariha” aja riki. A'erehe pehēma'e ke namō pehē rury katu pexo. ⁶Mā peja jakyje ym ha namō jaxo. Kuja mā peja japandu:

“Jandema'e sawa'e te ihē namō ma'e ke ma'ema'e katu a'e, a'erehe ihē akyje ym axo.

Marā ka ym kome'ē ywy keruhū pe har ta ma'ema'eha ihē pe. A'erehe ihē akyje ym axo” aja riki.

⁷Kapitā ambyr ta rehe har pekwa pekwa pexo. Pehē pe Tupā je'ēha ke a'eta pandu pandu kwe. A'eta ixoha rehe har pekwa pekwa pexo tī. Myja me'ē a'eta manō my? Pekwa pekwa pexo tī. Tupā pandu pandu ame'ē ke rehe a'eta jurujar katu. Ame'ē ta aja pexo katu tī. ⁸Jesu Kirisutu manga te'e ym te a'e. Apo a'e ixo. Yman rahā pete'e ta a'e ixo tī. Aja te'e ta a'e ixo tī. ⁹Jetehar te ke pekwa katu. Amō koty amō ta mu'e. Ame'ē rehe mā peja pemuka'u te'e ym. Ame'ē koty pehē py'a pemuruwak ym. Jande rehe Tupā ipy'a katu ame'ē ke jakwa katu, a'erehe jajurujar katu te we ehe. Amō ta pandu: “Ma'e mi'u e'u ym. Amō ke e'u katu” aja riki. Aja jundéu awa ta je'ēha rehe hendu katu. Ame'ē rehe hendu katu ame'ē ta kuja ukwaha naī: “Ma'e ke ja'u ym rahā, jande rehe i'ar koty te we Tupā ipy'a katu” aja naī. Jande anī. Jande rehe aja te'eha Tupā ipy'a katu, ame'ē rehe jajurujar katu. A'erehe ma'e ke ja'u ym rahā: “I'ar koty te we jande rehe Tupā ipy'a katu” aja ym jakwa jakwa jaxo.

Ok ta kurar kupe koty Jesu manō

¹⁰Kirisutu manō, pe, jajurujar katu ehe. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe jundéu awa tama'e pa'i ta paraky ixo. Amōma'e hymba ke a'eta hany hany ixo. Upa ukwái. Ame'ē riki a'etama'e ma'eha. Upa ukwái rahā, ngā py'a ke Tupā juhyk katu, aja a'eta ukwaha naī. Amō koty a'eta ukwaha, a'erehe Kirisutu rehe jurujar ym. ¹¹Pesarahā! Kapy katu te ame'ē pe ma'e hymba ruwy ke pa'i keruhū raho. Tupā pe mujesak, ame'ēja saka. Aja rahā, ngā ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupā mukanim, aja ukwaha naī. Ame'ē ma'e hymba rukwer ke amō riki upa katu te hany. Upa ukwái. Ame'ē rukwer ke pa'i

ta u'u ym te. Ok ta kurar kupe koty upa katu te hany. ¹²A'erehe Jesu aja tĩ. Ok ta kurar kupe koty a'e manõ tĩ. Huwy pe ngã ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'e mukanim. Ipy'a ke juhyk. ¹³Kirisutu ke amõ ta jukwa rahã, a'e ke a'eta mupyrara hũ. Muhuxĩ hũ tĩ. Aja jande tĩ. Jundéu awa ramũ ta ukwaha ke jahijar. A'erehe jande ke amõ ta mupyrara hũ tipe tĩ. Jesu kotyhar ta ke jande, a'erehe mupyrara hũ tipe tĩ. Muhuxĩ hũ tĩ. Anĩ. Tapijar te'e we jajurujar katu ehe. ¹⁴Pe, peyrara pexo rahã, kuja pekwa. Kome'ẽ wyw keruhũ pe jande rekoha te nixói te. Kome'ẽ wyw keruhũ pe aja te'eha jaxo ym ta. Ok ta ke Tupã mujã ta. Ame'ẽ pe jahoha rehe jaharõ jaxo. ¹⁵Jande ke Jesu muhã katu, a'erehe mã peja Tupã pe japandu: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja riki. Aja te'eha japandu. Aja japandu rahã, ma'e hymba ke hany, ame'ẽja saka tĩ. Tupã rehe jande py'a jamoĩ moĩ, ame'ẽja saka tĩ. ¹⁶Ma'e katu ame'ẽ ke amõ ta pe pema'ema'e, ame'ẽ rehe pekwa pekwa pexo. Amõ ta rehe peyrara pesak tĩ. Aja pema'ema'e rahã, Tupã rehe pehẽ py'a pemoĩ moĩ, ame'ẽja saka tĩ. Aja rahã, Tupã ke pemuhury katu.

Pehẽma'e kapitã ta rehe pehendu katu

¹⁷Pehẽma'e kapitã ta rehe pehendu katu. (Tupã kotyhar tama'e kapitã ta ke a'eta.) A'eta pandu ame'ẽ ke pema'ema'e katu. Pehẽ rehe a'eta usak usak katu ixo, aja rahã, pehẽ pejurujar katuha ke pehijar ym ta. Katu a'eta paraky my? Katu ym my? Ame'ẽ ke Tupã pe a'eta pandu ta me'ẽ te'e. A'erehe pehẽ rehe a'eta usak usak katu ixo. A'eta rehe pehendu katu rahã, hury katuha namõ parakyha ke a'eta ma'ema'e katu. A'eta rehe pehendu ym rahã, pyaiha namõ parakyha ke a'eta ma'ema'e. Aja rahã, katu ym pehẽ pe. A'erehe pehendu katu a'eta rehe.

Tupã namõ panduha

¹⁸Jande rehe har Tupã pe tapijar te'e we pepandu pandu katu pexo. Tupã pandu ame'ẽ ke aja te'eha jama'ema'e tar katu, a'erehe katu jaxoha aja jaxo. (Aja rahã, jande rehe je'eha nixói ta, aja jakwa katu.) ¹⁹Pe, ihẽ apandu katu te pehẽ pe. Tupã namõ ihẽ rehe har pepandu katu te we rĩ. "Pahar jande koty a'e ke emuwyr" aja pepandu Tupã pe.

Arapuharan usakiha aja Jesu riki jandema'e usakiha keruhũ tĩ

²⁰⁻²¹Arapuharan ta rehe amõ usak usak katu ixo, aja Jesu tĩ. Jandema'e sawa'e te riki ixotyhar tama'e usakiha keruhũ. A'e manõ, pe, a'e ke Tupã mukwera katu muhem. A'e manõ, pe, huwy uhem, a'erehe Tupã pe a'e pandu: "Ihẽ amanõ, a'erehe ngã ke amuhã katu ta" aja riki. Aja te'eha ta. Pehẽ py'a ke Tupã muhury katu. A'e putar, aja pexo. Mã peja ame'ẽja pehẽ ke a'e mu'e katu. (Aja rahã, a'e putar ame'ẽ ke pema'ema'e katu ta.) Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe a'e ke jamuhury katu. Ame'ẽ ke mã peja jande ke a'e mu'e katu tĩ. (Aja rahã, a'e putar ame'ẽ ke pema'ema'e katu ta tĩ.) Mã peja Kirisutu rehe har japandu: "Ne jõ riki katu te me'ẽ ke" aja riki. Mã peja aja te'eha japandu. Amen.

A'ejõ panduha

²²Ihẽ mu ta! Kome'ẽ paper ke pehẽ pe ihẽ amupinin aĩ. Ta'yr mi ihẽ amupinin. Kome'ẽ myrandu namõ pehẽ py'a ke ihẽ amãtã tar katu. Pehendu katu ehe, aja ihẽ apandu katu te. Pehenduha pahar pemukanim ym. ²³Kyndaha ngi Timo, jande mu riki uhem oho. Ame'ẽ ke pekwa, aja ihẽ aputar. Pahar se ihẽ rehe a'e uhyk uwyr rahã, ihẽ namõ a'e oho ta tĩ. Pehẽ rehe ihẽ asak ta aho rahã, ihẽ namõ a'e oho ta tĩ.

²⁴ Pehēma'e kapitā ta pe jandema'e katuha ke pepandu. Tupā kotyhar tama'e kapitā ta ke ame'ē ta. Upa Tupā kotyhar ta pe pepandu tī. Itar ywy pe amō jande mu ta ixo. Pehē pe katuha ke ame'ē ta mondo ixo tī.

²⁵ Mā peja johu pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū.
Upa.

Tian mupinim me'ē ke

Tian kome'ē paper ke mupinim. Jerusarē ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ē tama'e kapitā a'e tī. Amō Jesu mu a'e tī.

Amō amō jundéu awa ta Jesu rehe jurujar katu. Ame'ē ta amō amō ok ta pe ixo. Amō amō ywy pe har ok ta pe ixo. Ame'ē ta pe kome'ē paper pinim ke Tian mondo.

Tupā kotyhar ta pe: “Ihē mu ta” aja Tian pandu.

1 Ihē Tian. Tupā rehe ihē aparaky axo. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe ihē aparaky axo tī. Myrandu katu ke ihē apandu pandu, ame'ē riki ihēma'e parakyha.

Pehē riki Tupā kotyhar ta ke. Jundéu awa ta ke pehē. Pehē riki kome'ē ywy keruhū rupi pehāi peho ame'ē ta ke pehē. Upa pehē pe katuha ke ihē amondo axo.

Jurujar katuha rehe har

²Ihē mu ta! Pehē rehe upa pyraraha uhyk rahā, pehē rury katu pexo.

³Pyraraha upa asa oho rahā, Tupā rehe pejurujar katu te we pexo. Aja rahā, amō pyraraha uhyk rahā, pehē py'ahu te'e pehendu katu te ta tī. Aja pekwa katu. A'erehe pehē rury katu pexo.

⁴Pesak katu te'e pehē juehe pexo. Pehē rehe pyraraha uhyk rahā, aja te'e Tupā rehe pejurujar katu pexo. Aja rahā, Tupā pandu ta: “Pehē katu. Ma'e peka'u te'eha pema'eha nixói te pehē pe” aja. Pe, Tupā putar, aja pexo katu ta.

⁵Pehē ngi har ma'e ke amō ukwa ym te rahā, Tupā pe a'e pandu pandu katu ta me'ē te'e. Aja rahā ukwa katuha ke Tupā muwyr ta ipe. Ame'ē ke a'e me'ē ta. Me'ē katu ame'ē ke a'e. “Mā! Pandu hū. Ihē ame'ē ym ta. Eho” aja a'e pandu ym te. A'e me'ē katu ta ngā pe. ⁶⁻⁸Ma'e ke Tupā namō pepandu pandu rahā, ame'ē

ke pehē pe a'e muwyr ta, aja pejurujar katu te pexo. “Muwyr ta nahā my?” aja ym pekwa pexo. Aja pekwa pexo rahā, y ramūi pe har y kotok keruhū aja saka ta. Ame'ē ke amō koty koty ywytu peju peju raho. Aja: “Muwyr ta nahā my?” “Anī, muwyr ym ta nahā my?” aja amō koty koty pejurujariha ke. Katu ym aja. Aja ta amō ixo rahā, jandema'e sawa'e te ngi pyhyk ym ta ma'e ke. Ukwa ym ma'e.

Mā peja hury katu ixo rī

⁹“Mā nde erekwa ym te ame'ē ke nde” aja nde rehe har kome'ē ywy keruhū pe har ta ukwaha naī. Aja rahā, jumupyai ym. Mā peja hury katu a'e ixo. Tupā riki ma'e ukwa katu te ame'ē ke a'e, aja ukwa ta, a'erehe mā peja hury katu ixo.

¹⁰Amō imu ima'ehū namō ixo rahā, hury katu ixo tī. Ame'ē ma'e ke amō mukanim ingi rahā, mā peja a'e hury katu ixo rī. Ima'ehū ame'ē ta kupi'i'a aja saka. Yman rahā ixo ym ta. Kupi'i'a manō ta. Aja amō ta aja ima'ehū ame'ē ta manō ta tī. ¹¹Warahy opok rahā, kupi'i ke warahy hakuha jukwa. I'a ke upa kukūi. I'a katuha upa manō. Aja ta ima'ehū ame'ē ta ke tī. Ima'e ixoha rehe har jō a'e ukwa ukwa ixo rahā, a'e kanim ta tī. Kupi'i'a aja kanim ta tī. Manō ta tī.

Pyraraha rehe har

¹²Pyraraha amō imu rehe uhyk rahā, katu aja ixo we rī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym we. Aja rahā, hury katu a'e. Pyraraha upa, pe, a'e jurujar katu ehe rī. Aja rahā, uhāha ke Tupā me'ē ta ipe. Inamō aja te'e ta ixo. Ame'ē ke upa ipy'a katu ehe ame'ē ta pe Tupā me'ē ta tī. “Ihē rehe ipy'a katu ame'ē ta pe uhāha ihē ame'ē ta” aja Tupā pandu katu. ¹³Pyraraha uhyk ehe rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e. Aja rahā: “Ma'e pyraraha Tupā muwyr ihē pe. A'erehe ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e.” Aja mā peja epandu ym. Anī. Marā ka ym

ma'e ka'u te'eha ke Tupā ma'eha. “Ma'ende ereka'u te'eha ke ema'e” aja jurujar katu ehe ame'ē ta pe a'e pandu ym te. A'erehe: “Tupā riki pyraraha muwyr ihē pe, a'erehe ma'e aka'u te'eha ke ihē ama'e” aja mā peja ebandu ym te.

¹⁴Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, kuja ta. Ma'e ka'u te'eha ke a'e putar katu. Ame'ē riki a'e ke muka'u te'e. Ame'ē rape rupi oho, ame'ēja saka. Pe, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. ¹⁵Pe, ame'ē ka'u te'eha ke a'e putar. Ame'ē ke ipy'a pe ukwa ukwa ixo rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'e. (Ipy'a ngi uhem, ame'ēja saka.) Pe, a'e ma'e rahā, manō ta. Ame'ē riki mupyraraha renda pe oho ta, aja riki.

¹⁶Ihē mu ta! Pehē rehe ihē py'a katu. Pehendu katurahā! (Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu.) Mā peja ame'ē ke muka'u te'e ym pehē! ¹⁷Upa ma'e katu ame'ē ke japyhyk, ame'ē riki ywa ngi tur. Upa katu te ma'e ke aja tī. Upa katu te ame'ē ke Tupā muwyr. Upa ywa rehe ma'e hendy, ame'ē ta ke a'e mujā. Warahy hendy rahā, rysāha pehī. Jahy hendy rahā, pytuniha pehī tī. Tupā aja ym. Pytuniha nixói te, aja saka. Rysāha nixói te, aja tī. (A'erehe a'e me'ē me'ē ame'ē ke aja te'eha katu te ame'ē ke.) ¹⁸A'e putar katu, a'erehe ta'yr ta aja jande ke a'e mu'am. Je'ēha jete har te rupi a'e mu'am. Aja rahā, jande riki jepy te ame'ē ta ke, ame'ēja saka. A'engi amō Tupā ra'yr ta aja ta tī. Ta'yr ta aja mu'am ta tī.

Ma'e katu ame'ē ke mujekwa ame'ē ta rehe jahendu katu ta me'ē te'e

¹⁹Ihē mu ta! Pehē rehe ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē! Kuja pekwa pekwa pexo! “Mā! Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehijar” aja pehē pe amō ta pandu rahā, pahar pehendu katu a'eta rehe. Pahar ym je'ēha pemujuwyr a'eta pe. Pahar pehē py'a pemahy ym tī. ²⁰Awa ta katu aja Tupā putar. Amō parahy rahā,

katu aja ym ta. A'erehe pahar pehē py'a pemahy ym. ²¹Upa ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehijar. Pexo ai te'e ame'ē ke aja tī. Pehijar tī. Tupā rehe pehendu katu. Ima'e je'ēha ke pehē py'a pe a'e mupyta. Ame'ē ke rehe pehendu katu. Ame'ē ke rehe pejurujar katu rahā, pehē ke a'e muhā katu ta.

²²Ima'e je'ēha rehe pehendu katu. Pehendu jō rahā, pehē ke Tupā muhā katu ta, aja pekwaha naī. Mā peja peka'u te'e ym pexo. Kuja katu te. A'e je'ēha mujekwa, aja pema'ema'e katu ta me'ē te'e. ²³Je'ēha rehe amō hendu. Pe, mujekwa aja a'e ma'ema'e ym rahā, kuja ta a'e. Waruwa pe i'ā ke a'e usak. Aja te'e ixo. ²⁴I'ā rehe a'e usak te'e. Pe, oho ingi. Pahar harái. Ma'e ym ma'e ke. Myja i'ā ixoha my, ame'ē ke pahar harái. Ma'e ym ma'e ke. ²⁵Ima'e je'ēha katu te ame'ē ke rehe amō usak usak katu. Ame'ē rehe hendu katu rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym. Aja je'ēha rehe a'e hendu katu tī. A'e hendu te'e ehe, pe, pahar harái. Anī. Aja ym. Je'ēha mujekwa aja a'e ma'ema'e katu tī. Aja rahā, upa a'e ma'ema'e ame'ē ke rehe Tupā muhury katu.

²⁶Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī katu, aja a'e ukwa. Aja rahā, je'ēha ke mutambyk rahā, katu tiki. Je'ēha ke mutambyk ym rahā, Tupā rehe ipy'a moī moīha ke te'e aja. Jumuka'u te'e a'e juehe. ²⁷Kuja Tupā, jande pái keruhū putar katu tī. Ipy'a ke amō moī moī katu te ehe. Ame'ē riki jete har te ke. Aja rahā, kuja katu ipe. Ipái ym te ame'ē ta pyrara ixo. Imāi nixói te tī. Ame'ē ta pe ma'e ke me'ē me'ē rahā, ame'ē riki Tupā rehe ipy'a moī moī katu, ame'ēja saka. Ixawa'e ym ame'ē ta pyrara ixo tī. Ame'ē ta pe ma'e ke me'ē me'ē rahā, ame'ē riki Tupā rehe ipy'a moī moī katu tī, ame'ēja saka tī. Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ē ta aja ym rahā, katu tiki tī.

Amō ta rehe juja katu te usak rahā, katu tiki

2 Ihē mu ta! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe pejurujar katu. A'e riki Tupāma'e weraha pe ixo ame'ē ke a'e. Pejurujar katu ehe, a'erehe amō ta rehe pesak rahā, pesak aja pema'e katu. “Kome'ē sawa'e amō ta 'ar koty te we katuha.” “Peme'ē anī” aja ym pekwa pekwa pexo. “Kome'ē sawa'e amō ta wyr koty te we katuha.” “Peme'ē anī” aja ym pekwa pekwa pexo tī. (Juja katu te pesak a'eta rehe.) Aja rahā, katu tiki. ² Pesarahā! Pehēma'e jy'ariha renda pe ima'ehū ame'ē ke ixē uwyr. Itatawa ke te'e ipo rehe har mujā ame'ē ke namō ixo. Heta ipo rehe har namō ixo. Ima'e mundeha katukwer ame'ē ke namō ixo. Amō sawa'e ima'e ym te ame'ē ke ixē uwyr tī. Ima'e jaxer ai ame'ē ke namō ixē uwyr. ³ Pe, ima'e mundeha katukwer namō ixo ame'ē pe pepandu:

—Se ewapyk. Se katu te — aja ipe. (Aja rahā, ame'ē sawa'e katu, aja pekwhaha.)

Amō sawa'e pe anī. Ima'e ym te ame'ē pe pepandu:

—Anī, sa'e! Epu'am! Paite we ewapyk eho — aja ipe. (Aja rahā, ame'ē sawa'e katu ym, aja pekwhaha.)

⁴ Aja rahā, amō koty koty sawa'e ta rehe pesak. Katu ym aja. Katu ym pehē py'a pe pekwa pekwa pexo. A'erehe amō riki katu. Amō katu ym. Aja pekwa pekwa pexo. Katu ym aja. (A'erehe juja katu te amō ta rehe pesak rahā, katu tiki.)

⁵ Ihē mu ta! Pehē rehe ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē! Pesarahā! Kome'ē wyw keruhū pe ima'e ym te ame'ē ta ixo. Amō amō rehe Tupā katu usak. Pe, a'eta riki jurujar katu ehe. Ame'ē ta riki hury katu. Māte hū ima'e ke aja saka ame'ē. Pe, Tupā pandu: “Ihēma'e ta ke pehē. Ihē renda pe peho katu ta” aja ima'e ym te

ame'ē ta pe pandu. Ame'ē ke ipy'a katu ehe ame'ē ta pe Tupā pandu katu tī:

—Ihē renda pe peho ta — aja ipy'a katu ehe ame'ē ta pe Tupā pandu katu tī.

⁶ Ima'e ym te ame'ē ta rehe Tupā katu usak. Pehē anī. Ima'e ym te ame'ē ta ke pemuhuxī riki. Katu ym aja. Pesarahā! Ima'ehū ame'ē ta riki pehē ke mupyrara riki. A'eta riki pehē ke kapitā ruwa koty hykī raho. ⁷ A'eta riki her katu te ame'ē rehe juru ai. “Jesu kotyhar ta” ame'ē her rehe juru ai. “Jesu kotyhar ta” aja pehē pe Tupā pandu. Pehē rehe ame'ē her a'e moī, ame'ēja saka.

⁸ Je'ēha ke kapitā keruhū mondo, ame'ē rehe pehendū katu rahā, katu tiki. Ame'ē je'ēha Tupā je'ēha rehe ihī. Kuja: “Nde juehe nde erepy'a katu. Aja mā peja nde namō ixo ame'ē ta rehe epy'a katu tī.” ⁹ Pe, amō ta rehe pesak. Pe, amō amō pehē 'ar koty te we katuha aja pekwa pekwa pexo rahā, ma'e katu ym ame'ē ke pema'e. Soroka pe jō pesak, ame'ēja saka. Katu ym aja. Aja rahā: “Pehē katu ym. Tupā je'ēha rehe pehendū ym” aja pehē rehe har ame'ē je'ēha mujekwa.

¹⁰ Tupā je'ēha rehe amō hendu. (Heta pehī.) Pe, peteī je'ēha rehe hendu ym rahā, upa katu te je'ēha rehe hendu ym tī. Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, aja tī. ¹¹ Pesarahā! Juja katu te Tupā je'ēha ke. Kuja tī. Tupā pandu:

“Amō kūjā rehe eka'u te'e ym. Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī” aja pandu. (Ame'ē rehe pehendū katu ta me'ē te'e.)

Amō we tī:

“Amō ta ke ejukwa ym” aja Tupā pandu tī.

(Ame'ē rehe pehendū katu ta me'ē te'e tī. Upa katu te je'ēha rehe pehendū katu ta me'ē te'e. Upa juja katu te.) Amō kūjā rehe nde ereka'u te'e ym. Amō sawa'e rehe nde ereka'u te'e ym tī. Anī. Te'e amō ke nde erejukwa rahā, je'ēha rehe

nde erehendu ym. Ma'e jaxer ame'ë ke nde erema'e. (Amō kūjā rehe nde ereka'u te'e tī, ame'ēja saka tī. Amō sawa'e rehe nde ereka'u te'e tī, ame'ēja saka tī.) A'erehe upa katu te Tupā je'ēha rehe nde erehendu ym tī. ¹²Kirisutu je'ēha rehe amō jurujar katu rahā, ma'e ka'u te'ēha ma'ema'ēha ngi a'e uhem katu, ame'ēja saka. (A'erehe ma'e ka'u te'ēha ma'ema'ēha ke hijar.) Kirisutu je'ēha rupi amō ta ke Tupā mupyrara ta. Pehē rehe har ukwa ta tī. Katu my? Katu ym my? A'erehe je'ēha ke pemutambyk, aja pexo katu. Pexoha aja tī. Pemukatu tī. ¹³Aja ym rahā, pehē rehe Tupā pyrara ym usak ta tī. Mupyrara rahā, pyrara ym usak ta tī. Amō ta rehe amō pyrara usak rahā, kyje ym ta a'e. Tupā mupyraraha ngi kyje ym ta. Tupā pyrara usak ta ehe tī, a'erehe kyje ym ta.

**Jetehar Jesu rehe jurujar katu rahā,
katu ame'ë ke ma'ema'e ta**

¹⁴Ihē mu ta! Pesarahā! Amō pandu:

—Tupā rehe ihē ajurujar katu — aja a'e.

Pe, Tupā putar aja a'e ma'ema'e ym rahā, katu ym. Aja jurujar katu rahā, a'e ke Tupā muhā ym ta. ¹⁵Kuja saka ame'ë. Ko amō imu ta ixo my. Hendyr amō ta ixo nahā my. A'etama'e mundeha ke nixói. A'eta mi'u nixói te tī. ¹⁶Pe, a'eta pe ma'e ke peme'ë ym te rahā, kuja katu ym pepandu:

—Mā peja pehē rehe Tupā usak katu. Mā peja nema'e mundeha Tupā muwyr katu. Mā peja pehē mi'u ke Tupā muwyr katu — aja pepandu.

Anī. Peme'ë ym te rahā, ame'ë panduha katu ym. Me'ë ym te ma'e ke, a'erehe katu ym. ¹⁷Aja amō jurujar katuha tī. Tupā rehe amō jurujar katu jō. Pe, katu ame'ë ke ma'ema'e ym rahā, jurujar katuha riki katu ym. Te'e aja saka.

¹⁸Pe, amō pandu ta my:

—Tupā rehe nde erejurujar katu. Ame'ë jō katu. Ihē anī. Ma'e katu ame'ë ke ihē ama'ema'e katu. Ame'ë jō katu tī — aja a'e pandu.

Aja rahā, ihē apandu ta ipe:

—Anī. Tupā rehe ihē ajurujar katu. A'erehe ma'e katu ame'ë ke ihē ama'ema'e katu tī. Aja ihē ajurujar katuha ke ihē amujekwa ta. Myja nde erejurujar katuha ke nde eremujekwa ta my? Nde erema'ēha katu ym rahā, marā ka ym nde eremujekwaha — aja apandu ta. (Ihē Tian.)

¹⁹Peteihar jō Tupā, aja nde erekwa erexo. A'erehe nde ke Tupā muhā katu ta, aja nde erekwaha naī. Anī. Esarahā! Aja ājā ta ukwa katu tī. “Peteihar jō Tupā” aja ukwa katu tī. A'erehe a'eta kyje hū ingi. Ryrýi riki tī. (Anī. Ame'ë ta ke Tupā muhā ym te.) ²⁰Mā! Nde ereka'u te'e nde ke! Ma'e ke nde erekwa tar katu my? Esarahā! Tupā rehe amō jurujar katu. Pe, a'e ma'ema'ēha katu ym rahā, a'e jurujar katuha riki katu ym tī.

²¹Esarahā! Amujekwa ta. Yman te Amarā ixo. Jande ramūi ke a'e. Myja katu te a'e my, aja Tupā ukwa. Kuja. A'e ma'ēha namō Amarā mujekwa. Ita matyr, ame'ë 'ar pe ta'yr ke a'e mou rahā, Tupā pandu ame'ë ke rehe hendu katu, aja mujekwa Tupā pe. (Ta'yr rer Isak.) ²²Pesarahā! Tupā rehe a'e jurujar katu, a'erehe a'e ma'ēha katu tī. Mokōi pehī. Jurujar katuha pehī. Amarā ma'ēha pehī tī. A'e ma'ēha katu ame'ë ke mujekwa katu. Kuja. Jetehar te ke Tupā rehe a'e jurujar katu, aja mujekwa katu ipe. ²³Tupā je'ēha rehe panduha ihī. Ame'ë panduha aja uhyk katu. Kuja: “Tupā pandu ame'ë ke rehe Amarā jurujar katu.

A'erehe Tupā pandu: ‘A'e katu te. Ma'e ka'u te'ēha ma'ēha nixói te ipe’ aja Amarā rehe har.” Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

Pe, Amarā pe Tupā pandu:

—Ihē rehe katu ame'ē ke nde — aja ipe.

²⁴ Pesarahā! Pekwa katu apo! Amō katu ame'ē ke ma'ema'e, a'erehe Tupā pandu: “Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja riki. Jurujar katu ehe rahā jō, aja ym Tupā pandu.

²⁵ Aja Hambe a'e tī. Kūjā ka'u te'e ame'ē ke a'e. Ima'e ma'eha katu, a'erehe Tupā pandu:

—A'e riki katu te. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe — aja.

Kuja Hambe katu ame'ē ke ma'e. Jundéu awa tama'e je'eha rahoha ta uhyk ehe rahā, hok pe a'eta ke kūjā muxe katu. (Pe, mukanim. A'erehe ame'ē ta ke Hambe rekoha pe har ta pyhyk ym.) Pe, a'eta oho rahā, amō awa rape rupi mujywywyr mondo. ²⁶ Amō we ihē amujekwa ta. Awa'ā awa rehe ihī ym rahā, awa ke manō te'e. Aja Tupā rehe amō jurujar katu tipe. Pe, ma'eha katu ym rahā, manō te'e, ame'ēja saka. Jurujar katuha riki te'e aja saka.

Amō pandu ame'ē rehe har

3 Ihē mu ta! Tupā je'eha ke pehē johu pemu'e tar katu. Pehē johu mu'eha ta aja ym rahā, katu tiki. Ma'erehe my? Kuja. Jande jamu'e, aja jama'ema'e my. Jama'ema'e ym rahā, jande ke Tupā mupyrara ta. Mu'e ym ame'ē ta 'ar koty te we jande ke mupyrara ta. Aja pekwa katu. A'erehe pehē johu pemu'e ym rahā, katu tiki. ² Jande jamu'e rahā, upa jande jajawy we. Ame'ē riki ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke. Amō pandu rahā, jawy ym te rahā, katu te ame'ē ke a'e. Juehe har a'e ukwa katu. ³ Pesarahā! Amujekwa ta. Tupaham pe kahwa āpūi ke jande japukwar. Ta'yr mi tupaham. Ame'ē pe amō amō koty jaraho. Aja jande rehe jamuhendu katu. Pe, jande jaho tar katu, ame'ē rupi jande ke raho.

⁴ Amō we amujekwa ta. Jarusu keruhū rehe har pekwa pekwa pexo tī. Tiha te hū ame'ē ke. Ywytu keruhū mujan katu tipe. Pe, ruwakiha ta'yr te mi ame'ē pe amō muruwak katu raho. Pe, oho tar katu, ame'ē rupi sawa'e muruwak raho. ⁵ Aja awa rembe tī. Jarusu keruhū ruwakiha ta'yr te mi, ame'ēja saka. Awa rembe ta'yr te mi tipe tī. Pe, ame'ē pe ma'e rehe har pandu pandu te hū.

Kupixa keruhū xirik hū oho oup, ame'ē ke rehe pekwa pekwa pexo tī. Tata ta'yr te mi ame'ē pe te'e amō upa katu te hapy indo. Upa katu te ukwái. Ame'ēja saka jande rembe tī. Ta'yr te mi. Ame'ē pe ma'e ke japandu pandu hū. ⁶ Amō pandu ame'ē ke tata aja saka. Amō juru pe hembe ihī. Ame'ē pe je'eha ke mutambyk ym riki. Tata aja saka upa mujaxer. A'erehe ixoha ke upa mujaxer. Mupyraraha renda ngi tata uhem, ame'ēja saka. Ame'ē namō jande jaxoha ke upa mujaxer.

⁷ Pesarahā! Upa ka'a rupi ixo ame'ē ke amō muhymba. Yman upa ame'ē ta ke mujarō ym. Ka'a rupi wata ame'ē ke muhymba. Ma'ewyra ta ke aja tī. Muhymba tī. Ipusu pe te'e wata ame'ē ke aja tī. Muhymba tī. Y rupi ixo ame'ē ta aja tī. Muhymba tī. Mujarō ym tī. ⁸ Amō pandu ame'ē ke anī. Marā ka ym mujarō ym ha, aja saka. Upa je'eha ngā mutambyk ym. Marā ka ym kaniha ingi. Henem ahyha aja saka. Ahyha jukwa ta me'ē te'e, ame'ēja saka. Aja riki amō pandu ame'ē ke tī. ⁹ Jande pái keruhū riki jandema'e sawa'e te. Japandu ipe:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja japandu ipe tipe.

Pe, jande anam ta rehe jande riki juru ai hū. Katu ym aja. Ija katu te awa ta ke Tupā mujā tī. Tupā aja mujā tī. A'erehe ame'ē ta rehe juru ai hū rahā, (Tupā rehe juru ai tī, aja tī.) Katu ym aja. ¹⁰ Je'eha katu ame'ē ke amō pandu katu. A'e riki panduha katu ym ame'ē ke pandu tī.

Katu ym aja. Ihē mu ta! Aja me'ē mā peja ym pepandu. ¹¹ Pesarahā! Amō we amujekwa ta. Y te ke mundu ngi muhem. Marā ka ym y he'ē ame'ē ke muhemihā ingi tī. Mokōihar muhem ym ta. ¹² Ihē mu ta! Pesarahā! Narāi'ngi irimā uhem ym. Murukuja rymbo ngi narāi uhem ym tī. Y he'ē ame'ē ke mundu ngi muhem rahā, y te ke muhem ym tī. (Aja amō pandu me'ē ke tī. Katu ame'ē ke pandu rahā, mā peja katu ym ame'ē ke pandu ym tī.)

Ma'e ukwa katuha ke Tupā muwyr, ame'ē rehe har

¹³ (Pehē ngi har mu'eha ta ixo my?) Ame'ē ta ngi har ma'e ukwa katu ame'ē ke ixo my? Ixo rahā, ame'ē ke emujekwa katu amō ta pe. Ixoha katu rahā, ukwa katu ame'ē ke a'e, aja emujekwa katu. Ma'ema'eha katu rahā, ukwa katu ame'ē ke a'e, aja emujekwa tī. “Katu ihē jupe” aja ym ha namō emujekwa tī. Ma'ema'e katuha namō aja tī. Ukwa katuha ke emujekwa tī. ¹⁴ Pe, amō rehe pejyty'ym rahā, pehē riki pekwa katu ame'ē ta ke aja ym pehē juehe har pekwa pekwa pexo. Amō rehe parahy rahā, aja tī. Pekwa katu ame'ē ta ke, aja ym pehē juehe har pekwa pekwa pexo tī. Pehē juehe har jō pekwa pekwa pexo rahā, aja tī. Pekwa katu ame'ē ta ke, aja ym pehē juehe har pekwa pekwa pexo tī. Pekwa katu ame'ē ke aja pexo rahā, katu pehē jupe, aja ym pexo. Pekwa katu ame'ē ta ke aja pexo rahā, jetehar te ke te'e aja ym pepandu tī. ¹⁵ Aja ukwaha ke ywa ngi uwyr ym. Tupā muwyr ym. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ukwaha aja riki. Ipy'a katu ym ame'ē ke ngi uhem. Ājā ta ukwa aja ame'ē. ¹⁶ Amō rehe amō jyty'ym rahā, amō ta namō je'ē je'ē hū a'eta jupe. Upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ta tī. Juehe har jō ukwa ukwa ixo rahā, aja tī. Je'ē je'ē hū a'eta jupe tī. Upa ma'e katu ym ame'ē ke ma'e ta tī.

¹⁷ Ywa ngi ma'e ukwa katuha uwyr rahā, ame'ē amō koty. Tupā muwyr ame'ē ke rahā, amō koty. Kuja py riki. Ma'e jaxer ame'ē ke ipy'a pe ukwa ukwa ym ixo. Ukwa katu, a'erehe amō namō jumai ym aja a'e ixo. Parahy ym a'e ixo. Hury katu a'e ixo tī. Amō namō juehe katu a'e ixo tī. Amō ta rehe pyrara hū usak tī. Katu ame'ē ke jō ma'ema'e hū tī. Ima'ehū ame'ē ta rehe jō ipy'a ym tī. Juja katu te ngā rehe usak katu riki. Mokōi ukwaha aja ym a'e ixo tī. ¹⁸ Aja ukwa katuha namō amō ixo rahā, jumaiha ke mukatu oho. Aja rahā, hury katu a'eta juehe ixo.

Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'eha riki katu aja pepandu ym

4 Apo amō koty apandu ta. Pejumai mai pehē juehe pexo. Peje'ē je'ē hū pehē jupe pexo tī. My ngi uhem my? Pehē py'a ngi uhem, ame'ēja saka. A'ep upa ma'e peputar ame'ē ke pekwa pekwa pexo. ² Ma'e ke peputar hū tipe. Marā ka ym pepyhykiha. A'erehe amō ta ke pejukwa tar katu. Aja me'ē pepyhyk tar katu ma'e ke. Ma'e ke rehe katu pesak tipe. Marā ka ym pehēma'e wan ta. A'erehe amō ta namō pejumai mai. Peje'ē je'ē hū inamō tī. Aja pepyhyk ta tipe. Katu ym aja. Peputar ame'ē ke Tupā namō pepandu ym. A'erehe ame'ē ke nixōi pehē pe. ³ Tupā namō pepandu rahā, pehē juehe har jō pekwa pekwa pexo. Kuja. Pejumuhuryha jō Tupā namō pepandu tipe. A'erehe muwyr ym pehē pe.

⁴ Pehē riki Tupā ke pehijar peho ame'ē ta aja saka! “Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'eha riki katu” aja pandu rahā, Tupā ruwajan ke a'e, aja pekwa katu. “Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'eha riki katu” aja pandu tar katu rahā, Tupā ruwajan wan ta a'e tī. Aja huwajan ta rahā, Tupā ke hijar ame'ē ta ke. Katu ym aja. ⁵ Tupā je'eha rehe

panduha ihī. Ame'ē riki jete har te ke aja pekwa katu. Kuja ihī:

“Iā ke jande py'a rehe Tupā moī. Tupā kotyhar ta ke jande aja a'e putar katu te.

A'erehe Tupā ke jahijar rahā, jande rehe Tupā'a jyty'ym a'e” aja panduha ihī.

⁶ Amō we tī. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī tī:

“Katu ame'ē ke ihē. Tupā ke aputar ym' aja pandu ame'ē ke Tupā putar ym tī.

'Katu ame'ē ke ihē' aja ym ixo ame'ē ke rehe Tupā hury katu tī” aja panduha ihī.

Aja rahā, i'ar koty te we pehē rehe Tupā ipy'a katu.

“Katu ame'ē ke jande” aja ym pexo

⁷ Pehē rehe Tupā ipy'a katu, a'erehe Tupā rehe pehendū katu. Satana rehe anī. (Ājā ramūi a'e.) Pehendū ym ehe. Aja rahā, a'e atu oho ta pehē ngi, ame'ēja saka. ⁸ Ka'u te'e me'ē ta! Pehē pe ihē apandu katu! Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Pehē py'a pe mokōi pekwa ha namō pexo ame'ē ta! Pehē pe apandu katu tī! Mā peja pehē py'a ke Tupā juhyk katu. (Aja mokōi pekwa ha aja ym pexo.) Aja rahā, Tupā rake pehyk peho, ame'ēja saka pexo. Aja rahā, pehē rake a'e riki uhyk ta uwyr tī, ame'ēja saka tī. ⁹ Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahā, pepyai pexo. Pejixi'u tī. Pepuka puka hū ame'ē ke pehijar tī. Pe, pejixi'u pexo. Pehē ruryha ke pehijar tī. Pe, pepyai pexo. (Aja Tupā koty pehē py'a pemuruwak tī, aja pemujekwa.) ¹⁰ “Katu ame'ē ke jande” aja ym pexo. Aja Tupā ruwa koty pexo katu, ame'ēja saka. Aja rahā: “Pehē katu” aja a'e pandu ta. (Pehē py'a upa juhyk rahā, aja me'ē pehē rehe har a'e pandu ta.)

Pehē mu rehe pehē juru ai ym

¹¹ Ihē mu ta! Pehē pe apandu katu! Ma'e jaxer ame'ē ke pepandu ym pehē jupe pexo. Imu rehe har ma'e jaxer ame'ē ke amō pandu rahā, Tupā je'ēha riki katu ym, aja a'e pandu. Tupā je'ēha riki jaxer aja a'e ukwa tī. (Ma'erehe my? “Amō rehe juru ai ym” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī. A'erehe amō rehe juru ai rahā, Tupā je'ēha 'ar koty te we ukwa katu, aja ukwaha naī. A'erehe Tupā je'ēha jaxer aja ukwaha naī.) Tupā je'ēha riki jaxer aja nde erekwa rahā, je'ēha rehe nde erehendū ym apo 'y. Aja rahā Tupā je'ēha riki jaxer aja nde erekwa ame'ē ke nde. Katu ym aja. ¹² Myja awa ixo katu my, ame'ē je'ēha ke Tupā jō me'ē katu. A'e riki awa ke mupyrara katu tī. A'e jō riki awa ke muhā katu tī. A'e jō riki awa ke mupyraraha renda pe mondo katu ta tī. Tupā aja nde tī, aja nde erekwaha nde jupe. Katu ym aja. A'erehe: “Ihē mu riki jaxer” aja epandu ym.

Tupā putar ame'ē ke ema'ema'e katu

¹³ Yman rahā pexo ame'ē ke rehe har pandu me'ē ta! Ko pehē pe ihē apandu ta apo 'y. Pepandu:

—Koī amō ok ta pe jaho ta. Koī har pewe nahā my? Ukwa ym awa. A'ep jahyk rahā, heta jahy jamukanim ta. Pe, jama'ema'e katu ta a'ep. Aja tamatarer hū japyhyk ta — aja pepandu.

¹⁴ Koī se pexo ta my? Ame'ē ke pekwa ym te. Pexoha riki ywy takāxiha ta'yr mi, ame'ēja saka. Takāxiha ta'yr mi ihī. Pe, pahar ywytu mukanim raho. Aja pexoha tī. Ko pexo. Pe, pahar pema'ō ta my. ¹⁵ A'erehe kuja pepandu rahā, katu tiki:

—Jandema'e sawa'e te putar aja jaxoha katu ta. Pe, ma'e ke jama'ema'e katu ta my. Anī rahā, a'e putar rahā, amō koty jama'ema'e katu ta my — aja pepandu rahā, katu tiki.

¹⁶“Jandema'e sawa'e te putar rahā” aja ym pepandu rahā, kuja pepanduha. “Jande katu te jande” aja pehē juehe har pekwa pehē jupe. Katu ym aja. “Jande atu jama'ema'e katu ta” aja pepandu. Ame'ē katu ym tī. ¹⁷(A'erehe pesak katu pexo!) U kwa katu awa apo 'y. A'erehe myja ma'ema'e katu rahā, katu tiki. Ame'ē ke ukwa katu tipe. Pe, aja ma'ema'e ym rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'e ame'ē ke a'e.

Ima'ehū ame'ē ta rehe har

5 Ima'ehū ame'ē ta! Apo pehē pe ihē apandu ta! Pehendu katurahā! Pyraraha ke pehē rehe uhyk ta. A'erehe pejixi'u hū pexo. Pehē peahem hū pexo tī. ²Awa mi'u pyta rahā, inem ta oho ipe. Ame'ēja saka pema'e tī. Kanim ta tī. Ima'e mundeha ke hyru pe mou rahā, tarawe upa u'u. Ame'ēja saka pehēma'e mundeha ke tī. Pehē pemou hū, ame'ē ke upa jaxer ta oho tī. ³Tamatarer itatawa ke te'e mujā, ame'ē ke pematyr hū tī. Itatuwyr ke te'e mujā, ame'ē ke aja tī. Pematyr hū tī. Pete'e pemou hū. A'erehe ipuxi hū, ame'ēja saka. Jaxer riki. Ipuxi hū, a'erehe kuja mujekwa ngā pe. (Pekyty'ym aja mujekwa. Ima'e ym te ame'ē ta rehe pekyty'ym, aja pemujekwa. Katu ym aja.) Pematyr tar katu te hū. Ame'ē ke pehē ke mujaxer ta. Ipuxi aja pehē ke mujaxer ta tī. Pyrara hū pexo ta. 'Ar rehe angaha uhyk rahā, aja ta pehē.

⁴Pehēma'e kupixa pe amō ta paraky ixo. Ame'ē ta pe pemuhepy ym riki. A'eta je'ē je'ē hū. Mā peja pehendurahā! Pehēma'e kupixa pe har ke amō ta matyr. Ame'ē ta pe pemuhepy ym, a'erehe a'eta je'ē hū tī. Ame'ē ke Tupā, jandema'e sawa'e te hendu. Pyrātā te hū ame'ē ke a'e. A'e riki kupixa jar ke mupyrara ta.

⁵Kome'ē ywy pe pexo rahā, upa katu te ma'e ke namō pexo. Nixói ha aja ym pehē pe. Pehē ruryha namō jō pexo. U'u

ta ame'ē wan tapi'iruhu ke ijar jukwa. Ixa te ame'ē ke jukwa. Aja pehē tī. Pehē ruryha namō jō pexo rahā, pehē ka peho pexo, ame'ēja saka. Arahā pehē ke Tupā mupyrara ta. Jukwa ta pehē ke, ame'ēja saka tī. ⁶Ma'e jaxer ame'ē ke amō ma'ema'e ym. Pe, ehe har pepandu te'e. Ngāma'e kapitā pe pepandu: “Katu ym ame'ē ke” aja pepandu te'e. Pe, a'e ke ngā jukwa. Ame'ē ke pehē pe je'ēha mujywy ym. Hendu te'e. Aja te'e jukwa. (Pe, ima'e ke pepyhyk peraho. Katu ym te aja.)

Jandema'e sawa'e te uwyrriha rehe peharō katu pexo

⁷Ihē mu ta! Pehē pe ihē apandu katu. (Ima'ehū ame'ē ta ke jandema'e sawa'e te mupyrara ta kŷ.) A'erehe a'e uwyrriha rehe peharō katu pexo. Kupixa pe har tyarō, ame'ē ke kupixa jar harō hū ixo. Ma'eywa katu ame'ē ke rehe harō hū ixo. Upa ma'e ke jyty rahā, aman ke a'e harō ixo. Aman muhury ta ipe. Ame'ē ke harō hū ixo. ⁸Aja pehē tī. Peharō katu pexo. Jandema'e sawa'e te uwyr Tate. Ame'ē rehe peharō katu te pexo rī.

⁹Ihē mu ta! Mā peja peje'ē je'ē ym pehē jupe pexo! Aja pexo rahā, pehē ke Tupā mupyrara ym ta. Mupyrara ame'ē ke kotete ixo, ame'ēja saka. Pahar a'e uwyr ta, aja a'e ixo. Mupyrara ta ngā ke a'e. ¹⁰Ihē mu ta! Pehendu katurahā! Jandema'e sawa'e te je'ēha rupi je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu. Ymanihar je'ēha pandu ame'ē ta ke. A'eta rehe har pekwa pekwa pexo. A'eta ke amō mupyrara rahā, a'eta py'ahu te'e hendu. Tupā rehe jurujar katuha ke hijar ym. Ame'ē ta aja pehē tī. Pehē py'ahu te'e pehendu tī. ¹¹A'eta py'ahu te'e hendu, aja Tupā pyrara usak a'eta rehe aja mujekwa a'eta pe. Ipy'a katu ehe tī, aja mujekwa ipe tī. A'erehe ame'ē ta hury katu ame'ē ta ke, aja japandu. Ymanihar Jo pyraraha rehe har pekwa katu. Ipy'ahu te'e hendu a'e tī.

Tupā rehe jurujar katuha ke hijar ym a'e tī. Pe, upa rahā, pyrara Tupā usak ehe, aja mujekwa ipe. Ipy'a katu ehe tī, aja mujekwa ipe tī. A'erehe upa ma'e ke jan-dema'e sawa'e te me'ē me'ē ipe.

¹² Ihē mu ta! “Jande jama'e katu ta” aja pemanga katu rahā, ame'ē ke pema'ema'e katu. Amō we pepandu ym: “Jete atu te ihē apandu aja Tupā ukwa tī” aja pepandu ym pehē.

(Aja pepandu rahā, pema'ema'e katu ta, aja pemujekwa tar katu. Anī. Aja pepandu ym.)

“Ywa ke mujā ame'ē ke ukwa katu” aja pepandu ym tī.

(Aja pepandu rahā, pema'ema'e katu ta, aja pemujekwa tar katu. Anī. Aja pepandu ym tī.)

“Kome'ē ywy keruhū mujā ame'ē ke ukwa katu” aja pepandu ym tī.

(Aja pepandu rahā, pema'ema'e katu ta, aja pemujekwa tar katu. Anī. Aja pepandu ym tī.)

Upa ma'e ke rehe har aja ym pepandu tī. “Anī” aja pepandu rahā, amō koty pema'ema'e ym. “Jete” aja pepandu rahā, amō koty pema'ema'e ym tī. Je'ēha pemutambyk rahā, pehē ke Tupā pepyrara ym ta.

Tupā namō pepandu pandu

¹³ Pehē ngi har amō pyrara ixo rahā, mā peja ame'ē rehe har Tupā namō a'e pandu pandu katu. Amō hury katu ixo my? Mā peja Tupā rehe har a'e jyngar katu.

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja jyn-gar jyngar.

¹⁴ Ahy ixo ame'ē ke pehī my? Tamūi ta ke a'e mujy'ar rahā, katu tiki. Juru-jar katu ame'ē tama'e kapitā ta ke tamūi ta. Pe, ahy ixo ame'ē ke rehe har Tupā namō tamūi ta pandu pandu ta. Jan-

dema'e sawa'e te je'ēha rupi ma'e ka rykwer ke a'eta kytyk ehe. Ipykā pyter pe kytyk. ¹⁵ Aja Tupā namō a'eta pandu pandu. Pe, Tupā mukatu ta, ame'ē rehe a'eta jurujar katu rahā, ahy ixo ame'ē ke manō ym ta. A'e ke Tupā mukatu ta. Ma'e ka'u te'eha ke ahy ixo ame'ē ke ma'ema'e. Ame'ē ke ipy'a ngi Tupā juhyk ta. Ipy'a jywyr ta ehe. ¹⁶ Tupā namō pepandu pandu rahā, ahy ixo ame'ē ke a'e mukatu ta. A'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahā, ame'ē ke pepandu pandu katu pehē jupe. Pemukatu pehē juehe. Tupā namō pepandu pandu katu pehē juehe har. Aja rahā, pehē ahy pexo rahā, pehē ke Tupā mukatu ta. Tupā rehe ipy'a ke amō moī moī katu. A'e riki Tupā namō pandu pandu rahā, ame'ē panduha aja Tupā ma'e katu ta kŷ.

¹⁷ Jande aja Eri tī. Awa te'e a'e tī. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Tupā namō a'e pandu hū:

—Aman ke emungyr ym — aja ipe.

Pe, aman ukyr ym te riki. Heta hū jahy kanim rahā, aman ukyr ym te. Kuja, kwaren ta i ndói (42) jahy het-aha kanim rahā, aman ukyr ym te. ¹⁸ Pe, Tupā namō a'e pandu tī. “Aman emun-gyr” aja pandu. Pe, aman ukyr tī. Pe, upa ma'eywa hury tī. (A'erehe Eri aja pehē tī. Tupā namō pepandu pandu tī.)

¹⁹ Ihē mu ta! Pehendu katurahā! Pehē ngi har amō ixo. Tupā je'ēha jetehar te rehe hendu ym. Anī. Hijar oho. Pe, hendu ym ame'ē pe amō pandu: “Tupā koty nde py'a emuruwak tī” aja ipe. A'erehe, Tupā koty ipy'a ke muruwak tī. ²⁰ Aja rahā, manōha ngi jo'ok, ame'ēja saka. Ame'ē rehe Tupā ipy'a jywyr. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Māte hū ame'ē. Tupā ipy'a jywyr ehe. A'erehe manōha ngi jo'ok, ame'ēja saka.

Upa.

Petu mupinim me'ë ke Peteihar ke

Petu kome'ë paper ke mupinim. Jerusarë ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ë tama'e kapitã a'e tĩ.

Jesu rehe amõ amõ jundëu awa ta jurujar katu. Ame'ë ta amõ amõ ok ta pe ixo. Amõ awa tama'e ywy pe ame'ë ok ta ihĩ. Ame'ë ta pe kome'ë paper pinim ke mondo. Ame'ë ta pyrara hũ ixo. Hok ngi ame'ë ta ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta mujan mondo. A'erehe amõ amõ ywy rehe usak te'e aja ixo. A'erehe pyrara hũ ixo.

Ame'ë ta py'a ke Petu mātã tar katu. "Pepyrara hũ pexo rahã, Tupã rehe pehë py'a pemapyk katu te we rĩ. Aja rahã, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar katu te we rĩ" aja Petu mu'e.

Pepyrara hũ pexo tipe, anĩ, pehë rury katu te we pexo rĩ

1 Ko pehë pe paper pinim ihë amondo axo. Ihë Petu. Jesu Kirisutu pandu ihë pe:

—Myrandu katu ebandu eho — aja ihë pe. Ame'ë ihë.

Pehë riki Tupã kotyhar ta ke. A'erehe pehë rok ngi pehë ke amõ ta mujan mondo. A'erehe amõ amõ ywy pe pehã peho ame'ë ta ke pehë. A'erehe põ ywy pe har ta ke pehë. Amõ ngara ywy pe har ta ke pehë tĩ. Amõ kapando ywy pe har ta ke pehë tĩ. Amõ asia ywy pe har ta ke pehë tĩ. Amõ mbiti ywy pe har ta ke pehë tĩ. Upa pehë pe paper pinim ihë amondo axo.

²Tupã riki jande pái keruhũ. Kome'ë ywy keruhũ pe har ta ngi har pehë ke a'e jo'ok. "Ihëma'e ke pehë" aja a'e putar. Aja rahã l'ã pandu:

—A'eta riki nema'e ta ke — aja Tupã pe.

Aja rahã, Jesu Kirisutu rehe pehendu katu. Pe, huwy pe pehë py'a ke Tupã juhyk katu. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehë py'a ngi a'e juhyk.

Mã peja pehë rehe a'e ipy'a katu te hũ. Mã peja pehë py'a ke a'e muhury katu te tĩ.

Tupã namõ jande jaxo ta

³Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te pái ke Tupã. Mã peja japandu ipe:

—Ne jõ riki katu te ame'ë ke — aja ipe.

Jande rehe a'e pyrara te hũ usak, a'erehe jande pe ixoha pyahu ke a'e me'ë. Jesu Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem, a'erehe ame'ë ixoha pyahu ke jande pe a'e me'ë. A'erehe jande ruhãha angaha ke rehe jaharõ katu jaxo. Aja jaxo katu apo 'y. ⁴A'erehe ma'e ke japyhyk ta. Ame'ë ke rehe jaharõ katu jaxo tĩ. Ixotyhar ta pe ma'e ke Tupã me'ë hũ ta. Ame'ë rehe jaharõ katu jaxo. Ywa pe ame'ë ke a'e moĩ katu rĩ. Pehëma'e a'e moĩ katu rĩ. A'ep ijuk ym te ta. Inem ym te ta tĩ. Kanim ym te ta tĩ. ⁵Pehëma'e ke ame'ë. Tupã rehe pejurujar katu, a'erehe pyrãtãha namõ pehë rehe a'e usak usak katu. Pehë ruhãha angaha ke rehe peharõ pexo rahã, pehë rehe a'e usak usak katu ixo. 'Ar rehe angaha uhyk rahã, pehë ruhãha ke a'e me'ë ta. 'Ar rehe angaha uhyk, ame'ë ke rehe jõ a'e harõ ixo. Uhyk rahã, a'e me'ë ta pehë pe.

⁶Pehë ruhãha angaha uhyk ta kÿ, a'erehe pehë rury katu pexo. Pehë pepyai we rĩ. Pepyrara we pexo, a'erehe pepyai we rĩ. ⁷Pehë pepyrara rahã, Tupã pandu: "Mã peja" aja. Aja rahã, kuja a'e ukwa katu ta. Pejurujar katu ehe, ame'ë riki jetehar te ke my? Ame'ë ke a'e manga ta. Ukwa ta tĩ. Itatawa aja tĩ. Tata pe amõ moĩ. Aja katu te my? Ame'ë ke amõ manga ta. Ukwa ta. Aja Tupã rehe pejurujar katuha tĩ. A'e manga ta tĩ. Ame'ë riki itatawa 'ar koty te we katuha. A'erehe pejurujar katuha riki jetehar te

ke my, ame'ë ke Tupā ukwa ta me'ë te'e. Jete har rahā, pejurujar katu te ta. Aja rahā, Jesu Kirisutu jywyr rahā: “Pehē riki katu te me'ë ke” aja Tupā pandu ta. ⁸Pehē pesak ym ehe rī. Pepy'a katu ehe pexo. Apo pesak ym ehe pexo rī. Pejurujar katu ehe. Pe, pehē rury katu te pehē. Marā ka ym pehē rury katuha rehe har amō panduha. Ywa pe har ta hury katuha aja pehē tī. ⁹Pejurujar katu ehe, a'erehe ma'e ke Tupā me'ë pehē pe. Pehē ruhāha ke me'ë pehē pe. A'erehe pehē rury katu te pehē.

¹⁰Ame'ë pehē ruhāha rehe har ymanihar Tupā je'ëha pandu ame'ë ta ukwa tar katu. Tupā je'ëha rehe a'eta usak usak hū tipe. Pe, pehē rehe Tupā usak katu ta, ame'ë rehe har yman a'eta pandu katu. Uhyk ym rahā we a'eta pandu katu. ¹¹Myja rahā ame'ë uhyk ta my? Ame'ë ke a'eta ukwa tipe. Myja uhyk ta my? Ame'ë ke a'eta ukwa tipe tī. Tupā'ā ke Kirisutu muwyr. A'e riki a'eta py'a rehe ihī katu. A'e riki ma'e ke mujekwa ngā pe.

Kuja mujekwa. Kirisutu ke amō ta mupyrara hū ta. Uhyk ym rahā we a'e mujekwa. Upa mupyrara rahā, katuha renda pe Kirisutu oho ta. Ame'ë ke Tupā'ā mujekwa tī. ¹²Jete har te ke Tupā je'ëha pandu ame'ë ta pandu. Ame'ë ke pehendu apo 'y. Yman ame'ë jete har te ke a'eta pandu rahā, kuja ame'ë ta pe Tupā mujekwa. A'eta pandu ame'ë ke a'eta ixo rahā, uhyk ym we rī. Pehē pe ame'ë uhyk katu apo 'y. Ame'ë jete har te ke myrandu katu pandu ame'ë ta pandu pehē pe apo 'y. I'ā ke ywa ngi Tupā muwyr. Ima'e pyrātāha namō myrandu katu pandu ame'ë ta pandu katu. Ame'ë myrandu katu ke Tupā je'ëha rahoha ta ukwa tar katu tipe.

Tupā aja katu te pexo tī

¹³Peta kŷ, aja pexo. Aja rahā, Tupā rehe pehendu katu ta. Pehē pepyhī ym aja pexo. Jesu Kirisutu jywyr rahā, ma'e

ke pehē pe Tupā me'ë ta. Ame'ë rehe peharō katu te pexo. Pemukanim ym ame'ë ke. ¹⁴Tupā rehe pehendu katu. Ehe har pekwa ym rahā, upa ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Aja yman pexo ai te'e aja ym pexo apo 'y. ¹⁵Kuja katu. Ma'e ka'u te'eha ke nixói te Tupā pe. Aja pexo tī. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar ta. A'e riki pehē pe pandu:

—Mā peja Kirisutu rehe pejurujar katu. Aja rahā, ihēma'e wan ta — aja.

¹⁶Tupā je'ëha rehe ima'e panduha ihī tī:

—Ihē riki katu te. Ma'e aka'u te'eha ama'eha ke nixói te ihē pe. A'erehe ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar — aja panduha ihī.

Aja rahā, Tupā aja pehē tī. Katu te pehē tī.

¹⁷Tupā namō pepandu pandu rahā: “Papa, jande pái keruhū” aja pepandu ipe. Upa katu te awa ta rehe har a'e ukwa ta. Juja katu te aja a'e ukwa katu ta. Myja me'ë ngā ma'ema'e my? Ame'ë ke a'e ukwa ta. Katu te aja ma'ema'e rahā, ma'e ke Tupā me'ë hū ta ipe. Ta'yr mi amō ma'ema'e rahā, ta'yr mi Tupā me'ë ta ipe tī. A'erehe kome'ë ywy keruhū pe pexo rahā, tapijar te'e we pehē py'a pemoi moī katu ehe, Tupā rehe. ¹⁸Pehē ramūi ta ixoha ke pehē pe a'eta mujekwa. Jaxer ame'ë ke ame'ë. Ame'ë ngi pehē ke Tupā muruwak. Ame'ë ke rehe a'e muhepy, ame'ëja saka. Myja a'e muhepy, ame'ë ke pekwa katu. Muhepyha kanim ame'ë pe a'e muhepy ym. Itatawa riki muhepyha kanim te'e riki. Itatuwyr aja tī. Kanim tī. Ame'ë ita aja ame'ë pe a'e muhepy ym riki.

¹⁹Kuja a'e muhepy. Kirisutu manō rahā, huwy ke uhem. Muhepy hū ame'ëja saka ame'ë. Ame'ë pe pexoha muruwakiha ke rehe Kirisutu muhepy. Kirisutu riki arapuharan ra'yr aja saka. Arapuharan ra'yr jaxer ym te, ame'ë ke

aja saka. Ipirer pinim ym te ame'ë ke aja saka tî. (Aja rahã, Kirisutu pe ma'e ka'u te'eha ma'eha nixóí te. Katu te ame'ë ke a'e aja mujekwa.) ²⁰ Yman kome'ë ywy keruhû nixóí te rahã, Kirisutu pe Tupã pandu:

—Ngã ruhãha muhepyha ke rehe nde eremanô ta — aja.

Pe, 'ar rehe angaha uhyk tate rahã, a'e ke Tupã mujesak ta ngã pe. Arahã, pehë ke a'e muhã katu te ta. ²¹ A'e uwyr, a'erehe Tupã rehe pejurujar katu. A'e ke Tupã mukwera katu muhem. Pe, hake a'e wapyk tî. (Aja rahã: “Katu te ame'ë ke a'e” aja mujekwa.) A'erehe Tupã rehe pejurujar katu. Inamô pexo ta, ame'ë ke rehe peharô pexo.

²² Jete har te ke rehe pehendu katu, a'erehe pehë py'a ke pejuhyk apo 'y, aja pexo katu 'y. A'erehe amô jurujar katu, ame'ë ta rehe pepy'a katu tî. Jete har rupi pepy'a katu a'eta rehe. Mã peja pepy'a katu te pehë juehe pexo. ²³ Tupã je'ëha riki aja te'e ta ixo. Uhãha ke pehë pe me'ë, ame'ëja saka ame'ë. Ame'ë ke rehe pejurujar katu, a'erehe pexoha pyahu ame'ë ke namô pexo katu. Ta'yr ta riki pehë tî. Pehë pái uhã te hû ame'ë ke a'e. Ame'ë ra'yr ta pehë. Manô ym te ta a'e. ²⁴ Pehë anî. Kuja Tupã je'ëha rehe amô mupinim:

“Upa awa ta kupi'i aja saka.

A'e katu te ha riki kupi'i'a aja saka. Kupi'i manô te'e a'e.

I'a aja tî. Ijuk tî. (Aja pahar awa ta manô ta tî.)

²⁵ Tupã je'ëha anî. Jandema'e sawa'e te je'ëha aja te'e ta ixo” aja amô mupinim.

Ame'ë je'ëha ke pehë pe amô muwyr. Myrandu katu ke pehë pe pandu rahã, ame'ë ke muwyr.

Tupã kotyhar ta riki ok ke aja saka

2 Apo upa peka'u te'eha ke pema'ema'e ym. Te'e pepandu ym. Pehë mokôi

pekwaha aja ym pexo. Amô ta rehe pe-
jyty'ÿym. Amô ta rehe pehë juru ai ym.
² Ta'yn ta u'ar ramô, ame'ëja pexo katu.
A'eta kamby te'e juhéi. Aja mã peja Tupã
je'ëha ke peputar katu tî. (Kamby juhéi,
ame'ëja saka tî.) Aja rahã, pahar tiha
oho. Aja rahã, Tupã rehe har pekwa katu
te ta. Aja rahã, Tupã putar aja pexo
katu ta. ³ Jete. Tupã je'ëha rehe panduha
ihî: “Pehë rehe jandema'e sawa'e te ipy'a
katu. Ame'ë ke pekwa katu” aja panduha
ihî. (A'erehe upa ma'e peka'u te'eha ke
pema'ema'e ym.)

⁴ Jandema'e sawa'e te koty pejur! (Uhã
te hû ame'ë ke a'e.) A'e riki ita aja saka.
Ame'ë ita jaxer ke te'e, aja ngã ukwaha
naî. Anî. “Katu te ame'ë ke a'e” aja Tupã
pandu. “Ihë aputar ame'ë ke a'e” aja a'e
pandu tî. ⁵ Pehë riki ita ta aja saka tî.
Jande jaxoha pyahu aja jaxo tî. Pejur.
Pehë ke te'e ok ke Tupã mujã ame'ëja
saka. Ame'ë rehe I'ã ihî katu ta. A'ep
Tupãma'e pa'i ta aja saka pema'ema'e ta.
Pa'i ta katu te ame'ëja saka. Jesu koty-
har ta ke pehë. A'erehe ma'e ke Tupã
pe peme'ë te'e. Ame'ë rehe Tupã hury
katu. Pehë pe Tupã'ã mujekwa ame'ë ke
peme'ë te'e ipe. ⁶ Kuja Tupã je'ëha rehe
amô mupinim. Tupã pandu:

“Ita katu te ame'ë ke ihë ajo'ok. Ame'ë
ke Siã ok ta pe ita ok pyter ke aja
amupu'am ta.

Amô jurujar katu ehe rahã, a'e huxi ym
te ta” aja Tupã pandu. Aja amô
mupinim. (Kirisutu riki ame'ë ita
katu te ame'ëja saka. “Siã” aja pandu
rahã: “Ywa pe har Jerusarë ok ta ke”
aja mujekwa.)

⁷ Jete har te. Pejurujar katu ehe ame'ë
ta ke pehë. A'erehe ame'ë ita riki katu te
aja pekwa katu. Jurujar ym ehe ame'ë ta
amô koty ukwaha. Kuja ta:

“Ita ok mujãha pandu: ‘Kome'ë ita jaxer.
Japutar ym' aja riki.

Anî. Ame'ë ke ita ok pyter ke amô
mupu'am. Katu te ame'ë ita ke” aja

amō mu'am. (Kirisutu riki ame'ē ita ame'ēja saka.)

⁸Pe, kuja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī:

“Kome'ē ita rehe amō ta tukwa tukwa ta. Ita rehe amō ta tukwa, a'erehe u'ar ta” aja panduha ihī tī.

Tupā je'ēha rehe a'eta jurujar ym, a'erehe ita rehe a'eta tukwa tukwa aja saka. Aja Tupā putar. (Aja rahā, Kirisutu ke a'eta putar ym. Jurujar ym rahā, u'ar u'ar, aja saka. Aja rahā, mupyraraha renda pe oho ta, aja riki.)

⁹Kome'ē wyw keruhū pe har ta ngi har pehē pe Tupā pandu:

—Ihē koty pejur. Ihēma'e wan ta — aja.

Sawa'e tema'e pa'i ta ke pehē tī. Jesuma'e ke. Awa ta katu te ame'ē ta ke pehē tī. Ixotyhar ta ke pehē tī. Aja rahā, Tupā ma'ema'eha katu te ame'ē rehe har pepandu katu ta me'ē te'e. Pe, pytuniha aja me'ē pe pexo rahā, a'e pandu:

—Ihēma'e weraha pe pejur. Hendy hū. Katu te riki — aja pehē pe.

(Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ngi pehē ke a'e mutyryk. Ixoty mutyryk. Ixotyhar ta ke pehē apo 'y.) ¹⁰Yman ixotyhar ta ke aja ym pehē. Apo Tupā kotyhar ta ke pehē 'y. Awa ta rehe Tupā pyrara usak, ame'ē ke yman pekwa ym. Apo pehē rehe a'e pyrara usak ame'ē ta ke pehē 'y.

Tupāma'e miasu ta riki pehē, a'erehe katu pexoha aja pexo

¹¹Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē! Pehē riki kome'ē wyw keruhū pe har ta aja ym pehē. (Ywa pe har ta ke pehē, aja pexo.) A'erehe kome'ē wyw keruhū pe pesak te'e pexo ame'ē ta ke pehē. A'erehe pehē pe ihē apandu katu. Yman pexo ai te'e aja ym pexo apo 'y. Pexoha pyahu aja pexo apo 'y. Ame'ē mokōi pekwha namō pexo rahā, katu ym. ¹²Tupā rehe

hendu ym ame'ē ta namō pexo rahā, mā peja pexo katu. Pe, pehē rehe har a'eta pandu my:

—Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e hū — aja Tupā rehe hendu ym ame'ē ta pandu naī.

Aja pandu naī. Pe, katu pexoha, aja a'eta ukwa katu. A'erehe Tupā koty ipy'a ke a'eta muruwak rahā, a'eta pandu ta:

—Ne jō riki katu te ame'ē ke — aja Tupā pe a'eta pandu ta.

¹³Kome'ē wyw pe kapitā keruhū ta ixo. Upa ame'ē ta rehe pehendu katu. Jandema'e sawa'e te aja pehē tī. Sehar kapitā keruhū rehe pehendu katu tī. A'e riki kome'ē wyw pe awa ta 'ar koty te we je'ēha te reko. ¹⁴Kapitā ta rehe pehendu katu tī. A'eta ke sehar kapitā keruhū mu'am. Katu ym ma'ema'e, ame'ē ta ke a'eta mahy ta, aja rahā ma'e ym ta. A'erehe kapitā ta ke sehar kapitā keruhū mu'am. Pe, katu ame'ē ke ma'ema'e, ame'ē ta pe kapitā ta pandu tī:

—Pehē katu — aja pandu ta.

¹⁵Kuja Tupā putar katu. Katu ame'ē ke pema'ema'e. Aja rahā, ka'u te'e ame'ē ta je'ēha ke pemukanim ta a'eta ngi. Ukwa ym ame'ē ta pandu. “Jesu kotyhar ta katu ym” aja naī. Anī. Katu pexoha rahā, ame'ē je'ēha ke pemukanim ta a'eta ngi. ¹⁶Pehē peputar, aja pexo katu. Anī. Kuja ym pepandu:

—Japutar ame'ē ke jama'e katu. A'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ta — aja ym pepandu.

Aja ym pexo. Tupāma'e miasu ta riki pehē. A'erehe pehendu katu ehe. Aja rahā, katu ame'ē ke pema'ema'e katu.

¹⁷Upa awa ta rehe pehendu katu. Pehē mu ta rehe pehē pepy'a katu tī. A'eta riki Tupā rehe jurujar katu, a'erehe pehē mu ta riki. Tupā rehe pehē py'a pemoī moī katu tī. Hom ok ta pe har tama'e kapitā keruhū rehe pehendu katu tī. (Sesa a'e.)

**Kirisutu ke amō ta
mupyrara, ame'ēja pehē ke tī**

¹⁸Miasu ta! Pehē pe ihē apandu apo. Pehē jar rehe pehendu katu. Pehē peje'ē ym te ipe. Aja pehē jar katu ame'ē ta rehe pehē nixói te. A'e riki hury katu ame'ē ke tī. Hātā je'ē ame'ē ta rehe aja tī. Pehē peje'ē ym te ipe tī. Pehendu katu ehe tī. ¹⁹Katu te ame'ē ke pema'ema'e tipe. Pe, pehē jar pehē ke te'e pirok. Aja rahā, pehē py'ahu te'e pehendu. Aja Tupā putar, aja pekwaha namō pepyrara ke pehē py'ahu te'e pehendu. A'erehe: "Pehē katu" aja Tupā pandu ta.

²⁰Katu ym ame'ē ke pema'ema'e, a'erehe pehē ke pehē jar pirok. Ame'ē ke rehe pehē py'ahu te'e pehendu. Aja rahā: "Pehē riki katu" aja Tupā pandu ym ta. Pe, katu te ame'ē ke pema'ema'e tipe rahā, pehē ke pehē jar pirok. Ame'ē ke rehe pehē py'ahu te'e pehendu. Aja rahā: "Pehē katu" aja Tupā pandu ta.

²¹Pehē ke Tupā muhā katu ame'ē ta ke pehē aja amō ta ukwa rahā, pehē ke A'eta mupyrara ta. Kirisutu aja pehē ke tī. Pehē ruhāha muhepyha ke rehe a'e manō rahā, a'e ke amō ta mupyrara hū. Aja rahā, a'e aja pehē ke tī. Mupyrara ta pehē ke tī. ²²Ma'e ka'u te'eha ke Kirisutu ma'e ym te. Te'e a'e pandu ym te tī. Ingi te'e panduha hendu ym te awa. ²³Amō ta je'ē hātā tā hū ipe rahā, aja hātā Kirisutu mujywyr ym a'eta pe. A'e ke amō ta mupyrara rahā: "Pehē ke Tupā mupyrara ta" aja ym mupyrara ame'ē ta pe a'e pandu tī. A'e ke amō ta mupyrara rahā, Tupā riki usak katu ta ehe, aja a'e ukwa katu. Ma'e katu ym ame'ē ke ma'ema'e, ame'ē ta ke Tupā riki mupyrara ta, aja Kirisutu ukwa katu. A'e riki katu te ame'ē ke a'e. ²⁴Jande riki ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e. A'erehe myra ngā mupia ame'ē ke rehe Kirisutu pyrara hū u'am. Aja rahā, ma'e jaka'u

te'eha jama'ema'eha ke jahijar katu ta. Pe, katu ame'ē ke jama'ema'e apo 'y. A'e nupāha rape rehe jande ke a'e mukatu.

²⁵Arapuهران ta kanim oho ixo, aja saka pehē tī. Aja rahā, Tupā kotyhar ta aja ym pexo kwe. Apo arapuhan usakiha koty pejywyr peho, ame'ēja saka. Pehē rehe a'e usak usak katu ixo tī. A'e riki pehē ngi pehē ruwajan ke mujan mondo, ame'ēja saka tī. (A'erehe pehē rehe a'e riki usak usak katu ixo. Kirisutu riki arapuhan usakiha aja a'e.)

Ok wyr pe har ta rehe har

3¹⁻²Ixawa'e katu ame'ē ta! Pehē pe ihē apandu ta apo 'y! Pehē sawa'e ta rehe pehendu katu. Ixawa'e ta ngi har amō ta Tupā je'ēha rehe hendu ym my? A'eta rehe pehendu katu rī. Aja rahā, katu pexoha rehe a'eta usak. Aja a'eta py'a ke pemuruwak ta. Aja rahā, Tupā rehe a'eta jurujar katu ta. Pepandu ym riki. Pe, a'eta jurujar katu ehe. Katu pexoha rehe a'eta usak. Katu te ame'ē ke. Tupā rehe pehē py'a ke pemoi moī katu, ame'ē ke a'eta ukwa ta. A'erehe pepandu ym ha rupi Tupā rehe a'eta jurujar katu ta.

³Pehē rehe ma'e katuha ke pemoi ym pehē juehe. Pehē'a pororok hū ame'ē namō pewata ym. Pu'yr ke heta hū ame'ē namō pewata ym tī. Pehēma'e mundeha katu te ame'ē ke namō jō pewata ym. Ame'ē ta riki pehē ke mukatukwer ym ta.

⁴Kuja katu tiki. Pehē py'a katu, aja rahā, katuha ke pemoi, ame'ēja saka. Ipy'a ke pitu te'e rahā, katu te, aja Tupā ukwa. Ame'ē kūjā katuha ke jaxer ym ta. Hury katu rahā, katu te, aja Tupā ukwa tī. Ame'ē kūjā katuha ke jaxer ym ta tī. ⁵Aja yman kūjā ta ixo tī. Aja ma'e katuha ke a'eta moī, ame'ēja saka. A'eta Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu ame'ē ta ke. Tupā pandu katu ame'ē ke rehe a'eta jurujar katu tī. Kuja riki a'eta katukweriha

ke. Ixawa'e ta rehe aja te'eha a'eta hendu katu. ⁶Aja Sar tī. Amarā rehe a'e hendu katu, ixawa'e rehe. Kuja a'e pandu ipe: “Ihēma'e kapitā ke nde” aja ixawa'e pe. Pehē sawa'e ngi pekyje ym rahā, katu pexoha rahā: “Sar membyr ta ke” aja pehē pe amō ta pandu ta tī. (A'erehe Sar aja pehē tī. Pehē sawa'e ta rehe pehendu katu tī.)

⁷Hakehar katu ame'ē ta! Pehē pe ihē apandu tī! Pehē rakehar ta namō pexo rahā, pekwa katuha namō pexo katu. A'eta pyrātāha pehē wyr koty te we, aja pekwa katu ta me'ē te'e. A'erehe a'eta pe hātā ym peje'ē. Pehē aja a'eta pe uhāha ke Tupā me'ē ta tī. Hātā ym peje'ē pehē jupe. Aja rahā, Tupā namō pepandu pandu rahā, pehē rehe Tupā hendu katu ta. Pehē pepanduha ke mukanim ym te ta ma'e ke.

**Katu ame'ē ke ma'e tipe,
pe, a'e ke amō ta mupyrara**

⁸Ihē apandu, aja apandu ta tī. Pe-sarahā! Peteihar aja upa pekwa pekwa pexo. Pyai ame'ē ta ke peteihar aja pemuhury peho. Jurujar katu ame'ē ta riki pehē mu aja. A'eta namō pehē pepy'a katu pehē juehe pexo. Pehē rury pehē juehe pexo tī. “Jande katu te ame'ē ta ke jande” aja ym pepandu pehē jupe tī. ⁹Pehē pe jaxer ai ame'ē ke amō ta ma'ema'e rahā, ame'ēja pemujywyr ym a'eta pe tī. Pehē rehe amō ta juru ai rahā, ame'ēja a'eta pe pemujywyr ym tī. Kuja katu tiki. A'eta pe pepandu:

—Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja juru ai ame'ē ta pe pepandu.

Aja pehē pe Tupā pandu katu tī. Pehē ke a'e muhā katu rahā, pehē pe a'e pandu katu:

—Pehē rehe ihē asak katu ta — aja pehē pe.

A'erehe aja juru ai ame'ē ta pe pepandu tī. ¹⁰Aja juja katu te Tupā je'ēha rehe panduha ihī:

“Yman rahā pete'e amō ixo tar katu rahā, mā peja amō ta rehe juru ai ym.

Mā peja te'e ma'e nde erepandu ame'ē ke emukanim nengi.

Hury katuha namō ixo tar katu rahā, mā peja amō ta rehe juru ai ym tī.

¹¹Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke ehijar. Pe, katu ame'ē ke ema'ema'e.

Mā peja amō ta namō nde rury katu nde juehe nde erexo. Aja mā peja exo katu.

¹²Katu te ame'ē ta rehe har jandema'e sawa'e te ukwa katu.

Inamō a'eta pandu pandu rahā, aja te'eha Tupā hendu katu a'eta rehe.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta rehe a'e parahy riki.” Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

¹³Katu te ame'ē ke pema'ema'e rahā, awa pehē ke mahy ta my? Mahy ym ta awa.

¹⁴Anī. Katu te ame'ē ke pema'ema'e tipe. Pe, pehē ke amō ta mupyrara. Aja rahā, mā pehē rury katu pexo. A'eta ngi pekyje ym. Pejumupyai ym tī. Tupā riki pandu ta: “Pehē katu” aja.

¹⁵Kirisutu rehe pehē py'a pemoī moī katu. “Jandema'e sawa'e te” aja pehē py'a pe Kirisutu rehe har pekwa pekwa pexo.

Tupā rehe pejurujar katu. Ame'ē rehe har pehē pe amō ta pandu rahā, pahar pemujekwa katu. Aja te'eha pehē.

¹⁶Pehē pe pandu ame'ē ta pe pepandu rahā, wewe katu pepandu. Tupā rehe pehē pepy'a katu, ajaha namō a'eta pe pepandu. Katu ame'ē ke pema'ema'e ame'ē ke pekwa. Aja pexo rahā, pehē rehe amō ta juru ai. Pejumupyai ym ehe. Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe katu ame'ē ke pema'ema'e. Ame'ē rehe amō ta juru ai rahā, ame'ē ta ke Tupā muhuxī ta. Te'e ame'ē ke pandu, a'erehe Tupā muhuxī ta.

¹⁷Katu ym ame'ē ke pema'ema'e. Pe, pehē ke amō ta mupyrara. Aja katu ym ame'ē ke pema'ema'e rahā, katu ym tiki. Kuja

katu. Katu ame'ē ke pema'ema'e tipe rahā, pehē ke amō ta mupyrara. Aja Tupā putar rahā, katu tiki.

¹⁸ Aja Kirisutu tī. Sawa'e katu te ame'ē ke a'e. Pe, a'e ke amō ta jukwa. Pe, a'e ke Tupā mukwera katu muhem. Aja rahā, uhā te hū ame'ē ke a'e. Ma'erehe manō my? Kuja. Upa ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. Ame'ē muhepyha ke rehe Kirisutu manō. Peteihar a'e manō. Sawa'e katu te ame'ē ke manō. Aja rahā, sawa'e ta katu ym ame'ē ta manō ym ta me'ē te'e. Kirisutu manō, a'erehe Tupā koty pehē ke a'e muhyk raho, ame'ēja saka.

¹⁹ Kirisutu'ā pandu oho. Awa'ā ta pe pandu oho. Ame'ē awa'ā ta kyndaha pe ixo, ame'ēja saka. ²⁰ A'eta riki Tupā rehe hendu ym ame'ē ta ke. A'eta rehe Tupā harō hū ixo tipe. Ixoty a'eta py'a ke a'eta muruwak, ame'ē rehe Tupā harō hū ixo tipe. Jarusu keruhū Noe mujā ixo rahā, a'e harō hū ixo tipe. Anī. Muruwak ym. Kuja jō katu uhem. Jarusu keruhū pe heta ym te awa ta ixo. Kuja jō, awa po wajar mahapyr hetaha. A'eta jō y ngi uhem. Y jukwa ym. ²¹ Noe ta y ngi uhem, ame'ēja saka, a'erehe ame'ē riki apo mujahuk ame'ēja saka tī. Awa ki'aha ke kutuk, a'erehe my? Anī. Awa py'a ke Tupā juhyk, a'erehe ame'ē pandu: "Ihē py'a juhyk aja ihē axo" aja. Pandu tī: "Tapijar te'e we nde rehe ihē apy'a katu" aja Tupā pe pandu. A'erehe ame'ē ke Tupā muhā katu. Manōha ngi Jesu Kirisutu kwera katu uhem. A'erehe pehē ke Tupā muhā katu. Pehē ke amō mujahuk, pe, y ngi pehem rahā, Kirisutu aja manōha ngi pekwera katu pehem tī, ame'ēja saka tī. A'erehe pehē ke Tupā muhā katu. ²² A'e riki ywa pe oho. Pe, Tupā rake a'e wapyk oho. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e, aja upa ngā ukwa katu.) Upa Tupā je'ēha rahoha tama'e kapitā keruhū a'e. Ywa pe kapitā ta ixo. Ame'ē tama'e kapitā keruhū ke Jesu tī.

Pexoha pyahu aja pexo apo 'y

4 Kome'ē wyy keruhū pe Kirisutu ixo rahā, a'e ke amō ta mupyrara hū. Arahā ipy'ahu te'e hendu. Aja rahā, a'e aja pehē py'a pe pekwa pekwa pexo tī. Pehē ke amō ta mupyrara ta tī. Pehē py'ahu te'e pehendu tī. Ma'e ka'u te'eha ke awa ta ma'ema'e, ame'ē ke rehe Kirisutu muhepy. A'erehe a'e ke amō ta mupyrara hū. Apo a'e ke awa ta katu ym ame'ē ta mupyrara ym te ta tī. A'erehe a'e aja pekwa pekwa pexo tī. Pehē py'ahu te'e pehendu tī. ² Apo har kupe koty Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e katu. Kome'ē wyy pe pexo rahā, a'e putar ame'ē ke pema'ema'e katu. Ma'e peka'u te'eha ke peputar ame'ē ke pema'ema'e ym pexo.

³ Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta putar katu. Yman ame'ē ta aja pema'ema'e hū pexo tī. Kuja pexo. Peka'u te'e pexo. Kawī ngi peka'u hū pexo tī. Amō kūjā ta rehe peka'u te'e tī. Amō sawa'e ta rehe peka'u te'e tī. Awa mi'u matyriha ke jō peputar tī. Katu ym aja. Amō ta 'ar koty te we kawī ke pe'u tar katu. Aja rahā: "Jande janepyrātā" aja pepandu. Katu ym aja. Ma'e'ā riki tupā aja amō ta ukwa jupe. Ame'ē rehe pehē py'a pemoī moī tī. Katu ym te ame'ē. ⁴ Upa aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ixo rī. Ka'u te'e hū ixo rī. Pe, a'eta aja pexo ym apo 'y. A'erehe a'eta jupandu:

—Mā! Ma'erehe my? — aja a'eta jupe.

Ukwa ym. A'erehe pehē rehe a'eta juru ai. ⁵ Pe, myja kome'ē wyy keruhū pe a'eta ixo my, ame'ē ke Tupā pe a'eta mujekwa ta. Apo ixo ame'ē ta ke Tupā riki mupyrara ta. Manō ame'ē ta ke a'e mukwera katu ta muhem, pe, a'eta ke mupyrara ta tī. Ame'ē rehe a'e harō ixo. ⁶ Manō ame'ē ta pe myrandu katu ke amō ta pandu pandu. Yman se pewe ixo rahā, myrandu katu ke amō ta pandu pandu

tipe a'eta pe. Pe, upa amō ta aja a'eta manō tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe amō ta aja a'eta manō tī. Ame'ē ta'ā pewe ixo rī. Tupā uhā te hū ame'ē ke a'e. Aja ame'ē ta'ā tī. Uhā tī. (A'erehe ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta tī.)

**Ma'e ke Tupā me'ē, ame'ē
ke namō pema'e katu**

⁷ Kome'ē 'ar rehe angaha uhyk tate. Pahar peparahy ym pexo. Pekwa katuha namō pexo katu. Aja rahā, Tupā namō pepandu pandu katu ta. ⁸ Kuja rahā, i'ar koty te we katu te ha. Pepy'a katu te hū pehē juehe pexo. Aja rahā, pehē pe mâte hū ma'e jaxer ame'ē ke amō ta ma'ema'e rahā, ame'ē ta rehe pehē py'a pemujy-wyr katu ta. ⁹ Pehē rok pe amō ta ke pemupyta katu. Pehē rok wyr pe har ta je'ē je'ē ym ha namō pemupyta katu. ¹⁰ Pehē pe pame katu te amō amō ma'e ke Tupā me'ē me'ē. A'e muwyr ame'ē ke pemuhāi katu. Pekyty'y ym amō ta rehe. Aja amō ta ke pemuhury katu. ¹¹ Ma'e ke amō pandu pandu rahā, mā peja Tupā je'ēha ke pandu pandu. Jesu kotyhar ta namō ma'e ke ma'ema'e rahā, pyrātāha ke Tupā muwyr, ame'ē namō mā peja ma'ema'e katu. Aja rahā, upa katu te katu ame'ē ke ma'ema'e katu. A'erehe Tupā pe pandu ta:

—Ne jō riki katu te me'ē ke — aja.

Jesu Kirisutu kotyhar ta ke a'eta, a'erehe aja me'ē Tupā pe pandu ta. A'e riki katu te me'ē ke a'e. A'e riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e tī. Aja te'eha a'e. (Amen. Ame'ē riki: "A'e tỹ.")

**Kirisutu kotyhar ta
ke amō ta mupyrara**

¹² Pehē riki ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē! Pehē rehe ihē apy'a katu ame'ē ta ke pehē tī! Pejurujar katuha ke amō ta mukanim tar katu, a'erehe pehē ke amō ta mupyrara hū. Mahy hū tī. "Jande

ke mupyrara ym ta awa" aja ym pekwa pekwa pexo. (Pehē pejurujar katuha ke jete har te my. Ame'ē ke manga.) A'erehe pepyrara nga pemukahem ym. ¹³ Kirisutu ke amō ta mupyrara hū. Aja pehē ke tī. Mupyrara ta pehē ke tī. Aja rahā, pehē rury pexo. Aja rahā, Kirisutu pyrātāha ke Tupā mujesak rahā, pehē rury katu te ta.

¹⁴ Kirisutu kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē rehe amō ta juru ai. Anī. Pehē rury katu pexo rī. Kirisutu kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē rury katu pexo. Pehē rehe amō ta juru ai rahā, Tupā riki pehē py'a rehe ihī katu, aja pekwa. Tupā ngi a'e uwyr. Pehē ke muhury katu uwyr. ¹⁵ Pepyrara hū pexo. Amō ke pehē pejukwa, a'erehe pepyrara hū pexo my? Anī. Aja ym rahā, katu tiki. Amōma'e ke pemukanim, a'erehe pepyrara hū pexo my? Anī. Aja ym rahā, katu tiki. Ma'e jaxer ame'ē ke pema'e, a'erehe pepyrara hū pexo my? Anī. Aja ym rahā, katu tiki. Amō ta ixoha ke pemujaxer a'erehe pepyrara hū pexo my? Anī. Aja ym rahā, katu tiki. ¹⁶ Kuja katu. Kirisutu kotyhar ta ke pehē. A'erehe pehē ke amō ta mupyrara. Aja rahā, pehē ruxī ym ingi. "Kirisutu kotyhar ta ke jande" aja pepandu. A'erehe Tupā pe pepandu tī:

—Ne jō riki katu te ame'ē ke — aja.

¹⁷ Awa ta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē angaha ke rehe uhyk oho apo 'y. Ixotyhar ta rehe har a'e ukwa py ta. Jande riki ixotyhar ta ke. Jande ke a'e mupyrara py ta. (Aja rahā, jaxoha ke jamukatu ta. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar ta.) Ixotyhar ta ke a'e mupyrara rahā, myrandu katu rehe jurujar ym ame'ē ta rehe mâte hū pyrara ke ihī ta. Myrandu katu ke Tupā muwyr, ame'ē ke rehe a'eta jurujar ym, a'erehe mupyrara ta. ¹⁸ Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī: "Awa ta katu te ame'ē rehe pyrara uhyk. A'engi ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta.

Aja rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta rehe myja ta my? Marā ka ym a'eta ke muhāha.

Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta rehe myja ta my tī? Marā ka ym a'eta ke muhāha tī.”

¹⁹A'erehe amō ta pyrara hū ixo. Tupā putar, a'erehe pyrara hū ixo. Aja se ixo rahā, ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e katu rī. Aja Tupā rehe jurujar katuha ke mukewa. A'e riki kome'ē wyy keruhū mujā ame'ē ke a'e. A'e pandu katu ame'ē ke ma'ema'e katu tī. A'erehe a'eta jurujar katu ehe.

Tupā kotyhar ta rehe har

5 Pehē namō tamūi ta ixo. Jurujar katu ame'ē tama'e kapitā ta ke a'eta. A'eta pe ihē apandu ta apo 'y. Ihē Petu. Ihē tamūi tī. Jurujar katu ame'ē tama'e kapitā ke ihē tī. Kirisutu ke amō ta mupyrara hū rahā, ihē asak te'e ehe. Yman rahā, a'e ke Tupā mujesak rahā, inamō ihē axo ta tī. Ko tamūi ta pe ihē apandu. ²Arapuhanan ta rehe usak-ihā ta usak usak katu ixo. Aja Tupā kotyhar ta rehe pehē tī. Ixotyhar ta ke pehē koty Tupā muwyr, ame'ēja saka. “Jasak tar ym” aja ym pepandu. Anī. Tupā putar, aja ixotyhar ta rehe pesak pesak katu pexo. Pehē atu peputar katu, a'erehe a'eta rehe pesak pesak katu pexo. Tamatarer pepyhyk ta, a'erehe ame'ē parakyha ke pema'ema'e, aja ym pekwa pexo. Ixotyhar ta ke pemuhury tar katu, a'erehe pesak tar katu pexo, aja rahā, katu tiki. ³Pehē koty Tupā kotyhar ta ixo. Ame'ē tama'e kapitā keruhū aja ym pexo. A'erehe a'eta pe hātā ym pepandu pandu. Katu pexoha pemujekwa a'eta pe. Aja rahā, pehē aja a'eta tī. Katu a'eta ixoha tī. ⁴Pe, usakiha keruhū uwyr rahā, iākā rehe har katu te ame'ē ke ame'ēja saka pehē pe a'e me'ē ta. Ame'ē katu te ha kanim ym ta riki. (Kirisutu riki usak-ihā keruhū a'e.)

⁵Sawa'e wan ame'ē ta! Pehē pe ihē apandu. Tamūi ta rehe pehendu katu. “Katu te ame'ē ke jande” aja pehē pekwa pekwa ym pexo. Pe, pehē mu ta namō pema'ema'e katu pehē juehe pexo. Jete. Kuja Tupā je'ēha rehe panduhda ihī:

“Katu te ihē’ aja ukwa jupe ame'ē ke Tupā putar ym.

Pe: ‘Katu te ihē’ aja ym ukwa ukwa ixo, ame'ē rehe a'e ipy'a katu.” Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

⁶A'erehe: “Katu te jande” aja ym pekwa pekwa pexo. Aja Tupā rehe pehē py'a pemoi moī katu. A'e riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Pe, a'e putar rahā, pehē rehe har a'e pandu ta:

—Pehē katu — aja.

⁷Pehē pejumupyaiha ke upa katu te Tupā namō pepandu. Aja rahā, pehē rehe pyrara a'e usak katu ta. (Pehē ke muhury katu ta.)

⁸Satana, pehē ruwajan, a'e riki jangwate ahem hū ame'ēja saka. (Ājā ramūi a'e.) U'u ta, ame'ē ke a'e kekar kekar ixo, ame'ēja saka ixo. (Aja rahā, pehē pejurujar katuha ke a'e mukanim tar katu.) A'erehe pepyhyi ym, aja pexo katu. Pema'ā ma'ā katu pexo, aja pexo katu tī.

⁹Pejan ym ingi. Pete'e ta pepu'am pe'am, aja pexo. (Aja rahā pejurujar katuha ke pehijar ym ta.) Pehē ke amō ta mupyrara hū. Pehē jō ym, aja pekwa. Aja upa amō Jesu kotyhar ta ke amō ta mupyrara hū tī. Kome'ē wyy keruhū rupi Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ē ta ke amō ta mupyrara hū tī. Aja pekwa katu. ¹⁰Pepyraraha upa rahā, pehē ke Tupā muhury katu ta. Mukatu ta. Pehē pe pyrātāha ke a'e muwyr ta tī. Aja rahā, pejurujar katuha ke pehijar ym ta. A'e riki awa ta rehe ipy'a katu te hū ame'ē ke a'e. A'e riki pehē pe pandu:

—Kirisutu kotyhar ta ke pehē. A'erehe ihē renda pe ihē namō aja te'e ta pexo — aja pehē pe pandu.

¹¹ A'e riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Aja te'e ta a'e ixo. Amen. Ame'ē: "A'e tŷ" aja.

Katuha ke Petu mondo

¹² Pehē pe paper pinim ta'yr mi ihē amondo axo. Ihē apandu ame'ē ke Sir mupinim a'e. Ihē mu ke a'e. (Jesu rehe a'e jurujar katu, a'erehe ihē mu a'e.) A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Pehē py'a ke ihē amuhury tar katu. A'erehe kome'ē paper pinim ihē amondo axo. Tupā namō pexo ta kŷ. Ame'ē riki jetehar te ke. Pehē rehe Tupā ipy'a katu te hū. Ame'ē ke ihē apandu katu. Mā peja Tupā rehe pejurujar katuha ke pehijar ym.

¹³ Mambiro ok ta pe jurujar katu ame'ē ta ixo. Yman a'ep pe har ta pe Tupā pandu tī.

—Ihē rehe pejurujar katu. Ihēma'e wan ta pehē — aja ngā pe.

A'eta riki pehē pe katuha ke mondo ixo. Mak mondo ixo a'e tī. Ihē ra'yr aja a'e. ¹⁴ Pehē ruryha namō pehē po pepyhyk pyhyk katu pehē ngi.

Kirisutu kotyhar ta ke pehē. Mā peja upa pehē py'a ke Tupā muhury katu.

Upa.

Petu mupinim me'ë ke Mokōihar ke

Petu kome'ë paper ke mupinim. Mokōihar ke. A'e ke amō ta jukwa ta, aja a'e ukwa katu. A'erehe Jesu kotyhar ta ke a'e mu'e tar katu. A'erehe kome'ë paper pinim ke a'e mondo.

Yman rahā, amō ta uwyr ta. Ame'ë ta te'eha ke mu'e ta. Kirisutu ruwajan ta ke a'eta. Tupā je'eha pandu ame'ë ta ran ke a'eta tī. Aja Petu mujekwa katu. A'erehe Jesu kotyhar ta pe a'e pandu: “Tapijar te'e we Jesu Kirisutu rehe har pejumu'e katu te we pexo rī” aja Petu mupinim.

1 Ihē Simā Petu. Jesu Kirisutuma'e mi-asu ke ihē. A'e pandu ihē pe:
—Myrandu katu epandu eho — aja ihē pe.

Ame'ë apandu pandu ame'ë ke ihē.

Jesu Kirisutu riki katu te ame'ë ke a'e. Jande ke a'e muhā katu. Jandema'e Tupā a'e tī. A'e riki katu te ame'ë ke, a'erehe jande aja pejurujar katu ehe tī. Katu te me'ë ke ame'ë. Pejurujujar katuha ke Tupā me'ë pehē pe, ame'ëja saka.

Ko pehē pe paper pinim ihē amondo axo. Pehē riki pejurujar katu ame'ë ta ke pehē.

²Tupā rehe har pekwa katu. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe har aja tī. Pekwa katu tī. A'erehe mā peja amō we pehē rehe a'eta ipy'a katu te hū. Mā peja amō amō we pehē py'a ke a'eta muhury katu tī.

Pexoha katu aja pexo

³Jande pe pyrātāha ke Tupā muwyr. A'erehe upa jandema'e ke kohī. Ame'ë namō Tupā aja katu te jande tī. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te ipe. Aja rahā, ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijjar jaxo. Aja rahā, a'e aja jaxo katu tī. Ehe har jande jakwa katu, a'erehe katu

te ame'ë ke jō jama'ema'e katu jaxo tī. A'e riki jande pe pandu:

—Ihē axo ame'ë pe pexo ta tī. Wera hū ame'ë pe pexo ta tī. Ihēma'e katu te ha ke pekwa ta tī — aja Tupā pandu.

⁴Aja ame'ë jande pe a'e pandu katu. Katu te hū ame'ë pandu katuha ke. “Ihē axo ame'ë pe pexo ta tī” aja jande pe Tupā pandu katu. Aja jakwa katuha rupi ma'e jaka'u te'eha ke jahijjar katu. Ma'e ka'u te'eha ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ë ta ma'ema'e hū. A'erehe mupyraraha renda pe oho ta. Aja jama'ema'eha ke jahijjar katu. Pe, Tupā riki katu te aja jaxo ta tī. ⁵A'erehe mā peja amō we pehēma'e ke pematyr katu, aja pexo. Kuja. Tupā rehe pejurujar katu. A'engi amō we Tupā putar ame'ë ke pema'ema'e tī. Mā peja katu ame'ë ke pema'ema'e. A'engi amō we tī. Mā peja Tupā rehe har pekwa katu te we pexo. ⁶A'engi amō we tī. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e tar katu ame'ë ke mā peja pema'e ym pexo. A'engi amō we tī. Pehē ke amō ta mupyrara rahā, mā peja pehē py'ahu te'e pehendū. A'engi amō we tī. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te Tupā pe, aja mā peja pexo tī. (Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tī.) ⁷A'engi amō we tī. Mā peja pehē mu ta rehe pepy'a katu pexo. A'engi amō we tī. Mā peja upa amō ta rehe pepy'a katu tī. ⁸Upa katu te aja rahā, pexoha katu ta. Upa katu te aja pema'ema'e katu te rahā, Jesu Kirisutu rehe har pekwa katu te we pexo rī. Aja rahā amō we Tupā putar ame'ë ke pema'ema'e ta tī. Ame'ë ke peputar katu te we pexo tī. Jandema'e sawa'e te a'e.

⁹Upa aja ym rahā, kuja kotete ma'e usakiha, ame'ëja saka. Eha ym te ame'ëja saka. Aja rahā, marā ka ym amō we ehe har ukwa katuha. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ipy'a ngi Tupā juhyk. Ame'ë ke harái tī. (A'erehe upa apandu ramō ame'ë ta ke a'e ma'ema'e ym.)

¹⁰ Ihē mu ta! Apandu ramō, aja pexo. Amō we tī. Tupā pandu pehē pe:

—Ihē rehe pejurujar katu. Aja rahā, pehē ke ihē amuhā katu ta. Kome'ē ywy keruhū pe har ta ngi har pehē ke ihē kotyhar ta aja amuruwak — aja Tupā.

Ame'ē ke pekwa katu. Mā peja ame'ē ke pehē py'a pe pemupyta katu te hū. Aja rahā, pejurujar katuha ke pehijar ym te ta. ¹¹ Aja rahā, Tupā pandu ta:

—Pehē katu! Katuha renda pe pejur katu pengi. Jesu Kirisutu namō pexo katu ta. Aja te'e ta pexo kŷ — aja Tupā pehē pe.

Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jande ke a'e muhā katu.

¹² Ihē amupinim ramō ame'ē ke pehē pe aja te'eha ihē amujekwa ta. Aja rahā, peharái ym ta. Ihē amupinim ame'ē ke pekwa katu 'y. Jetehar te ke pehē pe amō ta mu'e. Ame'ē ke pekwa katu te. Pehijar ym ta. Pehē pe ihē amujekwa we ta rī. ¹³ Ko te'e ihē axo rahā, ihē amupinim ramō, ame'ē ke pehē pe ihē amujekwa ta. Aja rahā, pekwa pekwa katu ta pexo. Aja rahā, katu tiki, aja ihē akwa. ¹⁴ Yman atu ym rahā, ihē amanō ta, aja ihē akwa. Ame'ē ke Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te mujekwa katu te ihē pe. ¹⁵ A'erehe upa ma'e ke ihē ama'ema'e katu ta. Ihē amupinim hū ta. Aja rahā, ihē amanō rahā, ihē raikwer koty aja te'e ta pekwa pekwa katu pexo tī. Ihē amupinim ame'ē ke pekwa pekwa katu ta pexo. Ihē nixói rahā, peharái ym ta.

Kirisutu katuha ke Petu usak

¹⁶ Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te jywyr ta, aja jamujekwa pehē pe. Pyrātāha namō jywyr ta, aja jamujekwa. Aja jamujekwa rahā, jande atu jande py'a pe jakwa ame'ē ke japandu my? Anī. Aja ym. A'e katuha rehe jande reha pe te'e jasad. (A'erehe a'e jywyr ta tī, aja jakwa katu.) ¹⁷ Katu ehe har Tupā, jande pái keruhū pandu rahā, a'ep jaxo tī. Ywa

pe har weraha muwyr ehe rahā, aja tī. A'ep jaxo tī. Arahā, ywa pe har weraha katu te ame'ē ngi je'ēha muwyr. Kuja pandu:

—Ko ihē ra'yr. Nde rehe ihē apy'a katu ame'ē ke nde. Ihē ke nde eremuhury katu — aja pandu.

¹⁸ Ywy'ā keruhū katu te ame'ē ke pe inamō jaxo rahā, ywa ngi ame'ē je'ēha uwyr ame'ē ke rehe jande atu jahendu. (Arahā ywa pe har Ta'yr katuha ke ipái mujesak jande pe.)

¹⁹ Pe, myrandu ke ymanihar Tupā je'ēha pandu, ame'ē ta pandu pandu. Ame'ē riki jetehar te ke aja jakwa katu te tī. Ame'ē rehe pehendu katu rahā, katu tiki. Myrandu ke a'eta pandu pandu. Ame'ē riki araparin aja saka. Pytuniha ke muwera katu, ame'ēja saka. Aja te'e xu'em oho. (Aja rahā, Tupā rehe har mujekwa we.) Pe, pytuniwe te jahy rata a'ejōhar wera katu. Pesak ehe. (Ame'ē riki Jesu Kirisutu, aja saka.) Pehē pe wera katu, ame'ēja saka. (Aja rahā, upa katu te juehe har Kirisutu mujekwa pehē pe.) ²⁰ Amō we tī. Kuja pekwa pekwa katu pexo. Tupā je'ēha rehe Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim. Ame'ē ke awa ke te'e mujekwa ym. Amō pandu ym rahā, marā ka ym mujekwaha. (Tupā'ā mujekwa ta me'ē te'e.) ²¹ Pesarahā! Myrandu ke Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu rahā, a'eta pandu tar katu. A'erehe a'eta pandu pandu. Anī. Aja ym. A'eta pe Tupā'ā mujekwa. Myrandu ke Tupā muwyr. Ame'ē ke a'eta pandu pandu rahā, a'eta pe Tupā'ā mujekwa katu.

Mu'eharan ta rehe har

(Jun 1.3-16)

2 Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ixo rahā, amō ta ixo tī. A'eta Tupā je'ēha ke te'e pandu pandu. Apo aja pehē namō mu'eharan ta mu'e mu'e ta tī. Te'e a'eta mu'e ta. A'erehe amō koty koty amō

ta ukwa ta. Mu'eharan ta ke jandema'e sawa'e te muhā katu tipe. Pe, a'eta pandu ta:

—Jande ke a'e muhā ym — aja mu'eharan ta te'e pandu ta.

A'erehe yman rahā, pahar a'eta ke jandema'e sawa'e te mupyrara ta. ²Te'e a'eta mu'e. Pe, a'eta aja ma'e ka'u te'eha ke amō ta ma'ema'e ta tī. A'erehe amō ta juru ai ta. Jetehar rehe hendu katu ame'ē ta rehe juru ai ta. ³Mu'eharan ta ima'ehū tar katu. Ipy'a rupi te'e ukwa ukwa ame'ē ke a'eta pandu pandu ta pehē pe. Aja tamatarer ke a'eta pyhyk pyhyk hū ta. A'eta ke mupyrara ame'ē ke yman pete'e harō uī. (Tupā a'e.) A'eta rehe har a'e ukwa katu. Pe, a'eta ke a'e ombor ta. Mupyraraha renda pe ombor ta.

⁴Jete. A'eta ke jukwa ta. Pesarahā! Yman Tupā je'ēha rahoha ta ixo. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke a'eta. Pyraraha ngi a'eta uhem ym te ta. Mupyraraha renda pe a'eta ke Tupā ombor 'y. A'ep pytun ame'ē pe ixo. Ita tupaham pe pukwar aja ixo. Aja a'eta harō u'am. Ngā ke Tupā mupyrara hū ta. Ame'ē angaha ke rehe a'eta harō u'am. (A'erehe mu'eharan ta ke Tupā mupyrara ta tī, aja jakwa katu.)

⁵Amō we tī. Yman kome'ē wyy keruhū ke y keruhū pe Tupā upa mukanim. Arahā kome'ē wyy keruhū pe ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ixo. Ame'ē ta ke y keruhū pe Tupā upa jukwa. (Aja mu'eharan ta tī. Tupā jukwa ta tī.) Yman kuja jō manō ym. Noe a'e. Amō awa po wajar mokōi hetaha ta manō ym tī. (A'erehe ixotyhar ta ke a'e muhem katu. Ame'ē ke Tupā ukwa katu aja mujekwa katu.) “Tupā katu te ame'ē ke a'e. Pehendu katu ehe” aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pe Noe pandu pandu tipe.

⁶Amō we tī. “Sondo ok ta pe har ta katu ym te” aja Tupā pandu. “Ngomo ok ta pe har ta katu ym te tī” aja a'e pandu tī. Pe, ame'ē mokōi ok ta pe har

ta ke tata pe Tupā mumba. Aja rahā ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mumba ta tī, aja amō ta ukwa ta. Amō ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta jukwa ta tī. (A'erehe mu'eharan ta ke Tupā mupyrara ta tī, aja a'eta ukwa ta me'ē te'e.)

⁷Ame'ē ok ta ngi Ro ke Tupā muhem. Ro riki sawa'e katu ame'ē ke a'e. Sawa'e jaxer ame'ē ta katu ym ame'ē ke ma'ema'e hū. Ame'ē ke rehe Ro usak rahā, a'e pyai te hū. ⁸Ame'ē ta namō Ro ixo rahā, ma'e jaxer ame'ē ma'eha ke rehe a'e usak usak. Ngā juru ai ha rehe hendu tī. Wera rahā pame katu te aja a'e usak usak tī. Hendu tī. A'erehe a'e pyai te hū. A'e sawa'e katu ame'ē ke a'e. ⁹Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ngi Tupā rehe ipy'a katu ame'ē ta ke jandema'e sawa'e te muhem katu. Ame'ē ke a'e ukwa katu riki. (A'erehe mupyraraha ngi ixotyhar ta te ke a'e muhem katu ta, ame'ē ke a'e ukwa katu tī.) Pe, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke a'e mupyrara ta tī. Ame'ē ke a'e ukwa katu tī. (A'erehe mu'eharan ta ke a'e mupyrara ta tī.) Yman atu rahā, upa ngā ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē weraha rehe a'e harō uī. Mupyraraha weraha angaha ke rehe Tupā harō uī. ¹⁰Jete! Ma'e ka'u te'eha ke amō ta putar hū. Ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta. Kome'ē wyy keruhū pe kapitā keruhū ke Tupā mu'am. A'e je'ēha rehe hendu ym ame'ē ta ke Tupā mupyrara hū ta tī.

Mu'eharan ta riki amō ta ngi kyje ym. “Katu te jande” aja a'eta juehe har ukwa jupe naī. Ywa pe har ta katu te ame'ē ta ke a'eta. Ame'ē ta rehe har: “Ame'ē ta katu te” aja a'eta pandu ym te. Anī. Juru ai riki. ¹¹Pesarahā! Mu'eharan ta 'ar koty te we Tupā je'ēha rahoha tama'e pyrātāha. Pe, a'eta ywa pe har ta ma'e katu te, ame'ē ta rehe juru ai ym riki. Ājā tama'e kapitā rehe juru ai ym. Ame'ē rehe jandema'e sawa'e te ruwa koty a'eta

juru ai ym. (Mu'eharan ta anī. Juru ai te'e ixo. Katu ym aja.)

¹² So'o ka'a rupi ixo ame'ē ra'yr ke u'ar. Pe, ame'ē ke amō ta pyhyk. Pe, jukwa. Mu'eharan ta riki ame'ēja saka. Ipy'a pe te'e a'eta ukwa ukwa ixo, ame'ē ke a'eta ma'ema'e ixo tī. So'o aja ma'e ke ukwa ym aja te'e a'eta ixo. Ame'ē rehe a'eta juru ai. So'o ka'a rupi ixo aja a'eta ke Tupā jukwa ta tī.

¹³ Amō ta ke mu'eharan ta mupyrara. Aja a'eta ke Tupā mupyrara ta tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'eta putar. Ame'ē ke wera rahā riki a'eta ma'ema'e. Huxī ym riki. Aja a'eta jumuhury a'eta juehe. Jesu manō ame'ē ke pekwa pekwa peī rahā, ma'e ke pe'u. Pehē namō mu'eharan ta u'u rahā, a'eta ngi amō ta huxī. A'eta katu ym. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha namō a'eta ixo rī. Ipy'a juhyk aja ym ixo.

¹⁴ Kūjā ta ka'u te'e ame'ē ta rehe a'eta usak tar katu jō. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e ixo. A'ewan ym ma'ema'eha ke a'eta pe. Ukwa katu ym ame'ē ta ke a'eta muka'u te'e. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ame'ē ta ma'ema'e tī. Tamatarer pyhyk hū ame'ē ke rehe jō mu'eharan ta ukwa ukwa ixo. Tupā mupyrara ta ame'ē ta ke a'eta. ¹⁵ Pe, katu te ame'ē ke ngi a'eta pia oho, pe, ka'a pe te'e a'eta kanim oho. Ame'ēja saka a'eta ixo. (Aja rahā, jetehar te ke a'eta ukwa, ame'ē ke hijar. Pe, te'e pandu pandu ixo.)

Maraā Mbeo ra'yr. A'e ma'ema'e ame'ē ke aja mu'eharan ta ma'ema'e tī. Tamatarer rehe ipy'a ke Maraā moī, a'erehe ma'e katu ym ame'ē ke ma'ema'e. (Ame'ē ta aja mu'eharan ta tī.) ¹⁶ Pe, amō pandu Maraā pe:

—Mā peja katu ym ame'ē ke ema'e ym — aja pandu ipe.

Aja me'ē riki jumen pandu ipe. Awa aja jumen pandu ipe. Pe, Maraā ka'u te'eha ke a'e muhijar. Maraā riki Tupā je'eha pandu ame'ē ke a'e. (Aja

mu'eharan ta tī. Ame'ē ta ka'u te'eha ke Tupā jō riki muhijar ta tī, aja jakwa katu.)

¹⁷ Mu'eharan ta riki ywykwar upa te'e y typa ame'ēja saka. (Aja rahā jaxer ame'ē ta ke a'eta, aja mujekwa.) Ywa takāxiha ke amō koty koty ywytu peju raho, ame'ēja saka riki mu'eharan ta tī. (Aja rahā, pahar amō koty koty a'eta ukwa. Katu ym aja.) Pytun te hū ame'ē renda ke Tupā mukatu. A'ep a'eta ke Tupā ombor ta indo.

¹⁸ “Katu te jande” aja me'ē upa mu'eharan ta pandu pandu naī. Ka'u te'eha rupi te'e a'eta pandu pandu tī. Pe, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke amō ta hijar tate. Ame'ē ke mu'eharan ta ukwa. Pe, ame'ē ta ke mu'eharan ta muka'u te'e tī. Aja ma'e ka'u te'eha ma'eha rehe mujy-wyr ta mondo, ame'ēja saka.

¹⁹ “Peputar ame'ē ke pema'ema'e katu” aja mu'eharan ta pandu naī. Anī. A'eta te'e marā ka ym ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijariha. Pesarahā! Katu ym ame'ē ke amō ma'ema'e. Ame'ē ke marā ka ym hijariha rahā, ame'ē riki aja te'e ta ixo. Katu ym aja.

²⁰ Ma'e katu ym ame'ē ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'e hū. Ame'ē ke amō ta hijar katu. Jesu riki jande muhāha. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te ke a'eta ukwa katu, a'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar. A'engi ame'ē pe a'eta jywyr tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha pe jywyr tī. Marā ka ym hijariha. Aja rahā, ixo py 'ar koty te we katu ym ha aja a'eta ixo. ²¹ Aja rahā kuja katu ta tipe. Myja rahā, amō pe Tupā pandu my:

—Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha ke nixói te nde pe — aja Tupā pandu my.

Ame'ē ukwa ym rahā, katu ta tipe. Ame'ē ukwa rahā, pe, panduha katu te ame'ē ke hijar rahā, ame'ē riki i'ar koty te we jaxeriha. Panduha katu te ame'ē ke

amō pandu ipe, ame'ē ke hijar rahā, i'ar koty te we jaxeriha. ²² A'eta ma'eha kuja mujekwa. Yman sawa'e ukwa katu ame'ē ke paper rehe mupinim. Ame'ē riki jete-har te ke aja mujekwa. Kuja mupinim: “Jawar we'en rahā, ame'ē pe te'e a'e jy-wyr u'u indo.”

Kuja amō we tī:

“Kure ke y pe amō mujahuk rahā, pahar tu'um ame'ē pe kure jere jahuk oho” aja amō mupinim.

Aja rahā, jaxeriha rehe jywyr oho, aja mujekwa. (Ame'ēja tī. Jandema'e sawa'e te rehe har ukwa katuha ke hijar rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha rehe jywyr. Katu ym te riki.)

Jandema'e sawa'e te jywyr ta

3 Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē! Ko mokōihar paper rehe ihē amupinim aī. Mā peja pehē py'a pe ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pekwa pekwa ym pexo. Aja mokōihar paper rehe ihē amupinim. Aja rahā, peharái ym ta pexo. ² Yman Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu. Katu te ame'ē ta ke a'eta. A'eta pandu ame'ē ke mā peja pekwa pekwa katu pexo. Jesu mondo ame'ē ta pe je'ēha ke jandema'e sawa'e te mujekwa. Ame'ē je'ēha ke pehē pe Jesu mondo ame'ē ta pandu pandu. Ame'ē ke pekwa pekwa katu pexo tī. Jesu riki jande muhāha ke. ³ Kuja pekwa pekwa py pexo. 'Ar rehe angaha uhyk tate rahā, amō sawa'e ta ixo ta. Ma'e ka'u te'e ha namō a'eta ixo ta. Pehē rehe a'eta puka puka hū ta. Ahem hū ta tī. ⁴ Kuja a'eta pandu ta:

—A'e jywyr ta. Aja a'e manga katu riki. Mā! My mamy? Nixói riki. (Jande ramūi ta harō hū ixo ehe.) A'eta upa manō. Kome'ē ywy keruhū Tupā mujā. Aja te'e kome'ē ywy keruhū ihī rī. A'erehe a'e jy-wyr ym ta, aja jakwa — aja a'eta pandu ta naī.

⁵ Kuja puka puka hū ame'ē ta harái riki. Ukwa tar ym riki. Kuja. Yman Tupā

pandu. Aja kome'ē ywy keruhū a'e mujā. Ywa ke mujā tī. Y ngi kome'ē ywy uhem. Y ramūi pyter pe ihī. ⁶ Y pe ymanihar kome'ē ywy keruhū ke Tupā jupyk. Upa katu te ma'e ke jukwa. Y keruhū pe jupyk. (A'erehe Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. Ame'ē ke puka puka hū ame'ē ta harái.)

⁷ Apo kome'ē ywy keruhū kohī. Ywa rehe ihī ame'ē ta pehī tī. Upa ame'ē ta rehe har Tupā pandu: “Mā peja ixo rī.” A'erehe yman pandu aja apo ixo rī. Anī. Aja te'eha ihī ym ta. Yman rahā, kome'ē ywy keruhū ke tata pe Tupā mai ta. Ywa rehe ihī ame'ē ke aja tī. Mai ta tī. Ame'ē angaha ke rehe uhyk ym rahā we, pewe ixo we rī. Ma'e katu ym ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta. Pe, uwyriha anga rehe har ukwa ym rahā, mupyraraha renda pe mondo ta tī. Aja ym rahā, kome'ē ywy keruhū ixo rī. Ywa rehe ixo ame'ē ta aja tī. Ixo rī. “Mā peja ixo rī” aja Tupā pandu. (A'erehe Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu.)

⁸ Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē. Pehē riki apy'a katu ame'ē ta ke pehē tī. Kuja peharái ym pexo. (Yman te aja jakwa. Tupā pe anī.) A'erehe miu (1.000) warahy 'ar aha oho rahā, ame'ē riki peteī weraha aha oho, aja jandema'e sawa'e te ukwa. Juja katu te ipe. Peteī weraha aha oho rahā, ame'ē riki miu (1.000) warahy 'ar aha oho, aja a'e ukwa. Juja katu te ipe.

⁹ A'e pandu katu ame'ē ke jandema'e sawa'e te ma'ema'e ta kŷ. Pahar ym a'e ma'ema'e, aja amō ta ukwaha naī. Anī. Aja ym. A'e ma'ema'e ta kŷ. Pesarahā! Mupyraraha renda pe amō oho ta, ame'ē ke a'e putar ym. Ma'e ka'u te'eha ke upa ngā hijar, ame'ē ke a'e putar katu. A'erehe ngā py'a ixoty muruwak, ame'ē rehe a'e harō katu uī.

¹⁰ Jandema'e sawa'e te jywyr, ame'ē weraha angaha rehe uhyk ta kŷ. Ma'e mukaniha uwyr, ame'ēja saka harō ym

ehe rahã, jandema'e sawa'e te uwyr ta kÿ. Arahã ywa riki kanim ta oho. Tyapu te hũ ha namõ kanim ta oho. Ywa rehe ihĩ ame'ẽ ke ukwái ta tĩ. Upa ta kanim. Kome'ẽ ywy keruhũ kanim ta tĩ. Upa katu te kome'ẽ ywy keruhũ pe ixo ame'ẽ ta ke kanim ta tĩ. ¹¹⁻¹²Aja ame'ẽ upa katu te ma'e ke kanim ta oho. Aja rahã, myja me'ẽ pexoha katu my? Pesarahã! Katu ym ma'ema'e, ame'ẽ ta ke Tupã mupyrara ta. Ame'ẽ weraha angaha ke rehe peharõ pexo rahã, mã peja katu pexo. Aja rahã, katu tiki. Tupã rehe pehẽ py'a tapijar te'e we pemoĩ moĩ katu tĩ. Aja rahã, katu tiki. Ame'ẽ weraha ke pahar pemuhyk, aja pema'ema'e katu pexo. Ame'ẽ weraha uhyk rahã, ywa upa ukwái ta. Upa ta kanim. Ywa rehe ihĩ ame'ẽ ke upa ta musururu mondo. Hakuha upa ta musururu mondo. ¹³“Ywa pyahu ame'ẽ ke ihẽ amujã ta. Ywy keruhũ pyahu ame'ẽ ke aja tĩ. Amujã ta tĩ” aja Tupã manga katu. A'ep katu te ame'ẽ ta jõ ixo ta. Mã peja ame'ẽ rehe jaharõ katu jaxo.

¹⁴Ihẽ rehe katu ame'ẽ ta ke pehẽ! Ame'ẽ weraha rehe peharõ pexo rahã, Tupã ruwa koty pexo, aja saka pekwa pekwa pexo. A'e usak uĩ, aja saka a'erehe mã peja pexoha katu aja pexo. Mã peja peka'u te'eha ke pema'e ym. Pehẽ py'a a'e juhyk, aja pexo. Mã peja Tupã namõ pehẽ rury katu pehẽ pexo. ¹⁵(A'e uwyr ym we rĩ, a'erehe uwyr ym te ta, aja ym pekwa pekwa pexo tĩ.) A'e harõ we rĩ. Aja rahã, amõ we pehẽ ngi har amõ

ta jurujar katu ta. Aja rahã, amõ we Tupã muhã katu ta. A'erehe a'e harõ we rĩ. Aja pekwa pekwa pexo. Aja Páu mupinim pehẽ pe tĩ. Ukwa katuha ke Tupã muwyr ipe. Ame'ẽ namõ pehẽ pe a'e mupinim. Páu rehe japy'a katu ame'ẽ ke a'e. ¹⁶Kirisutu jywyr ta. Ame'ẽ rehe har Páu mujekwa rahã, upa paper rehe a'e mupinim. A'e mondo ame'ẽ paper rehe ame'ẽ rehe har a'e mupinim. Amõ amõ ma'e ke a'e mupinim ame'ẽ ke amõ ta ukwa katu ym. Pe, ame'ẽ ke amõ koty muka'u te'e ame'ẽ ta mujekwa. Ukwa ym ame'ẽ ta aja tĩ. Amõ koty mujekwa tĩ. Aja amõ Tupã je'eha rehe ihĩ, ame'ẽ ke amõ koty koty a'eta mujekwa. Te'e pandu, aja saka. Aja Tupã mupyrara ame'ẽ ke a'eta jumuhyk a'eta juehe.

¹⁷Ihẽ rehe katu ame'ẽ ta ke pehẽ! Pesarahã! Amõ ta amõ koty Tupã je'eha mujekwa aja pekwa katu. A'erehe pepyhí ym, aja pexo! Aja rahã, amõ koty sawa'e katu ym ame'ẽ ta mu'e, ame'ẽ koty pejumu'e ym ta peho. Jetehar te ke pekwa, ame'ẽ ke pehijar ym ta tĩ. ¹⁸Jesu riki jande muhãha ke! Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Ehe har tapijar te'e we pekwa katu te we pexo. Pehẽ rehe a'e ipy'a katu. Ame'ẽ rehe har tapijar te'e we pekwa katu te we pexo. Mã peja japandu ipe:

—Ne jõ riki katu te ame'ẽ ke.

Aja apo mã peja japandu ipe. Mã peja aja te'e ta japandu ipe. Amen. Ame'ẽ riki: “A'e tÿ” aja.

Upa.

Juā mupinim me'ē ke Peteihar ke

Juā kome'ē paper ke mupinim. Jesu kotyhar ta pe a'e mondo. Amō ta amō koty Jesu rehe har mu'e. Ame'ē ke Juā mukatu tar katu, a'erehe kome'ē paper ke mupinim.

Kuja Juā mujekwa. Jesu Tupā ra'yr a'e. Awa aja te'e kome'ē wyy keruhū pe a'e uwyr tī. Jesu rehe har amō ukwa rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar katu ta me'ē te'e, aja Juā mupinim. Tupā rehe har ukwa rahā, aja tī. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke hijar ta me'ē te'e tī. Jesu kotyhar aja rahā, imu ta rehe ipy'a katu ta me'ē te'e tī, aja Juā mujekwa.

“Imu ta” aja pandu rahā, Jesu kotyhar ta ke, aja jakwa.

“Ta'yn ta” aja pandu rahā, Jesu kotyhar ta ke tī, aja jakwa tī.

Jesu rehe har

1 Ihē Juā. Jesu rehe har ihē amupinim aī. A'e riki jande ke muhā katu. Kome'ē wyy keruhū nixói te rahā, pete'e ixo me'ē te'e a'e. Ima'e panduha rehe jahendu. Jasak ehe tī, Jesu rehe. Jama'ā katu ehe tī. Jande po pe japyhyk pyhyk ehe tī. ²Kome'ē wyy keruhū pe a'e uwyr rahā, jasak ehe. Ame'ē rehe har japandu pandu ngā pe. Uhā te hū ame'ē ke a'e. Ipái namō a'e ixo. Jande pe Ta'yr rehe har a'e mujekwa. ³Ma'e jasak ame'ē ke japandu pandu pehē pe. Ma'e jahendu ame'ē ke japandu pandu tī. A'erehe pehē namō jande juehe katu jande jaxo. Jete riki. Jande pái keruhū namō jande juehe katu jande jaxo tī. Ta'yr namō jande juehe katu jande jaxo tī, Jesu Kirisutu namō. ⁴Ame'ē rehe har pehē pe jamupinim. Aja rahā jande rury katu te jaxo apo 'y.

Tupā rehe har

⁵Ta'yr mu'e ame'ē ke jahendu. Ame'ē ke pehē pe japandu pandu tī. Kuja:

—Tupā riki weraha aja saka. (Aja rahā, katu te ame'ē ke a'e.) Pytuniha aja ym a'e. (Aja rahā, nixói te ma'e jaxeriha ke ipe) — aja japandu.

⁶A'erehe pytuniha aja ame'ē pe jaxo rahā: “Inamō jande juehe katu jande jaxo” ame'ē panduha te'e riki. Pytuniha aja ame'ē pe jaxo rahā, ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e jaxo rī. Katu ym aja. ⁷Tupā riki weraha aja ame'ē pe ixo. Aja rahā, nixói te ma'e jaxer ame'ē ke ipe. A'e aja jande jaxo rahā, jande katu jande juehe jaxo. Pe, Jesu ruwy pe jande py'a ke a'e juhyk. Upa ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke juhyk. Jande pái keruhū ra'yr Jesu.

Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e rahā,

Ame'ē ke Tupā namō japandu ta me'ē te'e

⁸“Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym” aja japandu rahā, jande jaka'u te'e. Te'e japandu. ⁹Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e rahā, mā peja Tupā pe japandu:

—Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e. Jande japyai. Mā peja jande py'a ke ejuhyk katu. Mā peja jande rehe nde py'a emu-jywyr — aja ipe.

Aja me'ē japandu rahā, jande rehe ipy'a jywyr te ta. A'e riki katu te ame'ē ke a'e. A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu ta. Jete. Ipy'a jywyr ta jande rehe. ¹⁰Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ame'ē ta ke jande, aja Tupā je'eha mujekwa. “Anī. Ma'e jaka'u te'eha ke jama'e ym” aja japandu rahā, Tupā te'e pandu, aja japandu naī. (Anī. Tupā te'e pandu ym te. A'erehe ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ame'ē ta ke jande aja jakwa katu.) Ima'e panduha rehe jahendu ym tī. Aja rahā, katu ym.

Jesu jandema'e mukatuha ke

2¹⁻² Jesu rehe pejurujar katu. A'erehe ihē ra'yr ta aja pehē. Ko ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te Tupā pe. A'erehe ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar rahā, katu tiki. Ame'ē rehe har pehē pe ihē amupinim aī. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym ta. Pema'e rahā, jande pái keruhū namō Jesu Kirisutu pandu ta:

—Ma'e ka'u te'eha ke ihē kotyhar ta ma'e. Ame'ē ke rehe ihē amuhepy. Ihē amanōha pe ihē amuhepy. A'erehe mā peja nde py'a emujywyr ehe — aja a'e pandu ta.

Aja jandema'e mukatuha ke a'e. A'e riki katu te me'ē ke a'e.

Jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe a'e muhepy. Amō we tī. Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe a'e muhepy tī. A'erehe Tupā ipy'a jywyr ngā rehe tī.

³Tupā je'ēha rehe jahendu katu rahā, ehe har jakwa katu, aja jakwa katu.

⁴Amō pandu:

—Ehe har akwa katu — aja.

(Aja rahā, ima'e je'ēha rehe hendu katu ta me'ē te'e.) Je'ēha rehe hendu ym rahā: “Ehe har akwa katu” ame'ē panduha riki te'e aja. Jetehar te ke ukwa ym.⁵⁻⁶ Je'ēha rehe amō hendu katu rahā, Tupā rehe a'e ipy'a katu. Pe, ipy'a katu te we ehe rī. Kuja jakwa katu. Amō pandu:

—Tupā namō ihē juehe katu ihē axo — aja.

Aja rahā, mā peja Jesu Kirisutu aja katu a'e ixo tī. (A'e aja katu ame'ē ke ma'ema'e tī.) Kome'ē ywy keruhū pe Jesu ixo rahā, katu ame'ē ke a'e ma'ema'e. Aja te'eha a'e ma'ema'e. A'e aja amō tī. Katu ame'ē ke ma'ema'e ta me'ē te'e tī. Aja rahā, Tupā namō a'e juehe katu a'e ixo, aja jande jakwa katu te tī.

“Pehē pepy'a katu pehē juehe pexo” ame'ē je'ēha pyahu ame'ē ke

⁷Ihē rehe katu me'ē ta! Apy'a katu ame'ē ta ke pehē tī! Pehendu katurahā! Ko Jesu je'ēha ke ihē amupinim aī. (“Pehē pepy'a katu pehē juehe pexo” aja a'e pandu.) Ame'ē ke pyahu ym. Ymanihar je'ēha ke ame'ē. Jesu rehe pejurujar katu py rahā, (“pehē pepy'a katu pehē juehe pexo”) ame'ē je'ēha rehe pehendu katu. Ame'ē ke namō pexo katu apo 'y. Ame'ē panduha ke pehē pe ko ihē amupinim aī tī.⁸ Pyahu aja apo tī. Amō ta rehe Kirisutu ipy'a katu. Ame'ē ke rehe jasak. A'erehe ame'ē panduha jetehar te ke, aja jakwa katu. Pepy'a katu pehē juehe pexo tī, a'erehe (“pehē pepy'a katu pehē juehe pexo”) ame'ē panduha jetehar te ke aja jakwa tī. Pytuniha aja asa oho. Weraha aja hendy hendy ixo apo 'y. (Aja rahā, Ta'yr rehe har Tupā mujekwa katu ngā pe apo 'y. A'erehe upa ngā ipy'a katu ngā juehe ixo apo 'y. A'erehe mā peja pepy'a katu pehē juehe pexo.)

⁹Upa Jesu kotyhar ta riki imu ta aja ixo. Amō pandu:

—Weraha aja ame'ē pe ihē axo — aja.

(Aja rahā, imu rehe ipy'a katu ta me'ē te'e.) Imu rehe a'e ipy'a ym rahā, pytuniha aja ame'ē pe a'e ixo we rī. (Aja rahā, Jesu pandu ame'ē ke rehe a'e hendu ym tī. Kuja a'e pandu:

—Pepy'a katu pehē juehe pexo — aja Jesu.

Ame'ē rehe amō hendu ym. Weraha aja ame'ē pe amō ixo rahā, Jesu pandu ame'ē rehe hendu katu.)¹⁰ Imu rehe amō ipy'a katu rahā, weraha aja ame'ē pe tapijar te'e we a'e ixo katu. (Aja rahā, Jesu pandu ame'ē ke rehe a'e hendu katu.) Aja amō ta ukwa rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e ym ta.¹¹ Pe, imu rehe amō ipy'a ym rahā, pytuniha aja ame'ē pe a'e ixo we rī. Aja rahā, Jesu pandu ame'ē ke rehe a'e hendu ym. Aja

te'e a'e ixo. Pytun rahã, jasak ym ma'e, ame'ëja saka. A'erehe marã ka ym katu ame'ë ke a'e ma'ema'eha.

**Jesu rehe jurujar katu ame'ë
ta ta'yn ta aja saka.**

**Amõ ta tamüi ta aja saka tĩ. Amõ
ta ta'ynuhu ta aja saka tĩ.**

¹²“Ta'yn ta” aja ihë apandu pehë pe. (Jesu rehe pejurujar katu ramõ, a'erehe: “Ta'yn ta” aja apandu pehë pe.) Pehendu katurahã! Pehë peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe Jesu muhepy. A'erehe a'e manõ. A'erehe pehë rehe Tupã ipy'a jywyr. A'erehe pehë pe ko ihë amupinim aĩ. ¹³“Tamüi ta” aja apandu pehë pe tĩ. (Jesu rehe yman pejurujar katu, a'erehe: “Tamüi ta” aja apandu tĩ.) Pehendu katurahã! Kome'ë ywy keruhũ nixói te rahã, Jesu riki pete'e ixo ame'ë te'e a'e. Ehe har pekwa katu, a'erehe pehë pe ko ihë amupinim aĩ. “Ta'ynuhu ta!” (Jesu rehe har pekwa katu ame'ë ta ke pehë.) Pehendu katurahã! Satana mujekwaha rehe pejurujar ym. (Ãjã ramüi a'e.) A'erehe pehë pe ko ihë amupinim aĩ tĩ.

¹⁴“Ta'yn ta” aja ihë apandu pehë pe. (Jesu rehe pejurujar katu ramõ, a'erehe: “Ta'yn ta” aja apandu pehë pe.) Pehendu katurahã! Jande pái keruhũ rehe har pekwa katu, a'erehe pehë pe ko ihë amupinim aĩ. “Tamüi ta” aja apandu pehë pe tĩ. (Jesu rehe yman pejurujar katu, a'erehe: “Tamüi ta” aja apandu tĩ.) Pehendu katurahã! Kome'ë ywy keruhũ nixói te rahã, Jesu riki pete'e ixo ame'ë te'e a'e. Ehe har pekwa katu, a'erehe pehë pe ko ihë amupinim aĩ. “Ta'ynuhu ta!” (Jesu rehe pekwa katu ame'ë ta ke pehë.) Pehendu katurahã! Pehë py'a pe Tupã je'eha ke pekwa katu pexo, a'erehe pehë pyrãtã katu. A'erehe pehë pe ko ihë amupinim aĩ. Satana mujekwa ame'ë

ke rehe pehendu ym. (Ãjã ramüi a'e.) A'erehe ko ihë amupinim aĩ tĩ.

¹⁵Tupã rehe hendu ym ame'ë ta ma'ema'eha ke pemanga tar ym pehë. Upa ame'ë tama'e ke rehe pehë py'a pemoi ym tĩ. Ame'ë ke rehe pepy'a katu rahã, jande pái keruhũ rehe pepy'a ym. ¹⁶Kome'ë ywy keruhũ pe mäte hü te'e ma'e katu ym ame'ë ke ihĩ. Kuja. Ma'e ka'u te'eha ke jõ ma'ema'e tar katu. (Ame'ë ke jande pái keruhũ putar ym.) Ma'e ke rehe usak, ame'ë ke katu usak. A'erehe ame'ë ke putar katu, aja ukwa. Aja rahã, katu ym. (Ame'ë ke jande pái keruhũ putar ym tĩ.) Kuja ukwaha naĩ tĩ. Ima'e ma'e ke jõ katu te ame'ë ke, aja amõ ukwaha naĩ. (Upa ame'ë ta ke jande pái keruhũ putar ym tĩ.) Upa ame'ë ta ke Tupã rehe hendu ym ame'ë ta ma'ema'eha ke. Katu ym aja. ¹⁷Ame'ë ma'ema'eha ke kanim ta oho. Ma'e ka'u te'eha ke amõ ma'ema'e tar katu. Upa katu te ame'ë ke kanim ta tĩ. Tupã putar ame'ë ke amõ ma'ema'e rahã, a'e riki uhã te hü ame'ë ke a'e.

Kirisutu ruwajan rehe har

¹⁸Ta'yn ta! Jesu rehe pejurujar katu ame'ë ta ke pehë! 'Ar rehe angaha uhyk tate. Kirisutu ruwajan uwyr ta, aja pehendu. (“Kirisutu ihë” aja pandu naĩ.) Aja Kirisutu ruwajan ta heta ixo apo. A'erehe 'ar rehe angaha uhyk tate, aja jakwa katu. ¹⁹Kirisutu ruwajan ta riki jande ngi har ym, a'erehe jande ngi uhem oho. Jande ngi har rahã, jande namõ pyta ta tipe. Jande ngi uhem oho, a'erehe jande ngi har ym aja jakwa katu.

²⁰Pehë anĩ. Pehë py'a rehe Tupã'a ke Kirisutu muwyr. (A'e riki mujekwa pehë pe.) A'erehe jete har te ke upa pekwa katu apo 'y. ²¹“Jete har te ke pekwa ym” aja ym ihë apandu. Jete har te ke pekwa katu, a'erehe ko ihë amupinim aĩ. Jete har te ke aja ym amõ pandu rahã, te'e ame'ë pandu.

²² Awa pandu te'e my? Jasarahā! Jesu riki Kirisutu ym. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke ym a'e, aja pandu ame'ē ke te'e pandu. Jesu riki Tupā ra'yr ym, aja pandu ame'ē ke Kirisutu ruwajan tī. A'e riki jande pái keruhū rehe jurujar ym tī. ²³ “Jesu riki Tupā ra'yr ym” aja amō pandu rahā, jande pái keruhū ke a'e putar ym tī. “Jesu riki Tupā ra'yr” aja amō pandu rahā, jande pái keruhū ke a'e putar katu.

²⁴ Tupā ra'yr rehe har pehendu. Arahā pejurujar katu ehe. Ame'ē myrandu ke pehē py'a rehe pemupyta katu pexo. Aja rahā, Ta'yr namō pehē juehe katu pehē pexo. Jande pái keruhū namō pehē juehe katu pehē pexo tī. ²⁵ Kuja riki jande pe Jesu pandu katu. “Pehē ke ihē amuhā katu ta” aja a'e pandu katu jande pe. ²⁶ Kome'ē paper rehe amujekwa ta pehē pe. Aja rahā pehē ke muka'u te'e tar katu ame'ē ta muka'u te'e ym ta pehē ke. (Kirisutu ruwajan ta muka'u te'e ym ta pehē ke.) ²⁷ Pehē anī. Pehē pe Tupā'ā ke Kirisutu muwyr. Pehē py'a rehe a'e ihī katu. Upa katu te pehē ke a'e mu'e ta. A'e mu'e ame'ē ke jete har te ke. Te'e aja ym. A'e mu'e katu. A'erehe amō mu'eha nixói ta pehē pe. Mā peja Jesu namō pehē juehe katu pexo, aja Tupā'ā mujekwa katu. Mā peja ame'ē rehe pehendu katu.

²⁸ Ta'yn ta! Pehendu katurahā! Jete riki. Mā peja Jesu namō pehē juehe katu pexo. Aja pexo rahā, pekyje ym ta ingi. A'e jywyr rahā, pekyje ym ta ingi. Pehē ruxī ym ta tī. ²⁹ Jesu riki katu te ame'ē ke a'e, aja pekwa katu. Kuja pekwa katu tī. Katu te ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, a'e riki Tupā ra'yr ta tī.

Tupā ra'yr ta rehe har

3 Pehendu katurahā! Jande rehe jande pái keruhū ipy'a katu te. A'erehe jande rehe har a'e pandu:

—Ihē ra'yr ta pehē — aja jande rehe har.

Jete riki! Jande riki ta'yr ta. Tupā rehe har amō ta ukwa ym, a'erehe jande riki ta'yr ta, ame'ē ke a'eta ukwa ym tī. ² Ihē rehe katu me'ē ta! Apy'a katu ame'ē ta ke pehē tī! Jande riki ta'yr ta apo 'y. Yman rahā myja jaxo ta my? Ame'ē rehe har jakwa katu ym we rī. Kuja jō jakwa katu apo 'y. Jesu jywyr rahā, a'e ixo aja jaxo ta tī. A'e katu te, aja jasad katu ta ehe, a'erehe a'e aja jaxo ta tī. Jande katu te aja jaxo ta tī. ³ Ame'ē ke rehe amō harō ixo rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym ta. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te ipe, Jesu pe. A'e aja amō ixo tī. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke amō hi-jar katu.)

⁴ Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, Tupā je'ēha rehe hendu ym. Tupā je'ēha rehe hendu ym rahā, ame'ē riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. ⁵ Kuja pekwa katu. Ma'e jande jaka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe Jesu muhepy uwyr. Ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym te a'e. ⁶ A'erehe Jesu namō juehe katu amō ixo rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tar ym ixo. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, ehe har a'e ukwa ym. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te Jesu pe, ame'ē rehe har amō ukwa ym tī.

⁷ Ta'yn ta! Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke pehē! Pehendu katurahā! Mā peja pehē ke amō muka'u te'e ym. A'erehe pehendu katurahā! Katu ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, a'e riki katu te ame'ē ke a'e. Jesu aja katu te ame'ē ke a'e tī. ⁸ Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e ixo rahā, Satana kotyhar ke a'e. Kome'ē ywy keruhū nixói te rahā, Satana riki ma'e jaxer ame'ē ke ma'e. (Ājā ramūi a'e.) A'engi ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e hū ixo rī. “Ma'e ka'u te'eha ke ema'e” aja ngā pe a'e pandu tī, ame'ēja saka tī. Anī. Ame'ē ke Tupā ra'yr mukanim uwyr.

⁹ Amō riki Tupā ra'yr rahā, ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e tar ym ixo. Tupā riki katu te me'ē ke a'e. Tupā aja a'e tī. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e tar ym ixo tī. Tupā riki ipái keruhū, a'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'e ma'ema'e tar ym ixo tī. ¹⁰ Katu te ame'ē ke amō ma'ema'e tar ym rahā, a'e riki Tupā ra'yr ym. Imu rehe ipy'a ym rahā, a'e riki Tupā ra'yr ym tī. A'erehe a'eta riki Satana ra'yr ta aja jakwa apo 'y. Aja ym Tupā ra'yr ta, aja jakwa tī.

Imu rehe amō ipy'a katu rahā, katu tiki

¹¹ Myrandu rehe pehendū py rahā, kuja pehendū: “Mā peja jande japy'a katu jande juehe” aja pehendū. ¹² Amō rehe ipy'a ym ame'ē ke Kāi. Mā peja a'e aja ym jaxo tī. Ymanihar ke a'e. Satana kotyhar ke a'e, a'erehe imu ke a'e jukwa. Ma'ewā jukwa my? Kuja. Ima'e ma'eha ke katu ym. Imuma'e anī. Katu ame'ē ke ame'ē. (A'erehe jyty'ym ehe.) A'erehe imu ke a'e jukwa. Imu rehe ipy'a ym. Ipy'a ke jai te'e ehe.

¹³ Ihē mu ta! Pehendū katurahā! (Jesu kotyhar ta ke pehē.) A'erehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pehē rehe parahy rahā, pemukahem ym ame'ē ta ngi. ¹⁴ Jande anī. Japy'a katu ame'ē ta ke jande. Jande mu rehe japy'a katu tī, a'erehe manōha ngi jahem, ame'ēja saka. Aja jakwa katu. Pe, ixuweha koty jatryk, ame'ēja saka. (Aja rahā, jande mu rehe japy'a katu.) Amō rehe amō ipy'a ym rahā, manōha ngi uhem ym we rī, ame'ēja saka. ¹⁵ Imu rehe amō parahy te rahā, a'e ke jukwa ame'ēja saka. Amō ke jukwa rahā, Tupā muhā ym ame'ē ke a'e, aja pekwa. ¹⁶ Kuja ipy'a katuha rehe har jakwa katu. Jande rehe Jesu ipy'a katu, a'erehe a'e manō. A'e manō, a'erehe jande ke a'e muhā katu. Aja jande ke a'e haihu katu. Jesu aja jande tī. Jande mu ta rehe japy'a katu, a'erehe mā peja a'eta rehe jahaihu

katu tī. Myja jahaihu katu ta my? A'eta pe jamanō ta nahā my. ¹⁷ Jandema'e ma'e ke jame'ē me'ē ta ipe nahā my. Ima'ehū namō ixo. Pe, imu rehe pyrara a'e usak tipe. Anī. Imu pe ma'e ke a'e me'ē ym te. Aja rahā, ima'e panduha te'e aja. “Tupā rehe ihē apy'a katu” ame'ē panduha te'e aja. ¹⁸ Ta'yn ta! Pehendū katurahā! “Jande mu ta rehe japy'a katu” aja jō japandu rahā, katu ym. Jande mu ta rehe japy'a katu rahā, mā peja ma'e ke jame'ē me'ē ipe. Aja rahā, japy'a katu te a'eta rehe, aja jamujekwa ngā pe.

Tupā namō jande japandu

¹⁹ Jande japy'a katu jande juehe jaxo, a'erehe Tupā kotyhar ta riki jande, aja jakwa katu. Tupā riki jetehar te ke pandu katu ame'ē ke a'e. Japy'a katu jande juehe jaxo, a'erehe Tupā namō japandu rahā, jakyje ym ingi. ²⁰ Jande katu ym jande jupe, aja jakwa jakwa jaxo rahā, jakyje ym ingi. Jande katu ym aja a'e ukwa tī. Upa katu te a'e ukwa katu. Jande rehe a'e ipy'a katu rī. ²¹ Ihē rehe katu me'ē ta! Jete riki! Ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e ym, aja jakwa rahā, jakyje ym ingi. Aja Tupā namō japandu pandu katu. Jakyje ym ingi tī. ²² Aja rahā ma'e ke japandu ipe rahā, ame'ē ke jande pe a'e muwyr. Ima'e panduha rehe jahendū katu, a'erehe japandu ipe ame'ē ke jande pe a'e muwyr tī. A'e putar ame'ē ke jama'ema'e a'erehe japandu ipe ame'ē ke a'e muwyr tī. ²³ Kuja a'e putar. A'e pandu:

—Mā peja Jesu Kirisutu rehe peju-rujar katu. Mā peja pehē pepy'a katu pehē juehe pexo tī — aja jande pe Tupā pandu.

“Pepy'a katu pehē juehe pexo” aja Kirisutu pandu tī. A'e riki Tupā ra'yr. ²⁴ Tupā je'ēha rehe amō hendu tar katu rahā, Tupā namō juehe katu a'e ixo. Pe, inamō juehe katu Tupā ixo tī. Jande pe

I'ā ke a'e muwyr, a'erehe inamō jande juehe katu jande jaxo, aja jakwa katu.

Jetehar pandu ame'ē ke.

Te'e pandu ame'ē ke tī.

4 Ihē rehe katu me'ē ta! Pehendu katurahā! Ma'e je'ēha ke amō ta pandu uwyr. Ame'ē ta rehe pahar pejurujar ym. Jetehar te ke a'eta pandu nahā my? Te'e pandu nahā my? Myja my? Mā peja pekwa katu. Tupā je'ēha rupi a'eta pandu uwyr nahā my? Sawa'e je'ēha rupi pandu uwyr nahā my? Myja my? Pekwa katu tī. Tupā je'ēha mu'eharan ta heta ixo. Amō amō ok ta rupi pandu pandu hū oho. ²Tupā je'ēha rupi amō pandu rahā, kuja ame'ē rehe har pekwa katu ta pexo. Kuja a'e pandu ta uwyr:

—Kome'ē ywy keruhū pe Jesu Kirisutu uwyr. Awa te'e a'e uwyr — aja pandu uwyr.

Aja me'ē pandu uwyr ame'ē ke Tupā kotyhar te ke. ³Aja me'ē pandu ym rahā, a'e riki Tupā kotyhar ym. Tupā je'ēha rupi ym a'e pandu. Kirisutu ruwajan je'ēha rupi a'e pandu uwyr. Kirisutu ruwajan uhyk ta uwyr, aja pehendu. Kome'ē ywy keruhū pe uhyk apo 'y. (Pehī.)

⁴Ta'yn ta! Jesu rehe pejurujar katu ame'ē ta ke pehē. Pehendu katurahā! Tupā kotyhar ta riki pehē, a'erehe Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ran rehe pehendu ym. Mu'eharan ta ke ame'ē ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pyrātā. Anī. Tupā'ā riki i'ar koty te we pyrātā te ha ke. Pe, Tupā'ā pehē py'a rehe ihī. A'erehe pehē ke mu'eharan ta muka'u te'e ym ta. (Aja rahā, pehendu ym a'eta rehe.) ⁵A'eta riki Kirisutu ruwajan kotyhar ta ke. A'erehe Kirisutu ruwajan je'ēha rupi a'eta pandu. A'eta rehe amō ta hendu katu. Tupā rehe hendu ym ame'ē ta hendu katu. ⁶Jande anī. Tupā kotyhar ta ke jande. Jande jamu'e, ame'ē ke rehe amō ta hendu katu. Tupā rehe har ukwa katu ame'ē ta

hendu katu. Jande jamu'e ame'ē ke rehe Tupā kotyhar ta ym ame'ē ta hendu ym. A'erehe kuja jakwa. Tupā'ā je'ēha rehe hendu katu, ame'ē ta Tupā kotyhar ta ke tī. Kirisutu ruwajan je'ēha rehe hendu katu, ame'ē ta Tupā kotyhar ta ym.

Tupā riki ipy'a katu te ame'ē ke a'e

⁷Ihē rehe katu me'ē ta! Pehendu katurahā! Mā peja jande japy'a katu jande juehe jaxo! Jande japy'a katuha ke jande pe Tupā muwyr. Amō ta rehe amō ipy'a katu rahā, Tupā ra'yr ke a'e. Tupā rehe har a'e ukwa katu tī. ⁸Tupā riki ipy'a katu te ame'ē ke a'e. A'erehe amō ta rehe amō ipy'a ym rahā, ehe har a'e ukwa ym. ⁹Kuja jande pe ipy'a katuha ke Tupā mujekwa. Ta'yr peteihar ke kome'ē ywy keruhū pe a'e muwyr. A'e riki jande ke muhā katu. ¹⁰Yman Tupā rehe japy'a ym tipe. Anī. Jande rehe Tupā ipy'a katu. A'erehe Ta'yr ke a'e muwyr. Jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe ta'yr muhepy. A'erehe a'e manō. A'erehe jande rehe Tupā ipy'a jywyr. Aja jande rehe a'e ipy'a katu te ha ke a'e mujekwa.

¹¹Ihē rehe katu ame'ē ta! Pehendu katurahā! Aja jande rehe Tupā ipy'a katu, a'erehe mā peja japy'a katu jande juehe jaxo tī. ¹²Tupā rehe usak ym te awa. Pe, japy'a katu jande juehe jaxo rahā, Tupā namō jande juehe katu jande jaxo tī. Aja rahā, jande rehe Tupā ipy'a katu te aja amō ta rehe jande japy'a katu tī.

¹³Jande py'a rehe I'ā ke Tupā muwyr, a'erehe Tupā namō jande juehe katu jaxo, aja jakwa katu. Jande namō a'e juehe katu a'e ixo tī. ¹⁴Yman kome'ē ywy keruhū pe Ta'yr ke Tupā muwyr. Awa ta ke a'e muhā katu uwyr. Ame'ē rehe har japandu pandu. Ta'yr rehe jasad, a'erehe ehe har japandu pandu tī. ¹⁵“Jesu riki Tupā ra'yr” aja amō pandu rahā, Tupā namō a'e juehe katu a'e ixo. Pe, inamō Tupā juehe katu a'e ixo tī. ¹⁶Pe, jande rehe Tupā ipy'a katu, aja jakwa.

Ame'ē riki jetehtar te ke, aja jakwa katu tī. Tupā riki ipy'a katu te ame'ē ke a'e. Amō ta rehe amō ipy'a katu ixo rahā, Tupā namō a'e juehe katu a'e ixo tī. Pe, inamō Tupā juehe katu a'e ixo tī. ¹⁷Jande rehe Tupā ipy'a katu te hū. A'e aja jande japy'a katu jande juehe jaxo tī. Aja rahā, jakyje ym ta ingi. Kuja. Yman rahā, amō ma'ema'eha ke Tupā ukwa ta. Katu ame'ē ke ma'ema'e my? Katu ym ame'ē ke ma'ema'e my? Ame'ē ke a'e ukwa ta. Pe, kome'ē ywy keruhū pe Kirisutu ixo rahā, amō ta rehe a'e ipy'a katu. A'e aja jaxo rahā, yman rahā Tupā pandu ta: “Pehē katu” aja. A'erehe jande japy'a katu jande juehe jaxo rahā, jakyje ym ta ingi. ¹⁸Tupā rehe japy'a katu rahā, a'e mupyraraha ngi jakyje ym ta. Jande rehe a'e ipy'a katu te, aja jakwa katu, a'erehe upa jakyjeha ke a'e mukanim. A'e mupyraraha ngi jakyje rahā, jande japy'a ym ehe, aja jamujekwa. Mupyrara ta jande ke aja jakwa, a'erehe jakyje ingi.

¹⁹Jande rehe Tupā ipy'a katu py, a'erehe japy'a katu ehe tī. ²⁰“Tupā rehe ihē apy'a katu” aja amō pandu rahā, mā peja imu rehe a'e ipy'a katu tī. Pe, imu rehe a'e ipy'a ym rahā, a'e te'e pandu. “Tupā rehe ihē apy'a katu” ame'ē panduha riki te'e aja. Imu rehe amō usak katu. A'e ke rehe amō ipy'a ym rahā, usak ym ame'ē ke rehe marā ka ym a'e ipy'a katuha. Tupā rehe amō usak ym, a'erehe marā ka ym amō ipy'a katuha Tupā rehe tī. (Usak ame'ē ke rehe ipy'a ym rahā, usak ym ame'ē ke rehe ipy'a ym tī.) ²¹Kuja Kirisutu pandu:

—Tupā rehe pepy'a katu rahā, mā peja pehē mu rehe pepy'a katu tī — aja pandu.

Ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke jande jahijar

5 Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Ame'ē rehe jurujar katu ame'ē ta riki Tupā

ra'yr ta. Amō ta rehe amō ipy'a katu rahā, ta'yr ta rehe a'e ipy'a katu tī. ²Tupā rehe japy'a katu. Je'ēha rehe jahendu katu tī. A'erehe Tupā ra'yr ta rehe japy'a katu tī, aja jakwa katu tī. ³⁻⁴A'erehe Tupā rehe japy'a katu rahā, ima'e je'ēha rehe jahendu katu tī. Kome'ē ywy keruhū pe jaxo rahā, ma'e jaka'u te'eha ke jama'ema'e tar katu. Tupā ra'yr ta riki jande, a'erehe ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar katu. Jesu rehe jajurujar katu. A'erehe ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jahijar katu. A'erehe kuja: “Tupā je'ēha rehe jahendu ym ta” aja japandu ym ta. Jete. Pahar Tupā je'ēha rehe jahendu katu. ⁵Kome'ē ywy keruhū pe ixo rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tar katu. Myja ta ame'ē ke amō hijar katu my? Kuja. Jesu riki Tupā ra'yr, ame'ē ke rehe amō jurujar katu rahā, ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'e hijar katu. (Pyrātāha ke a'e muwyr, a'erehe ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke a'e hijar katu.)

Jesu Kirisutu rehe har pandu ame'ē ke. Mahapyr pehī.

⁶Jesu Kirisutu uhyk uwyr. Y pe a'e ke amō mujahuk rahā, a'e riki Tupā ra'yr aja a'eta ukwa katu. A'e manō rahā, huwy ke uhem. Aja rahā, a'e riki Tupā ra'yr, aja a'eta ukwa katu tī. A'e ke amō mujahuk. A'e manō tī. Ame'ē mokōi riki Tupā ra'yr ke a'e aja mujekwa. Amō we tī. Ehe har Tupā'a mujekwa: “Tupā ra'yr a'e” aja. Jetehtar te ke a'e mujekwa.

⁷Jesu riki Tupā ra'yr, aja mujekwa katu ame'ē ta mahapyr ixo. ⁸Jesu riki Tupā ra'yr, aja Tupā'a mujekwa katu. (Petēihar ame'ē.) Jesu ke amō mujahuk rahā: “A'e riki ihē ra'yr” aja Tupā pandu katu. (Mokōihar ame'ē.) Jesu mujekwa tī. A'e manō rahā, juehe har mujekwa katu tī. “Ihē riki Tupā ra'yr” aja a'e mujekwa katu juehe har tī. (Mahapyrihar ame'ē.) Upa ame'ē ta panduha ke juja

katu te. (Tupā ra'yr a'e, aja mujekwa katu.)⁹ Sehar ma'e ke pandu katu rahā, jahendu katu ehe. Aja rahā Tupā pandu katu rahā, i'ar koty te we katuha. A'erehe jahendu katu ta me'ē te'e ehe. Kuja. Ta'yr rehe har Tupā pandu katu. (Ame'ē rehe mā peja jahendu katu.)¹⁰ Tupā ra'yr rehe amō jurujar katu rahā, jurujar katu ame'ē ke jetehar te ke, aja a'e ukwa katu. Amō anī. Tupā pandu ame'ē ke rehe jurujar ym. A'erehe kuja a'e ukwaha nai:

—Tupā te'e pandu — aja ukwaha jupe nai.

“Jesu ihē ra'yr” aja Tupā pandu ame'ē rehe jurujar ym, a'erehe aja amō ukwaha jupe nai.¹¹ Kuja riki Tupā pandu katu:

—Ihē ra'yr rehe pejurujar katu, a'erehe pehē ke ihē amuhā katu ta — aja jande pe pandu katu.

Jesu ke amō mujahuk rahā: “A'e riki ihē ra'yr” aja Tupā pandu katu tī. Jesu mujekwa tī. A'e manō rahā, juehe har mujekwa katu tī. “Ihē riki Tupā ra'yr” aja a'e mujekwa katu juehe har. Upa ame'ē ta panduha ke juja katu te.¹² Amō py'a rehe Ta'yr ihī rahā, a'e uhā te hū ta ixo. Ipy'a rehe Tupā ra'yr ihī ym rahā, a'e uhā ym te ta. Tupā namō ixo ym te ta.

Awa ruhāha rehe har

¹³Tupā ra'yr rehe pejurujar katu ame'ē ta ke pehē. Ko riki pehē pe ihē amupinim aī. Aja rahā Tupā muhā katu ame'ē ta ke pehē, aja pekwa katu. A'erehe pehē pe ihē amupinim aī.¹⁴ Pe, Tupā namō ma'e japandu pandu rahā, jakyje ym ta ingi. “Jande rehe a'e hendu katu ta” aja jakwa katu, a'erehe jakyje ym ingi. Jande pe ma'e ke a'e me'ē tar katu, ame'ē ke japandu ipe. Aja rahā, japanduha rehe a'e hendu katu ta.¹⁵ Ma'e japandu ipe rahā, japanduha rehe a'e hendu katu, aja

jakwa katu te. A'erehe ma'e japandu ipe ame'ē ke jande pe a'e me'ē ta, aja jakwa katu te tī.

¹⁶Amō riki Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e. A'erehe imu aja a'e. Pe, ma'e ka'u te'eha ke ame'ē ma'e. Ame'ē ke rehe amō usak rahā, ame'ē rehe har Tupā namō mā peja epandu. Aja rahā, ame'ē mu rehe Tupā ipy'a jywyr ta. Amō ma'e ka'u te'eha ke ma'e rahā, manō ta. Ame'ē pehī. Ame'ē ke amō ma'e rahā, Tupā namō epandu ym. Ipy'a jywyr ym ta ehe. Ame'ē ym rahā, Tupā namō epandu katu. Aja rahā, Tupā ipy'a jywyr ta ehe.¹⁷ Upa katu te ma'e jaxer ma'eha riki ma'e ka'u te'eha ma'eha ke. Pe, amō ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e rahā, manō ym ta. Ame'ē pehī.

¹⁸Sehar amō ta riki Tupā ra'yr ta ke. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e tar ym ixo, aja jakwa. Kirisutu riki usak katu a'eta rehe, a'erehe a'eta ke Satana muka'u te'e ym. A'erehe ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e ym ta.

¹⁹Jande riki Tupā kotyhar ta ke jande, aja jakwa katu. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta riki Satana ukwaha namō a'eta ixo, aja jakwa katu tī. (Ājā ramūi a'e.)

²⁰Kuja jakwa katu. Yman kome'ē ywy keruhū pe Tupā ra'yr uwyr. Upa uwyr rahā, ukwa katuha ke jande pe a'e muwyr. A'erehe Tupā te rehe har jakwa katu. Tupā te namō jande juehe katu jande jaxo. Ta'yr namō jande juehe katu jande jaxo tī. Jesu Kirisutu namō tī. A'e riki Tupā te. A'e riki awa ke muhā katu.²¹ Ta'yn ta! Pehendu katurahā! Ma'e'ā ta riki tupā ta aja amō ta ukwaha a'eta jupe nai. Ame'ē rehe pehē py'a pemoī moī ym te.

Upa.

Juā mupinim me'ē ke Mokōihar ke

Ehe katu ame'ē pe kome'ē paper pinim ke Juā mondo. Kūjā ke a'e.

Kuja Juā mupinim. “Jesu mu'e aja exo katu” aja mupinim. Aja rahā, imu rehe amō ipy'a katu ta me'ē te'e. “Imu” aja pandu rahā, amō Jesu kotyhar ta ke.

Kuja Juā mupinim tī. “Jesu rehe har mu'e ame'ē ta ran ixo. Ame'ē ta rehe ehendu ym te” aja Juā mujekwa katu.

Ehe katu ame'ē pe kome'ē paper pinim ke Juā mondo

1 Ihē riki tamūi te apo 'y. Ihē Juā. Ko nde pe paper pinim ihē amondo axo. Ne membyr ta pe ihē amondo axo tī. Jesu rehe nde erejuru jar katu, a'erehe ihē rendyr aja nde. Nde rehe Tupā usak katu tī. Nde rehe ihē apy'a katu. Ihē jō ym. Amō ta aja tī. Nde rehe ipy'a katu tī. Upa katu te Jesu je'ēha ke ukwa katu ame'ē ta nde rehe ipy'a katu tī. ² Jete har te ke jande johu jakwa katu, a'erehe nde rehe japy'a katu. Ame'ē jete har te ke jande namō aja te'e ta ixo.

³ Tupā riki jande pāi keruhū. Jesu riki Ta'yr. Mā peja jande rehe a'eta ipy'a katu te hū! Mā peja jande rehe a'eta pyrara usak. Mā peja jande py'a ke a'eta muhury katu. Aja rahā, Jesu kotyhar ta namō jande juehe katu jande jaxo. Aja rahā, japy'a katu te amō ta rehe tī.

Pehē pepy'a katu pehē juehe pexo

⁴ Jande pāi keruhū pandu:

—Mā peja pepy'a katu pehē juehe pexo tī — aja.

Ame'ē ke rehe amō amō ne membyr ta hendu katu te. Aja ihē ahendu, a'erehe ihē rury katu te axo tī. ⁵ Ihē rendyr! Ehendu katurahā! Ko nde pe ihē apandu:

—Mā peja jande johu japy'a katu jande juehe jaxo tī!

Ame'ē je'ēha ke nde pe ihē amupinim aī. Ame'ē riki pyahu ym. ⁶ Ame'ē je'ēha ke Jesu rehe nde erejuru jar katu py rahā, nde erehendu. Ame'ē pandu katuha aja jama'ema'e rahā, Tupā je'ēha rehe jahendu katu te. Ame'ē je'ēha ke Jesu rehe nde erejuru jar katu py rahā, nde erehendu. Kuja:

—Tapijar te'e we pepy'a katu pehē juehe pexo!

Ame'ē je'ēha rehe nde erehendu.

“Jesu Kirisutu awa te'e aja ym uwyr” aja mu'eharan ta pandu naī

⁷ Kome'ē ywy keruhū pe mu'eharan ta heta ixo. “Jesu Kirisutu awa te'e aja ym a'e uwyr” aja a'eta pandu naī. Ame'ē ta riki mu'eharan ta ke. Ame'ē ta Kirisutu ruwajan ta ke tī. ⁸ Ame'ē ta rehe pehendu ym. Ame'ē ta rehe pehendu rahā, peka'u te'e ta. Aja rahā, pejuru jar katuha ke pehijar ta my. Ame'ē ke pehijar ym rahā, Tupā koty peho rahā, pehē pe a'e pandu ta:

—Pehē riki katu te ame'ē ke — aja.

⁹ Kirisutu mu'e ame'ē ke amō mu'e tar ym. Anī. Amō koty mu'e tar katu rahā, Tupā ngi har ym a'e. Kirisutu mu'e ame'ē ke amō mu'e rahā, jande pāi keruhū namō a'e juehe katu a'e ixo. Ta'yr namō a'e juehe katu a'e ixo tī.

Mu'eharan ke nde rok pe emuxe ym

¹⁰ Nde rok pe amō uhyk. Pe, a'e pandu:

—Tupā je'ēha ke ihē amu'e ta — aja.

Pe, Kirisutu mu'e ame'ē ke a'e mu'e ym rahā, a'e ke nde rok pe emupyta ym. Emuxe ym. ¹¹ “Mā peja nde rehe Tupā usak katu” aja epandu ym ipe tī. Aja me'ē nde erepandu rahā, mu'eharan ta namō nde juehe katu nde erexo. Katu ym aja.

Katuha ke ihē amondo axo

¹² Kohū je'ēha ihē areko, ame'ē ke nde pe ihē amupinim tar katu. Anī. Paper rehe ihē amupinim ym ta rī. Ame'ē ke

nde rehe ihē ahyk aho rahā, ne namō ihē
apandu pandu ta. Aja rahā, jande mokōi
jande rury katu ta.

¹³ Ko riki paper rehe ne anam mem-
byr ta katuha ke mondo nde pe tī. Ne

anam rehe Tupā usak katu, ame'ē ta nde
pe katuha mondo ixo.

Upa.

Juā mupinim me'ē ke Mahaprihar ke

Ehe katu me'ē pe kome'ē paper pinim ke Juā mondo. Ngái pe a'e mondo. Amō ta Jesu rehe har pandu pandu oho. Ngái rekoha pe ame'ē ta uhyk rahā, hok pe Ngái mupyta katu. “Katu tiki” aja Juā mupinim.

Amō sawa'e katu ym ame'ē ke ixo. Her Ndio. Jesu rehe har amō koty a'e pandu. A'e aja: “Mā peja ym” aja Juā mupinim. Mu'eharan aja: “Mā peja ym” aja mujekwa.

Ehe katu ame'ē pe kome'ē paper pinim ke Juā mondo

1 Ihē riki tamūi te apo 'y. Ihē Juā. Ngái! Ko nde pe paper pinim ihē amondo axo. Ihē rehe katu ame'ē ke nde. Nde rehe ihē apy'a katu te.

²Ngái! Ihē rehe katu ame'ē ke nde! Kuja Tupā namō nde rehe har ihē apandu:

—Mā peja upa katu te Ngái katu ixo. Mā peja a'e ahy ym te ixo. Amō we tī. Mā peja ne namō a'e juehe katu te a'e ixo — aja ihē apandu nde rehe har.

³Nde koty ngi amō amō jande mu ta uhyk uwyr. Jesu rehe jurujar katu, a'erehe jande mu ta ke a'eta. Ihē rehe a'eta uhyk uwyr. Je'ēha jetehar te ke rehe tapijar te'e we nde erejurujar katu, aja ihē pe a'eta pandu. Je'ēha jetehar te ke rehe tapijar te'e we nde erehendu katu, aja pandu tī. Ame'ē rehe ihē ahendu rahā, ihē rury katu te. ⁴Je'ēha jetehar te ke rehe ihē ra'yr ta hendu katu. Ame'ē riki ihē ke muhury katu. Pehē pe myrandu katu ihē apandu rahā, Jesu rehe pejurujar katu. A'erehe ihē ra'yr ta aja pehē.

Ngái rehe har

⁵Ngái! Nde rehe ihē apy'a katu ame'ē ke nde! Jande mu ta rehe nde erehaihu katu. Nde eresak ramō, ame'ē ta rehe nde erehaihu katu. Aja katu ame'ē ke nde erema'ema'e erexo. ⁶Jande rehe ame'ē ta uhyk uwyr rahā, nde rehe har pandu katu. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda pe jajy'ar rahā, nde erepy'a katuha rehe har jande pe a'eta pandu pandu katu. Nde koty a'eta jywyr ta oho tī. Uhyk oho rahā, mā peja ehaihu katu te we ta tī. Pe, oho katu ta. A'eta riki Tupā kotyhar ta ke, a'erehe ehaihu katu a'eta rehe. ⁷Kirisutu rehe a'eta mu'e mu'e oho ixo. Oho ixo rahā, jurujar ym ame'ē tama'e ke a'eta pyhyk ym. ⁸A'erehe a'eta rehe Jesu kotyhar ta haihu katu rahā, katu tiki. Aja rahā, jande mu ta aja je'ēha jetehar te ke jamuhāi ame'ēja saka tī.

Ndio aja ema'e ym tī

⁹Amukwehe te we pehē kotyhar ta pe paper pinim ke ihē amondo. Tupā rehe jurujar katu ame'ē ta pe ihē amupinim. Anī. Ihē rehe Ndio hendu ym. A'e riki Jesu kotyhar tama'e kapitā jupe. A'erehe Jesu kotyhar ta ke a'e mondo mondo tar katu. Aja a'e putar katu. Katu ym aja. ¹⁰Ihē rehe har katu ym a'e pandu tī. Ihē rehe har je'ē te'e tī. Nde rehe ihē ahyk aho rahā, upa a'e ma'ema'eha ke nde pe ihē apandu ta.

Pewe amō a'e ma'eha pehī tī. Jande mu ta uhyk oho ehe rahā, ame'ē ta ke Ndio putar ym. Jande mu ta rehe amō ta haihu tar katu tipe. Ame'ē ta ke a'e muhem mondo tī. Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda ngi a'e muhem mondo. Katu ym a'e ma'eha ke.

¹¹Ngái! Nde rehe ihē apy'a katu ame'ē ke nde! Ndio ma'eha aja ema'e ym tī. Katu ame'ē ke ma'ema'e ame'ē riki Tupā kotyhar ke a'e. Katu ym ame'ē ke

ma'ema'e ame'ẽ ke Tupã rehe har ukwa ym. (A'erehe katu ame'ẽ ke ema'e katu.)

Neme katu ame'ẽ ke a'e

¹²Neme rehe har upa amõ ta pandu katu:

—Sawa'e katu ame'ẽ ke a'e — aja pandu katu.

Aja ehe har japandu katu tĩ. Jetehar te ke japandu, aja nde erekwa katu. Jetehar rehe a'e hendu katu, a'erehe sawa'e katu ame'ẽ ke a'e, aja amõ ta pe a'e mujekwa juehe har.

Katuha ke ihẽ amondo

¹³Kohũ je'ẽha ihẽ areko. Ame'ẽ ke nde pe ihẽ amupinim tar katu. Anĩ. Ame'ẽ ke

paper rehe ihẽ amupinim ym ta rĩ. ¹⁴Nde koty ihẽ aho tate, a'erehe amupinim ym ta rĩ. Pe, nde rehe ihẽ ahyk rahã, upa ne namõ ihẽ apandu pandu ta.

¹⁵Mã peja nde ke Tupã muhury katu!

Ko nde rehe katu ame'ẽ ta ixo. Upa ame'ẽ ta katuha ke nde pe mondo ixo. Nde koty jande rehe katu ame'ẽ ta ixo. Ame'ẽ ta pe jandema'e katuha ke epandu tĩ.

Upa.

Jun mupinim me'ē ke

Jun kome'ē paper ke mupinim. Amō Jesu mu a'e tī. Upa Jesu kotyhar ta pe kome'ē paper pinim ke a'e mondo.

Ame'ē ta ke Jun mu'e katu. Kuja Amō Jesu kotyhar ta amō koty mu'e. “Amō kūjā rehe ka'u rahā katu” aja mu'e naī. “Amō sawa'e rehe ka'u rahā katu” aja mu'e naī tī. “Anī. Mā peja ym' aja ame'ē ta pe pepandu” aja Jun pandu katu.

Yman rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta muka'u te'e hū ta ngā ke aja Jun mukewa katu tī.

1 Ihē Jun. Tian mu ke ihē. Jesu Kirisutu tuma'e miasu ke ihē. Pehē pe Tupā pandu:

—Ihē rehe pejurujar katu. Aja rahā, pehē ke ihē amuhā katu ta. Aja rahā, ihē kotyhar ta ke pehē — aja pehē pe.

Pehē rehe Tupā, jande pāi keruhū ipy'a katu. Pehē py'a ke Jesu Kirisutu mātā katu, a'erehe pejurujar katuha ke pehi-jar ym.

Ko pehē pe paper pinim ihē amondo axo. ²Mā peja amō amō we pehē rehe Tupā pyrara usak. Mā peja pehē py'a ke a'e muhury katu te we ixo tī. Mā peja pehē rehe a'e ipy'a katu te we ixo tī.

Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta rehe har. Mu'eharan ta rehe har tī.

(2 Petu 2.1-17)

³Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē! Upa jande ke Tupā muhā katu ta. Ame'ē rehe har pehē pe paper rehe ihē amupinim aī rahā, kuja amō koty katu, aja ihē akwa. Pehē pe ihē apandu. Mu'eharan ta pe pepandu katu:

—Tupā rehe har jetehar te ke jakwa katu. Mā peja te'e pemu'e ym — aja mu'eharan ta pe pepandu katu.

Jetehar te ke ixotyhar ta pe Tupā mukewa. Ame'ē ke amō koty pemuruwak ym.

⁴Pesarahā! Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta jande namō ixo. Jakwa ym rahā, jande rehe a'eta uhyk uwyr. A'eta pandu:

—Ngā rehe Tupā ipy'a katu. Ngā rehe ipy'a a'e mujywywyr katu. A'erehe kūjā rehe ka'u te'e aja ngā ixo katu. Sawa'e rehe aja tī. Ka'u te'e rahā, katu tī. Aja ixo rahā, ngā rehe Tupā ipy'a jywywyr katu — aja a'eta pandu naī. (Katu ym ame'ē panduha.)

Amō we pandu tī:

—Jesu Kirisutu japutar ym apo 'y — aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta pandu tī.

Jesu jō riki jande jar keruhū. Jan-dema'e sawa'e te a'e tī. Yman Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta rehe har amō mupinim. Tupā je'ēha rehe mupinim. A'eta ke Tupā mupyrara ta, aja mupinim. A'erehe Tupā mupyrara ta ame'ē ta ke a'eta.

⁵Kuja upa pekwa katu tipe. Apo amō we ihē apandu we ta pehē pe rī. Kuja. Yman Eji wyw ngi jundéu awa ta ke jan-dema'e sawa'e te muhem tipe. A'engi a'e pandu ame'ē ke rehe hendu ym tī. Ame'ē ta ke a'e mumba riki. (A'erehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke Tupā mumba ta kī tī, aja jakwa katu.)

⁶Amō we tī. Tupā je'ēha rahoha ta rehe har pekwa pekwa pexo tī. Yman Tupā je'ēha rehe heta amō ta hendu tar ym. Putar ym riki. Pe, Tupā ixo ame'ē renda ke a'eta hijar oho. A'erehe pytun ame'ē pe a'eta ke Tupā kynda. Ita tupa-ham pe aja te'eha a'e pukwar. Aja a'eta ixo. A'eta ke Tupā mupyrara ta. Ame'ē weraha rehe uhyk ym rahā we, aja te'eha a'eta ixo. (A'erehe Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta kī tī, aja jakwa katu.)

⁷Amō we tī. Sondo ok ta pe har ta rehe har pekwa pekwa pexo tī. Ngomo ok ta pe har rehe har aja tī. Ame'ē mokōi ok ta rake amō heta ok ta ihī. Upa a'ep pe har ta rehe har pekwa pekwa pexo tī. A'ep

pe har ta ka'u te'e riki tī. Kūjā rehe a'eta ka'u te'e. Sawa'e ta rehe aja tī. Ka'u te'e tī. Sawa'e ta pame te'e ka'u te'e a'eta juehe. Upa ame'ē ta ke tata pe aja te'eha Tupā mupyrara. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta kŷ tī. Aja mujekwa katu ngā pe.)

⁸Ame'ē ok ta pe har ta aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tī. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ke Tupā mupyrara ta, aja mu'eharan ta ukwa katu tipe. Pe, ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e we ixo rī. Ixeraiha pe ma'e ke Tupā mujekwa, aja a'eta pandu naī. A'erehe ma'e jaxer ame'ē ke a'eta ma'ema'e a'eta juehe. Tupā je'ēha rupi amō pandu ame'ē ke rehe a'eta hendu ym tī. Ywa pe har ta katu te ame'ē ta rehe a'eta juru ai tī. ⁹Aja me'ē rehe Minge je'ē ym tī. Minge riki Tupā je'ēha rahoha tama'e kapitā keruhū. Yman Satana rehe a'e juru ai ym. (Ājā ramūi a'e.) "Awa Moise rete ke jy-tym raho ta my?" Ame'ē rehe har Satana namō Minge je'ē je'ē hū. Arahā Satana rehe a'e juru ai ym riki. Kuja jō Minge pandu ipe:

—Mā peja Tupā nde ke emupyrara — aja Satana pe.

¹⁰Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta anī. A'eta juru ai riki. Ywa pe har ta rehe har a'eta ukwa ym. Ame'ē ta rehe a'eta juru ai. So'o ta aja te'e ma'e ke a'eta ukwa ym. Ajaha namō a'eta ma'ema'e ixo. A'erehe amō amō we a'eta ixoha ke katu ym te oho. (Ixo ai te we hū oho.)

¹¹Mā! A'eta ke Tupā mupyrara hū ta! Kaī aja Tupā pandu ame'ē rehe a'eta hendu ym tī. A'erehe a'eta ke Tupā mupyrara ta tī. Maraā aja a'eta te'eha mu'e tī. Ame'ē rehe jō a'eta putar katu. Aja tamatarer a'eta pyhyk pyhyk ixo. Katu ym aja. A'erehe a'eta ke Tupā mupyrara ta. Kore aja Tupā je'ēha rupi pandu ame'ē ke rehe a'eta hendu ym tī. A'erehe a'eta ke Tupā mupyrara ta tī.

¹²Pehē ruryha pemujā rahā, pehē mi'u pematyr. Aja pehē juehe pepy'a katu pexo, aja pemujekwa amō ta pe. Arahā mu'eharan ta pehē namō u'u tī. U'u hū te ha ke jō a'eta putar katu. Huxī ym riki. A'eta jō u'u ta a'eta jupe. Katu ym aja.

Ywytu wan te'e upa ihon. Aja mu'eharan ta riki. Ma'e ke pandu katu tipe. Anī. Pandu katuha aja ma'ema'e ym te. I'a angaha rehe uhyk rahā, i'a angaha ke asa oho. I'a ym te riki. Aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta tī. (I'a ym te aja ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e ym te.) Myra porok ame'ē ke pete'e manō oup. Aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta katu ym aja amō ta ukwa tī. (Ixoha ai te'e aja ixo.)

¹³Y ramūi katak hū, ame'ēja saka Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta panduha. Tyapu hū jō ame'ēja saka. Anī. Panduha aja ma'ema'e ym te. Y ramūi katak hū rahā, mutyjūi hū. Ame'ē ke amō usak. Aja riki Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'eha. Amō usak ehe rahā, jaxer ai aja ukwa. A'erehe huxī awa ke. Aja jō Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'ema'e katu te ixo. Jahy rata u'ar oho. Aja awa ta ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta muka'u te'e riki. A'erehe ame'ē ta ke ma'e renda pe Tupā mupyta ta. Pytuniha aja te'e ihī, ame'ē pe mupyta ta. Aja te'eha mupyta ta.

¹⁴Yman Eno ixo. Anā ngi awa po wajar mokōihar ke a'e. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta rehe har a'e pandu katu riki. Kuja:

—Pesarahā! Heta te hū je'ēha rahoha ta namō jandema'e sawa'e te uwyr ta. Katu te ame'ē ta ke je'ēha rahoha ta.

¹⁵Pe, upa hendu ym ehe ame'ē ta ke a'e mupyrara ta. Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe a'eta rehe har Tupā pandu ta: "Pehē katu ym te" aja. Tupā rehe a'eta juru ai hū tī, a'erehe a'eta rehe har Tupā pandu ta tī: "Pehē katu ym te" aja Tupā pandu.

Pe, mupyrara ta — aja yman Eno pandu katu.

¹⁶ Sehar kapitā ta namō Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta je'ē je'ē hū. Katu ym aja. “Ihē anī. Amō riki ma'e” aja pame a'eta je'ē je'ē. Ma'e katu ym ame'ē ke a'eta putar, aja te'e a'eta ixo. “Jande katu te jande” aja jō a'eta juehe har a'eta pandu. Pe, amō ta pe: “Mā! Pehē katu” aja a'eta muhury amō ta ke. Pe, aja ame'ē tama'e ke a'eta pyhyk. Aja te'eha rupi amō tama'e pyhyk rahā, katu ym riki.

Katu ixoha ame'ē ke Jun mujekwa

¹⁷ Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē! Pesarahā! Yman Jesu Kirisutu mondo ame'ē ta pandu ame'ē ke peharāi ym pexo. Jesu riki jandema'e sawa'e te. ¹⁸ Kuja yman Jesu mondo ame'ē ta pandu:

—Ar rehe angaha uhyk tate rahā, amō ta uwyr ta. “Kirisutu jywyr ym te ta” aja a'eta puka puka hū ta. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e tar katu. Jete. Ame'ē ke a'eta ma'ema'e ta — aja Jesu mondo ame'ē ta pandu. (Aja rahā, Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta rehe har a'eta pandu. Aja apandu ramō tī. Juja katu te ame'ē ta rehe har.)

¹⁹ Ame'ē ta Jesu kotyhar ta ke amō koty koty mujy'ar. Peteihar aja a'eta ixo ym ta. Ipy'a pe te'e ma'e ka'u te'eha ke a'eta ukwa ukwa ixo. Ame'ē ke jō a'eta ma'ema'e. A'eta py'a rehe Tupā'ā ihī ym.

²⁰ Ihē rehe katu ame'ē ta ke pehē! Pesarahā! Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta aja pexo ym tī. Tupā rehe har pehē pe amō ta pandu. Amō we ame'ē rehe har pe-jumu'e katu te we pexo rī. Aja rahā, ame'ē riki katu te ame'ē ke. Tupā'āma'e pyrātāha rupi Tupā pe ma'e ke pepandu pandu tī. ²¹ Mā peja katu pexoha aja pexo katu tī. Aja rahā, pehē rehe Tupā

ipy'a katu, aja pehē pe a'e mujekwa ta. Aja pexo rahā, pehē ruhāha rehe peharō pexo. Ame'ē ke Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te me'ē katu ta pehē pe. Pehē rehe a'e pyrara ta usak, a'erehe pehē pe a'e me'ē katu pehē pe.

²² Jetehar te ke ukwa katu ym ame'ē ta rehe pepyrara pesak. ²³ Tata ngi myra ukwāi ame'ē ke pejo'ok. Aja Tupā mupyraraha ngi ukwa katu ym ame'ē ta ke pemuhem tī. (Ame'ē ta py'a ke Tupā koty pemuruwak rahā, Tupā mupyraraha ngi pemuhem ta.) Amō ta rehe pepyrara pesak tī. Pekyjeha namō pepyrara pesak. Aja rahā, amō ta aja ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym ta tī. Ima'e mundeha jaxer te ame'ē ke amō putar ym. Aja amō ta ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke peputar ym tī.

Tupā rehe har katu pandu

²⁴ Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ngi pehē ke Tupā muhem katu. Ame'ē ke a'e ukwa katu. A'e katu te ame'ē ke a'e. Huwa koty pehē ke a'e muhyk katu ta kŷ. Ame'ē ke a'e ukwa katu tī. Arahā nixói te ta ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehē pe. Aja rahā, pehē rury katu te ta. ²⁵ Tupā riki peteihar a'e. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te manō. A'erehe jande ke Tupā muhā katu. Mā peja ehe har ukwa katu ixo. Kuja:

A'e riki katu te ame'ē ke a'e.

A'e riki kapitā keruhū tī.

A'e riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e tī.

Upa katu te ngāma'e kapitā keruhū te a'e tī.

Upa aja me'ē yman a'e ixo.

Apo aja te'e ta ixo tī.

Aja te'e ta ixo ame'ē te'e a'e tī.

Amen. Ame'ē: “A'e tŷ” aja.

Upa.

Apokarip Ma'e ke uhyk ta ame'ë rehe har

Juã kome'ë paper ke mupinim. Upa katu te Jesu mujekwa ame'ë ke Juã mupinim. Ywa pe Jesu ixo ame'ë rehe har mujekwa Juã pe. Ame'ë ke a'e mupinim tĩ. Kome'ë ywy keruhũ pe Jesu kotyhar ta ixo ame'ë ta rehe har mujekwa tĩ. Ame'ë rehe har mupinim tĩ.

Yman rahã, ma'e ke uhyk ta my, ame'ë rehe har upa katu te mujekwa. Ame'ë rehe har Juã mupinim tĩ. Myja me'ë katuha renda ixo my, ame'ë rehe har mupinim tĩ.

Jesu jywyr ta, ame'ë rehe har mupinim tĩ.

Ma'e ke uhyk ta ame'ë ke Jesu Kirisutu mujekwa

1 I'i atu rahã we, ma'e ke uhyk ta, ame'ë ke Jesu Kirisutu pe Tupã mujekwa. Ame'ë ke ihẽ pe Kirisutu mujekwa tĩ. A'erehe kome'ë ywy keruhũ pe har ta Tupãma'e miasu ta pe ihẽ amujekwa tĩ. Ame'ë ke kome'ë paper rehe ihẽ amupinim. Ihẽ Juã. Kirisutuma'e miasu ke ihẽ. Ihẽ pe Tupã je'ëha rahoha ke Kirisutu mondo. Pe, ame'ë je'ëha rahoha ihẽ pe upa mujekwa. ²Pe, upa katu te ihẽ asak ame'ë ke ihẽ amupinim. Aja rahã, pekwa katu ta tĩ. Myrandu ke Tupã mujekwa, ame'ë ke kome'ë paper rehe ihẽ amupinim. Jetehar te ke Jesu Kirisutu mujekwa, ame'ë ke kohĩ tĩ.

³Kome'ë paper rehe amõ usak usak rahã, hury katu ame'ë ke a'e. Kome'ë paper rehe panduha ihĩ, ame'ë ke rehe amõ hendu katu rahã, hury katu ame'ë ke a'e tĩ. Ma'e ke uhyk ta, ame'ë rehe har kome'ë paper rehe ihẽ amupinim. Upa ma'e ke uhyk ta. Ame'ë uhykiha angaha uhyk tate. A'erehe amõ hendu ehe rahã, hury katu ame'ë ke a'e tĩ.

Jesu kotyhar ta amõ amõ ok ta pe ixo ame'ë ta pe Juã mupinim

⁴Asia ywy rehe amõ amõ ok ta ihĩ. Heta ihĩ. Kuja. Awa po wajar mokõi hetaha ihĩ. Ame'ë ok ta pe Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ë ok ta pe har ta pe paper pinim ke ihẽ amondo axo. Ihẽ Juã.

Mã peja johu pehẽ rehe Tupã usak katu. Mã peja pehẽ py'a ke a'e muhury katu.

A'e uhã te hũ ame'ë ke a'e.

Yman ixo.

Apo pete'e ixo.

Yman rahã pete'e ta ixo tĩ.

Wapyka katu te ame'ë ruwa koty I'ã ixo. Amõ koty koty a'e ma'ema'eha. Awa po wajar mokõi ima'e ma'ema'eha ke. Ame'ë'ã riki pehẽ rehe usak katu ixo tĩ. Pehẽ py'a ke muhury katu tĩ. ⁵Jesu Kirisutu pehẽ rehe usak katu tĩ. Pehẽ ke muhury katu tĩ. A'e riki Tupã rehe har mujekwa katu ame'ë ke a'e.

A'e pandu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu tĩ. Manõha ngi a'e ke Tupã mukwera katu muhem. A'erehe Kirisutu riki amõ ta 'ar koty te we je'ëha te reko. A'e riki kapitã keruhũ te. Kome'ë ywy keruhũ pe har tama'e kapitã keruhũ 'ar koty te we kapitã keruhũ te ha tĩ.

Jande rehe a'e ipy'a katu. A'e manõ, a'erehe upa jande ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jande py'a ngi Tupã juhyk. ⁶Pe, a'e aja jande ke kapitã keruhũ aja Kirisutu mu'am tĩ. (Aja rahã, a'e putar ame'ë ke jama'ema'e ta.) Ima'e pa'i ta ke aja jande ke a'e mu'am tĩ. (Aja rahã, pa'i ta aja Tupã rehe jande py'a jamoĩ moĩ katu tĩ.) Kirisutu pái ke a'e tĩ. Mã peja Jesu Kirisutu pe japandu: "Ne jõ riki katu te me'ë ke. Mã peja kapitã keruhũ te aja exo. Aja te'eha exo" aja japandu. Amen! A'e tỹ.

⁷Pesarahã! Ywa takãxiha 'ar pe a'e jywyr ta uwyr ixo. Upa katu te awa ta

usak ta ehe. A'e ke putar ym ame'ë ta usak ta ehe tĩ. Myra rehe itatakwar pe kutuk ame'ë ta usak ta ehe tĩ. Upa katu te kome'ë ywy keruhũ pe har ta jixi'u ta tĩ. (A'e mupyrara ta, aja ame'ë ta ukwa katu, a'erehe jixi'u ta.) Aja ta riki. Amen.

⁸Tupã riki pyrãtã te hũ ame'ë ke a'e. Jandema'e sawa'e te a'e. Kuja pandu: —Ihë ruhã te hũ ame'ë ke ihë. Ihë axo py te ame'ë ke ihë. A'ejõhar rahã, tapijar te'e we ihë axo ta tĩ.

Yman axo.

Apo kote'e axo.

Yman rahã, aja te'e ta axo tĩ — aja riki Tupã pandu.

Kirisutu rehe Juã usak

⁹Ihë Juã. Pehë mu ke ihë. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ixotyhar ke ihë tĩ. Ixotyhar ta ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta mupyrara hũ. Pehë aja ihë ke ame'ë ta mupyrara riki. Pehë aja ihë py'ahu te'e ahendu axo tĩ. Tupã je'ëha ke ihë apandu pandu. Ihë pe jete har te ke Jesu mujekwa, ame'ë ke ihë amujekwa tĩ. (Ame'ë ke amõ ta putar ym.) A'erehe ihë ke kome'ë ypa'ũ rehe Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta mondo. (Kyndaha aja saka se.) Ypa'ũ rer Pat. ¹⁰Tupã rehe ipy'a ke ngã moĩ moĩ, ame'ë wera rahã, ihë py'a rehe Tupã'a ihĩ katu te. Pe, amõ pandu ame'ë ke rehe ihë ahendu. Ihë kupe koty ngi panduha uwyr. Tyapu hũ panduha. Jumi'a aja panduha. ¹¹Kuja panduha ihë ahendu:

—Ma'e ke nde eresak ta, ame'ë ke paper rehe emupinim. Ame'ë paper ke amõ amõ ok ta pe emondo. Ame'ë ta ok ta pe Jesu kotyhar ta jy'ar. Ame'ë ta pe emondo. Awa po wajar mokõi hetaha ihĩ. Kuja ok ta rer. Ese ok ta. Amõ Esimi ok ta. Amõ Per ok ta. Amõ Tiati ok ta. Amõ Sandi ok ta. Amõ Sirande ok ta. Amõ Raoniséi ok ta — aja ahendu.

¹²Awa pandu my? Ame'ë asak tar katu, a'erehe ihë awak. Aja rahã, ma'e weraha tymã ke ihë asak. Itatawa ke te'e mujã ame'ë rehe asak. Kuja. Awa po wajar mokõi hetaha. ¹³Ame'ë pyter pe awa aja ame'ë rehe ihë asak. Kamixa puku namõ ixo. Ipy rehe pukuha ihon. Ixu'a rupi har aja ame'ë riki ipixi'a rupi ihĩ. Itatawa ke te'e mujã ame'ë ke a'e tĩ. ¹⁴Ta riki ituwyr te hũ. Ame'ë tuwyrriha aja se nixói te. Ituwyr te hũ. Eha riki tata aja hendy hũ. ¹⁵Ipy hendy hũ tĩ. Itatawaran ke kytyk katu aja hendy hũ. Tata pe maku rĩ, aja hendy hũ tĩ. A'e pandu rahã, itapupur keruhũ aja tyapuha ahendu. (Jesu ame'ë. Ywa pe har aja katu te hũ ame'ë ke a'e.) ¹⁶Ipo pe jahy rata ke a'e pyhyk reko. Ijywa katu kotyhar pe pyhyk reko. Kuja awa po wajar mokõi jahy rata hetaha ke. A'e pandu rahã, kyse upa te'e haimbe ame'ë ke uhem, ame'ëja saka. Warahy jandar rahã, warahy hendy hũ, ame'ëja saka huwa ke hendy te hũ. ¹⁷Ihë asak ehe rahã, huwa koty ihë a'ar ajup. Manõ ame'ë ke aja ihëaju. Ipo pe ihë ke a'e pyhyk. Ijywa katu kotyhar pe ihë ke mupu'am. Pe, ihë pe pandu:

—Ihë ngi ekyje ym.

Ihë ruhã te hũ ame'ë ke ihë.

Ma'e nixói te rahã, pete'e ihë axo.

Yman te rahã, pete'e ta ihë axo tĩ.

¹⁸Ihë axuwe katu ame'ë ke ihë.

Yman ihë amanõ.

Apo ihë ruhã te hũ ame'ë ke ihë.

Aja te'e ta ihë axo.

—Ihë apandu katu: “Nde eremanõ ta” aja. Aja ihë je'ëha rupi a'e manõ ta. Ihë riki apandu katu: “Nde erekwa katu erehem” aja. Aja ihë je'ëha rupi a'e kwera katu ta uhem tĩ. ¹⁹Apo nde eresak ame'ë ke emupinim. Apo ma'e ke ixo ame'ë rehe nde eresak. Ame'ë ke emupinim. I'i atu rahã we, ma'e ke uhky ta, ame'ë ke emupinim tĩ. ²⁰I'i nde eresak ame'ë rehe nde erekwa ym. Ame'ë ke

ihē amujekwa nde pe apo 'y. Ihē jywa katu kotyhar ame'ē ihē po rehe jahy rata nde eresak. Awa po wajar mokōi nde eresak. Ame'ē riki kapitā ta ke. Ihē kotyhar tama'e jy'ariha rendama'e kapitā ta ke. Awa po wajar mokōi jy'ariha renda ihī. Ame'ē kapitā ta ke. Ma'e weraha tymā rehe nde eresak. Awa po wajar mokōi hetaha rehe nde eresak. Ame'ē riki ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ke — aja ihē pe Jesu pandu.

Ese ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

2 Ihē pe a'e pandu:
—Ese ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ēma'e kapitā pe kuja emupinim: “Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Ihē riki ihē po pe jahy rata apyhyk ame'ē ke ihē. Ihē jywa katu kotyhar ame'ē pe awa po wajar mokōi hetaha ihē apyhyk. Ma'e weraha tymā rupi awata axo ame'ē ke ihē tī. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke ame'ē. Awa po wajar mokōi hetaha ihī. Ame'ē rupi ihē awata axo.

2—Pehē pema'ema'e ame'ē ke ihē akwa katu. Mu'eharan ta je'ēha ke pemukanim tar katu te hū. Ame'ē rehe har pepandu pandu hū. Aja pemukanim. Ame'ē ke ihē akwa katu. Pehē ke amō ta mupyrara rahā, pehē py'ahu te'e pehendu pexo, aja ihē akwa katu tī. Ma'e ka'u te'ēha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke peputar ym tī. Ame'ē ke ihē akwa katu tī. Amō ta pandu: ‘Kirisutu mondo ame'ē ta ke jande' aja naī. Jete my? Ame'ē ke pemanga katu. Aja rahā, Kirisutu mondo ym ame'ē ta ke a'eta aja pekwa. Te'e pandu ame'ē ta ke a'eta aja pekwa tī. Aja pema'ema'e ame'ē ke ihē akwa katu tī.
3 Ihē kotyhar ta ke pehē, a'erehe pehē ke amō ta mupyrara hū. Pehē py'ahu te'e pehendu pexo. Ihē rehe pehē pejurujar katuha ke pehijar ym tī. (Upa ame'ē rehe ihē rury katu.)

4—(Pe, kuja jō ihē rury ym.) Ihē rehe pejurujar katu py rahā, ihē rehe pepy'a katu te hū. Aja ihē rehe pepy'a katu ym pexo apo 'y. **5** Myja me'ē pehē pepy'a katuha kanim my? Myja pemukanim my? Ame'ē rehe har pekwa pekwa pexo. Ma'e pehē peka'u te'ēha ke pema'ema'eha ke pehijar. Pe, pema'e py, ame'ē ke pema'ema'e tī. Mu'eharan ta je'ēha ke pemukanim tī. Ma'e peka'u te'ēha pema'ema'eha ke pehijar ym rahā, pehē rehe ihē ahyk ta. Amupyrara ta pehē ke. Ma'e weraha tymā ke ihē amukanim ta. (Aja rahā, jy'ariha renda nixōi ta.)

6—Pe, Niko kotyhar ta ma'ema'e ame'ē ke peputar ym tī. Jetehar ym ame'ē ta mu'e. Ihē aja ame'ē ta ke peputar ym tī. Ame'ē pema'eha riki katu” — aja Jesu pandu.

7—Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'ā mujekwa ame'ē ke rehe pehendu katu! Ihē rehe jurujar katuha ke amō hijar ym rahā, ihē apandu ta: “Tupāma'e kupixa pe exo katu. A'ep ma'eywa heta i'āi. E'u. Aja rahā, nde rury katuha namō nde ruhā te hū nde erexo ta” — aja Jesu pandu.

Esimi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

8 Ihē pe Jesu pandu tī:

—Esimi ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ēma'e kapitā pe kuja emupinim: “Ihē riki ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē. Ma'e nixōi te rahā, pete'e ihē axo. Yman te rahā, pete'e ta ihē axo tī. Ihē amanō. Pe, ihē akwera katu ahem tī.

9—Pesarahā! Pehē ke amō ta mupyrara hū ame'ē ke ihē akwa katu. Mupyrara hū, a'erehe pehēma'e ym te ame'ē ke ihē akwa katu tī. Pesarahā! Tupā ukwa katu ame'ē ke anī. Pehēma'e ke heta hū aja a'e ukwa. Amō ta pandu:

‘Jundéu awa ta ke jande, a’erehe pehē namō Tupā rehe jande py’a jamōi moī ta’ aja pandu naī. Anī. Ihē ke ame’ē ta putar ym. A’erehe pehē rehe ame’ē ta juru ai. A’erehe ame’ē ta riki Satana kotyhar ta ke. ¹⁰ Pehē pepyrara hū Tate. Ame’ē ngi pekyje ym.

—Pesarahā! Pehē ngi har amō amō ke kyndaha pe Satana kotyhar ta kynda ta raho. Aja ihē rehe pejurujar katuha ke Satana manga ta. (Ājā ramūi a’e.) Pepyraraha heta ym ta wera. Ihē rehe pejurujar katuha ke pehijar ym. Pehē ke amō ta jukwa ta my? Pehijar ym pejurujar katuha ke tī. Aja rahā ma’e katu ame’ē ke pehē pe ihē ame’ē ta. Pehijar ym, a’erehe pehē ruhāha ke ihē ame’ē ta pehē pe” — aja Jesu pandu.

¹¹—Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā’ā mujekwa ame’ē ke rehe pehendu katu! Tapijar te’e we ihē rehe pejurujar katu rahā, marā ka ym mupyraraha renda pe pehoha. Mupyraraha renda pe amō oho ta rahā, mokōihar manō, ame’ēja saka riki — aja Jesu pandu.

Per ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

¹² Ihē pe a’e pandu tī:

—Per ok ta pe ihē kotyhar tama’e jy’ariha renda ihī. Ame’ēma’e kapitā pe kuja emupinim: “Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Ihē apandu rahā, kyse upa te’e haimbe ame’ē ke uhem, ame’ēja saka.

¹³—Pesarahā! Per ok ta pe har ta katu ym te riki. A’ep Satana ixo, ame’ēja saka. (Ājā ramūi a’e.) Ame’ē ok ta pe pexo, aja ihē akwa katu. Ihē kotyhar ta ke pehē. Ihē rehe har Anti pandu pandu katu. Ihē rehe jurujar katuha ke a’e hijar ym. Pe, a’e ke ngā jukwa. (Aja pehē ke ngā mukyje ta tipe.) Anī. Arahā ihē rehe pe-

jurujar katuha ke pehijar ym riki tī. (Upa ame’ē rehe ihē rury katu.) Ame’ē ok ta pe Satana ixo, ame’ēja saka.

¹⁴—Pe riki pehē rehe har ihē aje’ē we ta. Kuja ihē rury ym. Pehē ngi har amō ta Maraā mu’e ame’ē ke rehe hendu katu. Katu ym aja. Yman Mbara ke Maraā mu’e. Kuja yman Maraā mu’e. ‘Tupāran ruwa koty ma’e mi’u ke ngā moī. Ame’ē ke pe’u katu. Kūjā rehe peka’u te’e tī. Sawa’e rehe peka’u te’e tī, aja jundéu awa ta pe epandu katu’ aja Mbara pe Maraā mu’e naī. Ame’ē mu’eha rehe amō ta hendu katu. Ame’ē ta pehē namō ixo apo. Katu ym aja. ¹⁵ Aja pehē ngi har Niko kotyhar ta mu’e ame’ē ke rehe hendu ame’ē ta ixo tī. Katu ym tī. ¹⁶ Ame’ē ta ke pehē ngi pemuhem ym we pemondo rī. Mā peja pemuhem katu pemondo. Aja ym rahā, pahar pehē rehe ihē ahyk ta. Pe, ame’ē katu ym ame’ē ke mu’e ame’ē ta ke ihē amupyrara ta. Ihē apandu ta. Aja rahā, kyse aja saka ihē juru ngi uhem ta. Aja ame’ē pe ihē amupyrara ta ngā ke” — aja Jesu pandu.

¹⁷—Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā’ā mujekwa, ame’ē ke rehe pehendu katu! “Ihē rehe jurujar katuha ke amō hijar ym rahā, ma’e katu ame’ē ke ihē ame’ē ta ipe. Yman mana riki jundéu awa tama’e mi’u. Amō mupyta ame’ē ke pehī. Ywa pe har ke ame’ē. A’erehe ame’ē ke rehe kome’ē ywy keruhū pe har ta usak ym. Ame’ē mana aja pehē pe ihē ame’ē katu ta. (Aja rahā aja te’eha pehē āpū ta.) Pe, upa katu te ame’ē ta pe ita ra’yr tuwyr ke ihē ame’ē ta tī. (Aja rahā, ame’ē namō huryha mujāha rehe oho katu ta. Ywa pe har huryha ke ame’ē.) Ame’ē ita ra’yr rehe awa rer pyahu ame’ē ke ihī. Ame’ē rer ukwa ym te awa. Ita ra’yr pyhyk ame’ē ke jō ame’ē rer ukwa ta” — aja Jesu pandu.

**Tiati ok ta pe har Jesu kotyhar
ta pe Juã mupinim**

¹⁸ Ihê pe Jesu pandu tî:

—Tiati ok ta pe ihê kotyhar tama'e jy'ariha renda ihî. Ame'ëma'e kapitã pe kuja emupinim: “Pehê pe myrandu ke ihê amondo axo. Tupã ra'yr ke ihê. Ihê reha tata aja hendy hû riki. Ihê py hendy hû tî. Itatawaran kytyk aja hendy hû.

¹⁹—Pehê pema'ema'e ame'ë ke ihê akwa katu. Pepy'a katu pehê juehe pexo. Ihê rehe pejurujar katuha ke pehijar ym. Ima'e ym te ame'ë ta pe ma'e ke peme'ë me'ë katu. Pehê ke amõ ta mupyrara rahã, pehê py'ahu te'e pehendy. Upa ame'ë pema'ema'eha ke ihê akwa katu. Pehê pejurujar katu py rahã, aja pema'ema'e. Apo ame'ë 'ar koty te we pema'ema'e katuha. Aja rahã katu hû. Ame'ë ke ihê akwa katu. (Upa ame'ë rehe ihê rury katu.)

²⁰—Pe, kuja pehê rehe har ihê aje'ë ta. Kuja ihê rury ym. Amõ kũjã pehê namõ ixo. Ymanihar Jesambe aja a'e. 'Katu a'e' aja pepandu ehe har. Anî. Katu ym aja. Ame'ë kũjã pandu: ‘Tupã je'ëha ke pandu ame'ë ke ihê’ aja pandu naî. Te'e riki. Ihê je'ëha ke pandu ame'ë ta ke kũjã muka'u te'e riki. A'e mu'e ame'ë ke namõ muka'u te'e riki. A'erehe ihê je'ëha pandu ame'ë ta amõ kũjã ta rehe ka'u te'e. Tupãran ruwa koty ma'e mi'u ke amõ ta moî, ame'ë ke a'eta u'u tî. Katu ym aja. ²¹ Ihê aharõ riki. ‘Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Ame'ë ngi emuruwak. Ihê koty nde py'a emuruwak' aja amõ pandu ipe. Anî riki. Muruwak tar ym. Sawa'e rehe ka'u te'e we rî. ²² A'erehe a'e ke ihê amupyrara te hû ta. Upa katu te kũjã mu'e ame'ë ke rehe hendy katu ame'ë ta ke ihê amupyrara te hû ta tî. Ame'ë ta kũjã rehe hendy katu, a'erehe ame'ë ta ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ë ta py'a ke ihê koty muruwak ym rahã, pahar ame'ë ta ke ihê amupyrara

ta. ²³ Upa kũjã kotyhar ta ke ihê ajukwa ta tî. Aja rahã, upa katu te ihê kotyhar ta ukwa ta. Ma'e ke rehe har ipy'a rehe amõ ukwa ukwa ixo, ame'ë ke ihê akwa katu te. Ma'e ke amõ putar ame'ë ke ihê akwa katu te tî. Ame'ë ke upa katu te ihê kotyhar ta ukwa ta. Pehê pame katu te ihê ame'ë me'ë ta. Nde erema'ema'e, aja ihê ame'ë me'ë ta tî.

²⁴—Pe, pehê ngi har amõ ta aja ym. Ame'ë ma'e jaxer ai ame'ë mu'eha rehe pehendy ym. Mu'e ame'ë ke aja pema'e ym tî. Pehê riki Tiati ok ta pe har ta ke pehê. Amõ ta pandu: ‘Yman Satana rehe har ukwa ym awa. (Ãjã ramüi a'e.) Apo ehe har jete har te ke jakwa katu' aja a'eta jupe. Ame'ë rehe pehendy ym tî. Pejumu'e ym tî. Katu aja. Ko apandu pehê pe: ‘Mu'eharan ta ke pemujan pemondo pehê ngi' aja. Ame'ë jõ apandu. Amõ we ma'e ke pema'ema'e, aja ym apandu ta. Pema'e apo 'y, aja tapijar te'e we pema'ema'e. ²⁵ Pehê koty ihê ajoywyr ta. Aja ym rahã we tapijar te'e we pepy'a katu pehê juehe pexo tî. Tapijar te'e we ihê rehe pejurujar katu pexo. Ima'e ym te ame'ë ta pe tapijar te'e we peme'ë me'ë katu pexo tî. Upa aja tapijar te'e we pema'ema'e ta me'ë te'e.

^{26–28}—Ihê rehe tapijar te'e we amõ ta jurujar katu. Pe, ihê aputar ame'ë ke tapijar te'e we ma'ema'e katu tî. Ajahap manõ. Aja rahã, ihê pe Papa pandu, aja ihê apandu ta a'eta pe tî: ‘Kapitã ta aja pehê. Ihê je'ëha rupi awa ta ke pemondo mondo ta. Pyrãtã te ha rupi pemondo mondo te ta. Pehê rehe hendy ym ame'ë ta ke pahar pemuputu'u ta tî. Ywy pander nupã rahã, pahar uhãi. Aja hendy ym ame'ë ta ke pahar pemuputu'u ta tî' aja apandu ta.

—Pe, wera uwyr rahã, jahy rata pete'e amõ usak. Ame'ë riki myrî myrî myrî aja hendyha. Ame'ë myrî myrî myrî aja ma'e katukwer ame'ë ke ihê ame'ë me'ë ta a'eta pe tî” — aja Jesu pandu.

²⁹—Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke rehe pehendu katu! — aja Jesu pandu.

Sandi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

3 Ihē pe Jesu pandu tī:
—Sandi ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ēma'e kapitā pe kuja emupinim: “Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Tupā'ā ihē namō ixo. Amō koty koty a'e ma'ema'eha. Awa po wajar mokōi hetaha ima'e ma'ema'eha ke. Awa po wajar mokōi hetaha jahy rata ihē po pe ihē apyhyk areko tī. Aja rahā, jy'ariha renda kapitā tama'e kapitā keruhū te ihē tī. (Aja rahā, ihē rehe a'eta hendu katu ta me'ē te'e.)

—Pesarahā! Pehē pe myrandu amondo axo. Pehē pema'ema'e pexo ame'ē ke ihē akwa katu. Pehē pepy'a katu pehē juehe pexo aja amō ta pandu naī. Tupā rehe jō pehē py'a pemoī moī katu, aja pandu naī tī. Anī. Ame'ē ta aja ym pehē. ²A'erehe pepu'am, aja pexo. Upa katu te ihē ke pehijar ym rahā we, pehē py'a pemuruwak. Pehē py'a pejumātā. Aja Tupā rehe jō pehē py'a pemoī moī katu te we rī. Pehē pema'ema'e ame'ē ke katu ym we rī, aja ihē akwa katu. Tupā aja ihē akwa katu tī.

³—Myrandu katu ke pehē pe Tupā je'eha pandu ame'ē ta pandu pandu. Pehē ke ame'ē ta mu'e katu tī. Ame'ē rehe pehendu ym apo. Mā peja ame'ē rehe pehendu katu tī. Ma'e jaxer ai ame'ē pema'ema'eha ngi pemuruwak. Tupā koty pehē py'a pemuruwak tī. Aja ym rahā, peharō ym rahā, ihē ahyk ta pehē rehe. Pe, pehē ke amupyrara hū ta. Ma'e mukaniha uhykiha aja peharō ym rahā, ihē ahyk ta. Ihē ahykiha angaha pekwa ym ta.

⁴—Pep Sandi ok ta pe amō ta ixo. Heta ym ame'ē ta. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym riki. Ywa pe ihē namō ame'ē ta wata ta. Ipy'a juhyk te hū, aja ixo ta. Apandu ta: ‘Ko pehē pexo. Katu aja' aja ame'ē ta pe apandu ta. ⁵Ihē rehe jurujar katuha ke hijar ym ame'ē ta py'a riki juhyk te hū, aja ixo ta. Pe, ame'ē ta rer ke ihē amukanim ym te ta. Paper rehe uhā te hū ame'ē ta rer ihī. Ame'ē ngi ihē amukanim ym te ta. ‘Peme'ē ta riki ihē kotyhar ta ke' aja Papa pe ihē apandu ta tī. Ima'e je'eha rahoha ta pe aja ihē apandu ta tī” — aja Jesu pandu.

⁶—Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke rehe pehendu katu! — aja Jesu pandu.

Sirande ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

⁷Ihē pe a'e pandu tī:

—Sirande ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ēma'e kapitā pe kuja emupinim: “Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu. Ihē riki katu te ame'ē ke ihē. Nixōi te ma'e aka'u te'eha ama'eha ke ihē pe. Yman Ndawi rok kyndaha mopokiha namō amō ixo. Aja ihē Papa rok kyndaha mopokiha namō ihē axo tī. Kyndaha ke ihē apirar rahā, marā ka ym amō kyndaha. (Ihē kotyhar ta ixē katu ta.) Ihē akynda rahā, marā ka ym amō pirariha. (Ihē kotyhar ta aja ym ame'ē ta ixē ym te ta.) Ihē riki je'eha te areko. Aja rahā: ‘Nde erexe katu' aja ihē apandu ta. Amō pe: ‘Anī. Nde erexe ym ta' aja ihē apandu ta tī.

⁸—Pesarahā! Pehē pema'ema'e ame'ē ke ihē akwa katu. Pehēma'e pyrātāha ta'yr mi, ame'ē ke ihē akwa katu. Ihē rehe har amō ta mu'e ame'ē rehe pehendu katu. Ihē rehe pejurujar katuha ke pehijar ym tī. Pe, kyndaha ke ihē apirar pehē pe. Marā ka ym ame'ē ke amō kyn-

daha. (Aja rahā, amō ta pe myrandu katu ke pepandu pandu katu ta.)

⁹—Pesarahā! Satana kotyhar ta pehē koty ixo. Jundéu awa ta ke ame'ē ta tī. 'Jundéu awa ta aja Tupā rehe jande py'a jamoī moī katu tī' aja pandu a'eta jupe. Anī. Te'e riki. 'Pehē riki je'ēha te pereko' aja ame'ē ta pandu ta pehē pe. Pehē rehe ihē apy'a katu, aja upa ame'ē ta ukwa ta tī. ¹⁰Pehē pe ihē apandu: 'Pehē ke amō ta mupyrara rahā, pehē py'ahu te'e pehendu' aja riki. Ame'ē rehe pehendu katu. Pehē py'ahu te'e pehendu riki. A'erehe kome'ē wyw keruhū pe har ta ke ihē amupyrara rahā, ame'ē ngi pehē ke ihē amuhem ta. Ihē rehe jete-har ke ngā jurujar katu my? Ame'ē ke ihē amanga ta, a'erehe kome'ē wyw keruhū pe har ta ke ihē amupyrara ta.

¹¹—Pahar ihē ajywyr ta. Tupā rehe jō pehē py'a ke pemapyk katu, aja tapijar te'e we pexo. Aja rahā, pehēma'e ke amō mukanim ym te ta. Ma'e katu ame'ē ke pehē pe Tupā me'ē ta, ame'ē ke mukanim ym te ta awa. ¹²Ihē rehe jurujar katuha ke amō hijar ym rahā, Tupā namō ixo katu te ta. Ihē aja ixo katu te ta tī. A'engi marā ka ym uhemiha.

—(Mahapyr her ihē amoī ta ehe.) Tupā rer ihē amoī ta ehe. (Aja rahā, ixotyhar ke a'e aja ngā ukwa.) Ihē rer pyahu ame'ē ke ihē amoī ta ehe tī. (Aja rahā, ihē kotyhar ke a'e aja ngā ukwa tī.) (Tupā rekoha pe har ke a'e, aja ukwa tī.) A'erehe Tupā rekoha rer ihē amoī ta ehe tī. Jerusarē ok ta ame'ē rer ke. Pyahu te ame'ē ok ta ke. Tupā koty ngi ame'ē ok ta wyjy ta uwyr. Ywa ngi wyjy ta uwyr" — aja Jesu pandu.

¹³—Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke rehe pehendu katu! — aja Jesu.

Raoniséi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juā mupinim

¹⁴Ihē pe Jesu pandu tī:

—Raoniséi ok ta pe ihē kotyhar tama'e jy'ariha renda ihī. Ame'ēma'e kapitā pe kuja emupinim: "Pehē pe myrandu ke ihē amondo axo. Jetehar te ke apandu ame'ē ke ihē. Ihē apandu ame'ē ke ihē ama'ema'e katu te. Jetehar namō Tupā rehe har ihē apandu pandu. Upa katu te Tupā mujā, ame'ēma'e kapitā keruhū ke ihē.

¹⁵—Pesarahā! Pehē pema'ema'e ame'ē ke ihē akwa katu. Y haku te aja ym pehē. (Y haku ame'ē pe jahuk rahā, amō ma'e ahyha ke mukatu riki. Aja amō ta ke pemuhury ta tipe.) Aja ym pehē. Y rysā te aja ym pehē tī. (Y rysā te ame'ē ke amō u'u rahā, rysā katu ta. Aja pyai ame'ē ta py'a ke pemuhury ta tipe.) Aja ym pehē. Mā! Y haku te aja pexo rahā, katu tiki. Aja ym rahā, y rysā te, aja pexo rahā, katu tiki tī. ¹⁶Y aku pitu, aja pexo. Y haku te aja ym pexo. Y rysā te aja ym pexo tī. Y aku pitu, aja pexo. Katu ym aja. Ihē juru ngi tymū ihē ambor ta, aja ihē ama'e ta. (Aja rahā, pehē pema'ema'e ym te ma'e ke, aja amujekwa ta.)

¹⁷—(Ma'erehe aja ihē apandu my? Pesarahā!) Pepandu: 'Jandema'e heta te hū. Katu jaxo. Upa ma'e ke japutar ame'ē ke namō jaxo' aja pehē jupe. Anī riki. Pepyrrara pexo. Pehē jaxer aja pexo. Ame'ē ke pekwa ym pehē. Jetehar namō Tupā rehe pehē pepy'a ym pexo. Pehē juehe pejesak ym. Pehē reha ym te aja pehē. (Aja rahā, Tupā rehe jō pehē py'a pemapyk ym pexo.) Ame'ē ke pesak ym. Pekwa ym tī. Pehē jawe te'e pexo.

¹⁸—A'erehe pehē pe ihē apandu katu. Ihē pe itatawa katu te ame'ē ke pepandu. Aja rahā, ihē koty pehē py'a pemuruwak ta. Aja rahā, Tupā rehe pehē pepy'a katu te hū ta tī. Pan tuwyr katu te ame'ē ke pepandu ihē pe tī. Ame'ē pe pehē

jawe te'eha ke pejupyk. Pehē ruxīha pe-
jupyk. (Pan tuwyr aja rahā, pehē py'a
juhyk aja pexo.) Eha puhā ke pepandu
ihē pe tī. Ame'ē ke pehē reha rehe pe-
moī. Aja rahā, pesak katu ta. (Aja rahā,
pehē juehe pesak katu ta. Aja rahā, Tupā
putar, aja pexo katu ta.)¹⁹ Ihē apy'a katu
ame'ē ta ke ihē amupyrara riki. Aja rahā,
ihē rehe hendu katu ta. Ihē rehe hendu
ym rahā, amupyrara ta. Ihē apandu ta
ipe tī: 'Mā peja ym' aja. A'erehe mā pahar
ma'e pehē jaxer ai ame'ē pema'ema'eha
ngi pemuruwak. Ihē koty pemuruwak.
Aja rahā, ihē amupyrara ym ta.

²⁰—Pesarahā! Ok rukwen rake ihē
apu'am a'am, aja ihē axo. Ihē apukái
pukái a'am. Ihē apukái ame'ē ke rehe
amō hendu rahā, pe, hukwen ke pirar
rahā, hok pe ihē axe ta. Inamō ma'e ke
ihē a'u ta. Ihē namō a'e ma'e ke u'u ta
tī. (Aja rahā, ame'ē py'a rehe ihē axe
tar katu aja amujekwa. Pe, ihē namō a'e
juehe katu a'e ixo tī.)²¹ Ihē rehe juru-
jar katuha ke amō hijar ym rahā, ihē
apandu ta ipe: 'Ihēma'e wapyka rehe ihē
rake ewapyk. Ihē namō nde erexo ta'
aja. Ihē aja a'e tī. Ihē ruwajan ta ke ihē
amuputu'u. A'erehe Papama'e wapyka
rehe Papa rake ihē awapyk aī tī" — aja
Jesu pandu.

²²—Pekwa tar katu rahā, myrandu
rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe
Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke rehe pehendu
katu! — aja Jesu pandu.

Ywa pe har ta Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu

4 Ajame'ē ke ihē ama'ā tī. Ihē Juā. Kuja
ihē asak. Ywa pe hukwen pirar ame'ē
ke ihē asak. I'i we ihē pe pandu, ame'ē
pandu ihē pe tī. Pandu rahā, jumi'a aja
panduha ke. Kuja pandu apo:

—Se ywate ejur. Apo har ma'e ke uhyk
ta me'ē te'e, ame'ē ke nde pe ihē amu-
jekwa ta — aja ihē pe.

² Pahar ihē py'a rehe Tupā'ā ihī katu.
A'ep ywa pe amō riki wapyk ame'ē rehe
ihē asak. (Tupā a'e.) Wapyka rehe wapyk
uī. Wapyka kapitā keruhūma'e aja saka.
³ Huwa ke hendy hū. Ma'e ita hepy hū
aja huwa hendy hū. Itawa hū. Ita rer
jase. Itawa ame'ē. Sando ita amō tī. Ipi-
rangwer ame'ē. Aja huwa hendy hū. Pe,
ame'ē wapyka juramā rupi maju'ā aja
hendy hū. Howy te ame'ē ke. Ita hepy
hū aja saka. Ita rer emeráu. ⁴ Wapyka ju-
ramā rupi amō heta wapyka ihī. Kuja,
24 hetaha. Ame'ē pe tamūi ta wapyk uī.
Kuja, 24 tamūi ta ke. Ima'e mundeha
tuwyr te hū. Iākā rehe har namō ihī.
Itatawa ke te'e mujā, ame'ē iākā rehe har
namō ihī. ⁵ Wapyka pyter ngi Tupā pirā
pirā hū. Tupā tyapuha tyapu tyapu hū.
Wapyka ndutar koty ma'e weraha hendy
hendy. Kandéi i'y rehe moī, ame'ēja
saka. Awa po wajar mokōi ma'e wer-
aha ihī. Ame'ē riki Tupā'ā aja me'ē. Ima'e
ma'ema'eha ke awa po wajar mokōi het-
aha aja. ⁶ Wapyka ndutar koty y ramūi
aja ihē asak tī. Waruwa ke te'e mujā,
ame'ēja saka. Kísatáu aja hendy pu.

Wapyka juramā rupi kuja tumeme ix-
uwe katu hū ame'ē ta i'āi. Hundutar koty
amō. Xupe koty amō tī. Ijywa katu koty
amō tī. Ijywa'i koty amō tī. Ame'ē ix-
uwe katu hū ame'ē ta eha namō i'āi.
Huwa koty eha ihī. Xupe koty eha ihī
tī. (Aja rahā, upa katu te a'eta usak
katu. Upa katu te ukwa katu tī.)⁷ Ixuwe
katu hū ame'ē ta ngi har petēihar kuja
saka. Jangwateran aja ihē asak. Mokōi-
har tapi'iruhu aja ihē asak tī. Mahapyri-
har sawa'e ruwa aja ihē asak tī. Tumeme-
har wyraturan keruhū aja ihē asak tī.
Wewe ixo aja ihē asak. ⁸ Ame'ē ixuwe
katu hū ame'ē ta ippyo namō ixo. Ame'ē
ta pame katu te awa po wajar petēi het-
aha ippyo namō ixo. Aja rahā, pahar
Tupā je'eha ke ma'ema'e ta oho. Hete
rupi upa te'e eha ihī. Soroka ngi amō
usak rahā, eha heta hū amō usak tī. Jywī

ngi amō usak ehe rahā, eha heta hū usak tī. Wera rahā, ame'ē ta pandu pandu. Py-tun rahā, pandu pandu tī. Putu'u ym riki. Kuja pandu:

“Tupā riki jandema'e sawa'e te.

Pyrātā te hū ame'ē ke a'e.

Katu te hū ame'ē ke a'e tī. Ma'e jaxer ame'ē ke nixói te ipe tī. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe tī.

A'e te'e ixo ame'ē te'e a'e.

Yman a'e ixo.

Apo pete'e ixo.

Yman rahā aja te'e ta ixo” aja riki pandu.

⁹Wapyka rehe wapyk uī. A'e uhā te hū ame'ē ke a'e. Ehe har tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta pandu pandu: “Mā! Katu te hū nde! Nde jō riki je'ēha te nde erereko!” aja riki. ¹⁰Aja pandu rahā, tamūi ta u'ar oup. Wapyka rehe wapyk ame'ē ndutar koty u'ar oup. Aja ame'ē ta py'a ke moī moī katu ehe. Iākā rehe har ke wapyka ndutar koty a'eta ombor tī. (Aja rahā, a'e riki i'ar koty te we pyrātā te hū ha ke a'e, aja mujekwa ipe.) Pe, a'eta pandu:

¹¹“Tupā nde. Jandema'e sawa'e te nde.

Upa katu te ma'e ke nde eremujā. Nde ereputar, a'erehe upa katu te ma'e ke ixo.

Nde ereputar, a'erehe upa katu te ma'e ke ixuwe katu ixo. Upa katu te ma'e ke nde eremujā.

A'erehe kuja nde pe japandu rahā, katu tiki.

Ne jō riki katu te hū ame'ē ke nde.

Ne jō riki je'ēha te nde erereko.

Ne jō riki pyrātā te hū ame'ē ke nde”

Aja tamūi ta pandu.

Paper mamā ame'ē rehe har

5 Wapyka rehe amō wapyk ame'ē ke rehe ihē asak. Ihē Juā. Ipo pe paper mamā ame'ē ke rehe asak. Ijywa katu kotyhar ame'ē ipo pe ihī. Paper rehe piniha ihī. Xupe rehe ihī tī. Pe, paper mamā ame'ē ke rehe kyndaha ihī. Yraity aja

ame'ē pe kynda. Awa po wajar mokōi hetaha pe kynda. ²Pe, Tupā je'ēha rahoha ke rehe ihē asak. Pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Hātā a'e pandu: “Awa riki katu te ame'ē ke my? Pe, awa peme'ē paper kyndaha ke mopok ta my?” aja. ³Mopok ta ame'ē ke nixói riki. Ywa pe har ta marā ka ym mopokiha. Kome'ē ywy keruhū pe har ta aja tī. Marā ka ym mopokiha tī. Manō ame'ē ta'ā aja tī. Marā ka ym mopokiha tī. Paper mamā, ame'ē jywī pe marā ka ym amō ta usakiha. Mopok ta ame'ē ke nixói te. ⁴Katu te ame'ē ke mahem ym awa. A'erehe marā ka ym paper kyndaha ke amō mopokiha. A'erehe marā ka ym paper jywī rehe usak usak awa. A'erehe ajixi'u hū ihē. ⁵Pe, tamūi ta ngi har pete'i pandu ihē pe:

—Ejixi'u ym. Esarahā! Junda ta ngi har kapitā keruhū pehī. Jangwateran aja pyrātā te hū a'e. Ndawi rainō ke a'e tī. Huwajan ta ke upa katu te a'e muputu'u. A'e riki paper mamā ame'ē kyndaha ke mopok ta. (Kirisutu ke a'e.) Upa mopok ta. Awa po wajar mokōi hetaha kyndaha ke mopok ta. Pe, paper ke pirar ta — aja ihē pe.

⁶Pe, wapyk ame'ē ta pyter pe Arapuharan Ra'yr rehe ihē asak. (Kirisutu ke a'e.) Wapyka ndutar koty a'e pu'am u'am. Tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta juramā rupi ixo. Pe, xupe 'ar rupi tamūi ta ixo tī. Juramā u'am. Yman ame'ē Arapuharan Ra'yr manō ame'ē ke a'e. Jukwaha rape namō ixo, a'erehe Arapuharan Ra'yr manō ame'ē ke a'e. Awa po wajar mokōi hetaha i'ak namō ixo tī. (Aja rahā, pyrātā te hū ame'ē ke a'e aja mujekwa.) Pe, awa po wajar mokōi hetaha eha namō ixo tī. Ame'ē riki Tupā'ā ke. Awa po wajar mokōi hetaha riki a'e ma'ema'eha ke. A'e ke kome'ē ywy keruhū rupi Tupā mondo. Tupā rehe har a'e mujekwa oho. Upa katu te a'e usak, a'erehe eha heta aja ixo. Upa katu te ukwa tī.

⁷Pe, wapyka koty Arapuharan Ra'yr a'e oho. (Kirisutu ke a'e.) Ame'ë wapyka rehe amō wapyk uī. Ipo ngi paper mamā ame'ë ke Arapuharan Ra'yr pyhyk. Ijywa katu kotyhar ipo ke ngi pyhyk. ⁸Pyhyk rahā, Kirisutu ruwa koty tumeme ixuwe katu hū ame'ë ta u'ar oup. Aja a'eta py'a ke a'eta moī moī katu ehe. Kuja, 24 tamūi ta aja tī. U'ar oup tī. Ame'ë ta pame katu te araraperan namō ipo pe ixo. Itatawa rekūi ipo pe reko tī. Ame'ë tyryhem riki. Ma'e pihe katu ame'ë ke ihī. Ame'ë ke Tupā namō ixotyhar ta pandu pandu, aja ame'ë. Ame'ë riki itatawa rekūi pe ihī, ame'ëja saka. ⁹Pe, a'eta jyngar. Panduha pyahu ame'ë namō a'eta jyngar. Kuja riki:

“Ne jō riki katu te me'ë ke, a'erehe paper mamā ame'ë ke nde erepyhyk katu. Kyndaha ke nde riki eremopok katu tī.

Yman nde ke amō ta jukwa. Nde eremanō, a'erehe upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe nde eremuhepy. A'erehe Tupā rehe ngā ke nde eremuhyk katu.

Ka'a pe har ta ke nde eremuhyk katu ehe tī. Amō koty koty je'ëha pandu ame'ë ta ke nde eremuhyk katu tī. Amō amō awa ta ke nde eremuhyk katu tī. Amō amō ywy pe har ta ke nde eremuhyk katu tī.

¹⁰Upa ame'ë ta ke pa'i ta aja nde eremu'am. Aja rahā ame'ë ta riki Tupāma'e miasu ta ke tī.

Kapitā keruhū ta ke aja nde eremu'am tī. Aja rahā, ame'ë ta riki kome'ë ywy keruhū pe har ta ke mondo mondo ta tī. Kapitā keruhū aja mondo mondo ta” aja a'eta jyngar.

¹¹Pe, ihē ama'a tī. Ihē Juā. Tupā je'ëha rahoha ta rehe ihē asak. Heta te hū ixo! Marā ka ym amō mangaha. Heta te hū ixo! Wapyka juramā rupi ixo. Tamūi ta xupe 'ar rupi ixo tī. Tumeme ixuwe katu hū ame'ë ta xupe 'ar rupi ixo tī. Tupā

je'ëha rahoha ta pandu ame'ë rehe ihē ahendu. ¹²Kirisutu rehe har hātā a'eta jyngar:

“Arapuharan Ra'yr aja nde. Yman nde ke amō ta jukwa.

Katu te ame'ë ke nde. A'erehe ne jō riki ngā ke nde eremondo mondo, aja Tupā mu'am nde ke. Upa katu te ma'e ke a'e me'ë nde pe tī.

A'erehe nema'e heta te hū. Ukwa katu te ha ke a'e me'ë nde pe tī. Pyrātā te hū ha ke me'ë nde pe tī.

Ne jō riki je'ëha te nde erereko. Ne jō riki katu te me'ë ke” aja Tupā je'ëha rahoha ta jyngar.

¹³Pe, upa katu te Tupā mujā, ame'ë ta jyngar. Ame'ë rehe ihē ahendu. Ywa pe har ta ke Tupā mujā ame'ë ta jyngar. Ywy keruhū pe har ta aja tī. Jyngar tī. Manō ame'ë ta'ā jyngar tī. Y ramūi pe har ta aja tī. Upa katu te ixuwe katu ame'ë ta jyngar tī. Pyta we ym te. Upa katu te riki. Pe, kuja jyngar:

“Mā peja wapyka rehe wapyk ame'ë pe pepandu.

Mā peja Arapuharan Ra'yr pe pepandu tī.

Pehē jō riki katu te me'ë ke.

Pehē jō riki je'ëha te pereko.

Pehē jō riki pyrātā te hū ame'ë ta ke pehē.

Mā peja aja te'e ta pehē jō pexo” aja riki upa katu te jyngar.

¹⁴Tumeme ixuwe katu hū ame'ë ta pandu: “A'e tȳ” aja. Tamūi ta u'ar oup tī. Aja a'eta rehe ipy'a ke tamūi ta moī moī katu tī.

Paper mamā ame'ë kyndaha ke Kirisutu mopok

6 Ajame'ë ke Arapuharan Ra'yr rehe ihē asak. (Kirisutu ke a'e.) Paper mamā ame'ë kyndaha ke a'e mopok. Awa po wajar mokōi hetaha kyndaha ke ihī. Ame'ë ngi peteihar ke a'e mopok. Aja rahā, tumeme ixuwe katu hū ame'ë ta

ngi har peteī pandu. Pandu rahā, Tupā tyapuha aja ihē ahendu. Kuja pandu:

—Ejur! — aja riki.

²Ihē ama'ā rahā, kahwa tuwyr ame'ē ke uhem. Xupe 'ar pe sawa'e oho. Yrapar namō oho. (Aja rahā, huwajan ta namō jumai ta oho, aja mujekwa.) Pe, iākā rehe har amō me'ē ipe. Kapitā keruhūma'e aja ame'ē. (Huwajan ta ke muputu'u ta, aja ame'ē mujekwa.) Huwajan ta ke muputu'u ta oho.

³A'engi paper kyndaha mokōihar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Pe, ixuwe katu hū ame'ē ta ngi har mokōihar pandu:

—Ejur! — aja.

⁴Aja rahā, amō kahwa uhem. Pirā ame'ē ke ame'ē. Xupe 'ar pe sawa'e oho. Pyrātāha ke Tupā muwyr ipe. Ame'ē namō kome'ē wvy keruhū pe har ta ke sawa'e muka'u te'e. A'erehe kome'ē wvy keruhū pe har ta jumai mai ngā juehe. Aja ngā jukwa jukwa ngā juehe. A'erehe ame'ē sawa'e pe kyse keruhū ke Tupā muwyr.

⁵A'engi paper kyndaha mahapyrihar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Ixuwe katu hū ame'ē ta ngi har mahapyrihar pandu. Ame'ē ke rehe ihē ahendu:

—Ejur! — aja riki.

Ihē ama'ā rahā, kahwa pihun ame'ē ke uhem. Xupe 'ar pe sawa'e oho. Ma'e puhýiha mangaha ke ipo pe a'e pyhyk reko. (Ame'ē pe ngā mi'u ke manga ta.)

⁶Tumeme ixuwe katu hū ame'ē ta ngi har amō pandu, aja ihē ahendu. Kuja pandu riki:

—Peteī wera rahā, amō paraky rahā, tamatarer pyhyk. Ame'ē pe peteī mangaha jō ahúí aja me'ē ke amō jo'ok katu. Aja pame katu te ngā pe me'ē me'ē. (Ta'yr te mi ame'ē. Uhyk ym ngā pe. A'erehe myahy te hū ngā.) Peteī wera rahā, amō paraky rahā, tamatarer pyhyk. Ame'ē pe mahapyr mangaha jō

u'i aja me'ē amō jo'ok katu. (Awa mi'u ame'ē tí.) Aja pame katu te ngā pe me'ē me'ē. (Ta'yr mi jo'ok. Uhyk ym ngā pe. A'erehe myahy te hū ngā.) Kupixa pe har ma'eywa'y emondok ym. Oriwé'y emondok ym. Uwa'y aja tí. Emondok ym tí — aja panduha ihē ahendu. (Aja rahā, ta'yr te mi awa mi'u ke arahā ngā jo'ok aja mujekwa. Uhyk ym ngā pe. A'erehe myahy te hū ngā.)

⁷A'engi paper kyndaha tumemehar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Ixuwe katu hū ame'ē ta ngi har tumemehar pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu:

—Ejur! — aja riki.

⁸Ihē ama'ā rahā, kahwa tawa ke rehe ihē asak. Xupe 'ar pe sawa'e oho. A'e uwyr rahā, manō te hū ngā. A'erehe her: “Manō ame'ē ke” aja riki. Haikwer rupi manō ame'ē ta oho inamō, ame'ēja saka. Pe, ame'ē ta pe Tupā pandu: “Kome'ē wvy keruhū pe har ta ke pejukwa. Tumeme ixo rahā, ame'ē ngi har peteī pejukwa. Aja pame katu te kome'ē wvy keruhū pe har ta ke pejukwa. Ngā jumai mai ixo rahā, tumemehar ngi har peteī pejukwa. Ngā mi'u nixóí te aja ixo rahā, tumemehar ngi har peteī pejukwa tí. Tumeme ma'e ahy ixo ame'ē ta ngi har peteī pejukwa tí. Ka'a rupi so'o jarō ame'ē ta ixo. Ame'ē ta ke ngā koty pe-mondo. Ame'ē ta riki ngā ke jukwa ta tí. Tumeme har ngi har peteī jukwa ta” aja Tupā pandu.

⁹A'engi paper kyndaha awa po wajar peteīhar upa har ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Ihē ama'ā rahā, myrape keruhū rehe ihē asak. Kome'ē wvy keruhū pe Tupā rehe amō ipy'a moī moī rahā, myrape keruhū 'ar pe tapi'iruhu ke hany. Ame'ē myrape aja asak. Ame'ē myrape keruhū wyr pe amō ta'ā rehe ihē asak. Ame'ē ta riki Tupā je'ēha ke kome'ē wvy keruhū rupi pandu pandu ame'ē ta ke. A'erehe ame'ē ta

ke Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta jukwa. Ame'ē ta ke ngā mupyrara rahā, tapijar te'e we Kirisutu rehe har pandu pandu. Hijar ym. ¹⁰Ame'ē ta hātā pandu:

—Sawa'e! Pyrātā te hū ame'ē ke nde. Katu te ame'ē ke nde. Nde erepandu ame'ē ke nde erema'ema'e katu. Peme'ē wyy keruhū pe nde rehe ipy'a ym ame'ē ta ixo. Ame'ē ta pe nde erepandu ta: “Pehē katu ym” aja. Myja rahā, ame'ē ta pe aja nde erepandu ta my? Myja rahā ame'ē ta ke nde eremupyrara ta my tī? — aja Tupā pe pandu.

¹¹Ame'ē ta pame katu te pe mundeha tuwyr te ame'ē ke amō me'ē me'ē. (Aja rahā, ipy'a juhyk ame'ē ta ke, aja mujekwa.) Pe, pandu: “Peharō we rī. Pehē aja Tupā je'ēha ke amō ta pandu pandu tī. Pehē mu ta aja ame'ē ta tī. Ame'ē ta ke pehē aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta jukwa ta kŷ tī. A'ewan ym we rī. A'ewan jukwa rahā, ihē amupyrara ta” aja Tupā pandu.

¹²A'engi paper kyndaha awa po waja peteihar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Kyndaha mopok rahā, wyy ke katak te hū. Pe, warahy pihun oho. Pan pihun xuru rāi, ame'ēja saka warahy pihun oho. (Aja rahā, kome'ē wyy keruhū pe har ta pyrara te hū ta aja mujekwa.) Jahy aja tī. Awa ruwy aja pirā oho. (Pyrara te hū ta ngā aja mujekwa tī.) ¹³Jahy rata ta u'ar tī. Kome'ē wyy keruhū pe u'ar. Ywytu keruhū peju rahā, ma'eywa jakyr ke u'ar, aja jahy rata ta u'ar tī. (Aja rahā, kapitā ta ke muputu'u ta, aja mujekwa.) ¹⁴Ywa kanim oho tī. Paper ke amō mamā. Aja ywa kanim oho. (Aja rahā, ma'e ke uwak ta aja mujekwa.) Pe, wwy'ā keruhū henda ngi tyryk tī. Ypa'ū aja tī. Henda ngi tyryk tī. (Aja rahā, uwakiha uhyk ta, aja mujekwa.) ¹⁵Pe, kapitā keruhū ta kanim oho. Kome'ē wyy keruhū pe ixo ame'ē ta ke ame'ē ta. Kapitā ta aja tī. Kanim oho tī. Sonda tama'e kapitā ta aja tī.

Kanim oho tī. Upa ima'ehū ame'ē ta aja tī. Kanim oho tī. Pyrātā te hū ame'ē ta aja tī. Kanim oho tī. Upa katu te amō ta aja tī. Amō pe paraky te'e ame'ē ta ke aja tī. Kanim oho tī. Juehe paraky ame'ē ta ke aja tī. Kanim oho tī. Upa katu te aja tī. Kanim oho tī. Itakwar keruhū rupi kanim oho. Wwy'ā keruhū rehe ita keruhū ihī. Ame'ē wyr pe kanim oho tī. ¹⁶⁻¹⁷Upa ame'ē ta pukái hū. Wwy'ā keruhū pe pukái hū. Ita keruhū pe pukái hū tī. Kuja riki pukái:

—Jande ke pejupyk. Jande ke pemukanim tī. Wapyka rehe wapyk ame'ē ke ngi jande ke pemukanim, Tupā ngi. Aja rahā, a'e usak ym ta jande rehe. Arapuharan Ra'yr ngi jande ke pemukanim tī, Kirisutu ngi. Aja rahā, jande rehe usak ym ta a'e tī. Ame'ē tama'e parahyha ngi jande ke pemukanim. Ame'ē ta mokōi riki parahy jande rehe. Ame'ē angaha uhyk riki. Marā ka ym ame'ē ngi uhemihā awa — aja pukái hū ngā.

'Ar rehe anga uhyk rahā, aja ta kŷ.

144.000 hetaha jundéu awa ta ke

7 Upa ame'ē rehe ihē asak. A'engi amō ma'e ihē keraiha aja ihē asak tī. Kuja. Tumeme Tupā je'ēha rahoha ta rehe ihē asak. Ihē Juā. Ame'ē Tupā je'ēha rahoha ta amō koty koty pu'am u'am. Warahy uhemihā koty peteī. Warahy u'ariha koty amō pu'am u'am tī. Warahy jurukwā koty amō tī. Amō warahy jurukwā koty amō tī. Ame'ē ta riki wwytu ke mupyta. A'erehe kome'ē wyy keruhū rupi wwytu peju ym te. Y ramūi 'ar rupi peju ym te tī. Myra rehe peju ym te tī. ²Pe, amō Tupā je'ēha rahoha rehe ihē asak. Warahy uhemihā koty ngi a'e uwyr. Ipo pe ma'e ke namō ixo. Awa riki Tupā kotyhar ke aja ukwaha ke namō ixo. Ame'ē mangaha riki Tupāma'e ke. A'e riki ixuwe katu te hū ame'ē ke a'e. Pe, ame'ē Tupā je'ēha rahoha pandu. Tumeme Tupā je'ēha rahoha ta

pe pandu. Ame'e ta pe Tupā pandu: "Ihē je'ēha rupi kome'e ywy keruhū ke pe-mai peho. Y ramūi aja tī. Pemaī tī." Ame'e Tupā je'ēha rahoha ta pe amō Tupā je'ēha rahoha pandu. ³ Kuja pandu:

—Tupāma'e miasu ta rehe ukwaha pe-moi ym rahā we, kome'e ywy keruhū ke pemujaxer ym we rī. Y ramūi aja tī. Pemujaxer ym we rī. Myra aja tī. Pemujaxer ym we rī. Ipykā rehe ixotyhar ta ukwaha ke pemoi ym rahā we, ma'e ke pemujaxer ym we rī — aja riki pandu.

⁴ Pe, ngā hetaha mangaha ke ihē pe a'e pandu. Kuja, 144.000 hetaha ta ke. Ame'e ta pykā rehe ukwaha ke moi. Tupā kotyhar ta ke peme'e ta, ame'e ukwaha ke moi. Jundéu awa ta riki amō koty koty jy'ar. Awa py mokōi hetaha ta jy'ariha. Ame'e ta ngi amō amō ta jo'ok rahā, 144.000 hetaha ta uhyk.

⁵⁻⁸ A'erehe Junda kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho.

Humē kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Nga kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Ase kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Natari kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Manase kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Simeā kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Rewi kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Isakar kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Semurō kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Jose kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Menjamī kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

A'erehe johu upa ngā jy'ar rahā, 144.000 hetaha ta uhyk.

Heta te hū ame'e ta i'ai

⁹ A'engi ihē ama'a rahā, heta te hū ame'e ta ixo. Marā ka ym amō mangaha. Heta te hū riki. Ka'a pe har ta ngi har pete'e ixo. Amō amō awa ta ngi har ta ixo tī. Amō amō ywy pe har ta ixo tī. Amō amō je'ēha pandu ame'e ta ixo tī. Wapyka ndutar koty ame'e ta pu'am u'am. Arapuharan Ra'yr ndutar koty pu'am u'am tī. (Kirisutu a'e.) Ame'e heta te hū ame'e ta mundeha ituwyr ame'e namō pame katu te ixo. Aja rahā, Tupā pandu: "Pehē katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehē pe" aja ngā pe. Ngā po rehe pindo ro aja me'e namō ixo. (Aja rahā, ame'e ta ke huwajan ta muputu'u ym aja mujekwa. Tupā rehe jurujar katuha ke hijar ym, aja mujekwa tī.) ¹⁰ Ame'e ta pukái:

—Tupā riki ngā ke muhā katu. A'e riki wapyka rehe wapyk uī. Kirisutu riki ngā ke muhā katu tī. A'e riki Arapuharan Ra'yr aja a'e — aja.

¹¹ Wapyka juramā rupi upa katu te Tupā je'ēha rahoha ta pu'am u'am. Tamūi ta aja tī. Pu'am u'am tī. Tumeme ixuwe katu hū ame'e ta aja tī. Wapyka juramā rupi pu'am u'am tī. Pe, wapyka ndutar koty ame'e ta u'ar oup. Upa katu te ame'e ta huwa koty u'ar oup. Aja Tupā rehe ngā py'a ke ngā moi moi katu. ¹² Pe, ngā pandu:

—Amen! A'e tŷ!

Ne jō riki katu te me'e ke nde!

Nde riki erekwa katu te ame'e ke nde tī!

Nde riki je'ēha te nde erereko ame'e ke nde tī!

Nde riki upa katu te nde eremujā, ame'e ke nde eremondo mondo tī.

Nde riki pyrātā te hū ame'e ke nde tī.

Upa aja te'e ta nde erexo. A'e tŷ! — aja Tupā pe ngā pandu.

¹³ Pe, tamūi ta ngi har pete'i ihē pe pandu:

—Peme'ē mundeha ituwyr ame'ē namō pame katu te munde. Awa riki peme'ē ta my? My ngi uhyk my? — aja ihē pe.

¹⁴—Sa'e! Ihē akwa ym. Nde atu erekwa katu — aja ihē apandu ipe.

A'e pandu:

—Mupyraraha keruhū ngi peme'ē ta uhem. Katu uhem. Arapuharan Ra'yr ruwy namō ngāma'e mundeha kutuk, ame'ēja saka, a'erehe ituwyr te. (Aja rahā, ngā py'a ke Tupā upa katu te juhyk, aja mujekwa.) Kirisutu riki ame'ē Arapuharan Ra'yr aja a'e. ¹⁵Ame'ē ruwy pe ngā py'a juhyk, a'erehe Tupāma'e wapyka ndutar koty a'eta pu'am u'am. A'e ixo, ame'ē renda riki Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū aja saka. A'ep tapijar te'e we Tupā rehe ngā py'a ke ngā moī moī katu. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pandu pandu Tupā pe. Putu'u ym panduha. A'ep Tupā ixo, a'erehe marā ka ym ngā ke amō mahyha. Katu ixo. ¹⁶⁻¹⁷Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. A'e riki katu te ame'ē ke, a'erehe johu pyter pe ixo. Ngā py'a juhyk ame'ē ta rehe a'e usak katu ta. Arapuharan ta usakiha aja ame'ē ta rehe a'e usak katu tī. Mundu pe ame'ē ta ke a'e raho ta tī. Ame'ē ngi y ke ame'ē ta u'u ta. Ame'ē y muxuwe katu hū ta. (Aja rahā, aja te'e ta hury katu te ixo, aja mujekwa katu.) A'erehe ame'ē ta myahy ym te ta tī. Hyn-gwéi ym te ta tī. Warahy hakuha pyhyk ym te ta tī. Haku ym te ta tī. Pe, ngā reha ngi upa katu te eha rykwer ke Tupā mukanim ta. (Aja rahā, pyai ym te ta ngā. Jixi'u ym te ta tī.) Aja te'e ta hury katu te ixo — aja ihē pe tamūi pandu.

Paper kyndaha awa po wajar mokōi har ke mopok

8 Paper kyndaha awa po wajar mokōi-har ke Arapuharan Ra'yr mopok rahā, ywa pe ma'e ke tyapu ym te. Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e.

Hendu te'e u'am. Aja i'i u'am. Mejaor aja u'am. (Upa katu te ngā mukahem hū, a'erehe hendu te'e u'am. Mupyrara hū ame'ē ke uhyk ta aja ukwa katu, a'erehe ame'ē ngi mukahem hū.) ²A'engi awa po wajar mokōi hetaha Tupā je'ēha rahoha ta rehe ihē asak. Tupā ruwa koty pu'am ame'ē ta ke a'eta. Jumi'a pame katu te Tupā me'ē a'eta pe.

³Kome'ē ywy keruhū pe Tupā rehe ipy'a ke jundéu awa ta moī moī rahā, myrape 'ar pe ma'e pihe katu ame'ē ke hany. Ame'ē myrape aja ywa pe ihī tī. Ame'ē rehe amō Tupā je'ēha rahoha uhyk oho u'am. Ipo pe ma'e ryru raho. Itatawa rekūi ke raho. Ma'e pihe katu ame'ē ke ame'ē hyru pe ihī. Tupā namō ixotyhar ta pandu pandu. Ame'ē panduha namō ma'e pihe katu ame'ē ke mupara. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha pe amō me'ē. A'e riki ame'ē ke myrape 'ar pe moī. Tupā namō panduha ke moī tī. Ma'e pihe katu ame'ē ke namō. Myrape itatawa ke te'e mujā, ame'ē 'ar pe moī. Ame'ē myrape wapyka ndutar koty ihī. ⁴Tupā ruwa koty ima'e je'ēha rahoha pu'am u'am. Tupā namō ixotyhar ta pandu pandu, ame'ē panduha ipo ngi uhem oho, ame'ēja saka. Ame'ē ke takāxīha namō mupara pu'am oho. Ma'e pihe katu ame'ē ke ukwāi. Ame'ē takāxīha namō pu'am oho. ⁵A'engi ma'e pihe katu ame'ē ryru ke a'e raho. Pe, amō myrape keruhū ngi tata jo'ok. Ame'ē ke hyru pe moī. Ame'ē ke kome'ē ywy keruhū pe a'e ombor. Aja rahā, Tupā tyapu tyapu hū. Tupā pirā pirā hū tī. Kome'ē ywy keruhū katak katak tī.

Jumi'a rehe har

⁶A'engi awa po wajar mokōi hetaha Tupā je'ēha rahoha ta peju Tate. Aja pame katu te jumi'a peju Tate. Awa po wajar mokōi hetaha jumi'a ke.

⁷Jumi'a ke Tupā je'ēha rahoha pe-teihar peju. Aja rahā, kome'ē ywy

keruhū pe tata u'ar. Y rātā ame'ē ke aman aja u'ar tī. Awa ruwy namō mupara aja u'ar. Upa katu te kāpī ke ukwái. Upa katu te kupi'i ukwái tī. Xirik ym ame'ē ke upa katu te ukwái. Myra mahapyrihar ngi har peteī ukwái tī. Aja pame katu te. Ywy ke aja tī. Mahapyrihar ngi har peteī ukwái tī. Aja pame katu te tī.

⁸Tupā je'ēha rahoha mokōihar jumi'a peju tī. Ywy'ā keruhū aja ihē asak. Upa ukwái ixo, ame'ēja asak. Ame'ē ke y ramūi pe ombor. Aja rahā, mahapyrihar ngi har peteī awa ruwy aja uwak. Y ramūi ke awa ruwy aja uwak. ⁹Aja rahā y ramūi rupi ixo ame'ē ta ke manō. Mahapyrihar ngi har peteī manō. Y ramūi 'ar rupi jarusu keruhū wata. Mahapyrihar ngi har peteī upa katu te mujaxer. Aja pame katu te.

¹⁰A'engi Tupā je'ēha rahoha mahapyrihar jumi'a ke peju. Aja rahā, jahy rata keruhū aja u'ar. Kandéi hany ame'ē ke aja ywa ngi u'ar. Ame'ē riki y pe u'ar. Y mahapyrihar ngi har peteī pe u'ar. Mundu aja tī. Mahapyrihar ngi har peteī pe u'ar. ¹¹Y mahapyrihar ngi har peteī iro aja uwak. Ame'ē ke amō u'u rahā, manō riki. Iro riki a'erehe heta ngā manō. [Ame'ē jahy rata keruhū rer: "Iro ame'ē ke" aja riki.]

¹²A'engi Tupā je'ēha rahoha tumemehar jumi'a ke peju. Aja rahā, warahy ke a'e nupā. Mahapyr aja mowok rahā, peteīhar ke nupā. Aja rahā, peteīhar uwe. Jahy rata ta aja tī. Mahapyr hetaha ngi har peteī nupā. Peteīhar uwe tī. Jahy aja tī. Mahapyr aja mowok rahā, peteīhar ke nupā. Peteīhar uwe tī. Wera rahā, pytun oho tī. Mahapyr mowok rahā, peteīhar pytun oho. Pytun rahā, aja tī. Wera ym jahy. Wera ym jahy rata ta tī. Mahapyr mowok rahā, peteīhar pytun rahā, pytun te. Upa aja rahā, ma'e mupyraraha uhyk ta, aja mujekwa.

¹³A'engi ihē ama'ā. Ywate te hū wyrahuran keruhū wewe ixo. Ame'ē

rehe ihē asak. Ame'ē pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu. Kuja riki:

—Māte hū! Pyrara te hū ta! Amō mahapyr Tupā je'ēha rahoha ta jumi'a ke peju ta. Ame'ē tyapu rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta pyrara te hū ta — aja ihē ahendu.

9A'engi Tupā je'ēha rahoha awa po wajar peteīhar upa har jumi'a ke peju tī. Aja rahā, kome'ē ywy keruhū pe jahy rata u'ar aja ihē asak. Kapitā aja a'e. Ame'ē pe mupyraraha renda kyndaha mopokiha ke amō me'ē. ²Ame'ē kapitā riki kyndaha mopok. Jahy rata aja ame'ē kapitā. Mupyraraha renda ke pirar. Aja rahā, mupyraraha renda ngi tata takāxīha pu'am hū. Tata keruhū ngi aja takāxīha pu'am te hū. Tate warahy ke muwe. Pytun oho riki. ³Tata takāxīha ngi tukur ta u'ar hū. Ywy keruhū pe u'ar. Jawajyr pyairo aja me'ē tukur rehe jawajyr ruwái ke Tupā moī. Ame'ē pe awa ke tukur ta jupi katu. ⁴Tukur ta pe a'e pandu:

—Kāpī ke pe'u ym. Kupi'i ke aja tī. Pe'u ym tī. Myra ro aja tī. Pe'u ym tī. Ma'e ke aja tī. Pe'u ym tī. Awa pykā rehe ukwaha nixói ame'ē ta ke jō pemahy katu. Awa riki Tupā kotyhar ta ke my, ame'ē ukwaha nixói ame'ē ta ke jō pemahy. ⁵Ame'ē ta ke jō pemahy. Pejukwa ym. Heta jahy rahā, pemahy. Awa po wajar peteīhar upa jahy hetaha rahā, pemahy — aja riki tukur ta pe Tupā pandu.

Tukur ta ngā ke mahy rahā, jawajyr jupi aja ahyha. ⁶Ame'ē awa po wajar peteīhar upa jahy hetaha rahā, ngā jupandu ta ngā jupe: "Mā! Ihē pe ahy hū ma'e. Ihē amanō rahā, katu ta my. Ahyha ngi ahem ta my" aja ngā jupe. A'eta manō tar katu te hū. Marā ka ym manōha awa. Tapijar te'e we ahyha.

⁷Tukur ta kahwa ta aja ihē asak. Kahwa 'ar pe kapitā jumai oho, ame'ē kahwa aja saka. Iākā rehe iākā rehe har aja ihē asak tī. Kapitā keruhū iākā rehe

har aja saka. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke ame'ē. Huwa riki sawa'ema'e aja saka tī. ⁸I'a riki kūjā ta'a aja pukuha. Hāi riki jangwaterāma'e aja saka. Jarō riki. ⁹Itape ke ipixi'a rehe mujar. Pe, wewe oho rahā, ngā pypo riki tyapu hū. Jumaiha pe myra ujan ame'ē ke kahwa hyk'yi raho, ame'ēja saka tyapu hū ngā pypo ke. ¹⁰Huwái namō tukur ta ixo. Jawajyr ruwái aja ame'ē. Ame'ē ipyairo pe ngā ke a'eta mahy te hū. Awa po wajar petēihar upa jahy hetaha rahā, mahy te hū ngā ke. ¹¹Ame'ē tama'e kapitā keruhū pehī tī. A'e riki ame'ē ta ke mondo mondo. Ame'ē kapitā keruhū Tupā je'ēha rahoha. A'e riki puyraraha rendama'e kapitā ke tī. Jundéu awa ta je'ēha rahā, kuja her riki: "Amandom" aja. Ngere awa ta je'ēha rahā: "Aporiā" aja her. [Ame'ē riki: "Upa mujaxer ame'ē ke a'e" aja riki.]

¹²Pyraraha petēihar ke upa. Amō mokōi pyraraha uhyk ta rī.

¹³A'engi Tupā je'ēha rahoha awa po wajar petēihar riki peju. Jumi'a ke peju. Tupā ruwa koty myrape keruhū ihī. Kome'ē ywy keruhū rahā, tapi'iruhu ke hapy, ame'ē myrape keruhū aja ywa pe myrape keruhū ihī tī. Ame'ē myrape keruhū ngi amō pandu. Ame'ē ke rehe ihē ahendu. ¹⁴Kuja Tupā je'ēha rahoha awa po wajar petēihar pe pandu:

—Y keruhū rake Tupā je'ēha rahoha ke amō kynda. Tumeme kynda. Y rer Eura. Ame'ē ta ke emuhem apo 'y — aja ihē ahendu.

¹⁵Tumeme Tupā je'ēha rahoha ta ke a'e muhem. Arahā jō muhem. Aja ym rahā, muhem ym ta rī. Arahā jō muhem. Ame'ē wera rahā, ame'ē jahy rahā, ame'ē warahy 'ar rahā jō muhem. Arahā, mahapyr hetaha ta ngi har petēi a'eta jukwa. Aja pame katu te. Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta aja riki. Mahapyr hetaha ta ngi har petēi a'eta jukwa katu te. ¹⁶Kahwa 'ar pe oho ame'ē

ta hetaha mangaha ke ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu. Heta te hū riki. Marā ka ym awa mangaha. Kuja, 200.000.000 hetaha ta riki.

¹⁷Pe, ihē keraiha aja ihē asak. Kahwa 'ar pe oho ame'ē ta rehe ihē asak. Itape ke ipixi'a rehe sawa'e ta mujar. Tata pirāha aja pirā ame'ē ke mujar tī. Pirā namō howy mupara tī. Sasi ita aja howyha. Amō itawa mupara tī. Enxo aja itawaha. Kahwa ākā riki jangwateran ākā aja saka. Juru ngi tata aja uhem. Tata takāxiha aja uhem tī. Enxo aja in-ēha uhem tī. ¹⁸Ame'ē kahwa juru ngi uhem ame'ē pe heta te hū kome'ē ywy keruhū pe har ta ke jukwa. Ame'ē mahapyr mahyha pe jukwa. Tata pe jukwa. Tata takāxiha pe aja tī. Jukwa tī. Enxo pe aja tī. Jukwa tī. Upa ame'ē ta pe jukwa. Kuja hetaha. Mahapyr hetaha ngi har petēi jukwa. Aja pame katu te. Aja kome'ē ywy keruhū pe har ta ke jukwa. ¹⁹Kahwa ta juru ngi uhem ame'ē pe jukwa. Huwái pe mahy tī. Huwái riki mbói ākā aja saka. Ame'ē pe ngā ke su'u. Aja mahy hū.

²⁰Kahwa ta juru ngi uhem ame'ē pe jukwa te hū ngā ke. Amō heta te hū pyta we rī. Kahwa ta juru ngi uhem ame'ē pe jukwa ym ame'ē ta ke ame'ē ta. Heta te hū pyta we rī. Mahyha usak tipe. Ipy'a ke ame'ē ta muruwak ym rī. Tupā koty muruwak ym rī. Ipo pe te'e mujā ame'ē ke rehe ipy'a ke a'eta moī moī we rī. Kuja, ājā ta rehe ipy'a ke tapijar te'e we moī moī we rī. Itatawa ke te'e ma'e'ā mujā ame'ē ke rehe tapijar te'e we ipy'a moī moī we rī. Itatuwyr ke te'e mujā ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a moī moī we rī. Itatawaran ke te'e mujā ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a moī moī we rī. Ita ke te'e mujā ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a moī moī we rī. Myra ke te'e mujā ame'ē ke rehe aja tī. Ipy'a ke tapijar te'e we moī moī we rī. Upa ame'ē ke usak ym ma'e ke. Hendu ym tī. Wata ym tī. Ame'ē ke rehe

ipy'a ke tapijar te'e we ngā moī moī. Katu ym aja. ²¹Tupā koty ipy'a ke muruwak ym riki. Amō ke jukwa. Ame'ē ngi muruwak ym. Amōma'e ke mukanim raho. Ame'ē ngi muruwak ym tī. Kūjā rehe ka'u te'eha ngi muruwak ym tī. Sawa'e rehe ka'u te'eha ngi muruwak ym tī. Paje ma'ema'eha ngi muruwak ym tī. Tupā koty ipy'a ke muruwak ym. Tapijar te'e we ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e we rī.

Paper ra'yr mamā ame'ē ke

10 A'engi amō Tupā je'ēha rahoha rehe ihē asak. Ihē Juā. Ame'ē je'ēha rahoha riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Ywa ngi a'e wyjy uwyr. Ywa takāxiha juramā rupi ihī. Iākā rehe har riki maju'ā aja saka. Huwa hendy hū. Warahy aja hendy te hū. Itymā riki tata pirāha aja hendy. ²Ipo pe paper ra'yr mamā ame'ē ke reko. Pirar aja ihī. Ipy iyywa katu kotyhar y ramūi pe pyrū. Ipy iyywa'i kotyhar ywy rehe pyrū tī. ³Pe, a'e pukái. Ame'ē riki jangwateran je'ēha aja tyapuha. Upa pukái rahā, Tupā tyapuha tyapu hū. Ame'ē pe je'ēha ke mujywyr. Awa po wajar mokōi hetaha tyapu te hū. Je'ēha mujywyr. ⁴Ame'ē upa rahā, ihē ahendu ame'ē ke amupinim ta tipe. Ywa ngi ihē pe amō pandu:

—Anī. Tupā tyapuha awa po wajar mokōi hetaha pandu ame'ē ke emupinim ym. Emujekwa ym tī — aja ihē pe.

⁵A'engi iyywa ke Tupā je'ēha rahoha ywa koty mupuku. Y ramūi pe pyrū. Ywy rehe pyrū tī. Ame'ē je'ēha rahoha riki iyywa katu kotyhar ke mupuku. ⁶A'e pandu:

—Tupā riki ixuwe katute hū ame'ē ke a'e. Uhā te hū ame'ē ke a'e tī. Ywa ke a'e mujā. Kome'ē ywy keruhū mujā tī. Y ramūi mujā tī. Upa katu te ame'ē pe ixo ame'ē ta ke mujā tī. A'e je'ēha rupi jete har te ke ihē apandu. Harō ym te ta apo 'y. (Upa ame'ē ta ke a'e mukanim ta.) ⁷Tupā je'ēha rahoha awa po wajar

mokōihar jumi'a ke peju rahā, ma'e ke Tupā ma'e ta. Yman mujekwa ym ngā pe ma'e ke rī. Ame'ē ke mujekwa ta apo 'y. Yman ima'e je'ēha ke pandu ame'ē ta pe pandu. Ima'e miasu ta ke ame'ē ta. Mujekwa ta kŷ — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁸A'engi ywa ngi ihē pe pandu, a'e riki ihē pe pandu tī:

—Y ramūi pe pyrū. Ywy rehe pyrū tī. Ame'ē Tupā je'ēha rahoha po pe paper mamā ame'ē ke ihī. Pirar aja ihī. Ame'ē ke epyhyk eho — aja ihē pe.

⁹Ame'ē Tupā je'ēha rahoha koty ihē aho. Apandu ipe:

—Ihē pe paper mamā ame'ē ke emuwyr — aja ipe.

—Hā! Epyhyk rahā! E'u tī. Nde juru pe eir aja he'ē ta. Nde pusu pe ihon rahā, hāi ta — aja a'e pandu ihē pe.

¹⁰Ipo ngi ame'ē paper ra'yr mamā ame'ē ke ihē apyhyk. Pe, ame'ē ke ihē a'u. Ihē juru pe he'ē riki. Pe, upa ihē a'u rahā, ihē pusu pe hāi aja uwak oho. (He'ē aja rahā, ma'e ke Tupā mujekwa ame'ē ke rehe ihē rury katu. Hāi aja rahā, amō we pyraraha uhyk ta, aja ihē akwa, a'erehe ihē apyai.)

¹¹Pe, ihē pe pandu:

—Amō we Tupāma'e myrandu ke nde erepandu ta tī. Amō ywy pe har ta rehe har nde erepandu ta tī. Amō amō awa ta rehe har aja tī. Amō amō je'ēha pandu ame'ē ta rehe har aja tī. Amō amō kapitā keruhū ta rehe har aja tī. Upa ame'ē ta rehe har nde erepandu ta tī — aja ihē pe pandu.

Mokōi Tupāma'e myrandu ke pandu ame'ē ta ke

11 Myra ra'yr mangaha ke ihē pe Tupā muwyr. Ihē Juā. Ihē pe Tupā pandu:

—Ywa pe har ihē rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke emanga eho. Myja ti-haha my? Emanga eho. A'ep ihē rehe

ipy'a ke moī moī ame'ē ta ixo. Heta ngā ixo. Ame'ē hetaha ke emanga tī. A'ep myrape keruhū ihī tī. Ame'ē ti-haha emanga tī. Ame'ē riki kome'ē wyy keruhū pe ihī, ame'ēja saka. Tapi'iruhu ke ame'ē 'ar pe hapy, ame'ē ke ame'ē. ²Ihē rehe ngā jumu'eha renda keruhū soroka ke emanga ym. Ame'ē renda ke jundéu awa aja ym ame'ē ta pe ihē ame'ē, a'erehe emanga ym. Ihē kotyhar aja ym ame'ē ke a'eta. A'etama'e renda ke aja saka ta. Ok ta katu te ame'ē ke a'eta mai ta, Jerusarē ok ta ke. Heta jahy rahā, aja te'e ta. Kuja, 42 jahy rahā, mai ta. (Aja rahā, ihē kotyhar ta ke mahy ta, aja mujekwa.)

³—Ihē rehe har pandu ame'ē ta ke ihē amondo ta. Mokōi amondo ta. Ima'e mundeha pan xuru rāi ame'ē ke ta. (Aja rahā, pyai aja mujekwa. Ngā py'a Tupā koty muruwak ym, a'erehe pyai, aja mujekwa.) Heta jahy rahā, ihēma'e myrandu ke ame'ē ta pandu pandu ta. Kuja, 42 jahy rahā, pandu ta. Ame'ē 42 jahy hetaha 1.260 weraha — aja ihē pe Tupā pandu.

⁴Kome'ē wyy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ke Tupā. Huwa koty mokōi ma'e weraha tymā i'āi. Ame'ē riki Tupāma'e myrandu pandu pandu ame'ē ta ke. Mokōi i'āi. Myra Tupā ruwa koty i'āi tī. Mokōi i'āi. Oriwéi'y ke. Ame'ē riki myrandu pandu pandu ame'ē ta ke aja tī. Mokōi i'āi tī. ⁵Ame'ē mokōi myrandu pandu pandu ame'ē ta ke amō ta mahy ta tipe rahā, tata ke juru ngi uhem. Mokōi-har ta juru ngi uhem. Ame'ē riki huwan-jan ta ke upa jukwa ta. Aja ame'ē mokōi-har ta ke mahy tar katu ame'ē ta ke upa jukwa ta. ⁶Heta jahy rahā, Tupāma'e myrandu ke ame'ē mokōi-har ta pandu pandu rahā, Tupā je'ēha rupi ma'e ke a'eta ma'ema'e ta. Arahā aman pe pandu ta: “Epyta” aja. Aja rahā, aman ukyr ym te ta. Myrandu pandu pandu ixo rahā, ukyr ym te ta. Tupā je'ēha rupi mundu

pe pandu ta tī: “Awa ruwy aja ewak!” aja. Aja rahā y riki awa ruwy aja uwak ta oho. A'eta putar rahā pame katu te, upa ma'e ahyha ke kome'ē wyy keruhū pe har ta pe mondo mondo ta katu. Tupā je'ēha rupi mondo mondo ta katu.

⁷Myrandu ke upa pandu pandu rahā, mupyraraha renda ngi so'o jarō aja me'ē uhem ta. Ame'ē riki mokōi-har ta namō jumai mai ta. Pe, ame'ē mokōi-har ta ke so'o jarō aja me'ē riki muputu'u ta. Jukwa ta tī. ⁸Ame'ē mokōi-har ta rete riki awa rape rupi pete'e tūi. (Jaxer ame'ē ta ke aja ngā ukwaha naī, a'erehe jy-tym ym awa.) Ok ta katu te ame'ē rape rupi pete'e tūi. Jerusarē ok ta rape ame'ē. Yman ame'ē ok ta pe ima'e kapitā keruhū ke ngā jukwa tī. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa. Ame'ē Jerusarē ok ta pe har ta riki Sondo ok ta pe har ta aja tī. Tupā ke a'eta putar ym tī, aja mujekwa. Eji wyy pe har ta aja tī. Tupā ke a'eta putar ym tī, aja mujekwa tī. ⁹Hete rehe amō amō wyy pe har ta usak ta. Amō amō ka'a pe har ta aja tī. Usak ta tī. Amō koty koty je'ēha pandu ame'ē ta aja tī. Usak ta tī. Amō amō awa ta aja tī. Hete rehe usak ta tī. Mahapyr wera rahā, amō ixu'a rupi aja te'e usak ta. “Hete ke pejy-tym ym” aja ngā pandu. Pete'e tūi.

¹⁰Ame'ē mokōi-har ta manō, a'erehe kome'ē wyy keruhū pe har ta hury katu. Ahyha namō kome'ē wyy keruhū pe har ta ke ame'ē mokōi Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupyrara hū. Apo manō, a'erehe kome'ē wyy keruhū pe har ta huryha mujā. Pe, ma'e katu ame'ē ke a'eta me'ē me'ē ngā jupe. ¹¹Ajame'ē ke mahapyrihar weraha asa oho, amō ixu'a rupi asa oho rahā, ame'ē ta'ā ke Tupā mujywyr muwyr tī. Ywytu aja peju muwyr. Pe, a'eta kwera katu pu'am. A'eta rehe usak ame'ē ta upa mukahem hū. ¹²Pe, ame'ē mokōi Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pe Tupā pandu. Ywa ngi pandu: —Se ywate pejur! — aja.

Ame'e ta ruwajan ta usak u'am rahā, ywa pe ame'e mokōihar ta jupir oho. Ywa takāxīha 'ar pe jupir oho. ¹³ Arahā ywy riki katak hū. Ok ta ke mujaxer. Jande popa har ngi har peteī mujaxer. Ywy katak hū ame'e ke ngā ke jukwa tī. Kuja, 7.000 hetaha ngā ke jukwa. Amō pyta ame'e ta mukahem hū. Pe, Tupā pe pandu: "Ne jō riki katu te me'e ke. Ywa pe har ke nde" aja riki.

¹⁴ Pyraraha mokōihar upa. Pahar pyraraha mahapyrihar uhyk ta tī.

Jumi'a awa po wajar mokōihar ke

¹⁵ Ajame'e ke jumi'a ke Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōihar peju. Ywa pe pukāi pukāi hū, ame'e rehe ihē ahendu. Kuja pukāi:

—Tupā riki kome'e ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū. Tupā mondo ame'e ke aja tī. (Kirisutu ke a'e.) Aja te'eha kapitā keruhū ke a'e. Upa ym te ta ame'e — aja pukāi.

¹⁶ Aja rahā, tamūi ta huwa koty u'ar oup. Kuja, 24 tamūi hetaha ta u'ar oup. Tupā ndutar koty ame'e ta wapyk uī. Myrape 'ar kapitā keruhūma'e saka, ame'e pe wapyk uī. Ame'e ta riki huwa koty u'ar oup. (Aja Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī.) ¹⁷ A'eta pandu:

"Tupā! Jandema'e sawa'e te nde! Pyrātā te hū ame'e ke nde.

Yman nde erexo. Apo pete'e nde erexo tī.

Uhā te hū ame'e ke nde.

Nema'e pyrātā te ha namō ngā ke nde eremondo mondo apo, a'erehe: 'Ne jō riki katu te me'e ke' aja japandu nde pe.

¹⁸ Nema'e mupyraraha angaha uhyk, a'erehe amō amō ywy pe har ta parahy nde rehe.

Manō ame'e ta ke nde eremukwera katu ta, pe, ame'e ta ke nde eremupyrara ta tī. Ame'e angaha uhyk tī. A'erehe ngā parahy nde rehe tī.

Kome'e ywy keruhū ke mujaxer ame'e ta ke nde eremupyrara ta tī. Mupyraraha renda pe nde eremondo ta tī. Ame'e angaha uhyk tī.

Nde kotyhar ta anī. Upa nde kotyhar ta pe ma'e katu ame'e ke nde ereme'e ta. Ame'e angaha uhyk tī.

Ne je'ēha pandu ame'e ta pe ma'e katu ame'e ke nde ereme'e ta tī. Ame'e ta nema'e miasu ta ke.

Upa katu te nde rehe ipy'a ke moī moī ame'e ta pe aja tī. Ma'e katu ame'e ke nde ereme'e ta tī.

Kapitā keruhū ta ke. Je'ēha reko ym te aja jupe, ame'e ta ke tī. Upa ame'e ta pe ma'e katu ame'e ke nde ereme'e ta tī. Ame'e angaha rehe uhyk tī" aja tamūi ta pandu.

¹⁹ Ywa pe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū aja ihī. Ame'e ke pirar. Aja rahā, kaixā rehe usak awa. Ame'e kaixā pe ymanihar Tupā je'ēha ihī. Moise pe Tupā mujekwa, ame'e je'ēha ke. Pe, Tupā pirā pirā. Tupā tyapuha tyapu hū tī. Ywy ke katak hū tī. Johu ngā pandu pandu hū, aja tyapu tyapu hū tī. Aman aja y rātā ukry hū tī.

Kūjā ke. Mbói keruhū ke tī.

12 Ajame'e ke ywa pe ma'e ke uhem. Ame'e rehe ihē asak rahā: "Mā!" aja ihē akwa. A'ep kūjā i'āi. Ima'e mundeha warahy hendyha aja saka. Jahy rehe pyrū u'am, aja i'āi. Iākā rehe har namō i'āi. Ame'e rehe jahy rata aja hendyha ihī tī. Kuja awa py mokōi hetaha jahy rata ta ke ihī. ² Imembyr u'ar tate, a'erehe ahy ipe. Imembyr ahy, a'erehe kūjā ahem riki.

³ Pe, amō ma'e ke ywa pe uhem tī. "Mā!" aja ihē akwa tī. Mbói keruhū petūi. Pirā riki. Heta iākā ke. Kuja awa po wajar mokōi hetaha aja iākā. I'ak namō ixo tī. Kuja jande popa hetaha aja i'ak ke. Iākā rehe pame katu te iākā rehe

har ihī. Kapitā keruhūma'e aja ame'ē.
⁴Ywa ngi jahy rata ta ke a'e pyhyk. Huwái pe pyhyk. Mahapyr hetaha ngi har peteī pyhyk. Aja pame katu te. Pe, pyhyk rahā, kome'ē ywy keruhū pe ombor. Pe, kūjā ruwa koty a'e harō u'am. Imembyr u'ar rahā, pahar a'e u'u ta, a'erehe a'e harō u'am.

⁵Pe, imembyr u'ar. Sawa'e ra'yr u'ar. A'e riki kome'ē ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū wan ta. Ngā ke a'e mondo mondo katu te ta. Pe, ta'yn ke amō pyhyk raho. Tupā rake pyhyk raho. Tupāma'e wapyka katu te ame'ē rake pyhyk raho.
⁶Awa nixói te ame'ē pe kūjā ujan oho. Amō renda ke Tupā moī katu. A'ep kūjā oho. A'ep kūjā ke amō ta mahy ym ta, ame'ē renda ke. A'ep heta wera rahā, 1.260 wera rahā, usak katu ta ehe. Kūjā rehe Tupā usak katu ta.

⁷Ajame'ē ke ywa pe jumai maiha uhyk. Minge, a'e riki Tupā je'ēha rahoha tama'e kapitā keruhū. Inamō amō heta Tupā je'ēha rahoha ta ixo. Pe, Minge ta namō mbói keruhū jumai mai riki. Mbói keruhū namō ixo ame'ē ta jumai mai tī. Amō Tupā je'ēha rahoha ta ke ame'ē ta tī. ⁸Pe, mbói keruhū ke Minge ta muputu'u. Ywa ngi muhem mondo. Ywa pe mbói keruhū pyta ym ta tī. Inamō ixo ame'ē ta aja tī. Pyta ym ta tī. ⁹Ywa ngi mbói keruhū ke Minge ta muhem mondo. Ame'ē riki ymanihar mbói ke. Her Satana. Amō her ājā ramūi. A'e riki kome'ē ywy keruhū pe har ta ke muka'u te'e hū. Kome'ē ywy keruhū pe mbói ke Minge ta ombor mondo. Mbói kotyhar ta ke ombor mondo tī. Ame'ē ta riki Tupā je'ēha rahoha ta ke tī. Ame'ē ta ke Minge ta ombor mondo tī.

¹⁰Ajame'ē ke ywa pe amō pukái, ame'ē ke rehe ihē ahendu. Kuja pandu:

—Apo Satanama'e pyrātāha ngi ngā ke Tupā jo'ok. Kapitā keruhū te aja pyrātāha ke a'e mujekwa. Tupā mondo ame'ē ke je'ēha te reko, ame'ē ke mu-

jekwa tī. (Kirisutu ke a'e.) Tupā ruwa koty pu'am ame'ē ke jande mu ta rehe har je'ē je'ē hū. Ame'ē riki Satana ke. (Ājā ramūi a'e.) Juru ai riki. Wera rahā aja te'e ixo. Pytun rahā aja tī. Aja te'e ixo tī. Ame'ē ke ywa ngi Minge ta muhem mondo. (Mā! Katu tiki.) ¹¹Tupā rehe jurujar katuha ke jande mu ta hijar ym. Satana ke a'eta muputu'u aja riki. (Ājā ramūi ke a'e.) Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Huwy pe jande mu ta py'a juhyk, a'erehe Satana ke a'eta muputu'u aja ixo tī. Jetehar te ke rehe a'eta jurujar katu, ame'ē ke pandu pandu, a'erehe Satana ke a'eta muputu'u, aja ixo tī. A'eta ke amō ta jukwa tate rahā, tapijar te'e we Tupā rehe jurujar katu. Ajahap manō.

¹²—Satana ke ywa ngi Minge ta muhem mondo. A'erehe pehē rury katu pexo. Upa ywa pe har ta! Pehē rury katu pexo. Tupā je'ēha rahoha ta! Pehē rury katu pexo tī. Ywy keruhū pe har ta anī. Mā! Pyrara hū ta. Y ramūi 'ar rupi wata ame'ē ta aja tī. Pyrara hū ta tī. Pehē koty Satana wyjy uwyr. (Ājā ramūi a'e.) Parahy hū a'e. Weraha heta ym te ta a'e ma'ema'eha ke, a'erehe parahy te hū a'e — aja riki amō pandu.

¹³“Mā! Ihē ke ywy keruhū pe a'eta ombor muwyr” aja mbói keruhū ukwa rahā, kūjā ke a'e mahem oho. Sawa'e ra'yr muhem, ame'ē kūjā ke mahem oho. ¹⁴Mokōi wurahuran keruhū pypo aja Tupā me'ē ipe, kūjā pe. Ame'ē pe awa nixói te ame'ē pe a'e wewe oho. Ame'ē renda ke Tupā moī katu. A'ep 1.260 wera rahā, Tupā usak katu ehe. A'erehe mbói keruhū mahy ym kūjā ke. ¹⁵Pe, juru ngi y keruhū ke mbói keruhū muhem. Aja y keruhū pe kūjā ke munde ta raho tipe. ¹⁶Anī. Ywy riki owok. Y keruhū mbói keruhū juru ngi muhem, ame'ē ke upa owokiha pe u'ar oho. (A'erehe kūjā ke y jukwa ym.) Ywy owok ame'ē pe upa y u'ar oho. ¹⁷A'erehe kūjā rehe mbói keruhū parahy hū we rī. A'erehe, imem-

byr ta ke a'e mupyrara hū oho. Imembyr pyta ame'ē ta ke mupyrara hū oho. Ame'ē imembyr ta riki Tupā je'ēha rehe hendu katu ame'ē ta ke a'eta. Jetehtar te ke Jesu mujekwa, ame'ē ke a'eta pandu pandu tī. Hijar ym riki. Ame'ē ta riki kūjā membyr ta tī. Ame'ē ta ke mbói keruhū mupyrara hū oho. ¹⁸Pe, y ramūi rymy'y rehe mbói keruhū pu'am u'am.

So'o jarō aja me'ē ke

13 Ajame'ē ke y ramūi ngi so'o jarō aja me'ē uhem. Ame'ē ke rehe ihē asak. Ihē Juā. Heta iākā ihī. Kuja awa po wajar mokōi hetaha ihī. I'ak heta tī. Kuja jande popa hetaha i'ak ke. I'ak ta rehe pame katu te iākā rehe har ihī. Kapitā keruhūma'e aja ame'ē. Iākā rehe pame katu te ma'e her ke amō mupinim. Ame'ē ta rer Tupā rehe juru ai ame'ē ke. ²So'o jarō aja me'ē jangwate aja ihē asak. Hāi riki jangwateran aja saka. Ipy riki usu aja pyrātā te hū ame'ē ke ame'ē. Mbói keruhū riki ima'e pyrātāha ke mondo ipe, so'o jarō aja me'ē pe. Mbói keruhū je'ēha te reko, ame'ē ke a'e me'ē ipe tī, so'o jarō aja me'ē pe tī. Mbói keruhū pandu ipe: "Ihēma'e wapyka rehe ewapyk" aja. (Aja rahā, ngā ke so'o jarō aja me'ē mondo mondo ta tī.) ³Heta iākā ngi har petēi riki kyse mungāiha rape ihī. Manō ta tipe. Ame'ē ka'ē oho, a'erehe manō ym. "Mā!" aja upa kome'ē wyy keruhū pe har ta ukwa. Pe, ixotyhar ta aja ame'ē ta uwak. ⁴Mbói keruhū je'ēha te reko, ame'ē ke so'o jarō aja me'ē pe a'e me'ē, a'erehe mbói keruhū rehe ipy'a ke ngā moī moī katu. So'o jarō aja me'ē rehe ipy'a ke ngā moī moī katu tī. Ngā pandu:

—So'o jarō aja me'ē pyrātā te hū. A'e aja nixói amō. Marā ka ym a'e ke muputu'u awa — aja riki naī.

⁵Pyrātāha ke so'o jarō aja me'ē pe mbói keruhū mondo, a'erehe Tupā rehe juru ai. So'o jarō aja me'ē juru ai Tupā

rehe tī. Tupā aja a'e jupe tī. Pe, heta jahy, 42 jahy rahā, ame'ē riki je'ēha te reko. Ngā ke mondo mondo hū. ⁶A'e pandu pandu:

—Tupā jaxer ai riki. Her riki jaxer ai tī. Hekoha katu ym tī. Ywa pe har ta katu ym tī. Upa jaxer ai riki — aja so'o jarō aja me'ē pandu naī.

⁷Mbói keruhū pandu ipe: "Tupā kotyhar ta namō ejumai eho" aja. Pe, a'e jumai mai oho. Tupā kotyhar ta ke a'e muputu'u ta tī. Mbói keruhū pandu ipe tī: "Nde riki upa ka'a pe har tama'e kapitā keruhū ke. Amō amō wyy pe har tama'e kapitā keruhū ke tī. Amō koty koty je'ēha pandu ame'ē tama'e kapitā keruhū ke nde tī. Amō amō awa tama'e kapitā keruhū ke nde tī" aja so'o jarō aja me'ē pe. ⁸Upa kome'ē wyy keruhū pe har ta ngā py'a ke moī moī ehe, so'o jarō aja me'ē rehe. Kome'ē wyy keruhū Tupā mujā ym rahā we, paper rehe uhā te hū ame'ē ta rer a'e mupinim. Ame'ē rehe her nixói ame'ē ta riki so'o jarō aja me'ē rehe ngā py'a moī moī. Ame'ē paper riki Kirisutuma'e ke. A'e ke amō ta jukwa. A'e riki Arapuharan Ra'yr aja a'e.

⁹"Myrandu rehe pehendū katu! ¹⁰Amō ke huwajan pyhyk ta raho aja me'ē rahā, aja oho ta a'e. Amō ke kyse pe huwajan jukwa ta aja me'ē rahā, aja kyse pe jukwa ta ame'ē ke. Aja rahā, Tupā kotyhar ta ipy'ahu te'e hendu ta me'ē te'e. Tapijar te'e we Tupā rehe jurujar katu ta me'ē te'e tī" aja riki pandu.

¹¹Ajame'ē ke amō so'o jarō aja me'ē ihē asak. (Mokōihar ke ame'ē.) Wyy ngi a'e uhem aja saka. I'ak mokōi namō ixo. Arapuhame ra'yr aja saka ame'ē. Pe, mbói keruhū aja a'e pandu tī. ¹²So'o jarō aja me'ē uhem py. Ame'ē je'ēha rupi ma'e ke mokōihar ma'ema'e katu. Upa kome'ē wyy keruhū pe har ta pe a'e pandu: "So'o jarō aja me'ē uhem py. Pehē py'a pe-moī moī katu ehe. Mungāiha rape ka'ē

ame'ë ke namō a'e ixo. Pehē py'a pemoī moī ehe" aja so'o jarō aja me'ë mokōihar pandu. ¹³Ma'e ke so'o jarō aja me'ë ma'ema'e katu. Mokōihar ke a'e. Marā ka ym amō ma'eha. Ame'ë ke a'e ma'ema'e katu. Upa ngā usak u'am rahā, ywa ngi tata ke a'e mujy muwyr. Kome'ë ywy keruhū pe mujy muwyr. ¹⁴Uhem py so'o jarō aja me'ë huwa koty ma'e ke a'e ma'ema'e katu. Pyrātāha ke mbói keruhū muwyr ipe, so'o jarō aja me'ë mokōihar pe. A'erehe marā ka ym amō ma'eha. Ame'ë ke a'e ma'ema'e katu. Aja upa kome'ë ywy keruhū pe ixo ame'ë ta ke a'e muka'u te'e. Ame'ë ta pe a'e pandu:

—I'ā ke pemujā. So'o jarō aja me'ë'ā ke pemujā. Iākā ke kyse puku pe amō mungái. Manō ym a'e. Ame'ë ma'e'ā ke pemujā — aja riki ngā pe.

¹⁵Pyrātāha ke mbói keruhū muwyr ipe. A'erehe ame'ë'ā ke so'o jarō aja me'ë mokōihar peju. So'o jarō aja me'ë uhem py, ame'ë'ā ke peju. Aja rahā, je'ēha uhem ipe. Pe, ame'ë pandu: "Ihē rehe ipy'a ke ngā moī moī ym rahā, ame'ë ta ke pejukwa" aja kwera ramō ame'ë pandu. ¹⁶Upa awa ta pe so'o jarō aja me'ë pandu. Mokōihar ke a'e. Kuja pandu. "Ma'e ngā ukwaha ke pehē pykā rehe pemoī. Pehē po jywa katu kotyhar rehe pemoī tī. Upa ngā pe aja pepandu. Kapitā keruhū aja ixo ame'ë ta pe pepandu tī. Je'ēha reko ym te ame'ë ta pe aja tī. Pepandu tī. Ima'ehū namō ixo ame'ë ta pe aja tī. Pepandu tī. Ima'e ym te ame'ë ta pe aja tī. Pepandu tī. Amō ta te'e paraky ame'ë ta pe aja tī. Aja me'ë ijar aja ixo ame'ë ta pe aja tī. Pepandu tī. Upa ngā pe aja me'ë pepandu. ('Ngā ukwaha ke pehē pykā rehe pemoī. Pehē po jywa katu kotyhar rehe pemoī tī' aja pepandu)" aja so'o jarō aja me'ë pandu. ¹⁷Ame'ë ngā ukwaha nixói rahā, marā ka ym ma'e ke muhepyha. Marā ka ym ma'e ke jo'okiha amō ngi tī. Ame'ë ngā ukwaha riki so'o

jarō aja me'ë rer ke. Her moī ym rahā, ukwaha mangaha ke moī ta.

¹⁸Mā! Ukwa katu ta me'ë te'e awa. Ukwa katu ame'ë ke, aja amō ixo rahā, mā peja ngā ukwaha ke emanga. So'o jarō aja me'ë ukwaha mangaha ke eman-garahā! Ame'ë ukwaha mangaha sawa'e rer aja ame'ë. Kuja ukwaha ke: 666 aja riki.

Kirisutu namō ixotyhar ta ixo

14 Ajame'ë ke ihē ama'ā rahā, ywy'ā keruhū rehe Arapuharan Ra'yr pu'am u'am, ame'ë ke rehe ihē asak. (Kirisutu a'e.) Ywy'ā keruhū rer Siā. (Ame'ë Jerusarē ok ta pyahu, aja ngā ukwa.) Inamō heta te hū ixotyhar ta ixo. Kuja, 144.000 hetaha ta ixo. Ame'ë ta pykā rehe Kirisutu rer pame katu te amō mupinim. (Aja rahā, ixotyhar ta ke aja mujekwa.) Ipái rer mupinim tī. (Aja rahā, ixotyhar ta ke aja mujekwa tī.) ²Pe, ywa ngi panduha uwyr. Ame'ë ke rehe ihē ahendu. Ita pupur keruhū aja ahendu. Tupā tyapuha keruhū aja tī. Araraperan ke nupāha ta hykíy, aja panduha tyapuha uwyr. Ame'ë ke rehe ahendu tī. ³Pe, wapyka ndutar koty 144.000 hetaha ta pu'am u'am tī. Jyngariha pyahu ame'ë ke a'eta jyngar u'am. Tumeme ixuwe katu hū ame'ë ta huwa koty aja tī. Jyngar u'am tī. Tamüi ta ruwa koty aja tī. Jyngar u'am tī. Ame'ë 144.000 hetahama'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy. Kome'ë ywy keruhū pe har ta ngi jo'ok riki. Ame'ë ta jō riki ame'ë jyngariha pyahu ame'ë ke jumu'e katu. Amō ta anī. ⁴Ame'ë ta riki kújā rehe pyta ym te. Sawa'e jeje te'e ixo ame'ë ta ke, aja ame'ë ta ixo. Arapuharan Ra'yr oho. (Kirisutu a'e.) Haikwer rupi ame'ë ta oho tī. Ame'ë tama'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy. Kome'ë ywy keruhū pe har ta ngi har ame'ë ta ke Tupā pe me'ë py, ame'ëja saka. Arapuharan Ra'yr pe

me'ē py, ame'ēja saka tī. ⁵Te'e pandu ym te ame'ē ta, aja ukwa katu awa. Anī te ame'ē ta. Katu ame'ē ta ke ame'ē ta.

Mahapyr Tupā je'ēha rahoha ta ke

⁶Ajame'ē ke amō Tupā je'ēha rahoha rehe ihē asak. Ywate wewe oho ixo. Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta pe myrandu katu ke a'e pandu raho. Ame'ē myrandu upa ym te ta. Uhā te hū, aja saka. Ame'ē ke upa amō amō awa ta pe pandu raho. Upa ka'a pe har ta pe aja tī. Pandu raho tī. Upa amō koty koty je'ēha pandu ame'ē ta pe aja tī. Pandu raho tī. Upa amō amō ywy pe har ta pe aja tī. Myrandu katu pandu raho tī. ⁷Hātā a'e pandu:

—Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta ke Tupā mutyryk tyryk ta. A'e riki ngā pe pandu ta: “Nde katu.” Anī rahā: “Nde katu ym” aja. Ame'ē angaha uhyk apo 'y. A'erehe: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pepandu ipe. Pehē py'a ke pemoī moī katu ehe tī. A'e riki ywa ke mujā. Kome'ē ywy keruhū aja tī. Mujā tī. Y ramūi aja tī. Mujā tī. Upa mundu aja tī. A'e riki mujā tī — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁸Peteihar upa rahā, Tupā je'ēha rahoha mokōihar pandu:

—Mambiro ok ta keruhū ke Tupā mai! Upa katu te mai! Upa ngā ke a'e muka'u te'e hū, a'erehe Tupā aja ym ame'ē ke rehe ngā py'a ke ngā moī moī. Kawī ngi ka'u ame'ēja saka riki — aja pandu.

⁹Mokōihar upa pandu rahā, Tupā je'ēha rahoha mahapyrihar pukái:

—So'o jarō aja me'ē rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, (ame'ē ke rehe Tupā parahy te hū ta.) So'o jarō aja me'ē'ā rehe ipy'a ke amō moī moī rahā, aja tī. (Ame'ē ta rehe Tupā parahy te hū ta tī.) Ipykā rehe ame'ē ukwaha moī rahā, aja tī. (Ame'ē ta rehe Tupā parahy te hū ta tī.) Ipo rehe ame'ē ukwaha moī rahā, aja tī. (Ame'ē ta rehe Tupā parahy te hū ta tī.) ¹⁰Kawī iro te ame'ē ke amō

u'u, aja Tupā parahy te ha ke pyhyk ta. Ame'ē ke kawī ryrū pe Tupā moī, ame'ēja saka. Ame'ē ta ke tata pe a'e mupyrara ta. Enxo ukwái ixo ame'ē pe mupyrara ta tī. Ahy hū ta. Ame'ē mupyraraha ke Tupā je'ēha rahoha ta katu te ame'ē ta usak ta. Arapuharan Ra'yr usak ta tī. (Kirisutu a'e.) ¹¹Tata pe mupyrara riki. Ame'ē tata takāxīha aja te'eha pu'am u'am. Upa ym te ta. Ahy te hū. Putu'u ym te riki. Wera rahā, putu'u ym. Pytun rahā, aja tī. Putu'u ym tī. So'o jarō aja me'ē rehe ipy'a moī moī, ame'ē ta pyrara te hū. Putu'u ym te. So'o jarō aja me'ē'ā rehe ipy'a moī moī, ame'ē ta pyrara te hū tī. Her ukwaha ke moī ame'ē ta aja tī. Ahyha putu'u ym te ta tī — aja Tupā je'ēha rahoha pandu. Mahapyrihar ke ame'ē.

¹²Tupā je'ēha rehe hendu katu ame'ē ta ipy'ahu te'e hendu ta me'ē te'e. Jesu rehe tapijar te'e we jurujar katuha hijar ym ame'ē ta ipy'ahu te'e hendu ta me'ē te'e tī. Tupā kotyhar ta aja ixo ta me'ē te'e tī.

¹³Ajame'ē ke ywa ngi panduha uwyr. Ame'ē ke rehe ihē ahendu. Kuja pandu:

—Kuja emupinim. Apo har jandema'e kapitā keruhūma'e parakyha ke amō ta ma'ema'e ixo. Tupā je'ēha ke pandu pandu ame'ē ke ima'e parakyha ke. Aja ixo rahā, ame'ē ta ke amō ta jukwa. Aja rahā, mā hury katu ame'ē ta ke a'eta — aja ahendu.

Tupā'ā pandu:

—A'e tŷ! Ame'ē ta paraky te hū. Apo putu'u katu te ta. Paraky te hū, a'erehe ma'e katu ame'ē ke Tupā me'ē ta. Ame'ē namō ixo, a'erehe hury katu te ta — aja riki.

Ngā ke Tupā je'ēha rahoha ta mujyar

¹⁴A'engi ihē asak rahā, ywa takāxīha ituwyr ame'ē rehe ihē asak. Ame'ē 'ar pe awa aja wapyk uī. (Kirisutu a'e.) Iākā rehe har namō ihī. Kapitā keruhūma'e aja ame'ē. (Aja rahā, upa katu te huwa-

jan ta ke a'e muputu'u, aja mujekwa katu.) Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke iākā rehe har. Kyse apar haimbe ame'ē ke ipo pe pyhyk reko. ¹⁵Pe, amō Tupā je'ēha rahoha uhem. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi uhem. Tupā koty ngi uhem. Ywa takāxīha 'ar pe wapyk uī ame'ē pe hātā a'e pandu:

—Angaha uhyk riki. Kyse apar pe ma'e tyarō ame'ē ke emondok. Ematyr. Kome'ē ywy keruhūma'e ke tyarō riki — aja ipe.

¹⁶Pe, takāxīha 'ar pe wapyk ame'ē ke kyse apar pe mondok. Kome'ē ywy keruhūma'e tyarō ame'ē ke mondok. Ame'ē ke matyr. (Aja rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta ke mujy'ar ta. Ixotyhar ta ke ixoty a'e mujy'ar, aja mujekwa.)

¹⁷A'engi ywa pe har Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi amō Tupā je'ēha rahoha rehe ihē asak. Kyse apar haimbe ame'ē ke a'e pyhyk reko tī.

¹⁸Ajame'ē ke amō Tupā je'ēha rahoha rehe ihē asak. Ame'ē riki tata harōha ke. Tata usakiha ke a'e tī. Myrape keruhū rake ngi a'e uwyr. Kome'ē ywy keruhū pe rahā, tapi'iruhu ke hany, ame'ē myrape keruhū aja saka. Pe, kyse apar haimbe ame'ē ke pyhyk reko. Ame'ē pe pandu.

—Ma'eywa ke kyse apar pe emondok. Uwa ame'ē ma'eywa ke. Peme'ē ywy keruhū pe uwa ty tūi. Tyarō riki, a'erehe a'ep emondok eho — aja pandu.

¹⁹A'erehe kome'ē ywy keruhū pe Tupā je'ēha rahoha mondok uwyr. Hymbo ngi uwa ke mondok. Ame'ē ke tykwer jamiha renda pe ombor. Ame'ē jamiha renda Tupā parahy te ha aja saka. ²⁰Ok ta kurar sorokap jamiha renda ihī. Ame'ē pe uwa ke jami. Awa ruwy aja tykwer uhem hū ingi. Y tiha aja uhem. Manga rahā, tpyha riki peteī met, amō met ixu'ap tpyha. Pukuha manga rahā, 300 kiro met pukuha. (Upa aja rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta ke Tupā je'ēha rahoha ta mujy'ar ta. Tupā rehe ipy'a ym

ame'ē ta ke a'eta. Pe, ame'ē ta ke Tupā mupyrara te hū ta. Awa ruwy uhemihā aja ahy te hū ta ngā ke, aja mujekwa.)

Ma'e ahyha a'ejōhar ke

15 Ajame'ē ke ywa rehe amō ma'e rehe ihē asak tī. Ame'ē ke ihē asak rahā: “Māte we ame'ē te a'e my!” aja ihē akwa. Kuja ihē asak. Tupā je'ēha rahoha ta awa po wajar mokōi hetaha rehe ihē asak tī. Kuja ame'ē ta pyhyk reko. Ma'e ahyha awa po wajar mokōi hetaha ke. Ame'ē riki a'ejōhar ke. Ame'ē ke Tupāma'e parahy te ha ke. A'ejōhar ke ame'ē.

²Pe, y ramūi aja ihē asak. Waruwa aja ame'ē. Tata namō mupara aja riki. Pe, so'o jarō aja me'ē koty ipy'a ke muruwak ym ame'ē ta rehe ihē asak. Tapijar te'e we Tupā rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'eta. Ame'ē so'o jarō aja me'ē'ā koty ipy'a ke muruwak ym tī. Ame'ēma'e ukwaha ke moī ym tī, ipykā rehe. Ame'ē ta rehe ihē asak. Y ramūi aja ame'ē rake pu'am u'am. Ame'ē ta pe pame katu te araraperan ke Tupā me'ē me'ē. Ame'ē ke ngā jywa rehe ngā pyhyk u'am. ³Moise mu'e, ame'ē jyngariha ke ame'ē ta jyngar u'am. A'e riki Tupāma'e miasu ke. Arapuharan Ra'yr rehe ame'ē ta jyngar u'am tī. (Kirisutu ke a'e.) Kuja jyngar:

“Tupā! Jandema'e sawa'e te nde! Pyrātā te hū ame'ē ke nde.

Mā! Nde erema'ema'eha riki katu te ame'ē ke.

Jetehar rupi ma'e ke nde erema'ema'e katu. Katu te ha rupi nde erema'ema'e katu tī.

Upa amō amō ywy pe har tama'e kapitā keruhū te nde.

⁴Sawa'e! Nde rehe upa ngā hendu katu ta.

Upa ngā pandu ta: ‘Ne jō riki katu te me'ē ke' aja.

Nde pe ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixōi te.

Jetehar rupi nde erema'ema'e, ame'ë ke rehe upa ngā usak, a'erehe nde rehe upa katu te amō amō ywy pe har ta ngā py'a ke moī moī ta uwyr" aja riki jyngar.

⁵ Ajame'ë ke ywa pe har Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe ihē asak. Hukwen pirar aja asak. A'ep so'o pিরer ke te'e mujā aja ihī. Ame'ë so'o pিরer ok keruhū: "Ko Tupā ixo" aja ame'ë mujekwa. ⁶ Pe, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi Tupā je'ëha rahoha ta uhem. Awa po wajar mokōi hetaha ke. Ma'e ahyha awa po wajar mokōi hetaha namō ixo ame'ë ta ke a'eta. Ima'e mundeha hendy hū ame'ë ke namō ixo. Katu te ame'ë ke. Ipixi'a rupi ma'e pukwariha ihī. Itatawa ke te'e mujā ame'ë ke. ⁷ Ame'ë ta pe ma'e ke amō me'ë. Tumeme ixuwe katu hū ame'ë ta ngi har peteī me'ë ma'e ke. Kuja, ita rekūi awa po wajar mokōi hetaha. Itatawa ke te'e mujā ame'ë ke. Ame'ë pe Tupā parahyha tyryhem ihī. Ame'ë ke Tupā je'ëha rahoha awa po wajar mokōi hetaha ta pe me'ë. Tupā riki uhā te hū ame'ë ke a'e. ⁸ Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe tata takāxiha pu'am hū u'am. Tupā katu te ha ke ame'ë mujekwa. Ima'e pyrātā te ha ke mujekwa tī. Ma'e ahyha awa po wajar mokōi hetaha ke Tupā je'ëha rahoha ta jyhē ta. Ame'ë upa ym rahā we, marā ka ym Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixeha awa. Tupā je'ëha rahoha awa po wajar mokōi hetaha ta ma'e ahyha ke jyhē ta.

Tupāma'e parahyha ke

16 Ywa pe har Tupāma'e ngā jumu'eha renda keruhū ngi amō hātā pandu. Ame'ë ke rehe ihē ahendu. Ihē Juā. Tupā je'ëha rahoha ta pe hātā pandu: "Peho! Ita rekūi pe ihī ame'ë ke pejyhē peho. Awa po wajar mokōi hetaha ita rekūi ke. Ame'ë pe Tupāma'e

parahyha ke ihī. Ywy keruhū pe pejyhē peho" aja ahendu.

² Tupā je'ëha rahoha peteīhar jyhē oho. Kome'ë ywy keruhū pe ita rekūi pe ihī ame'ë ke jyhē oho. Aja rahā pere ahy te hū ame'ë ke awa ta rehe uhem. So'o jarō aja me'ë ukwaha reko ame'ë ta rehe uhem. Ipykā rehe ukwaha ihī. Ipo rehe aja tī. Ihī tī. Upa ame'ë ta rehe pere uhem. So'o jarō aja me'ëā rehe ipy'a ke amō ta moī moī, ame'ë ta rehe pere ahy te hū ame'ë ke uhem tī.

³ A'engi Tupā je'ëha rahoha mokōihar ita rekūi pe ihī ame'ë ke jyhē tī. Y ramūi pe jyhē. Aja rahā, y riki awa ruwy aja uwak. Manō ame'ë ruwy aja ame'ë. Upa katu te y rupi ixo ame'ë ta ke manō. Pyta we ym te.

⁴ A'engi Tupā je'ëha rahoha mahapyrihar ita rekūi pe ihī ame'ë ke jyhē tī. Y pe ombor. Mundu pe aja tī. Ombor tī. Upa y riki awa ruwy aja uwak tī. ⁵ Pe, Tupā je'ëha rahoha pandu ame'ë ke rehe ihē ahendu. A'e riki y harōha ke. Y usakiha ke tī. Kuja pandu:

—Tupā! Katu te ame'ë ke nde. Ngā ke nde eremupyrara. Ame'ë ke katu. Yman nde erexo. Apo pete'e nde erexo tī. Nde ruhā te hū ame'ë ke nde. ⁶ Nde kotyhar ta ke ngā jukwa. Huwy muhem riki. Nde je'ëha pandu ame'ë ta ke aja tī. Jukwa tī. A'erehe ngā pe awa ruwy aja nde eremondo. Ame'ë ke a'eta u'u, ame'ëja saka. (Aja rahā, huwy muhem, aja ame'ë ta ke Tupā jukwa tī, aja mujekwa.) Aja katu a'eta pe — aja pandu.

⁷ Pe, myrape keruhū koty ngi amō pandu, ame'ë ke rehe ihē ahendu. Kome'ë ywy keruhū pe rahā, myrape keruhū 'ar pe tapi'iruhu ke happy. Ame'ë myrape keruhū aja ame'ë. Kuja pandu: "Tupā! Jandema'e sawa'e te ke nde! Pyrātā te hū ame'ë ke nde. Jetehar rupi ngā ke nde eremupyrara ta. Nde eremupyrara ta rahā, katu tiki ame'ë tī" aja ahendu.

⁸ A'engi Tupā je'ēha rahoha tumeme-har ita rekúí pe ihī ame'ē ke jyhē tí. Warahy rehe jyhē. Aja rahā, warahy haku te hū oho. A'erehe ngā pিরer ke hany, aja riki. ⁹ Warahy haku te hū. Ngā pিরer ke hany. A'erehe Tupā pe a'eta pandu: “Nde katu ym” aja ipe naī. (Tupā riki ma'e ahyha ke muwyr, aja ngā ukwa a'erehe Tupā rehe juru ai.) Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ipy'a ke ngā muruwak ym. Tupā koty muruwak ym. “Katu te ame'ē ke nde” aja Tupā pe pandu ym ngā.

¹⁰ A'engi Tupā je'ēha rahoha awa po wajar peteīhar upa har ita rekúí pe ihī ame'ē ke jyhē tí. So'o jarō aja me'ē ma'e wapyka rehe jyhē. Aja rahā, hekoha rupi pytun te oho. A'e riki ngāma'e kapitā keruhū aja ixo. Upa ame'ē renda rupi pytun te oho. Hembe ke a'eta su'u su'u rāi u'am. Ahy te hū ngā, a'erehe hembe ke su'u su'u u'am. ¹¹ Pe, a'eta pandu: “Tupā! Ywa pe har ke nde! Katu ym te nde” aja riki naī. Ahy te ngā ixo. Pere hū tí. Ahy riki a'erehe Tupā rehe juru ai. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ngā muruwak ym. Tupā koty muruwak ym.

¹² A'engi Tupā je'ēha rahoha awa po wajar peteīhar ita rekúí pe ihī ame'ē ke jyhē tí. Y pe jyhē. Y rer Eura. Aja rahā, y riki upa katu te typa oho. A'erehe ame'ē y renda rupi kapitā keruhū uwyr ta. Warahy uhemīha kotyhar kapitā keruhū ame'ē. Y rapyrer rupi uwyr ta.

¹³ A'engi ājā ta rehe ihē asak. Mahapyr asak. Jaxer ai te ame'ē ta ke a'eta. Kururu aja ame'ē ta rehe asak. Mbóí keruhū juru ngi peteī uhem. Amō riki so'o jarō aja me'ē juru ngi uhem tí. Tupā je'ēha pandu ame'ē ran juru ngi amō uhem tí. Aja asak tí. ¹⁴ Ājā ta ke ame'ē ta. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'eta ma'ema'e katu. Ame'ē mahapyr ājā ta riki upa katu te kapitā keruhū ta ke mujy'ar. Kome'ē wyy keruhū rupi ixo ame'ē ta kapitā keruhū

ta ke mujy'ar. Jumaiha rehe mujy'ar. Tupā namō jumai ta. A'e riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e.

¹⁵ —Pesarahā! Awa ukwa ym ha rupi ma'e mukanīha uhyk uwyr. Aja amō harō ym rahā, ihē ajur ta. Amō ukwer ym, aja ixo rahā, hury katu ame'ē ke a'e. Ukwer ym, aja ima'e mundeha ke rehe amō usak katu. Peta kŷ, aja ixo. Aja rahā, jawe te'e aja wata ym. Jawe te'e rahā, huxí ta. Peta kŷ, aja amō ixo rahā, huxí ym ta — aja riki Kirisutu pandu.

¹⁶ Pe, ma'e renda pe kapitā keruhū ta ke ājā ta mujy'ar. Ame'ē renda rer: “Amangenō.” Aja riki jundéu awa ta je'ēha ipe.

¹⁷ A'engi Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōihar ita rekúí pe ihī ame'ē ke jyhē tí. Ywate ngi jyhē. Ywa pe har Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ihī. Ame'ē pe wapyka ihī. Kapitā keruhūma'e aja ame'ē. Ame'ē ngi Tupā hātā pandu. Kuja. “Upa katu te riki” aja pandu. ¹⁸ Pe, Tupā pirā pirā hū. Tupā tyapuha tyapu hū tí. Kome'ē wyy keruhū katak te hū tí. Sawa'e ke Tupā mujā, ame'ē ngi har aja wyy ke katak ym. Māte hū katak hū. Wyy katak hū, ame'ē 'ar koty te we hū ame'ē katakiha. ¹⁹ Ame'ē ok ta keruhū owok. Mahapyr pyngwer aja owok. Upa amō amō wyy pe ok ta ihī, ame'ē ta ke upa mujaxer tí. Mambiro ok ta ke Tupā harái ym. Ame'ē pe har ta ke a'e mupyrara te hū. Ame'ē ta pe pandu: “Ihēma'e ita rekúí ngi kawī pe'u” aja pandu. (Aja rahā, Tupāma'e parahy te ha ke ame'ē ta pyhyk.) ²⁰ Upa ypa'ū riki kanim oho. Upa wyy'ā keruhū kanim oho tí. ²¹ Ywa ngi aman aja y rātā ukyr tí. Y rātā keruhū riki. Puhýi ame'ē. Kuja, 40 kir puhýiha riki ukyr. Wyy pe har ta rehe ukyr. Pe, ame'ē ta Tupā rehe juru ai. “Katu ym nde” aja pandu naī. Y rātā keruhū ukyr rahā, ahy te hū. A'erehe Tupā rehe juru ai.

Kūjā katu ym ame'ē rehe har

17 Ajame'ē ke Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōi hetaha ngi har peteī uwyr ihē koty. Ame'ē Tupā je'ēha rahoha ta ita rekūi pyhyk reko ame'ē ke. Awa po wajar mokōi hetaha ita rekūi ke. Pe, ihē rehe uhyk rahā, ihē pe pandu:

—Ejur! Y rymy'y rehe ame'ē ok ta keruhū ngā mujā. Myja me'ē ame'ē ke Tupā mai ta my? Ame'ē ke nde pe ihē amujekwa ta. Ame'ē ok ta keruhū riki kūjā ka'u te'e aja saka. ²Ame'ē kūjā rehe kome'ē wyy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ka'u te'e. (Aja rahā, ame'ē ok ta pe har ta ma'ema'ēha ke rehe ngā py'a ke ngā moī moī. Ipy'a moī ehe, a'erehe kūjā ka'u te'e aja ame'ē.) Ame'ē kūjāma'e kawī ke kome'ē wyy pe har ta u'u tī. Ame'ē kawī ma'e ka'u te'ēha aja saka. (Aja rahā, ame'ē ok ta pe har ta aja ma'e ka'u te'ēha ke ngā ma'ema'e tī, aja mujekwa) — aja ihē pe pandu.

³Ihē py'a rehe Tupāā ihī katu. Ihē Juā. Pe, ihē ke Tupā je'ēha rahoha pyhyk raho. Awa nixói te ame'ē pe pyhyk raho. A'ep kūjā rehe ihē asak. So'o jarō aja me'ē pirā ame'ē ke rehe asak tī. Ame'ē kupe 'ar pe kūjā wapyk uī. Hete rupi her ihī. Tupā rehe juru ai, ame'ē rer riki heta ihī. Pe, ame'ē so'o jarō aja me'ē heta iākā namō ixo. Awa po wajar mokōi hetaha iākā. I'ak heta tī. Jande popa hetaha i'ak ke. ⁴Kūjāma'e mundeha katu te. Pan pirangwer ke te'e mujā ame'ē ke te'e ame'ē mundeha. Pan pirā amō tī. Itatawa ke te'e ma'e ke mujā, ame'ē ke mundeha rupi moī moī tī. Aja mukatuha. Itara'yr muhepy hū ame'ē ke moī moī tī. Pero moī tī. Pu'yr aja ame'ē. Aja mukatuha tī. Ipo pe ita rekūi ra'yr ke a'e pyhyk reko. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke. Tyryhem riki. Upa ma'e ka'u te'ēha ma'ema'e ame'ē ke ihī ipe. Upa katu te jaxer ai ame'ē ke ihī ipe tī. Ma'e ka'u te'ēha ke ma'ema'e,

a'erehe upa ma'e ke ita rekūi ra'yr pe ihī. ⁵Ipykā rehe her ke amō mupinim. Myja me'ē ame'ē rer my? Yman ame'ē ke ukwa ym awa rī. Kuja her. “Mambiro ok ta keruhū ke. Upa kūjā ka'u te'e ame'ē tama'e kapitā keruhū aja ame'ē. Kome'ē wyy keruhū pe upa ma'e ka'u te'ēha ke ma'ema'e, ame'ē tama'e kapitā keruhū ke a'e tī. Kūjā ke a'e” aja riki. ⁶Tupā kotyhar ta ruwy ngi kūjā ka'u, aja ihē asak. Jesu rehe jurujar katuha ke hijar ym, ame'ē ta ke amō ta jukwa. Ame'ē ta ruwy ngi ka'u tī. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke kūjā jukwa, aja mujekwa ngā pe. Jesu rehe jurujar katuha ke hijar ym ame'ē ta ke jukwa tī, aja mujekwa tī.)

Ame'ē kūjā rehe ihē asak rahā: “Mā!” aja ihē akwa. ⁷Aja rahā, ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Nde eremukahem rahā, katu ym. Myja me'ē ame'ē kūjā my? Yman ame'ē ke amō ukwa ym rī. Ame'ē ke nde pe ihē amujekwa ta apo 'y. So'o jarō aja me'ē rehe har ihē amujekwa ta tī. Ame'ē kupe 'ar pe kūjā wapyk. Iākā kuja hetaha, awa po wajar mokōi. I'ak kuja hetaha tī, jande popa. ⁸Ame'ē so'o jarō aja me'ē ixo kwe. Apo anī. Nixói apo 'y. Mupyrraha renda ngi uhem Tate. Jumai ta oho a'e. Pe, a'e ke Tupā jukwa ta. Ame'ē so'o jarō aja me'ē rehe kome'ē wyy keruhū pe har ta usak rahā: “Mā!” aja ukwa. Ame'ē ta rer ke paper rehe nixói. Uhā te hū ame'ē ta rer aja ym. Kome'ē wyy keruhū ke Tupā mujā ym rahā we, uhā te hū ame'ē ta rer ke paper rehe a'e mupinim. Ame'ē rehe nixói te ame'ē ta rer. Ame'ē so'o jarō aja me'ē ixo kwe. Apo nixói 'y. Manō riki. Uwyr ta tī.

⁹—Apo ukwa katu ame'ē ke ukwa ukwa ta me'ē te'e. Iākā awa po wajar mokōi hetaha riki wyy'ā awa po wajar mokōi hetaha ke. Ame'ē 'ar pe kūjā wapyk uī. Aja rahā, ok ta riki wyy'ā awa po wajar mokōi ihī, aja mujekwa. Ame'ē ok tama'e kapitā keruhū awa po wajar

mokōi hetaha ixo tī. ¹⁰Awa po wajar peteihar upa hetaha upa 'y. Nixói apo 'y. Awa po wajar peteihar riki kapitā keruhū kote'e ixo apo 'y. Amō riki awa po wajar mokōihar uhyk ym we uwyr rī. Ame'ē uhyk uwyr rahā, jahy heta ym rahā, kapitā keruhū aja ixo ta tī. ¹¹So'o jarō aja me'ē ixo kwe. Apo nixói 'y. Ame'ē riki awa po wajar mahapyrihar ke a'e. Ame'ē riki awa po wajar mokōi ngi har peteī a'e. Jumai oho. Pe, a'e ke Tupā jukwa ta.

¹²—I'ak jande popa rehe nde eresak. Ame'ē riki kapitā keruhū jande popa hetaha ta. Ame'ē ta kapitā keruhū aja ixo ym we rī. Uhyk ta kŷ. So'o jarō aja me'ē namō ame'ē ta ke kapitā keruhū aja amō mu'am ta. I'i atu we ym rahā, kapitā keruhū aja ixo ta tī. ¹³Ame'ē kapitā keruhū jande popa hetaha ma'ema'e. Ame'ē ke peteihar aja ma'ema'e. So'o jarō aja me'ē pe ame'ē ta pandu: “Nde riki jandema'e kapitā keruhū ke apo 'y. Jande je'ēha rupi ma'e ke ema'ema'e katu” aja so'o jarō aja me'ē pe pandu. ¹⁴Arapuharan Ra'yr namō so'o jarō aja me'ē jumai ta oho. (Kirisutu ke a'e.) Kapitā keruhū jande popa hetaha aja tī. Jumai ta oho tī. Pe, ame'ē ta ke Arapuharan Ra'yr muputu'u ta. A'e riki kapitā keruhū te. “Ihēma'e ke pehē” aja Kirisutu pandu ame'ē ta jumai oho inamō tī. “Ihē koty ejur” aja Kirisutu pandu ame'ē ta jumai oho inamō tī. Ixotyhar ta jurujar katuha ke hijar ym ame'ē ta jumai oho inamō tī. So'o jarō aja me'ē ke a'eta muputu'u ta oho tī. Kapitā keruhū ta ke muputu'u ta tī — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

¹⁵Ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu tī: —Y rehe nde eresak. Ame'ē 'ar pe kūjā ka'u te'e pyrū. Ame'ē y riki amō amō wyy pe har ta ke. Amō amō awa ta ke tī. Amō koty koty je'ēha pandu ame'ē ta ke tī. Amō amō ka'a pe har ta ke tī. ¹⁶Kūjā ka'u te'e ame'ē ke i'ak jande

popa hetaha putar ym ta. So'o jarō aja me'ē aja tī. Putar ym ta kūjā ke tī. Upa katu te kūjāma'e ke jo'ok ta ingi. Jawe te'e aja a'e ke ame'ē ta mupyta ta ixo. (Aja rahā, a'e ke muputu'u ta, aja mujekwa.) Kūjā rukwer ke u'u ta, ame'ēja saka ta. Kūjā ke tata pe hany ta, ame'ēja saka upa katu te mujaxer ta tī. (Aja rahā, kūjā riki kapitā keruhū aja putar ym aja mujekwa.) ¹⁷Tupā pandu: “Ihē aputar ame'ē ke kapitā keruhū ta ma'ema'e ta. Ihē aputariha ke ipy'a rehe ihē amōi ta, a'erehe ihē aputar ame'ē ke a'e ma'ema'e ta” aja a'e pandu. A'erehe kapitā keruhū ta pandu: “Nde riki jandema'e kapitā keruhū ke apo 'y. Jande je'ēha rupi ma'e ke ema'ema'e katu” aja so'o jarō aja me'ē pe pandu. A'erehe so'o jarō aja me'ē riki kapitā keruhū aja ixo. Tupā pandu ame'ē ke upa uhyk ym rahā we, aja ixo ta ame'ē.

¹⁸—Kūjā rehe nde eresak, ame'ē riki ok ta keruhū ke. Ame'ē ok ta keruhū ngi je'ēha uhem, ame'ēja saka. Upa kome'ē wyy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ke mondo mondo. A'erehe ame'ē ok ta keruhū je'ēha te reko, ame'ēja saka — aja ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu.

Mambiro ok ta ke upa katu te mujaxer

18 Ajame'ē ke amō Tupā je'ēha rahoha rehe ihē asak. Ihē Juā. Ywa ngi wyy uwyr a'e. Je'ēha te reko. Katu te ame'ē ke a'e. Hendy hū. Ima'e hendyha namō kome'ē wyy keruhū ke muwera hū. ²A'e hātā pandu:

—Mambiro ok ta upa katu te mujaxer. Ma'e jaxer ai ame'ē rekoha ke apo 'y. A'ep ājā ta ixoha renda ke apo 'y. Ājā jaxer ai ame'ē ta pehī riki. A'ep ma'ewyra jaxer ame'ē ke ixo tī. Ma'ewyra amō u'u ym ame'ē ke pehī tī. ³(Ame'ē ok ta mujaxer ym rahā, pewe ihī rahā,) ma'e ka'u te'eha riki kawī aja saka. Ame'ē ngi upa amō amō wyy pe har ta ka'u. Aja rahā, ame'ē ma'e ka'u te'eha ke amō amō wyy

pe har ta ma'ema'e tī. Ame'ē ok ta pe har ta aja kome'ē wvy keruhūma'e kapitā keruhū ta ma'ema'e tī. Pe, upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ē ok ta rehe māte hū ma'e ke ihī. Ma'e ke muhepy ame'ē ta muhepy hepy hū. Aja matyr hū tamatarer ke. Muka'u te'eha rupi pyhyk hū. Katu ym aja — aja riki Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁴Pe, ywa ngi amō pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu.

“Ihē kotyhar ta! Ame'ē ok ta ngi pehem peho!

Ame'ē ok ta pe har ta aja ma'e ka'u te'eha pema'ema'e ym pexo tī.

Ame'ē ok ta pe har ta ke ihē amupyrara ta. Pehem peho ingi. (Aja rahā, ame'ē ta aja pehē ke ihē amupyrara ym ta tī.)

⁵Upa ma'e ka'u te'eha ke a'ep pe har ta ma'ema'e hū. Māte hū te'e ma'ema'e. Ywa rehe uhyk, ame'ēja saka hetaha.

Ma'e katu ym te ame'ē ma'ema'eha ke ihē aharái ym. (A'erehe amupyrara ta)” aja ahendu.

Pe, ywa ngi pandu ame'ē ke rehe ahendu tī. Tupā je'ēha rahoha ta pe pandu:

⁶“Ihē kotyhar ta ke a'ep pe har ta mupyrara hū.

Aja juja katu te a'ep pe har ta ke pemupyrara tī.

Jetehar te! Mokōihar aja pemupyrara. Amō ta ke a'ep pe har ta muka'u te'e.

Aja mokōihar aja a'ep pe har ta ke pemuka'u te'e tī. Aja pemahy katu tī.

⁷Ma'e katu ame'ē ke jō a'ep pe har ta me'ē me'ē ngā jupe. Ma'e hepy hū ame'ē ke aja tī. Me'ē me'ē ngā jupe tī.

Aja jumuhury ngā juehe. A'erehe a'ep pe har ta ke pemahy apo. Pemupyrara tī.

Ame'ē ok ta riki kūjā aja saka.

Jupandu jupe: ‘Kapitā keruhū ihē. Aja ko axo. Ihē sawa'e manō ame'ē ke ym

ihē axo. A'erehe apyaiha ihē akwa ym te ta' aja jupe.

⁸Aja pandu jupe, a'erehe peteī wera rahā, ma'e ahyha uhyk ta ehe.

Pyaiha uhyk ta ehe tī. Myahy te ha uhyk ta tī. Mahyha uhyk ta tī. Tata pe hapy ta tī.

Tupā, jandema'e sawa'e te riki pyrātā te hū. A'erehe tata pe hapy ta. Upa ukwái ta. Mujaxer ta. A'e riki mupyrara ta” aja ywa ngi pandu ame'ē ke rehe ahendu.

⁹Kome'ē wvy keruhūma'e kapitā keruhū ta pyai ta. Ame'ē ok ta pe har ta aja ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tī. Ame'ē ok ta riki ukwái hū. Tata takāxiha pu'am hū tī. Ame'ē rehe kapitā keruhū ta usak, a'erehe pyai hū. Jixi'u hū tī. ¹⁰Ame'ē ok ta aja pyrara tar ym kapitā keruhū ta. Kyje ingi. A'erehe paite pu'am u'am. Pandu u'am:

—Mā! Māte hū puki! Katu ym! Mam-biro ok ta upa riki. Katu te ame'ē ke kwe. A'ep pe har kapitā ta pyrātā te. Mā! Pahar mumba. I'i we ym aja pahar mumba — aja kapitā keruhū ta pandu. Jixi'u hū tī.

¹¹Kome'ē wvy keruhū pe ma'e muhepy ame'ē ta ixo. Ame'ē ta jixi'u hū tī. Apo ame'ē ok ta ngi ma'e ke jo'ok ym ta awa. Muhepy ym ta tī. A'erehe tamatarer ke muheta ym te ta apo 'y, aja ukwa katu. A'erehe: “Mā! Katu ym” aja ma'e muhepy ame'ē ta jixi'u hū. ¹²Itatawa ke amō jo'ok ym ta ingi 'y. Itatuwyr aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Itara'yr muhepy ame'ē ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Pero aja tī. (Pu'yr aja ame'ē.) Pan katu te ame'ē ke aja tī. Jo'ok ym tī. Pan pirangwer aja tī. Pan pirā aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Pan sen ame'ē aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Arapuharan ra ke te'e mujā ame'ē ke tī. Jo'ok ym ta awa tī. Upa ma'e myra katu te ame'ē ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Masin ke te'e mujā me'ē ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. (Masin riki i'ak aja saka. Tuwyr ame'ē.) Ma'e

myra hepy hū ke te'e mujā ame'ē ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Itatawaran ke te'e mujā ame'ē ke aja tī. Ita, ser ke te'e mujā ame'ē ke aja tī. Ma ke te'e mujā ame'ē ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. ¹³Kane aja tī. Ma'e pihe katu ame'ē ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Insen aja. Miha amō tī. Ma'e pihe katu ame'ē ke amō tī. Jo'ok ym ta awa tī. Kawī aja tī. Ma'e ka aja tī. U'i aja tī. Ahūi aja me'ē ku'i aja tī. Ahūi aja me'ē aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Tapi'iruhu aja tī. Arapuharan aja tī. Kahwa aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Myra ujan ame'ē ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. Te'e paraky ame'ē ta aja tī. Awa ke aja tī. Jo'ok ym ta awa tī. ¹⁴Ame'ē ok ta rehe har muhepy ame'ē ta pandu:

—Upa ma'e katu te ame'ē ke ok ta pe har ta putar katu. Ame'ē ke upa kanim. Upa tamatarer kanim tī. Amō usak rahā, katu te, ame'ē riki nixói te apo 'y. Upa ame'ē ta ke mujywyr ym te ta tī — aja pandu.

¹⁵Ame'ē ok ta rehe ixo rahā, ma'e muhepy ame'ē ta muhepy hepy. Aja tamatarer pyhyk hū. Aja tamatarer muheta hū tī. Ame'ē ok ta ke upa mujaxer, aja ma'e muhepy ame'ē ta ke jukwa ta tī, aja a'eta ukwa katu. Ame'ē ngi kyje a'erehe paite pu'am u'am. Jixi'u u'am. Kuja pandu:

¹⁶—Māte hū puki! Mā! Ame'ē ok ta keruhū upa riki! Katu te aja ame'ē ok ta ixo. Pan katu te ame'ē ke ihī. Pan pirangwer aja tī. Ihī tī. Pan pirā aja tī. Ihī tī. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke aja tī. Ihī tī. Itara'yr hepy ame'ē ke aja tī. Pero aja tī. Ihī tī. Upa ame'ē ta ke ok ta ke mukatu. ¹⁷Mā! Pahar ame'ē ta ke upa. I'i we ym aja pahar upa — aja riki pandu ngā. (Tamatarer ke muheta ym ta apo 'y, aja ukwa katu. A'erehe jixi'u hū ngā.)

Upa jarusu keruhūma'e kapitā ta paite pu'am u'am tī. Jarusu keruhū pe y rupi wata, ame'ē ta aja tī. Jarusu keruhū rehe paraky ixo, ame'ē ta aja tī. Paite pu'am

u'am tī. Amō heta y rupi paraky, ame'ē ta aja tī. Paite pu'am u'am tī. ¹⁸Ok ta ke tata upa ukwái. Ame'ē tata takāxiha rehe a'eta usak rahā, a'eta jixi'u hū.

—Ame'ē ok ta jō riki katu te ame'ē ke — aja riki.

¹⁹Ywy ku'i ke iākā rehe a'eta ombor. (Aja pyaiha ke mujekwa.) Jixi'u hū tī. Kuja pandu:

—Mā! Katu ym tiki! Ame'ē ok ta keruhū upa riki. Ame'ē ok ta pe har ta tamatarer hū namō ixo. Ame'ē ta namō y rupi jarusu keruhū raho ame'ē ta muhepy hepy. Ame'ēja tamatarer ke jarusu jar ta pyhyk katu. Pahar ame'ē ok ta upa riki. I'i we ym aja pahar upa riki — aja pandu ngā. (Tamatarer ke muheta ym ta apo 'y, aja ukwa katu. A'erehe jixi'u hū ngā.)

²⁰Ywa pe har ta! Pehē anī. Ame'ē ok ta ke upa mumba riki a'erehe pehē rury katu pexo. Tupā kotyhar ta! Pehē rury katu pexo tī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta! Pehē rury katu pexo tī. Kirisutu mondo ame'ē ta! Pehē rury katu pexo tī. Upa pehē ke ame'ē ok ta pe har ta mupyrara, a'erehe ame'ē pe har ta ke Tupā mupyrara tī. Ok ta ke mujaxer tī. A'erehe pehē rury katu pexo.

²¹Pe, ita keruhū ke Tupā je'ēha rahoha pyhyk. Pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Ahūi aja me'ē ke ita pe kytyk, aja ita keruhū ke. Ame'ē ke y ramūi pe ombor. Arahā kuja pandu:

—Aja Mambiro ok ta keruhū ke Tupā ombor ta. Pahar mujaxer ta. Upa mai. Ame'ē ok ta ke usak ym te ta awa tī. ²²Ngā huryha nixói te ta tī. Araraperan ke nupā ym te ta awa a'ep tī. Jyngar ym te ta awa tī. Takwar ra'yr ke peju ym te ta awa tī. Jumi'a ke peju ym te ta tī. Upa aja me'ē namō muhury ym te ta awa tī. Paraky ym te ta awa a'ep tī. Ahūi aja me'ē ke muku'i ym te ta tī. (Aja rahā, ngā mi'u nixói te ta a'ep, aja mujekwa.) ²³Ma'e weraha ke hapu ym te ta tī. Wer-

aha ke usak ym te ta awa tī. A'ep jumen-
dar ym te ta awa tī. Aja huryha tyapuha
ke hendu ym te ta awa tī. Ame'ē ok ta pe
har muhepy ame'ē ta tamatarer hū namō
ixo. Kome'ē ywy keruhū rupi kapitā ta
aja ame'ē ta ixo. Paje aja ngā ke muka'u
te'e tī. Upa kome'ē ywy keruhū pe har ta
ke muka'u te'e. Aja tamatarer hū pyhyk.
Katu ym aja. Apo upa mumba riki — aja
Tupā je'ēha rahoha pandu.

²⁴ Mambiro ok ta pe Tupā je'ēha pandu
ame'ē ta ke ame'ē pe har ta jukwa. Tupā
kotyhar ta ke jukwa tī. Jete. Heta hū
jukwa. Upa kome'ē ywy keruhū rehe
amō ke ngā jukwa tī, aja ame'ē ok ta pe
ngā jukwa. A'erehe ame'ē pe har ta ke
Tupā mupyrara. Ame'ē ok ta ke Tupā upa
katu te mujaxer.

19 Ajame'ē ke ywa pe heta te hū ngā
pandu pandu, aja ihē ahendu.
Tyapu hū. Kuja pandu:

—Mā peja Tupā pe pepandu:

“Ne jō riki katu te me'ē ke nde” aja
pepandu.

A'e riki ngā ke muhā katu.

A'e riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e tī.

A'e riki katu te hū ame'ē ke a'e tī.

²—Jetehar rupi ngā pe a'e pandu:
“Nde katu.” Anī rahā: “Nde katu ym”
aja. Aja ngā ke a'e mondo mondo rahā,
katu tiki. Mambiro ok ta riki kūjā ka'u
te'e aja saka. Ngā ke muka'u te'e, a'erehe
upa ma'e ka'u te'eha ke ngā ma'ema'e.
A'erehe ame'ē ok ta rehe har Tupā
pandu: “Upa katu te ihē amujaxer ta”
aja. Ima'e miasu ta ke ame'ē ok ta pe har
ta jukwa, a'erehe ame'ē ok ta ke upa a'e
mujaxer — aja riki johu ngā pandu.

³Pe, amō we a'eta pandu tī:

—Mā peja Tupā pe pepandu: “Ne jō
riki katu te me'ē ke” aja. Ame'ē ok ta
keruhū ke tata upa katu te ukwāi. Ame'ē
tata takāxiha aja te'eha pu'am u'am. (Aja
rahā, aja te'eha nixói te ta, aja mujekwa)
— aja pandu.

⁴Tamūi ta, 24 hetaha ta ipynarāi rehe
wapyk u'ar oup. (Aja Tupā rehe a'eta py'a
ke a'eta moī moī.) A'e riki wapyka rehe
wapyk ame'ē ke a'e. Tumeme ixuwe katu
hū ame'ē ta aja tī. A'eta pynarāi rehe
wapyk u'ar oup tī. (Tupā rehe a'eta py'a
ke a'eta moī moī tī.) Upa ame'ē ta pandu:

—A'e tī! Tupā! Ne jō riki katu te me'ē
ke — aja pandu.

Arapuhan Ra'yr jumendaraha ke

⁵A'engi wapyka koty ngi pandu ame'ē
ke rehe ihē ahendu. Kuja pandu:

—Upa katu te Tupāma'e miasu ta! Upa
Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu ame'ē
ta! Kapitā keruhū aja ixo ame'ē ta! Je'ēha
reko ym te ame'ē ta amō. Upa katu te
pehē johu! Mā peja Tupā pe pepandu
katu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” — aja
riki.

⁶Pe, heta te hū ngā pandu pandu, aja
ihē ahendu. Tyapu hū. Ita pupur keruhū
tyapuha aja ahendu. Tupā tyapu tyapu
aja ahendu. Kuja riki ame'ē ta pandu,
ame'ē ke rehe ahendu:

—Tupā! Ne jō riki katu te me'ē ke.

Tupā jandema'e kapitā keruhū!

Nde riki pyrātā te hū ame'ē ke nde.

Nde riki kapitā keruhū te tī.

⁷—Mā peja jande rury katu te aja
jaxo! Mā peja Tupāma'e katuha rehe har
japandu katu. Arapuhan Ra'yrma'e ju-
mendariha angaha ke rehe uhyk katu.
(Kirisutu ke a'e.) Inamō jumendar ame'ē
ke pete'e ixo. Kūjā jumendar tate aja
pete'e ixo. ⁸Ima'e mundeha katu te ame'ē
ke Tupā me'ē ipe. Pan katu te ame'ē ke.
Xi'a ym te ame'ē ke — aja riki ahendu.

[Ame'ē pan katu te ame'ē ke Tupā ko-
tyhar ta ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e.]
(Kirisutu namō jumendar ame'ē ke pete'e
ixo aja pandu rahā, upa katu te ixoty-
har ta ke mujy'ar, aja mujekwa katu. “Ju-
mendar” aja pandu rahā: “Kirisutu namō
aja te'e ta ixo” aja mujekwa.) ⁹Pe, ihē pe
Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Kuja emupinim: “Arapuharan Ra'yr jumendariha huryha rehe pejur, aja hendu ame'ë ta mā hury katu te ame'ë ta ke a'eta” — aja pandu.

Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Tupā je'ëha rahoha pandu tī:

—Ihë apandu ame'ë ke Tupāma'e panduha ke. Jetehtar te ke ame'ë — aja ihë pe pandu.

¹⁰ Ihë pynarāi pe awapyk a'ar aī. Ihë Juā. (Aja ihë py'a ke ihë amoī ta ehe.) Tupā je'ëha rahoha pandu:

—Anī. Aja ym ihë rehe. Tupā rehe jō nde py'a emoī moī katu. Nde aja Tupāma'e miasu ke ihë tī. Nde mu ta aja Tupāma'e miasu ke ihë tī. Jetehtar te ke Jesu mujekwa ame'ë ke pandu ame'ë ta aja Tupāma'e miasu ke ihë tī. A'erehe ihë rehe nde py'a emoī ym — aja ihë pe.

Jetehtar te ke Jesu mujekwa, ame'ë myrandu ke Tupā je'ëha pandu ame'ë ta pandu pandu.

Kahwa tuwyr 'ar pe amō oho ame'ë ke

¹¹ Ajame'ë ke ywa owok, aja ihë asak. Pe, kahwa tuwyr ame'ë ke rehe asak. Ame'ë 'ar pe amō oho ixo. (Mokōi her ipe.) Her: “Jetehtar te ke.” (Kirisutu a'e.) “A'e pandu ame'ë ke a'e ma'ema'e katu” aja her tī. Katuha rupi ngā ke a'e mondo mondo. Katuha rupi huwajan ta namō a'e jumai mai tī. ¹² Eha riki tata hendyha aja hendy. Heta iākā rehe har iākā rehe ihī. (Kapitā keruhū te aja mujekwa ame'ë.) Her ke a'e mupinim tī. Iākā rehe har rehe her moī. Myja me'ë ame'ë her my? Ukwa ym awa. A'e jō ukwa katu. ¹³ Ima'e mundeha ma'e ruwy pe makym, ame'ëja saka ame'ë ke. Her riki: “Tupā je'ëha” aja. (Ame'ë ke ngā pe mujekwa, a'erehe ame'ë riki ima'e her.) ¹⁴ Haikwer rupi ywa pe har tama'e sonda ta oho ixo. Kahwa tuwyr 'ar pe ame'ë ta oho ixo tī. Ame'ë tama'e mundeha riki pan katu te ame'ë ke tī. Ituwyr katu te ame'ë ke. Xi'a ym te ame'ë ke tī. ¹⁵ Pe: “Tupā je'ëha

ke” aja her, ame'ë juru ngi kyse puku haimbe ame'ë ke uhem, ame'ëja saka. Ame'ë pe amō amō ywy pe har ta ke a'e muputu'u. Pырātā te ha namō kapitā keruhū te aja a'e ixo ta. Marā ka ym a'e ke muputu'uha awa. Uwa ma'eywa ke ipy pe amō jami jami. Aja huwajan ta ke a'e upa katu te a'e mupyrara ta. Tupā riki pyrātā te hū ame'ë ke a'e. Ima'e parahyha namō huwajan ta ke Kirisutu mupyrara ta. ¹⁶ Ima'e mundeha rehe her a'e moī. I'u rehe moī tī. Kuja riki: “A'e jō riki kapitā keruhū te. Amō kapitā keruhū 'ar koty te we kapitā keruhū te ha a'e” aja.

¹⁷ Ajame'ë ke warahy rehe Tupā je'ëha rahoha pyrū, aja ihë asak. Ywate rupi ma'ewyra ta wewe ixo. Ame'ë ta pe a'e pukāi:

—Pejy'ar pejur! Tupāma'e mi'u matyriha keruhū pehī. Ame'ë rehe pejy'ar pejur! ¹⁸ Kapitā keruhū ta rukwer pe'u pejur. Kapitā ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Sonda ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Kahwa rukwer aja tī. Pe'u pejur. Xupe 'ar pe oho ame'ë ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Upa awa ta rukwer aja tī. Te'e paraky ame'ë ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Ijar ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Je'ëha te reko ame'ë ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Je'ëha reko ym te ame'ë ta rukwer aja tī. Pe'u pejur tī — aja Tupā je'ëha rahoha pukāi. (Aja rahā, upa katu te huwajan ta ke Tupā muputu'u ta. Jukwa ta, aja mujekwa katu.)

¹⁹ Ajame'ë ke so'o jarō aja me'ë rehe ihë asak. Inamō kome'ë ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ta ixo. Sehar ixotyhar tama'e sonda ta ixo tī. Upa katu te jy'ar uwyr. Kahwa 'ar pe oho ixo ame'ë ta namō ame'ë ta jumai uwyr. (Kirisutu ke a'e.) Kirisutu kotyhar tama'e sonda ta namō ame'ë ta jumai uwyr tī. ²⁰ So'o jarō me'ë ke Kirisutu kotyhar ta pukwar raho. Inamō Tupā je'ëha pandu ame'ë ran ke a'eta pyhyk raho tī. Ame'ë Tupā je'ëha pandu ame'ë ran riki marā ka ym amō

ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e. So'o jarō aja me'ē ruwa koty a'e ma'ema'e. [Ame'ē ma'ema'eha namō ngā ke a'e muka'u te'e. So'o jarō aja me'ē ukwaha ke namō ixo, ame'ē ta ke a'e muka'u te'e. So'o jarō aja me'ē'ā rehe ipy'a ke amō moī moī. Ame'ē ta ke a'e muka'u te'e tī. Ima'e ma'ema'eha rupi Tupā je'ēha pandu ame'ē ran muka'u te'e riki.] So'o jarō aja me'ē ke tata pe Tupā je'ēha rahoha ombor. Ixuwate katu rahā, ombor. Ypa aja tata. Enxo ukwāi, aja ame'ē tata. A'ep Tupā je'ēha pandu ame'ē ran ke ombor tī. ²¹ Ame'ē tama'e sonda ta ke kyse puku pe jukwa, ame'ēja saka tī. Ame'ē kyse puku juru ngi uhem, ame'ēja saka. Kahwa 'ar pe oho ixo ame'ē juru ngi uhem. (Kirisutu a'e.) (Aja rahā, a'e pandu, aja jō. Pe, upa huwajan ta ke jukwa.) Pe, upa ma'ewyra ta hukwer ke u'u. Uhyk u'u. (Aja rahā, pete'e manō ou aja mujekwa. Jytyym ym ngā.)

Warahy 'ar 1.000 hetaha ke

20 Huwajan ta ke upa Kirisutu muputu'u rahā, ywa ngi Tupā je'ēha rahoha wyjy uwyr. Ame'ē ke rehe ihē asak. Ipo pe kyndaha mopokiha ke pyhyk reko. Ywykwar typy te hū ame'ē ke. Ywy ke nixói te. Ame'ē ywykwar kyndaha mopokiha ke pyhyk reko. Ita tupaham ke pyhyk reko tī. ² Mbói keruhū ke a'e pyhyk. Ame'ē riki ymanihar mbói ke. Satana ke a'e. Ājā ramūi aja amō her tī. A'e ke ita tupaham pe pukwar. Kuja 1.000 warahy 'ar rahā, pukwar. ³ Pe, ywykwar typy te hū ame'ē pe a'e ke Tupā je'ēha rahoha ombor mondo. Ame'ē ke kynda tī. Pe, hukwen rehe yraity aja moī. (Ngā ukwaha ke ame'ē. Hukwen pirar rahā, ukwa ta awa.) Ywykwar typy te hū ame'ē renda pe ombor mondo, a'erehe amō amō ywy pe har ta ke Satana muka'u te'e ym ta. (Ājā ramūi a'e.) Kuja, 1.000 warahy 'ar rahā, aja te'e ixo rī. Muka'u te'e ym ta ngā ke. Pe, 1.000 warahy 'ar upa rahā, Satana ke Tupā

muhem ta tī. Jahy heta ym rahā, poir aja ixo ta.

⁴⁻⁵ Ajame'ē ke heta wapyka rehe ihē asak. Ihē Juā. Kapitā keruhūma'e aja saka. Ame'ē pe wapyk ame'ē ta pe Tupā pandu: “Ngā ke pehē pemondo mondo. Je'ēha te pereko” aja. Pe, amō ta rehe asak tī. Jetehtar te ke Jesu mujekwa. Ame'ē ke pandu pandu ame'ē ta ke amō ta jukwa. Ame'ē ta rehe ihē asak. Tupā je'ēha ke pandu pandu ame'ē ta ke amō ta jukwa tī. Ame'ē ta rehe asak tī. Upa ame'ē ta riki so'o jarō aja me'ē rehe ipy'a ke moī moī ym te. Ame'ē'ā rehe ipy'a moī moī ym te tī. Ipykā rehe so'o jarō aja me'ē ukwaha ke amō mupinim ym te tī. Nixói ukwaha. Ipo rehe aja tī. Nixói ukwaha tī. Upa ame'ē ta riki kwera katu uhem tī. Ame'ē riki kwera katu py uhem ame'ē ke ame'ē. Pe, Kirisutu namō kapitā keruhū aja ame'ē ta ixo tī. Kuja, 1.000 warahy 'ar rahā, kapitā keruhū aja ame'ē ta ixo. [Amō manō, ame'ē ta kwera ym. Kuja, 1.000 warahy 'ar upa rahā jō, kwera katu ta uhem.] ⁶ Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera py ta. Ame'ē ta riki mā hury katu ame'ē ta ke. Ame'ē ta pe Tupā pandu ta: “Pehē riki katu ame'ē ta ke” aja. Ame'ē ta mupyraraha renda pe oho ym te ta. Mupyraraha renda pe oho rahā, mokōihar manō ame'ēja saka. Tupāma'e pa'i aja ixo ta. (A'erehe inamō pandu pandu katu ta.) Kirisutuma'e pa'i aja ixo ta tī. (A'erehe inamō pandu pandu ta tī.) Pe, 1.000 warahy 'ar rahā, inamō kapitā keruhū aja ame'ē ta ixo ta tī.

Satana ke upa katu te muputu'u ta

⁷ Kuja, 1.000 warahy 'ar upa rahā, Satana ke Tupā muhem ta. Kyndaha ngi muhem ta, ywykwar typy te hū ame'ē ke ngi. ⁸ Upa katu te kome'ē ywy keruhū rupi amō amō ywy pe har ta ixo. Ame'ē ta ke Satana muka'u te'e ta oho. (Ājā ramūi a'e.) Aja ame'ē ta ke a'e mujy'ar ta. Tupā kotyhar ta namō jumai ta, a'erehe

ngā ke a'e mujy'ar ta. Heta te hū mujy'ar ta. Y ramūi rymy'y rehe ywy ku'i ihī. Aja saka marā ka ym awa mangaha. Heta te hū ngā ke. Aja ngo ywy pe har ta ke mujy'ar. (Tupā ruwajan ta ke ame'ē ta.) Mango ywy pe har ta ke mujy'ar tī. (Huwajan ta ke tī.) Pe, Tupā kotyhar ta namō upa ame'ē ta jumai ta oho. ⁹Ywy rupi ame'ē ta uhāi oho. Pe, Tupā kotyhar ta ixo, ame'ē renda rupi juramā uhāi oho. Ok ta ke Tupā putar katu, ame'ē rupi juramā uhāi oho tipe. Ywa ngi tata u'ar. Pe, upa katu te huwajan ta ke jukwa. ¹⁰Pe, Satana ke tata renda pe Tupā ombor mondo tī. Ngā ke Satana muka'u te'e. Ame'ē ta ke tata pe Tupā ombor mondo tī. Ame'ē tata renda ypa aja saka. Enxo riki ukwāi a'ep. A'ep so'o jarō aja me'ē Tupā ombor mondo kwe. A'ep Tupā je'ēha pandu ame'ē ran ke ombor mondo kwe tī. Upa ame'ē ta ke Tupā mahy te hū ta. Upa ym te ta ahyha. Aja te'e ta ixo.

Ngā ke Tupā mondo mondo ta, a'ejōhar ke

¹¹Ajame'ē ke ywa rehe wapyka keruhū rehe ihē asak. Ihē Juā. Ituwyr ame'ē ke. Ame'ē pe wapyk uī ame'ē ke rehe asak tī. Kirisutu a'e. (Amō ngi awa kyje rahā, ujan oho ingi.) Aja katu te hū ame'ē ke wapyk uī. A'erehe huwa koty ngi awa aja ywa riki kanim ujan oho, ame'ēja saka. Myp oho ta my? Kaniha renda nixōi. (Aja rahā, upa mai te. Nixōi te ta, aja mujekwa.) Kome'ē ywy keruhū aja tī. Kanim ujan oho, ame'ēja saka tī. Kaniha renda nixōi te tī. (Aja rahā, upa mai ta. Nixōi te ta, aja mujekwa tī.) A'erehe ame'ē ta ke usak ym te awa tī. ¹²⁻¹³Pe, manō ame'ē ta kwera katu uhem. Y ramūi pe manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu muhem. Y jukwa ame'ē ta ke. Upa katu te manō ame'ē ta ke a'e mukwera katu muhem tī. Manō, pe, amō ta jytym ame'ē ta ke mukwera muhem tī. Upa katu te. Pyta we ym te

ta. Upa katu te ame'ē ta wapyka huwa koty pu'am u'am. Ame'ē rehe asak. Tamūi ta rehe asak. Ta'yn ta rehe asak tī. Upa katu te ngā rehe asak. Pe, paper ke amō pirar. Pe, amō paper ke pirar tī. Uhā te hū ame'ē ta rer ame'ē rehe ihī. Ame'ē ta ma'ema'eha ke paper rehe amō mupinim. Pe, ame'ē ta ma'ema'eha ke Kirisutu ukwa. Katu my? Anī rahā, katu ym my? Pe, ame'ē ta ma'ema'eha aja a'e ma'ema'e ngā pe tī. ¹⁴⁻¹⁵Uhā te hū ame'ē ta rer paper rehe amō mupinim. Ame'ē paper rehe her nixōi rahā, ame'ē ta ke tata renda pe Tupā ombor mondo. Ame'ē renda ypa aja saka. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu muhem, ame'ē ta ke ame'ē tata renda pe a'e ombor mondo. [Ame'ē renda pe oho rahā, mokōihar manō, ame'ēja saka. A'engi uhem ym te ta.]

Ywa pyahu ame'ē ke Tupā mujā. Kome'ē ywy keruhū aja tī.

21 Ajame'ē ke ywa pyahu ame'ē ke rehe ihē asak. Kome'ē ywy keruhū pyahu ame'ē ke rehe asak tī. Ywa Tupā mujā py ame'ē ke kanim oho. Kome'ē ywy keruhū mujā py ame'ē ke aja tī. Kanim oho tī. Y ramūi aja tī. Kanim oho tī. (Aja rahā, upa katu te ymanihar ke Tupā mai ta, aja mujekwa.) ²Pe, ok ta katu te ame'ē ke rehe asak tī. Ame'ē riki Jerusarē ok ta pyahu ame'ē ke. Ywa ngi wyjy uwyr. Tupā koty ngi wyjy uwyr. Sawa'e namō kūjā jumendar rahā, ima'e mundeha katu te ame'ē ke kūjā munde. Ame'ēja saka Jerusarē ok ta katu te ame'ē ke rehe asak. Upa Tupā mukatukwer. Sawa'e koty raho, ame'ēja saka. (Ame'ē ok ta katu te ame'ē ke apandu rahā, Jesu kotyhar tama'e henda pyahu ke aja amujekwa. Jesu namō aja te'e ta ixo. Ame'ē riki jumendaria aja saka.) ³Pe, wapyka koty ngi amō hātā pandu. Ame'ē rehe ihē ahendu.

—Apo awa ta ixo a'ep Tupā ixo ta tī. Ame'ë ta namō a'e ixo katu ta. Pe, ame'ë ta riki ixotyhar ta ke. Pe, ame'ë tama'e Tupā aja a'e ixo ta tī. ⁴Eha rykwer ke upa katu te awa ta reha ngi a'e juhyk ta. (Aja rahā, awa jixi'u ym te ta.) Manō ym te ta awa tī. A'erehe pyai ym te ta tī. Ahyha nixōi te ta tī. Upa ymanihar ame'ë ke kanim oho — aja pandu.

⁵Pe, wapyka rehe wapyk uī ame'ë pandu:

—Apo upa katu te pyahu aja ihē amujā ta — aja riki.

Pe, ihē pe a'e pandu tī:

—Upa nde erehendu ame'ë ke paper rehe emupinim. Jetehar te ke ame'ë. Ame'ë rehe amō jurujar katu ta me'ë te'e — aja pandu.

⁶Pe, a'e pandu:

—Upa katu te riki. Ihē ruhā te hū ame'ë ke ihē. Ihē riki axo py te ame'ë ke ihē. Yman rahā, pete'e ta ihē axo tī. Ihē riki ma'e ke amujā py. Ihē riki upa ma'e ke amumba ta tī. Upa hyngwéi ame'ë ta pe ihē apandu ta: “Mundu ngi y ke pe'u peho. Te'e pe'u. Hepy ym te ta ame'ë” aja ihē apandu ta. Ame'ë y ke u'u rahā, uhā te hū aja ixo ta. ⁷Ihē rehe jurujar katuha ke amō hijar ym rahā, kuja ihē apandu ta ipe: “A'e riki ihē ra'yr aja ixo ta. Ihē riki ima'e Tupā aja axo ta tī.” ⁸Amō ta anī. “Tupā kotyhar ihē” aja pandu tar ym. Kyje ixo. Ima'e henda riki tata renda ke. Ypa aja ame'ë renda ke. Enxo ukwái a'ep. Ame'ë renda pe oho rahā, mokōi-har manō, ame'ëja saka. A'engi uhem ym te ta. Ihē rehe jurujar ym ame'ë ta aja tī. Ima'e henda tata renda ke tī. Jaxer ai ame'ë ta aja tī. Tata renda ke tī. Amō ke te'e jukwa ame'ë ta aja tī. Tata renda ke tī. Kūjā rehe ka'u te'e ame'ë ta aja tī. Tata renda ke tī. Sawa'e rehe ka'u te'e ame'ë ta aja tī. Tata renda ke tī. Paje aja ma'ema'e ame'ë ta aja tī. Tata renda ke tī. Ma'e'ā riki tupā aja jupe, ame'ë rehe ipy'a ke moī moī ame'ë ta aja tī. Tata renda ke

tī. Te'e pandu ame'ë ta aja tī. Upa ame'ë tama'e henda riki tata renda ke tī — aja riki Tupā pandu.

Jerusarē ok ta pyahu ame'ë ke

⁹Tupā je'ëha rahoha awa po wajar mokōi hetaha ngi har petei ihē rehe uhyk. Ihē Juā. Ame'ë Tupā je'ëha rahoha ta ita rekūi awa po wajar mokōi hetaha namō ixo ame'ë ke a'e. Ita rekūi pe ma'e ahyha awa po wajar mokōi hetaha ihī. Ame'ë ta ngi har petei uhyk ihē rehe rahā, pandu ihē pe:

—Ejur! Arapuharan Ra'yr rakehar nde pe ihē amujesak ta. Kūjā jumendar ta, ame'ëja saka ame'ë — aja ihē pe. (Kirisutu riki arapuharan Ra'yr aja a'e. “Hakehar” aja pandu rahā: “Upa katu te ixotyhar ta ke” aja mujekwa.)

¹⁰Ihē rehe Tupā'ā ihī katu te. Pe, ywy'ā keruhū ywate te hū ihī. Ame'ë 'ar pe ihē ke Tupā je'ëha rahoha pyhyk raho. Jerusarē ok ta ke ihē pe a'e mujesak. Ok ta katu te ame'ë ke. Ywa ngi wyjy uwyr, ame'ëja saka. Tupā mujy mondo. ¹¹Tupāma'e hendyha aja hendy katu te hū. Ita hepy hū, aja ame'ë ok ta hendy hendy hū. Ita jase aja hendy hū. Ame'ë ke ita kisatau aja hendy hendy hū. Hendyphu te hū. (Aja rahā, Tupā aja ixotyhar ta katu te hū aja mujekwa. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixōi te ixotyhar ta pe, aja mujekwa.)

¹²Ok ta kurar keruhū ywate hū ame'ë ke tī. Hukwen awa py mokōi hetaha ihī tī. Hukwen harōha ta Tupā je'ëha rahoha ta ke. Awa py mokōi hetaha. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ë ta ixo ym te ta, aja mujekwa.) Hukwen rehe jundéu awa ta rer ihī. Jundéu awa ta amō koty koty jy'ar. Ame'ë jy'ariha riki awa py mokōi. Ame'ë awa py mokōi hetaha ta rer hukwen awa py mokōi hetaha ihī. (Aja rahā, jundéu awa ta ngi har upa katu te Tupā kotyhar ta ixo, aja mujekwa. Ame'ë ta a'ep ixo ta tī,

aja mujekwa.) ¹³Ok ta mukurar kurar aja. A'erehe warahy uhemihā koty mahapyr hukwen ihī. Warahy u'ariha koty mahapyr ihī tī. Warahy jurukwā koty mahapyr ihī tī. Amō warahy jurukwā koty mahapyr ihī tī. ¹⁴Ok ta kurar ke ita keruhū 'ar pe moī, aja ixo. Ita katu moī py, aja rahā, kurar u'ar ym ta. Awa py mokōi hetaha ita keruhū ke. Ame'ē rehe Arapuharan Ra'yr mondo ame'ē ta rer ihī. Awa py mokōi hetaha ke a'e mondo ame'ē ta ke. (Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Aja rahā, upa katu te Kirisutu kotyhar ta a'ep ixo ta tī, aja mujekwa.)

¹⁵Ihē namō Tupā je'ēha rahoha pandu, ame'ē ke ipo rehe myra mangaha pyhyk reko. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke. Ame'ē pe ok ta ke manga ta. Hukwen ke manga ta tī. Ok ta kurar ke manga ta tī. ¹⁶Ok ta riki kurar kurar katu te. Pukuha juja katute ipeha namō tī. Myra mangaha pe ok ta ke Tupā je'ēha rahoha manga. (Ok ta te hū aja akwa.) Pukuha riki 2.200 kiro met. Ipeha juja katu te tī. Kuja, 2.200 kiro met tī. Ywatehar aja tī. Kuja, 2.200 kiro met tī. (Tiha te hū, a'erehe heta te hū ngā ixo ta a'ep.) ¹⁷Ok ta kurar ke a'e manga tī. Ipeha 64 met ke. A'e manga rahā, sehar awa mangaha aja a'e manga. ¹⁸Ok ta kurar ita jase ke te'e mujā ame'ē ke. Ok ta itatawa ke te'e mujā ame'ē ke. Waruwa aja hendyphu te hū. ¹⁹Ita kurar wyr rupi ita katu te ame'ē ke moī. Ame'ē ita ke itara'yr hepy hū ame'ē ke. Awa py mokōi hetaha moī. Katukwer. Amō koty koty hendyha. Itawa. Howy. Pirā. Aja pame katu te. A'erehe katukwer.

A'erehe jase ita ke moī py. Howy ame'ē. Mokōihar sasi ita ke. Howy ame'ē tī.

Mahapryrihar ang ita ke. Ituwyr ame'ē.

Amō amō namō mupara tī.

Tumemehar emeráu ita ke. Howy te ame'ē.

²⁰Awa po wajar peteihar upa har sando ita ke. Ituwyr ame'ē tī. Pirā namō mupara.

Awa po wajar peteihar sa ita ke. Pirā ame'ē.

Awa po wajar mokōihar kiso ita ke. Itawa ame'ē tī.

Awa po wajar mahapryrihar mberi ita ke. Howy te ame'ē tī.

Awa po wajar tumemehar topa ita ke. Itawa ame'ē tī.

Jande popa har kiriso ita ke. Howyngwer ame'ē.

Awa py peteihar jasin ita ke. Howyngwer ame'ē tī.

Pe, awa py mokōihar ameti ita ke. Pirangwer ame'ē. (Aja amō koty koty hendyha. A'erehe katukwer te riki.)

²¹Hukwen riki awa py mokōi hetaha ihī. Pero riki hukwen ke. Pero riki pu'yr tuwyr aja saka. Hukwen pame katu te pero ke. Aja awa py mokōi hetaha pero. Ok ta rupi awa rape ihī. Ame'ē riki itatawa ke te'e mujā ame'ē ke. Waruwa aja hendyphu.

²²Ok ta pe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe ihē asak ym. Nixói te. Tupā, jandema'e sawa'e te riki jumu'eha renda keruhū, ame'ēja saka. Arapuharan Ra'yr ame'ēja saka tī. (Kirisutu a'e.) A'eta pete'e ixo. A'erehe a'eta rehe ngā py'a ke ngā moī moī katu, a'erehe jumu'eha renda keruhū nixói te. Tupā riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. ²³Ok ta rupi Tupā hendy hendy, aja ixo. Arapuharan Ra'yr aja tī. (Kirisutu a'e.) Hendy hendy aja ixo tī. A'erehe ame'ē rupi warahy hendyha nixói te. Jahy hendyha aja tī. Nixói te tī.

²⁴Ame'ē tama'e weraha rupi a'ep pe har ta wata ta. Kome'ē wyy keruhū pe har kapitā keruhū ta ma'e katu te ame'ē ke raho ta a'ep. ²⁵Wera rahā, ok ta hukwen ke kynda ym te ta awa. Pirar aja ixo ta. Pytun nixói te ta a'ep. A'erehe hukwen ke kynda ym te ta. ²⁶Ame'ē ok ta pe ma'e katu te ame'ē ke amō amō wyy pe har ta

werur ta. Upa ma'e hepy te hū ame'ē ke werur ta tī.

²⁷ Amō ta anī. Ame'ē ok ta pe ma'e jaxer ai ame'ē ta ixē ym te ta. Ma'e ke amō ma'ema'e, aja rahā, huxī awa. Ame'ē ma'ema'e ame'ē ta ixē ym te ta tī. Arapuharan Ra'yr pete'e ixo. (Kirisutu a'e.) Ima'e paper rehe uhā te hū ame'ē ta rer ihī. Ame'ē ta jō ame'ē ok ta pe ixē katu ta.

22 Pe, y ke ihē pe Tupā je'ēha rahoha mujesak tī. Y pyrātā ame'ē ke. Y riki hendypu te. Kisatáu aja hendypu te. Ame'ē ke amō u'u rahā, uhā te hū aja ixo ta. Tupāma'e wapyka koty ngi y uhem. Arapuharan Ra'yr koty ngi uhem tī. (Kirisutu a'e.) ² Ok ta pyter rupi y pyrātā oho. Y rymy'yp pe ma'e myra i'āi. Se koty peteī i'āi. Wajar koty peteī tī. Jahy wahu rahā pame katu te i'a tyarō. Aja awa py mokōi jahy rahā pame katu te i'a tyarō. Ame'ē i'a ke amō u'u rahā, uhā te hū aja ixo ta. Ho ke upa wpy pe har tama'e ahyha mukatuha ke ame'ē. (Upa aja rahā, a'ep pehar ta rehe Tupā haihu katu te ta, aja mujekwa.) ³ “Peme'ē katu ym” aja Tupā pandu ame'ē ke nixōi te ame'ē ok ta pe. A'ep Tupāma'e wapyka ihī. Aja rahā, aja te'e ta a'e ixo, aja mujekwa. Arapuharan Ra'yрма'e wapyka a'ep ihī tī. (Kirisutu a'e.) Aja rahā, aja te'e ta a'e ixo, aja mujekwa tī. Ima'e miasu ta ipy'a ke moī moī katu ta ehe. ⁴ Tupā ruwa ke ame'ē ta usak katu ta. Ipykā rehe her ke amō moī. Ima'e ke aja mujekwa ame'ē. ⁵ Pytun nixōi te ta a'ep. Tupā, jandema'e sawa'e te riki hendy hendy aja ixo. A'erehe ma'e weraha ke a'ep nixōi te. Warahy hendyha nixōi te tī. Pe, ame'ē ta riki kapitā keruhū aja ixo ta. Aja te'e ta ixo.

Jesu jywyr ta

⁶ Ihē Juā. Ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Peme'ē je'ēha jete har te ke. Upa katu te nde eresak ame'ē ke jete har te ke. Ame'ē rehe amō jurujar katu ta me'ē te'e tī. Ima'e je'ēha pandu ame'ē ta py'a rehe l'ā ke Tupā, jandema'e sawa'e te muwyr katu. A'e riki ima'e je'ēha rahoha pe pandu: “Eho! Pahar ma'e ke uhyk ta. Ame'ē ke ihēma'e miasu ta pe emujekwa eho” aja Tupā pandu — aja ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁷ Jesu pandu:

—Pehendu katurahā! Pahar ihē ajywyr ta! Ma'e ke uhyk ta ame'ē panduha peme'ē paper rehe ihī. Ame'ē rehe amō hendu katu rahā, mā hury katu ame'ē ke a'e — aja riki.

⁸ Ihē Juā. Upa ihē amupinim ame'ē ke ahendu riki. Asak tī. Pe, upa asak rahā, upa ahendu rahā, Tupā je'ēha rahoha py koty ihē pynarāi rehe a'ar ai. (Aja ihē py'a ke tate amōi moī ehe.) Upa ma'e ke a'e riki ihē pe mujekwa ame'ē ke a'e. ⁹ A'e pandu:

—Anī. Aja ym ihē rehe. Tupā rehe jō nde py'a emoī moī katu. Nde aja Tupāma'e miasu ke ihē tī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta riki nde mu aja tī. Ame'ē ta aja Tupāma'e miasu ke ihē tī. Peme'ē paper rehe panduha ihī. Ame'ē rehe hendu katu ame'ē ta aja Tupāma'e miasu ke ihē tī. A'erehe ihē rehe nde py'a emoī ym. Tupā rehe jō nde py'a emoī moī katu — aja pandu ihē pe.

¹⁰ Ihē pe pandu tī:

—Ma'e ke uhyk ta, ame'ē panduha peme'ē paper rehe ihī. Ame'ē ke emukanim ym. Mā peja amō usak katu ehe. Upa ma'e ke uhyk ta, ame'ē angaha uhyk tate riki, a'erehe emukanim ym. Mā peja usak katu ehe tī. ¹¹ Katu ym ame'ē ke, mā peja aja te'e ixo. Ipy'a ke Tupā koty marā ka ym muruwakiha. Jaxer ai ame'ē ke, mā peja aja te'e ixo tī. Ipy'a ke Tupā koty muruwak katu ame'ē ke, mā peja aja te'e ixo tī. Ipy'a

juhyk aja ixo, mā peja aja te'e ixo tĩ — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

¹² Jesu pandu:

—Pehendu katurahā! Pahar ihē ajy-wyr ta! Ma'e katu ame'ē ke ihē ame'ē me'ē ta. Ame'ē ke ihē ajy-wyr rahā, araho ta. Ma'e ke awa ma'ema'e, aja ame'ē pe ihē ame'ē ta tĩ. ¹³ Ihē ruhā te hū ame'ē ke ihē. Ihē axo py te ame'ē ke ihē tĩ. Yman rahā, aja te'e ta ihē axo tĩ. Kome'ē wyw keruhū nixóí te rahā, pete'e ihē axo ame'ē te'e ihē. Kome'ē wyw keruhū kanim rahā, pete'e ta ihē axo tĩ — aja Jesu pandu.

¹⁴ Ima'e mundeha ke kutuk katu, aja ixo rahā, mā hury katu ame'ē ke a'e. (Aja rahā, ipy'a ke Tupā juhyk katu, aja mujekwa.) Ipy'a juhyk ame'ē ke a'e, a'erehe Tupā pandu ipe: “Ma'eywa ke e'u katu. Aja rahā, ne ruhā te hū ta nde erexo” aja. Aja rahā, mā hury katu ame'ē ke a'e. Ipy'a juhyk ame'ē ke a'e, a'erehe hukwen rupi ok ta pe ixo katu. Jerusarē ok ta pyahu ame'ē pe ixo katu. Aja rahā, mā hury katu ame'ē ke a'e.

¹⁵ Ok ta soroka pe ma'e jaxer ai ame'ē ta ixo. Paje aja ma'ema'e ame'ē ta ixo tĩ. Kūjā rehe ka'u te'e ame'ē ta ixo tĩ. Sawa'e rehe ka'u te'e ame'ē ta aja tĩ. Ok ta soroka pe ixo tĩ. Amō ke te'e jukwa ame'ē ta aja tĩ. Ok ta soroka pe ixo tĩ. Ma'e'ā riki tupā aja ukwa jupe, ame'ē rehe ipy'a moí moí ame'ē ta aja tĩ. Ok ta soroka pe ixo tĩ. Te'e pandu ame'ē ta aja tĩ. Ok ta soroka pe ixo tĩ. Ma'ema'eha namō muka'u te'e ame'ē ta aja tĩ. Ok ta soroka pe ixo tĩ.

¹⁶ —Ihē Jesu. Ihēma'e je'ēha rahoha ke ihē amondo pehē koty. Amō amō ok ta pe Tupā kotyhar ta jy'ar jy'ar. Pehē pe ma'e uhyk ta ame'ē ke mujekwa ta. Ihē amondo ame'ē mujekwa ta pehē pe. Ndawi rainō ke ihē. (Aja rahā, ihē riki kapitā keruhū te, aja Tupā mu'am, aja mujekwa.) Pytuniwe te jahy rata hendy hū ame'ē ke amō usak. Aja ihē tĩ. (Aja rahā, ihē riki awa ruhāha ke amuhyk ta

pehē pe. Weraha uwyr, aja amuhyk ta tĩ) — aja Jesu pandu.

¹⁷ Hyngwéi ame'ē ke: “Ejur!” Amō putar rahā, y ke Tupā te'e me'ē katu. Ame'ē ke pyhyk katu. U'u tĩ. U'u rahā, uhā te hū aja ixo. A'erehe Tupā'ā pandu:

—Ejur!

Hakehar wan ta, ame'ē ke pandu tĩ:

—Ejur!

(“Hakehar wan ta” aja pandu rahā: “Jesu kotyhar ta ke” aja mujekwa.) Kome'ē paper rehe panduha ihī. Ame'ē rehe hendu katu ame'ē ta pandu ta me'ē te'e tĩ:

—Ejur! — aja.

A'ejōhar panduha ke

¹⁸ Ihē Juā. Kome'ē paper rehe ma'e ke uhyk ta ame'ē panduha ihī. Ame'ē rehe hendu ame'ē pe ihē apandu katu. Ame'ē panduha pe amō we mi panduha ke amō mupinim rahā, ame'ē ke Tupā mupyrara ta. Kome'ē paper rehe ma'e ahyha rehe har ihē amupinim tĩ, ame'ē namō Tupā mupyrara ta tĩ. ¹⁹ Kome'ē paper rehe ma'e ke uhyk ta, ame'ē panduha ihī. Ame'ē panduha ta'yr mi mukanim my? Aja rahā, ame'ē mukaniha pe Tupā pandu ta: “Ma'eywa ke nde ere'u ym ta. Ame'ē ma'eywa amō u'u rahā, uhā te hū aja ixo. U'u ym rahā, ok ta katu te ame'ē pe ixo ym ta tĩ. Jerusarē ok ta pyahu ame'ē pe ixo ym ta” aja Tupā pandu ta. Ame'ē rehe har kome'ē paper rehe panduha ihī tĩ.

²⁰ Upa ihē asak ame'ē ke ihē amupinim:

—Jetehar te ke — aja Jesu pandu.

A'e riki pandu tĩ:

—Jetehar te ke! Pahar ihē ajy-wyr ta! — aja.

—A'e tỹ! Sawa'e! Ejur! Nde Jesu — aja ihē apandu. Ihē Juā.

²¹ Mā peja upa ngā rehe Jesu, jan-dema'e sawa'e te ipy'a katu te hū!

Upa.